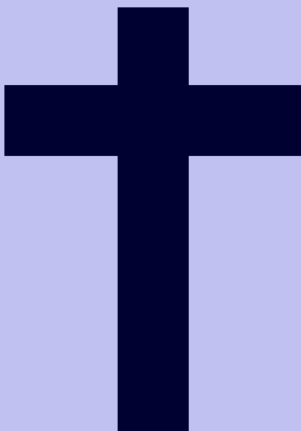


Ñ'oom xco na tqueⁿ ty'ogots'om cantxja 'naa'

Jesucristo



New Testament in Amuzgo, Guerrero (MX:amu:Amuzgo, Guerrero)

Ñ'oom xco na tqueⁿ ty'oots'om cantxja 'naa'
Jesucristo
New Testament in Amuzgo, Guerrero (MX:amu:Amuzgo,
Guerrero)

copyright © 1999 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Amuzgo, Guerrero

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Amuzgo, Guerrero

amu

Mexico

Copyright Information

© 1999, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Amuzgo, Guerrero

© 1999, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022
 f19bf10d-b9f4-54f8-aa78-06ee36e6a7cd

Contents

Mateo	1
Marcos	68
Lucas	109
Juan	174
Hechos	225
Romanos	284
1 Corintios	311
2 Corintios	336
Gálatas	353
Efesios	362
Filipenses	371
Colosenses	377
1 Tesalonicenses	383
2 Tesalonicenses	389
1 Timoteo	392
2 Timoteo	400
Tito	405
Filemón	408
Hebreos	410
Santiago	430
1 Pedro	437
2 Pedro	444
1 Juan	448
2 Juan	455
3 Juan	456
Judas	457
Apocalipsis	460

Ñ'oom naya cantyja 'naa' Jesucristo na seiljeii Mateo

*Nn'a' tsjaa' na tuiiñe Jesucristo
(Lc. 3:23-38)*

¹ Luaa ñ'oom na matseijndaa'ñena' tsjaa' nn'a' na tuiiñe Jesucristo, na wjaac'oomna' David ñequio Abraham na jndyowicantyyoo' jooa na tue'cañoomna' jom.

² Abraham, jom tsotye Isaac, Isaac tsotye Jacob, Jacob tsotye Judá ñequio ntyjee tsa'ñee'. ³ Judá ñequio yuscu na jndyu Tamar, ndana Fares ñequio Zara. Fares tsotye Esrom, Esrom tsotye Aram. ⁴ Aram tsotye Aminadab, Aminadab tsotye Naasón, Naasón tsotye Salmón. ⁵ Salmón ñequio yuscu Rahab, ndana Booz, Booz ñequio scoom'm Rut, ndana Obed, Obed tsotye Isaí. ⁶ Isaí tsotye David tsa' na tyoluiiñe rey, David to'ñoom scuu' ts'oo Urías, t'oom ndana Salomón.

⁷ Salomón tsotye Roboam, Roboam tsotye Abías, Abías tsotye Asa. ⁸ Asa tsotye Josafat, Josafat tsotye Joram, Joram tsotye Uzías. ⁹ Uzías tsotye Jotam, Jotam tsotye Acáz, Acáz tsotye Ezequías. ¹⁰ Ezequías tsotye Manasés, Manasés tsotye Amón, Amón tsotye Josías. ¹¹ Josías tsotye Jeconías ñequio ntyjee tsa'ñee'. Jooa tuiindyena tiempo quía ty'e nn'a' Israel na praso ndyuaa Babilonia nc'e na ticana'ndye nn'a' Israel ndia' ñ'e' nn'a' ndyuaa'ñee'. Ty'echo na'ñee' jooa na tyondye'ntjomtye'na.

¹² Jnda teinom na ty'echo nn'a' Babilonia nn'a' Israel ndyuaana, tuiiñe jnda Jeconías ndyuaa'ñee'. Jndyu tsa'ñee' Salatiel, Salatiel jom tsotye Zorobabel. ¹³ Zorobabel tsotye Abiud, Abiud tsotye Eliaquim, Eliaquim tsotye Azor. ¹⁴ Azor tsotye Sadoc, Sadoc tsotye Aquim, Aquim tsotye Eliud. ¹⁵ Eliud tsotye Eleazar, Eleazar tsotye Matán, Matán tsotye Jacob. ¹⁶ Jacob tsotye José, José saa' María. Ndo' María'ñee' na seincue' Jesús na cwiluiiñe Cristo.

¹⁷ Jnda' canchoo'ñequiee ndii' tsjaa' na jndyowicantyyoo', jna'na' Abraham, tue'cañoomna' hasta David. Ndo' cwiiche' canchoo'ñequiee ndii' tsjaa' na jndyowicantyyoo', jna'na' David, tue'cañoomna' tiempo quía na ty'e nn'a' Israel na praso ndyuaa Babilonia. Ndo' cwiiche' canchoo'ñequiee ndii' tsjaa' na jndyowicantyyoo', jna'na' quía ty'echo nn'a' Babilonia nn'a' Israel, tue'cañoomna' hasta xje' na tuiiñe nquii na cwiluiiñe Cristo.

*Luaa waa na tuiiñe Jesús
(Lc. 2:1-7)*

¹⁸ Luaa waa na tuiiñe Jesucristo. Quía waache' ñomcaa' tsoñee' María ñequio José, ndo' cwii tjooche' na nntjomndyena, teitquioo' na majndeiiñe María cantyja najndeii Espíritu Santo. ¹⁹ Ndo' José, tsa' na nluiiñe saa' María, jom ts'a' na ñequii'che' tyocantyyaa' ts'om na nts'aa yuu na maty'iomyana'. Tical'ue ts'oom na nlui'jnaa'ñe tsa'ñee', jo' chii seitiom na cwe' ñemaa' nntyuii' ñomca. ²⁰ Yoche' na luaa' matseitiom, tsoom'm ndaa na teitquioo'ñe cwii ángel cwentaa' Ty'oqts'om nnoom. Tso tsa'ñee':

—'U José na cwiluiindy' tsjaa' David na jndyowicantyyoo' tinty'ue' na nnco'ñom' María na nluiiñe scu'. Ee cantyja najndeii Espíritu Santo jo' na jndeiiñe. ²¹ Nntseincue' cwii yu'ndaa na tsa's'a. Ndo' 'u nntseicajndyu' juu

Jesús. Ee na tseixmaaⁿ na nncwji'n'maaⁿñê nn'aⁿ na m'aⁿ cantyja 'naaⁿaⁿ. Nntseicanoom'm jnaⁿ na la'xmaⁿ naⁿñeeⁿ.

²² Cha'tso nmei^m tuii cha catseicandaaⁿñenaⁿ ñ'oom na seineiⁿ Ty'ooots'om ñequio ñ'oom 'ndyoo profeta. ²³ Tso tsaⁿñeeⁿ: Queⁿ'yo' cwenta, ndeiiñe cwii yuscundyua.

Nntseincueⁿ cwii tyochjoo ndo' njndyu Emanuel.

Ñ'oom Emanuel matsona': Ty'ooots'om m'aaⁿ ñ'eⁿndyoo jaa.

²⁴ Jnda na lcwii ts'om José na tsoom'm ndaa, quia jo' seicanaaⁿ ñ'oom na sa'ntjom ángel cwentaa' Ty'ooots'om, to'ñoom María na scoom'm.

²⁵ Saa ticatjomndyena na mandiñoom' hasta quia jnda seincuii scoom'm yu'ndaa'ñeeⁿ. Quia jo' José seicajñoom yu'ndaa'ñeeⁿ Jesús.

2

Nn'aⁿ na jndo' n'om ty'ena Belén

¹ Ncuae na tyom'aaⁿ Herodes rey, tuiiñe Jesús tsjoom Belén ts'ondaa Judea. Luua tuii, tqiue'cañom nn'aⁿ na jndo' n'om Jerusalén, na jnaⁿ jo ndo' na macalui' ñe'quioom'.

² Tyota'x'eendyena:

—¿Yuu m'aaⁿ nqueⁿ na tuiiñe rey cwentaa nn'aⁿ judíos? Ee já jnda nty'iaayâ na teitquioo'ñe caxjuu cwentaaⁿaⁿ na ndicwaⁿ m'aaⁿyâ ndyuaayâ jo ndo' yuu na macalui' ñe'quioom'. Jo' na tquiogyâ na nlat'maaⁿndyô jom.

³ Quia na jndii Herodes ñ'oomwaa', jeeⁿ seiñ'eeⁿñenaⁿ jom ndo' mati cha'tso nn'aⁿ Jerusalén. ⁴ Jo' chii seitjoom cha'tso ntyee na cwiluiitquiendye, ñequio nn'aⁿ na m'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés. Ndo' tax'eeñê ndaaⁿ naⁿñeeⁿ yuu tsona' na nluiiñe juu na cwiluiiñe Cristo.

⁵ Naⁿñeeⁿ jluena nnoom:

—Ndi', matso ljeii na tsjoom Belén ts'ondaa Judea, jo' jo' nluiiñê. Ee luua waa na seiljeii profeta:

⁶ O nn'aⁿ tsjoom Belén, ts'ondaa Judá,

meiⁿchjoo ticju'cjena' tsjom'yo' quii'ntaaⁿ njoom nt'maⁿ cha'waa ts'ondaa Judá.

Ee quii'ntaaⁿ'yo' nlui' cwii ts'aⁿ na nluiitquieñe na nnteix'ee nn'aaⁿya Israel.

⁷ Quia jo' cwe' nty'iu tqueeⁿñe Herodes nn'aⁿ na jndo' n'om na jnaⁿ jo ndo' na macalui' ñe'quioom'. Tcuu tcuu tax'eeñê ndaaⁿaⁿ ñeeⁿ xjeⁿñeeⁿ na tei'tquioo'ñe caxjuu. ⁸ Jnda jo' jñoom joona na c'oona tsjoom Belén. Tsoom ndaana:

—Catsa'yo', ndo' cata'x'ee'jndaa'ndyo' yuu m'aaⁿ tyochjoo'ñeeⁿ. Ndo' quia na jnda jliu'yo' jom, quiola'candii'yo' ja, cha mati ja nncjo, nntseit'maaⁿndyo jom.

⁹ Naⁿñeeⁿ, quia na jnda jndyena ñ'om'ndyoo rey Herodes'ñeeⁿ mana ty'ena. Ndo' juu caxjuu na tei'tquioo'ñe ndaana na ndicwaⁿ m'aⁿna ndyuaana jo ndo' na macalui' ñe'quioom', tjajndyenaⁿ jo ndaana hasta tue'cañoomna' ndyeyu yuu na m'aaⁿ tyochjoo'ñeeⁿ. ¹⁰ Jeeⁿ tjawee' n'omna quia nty'iaaanda'na caxjuu'ñeeⁿ. T'maⁿ tquiaana na neiiⁿna. ¹¹ Quia ty'equie'na naquii' w'aa, nty'iaana juu tyochjoo ñequio tsoñeeⁿ María. Ty'ecata na cantyena na tyola't'maaⁿndyena jom. Tjeii'na 'naⁿ na jnda na cwilei'chona. L'ana naya jom s'om cajaan ñ'eⁿ suu ndo' ñ'eⁿ nasei cachi na tuinaⁿ ñ'eⁿ ntsuee' ts'oom mirra. ¹² Jnda chii cwicheⁿ nato ty'elcwee'na

ndyuaa tsjoomna ee s'aa Ty'oots'om na tsoona ndaa, jo' na seijndõ'na' n'omna na tic'oolcwee'na na m'aa' Herodes'ñee'.

Cwilei'nomna, cwi'oona ndyuaa Egipto

13 Jndā na jlui' naⁿñee', teitquioo'ñe cwii ángel cwentaa' Ta Ty'oots'om nnom José xje' na tsoom'm ndaa. Tso ángel'ñee' nnoom:

—Quicantya', cja'ñ'oom' tyochjoo ñequio tsoñee'. Calei'nom'yo', catsa'yo' ndyuaa Egipto, ndo' jo' jo' c'om'yo' hasta xje' na nntseicandiiya. Ee nl'ue Herodes tyochjoo na nntseicue'eⁿ juu.

14 Quia jo' teicantyyaaⁿ, ndo' cwe' natsjom tjañ'oom tyochjoo ñequio tsondyee. Ty'ena Egipto. 15 Jo' jo' t'omna hasta na tue' Herodes. Na tuii na luua' seicandaa'ñena' ñ'oom' Ty'oots'om na tyoñequiaa profeta. Matsona': "Tjeii'a Jndaaya na m'aa' ndyuaa Egipto."

Herodes sa'ntjoom na cwje tyocanch'u

16 Juu Herodes, jndā na ljeii' na joo nn'a' na jndõ' n'om ticala'ñ'oom'ndyena jom, seiw'iyyaayan. Jñoom sondaro tsjoom Belén ndo' cha'waa ndioche' yuu na m'a' nn'a'. Sa'ntjoom na cala'cwjee naⁿñee' cha'tso tyonch'u na we ndyuu ndo' na cjeti m'a'. Ee laa'ti' tjeii'eⁿ cwenta cwanti xuee na teitquioo'ñe jndyee caxjuu'ñee' cantya 'naa' ñ'oom ndyuee nn'a' na jndõ' n'om. 17 Ndo' na luua' s'aa', seicandaa'ñena' ñ'oom' Ty'oots'om na seiljeii profeta Jeremías. Ee seineii' ñ'oom tjañoom' chiuu seichjoo'na' n'om yolcu judías tsjoom Belén na jla'cwjee sondaro ndana. 18 Tsoom:

Teic'uaa naquii' tsjom Ramá na cwityuee londyee yocanch'u.

Jndei cwila'xuaana,

cwityueena cantya 'naa' ndana

mei' taleiquiaana' na nnjoomna, ee tja ndana.

19 Jndā na tue' Herodes, quia jo' teitquioo'ñennda' ángel cwentaa' Ty'oots'om nnom José xje' na tsoom'm ndaa. Ndicwa' m'a'na ndyuaa Egipto.

20 Tso nnoom:

—Quicantya', cja'ñ'oom' tyochjoo ñequio tsoñee'. Tsalcwe'yo' ndyuaa nn'a' Israel. Ee jndā tja nn'a' na ñel'uee'ndye na ñe'cala'cwee' jom.

21 Quia jo' teicantyyaaⁿ, tjañ'oom tyochjoo ñ'eⁿ tsondyee. Ty'elcwee'na ndyuaana ndyuaa Israel. 22 Joo ncwee'ñee' m'aa' Arquelao ts'iaa' ts'ondaa Judea yuu na tyotsa'ntjom tsotyee' Herodes. Saq quia na jndii José na ljo', t'oom na nquia'a' na nncja' Judea. Mati s'aannda' Ty'oots'om na tsoom'm ndaa na tancja' jo' jo'. Jo' chii tjaa' cwii'che' ntyja, ts'ondaa Galilea. 23 Tjaa' cwii tsjom na jndyu Nazaret. Jo' jo' ljoo'ñe. Na tuii na luua' seicandaa'ñena' ñ'oom' Ty'oots'om na tyoñequia profetas na nntseicajndyuna' Jesús ts'a' Nazaret.

3

Juan mañequiaa' ñ'oom ndaa nn'a' jo ndo' yuu tjaa nn'a' c'om

(Mr. 1:1-8; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

1 Tue'ntyjo xuee na teitquioo'ñe Juan, tōo'õ' na tyotseits'oomñe nn'a'. Tyoñequiaa' ñ'oom ndaana ts'ondaa Judea jo ndo' yuu tjaa nn'a' c'om.

2 Tyotsoom:

—Calcwe' n'om'yo' ee juu na matsa'ntjom Ty'oots'om mandy-ocwje'cañoomna' 'o.

3 Cantya 'naa' Juan'ñee' na tyotseinei' profeta Isaías, tsoom:

M'aaⁿ cwii ts'aⁿ jo ndo' yuu tjaa nn'aⁿ c'oom na jndei matseineiⁿ ndaana. Matso tsaⁿñeeⁿ:

“Calajndaa'ndyo' naquii' n'om'yo' cha'cwijom cwii nato na juu jo' ndyocwje'cañoom nquii na cwiluiñe na nntsa'ntjom 'o.

Cata'ndyo'xcwe'yo' cha'cwijom na cwilayo'yo' nato na ñoom.”

⁴ Juan'ñeeⁿ tyocweⁿ liaa na tui ñequio soo' camello. Tyochu'tyeⁿ tsiaⁿaⁿ ñequio cwii tjaⁿ. Ndo' nantque na tyocwaaⁿaⁿ calcaa ntyue' ñequio tsiom' jnda. ⁵ Ndo' jndye nn'aⁿ tsjoom Jerusalén ñequio nn'aⁿ na m'aⁿ cha'waa ts'ondaa Judea ndo' mati nn'aⁿ na m'aⁿ cantsu 'ndyoo jndaa Jordán, tyo'oon na m'aaⁿ. ⁶ Seits'oomñe jooa ts'om jndaa Jordán jnda na lcwe' n'omna jnaaⁿna.

⁷ Saã quia na nty'iaaⁿaⁿ na jndye nn'aⁿ fariseos ñequio saduceos tquiona na m'aaⁿ na ñe'cwits'oomndyena, quia jo' tsoom ndaana:

—'O cwiluiindyoy' cha'na canduu na cwilei'nom'yo' na nquiaayo' na nnt'uiwi'na' jooyo'. Ee 'o cwinquio'yo' na m'aa'ya na nquia'yo' na nntseiw'ii Ty'oqots'om 'o. ¿Ñeeⁿ t'moⁿ ndaa'yo' na waa na ndaaⁿ nluu'n'maa'ndyo' nawi na quia ndyo? ⁸ Ca'ndye'yo' na tis'a ndo' cala'ayo' yuu na ya, quia jo' m'moⁿna' na mayuu'che'ncwilcwe' n'om'yo'. ⁹ Meiⁿ ticalas'andyo' che'ncjo'yo' naquii' n'om'yo' na ndu'yo': “Jaa tjaa na teincuu' nacjooya ee Abraham cwiluiñe weloo welooya.” Candye'yo' nntsjoo, meiiⁿ cwe' ljo'meiⁿ ndaa nntseicwaqueⁿ Ty'oqots'om na nluuindyena' tsjaaⁿ Abraham na jndyowicantyjo', quia jo' n'ndiina' 'o. ¹⁰ 'O matseijomna' cha'cwijom n'oom na tis'a ta cwil'a. Ndo' manquiu'yo' n'oom na tical'a ta naya, maxjeⁿ nnt'uana'. Ndo' xeⁿ jnda t'ua n'oom'ñeeⁿ nntioom nn'aⁿ jooa' quii' chom. Maluaa' matseijomna' nnts'aa Ty'oqots'om ñ'e'ndyo' 'o xeⁿ tical'a'yo' yuu na ya. ¹¹ Ja mayuu' matseits'oq'ndyo' 'o ñequio ndaatoo ee na cwilcwe' n'om'yo'. Saã mandyontyo nqueⁿ na nntseits'oomñe 'o ñequio Espíritu Santo naquii' n'om'yo' ndo' ñequio chom. Nqueⁿ t'maⁿti tseixmaaⁿ, nchiiti ja. Meiⁿ ticatseixma'ya na cwe' ja nnt'uiya lcoom'm na ñnequiaya jooa' na ññoom. ¹² Jnda jaawindyoo' na nntu'xe'ndyo' ee laxmaⁿ'yo' cha'cwijom lqueeⁿ na ndicwaⁿ cwajndii. Luaa ts'iaaⁿ cantyja 'naaⁿ lqueeⁿ. Matseicueñe ts'aⁿ lqueeⁿ hasta na nju'ñeⁿ. Jnda chii nntseiweeⁿ lqueeⁿ na ya naquii' w'aa. Saã nchuaa'na' nñoom chom. Maluaa' matseijomna' na nnts'aa Ty'oqots'om. Nn'aⁿ na ya cwil'a maco'ñoom jooa saã nn'aⁿ na tis'a cwil'a, nntseicoom jooa ñequio chom na tijoom canduu'.

Teits'oomñe Jesús

(Mr. 1:9-11; Lc. 3:21-22)

¹³ Quia jo' jnaⁿ Jesús ts'ondaa Galilea, tjaaⁿ jndaa Jordán na nntseits'oomñe Juan jom. ¹⁴ Saã tiñe'nquiaaⁿ Juan na caluii na ljo'. Tsoom:

—Cwa jnda tyje'cañoom' ja na catseits'oomndyo' 'u meiiⁿ na matsona' na 'u catseits'oomndyui' ja.

¹⁵ T'o Jesús, matsoom nnom:

—Je' quiaandyu'to' na caluii na ljo'. Ee macaⁿna' na laa'ti' calacandaⁿ'ndyo' cha'tso cantyja na maty'iomyana'.

Ndo' tancuee' Juan. ¹⁶ Jnda na teits'oomñe Jesús, jlueeⁿeⁿ quii' ndaa. Ndo' seicanaaⁿñena' tsjo'luee. Nty'iaaⁿaⁿ Espíritu na cwiluiñe Ty'oqots'om ndyocue cha'cwijom catu'. Jndyocaljo nacjoom'm. ¹⁷ Ndo' nandye cañoom'luee teic'uaa na seinei' Ty'oqots'om. Tsoom:

—Luaaⁿ Jndaaya na jeeⁿ candya' ts'oqⁿ. Cantyja 'naaⁿ jom mañequiaana' na nei'ya.

4

*Ñe'queⁿ tsa'jndii xjeⁿ Jesús
(Mr. 1:12-13; Lc. 4:1-13)*

¹ Jnda jo' tjañ'oom Espíritu Santo Jesús jo ndo' yuu tjaa nn'aⁿ c'om. Jo' jo' tyoqueⁿ ñe' tsa'jndii na nnts'aa xjeⁿ jom.

² Tyom'aaⁿ wen'aaⁿ xuee ndo' wen'aaⁿ tsjom tícwaaⁿ'aⁿ, jnda chii jndyo na ñejnoom'm. ³ Ndo' tyje'cañoom tsa'jndii na mach'ee xjeⁿ nn'aⁿ. Tso nnoom:

—Xeⁿ mayuu'cheⁿ cwiluiindyu' Jnda Ty'oots'om, cwa catsa'ntjom' ljo'meiiⁿ na catseicwaqueⁿ'na' tyoo' joona' na nlcwa^l.

⁴ T'o Jesús:

—Ja xocats'aa na ljo' ee waa ljeii 'naa^m Ty'oots'om na matsona': “Nchii cwe^l cantyja 'naa^m tyoo' na wando' ts'aⁿ, saa cantyja 'naa^m cha'tso ñ'oom na mañequiaa Ty'oots'om.”

⁵ Jnda jo' tjañ'oom tsa'jndii Jesús Jerusalén tsjoom na lju' cwentaa' Ty'oots'om. Tqueeⁿ juu xqueⁿ tsiu' wats'om t'maⁿ. ⁶ Tsoom nnom Jesús:

—Xeⁿ mayuu'cheⁿ cwiluiindyu' Jnda Ty'oots'om, cwa cju'ndyu' jo nacje. Ee luua matsó ñ'oom 'naa^m'aⁿ:

Nquii Ty'oots'om nñequiaaⁿ 'u luee ángeles cwentaaⁿ'aⁿ na cal'ana cwenta 'u. Ndo' nntyjee' lueena 'u cha tincjaacañjom ljo' nc'e^l.

⁷ Quia jo' t'o Jesús nnom, tsoom:

—Ja tijoom cats'aa cha'na matsu' luua' ee mati waa cwiicheⁿ ljeii 'naa^m Ty'oots'om na matsona': “Tinsa' xjeⁿ Ta Ty'oots'om cwenta^l.”

⁸ Jnda chii tjañ'oom tsa'jndii Jesús cwii sjo' nandye. Jo' jo' t'mooⁿ nnom cha'tsoi n'iaaⁿ t'maⁿ na m'aⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue, ñequio na t'maⁿ matseit'maaⁿ'ñaena' joo. ⁹ Ndo' tsoom nnom:

—Cha'tso nmeiⁿ nntioo l'o' xeⁿ nlco' xtye' na nntseit'maaⁿ'ndyu' ja.

¹⁰ Ndo' t'o Jesús nnoom, tso:

—Quindyoo' nacañomya 'u Satanás, ee ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii matsona': “Catseit'maaⁿ'ndyu' nquii Ta Ty'oots'om cwenta^l, ndo' macandá nnom nqueⁿ candi'ntjom^l.”

¹¹ Quia jo' 'ndii tsa'jndii jom. Ndo' tqwie'cañom ángeles, tyondye'ntjomna nnoom.

*Mato' Jesús ts'iaaⁿ 'naaⁿ'aⁿ ts'ondaa Galilea
(Mr. 1:14-15; Lc. 4:14-15)*

¹² Quia jndii Jesús na jnda mam'aaⁿ Juan praso, tjalcweeⁿ'eⁿ ts'ondaa Galilea. ¹³ Tjaaⁿ tsjom'm Nazaret, saa taticaljoo'ñe' jo' jo'. Tjaaⁿ na nljoo'ñe' tsjoom Capernaum na m'aa'na' ndyoo ndaaluee. Jo' jo' ndyuaa cwentaa nn'aⁿ tmaaⁿ Zabulón ñequio Neftalí. ¹⁴ Ndo' joo ndyuaa'ñeeⁿ tyom'aaⁿ cha nntseicandaa'ñena' ñ'oom na seiljeii profeta Isaías, matsona':

¹⁵ Nntseixueeñaⁿ jo ndaaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ ndyuaa cwentaa' Zabulón ndo' jo ndaaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ ndyuaa cwentaa' Neftalí.

Nntseixueeñaⁿ jo ndaaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ ndyuaa 'ndyoo ndaaluee,

ñequio ndyuaa xndyaa' jndaa Jordán,
ñequio ts'ondaa Galilea yuu na m'aⁿ nn'aⁿ na nchii nn'aⁿ judíos.

¹⁶ Naⁿ'ñeeⁿ m'aⁿ'na nacje 'naaⁿ najaaⁿ'ñe,

saa je' je' jnda teitquioo' cwii na jeeⁿ caxueeñe jo ndaana.

Ndo' mati m'aⁿ'na na manchjena' joona na wi' cwiitjoomna,
saa je' jnda seicaxueeñaⁿ jo ndaana.

¹⁷ Xjeⁿ'ñeeⁿ jna'na' na to' Jesús na tyoñequiaaⁿ ñ'oom. Tsoom:

—Calcwe' n'om'yo', ee juu na matsa'ntjom Ty'oqts'om mandy-ocwje'cañoomna' 'o.

Ma'ma' Jesús ñequiee nn'a'n na cwitjeii' calcaa

(Mr. 1:16-20; Lc. 5:1-11)

¹⁸ Xje' na mawinom Jesús 'ndyoo ndaaluee Galilea, ljeii' we nn'a'n na ñenquii ts'a'n ntseinda, Simón, tsa'n na jndyu Pedro ñequio Andrés tyjee tsa'ñee'n. Cwituee'na tsquii' 'naa'na ts'om ndaaluee ee nn'a'n cwitjeii' calcaa joona. ¹⁹ Tso Jesús ndaana:

—Quiolajomndyo' ñ'e'ndyō ndo' ja nnts'aa na nla'tjom'yo' nn'a'n tachii cwe' calcaa.

²⁰ Joona mañoom' 'ndyena nlqui' 'naa'na, ty'ela'jomndyena ñ'e'ñê.

²¹ Ndo' na tja tjatyeen' ljeii' cwiiche' we ts'a'n, ntseinda Zebedeo na'ñee'n, Jacobo ñ'e'n tyjee'n Juan. Njomndyena ts'om w'aandaa. Cwila'yona nlqui' 'naa'na ñequio tsotyena Zebedeo. Quia jo' t'ma' Jesús joona. ²² Ndo' mañoom' 'ndyena w'aandaa ñ'e'n tsotyena, ty'elajomndyena ñ'e'ñê.

Jesús ma'moo'n ndaa jndye nn'a'n

(Lc. 6:17-19)

²³ Tyomanom Jesús cha'waa ts'ondaa Galilea. Tyo'moo'n ndaa nn'a'n naquii' lan'om 'naa'na. Tyoñequiaa' ñ'oom naya cantyja na matsa'ntjom Ty'oqts'om. Ndo' tyotsein'maa' nn'a'n cha'tso nnom ntycu na wiina. ²⁴ Ndo' t'om ñ'oom cantyja 'naa'na' cha'waa ndyuaa Siria. Na'ñee'n tquiochona cha'tso nn'a'wii na m'aa' na cwitjom jndye nnom ntycu ñequio na maquii'na' joo. Mati ñ'ee' nn'a'n na cwilei'cho jndyetia joo, ñ'ee' nn'a'n na malei'oom tycuwee', ndo' ñ'ee' nn'a'n na cwitjom tycutquee'n. Sein'maa' joona. ²⁵ Jo' chii' t'ma' ntmaa' nn'a'n ty'entyjo naxee'e'n. Jna' na'ñee'n ts'ondaa Galilea, ñ'e'n nn'a'n ndyuaa njoom Decápolis, ñ'e'n tsjom Jerusalén, ñ'e'n ts'ondaa Judea, ndo' xndyaa' jndaa Jordán.

5

Jesús mañequiaa' ñ'oom na wacatyee' cjo'o' ta

¹ Quia na nty'iaa' Jesús na jndye nn'a'n, tjawaa' cwii ta. Jnda' na tjacjom, ty'entyja' nn'a'n na cwila'jomndye ñ'e'ñê. ² To'o'no' na t'moo'n ndaana.

Nmeii' mañequiaana' na neii' nn'a'n

(Lc. 6:20-23)

³ Tsoom:

—Mañequiaana' na neii' nn'a'n na cwila'no' na nty'iaandye jo nnom Ty'oqts'om, ee na'ñee'n cwila'jomndyena cantyja na matsa'ntjom.

⁴ Mañequiaana' na neii' nn'a'n na chjoo' n'om cantyja jnaa'na, ee quia ññequiaa Ty'oqts'om na t'ma' n'omna.

⁵ Mañequiaana' na neii' nn'a'n na cwituee'ndyecje jo nnom Ty'oqts'om ee nndaana na nnc'omna tsjomnancue xco.

⁶ Mañequiaana' na neii' nn'a'n na m'a'na cha'cwijom na ñe'jndo'na ndo' ñ'e'cwena ee na ntyjaa' n'omna na ndaa' n'ana yuu na maty'iomyana'. Ee canda'ya ññequiaa Ty'oqts'om na cwicantyyaa' n'omna.

⁷ Mañequiaana' na neii' nn'a'n na m'a' na wi' n'om nc'iaa, ee nnc'oom Ty'oqts'om na wi' ts'oom joona.

⁸ Mañequiaana' na neii' nn'a'n na lju' naquii' n'om, ee nnty'iaa ndaana nquii Ty'oqts'om.

⁹ Mañequiaana' na neii' nn'a'n na cwita'ya nc'iaa na cwila'ntja'ndye, ee nntseicajndyu Ty'oqts'om joona ntseinna'.

10 'Mañequiaana' na neii' nn'aⁿ na cwintyjo nc'iaana jooa nc'e na m'aⁿna cantyja na maty'iomyana', ee la'xmaⁿ naⁿ'ñeeⁿ cantyja na matsaⁿntjom Ty'oots'om.

11 'Mañequiaana' na neiⁿ'yo' quia na cwila'jnaaⁿ nn'aⁿ 'o, ndo' quia cwita'wi'na 'o ndo' cwituee'na cha'tso nnom ñ'oomwi' nacjo'yo' na cwe' cantu nc'e na m'aⁿ'yo' cantyja 'naⁿya. 12 C'om'yo' na t'maⁿ n'om'yo' ndo' catseicwaljoo'tina' na neiⁿ'yo' ee t'maⁿ naya cwenta'yo' cwiwiwe cañoom'luee. Ee malaa'ti' tyolei'ntyjo nn'aⁿ profetas na tyoñe'quia ñ'oom' Ty'oots'om tandyo xuee, cwii tjoocheⁿ na nntjom' 'o nawi'ñeeⁿ.

Cwiluiindyö tsjaaⁿ'chjeⁿ' ndo' chom
(Mr. 9:50; Lc. 14:34-35)

13 'O cwiluiindyö' tsjaaⁿ'chjeⁿ', saaⁿ xeⁿ na jndaⁿ jlui' na chjeⁿ'na', çljo' ñ'eⁿ cwii nleichjeⁿ'nnda'na? Meiⁿ'chjooⁿ tjaaⁿ yuuⁿ cwii nleil'uena', jo' chii cwe' cwityeⁿ'nquiee' nn'aⁿ ndo' cwicandyuena jooaⁿ.

14 'O cwiluiindyö' chom na cwiwixuee jo ndaaⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue. Cwii tsjoom na wacatyeeⁿ xqueⁿ ta, xocandaⁿ nncwenty'iu juuna'. 15 Mati xotseicw'aa ts'aⁿ cwii xjocanti ndo' nncwjaⁿ'ñeyom juuna' nacjee' ts'oom castom. Maxjeⁿ nntseintyja ts'aⁿ juuna' cha ya nntseixueena' ndaaⁿ cha'tso nn'aⁿ na m'aⁿ naquii' w'aa. 16 Malaa'ti' c'om' 'o na calaxueendyo' ndaaⁿ nn'aⁿ cha nla'noⁿ'na na cwil'a'yo' cha'tso nnom na maty'iomyana'. Ndo' cantyja 'na'yo' nla't'maaⁿ'ndyena Tsoty'e'yo' na m'aaⁿ cañoom'luee.

Ma'moⁿ Jesús cantyja 'naaⁿ' ljeii na matsaⁿntjomna'

17 Mati tso Jesús:

—Ticala'tiuu'yo' na jndyooⁿ na nntseyuii'a chiuu waa na t'maⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, meiⁿ ñ'oom' Ty'oots'om na tyoñe'quia profetas. Jndyooⁿ na nntseicandaya jooa' cha nlei'tquioo' chiuu waa na mayuu'cheⁿ ñe'cat'mooⁿ'na'.

18 Ee mayuu'cheⁿ nndye'yo' nntsjoⁿ, yocheⁿ na ndicwaⁿ waa tsjo'luee ñequio tsjoomnancue, xoca'ndiina' meiⁿ'cwii ljeii cachjoo na ndii'na' naquii' ljeii na tqueⁿ Moisés, hasta xjeⁿ jndaⁿ jlui'ljuu'ñ'eⁿ'na'. 19 Nc'e na luua', meiⁿ'cwi'ñeeⁿ'cheⁿ ts'aⁿ na titseicandaⁿ cwii ñ'oommeiiⁿ na cachjooa', ndo' ma'mooⁿ ndaaⁿ nc'iaaⁿ'aⁿ ya meiiⁿ tila'candana juuna', tjaa yuu'l'ueñe cantyja na matsaⁿntjom Ty'oots'om. Saaⁿ 'ñeeⁿ juu na matseicanda ñ'oommeiiⁿ ndo' naljo' ma'moⁿ na cal'a nc'iaa', juu matseijndaa'ñena' na t'maⁿ l'ueñe cantyja na matsaⁿntjom Ty'oots'om. 20 Jo' chii candye'yo' nntsjoⁿ, xeⁿ tila-candaⁿ'ndyo'ti'yo' jo nnom Ty'oots'om, nchiiti na cwil'a nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, quia jo' xonndaⁿ ntsaquee'ndyo' cantyja na matsaⁿntjom. Macaⁿ'na' na 'o nncwinom'ti'yo' na ya nla'yo' nchiiti cha'na cwil'a naⁿ'ñeeⁿ.

Ma'moⁿ Jesús na tila'wjaⁿya nc'iaaya
(Lc. 12:57-59)

21 'O jnda jndye'yo' ñ'oom na tyolue nn'aⁿ ndaaⁿ welooya na matsona': "Tintseicue' x'ia' ndo' meiⁿ'cwi'ñeeⁿ'cheⁿ ts'aⁿ na nnts'aa na ljo', maxjeⁿ nnt'uiityeⁿ'na' juu." 22 Jo' chii nndye'yo' nntsjoⁿ, meiiⁿ cwe' na nntseiw'ii ts'aⁿ x'iaa' maxjeⁿ nnt'uiityeⁿ'na' jom. Ndo' meiⁿ'cwi'ñeeⁿ'cheⁿ ts'aⁿ na matseineiⁿ ñ'omjnaaⁿ nnom x'iaa', maxjeⁿ nntu'xeⁿ nn'aⁿ na cwiluitquiendye wats'om t'maⁿ juu. Ndo' meiⁿ'cwi'ñeeⁿ'cheⁿ ts'aⁿ na nntseijoom'ñe quioo' x'iaa', maxjeⁿ matsona' na nntioomñe juuna' naquii' chom b'io.

23 'Jo' chii quia na ma'tioo' 'naⁿ jo nnom tio na mañequiaa' cwentaⁿ' Ty'oots'om, ndo' xeⁿ juu xjeⁿ'ñeeⁿ macjaañjoom' ts'om' na tiya m'aaⁿ x'ia'

ñ'e'ndyu', ²⁴ quia jo' ca'ndii' 'na'm' jo' jo', chii cja', catsa'jndyee' na caljoy-aandyo' ñ'e' x'ia'. Ndanquia, chii candyo'nnda' na ñequiaa' cwentaa' Ty'oqots'om.

²⁵ 'Yoche' na ndicwa' wanaa', que'ndyu' na caljondyo'ya'yo' ñ'oom na maleichuuna' 'o ñ'e' x'ia' cha tints'aana' na juu ts'a' na m'a'ntiaa'ndyo' ñ'e'ñe nntseiquoom 'u l'o jwe. Ndo' jwe'ñee' ñequiaa' cwenta 'u luee sondaro, Ndo' jona mana nntuee'na 'u w'aancjo. ²⁶ Mayuu'che' matsjoo njom', xocalui' jo' jo', hasta quia na jnda tiom'nchaa'ndyu'.

Tiya na matseiquee' ts'om ts'a' x'iaa'a'

²⁷ 'O jnda jndye'yo' ñ'oom na tyoñe'quia nn'a' na matsona': "Tijoom xuee nnc'oom'ya' ñ'e' cwiiche' ts'a'." ²⁸ Saa ndye'yo' nntsjoq, mei'cwi'ñee'che' ts'a' na cwe' mantly'iaa' cwii yuscu na matseiquee' ts'om juu, maxje' matsona' na mam'aa'yaa' ñ'e'ñe ee na luaa' matseitoom.

²⁹ 'Macwe' jo' xe' cantyja na mantly'ia' wjaañ'oomna' 'u na matsei'tjoondyu' nnom Ty'oqots'om, que' che'nncu' xje' cha'cwijom na macwji' ts'om njom' ndo' matquie' juuna' cha taxocatseitjoondyu'ti'. Ee ñecuaa meii' na tacanda'a'ndyu' saa nncu' nlu'i'n'maa'ndyu'. Ndo' xe' tiñe'que' che'nncu' xje' cantyja 'na', meii' na canda'a'ndyu' ñe'c'oom', mei'chiuuche' b'io nncju'na' 'u. ³⁰ Ndo' xe' wjaañ'oomna' 'u na matsei'tjoondyu' nnom Ty'oqots'om jnaa' ts'o' ntyjaya, que' che'nncu' xje' cha'cwijom na matyjee' ndo' matquie' juuna' cha xotseitjoondyu'ti'. Ee ñecuaa meii' na tacanda'a'ndyu' saa nncu' nlu'i'n'maa'ndyu'. Ee xe' tique' che'nncu' xje' cantyja 'na', meii' na canda'a'ndyu' ñe'c'oom', maxje' nncju'na' 'u b'io.

Ticato'ndye nn'a' na jnda t'unco

(Mt. 19:9; Mr. 10:11-12; Lc. 16:18)

³¹ 'Mati waa ñ'oom na tyoñequiaa Moisés na mei'cwi'ñee'che' ts'a' na matseityuui' ljeii' naa' ñ'e' scuu', tsa'ñee' nnoom'm na nlu'i ljeii cantyja na maton'ñe ñ'e' scoom'm. ³² Saa je' candye'yo' ñ'oom na nntsjoq nncq. Mei'cwi'ñee'che' ts'a' na matseityuui' ljeii' naa' ñ'e' scuu', cwii na mei'nquia na s'aa scoom'm na nchii ñet'oomya ñequio cwiiche' ts'a', cha'cwijom nque' mach'ee' na c'oomya scoom'm ñ'e' cwiiche' ts'a'. Ndo' mei'cwi'ñee'che' ts'a' na nncoco ñ'e' yuscu'ñee', matsona' na cwe' m'a'yana.

Ma'mo' Jesús na tintjeii'a ñ'oom jii' Ty'oqots'om

³³ 'Mati jnda jndye'yo' ñ'oom na tyolue nn'a' teiyo ndaa' welooya na matsona': "Tilque'ntye' ñ'oom na ntyji'ya' na xonda'a nntseicanda'a'ndyu', saa ñ'oom na jnda tqe'ntye', catseicanda'a'ndyu' juuna' nnom Ta Ty'oqots'om." ³⁴ Saa je' nncq matsjoo ndye'yo': Mei'cwii ñ'oom tilque'ntye'yo' na nntjei'yo'yo' ñ'oom jii' Ty'oqots'om. Ee jom tjacantyja na t'ma' cwiluiñe. Mati mei'cwii ñ'oom tilque'ntye'yo' na nntjei'yo'yo' ñ'oom na ntyjii cañoom'luee, ee juuna' cwiluiñena' ndio 'naa'a', ndo' na ljo' nndu'yo' matseijomna' na cwindu'yo' jii' Ty'oqots'om. ³⁵ Mei'cwii ñ'oom tilque'ntye'yo' na nntjei'yo'yo' ñ'oom na ntyjii tsjoomnancue, ee juuna' m'aa'na' nacje 'naa' Ty'oqots'om. Ndo' na nndu'yo' naljo', matseijomna' na cwindu'yo' jii' Ty'oqots'om. Ndo' mei'cwii ñ'oom tilque'ntye'yo' na nntjei'yo'yo' ñ'oom na ntyjii tsjoom Jerusalén, ee tsjoom'ñee' cwiluiñena' tsjoom' nquii Ty'oqots'om na matsja'ntjom. Ndo' na nndu'yo' naljo' matseijomna' na cwindu'yo' jii' Ty'oqots'om. ³⁶ Ndo' mei'cwii ñ'oom tilque'ntye' cjo' nncu' ee 'u tjaa ljo' tseixma' na nntsa' na nleicanchii' oo nleintom meii' ñe'cwii sooxque'. Macanda' nquii Ty'oqots'om nnda'a nnts'aa' na ljo'. Jo' chii

na nntsu' ñ'oom'ñeeⁿ matseijomna' na matsu' jii' Ty'oots'om. ³⁷ Quia na macwji'yuu'ndyu' cwii ñ'oom'ndo' matsu' na mayuu' juuna', cats'aana' na mayuu' ñ'oom'ñeeⁿ. Ndo' quia na matsu' na tiyuu', cats'aana' na tiyuu' ñ'oom'ñeeⁿ. Ee cantyjati ñ'oom' na nntseicwaljo'ti' na nntseijndei' 'ndyo' hasta nntseitiuu' na nntsu' jii' Ty'oots'om, ñ'oom'ñeeⁿ cwinaⁿna' na m'aaⁿ nquii tsaⁿjndii.

Tical'ueendyo na nnjoom na cwita'wi' nn'aⁿ jaa
(Lc. 6:29-30)

³⁸ "O jndā jndye'yo' ñ'oom na tyolue nn'aⁿ teiyo na matsona': "Cwaan cwii nnom nawi' mach'ee ts'aⁿ ñ'eⁿ x'iaaⁿaⁿ, mati nlei jndaa' na nntjom jom. Aa ts'omnnom x'iaaⁿaⁿ seiqueie'ñē, mati catjom jom. Aa tsei'n'om x'iaaⁿaⁿ tcoom, maxjeⁿ mati jom majo'ti catjom." ³⁹ Saa je' nncō matsjoō nddye'yo': Til'ueendyu' na nnjoom quia na maco'wi' ts'aⁿ 'u. Ee mei'cwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na mmeiⁿ nda' ntsmaⁿ ntyjaya, mati ntyjatymaaⁿ quiaa' na mmeiⁿeⁿ nda'. ⁴⁰ Ñeeⁿ juu na maqueⁿ ñ'oom nacjo' na ñ'e'cuae' ñ'oom 'u wats'iaaⁿ ñ'e'cwjeeⁿeⁿ cotom', mati quiaa' na nncjaañ'oom liaaso'. ⁴¹ Ñeeⁿ juu na mach'ee na jndei'na' cja' ñ'eⁿñē na ncja'chu' xuu 'naaⁿaⁿ cwii kilómetro, cja' meiiⁿ we. ⁴² Ts'aⁿ na macaⁿ 'na' njom', quiaa' nnoom, ndo' ts'aⁿ na macoⁿ, nchii nntsa' ndoo' ticandi'.

C'oo'ya na wi' n'oo'ya nn'aⁿ na jndoo jaa
(Lc. 6:27-28, 32-36)

⁴³ "Mati 'o jndā jndye'yo' ñ'oom na tyolue nn'aⁿ teiyo, na matsona': "Catsa' na wi' ts'om' x'ia'ndo' catseitaq' ts'om' ts'aⁿ na jndoo' 'u." ⁴⁴ Saa je' nncō matsjoō nddye'yo': Cal'a'yo' na wi' n'om'yo' nn'aⁿ na jndoo' 'o. Ndo' calanei'yo' nnom Ty'oots'om cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na cwita'wi' 'o. ⁴⁵ Quia jo' nluindyoy' nntseinda Tsotyeyo' na m'aaⁿ cañoom'luee. Ee jom mach'eeⁿ na manty'iaa' ñ'e'quioom' 'naaⁿaⁿ nn'aⁿ na ya nn'aⁿndye'ndo' mati nn'aⁿ na wi'ndye. Ndo' matseicuaaⁿ yuu na m'aⁿ nn'aⁿ na cwil'a na maty'iomyana', ndo' nn'aⁿ na cwil'a na ticaty'iomyana'. ⁴⁶ Ee xeⁿ macandā nn'aⁿ na wi' n'om' 'o, cwil'a'yo' na wi' n'om'yo', ¿aa cwila'tiuu'yo' na cjaawee' ts'om Ty'oots'om? ¿Aa nchii majo'ti cwil'a nn'aⁿ na cwito'ñoom s'om cwentaa' gobiernom? ⁴⁷ Ndo' xeⁿ cwe' ncjoondyo' cwiñe'quia'yo' na xmaⁿndyo', ¿yuuwaa na jeeⁿ ya cwil'a'yo'? Ee malaa'ti' m'aⁿ nn'aⁿ na tyoola't'maaⁿndye Ty'oots'om. ⁴⁸ C'om'yo' na candaā' na wi' n'om'yo' nn'aⁿ cha'xeⁿ nquii Tsotyeyo' na m'aaⁿ cañoom'luee, candaā' m'aaⁿ na candya' ts'oom joona.

6

Ma'moⁿ Jesús na cal'aaya jndye nnom naya

¹ 'Queⁿyo' cwentā quia na nl'a'yo' cwii nnom na maty'iomyana', nchii nl'a'yo' cwe' cha na canty'iaa nn'aⁿ, ee xeⁿ na ljo', tjaa'naⁿ naya 'na'nyo' jo nnom Tsotyeyo' na m'aaⁿ cañoom'luee. ² Cwe' nc'e'jo' quia mache' naya cwii ts'aⁿ, catsa' na ñenncu' ntyji', tintseixuaandyu'. Ee m'aⁿ nn'aⁿ na cwe' cwil'aya na ya nn'aⁿndye. Cwi'oona lan'om ñequio n'om nantaa c'uaa ndyueena na cwil'ana naya ndyeñeeⁿ, cha queⁿ nn'aⁿ cwentā ndo' cala't'maaⁿndye nn'aⁿ joona. Mayuu'cheⁿ nntsjōō nddye'yo', cwe' tomti juu cantyja na cwila't'maaⁿndye nn'aⁿ joona, jo' na cwita'ntjomna. ³ Saa 'u je', quia na mache' naya ts'aⁿ, tical'moⁿ na nljeii cwii cheⁿ ts'aⁿ, meiiⁿ ts'aⁿ na jeeⁿ ya ñ'oom ñ'eⁿndyu'. ⁴ Cats'aana' na ñenncu' ntyji' naya na mache'. Ndo' nquii Tsotyeyo' na manty'iaaⁿaⁿ ljo' mache' na cwe' nty'iu, jom nntseinoomñē ljo' na matseijjoona' 'u.

*Ma'moⁿ Jesús chiuu nlanaaⁿya nnom Ty'oots'om
(Lc. 11:2-4)*

⁵ 'O quia na cwilaneini^{yo}! nnom Ty'oots'om, tal'a'yo' cha'na joo nn'aⁿ na cwe' cwil'aya na ya nn'aⁿndye. Ee joona jeeⁿ ya nquiuna na jndoo'cheⁿ nn'aⁿ cwimeintyjee'na, cwila'neiⁿna nnom Ty'oots'om naquii' lan'om ndo' jo nqui nantaa. Mayuu'cheⁿ nndye'yo' nntsjoo, cwe' tomti juu na cwila't'maaⁿndye nn'aⁿ joona jo' na cwita'ntjomna. ⁶ Saa 'u je', quia matsei'neiⁿ nnom Ty'oots'om, cja'quie' naquii' wa', catseicu' ndyoots'a', ndo' catseineiⁿ nnom Tsotyey' na m'aaⁿ na titquioo'ñe. Ndo' jom na noom'm meiiⁿ titquioo'ñe, nntseinoomñe ljo' na matseitjooⁿa' 'u.

⁷ 'Quia na cwilaneini^{yo}! nnom Ty'oots'om, tandu'yo' ñ'oom na ñejuu ñejuuna', cha'xjeⁿ quil'a nn'aⁿ na ticata'jnaaⁿ Ty'oots'om. Ee joona cwila'tiuuna na jndye ndii' cwiluena, jo' na mañeeⁿ. ⁸ 'O je' til'a'yo' cha'na cwil'a joona. Ee Tsotyey'yo' ntyijijndaa'ñe cwaaⁿ 'na' na maca'na' 'o cwii tjooche' na cwitaⁿyo' nnoom. ⁹ Quia na cwilaneini^{yo}! nnom Ty'oots'om, luaa candu'yo':

Tsotyaayâ na m'aaⁿl cañoom'luee,
ñequii'cheⁿ catseit'maaⁿñena' xue'.

¹⁰ Candyo cantyja na matsa'ntjom'.

Caluui cantyja na l'ue ts'om' nnom tsjoomnancue cha'xjeⁿ na macwiluui cañoom'luee.

¹¹ Quiaaⁿ nantquie 'na' na maca'na' jâ xuee je'.

¹² Catseit'maⁿ ts'om' jâ natia na jnda l'aayâ cha'xjeⁿ jâ cwilat'maⁿ n'ooⁿyaⁿ nn'aⁿ na cwila'tjooⁿndye ndaayâ.

¹³ Cateijnde' na ticjaachuuna' jâ na n'l'aayâ yuu na ticatsa'ntjomna'.

Ndo' catseicandyaandyu' jâ cantyja 'naaⁿ juu natia.

Ee cha'waa na yo na cwii wjaana' 'u cwiliindyu' na matsa'ntjom', ndo' cwiliindyu' najndu',

ndo' tseixmaⁿ na catseit'maaⁿñena' 'u. Amén.

¹⁴ 'Xeⁿ 'o cwilat'maⁿ n'om'yo' nn'aⁿ na cwila'tjooⁿndye ndaa'yo', quia jo' mati Tsotyey'yo' na m'aaⁿ cañoom'luee, nntseit'maⁿ ts'oom' 'o na cwila'tjooⁿndyo' nnoom. ¹⁵ Saa xeⁿ 'o ticalat'maⁿ n'om'yo' nc'iaa'yo' na cwila'tjooⁿndye ndaa'yo', quia jo' mati Tsotyey'yo' xocatseit'maⁿ ts'oom' 'o jna'yo' na waa.

Cantyja na nntsei'cwejndo'ñe ts'aⁿ

¹⁶ 'Quia na cwila'cwejndo'ndyo', til'a'ya'yo' na taquiomya ndaa'yo' cwe' cha na caliu nn'aⁿ na ljo' cwil'a'yo'. Ee m'aⁿ nn'aⁿ na cwe' cwil'ayana taquiomya ndaana, cha ca'moⁿna' ndaaⁿ nn'aⁿ na cwila'cwejndo'ndyena. Mayuu'cheⁿ nndye'yo' nntsjoo, cwe' tomti juu na cwila't'maaⁿndye nn'aⁿ joona, jo' na matseinoomñena' na cwila'cwejndo'ndyena. ¹⁷ Saa 'u je' quia matsei'cwejndo'ndyu', cwjaa'ndyu' ncheⁿ xqueⁿ, camaⁿ njom', ¹⁸ cha ticwitquioo' jo ndaaⁿ nn'aⁿ na matsei'cwejndo'ndyu', macandaⁿ nquii Tsotyey' na m'aaⁿ na titquioo'ñe nlqueeⁿ cwenta. Ndo' jom na noom'm meiiⁿ titquioo'ñe, nntio'naaⁿñe 'u.

*Jeeⁿ jnda naya 'naaⁿ ts'aⁿ cañoom'luee
(Lc. 12:33-34)*

¹⁹ 'Tilatjom'yo' 'na' na jdana' nnom tsjoomnancue yuu m'aⁿ canty'ua na nla'ndaa' joona', ndo' yuu na nlquii ch'meiⁿ, ndo' yuu na nndaⁿ nnc'ooquie' naⁿcanty'ue na nntjeii'na joona'. ²⁰ Saa joo naya 'na'yo' na quit'maⁿ n'om'yo' calatjom'yo' joona' jo nandye cañoom'luee yuu na xocwa' canty'ua, meiⁿ na

nlquii ch'meiⁿ ndo' meiⁿ na nnc'ooquie' naⁿcanty'ue na nntjeii' joona'. ²¹ Ee yuu na cwila'we'yo' naya na cwilatjom'yo', jo' jo' ntyjaa' n'om'yo'.

Ts'om nnom ts'aⁿ tseixmaⁿna' lámpara
(Lc. 11:34-36)

²² 'Quia na mandí' ñ'oom na mayuu', matseijomna' 'u cha'na ts'aⁿ na tquiio'ya na xuee manty'iaa'. Ee quia matsei'noⁿ ñ'oom na mayuu'ñeeⁿ quia jo' mateijndeiina' cha'waa na m'aaⁿ. ²³ Saá xeⁿ tiñe'candi' ñ'oom na mayuu', matseijomna' 'u cha'na ts'aⁿ na tis'a n'omnnoⁿ na m'aaⁿ na nchjaaⁿ. Ee meiiⁿ na mandí' ñ'oom'ñeeⁿ saá xeⁿ tixocatsel'noⁿ na mayuu' juuna', naquii' ts'om' matsei'xmaⁿ cha'cwijom na jaaⁿñeñ'eⁿ.

Xondaq nndya'ntjoo'ya ndaa we patrom
(Lc. 16:13)

²⁴ 'Tjaa'naⁿ 'ñeeⁿ juu na nndaq nndi'ntjomtyeⁿ nnom we patrom na ñejom. Ee nnc'oom ts'aⁿ na ticuee' ts'oom cwii patrom'ñeeⁿ, ndo' nnc'oom na wi' ts'oom cwiicheⁿ. Oo nnts'aana' na nntseit'maaⁿñê cwii naⁿñeeⁿ, ndo' cwiche' til'ueñe. Xeⁿ na jeeⁿ cwique'ndyo' na nla'tjom'yo' 'naⁿ na nleityandyo' xocju'naaⁿñena' na nla't'maaⁿndyo' Ty'oots'om, ee we ntyja nmeiⁿ xondaq nndye'ntjom'yo' na ñejom.

Ty'oots'om mach'eeⁿ cwenta ntseinaaⁿ
(Lc. 12:22-31)

²⁵ 'Cwe' nc'e jo', nndye'yo' nntsjoq: Tanc'om'yo' na jeeⁿ jndye m'aaⁿ n'om'yo' na cwifando'yo' tsjoomnancue, ljo' na nlcwa'yo' oo na nncwe'yo', ndo' lia'yo' chiuu nleitsaaⁿndyo'. Ee Ty'oots'om mantyjeeⁿ cantyjati na cwitandoyo' majndeiticheⁿ na cwe' nantquie na cwicwa'yo'. Mantyjeeⁿ hasta cha'waandyo' 'o, majndeiticheⁿ na cwe' liaa na cwicwee'yo'. ²⁶ Queⁿyo' cwenta cantyja 'naa' cantsaa na ma'ntyja jo nandye. Jooyo' tjaa ljo' cwino-myoy' na nntyjeendyeyo' na nla'weyo' nantquie na nleil'ue 'io cha. Saá meiiⁿ na ljo', nquii Tsotye'yo' na m'aaⁿ cañoom'luee mañequiaaⁿ na cwicwa' jooyo'. Ndo' 'o cajndandyo'ti'yo' ntyjeeⁿ, nchiiti cantsaa. ²⁷ Mati ¿cwaan' cwiindyo' 'o nndaq nnts'aa na nleitcooñeti cwe' na jeeⁿ jndye matseituu?

²⁸ 'Quia jo' ¿chiuu na jeeⁿ jndye m'aaⁿ n'om'yo' cantyja chiuu na nleit-saaⁿndyo'? Queⁿyo' cwenta, n'oom ljaa' quii' jndaq, ya cwiwijdana'. Nei'ncoo' cwiwaa' ljaa'. Tiquil'ana' ts'iaaⁿ, meiⁿ tiquil'ana' tsaⁿ na nluii liaana'. ²⁹ Saá nndye'yo' nntsjoq: Juu rey Salomón meiiⁿ jeeⁿ tyañê, ndo' tja-cantya na ya 'na' na tyoleichom, saá tícatselijomna' na nei'ncoo' liaⁿa'na' cha'na nei'ncoo' cwii ljaa'meiⁿ. ³⁰ Ndo' xeⁿ laa'ti' matseichjoomñe Ty'oots'om ljaa' quii' jndaq na niomna' xuee je' ndo' 'io cha nlcóna', majndeiticheⁿ ntyjeeⁿ chiuu nlcwee'yo' liaa, 'o nn'aⁿ na ticala'yu'ya n'om'yo'. ³¹ Jo' chii tanc'om'yo' na jeeⁿ jndye m'aaⁿ n'om'yo' na nndu'yo': “¿Chiuu nl'aayoo na nlcwaa'a ndo' na nncwaa'ya?” oo nndu'yo': “¿Chiuu nl'aayoo na nlejndaa' liaaya?” ³² Ee ñenquii'cheⁿ nmeiⁿ cwil'ue'ndye nn'aⁿ na tic'om nacje 'naaⁿ Ty'oots'om. Saá nqueⁿ na cwiluiiñê Tsotye'yo' na m'aaⁿ cañoom'luee mantyjeeⁿ na tjoondyo' cha'tso nmeiⁿ. ³³ Saá najndyee quiandyo' na nnts'a'ntjom Ty'oots'om 'o. Ndo' cal'a'yo' yuu na maty'iomyaⁿ cha'xjeⁿ na l'ue ts'oom, quia jo' nñequiaaⁿ cha'tso nmeiⁿ na maca'na' 'o. ³⁴ Jo' chii tinc'om'yo' na jeeⁿ jndye m'aaⁿ n'om'yo' cantyja 'naaⁿ na nlc'a'na' 'o xuee na cwii wjaana'. Ee xuee 'io waanquia ñ'omtiu cwentaa'na'. Xuee je' malei'tyeⁿ nawí' na chuuna' cwenta'yo'.

7

Til'uee'ndyo jnaa' nn'a'
(Lc. 6:37-38, 41-42)

¹ Til'uee'ndyo' jnaa' nn'a' na cwe' xje^{nto} 'o cha ticu'xeⁿ Ty'ooots'om 'o. ² Ee mañejuuti ñ'oom na cwil'ue'yo' nacjoo nc'iaa'yo', majuuna' nleil'uee'ñe Ty'ooots'om na nncu'xe^{na} 'o. Ndo' cha'xjeⁿ na cwitjei'yo' cwenta na cat'uiina' nc'iaa'yo', malaa'ti' nnts'aaⁿ ñ'e^{ndyo}'. ³ ¿Chiuu na jeeⁿ maqueⁿ cwenta meiiⁿ chjoowi' ljo' mach'ee x'ia'? Ndo' manncu'ti' tiqueⁿ cwenta na t'maⁿ matsei'tjoondyu'. Mach'eena' cantyja 'naⁿ cha'cwijom jeeⁿ ndo' ntquioo' jnda na njom ts'omnno^m x'ia', saã meiⁿchjoo tiqueⁿ cwenta ts'oom tscaa' na njom ts'omnjom' nncu'. ⁴ ¿Aa nnts'u'yu' nno^m x'ia': "Cwa, quiaa' na nncwjii'a ntquioo' jnda na njom ts'omnjom'?" Ndo' 'u je' ndicwaⁿ njom ts'oom tscaa' ts'omnjom'. ⁵ 'U ts'aⁿ na we waa na matseixmaⁿ cwiji'ndyee' ts'oom tscaa' na njom ts'omnjom' nncu' quia jo' tquio'ya' na nncwji' ntquioo' jnda na njom ts'omnno^m x'ia'.

⁶ Tiñe'quia'yo' 'naⁿ na lju' la'xma^{na} ndaaⁿ nn'aⁿ na ticala'ñ'oom'ndye Ty'ooots'om na ticala'xmaⁿ na nnto'ñoom'joona'. Ee xeⁿ na luaa' nl'ayo' matseijomna' cha'cwijom cwiñe'quia'yo' 'naⁿ na ya na la'xma^{na} cwentaa' Ty'ooots'om ndaaⁿ calue'. Ndo' calue'ñeeⁿ nnta'que^{yo}' na nntquiiyo' 'o. Meiⁿ tiñe'quia'yo' 'naⁿ na jnda ndaaⁿ ñeeⁿ, ee xeⁿ na ljo' nl'a'yo', matseijomna' cha'cwijom cwitue'yo' ts'uaa ta' na jeeⁿ jnda ndaaⁿ calcu. Ndo' calcu'ñeeⁿ cwe' nntayueyo' joona'.

Cata'yo' nnom Ty'ooots'om, quia jo' nnto'ñoom'yo'
(Lc. 11:9-13; 6:31)

⁷ Ñequii'cheⁿ cata'yo' nnom Ty'ooots'om quia jo' nnda'yo' juu na cwita'yo'. Ñequii'cheⁿ cal'ue'yo' chiuuya jo nnoom quia jo' nliu'yo'. Ñequii'cheⁿ ca'ma'yo' jom quia jo' nnaaⁿ cha'cwijom 'ndyoots'a jo ndaa'yo'. ⁸ Ee cwii ts'aⁿ na waa na macaaⁿ nnom Ty'ooots'om, maxjeⁿ nnco'ñoom'juuna'. Ndo' mati ts'aⁿ na mal'ue yuu na l'ue ts'om Ty'ooots'om, maxjeⁿ nljeiiⁿ. Ndo' juu ts'aⁿ na ma'maⁿ, maxjeⁿ nntseicanaaⁿñe Ty'ooots'om cha'cwijom 'ndyoots'a jo nnom.

⁹ ¿Ñeeⁿ cwiindyoy' 'o na m'aaⁿ yucachjoo jnda, ndo' xeⁿ macaaⁿ tyoo' njom', aa ñeequiaa'yu' tsjo' nnoom? Tjaa'naⁿ 'ñeeⁿ nnts'aa na ljo'. ¹⁰ Ndo' xeⁿ macaaⁿ yucachjoo jnda' cwii catscaa njom', ¿aa ñeequiaa'yu' catsuu nnoom? Xocatsa' na ljo'. ¹¹ Quia jo' 'o nn'aⁿ na tia nn'a'ndyo', xeⁿ manquiiyo' na ñe'quia'yo' 'naⁿ na ya ndaaⁿ nda'yo', majndeitiicheⁿ nquii Tsotye'yo' na m'aaⁿ cañoom'luee ñeequiaaⁿ 'naⁿ na yaticheⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ na cwitaⁿ nnoom.

¹² Quia jo' meiⁿquia na l'ue n'om'yo' na cal'a nn'aⁿ ñ'e'ndyo' majo'ti cal'a' 'o ñ'e'ndye joona. Ee laa'ti' matsa'ntjom ljeii na tqeⁿ Moisés ñequio ñ'oom' Ty'ooots'om na tyoñe'quia profetas tandyo xuee.

Catsaquia'a 'ndyoots'a na cantuu
(Lc. 13:24)

¹³ O catsaquia'yo' 'ndyoots'a cantuu na nnc'om'yo' natoo' Ty'ooots'om. Ee waa 'ndyoots'a tmeiⁿ na matseicanaaⁿñena' nato t'maⁿ. Juuna' wjaañ'oomna' ts'aⁿ na nntsuuñe ndo' jndye nn'aⁿ cwi'ooquie' jo' jo'. ¹⁴ Saã 'ndyoots'a cantuu matseicanaaⁿñena' nato cajneiⁿ. Nato'ñeeⁿ wjaañ'oomna' ts'aⁿ na ticantycwii na nncwando' saã tijndye nn'aⁿ cwiliu juuna'.

Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naaⁿ taq' ts'oom
(Lc. 6:43-44)

15 'Cal'a'yo' cwenta ñequio joo nn'a'na na tiyuu' ñ'oom cwiñe'quia. Cwiquie'cañomna 'o na ndoo' jee' nioom' n'omna cha'na nioom' ts'om catsma' saā naquii' n'omna laxma'na na wi'ndyena cha'cwijom lobo. 16 Nnta'jna'yo' 'ñee' jooa quia cwique'yo' cwenta chiuu cwil'ana. ¿Aa nnts'aache'na' na nntseicjoo ts'a'na tǎuva l'oonioom? Oo ¿aa nntseicjoo ts'a'na tǎhigos ts'oom nioom? Xocats'aana' na ljo'. 17 Ee ticwii cwii ts'oom na ya, cwiwe' tǎ na ya, ndo' ticwii cwii ts'oom na tis'a, cwiwe' tǎ na tis'a. 18 Ts'oom na ya xocue' tǎ na tis'a, ndo' ts'oom na tis'a xocue' tǎ na ya. 19 Ticwii cwii ts'oom na ticats'aa tǎ na ya, cwit'uana', jnda' chii cwituee' nn'a'na juuna' quii' chom. 20 Luaa' waa na nnta'jna'yo' na'ñee', ee m'mo'na' na tiyuu' ñ'oom na cwiñe'quia na nleitquioo' chiuu waa na cwil'ana.

Ticha'tsondye nn'a'na laxma'na cantyja na matsǎ'ntjom Ty'ooots'om
(Lc. 13:25-27)

21 'Majndye nn'a'na cwilue nnoo'na Ta, saā ticha'tsondyena nnc'ooquiee'ndyena cantyja na matsǎ'ntjom Ty'ooots'om. Ñequii'che' joo nn'a'na na cwil'a ljo' na l'ue ts'om Tsotyaya na m'aa'na cañoom'luee, na'ñee' nnc'ooquiee'ndye cantyja na matsǎ'ntjoom. 22 Xuee na nncue'ntyjo na nntu'xe'ndye nn'a'na, majndye nn'a'na nluena noo': "Jee' 'u Ta, ¿aa nchii jnda' tquiaayâ ñ'oom naya 'na' ñequio najndei na matsei'xma' ndo' tjeii'â jndyeta naquii' n'om nn'a'na, ndo' l'aayâ jndye 'naa' ñequio najndu' nncu' na tixocaluiina' cantyja najndei na matseixma' ts'a'na?" 23 Quia jo' nnc'oya ndyuee na'ñee', nntsjoq: "Mei'chjoo ticwajna'na 'ñee' 'o. Quindyoyo' nacañomya, 'o nn'a'na na tia nn'a'ndyo'."

Chiuu waa na tjaluii we w'aa
(Lc. 6:47-49; Mr. 1:22)

24 Ticwii cwii ts'a'na na mandii ñ'oom na matsjoo nmeii' ndo' matseicanda jooa', matseijonna' ts'a'ñee' cha'na cwii ts'a'na na jndo' ts'om na s'aa waa' nacjoo' tsjo't'ma'na na tye' wacatyee'. 25 Jna'na' tua', tyjee' jndaa, tioo jndye jndei, teicaljoona' w'aa'ñee', saā tiquioona' ee na t'uiitye'na' nacjoo' tsjo'ñee'. 26 Saā ticwii cwii ts'a'na na mandii ñ'oom na matsjoo ndo' titseicanda jooa', matseijonna' ts'a'ñee' cha'na cwii ts'a'na na tijndo' ts'om na s'aa waa' nacjoo' tei'. 27 Jna'na' tua', tyjee' jndaa, tioo jndye jndei, teicaljoona' w'aa'ñee', mana tioona'. Ndo' mat'ma'na tsuu cantyja 'naa' w'aa'ñee'.

28 Quia na jnda' jnda' seinei' Jesús cha'tso ñ'oommei', nn'a'na na jndyendye jee' tjawee' n'omna ñ'oom na t'moo'nda'ana. 29 Ee tyo'moo'na waa najndei na matseixmaa', nchii cha'na cwit'moo'nn'a'na na jndo' n'om cantyja 'naa' ljeii na tqe'na Moisés.

8

Sein'ma' Jesús ts'a'na chuu tycu lepra
(Mr. 1:40-45; Lc. 5:12-16)

1 Quia na jndyocue Jesús ta na tjaa', jndyendye nn'a'na tquiontyjo naxee'ne'. 2 Tyjee'cañoom cwii ts'a'na na chuu tycu lepra, tjatseicandyoo'ñe, tco' xtye jo nnoom, tso:

—Ta, ntyjii na 'u nndaā nntsein'ma'na' ja, xe' l'ue ts'om'.

3 Ndo' Jesús seintyjo'na' ts'oo'na, tyenquioom'm ts'a'ñee', matsoom nnom:

—L'ue ts'oo'na. Can'ma'na'.

Ndo' mañoom' n'ma'na ts'a'ñee', mana tsu tycu lepra. 4 Quia jo' tso Jesús nnoom:

—Ndi' nntsjoḡ, meiⁿ cwii ts'aⁿ ticatsu' nnom chiuu waa na tuii. Saa cja', cja'tseica'mḡⁿndyu' nnom tyee, ndo' quiaa' quioo' nnoom na tseixmaⁿ cwen-taa' Ty'oḡts'om cha'xjeⁿ na saⁿntjom Moisés. Luaa' catsa' cha calui'yuu'na ndaa nn'aⁿ na jnda n'maⁿl.

Sein'maⁿ Jesús mosoo' capeitaⁿ, ts'aⁿ romano

(Lc. 7:1-10)

⁵ Xjeⁿ na mawjaaquee' Jesús tsjoom Capernaum, cwii capeitaⁿ na matsaⁿntjom cwii siaⁿnto sondaro seicandyoo'ñe nacañom'm. S'aa ty'oo nnoom. ⁶ Tso:

—'U Ta, moso 'naⁿya macanda cwe' waaⁿ na waa w'aya, tei'caljoo ty-cutqueeⁿ jom. Jeeⁿ cwajndii maquiiina' jom.

⁷ Tso Jesús nnom:

—Nncjo, nntsein'maⁿya jom.

⁸ Saa t'o capeitaⁿ, tsoom:

—'U Ta, ticatseixmaⁿya na nncja'quie' naquii' w'aya. Martyjii meiiⁿ cwe' ñ'oom catsu', mana nn'maⁿ moso 'naⁿya. ⁹ Ee mati ja m'aaⁿya nacje 'naaⁿ nn'aⁿ na nchii nn'aⁿ Israel nnaⁿ naⁿñeeⁿ jo ntyja na macalui' ñe'quioom' ñequio ntyja na mawjaacue ñe'quioom'. Ndo' yuu na m'aⁿ Abraham ñ'eⁿ Isaac ñ'eⁿ Jacob yuu na matsaⁿntjom Ty'oḡts'om, ñequio na neiiⁿna nncwindyuaandyena na nlcwa'na ñ'eⁿ naⁿñeeⁿ. ¹² Saa nquiee nn'aⁿ judíos na qui na cwentaana cantyja na matsaⁿntjom Ty'oḡts'om, nncwji'na' joona jo' jo'. Nncju'na' joona yuu na tjacantya na jaaⁿñe. Jo' jo' nnc'omna na nla'xuaana na matsei'ndaa'na' n'omna. Ndo' nnteinquiena ndei'n'omna na maquiiina' joona.

¹⁰ Jeeⁿ tjawee' ts'om Jesús quia na jñeeⁿ ñ'oom 'ndyoo tsaⁿñeeⁿ. Tsoom ndaa nn'aⁿ na cwi'oontyjo naxeeⁿeⁿ:

—Mayuu'cheⁿ ndyeyo' nntsjoḡ, meiⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ Israel tyooljei cwii ts'aⁿ na matseyu'ya ts'om cha'na tsaⁿm'aaⁿl. ¹¹ Candye'yo' nntsjoḡ, jndye nn'aⁿ na nchii nn'aⁿ Israel nnaⁿ naⁿñeeⁿ jo ntyja na macalui' ñe'quioom' ñequio ntyja na mawjaacue ñe'quioom'. Ndo' yuu na m'aⁿ Abraham ñ'eⁿ Isaac ñ'eⁿ Jacob yuu na matsaⁿntjom Ty'oḡts'om, ñequio na neiiⁿna nncwindyuaandyena na nlcwa'na ñ'eⁿ naⁿñeeⁿ. ¹² Saa nquiee nn'aⁿ judíos na qui na cwentaana cantyja na matsaⁿntjom Ty'oḡts'om, nncwji'na' joona jo' jo'. Nncju'na' joona yuu na tjacantya na jaaⁿñe. Jo' jo' nnc'omna na nla'xuaana na matsei'ndaa'na' n'omna. Ndo' nnteinquiena ndei'n'omna na maquiiina' joona.

¹³ Quia jo' tso Jesús nnom capeitaⁿñeeⁿ:

—Cha'xjeⁿ na jnda seiyu', maxjeⁿ jo' nluui. Cja'lcwe' na waa wa'.

Ndo' mañejuu xjeⁿñeeⁿ n'maⁿ mosoo' tsaⁿñeeⁿ.

Sein'maⁿ Jesús staxeeⁿl Simón Pedro

(Mr. 1:29-31; Lc. 4:38-39)

¹⁴ Tjaquee' Jesús waa' Pedro. Ljeiiⁿ na waa staxeeⁿl tsaⁿñeeⁿ cjoor' jnduu. Matseicona' juu. ¹⁵ Tyenquioom'm ts'o tsaⁿñeeⁿ ndo' mañoom' tjameintyjee' na matseicona' juu. Teicantya, to' na mandi'ntjom ndaana.

Sein'maⁿ Jesús jndye nn'aⁿwii

(Mr. 1:32-34; Lc. 4:40-41)

¹⁶ Quia na jnda tmaaⁿya, tqiocho nn'aⁿ jndye nc'iaana na cwilei'cho jndyetia na m'aaⁿ Jesús. Ñe'cwii saⁿntjoom na calui' jndyetia, quia jo' jlui'na naquii' n'om naⁿñeeⁿ. Ndo' sein'maaⁿ cha'tso nn'aⁿwii. ¹⁷ Luaa' tuii cha calui'juu' ñ'oom' Ty'oḡts'om na tyoñequiaa profeta Isaías. Tso tsaⁿñeeⁿ: “Manquiiyeeⁿ teijneiⁿ jaa cantyja na tijndeiⁿ n'ooⁿya. Ndo' mati sein'maaⁿ jaa cha'tso ntycu na ñe'leichuuna' jaa.”

Nn'aⁿ na ñe'c'oontyjo naxeⁿl Jesús

(Lc. 9:57-62)

¹⁸ Quia na nty'iaa' Jesús na jndyendye nn'aⁿ m'aⁿ nacañom'm, tsoom ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê na cala'jndaa'ndyena w'aandaa na nnc'oona xndyaa' ndaaluee. ¹⁹ Ndo' tjantjyaa' cwii ts'aⁿ na ma'moⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés. Matso nnoom:

—Maestro, nncjontyjo naxeⁿl meiⁿyuucheⁿ na wja^l.

²⁰ T'o Jesús nnom, tsoom:

—Joo canndye maniom lue'w'aayo' ndo' cantsaa na cwima'ntyja mati maniom cantquiaayo', saa ja na cwiluiindyö ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee meiⁿ yuu na nncwajndya, tjaa'naⁿ.

²¹ Cwiicheⁿ ts'aⁿ na matseijomñe ñ'eⁿñê, matso nnoom:

—Ta, quiaa' ñ'om^l na nndi'ntjoⁿtya nnom tsotyā, hasta xeⁿ jnda ty'iuya jom, quia jo' yuu' je' ññ'aⁿya ñ'eⁿndyu^l.

²² T'o Jesús nnom, matsoom:

—Jndye nn'aⁿ m'aⁿ na tyootando' cantyja 'naⁿya. M'aⁿna cha'cwijom l'oo. Ca'ndii^l na joona caty'iuundye ntyjeena. Saa 'u je', candyo'tseijomndyu^l ñ'eⁿndyo.

Seicheⁿ Jesús jndye ñ'eⁿ nmoⁿ ndaaluee

(Mr. 4:35-41; Lc. 8:22-25)

²³ Quia jo' tuogoⁿ ts'om w'aandaa, mandi ñ'eeⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. ²⁴ Luaa tuui, tyoowijndye 'oona, tioo cwii jndye t'maⁿ indeii nnom ndaaluee, mawaa na wjaanchjeeñe nmoⁿ w'aandaa. Ndo' jom watsom.

²⁵ Ndo' ty'entyjaa' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê jla'nlcwina jom, jluena:

—Jeeⁿ 'u Ta, cwji'n'maaⁿndyu^l jaa, manncwajaaya.

²⁶ Quia jo' tsoom ndaana:

—'O nn'aⁿ na ticala'yuyā n'om'yo' ñ'eⁿ Ty'ooots'om, ¿chiiu na cwila-catyendyo'?

Ndo' teicantjyaaⁿ, seitiaaⁿaⁿ jndye'ñeeⁿ ñequio ndaaluee, mana teicheⁿñ'eⁿna^l. ²⁷ Cwe' seiñ'eeⁿtonaⁿ naⁿñeeⁿ, jluena:

—¿Ñeeⁿ cwiluiñe tsa'm'aaⁿ na jeeⁿcheⁿ ndya^l waljoo'? Jnda'jom meiiⁿ jndye, meiiⁿ ndaaluee cwila'candana^l ñ'oom na matsaⁿntjoom.

Nn'aⁿ Gadara na la'xmaⁿ na'jndii naquii' n'om

(Mr. 5:1-20; Lc. 8:26-39)

²⁸ Jnda jo' jlui'na cwiicheⁿ xndyaa' ndaaluee, ndyuaa nn'aⁿ gadarenos, we nn'aⁿ na la'xmaⁿ na'jndii ty'ecatjomndye jom. Jluí'na yuu niom ndei'luaa, jeeⁿcheⁿ ndya^l wjeena hasta leicandaā nncwinom ts'aⁿ nato'ñeeⁿ. ²⁹ Luaa tuui, indeii jla'xuaana, jluena:

—¿Ljo' nntsa^l ñ'eⁿndyô, 'u Jesús, Jnda Ty'ooots'om? ¿Aa jnda jndyo' na nlco'wi' jâ, meiiⁿ tyoowe'ntyjo xjeⁿ na nntu'xeⁿndyô?

³⁰ Jo' jo' chjooti matquiog^oti m'aⁿ cwii tmaaⁿl t'maⁿ calcu na cwicwa^l. ³¹ Ndo' na'jndii'ñeeⁿ jla'ty'oondyena nnoom jluena:

—Xeⁿ na nncwji^l jâ naquii^l n'om naⁿm'aⁿ, quiaa' ñ'om^l na nntsaquiaa^lâ naquii^l n'om calcu na m'aⁿ luaa^l.

³² Quia jo' tsoom ndaana:

—Cwa, catsa'yo^l.

Mana jlui'na, ty'equie'nomna naquii^l n'om calcu'ñeeⁿ. Ndo' cha'waa tmaaⁿl calcu'ñeeⁿ tmaⁿl'nquioyo^l, mana tei'tyu'yo' ndyoo ndaaluee. Tjajo' quii^l ndaa.

³³ Ndo' nn'aⁿ na cwijndoo' jooyo^l, jlei'nomna, ty'equie'na quii^l tsjoom. Tcuu tcuu tyola'candiina chiiu waa na tjoomna ñ'eⁿ calcu'ñeeⁿ ñequio chiiu waa na n'maaⁿ we naⁿñeeⁿ na tyolei'cho na'jndii. ³⁴ Quia jo' cha'tso nn'aⁿ

tsjoom'ñeeⁿ jlui'na, ty'ena na m'aaⁿ Jesús. Ndo' quia na tjomndyena jom, l'ana ty'oo nnoom na calueeⁿeⁿ ndyuaana.

9

Sein'maⁿ Jesús ts'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee

(Mr. 2:1-12; Lc. 5:17-26)

¹ Quia jo' tuonnda' Jesús ts'om w'aandaa ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. Tei'ty'ioo'na ndaaluee. Mana tquiena tsjoom yuu na mac'eⁿ Jesús. ² Ndo' tquioñ'om nn'aⁿ cwii ts'aⁿwii' na m'aaⁿ, cwe' ñ'eⁿ tsuee. Tsaⁿñeeⁿ tycutqueeⁿ tei'ljoo jom mana teintjeiⁿ nc'eeⁿ. Quia na nty'iaa' Jesús na t'ma' cwila'y'u'ya n'om naⁿñeeⁿ, tsoom nnom tsaⁿwii':

—'U jndaaya, c'om' t'maaⁿndyu' ts'om'. Ja jnda seit'ma' ts'oqⁿya 'u cha'tso jnaⁿ na waa.

³ Quia jo' cwanti nn'aⁿ na cwiw'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés tyom'aaⁿ n'omna, cwiluena: “Tsa'm'aaⁿ ñ'oom ntjeiⁿ matseineiⁿ ee mach'eeⁿ na ljo'yu cwilui-iñê ñ'eⁿ Ty'oqts'om.” ⁴ Jesús maxjeⁿ mantyjeeⁿ na luaa' cwila'tiuuna. Jo' chii tsoom ndaana:

—¿Chiuu na ticuaaya nquiu'yo' ñ'eⁿndyo? ⁵ ¿Cwaaⁿ ñ'oom cwila'tiuu'yo' na tijndeit'ina na nntsjoq nnom tsaⁿm'aaⁿ, aa nchii cha'na jnda tsjoq nnoom na matseit'maⁿ ts'oqⁿya jnaaⁿaⁿ na waa? Oo ¿aa nchii nquiu'yo' na jndeit'ina' na nntsjoq quicantyyaaⁿ, cjaacaⁿ? ⁶ Queⁿ'yo' cwenta, ja na cwiluiindyⁿ tsaⁿ na jnaⁿ cañoom'luee m'mooⁿya ndaa'yo' na waa na jndo na matseixma'ya tsjoomnancuewaañe na nntseit'maⁿ ts'oqⁿya jnaaⁿ nn'aⁿ.

Quia jo' tsoom nnom ts'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee:

—'U re, quicantyya', catseilcwiindyu' tsuee 'naⁿ. Cja'to' wa'.

⁷ Ndo' teicantyyaaⁿ, mana tjaaⁿ waⁿaⁿ. ⁸ Ndo' tmaaⁿ nn'aⁿ na nty'iaa na luaa', tyueneii'na ndo' tyola't'maaⁿndyena Ty'oqts'om na tquiaaⁿ najneiⁿ nnom Jesús na nnteijndeinaⁿ nn'aⁿ.

Ma'maⁿ Jesús Mateo

(Mr. 2:13-17; Lc. 5:27-32)

⁹ Jlu' Jesús jo' jo', mana tjaaⁿ. Ndo' ljeiiⁿ ja na jndyuya Mateo. Wacatyaⁿ w'aa yuu cwitoom nn'aⁿ ts'iaa'ndaana cwentaa' gobiernom. Tsoom noqⁿ:

—Candyo'tseijomndyu' ñequio ts'iaaⁿ na mats'aa.

Mañoom' teicantyyaya, tjotseijomndyo ñequioñê.

¹⁰ Luaa tuui, wacatyeeⁿ Jesús nacañoom' meiⁿsa w'aya. Ndo' na'cwito'ñoom ts'iaa'ndaana nn'aⁿ cwentaa' gobiernom ñ'eⁿ nn'aⁿ na cwila'tjoondye nnom Ty'oqts'om cantyya na nquiu nn'aⁿ fariseos, ñe'naaⁿ meindyuaandyena ñ'eⁿñê ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. ¹¹ Saa quia na nty'iaa nn'aⁿ fariseos na luaa' mach'eeⁿ, ta'x'eena ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, jluiena:

—¿Chiuu na macwa' maestro 'naⁿ'yo' ñequio na'cwito'ñoom ts'iaa'ndaana nn'aⁿ cwentaa' gobiernom ndo' ñequio nn'aⁿ na cwila'tjoondye nnom Ty'oqts'om?

¹² Quia na jndii Jesús na luaa' cwiluena, tsoom:

—Nn'aⁿ na tiwii titjoondyena ts'aⁿ na mach'ee nasei. Saa nn'aⁿ na wii tjoondyena tsaⁿñeeⁿ. ¹³ Waa ñ'oom' Ty'oqts'om na luaa matsona': “Ja cajndati ntyjii na nnc'om'yo' na wi' n'om'yo' nc'iaa'yo' nchiiti na cwñe'quia'yo' quioo' na cwila't'maaⁿndyo' ja.”

Tsoti Jesús:

—Catsa'yo' ndo' cala'noⁿ'yo' ljo' ñe'ca'moⁿ ñ'oomwaa'. Ee ja nchii na jndyoo na nncwaⁿ'ya nn'aⁿ na cwil'a na maty'iomyana', saa jndyoo na nncwaⁿ'ya nn'aⁿjnaⁿ na calcwe' n'omna.

¿Aa macaⁿ'na' na nla'cwejndo'ndye nn'aⁿ?

(Mr. 2:18-22; Lc. 5:33-39)

14 Quia jo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaa Juan, tyquie'cañomna Jesús. Tyola'ncjoo'ndyena, jluenta:

—¿Chiuu na já ñequio nn'aⁿ fariseos jndye ndii' cwila'cwejndo'ndyô, saa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿndyu' tiquila'cwejndo'ndyena?

15 T'o Jesús ndaaⁿ naⁿñeeⁿ, seineiⁿ ñ'oom tjañoom':

—Joo nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ nquii ts'aⁿ na macoco, ¿aa nnc'omna na chjoo' n'omna yocheⁿ na cwiwit'maaⁿ na ndicwaⁿ m'aaⁿ tsaⁿñeeⁿ quii'ntaaⁿna? Xocats'aana'. Saa nncue'ntyjo xuee na nncwji'na' juu ts'aⁿ na macoco quii'ntaaⁿna. Quia ljo'cheⁿ nnc'omna na chjoo' n'omna ndo' nla'cwejndo'ndyena.

16 Quia jo' seinei'ti Jesús ñ'oom tjañoom' cantyja 'naaⁿ ñ'oom xco na jndyooñ'oom. Tsoom:

—Ticaty'iomyana' na nntseyio ts'aⁿ liaa ntsaa ñ'eⁿ cwii taⁿ liaa xco na tyootmaⁿ. Ee xeⁿ na ljo' nnts'aa, nncjaateii liaa xco, nnc'ioo'ñena' liaa ntsaa ndo' liaa ntsaa cwajndiiti njndii'ñena'. 17 Meiⁿ xocatioⁿ ts'aⁿ winom xco ts'om tjaⁿ na jnda teill'ue, ee xeⁿ na luaa' nts'aa ts'aⁿ, nty'ioo' tjaⁿ, mana cwiwindaa'ñ'eⁿ juuna' ndo' mati nlcwe' winom. Maxjeⁿ nntiom ts'aⁿ winom ts'om tjaⁿ xco ndo' laa'ti' meiⁿ tjaⁿ xocwi'ndaa' meiⁿ winom.

Yuscuchjoo jnda Jairo

(Mr. 5:21-43; Lc. 8:40-56)

18 Yocheⁿ na matseineiⁿ Jesús ñ'oommeiⁿ, tyje'cañoom cwii ts'aⁿ na cwilui-itquieñe wats'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. Tco' xtye jo nnoom, tso:

—Je'ndyo tue' nomjndaaya. Saa xeⁿ wja' na nntio' ts'o' nacjoom'm, nncwando'nnaaⁿ'aⁿ. Cwa cja', catio'ya' ts'o' nacjoom'm, quia jo' nncwando'xcoom.

19 Ndo' teicantya Jesús, tjantyyooⁿ naxeⁿ tsaⁿñeeⁿ ñequio já nn'aⁿ na cwilajomndyô ñ'eⁿñe. 20 Luaa tuui, jndyontyjo cwii yuscu naxeⁿ Jesús na nioom wii'. Yuscu'ñeeⁿ jnda canchoo'we chu na tyoocameintyjee' na cwicaa nioom'm. Jndyotseicandyoo'ñe, t'ueeⁿ 'ndyoo liaa' Jesús. 21 Ee seitioom naquii' ts'oom: “Xeⁿ cwe' na ndaaⁿ ñnequiuu'a liaⁿ'aⁿ, quia jo' nn'maⁿ'ya.”

22 Taqueⁿ Jesús nty'iaaⁿ'aⁿ yuscu'ñeeⁿ. Tsoom nnom:

—'U jndaaya, c'om' t'maaⁿ'ndyu' ts'om'. Nc'e na matseyi'ya ts'om' ñ'eⁿndyo, jnda n'maⁿ'!

Ndo' mañejuu xjeⁿñeeⁿ n'maⁿ'.

23 Jnda tuee' Jesús waa' Jairo'ñeeⁿ, tjaqueⁿ'eⁿ naquii' w'aa. Nty'iaaⁿ'aⁿ nn'aⁿ na cwitjoo' nmaaⁿ, ñequio jndye nt'omcheⁿ nn'aⁿ na tacwaxua ndyuee.

24 Tsoom ndaaⁿ naⁿñeeⁿ:

—Calui'yo', ee nchii na jnda tue' yuscuchjoom'aaⁿ. Cwe' watsoo.

Saa cwe' teincona jom. 25 Jnda na tjeiiⁿ'eⁿ naⁿñeeⁿ ch'eⁿ, tjaqueⁿ'eⁿ yuu ndii' ts'oochjoo, t'ueeⁿ ts'o'. Teintyja yu'ñeeⁿ. 26 Cha'waa ts'ondaa'ñeeⁿ t'om ñ'oom na tuui na luaa'!

Sein'maⁿ Jesús we na'nchjaaⁿ

27 Na mawjaati Jesús ty'entyjo we na'nchjaaⁿ naxeⁿ'eⁿ. Jndei ty-ola'xuaana, tyoluena:

—Ta, 'u na cwiluiindy' tsjaaⁿ 'naaⁿ David na jndyowicantyyoo', c'oom' na wi' ts'om' já.

²⁸ Quia na tjaqueⁿl'eⁿ quii' w'aa, ty'entyjo naⁿnchjaaⁿñeeⁿ naxeeⁿeⁿ. Tsoom ndaana:

—¿Aa cwilayu'yo' na nndaḡ nnts'aaya na nnty'ia'yo'?

T'oona nnoom jluena:

—Ta, cwilayuu'â na nndaḡ nntsa'.

²⁹ Quia jo' tyenquoom'm lua'ndaḡana, tsoom:

—Cats'aana' cha'xjeⁿ na cwilayu'ya n'om'yo'.

³⁰ Mana tco'yana' n'omndaḡ naⁿñeeⁿ. Ndo' tqueⁿtyeⁿ Jesús ñ'oom ndaḡana, tsoom:

—Cal'a'yo' cwenta na meiⁿcwii ts'aⁿ ticalaneiⁿyo' nnom ñeeⁿ sein'maⁿ 'o.

³¹ Saa yuu waa, jlui' naⁿñeeⁿ jo' jo', to'na, tyot'oomma ñ'oom ya cantyja 'naaⁿaⁿ cha'waa ts'ondaḡñeeⁿ.

Sein'ma' Jesús ts'aⁿ na tileicatseineiⁿ

³² Xjeⁿ na cwi'oo naⁿñeeⁿ, luaa tuii, tquiõ'om nn'aⁿ cwii ts'aⁿ na m'aaⁿ Jesús. Tileicatseineiⁿ na maleiñ'oom jndyeta juu. ³³ Quia na jnda tjeiiⁿeⁿ jndyeta naquii' ts'om tsaⁿñeeⁿ, jnaaⁿ na matseineiⁿ. Tyueneiiⁿ nn'aⁿ, jluena:

—Meiⁿ cha'waa ndyuaaya ndyuaa Israel, tijoom ñenty'iaaya cwii nnom cha'na luaa'.

³⁴ Saa nn'aⁿ fariseos tuee'na ñ'oom nacjoo' Jesús, jluena:

—Cantyja najndeiⁿ nquii na cwiluitquieñe ndaḡ naⁿjndii, jo' na macweeⁿeⁿ naⁿjndii naquii' n'om nn'aⁿ.

Wi' ts'om Jesús nn'aⁿ

³⁵ Tyomanom Jesús cha'tso njoom t'maⁿ ñequio njoom nch'u ts'ondaḡ Galilea. Tyo'mqoⁿ ndaḡ nn'aⁿ naquii' lan'om. Tyoñequiaaⁿ ñ'oom naya cantyja na matsaⁿntjom Ty'oots'om. Tyotsein'maaⁿ nn'aⁿ ticwii cwii nnom tycu na wiina, ñ'eⁿ ticwii cwii nnom na tajndeiⁿ n'omna na maquiina'.

³⁶ Quia na nty'iaaⁿaⁿ nn'aⁿ na jndyendye, t'oom na wi' ts'oom naⁿñeeⁿ ee cwe' m'aⁿntjeiⁿtona ndo' tjaa 'ñeeⁿ na nnteijndeiⁿ joona. Laxmaⁿ na cha'cwijom cwii tmaaⁿ canmaⁿ na tjaa 'ñeeⁿ juu na ya nnteix'ee. ³⁷ Quia jo' toqⁿoⁿ na ma'mqoⁿ na jndye nn'aⁿ mam'aⁿ na nndye ñ'oom' Ty'oots'om saa tijndye nn'aⁿ na nntjei'yuu'ndye ndaḡana. Tsoom ñ'oom tjañoom' ndaḡ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê:

—Jeeⁿ ya jnda tue' ntjom, saa naⁿntjom tijndyendyena. ³⁸ Jo' chii cala'ty'oondyo' nnom Ty'oots'om na jom cwentaⁿaⁿ ntjom'ñeeⁿ, na cajñoom nn'aⁿ na c'oocatyjeendye ntjom'm.

10

Macwjii'ñe Jesús canchoo'we nn'aⁿ nluindye apóstoles

(Mr. 3:13-19; Lc. 6:12-16)

¹ Jesús tqueeⁿñê já nn'aⁿ canchoo'we. Tquiaaⁿ cantyja najndeiⁿ na matseix-maaⁿ ndaayâ na catjeii'â jndyeta naquii' n'om nn'aⁿ, ndo' na cala'n'maa'yâ nn'aⁿ cha'tso nnom ntycu na wiina ñequio cha'tso nnom na tajndeiⁿ n'omna na maquiina'.

² Nmeiiⁿ ncuee canchoo'wendyô apóstoles na jñoom ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ. Na-jndyee Simón, na mati jndyu Pedro, jnda we tyjeeⁿ Andrés, jnda jo' Jacobo ñequio tyjeeⁿ Juan ntseinda Zebedeo, ³ Felipe ñequio Bartolomé, Tomás ñequio ja Mateo na ñeto'ñoⁿ ts'iaaⁿndaḡ nn'aⁿ, ndo' Jacobo jnda Alfeo ñequio Lebeo, tsaⁿ na cwiluena Tadeo, ⁴ Simón, ts'aⁿ na ndii'ñe tmaaⁿ nn'aⁿ partido cananista, ndo' ñ'eⁿ Judas Iscariote, tsaⁿ na tquiaa cwenta Jesús.

Majñom Jesús nn'aⁿ canchoo'wendye

(Mr. 6:7-13; Lc. 9:1-6)

⁵ Ndo' canchoo'wendyô já ñjom Jesús, jnda tquiaaⁿ ñ'oom ndaayâ, tsoom:

—Tintaquie'yo' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na nchii nn'aⁿ judíos ndo' tintaquie'yo' naquii' meii'cwii tsjom 'naaⁿ nn'aⁿ samaritanos. ⁶ Saa catsa'yo' na m'aⁿ nn'aa'ya, nn'aⁿ Israel na cwiliindyena cha'cwijom canmaⁿ na jnda tsu- undye. ⁷ Ndo' yocheⁿ na tsaco'ndii'ndyo', quia'yo' ñ'oom, candu'yo' na jnda tue'ntyjo na nntsa'ntjom Ty'oôts'om naquii' n'om nn'aⁿ. ⁸ Cala'n'maⁿ'yo' nn'aⁿwii ñequio nn'aⁿ na cho tycu lepra. Calanlcwi'yo' l'oo. Catjei'yo' na'ñdii naquii' n'om nn'aⁿ. Cha'xeⁿ na jnda 'o na cwe'yu naya na matseixmaⁿ Ty'oôts'om, malaa'ti' quia' 'o na nndaa nt'omcheⁿ.

⁹ Tintsacho'yo' s'om cajaan, meii' s'om xuee, meii' s'om wee na ñjom chetsja' na ntyjaandyo'. ¹⁰ Meii' chetsja' tintsacho'yo' na tsa'yo' nato, ñecwii ljo liaa, meii' lcoom, meii' ts'ooml'eii. Ee ts'aⁿ na mandí'ntjom nnom Ty'oôts'om, tseixmaaⁿ na co'ñoom na nleil'uee'ñê na macaⁿ'na' jom.

¹¹ Ndo' meii'yuucheⁿ na nntsaquie'yo', meii' tsjom t'maⁿ, meii' tsjom chjoo, jo' jo' cal'uee'ndyo' 'ñeeⁿ juu tseixmaⁿ na ya ts'aⁿ'ñe. Waa' tsaⁿ'ñeeⁿ jo' caljoo'ndyo' hasta quia na nlui'yo' tsjoom'ñeeⁿ. ¹² Quia na cwitsaquie'yo' naquii' w'aa'ñeeⁿ, candu'yo' ndaaⁿ nn'aⁿ na Ty'oôts'om matio'naa'ñê joona. ¹³ Ndo' xeⁿ w'aa'ñeeⁿ m'aⁿ nn'aⁿ na ya nn'a'ndye, quia jo' nluii cha'xeⁿ na cwindu'yo' na catio'naa'ñe Ty'oôts'om joona. Saa xeⁿ tic'omna na ya nn'a'ndyena, quia jo' tixocaluii cha'xeⁿ na cwindu'yo'. ¹⁴ Ndo' xeⁿ nnts'aana' na m'aaⁿ 'ñeeⁿ juu na tiñe'catseiljo 'o, oo tiñe'candii ñ'oom na cwindu'yo', quia na cwicalui'yo' w'aa'ñeeⁿ oo tsjoom'ñeeⁿ cala'quia'yo' ts'ojndaⁿ na chuu' nc'ee'yo'. Ee na nl'a'yo' na luua' cwicalui'yuu'na' na joona tiñe'cato'ñoomna ñ'oom Ty'oôts'om na cwiñe'quia'yo'. ¹⁵ Mayuu'cheⁿ ndyeyo' nntsjo^o, juu xuee na nncu'xeⁿ Ty'oôts'om nn'aⁿ, mat'maⁿ'ti nlco'wi'na' nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ yuu na tícato'ñoom nn'aⁿ ñ'oom naya, nchiiti na nlco'wi'na' nn'aⁿ ndyuaa Sodoma ñequio Gomorra na teiyo seityuii' Ty'oôts'om cwii cwii tsjoomna nc'e na wi'ndye naⁿ'ñeeⁿ.

Nlco'wi'na' 'o

¹⁶ Queⁿ'yo' cwenta, majñooⁿ'ya 'o quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na wi'ndye. Cwiliindyoy' cha'cwijom canmaⁿ na m'aⁿ quii'ntaaⁿ lobo. Cwe' jo' c'om'c'eendyo' cha'na catsuu cha tiquiu'nn'aⁿ'na' 'o. Ndo' c'om'yo' na tjaa mayaⁿ'yo' cha'na catu'.

¹⁷ Matsjo^o cal'a'yo' cwenta naⁿ'ñeeⁿ ee nnc'oochona 'o ndaaⁿ na'maⁿ'na'iaaⁿ ndo' nla'sei'na 'o meii' naquii' lan'om 'naaⁿ'na. ¹⁸ Ndo' nnc'oochona 'o jo ndaaⁿ gobiernom ñequio jo ndaaⁿ nn'aⁿ na cwiliit'maⁿ'ndyetti nc'e cwila'xmaⁿ'yo' cwentaya. Jo' na ñequiaana' na wanaaⁿ na nntjei'yuu'ndyo' cantyja 'na'ya ndaaⁿ naⁿ'ñeeⁿ ndo' mati ndaaⁿ nn'aⁿ na tyoocandaa ñ'oom' Ty'oôts'om. ¹⁹ Saa tinc'om'yo' ñ'omtiuu ñ'oom na nntjei'yuu'ndyo' oo chiu- uya nlanchu'yo' ñ'oom. Ee nquii Ty'oôts'om m'mooⁿ naquii' n'om'yo' cwaaⁿ ñ'oom na ndu'yo' quia na je' mamacaⁿ'na' na nntjei'yuu'ndyo'. ²⁰ Ee ñ'oom na ndu'yo' nchii na jndo' n'om' ncjo'yo' ee nquii Espírita na cwiliit'ñe Ty'oôts'om nntseijnooⁿ'o' n'om'yo' cwaaⁿ ñ'oom nnt'oyo'.

²¹ 'Ee ntseinda ts'aⁿ ññequiana cwenta tyeeena na nla'cuee' na'maⁿ'na'iaaⁿ juu. Ndo' ñ'eeⁿ nn'aⁿ na ññequiana cwenta ndana na cwje. Ndo' nda nn'aⁿ nla'wendyena nacjoo tyendyeena cha cwje naⁿ'ñeeⁿ. ²² Ndo' cha'tsondye nn'aⁿ nnc'omna na jndooⁿ 'o, nc'e na cwilaxmaⁿ'yo' cantyja 'na'ya. Saa juu ts'aⁿ na tyeⁿ cwiljoo'ñe ñ'ee'ndyo hasta na macanda, tsaⁿ'ñeeⁿ nlui'n'maaⁿ'ñe. ²³ Quia cwita'wi'na 'o na m'aⁿ'yo' cwii tsjoom, calui'yo' jo' jo', catsa'yo' cwii'cheⁿ tsjoom. Ee ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjo^o, tyoolui'ñ'eⁿ njoom

ndyuaa Israel na nntjei'yuu'ndyo' ndaa nn'a'n ndo' ja na cwiluiindyō ts'a'n na jna'n cañoom'luee nncwjannda'a.

²⁴ Tsoti Jesús ñ'oom tjañoom' ndaa jā nn'a'n na cwilajomndyō ñ'e'ñê. Tsoom:

—Juu ts'a'n na matsei'naa' ticaluiit'ma'ñê, ee nquii maestro 'naa'na' cwiluiit'ma'ñeti nchiiti jom. Ndo' mati juu ts'a'n na mand'i'ntjom ticaluiit'ma'ñê, ee nquii patrom 'naa'na' t'ma'ti cwiluiiñe nchiiti jom.

²⁵ Juu ts'a'n na matsei'naa' matsona' na catjoom cha'xje' na matjom maestro 'naa'na'. Ndo' mati juu ts'a'n na mand'i'ntjom maty'lomna' na cjaawinoom cha'xje' na mawinom ts'a'n na mand'i'ntjoom nnom. Ndo' nquii ts'a'n na cwiluiitquieñe cwii w'aa, xe'n nlue nn'a'n na cwiluiiñê tsa'jndiitquiee, majndeitiche'n tinluena ñ'oomwi' nacjoo nn'a'n wa'na'.

*Ñee' juu laxmaa'ya na c'o'o'ya na nquiaaya
(Lc. 12:2-9)*

²⁶ 'Quia jo' tintyue'yo' ljo' na nl'a nn'a'n 'o. Ee cha'tso na wanty'iuu' m'aa'na' je', maxje'n nleitquioo'. Ndo' mei'n tjaa'na' cwii na cwe' nty'iu tuii na tixocwitquioo'na'. ²⁷ Cwe' jo' joo ñ'oom tjañoom' na matseina'ya ndaa'yo', 'o calanei'n ndyeyu'yo' ndaa' nn'a'n. Ndo' ñ'oom na matseina'ya ndaa'yo' na ñencjo'yo', candu'yo' na candye cha'tso nn'a'n. ²⁸ Tinc'om'yo' na nquia'yo' joo nn'a'n na cwila'cwjee nc'iaa ee tixondaq nla'catsuuna aña'na' nn'a'n. 'O je' c'om'yo' na nquia'yo' nquii Ty'o'ots'om ee jom waa najnei'n na nncjoom'm ts'a'n quii' b'io, na nntsuuñe aña'na' ts'a'n na macandā.

²⁹ 'O manquiu'yo' na mei'chjoo ticajnda cwiwil'ua we cantsaa nch'u. Saa nquii Tsoty'e'yo' Ty'o'ots'om mach'ee'n cwentaya jooyo'. Mei'cwiindyey jooyo' xocue' na ticaljeii'n. ³⁰ Mati ticwii cwii soonque'nyo' majnda' ntyjee' ljo' joona'. ³¹ Cwe' jo' tilacatyuendyo' ee jndandyo'ti'yo' ntyjee'n nchiiti cantsaa nch'u.

*Catjei'yuu'ndyō cantya 'naa' Jesucristo
(Lc. 12:8-9)*

³² 'Ndo' mei'ncwi'ñee'che'n ts'a'n na nncwji'yuu'ñe cantya 'na'ya jo ndaa nn'a'n, ja nncwji'yuu'ndyō na mawajna'a jom jo nnom Tsotyaya na m'aa' cañoom'luee. ³³ Saa 'ñee'n ts'a'n na nncwji'ñe cantya 'na'ya jo ndaa nn'a'n, mati ja nncwji'yuu'ndyō na ticwajna'a jom jo nnom Tsotyaya na m'aa' cañoom'luee.

*Cantya 'naa' Jesús mato'na' nn'a'
(Lc. 12:51-53; 14:26-27)*

³⁴ 'Ticala'tiuu'yo' na jndyōō tsjoomnancue na ya nnc'om nn'a'n ñ'e'n nc'iaana. Ee ja nchii na jndyōō na caljoya n'om nn'a'n ñequio nc'iaana. Ee cantya 'na'ya nnc'om nn'a'n na jndoondye ntyjeena. ³⁵ Ee cantya 'na' ja nnto'na' tsa'ns'a ñ'e'n tsotyee'n, mati tsa'nsu ñ'e'n tsoñee'n, ndo' tsa'nntsa ñ'e'n staxee'n. ³⁶ Cwe' jo' cwii cwii ts'a'n na matseyu' ñ'e'ndyō, nquiee nn'a'n wa'na' nla'jndoona jom.

³⁷ 'Ñee' juu ts'a'n na jndati ntyjii tsotyey, tsondyee, nchiiti ja, tsa'ñee'n titseixmaa' na nnc'oomñê cwentaya. Mati juu ts'a'n na jndati ntyjii ñ'e'n ti'jnda, oo nomjnda, nchiiti ñ'e'ndyō ja, tsa'ñee'n ticsatsona' na nnc'oomñê cwentaya. ³⁸ Ndo' mei'ncwi'ñee'che'n ts'a'n na nntseijomñe cantya na mats'aa, xe'n tiljoya ts'om naw'i' na matjom cantya 'na'ya, meii'n cue', tsa'ñee'n ticsatsona' na nntseixmaa' cwentaya. ³⁹ Ee mei'ncwi'ñee'che'n ts'a'n na mañequiaañe na catjom ljo' na nntjom nc'e na m'aa' cantya 'na'ya, nlui'n'maa'ñe tsa'ñee'n.

Ndo! meiⁿcwiⁿñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na mal'ueeⁿñe cheⁿnquii chiuu nlu'iⁿ'maaⁿñê, majo'to jo' nntsuuñê.

Naya na cwicandaa nn'aⁿ
(Mr. 9:41)

⁴⁰ Meiⁿquia ts'aⁿ na matseiljo 'o, mati ja matseiljo tsaⁿñeeⁿ. Ndo! juu ts'aⁿ na matseiljo ja, mati matseiljo tsaⁿñeeⁿ Tsotyaya na jñom ja. ⁴¹ Meiⁿquia ts'aⁿ na matseiljo cwii profeta na mañequiaa ñ'oom! Ty'oots'om, juu naya na macandaa' cwii profeta, majo'ti ndaa' tsaⁿñeeⁿ. Ndo! meiⁿquia ts'aⁿ na matseiljo cwii ts'aⁿ na m'aaⁿ cantyja na maty'iomyana', nc'e na manty'iaaⁿaⁿ na ya mach'ee tsaⁿñeeⁿ, mañejuu naya na macandaa' ts'aⁿ na ya mach'ee, majo'ti ndaa' tsaⁿñeeⁿ. ⁴² Ndo! meiⁿcwiⁿñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na mach'ee naya meiiⁿ ñe'chjoowi' ndaatoo teiⁿ na nnc'uu cwii ts'aⁿ na tit'maⁿ cwiluiñê nc'e na matseijomñe ñ'eⁿndyo, ñ'oom na mayuu' na matsjoq ndaa'yo', tsaⁿñeeⁿ waa naya 'naaⁿaⁿ.

11

Juan jñoom nn'aⁿ na m'aaⁿ Jesús
(Lc. 7:18-35)

¹ Quia na jnda t'moⁿ Jesús ñ'oommeiⁿ ndaaⁿ já nn'aⁿ na canchoo'wendye na cwilajomndyô ñ'eⁿñê, quia jo' jlueeⁿeⁿ jo' jo'. Tjaaⁿ na m'moqⁿ ndo' na ñeⁿquiaaⁿ ñ'oom naquiiⁿ njoom ndyuaa'ñeeⁿ.

² Juan tsaⁿ na tyotseits'oomñe nn'aⁿ, m'aaⁿ w'aancjo quia na jñeeⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿ ts'iaaⁿ na tyoch'ee Cristo. Jñoom we nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê na c'oota'x'ee cwii ñ'oom 'ndyoo Jesús. ³ Juena:

—¿Aa 'u cwiluiindyu' Cristo na nncwjee'cañoom tsjoomnancue, oo aa nncwindoo'â cwiicheⁿ?

⁴ T'o Jesús ndaaⁿ naⁿñeeⁿ, tsoom:

—Catsa'yo' ndo' candu'yo' nnom Juan cantyja ñ'oom naya na cwindye'yo' ndo' na cwinty'ia'ndaa'yo' na jndye nn'aⁿ cwin'maaⁿ. ⁵ Ndo' candu'yo' nnoom nn'aⁿ na ñet'om na nchjaaⁿ jnda teitquioo. Nn'aⁿ na ñet'om na ntjeiⁿ nc'ee' je' ya cwilooca'. Nn'aⁿ na ñecho tycu lepra, je' jnda ljuu'ndye. Nn'aⁿ na ñet'om na cantaa, je' ya cwindye. Ndo' nn'aⁿ na jnda tja, je' jnda cwita'ndo'xcona. Ndo' joo nn'aⁿ na nty'iaandy jnda macwindyena ñ'oom naya na macwji'n'maaⁿñe Ty'oots'om joona. ⁶ Ndo' neiiⁿ ts'om ts'aⁿ na ñe'cwii matseitiuu cantyja 'naⁿya ee juu xotseijnaaⁿ'na'.

Ñ'oommeiⁿ seineiⁿ Jesús ndaaⁿ nn'aⁿ na jñom Juan.

⁷ Quia na jnda ty'elcwee' naⁿñeeⁿ, to' Jesús na matseineiⁿ ndaaⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ nacañom'm cantyja 'naaⁿ Juan. Tsoom:

—¿Chiuu waa na saacanty'ia'yo' na sa'yo' na m'aaⁿ Juan jo ndo' yuu tjaa nn'aⁿ c'om? ¿Aa nty'ia'yo' na jom ts'aⁿ na we waa na matseineiⁿ cha'cwijom cwii tsmaaⁿ na maleiñ'oomñe jndye? Ntyjii nchii jo'. ⁸ Quia jo' ¿chiuu waa na saacanty'ia'yo' na sa'yo'? ¿Aa nty'ia'yo' cwii ts'aⁿ na cwee liaa na jnda? Ntyjii nchii jo'. Ee 'o nquiu'yo' na macandaaⁿ na tjacantyja na t'maⁿ n'iaaⁿ, joona cwicwee'na liaa jnda ñequio nn'aⁿ w'aana. ⁹ Quia jo' ¿chiuu waa na saacanty'ia'yo'? ¿Aa nty'ia'yo' cwii profeta? Ja ntyjii na jo'. Ndo' jom t'maⁿti cwiluiñê nchiiti nt'omcheⁿ profeta. ¹⁰ Ee ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om matseineiⁿ'na' cantyja 'naaⁿaⁿ. Luaa matsona':

Ja majñooⁿñetyaya cwii moso 'naⁿya na wjaajndyee jo njom'.

Jom nncwji'yuu'ñê cantyja 'naⁿ, cha nnc'omc'eendye nn'aⁿ quia na nncue'cañoom'.

¹¹ Ndo' tsoticheⁿ Jesús:

—Mayuu'cheⁿ nddye'yo' nntsjo^o, tijoom ñeteitquioo'ñe cwii ts'aⁿ na t'maⁿti cwiluiiñe quii'ntaaⁿ cha'tsondye nn'aⁿ cha'na juu Juan, ts'aⁿ na tyot-seits'oomñe nn'aⁿ. Saaⁿ meiiⁿ na ljo', meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na jnda tjaquiee'ñe cantya na matsa'ntjom Ty'o^oots'om, meiiⁿ tit'maⁿ cwiluiiñe, saaⁿ t'maⁿti cwiluiiñe, nchiiti Juan.

¹² Ndo' seineiⁿti Jesús, tsoom:

—Quia na to' Juan na tyotseits'oomñe nn'aⁿ teitquioo' na cwila'jnda nn'aⁿ na nnc'ooquieeⁿndyena cantya na matsa'ntjom Ty'o^oots'om hasta xjeⁿ je'. Ndo' naⁿñeeⁿ cwiqueⁿ n'omna na nna'jndana cha ndaaⁿ nla'xmaⁿ na cantya 'naaⁿ juuna'. ¹³ Cha'tso ñ'oom' Ty'o^oots'om na tyotjeii'yuuⁿndye profetas ñequio ljeii na tqueⁿ Moisés tjoom' t'mooⁿna' cantya na matsa'ntjom Ty'o^oots'om. Ndo' quia na tyjee' Juan, jom t'mooⁿ na jnda tue'ntyjo na mamatsa'ntjom Ty'o^oots'om. ¹⁴ Toom cwe' nlayu'yo' na Juan matseinoomñe cwentaa' profeta Elías tsaⁿ na waa ñ'oom na nddyonnda'. ¹⁵ Ñeeⁿ juu na niom lue' n'om lua'qui na nndii, candii.

¹⁶ 'Ljo' ñ'oom na nntseijo^ona cantya 'naaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ tiempomeiiⁿ? Joona matseijomna' cha'na yocanch'u na cwinquioo' naquii' tsjoom. ¹⁷ Cwila'xuaana ndaaⁿ nc'iaana, cwiluena: “Ñetjo^o'â tsmaaⁿ juu som na cwitjo' na toco ts'aⁿ saaⁿ 'o ticala'jnom'yo'. Jnda chii ñetjo^o'â som ts'oo, saaⁿ 'o ticalyuee'yo'.” ¹⁸ Maluaa' matseijomna' na cwil'a nn'aⁿ na m'aⁿ tiempomeiiⁿ. Ee tyje'cañoom Juan quii'ntaaⁿyo', t'oom cha'cwijom ts'aⁿ na chjoo' ts'om. Tícwaaⁿaⁿ nantquie na ya, meiⁿ tíc'om winom. Saaⁿ 'o cwindu'yo' tsaⁿjndii matseixmaaⁿ. ¹⁹ Jnda jo' tyjacañooⁿ nnc^o na cwiluiindy^o ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee. Ja matseijomndyo ñ'eⁿ nn'aⁿ, macwa'a ñ'eⁿndyena. Saaⁿ 'o cwindu'yo' cantya 'naⁿya: “Luuaa' ts'aⁿ jeeⁿ cwa', jeeⁿ 'uuu. Juu jeeⁿ ya matseix'iaa'ñe ñ'eⁿ nn'aⁿ na cwila'tjoondye nnom Ty'o^oots'om ñequio nn'aⁿ na cwito'ñoom ts'iaaⁿndaⁿ na cwentaa' gobiernom.” Saaⁿ tints'aa, ee cwiwitquioo' na jndo' ts'om Ty'o^oots'om ee cha'tso na matseijndaa'ñe ma'moⁿna' na ljo'.

Njoom na m'aⁿ nn'aⁿ na tiñe'cala'canda
(Lc. 10:13-15)

²⁰ Jnda chii to' Jesús na matseitaaⁿaⁿ nn'aⁿ njoom yuu na jndyeti ts'iaaⁿ s'aaⁿ na ma'moⁿna' na tseixmaaⁿ najndeii Ty'o^oots'om ee na ticalcwe' n'om naⁿñeeⁿ. Matsoom:

²¹ —Jee jndo'cheⁿyo' 'o nn'aⁿ tsjoom Corazín. Jee jndo'cheⁿyo' 'o nn'aⁿ tsjoom Betsaida. Ee quii'ntaaⁿyo' jndye ts'iaaⁿ t'maⁿ s'aaⁿ saaⁿ ticalcwe' n'om'yo'. Xeⁿ s'aaⁿ ts'iaaⁿmeiⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ tsjoom Tiro ñ'eⁿ Sidón, tyuaa'ti jnda tcewe'na liaa tsja' ndo' jnda tioonaa tsjaa' nqueⁿna na cwit'mooⁿna na cwilcwe' n'omna. ²² Nndye'yo' nntsjo^o, xuee na nncu'xeⁿ Ty'o^oots'om nn'aⁿ t'maⁿti nlco'wi'na' 'o nchiiti nn'aⁿ tsjoom Tiro ñ'eⁿ Sidón. ²³ Ndo' 'o nn'aⁿ tsjoom Capernaum, ¿aa cwila'tiuu'yo' na cañoom'lueecheⁿ nntseiwendyena' 'o cwe' ee na jndye ts'iaaⁿ s'aaya quii'ntaaⁿyo'? Maxjeⁿ nntiom Ty'o^oots'om 'o yuu na meindoo' l'oo. Mana ntsuuñ'eⁿ tsjom'yo' Capernaum. Xeⁿ nn'aⁿ na ñet'om tsjoom Sodoma nty'iaana ts'iaaⁿ t'maⁿ cha'na s'aaya quii'ntaaⁿyo', ndicwaⁿ waa tsjoomna xjeⁿ je'cheⁿ. ²⁴ Nndye'yo' nntsjo^o xuee na nncu'xeⁿ Ty'o^oots'om nn'aⁿ t'maⁿti nlco'wi'na' 'o nchiiti nn'aⁿ na ñet'om ndyuaa tsjoom Sodoma.

Quio'yo' na m'aaⁿya ndo' nliu'yo' na nnta'jndyee'yo'
(Lc. 10:21-22)

²⁵ Ndo' majuu xjeⁿñeeⁿ to' Jesús na matseineiⁿ nnom Ty'o^oots'om, tsoom:

—Matseit'maa^mndyo 'u Tsotyaya na cwiluiindyu' na matsa^mntjom' cañoom'luee ñequio nnom tsjoomnancue. Ee 'u jnda tany'liuu^mndyu' ñ'oommei^m ndaa nn'a na jndo' n'om ñequio nn'a na jee^m t'ma^m cwila^mno^m, saa jnda seicanoo^m joona' ndaa nn'a na cje cwil'a. ²⁶ Mayuu' Ta, ee luaa' waa na tjawee' ts'om'.

²⁷ Tsonnda' Jesús ndaa nn'a na cwila'jomndye ñ'e^mñê:

—Cha'tso na cwila'xma^m najnda, Tsotyaya Ty'oots'om jnda tquiaa^m joona' l'ooya. Tjaa 'ñee^m tsei'no^m chiuu tseixma^mya na cwiluiindyo jnaa^m, macanda nque^m ntyjee^m. Mei^m tjaa 'ñee^m tsei'no^m chiuu tseixma^m Tsotyaya, macanda ja na cwiluiindyo jnaa^m mantjjiya. Mati mei^mcwi'ñee^mche^m ts'a^m na l'ue ts'oo^m na nntsei'no^m chiuu tseixma^m Tsotyaya mañequia na nntsei'no^m. ²⁸ Quo'yo' na m'aa^mya cha'tsondyo' na jnda teijndya'yo' cantyja 'naa^m jna^m'yo' na joona' matseijaa'ñena' naco'yo' cha'cwijom xuu na tileicana^m'yo' ndo' ja nñequiaya na nnta'jndyee'yo'. ²⁹ Calajomndyo' ñ'e^mndyo cha'na cwila'jomndye quioo^mndyo na ljoyu cwil'a ts'iaa^m. Ndo' quiaa^mndyo' na nnta'jna^m'yo' cantyja 'na^mya. Ee ja tinc'uaa' ts'oo^mya ndo' m'aa^mya na wi' ts'oo^mya 'o. Ndo' nliu'yo' na nnta'jndyee aña^m'yo'. ³⁰ Ee na nlax'iaa^mndyo' ñ'e^mndyo xocanchjena' 'o cha'na manchje ts'oom na ljo cantya' quioo^mndyo. Ndo' ñ'oom na maqua^mya ndaa^m'yo' cwe' na ya ya xje^m jnda'yo'.

12

Ty'ioo'ndyena xu'lquee^m xuee na cwita'jndyee nn'a^m
(Mr. 2:23-28; Lc. 6:1-5)

¹ Luaa tuui cwii xuee na cwita'jndyee nn'a^m. Mawinom Jesús yuu waa ntjom lquee^m trigo. Ndo' ja nn'a^m na cwilajomndyo ñ'e^mñê na ñe'jndoo'â, too'â tyotyjaayâ xu'lquee^m. Tyoty'ueendyo, tyotquiaayâ joona'. ² Ndo' nn'a^m fariseos quia na nty'iaana na luaa' cwil'aayâ, jluena nnom Jesús:

—Que^m cwenta, nn'a^m na cwila'jomndye ñ'e^mndyo' cwil'ana yuu na ticaty'iomna' xuee na cwita'jndyee nn'a^m.

³ T'oo^m ndaa na ñee^m, tsoom:

—'O, ¿aa tyoola'na'yo' ñ'oom chiuu s'aa David ñequio nn'a^m na ñ'ee^m ñ'e^mñê na ñe'jndo'na? Saa tyoolancjoo^mndyo' cantyja 'naa^m'a. ⁴ Ee tjaque^m'e^m wats'om cwentaa' Ty'oots'om, tcaa^m ntyoo' nnom tye. Tcwaa^m'a joona' ndo' mati tqiaa^m na tcwa' nn'a^m na ñ'ee^m ñ'e^mñê. Ndo' ntyoo'ñee^m na jnda tqee^m nn'a^m joona' nnom Ty'oots'om, ticwanaa^m na nlcwa' mei'nquia ts'a^m. Macanda nquiee ntyee wanaa^m na nlcwa'na. ⁵ Ndo' cwaa^m'ti jnda jla'na^m'yo' naquii' ljei na tqee^m Moisés na matsona' na nquiee ntyee jndye ts'iaa^m cwil'ana naquii' wats'om t'ma^m na cwindye'ntjomna juu xuee na cwita'jndyaaya. Saa tjaa jnaa^mna na ljo' cwil'ana. ⁶ Je' nndye'yo' nntsjo, ljo jnda tyjacaño^mya naquii' ntaa^m'yo' na t'ma^m'ti cwiluiindyo nchiiti juu wats'om t'ma^m na jee^m cwila't'maa^mndyo'. ⁷ 'O tyoola'no^m'yo' ljo' ñe'catso ñ'oomwaa na tso Ty'oots'om: “Ja cajndati ntyjii na nnc'om'yo' na wi' n'om'yo' ncia'yo' nchiiti na cwiñe'quia'yo' quioo' na cwila't'maa^mndyo' ja.” Xe^m jla'no^m'yo' ñ'oomwaa' tixoque^m'yo' xje^m nn'a^m na tjaa jnaa^m. ⁸ Nc'e na luaa' waa, ja na cwiluiindyo ts'a^m na jna^m cañoom'luee waa na matseixma^mya na nntsjo ljo' cal'a nn'a^m xuee na cwita'jndyaaya.

Sein'ma' Jesús ts'a^m na ntjei^m ts'o
(Mr. 3:1-6; Lc. 6:6-11)

⁹ Jnda chii jlui' Jesús jo' jo'. Tjaa^m, tjaque^m'e^m wats'om 'naa^m'na. ¹⁰ Ndo' jo' jo' m'aa^m cwii tsa^m's'a na ntjei^m ts'o. Ndo' nn'a^m fariseos na m'a^m wats'om'ñee^m

jeeⁿ tyol'ueendyena chiuu n'l'ayoona na nñe'quiaana cwenta Jesús. Ta'x'leena nnoom, jluena:

—Juu xuee na cwita'jndyaaya ¿aa maty'iomna' na nntsein'maⁿ ts'aⁿ ts'aⁿwii', oo aa tis'a?

¹¹ T'o Jesús ndaana, matsoom:

—Cala'tiuu'yo', xeⁿ m'aaⁿ cwiindyo' 'o na m'aaⁿ catsmaⁿ tsmeiⁿ, ndo' xeⁿ nncju'na' juuyo' ts'om tsue'tsjoom, ¿aa nchii nntseytua' na wja'cwji' juuyo' meiiⁿ juu xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ? ¹² Nquii Ty'oots'om jndati ntyjeeⁿ cwii ts'aⁿ nchiiti cwe' catsmaⁿ. Jo' chii maty'iomna' na cateijndeiⁿ ts'aⁿ x'iaaⁿaⁿ nawi' na matjom, meiiⁿ juu xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ.

¹³ Quia jo' tsoom nnom ts'aⁿwii':

—Catseiliuu' ts'o'.

Mana seiliuu' ts'o'. Mañoom' tco'yana' cha'xjeⁿ cwiicheⁿ ts'ooⁿ. ¹⁴ Ndo' fariseos'ñeeⁿ jluina. Jla'tjomndyena, to'na tyo'maⁿna chiuu n'l'ayoona na nla'cuee'na Jesús.

Ñoom na tyoñequiaa Isaías cantyja 'naaⁿ Jesús

¹⁵ Saa sei'noⁿ Jesús na luaa' ñecal'ana ñ'eⁿñê. Jo' chii jlueeⁿeⁿ jo' jo' ndo' jndye nn'aⁿ ty'entyjona naxeeⁿeⁿ. Sein'maaⁿ cha'tso nn'aⁿwii. ¹⁶ Ndo' tqueⁿtyeeⁿ ñ'oom ndaana na ticat'oomna ñ'oom 'ñeeⁿ cwiluiiñê. ¹⁷ Ndo' na luaa' tsoom, seicandaq'ñena' ñ'oom na seiljeii profeta Isaías, na matsona':

¹⁸ Luaa' ts'aⁿ na jnda' tjeii'ndyo cwentaya na cwiluiiñê na mandi'ntjoom noqⁿ. Jnda ntyjiiya jom ndo' jeeⁿ neiⁿya cantyja 'naaⁿaⁿ.

Nñequiaya Espíritu Santo na juu nnc'oomñe ñ'eⁿñê.

Ndo' nñequiaaⁿ ñ'oomya chiuu waa na maty'iomnyana' ndaqⁿ nn'aⁿ na nchii judíos.

¹⁹ Jom xocatseintja'ñê, meiⁿ xocatseijndeiⁿ 'ñom. Ndo' xocaljei' jom ts'om nataa na macwjaa'ñê tia' nn'aⁿ.

²⁰ Xoco'weeⁿeⁿ ts'aⁿ na tityeⁿ matseyyu' na juu matseijomna' cha'na tsmaaⁿ na jnda' tomndyaa.

Èe jom jaateijndeiityeeⁿ tsaⁿñeeⁿ.

Meiⁿ xotseicanduu'ñ'eeⁿ cantyja 'naaⁿ ts'aⁿ na tixuee naquii' ts'om na juu matseijomna' cha'na chom canti na ncuencue canduu'.

Èe jom nñequiaatyeeⁿ naxuee naquii' ts'om tsaⁿñeeⁿ.

Jo' chii nnts'aaⁿ na nnaⁿjndeiⁿ cantyja na maty'iomnyana' naquii' n'om nn'aⁿ.

²¹ Ndo' nn'aⁿ na nchii judíos nla'cantyjaa' n'omna jom.

Cwilueyoona na Jesús tsaⁿjndiitquiee matseixmaaⁿ

(*Mr. 3:19-30; Lc. 11:14-23; 12:10*)

²² Tquioñ'omna cwii ts'aⁿ na m'aaⁿ Jesús na jnda' tuo' naⁿjndii naquii' ts'om. Tsaⁿñeeⁿ nchjaaⁿaⁿ ndo' tileicatseineiiⁿ l'a naⁿjndii'ñeeⁿ. Sein'maⁿ Jesús jom. Quia jo' toqⁿoⁿ na matseineiiⁿ ndo' teitquioo'nnaaⁿaⁿ. ²³ Nto' cha'tso nn'aⁿ na nty'iaa na luaa' tuii, jeeⁿ tjawee' n'omna. Jluena:

—¿Aa nts'aacheⁿna' na tsaⁿm'aaⁿ cwiluiiñê nquii na meindoqⁿa na nluiiñe tsjaaⁿ David na jndyowicantyjoo'?

²⁴ Ndo' nn'aⁿ fariseos, quia jndyena ñ'oomwaa', tyoluena:

—Tsa's'am'aaⁿ matseixmaaⁿ najndeiⁿ Beelzebú nquii tsaⁿjndiitquiee. Jo' chii cwicandaqⁿ macwjeeⁿeⁿ naⁿjndii naquii' n'om nn'aⁿ.

²⁵ Sei'noⁿ Jesús ñ'oom na tyom'aaⁿ n'omna. Tsoom ndaana:

—Xeⁿ m'aaⁿ cwii goiernom na cwitoⁿndye nn'aⁿ 'naaⁿaⁿ, nt'om cwi'oo nacjoom'm ndo' nt'om cwila'jomndye ñ'eⁿñê, ndo' na luaa' waa xocaljoo'ñetyeeⁿ ts'iaaⁿ. Ndo' cha'na nn'aⁿ na ñecwii tsjoom oo nn'aⁿ na

ñe'cwii w'aa, xeⁿ cwila'ntja'ndyena, maxjeⁿ nntoⁿndyena. Ndo' na ljo' cwila'tyuii'ndye cheⁿnqueena. ²⁶ Ee xeⁿ na mayuu' cha'na cwindu'yo' na nquii tsaⁿjndiitquiee macwjeeⁿeⁿ ntyje naⁿjndiiñeⁿ naquii' n'om nn'aⁿ, quia jo' ma'moⁿna' na matseyuui'ñe cheⁿnqueⁿ. ¿Chiuu nnts'aayom na nljotyeⁿ cantya najneiⁿ na matsaⁿntjoom? ²⁷ 'O cwindu'yo' na ja cwe' cantya najndeii Beelzebú jo' na macwji'a naⁿjndii naquii' n'om nn'aⁿ. Xeⁿ na mayuu' na ljo', quia jo' mati nc'iaa'yo', ñequio najndeii jom cwitjeii'na naⁿjndii naquii' n'om nn'aⁿ. Saa nc'e na tiyuu' na ljo', cantya na cwil'a nqueena cwilui'yuu' na tixcwe cwitjei'yo' cwenta. ²⁸ Saa nc'e ja ñequio najndeii Espiritu na cwiluiñe Ty'oots'om, jo' na macwji'a naⁿjndii naquii' n'om nn'aⁿ, jo' chii ma'moⁿna' juu na matsaⁿntjom Ty'oots'om, jnda tyjee'cañoomna' 'o.

²⁹ 'Cwii tsaⁿcanch'ue xondaⁿ nncjaaqueⁿeⁿ waa' ts'aⁿ na waa najndeii na nncwjeeⁿeⁿ 'naaⁿ. Saa xeⁿ nntseyeⁿjñeeⁿ tsaⁿñeeⁿ quia jo' nndaⁿ na nncwji'ñ'eeⁿ 'naaⁿ.

³⁰ 'Ñeeⁿ juu na tic'oomñe cantya 'naⁿya, maxjeⁿ m'aaⁿ nacjoya. Ndo' 'ñeeⁿ juu na ticatseitjom nn'aⁿ ñ'eⁿndyo, jom mach'eeⁿ na matseilcwe'na' nn'aⁿ na ticala'yu'na ñ'eⁿndyo.

³¹ 'Jo' chii matsjoo ndaa'yo', Ty'oots'om nntseit'maⁿ ts'oom cha'tso jnaⁿ na cwila'xmaⁿ nn'aⁿ ñequio cha'tso ñ'omntjeiⁿ na cwiluena. Saa meicwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseineiⁿ ñ'oom wi' nacjoo' Espiritu Santo, tsaⁿñeeⁿ xocaseit'maⁿ ts'om Ty'oots'om. ³² Ndo' meicwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseineiⁿ ñ'oom wi' nacjo ja na cwiluiindy^o ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, ndaaⁿ nntseit'maⁿ ts'om Ty'oots'om tsaⁿñeeⁿ. Saa meicwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matsoyuu na cwilui ts'iaaⁿ 'naⁿya cwe' cantya najndeii tsaⁿjndii, tsaⁿñeeⁿ matseineiⁿ ñ'oom wi' nacjoo' Espiritu Santo. Ndo' na ljo' tijoom nntseit'maⁿ ts'om Ty'oots'om tsaⁿñeeⁿ, meiiⁿ tiempomeiiⁿcheⁿ ndo' meiiⁿ ncu^e na jnda ntycwii tsjoomnancue.

*Ñ'oom tjañoom' cantya 'naaⁿ taq' ts'oom
(Lc. 6:43-45)*

³³ 'Quia jo' seineiⁿ Jesús cwii ñ'oom tjañoom' na macaⁿna' na catjeii'na cwenta cantya 'naaⁿaⁿ. Seijoom'ñe nqueⁿ cha'cwijom cwii ts'oom na ya taⁿ'na'. Tsoom:

—Xeⁿ cwinty'ia'yo' na ya taⁿ na ntyja cwii ts'oom, cwila'noⁿ'yo' na mati nquii ts'oom cwiluiñena' ts'oom na ya. Ndo' xeⁿ cwinty'ia'yo' na tis'a taⁿ na ntyja cwii ts'oom, cwila'noⁿ'yo' na mati tis'a ts'oom'ñeeⁿ. Ee cantya chiuu waa taⁿ na mach'ee cwii ts'oom jo' nnta'jnaⁿ'yo' cwaan ts'oom na ya ndo' cwaan ts'oom na tis'a. ³⁴ Cha'na catsuutsja jeeⁿ wjee ndaa'ndyooyo', maluaa' matseijomna' 'o. Chiuu nl'a'yo' na nlaneiⁿ'yo' ñ'oom ya ndo' naquii' n'om'yo' too'cheⁿ natia. Ee cantyati na matseitiuu ts'aⁿ naquii' ts'oom, mantya jo' ñ'oom na cwicalui' ñ'om. ³⁵ Juu ts'aⁿ na ya ts'aⁿñe matseineiⁿ ñ'oom ya ee naquii' ts'oom cwinaⁿ naya na matseifoom. Saa juu ts'aⁿ na tia ts'aⁿñe matseineiⁿ ñ'oom tia ee naquii' ts'oom cwinaⁿ natia na matseifoom. ³⁶ Nndye'yo' nntsjo^o, juu xuee na nncu'xeⁿ Ty'oots'om nn'aⁿ, quia jo' ññequiana cwenta nnoom cantya 'naaⁿ cwii cwii 'ndyo ñ'oom na cwe' ts'iaaⁿ'ndyo na ñeja'neiⁿna. ³⁷ Ee cantyati ñ'oom na cwilaneiⁿ'yo', Ty'oots'om nncu'xeeⁿ 'o. Ñ'oom na ya na cwindu'yo' nncwaañoom'na' 'o. Ndo' ñ'oom tia na cwindu'yo' nnt'uiityeⁿ'na' 'o.

*Cwitaⁿ nn'aⁿ na cats'aaⁿ cwii 'naaⁿ
(Mr. 8:12; Lc. 11:29-32)*

³⁸ Quia jo' nt'om nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ na cwit'mqoⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés jluena nnom Jesús:

—Cwa, Maestro, l'ue n'ooⁿyâ na m'moⁿ' cwii 'naaⁿ na t'maⁿ na nnty'iaayâ.

³⁹T'o Jesús ndaana:

—Nn'aⁿ na m'aⁿ je' jeeⁿ tia nn'aⁿndye, jnda 'ndyena Ty'oots'om. Jo' chii cwitaⁿna 'naaⁿ na t'maⁿti na nnty'iaandaana cha nnta'jnaaⁿna 'ñeeⁿ cwiluiindyö. Saa taxoca'mooⁿya. Macanda nnty'iaana cwii 'naaⁿ na nntseijomna' cha'na tjom profeta Jonás. ⁴⁰Ee Jonás tyom'aaⁿñê ndyee xuee ndo' ndyee tsjom ts'om tsiaa' catscaa t'maaⁿ. Maluaa' matseijomna' na nntjoⁿ ja na cwiluiindyö ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee. Ee ndyee xuee ndo' ndyee tsjom nljoo'ndyö naquii' tsei'tsua. ⁴¹Xuee na nncu'xeⁿ Ty'oots'om nn'aⁿ na jnda tja, nlcwinnda' nn'aⁿ tsjom Nínive. Mati nn'aⁿ na m'aⁿ je' na quia nnc'oowje, nntando'nnda'na quia ljo'. Ndo' nnt'uiitye'na' joona cwe' cantyja na yati l'a nn'aⁿ tsjom'ñeeⁿ. Ee naⁿñeeⁿ ntyja l'cwe' n'omna quia na jndyena ñ'oom' Ty'oots'om na tyoñequiaa Jonás. Ndo' queⁿ'yo' cwenta, ja jnda tyja quii'ntaaⁿ'yo' na cwiluii'tma'ndyotyä, nchiiti Jonás. ⁴²Ndo' xuee na nntu'xe'ndye nn'aⁿ na jnda tja, mati nlcwinnda' juu yuscu na tyotsa'ntjom nn'aⁿ ndyuaa jo ndo' na macalui' caxjuu ts'oom'naaⁿ. Mati nn'aⁿ na m'aⁿ je' na quia nncwje, nntando'nnda'na quia ljo'. Ndo' nnt'uiitye'na' joona cwe' cantyja na xcwee'ti ts'om yuscu'ñeeⁿ. Ee jom jeeⁿ ndya' tquia jnaaⁿ, jñoom na ñe'cañeeⁿ ñ'oom 'ndyoo Salomón, ts'aⁿ na jndo'ti ts'om. Ndo' queⁿ'yo' cwenta, ja jnda tyja quii'ntaaⁿ'yo' na cwiluii'tma'ndyotyä, nchiiti Salomón.

Na qui'oolcwee' na'jndii naquii' ts'om ts'aⁿ

(Lc. 11:24-26)

⁴³Cwii tsa'jndii quia na jnda tjei'na' jom naquii' ts'om ts'aⁿ, cwe' manoom toom jo ndo' yuu na tjaa nn'aⁿ c'om na mal'ueeⁿ yuu na nljoo'ñê. Saa na tícaljeiiⁿ jo', seitiom naquii' ts'oom, tsoom: ⁴⁴“Je' jonlcwa'nnda'a naquii' ts'om ts'aⁿ yuu na tjei'na' ja.” Ndo' quia na nncue^meⁿ jo' jo' nljeiiⁿ naquii' ts'om tsaⁿñeeⁿ cha'cwijom naquii' w'aa na tjaa'na' ts'aⁿ candii'. Saa jnda taa lju' ndo' jnda teijndaa'ya. ⁴⁵Quia jo' tjacachoom ntquiee' na'jndii na wi'ndyeti nchiiti jom. Ty'equie'na naquii' ts'om tsaⁿñeeⁿ ndo' mana ljo'ndyetye'na jo' jo'. Ndo' na jnda we luua', manioomti matjom tsaⁿñeeⁿ nchiiti na ñetjom'ñeeⁿ. Maluaa' nntjoom nn'aⁿ na m'aⁿ je' na jeeⁿ tia nn'aⁿndye.

Jesús tqie ntyjeeⁿ ñ'eⁿ tsoñeeⁿ

(Mr. 3:31-35; Lc. 8:19-21)

⁴⁶Ndicwa' matseineiⁿ Jesús ndaa tmaaⁿ nn'aⁿ quia na tqie'cañom ntyjeeⁿ ñequio tsoñeeⁿ. Ñe'cala'neiⁿna ñ'eⁿñê saa ljoo'ndyena ch'eⁿ. ⁴⁷Seicandii cwii ts'aⁿ Jesús, tso:

—Aa ndi' Ta, jnda tyje'cañoom tso'ndyö' ñ'eⁿ ndyenty'iu' na ñe'cala'neiⁿna ñ'eⁿndyu'.

⁴⁸Saa jom t'ooⁿ nnom tsaⁿñeeⁿ, tsoom:

—Candi' nntsjöo njom' 'ñeeⁿ juu cwiluiiñe tsondyö ndo' 'ñeeⁿ joo cwiluiindyé ndyentyjö.

⁴⁹Quia jo' seiloom ts'ooⁿ, t'mooⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, tsoom:

—Na'm'aⁿ cwiluiindyena tsondyö ñequio ndyentyjö. ⁵⁰Ee mei'cwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na mach'ee ljo' na l'ue ts'om Tsotyaya na m'aaⁿ cañoom'luee, tsaⁿñeeⁿ cwiluiiñe ti'tyjö ndo' nomtyjö, ndo' tsondyö.

13

Ts'aⁿ na tjacju' lqueeⁿ trigo

(Mr. 4:1-9; Lc. 8:4-8)

¹ Tjawiquiuu'ti majuu xuee'ñeeⁿ jlui' Jesús naquii' w'aa, tjaaⁿ, tjacjom 'ndyoo ndaaluae. ² Ndo' jeeⁿ jndye nn'aⁿ tjomndye na m'aaⁿ. Jo' chii tjacuooⁿ ts'om w'aandaa na mantyocheⁿ na' nnom ndaaluae. Jo' jo' tjacjom saa cha'tsonde naⁿñeeⁿ ljooⁿ ndyena, meintyjeeⁿ na tyuaatcwiiⁿ ndyoo ndaaluae. ³ Quia jo' tooⁿoⁿ na matseineiⁿ ndaaⁿ naⁿñeeⁿ. Jndye ñ'oom t'mooⁿ ndaana ñequio ñ'oom tjañoom'. Tsoom:

—Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ na mach'ee ts'iaaⁿ jndaⁿ. Tjaaⁿ, tjacjoom'm tsjaaⁿ lqueeⁿ trigo. ⁴ Ndo' yocheⁿ na majoom'm lqueeⁿñeeⁿ nt'om tquiaa ts'om nato. Mañoom' tqiue'cañom cantsaa, tcwa'yo' lqueeⁿñeeⁿ. ⁵ Ndo' nt'om lqueeⁿ tquiaana' yuu na jeeⁿ ljo', yuu na tita m'aaⁿ ts'o. Tyuaa' t'oomna' ee tita m'aaⁿ ts'o. ⁶ Saa quia na jnda teijmeiⁿ na manty'iaa' ñe'quioom', t'uaana', tjacaaⁿ na' ee na tinjoom ty'e nch'iooⁿ na'. ⁷ Ndo' nt'om lqueeⁿ tquiaana' yuu na too' nda' l'oonioom. Tyuaa'ti tjawindye l'oonioomⁿñeeⁿ, jla'cantoⁿ ndyena' nacjoo' ntjom. ⁸ Saa nt'om lqueeⁿ tquiaana' yuu na ya ts'o, jeeⁿ ya tueⁿ na'. Cwii taⁿ tjeiⁿ na' ñequiee xuu lqueeⁿ trigo na cwii ts'oom lqueeⁿ tjacju' ts'aⁿñeeⁿ. Ndo' cwii taⁿ tjeiⁿ na' we xuu waljoo' xcwe na cwii ts'oom lqueeⁿ tjacjoom'm. Ndo' cwicheⁿ cwii taⁿ tjeiⁿ na' cwii xuu waljoo' yom ts'oom na cwii ts'oom lqueeⁿ tjacjoom'm. ⁹ Ñeeⁿ juu na niom lue' n'om lua'qui na nndii, candii.

Luaa ts'iaaⁿ na quitseineiⁿ Jesús ñ'oom tjañoom'

(Mr. 4:10-12; Lc. 8:9-10)

¹⁰ Nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús ty'entyjaaⁿ na jom. Ta'x'eena nnoom:

—Ticala'nooⁿñaaⁿ çhiuu na cwe' ñ'oom wjaañoom' matsei'neiⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ.

¹¹ T'ooⁿ ndaana:

—Luaa waa na mach'ee Ty'ooots'om, mañequiaaⁿ na 'o caliu'yo' ñ'oom na wanty'iuu' m'aaⁿ na' cantyja na matsa'ntjoom. Saa nt'omcheⁿ nn'aⁿ tinquiaaⁿ na nla'noⁿ na. ¹² Meiⁿ cwiiⁿñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na maco'ñoom ñ'oom na ma'mooⁿya, ñnequiaa Ty'ooots'om na nntsei'noⁿtyeeⁿ. Saa meiⁿ quia ts'aⁿ na tico'ñoom ñ'oom na ma'mooⁿya, nnts'aana' na cwe' ts'iaaⁿ ndyo cantyjati chjoowi' na matsei'nooⁿoⁿ. ¹³ Jo' chii ñ'oom tjañoom' matseinaⁿya ndaaⁿ nn'aⁿ. Ee meiⁿ ñequii'cheⁿ cwinty'iaana ts'iaaⁿ na mats'aa saa maxjeⁿ tixoqueⁿ na cwenta. Ndo' meiⁿ cwindyena ñ'oom na mañequia saa m'aⁿ na cha'cwijom na tyoondyena, meiⁿ ticala'noⁿ na ljo' cwindyena. ¹⁴ Cantyja 'naaⁿ naⁿñeeⁿ matseicandaⁿñena' ñ'oom na seiljeiⁿ profeta Isaías, tsoom:

Meiⁿ na jndye na cwindyeyo' saa tixocala'noⁿyo',
ndo' meiⁿ na jndye cwinty'ia'ndaⁿyo', saa tixoqueⁿyo' cwenta.

¹⁵ Ee naⁿm'aⁿ jnda jla'quie' n'omna,
cha tico'xcwena' cantyja na cwila'tiuuna.
Ndo' tañe'quiandyena na nndyena
cha tints'aana' na nla'noⁿ na.
Ndo' cwil'a nqueena cha'cwijom ticajndoo'na
cha ticaⁿ na' na nlqueeⁿ na cwenta.
Joonaa cwil'ayana nmeiⁿ cha ticalcwe' n'omna,
tincwji'n'maaⁿndyo joona.

¹⁶ Seineiⁿti Jesús ndaaⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. Tsoom:

—Saa jeeⁿ matio'naaⁿñe Ty'ooots'om 'o na cwinty'ia'ndaⁿyo' ts'iaaⁿ na mats'aa ndo' mati ñ'oom na cwindyeyo' cwila'noⁿyo' juuna'. ¹⁷ Mayuu'cheⁿ nndyeyo' nntsjoⁿ, jndye profetas na tyoñe'quia ñ'oom' Ty'ooots'om tandyo xuee ñequio jndye nn'aⁿ na tyom'aⁿ cantyja na maty'iomyana', jeeⁿ tyocantyyaa' n'omna na nnty'iaandaⁿ ljo' na cwinty'ia' 'o ndo' na nndyena cha'na cwindye' 'o saa tícantyyaana meiⁿ tícandyena.

Luaa ma'mo'na' na tjacju' ts'a' lquee' trigo

(Mr. 4:13-20; Lc. 8:11-15)

¹⁸ 'Candyeyo' luaa ma'mo'na' ñ'oom tjañoom' cantyja na tjacju' ts'a' tsjaa' lquee' trigo. ¹⁹ Nt'om lquee' na tquiaa ts'om nato na tcwa' cantsaa, jo' jo' nn'a' na cwindye ñ'oom' Ty'oots'om. Ee mei'cwi'ñee'che' ts'a' na mandii ñ'oom cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om saa ticatsei'noo'o', maxje' macwje'cañoom tsa'ndii na nncwji' ñ'oom naya naquii' ts'oom. ²⁰ Ndo' nt'om lquee' na tquiaa yuu na jee' ljo', mann'a' na cwindye ñ'oom' Ty'oots'om ndo' ñequio na neii'na cwito'ñoomna juuna'. ²¹ Saa na'ñee' cha'cwijom ntjom na tinjoom ty'e nch'oo'na', na tyuaa' tcaa'na'. Ee quia na maco'wi'na' joona oo cwilei'ntyjo nn'a' joona cantyja 'naa' ñ'oom naya, mantyja cwi'ndyena. ²² Ndo' lquee' na tquiaa yuu na too' nda' l'oonoom, mann'a' na cwindye ñ'oom naya. Saa na'ñee' jee' m'a'na ñomtiuu chiuu na cwii 'oom'a'yooona, ndo' chiuu ya nleityandyetina. Jo' chii tleicana'ndyena na n'ana yuu na matsona'. Ee ñ'omtiuu'ñee' matseicu'na' na nla'candana nnom Ty'oots'om cha'xje' l'a joo l'oonoom na jla'canto'ndyena' nacjoo' ntjom. ²³ Saa lquee' na tquiaa yuu na jee' ya ts'o mann'a' na cwindye ñ'oom naya. Cwila'no'na juuna' ndo' cantyja na cwil'ana cwiwitquioo' na cwina'ndyena chiuu waa na matsona'. Nt'om na'ñee' tjacantya na ya cwil'ana. Matseijomna' joona cha'na cwii ts'oom lquee'ñee' na tjei'na' ñequiee xuu. Ndo' nt'om na'ñee' xcweyandyo cwil'ana yuu na ya. Matseijomna' joona cha'na cwii ts'oom lquee'ñee' na tjei'na' we xuu waljoo' xcwe. Ndo' nt'om na'ñee' tique'ndyena na cwil'ana yuu na ya. Jo' chii matseijomna' joona cha'na cwii ts'oom lquee'ñee' na tjei'na' ñe'cwii xuu waljoo' yom ts'oom.

Lquee' jndaq ñequio lquee' trigo

²⁴ Ndo' seinei' Jesús cwiiche' ñ'oom tjañoom'. Tsoom ndaana:

—Juu na matsa'ntjom Ty'oots'om, matseijomna' juuna' cha'na cwii ts'a' na tja na waa tyuaa', tjacjoom'm lquee' tsjaa' na ya. ²⁵ Saa cwii teijaa' yoche' na watsom ñequio nn'a' wa'a' tyje'cañoom cwii ts'a' na jndoo' jom. Tjatsei'ñee'ñe tsa'ñee' lquee' jndaq quii'ntaa' lquee' trigo. Jnda chii tja. ²⁶ Tjawindye jnda lquee', tja'meii'ndyena', quia jo' chii teitquioo' na ñ'ee' lquee' jndaq naquii' ntjom'ñee'. ²⁷ Na'ntjom 'naa' tsa'ñee' tque'na cwentana nmeii'niom. Ty'entyjaa'na jom, jlueña nnoom: “Ta, aa nchii ñequii'che' lquee' na ya tja'cju', quia jo' ¿chiuu na cwiwitquioo' lquee' jndaq quii'ntaa' jnda lquee' 'na'?” ²⁸ T'oo' ndaa na'ñee', tsoom: “Ts'a' na jndoo' ja s'aa na luaa'.” Ndo' ta'x'ee na'ntjom'ñee' nnoom: “¿Aa l'ue ts'om' na nntsaacatjeii'ndyô joona' naquii' ntjom 'na'?” ²⁹ T'oo' ndaa na'ntjoom'm, tsoom: “Til'a'yo' na ljo' ee xe' nntjeii'ndyo' joona', nnts'aache'na' na mati nnc'oomna' ntjom na ya. ³⁰ Ca'ndye'yo' na ñejom c'oowijndana' hasta na mma'jndyena'.” Quia jo' nntsjoq ndaa nn'a' na nntyje: “Catyje'jndyee'yo' jnda lquee' jndaq, cal'a'yo' cantsaa' joona' ee na nlcona'. Ndänquia catyje'yo' jnda lquee' na ya na nnc'oocuena' ts'om tsa' 'na'ya.”

Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naa' lquee' mostaza

(Mr. 4:30-32; Lc. 13:18-19)

³¹ Seinei'tiche' Jesús cwiiche' ñ'oom tjañoom' na ma'mo'na' na maxje' nleijndyendyeti nn'a' na nnts'a'ntjom Ty'oots'om naquii' n'om. Tsoom ndaana:

—Juu na matsa'ntjom Ty'oots'om matseijomna' cha'na cwii lquee' mostaza. Tjatseic'oom ts'a' juuna' naquii' ntjoom'm. ³² Lquee' mostaza jee' cajndaana' saa xe' jnda teijndei' ts'oom, nleindyena', nncwinom'na' nt'om

n'oom ntjom na tiquiwindye. Juuna' nleit'ma"tina' hasta nndaā nna' l'o ts'oom'ñee" cantquiaa cantsaa.

Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naa' ndaaljo'
(Lc. 13:20-21)

³³ Jnda chii cwiiche" ñ'oom tjañoom' seinei" Jesús ndaa na"ñee", tsoom:
—Juu na matsa'ntjom Ty'oots'om matseijomna' juuna' cha'na ndaaljo' na seitjoom' yuscu ñ'e" ndyee tsua'xjo jndaā tyoo'. Seicandei'na' cha'waa tsquee" tyoo'.

Ñe'quii'che" ñ'oom tjañoom' na seinei" Jesús
(Mr. 4:33-34)

³⁴ Ñequii'che" ñ'oom tjañoom' seinei" Jesús na tyo'moq" ñ'oommei" ndaa nn'a". Mei"cwii ñ'oom t'icatseinei" ndaana na nchii ñ'oom tjañoom'. ³⁵ Jo' chii seicandaā'ñena' ñ'oom 'ndyoo profeta, tsoom:
Ja nntseina"ya ñ'oom tjañoom' ndaa nn'a".
Nntseicanoo"ya ñ'oom na wanty'iuu' m'aa"na' ndaa nn'a" cantyjati na jna" tsjoomnancue.

Luaa ma'mo" ñ'oom cantyja 'naa' lquee" jndaā ñequio lquee" trigo

³⁶ Jnda na ñjom Jesús nn'a" na c'oolcwee'na, quia jo' tjaque"e" naquii' w'aa. Ndo' ja nn'a" na cwilajomndyô ñ'e"ñê santyjaa'â jom. L'uuyâ nnoom:
—Catsu' ndaayâ ljo' ñe'ca'mo" ñ'oom tjañoom' cantyja 'naa' lquee" jndaā na t'oomna' naquii' ntjom na ya.

³⁷ T'oo" ndaayâ, tsoom:

—Ts'a" na tjacju' lquee" tsjaa" na ya, jo' jo' nncq" na cwiluindyô ts'a" na jna" cañoom'luee. ³⁸ Ndo' tyuaa 'naa' tsa"ñee", jo' jo' tsjoomnancue. Lquee" tsjaa" na ya, jo' jo' nn'a" na cwila'jomndye cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om. Ndo' lquee" tsjaa" jndaā, jo' jo' nn'a" na m'a" cantyja 'naa' tsa"jndii. ³⁹ Juu ts'a" na wi'ñe na tjatseiñ'ee"ñe tsjaa" lquee" jndaā, jo' jo' nquii' tsa"jndii. Ndo' xuee na jnda tma" ntjom na ty'ecatyje na"ntjom, jo' jo' xuee na cwintycwii tsjoomnancue. Joo na"ntjom na ty'ecatyje lquee", jo' jo' ángeles cwentaa' Ty'oots'om. ⁴⁰ Ndo' cha'xje" l'a na"ntjom cantsaa' jnda lquee" jndaā na nlcona' quii' chom, maluaa' matseijomna' na nluii xuee quia na cwintycwii tsjoomnancue. ⁴¹ Ee ja na cwiluindyô ts'a" na jna" cañoom'luee nñoo"ya ángeles cwentaya na nntjei'ndyona nn'a" na wi'ndye ñequio nn'a" na cwila'jndo' n'om nc'iaa na cal'a na"ñee" natia. ⁴² Ndo' ángeles nntuee'na na"ñee" naquii' chom b'io. Jo' jo' nndyuee na"ñee" ndo' nntein-quiena ndei'n'omna na wi' cwitjoomna. ⁴³ Saa nn'a" na cwila'candaā'ndye cha'xje" na matsa'ntjom Ty'oots'om, nts'aana' na caxueendyena cha'na xuee nnom ñe'quioom'. 'Ñee" juu na niom lue' n'om lua'qui na nndii, candii.

Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naa' s'om na wanty'iu quii' tyuaa

⁴⁴ Juu na matsa'ntjom Ty'oots'om matseijomna' cha'na castom na ñjom s'om caja" na wanty'iuna' quii' tyuaa. Ljeii cwii ts'a" castom'ñee" saa tanty'iunnaa"na juuna'. Tjaa" na jee" nei"e", tjacajnaā" cha'tso 'naa"na na niom. Jnda chii seijsaa" tyuaa'ñee" yuu na ndii' castom.

Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naa' ta' perla

⁴⁵ Juu na matsa'ntjom Ty'oots'om mati matseijomna' cha'na cwii ts'a" na matseijnda ndo' majndaā ta' na ñequii'che" mal'uee" ta' perlas na yati. ⁴⁶ Quia na ljeii" cwii ta' perla na jee"che" ndyaa' ya ndo' jndana', tja tsa"ñee" tjacajnaā" cha'tso 'naa"na, jnda chii seijsaa" ta' perla'ñee".

Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naa' tsqui'

⁴⁷ 'Juu na matsa'ntjom Ty'oots'om mati matseijomna' cha'na cwii tsqui' t'ma' na tuee' nn'a' ts'om ndaaluae. Jndye nnom calcaa matseit'uena'.
⁴⁸ Quia na jnda too' tsqui' na ñjomndye calcaa, 'oocantyyaandye nn'a' juuna' tyuaatcwii. Meindyuaandyena, cwtijei'ndyena calcaa na yati. Cwitiomna jooyo' n'om lquiee saã calcaa na cwantindyo cwitye'quiee'na jooyo'.
⁴⁹ Malaa'ti' nnts'aana' xuee quia na cwintycwii tsjoomnancue. Nñequiocue ángeles na nntjeii'ndyena nn'a' na wi'ndye quii'ntaa' nn'a' na m'a' cantyja na maty'iomyana'.
⁵⁰ Ndo' nntioomna nn'a' na wi'ndye naquii' chom b'io. Jo' jo' nddyuee na'ñee' ndo' nnteinquiena ndei'n'omna na wi' cwtijoomna.

Jee' jnda la'xma' ñ'oom xco ñequio ñ'oom tqiue

⁵¹ Quia jo' tax'ee Jesús ndaa' já nn'a' na cwila'jomndyô ñ'e'ñê, tsoom:
 —¿Aa cwila'no'yo' cha'tso ñ'oommei'?'
 T'ooyâ nnoom, l'uuyâ:
 —Mayuu', Ta, macwila'no'ñâ.

⁵² Quia jo' tsoom ndaayâ:
 —Je' jnda jla'no'yo' l'jo' ñe'cat'moo' ñ'oom tjañoom'mei'. Nndye'yo' nnts'joo, ticwii cwii ts'a' na jnda teijndo' ts'om chiuu t'ma' ljeii na tque' Moisés ndo' mati jnda sei'no' cantyja 'naa' juu na matsa'ntjom Ty'oots'om, tsa'ñee' matseijomna' jom cha'na ts'a' na cwiluiitquieñe cwii w'aa. Ee ts'a' na cwiluiitquieñe matseil'uee'ñê 'na' na tqiue ndo' matseitjoom 'na' na xco. Quia jo' mei'quia xje' na maca'na' cwii nmei' mawaac'eena' na nleil'uee'ñê.

Tja Jesús tsjoom Nazaret
 (Mr. 6:1-6; Lc. 4:16-30)

⁵³ Quia na jnda seinei' Jesús ñ'oommei' na tjañoom', jluee'e' jo' jo'.
⁵⁴ Tjalcwee'e' ndyuaa tsjom'm. Jo' jo' tyotseinei' ndaa' nn'a' naquii' wats'om. Ndo' cha'tsondye nn'a' jee' tjawee' n'omna ñ'oom na seinei'. Tyoluena:
 —Tsa'm'aa' ¿chiuu s'aayom na jee' jndo' ts'oom? Ndo' ¿yuu jna' najnei' na mach'ee' ts'iaa' t'ma' na tyoonty'iaaya? ⁵⁵ ¿Aa nchii tsa'm'aa' jnda ts'a' na macuuñe n'oom? Ndo' ¿aa nchii tsoñee' jndyu María? Ndo' ntyjee', ¿aa nchii Jacobo, José, Simón ñequio Judas? ⁵⁶ Ndo' mati ntyjee' na yolcu m'a'na quii'ntaa'ya. Quia jo' ¿chiuu waa na jee' jndo' ts'oom ndo' cwe' ts'a' tsjoom ñjaa' jom?

⁵⁷ Cwe' jo' ticalañ'oom'ndyena Jesús. Jo' chii tsoom ndaana:
 —Mei'quiayuuche' na wjaa cwii profeta, nla't'maa'ndye nn'a' jom. Saã joo nn'a' ndyuaa'ñee' ñequio nn'a' wa'na, xocala't'maa'ndyena jom.

⁵⁸ Ndo' tijndye ts'iaa' t'ma' s'aa' jo' jo', nc'e na ticala'yua' na'ñee' ñ'e'ñê.

14

Tue' Juan, tsa' na tyotseits'oomñe nn'a'
 (Mr. 6:14-29; Lc. 9:7-9)

¹ Majoo ncuee'ñee' tyom'aa' Herodes ts'iaa' ts'ondaa Galilea. Jñee' ñ'oom cantyja 'naa' jndye nnom ts'iaa' t'ma' na mach'ee Jesús. ² Tsoom ndaa' nn'a' na cwila'jomndye ñ'e'ñê:

—Tsa'm'aa', maxje' Juan, ts'a' na tyotseits'oomñe nn'a'. Jnda wando'xcoom jo' chii cwiwitquoo' ts'iaa' t'ma' na mach'ee'.

³⁻⁴ Ee luua waa na tuui. Herodes tyom'aa' ñequio Herodías, scuu' tyjee' Felipe. Ndo' tso Juan nnoom na ticaty'iomyana' na m'aa' ñ'e' scuu' tyjee'. Jo' chii sa'ntjoom na cala'tye'na Juan, catuee'na juu w'aancjo.

⁵ Ndo' Herodes, meii' na ñe'catseicue^{m'e'n} Juan saã nquia^{m'a'n} nn'a'n. Ee jndye nn'a'n nquiuna na Juan cwiluiñe ts'a'n na mañequiaa ñ'oom' Ty'oòts'om.

⁶ Quia na jla't'maaⁿndye nn'a'n na tuee' xuechuu' Herodes, quia jo' yuscundyua jnda Herodías seijnom jo ndaa nn'a'n. Ndo' Herodes jeeⁿ tjawee' ts'oom cantyja na nty'iaa^{m'a'n}. ⁷ Tjoom'm ñ'omtyeⁿ cjoom'm na tsoom nnom yuscundyua^{ñee'n} na ñnequiaaⁿ meiⁿquia ljo' na nlcaⁿ nnoom. ⁸ Ndo' yuscundyua^{ñee'n} seijndo' tsoñeeⁿ ts'oom na caaⁿ xqueⁿ Juan. Quia jo' tsoom nnom Herodes:

—Luua maca^{n'a}. Quiaa' cwii xio ñjaaⁿ na njom xqueⁿ Juan, tsaⁿ na ñeiseits'oomñe nn'a'n.

⁹ Ndo' na luua' tsoom, seichjoo'na' ts'om Herodes, saã cwe' nc'e ñ'omtyeⁿ na tjoom'm nacjoom'm ndo' nc'e na ndyecheⁿ nn'a'n na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, jo' chii tsoom na quiana ljo' na macaⁿ yuscundyua^{ñee'n}. ¹⁰ Quia jo' saⁿntjoom na cjaacanⁿ xtyo' Juan naquii' w'aancjo. ¹¹ Jnda tuui na ljo', jndyofñ'oom ts'a'n xqueⁿ Juan na njomna' ts'om xio. Chii tquiaa juuna' nnom yuscundyua^{ñee'n} ndo' jom tjañ'oom jo' na m'aaⁿ tsoñeeⁿ.

¹² Jnda jo' nn'a'n na cwila'jomndye ñ'oom na tyoñequiaa Juan tque'cañomna, ty'eñ'omna sei'ts'o 'naa^{n'a'n}. Ty'ecaty'iuuna jom, jnda chii ty'ela'candiina Jesús ñ'oommeiⁿ.

Tquiaa Jesús na tcwa' 'om meiⁿ naⁿnom

(Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

¹³ Jnda na jndii Jesús na jnda tue' Juan, jluee^{n'e'n} jo', tuooⁿ ts'om w'aandaa ñ'eⁿ já nn'a'n na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê. Saayâ cwii joo yuu na tjaa'naⁿ nn'a'n. Quia jliu nn'a'n na jnda tja Jesús na nncwity'ioom ndaaluee, quia jo' jlui'na njoomna, ty'eca'na, ty'enquiandyena 'ndyoo ndaaluee na ty'entyjona naxee^{n'e'n}. ¹⁴ Quia na jnda jluii'ñe w'aandaa ts'om ndaaluee, ljeii Jesús na teijjndyendye nn'a'n jnda tque'cañom jo' jo'. Tioo na jeeⁿ wi' ts'oom joona. Sein'maaⁿ nn'a'wii na tquiochona. ¹⁵ Quia na jnda tmaaⁿ, já nn'a'n na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê saantyyaa'â jom, l'uuyâ nnoom:

—Jnda tmaaⁿ je' ndo' yuu na m'aaⁿya ñjaaⁿñe cwe' jndaã. Cajñom' na^{m'a'n} na c'oona njoom nch'u na nndyoo' na nla'jndana na nlcwa'na.

¹⁶ Tso Jesús ndaayâ:

—Meiⁿ ticaⁿna' na nnc'oona. 'O quia'yo' na nlcwa'na.

¹⁷ T'ooyâ nnoom, l'uuyâ:

—Tjaa'naⁿ na cwilei'ñ'ooⁿyâ ñjaaⁿ, macandã ñe'om taⁿ tyoo' ñequio we catscaa.

¹⁸ Tsoom ndaayâ:

—Quiocho'yo' joona' ñjaaⁿñe.

¹⁹ Saⁿntjoom na cwindyuaandye nn'a'n nacjoo' jnda nch'u. Quia jo' t'ueeⁿ 'om taⁿ tyoo' ñequio we catscaa^{ñee'n}, nty'iaa^{m'a'n} cañoom'luee ndo' tquiaaⁿ na quian'uaa' Ty'oòts'om cantyja 'naaⁿ joona'. Jnda chii tyjeeⁿ ndo' tquiaaⁿ joona' ndaa já nn'a'n na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê. Ndo' já tquiaayâ joona' ndaa nn'a'n na jndyendye. ²⁰ Ndo' cha'tsondye nn'a'n na jndyendye tcwa' tjacjoo. Jnda chii jla'tjooⁿyâ ntaⁿ ntyoo' ñequio calcaa na 'ndiina'. Too' canchoo'we tsquiee. ²¹ Nn'a'n na tcwa' tue'ntyjo cha'na 'om meiⁿ naⁿnom, meiⁿ t'icatu'nchondye naⁿlcu ñequio yocanch'u.

Tjaaça Jesús nnoom ndaaluee

(Mr. 6:45-52; Jn. 6:16-21)

²² Jnda tuui na luua' jñom Jesús já nn'a'n na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê na cuonndaa'â ts'om w'aandaa, na cwity'ioo'jndyayâ na nntsquiaayâ xndyaa'

ndaaluae. Saa jom ljoo'ñetyeeⁿ na njñoom nn'aⁿ na jndyendye. ²³ Ndo' jndā na jñoom na n'ñeeⁿ na c'oolcwee'na, quia jo' tjawaaⁿ cwii ta na ñenqueⁿ na nnt-seineiiⁿ nnom Ty'oots'om. Quia tjawijaaⁿ ndicwaaⁿ m'aaⁿñê jo' jo' na ñenqueⁿ. ²⁴ Ndo' w'aandaa na ñjomndyô jndā tuee' xcwe na wjaana' saa leicjaana' ee na jndei' maqui'ljoo nmo' ndo' matseilcwe'tya' jndye juuna'. ²⁵ S'aana' cha'na ñequee na cwijsjom jndyotseicandyoo'ñe Jesús na m'aaⁿyâ, jndyocaⁿ nnom ndaaluae. ²⁶ Quia na nty'iaayâ na mandyocaⁿ nnoom ndaaluae, jeeⁿ ndyaa' tyuaayâ. Jlxuaayâ na nquiaayâ, l'uuyâ:

—Jeeⁿ sa, jndii luaa'.

²⁷ Saa mañoom' t'maⁿ Jesús jâ, tsoom:

—C'om' t'maaⁿndyo' n'om'yo'. Maja luaa.

²⁸ Ndo' t'ô Pedro 'ndyoo Jesús, tsoom:

—Ta, xeⁿ na manncu'ti', cwe' catsu' na cjoça nnom ndaatio na jocatjomndyo 'u.

²⁹ Tso Jesús nnoom:

—Candyo'.

Jo' chii jlui' Pedro ts'om w'aandaa, toqⁿoⁿ na mawjaacaⁿ nnom ndaatio na mawjaacatjomñê Jesús. ³⁰ Saa quia na nty'iaaⁿaⁿ na jeeⁿ jndei' m'aaⁿ jndye, s'aana' na nquiaⁿaⁿ. Jnaⁿna' na nchjeeñaⁿ jom. Quia jo' seixuaⁿ, tsoom:

—Ta, cwji'n'maaⁿndyu' ja.

³¹ Mañoom' seicjaa l'ô Jesús jom, tsoom nnom:

—'U re, cwa tit'maⁿ matsei'yuya' ts'om', çchiuu na tiñecwii matsei'tiuu'?

³² Ndo' quia jndā tuona ts'om w'aandaa, mañoom' teicheⁿ jndye. ³³ Ndo' jâ na maxjeⁿ ñjomndyô ts'om w'aandaa'ñeeⁿ taa'â cantyaayâ, jla't'maaⁿndyô jom. L'uuyâ nnoom:

—'U mayuu'cheⁿ cwiluiindyu' Jnda Ty'oots'om.

Sein'maⁿ Jesús nn'aⁿwii ndyuaa Genesaret

(Mr. 6:53-56)

³⁴ Quia na jndā tei'ty'ioqⁿâ, jluii'â ndyuaa Genesaret. ³⁵ Jndā na ta'jnaaⁿ nn'aⁿ ndyuaa'ñeeⁿ jom, jla'cwanomna ñ'oom cha'waa ndiocheⁿ ndyuaa'ñeeⁿ. Ndo' tqiwocho nn'aⁿ cha'tso nn'aⁿwii na m'aaⁿ. ³⁶ Tyola'ty'oondyena nnoom na ññequiaaⁿ ñ'oom'm na nnt'uena meiiⁿ cwe' 'ndyoo liaⁿaⁿ. Ee ticwii cwii ts'aⁿ na tyenquiuu' liaⁿaⁿ, n'maⁿ.

15

Waa na mach'eena' na cwajndii naquii' ts'om ts'aⁿ

(Mr. 7:1-23)

¹ Quia jo' cwanti nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, jnaⁿna Jerusalén, tque'cañomna Jesús. Ta'x'eena nnoom:

² —Nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaa', çchiuu na cwiwincje'na ñ'oom na tqueⁿ welooya ndaaya? Queⁿ cwenta tiquindyuu'na quia na nlcwa'na.

³ Ndo' t'ô Jesús ndaana, tsoom:

—Ndo' 'o je', çchiuu na cwiwincje'yo' ñ'oom na sa'ntjom Ty'oots'om cwe' ñe'catsantyjo'yo' ñ'oom na tqueⁿ lotyaaya? ⁴ Ee ñ'oom' Ty'oots'om luaa matsona': "Catseit'maaⁿndyu' tsotye' ñ'eⁿ tso'ndyo'." Ndo' matsotina': "Ñeeⁿ juu na matso ñ'oom wi' nacjoo' tsotye, tsondyee tsaⁿñeeⁿ matsona' na maxjeⁿ cala'cuee' nn'aⁿ juu." ⁵ Saa 'o cwindu'yo'yo' na wanaaⁿ na nntso ts'aⁿ nnom tsotyeⁿ, tsoñeeⁿ: "Catseit'maⁿ ts'om', taxocandaa nnteijndeiya 'u 'na' na tjoondyu', ee cha'tso na matseixmaⁿya jndā tquaaⁿya joona' cwentaa'

Ty'oots'om." ⁶ Ndo' na luaa' cwila'tiuu'yo' jo' chii cwit'mo'nyo' taca'na' na nntseit'maa'ñe ts'a'n tsotyee'n, tsoñee'n. Cwil'a'yo' na tajndei' ñ'oom' Ty'oots'om ee na cwila't'maa'ndyo'ti'yo' ñ'oom na tque' lotye'yo'. ⁷ O nn'a' na we waa na cwil'a'yo', jee' xcwe m'aa' ñ'oom na tyoñequiaa profeta Isaías cantya 'na'yo'. Luaa matsona':

⁸ Na'm'a' cwe' ñequio ntja'ndyueena cwila't'maa'ndyena ja, saa t'ma' waa na tixcwee' n'omna ñ'e'ndyo.

⁹ Cwe' ts'iaa'ndyo na cwila't'maa'ndyena ja, ee cwit'moo'na ñ'oom na cwe' cwil'ueendye nn'a'n, tachii ñ'oomya.

¹⁰ Quia jo' t'ma' Jesús nn'a' na jndyendye, tsoom:

—Candye'yo' ñ'oom na nntsjo' ndo' cala'no'yo'. ¹¹ Nantquie na macwa' ts'a'n, xocats'aana' na til'ueñe ts'a'n jo nnom Ty'oots'om. Saa ñ'oom na matseinei' ts'a'n, joona' cwil'ana' na til'ueñe ts'a'n jo nnom Ty'oots'om.

¹² Quia jo' já nn'a' na cwila'jomndyô ñ'e'n Jesús, saantyjaa'â jom, l'uuyâ nnoom:

—¿Aa ntyji' quia na jndye nn'a' fariseos ñ'oom na tsu' luaa', s'aana' na ticjaawee' n'omna?

¹³ T'oo' ndaayâ cwii ñ'oom tjañoom', tsoom:

—Tsotyaya na m'aa' cañoom'luee, ticwii cwii ts'oom ntjom na nchii nque' tcoom'm, maxje' nñquee' juuna'. ¹⁴ Jo' chii ca'ndye'yo' na'm'a'n. Ee matseijomna' joona cha'na na'nchjaa' na cwit'moo'na nato ndaa ntyjenchjaa'na. Ndo' manquiu'yo' tsa'nchjaa' quia na wjaañ'oom tyjenchjaa'a'n, wendyena nntiomna' tsue'tsjoom.

¹⁵ Quia jo' tso Pedro nnom Jesús:

—Ca'mo' ndaayâ ljo' ñecatso ñ'oom tjañoom'waa'.

¹⁶ T'o Jesús nnom, matsoom:

—¿Aa mati 'o ndicwa' tjoche' na nla'no'yo'? ¹⁷ Aa ticaliu'yo' na cha'tso nantquie na macwa' ts'a'n, cwi'oocuena' ts'om tsiaa' nchii naquii' ts'om. Ndo' jnda' chii nntei' juuna'. ¹⁸ Saa ñ'oom na matseinei' ts'a'n cwinaa' naquii' ts'om, ndo' joona' cwil'ana' na tilju'ñe jo nnom Ty'oots'om. ¹⁹ Ee naquii' ts'om ts'a'n cwinaa' ñ'oom na tia na matseitiuu na nntseicue'ñ'e' x'iaa'a'n, na nnc'oomyaa' ñequio cwii'che' ts'a'n, oo na nnc'oomyaa' ñequio s'andyua oo scundyua, oo na nnch'uee' 'naa' ts'a'n, oo na nntseinei' cantu oo ñ'oom jnaa'. ²⁰ Cha'tso nmei' cwil'ana' na tilju' naquii' ts'om ts'a'n jo nnom Ty'oots'om. Saa na nlcwa' ts'a'n na cwe' na ticañoom'm cha'xje' ñ'oom na cwique' nn'a' fariseos, xocatsei'ndaa'na' jom jo nnom Ty'oots'om.

Cwii yuscu na nchii ts'a'n judío seiyu' ñequio Jesús

(Mr. 7:24-30)

²¹ Quia jo' jlui' Jesús jo' jo' ndi ñ'aa'yâ ñ'e'nñê, tjaa' jo ndyuaa tsjoom Tiro ñ'e'n Sidón. ²² Ndo' cwii yuscu tsjaa' nn'a'n cananita na mac'e'n ndyuaa'ñee' jndyotseicandyoo'ñê na m'aa' Jesús, c'uaa seinei', seity'ooñê tsoom:

—'U Ta, na cwiluiindy' tsjaa' David na jndyowicantyjo', c'oom' na wi' ts'om' ñ'e'ndyo. M'aa' nomjndaaya na jee' cwa'ndii matjoom. Malei'ñ'oom jndyeta jom.

²³ Saa Jesús mei'cwii ñ'oom tic'oo'. Quia jo' já saantyjaa'â jom, jla'ty'oondyô nnoom, l'uuyâ:

—Cwa cajñom' yuscum'aa'n, ee jee' c'uaa' ñ'om ndyontyjo' nanquaa'na.

²⁴ Quia jo' tso Jesús:

—Macandá na m'a' nn'a' ndyuaa Israel na jñom Ty'oots'om ja. Ee joona cwiluiindyena cha'cwijom canma' na jnda' tsuundye.

²⁵ Ndo' tyje'cañoom yuscu'ñee' jom, tco' xtye jo nnoom, tso:

—Jeeⁿ 'u Ta, cateijndei' ja.

²⁶ Saa t'ooⁿ nnom yuscu'ñeeⁿ, tsoom:

—Ticatsona' na nncwji' ts'aⁿ tyoo' cwentaa yocanch'u ndo' nncju'yom juuna' ndaaⁿ calue' nch'u.

²⁷ Tso yuscu'ñeeⁿ nnoom:

—Mayuu' Ta, saaⁿ meiiⁿ na ljo', cwicwa' calue' nch'u nacajndaⁿ na cwiqiaaⁿ nacjee' meiⁿsa 'naaⁿ nty'oyo'.

²⁸ Quia jo' t'ooⁿ nnom yuscu'ñeeⁿ, tsoom:

—'U yuscu, t'maⁿ waa na matsei'yuya' ts'om'. Cats'aana' cha'xeⁿ na l'ue ts'om'.

Ndo' xjeⁿñeeⁿ mañoom' n'maⁿ nomjnda yuscu'ñeeⁿ.

Sein'maⁿ Jesús jndye nn'aⁿwii

²⁹ Jndaⁿ jlui' Jesús jo' jo' ndi ñ'aaⁿya ñ'eⁿñê, tjaaⁿ 'ndyoo 'ndyoo ndaaluee Galilea. Tjawaaⁿ cwii ta, tjacjom jo' jo'. ³⁰ Ndo' tqiue'cañom jndyendye nn'aⁿ na m'aaⁿ. Tquiochona nt'om nn'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee', nn'aⁿ nchjaaⁿ, nn'aⁿ na tileicala'neiⁿ, nn'aⁿ na ticandaaⁿndye ndo' ñequio jndye nt'omcheⁿ nn'aⁿwii. Tyotsa'na nn'aⁿwiiñeeⁿ nacañoom' Jesús, ndo' sein'maaⁿ naⁿñeeⁿ.

³¹ Jndyendye nn'aⁿ nty'iaana na cwila'neiⁿ nn'aⁿ na tileicala'neiⁿ, ndo' tco'yana' nn'aⁿ na ticandaaⁿndye, ndo' cwi'ooca' nn'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee', ndo' ya cwinty'iaa nn'aⁿ na nchjaaⁿ. Jo' chii s'aana' na jeeⁿ tjawee' n'omna. To'na na tyola't'maaⁿndyena nquii Ty'oots'om na cwila't'maaⁿndye nn'aⁿ Israel.

Tquiaa Jesús na tcwa' ñequiee meiⁿ naⁿnom

(Mr. 8:1-10)

³² Quia jo' t'maⁿ Jesús jaⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê. Tsoom ndaaⁿya:

—Jeeⁿ wi' ts'ooⁿya tmaaⁿ nn'aⁿm'aⁿ, ee jndaⁿ ndyee xuee na m'aⁿna ñ'eⁿndyô ndo' tatjaa'na' ljo' cwii cwilei'ñ'omtina na nlcwa'na. Tical'ue ts'ooⁿ na njñooⁿ joona na c'oona l'aana na ñe'jndo'na, tints'aana' na tajndei' n'omna na 'oona nato.

³³ Quia jo' l'uuyâ nnoom:

—Ñjaaⁿñe m'aaⁿya jo jndaⁿ tjaa'naⁿ yuu ya nliuuyâ nantquie na jndye na nndaⁿ nncjaacjoo nn'aⁿ na jndyendye.

³⁴ Tax'ee Jesús ndaaⁿya:

—¿Cwanti tyoo' cwilei'ñ'om'yo'?

T'ooⁿya nnoom, l'uuyâ:

—Ntquiee' taⁿ tyoo' ndo' ñ'eⁿ cwantindye calcaa nch'u.

³⁵ Quia jo' saⁿntjoom na cwindyuaandyee nn'aⁿ nomtyuaa. ³⁶ To'ñoom ntyoo'ñeeⁿ ñequio calcaa ndo' tquiaaⁿ na quianl'uaa' Ty'oots'om cantyja 'naaⁿna'. Jndaⁿ jo' tyjeeⁿ ndo' tquiaaⁿ joona' ndaaⁿya na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê. Ndo' jaⁿ t'ooⁿyaⁿ joona' ndaaⁿ cha'tsondye nn'aⁿ. ³⁷ Cha'tsondye naⁿñeeⁿ tcwa'tjacjoona. Ndo' jla'catoo'â ntquiee' tsquiee ñequio ntaⁿ ntyoo' ñequio calcaa na 'ndiiche'na'. ³⁸ Nn'aⁿ na tcwa' quia jo' tuee' l'uaa na ñequiee meiⁿ naⁿnom. Meiⁿ t'icatu'nchondye na l'cu ñequio yocanch'u. ³⁹ Quia na jndaⁿ t'maⁿ Jesús nn'aⁿ ee mana cwitoⁿndyena, quia jo' tuooⁿ ts'om w'aandaa. Saayâ, squiaayâ ndyuaa Magdala.

1 Nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ saduceos tquie'cañomna na m'aaⁿ Jesús. Ñe'cal'ana xjeⁿ jom, jo' na taⁿna nnoom na cats'aaⁿ cwii 'naaⁿ na nnty'iaana na m'mooⁿna' na Ty'oots'om jñom jom. 2 Saa t'o Jesús ndaaⁿ naⁿ ñeeⁿ, tsoom:

—Quia na jndaⁿ tmaaⁿ cwinty'ia'yo' na jeeⁿ tmaaⁿ nchquiu, cwindu'yo': “Matseinmaaⁿ ñeyana.” 3 Ndo' quia na cwitsjoom cwinty'ia'yo' na jeeⁿ neiⁿncooⁿ nchquiu 'ndaa, cwindu'yo': “Je' maxjeⁿ nncua'.” 'O nn'aⁿ na tiñecwii m'aaⁿ n'om'yo', jeeⁿ ya cwila'noⁿyo' 'naaⁿ na cwit'mooⁿ nchquiu na m'aⁿ tsjo'luee saa tileicala'noⁿyo' ljo' cwii ndyoch'etina' cantyja na cwit'mooⁿ ts'iaaⁿ t'maⁿ na cwinty'ia'yo' na mats'aa. 4 Nn'aⁿ na m'aⁿ je' jeeⁿ tia nn'aⁿndye, jndaⁿ 'ndyena Ty'oots'om saa meiiⁿ na ljo', cwitaⁿna cwii 'naaⁿ t'maⁿ na ñe'cantly'iaana. Saa xonquiaya na nnty'iaana cwii 'naaⁿ na t'maⁿ. Macandaⁿ cala'noⁿna ljo' ñe'ca'moⁿna' juu na tjom Jonás.

Mana tjaaⁿ, ñeeⁿ jooⁿ.

Ndaaljo' 'naaⁿ nn'aⁿ fariseos

(Mr. 8:14-21)

5 Quia jo' saanndaa'â cwiicheⁿ xndyaa' ndaaluee. Ndo' quia na squiaayâ jo' jo' ñ'eⁿ Jesús jliuuyâ na tjaa'naⁿ nantquie cañ'eⁿ, jndaⁿ tsuu' n'oogⁿyâ juuna'.

6 Tso Jesús ndaayâ:

—C'omc'eendyo' na cal'a'yo' cwenta cantyja 'naaⁿ ndaaljo' 'naaⁿ nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ saduceos.

7 Ndo' jâ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê toogⁿâ na cwilanaaⁿ che'ncjooyâ. L'uuyâ:

—Macwjeeⁿeⁿ ñ'oⁿomwaa' ndaaya nc'e na tjaa'naⁿ tyoo' cwilei'ñ'oogⁿya.

8 Ndo' sei'noⁿ Jesús na m'aaⁿ n'oogⁿyâ cantyja 'naaⁿ tyoo' ñ'eⁿ ndaaljo'. Tsoom ndaayâ:

—'O nn'aⁿ na tit'maⁿ cwila'yuya n'om'yo', ¿chiiu na jeeⁿ jndye m'aaⁿ n'om'yo' na tjaa'naⁿ tyoo' cwilei'ñ'om'yo'? 9 ¿Aa maxjeⁿ ticala'noⁿyo' ñ'oⁿom na tsjoogⁿ luaa'? ¿Aa ticjaañjoom' n'om'yo' 'om taⁿ tyoo' ñeeⁿ na tyjaya na tcwa' 'om meiiⁿ nn'aⁿ, ndo' na jndye tsquiee tyoo' jla'we'yo' na seicwaljoo'na'?

10 Ndo' ¿aa meiiⁿ ticjaañjoom' n'om'yo' cwiicheⁿ ntquiee' taⁿ tyoo' na tyjaya na tcwa' ñequiee meiiⁿ nn'aⁿ, ndo' mati lojoo tsquiee ntaⁿ tyoo' jla'we'yo' na seicwaljoo'na'? Nndaqⁿ nnts'aa na nleijndaa' nantquie na nlcwa'yo'. 11 Jo' chii ¿chiiu na tiqueⁿyo' cwenta na nchii matseinaⁿya cantyja 'naaⁿ tyoo'? Ja tsjoogⁿ na cal'a'yo' cwenta cantyja 'naaⁿ ndaaljo' 'naaⁿ nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ saduceos.

12 Quia ljo'cheⁿ jla'noogⁿâ na nchii cantyja 'naaⁿ ndaaljo' na cwiluii tyoo' na cal'aayâ cwenta, saa tañe'quiandyô cantyja 'naaⁿ ñ'oⁿom na cwit'mooⁿ nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ saduceos.

Macwji'yuu'ñe Pedro na Jesús cwiluiñê Cristo

(Mr. 8:27-30; Lc. 9:18-21)

13 Quia jo' tja Jesús ndaatyuaa tsjoom Cesarea Filipo. Jndaⁿ squiaayâ jo' jo' tax'eeⁿ ndaaⁿ jâ nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê, tsoom:

—Ja na cwiluiindyô ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee ¿'ñeeⁿ cwilue nn'aⁿ na cwilui-indyo?

14 T'oogⁿyâ nnoom l'uuyâ:

—M'aⁿ nn'aⁿ na cwilue na 'u Juan, ts'aⁿ na tyotseits'oomñe nn'aⁿ. Ndo' nt'om cwilue Elías 'u, nt'om cwilue na Jeremías oo cwiicheⁿ profeta.

15 Tso Jesús ndaayâ:

—Ndo' 'o je', ¿'ñeeⁿ cwindu'yo' na cwiluiindyô?

16 T'o Simón Pedro nnoom, tso:

—'U cwiluiindyu' nquii Cristo, Jnda Ty'ooots'om na wando'.

17 Tso Jesús nnom:

—'U Simón, jnda Jonás, t'maⁿ waa na matio'naaⁿñe Ty'oots'om 'u na luaa' matsei'noⁿ. Ee nchii cwe' ts'aⁿ na t'moⁿ ñ'oommeiⁿ njom'. Nquii Tsotyaya na m'aaⁿ cañoom'luee tquiaaⁿ na matsei'noⁿ cantyja 'naⁿya. 18 Mati matsjoo njom' na 'u jndyu' Pedro, ñ'oom na ma'moⁿ'na' tsjo'. Nacjoo' juu tsjo'waañe nlquaaⁿya tmaaⁿ nn'aⁿ na macwjii'ndyo cwentaya. Ndo' meiⁿ naⁿjndii na m'aⁿ quii' b'io na jeeⁿ jnda cwila'xmaⁿna, xocana'jndana nacjoo' tmaaⁿ nn'aⁿ na cwjii'ndyo cwentaya. 19 Ja ñnequiaya na t'maⁿ nntseixmaⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ cantyja 'naaⁿ nqueⁿ na matsaⁿntjoom cañoom'luee. Ñ'oom na nntsu' na ticaty'iomna' na cal'a nn'aⁿ na m'aⁿ tsjoomnancuewaa, ñ'oom'ñeeⁿ nntseix'iaa'ñena' ñequio ñ'oom na ntyjii Ty'oots'om. Ndo' ñ'oom na nntsu' na wanaaⁿ na cal'a nn'aⁿ mati nntseix'iaa'ñena' ñequio juu ñ'oom na ntyjii Ty'oots'om.

20 Quia jo' Jesús tqeⁿtyeeⁿ ñ'oom ndaayâ na meiⁿcwii nnom ts'aⁿ ticat'mooⁿyâ na jom cwiluiiñê Cristo.

Matseicandii Jesús cantyja na nncueeⁿe

(Mr. 8:31–9:1; Lc. 9:22–27)

21 Xjeⁿ'ñeeⁿ to' Jesús na ma'mooⁿ ndaa jâ nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê na jndei'na' na nncjaⁿ Jerusalén. Jo' jo' t'maⁿ nawi' nntjoom nl'a nn'aⁿ na cwiluiitquiendye, ñequio ntyee na cwiluiitquiendye, ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés. Naⁿ'ñeeⁿ nla'cuee'na jom, saa xuee jnda ndyee nncwando'xoom. 22 Quia jo' tjañ'oom Pedro Jesús cwii ntyja, tooⁿ'oⁿ na matsoom nnom na ticatsaⁿntjomna' na nntjom na luaa'. Tsoom:

—Tijoom quiaa Ty'oots'om na nntjom' na luaa'. Tixoquiaaⁿ na nluii naljo'.

23 Teiqueⁿ Jesús tsoom nnom Pedro:

—Quindyoo' nacañomya 'u Satanás. Ñe'catseitsaⁿ ja. 'U ñe'catsei'nnda' ts'ooⁿya ee ñ'oom na matsei'tiuu' jnaⁿ'na' cwe' cantyja na cwila'tiuu nn'aⁿ, nchii cha'xjeⁿ na l'ue ts'om Ty'oots'om.

24 Jnda chii tso Jesús ndaayâ:

—Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na l'ue ts'om na nncw'aa'ñe ja, cwji'ñê ljo' na matseitiuu nqueⁿ. Caljoya ts'oom nawi' na matjoom meiiⁿ cueeⁿeⁿ. Ndo' candyontyjoⁿ cantyja na mats'aa. 25 Ee meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na mañequiaaⁿñe na catjom ljo' na nntjom, nc'e na m'aaⁿ cantyja 'naⁿya, tsaⁿ'ñeeⁿ nlu'i'n'maaⁿñê. Ndo' meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na mal'ueeⁿñe cheⁿnquii chiuu nlu'i'n'maaⁿñe, majo'to jo' nntsuuñe. 26 Meiiⁿ cha'waa tsjoomnancue cuaana' cwentaa' ts'aⁿ saa yuu waa na mateijndeiina' tsaⁿ'ñeeⁿ ee xoc'ona' ñ'eⁿñê na ticatsuu añaⁿ'aⁿ. Ndo' ¿aa ndaaⁿ nntioml'ua ts'aⁿ na nlu'i'n'maaⁿñe añaⁿ'aⁿ? ¿Cwaaⁿ ndaaⁿ? 27 Ja na cwiluiindyô ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee nncw'acañoⁿnnda'a tsjoomnancue ñequio ángeles cwentaa' Tsotyaya. Quia ljo' nntsei'tmaaⁿ'ñena' ja cha'xjeⁿ na matsei'tmaaⁿ'ñena' quii Tsotyaya. Ndo' nnts'aⁿ na nnc'o'ñom ticwii cwii ts'aⁿ cantyjati na ñes'aa, aa na ya, aa na tis'a.

28 Ñ'oom na mayuu' matsjoo ndaa'yo', mam'aⁿ nn'aⁿ ljooñe na tixocwjena hasta na jnda nty'iaandaña ja na cwiluiindyô ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee na macw'acañoⁿ na nntsaⁿntjomya.

17

Na seichuii'na' Jesús

(Mr. 9:2-13; Lc. 9:28-36)

1 Jnda teinom yom xuee, quia jo' tjañ'oom Jesús Pedro ñequio Jacobo ñequio Juan tyjee Jacobo'ñeeⁿ. Tjachom joona cwii sjo nandye yuu na ñenqueiena.

2 Xcwe na cwinty'iaana ndo' seichuii'na' jom jo ndaana. S'aana' na jee'n caxuee nnoom cha'cwijom nnom ñe'quioom'. Ndo' seicwaque'na' lia'n'a'n na canchii' cha'na nnty'iaa' ts'a'n chom lámpara. 3 Ndo' juu xje'n'ñee'n nacañom'm teitquioo'ndye we nn'a'n na ñet'om teiyo, juu Moisés ñ'e'n Elías. Cwila'nei'na ñ'e'n'ñê. 4 Quia jo' tso Pedro nnoom:

—Ta, jee'n ya nquiuyâ na m'aa'nyâ ñjaa'n. Xe'n cjaawee' ts'om'l, nluui ndyee xquie' ñjaa'ñe, cwii cwenta' nncu', cwii cwentaa' Moisés ndo' cwii'che'n cwentaa' Elías.

5 Ndicwa'n matseinei'n Pedro ndo' jndyoquioo cwii nchquiu na jee'n canchii' caxuee juuna'. Seicata'na' joona ndo' teic'uaa na seinei'n Ty'oots'om naquii' nchquiu'ñee'n, tsoom:

—Luaañe ti'Jndaaya na jee'n candya' ts'o'o'nyâ. Cantyja 'naa'ñ' jom ñequii'che'n mañequiaana' na nei'nyâ. Candye'yo' ñ'loom na matseinei'n.

6 Ndyee na'ñee'n na cwila'jomndye ñ'e'n Jesús, jnda na jndyena ñ'oomwaa', ty'eta'nquiona xje'n nomtyuaache'n ee jee'n t'ma'n jla'catyuendyena. 7 Quia jo' seicandyo'ñe Jesús nacañoomna. Tye'nquioom'm joona, tsoom ndaana:

—Quicantya'yo'. Talacatyuendyo'.

8 Jlundandyena. Mei'cwii ts'a'n t'icantya'iaana macandâ ñenquii Jesús.

9 Ndo' yoche'n na tquiocuenta sjo'ñee'n, sa'ntjom Jesús joona, tsoom:

—Yoche'n na ndicwa'n wando'a, ticandu'yo' nnom mei'cwii ts'a'n 'na'n na nty'ia'yo' je'. Ja na cwiluiindyô ts'a'n na jna'n cañoom'luee nnc'io' ndo' nncwando'xcô, quia ljo'che'n wanaa' na nndu'yo' cantyja na nty'iandaa'yo'.

10 Quia jo' nn'a'n na cwila'jomndye ñ'e'n'ñê, ta'x'eena nnoom, jluena:

—Nn'a'n na cwit'moo'n ljeii na tque'n Moisés, cwit'moo'na na maca'na' na cwjee'jndyee Elías. Ñe'candyaayâ ¿chiiu na luaa' cwit'moo'na?

11 T'o'o' ndaana:

—Mayuu' na mandyocwjee'cañoom Elías, ndo' tseixmaa'n na nntseijn-daa'ñê cha'tso, 12 saa candye'yo' nntsjo'o na jnda' tyjee' Elías saa t'icala'no'ñ' nn'a'n cantyja 'naa'a'n. L'ana cha'xje'n na l'ue n'omna ñ'e'n'ñê. Ndo' malaa'ti' nl'ana ñ'e'ndyo' ja na cwiluiindyô ts'a'n na jna'n cañoom'luee.

13 Quia ljo'che'n jla'no'ñ'na na seinei'n ndaana cantyja 'naa'ñ' Juan, tsa'n na tyotseits'oomñe nn'a'n.

Sein'ma' Jesús cwii tyochjoo na cwe' cwiquiooñeto

(Mr. 9:14-29; Lc. 9:37-43)

14 Quia na jnda' tquienna'na yuu na m'a'n nn'a'n na jndyendye, jndyotseicandyo'ñe cwii ts'a's'a na m'aa'n Jesús. Tcoom'm xtyee'n jo nnom, tsoom:

15 —Ta, c'oom' na wi' ts'om'l ñ'e'n ti'jndaaya. Ee malei'ñ'oom jndyetia jom ndo' jee'n cwajndii matjoom. Jndye ndii' mach'eena' na cwiquiooñê naquii' chom ndo' naquii' ndaa. 16 Ndo' jndyoñ'o'nyâ jom na m'a'n nn'a'n na cwila'jomndye ñ'e'ndyu' saa tileicandaa' na nla'n'ma'na jom.

17 T'o Jesús, tsoom ndaayâ:

—'O nn'a'n na ticalayu'ya n'om'yo', ndo' jee'n tixcwe cwila'tiuu'yo', ¿cwanti yo cwii maca'na' na nljoo'ndyo' ñ'e'ndyo' na m'moo'nyâ ndaa'yo'? ¿Cwanti xuee cwii ndaa' nntseiquii ts'o'o'nyâ ñ'e'ndyo'? Quioñ'om'yo' ti'chjoom'aa'ñ' ñjaa'ñe.

18 Quia jo' seitia' Jesús jndyetia'ñee'n, jo' chii jlui' naquii' ts'om tyochjoo. Mañoom' n'ma' juu.

19 Jnda' tuii na luaa', quia jo' jâ nn'a'n na cwila'jomndyô ñ'e'n'ñê jluii'â cwii ntyja na ñencjooyâ ñ'e'n'ñê. Ta'x'aayâ nnoom, l'uuyâ:

—¿Chiiu na jâ t'icandaa' nntjeii'â jndyetia'ñee'n?

²⁰ T'o Jesús ndaayâ, tsoom:

—Nc'e na ticala'yuy'a n'om'yo' jo' chii tîcandaa l'a'yo'. Saa candye'yo' nntsjo, mayuu'cheⁿ meiiⁿ na cachjoo cwilayu'ya n'om'yo' cha'na cachjoo lqueeⁿ mostaza saa mat'ma' ts'iaaⁿ nndaaⁿ nl'a'yo'. Meiiⁿ waa cwii na jeeⁿ jn-dei'na' cwiwinom'yo' hasta matseijomna' cha'na cwii sjondye nquiu'yo', saa nndaaⁿ nl'a'yo'. Nnts'aana' cha'cwijom na nndu'yo' nnom sjowaa^t: “Quindyo' ñjaaⁿ, cja' la'ñeⁿ”, ndo' nleindyooⁿna'. Ee tjaa'naⁿ cwii na xocandaaⁿ nl'a'yo' xeⁿ na mayuu' cwilayu'ya n'om'yo'. ²¹ Saa cantyja 'naaⁿ jndyetiameiⁿ cwicalui'nc'uaa'ndyena, jo' chii maca'na' na catseicwejndo'ñe ts'aⁿ ndo' catseineiⁿ nnom Ty'oots'om cha nndaaⁿ nnts'aaⁿ.

Matseicandiinna' Jesús na nncueeⁿeⁿ

(Mr. 9:30-32; Lc. 9:43-45)

²² Ndo' yocheⁿ na tyoma'nooⁿyâ ts'ondaa Galilea, tso Jesús ndaayâ na jom na cwiluiñê ts'aⁿ na jna' cañoom'luee, mam'aaⁿ 'ñeeⁿ juu na ñequiaa cwenta jom luee nn'aⁿ. ²³ Ndo' nla'cuee' nn'aⁿ jom, saa xuee jnda ndyee ñequiaa Ty'oots'om na nncwando'xoom na tueeⁿeⁿ. Quia na jndyaayâ na luaa', s'aana' na jeeⁿ tia nquiuuyâ.

Tioomna ts'iaaⁿndaana cwentaa' wats'om t'maⁿ

²⁴ Tuee' Jesús tsjoom Capernaum ñequio já nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê. Ndo' nn'aⁿ na cwito'ñoom s'om ts'iaaⁿndaⁿ nn'aⁿ judíos cwentaa' wats'om t'maⁿ ty'entyjaa'na Pedro, jluena nnoom:

—Tsaⁿ na ma'moⁿ ndaaⁿyo', ¿aa tiqitioom s'om ts'iaaⁿnnoom cwentaa' wats'om t'maⁿ?

²⁵ T'o Pedro, matsoom:

—Qutioom ts'iaaⁿnnoom.

Tyoowiquiuu' na tuui na luaa', tjaquiee' Pedro quii' w'aa. Tyuaa'ti to' Jesús na matseineiⁿ nnom Pedro. Tsoom:

—¿Chiuu m'aaⁿ ts'om' 'u, Simón? Joo nn'aⁿ na m'aⁿ n'iaaⁿ, ¿'ñeeⁿ matsei'tiuu' na cwique'na xjeⁿ na catioom ts'iaaⁿndaⁿ? ¿Aa nn'aⁿ w'aana oo aa nt'omcheⁿ nn'aⁿ?

²⁶ T'o Pedro nnoom, tso:

—Nt'omcheⁿ nn'aⁿ cwitioom ts'iaaⁿndaⁿ, saa nn'aⁿ w'aana tiqitioom.

Tso Jesús nnom Pedro:

—Quia jo' na'ñeeⁿ ma'ndiina' nn'aⁿ w'aana. ²⁷ Saa meiiⁿ na ljo' cha tila'teincuun'dyee nn'aⁿ na cwito'ñoom s'om, nntiooⁿya cwanti na l'ue n'omna. Jo' chii cja'cju' tsei'nchquia ndaaluee. Catscaa na nncwji'jndyee', catooⁿndyu' ndyooyo', jo' jo' nljei' cwii tsjo'ñjeeⁿ na nleijndeiina' ts'iaaⁿndaⁿya. Cja'ñ'oom', ñequiaa' juuna' ndaana cwentaaya.

18

¿'Ñeeⁿ nnc'oom na t'ma'ñeti?

(Mr. 9:33-37; Lc. 9:46-48)

¹ Ndo' xje'ñeeⁿ já nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿ Jesús squiaacañoⁿyâ jom. Ta'x'aaⁿyâ nnoom, l'uuyâ:

—¿'Ñeeⁿ juu nnc'oom na t'ma'ñeti yuu na matsa'ntjom Ty'oots'om?

² Quia jo' t'maⁿ Jesús cwii tyochjoo, tqueeⁿ juu xcwe quii'ntaaⁿyâ. ³ Ndo' tsoom ndaayâ:

—Mayuu'cheⁿ ndyeyo' nntsjo, xeⁿ tilcwe' n'om'yo' jna'yo' ndo' c'om'yo' cha'na yocanch'u na tiqueeⁿ n'om na nluiit'ma'ndyena, quia jo' xondaⁿ nntsaquee'ndyo' cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om. ⁴ Cwe' jo' ts'aⁿ na maju'ñecje ndo' tical'uee'ñe na nluiit'ma'ñe, matseijomna' tsa'ñeeⁿ

cha'na tyochjoom'aaⁿ. Ndo' na ljo' cwiluiit'maⁿñê cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om. ⁵ Ndo' meiⁿcwiⁿñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na neiiⁿ cwii yuchjoo cha'na tyochjoom'aaⁿ, maja neiiⁿ tsaⁿñeeⁿ.

Quaaⁿya cwenta tical'aaya natia

(Mr. 9:42-48; Lc. 17:1-2)

⁶ Meiⁿcwiⁿñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseijndo' ts'om cwii yucachjoo na cats'aa natia, tsaⁿñeeⁿ yati xeⁿ cju'na' jom ts'om ndaaluee na chu'tyeⁿ xtyoom'm cwii tsjo'suu t'maⁿ. ⁷ Jeeⁿ wi' cwitjoom nn'aⁿ tsjoomnancue na jndye nnom neiⁿncoo' niom na macjaachuuna' jooona na cwila'tjoondyena. Saa tjaa chiuu ya ee maxjeⁿ niomna'. Saa nnt'uiwi'na' ts'aⁿ na matseijndo' ts'om x'iaa' na cats'aa yuu na tia.

⁸ Xeⁿ na wjaañ'oomna' 'u na matsei'tjoondyuu' nnom Ty'oots'om jnaaⁿ ts'o' oo x'e', catsa' xjeⁿ jooona' cha'cwijom catyjee', catyenquie' jooona' cha tintsei'tjoondyuu'ti'. Ee yati na nndaā nntseixmaⁿ na ticantycwii na wando' añmaaⁿ meiiⁿ cha'cwijom na ticandaā'ndyuu', nchiiti na candaā'ndyuu' ndo' nncju'na' 'u quii' chom na tijoom canduu'. ⁹ Ndo' xeⁿ cwe' cantyja na manty'ia' wjaañ'oomna' 'u na matsei'tjoondyuu' nnom Ty'oots'om, catsa' xjeⁿ cha'cwijom na cwji' ts'omnjom' ndo' catquie' juuna' cha tintsei'tjoondyuu'ti'. Ee yati na nndaā nntseixmaⁿ na ticantycwii na wando' añmaaⁿ meiiⁿ cha'cwijom ñe'cwii ts'omnjom', nchiiti na we ts'omnjom' ndo' nncju'na' 'u quii' chom b'io.

Cala'nogⁿa cantyja 'naaⁿ catsmaⁿ na tsuuñe

(Lc. 15:3-7)

¹⁰ Cal'a'yo' cwenta na tinc'om'yo' na ticuee' n'om'yo' meiⁿcwii yucachjoo. Ee nndye'yo' nntsjoō jo nandye m'aⁿ ángeles na cwil'a cwenta yocanch'u. Ndo' ángeles'ñeeⁿ meiⁿnquia xjeⁿ cwila'neiⁿna nnom Tsotyaya na m'aaⁿ cañoom'luee. ¹¹ Ee ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee jndyōō na nncwji'na'maa'ndyōō nn'aⁿ na cwitsuundyē.

¹² ¿Chiuu m'aaⁿ n'om'yo'? Xeⁿ m'aaⁿ cwii ts'aⁿ na m'aⁿ cwii siaⁿnto canmaⁿ ntsmeiiⁿleⁿ ndo' cwiindyē jooyo' nntsuuñe, aa nchii n'ñeeⁿ ñequieen'aaⁿ nchoo' qui nchoo' ñjeeⁿ jooyo' cjoo' tyue' ndo' wjaacal'ueeⁿ juu quioo' na tsuuñe. ¹³ Ndo' xeⁿ na nljeiiⁿ juuyo', nndye'yo' nntsjoō, mayuu'cheⁿ t'maⁿti ñnequiaana' na neiiⁿleⁿ cantyja 'naaⁿ catsmaⁿñeeⁿ nchiiti cantyja 'naaⁿ cha'tsondyē nt'om canmaⁿ na tyootsuundyē. ¹⁴ Cala'nogⁿ'yo' na nquii Tsotyeyo' na m'aaⁿ cañoom'luee malaa'ti' jeeⁿ xueeⁿ 'o. Til'ue ts'oom na nntsuundyē meiⁿcwiindyē joo nn'aⁿ na tit'maⁿti cwiluiindyē.

Maty'iomna' na calat'maⁿ n'oōⁿya nc'iaaya

(Lc. 17:3)

¹⁵ Xeⁿ m'aaⁿ cwii x'ia' na matseyiu' na matsei'tjoōñê njom', cwa cja'cwan'ya' jom. Catsei'nogⁿoⁿ yuu matseitjoōñê njom' ndo' calantycwii'yo' ñ'oom na ñe'wendyō'. Ndo' xeⁿ na nñeeⁿ ñ'oom na matsuu' quia jo' jnda teijnde' x'ia' na tco'xcwena' jom. ¹⁶ Saa xeⁿ tiñe'cañeeⁿ ñ'oom na matsuu' quia jo' cjaañ'eⁿ cwii oo we ts'aⁿ ñ'eⁿndyuu' cha joo nañ'ñeeⁿ nndyena ñ'oom na cwima'nyo' ñ'eⁿ x'ia' ndo' na ljo' nquijndaa'ndyena chiuu t'ma'nyo'. ¹⁷ Saa xeⁿ tiñe'cañeeⁿ ñ'oom na nlue nañ'ñeeⁿ quia jo' ca'moⁿ ñ'oom'ñeeⁿ ndaa tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji'ndyō wenyaya. Ndo' xeⁿ meiⁿ ticañeeⁿ ñ'oom na nlue cha'tso nañ'ñeeⁿ quia jo' tjaa chiuu ya. Caliu'yo' na jom cwiluiiñe cha'cwijom ts'aⁿ na tyootsei'maaⁿñe Ty'oots'om oo cha'cwijom tsa'co'ñom ts'iaa'ndaā nn'aⁿ cwenta' gobiernom na tia ts'a'ñe.

¹⁸ Mayuu'cheⁿ nndye'yo' nntsjoō, meiⁿljo'cheⁿ na cwindu'yo' na ticaty'iomna' na cal'a nn'aⁿ na m'aⁿ tsjoomnancuewaa, ñ'oom'ñeeⁿ

nntseix'iaa'ñena' ñequio ñ'oom na ntyjii Ty'oogts'om. Ndo' mei'ljo'che' na cwindu'yo' na wanaa' na cal'a nn'a', mati nntseix'iaa'ñena' ñequio ñ'oom na ntyjii Ty'oogts'om.

¹⁹ Mati candye'yo' nntsjoog, xe' wendyo' 'o ñe'cwii m'aa' n'om'yo' ñ'oom na cwita'yo' nnom Tsotyaya Ty'oogts'om na m'aa' cañoom'luee, quia jo' ññee' ndo' ññequiaa' ñ'oom na cwita'yo'. ²⁰ Ee mei'nquaiyuuche' na m'a' we ndyee nn'a' na cwtjomndye ñequio xueya, majo' jo' m'aa'ya quii'ntaa'na.

²¹ Quia jo' tjtaseindyoo'ñe Pedro na m'aa' Jesús. Tsoom nnom:

—Ta, cwii x'iaa' na matseitjoo'ñe noog', ¿cwanti ndii' na maca'na' na catseit'ma' ts'oog'ya jom? ¿Aa nncue'ntyjo hasta ntquiee' ndii'?

²² T'o Jesús nnoom:

—Ticatsjoo na ñe'ntquiee' ndii'. Matsjoo na catseit'ma' ts'om' jom ndyee'aa' nchoo' qui ndii' na ntquiee' ntquiee'. Maxje' ñequii'che' catseit'ma' ts'om' jom.

Moso na tiñe'catseit'ma' ts'om x'iaa'

²³ Cwe' jo' cala'no'yo' cantya 'naa' nque' na matsa'ntjoom cañoom'luee. Matseijomna' jom cha'na cwii patrom na seitiom na nntyjoo' mosoom'm na cho'jna' nnoom. ²⁴ T'oog'o' na macwjee'e' cwenta ndo' tquioñ'omna cwii ts'a' na chujna' jndye mei'yom s'om. ²⁵ Quia na nty'iaa' patrom'ñee' na mei'cwii tsjo'ñjee' t'candaq nntiom mosoom'm, quia jo' sa'ntjoom na nleil'uañe tsa'ñee' na nncjaaquiee'ñe na nndi'ntjomtye', ndo' mati scuu' tsa'ñee' ñequio ndana ñequio cha'tso 'naa'na, cha nnc'ioo'ñe na chujna'.

²⁶ Quia jo' moso'ñee' tcoom'm xtyee' nnom patrom 'naa'na', t'ma' ty'oo s'aa nnom tsa'ñee'. Tsoom: “Ta, maca'a ñ'omt'ma' ts'om njom' na nncwinda'ya' ndo' nntiogo'ñ'a' na chojna' njom'.” ²⁷ Quia jo' patrom'ñee' ty'oom na wi' ts'oom mosoom'm. Seit'ma' ts'oom juu cha'waa na chujna' ndo' seicandyaañe juu. ²⁸ Tyoowiquiuu' na jlui' moso'ñee' naquii' w'aa ndo' tjomñe cwii x'iaa'na' na matyjemosoñe. Chujna' tsa'ñee' nnoom cwii sia'nto s'om. Ndo' seicjaa l'oo' tsa'ñee', tyonchjee' xtyo'. Tsoom nnom: “Catiom' na chujna' noog'.” ²⁹ Ndo' tco' x'iaa'na' xtye jo' nnom. S'aa ty'oo nnom, tso: “Maca'a ñ'omt'ma' ts'om njom' na nncwinda'ya' ndo' nntiogo' na chojna' njom'.” ³⁰ Saq jom t'cwinom'm, matjaquee' ñ'oom.

Tjoom'm tsa'ñee' w'aancjo hasta na nntiom na chujna' nnoom. ³¹ Ndo' ntyjemosondyena, quia na nty'iaana na luaa' s'aa', jee' t'ma' sei'ndaa'na' nquiuna. Ty'entyjaa'na patrom 'naa'na ndo' jluena cha'tso na jnda' tuii. ³² Quia jo' patrom'ñee' tquiee'ñe mosoom'm, tsoom nnom: “Cwa jee' ndya' wi'ndyu', 'u mosoya. Ja jnda' seit'ma' ts'oog'ya cha'tso na chujna' ee na jee' seinty'iaa'ndyu' noog'.” ³³ Ndo' mati 'u matsona' na c'oom' na wi' ts'om' x'ia' cha'xje' t'oo' na wi' ts'oo' ñ'e'ndyu' 'u.” ³⁴ Quia jo' jee' t'ma' seiw'ii patrom'ñee'. Tquiee' ñ'oom na catuee'na mosoom'm w'aancjo na cata'wi'na juu hasta na nntiomñ'e' cha'waati na chujna' nnoom.

³⁵ Seicanda Jesús ñ'oom tjañoom'mei'. Tsoom:

—Maluaa' nnts'aa Tsotyaya na m'aa' cañoom'luee ñ'e'ndyo' 'o, xe' nchii na xcwee' n'om'yo' nla't'ma' n'om'yo' nc'iaa'yo' na cwila'tjoondye ndaa'yo'.

19

Ticatsona' na nntyuii' ljeii na toco ts'a'

(Mr. 10:1-12; Lc. 16:18)

¹ Jnda' jnda' seinei' Jesús ñ'oommei', quia jo' jluee'e' ts'ondaa Galilea, tjaa' ts'ondaa Judea, xndyaa' jndaa Jordán. ² Jndyendye nn'a' ty'entyjo naxee'e'. Ndo' sein'maa' cha'tso nn'a'wii jo' jo'.

³ Quia jo' jla'candyoo'ndye nn'aⁿ fariseos na m'aaⁿ na ñecal'ana xjeⁿ jom. Ta'x'eena nnoom:

—¿Aa wanaaⁿ na nntseyuyui' ts'aⁿ ljeii na tocoom ñ'eⁿ scoom'm nc'e meĩnquia na seĩtjoõñe tsaⁿ ñeeⁿ nnoom?

⁴ T'o Jesús ndaana:

—Cwa'ti jnda jla'naⁿyo' ljeii 'naaⁿ Ty'oõts'om na matseineiⁿna' chiuu to'jñeeⁿ na tqueeⁿ cha'tso. Matsona': "S'aaⁿ tsaⁿs'a ñ'eⁿ tsaⁿscu." ⁵ Mati matso ljeii ñeeⁿ: "Macwe' jo' n'ndii tsaⁿs'a tsotyeeⁿ, tsoñeeⁿ ndo' nnc'oomtyeeⁿ ñ'eⁿ scoom'm. Wendye naⁿ ñeeⁿ ñ'e'cwii sei' nla'xmaⁿna." ⁶ Jo' chii tacala'xmaⁿna na we ts'aⁿ. Ndo' nc'e na luua' seĩjndaa'ñe Ty'oõts'om, jo chii ticatsona' na cwe' ts'aⁿ nntseyuyui' cantyja na m'aⁿna.

⁷ Ndo' ta'x'eena nnoom:

—Quia jo' ¿chiiu na sa'ntjom Moisés na wanaaⁿ na nntyuyui' ljeii 'naaⁿ ts'aⁿ ñ'eⁿ scoom'm, jnda' jo' ya na ca'ñeeⁿ juu?

⁸ T'ooⁿ ndaa naⁿ ñeeⁿ:

—Nc'e na 'o jeeⁿ quie' n'om'yo', jo' chii tquiaa Moisés na wanaaⁿ na nntyuyui' ljeii 'naⁿyo' ñ'eⁿ lcuu'yo'. Saa nchii laa'ti' teĩjndaa' najndyee. ⁹ Ja matsjoo ndaa'yo', juu tsaⁿs'a na nntseyuyui' ljeii na toco ñ'eⁿ scuu' ndo' nncoco ñ'eⁿ cwiicheⁿ yuscu, matsona' na cwe' m'aaⁿya ñ'eⁿ yuscu ñeeⁿ. Wanaaⁿ na nntseyuyeeⁿ ljeii 'naaⁿa ñ'eⁿ scoom'm xeⁿ na m'aaⁿ tsaⁿ ñeeⁿ ñ'eⁿ cwiicheⁿ tsaⁿs'a. Ndo' meĩ'cwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nncoco ñ'eⁿ cwii yuscu na jnda' tyuyui' ljeii 'naaⁿ ñ'eⁿ saa', tsaⁿ ñeeⁿ matseĩjndaa'ñena' na cwe' m'aaⁿyaaⁿ ñ'eⁿ yuscu ñeeⁿ.

¹⁰ Já nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿ Jesús l'uuyâ nnoom:

—Xe' luua' waa na nntseyeⁿna' ts'aⁿ ñ'eⁿ scoom'm, quia jo' yati na tincoco ts'aⁿ.

¹¹ Tso Jesús ndaayâ:

—Ticha'tsondye nn'aⁿ ndaa' nla'candana ñ'oowaa'. Cwe' ñeĩjndaa' nn'aⁿ na ndaa' nla'canda' nc'e na jnda' tquiaa Ty'oõts'om na ljo'. ¹² Ee m'aⁿ nn'aⁿ na ticunco nc'e maxjeⁿ tuiindyena na titjoõndyena yuscu, ndo' nt'omcheⁿ ticunco nc'e na tuii nasei jooⁿa cha titjoõndyena yuscu. Saa m'aⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwila'jndaa'ndye cheⁿnquieeⁿ na ticunco ee ñe'candy'e'ntjomna nnom Ty'oõts'om na m'aaⁿ cañoom'luee. 'Ñeeⁿ juu ts'aⁿ na matsei'ngⁿ ndo' ndaa' nntseicanda' ñ'oowaa', catseicanaãⁿ.

Matio'naa'ñe Jesús yonch'u

(Mr. 10:13-16; Lc. 18:15-17)

¹³ Tquiocho nn'aⁿ yonch'u na m'aaⁿ Jesús na nntioom ts'ooⁿ nacjoona ndo' na nntseineiⁿ nnom Ty'oõts'om cantyja 'naaⁿna. Saa já nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñe' jla'tiaa'â nn'aⁿ na tqiocho yonch'u ñeeⁿ. ¹⁴ Quia jo' tso Jesús:

—Ca'ndye'yo' na quiontyjaa' yonch'u ja. Tilantycwi'yo' jooⁿa, ee matsei-jomna' jooⁿa cha'na nn'aⁿ na cwiñe'quiandye na matsa'ntjom Ty'oõts'om naquii' n'om.

¹⁵ Ndo' tiom l'ooⁿ nacjoo yonch'u ñeeⁿ, jnda' chii jlueeⁿ jo' jo'.

Matseineiⁿ tsaⁿtya ñ'eⁿ Jesús

(Mr. 10:17-31; Lc. 18:18-30)

¹⁶ Cwiicheⁿ xuee jndyotseicandyoo'ñe cwii ts'aⁿ na titquieeⁿ na m'aaⁿ Jesús. Tax'ee tsaⁿ ñeeⁿ nnoom:

—U Maestro na ya ts'aⁿndyu', ¿aa waa cwii nnom na yati na tseixmaⁿya na cats'aa cha nnc'o'ñoⁿ na ticantycwii na wando'a?

¹⁷ T'o Jesús nnom:

—¿Chiuu na mats'u na ya ts'a'ndyo ja? Tjaa 'ñee' c'oom na jee' ya ts'a'ñe macanda' nquii Ty'o'ots'om. Saa 'u je', xe' ñe'cja'quiee'ndyu' cantyja na ticantycwii na wando' maca'na' na catseicanda' chiuu t'ma' ljeii na matsa'ntjomna' na tque' Ty'o'ots'om.

¹⁸ Tso tsa'ñee' nnoom:

—¿Cwaa' ljeii?

T'o Jesús nnom, tsoom:

—Tintseicue' ts'a'. Tinc'om'ya' ñ'e' cwiiche' ts'a'. Tinch'uee' 'naa' ts'a'. Tintseinei' cantu nacjoo' ts'a'. ¹⁹ Catseit'maa'ndyu' tsotye' ñ'e' tso'ndyo'. Ndo' c'oom' na wi' ts'om' nc'ia' cha'xe' na jnda ntyji' ñequio nncu'.

²⁰ Tso tsa'ñee' nnoom:

—Cha'tso ñ'oommei' matseicandaya xje' na cachjoondyo'cha'. ¿Aa waa na matseitjootina' ja na cats'aa?

²¹ T'o Jesús nnom, tsoom:

—Xe' 'u ñe'catseicanda'ñ'e', quia jo' cja', cajnda' cha'tso 'na' na niom. Quiaa' s'om'ñee' ndaa ndyeñee' quia jo' nnc'oom' na tyandyu' cañoom'luee. Ndo' candyo'tseijomndyu' ñequio ts'iaa' na mats'aa.

²² Jnda na jndii tsa'ñee' ñ'oommei', mana tjaa' na chjoo' ts'oom ee jee' ndya' tyañe'.

²³ Quia jo' tso Jesús ndaa ja nn'a' na cwila'jomndyo' ñ'e'ñe':

—Nndye'yo' nntsjo' na mayuu'che' jee' jndei'na' ncju'cjeñe' cwii tsa'tya na nntsa'ntjom Ty'o'ots'om jom. ²⁴ Mati matsjootya' ndaa'yo', jndei'tina' na nncju'cjeñe' cwii tsa'tya na nntsa'ntjom Ty'o'ots'om jom, nchiiti na nncwicandii'ñe' quioo' camello tsue' x'ee tsei'nchquia.

²⁵ Quia na jndya'ya' ñ'oomwaa', jee' seiñ'ee'na' ja. Tyotax'a'ya' ndaa ntyja'ya', l'uuyâ:

—¿Quia jo' 'ñee' ts'a' nnda' nlu' n'maa'ñe'?

²⁶ Nty'iaa' Jesús ndaa'ya', tsoom:

—Tijoom canda' nncwji' n'maa'ñe' che'nquii ts'a'. Saa Ty'o'ots'om cha'tso ndaa' nnts'aa'.

²⁷ Ndo' tso Pedro nnoom:

—Ta, canty'ia', ja jnda' ndya'ya' cha'tso cha' nnda' nla'jomndyo' ñequio ts'iaa' 'na'. ¿Aa waa naya 'naa'ya'?

²⁸ T'o Jesús ndaa'ya', tsoom:

—Nndye'yo' nntsjo', mayuu'che' quia na nncue'ntyjo' xje' na nncuaaxco tsjoomnancue, mati ja na cwiluiindy'o' ts'a' na jna' cañoom'luee nncjocajma'ya ndio' 'na'ya yuu na nntseit'maa'ñena' ja. Ndo' 'o na jnda' macwila'jomndyo' ñ'e'ndyo' mati maniom canchoo' ndio' 'na'yo' na nntsaacwindyuaandyo' na nntu'xe'nyo' canchoo'we' nntmaa' nn'a' ntseinda Israel. ²⁹ Ndo' ticwii cwii ts'a' na jnda' 'ndii waa' oo ti'nquio oo ndyencjo oo tsotye oo tsondyee oo scuu' oo ntseinda oo ndyu'aa' nc'e na jnda' jndyo'quiee'ñe' cantyja 'na'ya, tsa'ñee' cwii sia'nto ndii' nnc'o'ñoom na nleinoom cantyja na jnda' 'ñee'. Ndo' nnaa'na' na ticantycwii na wanoom'm.

³⁰ Ee majndye nn'a' m'a' je' na cwila'tiuu nquiee na t'ma' cwiluiindy'e, saa nncue'ntyjo' na mancu'cjena' joona. Ndo' jndye nn'a' m'a' je' na maju'cjena' joona, saa ndanquia nntseiwendyena' joona.

20

Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naa' na'ntjom

¹ Seinei'ti Jesús ñ'oom tjañoom', tsoom:

—Juu na matsa'ntjom Ty'o'ots'om cañoom'luee, matseijomna' juuna' cha'na cwii patrom na waa ntjoom'. Cwitsjoom tjacal'ue patrom'ñee'

naⁿntjom na nnc'ooquie' ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ. ² T'maⁿna ñ'eⁿ naⁿntjom 'naaⁿaⁿ na nnto'ñoomna cwii denario na cwii xuee cha'xjeⁿ cwita'ntjom nn'aⁿ. Jnda chii jñoom joona na waa ntjoom'm. ³ Cha'na ñjeeⁿ na cwitsjom tjaaⁿ xcwe quii' tsjom, jo' jo' ljeiiⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwe' mandi'. ⁴ Tsoom ndaana: "Cwa catsa'yo' na waa ntjom 'naⁿya na nl'a'yo' ts'iaaⁿ. Ja nntiom'l'uaya 'o cha'xjeⁿ na matsona'." Mana ty'e naⁿñeeⁿ. ⁵ Cha'na quaijmeiⁿ matjannda' patrom'ñeeⁿ quii' tsjom. Ljeiiⁿ nt'omcheⁿ naⁿntjom. Ndo' majo'ti s'aaⁿ cha'na ndyee na matmaaⁿ. ⁶ Manncuee' na 'om na matmaaⁿ, tjannaaⁿ'aⁿ quii' tsjom. Mañoomcheⁿ na ljeiiⁿ na cwe' m'aⁿcheⁿ. Tsoom ndaana: "¿Chiuu na meiiⁿchaa' xuee ñjaaⁿ m'aⁿyo' na tjaa ts'iaaⁿ cwil'a'yo'?" ⁷ Jluena nnoom: "Mayuu', ee tjaa ñeeⁿ cotsa'ntjom já." Tsoom ndaana: "Cwa catsa'yo', nl'a'yo' ts'iaaⁿ 'naⁿya na waa ntjoomya. Ja nntiom'l'uaya 'o cha'xjeⁿ na matsona'." Ndo' mati ty'e naⁿñeeⁿ. ⁸ Quia na jnda tmaaⁿncue tso patrom nnom moso tgueie 'naaⁿaⁿ: "Cwaⁿ naⁿntjom'm'aⁿ ndo' cation'l'ua' joona. Cato'jndyee' ñequio joo nn'aⁿ na ty'equie' na macanda. Tcuu cjaana' hasta nncuee'cañoomna' nn'aⁿ na ty'equie'jndyee." ⁹ Quia jo' tquiiontjaa' nn'aⁿ na ty'equie' ts'iaaⁿ cha'na 'om na matmaaⁿ. Ticwii cwii joona to'ñoomna cwii denario cha'xjeⁿ na nncwantjom ts'aⁿ na cwii xuee. ¹⁰ Ndo' quia tuee'cañoomna' nn'aⁿ na ty'equie'jndyee ts'iaaⁿ, jla'tiuuna na joona jndyeti nnta'ntjomna. Saa mati ticwiindyee joona to'ñoomna cwii denario. ¹¹ Jnda na to'ñoomna s'om'ñeeⁿ to'na na tyola'ncjoo'ndyena nacjoo' patrom 'naaⁿaⁿ. ¹² Jluena: "Joo naⁿm'aⁿ na ty'equie'na ts'iaaⁿ na macanda, ñecwii hora l'ana ts'iaaⁿ, saa 'u ñe'cwii xjeⁿ mache' ñ'eⁿndyee joona cha'xjeⁿ ñ'eⁿndyô já. Ndo' já tyolajndaayâ meiiⁿchaa' xuee, tyolaquii n'oo'yâ meiiⁿ jeeⁿ jmeiⁿ nquiuyâ." ¹³ T'o patrom nnom cwii joo naⁿñeeⁿ, tsoom: "U re, tjaa'naⁿ na seitjoondyo njom'. ¿Aa nchii t'maa'ya ñ'eⁿndyu' na cwii denario nncwantjom' cha'xjeⁿ quita'ntjom nn'aⁿ? ¹⁴ Co'ñom' s'om 'naⁿ, cja'to' wa'. Nnc ntyjii xeⁿ ljo'yu nntiom'l'uaya 'u ñequio cwiicheⁿ tsaⁿm'aaⁿ na teinoom' tjaquiee' ts'iaaⁿ. ¹⁵ ¿Aa ticatseitiuu' na wanaaⁿ na nnts'aa cha'xjeⁿ na l'ue ts'ooⁿ ñequio s'om 'naⁿya? ¿Aa matsei'candya' ts'om' s'om na ja titseintycwi'aⁿ? ¹⁶ Jo' chii luaa ñe'ca'moⁿ ñ'oom tjañoom'waa'. Nn'aⁿ na ticala'tiuu na t'maⁿ cwiliindyee ljo'yu nntseit'maaⁿñe Ty'oots'om joona cha'xjeⁿ matsei'maaⁿñe nt'omcheⁿ. Ndo' nn'aⁿ na cwila'tiuu nquiee na t'maⁿ cwiluiindyee, quia nleitquioo' na ljo'yu la'xmaⁿ na jo nnom Ty'oots'om ñequio meiiⁿnquia nn'aⁿ.

Matseicandiinnda' Jesús na nncueeⁿ'eⁿ

(Mr. 10:32-34; Lc. 18:31-34)

¹⁷ Yocheⁿ na njom Jesús nato na wjaⁿ Jerusalén, tjachom já na canchoo'wendyô cwii ntyja na ñencjooyâ. Tsoom ndaayâ:

¹⁸ —Queⁿ'yo' cwenta, je' tsawaaya Jerusalén. Ndo' ja na cwiliindyoy ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, jo' jo' ñnequiaa ts'aⁿ cwenta ja luee ntyee na cwiluiitquiendyee ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés. Naⁿñeeⁿ nl'ana na nnt'uiityeⁿna' ja na nnc'io. ¹⁹ Nñe'quiana cwenta ja luee nn'aⁿ na nchii judíos na nla'jnaaⁿ naⁿñeeⁿ ja. Nntjaa'na ja ndo' nnty'iroomna ja ts'oom'naaⁿ na nnc'io, saa xuee jnda ndyee nncwando'xcgo.

Tsondyee Jacobo ñ'eⁿ Juan tcaaⁿ cwii naya

(Mr. 10:35-45)

²⁰ Scuu' Zebedeo ñequio ntseinaaⁿ Jacobo ñ'eⁿ Juan tquiola'candyoo'ndyena na m'aaⁿ Jesús. Tcoom'm xtyeeⁿ jo nnom na tcaaⁿ cwii naya. ²¹ Tso Jesús nnoom:

—¿Ljo' l'ue ts'om'?

T'ò yuscu'ñeeⁿ nnom, tsoom:

—Quia na nncue'ntyjo na nntsà'ntjom', quiaa' ñ'om' na we ntseindaaya nmeiⁿ nluui'tmaⁿndyena ñ'eⁿndyu'. Cwii jóona nnc'oom ts'ò' ntyjaya ndo' cwiicheⁿ nnc'oom ts'ò' ntyjatymaaⁿ'.

²² Saa t'ò Jesús ndaa we naⁿñeeⁿ, tsoom:

—'O ticala'noⁿ'yo' ljo' cwitaⁿ'yo'. Juu nawi' na nncwinooⁿ, ¿aa nnda^a nnaⁿndyo'? Ndo' ¿aa nnda^a nljoya n'om'yo' na nncwje'yo' cha'xeⁿ na jnda ljoya ts'ooⁿ na nnc'ioⁿ?

T'ooⁿna nnoom, jlueⁿ:

—Nnda^a.

²³ Jom tsoom ndaana:

—Mayuu' juu nawi' na nncwinooⁿ'ya, nncwinom'yo'. Ndo' cha'xeⁿ na cwiljoya ts'ooⁿ na nnc'ioⁿ mati macaⁿ'na' na caljoya n'om'yo' na nla'cwjee nn'aⁿ 'o. Saa titseixmaⁿ'ya na nntseijndaa'ndyo 'ñeeⁿ juu nncwacatyeeⁿ ntyjaa'a ntyjaya oo ntyjatymaaⁿ'. Nquii Tsotyaya ñeⁿequiaaⁿ naya'ñeeⁿ ndaa joo nn'aⁿ na jnda seijndaa'ñe na nnto'ñoom juuna'.

²⁴ Ndo' cwiicheⁿ quindyô já na cwila'jomndyô ñ'eⁿ Jesús, quia na jndyaayâ ñ'oom na tcaⁿ yuscu'ñeeⁿ, jeeⁿ tyola'wjaayâ nacjoo we nn'aaⁿ'ya naⁿñeeⁿ.

²⁵ Ndo' naljo', tqueeⁿ Jesús cha'tsondyô na m'aaⁿ. Tsoom ndaayâ:

—'O manqui'u'yo' na nquiee nn'aⁿ na cwiluiitquiendye cwii cwii ndyuaa cwila's'andyena ndaa nn'aⁿ na cwitsa'ntjomna. Ndo' nn'aⁿ na cwiluiit'maⁿndye cwiqueⁿ'na xjeⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ nacje 'naaⁿ'na. ²⁶ Saa quii'ntaaⁿ 'o ticatsona' na luaa' nl'a'yo'. Ee meiⁿcwi'ñeeⁿ'cheⁿ 'o na ntyjaa' ts'om na nnc'oom na t'maⁿ'ñe naquii' ntaaⁿ'yo', tsaⁿ'ñeeⁿ matsona' na catseixmaaⁿ ts'aⁿ na mandi'ntjom ndaa nc'iaa'. ²⁷ Ndo' 'ñeeⁿ cwiindyo' 'o na maqueⁿ ts'om na nlco'nnomna' juu jo ndaa'yo', tsaⁿ'ñeeⁿ matsona' na c'oom cha'cwijom moso 'naⁿ'yo'. ²⁸ Maluaa' na jndyoo ja na cwiluiindyo ts'aⁿ na jna' cañoom'luee. Jndyoo na nndi'ntjooⁿ'ya ndaa nn'aⁿ nchii na nndye'ntjom nn'aⁿ nooⁿ. Ndo' jndyoo na ñeⁿequiaandyo na c'ioⁿ na nntiooⁿ'ya jnaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye, cha nndyaandyena na nnt'uui jnaaⁿ'na jóona.

Sein'ma' Jesús we tsaⁿ'nchjaaⁿ'

(Mr. 10:46-52; Lc. 18:35-43)

²⁹ Quia na saacaluii'â naquii' tsjoom Jericó, tquiontyjo cwii tmaaⁿ nn'aⁿ naxeⁿ Jesús. ³⁰ Jo' jo' 'ndyoo nato meindyuaandye we naⁿ'nchjaaⁿ. Quia na jndyena ñ'oom na juu Jesús mawinoom jo' jo', jla'xuaana, jlueⁿ:

—'U Ta, na cwiluiindyu' jndacantyjo David, c'oom' na wi' ts'om' ñ'eⁿndyô já.

³¹ Saa nn'aⁿ na m'aⁿ jo' jo' jla'tia'na naⁿ'nchjaaⁿ'ñeeⁿ. Ñeⁿ'cala'cheⁿ'na naⁿñeeⁿ, saa yacheⁿ jndeiⁿ tyola'xuaa, jlue:

—'U Ta, na cwiluiindyu' jndacantyjo David, c'oom' na wi' ts'om' ñ'eⁿndyô já.

³² Tjameintyjee' Jesús, t'maaⁿ naⁿñeeⁿ. Tsoom ndaana:

—¿Ljo' l'ue n'om'yo' na nnts'aaya 'o?

³³ T'ooⁿ naⁿ'nchjaaⁿ'ñeeⁿ nnoom, jlueⁿ:

—Jeeⁿ 'u ta, toom cwe' nnda^a nnty'iaayâ.

³⁴ Quia jo' Jesús ty'oom na wi' ts'oom jóona. Tyeⁿ'nquioom'm lua'ndaana. Mañoom' feitquioona. Ty'entyjona naxeⁿ'eⁿ.

21

Tjaquiee' Jesús Jerusalén

(Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

¹ Quia na jndā teindyoo'â Jerusalén, na nndyoo' ta na jndyu Olivos, squiaayâ tsjoom Betfagé. Jñom Jesús we nn'a'n na cwila'jomndye ñ'e'nñê.

² Tsoom ndaana:

—Catsaqueie'yo' tsjoom chjoo ndyeyu jo ndaa'yo'. Jo' jo' mantya nliu'yo' cwii snomxquie na ñjomyo', mati ñ'e'n jndayo'. Calacana'yo', quiocho'yo' jooyo' na m'aa'ya ñjaa'. ³ Ndo' xe' nncwax'ee ts'a'n ndyue'yo' chiuu na cwitsacho'yo' quioo' ntsmeii'n'e'n, luua candu'yo' nnoom: “Nquii Ta tjoõñê jooyo'.” Quia jo' mañoom' ñnequiaa ts'a'n na nquiocho'yo' jooyo'.

⁴ Luua' tuii cha catseicandaa'ñena' ñ'oom na seinei' profeta, luua seiljei':

⁵ Candu'yo' ndaa nn'a'n tsjoom Sión:

“Que'nyo' cwenta macwjee'cañoom nquii rey na cwiluiiñe na matsa'ntjom 'o, ticatseit'maa'ñe che'n'que', ee cwe' snom wa'l'joom.

Snom chjoo, quioo' na maxje' ts'iaa' na nnchuu xuu.”

⁶ Quia jo' we na'ñee' na cwila'jomndye ñ'e'n Jesús, ty'ena, l'ana cha'xje' ñ'oom na toom ndaana. ⁷ Tquie'ñ'omna snomxquie'ñee' ñequio jndayo'. Ndo' tioona liaana nanque' quioo'ñee', chii tjawa'l'joom. ⁸ Jndyendye nn'a'n ty'eñ'ee'na ñ'e'n Jesús. Nt'om na'ñee' tyola'n'mei'na liaana ts'om nato yuu na wja'. Ndo' nt'om nn'a'n tyotyje luee n'oom, tsa'na joona' ts'om nato. ⁹ Nn'a'n na 'oojndyee ñequio nn'a'n na 'oontyjo to'na tyola'xuaana, tyoluena:

—Matseit'maa'ñena' nquii rey na cwiluiiñe jndacantyjo David. Matio'naa'ñena' nque' na macwjee'cañoom ts'iaa' 'naa' Ta Ty'oots'om. Matseit'maa'ñena' jom nandyee cañoom'luee.

¹⁰ Quia na tjaquiee' Jesús Jerusalén jee' t'ma' seits'eiina' naquii' n'om cha'tsondye nn'a'n tsjoom'ñee'. Tyoluena ndaa nc'iaana:

—¿Ñee' ts'a'n tsa'm'aa'?

¹¹ T'oo nn'a'n na ñ'ee' ñ'e'nñê, jluena:

—Tsa'm'aa' jñoom Jesús. Cwiluiiñe profeta na jnaa' tsjoom Nazaret ts'ondaa Galilea.

Macwji' Jesús nn'a'n naquii' wats'om t'ma'

(Mr. 11:15-19; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹² Tjaquiee' Jesús wats'om t'ma', jleintyjoõ' cha'tso nn'a'n na cwindaa ndo' na cwila'jnda 'na' jo' jo'. Seicantquee' mei'sa 'naa' nn'a'n na cwila'jndyoondye s'om ndo' majo'ti s'aa' ñequio ntsula' naa' nn'a'n na cwindaa cantu'. ¹³ Tsoom ndaa na'ñee':

—Waa ljeii 'naa' Ty'oots'om na matsona': “W'aya jndyuna' w'aa yuu na cwila'nei' nn'a'n nnom Ty'oots'om”, saa 'o cwil'a'yo' juuna' cha'cwijom tsue'tsjo' yuu na cwicatoo'ndye na'canty'ue.

¹⁴ Ndo' na'nchjaa' ñ'ee' nn'a'n na tileic'ooa', tquie'cañomna wats'om t'ma' na m'aa' Jesús. Sein'maa' joona. ¹⁵ Saa ntyee na cwiluitquiendye ñequio nn'a'n na cwit'moo' ljeii na tque' Moisés nty'iaana ts'iaa' t'ma' na matsein'maa' nn'a'n. Ndo' mati tyondyena na tyolaxuaa yocanch'u na tyolue: “Matseit'maa'ñena' nquii rey na cwiluiiñe jndacantyjo David.” Quia jo' t'ma' jla'wjee na'ñee' jom. ¹⁶ Jluena nnoom:

—¿Aa ticandi' ljo' cwilue yocanch'um'a'?

T'oo Jesús ndaana, toom:

—Mandiia. Ndo' 'o, aa tijoom ñe'jla'na'yo' ljeii 'naa' Ty'oots'om na matsona':

'U jndā seijndaa'ndyu' na yonch'u ñequio yo'ndaa na ndicwa' cwintei' joona nla't'maa'ndyena ja ñequio na xcwee' n'omna.

¹⁷ Mana 'ndii Jesús joona, jluee'n'e' tsjoom Jerusalén, tjaa' tsjoom chjoo Betania. Jo' jo' ljoo'ñê natsjom.

Tju' Jesús ñ'oomwi' nacjoo' ts'oom higuera

(Mr. 11:12-14, 20-26)

¹⁸ Teincoo cwiicheⁿ xuee wjaalcweeⁿeⁿ tsjoom Jerusalén. Jndyo na ñejnoom'm. ¹⁹ Nty'iaaⁿ'aⁿ cwii ts'oom higuera na meintyjee' 'ndyoo nato. Tjateiscandyoo'ñê saã ljeiⁿ' na meiⁿ'cwii ta higo tjaa na cantyja, macanda tso na ntyjoo. Tso Jesús nacjoo' ts'oom'ñeeⁿ:

—Tajom xuee cwii nntsa'nnda' ta.

Mañoom' tjacaaⁿ ts'oom higuera'ñeeⁿ. ²⁰ Ndo' jâ nn'aⁿ na cwilajomndyô ñ'eⁿ Jesús, quia na nty'iaayâ na tuii na luua', jeeⁿ tjawee' n'ooⁿyâ. Tax'aayâ nnoom:

—¿Chiuu waayuu na mañoom' tjacaaⁿ ts'oom higerawaa'?

²¹ T'o Jesús ndaayâ, tsoom:

—Mayuu'cheⁿ nndye'yo' nntsjoó, xeⁿ na cwilayu'ya n'om'yo' ndo' tic'om'yo' na we waa na cwila'tiuu'yo', ndaaⁿ nl'a'yo' cha'na s'aaya ñ'eⁿ ts'oom higerawaa'. Ndo' nchii macanda jo' saã meiⁿ'nquia na nquiu'yo' na jeeⁿ jnde'i'na' ndaaⁿ nl'a'yo'. Nnts'aana' cha'cwijom na nndu'yo' nnom sjowaa': “Quindyo' ñjaaⁿ. Cju'na' 'u ts'om ndaaluae,” maxjeⁿ ndaaⁿ nnaⁿndyo'. Meiiⁿ waa cwii na jeeⁿ jnde'i'na' na cwiwinom'yo', hasta matseijomna' cha'na cwii sjo t'maⁿ nquiu'yo' saã ndaaⁿ nnaⁿndyo' ñ'eⁿ juuna'. ²² Ee cha'tso na cwitaⁿ'yo' na cwilaneim'yo' nnom Ty'oots'om, xeⁿ tyeⁿ cwilayu'yo', maxjeⁿ nnto'ñoom'yo' cha'xeⁿ na cwitaⁿ'yo'.

Waa najndei na matseixmaⁿ Jesús

(Mr. 11:27-33; Lc. 20:1-8)

²³ Tjaquiee'nnda' Jesús wats'om t'maⁿ. Yocheⁿ na ma'mooⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ jo' jo', ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye jo ndaaⁿ nn'aⁿ judios tquiontyjaa'na jom. Ta'x'eena nnoom, jluea:

—¿Ñeeⁿ najndei ñ'eⁿ na mache' na nmeiiⁿ? Ndo' ¿ñeeⁿ juu tquiaa na matseixmaⁿ najndu'?

²⁴ T'o Jesús ndaaⁿ naⁿ'ñeeⁿ, tsoom:

—Mati ja nncwax'aya cwii ñ'oom ndaaⁿ'yo'. Xeⁿ nnt'o'yo' juuna' quia jo' mati ja nntsjoó ndaaⁿ'yo' ñeeⁿ juu tquiaa najndu na nmeiiⁿ mats'aa.

²⁵ Quia jo' tax'eeⁿ ndaana, tsoom:

—Na tyotseits'oomñe Juan nn'aⁿ, ¿yuu jnaⁿ najndei na tyotseixmaaⁿ? ¿Aa na m'aaⁿ Ty'oots'om jnaⁿ'na' oo aa nn'aⁿ jlue na ljo' cats'aaⁿ?

Quia jo' to'na, tyo'maⁿ cheⁿ'nquieena ñ'eⁿ nc'iaana, tyoluena:

—Jeeⁿ sa ¿chiuu nnt'oogyoo na luua' mawax'eeⁿ? Ee xeⁿ nl'uuya na jnaⁿ'na' cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om, quia jo' majo'to nntsoom ndaaya: “¿Chiuu na ticalayu'yo' ñ'oom na tso Juan?” ²⁶ Saã xeⁿ nl'uuya na jnaⁿ'na' cwe' cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ, ndaaⁿ nlco'wi'na' jaa nl'a nn'aⁿ na jndyendye, ee cha'tsondye joona cwila'yu'na na Juan cwiluiiñê ts'aⁿ na tyoñequiaa ñ'oom' Ty'oots'om.

²⁷ Jo' chii t'oona nnom Jesús, jluea:

—Jeeⁿ ticaliuuyâ.

Tso Jesús ndaana:

—Aa ya, mati ja xocatsjoó ndaaⁿ'yo' yuu jnaⁿ najndei na matseixmaⁿya na s'aaya nmeiiⁿ.

Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naa' we ntseinda ts'aⁿ

²⁸ Quia jo' tsoti Jesús ndaaⁿ naⁿ'ñeeⁿ:

—C'oom' n'om'yo' cantyja 'naaⁿ ñ'oomwaa na tjañoom' na manntsjoó. T'oom cwii ts'aⁿ. Tyom'aⁿ we ntseinaaⁿ yonom. Tjantyyaa'aⁿ ts'aⁿ na tuiiñejndyee, tsoom nnom: “U re jndaaya, cja' je' catsa' ts'iaaⁿ na waa ntjoomya.” ²⁹ T'o tsaⁿ'ñeeⁿ, “Ja, ta, maxjeⁿ ticjo.” Saã jnda je' seichuii'na' na

seituu, tja tjacats'aa ts'iaaⁿ. ³⁰ Jnda chii tjantyjaaⁿ aⁿ cwiicheⁿ jnaaⁿ. Majo'ti tsoom nnom tsaⁿ na jnda we. T'oo tsaⁿ ñeeⁿ nnoom: “Aa ya, ta, joya.” Saa tícjaa.

³¹ Ndo' tax'ee Jesús, tsoom:

—Candu'yo' je', ¿Cwaaⁿ cwii na wendye joona s'aa yuu na l'ue ts'om tsotyena?

Jlue naⁿ ñeeⁿ:

—Juu jnaaⁿ na tjantyjaa'jñeeⁿ.

Quia jo' tso Jesús ndaana:

—Mayuu'cheⁿ ndye'yo' nntsjo, na nquiee naⁿ cwito'ñoom s'om ndo' mati lculjaa' tyuaa'ti ñe'quiandyena na nntsa'ntjom Ty'oots'om naquii' n'omna, nchiiti 'o. ³² Ee tyjee'cañoom Juan quii'ntaaⁿ yo' na tyoñequiaaⁿ ñ'oom cantyja na maty'iomyana' saa 'o maxjeⁿ ticala'yu'yo' ñ'oom na tyoñequiaaⁿ. Nn'aⁿ na cwito'ñoom s'om ñequio lculjaa', joona jla'yu'na ñ'oom na tyoñequiaaⁿ. 'O tque'yo' cwenta na ljo' saa chaa' l'uu lcwe' n'om'yo' na nlayu'yo' ñ'oom na tjei'yuu'ñe.

Nn'aⁿ na tyol'a cwenta l'oontjom

(Mr. 12:1-12; Lc. 20:9-19)

³³ 'Candyeyo' je' cwiicheⁿ ñ'oom tjañoom!: Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ na t'maⁿ ndyuaa' niom. Tcoom'm l'oo uva. S'aaⁿ tiom ndiocheⁿ. S'aaⁿ peila na nnc'oocue ndaa na jnda 'ndiindyena tauva. Mati s'aaⁿ cwii tatsiaⁿ ndye na nljo ts'aⁿ na nnts'aa cwenta ntjom'ñeeⁿ. Jnda chii tiom cwenta ntjom'ñeeⁿ luee nn'aⁿ na nl'ayana ts'iaaⁿ. Quia na ncu'e' taa' ntjom, nnc'oñoom na tseixmaⁿ na' cwentaⁿ aⁿ. Jnda na seijndaa'ñe cha'tso nmeiⁿ!, tjaaⁿ cwiicheⁿ ndyuaa. ³⁴ Ndo' quia tue'ntyjo xjeⁿ na jnda tquie ta, jñoom mosoom'm na m'aⁿ naⁿ ñeeⁿ na c'oocachona ta na tantjom tyuaaⁿ aⁿ. ³⁵ Saa nn'aⁿ na cwil'a ts'iaaⁿ jo' jo' jla'cjaa lueena moso'ñeeⁿ. Cwii tsaⁿ ñeeⁿ tjaa'na jom. Cwiicheⁿ tsaⁿ ñeeⁿ jlacuee'na jom. Ndo' cwiicheⁿ tsaⁿ na jnda ndye tyojñomna ljo'. ³⁶ Quia na jndii patrom na luaa', majndyeti mosoom'm jñomnaaⁿ aⁿ na m'aⁿ naⁿ ñeeⁿ. Saa majo'ti tjoomna l'a naⁿ ñeeⁿ.

³⁷ 'Na cwii macanda jñoom jnda nqueⁿ ee seitoom naquii' ts'oom: “Ti'jndaaya luaa, nla't'maaⁿ ndyena juu.” ³⁸ Saa nn'aⁿ na cwil'a ts'iaaⁿ quia nty'iaana jnda naquii' patrom'ñeeⁿ, jlueena ndaa nc'iaana: “Luaa' jnda naquii' patrom. Tsaⁿ m'aaⁿ! nnaaⁿ aⁿ tyuaawaa. Cwa ñlacuaa' a jom cha nljo 'naaⁿ aⁿ luaa jaa.” ³⁹ Ndo' t'uena jom, tjeii'na jom nnom ntjom. Jo' jo' jla'cuee'na jom.

⁴⁰ Quia jo' tax'ee Jesús ndaa naⁿ ñeeⁿ, tsoom:

—Quia na nncwjee'nnda' nquii' ts'aⁿ na 'naaⁿ ntjom'ñeeⁿ, ¿ljo' cwilatuu'yo' na nnts'aaⁿ ñequio nn'aⁿ na cwil'a ts'iaaⁿ nnom tyuaaⁿ aⁿ?

⁴¹ Jluea nnoom:

—Xoc'oom na wi' ts'oom naⁿ ñeeⁿ, maxjeⁿ nntseicwjeⁿ naⁿ ñeeⁿ na jeeⁿ tia nn'aⁿ ndyena. Ndo' ñequiaaⁿ ntjom'm luee nt'omcheⁿ nn'aⁿ na joo ñe'quia na tantjom tyuaaⁿ aⁿ quia na nncue' ntjom.

⁴² Quia jo' seinei'ti Jesús ndaa naⁿ ñeeⁿ cwii ñ'oom na seijoom'ñe cheⁿ nqueⁿ na tsjo' na ya jom. Tsoom:

—¿Aa tijoom ñe'jla'na'yo' ljeii' naaⁿ Ty'oots'om na matsona'?:

Majuuto tsjo' na tixocwil'ue nquii' luañe na cwil'a tsiaⁿ tsjo', jnda mawacatyee'na' nqui tsiaⁿ tsjo'.

Nquii' Ta Ty'oots'om seijndaa'ñe na ljo'.

Ndo' jeeⁿ cwijaawee' n'oo'ya na cwinty'iaaya na luaa' tuii.

⁴³ Jo' chii candyeyo' nntsjo, juu na laxmaⁿ yo' cantyja 'naaⁿ na matsa'ntjom Ty'oots'om, nncwjeeⁿ eⁿ naya'ñeeⁿ luee'yo', ndo' ñequiaaⁿ na nt'omcheⁿ nn'aⁿ nlxamaⁿ na juuna'. ⁴⁴ Ndo' mati cantyja 'naaⁿ tsjo'waa' na seinⁿya

ndaꞗ'yo', meiⁿcwiⁿñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na tileicatsei'noⁿl cantyja 'naⁿya, nlco'wi'na' tsaⁿñeeⁿ cha'cwijom ts'aⁿ na toomñe na tiooñe nacjoo' tsjo'. Sꞗꞗ ts'aⁿ na tiñe'catseyiu' ñ'eⁿndyo maxjeⁿ nlco'wi'na' jom quia na nncue'ntyjo xjeⁿ na nncu'xeⁿ Ty'oots'om nn'aⁿ. Quia jo' nntseijomnã' tsaⁿñeeⁿ cha'cwijom ts'aⁿ na tioo cwii tsjo' t'maⁿ nacjoo' na seitiuujndaꞗana' juu.

⁴⁵ Ndo' ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ fariseos, jnda na jndyena ñ'oom tjañoom'meiⁿ na seineiⁿ Jesús, jla'noⁿna na cantyja 'naaⁿna tjeii'eⁿ ñ'oomwaa'. ⁴⁶ Jo' chii sejmeiⁿna' jooa na ñe'cat'uena jom. Sꞗꞗ nquiaana nn'aⁿ na jndyendye. Ee naⁿñeeⁿ cwitjeii'na cwenta na jom cwiluiiñe profeta.

22

Ñ'oom tjañoom' cantyja na toco ts'aⁿ

¹ Cwiicheⁿ cwii ndii' seineiⁿnda' Jesús ndꞗꞗ ntyee na cwiluiitquiendye ñequio ndꞗꞗ nn'aⁿ fariseos. Tsoom ndꞗꞗana:

² —Juu na matsaⁿtjom Ty'oots'om nandye cañoom'luee, matseijomna' juuna' cha'na cwii rey na t'maⁿ xuee s'aa na ncoco ti'jnda. ³ Jñoom mosoom'm na 'oooca'maⁿna cha'tso nn'aⁿ na jnda jndye na nnquiola'jomndye. Sꞗꞗ naⁿñeeⁿ tiñe'quiontyjaa'na. ⁴ Jñomnaaⁿ'aⁿ nt'omcheⁿ mosoom'm, tsoom ndꞗꞗana: “Candu'yo' ndꞗꞗ nn'aⁿ na jnda t'maⁿyaⁿ na nla'jomndyena na jnda maya waa. Jnda seicwja quioo'ndyo ñequio nt'om quioo' na jnda seica'maⁿ. Cha'tso jnda teiñ'oom', jo' chii quiona na nla'jomndyena na macoco ti'jndaaya.”

⁵ Sꞗꞗ naⁿñeeⁿ na ty'ecwaⁿ mosoom'm ticalan'oom'ndyena jom. Ty'ena ts'iaaⁿ 'naaⁿna. Cwii tsaⁿñeeⁿ tjaaⁿ ranchoom'm. Cwiicheⁿ tsaⁿñeeⁿ tjaaⁿ, tjacajnaⁿ 'naⁿ. ⁶ Ndo' nt'om naⁿñeeⁿ t'uena mosoom'm, cwajndii tjaa'na joo hasta jla'cwjeena moso'ñeeⁿ. ⁷ Jnda na jndii rey'ñeeⁿ chiuu tjoom mosoom'm jeeⁿcheⁿ ndyaa' seilioo'ñe. Jñoom sondaro 'naaⁿ'aⁿ na c'oola'cwjee nn'aⁿ na l'a nata' mosoom'm. Ndo' nla'cona tsjom naⁿñeeⁿ.

⁸ Ndo' tsoom ndꞗꞗ nt'om mosoom'm: “Jnda teijndaaya cha'tso cantyja na nleit'maaⁿ na nncoco ti'jndaaya sꞗꞗ nn'aⁿ na jnda tquaaⁿ'a na nla'jomndye ñ'eⁿndyo, tacatsona' na cwii nntseit'maaⁿndyo jooa. ⁹ Je' catsa'yo' nqui nantaa nt'maⁿ, jo' jo' ca'maⁿyo' ticwii cwii ts'aⁿ na nliu'yo', candu'yo' ndꞗꞗana na quiontyjaa'na ja na macoco ti'jndaaya.” ¹⁰ Quia jo' jlui' moso'ñeeⁿ ty'oona nqui nantaa. Jla'tjomna cha'tso nn'aⁿ na jliuna. Ñ'eeⁿ nn'aⁿ na tia nn'aⁿndye ndo' ñ'eeⁿ nn'aⁿ na ya nn'aⁿndye. Ndo' laa'ti' seicattoo'na' w'aa ñequio nn'aⁿ na jla'jomndye na toco jnda rey'ñeeⁿ.

¹¹ Jnda chii tjaquiee' rey quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na nncwaaⁿ jooa. Ljeiiⁿ ñ'eⁿ cwii ts'aⁿ na ticwee liaa cha'xjeⁿ liaa cwicwee' nn'aⁿ na cwila'jomndye quia na macoco ts'aⁿ. ¹² Tsoom nnom tsaⁿñeeⁿ: “U re, ¿chuu tuiiyuu na jndyo'tseijomndyu' ndo' ticwe' liaa cha'xjeⁿ na cwicwee' nn'aⁿ quia na macoco ts'aⁿ?” Sꞗꞗ ticañdaꞗ nnc'o' tsaⁿñeeⁿ. ¹³ Quia jo' nquii rey tsoom ndꞗꞗ mosoom'm: “Calatyem'yo' n'ceeⁿ ñequio l'ooⁿ. Catjei'yo' jom ch'eⁿ yuu na jaaⁿñe. Jo' jo' nnty'oom ndo' nneiⁿnqueeⁿ ndei'n'oom.”

¹⁴ Seintycwii Jesús ñ'oom, luaa tsoom:

—Majndyendye nn'aⁿ m'aⁿ na macwaⁿ Ty'oots'om, sꞗꞗ tijndye nn'aⁿ na macwjii'ñe cwentaⁿ'aⁿ.

Cwita'x'eena 'ñeeⁿ nnom nñe'quiana ts'iaaⁿndaꞗana
(Mr. 12:13-17; Lc. 20:20-26)

¹⁵ Quia jo' ty'e nn'aⁿ fariseos, tyo'maⁿ cheⁿnquieena chiuu ya nl'ana na nnc'omna jom ñequio ñ'oom na matseineiⁿ. ¹⁶ Jo' chii jñoomna nn'aⁿ 'naaⁿna

ñequio nt'om nn'aⁿ 'naaⁿ Herodes na c'oota'jndoondyena Jesús. Ty'e naⁿñeeⁿ, jluena:

—'U Maestro, manquiuyâ na 'u ts'aⁿ na xcwee' ts'om', ndo' tiquiquiu'nn'aⁿ ñ'oom na ma'mooⁿ cantyja 'naaⁿ natoo' Ty'oots'om'. Ndo' mati meiⁿ tjaa na coch'eena' 'u ljo' cwila'tiuu nn'aⁿ oo meiⁿljo'cheⁿ na cwiluiindyena. ¹⁷ Catsu' nndyaayâ. Chiuu matsei'tiuu': ¿Aa maty'iomna' na catiioⁿya ts'iaaⁿndaqaya nnom tsaⁿmats'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma, oo aa ticaty'iomna'?

¹⁸ Saa Jesús sei'nooⁿoⁿ natia na cwila'tiuuna. Tsoom ndaana:

—¿Chiuu na ñe'cal'a'yo' xjeⁿ ja, 'o nn'aⁿ na tixcwe cwitsam'aⁿyo'?

¹⁹ Cat'moⁿyo' nooⁿ tsjo'ñjeeⁿ na cwitiom'yo' ts'iaaⁿndaq'yo'.

Quia jo' tjeii'na cwii denario, t'mooⁿna juuna' nnoom. ²⁰ Jndaⁿ na nty'iaaⁿaⁿ, tsoom ndaana:

—¿Ñeeⁿ 'ndyoonnom ñoom nacjoo' tsjo'ñjeeⁿwaa ndo' 'ñeeⁿ xuee' ljeimeiiⁿ?

²¹ T'oona nnoom, jluena:

—'Ndyoonnom tsaⁿmats'iaaⁿ luua' ndo' xueⁿeⁿ ñoom.

Quia jo' tso Jesús ndaana:

—Catiom'yo' ts'iaaⁿndaq'yo' nnom tsaⁿmats'iaaⁿ yuu na tseixmaⁿ'na' na nnc'oñoom. Ndo' quia'yo' cwentaa' Ty'oots'om yuu na tseixmaⁿ'na' cwentaa' nqueⁿ.

²² Jndaⁿ na jndyena na luua', jeeⁿcheⁿ ndyaa' tjawee' n'omna. Mana 'ndyena jom, ty'ena.

Cwita'x'eena cantyja na nntando'nnda' nn'aⁿ

(Mr. 12:18-27; Lc. 20:27-40)

²³ Mañejuu xuee'ñeeⁿ tquie'cañom nn'aⁿ saduceos na m'aaⁿ Jesús. Nn'aⁿ saduceos cwila'yu'tyena na xocatando'nnda' nn'aⁿ na jndaⁿ tjā. Jo' chii jluena cwii ñ'oom nnoom:

²⁴ —'U Maestro, waa ñ'oom na 'ndii Moisés luqaya na matsona' xeⁿ tue' cwii tsaⁿs'a ndo' tjaa'naⁿ ntseinaaⁿ, quia jo' tyjee ts'oo'ñeeⁿ cocoom ñ'eⁿ scuu' xioom. Nnc'om ntseinaaⁿ ñ'eⁿ yuscu'ñeeⁿ cha nntseinoomñeⁿ na tjaa ntseinda xioom t'om. ²⁵ Ndo' quii'ntaaⁿ jā tyom'aⁿ ntquiee' naⁿnom na ñenquii ts'aⁿ ntseinda. Juu tsaⁿtquiee tocoom, ndo' tyuaa' tueeⁿeⁿ. Tjaa'naⁿ ntseinaaⁿ ñ'eⁿ scoom'm. Quia jo' ljoñe scoom'm l'oⁿ ti'tyjeeⁿ. ²⁶ Saa majo'ti tjom ts'aⁿ na jndaⁿ we, tjaa'naⁿ ndana ñ'eⁿ yuscu'ñeeⁿ ndo' tueeⁿeⁿ. Mati tjom ts'aⁿ na jndaⁿ ndyee ndo' malaa'ti' hasta ts'aⁿ na jndaⁿ ntquiee'. ²⁷ Ndo' jndaⁿ tjā cha'tsondye naⁿñeeⁿ mati tue' yuscu. ²⁸ Jo' na ñe'cata'x'aayâ njom', Ta, quia na nntando'xco nn'aⁿ na jndaⁿ tjā, ¿cwaanⁿ cwii na ntquiee'ndye joona scuu' jom? Ee jom ñet'oom scuu cha'tsondye naⁿñeeⁿ.

²⁹ Tso Jesús ndaana:

—'O tixcwe cwitjei'yo' cwenta, ee meiiⁿ na cwila'naⁿyo' ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om na waa saa ticala'noⁿyo' ljo' ma'mooⁿ'na' meiⁿ cantyja 'naaⁿ najndeii na matseixmaaⁿ. ³⁰ Ee quia na nntando'xco nn'aⁿ na jndaⁿ tjā, taxocunconndaⁿ, meiⁿ naⁿnom, meiⁿ naⁿlcu. Ee quia jo' nla'xmaⁿna cha'na ángeles na m'aⁿ cañoom'luee. ³¹ Ndo' cantyja 'naaⁿ na nntando'xco nn'aⁿ na jndaⁿ tjā, ¿aa tijoom ñe'jla'naⁿyo' ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om? Luua matsoom: ³² “Ja cwiluiindyō Ty'oots'om cwentaa' Abraham, ndo' Isaac, ndo' Jacob.” Jo' chii caliu'yo' na cwita'ndo' naⁿñeeⁿ ee jom cwiluiiñeⁿ Ty'oots'om cwentaa nn'aⁿ na cwita'ndo', nchii cwentaa l'oo.

³³ Ndo' nn'aⁿ na jndyendye, quia na jndyena ñ'oommeiⁿ na t'mooⁿ, jeeⁿ tjawee' n'omna.

Ñ'oom na t'ma'ti na matsa'ntjom Ty'oqts'om

(Mr. 12:28-34)

³⁴Jnda na jndye nn'aⁿ fariseos na jnda seicheⁿ Jesús nn'aⁿ saduceos, quia jo' jla'tjomndyena. ³⁵Ndo' cwiindyee joona, ts'aⁿ na ma'moⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés ta'x'eeⁿ cwii ñ'oom nnom Jesús cha cat'uiina' juu. Tsoom:

³⁶—'U Maestro, naquii' ljeii 'naaⁿ Ty'oqts'om na tqeⁿ Moisés, ¿cwaanⁿ ñ'oom na t'mati cwiluiñena'?

³⁷T'o Jesús nnom tsaⁿñeeⁿ, tsoom:

—'C'oom' na candya' ts'om' Ta Ty'oqts'om cwenta', ñequio na xcwee'ya ts'om', ñequio cha'waa na jnda ntyji', ndo' ñequio cha'waa na jndo'ya ts'om'."

³⁸Ñ'oomwaa' jndati tseixmaⁿna' ndo' t'ma'ti matsa'ntjomna'. ³⁹Ndo' ñ'oom na jnda we matseijomna' ñ'oom'ñeeⁿ, luaa matsona': "C'oom' na wi' ts'om' x'ia' cha'xeⁿ na jnda ntyji' ñequio nncu'." ⁴⁰We ñ'oommeiⁿ laxmaⁿna' x'ee cha'tso ñ'oom' Ty'oqts'om na tqeⁿ Moisés ñequio ñ'oom na tyoñe'quia profetas.

Cristo cwiluiñê Jnda Ty'oqts'om

(Mr. 12:35-37; Lc. 20:41-44)

⁴¹Yocheⁿ na tyoot'oom'ndye nn'aⁿ fariseos, tax'ee Jesús cwii ñ'oom ndaana. ⁴²Tsoom:

—¿Chiuu cwila'noⁿyo' cantyja 'naaⁿ nquii na cwiluiñe Cristo? ¿Ñ'eeⁿ jnda jom?

T'oona nnoom, jluea:

—Nluiñê tsjaaⁿ David na jndyowicantyjoo'.

⁴³Tsoom ndaana:

—Mayuu'. Ndo' nquii David, nc'e na t'moⁿ Espíritu Santo naquii' ts'oom seiljeiⁿ cwii ñ'oom cantyja 'naaⁿ Cristo. Tsoom na juu cwiluiñe na matsa'ntjom jom. ¿Ljo' ma'moⁿna' na luaa' tsoom? ee seiljeiⁿ:

⁴⁴Nquii Ta Ty'oqts'om tsoom nnom juu Ta na matsa'ntjom ja:

"Cajmaⁿ ntyjaa'a ntyjaya yuu na matseit'maaⁿñena' 'u hasta xjeⁿ na jnda tsá'a nn'aⁿ na jndoo 'u na c'omna nacje 'naⁿ."

⁴⁵Nc'e na luaa' matso ljeii'ñeeⁿ, jo' mawax'aya ndaa'yo': "¿Chiuu waayuu na cwiluiñe Cristo tsjaaⁿ David na jndyowicantyjoo' ee manquiiiti David tsoom na juu cwiluiñe Ta na matsa'ntjom jom?"

⁴⁶Saa meiⁿcwiindyee joona tícandaa nnc'o' ñom meiⁿ ñe'cwii 'ndyoo ñ'oom. Ndo' xuee na tja tjatina' meiⁿcwii ts'aⁿ tícandaa' ts'om na nncwax'eeⁿti ñ'oom'ñom.

23

Matseitia' Jesús nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ na cwit'moqⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés

(Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

¹Quia jo' seineiⁿ Jesús ndaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye ñequio ndaaⁿ já nn'aⁿ na cwilajomndyô ñ'eⁿñê, tsoom:

²—Nquiee nn'aⁿ na cwit'moqⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés ñequio nn'aⁿ fariseos to'ñoomna ts'iaaⁿ na ñeseixmaⁿ Moisés na cwit'moqⁿna ljeii 'naaⁿ Ty'oqts'om na matsa'ntjomna'. ³Jo' chíi queⁿyo' cwenta ñ'oom na cwit'moqⁿna. Ndo' cal'a'yo' cha'tso na cwitsa'ntjomna na cal'a'yo'. Saa tintsantjyo'yo' cha'na cwil'ana, ee joona ya ñ'oom cwiñe'quiiana saa nquieena ñoomñoom na cwil'ana. ⁴Ee joona cwiqueⁿna ñ'oom na jndei'na' na catseicandaa'ñe ts'aⁿ. Matseijomna' cha'cwíjom cwila'tyeⁿna cwii xuu na jaa' na cwitioona cantyja' naⁿñeeⁿ. Saa nquieena nchaa' l'uu nntii'ndyena meiiⁿ ñe'cwii ndaaⁿ lueena na nntei'jndeiina naⁿñeeⁿ. ⁵Cha'tso na cwil'ana l'ue n'omna

na canty'iaa nn'aⁿ. Ee cwil'ana na jeeⁿ ntmeiⁿ ntjaⁿ na chuu' ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om na cwiwityeⁿ cantaana ñequio lueena. Ndo' mati teincooti nmaⁿ 'ndyoo liaateincoo na cwicweeⁿ na nchiiti liaa nt'omcheⁿ nn'aⁿ. ⁶ Cwiqweⁿ n'omna na nqueena nncwindyuaandyena nacañoomticheⁿ quia na cwiweeⁿ ncuee. Ndo' naquii' lan'om cwila'yuundaagna ntsula nacañoomcheⁿ yuu na nntseit'maaⁿñetina' jooa. ⁷ Jeeⁿ cjaawee' n'omna na nla't'maaⁿndye nn'aⁿ jooa quia cwiwincwindyena ts'om nataa yuu na jndoo' nn'aⁿ. Ndo' l'ue n'omna na nlue nn'aⁿ na maestro jooa.

⁸ Saa' 'o tical'ueendyo' na nlue nn'aⁿ na maestro 'o ee cha'tsondyo' ñecwii tmaaⁿ cwilaxmaⁿyo' ndo' ñecwii na cwiluiñe Maestro 'naⁿyo', juu Cristo. ⁹ Meiⁿcwii ts'aⁿ tsjoomnancue ticalat'maaⁿndyo' na nndu'yo' nnom na tsotyeyo' juu cha'na quindu'yo' na Tsotyeyo' Ty'oots'om. Ee ñe'cwii m'aaⁿ na cwiluiñe Tsotyeyo', nqueⁿ na m'aaⁿ cañoom'luee. ¹⁰ Ndo' meiⁿ tiñe'quiandyo' na nlue nn'aⁿ na 'o cwiwsajndyee'yo' ee ñecwii m'aaⁿ na wjaajndyee jo ndaa'yo', nquii Cristo. ¹¹ Juu ts'aⁿ na cwiluiit'maⁿñeti quii'ntaaⁿyo', tsaⁿñeeⁿ maxjeⁿ matsona' na candi'ntjoom ndaa'yo'. ¹² Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseiwendyefne cheⁿnquii, maxjeⁿ nntseiquioo Ty'oots'om juu. Ndo' 'ñeeⁿ juu na maju'ñecje, maxjeⁿ nntseiwe Ty'oots'om tsaⁿñeeⁿ.

¹³ 'O nn'aⁿ fariseos ñ'eⁿ 'o nn'aⁿ na cwit'moⁿyo' ljeii na tqueⁿ Moisés, nnt'uiiwi'na' 'o cwe' cwil'a'ya'yo' na jeeⁿ ya nn'aⁿndyo' ee cwila'ñ'eeⁿndyo' nn'aⁿ cha xocandaⁿ nnc'ooquiee'ndyena cantya na matsa'ntjom Ty'oots'om. Ncjo'yo' tiñe'catsaquiiee'ndyo' na jom nntsa'ntjoom 'o, meiⁿ tiñe'quia'yo' na nnc'ooquiee'ndye nt'om nc'ia'yo' cantya na matsa'ntjoom.

¹⁴ 'O nn'aⁿ fariseos ñ'eⁿ 'o nn'aⁿ na cwit'moⁿyo' ljeii na tqueⁿ Moisés, nnt'uiiwi'na' 'o ee cwe' cwil'a'ya'yo' na jeeⁿ ya nn'aⁿndyo'. 'O mantyo'yo' 'naa' l'oo na cwe' ñe'catjei'to'yo' luee yolcu na jnda tja' s'aa. Saa majuu xjeⁿñeeⁿ teincoo ñ'oom cwilaneⁿyo' nnom Ty'oots'om cha tica'moⁿna' na wi'ndyo'. Cwe' jo' na t'maⁿti nlco'wi'na' 'o quia na nncu'xeeⁿ 'o.

¹⁵ 'O nn'aⁿ fariseos ñ'eⁿ 'o nn'aⁿ na cwit'moⁿyo' ljeii na tqueⁿ Moisés, nnt'uiiwi'na' 'o ee cwe' cwil'a'ya'yo' na jeeⁿ ya nn'aⁿndyo'. 'O jeeⁿ tquia maⁿnom'yo' hasta ndaaluee cwiwity'ioo'yo' na cwil'ue'yo' meiiⁿ ñe'cwii ts'aⁿ na nntseijomñe ñ'eⁿndyo'. Ndo' xeⁿ jnda jndaⁿ l'a'yo' na wjaantyjoⁿ cha'na cwil'a'yo' quia jo' wjaañ'oomna' jom na cwajndiiti nnts'aaⁿ. Ndo' na ljo', t'maⁿti nlco'wi'na' jom quii' b'io, nchiiti 'o.

¹⁶ Ndo' 'o nn'aⁿ na cwit'moⁿyo' ndaaⁿ nc'iaa'yo', mati nnt'uiiwi'na' 'o ee laxmaⁿyo' cha'cwijom nchjaaⁿyo'. Cwindu'yo' tityeⁿ ñ'oom na maqueⁿtyeⁿ ts'aⁿ nacjoom'm quia na macwjeeⁿ xuee' wats'om t'maⁿ. Saa tyeⁿti ñ'oom na nncwji' ts'aⁿ xuee' s'om cajaan na ñ'eⁿ teichjoomna'. ¹⁷ 'O jeeⁿcheⁿ ndyaa' ntjei'ndyo', laxmaⁿyo' nn'aⁿ na nchjaaⁿyo'. ¿Cwaan cwii na we nmeiⁿ t'maⁿti tseixmaⁿna'? ¿Aa s'om cajaan na ñ'eⁿ teichjoom wats'om oo aa nquii wats'om? Juu wats'om t'maⁿti tseixmaⁿna' ee cantya 'naaⁿ juuna' maqueⁿlju'na' s'om cajaan'ñeeⁿ. ¹⁸ Mati cwindu'yo' na tityeⁿ ñ'oom na cwe' xuee' tio naquii' wats'om nncwji' ts'aⁿ. Tyeⁿti ñ'oom cwindu'yo' quia na nncwji' ts'aⁿ xuee' seii quioo' na cwitioo nn'aⁿ jo' jo' cwentaa' Ty'oots'om. ¹⁹ 'O jeeⁿcheⁿ nchjaaⁿyo'. ¿Cwaan na we nmeiⁿ t'maⁿti tseixmaⁿna'? ¿Aa seii quioo' na cwitioo nn'aⁿ nacjoo' tio, oo aa juu tio? T'maⁿti tseixmaⁿ nquii' tio yuu na cwicantyjo sei'ñeeⁿ ee nc'e juuna' maqueⁿlju'na' sei' na nndaⁿ nnc'oñom Ty'oots'om. ²⁰ Ee ts'aⁿ na maqueⁿtyeⁿ cwii ñ'oom nacjoo' nquii na macwji' xuee' tio naquii' wats'om t'maⁿ, nchii macandaⁿ cantya 'naaⁿ tio'ñeeⁿ maqueⁿtyeⁿ ñ'oom, maxjeⁿ maw'at'maⁿtona' cha'tso 'na' na cwicantyjo nacjoo'na'. ²¹ Ndo' juu ts'aⁿ na maqueⁿtyeⁿ cwii ñ'oom nacjoo' nquii na macwji' xuee' wats'om t'maⁿ, nchii macandaⁿ cantya 'naaⁿ juuna'

maqueⁿtyeⁿ ñ'oom, maxjeⁿ mañ'oomna' nquii Ty'oots'om ee jom mac'leeⁿ jo' jo'. ²²Ndo' juu ts'aⁿ na maqueⁿtyeⁿ cwii ñ'oom nacjoo' nquii na macwji' xuee' cañoom'luee nchii macanda' cwe' cantyja 'naaⁿ cañoom'luee maqueⁿtyeⁿ ñ'oom, maxjeⁿ mañ'oomna' nquii Ty'oots'om ñequio tio yuu na mawacatyeeⁿ.

²³ "O nn'aⁿ fariseos ñ'eⁿ 'o nn'aⁿ na cwit'moⁿ'yo' ljeii na tqueⁿ Moisés, nnt'uiiwi'na' 'o ee cwe' cwil'a'ya'yo' na jeeⁿ ya nn'aⁿndyo'. Ee cwiñe'quia'yo' diezmo cwentaa' Ty'oots'om na cwiwe' ntjoom'yo' hasta meiⁿ cwe' tsojñom ts'oomjndya ñequio tscolcoo ñequio lqueeⁿ cameiⁿnom saq ticalacanda'yo' ñ'oom na t'maⁿ'ti naquii' ñ'oom na tqueⁿ Moisés. Ñ'oom'ñeeⁿ ma'moⁿ'na' chiuu na c'om'yo' cantyja na maty'iom'yaⁿ ndo' c'om'yo' na wi' n'om'yo' nc'iaa'yo' ndo' calacanda'yo' ñ'oom na cwindu'yo'. Maxjeⁿ maty'iom'yaⁿ na cwiñe'quia'yo' diezmo saq mati calacanda'yo' ñ'oommeiⁿ na t'maⁿ'ti na sa'ntjom Moisés. ²⁴ Matseijomna' 'o cha'na nn'aⁿ na cwila'cw'aaⁿndye ndaatioo na cwiwe cha ca'ndiina' quioo' na cajndaq saq tiqueⁿna cwentaa' na jo nandye njom cwii quioo' t'maaⁿ'ñe na jaato'. Ee jeeⁿ cwiqueⁿndyo' na ñe'cala'canda'yo' ñ'oom ña niom nch'unch'u saq tiñe'cala'canda'yo' ñ'oom na t'maⁿ'ti na macaⁿ'na'. Jo' chii 'o laxmaⁿ'yo' nn'aⁿ na cwit'moⁿ'yo' nato ndaa' nc'ia'yo' saq ncjo'yo' cha'cwijom na nchjaaⁿ'yo' na tiñe'catsa'jndyee'yo' nato'ñeeⁿ.

²⁵ "O nn'aⁿ fariseos ñ'eⁿ 'o nn'aⁿ na cwit'moⁿ'yo' ljeii na tqueⁿ Moisés nnt'uiiwi'na' 'o ee cwe' cwil'a'ya'yo' na jeeⁿ ya nn'aⁿndyo' ee yaya cwilalju'yo' naxeⁿ waso ñequio xio na cwiwil'uee'ndyo' saq ts'omna' cwajndii. Ee nantque na cwicwa'yo' cwicañjom jo', la'xmaⁿ'na' 'naaⁿ nc'iaa'yo' na cwinty'uee'yo' ee na tiñe'queⁿ che'ncjo'yo' xjeⁿ na cwilaqueeⁿ n'om'yo'. ²⁶ 'O nn'aⁿ fariseos cwiluiindyoy' cha'cwijom na nchjaaⁿ. Cata'ndyo'xcwe'yo' jo nnom Ty'oots'om quia jo' nnts'aana' cha'cwijom na cwilalju'yo' ts'om waso ñequio xio. Ndo' na ljo' nntseiljoyuna' na lju' ts'omna' ñ'eⁿ naxeⁿ'na'.

²⁷ "O nn'aⁿ fariseos ñ'eⁿ 'o nn'aⁿ na cwit'moⁿ'yo' ljeii na tqueⁿ Moisés nnt'uiiwi'na' 'o ee cwe' cwil'a'ya'yo' na jeeⁿ ya nn'aⁿndyo'. Matseijomna' 'o cha'na ndei'luaa na jeeⁿ canchii' l'a nn'aⁿ, na cwe' nacjoo'na' nnty'iaa' ts'aⁿ na jeeⁿ nei'ncoo' saq naquii'na' too' ndei' nn'aⁿ ñequio cha'tso nnom na ts'iaa'. ²⁸ Maluaa' matseijomna' cantyja 'na'yo' ee jo ndaa' nn'aⁿ ndoo' xeⁿ maty'iom'yaⁿ ljo' cwil'a'yo', saq naquii' n'om'yo' ñenquii'cheⁿ na we waa na cwil'a'yo' ndo' too'ñ'eⁿ m'aaⁿ natia.

²⁹ "O nn'aⁿ fariseos ñ'eⁿ 'o nn'aⁿ na cwit'moⁿ'yo' ljeii na tqueⁿ Moisés nnt'uiiwi'na' 'o ee cwe' cwil'a'ya'yo' na jeeⁿ ya nn'aⁿndyo'. Ee cwil'a'yo' ndei'luaa profetas ndo' cwilachjoomndyo' ndei'luaa 'naaⁿ nn'aⁿ na ñel'a cantyja na maty'iom'yaⁿ. ³⁰ Jnda' chii cwindu'yo': "Xeⁿ jaa mam'aaⁿya ncuee na ñet'om welooya teiyo, tixocalajomndyo na jla'cwjeena profetas." ³¹ Ndo' na luaa' cwindu'yo' cwitjei'yuu'ndyo' che'ncjo'yo' ñ'oom nacjo'yo' na 'o cwiluiindyoy' tsjaaⁿ 'naaⁿ nquiee nn'aⁿ na tyola'cwjee profetas. ³² Jo' chii calacanda'yo' chiuu waa na to' jndyee nn'aⁿ tsjaaⁿ na tuiindyoy'.

³³ "O cwiluiindyoy' cha'cwijom nda canduulja na jeeⁿ tia cwil'a'yo'. Chiuu nl'a'yo'yo' na nddaq nluu'ndyo' nawi' na cwitjoom nn'aⁿ na cwi'oo b'io. ³⁴ Queⁿ'yo' cwentaa, ja njñooⁿya profetas na nnc'om naquii' ntaaⁿ'yo' ndo' na nla'nei'na cantyja na jndo' ts'om Ty'oots'om ndo' na nnt'mooⁿ'na ñ'oom na matsa'ntjoom. Saq 'o nla'cwje'yo' cwantindye naⁿ'ñeeⁿ. Ndo' nt'om naⁿ'ñeeⁿ nnty'iom'yo' n'oom'naaⁿ. Ndo' nt'om nntja'yo' naquii' lan'om 'na'yo'. Ndo' nt'omndye jooⁿna nlei'ntyjo'yo' cwii ndo' cwii tsjom. ³⁵ Jo' chii cho'ncueⁿ'yo' jnaⁿ cantyja nawi' na nntjoom naⁿ'ñeeⁿ, ndo' mati cantyja na tja' cha'tso nn'aⁿ na nchii jnaaⁿna hasta xjeⁿ na tuii tsjoomnancue.

Nnaⁿ na' na waa jnaⁿyo' xjeⁿ na seicuee' Caín tyjeeⁿ Abel, tsaⁿ na tyotseixmaⁿ na maty'iomyaⁿna', nndyowana' hasta na tue' Zacarías jnda Berequías l'a welo'yo' xcwe quii'ntaaⁿ tio t'maⁿ ñequio ta wats'om. ³⁶ Nndye'yo' nntsjoq, mayuu'cheⁿ nnt'uiina' 'o nn'aⁿ na m'aⁿyo' je' cantyja cha'tso nawi'meiⁿ na tjom naⁿñeeⁿ.

Maty'ioo Jesús cantyja 'naa' nn'aⁿ Jerusalén
(Lc. 13:34-35)

³⁷ O nn'aⁿ Jerusalén, cwilacwje'yo' nn'aⁿ na cwiñe'quia ñ'oom' Ty'oots'om ndo' cwijñom'yo' ljo' nn'aⁿ na majñoom na m'aⁿyo'. Majndye ndii' ñentyjaa' ts'oqⁿ na nntseitjoⁿya 'o na nnc'om'yo' cwentaya cha'xjeⁿ matseitjom caxtixque ntseinaaⁿ nacjee' ntsqueeⁿ. Saa 'o cwaaⁿ tquiandyo'. ³⁸ Que'yo' cwenta, ma'ndii Ty'oots'om 'o. Taxoc'oomñe wats'om t'maⁿ 'na'yo'. ³⁹ Nndye'yo' nntsjoq na taxocanty'ia'yo' ja hasta na nncue'ntyjo xuee na nndu'yo': “Matio'naaⁿñena' nquii na macwjee'cañoom ñequio najndeii na matseixmaⁿ Ta Ty'oots'om.”

24

Matso Jesús na nntyuii' wats'om t'maⁿ
(Mr. 13:1-2; Lc. 21:5-6)

¹ Jlui' Jesús wats'om t'maⁿ na mawjaⁿ. Ndo' já nn'aⁿ na cwila'jomndyó ñ'eñeⁿ squie'cañooⁿyâ jom. Toq'â na cwit'mooⁿyâ chiuu waa na jeeⁿ neiⁿncoo' l'aa cwentaa' wats'om t'maⁿ. ² Saa jom t'ooⁿ ndaayâ, tsoom:

—¿Aa cwinty'ia'yo' na jeeⁿ ya cha'tso nmeiⁿ? Candye'yo' nntsjoq na mayuu'cheⁿ tixoca'ndiina' cwii tsjo' nacjoo' x'iaa'na'. Nntyuii'ñ'eⁿ l'aameiⁿl'.

'Naa' na cwit'mooⁿna' na manndyoo' na nntycwii
(Mr. 13:3-23; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

³ Quia jo' saayâ ta na jndyu Olivos. Ndo' quia jnda tacatyeeⁿ Jesús jo' jo' já nn'aⁿ na cwila'jomndyó ñ'eñeⁿ saantyjaa'â jom cha nndaq nlanaaⁿyâ ñ'eñeⁿ na ñencjooyâ. L'uuyâ:

—Catsu' ndaayâ cwaaⁿ nluii na nmeiⁿl'. Ndo' ¿cwaaⁿ 'naaⁿ na nleitquioo' na m'moⁿna' na manndyoo'nda' ndo' na nntycwii tsjoomnancue?

⁴ T'o Jesús ndaayâ, tsoom:

—Cal'a'yo' cwenta na tjaa 'ñeeⁿ nnquiu'nn'aⁿ 'o cantyja 'naaⁿ ñ'oommeiⁿl'.

⁵ Ee jndye nn'aⁿ ñnequiona ñequio xueya na nluena: “Ja cwiluiindyó nquii Cristo”, na ñne'quio'nn'aⁿna nn'aⁿ. ⁶ Ee nnty'ia'yo' na nndyocwjee'cañoom ntia' ndo' nleic'uuaa ñ'oom na cwiluii ntia' cwiicheⁿ ntyja. Saa tiñe'quiandyo' na nlatacyuadyo' ee maxje' jndei'na' na nmeiⁿl' cwinomjndyee. Saa ndicwaⁿ tjoocheⁿ na nntycwii tsjoomnancue. ⁷ Nla'wendye nn'aⁿ cwii ndyuaa nacjoo nn'aⁿ cwiicheⁿ ndyuaa. Ndo' cwii tsaⁿmats'iaaⁿ t'maⁿ nnt-seiweñe nacjoo' cwiicheⁿ tsaⁿmats'iaaⁿ. Jndye joo nnc'oom jndo' t'maⁿ ndo' nnc'oom ntycu na wjaatcuuñena' ndo' jndye jo jndeiⁿ nnts'eii. ⁸ Cha'tso nawi'meiⁿl' cwe' we'yandyo la'xmaⁿna'. Quia nlquie'ntyjo nt'omcheⁿ nawi' na jaa'ti.

⁹ Jndye nn'aⁿ hasta ndiocheⁿ tsjoomnancue nnc'omna na jndoona 'o nc'e na m'aⁿyo' cantyja 'na'ya. Jo' na nla'quioo nn'aⁿ 'o luee nn'aⁿ na nnta'wi'na 'o, ndo' nla'cwjeena 'o. ¹⁰ Jndye nn'aⁿ nntjeii'ndyena cantyja na cwila'yuyâ n'omna. Nnc'omna na jndoondye ntyjeena hasta na nl'uee'ndyena ñ'oom na nnt'uiina' nc'iaana. ¹¹ Ndo' jndye nn'aⁿ nluena na profeta jona saa tiyuu' ñ'oom cwiñequiana. Ndo' jndye nn'aⁿ ñne'quio'nn'aⁿna. ¹² Ndo' nc'e na nncjaanty'ee nncjaanty'ee natia, juuna' nnts'aana' na tawi' n'omndye ntyjeena.

13 Saa juu ts'aⁿ na tyeⁿ cwiljoo'ñe cantyja 'naⁿya hasta na macanda, tsaⁿñeeⁿ nluin'naaⁿñê. 14 Cha'waa tsjoomnancue nnc'oo nn'aⁿ na nñe'quiana ñ'oom nayawaañe cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om. Juuna' nncwji'yuu'ñena' chiuu cal'a nn'aⁿ cwii cwii ndyuaa, quia ljo'cheⁿ nncue'ntyjo na nntycwii tsjoomnancue.

15 'Ñeeⁿ juu ts'aⁿ na matsei'naaⁿ ñ'oommeiiⁿ, catsei'noⁿ ljo' ñecatsona'. Juu profeta Daniel, seiljeiⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿ juu na jeeⁿcheⁿ ndyaa' tiaa' na nntseityuii' cha'tso. Quia na nnty'ia'yo' na jnda mam'aaⁿ naquii' wats'om t'maⁿ yuu na lju'ti na cwiluii'ñena' cwentaa' Ty'oots'om, 16 quia jo' cha'tsondyo' na m'aⁿyo' ts'ondaa Judea catsalei'nom'yo' quii' ntsjo. 17 Juu xjeⁿñeeⁿ ñeeⁿ ts'aⁿ na ljo nacjoo' waa' ticandyocueeⁿ na nncjaaqueⁿeⁿ jo' na nncwjeeⁿeⁿ 'naaⁿaⁿ. 18 Ndo' ts'aⁿ na m'aaⁿ jo jndaq, na mach'ee ts'iaaⁿ, ticjaalcweeⁿeⁿ na nncjaacachoom liaⁿaⁿ. 19 Ndo' joo ncuee'ñeeⁿ jeeⁿ wi' nntjoom yolcu na ndeiindyee ñequio yolcu na 'ndaandyee ndana. 20 Cal'a'yo' ty'oo nnom Ty'oots'om na nchii xcwe ncuee na teiⁿ, meiⁿ nchii xuee na cwi'tajndyee nn'aⁿ na nlcaⁿna' na calei'nom'yo' nawi'ñeeⁿ. 21 Ee quia ljo'cheⁿ nncwii cwii nawi' na t'maⁿticheⁿ na mei'jom ndii' tyootjoom nn'aⁿ cantyati xjeⁿ na tuui tsjoomnancue hasta je'. Ndo' xuee na cwii wjaatina', meiⁿ tajom cwii nluinnda' cwiicheⁿ nawi' cha'na juuna'. 22 Ndo' xeⁿ ticats'aa Ty'oots'om na tijndyetei xuee na nnc'oom nawi'ñeeⁿ quia jo' meiⁿcwii ts'aⁿ xocalui'n'maaⁿñe cantyja 'naaⁿna'. Saa nc'e na wi' ts'oom nn'aⁿ na jnda tjeii'ñê cwentaaⁿaⁿ, nnts'aaⁿ na tijndyetei xuee na nnc'oom nawi'ñeeⁿ.

23 'Jo' chii xeⁿ nntso cwii ts'aⁿ ndaa'yo': "Canty'ia'yo' ljo m'aaⁿ nquii na cwiluii'ñe Cristo", oo nntso ts'aⁿ: "Canty'ia'yo', la'ñeⁿ m'aaⁿ", tilayu'yo' ñ'oom'ñeeⁿ. 24 Ee maxjeⁿ nlquie'cañom nn'aⁿ 'o na nluena joona cwiluiindyena Cristo. Ndo' nluena na profeta joona saa tiyuu' ñ'oom na cwiñe'quiana. Nl'ana jndye nnom 'naaⁿ t'maⁿ ñequio jndye nnom ts'iaaⁿ t'maⁿ na nncjaaawe' n'om nn'aⁿ cha xeⁿ na ndaaⁿ nl'ana na nñequio'nn'aⁿna nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ. 25 Matyuaa'ti matseicandiyi 'o cwii tjoqcheⁿ na nluui joona' cha cal'a'yo' cwentaa'. 26 Quia jo' xeⁿ nluie nn'aⁿ ndaa'yo': "Queⁿ'yo' cwentaa', la'ñeⁿ m'aaⁿ ndyuaa yuu tjaa nn'aⁿ c'oom", tints'a'yo' jo' jo'. Ndo' xeⁿ na nluena: "Canty'ia'yo', luua' m'aaⁿ naquii' w'aa", tilayu'yo' na ljo'. 27 Ee ja na cwiluiindyoo tsaⁿ na jnaⁿ cañoom'luee quia na nddyoonnda'a nleitquioo'ndyoo ndaaⁿ nn'aⁿ na cha'waa tsjoomnancue, cha'xjeⁿ na cwiwixuee chomtsuee yuu na macalui' ñe'quioom' hasta wjaantycwiina' ntyja na majaacue ñe'quioom'. 28 Saa nawi'ñeeⁿ na jnda tsjoq na nntjom'yo', maxjeⁿ ticwinom'na' ee queⁿ'yo' cwentaa', meiⁿyuuucheⁿ na meindyuaa 'na' to', jo' jo' nntjomndyee cant'ein'.

*Nmeiiⁿ nnts'aana' quia na nddyonnda' Jesús
(Mr. 13:24-37; Lc. 21:25-33; 17:26-30, 34-36)*

29 Quia na jnda teinomncue nawi' t'maⁿ ncuee'ñeeⁿ, nleijaaⁿñe ñe'quioom', ndo' mati chi' taxocwixueeñe. Nntquiaandyee cancjuu. Ndo' cha'tso na cwila'xmaⁿ najnda na m'aⁿ tsjo'luee nntyuii'. 30 Quia jo' ja na cwiluiindyoo tsaⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, nleitquioo' 'naaⁿ cantyja 'na'ya. Ndo' nntseity'ioona' cha'tsondyee nn'aⁿ na m'aⁿ tsjoomnancue. Ee nnty'iaana ja, tsaⁿ na jnaⁿ cañoom'luee na nluui'a jo' jo'. Nndyocuaⁿ naquii' nchquiu ñequio najndei na matseixmaⁿya ndo' ñequio na neiⁿncoo' nacaxuee na cwiluii'maⁿndyoo. 31 Ndo' njñooⁿya ángeles 'na'ya na jndei ntjo'na ndu na nnc'oona cha'waa tsjoomnancue, na nla'tjomna nn'aⁿ na jnda tjeii'ndyoo cwentaya.

32 'Cala'noⁿ'yo' 'naaⁿ na ma'moⁿna' ndaa'yo' cantyja 'naaⁿ ts'oom higuera. Quia na cwinty'ia'yo' na cwinntei' l'ona' ndo' cwicalui' tsc'o 'nda' juuna',

quia jo' cwila'noⁿyo' na majnda jaawindyoo' ncueesua'. ³³ Ndo' majo'ti quia na cwinty'ia'yo' na cwiluii cha'tso nmei' na jnda tsjoo ndaa'yo', quia jo' cala'noⁿyo' na jnda teindyoo' m'aa'na'. Manncwjacañoⁿnda'a. ³⁴ Candye'yo' nntsjoq, mayuu'che' na xocwjeñ'e' nn'a' na m'a' je' hasta xje' na jnda seicandaq'ñena' cha'tso ñ'oommei'. ³⁵ Tsjo'luee ñ'e' tsjoomnancue nntycwiiñ'e'na' saq ñ'o'oom 'na'ya tijoom xuee nnts'aana' na xotseicandaq'ñena'.

³⁶ 'Saa meicwii ts'a' ticaljeii cwaa' xuee ndo' 'ñee' xje' na nluii cha'tso nmei'. Mei' nquiee ángeles na m'a' cañoom'luee ticaliuna, mei' ja na cwiluiindyoo Jnda Ty'oots'om ticaljeiia. Macanda ñenquiche' Tsotyaya ntyjee'.

³⁷ 'Cha'xje' na tyom'a' nn'a' ncuee quia ñet'oom Noé, maluaa' matseijomna' na nl'a nn'a' quia na nncwjacañoⁿya na cwiluiindyoo ts'a' na jna' cañoom'luee. ³⁸ Ee ncuee'ñee' cwii tjoqche' na seicatsuu ndaalua'nty'a tsjoomnancue tyom'a' nn'a'. Tyocwa'na, tyowena, tyowuncona, tyoñe'quiana ndana na nnc'unc'o hasta juu xuee quia na tjaquiee' Noé w'aandaa t'ma'. ³⁹ Saa tigue'na cwenta na waa na teincuu' hasta mats'ia jo' tyjee' ndaalua'nty'a. Tyjee' candaa, tjachuuna' cha'tsondye na'ñee'. Maluaa' matseijomna' na nntjoom nn'a' quia na nncwjacañoⁿ ja na cwiluiindyoo ts'a' na jna' cañoom'luee. ⁴⁰ Ee juu xuee'ñee' nntseijomna' m'a' we nn'a' na cwil'a ts'iaa' jo jndaq. Cwii tsa'ñee' wjaañ'oonna' jom na m'aa'ya ndo' cwii ma'ndiina'. ⁴¹ Nntseijomna' m'a' we yolcu na cwitua. Cwii tsa'ñee' wjaañ'oonna' jom na m'aa'ya ndo' cwii ma'ndiina'.

⁴² 'Jo' chii ñequi'che' c'om'c'eendyo' ee na ticaliu'yo' cwaa' xuee nncwjee'cañoom nque' na matsa'ntjoom 'o. ⁴³ Ñ'oomwaa cala'noⁿyo': Xe' ntyjii ts'a' cwaa' nlquie na'canty'ue wa'na, tixocatsom meñ' xonquiaa' na nnc'ooquie'na na nntjeii'na 'na'. ⁴⁴ Jo' chii mati 'o c'om'c'eendyo' ee juu xje' na ticala'tiuu'yo', majuuto xje'ñee' nncwjacañoⁿ ja na cwiluiindyoo ts'a' na jna' cañoom'luee.

Moso na matseicandaq ñequio moso na tiñe'tseicandaq

(Lc. 12:41-48)

⁴⁵ 'Cal'uu m'aa' cwii moso na jndo' ts'om ndo' matseicandaq, jom nlco'jndyee patrom 'naa'na' na catsa'ntjoom cha'tso nt'omche' moso w'aa'ñee' na ñequiaa' nantquie ndaana quia na mawe'ntyjo xje'. ⁴⁶ Quia na nncwjee' patrom 'naa'na' na tja cwii joo ndo' nljeii na jee' ya cwenta mach'ee', t'ma' ñequiaana' na neii'. ⁴⁷ Candye'yo' nntsjoq, mayuu'che' na cha'tso 'na' na matseixma' patrom'ñee', nntioom cwenta l'o mosoom'm. ⁴⁸ Saa cal'uu na juu moso'ñee' cwiluiiñe' na tia ts'a'ñe' ndo' nntseitioom naquii' ts'oom na taxocwjee' patrom 'naa'na' na tyuaa', ⁴⁹ ndo' nntoo'q'na na nncwjaa'na' ntyjemosoñe' na m'a' nacje 'naa'na'. Nlcwa'jndoo'ñe' ndo' nntseijomñe' nnc'om ñequio na'candyee. ⁵⁰ Mats'ia jo' nncwjee' patrom 'naa'na' cwii xuee na tic'om'c'e' ndo' hora na ticatseitioom na nncwjee'. ⁵¹ Cwajndii nntseisei' patrom jom, jnda nncju' tsa'ñee' jom yuu na m'a' nn'a' na cwe' cwil'aya na ya nn'a'ndye. Jo' jo' nnty'ioom ndo' nnei'nquee' ndei'n'oom.

25

Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naa' qui yolcundyua

1 'Seinei'ti Jesús ñ'oom tjañoom' cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om cañoom'luee. Tsoom:

—Tyom'a' qui yolcundyua ty'echona xjocanti 'naa'na na ntyjo chom na cwico seitye. Jlu'i'na, ty'ecatjomndyena juu tsa's'a na macoco. ² 'Omndye

joona tijndo' n'omna ndo' 'omndye naⁿñeeⁿ majndo' n'omna. ³ Joo yolcu na tijndo' n'om quia na ty'echona xjocanti 'naaⁿna, tatic'oochotina seitye na nlco. ⁴ Saa yolcu na jndo' n'om ty'echona xjocanti 'naaⁿna na ntyjo chom ndi ñ'eeⁿ lioo na ñjomti seitye. ⁵ Ndo' yocheⁿ na meindoo'na nquii tsaⁿs'a na macoco, jnaⁿna' na ma'oondana ndo' mana jndana. ⁶ Quia tuee' xcwe tsjom, teic'uaa na matseixuaa ts'aⁿ. Matso: "C'om'c'eendyo', macwjee'cañoom ts'aⁿ na macoco. Quio'yo' na nlajomndyo' ñ'eⁿñê." ⁷ Quia jo' tei'cantyja yolcu ñeeⁿ. Jla'yona nmaⁿ na ntyjo chom xjocanti 'naaⁿna. ⁸ Ndo' joo yolcu na tijndo' n'om jlueña ndaaⁿ nc'iaana na jndo' n'om: "Jeeⁿ'o leii, cateijndei'ya'yo' seitye na cwilei'ñ'om'yo' ee majaanduu' chom 'naaⁿyâ." ⁹ Saa yolcu na jndo' n'om t'oonā ndaaⁿ naⁿñeeⁿ: "Xondaā, ee xeⁿ nnts'aache'na' na xocwijndei na nleil'uee'ndyo' ncjoo^{yā} ndo' mati 'o. Yati catsalajnda'yo' na nleil'uee'ndyo'." ¹⁰ Ndo' yocheⁿ na ty'ela'jnda naⁿñeeⁿ seitye, tyjee'cañoom nquii tsaⁿs'a na macoco. Quia jo' joo yolcu na m'aⁿc'eendye ty'equie'na quii' w'aa ñ'eⁿñê yuu na nleit'maaⁿ na macocoom. Jndaⁿ jo' ta' ndyueel'a. ¹¹ Jndaⁿ chii mati tqie'cañoom nt'omcheⁿ yolcundyua'ñeeⁿ. Jluena: "Aa ndi' ta, catseicanaaⁿndyu' 'ndyoots'a. Aa ndi' ta." ¹² T'o tsaⁿñeeⁿ ndaāna: "Mayuu'cheⁿ matsjoo ndaaⁿ'yo' ticwajnaⁿ'a 'o."

¹³ Ndo' tso Jesús ndaāyâ:

—Cala'noⁿ'yo' na ñ'oommeiⁿ cwit'mooⁿna' na c'om'c'eendyo', ee ticaliu'yo' cwaaⁿ xuee ndo' cwaaⁿ hora na ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee nncwjācañooⁿ'ya 'o.

Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naa' s'om na to'ñoom ndyee moso

¹⁴ 'Nntseinaⁿtya nndaā'yo' cwiicheⁿ ñ'oom tjañoom' cantyja 'naaⁿ na matsaⁿntjom Ty'oots'om cañoom'luee. Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ na seijndaa'ñe na wjaa cwiicheⁿ tsjoomnancue na tquia. Tqueeⁿñê mosoom'm ndo' tquiaaⁿ tsjo'ñjeeⁿ 'naaⁿ'aⁿ ndaāna na nl'ana ts'iaaⁿ ñ'eⁿ joona'.

¹⁵ 'Nnom cwii joo naⁿñeeⁿ tquiaaⁿ 'om meiⁿ s'om. Nnom cwiicheⁿ tquiaaⁿ ñ'e'we meiⁿ ndo' nnom cwiicheⁿ ñ'e'cwii meiⁿ cwii tquiaaⁿ. Tquiaaⁿ nnom cwii cwii joona cantyjati na sei'nooⁿ'oⁿ na nndaā nnts'aa. Jndaⁿ jo' jlueeⁿ'eⁿ, tjaaⁿ cwiicheⁿ tsjoomnancue. ¹⁶ Juu ts'aⁿ na to'ñom 'om meiⁿ s'om mantyjacheⁿ tyoch'eeⁿ ts'iaaⁿ ñ'eⁿ joona'. Ndo' tantjomtyeeⁿ cwiicheⁿ 'om meiⁿ. ¹⁷ Mati juu ts'aⁿ na to'ñom we meiⁿ, tyoch'eeⁿ ts'iaaⁿ ñ'eⁿ joona' ndo' tantjoom cwiicheⁿ we meiⁿ. ¹⁸ Saa juu ts'aⁿ na ñecwii meiⁿ to'ñom, tjaaⁿ tjaca'ñeeⁿ quii' tyuaa, jo' jo' tanty'ioom s'om 'naaⁿ' patrom 'naaⁿ'aⁿ.

¹⁹ 'Majndye xuee tjacaana' ndo' tyjee'nnda' patrom 'naaⁿna. Seijndaa'ñe na nncwjeeⁿ'eⁿ cwenta ñ'eⁿndyena cwanti tue'ntyjo ta'ntjomna ñ'eⁿ s'om 'naaⁿ'aⁿ. ²⁰ Tyjee'cañoomjndyee juu ts'aⁿ na to'ñom 'om meiⁿ s'om. Maleichuuⁿ'eeⁿ s'om ñeeⁿ, mandí ñ'eⁿ 'om meiⁿ na tantjoom. Tquiaaⁿ joona' nnom patrom 'naaⁿ'aⁿ. Tsoom: "U ta, tquiaaⁿ 'om meiⁿ s'om nooⁿ. Canty'ia' je' luaa cwiicheⁿ 'om meiⁿ na jndaⁿ tantjoⁿ'ya." ²¹ Tso patrom nnoom: "'U moso 'na'ya, ya sa'. Tquioo' na tjoo' ts'om' ndo' na seicanda'. Meiiⁿ cwe' cwii ts'iaaⁿ na cachjoo saā 'u seicanda'. Je' nlquaaⁿ'ya 'u na t'maⁿti ts'iaaⁿ nntseixmaⁿ'. Ndo' na luaa' wendyo nnc'ooⁿ'ya na neii'ya." ²² Jndaⁿ chii tyjee'cañoom juu ts'aⁿ na to'ñom we meiⁿ s'om. Tsoom: "'U ta, tquiaaⁿ wii meiⁿ s'om nooⁿ. Canty'ia' je' luaa cwiicheⁿ we meiⁿ na jndaⁿ tantjoⁿ'ya." ²³ Tso patrom nnoom: "'U moso 'na'ya, ya sa'. Tquioo' na tjoo' ts'om' ndo' na seicanda'. Meiiⁿ cwe' cwii ts'iaaⁿ na cachjoo saā 'u seicanda'. Je' nlquaaⁿ'ya 'u na t'maⁿti ts'iaaⁿ nntseixmaⁿ'. Ndo' na luaa' wendyo nnc'ooⁿ'ya na neii'ya." ²⁴ Quia jo' na macandaⁿ tyjee'cañoom juu moso na ñ'e'cwii meiⁿ s'om to'ñom. Tsoom nnom patrom 'naaⁿ'aⁿ: "'U ta, mantyjiiya na 'u ts'aⁿ na jeeⁿ majñoom' 'ndyo'

moso 'naⁿ. 'U cwe' matsei'we' cantyja na cwiwe' ntjom 'naⁿ, meiⁿ na nnom', meiⁿ na nntseicueendyu'. Macandā nencjōgyā moso 'naⁿ jeeⁿ cwilajndaayā. ²⁵ Cwe' na nquiaya 'u, jo' chii tjo, tjoꝑaty'iyua s'om 'naⁿ quii' tyuaa. Luaa juuna', co'ñom'." ²⁶ Ndo' t'o patrom 'naaⁿaⁿ nnoom: "‘U re moso na tia ts'aⁿndyu' ndo' na nchqueⁿ, cwa maxjeⁿ ntyji' na matseiwaya ntjom meiiⁿ nchii nncō jnōꝑ'a, ndo' mawantjoⁿya meiiⁿ nchii nncō matseicatsuundyo. ²⁷ Cwe' nc'e jo' yati xeⁿ 'u seiwe' s'om 'naⁿya w'aa banco yuu na cwileiweya s'om 'naaⁿ nn'aⁿ, quia jo' to'ñōⁿ s'om 'naⁿya ñequio ts'iaaⁿnnomna' quia na tyja." ²⁸ Ndo' tso patrom ndaa nt'omcheⁿ mosoom'm: "Catjei'yo' cwii meiⁿwaa' l'ōꝑⁿ ndo' quia'yo' juuna' l'ō juu ts'aⁿ na maleiⁿoom qui meiⁿ. ²⁹ Ee cantyjati na matseixmaⁿ ticwii cwii ts'aⁿ, xeⁿ ya ts'iaaⁿ mach'eeⁿ ñ'eⁿ juuna' quia jo' nncō'ñomtyeeⁿ na nleil'uee'ñê. Saa juu ts'aⁿ na tis'a ts'iaaⁿ mach'ee, nlui' cantyjati chjoowi' na maleiⁿoomtyeeⁿ. ³⁰ Cwe' jo' catue'yo' moso nchqueeⁿm'aaⁿ ch'eⁿ yuu na jaa'ñe. Jo' jo' nnty'ioom ndo' nneiⁿnqueeⁿ ndeiⁿoom."

Cha'tso nn'aⁿ tsjoomnancue nntu'xeⁿndyena

³¹ 'Ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, nddyoꝑnnda'a ñequio cha'tso ángeles 'naⁿya, na nntsā'ntjoⁿya. Quia jo' nntseit'maaⁿñena' ja na nncjōcaymaⁿ ntio 'naⁿya na jeeⁿ neiⁿncoo' caxuee na nncu'xaⁿya nn'aⁿ. ³² Ndo' nn'aⁿ na cha'waa tsjoomnancue nntjomndyena jo nōꝑ. Quia jo' nntōⁿa joona cha'xjeⁿ na matōⁿ cwii pasto canmaⁿ ñequio canch'ioo ntsmeiiⁿeⁿ. ³³ Nnts'aaⁿ na nncwintyjee' canmaⁿ ntyjaaⁿaⁿ ntyjaya ndo' canch'ioo nnts'aaⁿ na nncwintyjee' ntyjatymaaⁿ. ³⁴ Maluaa' nnts'aa ja na cwiluiindyō na matsā'ntjoⁿya. Nntsjoꝑ ndaaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ ntyjaa'a ntyjaya: "Quio'yo' 'o nn'aⁿ na jnda jnda'yo' na matio'naaⁿñe Tsoṭyaya 'o. Cato'ñoom'yo' naya na mañequiaaⁿ na mati 'o cwilajomndyo' ñequio na matsā'ntjoom. Ee luaa' teiyoti seijndaa'ñê cwenta'yo' quia na tqueeⁿ tsjoomnancue. ³⁵ Ee tyom'aaⁿya na ñejndo'a ndo' tquia'yo' na tcwaa'a. Tyom'aaⁿya na ñe'c'ua ndaa ndo' tquia'yo' na t'ua. Tyomaⁿnoꝑya cwii cwii tsjom'yo' yuu na ticata'jnaaⁿ nn'aⁿ ja ndo' to'ñoom'yo' ja naquii' l'a'yo'. ³⁶ Tyom'aaⁿya na ntsaandyō ndo' 'o jla'tsaaⁿndyo' ja. Tyom'aaⁿya na wii'a ndo' 'o tyotsacajndo'yo' ja. Tyom'aaⁿya prašo ndo' tyotsantyja'yo' ja." ³⁷ Quia jo' nn'aⁿ na m'aⁿ ntyjaa'a ntyjaya na la'xmaⁿna cantyja na maty'iomyana' nnt'ōꝑna, nluena: "Ta, ¿cwaaⁿ nty'iaayâ 'u na ñe'jndo' ndo' tquiaayâ na tcwa', oo nty'iaayâ 'u na ñe'c'ua' ndaa ndo' ñetquiaayâ ndaatioo na t'ua'? ³⁸ ¿Cwaaⁿ nty'iaayâ 'u na tyomaⁿnoom' yuu na ticata'jnaaⁿ nn'aⁿ 'u ndo' to'ñōꝑyâ 'u quii'ntaa'yâ, oo na nty'iaayâ 'u na ntsaandyu' ndo' jla'tsaaⁿndyô 'u? ³⁹ ¿Cwaaⁿ nty'iaayâ 'u na wi' oo na m'aaⁿ prašo ndo' sacajndoꝑâ 'u?" ⁴⁰ Quia jo' ja na cwiluiindyō na matsā'ntjoⁿya nntsjoꝑ ndaaⁿ naⁿñeeⁿ: "Mayuu'cheⁿ matsjoꝑ ndaaⁿ'yo', meiⁿquija na l'a'yo' na teijndei'yo' cwii nn'aⁿya nmeiiⁿ na tit'maⁿ cwiluiñe, nncō teijndei'yo'."

⁴¹ 'Jnda chii, ja na matsā'ntjoⁿya nntsjoꝑ ndaaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ ntyjaa'a ntyjatymaaⁿ: "Quindyoo'yo' nacañomya 'o nn'aⁿ na jnda tso Ty'oots'om na cat'uiwi'na' 'o. Je' je' nnts'a'yo' quii' chom na tijoom canduu' na juu jo' seijndaa'ñe Ty'oots'om cwentaa' tsaⁿjndii na nlco'wi'na' jom ñequio ángeles 'naaⁿaⁿ. ⁴² Ee tyom'aaⁿya na ñe'jndo'a saa tñquia'yo' na nlcwaa'a. Tyom'aaⁿya na ñe'c'ua ndaatioo saa tñquia'yo' na nnc'ua. ⁴³ Tyomaⁿnoꝑya yuu na ticata'jnaaⁿ nn'aⁿ ja saa tícato'ñoom'yo' ja. Tyom'aaⁿya na ntsaandyō saa tícata'naaⁿndyo' ja. Tyom'aaⁿya na wii'a saa tícatsajndo'yo' ja. Tyom'aaⁿya na prašo saa tícatsantyja'yo' ja." ⁴⁴ Quia jo' nnt'ōꝑ naⁿñeeⁿ

nooⁿ, nluena: “Ta, ¿cwaanⁿ ñenty'iaayâ 'u na ñe'jndo', oo na ñe'c'ua' ndaa, oo na ñeto'noom' yuu na ticata'jnaaⁿ nn'aⁿ 'u, oo na ñet'oom' na ntsaandyu', oo na ñetewi', oo na ñet'oom' praso saã tícatei'jndeiiaⁿ 'u?” ⁴⁵ Quia joⁿ nntsjoq ndaa naⁿ ñeeⁿ: “Mayuu'cheⁿ matsjoq ndaa'yo', nc'e na tícatei'jndei'yo' nn'aⁿ ya nmeiiⁿ na tit'maⁿ cwiluiindy, maty'iomna' nncq tícatei'jndei'yo'.” ⁴⁶ Ndo' nnc'oo naⁿ ñeeⁿ yuu na tijoom canticwii na nlco'wi'na' joona. Saã nn'aⁿ na m'aⁿ canticyja na maty'iomana' nnto'ñoomna na tijoom canticwii na nnta'ndo'na.

26

Cwi'ma'na na nnt'uena Jesús

(Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

¹ Jnda na seineiⁿ Jesús cha'tso ñ'oommeiⁿ, seineiiⁿ ndaa já nn'aⁿ na cwilajomndyô ñ'eⁿñê. ² Tsoom:

—'O nquiu'yo' na we xuee cwii tjoq ndo' nncuee' xuee pascua. Ndo' ja na cwiluiindyô ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee maqualjo' ññe'quia nn'aⁿ cwenta ja luee nn'aⁿ na nnty'ioomna ja ts'oom'naaⁿ.

³ Ndo' ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye naquii' tsjoom, mañejuu xjeⁿ ñeeⁿ tjomndyena tach'eeⁿ w'aa t'maⁿ, waa' tyee na cwiluiitqueiñe na jndyu Caifás. ⁴ Tyo'ma'na ñ'eⁿ nc'iaana chiuu nl'ayoona na ññequio'nn'aⁿ na Jesús cha nt'uena jom, ndo' na nla'cuee'na jom. ⁵ Jla'tiuuna, jluena ndaa nc'iaana: —Saã tica't'uaaya jom xcwe ncuee cha ticala'wendye nn'aⁿ nacjooya.

Tu'nquio cwii yuscu ncheⁿ xqueⁿ Jesús

(Mr. 14:3-9; Jn. 12:1-8)

⁶ Tyom'aaⁿ Jesús tsjoom Betania waa' Simón, tsaⁿ na ñechuu tycu lepra. ⁷ Wacatyeeⁿ nacañoom' mei'sa ndo' tuee'cañoom cwii yuscu na maleiñ'oom cwii tsioo na tuiina' ñ'eⁿ tsjo' canchii' na jndyu alabastro. Tsioo'ñeeⁿ ñjom ncheⁿ cachi na jeeⁿ jnda. Tu'nquioom joona' xqueⁿ Jesús. ⁸ Ndo' já nn'aⁿ na cwilajomndyô ñ'eⁿñê, quia na nty'iaayâ na luaa', jla'líoo'ndyô, l'uuyâ:

—Jeeⁿcheⁿ ndyaa' cwe'chi tsuu ncheⁿ. ⁹ Yati xeⁿ teil'uana' ee jndye s'om nncwji'na' na nluui naya ndyeñeeⁿ.

¹⁰ Quia sei'noⁿ Jesús na luaa' cwil'uuyâ, tsoom ndaaⁿ:

—¿Chiuu na cwila'líoo'ndyo' ñ'eⁿ yuscum'aaⁿ? ee jeeⁿ tjacanjoom' nayawaa' na s'aaⁿ ñ'eⁿndyo. ¹¹ Ee ja nchii ñequii'cheⁿ nnc'ooⁿya ñ'eⁿndyo' saã ndyeñeeⁿ ñequii'cheⁿ m'aⁿ na quii'ntaaⁿ'yo'. ¹² Yuscum'aaⁿ na tu'nquioom ncheⁿ nacjoya, matseijndaa'ñena' na nncjaacanty'i'uu'ndyo. ¹³ Mayuu'cheⁿ ndye'yo' nntsjoq, mei'yuuⁿcheⁿ na ññe'quia nn'aⁿ ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'oots'om na cha'waa tsjoomnancue, maxjeⁿ nla'nei'na canticyja 'naaⁿ naya na s'aa yuscum'aaⁿ cha ticsuu ñ'oom canticyja 'naaⁿ.

Judas mañequiaaⁿ cwenta Jesús luee ntyee

(Mr. 14:10-11; Lc. 22:3-6)

¹⁴ Ndo' cwii já nn'aⁿ na canchoo'wendyô, juu tsaⁿ na jndyu Judas Iscariote, tjaaⁿ na m'aⁿ ntyee na cwiluiitquiendye. ¹⁵ Tsoom ndaaⁿ:

—¿Cwanti nncwantjoⁿ nl'a'yo', ññequia cwenta Jesús luee'yo'?

Jla'jndaa'ndyena, tquiana ntquiuu nchoo' qui s'om xuee. ¹⁶ Ndo' xjeⁿ ñeeⁿ toq'oⁿ, tyol'uee'ñê chiuu ya nnts'aaⁿ na ññequiaaⁿ cwenta Jesús lueena.

Sa'ntjom Jesús na cuaa Cena

(Mr. 14:12-25; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

17 Tuee' xuee na cwiwityeⁿ ncuee na cwicwa' nn'aⁿ tyoo' na tjaa ndaaljo' tjaquiee'. Jâ nn'aⁿ na cwilajomndyô ñ'eⁿ Jesús jla'candyoo'ndyô na m'aaⁿ, l'uuyâ:

—¿Yuu l'ue ts'om' na nntsalajndaa'ndyô cantyja 'naaⁿ xuee pascua na nleñ'oom' na nlqui' catsmaⁿ?

18 T'ooⁿ ndaayâ, tsoom:

—Catsaque'yo' quii' tsjoom, candu'yo' nnom juu ts'aⁿ na nliu'yo': “Ndi' matso Maestro ts'aⁿ na ma'mooⁿ ndaayâ na majnda jaawe'ntyjo xjeⁿ na nlco'wi'na' jom. L'ue ts'oom na nnteijndei' wa' na nleijndaa' na nlcwaaⁿaⁿ, nlqueeⁿ catsmaⁿ na nntseit'maaⁿñê xuee pascua ñequio jâ nn'aⁿ na cwilajomndyô ñ'eⁿñê.”

19 Ndo' l'aayâ cha'xjeⁿ na tsoom. Jlaajndaa'ndyô na nlcwaa'â natmaaⁿ xuee pascua.

20 Jnda na teincooⁿ ncue, tjawacatyeeⁿ Jesús nacañoom' meiⁿsa ñequio jâ na canchoo'wendyô. 21 Ndo' yocheⁿ na cwicwaa'â tooⁿoⁿ, seineiiⁿ ndaayâ, tsoom:

—Mayuu'cheⁿ nndye'yo' nntsjoⁿ, cwiindyo' 'o ñnequiaa cwenta ja luee nn'aⁿ.

22 Ñ'oomwaa' jeeⁿ ndyaa' seichjoo'na' n'ooⁿyâ. Too'â cwii ndo' cwiindyô ta'x'aa^{yâ} nnoom, l'uuyâ:

—Tâ, ¿aa nnts'aacheⁿna' na ja?

23 T'ooⁿ ndaayâ, tsoom:

—Cwii ts'aⁿ na jnda tjoom xiowaa ñ'eⁿndyo, tsaⁿñeeⁿ ñnequiaaⁿ cwenta ja.

24 Ndo' maxjeⁿ nlco'wi'na' ja na cwiluindyô ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee cha'xjeⁿ na matso ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om. Saaⁿ jeeⁿ nty'iaa'ñe juu ts'aⁿ na ñnequiaa cwenta ja luee nn'aⁿ. Yati xeⁿ ticaluiñe tsaⁿñeeⁿ.

25 Quia jo' t'o Judas, tsaⁿ na ñnequiaa cwenta jom. Tso:

—'U Maestro, ¿aa nnts'aacheⁿna' na ja?

T'o Jesús nnoom:

—Majo'ndyo cha'xjeⁿ jnda tsu'.

26 Yocheⁿ na cwicwaa'â to'ñom Jesús tyoo', seit'maaⁿñê Ty'oots'om cantyja 'naaⁿna'. Tyjeeⁿ juuna', tquiaaⁿ ndaayâ. Tsoom:

—Cato'ñoom'yo' cwa'yo' tyoo'waa, ee cwiluiniñena' seii'a.

27 Mati to'ñoom cwii waso na ñjom ndaa winom, tquiaaⁿ na quian'l'uaa' Ty'oots'om. Jnda chii tquiaaⁿ juuna' ndaayâ, tsoom:

—Luua cwe'yo'. Calui' cjaana'. 28 Ndaa winomwaa cwiluiniñena' nioom'a na ñequio juuna' maquaⁿtyaⁿya ñ'oom xco cha ndaaⁿ ntseit'maⁿ ts'om Ty'oots'om jnaaⁿ jndyendye nn'aⁿ. 29 Nndye'yo' nntsjoⁿ, xuee na cwii wjaatina' taxoc'uannda'a ndaa winom hasta quia jnda tue'ntyjo na matsa'ntjom Tsotyâ. Quia ljo'cheⁿ nnc'uaxco juuna' ñ'eⁿndyo' yuu na matsa'ntjom.

Jesús matseicañeeⁿ na nncwji'ñe Pedro

(Mr. 14:26-31; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

30 Taayâ cwii luantsa, jnda chii jluii'â jo' jo'. Saayâ ta na jndy Olivos.

31 Quia jo' tso Jesús ndaayâ:

—Tsjom je' cha'tsondyo' 'o nntjei'ndyo' ñ'eⁿndyo. Ee ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om matsona': “Nla'cuee' nn'aⁿ juu ts'aⁿ na mach'ee cwenta canmaⁿ. Ndo' canmaⁿ ntsmeiiⁿeⁿ nnt'oom'ndyeyo'.”

32 Ndo' tsotyeeⁿ ndaayâ:

—Ja quia na jnda mawando'xco na jnda ty'io, nncjoindyaa ts'ondaa Galilea, xeⁿ jnda nntsantyo'yo'.

³³ Ndo' t'ŋ Pedro nnoom, tso:

—Meii' cha'tsondye na'm'a'n' nntjeii'ndyena ñ'e'ndyu' sã ja tijoom cwji'ndyo ñ'e'ndyu'.

³⁴ T'ŋ Jesús nnoom, tso:

—Mayuu'che' matsjoo njom', tsjom je', cwii tjooche' na nntseixuaa caxti-jndyo, sã 'u jndã ndyee ndii' macwji'ndyu' ñ'e'ndyo.

³⁵ Tso Pedro nnoom:

—Meii' na nncju'na' na c'io' ñ'e'ndyu' sã tijoom cwji'ndyo cantyja 'na'.

Ndo' majuu ñ'oom t'ŋgyâ na cha'tsondyô na cwilajomndyô ñ'e' Jesús.

Matseinei' Jesús nnon Ty'oots'om quii' ntjom Getsemani'

(Mr. 14:32-42; Lc. 22:39-46)

³⁶ Ndo' squiaayâ cwii joo na jndyuna' Getsemani'. Tsoom ndaayâ:

—Cwindyuaandyo' ñjaa'ñe yoche' na jô luaa' na nntseina'ya nnom Ty'oots'om.

³⁷ Quia jo' tjatyee', tjañ'oom Pedro ñequio we ntseinda Zebedeo. Jna'na' na t'ma' matsei'ndaa'na' ntjyee', ndo' jee' matseichjoo'na' ts'oom. ³⁸ Tsoom ndaana:

—Jee'che' ndyaa' matseichjoo'na' ts'oo' hasta jom ndyowe' ts'oo'. Caljoo'ndyo' ljo. C'om'c'eendyo', calajomndyo' ñ'e'ndyo, nchii cwinda'yo'.

³⁹ Quia jo' tjatjatyee' chjoowi'. Tjawanquoom na matseit'maa'ñê Ty'oots'om. Tyoch'ee' ty'oo nnom, tsoom:

—Tsotyaya, xe' aa waa na ndaã nluui, quiaa' na tincwinoo'ya nawi'waa na matseijomna' cwii na jee' ja. Sã meii' na luaa' maca'na, caluii cha'xje' na l'ue ts'om' nncu', nchii cha'xje' na l'ue ts'oo' ja.

⁴⁰ Jndã jo' jndyolcwee'na' na m'a' ndyee na'ñee' na cwila'jomndye ñ'e'ñê. Ljeii' na cwindana. Tsoom nnom Pedro:

—'U Pedro, ¿aa tîcandaã nlaquii n'om'yo' meii' ñe'cwii hora na ticanda'yo' na nlajomndyo' ñ'e'ndyo? ⁴¹ Cha'tsondyo' c'om'c'eendyo' na calanei'yo' nnom Ty'oots'om cha tîcjaachuuna' 'o xje' 'naa'na' quia wi' cwtijom'yo'. Mayuu', jee' m'aa'c'ee' ts'om ts'a' na nnts'aa yuu na maca'na' sã nc'e na ts'a' tseixmaa', tilecana'ñê.

⁴² Jndã jo' tjannaa'na' na jndã we ndii' na nntseinei' nnom Ty'oots'om. Tsoom:

—Tsotyaya, xe' xocandaã na nncwinom'na' nawi' na nntjô'ya, ñecuaa, caluii cha'xje' na l'ue ts'om' nncu'.

⁴³ Jndyonnaa'na' na m'a' na'ñee'. Ljeii' maxje' cwindana, ee jee' tye' maleichuu tsa'tsjom joona. ⁴⁴ Quia jo' 'ñee' joona, tjannaa'na' na seineii' nnom Ty'oots'om na jndã ndyee ndii'. Mañejooti ñ'oom tyotseity'ooñê.

⁴⁵ Tyjee'cañoomnaa'na' na'ñee', tsoom ndaana:

—¿Aa maxje' ndicwa' cwindã'yo'? Ya na mañjom cwita'jndyee'yo'. Cwa je' c'om'c'eendyo', ee jndã tue'ntyjo xje' cantyja 'na'ya na cwiluindyô ts'a' na jna' cañoom'luee. Je' mañequiaa ts'a' cwenta ja luee nn'a' na wi'ndye.

⁴⁶ Quicantyja'yo', cjaaya. Canty'ia'yo' luaa' mandyocwjee'cañoom juu ts'a' na mañequiaa cwenta ja luee nn'a'.

T'uena Jesús

(Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Ndicwa' matseinei' Jesús ndo' tyjee'cañoom Judas, cwii jã nn'a' na cancho'wendyô. Jndyochom jndye nn'a' na m'a' cantyja 'naa' ntyee na cwiluindyô ndo' cantyja 'naa' nn'a' na cwiluindyô naquii' tsjoom. Cwilei'cho na'ñee' ncjo espadas ñequio n'oom nch'io. ⁴⁸ Ndo' Judas, ts'a' na tquiaa cwenta Jesús, jndã t'moo'na' chiuu waa na nnts'aa'. Tsoom:

—Ts'aⁿ na nnc'ua ntsmaⁿl maxjeⁿ juu na cwil'ue'yo'. Mana cat'ue'yo' jom.

⁴⁹ Mañoom' tyjee'cañoom nacañoom' Jesús. Tsoom nnom:

—Xma'ndyu' Maestro.

Ndo' t'om ntsmaⁿl Jesús. ⁵⁰ Tso Jesús nnoom:

—Xma'ndyu'. Ts'iaaⁿ na jndyo', mana catseicandaa'ndyu'.

Quia jo' t'quie'cañom naⁿñeeⁿ Jesús, t'uena jom. Jla'tye'na jom.

⁵¹ Ndo' cwiindyô já na ñ'aaⁿyâ ñ'eⁿ Jesús, tjei'ñoomñe xjoo'. Tyjee tsua'qui mosoo' tyee na cwiluiitquieñe. ⁵² Quia jo' tso Jesús nnoom:

—Cwjaa'ndyu'nnda' xjo' naquii' tjaⁿwaa'na'. Ee juu ts'aⁿ na mach'ee nata' quio xjo mañequio jo' nncueeⁿeⁿ. ⁵³ ¿Aa ticatseitiuu' na nndaⁿ nlcaaⁿa nnom Tsotyá ndo' jom mañoom' ñjñoom meⁿcheⁿ nmaⁿ ñ'angeles na nntei'jndeiina ja? ⁵⁴ Saa xeⁿ na nmeiⁿ nnts'aa, ¿chiuu nntseicandaa'ñeyuuna' ljeii 'naaⁿaⁿ na matsona' na tseixmaⁿya na catjoⁿya na luaa?

⁵⁵ Ndo' tso Jesús ndaa cha'tso nn'aⁿ:

—Jnda'jom ñ'eⁿ ncjo espadas ñ'eⁿ n'oom nch'io tquocat'ue'yo' ja cha'cwijom tqiuo'yo' nacjoo' cwii tsaⁿcanch'ue. 'Io ndii 'io ñeta'catyaⁿ naquii' wats'om t'maⁿ na ñeⁿt'mooⁿ ndaa'yo', saa ticat'ue'yo' ja. ⁵⁶ Saa cha'tso na matjoⁿ nmeiiⁿ cwicalui'yuu' ñ'oom ndyuee profetas.

Quia jo' cha'tsondyô na cwilajomndyô ñ'eⁿ Jesús jlei'nqooⁿyâ, 'ndyaayâ jom na ñenqueⁿ.

'Ooqueⁿna Jesús luee nn'aⁿ na cwiluiitquiendye

(Mr. 14:53-65; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵⁷ Quia jo' nquie nn'aⁿ na t'ue Jesús, ty'eñ'omna jom waa' Caifás, juu tyee na cwiluiitquieñe. Jo' jo' jnda' tjomndye nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés, ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye naquii' tsjoom. ⁵⁸ Ndo' Pedro tquiacheⁿ tquia tjantyjooⁿ naxeⁿl Jesús. Tueⁿeⁿ waa' tyee na cwiluiitquieñe. Tjaqueⁿeⁿ tach'eeⁿl w'aa'ñeeⁿ. Tjacjom quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na cwil'a cwenta wats'om, cha nnty'iaaⁿaⁿ chiuu nncjaaju'yuuuna' cantya ja'naaⁿl Jesús.

⁵⁹ Ndo' ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye naquii' tsjoom ñequio cha'tsondye nt'omcheⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ n'iaaⁿ, tyol'ueena nn'aⁿ na calue ñ'oom cantu nacjoo' Jesús cha nndaⁿ nleiindraa' jnaaⁿaⁿ na cueeⁿeⁿ.

⁶⁰ Saa meiiⁿ na jndye nn'aⁿ jlue ñ'oom cantu nacjoom'm na waa jnaaⁿaⁿ maxjeⁿ ticalui'yuu' ñ'oom'ñeeⁿ. Jnda' chii wendye naⁿñeeⁿ tjom' cantu jluea:

⁶¹ —Tsa'm'aaⁿl ñetsoom jom nntseityueeⁿeⁿ wats'om t'maⁿ cwentaa' Ty'oots'om, ndo' ñendyee xuee na nnts'aaxcoom cwii'cheⁿ.

⁶² Quia jo' nquii tyee na cwiluiitquieñe teintyjeeⁿeⁿ, tsoom nnom Jesús:

—¿Aa maxjeⁿ meⁿcwii ñ'oom tic'oo'? ¿Chiuu waayuu na nmeiiⁿ ñ'oom cwitjei'yuu'ndye naⁿm'aⁿl nacjo'?

⁶³ Saa Jesús meⁿcwii ñ'oom tic'ooⁿ. Quia jo' nquii tyee na cwiluiitquieñe tso nnoom:

—Ñequio xuee' Ty'oots'om na wando', tyeⁿ matsa'ntjoⁿya 'u, catsu' ñ'oom na mayuu'. Catsu'ndyeyu' ndyaayâ, ¿aa 'u cwiluiindyu' Cristo, Jnda Ty'oots'om?

⁶⁴ T'oo Jesús nnoom:

—Majo'ndyo ñ'oom na matsu'. Ndo' mati matseicandiya 'o na 'io cha xuee na cwii wjaatina' nnty'ia'ndaⁿyo' ja na cwiluiindyo ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee na m'aa'ndyo yuu na matseit'maaⁿñena' ja ntyjaa' Ty'oots'om ntyjaya. Jom tseixmaaⁿ cha'tso najnda. Ndo' nnty'ia'yo' ja na nnaaⁿ cañoom'luee na nndyocuannda'a ñequio nchquiu.

⁶⁵ Quia jo' tyee na cwiluiitquieñe jndii'ñe liaⁿaⁿ na lioom'm, tsoom:

—Tsa^m'aaⁿ jnda seineiiⁿ ñ'omntjeiⁿ nacjoo' Ty'oots'om. Ticaⁿ'tina' 'ñeeⁿ na nncwji'yuu'ñe nacjoom'm. 'O cwindye'yo' ñ'omntjeiⁿ na tsoom. ⁶⁶ ¿Ljo' cwilatiuu'yo' je' ñ'e'ñê?

T'oo nn'aⁿ nnoom, jluena:

—Tsa^m'aaⁿ maxjeⁿ tseixmaaⁿ na cueeⁿ'eⁿ.

⁶⁷ Ndo' tyoñomna ndaajnaⁿ nnoom. Tyotioona nda' jom ndo' nt'om tyotmeiiⁿ nda' watmeiⁿ nnoom. ⁶⁸ Ndo' jluena nnoom:

—'U na cwiluiindyu' Cristo na jñom Ty'oots'om, cwa cjaawee' 'ndyo' 'ñeeⁿ tmeiⁿ nda' 'u.

Macwji'ñe Pedro cantyja 'naa' Jesús

(Mr. 14:66-72; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Yocheⁿ na cwiluii na nmeiiⁿ, Pedro wacatyeeⁿ tach'eⁿ ndo' tyjee'cañoom cwii yuscu na mandí'ntjom jo' jo'. Tso tsaⁿ'ñeeⁿ nnoom:

—'U maxjeⁿ ñeñ'eⁿ ñ'eⁿ Jesús, tsaⁿ na jnaⁿ Galilea.

⁷⁰ Saa Pedro tjei'ñê ñequio na ndye cha'tsondye naⁿ'ñeeⁿ. Tsoom:

—Meiⁿchjoo ticaljeii ñ'oom na matsu'.

⁷¹ Jnda chii tjaaⁿ na waa 'ndyoots'a t'maⁿ ndo' cwiicheⁿ yuscu na mandí'ntjom jo' jo' ljeii jom. Tso tsaⁿ'ñeeⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ na nndyoo':

—Tsa^m'aaⁿ maxjeⁿ ñeñ'eeⁿ ñ'eⁿ Jesús, tsaⁿ na jnaⁿ Nazaret.

⁷² Cwiicheⁿ cwii ndii' tjei'ñe Pedro mana tjei'yom xuee' Ty'oots'om. Tsoom:

—Ntyjii Ty'oots'om na ticwajnaⁿ'a tsa^m'aaⁿ.

⁷³ Tyoowiquiuu' ndo' nt'omcheⁿ nn'aⁿ na meintyjee' jo' jo' ty'entyjaa'na jom. Jluena nnoom:

—Mayuu'cheⁿ na 'u cwii joo nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ tsa^m'aaⁿ. Ee ñ'oom na matsei'neiⁿ ma'mo'na' na Galilea jnaⁿ.

⁷⁴ Quia jo' to' Pedro na tju' che'nqueⁿ ñ'omwi' nacjoom'm. Tsoom na ntyjiicheⁿ Ty'oots'om na mayom'm. Tsoom:

—Ja maxjeⁿ 'icwajnaⁿ'a tsa^m'aaⁿ.

Ndo' majo'to xjeⁿ'ñeeⁿ seixuaa caxtijndyo. ⁷⁵ Mañoom' tjañjoom' ts'om Pedro juu ñ'oom na jnda tso Jesús nnoom: “Cwii tjocheⁿ: “Cwii tjocheⁿ na nntseixuaa caxtijndyo saa 'u jnda ndye ndii' macwji'ndyu' ñ'e'ndyo.” Mana jlueeⁿ'eⁿ ch'eⁿ. Sei'ndaa'ñ'eⁿna' ntyjeeⁿ, tyoty'ioom.

27

'Ooñ'omna Jesús na m'aa' Pilato

(Mr. 15:1; Lc. 23:1-2; Jn. 18:28-32)

¹ Quia na jnda teincoo cha'tso ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye quii' tsjoom ndaaⁿ nn'aⁿ judíos ñe'cwii jla'tjoom'na ñ'oom na t'maⁿna cue' Jesús. ² Jla'tye'na jom, ty'eñ'omna jom. Ty'ecatioona cwenta jom l'o nquii Poncio Pilato na juu cwiluiiñe gobiernom.

Cantyja na tue' Judas

³ Ndo' Judas, ts'aⁿ na tquiaa cwenta Jesús luee naⁿ'ñeeⁿ, quia na nty'iaaⁿ'aⁿ na jnda teijndaa' na nncue' Jesús, tioo na jeeⁿ tia ntyjeeⁿ cantyja na s'aaⁿ. Tjat-seilcweeⁿ'eⁿ ntquiuu nchoo' nqui s'om xuee ndaaⁿ ntyee na cwiluiitquiendye ñequio ndaaⁿ nn'aⁿ na cwiluiitquiendye quii' tsjoom. ⁴ Tsoom ndaaⁿ naⁿ'ñeeⁿ:

—T'maⁿ jna'ya waa na seiquiogya cwii ts'aⁿ luee'yo' na tjaa'naⁿ jnaⁿ tseixmaⁿ.

T'oo naⁿ'ñeeⁿ nnoom, jluena:

—¿Ljo' mach'eena' jâ na ljo'? Cando' nncu'.

⁵ Quia jo' Judas tyeⁿnqueeⁿeⁿ s'om xuee'ñeeⁿ naquii' wats'om t'maⁿ. Jnda jo' jlueeⁿeⁿ, tjaaⁿ. Tjatseintyañê, seicuee'ñe cheⁿnqueⁿ.

⁶ Ntyee na cwiluitquiendye jla'xcwiina s'om'ñeeⁿ. Jluena:

—S'ommeiiⁿ jnda njoml'ua na nncue' ts'aⁿ. Jo' chii ticaty'iomyana' na nlatjooⁿ'a joona' ñequio s'om na cwiquioo cwentaa' Ty'oots'om.

⁷ Jnda na jla'tjoom'na ñ'oom ñ'eⁿ nc'iaana, jla'catsuuna s'om'ñeeⁿ. Tioml'uana cwii taⁿ tyuaa na jnda^a ts'aⁿ na mach'ee ncuua. Jo' jo' l'ana wats'om tyue' yuu na nnc'oocaty'iuuna l'oo, nn'aⁿ na cwe' cwiquieya tsjoomna. ⁸ Cwe' jo' hasta xuee je' jndyu tyuaa'ñeeⁿ Tyuaa Niom'. ⁹ Ndo' na luua' tui seicanda^a'ñena' ñ'oom 'ndyoo profeta Jeremías, tsoom: “Nn'aⁿ Israel jla'jndaa'ndyena na njoml'uañe ts'aⁿ ntquiuu nchoo' nqui s'om xuee. Jnda chii to'ñooml'cwe'na s'om'ñeeⁿ. ¹⁰ Ñequio joona' jla'jndana cwii taⁿ tyuaa' ts'aⁿ na mach'ee ncuua cha'xeⁿ na t'moⁿ Ty'oots'om nooⁿ na maxjeⁿ nluui.”

Tyomeintyjee' Jesús jo nnom Pilato
(Mr. 15:2-5; Lc. 23:3-5; Jn. 18:33-38)

¹¹ Ty'eñ'omna Jesús, tyomeintyjeeⁿeⁿ jo nnom gobiernom Pilato. Tax'ee tsaⁿ'ñeeⁿ nnoom:

—¿Aa 'u cwiluiindy' Rey cwentaa nn'aⁿ judíos?

T'o Jesús, tsoom:

—Maxjeⁿ jo' ja, cha'na matsul'.

¹² Ntyee na cwiluitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwiluitquiendye quii' tsjoom tqiiana jnaaⁿ'aⁿ nnom Pilato. Ndo' meiiⁿ na cwiqueⁿ'na ñ'oom nacjoom'm saaⁿ jom meiiⁿ cwii ñ'oom tic'ooⁿ. ¹³ Jo' chii tso Pilato nnoom:

—¿Aa maxjeⁿ ticandi' ñ'oommeiiⁿ na cwitjei'yuu'ndyena najo'?

¹⁴ Saaⁿ meiiⁿ cwii 'ndyoo ñ'oom tic'ooⁿ cantyja ñ'oom na tuee'na nacjoom'm. Jo' chii s'aana' na jeeⁿ tjawee' ts'om Pilato na tic'o Jesús.

Cwiiwjndaa'tyeⁿ na nncue' Jesús
(Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38–19:16)

¹⁵ Ndo' ticwii chu na nncuee' xuee pascua tyowaa costumbre na nquii gobiernom nntseicandyaañê meiiⁿ cwii'ñeeⁿ cheⁿ p̄aso na nntaⁿ nn'aⁿ. ¹⁶ Ndo' quia jo' tyom'aaⁿ cwii p̄aso na jndyu Barrabás w'aancjo na t'maⁿ ñ'oom waa nacjoom'm. ¹⁷ Ndo' quia na tjomndye nn'aⁿ, tax'ee Pilato nda^ana, tsoom:

—Je' candu'yo', ¿'ñeeⁿ juu l'ue n'om'yo' na nntseicandyaandyo? ¿Aa juu Barrabás, oo ¿aa Jesús na cwilue nn'aⁿ na cwiluiñe Cristo?

¹⁸ Ee sei'noⁿ Pilato na cwe' na jndoona Jesús jo' chii jla'quioona juu l'ooⁿ nchii ee na waa jnaaⁿ' tsaaⁿ'ñeeⁿ.

¹⁹ Ndo' yocheⁿ na wacatyeeⁿ na nncu'xeeⁿ ñ'oom'ñeeⁿ seicwanom scoom'm cwii ñ'oom na m'aaⁿ. Tso: “Ticati'ndyu' ñ'oomwaa' ee tsaⁿ'm'aaⁿ' matseix-maaⁿ cantyja na maty'iomyana'. Ee tsjom teincooquuu' jeeⁿ ñeseicachjuu tsaⁿ'tsjom ja cantyja 'naaⁿ'aⁿ.”

²⁰ Ndo' ntyee na cwiluitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwiluitquiendye quii' tsjoom tyola'jndo'na n'om nn'aⁿ na cataⁿ na ñeeⁿ na candyaañe juu Barrabás ndo' Jesús cueeⁿeⁿ. ²¹ Jo' chii tax'eennda' Pilato ndaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye, tsoom:

—Cwa candu'yo', ¿cwaⁿ cwii na wendye joona l'ue n'om'yo' na catseican-dyaandyo?

Joona t'ooⁿa, jluena:

—Juu Barrabás.

²² Tax'eennda' Pilato nda^ana. Tsoom:

—Xeⁿ juu Barrabás ndyaañê quia jo' ¿chiiu nnts'aayo ñequio Jesús na cwindu'yo' na cwiluiñe Cristo?

Cha'tsondye naⁿñeeⁿ t'oona nnoom, jluena:

—Caty'ioom' jom ts'oom'naaⁿ.

²³ Quia jo' tax'ee Pilato ndaana, tsoom:

—¿Ljo' jna' tseixmaaⁿ nquiu'yo'?

Saa majndeiti jla'xuaa naⁿñeeⁿ, jluena:

—Caty'ioom' jom ts'oom'naaⁿ.

²⁴ Jnda na nty'iaa' Pilato na tícana'ñê ñ'oom'ñeeⁿ hasta manndyo na nla'twendyena nacjoom'm, quia jo' tcaaⁿ ndaatioo, jñoom'm na jndoo' cha'tsondye naⁿñeeⁿ. Tsoom:

—Je' mandyuu'a cha calui'yuu'na' na ticachoo jnaⁿ xeⁿ nlacue'yo' tsaⁿm'aaⁿ na tjaa jnaaⁿ. Jo' chii, cajndo' ncjo'yo'.

²⁵ Saa t'oog cha'tsondye naⁿñeeⁿ, jluena:

—Ljo' ch'eeⁿa' já. Ncjooyá nnchoonquaaⁿyá jnaⁿ ñequio ndaayá na nncue' tsaⁿm'aaⁿ.

²⁶ Jo' chii Pilato seicandyaañê Barrabás cha'xjeⁿ na taⁿ nn'aⁿ. Ndo' sa'ntjoom na cala'sei' sondaro 'naa'aⁿ Jesús. Jnda jo' tquiaaⁿ juu lueena na caty'ioomna juu ts'oom'naaⁿ.

²⁷ Jnda jo' ty'eñ'om sondaro'ñeeⁿ Jesús naquii'cheⁿ wats'iaaⁿ. Jo' jo' jla'tjomndye cha'tso ntnaaⁿ sondaro nacañom'm. ²⁸ Tjeii'na lia'aⁿ ndo' jla'cweena cwiicheⁿ liaa jom, liaatco colo wee juuna'. ²⁹ Ndo' jla'tyjoondyena n'oomnoom cwii tsei. Tioomna juuna' xqueeⁿ cha'cwijom corona. Ndo' tjaa'ndyena cwii tsmaaⁿ ts'oogⁿ ntyjaya cha'cwijom ts'oom'ei' tsa'mats'iaaⁿ t'maⁿ. Jnda chii tyota'na cantyena jo nnoom na cwe' cwincona jom. Tyoluena:

—Cwila't'maaⁿndyô 'u Rey cwentaa nn'aⁿ judíos.

³⁰ Mati tyotuee'na ndaajnaⁿ cjoom'm. Tjeii'ndyena tsmaaⁿ na ndii' ts'oogⁿ, tyotmeii'na juuna' xqueeⁿ. ³¹ Jnda tjacjoona na cwincona jom, quia jo' tjeii'na liaatco'ñeeⁿ, jla'cweennda'na lia'aⁿ jom. Jnda chii ty'eñ'omna jom na nnty'ioomna jom ts'oom'naaⁿ.

Cwity'ioomna Jesús ts'oom'naaⁿ

(Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

³² Xjeⁿ na ma'oocalui'na quii' tsjoom, tjomndyena cwii ts'aⁿ tsjoom Cirene na jndyu Simón. L'ana na jnde'i'na na cjaañ'oom ts'oom'naaⁿ na ñoom Jesús.

³³ Tquiena cwii joo na jndyu Gólgota. Ñ'oomwaa' ñecatsona' Ta Tsei'xqueⁿ Ts'oo. ³⁴ Tquiana winom na nnc'om na tjoom'na' ñequio cwii nasei na ja. Saa tatic'om quia ljeii' na tjoom' nasei'ñeeⁿ.

³⁵ Ndo' quia jnda ty'ioom sondaro jom ts'oom'naaⁿ, tyo'oona x'iaa na nnty'iaana 'ñeeⁿ nleijnoom' cwii cwii lia'aⁿ. Ndo' na luua' tuii seicandañ'ñena' ñ'oom na seiljeii profeta. Tso: “Tyo'oona x'iaa na nnty'iaana 'ñeeⁿ joona nleijnoom' cwii cwii liaya.” ³⁶ Jnda chii ty'ecwindyuaandye sondaro'ñeeⁿ na cwil'ana cwenta Jesús. ³⁷ Ndo' jo ndyeyu ts'om xqueeⁿ ty'ioomna ljeii na t'moⁿ'na' jnaa'aⁿ. Tsona': “Luaañe juu Jesús na cwiluiñe Rey cwentaa nn'aⁿ judíos.”

³⁸ Mati jo' jo' ty'ioomna we na'canty'ue n'oom'naaⁿ, cwii tsaⁿñeeⁿ ñoom ts'oom'naaⁿ na meintyjee' ntyjaa' Jesús ntyjaya. Ndo' cwiicheⁿ tsaⁿñeeⁿ ñoom ts'oom'naaⁿ na meintyjee' ntyjatymaaⁿ. ³⁹ Ndo' nn'aⁿ na tyowinom jo' jo' tyoluena ñ'omwi' nacjoo' Jesús. Tyola'caandyena nqueⁿna. ⁴⁰ Tyoluena:

—'U ts'aⁿ na matsu' na nntseyuui' wats'om t'maⁿ ndo' ñendyee xuee nntseywe'nnda' juuna', cwa je' cwji'n'maaⁿndyu' cheⁿnncu'. Xeⁿ mayuu' na cwiluiindy' Jnda Ty'oots'om, cwa candyo'cue' ts'oom'naaⁿwaa'.

⁴¹ Ndo' ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés, ñequio nn'aⁿ tmaaⁿ fariseos, ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye naquii' tsjom cha'tsondye naⁿñeeⁿ mati maluaa' tyola'jnaaⁿ na Jesús. Tyoluena:

⁴² —Jeeⁿ ya ñetjei'n'maaⁿñê nt'omcheⁿ saa tileicandaa nncwji'n'maaⁿñe cheⁿnqueⁿ. Xeⁿ mayuu' na cwiluiiñê Rey cwentaa jaa nn'aⁿ Israel, cwa candyocueeⁿ na ñoom ts'oom'naaⁿ quia jo' nlayuu'a ñ'eⁿñê. ⁴³ Jom matseicantyyaa' ts'oom ñequio Ty'oots'om ee tsoom ndaaya na jom cwiluiiñê Jnda Ty'oots'om. Jo' chii xeⁿ na mayuu' na jnda ntyjii Ty'oots'om ñ'eⁿñe, cwji'n'maaⁿñê juu.

⁴⁴ Ndo' mati naⁿcanty'ue na ñom n'oom'naaⁿ ñ'eⁿ Jesús, tyotuee'na ñ'omwi' nacjoom'm.

Tquiaaⁿe Jesús na tueeⁿeⁿ

(Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

⁴⁵ Quia na tuee' na quiajmeiⁿl, teijaaⁿ cha'waa tsjoomnancue hasta na ndyee na matmaaⁿ. ⁴⁶ Juu xjeⁿñeeⁿ jndei seixuaa Jesús, tsoom:

—Elí, Elí, lama sabactani.

(Ñ'oomwaa' matsona': Tsotyaya Ty'oots'om, ¿chiiu na ma'ndii' ja?)

⁴⁷ Cwantindyee joo nn'aⁿ na m'aⁿ ndyoo' quia na jndyena ñ'oommeiⁿl, jluena:

—Tsaⁿm'aaⁿl macwaaⁿ profeta Elías.

⁴⁸ Ndo' mantyya jleinom cwii ts'aⁿ, tjac'oom cwii 'naⁿ na ya maw'ana' ndaa. Nchjeeñê juuna' naquii' winom na ta, tiom juuna' nnom tmaaⁿ cha nndaⁿ nncue'cañoomna' 'ndyoo Jesús na nnc'uu. ⁴⁹ Saa nt'omcheⁿ nn'aⁿ tyoluena:

—Ca'ndii' jom. Ñ'eⁿcanty'iaayá aa nncwje'cañoom Elías na nncwji'n'maaⁿñe jom.

⁵⁰ Quia jo' seixuaannda' Jesús jndei, mana tueeⁿeⁿ. ⁵¹ Ndo' xjeⁿñeeⁿ liaatco na ntyjaty'io wats'om t'maⁿ jndii'tcona' hasta xjeⁿ nomtyuaacheⁿ. Jndei s'eii tyuaa ndo' tiuu ljo'. ⁵² Mati jnaaⁿ ndei'luaa ndo' jndye nn'aⁿ na jnda tja na tyola'yu' ñequio Ty'oots'om tando'nnda'na xjeⁿñeeⁿ. ⁵³ Quia na jnda tando'nnda' Jesús, mati naⁿñeeⁿ jlui'na naquii' ndei'luaana, ty'equie'na quii' tsjom Jerusalén. Jo' jo' teitquioo'ndyena ndaa jndye nn'aⁿ.

⁵⁴ Ndo' juu capeitaⁿ ñequio sondaro 'naaⁿaⁿ na cwil'a cwenta Jesús quia na nty'iaana na s'eii ndo' tqeⁿna cwenta cha'tso na tuii, jeeⁿ ndya' tyuena. Jluena:

—Mayuu'cheⁿ tsaⁿm'aaⁿl tyoluiiñê Jnda Ty'oots'om.

⁵⁵ Ndo' jo' jo' m'aⁿ jndye yolcu na cwe' cwinty'iaatquiana ljo' cwiluii. Jnaⁿ naⁿñeeⁿ ts'ondaa Galilea, tquiontyyona naxeⁿl Jesús na cwindye'ntjomna nnoom. ⁵⁶ Quii'ntaa' yolcu'ñeeⁿ ñ'eⁿ María Magdalena ñequio María tsondyee Jacobo ñ'eⁿ José, ndo' ñequio tsondyee ntseinda Zebedeo.

Oocaty'iuuna Jesús

(Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁵⁷ Quia tuee' na tmaaⁿ, cwii tsaⁿtya na jndyoo José na jnaⁿ tsjoom Arimatea, cwiluiiñê ts'aⁿ na matseijomñe ñ'oom na t'moⁿ Jesús, ⁵⁸ tjaaⁿ na m'aaⁿ Pilato, tjacaaⁿ ts'oo Jesús. Ndo' tquiaa Pilato ñ'oom'm na ñ'eⁿ quia sondaro sei'tso 'naaⁿ Jesús nnom José. ⁵⁹ Quia jo' tjaco'ñom José Jesús, seityooñê liaa sábana na lju' juu ts'oo'ñeeⁿ. ⁶⁰ Jnda chii tjaa'ñê ts'oo'ñeeⁿ naquii' tsue'tsj'o' xco na jnda tuiiya na tseixmaⁿna' tsei'tsuaa 'naaⁿaⁿ. Jnda jo' seicuu'ñê 'ndyoo

tsei'tsuua ñequio cwii tsjo' t'maⁿ, mana tjaaⁿ. ⁶¹Ndo' María Magdalena ñequio cwiicheⁿ María nty'iaacheⁿ na luaa' s'aaⁿ. Ty'ewindyuaandyena ndyeyu 'ndyoo tsei'tsuua'ñeeⁿ.

Cwil'a sondaro cwenta tsei'tsuua

⁶²Xuee na tuii na luaa', maxuee na cwila'jndaa'ndye nn'aⁿ 'naⁿ na nlca'na' joona ee na 'io xuee na nnta'jndyeena. Quia na teincoo cwiicheⁿ xuee, ntyee na cwiluitquiendye ñequio nn'aⁿ fariseos, ñecwii tmaaⁿ ty'ena na m'aaⁿ Pilato. ⁶³Jluena nnoom:

—'U ta gobiernom, cwijaañjoom' n'ooⁿyâ ñ'oom na tyotso tsaⁿcantu'ñeeⁿ quia ndi wanoom'm. Tsoom na xuee jndâ ndyee nncwando'xcoom jndâ na tueeⁿeⁿ. ⁶⁴Cwe' jo' l'ue n'ooⁿyâ na catsa'ntjom' sondaro 'naⁿ, na c'oocal'ana cwenta tsei'tsuuaⁿaⁿ hasta xeⁿjndâ teinom ndyee xuee cha nntseicu'na' na joo nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê nluie'cañomna ndo' nnty'ueena sei'ts'o 'naaⁿaⁿ, jndâ jo' nluena ndaa nn'aⁿ na jom jndâ mawando'xcoom na tueeⁿeⁿ. Ndo' juu cantuwaa' t'maⁿti ññequiu'nn'aⁿna' nn'aⁿ nchiiti ñ'oom na ñeseineiiⁿ xjeⁿ na ñetanoom'm.

⁶⁵T'o Pilato ndaana, tsoom:

—Nmeiiⁿ sondaro na mañequia luee'yo'. Cwa catsa'yo' ñ'eⁿndyena. Ya ya cwenta cal'a'yo' tsei'tsuua'ñeeⁿ.

⁶⁶Quia jo' ty'e naⁿñeeⁿ. Ty'ela'cu'tyeⁿna tsei'tsuua. Ty'ioomna sayo yuu na ntjom 'ndyoo tsue'tsjo' quío tsjo' t'maⁿ cha nnooⁿ xeⁿ nntseicanaaⁿñe ts'aⁿ. Jndâ chii 'ndyena sondaro na nl'a cwenta tsei'tsuua.

28

Tando'xco Jesús

(Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹Jndâ teinom xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ judíos ndo' jndâ jaawixuee xuee najndyee smanaⁿ, quia jo' tja María Magdalena ñequio cwiicheⁿ María, ty'ecajndoo'na tsei'tsuua. ²Mats'ia jo' jndeiⁿ s'eii. Ee cwii ángel cwentaa' Ty'oots'om jnaaⁿ cañoom'luee, jndyocueeⁿ na waa tsei'tsuua. Teiñooⁿ tsjo' na tã' 'ndyoo tsei'tsuua'ñeeⁿ, tjacjom nacjoo'na'. ³Cha'waañê caxueeñê cha'cwijom chomtsuee. Ndo' canchii' liaⁿaⁿ cha'na canchii' tsaaⁿ. ⁴Ndo' sondaro na cwil'a cwenta tsei'tsuua, quia na nty'iaana ángel'ñeeⁿ tyoteindyena, tquiaandyena nomtyuaa, cha'cwijom l'oo joona. ⁵Quia jo' seineiⁿ ángel ndaa yolcu'ñeeⁿ, tsoom:

—Tilacatyendyo'. Ee mantyjiiya na Jesús cwil'ue'yo', nquii tsaⁿ na ty'ioom nn'aⁿ ts'oom'naaⁿ. ⁶Je' tac'oomñê ñjaaⁿ, ee na jndâ mawando'xcoom na tueeⁿeⁿ cha'xjeⁿ ñ'oom ñetsoom. Quiocanty'ia'yo' yuu ñetacatyeeⁿ. ⁷Jndâ jo' calatyua'yo', catsalacandii'yo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê na jndâ mawando'xcoom. Ndo' candu'yo' na mawjaañetyeeⁿ ts'ondaa Galilea, jndâ jo' catsantjo'yo'. Jo' jo' nleicwindyo' ñ'eⁿñê. Ñ'oommeiiⁿ jndyocatsjooⁿya ndaa'yo'.

⁸Ndo' yolcu'ñeeⁿ, jndeiⁿ jlui'na tsei'tsuua, jeeⁿ tyuena ndo' neiiⁿna. Jla'tyuua'na na nla'candiina nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê na luaa' jndyena. ⁹Ndo' mats'ia jo' tjomndyena Jesús. Tquiaaⁿ na xmaⁿndyena. Ndo' ta'na cantyena, ta'xcweendyena n'eeⁿ na tyola't'maaⁿndyena jom. ¹⁰Ndo' tso Jesús ndaana:

—Tilacatyendyo'. Catsa'yo', tsalacandii'yo' nn'aaⁿya na c'oona ts'ondaa Galilea. Jo' jo' nnty'iaana ja.

Ñ'oom na tyolue sondaro

¹¹ Yocheⁿ na 'oo yolcu'ñeeⁿ, nt'om sondaro na tyol'a cwenta tsei'tsuua ty'equie'na quii' tsjoom Jerusalén, ty'ela'candiina ntyee na cwiluitquiendye cha'tso na tuui. ¹² Ndo' ntyee'ñeeⁿ jla'tjoom'na ñ'oom ñequio nn'aⁿ na cwiluitquiendye naquii' tsjoom, mat'maaⁿ tsjo'ñjeeⁿ tquiana ndaa sondaro'ñeeⁿ.

¹³ Ndo' jluena ndaa naⁿñeeⁿ:

—Candu'yo' ndaa nn'aⁿ na cwe' natsjom tquie'cañom nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús. Tquiocanty'ueena sei'ts'o 'naa'aⁿ xjeⁿ na cwinda'yo'. ¹⁴ Tinc'om'yo' ñ'omtiuu tjaa ljo' nntjom'yo', ee xeⁿ nndii gobiernom ñ'oomwaa', já manquiuuyâ chiuu nlui'ljuu' ñ'oom 'na'yo' luaa'.

¹⁵ Ndo' to'ñoom sondaro tsjo'ñjeeⁿñeeⁿ. To'na, tyot'oomna ñ'oom cha'xjeⁿ na jnda jndyena na caluena. Cwe' jo' hasta je'cheⁿ ndicwaⁿ cwila'neiⁿ nn'aⁿ judíos na ty'ecanty'uee nn'aⁿ sei'ts'o 'naa' Jesús.

Jesús majñoom nn'aⁿ na c'oonquiiana ñ'oom'm

(Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁶ Quia jo' já na canchoo'cwiindyô saayâ ts'ondaa Galilea. Saawaayâ cwii ta yuu na jnda seicandii Jesús na catsaayâ. ¹⁷ Xjeⁿ na nty'iaayâ jom tyolat'maaⁿndyô jom. Saa ñ'eeⁿ cwantindyô na tijndaa' nquiuuyâ aa mayuu' na jom. ¹⁸ Quia jo' seicandyoo'ñê nacañoomyâ. Tsoom ndaa^{yâ}:

—Nandyee cañoom'luee ñequio tsjoomnancue, cha'waa matseixmaⁿya na jndo, ¹⁹ jo' chii catsa'yo' na m'aⁿ nn'aⁿ ticwii cwii ndyuaa. Nñe'quia'yo' ñ'oom naya ndaana cha nla'yu'na ñ'eⁿndyô. Calats'oomndyo' joona ñequio xuee' Tsotyaya, ñequio xuee' Ja na Jnaaⁿ, ndo' ñequio xuee' Espíritu Santo. ²⁰ Cat'moⁿyo' na cala'candana cha'tso ñ'oom na jnda tquiaya ndaa'yo'. Ndo' cjaañjoom' n'om'yo' na m'aaⁿya ñ'eⁿndyô' ticwii xuee', hasta na nntycwii tsjoomnancue. Amén.

Ñ'oom naya cantyja 'naaⁿ Jesucristo na seiljeii Marcos

Tyoñequiaa Juan ñ'oom ndyuua na tjaa nn'aⁿ c'om
(Mt. 3:1-12; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

¹ Luaa waa na jnaⁿ ñ'oom naya cantyja 'naaⁿ Jesucristo, Jnda Ty'ooots'om.

² Jnda seicandaa'ñena' ñ'oom na seiljeii profeta Isaías, matsona':

Majñooⁿñetyaya cwii moso 'naⁿya na wjaajndyee jo njom'. Jom nncwji'yuu'ñe cantyja 'naⁿ, cha mam'aⁿc'eendye nn'aⁿ quia na nncue'cañoom'.

³ Jom ts'aⁿ na jndei matseineiⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ jo ndo' yuu tjaa nn'aⁿ c'om. Matsoom: "Calajndaa'ndyo' naquii' n'om'yo' cha'cwijom cwii nato na juu jo' nndyocwjee'cañoom nquii na nntsa'ntjom 'o.

Cata'ndyo'xcwe'yo' cha'cwijom cwilayo'yo' nato na ñoom."

⁴ Ñ'oommeiⁿ seicandaa'ñena' quia na to' Juan na tyotseits'oomñe nn'aⁿ ndyuua yuu tjaa nn'aⁿ c'om. Tyoñequiaaⁿ ñ'oom na calcwe' n'omna jnaaⁿna cha nntseit'maⁿ ts'om Ty'ooots'om joona ndo' nleits'oomndyena. ⁵ Jndye nn'aⁿ ty'e na m'aaⁿ na jnaⁿna cha'waa ts'ondaa Judea ñequio tsjoom Jerusalén. Jnda na lcwe' n'omna jnaaⁿna, seits'oomñe joona ts'om jndaa Jordán.

⁶ Juan'ñeeⁿ tyocweⁿ liaa na tuiina' ñ'eⁿ soo' camello. Chi'tyeⁿ xcweeⁿeⁿ cwii tjaaⁿ. Tyocwaaⁿaⁿ calcaa ntyue' ndo' tyo'om tsiom' jndaa. ⁷ Luaa ñ'oom na tyoñequiaaⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ, tyotsoom:

—Mandyontyoⁿ nqueⁿ na t'maⁿti tseixmaaⁿ, nchiiti ja. Ticatseixmaⁿya na cwe' ja nndi'ntjoⁿya nnoom na nntseicanaⁿa lcoom'm. ⁸ Ja matseits'oomndyo' ñequio ndaatoo, saaⁿ nqueⁿ nntseits'oomñe 'o ñequio Espiritu Santo.

Na teits'oomñe Jesús
(Mt. 3:13-17; Lc. 3:21-22)

⁹ Tiempo'ñeeⁿ jnaⁿ Jesús tsjoom Nazaret, ts'ondaa Galilea. Tyje'cañoom Juan ndyuua yuu na tjaa nn'aⁿ c'om. Ndo' seits'oomñe Juan jom ts'om jndaa Jordán. ¹⁰ Quia na jlueeⁿeⁿ naquii' ndaa mantyjacheⁿ nty'iaaⁿaⁿ na seicanaaⁿñena' tsjo'luee. Jndyocue Espiritu Santo cha'cwijom catu'. Jndyocaljo nacjoom'm. ¹¹ Ndo' teic'uaa na seineiⁿ Ty'ooots'om cañoom'luee. Matso:

—'U cwiluindyu' Jndaaya na jeeⁿ candya' ts'ooⁿya. Cantyja 'naⁿ 'u ñequii'cheⁿ mañequiaana' na neiⁿya.

Ñe'queⁿ tsaⁿjndii xjeⁿ Jesús
(Mt. 4:1-11; Lc. 4:1-13)

¹² Ndo' mantyjacheⁿ tjañ'oom Espiritu Santo Jesús cwiicheⁿ ntyja yuu tjaa nn'aⁿ c'om. ¹³ Jo' ljo'o'ñe wen'aaⁿ xuee. Tyoqueⁿñe tsaⁿjndii na nlqueⁿ xjeⁿ jom. Mati tyom'aaⁿ Jesús quii'ntaaⁿ quioo' wjee. Ndo' tqwie'cañom ángeles na tyondye'ntjomna nnoom.

Mato' Jesús ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ ts'ondaa Galilea
(Mt. 4:12-17; Lc. 4:14-15)

¹⁴ Jnda na tju' Herodes Juan w'aancjo, quia jo' tja Jesús ts'ondaa Galilea. Jo' jo' tyoñequiaaⁿ ñ'oom naya ndaaⁿ nn'aⁿ cantyja na matsa'ntjom Ty'ooots'om. ¹⁵ Tyotsoom:

—Jnda tue'ntyjo xjeⁿ na nñe'quiandyo' na nntsantjom Ty'oqots'om 'o. Calayu'yo' ñ'oom naya 'naa'a'ndo' calcwe' n'om'yo'.

Ma'maⁿ Jesús ñequiee nn'aⁿ na cwitjeii' calcaa
(Mt. 4:18-22; Lc. 5:1-11)

¹⁶ Yocheⁿ na mawinom Jesús 'ndyoo ndaaluee Galilea, nty'iaa'aⁿ Simón ñequio tyjee tsa'ñeeⁿ Andrés. Cwituee'na tsqui' 'naa'na ts'om ndaaluee ee joona ts'iaa' 'naa'na na cwitjeii'na calcaa. ¹⁷ Quia jo' tso Jesús ndaana:

—Quio'yo' ñ'e'ndyo ndo' ja nnts'aa na nlatjom'yo' nn'aⁿ tachii cwe' calcaa.

¹⁸ Joona mañoom' 'ndyena lqui' 'naa'na. Ty'ena ñ'e'ñê.

¹⁹ Tjatjatyeen' chjoowi' 'ndyoo ndaaluee. Tuee'cañoom Jacobo ñ'e' tyjee tsa'ñeeⁿ na jndyu Juan. Joona ntseinda Zebedeo. M'a'na ts'om w'aandaa, cwila'yona lqui'tsa' 'naa'na. ²⁰ Mantya tquee'ñê joona, quia jo' 'ndyena tsotyena Zebedeo ts'om w'aandaa ñequio na'ntjoom'm. Ty'ena ñequio Jesús.

Tsa' na tyoleiñ'oom jndyeta
(Lc. 4:31-37)

²¹ Ty'ena tqiuen tsjoom Capernaum. Quia na tue'ntyjo xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ judíos quia jo' tjaquiee' Jesús naquii' wats'om. Tqoo'qⁿ na tyo'mqooⁿ ndaa nn'aⁿ. ²² Ndo' ñ'oom na tyoñequiaaⁿ, jeeⁿ tjawee' n'omna. T'mqo'na' ndaana na waa najndei na matseixmaaⁿ, ee ñ'oom na tyo'mqooⁿ cajndatina', nchii cwe' cha'na ñ'oom na cwi'tmqooⁿ nn'aⁿ na jndo' n'om chiuu t'maⁿ ljeii na tqe' Moisés. ²³ Ndo' naquii' wats'om'ñeeⁿ tyje'cañoom cwii ts'aⁿ na maleiñ'oom jndyeta juu. Jndei tyotseixuaa tsa'ñeeⁿ ñ'oom ndyuee jndyeta'ñeeⁿ.

²⁴ Tsoom nnom Jesús:

—¿Ljo' l'ue ts'om' ñ'e'ndyô já, 'u Jesús na jnaⁿ Nazaret? ¿Aa jndyo' na jndyo'tsei'tyui' na laxmaa'yâ najndaayâ? Já macwitajnaa'â 'ñeeⁿ cwilui-indyu'. Nncu' cwiluiindyu' na lju' ts'om' na jnaⁿ na m'aaⁿ Ty'oqots'om.

²⁵ Quia jo' seitia' Jesús jndyeta'ñeeⁿ. Tsoom:

—Catseicheⁿ. Calui' naquii' ts'om tsa'm'aaⁿ.

²⁶ Ndo' s'aa jndyeta'ñeeⁿ na seicantyeen'ñee tsa'ñeeⁿ ndo' tyoteiñe. S'aaⁿ na seixuaa jndei, jnda jo' jluee'ñeⁿ naquii' ts'om tsa'ñeeⁿ. ²⁷ Ndo' cha'tso nn'aⁿ na nty'iaa na luaa' tuui jeeⁿ tyuena. Tyota'x'eena ndaa nc'iaana, tyoluena:

—¿Ljo' ma'mqo'na' na luaa' tuui? Cwa cwii ñ'oom xco cwindyaa'ya je'. Ee tsa'm'aaⁿ waa najneiⁿ na matsa'ntjoom meiⁿ jndyeta ndo' cwila'candana ñ'oom na matsoom.

²⁸ Mañoom' t'om ñ'oom cantya 'naaⁿ Jesús cha'waa ts'ondaa Galilea.

Sein'maⁿ Jesús staxeeⁿ Simón Pedro
(Mt. 8:14-15; Lc. 4:38-39)

²⁹ Ndo' jnda na ljui'na wats'om, ty'ena waa' Simón ñ'e' Andrés, ndi ñ'e' Jacobo ñ'e' Juan. ³⁰ Tquienu. Ndo' jo' jo' m'aaⁿ staxeeⁿ Simón. Waa cjoo' jnduu na matseicona' juu. Mañoom' jla'candii nn'aⁿ Jesús na wii' yuscu'ñeeⁿ. ³¹ Quia jo' tjantjyaa' Jesús tsa'ñeeⁿ, t'ueeⁿ ts'o, seiweeⁿ juu. Mañoom' ntquiuuñe na matseicona' juu. Mana to' na mandintjom ndaana.

Sein'maⁿ Jesús jndye nn'aⁿ wii
(Mt. 8:16-17; Lc. 4:40-41)

³² Majuu tmaa'ñeeⁿ jnda na tjacue ñe'quioom', tqiue'cho nn'aⁿ nn'aⁿ wii ñ'e' nn'aⁿ na maleichuu jndyeta na m'aaⁿ Jesús. ³³ Manndyo ndyueendye nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ na tqienu na cwe' 'ndyoots'a w'aa'ñeeⁿ. ³⁴ Xje'ñeeⁿ sein'maaⁿ jndye nn'aⁿ wii cha'tso nnom ntycu na cwitjoomna. Mati jndye

jndyeta tjeiⁿeⁿ naquii^l n'om nn'aⁿ. Meiⁿ tñquiaaⁿ na nla'neiⁿ jndyeta^lñeeⁿ meiⁿcwii^l ñ'oom ee tical'ue ts'oom na nndye nn'aⁿ cantyja 'naaⁿaⁿ. Ee jndyeta^lñeeⁿ manquiuna 'ñeeⁿ cwiluiiñê.

Jesús mañequiaaⁿ ñ'oom ts'ondaa Galilea

(Lc. 4:42-44)

³⁵ Teincoo cwiicheⁿ xuee ndicwaⁿ jaaⁿcheⁿ teicantyyaaⁿ, tjaaⁿ cwii joo yuu na ñenqueⁿ. Jo^l jo^l tyotseineiⁿ nnom Ty'ooots'om. ³⁶ Ndo^l Simón ñequio nc'iaaⁿaⁿ ty'entyjona naxeⁿ! Jesús na cwil'ueena jom. ³⁷ Jnda^l na jliuna jom, jluena nnoom:

—Jndye nn'aⁿ jeeⁿ cwil'uee 'u.

³⁸ Tsoom ndaana:

—Cjaaya nt'omcheⁿ njoom na nndyoo^l cha mati jo^l nñequiaya ñ'oom naya na nndye nn'aⁿ. Ee maxjeⁿ ts'iaaⁿwaa^l na qui na jndyoo^lya.

³⁹ Quia jo^l tyomanoom chaⁿwaa ts'ondaa Galilea. Tyoñequiaaⁿ ñ'oom naya naquii^l lan'om 'naaⁿ naⁿñeeⁿ cwii cwii joo. Ndo^l tyocwjeeⁿeⁿ jndyeta naquii^l n'om nn'aⁿ.

Seinⁿmaⁿ Jesús ts'aⁿ na chuu tycu lepra

(Mt. 8:1-4; Lc. 5:12-16)

⁴⁰ Tyjeeⁿcañoom cwii ts'aⁿ na m'aaⁿ Jesús na chuu tycu lepra. Tco'xtye jo nnoom, s'aa ty'oo, tso:

—Ta, ntyjii 'u ndaqa nntseinⁿmaⁿ! ja, xeⁿ wajnaⁿ na maty'iomna^l.

⁴¹ Jesús t'oom na wi^l ts'oom tsaⁿñeeⁿ. Seilloom ts'oqⁿ, tyeⁿnquioomⁿ m juu. Tsoom nnom:

—Maxjeⁿ maty'iomna^l na ljo^l. Canⁿmaⁿ!

⁴² Mantyya tsu tycu lepra. Mana ljuu^l tjaaⁿaⁿ chaⁿwaañê. ⁴³ Jnda^l jo^l jñom Jesús tsaⁿñeeⁿ, tyeⁿ ñ'oom tsoom nnom:

⁴⁴ —Meiⁿcwii ñ'oom ticatsu^l ndaqa nn'aⁿ chiuu tuii na n'maⁿ! Saa cja^l, cja'tseicaⁿmoⁿndyu^l nnom tye. Ndo^l quiaa^l quioo^l nnoom na matseitⁿmaaⁿndyu^l Ty'ooots'om chaⁿxjeⁿ na tyotsaⁿntjom Moisés. Ee laaⁿ'ti^l nncwji^lyuuⁿñena^l ndaqa nn'aⁿ na jnda^l n'maⁿ!

⁴⁵ Saa quia na tja tsaⁿñeeⁿ, toqⁿ na tyotseineiⁿ, tyotsoñⁿ'eeⁿ chiuu waa na n'maaⁿ. Jo^l chii mañoom^l t'om ñ'oom ndiocheⁿ. Cwe^l jo^l seicuⁿ'na^l na nncjaaquee^l Jesús meiⁿnquia tsjoom ee jeeⁿ jndye nn'aⁿ nnc'oontyyaaⁿ na xeⁿ nliuna jom. Jo^l chii ljooⁿñê yuu tjaa nn'aⁿ c'oom ndo^l tqwieⁿcañom nn'aⁿ na m'aaⁿ na jndye joo jnaⁿna.

2

Seinⁿmaⁿ Jesús ts'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee

(Mt. 9:1-8; Lc. 5:17-26)

¹ Jnda^l na teinom cwantindyo xuee, tueⁿcañoomnda^l Jesús tsjoom Capernaum. Ndo^l teic'uaa ñ'oom na jnda^l tyjeeⁿeⁿ, m'aaⁿ waa^l cwii ts'aⁿ. ² Jndye nn'aⁿ tjomndyena jo^l jo^l hasta tileicwiiⁿndeiⁿ w'aa. Meiⁿ cwe^l 'ndyoots'a tñcandaqa nlquieⁿcañomna. Ndo^l tyoñequiaaⁿ ñ'oom^l Ty'ooots'om ndaana. ³ Ndo^l jo^l tqwieⁿcañom ñequieⁿ nn'aⁿ na m'aaⁿ Jesús. Tquioñⁿomna cwii ts'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee. ⁴ Quia na nty'iaana na tñcandaqa nnc'oontyyaaⁿ na na m'aaⁿ ee na jeeⁿ tyeⁿ m'aⁿ nn'aⁿ, quia jo^l ty'ewana xqueⁿ w'aa. Jlaⁿcanaaⁿndyena ndyeyu na meintyee^l Jesús. Jlaⁿc'oⁿna tsuee na ndii^l ts'aⁿwii^l. ⁵ Quia na nty'iaa^l Jesús na cwilaⁿ'yuⁿ'ya n'om naⁿñeeⁿ, tsoom nnom nquii^l ts'aⁿ na wii^l:

—'U jndaaya, jnda^l seitⁿmaⁿ ts'oqⁿya 'u chaⁿ'tso jnaⁿ na niom.

⁶ Ndo' nt'om nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés na teindyuaandye jo' jo', jndye ñ'oom tyola'tiuuna naquii' n'omna na ticuee' n'omna Jesús.
⁷ Jla'neiⁿ che'nquieena naquii' n'omna, jluena: "Tsaⁿm'aaⁿ! ¿chiiu na luaa' matsoom? Cwa ñ'oom ntjeiⁿ matseineiⁿ nacjoo' Ty'oots'om ee macandá jom ndaaⁿ nntseit'maⁿ ts'oom jnaaⁿ nn'aⁿ." ⁸ Ndo' ntjii Jesús na luaa' m'aaⁿ n'omna. Tsoom ndaana:

—¿Chiiu na ticuaaya nquiu'yo' ñ'eⁿndyo? ⁹ ¿Cwaaⁿ ñ'oom cwila'tiuu'yo' na tjndeit'ina' na nntsjo^o nnom tsaⁿwii'm'aaⁿ? ¿Aa nchii cha'na jnda tsjo^o nnoom na matseit'maⁿ ts'ooⁿya jnaaⁿa na waa? Oo ¿aa nchii jndeit'ina' nquiu'yo' na nntsjo^o na quicantyyaaⁿ, catseilcwiifê tsuee 'naaⁿaⁿ ndo' cjaacaⁿ? ¹⁰ Queⁿyo' cwentá, ja na cwiluiindy^o tsaⁿ na jnaⁿ cañoom'luee nntsjo^o juu ñ'oom na nquiu' 'o na jndeit'ina'. Quia jo' quia na jnda tco'yana' tsaⁿm'aaⁿ nla'ng'yo' na majndeiticheⁿ ja waa najndo^o nnom tsjoomnancue na ndaaⁿ nntseit'maⁿ ts'ooⁿya jnaaⁿ nn'aⁿ.

¹¹ Quia jo' tsoom nnom ts'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee:

—'U re, matsjooya njom', quicantyya'. Catseilcwiindyu' tsuee 'naaⁿ! Cja'to' wa'.

¹² Ndo' mantyya teicantyya tsaⁿñeeⁿ, seilcwiifê tsuee 'naaⁿaⁿ. Jlueneⁿ na jndoo' cha'tsonde na'ñeeⁿ. Jeeⁿ tjawee' n'omna na luaa' tuui. Ty-ola't'maaⁿndyena Ty'oots'om, tyoluena:

—Mei'jom ndii' tyoontyyaaya na nluii na luaa'.

Ma'maⁿ Jesús Leví na mati jndyu Mateo

(Mt. 9:9-13; Lc. 5:27-32)

¹³ Jnda tuui na luaa', tja Jesús cwiiicheⁿ cwii ndii' 'ndyoo ndaaluee ndo' jndye nn'aⁿ ty'entyjaaⁿ na jom. Tyo'mooⁿ ndaana. ¹⁴ Cwii xuee mawinoom yuu na cwitioom nn'aⁿ ts'iaaⁿndaana cwentaa' gobiernom. Jo' jo' noom'm cwii ts'aⁿ na jndyu Leví jnda Alfeo. Wacatyeeⁿ tsaⁿñeeⁿ na maco'ñoom s'om na cwitioom nn'aⁿ. Tso Jesús nnoom:

—Candyo'tseijomndyu' ñequio ts'iaaⁿ 'na'ya.

Ndo' teicantyya tsaⁿñeeⁿ, tjatseijomñe ñ'eⁿ Jesús.

¹⁵ Cwii xuee m'aaⁿ Jesús waa' Leví ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. Jo' jo' wacatyeeⁿ nacañoom' meiⁿsa ñequio na'ñeeⁿ na cwicwa'na. Ndo' mati majndye nn'aⁿ na cwito'noom ts'iaaⁿndaana nn'aⁿ cwentaa' gobiernom ñequio nn'aⁿ na cwila'tjoondye nnom Ty'oots'om cantyya na nquiu nn'aⁿ fariseos, teindyuaandyena ñ'eⁿñê. Ee jndye nn'aⁿ ty'entyjona naxeeⁿeⁿ. ¹⁶ Saaⁿ nn'aⁿ fariseos ñequio nc'iaana na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, quia na nty'iaana na macwa' Jesús ñequio nn'aⁿ na cwila'tjoondye nnom Ty'oots'om ndo' ñequio nn'aⁿ na cwito'ñoom s'om cwentaa' gobiernom, ta'x'eena ndaaⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, jluena:

—¿Chiiu waayuu na macwaaⁿaⁿ ñ'eⁿ nn'aⁿ na cwito'ñoom s'om ndo' ñ'eⁿ nn'aⁿ na cwila'tjoondye nnom Ty'oots'om?

¹⁷ Jnda na jndii Jesús na luaa' cwiluena, tsoom ndaana:

—Nn'aⁿ na tiwii titjoondyena ts'aⁿ na mach'ee nasei. Saaⁿ nn'aⁿ na wii, tjoondyena tsaⁿñeeⁿ. Ja nchii na jndyoo^o na nncwaaⁿya nn'aⁿ na m'aⁿ cantyya na maty'iomyana', ja jndyoo^o na nncwaaⁿya nn'aⁿjaⁿ.

¿Chiiu na tyoola'cwejndo'ndye nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús?

(Mt. 9:14-17; Lc. 5:33-39)

¹⁸ Nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na tyoñequiaa Juan tsaⁿ na tyot-seits'oomñe nn'aⁿ ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na cwila'naaⁿ nn'aⁿ fariseos, m'aⁿna na cwila'cwejndo'ndyena cwii xuee. Ndo' nt'omndye joona ty'entyjaa'na Jesús, ta'x'eena nnoom, jluena:

—Nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaa Juan cwila'cwejndo'ndyena ndo' majo'ti cwil'a nn'aⁿ fariseos, saā nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaa', tyoola'cwejndo'ndyena. ¿Chiuu na tyool'ana?

¹⁹ T'o Jesús cwii ñ'oom na cwe' tjañoom' cantyja 'naaⁿ nqueⁿ. Tsoom ndaā naⁿñeeⁿ:

—Nn'aⁿ na cwila'jomndye na macoco ts'aⁿ ¿aa maty'iomna' na nla'cwejndo'ndyena yocheⁿ na ndii ñ'eⁿ tsaⁿs'a'ñeeⁿ ñ'eⁿndyena? Cantyjati xuee na m'aaⁿ ñ'eⁿndye naⁿñeeⁿ na cwiwit'ymaaⁿ na tocoom, ticatsona' na nla'cwejndo'ndyena. ²⁰ Saā manncue'ntyjo xuee na nncwjl'na' jom quii'ntaa'na, quia ljo'cheⁿ nla'cwejndo'ndyena.

²¹ Seinei'ticheⁿ Jesús cwii ñ'oom na tjañoom' cantyja 'naaⁿ ñ'oom xco na ma'mooⁿ ndaāna. Tsoom:

—Ts'aⁿ na matseyjo liaa, ticaty'iomna' na nncwjaañê cwii taⁿ liaa xco na tyootmaⁿ na nntseyjooⁿ liaa ntsaa. Ee na ljo' nnts'aaⁿ, quia nntmaⁿ liaa tquie quia jo' nncjaateiⁿ liaa xco, nntyjaañena' liaa ntsaa, ndo' cwajndiiti nnc'ioo'ñena' liaa ntsaa'ñeeⁿ. ²² Mati ts'aⁿ na mach'ee winom tijoom nntioom juuna' tjaⁿ na jnda teijndyo. Ee xeⁿ na ljo' nnts'aa ts'aⁿ nnt'ioo' tjaⁿñeeⁿ, mana cwiwi'ndaa'na', ndo' mati nlcwe' winom. Jo' chii maty'iomna' na ts'om tjaⁿ xco nnc'oocuenta'.

Cwit'ioo'ndyena xu'lqueeⁿ xuee na cwita'jndye nn'aⁿ
(Mt. 12:1-8; Lc. 6:1-5)

²³ Cwii xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ judíos, mawinom Jesús yuu na niom ntjom lqueeⁿ trigo. Ndo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, yocheⁿ na cwiwinomna jo' jo', to'na na cwit'ioo'ndyena meiⁿ ndyee xu'lqueeⁿ. ²⁴ Nt'om nn'aⁿ fariseos jluenta nnom Jesús:

—Queⁿ cwenta naⁿm'aⁿl, ¿chiuu na cwil'ana cwii na ticatsa'ntjomna' xuee na cwita'jndyaaya?

²⁵ T'o Jesús, tsoom ndaāna:

—'O, ¿aa nchii jnda jla'naⁿyo' ñ'oom chiuu s'aa David quia na seitjoona' na nlcwaa'aⁿ? Saā tyoolancjoo'ndyo' cantyja 'naaⁿaⁿ. Jom t'oom na ñejnom'm ndo' mati nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê. ²⁶ Tjaqueⁿeⁿ naquii' wats'om 'naaⁿ Ty'oots'om ndo' tcaaⁿ tyoo' nnom Abiatar tyee na cwiluiitquieñe. Jnaaⁿaⁿ ntyoo'ñeeⁿ. Tcwaaⁿaⁿ joona' ndo' mati tquiaaⁿ na tcwaⁿ nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê. Ndo' ntyoo'ñeeⁿ na jnda tquia nn'aⁿ nnom Ty'oots'om, ticwanaaⁿ na nlcwa' mei'nquia ts'aⁿ, macanda ntyee wanaaⁿ na nlcwa'na juuna'.

²⁷ Tsoticheⁿ Jesús ndaāna:

—Tqueⁿ Ty'oots'om xuee na nnta'jndyee nn'aⁿ cha na nnteijndeina' joona, nchii seijndaa'ñê na nnts'aana' xjeⁿ 'o na nndu'yo' na jeeⁿ t'maⁿ xuee tseixma'na'. ²⁸ Jo' chii ja na cwiluiindyjo ts'aⁿ na jna' cañoom'luee waa na matseixma'ya na nnts'joo' ljo' wanaaⁿ na cal'a nn'aⁿ xuee na cwita'jndyaaya.

3

Sein'maⁿ Jesús ts'aⁿ na jnda tjateii cwii ts'o
(Mt. 12:9-14; Lc. 6:6-11)

¹ Cwiicheⁿ cwii ndii' tjaquiee' Jesús naquii' wats'om. Jo' jo' m'aaⁿ cwii tsaⁿs'a na jnda tjateii cwii ts'o. ² Jeeⁿ tyoqueⁿ nn'aⁿ fariseos cweña ljo' nnts'aaⁿ, aa nntsein'maaⁿ tsaⁿñeeⁿ juu xuee na cwita'jndyena, ee jeeⁿ queeⁿ n'omna na nndaā nlqueeⁿ na ñ'oom nacjoom'm. ³ Quia jo' tsoom nnom ts'aⁿ na jnda tjateii ts'o:

—Quicantyja', cwintyje' xcwe quii'ntaa' na m'a'na.

⁴Ndo' tsoom ndaa' nn'a'na na m'a'na jo' jo':

—Ja mawax'aya ndaa'yo', xuee na cwita'jndyaaya za wanaa'na cateijn-deii ts'a'na x'iaa'na'na na wi' matjom, oo aa ticateijnei' juu? Za cwji'n'maa'ne x'iaa'na'na na ticue', oo aa ca'nee'na na cue'?

Saa joona yache' jla'che'na. ⁵Quia jo' nty'iaa'na'na ndaa' nn'a'na ndioche', seiloo'ne n'ndyena. Tquiaana' na chjoo' ts'oom ee sei'noo'na'na na jee' quie' n'omna. Tsoom nnom tsa's'a'nee':

—Catseiliuu' ts'o'.

Seiliuu tsa'nee' ts'oo'ndo' mana tco'yana' jom. ⁶Saa nn'a'na fariseos mantya jlui'na, tyo'ma'na nequio nn'a'na 'naa' Herodes chiuu nl'ayoona na nla'cuee'na Jesús.

Jndye nn'a'na tjomndye 'ndyoo ndaaluee

⁷Quia jo' tjannda' Jesús 'ndyoo ndaaluee nequio nn'a'na na cwila'jomndye n'ne'ne'. Cwii tmaa' nn'a'na ty'entyjo naxee'na na jna'na ts'ondaa Galilea.

⁸Ndo' mati nt'omche' nn'a'na tyondyena cantyja 'naa' jndye nnom ts'iaa'na t'ma'na na tyoch'ee'. Quia jo' jndyendyena jna'na ts'ondaa Judea nequio tsjom Jerusalén, nequio ndyuaa Idumea, nequio xndyaa' jndaa Jordán, ndo' nequio ndioche' tsjom Tiro n'ne' Sidón. Ty'entyjaa'na jom. ⁹Jo' chii sa'ntjom nn'a'na na cwila'jomndye n'ne'ne' na cala'jndaa'ndyena cwii w'aandaa chjoo na nleil'uee'ne' cha tints'aana' na 'oontquee'na jom ee tyee'na na jee' jndye nn'a'na m'a'na naca'nom'm. ¹⁰Ee nc'e na jnda sein'maa'na jndyendye nn'a'na, jo' chii cha'tso nt'omche' nn'a'na na ndicwa'na chona ntycu, tyola'canto'ndyena naca'nom'm na n'ne'quio'na jom cha nn'maa'na. ¹¹Ndo' jndyetia na m'a'na naquii' n'om nn'a'na, mei'yuuche'na na nty'iaana jom, l'ana naquii' n'om na'nee'na na cata'na cantyena jo nnoom. Tyola'xuaana, tyoluena:

—'U cwiluiindyu' Jnda Ty'o'ots'om.

¹²Saa Jesús jndei'na' tyotsa'ntjom na ticat'moo'na 'nee' cwiluiine'.

Ma'ma'na Jesús canchoo'we nn'a'na na nla'jomndye n'oom 'naa'na

(Mt. 10:1-4; Lc. 6:12-16)

¹³Tjawa Jesús cwii ta, ndo' tquee'ne' nn'a'na na macwjiine' cwentaa'na na c'oon na m'aa'. ¹⁴Tquee'na canchoo'wendyena na n'ne'na n'ne'ne' ndo' na njoom joona na n'ne'quiaana n'oom naya 'naa'na'na ndaa' nn'a'na. Matseicajndyuna' joona apóstoles. ¹⁵Tquiaa'na cantyja najndei'na na tseixmaa'na na nla'xma'na cha ndaa' nla'n'maa'na nn'a'na ndo' ndaa' nntjeii'na jndyetia naquii' n'om nn'a'na. ¹⁶Nmeii'na ncuue' nchoo'we nn'a'na na tjei'ne Jesús cwentaa'na: Simón, tsa'na na seicaj'nom Pedro, ¹⁷Jacobo nequio tyee'na Juan, ntseinda Zebedeo, joona seicaj'nom Boanerges, n'oomwaa' ma'mo'na'na na jee' chona ndyueena, ¹⁸Andrés, Felipe, Bartolomé, Mateo, Tomás, Jacobo jnda Alfeo, Tadeo, Simón, tsa'na na matii'ne n'oom n'ne'na tmaa' nn'a'na cananista. ¹⁹Ndo' n'ne'na Judas Iscariote, ts'a'na na tquiaa cwenta Jesús.

Cwilueyoona na Jesús tsa'jndiitquiee matseixmaa'

(Mt. 12:22-32; Lc. 11:14-23; 12:10)

²⁰Jnda jo' tja Jesús yuu na mac'ee', ndi n'ne'na na'nee'. Ndo' tjomndyenda' cwii tmaa' nn'a'na yuu na m'aa'na hasta tileinquiaana' na nlcwaa'na n'ne'na'na na n'ne'na n'ne'ne'. ²¹Jnda na jndye nn'aa'na n'ne'na na luua' matjom, ty'ec'omna jom na jndei'na'na ee cwilue nn'a'na na jnda seintjei'na'na jom.

²²Nt'om nn'a'na na cwit'moo'na ljeii na tquee'na Moisés na jna'na Jerusalén, tyoluena:

—Tsaⁿm'aaⁿ matseixmaaⁿ Beelzebú, juu tsaⁿjndiitquiee. Nc'e najndei na matseixmaⁿ, jo' na macwjeeⁿeⁿ jndyeta naquii' n'om nn'aⁿ.

²³ Tqueeⁿñe Jesús naⁿñeeⁿ ndo' seineiⁿ ñ'oom tjañoom' ndaana. Tsoom:

—¿Chiuu nnts'aayuuna' na nquii Satanás mawjaⁿ nacjoo' nqueⁿ na macwjeeⁿeⁿ jndyeta ñequio ntyjenaⁿjndiiñe naquii' n'om nn'aⁿ? ²⁴ Xeⁿ m'aaⁿ cwii gobiernom na cwitoⁿndye nn'aⁿ 'naaⁿaⁿ, nt'om cwii'oo nacjoom'm ndo' nt'om cwilaⁿjomndye ñ'eñe, tsaⁿñeeⁿ xocaljoo'ñetyeeⁿ ts'iaaⁿ. ²⁵ Ndo' mati nn'aⁿ na m'aⁿ cwii w'aa xeⁿ cwilaⁿntjaⁿndyena, xoc'omna na ñe'naaⁿ, maxjeⁿ nnt'oom'ndyena. ²⁶ Ndo' majo'ti cantyja 'naaⁿ Satanás, xeⁿ na matseiwefé nacjoo' ntyjenaⁿjndiiñe quia jo' xocaljotyeeⁿ cantyja najneiⁿ na matsaⁿntjoom jona. Ee xeⁿ na luaa' mach'eeⁿ, quia jo' matseintycwiiñe cheⁿnqueⁿ.

²⁷ Tjaaⁿ'na ts'aⁿ na nndaⁿ na cwe' nncjaaquiee'to waa' ts'aⁿ na jeeⁿ jndei na nncwji' 'naaⁿ tsaⁿñeeⁿ. Saa xeⁿ nntseytyeⁿjñeeⁿ tsaⁿñeeⁿ quia ljo'cheⁿ nndaⁿ nncwji'ñ'eeⁿ 'naaⁿ. Maluua' matseijomna' ñ'eⁿndyo ja quia macwjii'a naⁿjndii ñ'eⁿ jndyeta naquii' n'om nn'aⁿ.

²⁸ 'Mayuu'cheⁿ candye'yo' nntsjoⁿ, nndaⁿ nntseit'maⁿ ts'om Ty'oots'om cha'tso nnom na cwilaⁿtjoondye nn'aⁿ ñequio mei'nquia ñ'oom wi' na ntjeiⁿna' na cwiluena. ²⁹ Saa mei'ncwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matsoyuu na cwiluii ts'iaaⁿ 'naⁿya cwe' cantyja najndei tsaⁿjndii, tsaⁿñeeⁿ matseineiⁿ ñ'oom ntjeiⁿ nacjoo' Espíritu Santo. Ndo' na ljo' tijoom nntseit'maⁿ ts'om Ty'oots'om tsaⁿñeeⁿ. Jnaⁿwaa' tijoom cantycwiina'.

³⁰ Luua' tsoom ndaⁿ naⁿñeeⁿ na cwit'mooⁿ ljei na tqueⁿ Moisés. Ee jona tyoluena na jom tseixmaaⁿ tsaⁿjndiitquiee.

Jesús, tqie ntyjeeⁿ na m'aaⁿ ñ'eⁿ tsoñeeⁿ

(Mt. 12:46-50; Lc. 8:19-21)

³¹ Tquiecañom ntyjee Jesús ñequio tsoñeeⁿ yuu na m'aaⁿ saa ch'eⁿ ljoⁿndyena nc'e na jeeⁿ tyeeⁿ m'aⁿ nn'aⁿ. Cwe' jla'cwanomna ñ'oom na calueeⁿeⁿ ch'eⁿ. ³² Jo' chii nn'aⁿ na meindyuaandy nacañom'm jluea nnoom:

—Aa ndi', jnda tyjee' tso'ndyo' ñ'eⁿ ndyenty'iu'. M'aⁿna ch'eⁿ, cwil'ueena 'u.

³³ Saa t'ooⁿ ndaana tsoom:

—Nndye'yo' nntsjoⁿ ndaⁿ'yo' 'ñeeⁿ cwiluiiñe tsondyo' ndo' ndyentyjo.

³⁴ Jnda chii nty'iaaⁿ'aⁿ ndiocheⁿ ndaⁿ nn'aⁿ na meindyuaandy nacañom'm, tsoom ndaana:

—Queⁿ'yo' cwenta, ncjo'yo' cwiluiindy'o' tsondyo' ñequio ndyentyjo. ³⁵ Ee mei'ncwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na mach'ee yuu na l'ue ts'om Ty'oots'om, tsaⁿñeeⁿ cwiluiiñe ti'tyjo, ndo' nomtyjo, ndo' tsondyo.

4

Ts'aⁿ na tjacju' lqueeⁿ trigo

(Mt. 13:1-9; Lc. 8:4-8)

¹ Cwiicheⁿ cwii ndii' tquie'cañom cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye na m'aaⁿ Jesús 'ndyoo ndaaluee. Tqooⁿ na ma'mooⁿ ndaana. Ndo' jeeⁿ ndya' tyola'canto'ndyena nacañom'm. Jo' chii tjacuoⁿ ts'om w'aandaa chjoo na meintyje'cheⁿna' ts'om ndaaluee. Tjacjom ts'omna' ndo' cha'tsondye nn'aⁿ ljoⁿndyena 'ndyooⁿ ndaaluee tyuaatcwii. ² Jndye ñ'oom tjañoom' teill'ueñe na tyo'mooⁿ ndaⁿ nn'aⁿ. Tue'cañoomna' na tsoom ñ'oomwaa:

³ —Candye'yo' ñ'oomwaa: Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ, tjacjoom'm lqueeⁿ trigo.

⁴ Ndo' yocheⁿ na majoom'm lqueeⁿñee, nt'om tquiaa ts'om nato. Ndo' tqie cantsaa, tcwa'yo' jona. ⁵ Nt'om lqueeⁿ tquiaana' tyuaa na jeeⁿ ljo' yuu

na tita m'aaⁿ ts'o. Lqueeⁿñeeⁿ tyuaaⁿ t'oomnaⁿ ee tita tionaⁿ ts'o. ⁶ Saa na jeeⁿ jmeiⁿ tyonty'iaaⁿ ñe'quoomⁿ, t'uaanaⁿ. Tjacaⁿ'naⁿ ee na tinjoom ty'e nch'iooⁿ'na'. ⁷ Nt'om lqueeⁿ tquiaanaⁿ yuu na meintyjeeⁿ ndaⁿ l'oo nioom. Tyuaaⁿ'ti tjawindy^e l'oo nioomñeeⁿ, tcoⁿ'naⁿ ntjom, nc'e naljoⁿ tjaaⁿ'naⁿ ljoⁿ tueⁿ l'a lqueeⁿñeeⁿ. ⁸ Saa nt'om lqueeⁿ tquiaanaⁿ yuu na ya ts'o. T'oomnaⁿ, ty'ewijndanaⁿ, jndye lqueeⁿ tueⁿ. Nt'om tjeiⁿ'naⁿ cwii xuu waljooⁿ yom ts'oom lqueeⁿ trigo na cwii ts'oom lqueeⁿ tjacjuⁿ tsaⁿ'ñeeⁿ. Ndoⁿ nt'om tjeiⁿ'naⁿ we xuu waljooⁿ xcwe na cwii ts'oom lqueeⁿ tjacjoomⁿ. Ndoⁿ nt'om tjeiⁿ'naⁿ ñequiee xuu na cwii ts'oom lqueeⁿ na tjacjoomⁿ.

⁹ Quia joⁿ tso Jesús ndaana:

—Ñeeⁿ juu na niom lueⁿ n'om luaⁿ'qui na nndii, candii.

Luaa ts'iaaⁿ ñ'oom tjañoomⁿ
(Mt. 13:10-17; Lc. 8:9-10)

¹⁰ Jnda na tjuⁿ'naⁿ na ñenquii Jesús ñequio nn'aⁿ canchooⁿwendye ndoⁿ ñequio nt'om nn'aⁿ na mati cwicañ'eeⁿtyeⁿ ñ'eⁿñeⁿ, ta'x'eena ljoⁿ ñe'caⁿ'moⁿ ñ'oom tjañoomⁿ'ñeeⁿ. ¹¹ Ndoⁿ tsoom ndaana:

—Mañequiaa Ty'oots'om na 'o calaⁿ'noⁿ'yoⁿ ñ'oom na tyooliu nn'aⁿ cantyja na matsaⁿ'ntjoom. Saa nn'aⁿ na tyoolaⁿ'jomndye ñ'eⁿndyo, ñenquiiⁿ ñ'oom tjañoomⁿ matseinaⁿ'ya ndaana. ¹² Joⁿ chii mach'eenaⁿ na mayuuⁿ'cheⁿ meiiⁿ na jndye ndiiⁿ ndyena ñ'oom na mañequiaya, saa xocalaⁿ'noⁿ'na. Ndoⁿ meiiⁿ na jndye ndiiⁿ nnty'iaana ts'iaaⁿ na mats'aa saa tixoqueⁿ'na cwenta. Ee cwil'ayana na nmeiiⁿ' cha tilcweⁿ n'omna, tintseitⁿ'maⁿ ts'om Ty'oots'om jnaaⁿ'na.

Luaa ma'moⁿ ñ'oom na tjacjuⁿ ts'aⁿ lqueeⁿ trigo
(Mt. 13:18-23; Lc. 8:11-15)

¹³ Quia joⁿ tsoom ndaana:

—¿Aa maxjeⁿ ticalaⁿ'noⁿ'yoⁿ ñ'oom tjañoomⁿ'waaⁿ? ¿Chiuu nl'aa na nlaⁿ'noⁿ'yoⁿ nt'omcheⁿ ñ'oom tjañoomⁿ? ¹⁴ Juu ts'aⁿ na tjacjuⁿ lqueeⁿ trigo, joⁿ ts'aⁿ na mañequiaa ñ'oomⁿ Ty'oots'om. ¹⁵ Lqueeⁿ na tquiaa ts'om nato, joⁿ nn'aⁿ na cwindye ñ'oomⁿ Ty'oots'om na mañequiaa ts'aⁿ, saa mantyja macwjiⁿ Satanás ñ'oomⁿ'ñeeⁿ naquiiⁿ n'omna. ¹⁶ Ndoⁿ lqueeⁿ na tquiaa yuu na jeeⁿ ljoⁿ tyuaa, joⁿ nn'aⁿ na ya cwindye ñ'oomⁿ Ty'oots'om. Neiiⁿ'na cwitoⁿ'ñoomna juunaⁿ. ¹⁷ Saa tiyo cwindyena ee matseijomnaⁿ joona chaⁿ'na jnda lqueeⁿ'ñeeⁿ na tinjoom ty'e nch'iooⁿ'na'. Ndoⁿ quia na macoⁿ'wiⁿ'naⁿ joona oo cwilaⁿ'wjee nn'aⁿ joona nc'e na cwilaⁿ'yuⁿ'na, mantyja cwiⁿ'ndyena. ¹⁸ Lqueeⁿ na tquiaa naquiiⁿ l'oo nioom, joⁿ nn'aⁿ na ya Cwindye ñ'oomⁿ Ty'oots'om. ¹⁹ Saa naⁿ'ñeeⁿ jeeⁿ m'aaⁿ n'omna chiuu cwii 'oom'aⁿ'tina. Maquiuⁿ'naⁿ'naⁿ joona na ñe'cwityandyena, ndoⁿ jeeⁿ cwilaⁿ'queeⁿ n'omna na ñe'caleiⁿ'chona chaⁿ'tso nnom 'naⁿ. Chaⁿ'tso nmeiⁿ' matseicatsuunaⁿ ñ'oomⁿ Ty'oots'om naquiiⁿ n'omna. Joⁿ chii tileicanaⁿ'jndeiinaⁿ na nl'ana yuu na cjaweeⁿ ntyjii Ty'oots'om. ²⁰ Saa m'aⁿ nn'aⁿ na ya cwindye ñ'oomⁿ Ty'oots'om. Cwilaⁿ'ljona juunaⁿ naquiiⁿ n'omna. Cwiqueⁿ'ndyena na cwil'ana yuu na ya. Matseijomnaⁿ joona chaⁿ'na lqueeⁿ na tquiaa yuu na jeeⁿ ya ts'o. Nt'om naⁿ'ñeeⁿ matseijomnaⁿ cantyja 'naaⁿ'na chaⁿ'na cwii ts'oom lqueeⁿ'ñeeⁿ na tjeiⁿ'naⁿ cwii xuu waljooⁿ yom ts'oom. Ndoⁿ nt'omndyena matseijomnaⁿ chaⁿ'na cwii ts'oom lqueeⁿ'ñeeⁿ na tjeiⁿ'naⁿ we xuu waljooⁿ xcwe. Ndoⁿ nt'omndyena naⁿ'ñeeⁿ matseijomnaⁿ joona chaⁿ'na cwii ts'oom lqueeⁿ'ñeeⁿ na tjeiⁿ'naⁿ ñequiee xuu.

Ñ'oom tjañoomⁿ cantyja 'naaⁿ xjocanti
(Lc. 8:16-18)

²¹ Jnda joⁿ seineiⁿ'tyeeⁿ'cheⁿ ndaana:

—¿Aa nnts'aacheⁿna' na nntseicw'aa ts'aⁿ xjocanti ndo' nncwjaa'ñeyom ju-una' nacjee' ts'oom maquila, oo na nlcoom'm juuna' nacjee' jnduu? ¿Aa nchii ndye nntseintyjaa' juuna'? ²² Cha'tso na mats'aa je' na ticaliu cha'tsondye nn'aⁿ, manco'yo' n'acanoⁿyo' ndaana. Ndo' cwii cwii ñ'oom wjaañoom' na matseinaⁿya je' maxje' nncueⁿntyjo na nla'noⁿ nn'aⁿ meⁿnquiayuucheⁿ. ²³ Ñeeⁿ juu na niom lue' n'om lua'qui na nndii, candii.

²⁴ Ndo' mati tsoom ndaana:

—Queⁿyo' cwenta cantyja 'naaⁿ ñ'oommeiⁿ na cwindye'yo'. Ee cha'xjeⁿ na cwiqueⁿndyo' na cwindye'yo', malaa'ti' ñeiquiaa Ty'oots'om na nla'noⁿyo'. Ndo' nnts'aaⁿ na nntsaala'noⁿti'yo' n'c'e na cwiqueⁿyo' cwenta. ²⁵ Ee meⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na mayuu' matseiljo ñ'oomya naquii' ts'om, m'mooⁿtyaya nnom. Saã ts'aⁿ na ticatseiljo ñ'oomya naquii' ts'om, tsaⁿñeeⁿ mach'eena' cwe' ts'iaaⁿndyo cantyjati chjoowi' ñ'oom na mantyjiiyeeⁿ.

Ñ'oom tjañoom' cantyja na 'oowijnda lqueeⁿ trigo

²⁶ Mati tsonnda' Jesús ndaana:

—Juu na matsaⁿntjom Ty'oots'om, matseijomna' cha'xjeⁿ na cwiluii quia na maju' ts'aⁿ lqueeⁿ trigo nomtyuaa. ²⁷ Jnda na tjoom'm lqueeⁿ wjaⁿ. Nntsom, nneiⁿncooñê, mmaaⁿñê, cwe' laa'ti' cwiwinom jndye xuee, jndye tsjom. Ndo' lqueeⁿñeeⁿ nnc'oomna', wjaawindyena' saã tsaⁿñeeⁿ ticatseiⁿnoⁿoⁿ chiuu cwiluiiyuu na cwi'oowijdana'. ²⁸ Ee tyuaa ticaⁿna' ts'aⁿ na nnteijndeiⁿ na nnc'oom ntjom. Najndyee cwi'oom jnda, ndo' 'oowindyena'. Ndo' cwiwaa' xu'lqueeⁿ. Jnda jo' macwjaa'ñena' n'om lqueeⁿ. ²⁹ Ndo' quia na jnda tmaⁿ lqueeⁿ, 'oocatyje nn'aⁿ joona' ee na jnda tueⁿntyjo xjeⁿ na nnoⁿna'.

Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naaⁿ lqueeⁿ mostaza

(Mt. 13:31-32; Lc. 13:18-19)

³⁰ Ndo' mati tsoom:

—Juu na matsaⁿntjom Ty'oots'om, ¿ljo' ñ'eⁿ matseijomna'? Ndo' ¿ljo' ñ'eⁿ n'ajooⁿa na m'moⁿna' chiuu jaawit'maⁿ cantyja na matsaⁿntjoom'? ³¹ Matseijomna' cha'na cwii lqueeⁿ mostaza na nnom' ts'aⁿ. Tjaaⁿnaⁿ cwiicheⁿ lqueeⁿ na cachjooti na cwinom nn'aⁿ. ³² Jnda na jnom' ts'aⁿ lqueeⁿñeeⁿ cwi'oomna', wjaawindyena', mawinom'na' cha'tso ntjom na tiqiwindyee. Cwileitana' hasta cantsaa na cwi'oontyja cwitaⁿjndyeyoo' ncwaⁿ l'o ts'oom'ñeeⁿ.

Ñequii'cheⁿ ñ'oom tjañoom' seinei' Jesús quia t'mooⁿ ndaq nn'aⁿ.

(Mt. 13:34-35)

³³ Jndye nt'omcheⁿ ñ'oom tjañoom' teil'uee'ñe Jesús quia tyotseineiⁿ ndaa tmaaⁿ naⁿñeeⁿ, cantyjati na nndaã nla'noⁿna. ³⁴ Cha'tso ñ'oom na tyotseineiⁿ ndaana, ñequii'cheⁿ ñ'oom tjañoom'. Ndo' jndanquia quia na tju'na' na ñenqueⁿ ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, quia jo' seineiⁿndyeyoom ñ'oom'ñeeⁿ ndaana.

Seicheⁿ Jesús jndye ñ'eⁿ nmoⁿ ndaaluee

(Mt. 8:23-27; Lc. 8:22-25)

³⁵ Mañejuu xuee'ñeeⁿ quia na jnda tmaaⁿ, tsoom ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê:

—Cjaaya xndyaa' ndaaluee, ntyjawa'ñeⁿ.

³⁶ Quia jo' ndyena nn'aⁿ na jndyendye. Tuona ts'om w'aandaa na maxjeⁿ njom Jesús. Ty'eñ'omna jom. Mati ty'ela'jomndye nt'omcheⁿ l'aandaa. ³⁷ Xjeⁿñeeⁿ jndeiⁿ tioo jndye nnom ndaaluee tyontquiena' nmoⁿ ts'om

w'aandaa hasta wjaatoo'na' wjaatiomna' ndaatioo. ³⁸ Saa nquii Jesús wat-som jo ts'aaⁿ w'aandaa, wantyeeⁿ cwii liaa ndyaa. Joonā jla'nlcwina jom, jlueña nnoom:

—'U Maestro, ¿aa maxjeⁿ tjaa na coch'eena' 'u meiiⁿ na nncwjaaya?

³⁹ Quia jo' teicantya Jesús, seitiaaⁿ'aⁿ jndye. Seineiⁿ nnom ndaaluee, tsoom:

—Cuacheeⁿ, cjameiⁿ'ntyje'.

Quia jo' teicheⁿ jndye ndo' su s'aana' nnom ndaaluee. ⁴⁰ Ndo' tsoom ndaaⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñe:

—¿Chiuu na jeeⁿ'cheⁿ tyue'yo'? ¿Aa maxjeⁿ tjocheⁿ na nlayu'ya n'om'yo'?

⁴¹ Saa joonā yacheⁿ tyocatyueña. Tyoluena ndaaⁿ ntyjeena:

—¿Ñeeⁿ cwiluiñe tsaⁿ'm'aaⁿ? Jnda'jom meiiⁿ jndye, meiiⁿ ndaaluee cwila'candana' ñ'oom na matsaⁿ'ntjoom.

5

Ts'aⁿ Gadara na maleiñ'oom jndyeta

(Mt. 8:28-34; Lc. 8:26-39)

¹ Tquiēna xndyaa' ndaaluee, ndyuaa Gadara. ² Quia na jlui' Jesús ts'om w'aandaa mantya jnaⁿ cwii ts'aⁿ wats'omtyue' na m'aaⁿ jndyeta naquii' ts'om. Jndyocatjomñe Jesús. ³ Ñequii' mac'eⁿ tsaⁿ'ñeeⁿ yuu niom ndei'luaa. Ndo' meiⁿ'cwii ts'aⁿ taticandaa nntseyteⁿ jom, meiiⁿ ñ'eⁿ l'uaancjo. ⁴ Ee jndye ndii' jnda ñejla'tyeⁿ nn'aⁿ nc'eeⁿ ñequio l'ooⁿ ñ'eⁿ l'uaancjo. Saa jom tyoc'ioo'ñe l'uaancjo'ñeeⁿ nch'u nch'u ntaⁿ. Tjaa meiⁿ cwii ts'aⁿ na nndaⁿ nlqueⁿ xjeⁿ jom. ⁵ Naxuee, natsjom ñequii'cheⁿ tyomanoom quii'ntaaⁿ ndei'luaa ndo' quii' jnda. Matseixuaⁿ jndeiⁿ ndo' matseiquiee'ñe cheⁿ'nqueⁿ ñequio ljo'. ⁶ Quia na nty'iaa'tquiaaⁿ Jesús, jndyoleinoom, tjantyjaaⁿ'aⁿ tcoom'm xtyeeⁿ jo nnom. ⁷⁻⁸ To' Jesús na matseineiⁿ nnom jndyeta, tsoom:

—'U jndyeta, calui' naquii' ts'om tsaⁿ'm'aaⁿ.

Jo' chii t'o tsaⁿ'ñeeⁿ. Jndeiⁿ seineiⁿ tso:

—¿Ljo' nntsa' ñ'eⁿndyo ja, 'u Jesús na cwiluiindyu' Jnda Ty'oqts'om na m'aaⁿ nandyeticheⁿ? Ñequio xuee' Ty'oqts'om, mats'aa ty'oo njom' na tilco'wi' ja.

⁹ Ndo' tax'ee Jesús 'ndyoo tsaⁿ'ñeeⁿ, tsoom:

—¿Chiuu jndyu'?

T'o jndyeta, tso:

—Ja jndyuya Jndye Meiⁿ, ee na jndye meiⁿ caya.

¹⁰ Quia jo' jndye ty'oo tyoch'ee tsaⁿ'ñeeⁿ na tincwji' Jesús joo jndyeta ndyuaa'ñeeⁿ. ¹¹ Ndo' jo' jo' nndyoo' waa cwii ta yuu na m'aaⁿ cwii tmaaⁿ calcu na cwicwa'. ¹² Joo jndyeta'ñeeⁿ tyol'ana ty'oo nnom Jesús, jlueña:

—Cwe' na cajñom' jâ yuu na m'aⁿ calcu. Quiaa' ñ'om' na nncuoo^yâ naquii' n'om jooyo'.

¹³ Quia jo' tquiaa Jesús ñ'oom'm na ljo' cal'ana. Jo' chii jlui'na, ty'equie'na naquii' n'om calcu'ñeeⁿ. Jleinomyo', teityu'yo' yuu na nty'a 'ndyoo ndaaluee. Mana nchjeeñena' jooyo' quii' ndaa. Ndo' tmaaⁿ calcu'ñeeⁿ tuee' cha'na we meiⁿ jooyo'.

¹⁴ Quia jo' nn'aⁿ na tyojndoo' calcu jla'tyuaa'na, ty'ela'candiina nn'aⁿ quii' tsjom ndo' jo jndaⁿ na luaa' tuui. Jlui' nn'aⁿ, tquiocantya'iaana chiuu waa na tuui. ¹⁵ Tquiēna na m'aaⁿ Jesús. Jliuna ts'aⁿ na jeeⁿ cwajndii ñetjom, jnda macweⁿ liaa ndo' jnda tco'yañ'eⁿ'na' jom. Jeeⁿ ndya' seicaty'ueña' joonā.

¹⁶ Ndo' nn'aⁿ na nty'iaandaaⁿ chiuu waa na tuui, tcuu tcuu jla'neiⁿ'na ndaaⁿ nn'aⁿ na tquiocantya'iaa. Jla'candiina chiuu waa na n'maⁿ ts'aⁿ na ñejleiñ'oom

jndyeta ndo' chiuu na tjoom calcu'ñeeⁿ. 17 Quia jo' cha'tso nn'aⁿ to'na na tyotaⁿna nnom Jesús na calueeⁿeⁿ ndyuaa tsjoomna.

18 Xjeⁿ na majaacuoⁿnaⁿaⁿ ts'om w'aandaa, tjatseicandyoo'ñe juu ts'aⁿ na ñeseixmaⁿ jndyeta naquii' ts'om, macaⁿ na wjaa ñ'eⁿñê. 19 Saa Jesús ticwancueⁿeⁿ. Tsoom nnom tsaⁿñeeⁿ:

—Cja'lwe' wa' na m'aⁿ nn'aⁿ!. Catsu' ndaana cwanti na jeeⁿ t'maⁿ naya na s'aa Ty'oqts'om ñ'eⁿndyu', ndo' chiuu na ty'oom na wi' ts'oom 'u.

20 Quia jo' tja tsaⁿñeeⁿ ndyuaa na m'aⁿ njoom Decápolis. Toqⁿoⁿ na tyotseicañeeⁿ nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ naya na s'aa Jesús ñ'eⁿñê. Ndo' cha'tsondye nn'aⁿ ndyuaa'ñeeⁿ jeeⁿ tjawee' n'omna.

Yuscuchjoo jnda Jairo ndo' yuscu na tyenquiuu' liaa' Jesús
(Mt. 9:18-26; Lc. 8:40-56)

21 Teixndyaañeⁿnda' Jesús ndaaluee ñequio w'aandaa. Quia na tueⁿeⁿ mantyja ty'entyjaa' cwiiⁿcheⁿ cwii tmaaⁿ nn'aⁿ jom. 22 Cwii ts'aⁿ na jndyu Jairo na cwiluiitquieñe cantyja 'naaⁿ wats'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos, tyje'cañoom tsaⁿñeeⁿ jo' jo'. Quia na ljeiiⁿ Jesús, tcoom'm xtyeeⁿ jo nnom. 23 S'aaⁿ ty'oo, soom:

—Nomjndaaya mañe'cueeⁿeⁿ. ¿Aa tijoom nntsa' cwii naya'ñeeⁿ na nncja', cja'catioo' l'o' nacjoom'm cha na nn'maaⁿ na nncwando'tyeeⁿ?

24 Ndo' tja Jesús ñ'eⁿ tsaⁿñeeⁿ. Mati jndye nt'omcheⁿ nn'aⁿ ty'entyjo, jo' chii s'aana' na jeeⁿ tyeeⁿ wjaⁿ. 25 Ndo' na quii'ntaaⁿ na ñeeⁿ ñ'eⁿ cwii yuscu na jeeⁿ nioom wii' na jnda canchoo'we chu na tyoojaameintyjee' na cwicaa nioom'm. 26 Jeeⁿ wi' ñetjoom na jndye nnom nasei tyol'a nn'aⁿ jom. Ndo' cha'tso 'naaⁿaⁿ jnda seicatsoom. Saa tjaa'naⁿ na teijndeiiina' jom, yacheⁿ nioomti matjoom. 27 Jnda ñejñeeⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿ Jesús, jo' chii tjantyjoⁿ naxeⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ ndo' tyenquioom'm liaa'. 28 Ee na jnda seitoom naquii' ts'oom: “Xeⁿ cwe' na ndaaⁿ ñnequiuu'a liaⁿaⁿ, quia jo' nn'maⁿya.” 29 Ndo' jnda na tyenquioom'm, mantyja taa'. Ntyjiicheeⁿ na jnda nn'maaⁿ tycu na weeⁿeⁿ. 30 Saa Jesús sei'nooⁿoⁿ na n'maⁿ cwii ts'aⁿ ñequio najndeii na matseixmaaⁿ. Quia jo' taqueeⁿ, nty'iaaⁿaⁿ ndaaⁿ cha'tso nn'aⁿ. Tax'eeñê ndaana:

—¿Ñeeⁿ cwii 'o tyenquiuu' liaya?

31 Nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê jlueⁿa nnoom:

—Jeeⁿ 'u Ta, jeeⁿ tyeeⁿ m'aⁿ nn'aⁿ nacañom'. Ndo' na mawaxe' ndaayâ, xocandaa nl'uuyâ ñeeⁿ tyenquiuu' lia'.

32 Saa manty'iaaⁿaⁿ ndiocheⁿ nacañom'm cha nljeiiⁿ ñeeⁿ juu tyenquiuu' liaⁿaⁿ. 33 Ndo' juu yuscu'ñeeⁿ, jeeⁿ witeiñê na macaty'ueeⁿ ee na ntyjiicheeⁿ na jom jnda tco'yana'. Seicandyoo'ñê, tcoom'm xtyeeⁿ jo nnom Jesús. Tjei'yuu'ñê na jom tyenquioom'm. 34 Tso Jesús nnoom:

—'U nomjndaaya, nc'e na matsei'yu' ñ'eⁿndyo, jo' na jnda n'maⁿ!. Jnda jndyaandyu' tycu na ñetjom'. Cja'to' wa'. Ty'oqts'om cjaa ñ'eⁿndyu'.

35 Yocheⁿ na ndicwaⁿ matseineiⁿ Jesús nnom yuscu'ñeeⁿ, tqwie'cañom nn'aⁿ na jnaⁿ waa' Jairo, juu ts'aⁿ na cwiluiitquieñe wats'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. Jluena nnoom:

—Jnda tue' nomjnda'. ¿Ljo' nntsa' na cwimatseicachjuu'ti' Maestrom'aaⁿ?

36 S'aa Jesús ndoo' ticañeeⁿ ñ'oom na jlue naⁿñeeⁿ. Tsoom nnom ts'aⁿ na cwiluiitquieñe cantyja 'naaⁿ wats'om:

—Tinty'ue'. Macandã na catseyu' ñ'eⁿndyo ja.

³⁷ Meiⁿ tatinquiaaⁿ na nnc'oola'jomndye nt'omcheⁿ nn'aⁿ ñ'eⁿñê na wjaⁿ waa' tsaⁿñeeⁿ. Macandã tjañ'oom Pedro, ñequio Jacobo ñ'eⁿ Juan, ty-
jee Jacobo'ñeeⁿ. ³⁸ Jnda na tqienua waa' ts'aⁿ na cwiluitquieñe cantyja
'naaⁿ wats'om, jndyena na jeeⁿ c'uaa cam'aⁿ nn'aⁿ najndei cwila'xuaa na
cwityuee. ³⁹ Jnda na tjaqueⁿeⁿ quii' w'aa, tsoom ndãa naⁿñeeⁿ:

—¿Chiuu na jeeⁿ c'uaa m'aⁿ'yoⁿ na cwityuee'yo'? Yuscuchjoom'aaⁿ nchii na
jnda tueeⁿeⁿ. Cwe' na watsom.

⁴⁰ Saã jooa cwe' cwincona jom. Quia jo' tjeiiⁿeⁿ cha'tsondye naⁿñeeⁿ
ch'eⁿ. Jnda jo' tjañ'oom tsoty yuscuchjoo ñ'eⁿ tsondye, mati ndyee naⁿñeeⁿ
na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê. Ty'equei'na na m'aaⁿ ts'oo chjoo. ⁴¹ T'ueeⁿ ts'oⁿ ts'oo chjoo.
Tsoom nnom:

—Talita, cumi. (Ñ'oomwaa' matsona': 'U leii, matsjoo njom', quicantya'.)

⁴² Mañoom' teicantya yuscuchjoo'ñeeⁿ. Tõõⁿõⁿ na manoom ee ts'aⁿ na
canchoo'we chuu' jom. Ndo' nn'aⁿ na m'aⁿ jo' jo' mañoom' tquiaana na jeeⁿ
tjawee' n'omna, hasta tyueneiiⁿna. ⁴³ Quia jo' Jesús seicoomⁿ ndyueena
na ticaluena nnom meiⁿcwii ts'aⁿ ljo' tuii. Ndo' tsoom na quiana na nlcwa'
yuscuchjoo'ñeeⁿ.

6

Tja Jesús tsjoom Nazaret (Mt. 13:53-58; Lc. 4:16-30)

¹ Jluu' Jesús tsjoom'ñeeⁿ, tjalcweeⁿeⁿ ndyuaa tsjom'm. Ndo' nn'aⁿ na
cwila'jomndye ñ'eⁿñê ty'ena ñ'eⁿñê. ² Quia na tuee' xuee na cwita'jndyee
nn'aⁿ judíos, tjaquiee' Jesús naquii' wats'om 'naaⁿna, tõõⁿõⁿ na tyo'mõõⁿ
ndaãna. Ndo' jndye nn'aⁿ na tyondye ñ'oom na tyoñequiaaⁿ jeeⁿ tjawee'
n'omna. Jluena:

—¿Yuu chuu tsaⁿm'aaⁿ cha'tso ñ'oommeiⁿ na jeeⁿ yana'? Ndo' ¿yuu jnaⁿ na
jeeⁿ jndo' ts'oom? ¿Chiuu waayuu na jeeⁿ jndye nnom ts'iaaⁿ t'maⁿ mach'eeⁿ
na tiqintya'iaaya? ³ Ndo' tsaⁿm'aaⁿ, ¿aa nchii cwe' ts'aⁿ na macuuñe n'oom?
¿Aa tiyuu' na jom jnda María? Ndo' ntyjeeⁿ, ¿aa nchii Jacobo ñequio José ndo'
Judas ñequio Simón? Ndo' mati yolcu ntyjeeⁿ m'aⁿ na quii'ntaaⁿya.

Jo' chii t'omna na tineiiⁿna jom. ⁴ Quia jo' tso Jesús ndãana:

—Majndye nn'aⁿ m'aⁿ na cwila't'maaⁿndye profeta. Saã macandã nn'aⁿ
ndyuaaⁿñeeⁿ ñequio nn'aaⁿñeeⁿ ñequio nn'aⁿ waⁿñeeⁿ tixocala't'maaⁿndyena jom.

⁵ Macwe' jo' tjaaⁿna ts'iaaⁿ t'maⁿ na s'aaⁿ quii'ntaaⁿna. Macandã tiom
l'õõⁿ nacjoo cwantyndye nn'aⁿwii na sein'maaⁿ jooa. ⁶ Ndo' s'aana' na jeeⁿ
jnda ntyjeeⁿ na tileica'la'yu' naⁿñeeⁿ. Jnda chii tjawinoom njoom nch'u na
nndyoo' tsjom'm. Tyo'moⁿtyeeⁿ ndãa nn'aⁿ.

Majñom Jesús nn'aⁿ canchoo'wendye (Mt. 10:5-15; Lc. 9:1-6)

⁷ Quia jo' t'maaⁿ nn'aⁿ canchoo'we na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. Tquiaaⁿ
najndei na tseixmaaⁿ na nla'xmaaⁿna cha ndãa nntjeiiⁿ na jndyeta naquii'
n'om nn'aⁿ. Ndo' tõõⁿõⁿ na majñoom we wendyena ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ. ⁸ Ndo'
sãⁿntjoom na meiⁿcwii 'na' tic'ooñ'omna nato, meiⁿ chetsja', meiⁿ tyoo', meiⁿ
tsjo'ñjeeⁿ. Macandã ts'oom l'eii wanaaⁿ na nnc'ooñ'omna, ⁹ ñequio lcoom na
ñjoomna. Ndo' mandã liaa na cwee'na na cwi'oona. ¹⁰ Mati tsoom ndãana:

—Meiⁿyuucheⁿ waa' ts'aⁿ na nntsquie'yo', caljoo'ndyo' jo' jo' hasta xjeⁿ na
nlui'yo' tsjoom'ñeeⁿ. ¹¹ Saã xeⁿ nntsquie'yo' cwii tsjom na tiñ'e'cato'ñoom
nn'aⁿ 'o, meiⁿ tiñe'candyena ñ'oom ndyue'yo', quia na nlui'yo' tsjoom'ñeeⁿ,
calaquia'yo' ts'ojndaã na chuu' nc'ee'yo' cha na nncwji'yuu'ñena' nacjoo
naⁿñeeⁿ na t'icato'ñoomna ñ'oom' Ty'oqts'om. Mayuu'cheⁿ nndye'yo' nntsjoõ,

xuee na nncu'xeⁿ Ty'ooḡs'om nn'aⁿ, t'maⁿti nawi^l nntjoom nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ, nchiiti na nntjoom nn'aⁿ tsjoom Sodoma ñ'eⁿ Gomorra.

¹² Ndo' jlui^l nn'aⁿ na jñom Jesús. Ty'enquiana ñ'oom na calcwe^l n'om nn'aⁿ jnaaⁿna. ¹³ Mati majndye jndyeta tyotjeii'na naquii^l n'om nn'aⁿ. Tyoty'oomndyena seitye nacjoo nn'aⁿ wii na tyola'n'maⁿna naⁿñeeⁿ.

Cantyja na tue' Juan, tsaⁿ na tyotseits'oomñe nn'aⁿ

(Mt. 14:1-12; Lc. 9:7-9)

¹⁴ Ndo' Herodes, ts'aⁿ na matsaⁿntjom, jñeeⁿ cantyja 'naaⁿl Jesús ee cha'waa ndyuuaⁿñeeⁿ jnda t'oom^l ñ'oom'ñeeⁿ. Saaⁿ luua seitiom cantyja 'naaⁿl Jesús, tsoom:

—Tsaⁿm'aaⁿl ¿aa nchii juu Juan, ts'aⁿ na tyotseits'oomñe nn'aⁿ? ¿Aa nchii jom jnda wando'xcoom na tueeⁿeⁿ, jo^l chii waa na matseixmaaⁿ na cwicandaḡ mach'eeⁿ ts'iaaⁿ t'maⁿmeiⁿ?

¹⁵ Saaⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ tyolue:

—Profeta Elías luua^l.

Ndo' nt'omcheⁿ tyolue:

—Luua^l profeta cha'na joo profeta na tyom'aⁿ tandyo xuee.

¹⁶ Quia na jndii Herodes ñ'oommeiⁿ na cwilue nt'omcheⁿ, tsonnaaⁿaⁿ:

—Maxjeⁿ Juan luua^l, ts'aⁿ na saⁿntjoⁿ na catyjena xtyo^l. Jnda wando'xcoom na tueeⁿeⁿ.

¹⁷⁻¹⁹ Ee Herodes ñequio tsaⁿ na jndyu Felipe joona cwii nquieendyena. Saaⁿ Herodes m'aaⁿ ñ'eⁿ scuu^l tyjeeⁿ. Herodías jndyu yuscu'ñeeⁿ. Ndo' tyotso Juan nnoom:

—'U ticatsaⁿntjomna^l na mañ'oom^l scuu^l t'iu^l.

Jnaaⁿl ñ'oomwaa^l na jeeⁿ ndya^l jndoo^l yuscu Herodías Juan. Jo^l chii seincjoo^{ñe} yuscu'ñeeⁿ nnom Herodes ndo^l jom je^l seiyoom'm, saⁿntjoom na cala'tyeⁿna Juan, chii catueeⁿna juu w'aancjo. Herodías queeⁿ ts'oom Juan hasta l'ue ts'oom na calacueeⁿna juu saaⁿ tileicandaḡ. ²⁰ Ee Herodes nquiaⁿaⁿ juu. Sei'noḡⁿoⁿ na tseixmaⁿ Juan cantyja na maty'iomyana^l ndo^l na jnda tqueⁿlju^l Ty'ooḡs'om naquii^l ts'om tsaⁿñeeⁿ. Jo^l chii tyowañom^l juu cha ticats'aa yuscu'ñeeⁿ nawi^l ñ'eⁿñe. Ñequio na xcwee^l ts'oom tyoñeeⁿ ñ'oom na tyoñe^lquiaa tsaⁿñeeⁿ saaⁿ tijndye sei'noḡⁿoⁿ ñ'oom na tyotseineiⁿ Juan. ²¹ Saaⁿ tueⁿntyjo xjeⁿ na juu Herodías ljeiiⁿ chiuu ya na nndaḡ nnts'aaⁿ. Ee tuee^l xueechuu^l Herodes, tyola't'maaⁿndyena jom. Tquiaaⁿ nantque na t'waⁿ nn'aⁿ na cwiluiiquiendye cantyja 'naaⁿaⁿ, ñequio nn'aⁿ na cwitsaⁿntjom sondaⁿ, ndo^l ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwiluiiquiendye ts'ondaḡ Galilea. ²² Quia jo^l tjaquiee^l yuscundyua jnda Herodías yuu cwicwa^l naⁿñeeⁿ, seijnom jo ndaḡana. Jeeⁿ tjawee^l ts'om Herodes ndo^l mati nn'aⁿ na jla^ljomndye ñ'eⁿñe. Tsoom nnom yuscundyuaⁿñeeⁿ:

—Caⁿl cantyjati na l'ue ts'om^l noḡⁿ, ndo^l ja nñequia.

²³ Seityeⁿtyeeⁿ ñ'oom, tsoom:

—Meiⁿnquia na nlcaⁿl noḡⁿ, nñequia hasta meiiⁿ xcwe cantyja na matsaⁿntjoⁿ.

²⁴ Jlui^l yuscu'ñeeⁿ quiiⁿntaaⁿ nn'aⁿ, tax'eeⁿ nnom tsoñeeⁿ:

—Naⁿ, ¿ljo^l nlcaaⁿa?

T'o^l tsaⁿñeeⁿ nnom jnaaⁿ:

—Caⁿl xqueⁿ Juan, tsaⁿ na tyotseits'oomñe nn'aⁿ.

²⁵ Mantya seityuaaⁿaⁿ, tjaquieeⁿnaaⁿaⁿ na m'aaⁿ rey Herodes, tsoom:

—Ja l'ue ts'ooⁿ na majeⁿndyo quiaa^l noḡⁿ cwii xio na njom xqueⁿ Juan, tsaⁿ na tyotseits'oomñe nn'aⁿ.

²⁶ Na luaa' tso tsa^mñeeⁿ, jeeⁿ seichjoo'na' ts'om Herodes. Saaⁿ nc'e na jndaⁿ tqueⁿtyeeⁿ ñ'loom'm ñequio na ndyecheⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, jo' chiiⁿ tícandaa' ts'oom na nntseichueeⁿeⁿ ñ'loom. ²⁷ Mantya jñoom cwii sondaro 'naaⁿaⁿ, saⁿntjoom na cjaac'oom tsaⁿñeeⁿ xqueⁿ Juan. ²⁸ Quia jo' tja sondaroñeeⁿ w'aancjo, tjacatyjeeⁿ xtyo' Juan. Jndaⁿ chii jndyoñ'oom juuna' ts'om cwii xio. Tquiaaⁿ nnom yuscuñeeⁿ ndo' juu tquiaaⁿ nnom tsondyee.

²⁹ Jndaⁿ na jndye nn'aⁿ na tyocañ'eeⁿ ñ'eⁿ Juan, quia jo' ty'ec'omna sei'ts'o 'naaⁿaⁿ. Ty'ecat'iuuna jom.

Tquiaa Jesús na tcwa' 'om meiⁿ naⁿnom
(Mt. 14:13-21; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

³⁰ Nn'aⁿ na jñom Jesús ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ tjomndyennda'na na m'aaⁿ. Tyoluena nnoom cha'tso ts'iaaⁿ na jndaⁿ ñel'ana ndo' cha'tso ñ'oom na jndaⁿ ñet'mooⁿna.

³¹ Quia jo' tsoom ndaana:

—Cjaaya, nntsaaya cwii joo yuu na ñencjoo jo jndaⁿ na nnta'jndyaaya.

—Ee yuu na tyom'aⁿna jndye ts'aⁿ, nn'aⁿ na cwiquie ndo' nn'aⁿ na cwí'oo, meiⁿ tileicju'naa'ñena' na nlcwa'na. ³² Jo' chii jlui'na na ñenquieena ñ'eⁿ w'aandaa na 'oona cwii joo yuu na tjaa'naⁿ nn'aⁿ. ³³ Saaⁿ jndye nn'aⁿ nty'iaatquia na cwí'ooona ndo' ta'jnaaⁿ naⁿñeeⁿ joona na 'oowinomna. Ndo' jla'tyuaa'ti naⁿñeeⁿ, jnaⁿna njoomna ty'eca'na, ty'enquiandyena 'ndyoo ndaaluee. Joona tqueijndyeena yuu na wjaa Jesús ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. ³⁴ Quia jlueeⁿeⁿ ts'om w'aandaa nty'iaa'naⁿ na jeeⁿ jndye nn'aⁿ jndaⁿ tjomndye jo' jo'. Ty'oom na jeeⁿ wi' ts'oom naⁿñeeⁿ ee cwe' m'aⁿtona cha'cwijom cwii tmaaⁿ canmaⁿ na tjaaⁿ ñeeⁿ juu na ya nnteix'ee. Quia jo' tooⁿoⁿ na jndye ñ'oom tyo'mooⁿ ndaana. ³⁵ Quia na jndaⁿ tmaaⁿ, nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê ty'entyjaa'na jom, jlueena nnoom:

—Je' jndaⁿ tmaaⁿ ndo' tjaa'naⁿ l'aa meiⁿ rancho 'naaⁿ nn'aⁿ. ³⁶ Cajñom' naⁿm'aⁿ na nnc'ooona ranchoo nn'aⁿ oo njoom nch'u na nndyoo' nndyoo' cha jo' jo' nndaⁿ nla'jndana na nlcwa'na. Ee joona tjaa'naⁿ na c'omna na nlcwa'na.

³⁷ T'õ Jesús ndaana, tsoom:

—'O quia'yo' na nlcwa'na.

Quia jo' jlueena nnoom:

—¿Cwaaⁿ nndaⁿ nleijndeiⁿ meiiⁿ nntsalajndaayâ cha'na we siaⁿnto s'om denario tyoo' na ññe'quiaayâ na nlcwa' naⁿm'aⁿ?

³⁸ Tax'eeⁿ ndaana, tsoom:

—¿Cwanti tyoo' cwileiñ'om'yo'? Canti'ia'yo' cwanti na mawaa.

Jndaⁿ na l'ueena, jlueena nnoom:

—Ñe'om taⁿ tyoo' ñ'eⁿ we catscaa cwilein'ooⁿya.

³⁹ Quia jo' saⁿntjoom na cal'a nn'aⁿ cwii cwii tmaaⁿ ndo' cwindyuaandyena nacjoo' jndaⁿ nch'u. ⁴⁰ Nt'om naⁿñeeⁿ ty'emeindyuaandyena cwii siaⁿnto na cwii cwii tmaaⁿ, ndo' nt'om naⁿñeeⁿ l'ana wen'aaⁿ nchoo' nqui na cwii cwii tmaaⁿ joona. ⁴¹ Jndaⁿ na to'ñoom 'om taⁿ tyoo' ñequio we catscaa, quia jo' jlundañê cañoom'luee. Tquiaaⁿ na quian'l'uaa' Tsotyeeⁿ. Jndaⁿ jo' tyjeeⁿ tyoo'ñeeⁿ, tquiaaⁿ joona' ndaⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê cha joona nnt'oomna joona' ndaⁿ nn'aⁿ na meindyuaandyee. Majo'ti s'aaⁿ ñ'eⁿ we catscaa. ⁴² Tcwa' cha'tsondye nn'aⁿ hasta tjacjoona. ⁴³ Ndo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê jla'tjomna ntaⁿ ntyoo' ñ'eⁿ calcaa na 'ndiina'. Too' canchoo'we tsquiee. ⁴⁴ Ndo' jndye nn'aⁿ na tcwa' ntyoo' na tyot'oom naⁿñeeⁿ. Tue'ntyjo cha'na 'om meiⁿ na cwe' naⁿnom.

Tjacaá Jesús nnom ndaalúe
(Mt. 14:22-27; Jn. 6:16-21)

⁴⁵ Quia jo' mantya jñom Jesús nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê na cuona ts'om w'aandaa, c'ooñetina, nncwit'iooⁿ na xndyaa' ndaalúe na nlquiena ts'oom Betsaida. Jom nljoo'ñetyeeⁿ yocheⁿ na majñoom nn'aⁿ na jndyendye.

⁴⁶ Ndo' jndá na jñoom naⁿñeeⁿ, tjawaaⁿ cwii joo quii' jndáa yuu na ñenqueⁿ na nntseineiⁿ nnom Tsotyeeⁿ. ⁴⁷ Quia na jndá teincogⁿ, juu w'aandaa'ñeeⁿ mam'aaⁿna' xcwe ts'om ndaalúe, ndo' Jesús ñenqueⁿ cwii m'aaⁿ tyuaatcwii.

⁴⁸ Nty'iaaⁿaⁿ na jeeⁿ wi' cwitjoom naⁿñeeⁿ na ñjomndye w'aandaa, ee matseil-cwe'tya' jndye juuna'. Jeeⁿ cwila'jndana na cwicantyaandyena n'oom pala' cwentaa' w'aandaa'ñeeⁿ. Cha'na ñequiee na cwitz'oom jnaaⁿ tjacaⁿ nnom ndaalúe. Tuee'cañoom na m'aⁿna, ndoo' cwe' nncwinoom'm joona. ⁴⁹ Quia nty'iaana na mawjaacaⁿ nnom ndaalúe, jla'tiuuna jndii cwinty'iaana. Jndei tyola'xuaana. ⁵⁰ Jeeⁿ ndya' tyuena ee cha'tsondyena nty'iaana jom. Mantya t'maaⁿ joona, tsoom ndaana:

—C'om'yo' na t'maⁿ n'om'yo'. Mannco luaa. Tilacatyendyo'.

⁵¹ Quia jo' tuogⁿ ts'om w'aandaa yuu na ñjomndyena, mana teicheⁿ jndye. Jo' chii jeeⁿ seiñ'eeⁿñena' joona cantya 'naaⁿaⁿ. ⁵² Ee tila'noⁿna cantya 'naaⁿ ts'iaaⁿ t'maⁿ na s'aa Jesús ñequio ntyoo' na tcwa' nn'aⁿ. Ndo' ndicwaⁿ tileiqueⁿna cwenta' ñeeⁿ cwiluiñê.

Sein'maⁿ Jesús nn'aⁿwii ndyuua Genesaret
(Mt. 14:34-36)

⁵³ Quia na jndá tei'xndyaandyena ndaalúe, tquiena ndyuua Genesaret. Jo' jo' teicjoomna w'aandaa 'ndyoo ndaalúe. ⁵⁴ Quia jlui'na w'aandaa mañoom' ta'jnaaⁿ nn'aⁿ ndyuua'ñeeⁿ Jesús. ⁵⁵ Jla'tyuuaa'na, ty'ena cha'waa ndyuua'ñeeⁿ, tyo'oochona nn'aⁿwii cwe' ñ'eⁿ nduu mei'nyuucheⁿ joo na ndyena na mawee' Jesús. ⁵⁶ Ndo' mei'nyuucheⁿ na tueⁿeⁿ, meiiⁿ njoom nch'u, meiiⁿ njoom t'maⁿ, meiiⁿ jo ndo' jndáa, tyotsá'na nn'aⁿwii ts'om nato. Ndo' joo nn'aⁿwii'ñeeⁿ tyola'ty'oondyena nnoom na ñnequiaaⁿ meiiⁿ cwe' 'ndyoo liaⁿaⁿ na ñe'quioⁿna. Ndo' cha'tso nn'aⁿ na tye'nquio' 'ndyoo liaⁿaⁿ n'maaⁿ.

7

Waa na mach'eena' na til'ueñe ts'aⁿ jo nnom Ty'oqts'om
(Mt. 15:1-20)

¹ Nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ na cwit'mogⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, jnaⁿna Jerusalén, tquiena na m'aaⁿ Jesús. ² Ee jndá tqueⁿna cwenta chiuu cwil'a nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê na cwicwa' na tyootjei'ljuu'ndyena cha'xjeⁿ costumbre na waa ee tyoondyuu'na cha'xjeⁿ nquiu naⁿñeeⁿ na maca'na'. Jo' chii tyola'ncjoo'ndye naⁿñeeⁿ nacjoona. ³ Ee nn'aⁿ fariseos ñequio cha'tso nn'aⁿ judíos, jeeⁿ cwiqueⁿndyena na cwila'candana costumbre na tqueⁿ nn'aⁿ na tyoluiitquiendye ndaana. Jo' chii mati ticwa'na xeⁿ nchiⁿ na nddyuu'jndyeena cha'xjeⁿ na matso costumbre'ñeeⁿ. ⁴ Ndo' quia na cwin-quiolcwee'na na ty'ena ts'ua ticwa'na xeⁿ nchiⁿ na cwique'lju'ndyejndyena. Mati jndye nt'omcheⁿ costumbre cwila'wena na matseijndaa'ñena' chiuu waa na nntmaaⁿ waso, ñequio caseito, ñequio xjo casuela, ñequio jnduu. ⁵ Quia jo' nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ na cwit'mogⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, ta'x'eena nnom Jesús, jluna:

—Nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿndyu' ¿chiuu na ticala'candana costumbre na tqueⁿ nn'aⁿ na tyoluiitquiendye ndaaya na cwicwa'na na ndicwaⁿ m'aⁿna na tiqueⁿlju'ndyena?

6 T'ō Jesús ndaana, tsoom:

—'O nn'aⁿ na we waa cwila'tiuu'yo', jeeⁿ teixcwe ñ'oom tjei' profeta Isaías cantya 'naⁿ'yo' quia na seiljeiⁿ ñ'oom na matsona': Na^m'aⁿ ndoo' na jeeⁿ cwila't'maaⁿndyena ja, saa t'maⁿ waa na tixcwee' n'omna ñ'eⁿndyo.

7 Cwe' ts'iaaⁿndyo na cwila't'maaⁿndyena ja ee cwit'moqⁿna ñ'oom na cwe' cwiqueⁿ nn'aⁿ, tachii ñ'oomya.

8 Ndo' tsoi Jesús ndaana:

—'O yacheⁿ cwi'ndye'yo' ñ'oom na saⁿtjom Ty'oots'om ndo' cwitsantyjo'yo' costumbre na cwe' nn'aⁿ tqueⁿ. Joo costumbre ñeeⁿ cwit'moqⁿna' chiuu waa na nntmaaⁿ caseito, ñequio waso, ndo' jndye nt'omcheⁿ ñ'oom na laa'ti' macaⁿna' na calacanda'yo'.

9 Ndo' tsoyeeⁿ ndaa na ñeeⁿ:

—'O jeeⁿ cwil'a'yo' na til'ue ljei na saⁿtjom Ty'oots'om, cha nndaⁿ nntsantyjo'yo' costumbre na cwil'uee'ndyo' ncjo'yo'. 10 Ee matso Moisés: "Catseit'maaⁿndyu' tsoyie' ñ'eⁿ tso'ndyo'", ndo' mati matsoom: "Ñeeⁿ juu na matso ñ'oomwi' nacjoo' tsoyie oo tsondyee, cala'cuee' nn'aⁿ juu." 11 Saa 'o cwindu'yo' wanaaⁿ na nntso ts'aⁿ nnom tsoyeeⁿ oo tsoñeeⁿ: "Catseit'maⁿ ts'om' taxocandaⁿ nnteijndeiya 'u 'naⁿ na tjoondyu' ee cha'tso 'naⁿya na niom la'xmaⁿna' Corbán." (Ñ'oomwaa' ma'moⁿna' na cha'tso 'naaⁿ ts'aⁿ jnda tqueeⁿ joona' cwentaa' Ty'oots'om). 12 Ndo' quia na luaa' cwindu'yo' cwil'a'yo'yo' na tacaⁿna' na cateijndeii ts'aⁿ tsoyeeⁿ oo tsoñeeⁿ. 13 Ndo' laa'ti' cwil'a'yo' na til'ue ñ'oom na tqueⁿ Ty'oots'om ee cwilacanda'yo' costumbre na tqueⁿ nn'aⁿ. Mati jndye nt'omcheⁿ nnom na cwil'a'yo' cha'na nmeiⁿ.

14 Cwiicheⁿ cwii ndii' t'maⁿ Jesús nn'aⁿ na jndyendye na m'aaⁿ, tsoom ndaana:

—Candy'e'yo' cha'tsondyo' ndo' cala'noⁿ'yo': 15 Tjaa'naⁿ cwii nantquie na macwa' ts'aⁿ na nnts'aana' na til'ueñê jo nnom Ty'oots'om. Saa ñ'oom na cwinaaⁿ naquii' ts'oom nl'ana' na til'ueñê. 16 Ñeeⁿ juu na niom lue' n'om lua'lqui na ndii, candii.

17 Quia jo' 'ndii Jesús nn'aⁿ na jndyendye, tjaqueⁿeⁿ quii' w'aa. Ndo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê ta'x'eendyena cantya 'naaⁿ ñ'oom tjañoom' na seineiⁿ. 18 Quia jo' tsoom ndaana:

—¿Aa maxjeⁿ mati 'o tila'noⁿ'yo'? ¿Aa tiqueⁿ'yo' cwenta na tjaa'naⁿ cwii nnom nantquie na cwicwa' nn'aⁿ na juuna' nnts'aana' na til'ueñê ts'aⁿ jo nnom Ty'oots'om? 19 Ee nchii naquii' ts'om ts'aⁿ nncuee'na'. Maxjeⁿ ts'om ts'aⁿ nncuee'na', jnda chii nnteijⁿeⁿ juuna'.

Luaa' tsoom na ma'moqⁿ na ya nlcwa' ts'aⁿ cha'tso nnom nantquie. 20 Jnda chii tsoom ndaana:

—Joo na cwinaaⁿ naquii' ts'om ts'aⁿ cwil'ana' na til'ueñê jo nnom Ty'oots'om. 21 Ee cantyati na tseixmaⁿ naquii' ts'om ts'aⁿ jo' na cwiwitquiom' natia na matseitiuu cha'na cwe' nnc'oomya ts'aⁿ ñ'eⁿ x'iaaⁿ'aⁿ, oo ñ'eⁿ sculjaa', cha'na nntseicuee' ts'aⁿ x'iaaⁿ'aⁿ, 22 cha'na nnc'h'uee ts'aⁿ, cha'na nntseiqueeⁿ ts'om ts'aⁿ 'naaⁿ x'iaaⁿ'aⁿ, cha'na nnc'oom ts'aⁿ na wi'ñe, cha'na cwe' ñequiu'nn'aⁿ ts'aⁿ, cha'na meiⁿ cwe' tajnaaⁿto ts'aⁿ, cha'na nntseitaa' ts'om ts'aⁿ, cha'na nntio'ñ'oom ts'aⁿ x'iaaⁿ'aⁿ, cha'na nntseis'añe oo nntseis-cuñe ts'aⁿ, oo cha'na nntseintjeiⁿñe cheⁿnquii' ts'aⁿ. 23 Cha'tso natiameiⁿ cwinaaⁿna' naquii' ts'om ts'aⁿ ndo' joona' cwil'ana' na tjaa yuu l'ueñê jo nnom Ty'oots'om.

*Cwii yuscu na seiyu' ñequio Jesús
(Mt. 15:21-28)*

²⁴ Jluí' Jesús jo' jo', tjaa' ndyuaa Tiro ñ'e'n Sidón. Jo' tjaque'ne'n quíi' w'aa ee tical'ue ts'oom na nndye nn'a'n na jo' m'aa'n. Saa' tícandaā nncwanty'ioom. ²⁵ Mañoom' jndii cwii yuscu na jo' m'aa'n. Tyje'cañoom jo' jo' ndo' tco' xtye jo nnom Jesús. Ee m'aa'n yuscuchjoo jnda yuscu'ñee'n na maleiñ'oom jndyeta. ²⁶ Ndo' jom nchii ts'a'n judío. Jom ts'a'n sirofenicia. S'aa ty'oo nnom Jesús na cwji' tsa'ñee'n jndyeta naquii' ts'om yuscuchjoo jnaa'. ²⁷ Saa' tso Jesús nnoom:

—Matsona' na nlcwa'jndyee yocanch'u, ee ticaty'iomna' na nntjeii'a na cwicwa'na na ññe'quiaayoo' jona' ndaa' calue' nch'u.

²⁸ Yuscu'ñee'n t'oo'n nnom Jesús. Tsoom:

—Jee'n mayuu', 'u Ta, saa' canty'ia', calue' nch'u ndya' cwicwa'yo' meii' cwe' naca'jndaā na cwiquiaa nacjee' meii'sa na jla'quiaa yocanch'u.

²⁹ Quia jo' tso Jesús nnom yuscu'ñee'n:

—Jee'n majo'ndyo ñ'oom na tsu'. Ya xe'n wja'to' wa'. Jnda' jluí' jndyeta naquii' ts'om yuscuchjoo jnda'.

³⁰ Tja tsa'ñee'n ndo' quia na tue'ne' wa'a'n, ljeii' na mawaache'n yuscuchjoo joo' jnduu. Mayuu' ná jnda' jluí' jndyeta naquii' ts'om.

Sein'ma' Jesús cwii ts'a'n na tileicatseinei'

³¹ Tjalcwe' Jesús na ñet'oom jo' jo'. Tjawinoom ndyuaa Tiro, ndo' ndyuaa Sidón ñequio ndyuaa jo ndo' njoom Decápolis. Tue'ne' ndaaluee chjoo ts'onda Galilea. ³² Ndo' tquioñ'om nn'a'n cwii ts'a'n na cantaa' ndo' canchee'ñe. L'ana ty'oo nnom Jesús na catioom ts'oo' nacjoo' tsa'ñee'n. ³³ Quia jo' tjei'ñoo' tsa'ñee'n quii'ntaa' na'ñee'n, ty'ena yuu na ñe'wendyena. Tjaa'ñe ndaa'loo' n'om lua'qui tsa'ñee'n, seicana'a'n nomts'oo' ñ'e'n ndaa'jnaa'a'n, quia jo' tyenquioom'm nomtsaa' tsa'ñee'n. ³⁴ Jnda' jo' nty'iaa'a'n cañoom'luee, ndo' tcom ts'oom na jnda ntyjee', tsoom:

—Efata. (Ñ'oomwaa' matsona': Catseicanaa'ñena!)

³⁵ Mantlya jnaa' n'om lua'qui tsa'ñee'n ndo' mati x'ee tsaa. Ndo' mana jna'na' na ya matseinei'. ³⁶ Quia jo' seicu' Jesús ndyuee na'ñee'n na ticaluena nnom meii'cwii ts'a'n cantyja na tuí. Saa' meii' na ñenquii'che' tyotsoom ndaa'na na ticaluena, jona yache' jndyeta tyola'nei'na ndaa' nc'iaana.

³⁷ Ndo' jee'n tjawee' n'om na'ñee'n, tyola'nei'na, tyoluena:

—Jesús jee'n ya mach'ee'n ee nn'a'n na cantaa, mach'ee'n na ya cwindyena. Ndo' nn'a'n na tileicala'nei' mach'ee'n na ya cwilanei'na.

8

Tquiaa Jesús na tcwa' ñequiee meii' nn'a'

(Mt. 15:32-39)

¹ Joo ncuue'ñee'n tjomndyennda' cwii tmaa' nn'a'n na jndyendye. Ndo' tjaa'na' na cwileiñ'om na'ñee'n na nlcwa'na. Jo' chii t'ma' Jesús nn'a'n na cwila'jomndye ñ'e'nñe', tsoom ndaa'na:

² —Wi' ts'oo'ya tmaa' nn'a'm'a'n, ee je' jnda' ndyee xuee na m'a'na ñ'e'ndyo ndo' tatjaa'na' ljo' cwii cwileiñ'omna na nlcwa'na. ³ Ndo' xe'n njñoo'ya jona na c'oolcwee'na l'aana na ñe'jndo'na, quia jo' nato m'a'na nntycwii na jndei' n'omna ee ñ'ee'n nt'omndye jona na tquia jna'na.

⁴ Quia jo' nn'a'n na cwila'jomndye ñ'e'nñe' jluena nnoom:

—Tjaa'na' chiuu ya na nnts'aa ts'a'n na ñnequiaa' na nlcwa' na'm'a'n na jndyendyena, ee ljoo na m'aa'ya jo jndaā.

⁵ Tax'eeñe' ndaa'na:

—¿Cwanti tyoo' cwilei'ñ'om'yo'?

T'ooona, jluena:

—Ntquiee' taⁿ tyoo'.

⁶ Quia jo' sa'ntjoom na c'oocwindyuaandye nn'aⁿ nomtyuaa. To'floom ntquiee' taⁿ tyoo'ñeeⁿ, tquiaaⁿ na quian'l'uaa' Ty'oots'om, jnda jo' tyjeeⁿ joona'. Tquiaaⁿ joona' ndaaⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê ndo' joona tquiana joona' ndaaⁿ nn'aⁿ. ⁷ Mati cwileiñ'omna cwantindyo calcaa nch'u. Jnda na tquiaaⁿ na quian'l'uaa' Ty'oots'om, tsoom na quiana jooyo' ndaaⁿ nn'aⁿ. ⁸ Ndo' cha'tsondye naⁿñeeⁿ tcwa' tjacjoona. Too' ntquiee' tsquiee na jla'tjomna nta^m ntyoo' ñequio nta^m calcaa na 'ndiina'. ⁹ Ndo' joo nn'aⁿ na tcwa' jo' tuee' cha'na ñequiee meiⁿ joona. Quia jo' t'maⁿ Jesús naⁿñeeⁿ na c'ootona. ¹⁰ Jnda chii tuooⁿ ts'om w'aandaa ñ'eⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. Ty'ena ndyuaa Dalmanuta.

Nn'aⁿ fariseos cwitaⁿna cwii 'naaⁿ na nnty'iaana

(Mt. 16:1-4; Lc. 12:54-56)

¹¹ Tquie'cañom nn'aⁿ fariseos na m'aaⁿ Jesús, to'na na cwila'ncjoo'ndyena ñ'eⁿñê. Ndo' cha na nlqueⁿna xjeⁿ jom, taⁿna na ca'mooⁿ ndaana cwii 'naaⁿ na nnaⁿna' na m'aaⁿ Ty'oots'om. ¹² Jesús jeeⁿ tcom ts'oom na chjoo' ts'oom, tsoom:

—Na^mm'aⁿ cwitaⁿna cwii 'naaⁿ na nnty'iaana na nnaⁿna' cañoom'luee.

Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjoo ndaa'yo', maxjeⁿ xonquia na nnty'iaana meiⁿcwii 'naaⁿ meiⁿ na cwitaⁿna.

¹³ Quia jo' tjaaⁿ. 'Ñeeⁿ naⁿñeeⁿ. Tuonnaaⁿaⁿ ts'om w'aandaa, teixndyaañê cwiicheⁿ nantya ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê.

Ndaaljo' na la'xmaⁿ nn'aⁿ fariseos

(Mt. 16:5-12)

¹⁴ Ndo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús ñecwii taⁿ tyoo' cwileiñ'omtina ts'om w'aandaa ee tsuu' n'omna na nnc'ooñ'omna na nlcwa'na. ¹⁵ Quia jo' seijnooⁿ n'omna na ticjaañ'oomna' joona cantyja 'naaⁿ ñ'oom na cwit'mooⁿ nn'aⁿ fariseos. Ndo' seijoom'ñê ñ'oom'ñeeⁿ ñequio ndaaljo' na cwiluii tyoo'. Tsoom ndaana:

—C'om'c'eendyo' na cal'a'yo' cwenta cantyja 'naaⁿ tyoo' 'naaⁿ nn'aⁿ fariseos ñequio Herodes ee ndaaljo' 'naaⁿna tis'a laxmaⁿna'.

¹⁶ Quia jo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús to'na na cwilaneiⁿna ndaa nc'iaana cantyja 'naaⁿ ñ'oomwaa'. Jluena:

—Luaa' matsoom cwe' ee tjaa'naⁿ tyoo' tquiochoo^{ya}.

¹⁷ Sei'noⁿ Jesús na ljo' cwila'tiuuna. Tsoom ndaana:

—¿Chiuu na jeeⁿ matseiñ'eeⁿñena' 'o cwe' jnaaⁿ na tjaa'naⁿ tyoo' tquioch'yo'? ¿Aa maxjeⁿ ndicwaⁿ ticala'noⁿyo' ndo' na tileicjo ñ'oom naquii' n'om'yo'? ¿Aa maxjeⁿ tileiqueⁿyo' cwenta? ¹⁸ 'O na niom n'omndaa'yo', ¿aa maxjeⁿ ticajndo'yo'? Ndo' 'o na niom lue' n'om lua'qui'yo', ¿aa maxjeⁿ ticandye'yo'? ¿Aa tacjaanjoom' n'om'yo' ljo' s'aaya quia na seitjoona' na nlcwa' nn'aⁿ? ¹⁹ Quia na tyjaya 'om taⁿ tyoo' na tcwa' 'om meiⁿ nn'aⁿ, ¿cwanti lquiee na ñjom tyoo' 'ndiina' na jla'we'yo'?

T'ooona, jluena nnoom:

—Canchoo'we lquiee 'ndiina'.

²⁰ —Ndo' cwiicheⁿ cwii ndii' quia na tyjaya ntquiee' taⁿ tyoo' na tcwa' ñequiee meiⁿ nn'aⁿ, ¿cwanti lquiee na 'ndiina'?

Jooona t'ooona nnoom, jluena:

—Ntquiee' 'ndiina'.

²¹ Quia jo' matsoom ndaana:

—¿Aa maxjeⁿ hasta je' ticala'noⁿyo'?

Sein'maⁿ Jesús cwii tsaⁿnchjaaⁿ! tsjoom Betsaida

²² Quia na jndā tquiena tsjoom Betsaida tquiōñ'om nn'aⁿ cwii tsaⁿnchjaaⁿ na m'aaⁿ Jesús. Tyoll'ana ty'oo na catioyaaⁿ ts'ooⁿ nacjoo' tsaⁿñeeⁿ na catsein'maaⁿ juu. ²³ Quia jo' t'ueeⁿ ts'o tsaⁿnchjaaⁿ!. Tjañ'oom juu nnom tsjoom. Ty'oomñē ndaaajnaaⁿ lua'nnom ndo' tyenquoom'm lua'nnom tsaⁿñeeⁿ, jndā chii tax'eeⁿ nnom, tsoom:

—¿Aa waa ljo' manty'ia'?

²⁴ Sein'meiiⁿ tsaⁿnchjaaⁿñeeⁿ lua'nnoom, tsoom:

—Manty'ia nn'aⁿ ndoo' ntyjii cha'cwijom n'oom joona, sã cwi'occa'na.

²⁵ Cwiicheⁿ cwii ndii' tionnda' Jesús l'ooⁿ cjoo' lua'nnom tsaⁿñeeⁿ. Quia jo' nquiee nty'iaa' tsaⁿnchjaaⁿ! ndo' mana n'maaⁿ, xueeya nty'iaaⁿ!. ²⁶ Jndā chii jñom Jesús jom. Tso nnoom:

—Cja'to', cja'ndye'yu' wa!. Ticwinoom' quii' tsjoom, meiⁿ tintsu' nnom meiⁿcwii ts'aⁿ chiuu tuii.

Macwji'yuu'ñe Pedro na Jesús cwiluiñē Cristo

(Mt. 16:13-20; Lc. 9:18-21)

²⁷ Jndā chii jlui' Jesús tsjoom Betsaida ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñē. Ty'ena njoom nch'u ndyuaa tsjoom Cesarea Filipino. Ndo' xcwe na ñjomndyena nato, tax'eeⁿ ndaana, tsoom:

—¿Ñeeⁿ cwilue nn'aⁿ na cwiluiindyo'?

²⁸ Naⁿñeeⁿ t'ooⁿna, jluena:

—Nt'om nn'aⁿ cwilue na 'u Juan, ts'aⁿ na tyotseits'oomñe nn'aⁿ. Ndo' nt'omcheⁿ cwilue Elías 'u. Sã nt'omcheⁿ cwilue na 'u cwii profeta na jndā wando'xco'.

²⁹ Quia jo' tax'eennaⁿ!aⁿ ndyueena, tsoom:

—Ndo' 'o je!, ¿ñeeⁿ juu cwindu'yo' na cwiluiindyo'?

T'o Pedro, tso:

—'U maxjeⁿ nquii Cristo cwiluiindyu'.

³⁰ Jesús ñecwii ñ'oom sã'ntjoom na ticaluena nnom meiⁿcwii ts'aⁿ na cwiluiñē na ljo'.

Matseicandii Jesús cantyja na nncueeⁿe

(Mt. 16:21-28; Lc. 9:22-27)

³¹ Quia jo' tooⁿoⁿ na tyo'mooⁿ ndaana cantyja 'naaⁿ nqueⁿ na cwiluiñē ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee. Tsoom jndye nawi' tseixmaaⁿ na catjoom. Ndo' tyo'mooⁿ na xocato'ñoom nn'aⁿ judíos na cwiluiitquiendye jom, meiⁿ ntyee na cwiluiitquiendye, meiⁿ nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés. Maxjeⁿ nla'cuee'na jom sã xuee jndā ndyee, nncwando'nnaaⁿ!aⁿ na nncueeⁿeⁿ.

³² Ndyeyu seineiiⁿ ñ'oommeiⁿ ndaana. Ndo' Pedro tjañ'oom Jesús cwii ntyja. Tooⁿoⁿ na matseitaaⁿ!aⁿ juu na nmeiⁿ matso na nluii. ³³ Teiqueⁿ Jesús, nty'iaaⁿ!aⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñē. Seitaaⁿ!aⁿ Pedro, tsoom:

—Quindyoo' nacañomya 'u na matseijomndyu' ñ'eⁿ Satanás. Ee ñ'oom na matsei'tiuu' jnaⁿ!aⁿ cwe' cantyja na cwila'tiuu nn'aⁿ, nchii cantyja na l'ue ts'om Ty'oqots'om.

³⁴ Quia jo' t'maaⁿ cwii tmaaⁿ nn'aⁿ yuu na m'aaⁿ ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñē. Tsoom ndaana:

—Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na l'ue ts'om na nncw'aa'ñe ja, cwji'ñē cantyja na matseitiuu nqueⁿ. Caljoya ts'oom nawi' na matjoom, meiiⁿ cueeⁿeⁿ. Ndo' candyontyjoⁿ cantyja na mats'aa. ³⁵ Ee meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na mañequiaaⁿñe na catjom ljo' na nntjom ee na m'aaⁿ cantyja 'na'ya ñequio ñ'oom naya, juu tsaⁿñeeⁿ nluin'maaⁿñē. Ndo' meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na

mal'uee'ñe che'nquii chiuu nlui'n'maa'ñe, majo'to jo' nntsuuñe. ³⁶ Meii' cha'waa tsjoomnancue cuaana' cwentaa' ts'a'n, sãa ¿yuu waa na mateijndei-ina' juu ee xoc'ona' ñ'e'ñê na ticatsuuñe añmaa'n'a'? ³⁷ ¿Aa nddaã nnts'aa ts'a'n na nnjoml'ua na nlui'n'maa'ñe añmaa'n'a'? Cwaa'n nddaã. ³⁸ Tiempo je' laxma'n nn'a'n na ticala'yuy'a n'omna ñ'e'n Ty'oots'om ndo' la'xma'nna jna'n, xe'n jnaa'nna ja ñequio ñ'oom naya na mañequia, mati ja na cwiluiindyõ ts'a'n na jna' cañoom'luee, quia na nddyonnda'a ñequio na matseit'maa'ñena' Tsotyã ñequio ángeles na lju' n'om, nnc'õõ'n na jnaa'n'a na n'ñee'n.

9

1 Mati tso Jesús ndaana:

—Mayuu'che'n nddye'yo' nntsjoõ, m'a'n nn'a'n ñjaa'n na xocwjena hasta xe'n jnda nty'iaandaãna na matsã'ntjom Ty'oots'om ñequio cha'tso najnda na matseixmaa'n.

Seichuii'na' Jesús

(Mt. 17:1-13; Lc. 9:28-36)

2 Jnda na teinom yom xuee, tjañ'oom Jesús Pedro ñ'e'n Jacobo ñ'e'n Juan. Ty'ena cwii sjõ nandye yuu na ñenquieena. Ndo' jo' jo' seichuii'na' jom jo ndaãna. ³ S'aana' na caxuee lia'n'a'n, canchii'tina' cha'na tsaa'n. Mei'n tjaa'na'n cwii ts'a'n na nddaã mma'n cwii liaa na nleicanchii'ti juuna' cha'na lia'n'a'n.

4 Ndo' xje'n'ñee'n teitquioo'ñe Elías ñ'e'n Moisés na cwila'nei'na ñ'e'n Jesús. ⁵ Quia jo' tso Pedro nnom Jesús:

—Jee'n ndya' ya na m'aa'nya ñjaa'n. Cwa, nl'aayã ndyee xquie' ncwa'n'. Cwii cwenta' nncu', cwii cwentaa' Moisés, ndo' cwii cwentaa' Elías.

6 Ñ'oommei'n' tsoyom cwe' nc'e na seiñ'ee'n'ñ'e'na' jom ee na jee'n ndya' cwcicatyena. ⁷ Quia jo' jndyocue cwii nchquiu na seincwaa'n'ñena' nacjoona. Ndo' teic'uaa na seiñ'e'n' Ty'oots'om naquii' nchquiu'ñee'n, tsoom:

—Luaañe Jndaaya na jee'n candya' ts'õõ'ya. Candye'yo' ñ'oom na matseinei'n'.

8 Mats'iaa jo' quia jleity'iomndaãna, jliuna cwa tac'oomñe Elías ñ'e'n Moisés ñ'e'n'ndyena. Macanda ñenquii Jesús cwim'aa'n.

9 Yoche'n na cwinqiuocuena sjõ'ñee'n, sa'ntjom Jesús na mei'ncwii ñ'oom ticaluena ndaã nn'a'n chiuu waa na nty'iaana na seichuii'na' jom. Ñequii'che'n na nla'nei'na ñ'oomwaa' quia jnda mawando'xcoom xe'n jnda jla'cuee' nn'a'n jom. ¹⁰ Ndo' tyola'wena ñ'oom'ñee'n ñequio na jee'n xcwee' n'omna. Tyota'x'eendye che'nquieena ndaãna ljo' ñecatso ñ'oom na tsoom na quia nncwando'xcoom na nncuee'n'e'n. ¹¹ Quia jo' jluena nnoom:

—Nquiee nn'a'n na cwit'mõõ' ljeii na tque'n Moisés cwilue maca'na' na Elías nddyojñee'n.

—¿Chiuu na luaa' cwilue na n'ñee'n'?

12 Ndo' t'õ Jesús ndaana tsoom:

—Mayuu' na ncwjee'jndyee Elías na nntseijndaa'ñê cha'tso. Sãa ja na cwiluiindyõ ts'a'n na jna' cañoom'luee, ¿chiuu waa na matso ljeii 'naa'n' Ty'oots'om cantyja 'na'ya? Matsona' na jndye nawi' catjõ' ndo' nnc'om nn'a'n na ticuee' n'omna ja. ¹³ Sãa matsjoõ ndaã'yo' na nquii na cwiluiiñe Elías, jnda tyjee'n'e'n, ndo' tyol'a nn'a'n cha'xje'n na l'ue n'omna ñ'e'ñê ee luaa' matso ljeii 'naa'n' Ty'oots'om na tseixmaa' na catjoom.

Sein'ma' Jesús cwii tyochjoo

(Mt. 17:14-21; Lc. 9:37-43)

14 Jnda na tquiennda'na yuu ljoo'ndye nt'omche'n nc'iaana, quia jo' nty'iaana na jnda tqiee'cañom cwii tmaa'n' nn'a'n na jndyendye nacañoom

naⁿñeeⁿ. Ñ'eeⁿ nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljei na tqeeⁿ Moisés, na cwila'ñ'eeⁿ ndyueena ñ'eⁿ naⁿñeeⁿ. ¹⁵ Ndo' nn'aⁿ tmaaⁿñeeⁿ quia na nty'iaana jom, t'omna na jeeⁿ tjaweeⁿ n'omna. Jla'tyuuaa'na, ty'ecatjomndyena jom. Tquiana na xmaⁿñê. ¹⁶ Quia jo' tax'eeⁿ ndaana, tsoom:

—¿Ljo' ñ'oom na jeeⁿ cwilañ'eeⁿ ndyuee'yo'?

¹⁷ Cwii ts'aⁿ na m'aaⁿ naquii' tmaaⁿ naⁿñeeⁿ, t'ooⁿ. Tsoom:

—Maestro, jndyoñ'oⁿya ñ'jndaaya ñ'jaaⁿ, ee maleñ'oom jndyeta jom ndo' mach'ee na tileicatseineiⁿ. ¹⁸ Ndo' meiⁿyuucheⁿ na m'aaⁿñê quia jnda jnaⁿna' maxjeⁿ matseiquioo jndyeta jom nomtyuaa. Cwilui' chom' ñ'om, mati manqueeⁿ ndei'n'oom, ndo' cwileiquiñê. Ma'ndiina' jom na tajneiⁿ. Ndo' jnda s'aa ty'oo ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿndyu' na catejiⁿ'na jndyeta'ñeeⁿ, saa t'icandaⁿ l'ana.

¹⁹ Quia jo' tso Jesús:

—'O nn'aⁿ na ticala'yu'ya' n'om'yo' ñ'eⁿ Ty'oots'om, ¿cwanti yo macaⁿ'na' na cwii nljooⁿndyo ñ'eⁿndyo' na m'mooⁿtya ndaa'yo'? ¿Cwanti xuee cwii ndaa nntseiqui ts'oⁿya ñ'eⁿndyo'? Quio'ñ'om'yo' tyochjoom'aaⁿ ñ'jaaⁿñê.

²⁰ Quia jo' tquion'omna tyochjoo na m'aaⁿ Jesús. Ndo' quia nty'iaa' jndyeta Jesús, s'aana' na tyocoñoomña' tyochjoo'ñeeⁿ. Tioñê nomtyuaa, tyotseicantyeⁿñê ndo' tyocalui' chom' ñ'om. ²¹ Ta'x'ee Jesús nnom tsotye tyochjoo, tsoom:

—¿Cwanti xuee na luaa' matjoom?

T'oⁿ tsotyeⁿ, tso:

—Xjeⁿ na cachjooñêcheⁿ jnaⁿ'na'. ²² Ndo' teijndye ndii' matseiquioona' jom quii' chom ndo' quii' ndaa, cha cueeⁿ'e. Jo' chii c'oom' na wi' ts'om' ñ'eⁿndyoⁿ xeⁿ waa na nndaⁿ nntsa', catejindei' já.

²³ Tso Jesús nnom:

—Matsu' xeⁿ nndaⁿ nts'aa. Cha'tso nndaⁿ nlui quia na matseyu' ts'aⁿ ñ'eⁿ Ty'oots'om.

²⁴ Quia jo' jndeiⁿ seineiⁿ tsotye tyochjoo, tso:

—Ja matseyu'a. Catejindei' ja na nntseyu'yatya.

²⁵ Quia na nty'iaa' Jesús na ntjantyja jaawijndyendye nn'aⁿ nacañom'm, quia jo' seitiaaⁿ'aⁿ jndyeta'ñeeⁿ, tsoom:

—'U jndyeta na mache' na cantaa nn'aⁿ ndo' na tileicala'nei'na, matsaⁿ'ntjoⁿ na calui' ndo' tajom nncja'quie'nnda' naquii' ts'om tyochjoom'aaⁿ'.

²⁶ Quia jo' jndeiⁿ seixuaa jndyeta. S'aaⁿ na jeeⁿ tyocoñoomña' tyochjoo, mana jlueeⁿ'e. 'Ndiina' juu cha'cwijom ts'oo. Jo' chii majndyeti nn'aⁿ jluea na jnda tue' tyochjoo. ²⁷ Saa Jesús t'ueeⁿ ts'oⁿ tyochjoo'ñeeⁿ, seiweeⁿ juu. Mañoom' teintyjee'.

²⁸ Jnda jo' tjaquiee' Jesús quii' w'aa. Tju'na' na ñenqueⁿ ñ'eⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. Ndo' ta'x'eena ñ'oom'ñeeⁿ ñ'om, jluea:

—¿Chiuu waayuu na já t'icandaⁿ nntjeii'á jndyeta'aaⁿ'?

²⁹ Quia jo' tsoom ndaana:

—Cha'na jndyeta'aaⁿ, tjaa'naⁿ 'neeⁿ nndaⁿ nncwji' jooa xeⁿ nchii na nntseineiⁿ ts'aⁿ nnom Ty'oots'om ndo' na nntseicwejndo'ñe.

Matseicandiinda' Jesús na nncueeⁿ'e

(Mt. 17:22-23; Lc. 9:43-45)

³⁰ Jnda na jluu' Jesús jo' jo' ñ'eⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, ty'ena, teinonna ts'ondaⁿ Galilea. Saa tical'ue ts'oom na nliu nn'aⁿ na jo' wjaⁿ. ³¹ Ee ma'mooⁿ chiuu waa na nntjoom na cwiluiñê ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee na ñequiaa ts'aⁿ cwenta jom luee nn'aⁿ ndo' nla'cuee' jom saa xeⁿ jnda ndyee

xuee na tueeⁿeⁿ maxjeⁿ nncwando'xcoom. ³² Saa joona ticala'noⁿna ñ'oom na tsoom ndo' nquiaana na nnta'x'eena nnoom ljo' ñe'ca'moⁿna'.

¿Ñeeⁿ na t'ma'ti cwiluiñe?
(Mt. 18:1-5; Lc. 9:46-48)

³³ Tquiena Capernaum. Ndo' quia na jnda mam'a'na quii' w'aa, quia jo t'ax'eeⁿ ndaana, tsoom:

—¿Cwaaⁿ ñ'oom ñe'jla'ncjoo'ndyo' ndaa ntyjee'yo' xjeⁿ na ñetqui^oyya nato?

³⁴ Saa joona yacheⁿ jla'cheⁿna, ee mayuu' xjeⁿ na ñeñjomndyena nato tyola'ncjoo'ndyena 'ñeeⁿ cwii joona t'ma'ti cwiluiñe. ³⁵ Jnda na tjacjoo Jesús, tqeeⁿñê canchoo'wendye joona na c'oontyjaa'tina. Tsoom ndaana:

—'Ñeeⁿ juu ts'aⁿ na maqueⁿ ts'om na nlco'nnomna' juu jo ndaa'yo', tsaⁿñeeⁿ matsona' na cju'ñe'cjeeⁿ ndo' candi'ntjoom ndaa cha'tso nc'iaaⁿ'aⁿ.

³⁶ Quia jo' t'ueeⁿ cwii tyochjoo, tcoom'm juu xcwe quii'ntaaⁿna. Jnda chii ty'oom juu ndo' tsoom ndaana:

³⁷ —Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na maco'ñom cwii yucachjoo ñequio xueya cha'na yucachjoom'aaⁿ, ja maco'ñom tsaⁿñeeⁿ. Ndo' ts'aⁿ na maco'ñom ja, nchii macandá ñennco maco'ñom. Mati maco'ñom nqueⁿ na jñoom ja.

Ts'aⁿ na m'aaⁿ cantyja 'naaⁿ Jesús
(Mt. 10:42; Lc. 9:49-50)

³⁸ Tso Juan nnom Jesús:

—Maestro, nty'iaayâ cwii ts'aⁿ na macwji' jndyetia naquii' n'om nn'aⁿ ñequio xue'. Juu tsaⁿñeeⁿ tyootseijomñê ñ'eⁿndyo' jaa. Jo' chii jla'tsaaⁿndyo' jom.

³⁹ Saa tso Jesús ndaana:

—Tala'tsaaⁿndyo' jom ee meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na mach'ee ts'iaaⁿ t'maⁿ ñequio xueya, xocats'aana' na ndanquia nntso cwii ñ'oom wi' nacjoya. ⁴⁰ Ee ts'aⁿ na tic'oom nacjoya, cwiluiñe ts'aⁿ na m'aaⁿ cantyja 'na'ya. ⁴¹ Ndo' meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na ññequiaa meiⁿ ñechjoowi' ndaatioo na nncwe'yo' nc'e na cwilaxma'nyo' cantyja 'naⁿ nncō na cwiluiindyō Cristo, mayuu'cheⁿ waa naaya 'naaⁿ tsaⁿñeeⁿ.

Quaaⁿya cwenta na tical'aya natia
(Mt. 18:6-9; Lc. 17:1-2)

⁴² Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nts'aa na catseitjooñe cwii ts'aⁿ na cachjoo matseyu' ñ'eⁿndyo, juu tsaⁿñeeⁿ yati xeⁿ cwityeⁿ cwii tsjo'suu xtyoom'm, ndo' catuee' nn'aⁿ jom ts'om ndaaluee. ⁴³ Xeⁿ na wjaañ'oomna' 'u na matsei'tjoondyu' nnom Ty'oots'om jnaaⁿ cwii ts'o', catsa' xjeⁿ juuna' cha'cwijom na cattyjee' juuna' cha tintsei'tjoondyu'ti'. Ee yati nntseixmaⁿ na ticanty-cwii na nncwando' meiiⁿ cha'cwijom ticandaa' we nc'e' nchiiti na candaa'ndyu' ndo' nncju'na' 'u quii' b'io yuu na tijoom canduu' chom. ⁴⁴ Yuu tijoom cwje canti meiⁿ na nnduu' chom. ⁴⁵ Ndo' xeⁿ wjaañ'oomna' 'u na matsei'tjoondyu' nnom Ty'oots'om jnaaⁿ cwii x'e', catsa' xjeⁿ cha'cwijom na cattyjee' juuna' cha tintsei'tjoondyu'ti'. Ee yati nntseixmaⁿ na ticanty-cwii na nncwando' meiiⁿ cha'cwijom ticandaa' we nc'e' nchiiti na candaa'ndyu' ndo' nncju'na' 'u quii' b'io yuu na tijoom canduu' chom. ⁴⁶ Ndo' tijoom cwje canti meiⁿ na nnduu' chom. ⁴⁷ Ndo' xeⁿ cwe' cantyja na manty'ia' wjaañ'oomna' 'u na matsei'tjoondyu' nnom Ty'oots'om, catsa' xjeⁿ cha'cwijom na cwji' ts'omnjom' cha tintsei'tjoondyu'ti'. Ee yati na nncja'quie' cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om meiiⁿ cha'cwijom na nchjaⁿ nchiiti na candaa' we n'omnjom' ndo' nncju'na' 'u quii' b'io ⁴⁸ yuu na tijoom cwje canti ndo' meiⁿ na nnduu' chom.

49 'Ee ticwii cwii ts'aⁿ nleichjeⁿñê ñequio chom. Cwila'chjeⁿ nn'aⁿ seii quioo' na cwiñe'quiana na cwila't'maaⁿndyena Ty'oots'om. 50 Jeeⁿ l'ue tsjaaⁿ saa xeⁿ jnda' jlui' na chjeⁿ'na', tjaa yuu cwii nl'ue juuna'. Jo' chii 'o c'om'yo' cha'na tsjaaⁿ na xocalui' na chjeⁿ'na' quia jo' ñenquii'cheⁿ nleil'uendyo' quii'ntaaⁿ nc'ia'yo' ndo' tjoom' ñ'oom nnc'om'yo' ñ'e'ndyena.

10

Tintseyuii' ts'aⁿ ljeii na tocoom (Mt. 19:1-12; Lc. 16:18)

1 Cwiicheⁿ cwii ndii' jnaⁿ Jesús Capernaum, tjaaⁿ, tueⁿeⁿ ts'ondaa Judea. Teinoom cwiicheⁿ nantyjaa' jndaa Jordán. Tjomndyennda' cwii tmaaⁿ nn'aⁿ yuu na m'aaⁿ. Quia jo' t'mooⁿ ndaana cha'xjeⁿ na quich'eeⁿ. 2 Majuu xjeⁿñeeⁿ tquie'caom nn'aⁿ fariseos na m'aaⁿ na ñe'cal'ana xjeⁿ jom. Ta'x'eena nnoom:

—¿Aa matsa'ntjomna' na tsaⁿs'a nntseyueeⁿeⁿ ljeii na tocoom ñ'eⁿ scoom'm?

3 Jom t'ooⁿ, tsoom ndaana:

—Juu ñ'oom na tqeeⁿ Moisés, ¿ljo' matsona' na cal'a'yo'?

4 Quia jo' jlueⁿ:

—Moisés tquiaaⁿ na wanaaⁿ na nntyuii' ljeii na toco tsaⁿs'a ñequio scoom'm. Ndo' tsaⁿscu nnc'o'ñoom cwiicheⁿ ljeii na matsona' na macandá cwitoⁿ'ndyena ñ'eⁿ saaⁿaⁿ.

5 T'o Jesús ndaana, tsoom:

—Cwe' ee na 'o jeeⁿ quie' n'om'yo', jo' na seiljeii Moisés ñ'oomwaa'. 6 Saa cantyati xuee na to' Ty'oots'om na tqeeⁿ cha'tso, s'aaⁿ tsaⁿs'a ñ'eⁿ tsaⁿscu. 7 Ndo' tsoom: “Macwe' jo' na n'ndii tsaⁿs'a tsotyeeⁿ, tsoñeeⁿ, cha tyeⁿ nnc'oom ñ'eⁿ scoom'm, 8 ndo' wendyena ñe'cwii sei' nla'xmaⁿna.” Jo' chii meiiⁿ na we ts'aⁿ ñe'jla'xmaⁿna saa je' ñecwii ts'aⁿ cwiluiindyena. 9 Ndo' nc'e na luaa', seijndaa'ñe nquii Ty'oots'om na ñecwii ts'aⁿ cwiluiindyena, jo' chii ticatsona' na cwe' ts'aⁿ nntseyuii' na luaa' cwiluiindyena.

10 Ndo' quia na tquiennda'na na waa w'aa, nquiee nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús jla'lcwii'ndyennda'na juu ñ'oomwaa'. 11 Tsoom ndaana:

—Ñeeⁿ juu ts'aⁿ na nntseyuii' ljeii na toco ñ'eⁿ scuu' ndo' nncoco ñ'eⁿ cwiicheⁿ yuscu, tsaⁿñeeⁿ waa jnaaⁿ nnom scuu' nc'e na matsona' cantyja 'naaⁿ na cwe' m'aaⁿya ñequio cwiicheⁿ yuscu. 12 Ndo' mati xeⁿ m'aaⁿ cwii yuscu na nntseyuii' ljeii na toco ñ'eⁿ saa' ndo' nncoco ñ'eⁿ cwiicheⁿ tsaⁿs'a, majo'ti matseijndaa'ñena' na waa jnaaⁿ na m'aaⁿ ñ'eⁿ cwiicheⁿ tsaⁿs'a.

Matio'naa'ñe Jesús yocanch'u (Mt. 19:13-15; Lc. 18:15-17)

13 Ndo' tyonquicho nt'om nn'aⁿ yocanch'u na m'aaⁿ Jesús na catioom l'ooⁿ nacjoona. Saa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê jla'tia'na nn'aⁿ na tqiocho yocanch'u'ñeeⁿ. 14 Quia nty'iaa' Jesús na ljo' cwil'ana, seiloo'ñê ñ'eⁿndyena. Tsoom ndaana:

—Ca'ndye'yo' na quiontyjaa' yocanch'um'aⁿ ja. Tilacu'yo' jooⁿ, ee yuu na matsa'ntjom Ty'oots'om macandá nnc'ooquiee'ndye nn'aⁿ na nty-jaandye ja cha'na cwil'a yocanch'u. 15 Ñ'oom na mayuu' matsjoo ndaa'yo', mei'cwi'ñee'cheⁿ ts'aⁿ na ntyjaañe Ty'oots'om cha'na ntyjaandye yocanch'u ja, ndo' mañequiaañe na matsa'ntjom Ty'oots'om juu, tsaⁿñeeⁿ nndaⁿ nnc-jaaquiee'ñê cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om.

16 Quia jo' to'ñoom yocanch'u'ñeeⁿ naquii' l'ooⁿ. Tioom l'ooⁿ nacjoona na tio'naaⁿñê joona.

*Matseineiⁿ tsaⁿtya ñ'eⁿ Jesús
(Mt. 19:16-30; Lc. 18:18-30)*

17 Tjatjati Jesús nato. Ndo' cwii tsaⁿs'a maleinom na jndyontyjaa' jom. Jndyoco' xtye jo nnoom. Tso:

—'U Maestro na ya ts'aⁿndyu', çljo' macaⁿna' na cats'aa cha nntseixmaⁿya na ticantycwii na nncwa'ndõ'a?

18 Ndo' tso Jesús nnom:

—çChiuu na matsu' na ya ts'aⁿndyo ja? Macandã nquii Ty'oõts'om cwilui-ñê na ljo'. 19 U mantyi' ljeii naqui na matsa'ntjoom. Matsona': "Tinc'om'ya' ñ'eⁿ cwiicheⁿ ts'aⁿ. Tintsei'cue' ts'aⁿ. Tinch'uee' 'naaⁿ ts'aⁿ. Tintseinei' ñ'oom na cwe' cantu nacjoo' ts'aⁿ. Tiñenquii'nn'aⁿ ts'aⁿ. Catseit'maaⁿndyu' tsoty'e' ñ'eⁿ tso'ndyo'."

20 Tsaⁿñeeⁿ tsoom nnom Jesús:

—Maestro, cha'tso ñ'oommeiⁿ matseicandãya xjeⁿ na cachjoondyoçhaⁿ.

21 Jesús nty'iaaⁿaⁿ nnom tsaⁿñeeⁿ. S'aana' na jeeⁿ wi' tsoom juu. Tsoom nnom:

—Cwii waa na matseitjoona' 'u. Cja', cajndãa' cha'tso 'naⁿ. S'om'ñeeⁿ quiaa' ndãa ndyeñeeⁿ. Quia jo' nnc'oom' na tyandyu' nandye cañoom'luee. Ndo' caljoya ts'om' nawi' na nntjom' hasta meiiⁿ xeⁿ nntseicuee'na' 'u. Candyo'tsei'jomndyu' ñ'eⁿndyo.

22 Jndã na jñeeⁿ ñ'oomwaa' quia jo' jeeⁿ sei'ndaa'na' ntyjeeⁿ. Tjaaⁿ na chjoo' ts'oom ee jeeⁿ jndye 'naaⁿaⁿ niom.

23 Quia jo' taqueⁿ Jesús ndãa nn'aⁿ na m'aⁿ nacañom'm na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. Tsoom ndãana:

—Nn'aⁿ na tyandye jeeⁿ ndya' jndei'na' na ññe'quiandyena na nntsa'ntjom Ty'oõts'om joona.

24 Jndã na jndyena ñ'oomwaa', seitsaⁿna' joona. Quia jo' tsonnaaⁿaⁿ ndãana:

—'O nn'aⁿya, joo nn'aⁿ na quit'maⁿ n'om 'naⁿ jeeⁿ jndei'na' na ññe'quiandyena na nntsa'ntjom Ty'oõts'om joona. 25 Jndei'tina' na nncjũ'ñecje cwii tsaⁿtya na nntsa'ntjom Ty'oõts'om jom, nchiiti na nncwicandii'ñe quioo' camello tsue' x'e tsei'nchquia.

26 Jndã na jndyena ñ'oomwaa' yacheⁿ sei'ñeeⁿñ'eⁿna' joona. Ta'x'eendye cheⁿnquieena ndãa ntyjeena, jluena:

—Quia jo' ç'ñeeⁿ ts'aⁿ nndãa nlui'n'maaⁿñe?

27 Nty'iaa' Jesús ndãana, tsoom:

—Tijoom candãa nncwji'n'maaⁿñe cheⁿnquii ts'aⁿ. Macandã nquii Ty'oõts'om nndãa nncwji'n'maaⁿñê ts'aⁿ. Ee tjaa'naⁿ cwii na xocandãa nnts'aaⁿ.

28 Ndo' tso Pedro nnom Jesús:

—Aa ndi' Ta, jã jndã 'ndyaayã cha'tso 'naaⁿyã na cwitsaantyooyã naxeⁿ'.

29 Tso Jesús ndãana:

—Candy'e'yo' nntsjoõ ñ'oom na mayuu'cheⁿ. Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na ma'ndii waa', oo ti'nquio oo ndyencjo, oo tsoty'e, oo tsondyee, oo scuu' oo ntseinda, oo ndyuua' nc'e na matseijomñe ñ'oom na mañequia na macwji'n'maaⁿñe Ty'oõts'om nn'aⁿ, 30 juu tsaⁿñeeⁿ tiempomeii'ñe nnc'o'ñoom siaⁿnto ndii'cheⁿ l'aⁿaⁿ, ti'nquioom, ndyencjoom, loñeeⁿ, ntseinaaⁿ, ndyuuaⁿaⁿ ñequio na nnta'wi' nn'aⁿ jom. Saã ncuee na cwii ndyona', ticantycwii na nncwanoom'm. 31 Ee jndye nn'aⁿ m'aⁿ na cwila'tiuu

nquiee na t'maⁿ cwiluiindy, sãã nncue'ntyjo na nncju'cjena' jooa. Ndo' jndye nn'aⁿ m'aⁿ na maju'cjena' sãã ndanquia nntseiwendyena' jooa.

Matseicandiinda' Jesús na nncueeⁿeⁿ
(Mt. 20:17-19; Lc. 18:31-34)

³² Jesús ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, ñjomndyena nato na cwi'oona Jerusalén. Jom wjaajñeeⁿ jo ndããna. Jeeⁿ matseïñ'eeⁿna' jooa ndo' cwicatyena na cwi'oontyjoa naxeeⁿeⁿ. Quia jo' tjei'ñooⁿ nn'aⁿ na canchoo'wendye, tooⁿoⁿ na matseineiⁿ ndããna chiuu waa na nntjom nqueⁿ.

³³ Tsoom:

—Queⁿyo' cwenta, macwitsaawaaya Jerusalén. Ndo' ja na cwiluiindy^o ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee ññequiaa ts'aⁿ cwenta ja luee ntyee na cwiluiitquiendye, ñequio nn'aⁿ na cwi't'mooⁿ ljei na tqeeⁿ Moisés na nla'jndaa'ndyetyeⁿna na nnc'ioⁿ ndo' ññe'quiaa cwenta ja luee nn'aⁿ na nchii judíos. ³⁴ Ndo' naⁿñeeⁿ nneiⁿ'ncona ndo' ññomna ndaajnaⁿ ja. Nntjaaⁿ ja ñ'eⁿ tjaⁿtsei' ndo' nla'cueeⁿna ja. Sãã xuee jndã ndyee nncwa'ndo'xco.

Jacobo ñ'eⁿ Juan cwitaⁿna cwii naya
(Mt. 20:20-28)

³⁵ Quia jo' ntseinda Zebedeo, Jacobo ñ'eⁿ Juan tquiontyjaa'na Jesús, jluena: —Aa ndi' Ta, l'ue n'o^ooⁿyâ na ññequiaa' cwii naya na cwitaaⁿyâ njom'.

³⁶ Tsoom ndããna:

—¿Ljo' l'ue n'om'yo' na cats'aa 'o?

³⁷ T'o^oona nnoom, jluena:

—Quia jndã mam'aaⁿ yuu na matseit'maaⁿñena' 'u, quiaa' na cwii já nncwacatyeeⁿ ntyja' ntyjaya ndo' cwiicheⁿ já nncwacatyeeⁿ ntyjatymaaⁿ.

³⁸ Quia jo' matso Jesús ndããna:

—'O maxjeⁿ ticala'noⁿyo' ljo' cwitaⁿyo' no^ooⁿ. Na wi't'maⁿ na nncwinooⁿ, ¿aa nndaã nna'ndyo'? ¿Aa nndaã ñljoya n'om'yo' na nla'cwjee nn'aⁿ 'o cha'xjeⁿ na jndã ljoya ts'o^ooⁿ na nla'cueeⁿna ja?

³⁹ Jooa t'o^oona, jluena:

—Nndaã.

Tsoom ndããna:

—Mayuu' macaⁿna' na mañejuu nawi' na nncwinooⁿya, nncwi'nom'yo'. Ndo' macaⁿna' na caljoya n'om'yo' na nla'cwjee nn'aⁿ 'o cha'na cwiljoya ts'o^ooⁿ na nla'cueeⁿna ja. ⁴⁰ Sãã nchii nnc^o tseixmaⁿya na nntseijndaa'ndyo ññeeⁿ juu nncwacatyeeⁿ ntyjaa'a ntyjaya oo ntyjatymaaⁿ. Nquii Ty'o^oots'om ññequiaaⁿ naya'ñeeⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ na jndã seijndaa'ñê na nnto'ñoom juuna'.

⁴¹ Ndo' joo quindyene nna'ñeeⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús toⁿ na tyola'wjeena we nc'iaana Jacobo ñ'eⁿ Juan. ⁴² Jo' chii Jesús tcwaaⁿ jooa, tsoom ndããna:

—'O manquiuy^o nn'aⁿ na cwiluiitquiendye cwii cwii tsoomnancue cwila's'andyena ndaaⁿ nn'aⁿ na cwitsa'ntjomna. Ndo' nn'aⁿ na cwiluiit'ma'ndye cwiqueⁿna xjeⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ nacje 'naaⁿna. ⁴³ Sãã nchii laa'ti' n'l'a'yo' quii'ntaaⁿyo'. Ee meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ 'o na ntyjaa' ts'om na nnc'oom na t'maⁿñe quii'ntaaⁿyo', tsaⁿñeeⁿ matsona' na jom candi'ntjom ndaaⁿyo'. ⁴⁴ Ndo' ññeeⁿ juu quii'ntaaⁿyo' na maqueⁿ ts'om na juu nlc^onnomna' jo ndaaⁿyo', matsona' na cateijndeiⁿ 'o. ⁴⁵ Ee ja na cwiluiindy^o ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee jndyo^o na ndi'ntjoⁿya ndaaⁿ nn'aⁿ, nchii na ndyee'ntjom nn'aⁿ no^ooⁿ. Ndo' jndyo^o na ññequiaandy^o na c'ioⁿ na nntio^ooⁿya jnaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye cha ndyaandyena jnaaⁿna na waa.

*Matsein'ma' Jesús tsa'nchjaa' na jndyu Bartimeo**(Mt. 20:29-34; Lc. 18:35-43)*

⁴⁶ Ndo' tquiena tsjoom Jericó. Jnda jo' majaacalui' Jesús ñequio nn'a' na cwila'jomndye ñ'e'ñê ndo' ñequio cwii tmaa' nn'a' na jndyendye. Juu xje'ñee' wacatyee' tsa'nchjaa' Bartimeo 'ndyoo nato. Jom jnda Timeo. Macaa' ljo' na nleil'uee'ñê. ⁴⁷ Quia na jñee' na mawinom Jesús ts'a' Nazaret, toq'o' na matseixua', tsoom:

—'U Jesús, na cwiluiindy'u' tsjaa' David na jndyowicantyjoo', c'oom' na wi' ts'om' ja.

⁴⁸ Jndye nn'a' jla'tia'na jom na catseichee', saq jom yache' tyotseixu-aatyee', tsoom:

—'U, na cwiluiindy'u' tsjaa' David na jndyowicantyjoo', c'oom' na wi' ts'om' ñ'e'ndyo.

⁴⁹ Jesús tjameintyjee'e', tsoom:

—Cwa'yo' jom.

Quia jo' tcwa'na tsa'nchjaa', jluena nnoom:

—C'om't'maa'ndyu' ts'om'. Quicantyja' ee macwaa' 'u.

⁵⁰ Ndo' jom cwe' tju'toom liaa na wanjoom'ñê, teicantyjaa', tjaa' na m'aa' Jesús. ⁵¹ Tax'ee Jesús nnoom:

—¿Aa waa na nntsa' ja?

T'o tsa'nchjaa', tsoom:

—Jee' 'u Ta, l'ue ts'oq' na nleitquioya.

⁵² Tso Jesús nnoom:

—Cja'to'. Jnda n'ma' nc'e na matsei'yu' ñ'e'ndyo.

Mañoom' teitquoom'm. Tjantyjoq' naxe' Jesús na ty'ety'etina nato.

11*Tjaquiee' Jesús Jerusalén**(Mt. 21:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)*

¹ Jnda ty'ewindyooona Jerusalén na nddyoo' tsjoom Betfagé ñequio Betania. Tquiena ndyeyu ta Olivos, quia jo' jñom Jesús we nn'a' na cwila'jomndye ñ'e'ñê na c'oona l'aa. ² Tsoom ndaana:

—Catsaaquie'yo' tsjoom chjoo la'ñee'. Quia na jnda squie'yo' mantyjache' nliu'yo' cwii snom xcoo na ñjom. Juuyo' quioo' na mei'jom ndii' tyooljo ts'a'. Calana'yo' ndo' quio'ñ'om'yo' juuyo' luua. ³ Xe' m'aa' ñee' juu na nntso ndaa'yo' chiuu na luua' cwil'a'yo', candu'yo' nnom na nquii tsa' na matsa'ntjom 'o tjoq'ñê snom'ñee' ndo' mantya nntseicwanomnaa'a' juuyo'.

⁴ Quia jo' ty'ena, jliuna snom xcoo na ñjomyo' 'ndyoots'a waa' ts'a' 'ndyoo nato. Ndo' jlacana'na juuyo'.

⁵ Jlué nt'om nn'a' na meintyjee' jo' jo':

—¿Ljo' cwil'a'yo'? ¿Chiuu na cwilacana'yo' snom xcoom'aa'nt'?

⁶ Joona t'oqna ndaa' na ñee' cha'xje' na jnda tso Jesús na caluena. Quia jo' 'ndye na ñee' na c'oona. ⁷ Ty'eñ'omna snom xcoo na m'aa' Jesús. Tioona liaana naxe'yo', jnda jo' tjaljoom juuyo'. ⁸ Jndye nn'a' tyotsa'na liaana ts'om nato na wja', ndo' nt'om tyotyje tso, tyotsa' joona' ts'om nato'ñee'.

⁹ Ndo' nn'a' na cwilojndyee ñequio nn'a' na cwiloontyjo, ñequii'che' tyola'xuaana, tyoluena:

—Matseit'maa'ñena' tsa'm'aa'. Matio'naa'ñena' jom na macwjee'cañoom ts'iaa' 'naa' Ta Ty'oqts'om. ¹⁰ Matio'naa'ñena' jom na nntsa'ntjoom cha'xje'

na ñesa'ntjom welooya David tiyo. Matseit'maa'ñena' Ty'oots'om nandye cañoom'luee.

¹¹ Tjaquiee' Jesús naquii' tsjoom Jerusalén. Tjaa' wats'om t'ma'. Ndo' quia jndā nty'iaa'a' n'ndioche' naquii' wats'om quia jo' tjalcwee'e' Betania ñ'e' nn'a' na canchoo'wendye ee na jndā tmaa'.

Ñ'oomwi' tju' Jesús nacjoo' ts'oom higuera
(Mt. 21:18-19)

¹² Teincoo cwiiche' xuee quia na m'a'na nato na jna'na Betania, jndyo na ñe'jndo' Jesús. ¹³ Nty'iaa'tquiaa' cwii ts'oom higuera na niom tscoo'na'. Seicandyoo'ñe', tjacanty'iaa'a' aa nljeii' tã na nlquee'. Saa quia na tue'cañoom, cwe' tscō ljeii' ee tjoōche' na nncue' tã. ¹⁴ Tsoom nnom ts'oom'ñee':

—Tajom xuee nntsa'nnda' tã na nlquii' ts'a'.

Ndyeche' nn'a' na cwila'jomndye ñ'e'ñe' na luaa' ñ'oom tsoom.

Macwji' Jesús nn'a' na wi'ndye naquii' wats'om t'ma'
(Mt. 21:12-17; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹⁵ Jndā na tquienda'na Jerusalén, quia jo' cwiiche' cwii ndii' tjaquiee' Jesús naquii' wats'om t'ma'. Jo' jo' niom jndye nnom 'na' ñ'e' quio' na cwindāā nn'a' ndo' cwila'jnda nn'a' na maca'na' jona na cwila't'maa'ndyena Ty'oots'om. To' Jesús na tyocwjee'ne' na'ñee' ch'e'. Tyotseicantquee' mei'sa' naa' nn'a' na cwila'jndyoondye s'om, ñequio nntsulā' naa' nn'a' na cwindāā cantu'. ¹⁶ Mei' tatinguiaa' na nncwinom nn'a' tach'ee' wats'om t'ma' na cwilei'chona' na'. ¹⁷ T'moo' ndāā na'ñee', tsoom:

—Aa nchii mawaa ljeii' naa' Ty'oots'om na matsona': “W'aya tseixma'na' w'aa yuu cha'tso nn'a' tsjoomnancue cwila'nei'na nnom Ty'oots'om.” Saa 'o cwil'a'yo' juuna' cha'cwijom tsue'tsjō' yuu na cwicattoo'ndye na'canty'ue.

¹⁸ Ntyee na cwiliitquiendye ñequio nn'a' na cwit'moo' ljeii na tqee' Moisés, quia tyondyena na luaa' matso Jesús, tyol'ueendyena chiuu ya nl'ana na nla'cuee'na jom. Saa nquiaana na nnt'uena jom ee na cha'tsondye nn'a' jee' tjawee' n'om ñ'oom na tyo'moo' ndāā. ¹⁹ Ndo' ticwii tmaa' tyocalui' Jesús Jerusalén.

Tcaa' ts'oom higuera
(Mt. 21:20-22)

²⁰ Teincoo cwiiche' xuee tei'nomnnda'na x'ee ts'oom higuera'ñee'. Nty'iaana na jndā tcaa'ñ'e'na' xje' quii' nch'ioo'na'. ²¹ Quia jo' tjañjoom' ts'om Pedro, tsoom nnom Jesús:

—Canty'ia' Maestro, ts'oom na tju'wi' ñ'oom nacjoo' jndā tcaa'ñ'e'na'.

²² T'o Jesús, tsoom:

—C'om'yo' na cwilayu'ya n'om'yo' ñ'e' Ty'oots'om. ²³ Mayuu'che' nddye'yo' nntsjōō, mei'cwi'ñee'che' ts'a' na ñe'cwii waa na matseiiuu ndo' matseyoom'm naquii' ts'oom na nluui cha'xje' na matsoom, nntsoom nnom sjowaa': “Quicantya', cja', cju'ndyu' ts'om ndaaluee.” Ndo' nluui cha'xje' na matsoom. ²⁴ Cwe' jo' matsjōō ndāā'yo', cha'tso na cwita'yo' quia na cwilane'yo' nnom Ty'oots'om, calayu'yo' na cwito'ñoom'yo' jona', quia jo' nnto'ñoom'yo' na cwita'yo'. ²⁵ Ndo' quia xcwe na matsei'nei' nnom Ty'oots'om xe' waa na mach'eena' 'u ñ'e' x'ia', catseit'ma' ts'om' jom, cha mati Tsotye' na m'aa' cañoom'luee, ndāā nntseit'ma' ts'oom 'u jna' na waa. ²⁶ Ee xe' 'u tiñe'catseit'ma' ts'om' x'ia', mati Tsotye' na m'aa' cañoom'luee xocatseit'ma' ts'oom 'u juu na matsei'tjoondyu'.

Cantyja 'naa' najndeii na matseixma' Jesús

(Mt. 21:23-27; Lc. 20:1-8)

²⁷ Quia jo' cwiicheⁿ ndii' tquiennnda'na Jerusalén. Ndo' yocheⁿ na matseicaañe Jesús nomch'eⁿ wats'om t'maⁿ ty'entyjaa' ntyee na cwiluitquiendye jom, ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés, ñequio nn'aⁿ na cwiluitquiendye ndaaⁿ nn'aⁿ judíos. ²⁸ Ta'x'eena nnoom:

—¿Ñeeⁿ najndeii ñ'eⁿ na tjei' naⁿñeeⁿ wats'om? Ndo' ¿ñeeⁿ tquiaa na matsei'xmaⁿ juuna'?

²⁹ Tso Jesús ndaana:

—Mati nncwax'a ja cwii ñ'oom ndaa'yo'. Cat'o'yo' nooⁿya quia jo' mati ja nntsjoⁿ ndaa'yo' ñeeⁿ juu tquiaa najndeii na matseixmaⁿya na sa'aya na ljo'.

³⁰ Juu na tyotseits'oomñe Juan nn'aⁿ, ¿yuu jnaⁿ najndeii na tyotseixmaaⁿ? ¿Aa na m'aaⁿ Ty'oⁿots'om? oo ¿aa nn'aⁿ jlue na ljo' cats'aaⁿ? Cat'o'yo'.

³¹ Quia jo' to'na na tyola'neiⁿ cheⁿnquieena, tyola'ñ'eeⁿ ndyueena. Jluena:

—¿Chiuu l'uuyoo? Xeⁿ nl'uuya juu najndeii na tyotseixmaaⁿ jna'na' na m'aaⁿ Ty'oⁿots'om, quia jo' majo'to nntso Jesús ndaaya: “¿Chiuu na ticalayu'yo' ñ'oom na tyoñequiaaⁿ?” ³² Ndo' xeⁿ nl'uuya na jna'na' cwe' ee na nn'aⁿ jlue na ljo' cats'aaⁿ, ¿chiuu nntjoⁿyoⁿ?”

Luaa' jla'tiuuna na nquiaana nn'aⁿ na jndyendye. Ee cha'tsondye nn'aⁿ cwila'yu' na mayuu'cheⁿ Juan cwiluiñé profeta. ³³ Jo' chii t'oⁿona nnom Jesús, jluena:

—Aa já maxjeⁿ ticaliuuyâ.

Tsoom ndaana:

—Mati ja xocatsjoⁿ ndaa'yo' ñeeⁿ tquiaa najndeii na matseixmaⁿya na mats'aa ts'iaaⁿmeiⁿ.

12

Nn'a'na tyol'a cwenta l'oontjom

(Mt. 21:33-46; Lc. 20:9-19)

¹ Quia jo' to' Jesús na tyotseineiiⁿ ñ'oom tjañoom' ndaaⁿ naⁿñeeⁿ. Tsoom:

—Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ. Jnoom'm l'oⁿo t'auva nnom tyuaaⁿaⁿ. S'aaⁿ tiom ndiocheⁿ nnom ntjoom'm. Mati s'aaⁿ cwii peila na nnc'oocue ndaaⁿ na jndaⁿ ndiindyena ta'ñeeⁿ. Na macandâ s'aaⁿ cwii tatsiaⁿndye yuu na nnts'aa ts'aⁿ cwenta ntjoom'm.

'Ndo' teijneiⁿ tyuaaⁿaⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ na nl'a ts'iaaⁿ, jndaⁿ jo' tjayaaⁿ cwiicheⁿ ndyuaa. ² Quia na jndaⁿ tqwie ntjom, jñoom cwii mosoom'm yuu m'aⁿ nn'aⁿ na cwil'a ts'iaaⁿ tyuaaⁿaⁿ na ññe'quia naⁿñeeⁿ taⁿ na tseixmaⁿ cwentaaⁿaⁿ. ³ Saã jona yacheⁿ t'uena moso'ñeeⁿ, cwajndii tyotjaa'na juu. Jñoomna juu na mei'cwii tjaa ljo' tjañ'oom. ⁴ Quia jo' jñoomnaaⁿaⁿ cwiicheⁿ mosoom'm. Juu tsaⁿñeeⁿ jñoomna ljo'. Jla'quiee'ndyena xqueⁿ ndo' tyola'jnaaⁿna juu. ⁵ Saã ts'aⁿ na 'naaⁿ tyuaa jñoomnaaⁿaⁿ cwiicheⁿ mosoom'm, tsaⁿñeeⁿ jla'cuee'na jom. Ndo' malaati' l'ana ñequio jndye nt'omcheⁿ mosoom'm na jñoom. Tjaa'na nt'om naⁿñeeⁿ ndo' nt'om jla'cweena.

⁶ Ñecwii ts'aⁿ cwii m'aaⁿ na matseitoom na njñoom, nquii jnaaⁿ jo', na jeeⁿ candya' ts'oom. Tsaⁿñeeⁿ jñoom na macandâ, ee luaa seitoom: “Matsona' na nla't'maaⁿndyena ti'jndaaya.” ⁷ Saã nquiee nn'aⁿ na cwil'a ts'iaaⁿ tyuaaⁿaⁿ, tyoluena ndaaⁿ ntyjeena: “Juu tsaⁿm'aaⁿ nljo ntjomwaañe l'oⁿo ee jom jnda nquii ts'aⁿ na 'naaⁿ tyuaawaa. Chiuu ticala'cuaga' tsaⁿm'aaⁿ cha jaa nljona' 'naa'ya.” ⁸ Jo' chii t'uena tsaⁿñeeⁿ, jla'cuee'na jom. Ty'ecatquiee'na jom tquia nnom ntjom'ñeeⁿ.

⁹ Quia jo' tax'ee Jesús ndaana, tsoom:

—Nquii ts'aⁿ na 'naa^m tyuaaⁿñeeⁿ, ¿chiiu nnts'aaⁿ? Maxjeⁿ nñoom, nntse-icwjeⁿ naⁿñeeⁿ ndoⁿ ñnequiaaⁿ tyuaaⁿ'aⁿ ndaaⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ na nl'a ts'iaaⁿ.

¹⁰ ¿Aa tyoolaⁿ'naⁿ'yoⁿ ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om na matsonaⁿ: Majuuto tsjoⁿ na tixocwíl'ue nquiu luañeⁿ na cwil'a tsiaⁿ'tsjoⁿ, jndá mawacatyeeⁿ'naⁿ nqui tsiaⁿ'tsjoⁿ?

¹¹ Nquii Ta Ty'oots'om seijndaaⁿñeⁿ na ljoⁿ ndoⁿ jeeⁿ cwijaaweeⁿ n'ooⁿya na cwinty'iaaya na luaaⁿ tuii.

¹² Ndoⁿ nn'aⁿ na tyondye ñ'oommeiⁿ tyoqueⁿndyena na nnt'uena Jesús, ee jla'noⁿ na na cjoo joona seineiⁿ ñ'oom tjañoomⁿ'waaⁿ. Saa nquiaana nn'aⁿ na jndyende, cweⁿ joⁿ 'ndyena jom, mana ty'ena.

¿Ñeeⁿ nnom ññeⁿ quiana ts'iaaⁿ ndaana?

(Mt. 22:15-22; Lc. 20:20-26)

¹³ Jndanquia nn'aⁿ fariseos jñoomna cwantindye nc'iaana ñequio nn'aⁿ 'naaⁿ Herodes na m'aaⁿ Jesús. Naⁿñeeⁿ nnc'omna cwenta ñ'oom na matseineiⁿ cha nndaⁿ nnt'uiinaⁿ jom cantyja 'naaⁿ'na'. ¹⁴ Jndá na tquiena na m'aaⁿ, jluena nnoom:

—Maestro, nquiuyá na maxjeⁿ ñ'oom na mayuuⁿ matsei'neiⁿ ndoⁿ ñecwii xjeⁿ macheⁿ ñequio meiⁿ'nquia nn'aⁿ ee titseiⁿ'oomⁿ'ndyuⁿ ljoⁿ waa na cwiluiindyena. Mayuuⁿ ñ'oom na ma'mooⁿ cantyja 'naaⁿ natooⁿ Ty'oots'om. ¿Aa matsaⁿ'ntjomnaⁿ na nntiⁿooⁿya ts'iaaⁿndaaya nnom César, oo aa ticatsaⁿ'ntjomnaⁿ? ¿Aa laxmaaⁿ'ya na catiⁿooⁿya joⁿ oo aa ticalaxmaaⁿ'ya?

¹⁵ Ndoⁿ seiⁿ'noⁿ Jesús na cweⁿ cwilueyana. Tsoom ndaana:

—¿Chiiu na ñeⁿ'cat'ueⁿ'yoⁿ ja? Quiaⁿ'yoⁿ cwii tsjoⁿ'ñjeeⁿ denario na nnty'iaya.

¹⁶ Tquiana cwii denario ndoⁿ jndá na nty'iaaⁿ'aⁿ tsoom ndaana:

—¿Ñeeⁿ 'ndyoo nnom luua? Ndoⁿ ¿ñeeⁿ xueeⁿ teiljeii luua?

Ndoⁿ t'ooⁿa, jluena:

—Tsaⁿ'maⁿ'ts'iaaⁿ t'maⁿ, César.

¹⁷ Ndoⁿ tsoom:

—Catiomⁿ'yoⁿ ts'iaaⁿndaⁿ'yoⁿ nnom César yuu na tseixmaⁿ'naⁿ cwentaaⁿ'aⁿ. Ndoⁿ mati quiaⁿ'yoⁿ cwentaaⁿ Ty'oots'om yuu na tseixmaⁿ'naⁿ cwentaaⁿ nqueⁿ. Tjaweeⁿ ñ'omna ñ'oom na t'ooⁿ saa tiya nquiuna na ticat'uiinaⁿ jom.

Cwitaⁿ'x'eena cantyja na nntandoⁿ'ndaⁿ nn'aⁿ

(Mt. 22:23-33; Lc. 20:27-40)

¹⁸ Jndá joⁿ tqiuo nt'om nn'aⁿ saduceos na m'aaⁿ Jesús. Naⁿñeeⁿ ticalaⁿ'yuⁿ na na nntaⁿ'ndoⁿ'xco nn'aⁿ na jndá tja. Taⁿ'x'eena nnoom, jluena:

¹⁹ —Maestro, waa ljeii na 'ndii Moisés luaya na matsonaⁿ xeⁿ tueⁿ cwii tsaⁿ's'a ndoⁿ 'ndiinaⁿ scuuⁿ na ñenquii, tjaaⁿ'naⁿ ndana, quia joⁿ tyjee ts'ooⁿ'ñeeⁿ cocoom ñ'eⁿ scuuⁿ xioom. Nnc'om ntseinaaⁿ ñ'eⁿ yuscuⁿ'ñeeⁿ cha nntseinoomñeⁿ na tjaa ntseinda xioom t'om. ²⁰ Tyomⁿ'aⁿ ntquieⁿ naⁿnom na ñenquii ts'aⁿ ntseinda. Juu tsaⁿ'tquiee tocoom saa tyuaaⁿ tueeⁿ'eⁿ, tjaaⁿ'naⁿ ndana ñ'eⁿ scoom'm. ²¹ Quia joⁿ tsaⁿ na jndá we tocoom ñ'eⁿ scuuⁿ xioom saa mati jom tueeⁿ'eⁿ ndoⁿ tjaaⁿ'naⁿ ndana ñ'eⁿ yuscuⁿ'ñeeⁿ. Mati tsaⁿ na jndá ndyee tocoom ñ'eⁿ scuuⁿ xioom ndoⁿ majoⁿ'ti tjoom. ²² Malaaⁿ'ti cha'tso ntquieeⁿ'ndye naⁿnomⁿ'ñeeⁿ tuncona ñequio yuscuⁿ'ñeeⁿ ndoⁿ majoⁿ'ti quia tjana, tjaaⁿ'naⁿ ndana ñ'eⁿ'ñe. Ndoⁿ na macandá tueⁿ'to yuscuⁿ'ñeeⁿ. ²³ Ñeⁿ'cataⁿ'x'aayá njom', Ta, quia na nntaⁿ'ndoⁿ'xco cha'tso nn'aⁿ na jndá tja, quia joⁿ ¿ñeeⁿ cwiindyee joona na nluui scuuⁿ yuscuⁿ'ñeeⁿ? Ee jom ñet'oom scuu cha'tso na ntquieeⁿ'ndye naⁿ'ñeeⁿ.

²⁴ Matso Jesús ndaana:

—Aa nchii ñ'oomwaaⁿ matseicanooⁿ'naⁿ na tixcwe cwitjeiⁿ'yoⁿ cwentaaⁿ, ee meiⁿ na cwilaⁿ'naⁿ'yoⁿ ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om saa ticalaⁿ'noⁿ'yoⁿ ljoⁿ ma'moⁿ'naⁿ.

Meiⁿ cautyja 'naaⁿ najndeii na matseixmaaⁿ. ²⁵ Ee quia na nnta'ndo'xco nn'aⁿ na jndā tja taxoc'unconnda' meiⁿ naⁿnom, meiⁿ naⁿlcu ee nnc'omna cha'na ángeles na m'aⁿ cañoom'luee. ²⁶ Saā cautyja 'naaⁿ ñ'oom na nnta'ndo'xco nn'aⁿ na jndā tja, ¿aa chii jndā ñejla'na'nyo' libro na seiljeii Moisés yuu na matseineiⁿna' cautyja 'naaⁿ ts'oom nioom na nty'iaa'na'? Jo' jo' xcwe naquii' ntsaachom na cwico ts'oom'ñeeⁿ, teic'uua na matseineiⁿ Ty'oots'om nnoom, tso: “Ja cwiluiindyō Ty'oots'om cwentaa' Abraham, Isaac ndo' Jacob.” ²⁷ Jo' chii caliu'yo' na cwita'ndo' naⁿñeeⁿ ee jom nchii cwiluiñē Ty'oots'om cwentaa' l'oo. Jom cwiluiñē Ty'oots'om cwentaa' nn'aⁿ na cwita'ndo'. Cwe' jo' ma'moⁿna' na 'o meiⁿchjoo ticala'no'nyo'.

Ñ'oom na matsa'ntjom Ty'oots'om na t'ma'ti tseixma'na'
(Mt. 22:34-40)

²⁸ Cwii ts'aⁿ na ma'moⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés tyjee'cañoom na m'aⁿ nn'aⁿ saduceos'ñeeⁿ. Tyondiiñecheeⁿ cha'tso ñ'oom na tyola'neiⁿna' ndo' tyoqueeⁿ cwenta na jeeⁿ xcwe ñ'oom t'o Jesús ndaana. Tax'eeⁿ nnom Jesús, tsoom:

—Quii'ntaaⁿ cha'tso ñ'oom' Ty'oots'om na matsa'ntjomna', ¿cwaaⁿ cwii joona' na t'ma'ti tseixma'na'?

²⁹ T'o Jesús, tsoom:

—Luaa matso ñ'oom na t'ma'ti: “Candyeyo', 'o nn'aⁿ Israel. Nquii Ta Ty'oots'om cwentaaya, macandā ñenqueⁿ cwiluiñē na matsa'ntjom. ³⁰ C'oom' na candya' ts'om' Ta Ty'oots'om cwenta' ñequio na xcwee'ya ts'om', ñequio cha'waa na jnda ntyji', ñequio cha'waa na jndō'ya ts'om', ndo' ñequio cha'waa najndu'.” Luaa' ñ'oom na t'ma'ti na matsa'ntjomna'. ³¹ Ndo' ñ'oom na jndā we matseijomna' ñ'oom'ñeeⁿ. Luaa matsona': “C'oom' na wi' ts'om' nc'ia' cha'xeⁿ na jnda ntyji' ñequio nncu'. Tjaa'naⁿ cwiicheⁿ ñ'oom na t'ma'ti na matsa'ntjomna' cha'na ñ'oommeiⁿ.”

³² Quia jo' t'o tsaⁿñeeⁿ na ma'moⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés, tsoom:

—Maxjeⁿ ya, 'u Maestro. Luaa' ñ'oom na mayuu' matsu' na ñecwii Ty'oots'om. Tjaa'naⁿ cwiicheⁿ na matsa'ntjom, macandā jom. ³³ Ndo' na nnc'oom ts'aⁿ na candya' ts'oom Ty'oots'om ñequio na xcwee'ya ts'oom, ñequio cha'waa na jndō'ya ts'oom, ñequio cha'waa na jnda ntyjeeⁿ, ndo' ñequio cha'waa najneiⁿ, ndo' mati na nnc'oom na wi' ts'oom nc'iaa'na' cha'xeⁿ jnda ntyjii nqueⁿ, cha'tso nmeiⁿ l'ueti nchiiti quioo' na nlco na mañequiaa ts'aⁿ nnom Ty'oots'om ñequio meiⁿnquia nt'omcheⁿ na cwiñe'quia nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndyena jom.

³⁴ Jndā na nty'iaa' Jesús na jndō' ts'om tsaⁿñeeⁿ ñ'oom na t'o, tsoom nnom:

—Jndā teindyoo' na ñnequiaandyu' na nntsā'ntjom Ty'oots'om 'u.

Jndā jo' tjaa'naⁿ ñeeⁿ cwii jndāq' ts'om na nncwax'eti.

Cristo cwiluiñē Jnda Ty'oots'om
(Mt. 22:41-46; Lc. 20:41-44)

³⁵ Cwiicheⁿ ndii' na tyom'aaⁿ Jesús naquii' wats'om t'maⁿ na tyo'moⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ, tsoom:

—Nquiee nn'aⁿ na cwit'moⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés cwiluena na nquii Cristo cwiluiñē tsjaaⁿ David na jndyowicantjoo'. ³⁶ Saā manquiti David cautyja na t'moⁿ Espiritu Santo nnoom tsoom na Cristo cwiluiñē Ta na matsa'ntjom jom. Tsoom:

Nquii Ta Ty'oots'om tsoom nnom juu Ta na matsa'ntjom ja:

“Cajmaⁿ ntyjaa'a ntyjaya yuu na matseit'maaⁿñena' 'u hasta xjeⁿ na jndā tsā'a nn'aⁿ na jndoo' 'u na c'omna nacje 'naⁿ.”

³⁷ Cwe' jo' mawax'aaya ndaa'yo' ꞵchiiu waayuu na cwiluiñe Cristo tsjaa' David na jndyowicantyjo' ee manquiti David tsoom na juu cwiluiñe Ta na matsa'ntjom jom?

Ndo' jndyendye nn'a'n ñequio na neii'n na tyondyena ñ'oom na seineii'n.

Matseitia' Jesús nn'a'n na cwit'moo'n ljeii na tque'n Moisés

(Mt. 23:1-36; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

³⁸ Naquii' ñ'oom na tyo'moo'n, tsoom:

—Cal'a'yo' cwenta nn'a'n na cwit'moo'n ljeii na tque'n Moisés ee joona jee' cjaawee' n'omna na nnc'o'nomna na cwee'na liaa jnda na tei'ncoo'ndo' na nnta' nn'a'n lueena na nla't'maa'ndye joona ñequio na jndoo'che' nn'a'n.

³⁹ Joona jee' ñe'cwindyuaandyena ntsula nacañoomtiche' naquii' lan'om ndo' majo'ti cwil'ana quia na cwicwa'na na waa xuee. ⁴⁰ Mati cwitjeii'na 'naa' yolcu na jnda ljonnye na tja' s'aa, ndo' cha nntseicu'na na luua' la'xma'na, jee' yo cwila'nei'na nnom Ty'o'ots'om. Jo' t'ma'ti nnt'uiiwee'e' joona.

Tsjo'ñjee'na tquiaa yuscu na jñee'ñe

(Lc. 21:1-4)

⁴¹ Cwii xuee wacatyee' Jesús ndyeyu na meintyjee' castom na cwituee' nn'a'n s'om cwentaa' wats'om t'ma'n. Nty'iaa'chee'na na cwitioom nn'a'n s'om ts'om castom ndo' na jndye na'tya t'maa' s'om cwitioomna. ⁴² Mati tyje'cañoom cwii yuscu na jnda ljoñe. Jee'che' ndya' jñee'ñe. Tjacjoom'm we tsjo'ñjee' chjoo s'om wee na mei'chjoo tit'maa'. ⁴³ Chii t'ma' Jesús nn'a'n na cwila'jomndye ñ'e'ñe. Tsoom ndaana:

—Na mayuu'che' nndye'yo' nntsjo'o, yuscu'maa' ts'a'n na jnda tue' saa' ndo' jee' jñee'ñe, saa' j'maa'ti tjoom'm ts'om castom, nchiiti cha'tso nd'omche'. ⁴⁴ Ee cha'tsonde na'm'a'n' tioomna s'om na cwe' waljoo' na cwilei'chona, saa' jom meii' na jee'che' nty'iaa'ñe, tju'ñ'ee' cha'waati na maleiñ'oom na nntseijnaa' na nlcwaa'a'n.

13

Matso Jesús na nntyuii' wats'om t'ma'

(Mt. 24:1-2; Lc. 21:5-6)

¹ Xje' na jaacalui' Jesús na waa wats'om t'ma'n seinei' cwii ts'a'n na matsei-jomñe ñ'e'ñe, tso nnoom:

—Maestro, canty'ia', jee' tjacanjoom' ts'iaa' na tuii ñ'e'n ljo'mei' ndo' jee' nei'ncoo' l'aamei'.

² Tsoom nnom tsa'ñee':

—Mayuu' na jee' nei'ncoo' l'aa na manty'ia'. Saa que' cwenta, ljo'mei' xocaljoo'tye'na' nacjoo nc'iaana'. Maxje' nntyuii'ñ'e'na'.

'Naa' na cwit'moo'na' na manndyoo' na nntycwii

(Mt. 24:3-28; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

³ Ty'ena ta na jndyu Olivos ndyeyu yuu na meintyjee' wats'om t'ma'n. Jo' jo' tjacjoo Jesús. Ndo' Pedro ñ'e'n Jacobo, ñ'e'n Juan ñ'e'n Andrés ty'entyjaa'na jom cha nnda' nla'nei'na ñ'e'ñe na ñenquieena. Ta'x'eena nnoom, jluena:

⁴ —Catsu' ndaayá, ꞵcwaan nncue'ntyjo' na nluii nmei'? Ndo' ꞵcwaan 'naa' m'mo'na' na manndyoo' nluii nmei'?

⁵ Quia jo' to' Jesús tyotseinei' ndaana:

—Cal'a'yo' cwenta na mei'cwii ts'a'n tinquiu'nn'a'n 'o cantyja 'naa' ñ'oommei'. ⁶ Ee nleitquio'ndye nn'a'n cwii cwii ntyja na nla'cajndyundyena

xueya ee nluena na jooa cwiluiindyena Cristo. Ndo' jndye nn'aⁿ nñe'quio'nn'aⁿ na ljo' nl'ana.

7 'Nnty'ia'yo' na ndyocwje'cañoom ntia' ndo' nleic'uaa ñ'oom na cwilui ntia' cwiicheⁿ ntyja, saa tiñe'quiandyo' na nlacatyundyoyo', ee maxjeⁿ jnde'na' na nmeiⁿ nncwinomjndyee. Saa tyoowe'ntyjo xjeⁿ na nntycwiiñ'eⁿ.

8 Nla'wendye nn'aⁿ cwii ndyuaa nacjoo nn'aⁿ cwiicheⁿ ndyuaa. Ndo' cwii tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ nntseiweñe nacjoo' cwiicheⁿ tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ. Jndye joo nnts'eii ndo' nnc'oom jndo' t'maⁿ ndo' t'maⁿ nntseiñ'eⁿna' nn'aⁿ. Saa cha'tso nawi'meiⁿ cwe' we'yandyo la'xmaⁿna'. Quia nnguioo nt'omcheⁿ nawi' na jaa'ti.

9 'Saa 'o c'om'c'eendyo', ee m'aⁿ nn'aⁿ na nñe'quia cwenta 'o luee nn'aⁿ na cwiluiitquiendye naquii' lan'om ndo' jooa nntsa'ntjomna na catjaa' nn'aⁿ 'o naquii' lan'om. Mati nl'a nn'aⁿ na jnde'na' nncwintyje'jna'nyo' jo ndaa gobiernom ñequio jo ndaa nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwiitsa'ntjom nc'e na laxmaⁿyo' cantyja 'na'ya. Ndo' na luua' nntjom'yo', nñequiaana' na 'o nnt-jei'yuu'ndyo' ñ'oom naya 'na'ya ndaa nañ'ñeeⁿ. 10 Ee cwii tjocheⁿ na nntsuu tsjoomnancue nñe'quia nn'aⁿ ñ'oom cantyja na macwji'n'maaⁿñe Ty'oots'om nn'aⁿ na cha'waa tsjoomnancue. 11 Ndo' quia na nnt'uena 'o na nñe'quiiana cwenta 'o, tinc'om'yo' ñomtiu cwaaⁿ ñ'oom na nndu'yo' ndaa na'man'iaaⁿ. Ee xjeⁿñeeⁿ m'moⁿ Ty'oots'om cwaaⁿ ñ'oom na nnt'o'yo'. Ee nchii nlanei'nyo' ñ'oom na nquiu' ncjo'yo' saa nquii Espíritu Santo nnts'aaⁿ naquii' n'om'yo' ljo' ñ'oom na nndu'yo'. 12 Maxio ts'aⁿ nñequiaa cwenta jom na cueeⁿeⁿ. Ndo' majo'ti nnts'aa ts'aⁿ ñ'eⁿ ntseinaaⁿ. Ndo' nda nn'aⁿ nla'wendyena nacjoo lotyena, londyeena, nl'ueendyena chiuu nncwje nañ'ñeeⁿ. 13 Ndo' cha'tsondye nn'aⁿ nla'jndooa 'o nc'e na m'a'nyo' cantyja 'na'ya. Saa juu ts'aⁿ na tyeⁿ cwiljoo'ñe ñ'e'ndyo hasta na macanda, tsaⁿñeeⁿ nluu'n'maaⁿñe.

14 'Ñeeⁿ juu ts'aⁿ na matsei'naaⁿ ñ'oommeiiⁿ, catsei'noⁿ ljo' ñecatsona'. Juu profeta Daniel, seiljeiⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿ tsaⁿ na jee'cheⁿ ndya' tiaa' na nntseyuui' cha'tso. Quia na nnty'ia'yo' na jnda mameintyjeeⁿeⁿ naquii' wats'om t'maⁿ yuu na meiⁿchjoo ticatsa'ntjomna' na nnc'oom, quia jo' 'o na m'aⁿyo' ts'ondaa Judea catsaalei'nom'yo' quii' ntsjo. 15 Ndo' majuu xjeⁿñeeⁿ, ts'aⁿ na ljo nacjoo' waa' yuu na su, ticandyocueeⁿ na nncjaaqueⁿeⁿ na nncwjeeⁿeⁿ 'naaⁿaⁿ. Catseyuuaaⁿaⁿ, calei'noom. 16 Ndo' ts'aⁿ na m'aaⁿ jo jndaa na mach'ee ts'iaaⁿ tyuaa', ticjaalcweeⁿeⁿ na nncjaacachoom liaⁿaⁿ. 17 Juu xjeⁿñeeⁿ jeeⁿ wi' nntjoom yolcu na ndeiindyee ñequio joo yolcu na 'ndaandyee nda. 18 Cataⁿyo' nnom Ty'oots'om na nchii xcwe ncuee na teiⁿ na nlcaⁿna' na calei'nom'yo' nawi'ñeeⁿ. 19 Ee quia ljo'cheⁿ nnguioo cwii nawi' na t'ma'ticheⁿ na mei'jom ndii' tyootjoom nn'aⁿ cantyjati na tqueⁿ Ty'oots'om tsjoomnancue hasta je'. Ndo' xuee na cwiwjaatina' meiⁿ tajom cwinluiinnda' cwiicheⁿ nawi' cha'na juuna'. 20 Xeⁿ nchii nquii Ta Ty'oots'om tqueeⁿ na tijndyeti xuee nnc'oom nawi'ñeeⁿ, meiⁿcwii ts'aⁿ xocalui'n'maaⁿñe cantyja 'naaⁿna'. Saa nc'e na wi' ts'oom joo nn'aⁿ na jnda tjeii'ñe cwentaaⁿaⁿ, jo' chii nnts'aaⁿ na tijndyeti xuee nnc'oom nawi'ñeeⁿ.

21 'Ndo' xeⁿ quia ljo' nntso cwii ts'aⁿ ndaa'yo': "Canty'ia'yo', ljoos m'aaⁿ Cristo", oo nntso: "Canty'ia'yo', laa'ñeⁿ m'aaⁿ", ticalayu'yo'. 22 Ee maxjeⁿ nlquie'cañom profetas na tiyuu' ñ'oom cwiñequia ñequio nn'aⁿ na nlue na jooa cwiluiindyena Cristo. Nl'ana jndye nnom 'naaⁿ t'maⁿ ñequio ts'iaaⁿ t'maⁿ na nncjaawee' n'om nn'aⁿ hasta nquiee nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ nñequio'nn'aⁿ ts'iaaⁿñeeⁿ jooa xeⁿ na ndaaⁿ nl'ana. Saa Ty'oots'om tixonquiaaⁿ na nndaaⁿ nl'ana. 23 Cha'tso nmeiⁿ jnda tsjoo ndaa'yo' cwii tjocheⁿ na nluii cha cal'a'yo' cwenta.

Luaa nncuaa quia na nndyonnda' Jesús

(Mt. 24:29-35, 42-44; Lc. 21:25-36)

²⁴ 'Ncuae quia na jndā teinom nawi' t'maⁿñeeⁿ, quia jo' nleijaaⁿñe ñe'quiomⁿ, ndo' taxocwixueeñe chi'. ²⁵ Nntquiaandye cancjuu. Ndo' cha'tso najnda na matseixmaⁿ tsjo'luee nntyuii'. ²⁶ Quia ljo'cheⁿ nnty'iaa nn'aⁿ ja na cwiluiindyō tsaⁿ na jnaⁿ cañoom'luee na macwjacañōōⁿnda'a tsjoomnancue. Nndyōō naquii' nchquiu ñequio najndeii na matseixmaⁿya ndo' ñequio na neiⁿncōo' nacaxuee na matseit'maaⁿñena' ja. ²⁷ Njñōōⁿya ángeles 'naⁿya na c'oona cwii cwii ntyjaa' tsjoomnancue ndo' mati ndiocheⁿ cañoom'luee na nla'tjomna nn'aⁿ na jndā tjeiiⁿndyō cwentaya.

²⁸ 'Calaⁿnoⁿ'yo' 'naaⁿ na maⁿmōⁿna' ndaaⁿ'yo' cantyja 'naaⁿ ts'oom higuera. Quia na cwinty'ia'yo' na cwintei' l'ōna' ndo' cwicandeil' tscō'ndaa juuna', quia jo' cwilaⁿnoⁿ'yo' na jaawindyoo' ncueesua'. ²⁹ Majo'ti quia na cwinty'ia'yo' na cwiluii cha'tso nmeiⁿ na jndā tsjōō ndaaⁿ'yo', quia jo' calaⁿnoⁿ'yo' na jndā teitsioō' m'aaⁿna'. Mawaa mawaa xjeⁿ nncwjacañōōⁿnda'a. ³⁰ Candye'yo' nntsjoō, mayuu'cheⁿ na xocwjeñ'eⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ je' hasta xjeⁿ na jndā seicandaāⁿñena' cha'tso ñ'oommeiⁿ'.

³¹ Tsjo'luee ñ'eⁿ tsjoomnancue nntycwiiñ'eⁿna' saā ñ'oom 'naⁿya maxjeⁿ nntseicandaāⁿñena'.

³² 'Saā meiiⁿcwii ts'aⁿ ticaljeii cwaaⁿ xuee ndo' ñ'eeⁿ xjeⁿ na nluii cha'tso nmeiⁿ'. Meiⁿ ángeles na m'aⁿ cañoom'luee ticaliuna, meiⁿ ja na cwiluiindyō Jnda Ty'ōots'om ticaljeiia cwaaⁿ. Macandañenquiicheⁿ Tsotyaya ntyjeeⁿ.

³³ 'Jo' chii c'om'c'eendyo' ndo' queⁿ'yo' cwenta. Ndo' calaneiⁿ'yo' nnom Ty'ōots'om, ee ticaliu'yo' cwaaⁿ nncueⁿntyjo tiempoⁿñeeⁿ. ³⁴ Nmeiⁿ matseijomna' cha'na mach'ee cwii ts'aⁿ na wjaa cwii ndyuaa na tquia. Cwii tjoōcheⁿ na nnaaⁿ waⁿaⁿ, nnty'ioom ts'iaaⁿ mosoom'm, cwii nnom ts'iaaⁿ na cwii cwiindyena. Ndo' nnts'aⁿntjoom ts'aⁿ na mach'ee cwenta 'ndyoots'a na ñe'quii'cheⁿ cats'aa cwenta. ³⁵ Malaa'ti' matseijomna' 'o ee na ticaliu'yo' ñ'eeⁿ xjeⁿ na nncwjee' nquii na mats'aⁿntjom 'o. ¿Aa nncwjeeⁿeⁿ natmaaⁿ, oo aa nateijaa? ¿Aa nncwjeeⁿeⁿ xcwe tsjom, oo aa na jaancoo? Jo' chii c'om'c'eendyo'. ³⁶ Ee ticatsona' na mats'ia jo' nncwjeeⁿeⁿ ndo' nljeiiⁿ 'o cha'cwijom na cwinda'yo'. ³⁷ Ñ'oom na jndā tsjōō luaa' ndaaⁿ'yo', juuna' matsjōō ndaaⁿ'yo' na cha'tsondyo', ñe'quii'cheⁿ c'om'c'eendyo'.

14

Cwi'maⁿna na nnt'uena Jesús

(Mt. 26:1-5; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

¹ We xuee cwii tjoō na nncuee' xuee pascua ñequio xuee na cwicwa' nn'aⁿ ntyoo' na tjaa ndaaljo' tjaquiee'. Ndo' ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwit'mōōⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, tyol'ueendyena chiuu nl'ayoona na ñe'quio'nn'aⁿna Jesús cha nnt'uena jom, ndo' na nla'cuaeⁿna jom.

² Jla'tiuuna, jluena ndaaⁿ ntyjeena:

—Saā ticat'uaaya jom xcwe ncuae, tints'aana' na nla'wendye nn'aⁿ nacjooya.

Tuⁿquio María ncheⁿ nacjoo' Jesús

(Mt. 26:6-13; Jn. 12:1-8)

³ Tyom'aaⁿ Jesús tsjoom Betania, waa' Simón, ts'aⁿ na ñechuu tycu lepra. Yocheⁿ na meindyuaandyena nacañoom' meiⁿsa, tue'cañoom cwii yuscu na malei'ñ'oom cwii tsioo na tuii ñ'eⁿ tsjo' canchii' na jndyū alabastro. Ñjom ncheⁿ na jndyū nardo na jeeⁿ cachi, ndo' jeeⁿ jdana'. Tyjeeⁿ yuu na ta'tyeⁿ

tsioo'ñeeⁿ, chii tu'nquioom ncheⁿñeeⁿ xqueⁿ Jesús. ⁴ Nt'om nn'aⁿ na m'aⁿ jo' jo' jla'líoo'ndyena nacjoo' yuscu'ñeeⁿ. Jluena ndaa ntyeena:

—Jeeⁿ ndya' cwe'chi ncheⁿ 'naaⁿaⁿ na seicatsoom. ⁵ Yati xeⁿ teil'uana' ee nncwinom ndyee siaⁿnto denarios nncwji'na'. S'om'ñeeⁿ nlnuii naya ndyeñeeⁿ.

Jnaaⁿ luaa' na tyola'wjeena yuscu'ñeeⁿ.

⁶ Saa tso Jesús:

—Ca'ndye'yo' tsaⁿm'aaⁿ. ¿Chiuu na cwila'líoo'ndyo' ñ'eⁿñê? Ee jeeⁿ tja-cañjoom' nayawaa' na s'aaⁿ ñ'eⁿndyo. ⁷ Ee ja nchii ñequii'cheⁿ nnc'ooⁿya ñ'eⁿndyo'. Saa ndyeñeeⁿ ñequii'cheⁿ na m'aⁿna quii'ntaaⁿyo' ndo' quia na ñe'calla'yo' naya jona, wanaaⁿ. ⁸ Yuscum'aaⁿ s'aaⁿ cwanti na ndaa nnts'aaⁿ. Jom tu'nquioom ncheⁿ nacjoo' cwii tjoocheⁿ na nnt'iuiu nn'aⁿ ja. ⁹ Na mayuu'cheⁿ ndye'yo' nntsjo, mei'yuuⁿcheⁿ na ñe'quia nn'aⁿ ñ'oom cha'waa tsjoomnancue na macwji'n'maaⁿñe Ty'oots'om nn'aⁿ, maxjeⁿ nla'neiⁿna cantya' 'naaⁿ naya na s'aa yuscum'aaⁿ cha ticatsuu ñ'oom cantya' 'naaⁿaⁿ.

Judas mañequiaaⁿ cwenta Jesús luee ntyee

(Mt. 26:14-16; Lc. 22:3-6)

¹⁰ Jndaⁿ tuii na luaa', quia jo' Judas Iscariote, cwindye nn'aⁿ na canchoo'wendye, tjaaⁿ na m'aⁿ ntyee na cwiluiitquiendye na nntseijndaa'ñê ñequio jona na ñequiaaⁿ cwenta Jesús lueena. ¹¹ Jndaⁿ na jndye naⁿñeeⁿ na ljo' nnts'aaⁿ tquiaana' na jeeⁿ neiiⁿna. T'maⁿna na ñe'quiiana s'om nnoom. Quia jo' Judas tyol'uee'ñetyeeⁿ chiuu ya nnts'aaⁿ na ñequiaaⁿ cwenta Jesús lueena.

Seijndaa'ñe Jesús na nncuaa Cena

(Mt. 26:17-29; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

¹² Quia jo' xuee na cwiwityeⁿ ncuee na cwicwa' nn'aⁿ judíos tyoo' na tjaa ndaaljo' tjaquiee', mañejuu xuee na cwila'cwjeena canmaⁿ nch'u, nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús ta'x'eena nnoom, jluena:

—¿Yuu l'ue ts'om' na nntsaaⁿljndaa'ndyô cantya' 'naaⁿ xuee pascua, na nleñ'oom' na nlqui' catsmaⁿ chjoo'?

¹³ Ndo' jñoom we nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê cwii l'aa. Tsoom ndaana:

—Catsa'quie'yo' quii' tsjoom. Jo' jo' nliu'yo' cwii tsaⁿs'a na maleiñ'oom cwii tsjoo ndaatíoo. Catsaantyjo'yo' naxeeⁿeⁿ. ¹⁴ Yuu na nncjaaqueⁿeⁿ candu'yo' nnom ts'aⁿ na waa': "Luua matso nqueⁿ na matsaⁿntjoom jaa: ¿yuu waa cuarto na nlcwaa'a na nntseit'maaⁿndyo xuee pascua ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿndyo?" ¹⁵ Juu tsaⁿñeeⁿ m'mogⁿ cwii cuarto t'maⁿ w'aa nandy teicantyjoo'. Maniom candaⁿ 'naⁿ na macaⁿna' na nncuaa xuee. Jo' calajndaa'ndyo' nantquie na nlcwaa'a ñ'eⁿndyo'.

¹⁶ Ndo' ty'e we naⁿñeeⁿ. Quia na tquiena tsjoom'ñeeⁿ jliuna cha'xjeⁿ na jndaⁿ tsoom ndaana. Jo' jo' jla'ljndaa'ndyena nantquie na nlcwa'na na nla't'maaⁿndyena xuee pascua.

¹⁷ Cwe' tmaaⁿya, xjeⁿ na tyje'cañoom Jesús ñequio nn'aⁿ canchoo'we na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. ¹⁸ Yocheⁿ na meindyuaandyena nacañoom' mei'sa na cwicwa'na, tso Jesús ndaana:

—Mayuu'cheⁿ candye'yo' nntsjo, cwiindyo' 'o na macwa' ñ'eⁿndyo ñequiaa cwenta ja luee nn'aⁿ.

¹⁹ Ñ'oomwaa' jeeⁿ ndya' seichjoo'na' n'omna. To'na cwii ndo' cwiindyena ta'x'eena nnoom, jluena:

—¿Aa ndya' nnts'aana' na ja?

²⁰ Quia jo' tsoom ndaana:

—Cwii 'o na canchoo'wendyo', cwii ts'a'n na cwinchjeendyo tyoo' ñ'e'nñe ts'om xio jom nñequiaa' cwenta ja. ²¹ Ee na mayuu'che'n, ja na cwiluiindyö ts'a'n na jna'n cañoom'luee, maxje'n wjaañ'oomna' ja na nnc'iö cha'xje'n na matso ljeii 'naa'n Ty'oöts'om. Saa jee'n nty'iaa'ñe ts'a'n na mañequiaa cwenta ja, yatiche'n xe'n ticaluiiñe ts'a'nñee'n.

²² Yoche'n na cwicwa'na, toñom Jesús tyoo', tquiaa'n na quianl'uaa' Ty'oöts'om. Jnda jo' tyjee'n juuna', tquiaa'n ndaana. Tsoom:

—Cato'ñoom'yo', cwa'yo' tyoo'waa, ee cwiluiiñena' seii'a.

²³ Mati toñoom cwii waso na ñjom ndaa winom. Jnda na tquiaa'n na quianl'uaa' Ty'oöts'om, quia jo' tquiaa'n juuna' ndaana, cha'tsondyena tana.

²⁴ Ndo' tsoom ndaana:

—Ndaa winomwaa cwiluiiñena' nioom'a na nnquioo na nncwji'n'maa'ndyo jndyendye nn'a'n. Ñ'e'n juuna' maqua'tya'ya ñ'oom xco. ²⁵ Candye'yo' nntsjoö na mayuu'che'n taxoc'uannda'a winom hasta juu xuee na nnc'uaxco juuna' quia na nnts'a'ntjom Ty'oöts'om.

Jesús matseicañee'n na nncwji'ñe Pedro
(Mt. 26:30-35; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

²⁶ Ndo' jnda na tana luantsa, jlui'na jo' jo'. Ty'ena ta Olivos. ²⁷ Quia jo' tso Jesús ndaana:

—Tsjom je' cha'tsondyo' 'o nntjei'ndyo' ñ'e'ndyo. Ee ljeii 'naa'n Ty'oöts'om matsona': “Nntseicua'a ts'a'n na mach'ee cwenta canma", ndo' canma' ntsmeii'n'e'n nnt'oom'ndyeyo'.”

²⁸ Saa tso Jesús:

—Ndo' ja quia jnda na mawando'xco nncjojndyaa' ts'ondaa Galilea, xe'n jnda nntsaantjyo'yo'.

²⁹ Quia jo' tso Pedro nnoom:

—Meii'n cha'tsondye na'm'a'n nntjeii'ndyena ñ'e'ndyu', saa ja tijoom cwji'ndyo ñ'e'ndyu'.

³⁰ T'o Jesús, tsoom nnom:

—Ñ'oom na mayuu' matsjoö njom', tsjom je' cwii tjoöche'n na ndaa' we ndii' na matseixuaa caxtjndyo, saa 'u xje'nñee'n jnda ndyee ndii' jnda tjei'ndyu' ñ'e'ndyo.

³¹ Saa Pedro yache'n jndei' ñ'oom t'oo'n:

—Meii'n c'io ñ'e'ndyu', saa tijoom cwji'ndyo cantyja 'na'n.

Ndo' cha'tso nc'iaa'n'a'n majo'ti jluena.

Getsemaní matseinei'n Jesús nnom Ty'oöts'om
(Mt. 26:36-46; Lc. 22:39-46)

³² Quia jo' tquiena cwii joo na jndyu Getsemaní. Tsoom ndaana:

—Cwindyuaandyo' ñjaa'nñe yoche'n na jo' luaa' na nntseina'ya nnom Ty'oöts'om.

³³ Jo' chii tjatyeen, tjañ'oom Pedro ñ'e'n Jacobo ñ'e'n Juan. Ndo' jna'na' na t'ma'n matsei'ndaa'na' ntyjee'n ndo' jee'n matseichjoo'na' ts'oom. ³⁴ Tsoom ndaa' na'nñee'n:

—Jee'n matseichjoo'na' ts'oo'n hasta jom ndyowe' ts'oo'n. Caljoo'ndyo' ljoöñe. C'om'c'eendyo', nchii cwinda'yo'.

³⁵ Quia jo' tjatjatyee'che'n, tjacwanquioom nomtyuaa. Tyocaa'n nnom Ty'oöts'om xe'n wanaa'n tintjoom nawi' na mei'ndoo'na' jom juu xje'nñee'n.

³⁶ Tsoom:

—Tsootyaya, 'u cha'tso nndaq nntsa'. Catseicandyaandyu' ja na ticwino^oya nawi'waa. Saa catsa' cha'xjeⁿ na l'ue ts'om' nncu' nchii cha'xjeⁿ na l'ue ts'ooⁿ ja.

³⁷ Quia jo' jndyolcwe' Jesús na m'aⁿ ndyee naⁿñeeⁿ. Ndo' ljeii' na cwindana. Tsoom nnom Pedro:

—Aa ndi' Simón, ¿aa wa'tsu'? ¿Aa maxjeⁿ tícandaq nntsa' na ticatsu' meiⁿ ñe'cwii hora? ³⁸ Ñequii'cheⁿ c'om'c'eendyo' na calaneiⁿyo' nnom Ty'oots'om cha ticjaachuuna' 'o quia na ñe'cats'aana' xjeⁿ 'o. Jeeⁿ m'aaⁿc'ee' ts'om ts'aⁿ na nnts'aa yuu na ya, saa n'e na ts'aⁿ tseixmaⁿ, tileicanaaⁿñe na nnts'aa na ljo'.

³⁹ Jnda jo' cwiicheⁿ ndii' tjannaaⁿaⁿ. Mañejooti ñ'oom seineiiⁿ nnom Ty'oots'om. ⁴⁰ Quia na jndyolcwe'nnaaⁿaⁿ na m'aⁿna, majo'ti ljeii' na cwindana, ee jeeⁿ tyeⁿ waa na maleichuu ts'aⁿtsjom joona. Ndo' meiⁿ cwe' ticaliuna ljo' nluena nnoom. ⁴¹ Tjannaaⁿaⁿ na nntseineiⁿ nnom Ty'oots'om ndo' quia tyjeeⁿeⁿ na jnda ndyee ndii' na m'aⁿna, tsoom ndaana:

—Cwa ndicwaⁿ cwind'a'yo' na cwita'jndyee'yo'. Malei'tyeⁿ. Jnda tue'ntyjo xjeⁿ 'naⁿya. Je' mannt'ue nn'aⁿ na wi'ndye ja na cwiluiindy^o ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee. ⁴² Quicantyja'yo'. Cjaaya. Luaa' mandyocwjee'cañoom juu ts'aⁿ na tjacatio cwenta ja luee nn'aⁿ.

T'uena Jesús

(Mt. 26:47-56; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴³ Ndicwaⁿ matseineiⁿ Jesús ndo' tyjee'cañoom Judas, cwii joo nn'aⁿ na canchoo'wendye. Ñ'eeⁿ cwii tmaaⁿ nn'aⁿ ñ'eⁿñeⁿ na cwilei'cho ncjo espadas ñequio n'oom nch'io. Naⁿñeeⁿ nn'aⁿ 'naaⁿ ntyee na cwiluiitquiendye, ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii' na tqeⁿ Moisés ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye naquii' tsjoom. ⁴⁴ Ndo' Judas, ts'aⁿ na tquiaa cwenta jom luee naⁿñeeⁿ, jnda t'mooⁿ 'naaⁿ ndaana chiuu nnts'aaⁿ. Tsoom:

—Juu ts'aⁿ na nnc'ua ntsmaⁿ, majom jo'. Tyeⁿ cat'ue'yo' jom ndo' tsañ'om'yo' jom. Cal'a'yo' cwenta na ticalacanom'yo' jom.

⁴⁵ Ndo' quia tqwie'cañomna Jesús, mantya seicandyoo'ñe, tsoom nnom Jesús:

—Xmaⁿndyu' Maestro.

Ndo' t'om ntsmaⁿ tsaⁿñeeⁿ. ⁴⁶ Quia jo' jla'cjaa lueena Jesús. Tyeⁿ t'uena jom.

⁴⁷ Cwii ts'aⁿ na matseijomñe ñ'eⁿ Jesús na meintyjee' jo' tjeiiⁿeⁿ xjo espada 'naaⁿaⁿ. Tioom juuna' mosoo' nquii tyee na cwiluiitquieñe. Jnoⁿ tsua'qui.

⁴⁸ Ndo' tso Jesús ndaana:

—Jnda'jom tqui'o'cat'ue'yo' ja cha'cwijom tqui'o'yo' nacjoo' cwii tsaⁿcanch'ue na cho'yo' ncjo espadas ñ'eⁿ n'oom nch'io. ⁴⁹ 'Io ndii' 'io ñet'ooⁿya quii'ntaaⁿyo' na ñet'mooⁿya ndaa'yo' naquii' wats'om t'maⁿ saa t'icat'ue'yo' ja. Ñecuaa ee cwiluii na luaa' cha catseicandaq'ñena' ljeii' 'naaⁿ Ty'oots'om na waa.

⁵⁰ Quia jo' cha'tsondye nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús, jlei'nomna, 'ndyena jom na ñenqueⁿ.

Cwii tsa's'andyua na jleinom

⁵¹ Ndo' jo' jo' m'aaⁿ cwii tsa's'andyua na tjantyjoⁿ naxeⁿ Jesús. Macanda chu'tyjoon^e cwii sávana. Mati jom t'ue naⁿñeeⁿ. ⁵² Saa jom je' jluii'ñe naquii' sávana 'naaⁿaⁿ, 'ñeeⁿ juuna', jlei'noom na ñecasei'ñe.

*'Ooqueⁿna Jesús luee naⁿman'iaaⁿ cwentaa nn'aⁿ judíos
(Mt. 26:57-68; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)*

⁵³ Quia jo' ty'eñ'omna Jesús jo nnom nquii tyee na cwiluiitquieñe ndaa ntyjentyeeñe. Jo' jo' tjomndye cha'tsondye ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye naquii' tsjoom ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés. ⁵⁴ Ndo' Pedro tquiacheⁿ tquia tjantyjoⁿ. Macanda tuee'tyeeⁿ tach'eeⁿ waa' tyee na cwiluiitquieñe. Jo' jo' tjacjom nacañoⁿom nn'aⁿ na cwindye'ntjom wats'om t'maⁿ. Tyotseiwiñe 'ndyoo chom.

⁵⁵ Quia jo' ntyee na cwiluiitquiendye ñequio cha'tsondye naⁿman'iaaⁿ cwentaa nn'aⁿ judíos tyol'ueena nn'aⁿ na calue ñ'oom cantu nacjoo' Jesús cha nndaa nleiñdaa' jnaaⁿ'aⁿ na cueeⁿ'eⁿ. Saa tileicaliuna. ⁵⁶ Ee majndye nn'aⁿ ty'enquia ñ'oom na cwe' cantu saa tiñecwii ñ'oom tquiana jo' chii ticalui'yuu' ñ'oom'ñeeⁿ nacjoom'm. ⁵⁷ Jnda jo' tei'cantya nt'omcheⁿ nn'aⁿ na tquia cwiicheⁿ ñ'oom na tiyuu' nacjoom'm, jluea:

⁵⁸ —Jâ jndyaayâ na tso tsaⁿ'm'aaⁿ na jom nntseityueeⁿ'eⁿ wats'om t'maⁿwaa na l'a nn'aⁿ, ndo' ñendyee xuee nnts'aaxcoom cwiicheⁿ na nchii nn'aⁿ nl'a.

⁵⁹ Saa meii jluea ñ'oomwaa', maxjeⁿ ticatjoom' ñ'oom.

⁶⁰ Quia jo' teintyjee' nquii tyee na cwiluiitquieñe xcwe quii' ntaaⁿ'na, tax'eeⁿ 'ndyoo Jesús, tsoom:

—¿Aa maxjeⁿ meiⁿ'cwii ñ'oom tic'o'? ¿Chiuu waayuu cantyja 'naaⁿ ñ'oom na cwitueeⁿ'na nacjo'?

⁶¹ Saa Jesús ñemaⁿ'cheeⁿ m'aaⁿ. Meiⁿ'cwii ñ'oom tic'oⁿ. Quia jo' juu tyee na cwiluiitquieñe tax'eeñennaⁿ'aⁿ, tsoom:

—¿Aa 'u cwiluiindyu' Cristo, Jnda nquii Ty'oⁿots'om na cwila't'maaⁿ'ndyô?

⁶² T'o Jesús, tsoom:

—Mayuu' na jo' ja. Ndo' nnty'ia'yo' ja na cwiluiindyô ts'aⁿ na jnaⁿ cañoⁿmluee na nncwa'catyaⁿ ntyjaa' Ty'oⁿots'om ntyjaya na jom matseixmaⁿ'ñ'eeⁿ cha'tso nnom najndaⁿ na ndyocuaⁿya, na nnaaⁿ cañoⁿmluee ñequio nchquii.

⁶³ Quia jo' juu tyee na cwiluiitquieñe jndii'ñe tscaⁿ'nnoom na lioom'm, tsoom:

—¿Aa cwimacaⁿ'tina' ñeeⁿ nñequiotjei'yuu'ndyeti jnaaⁿ'aⁿ? ⁶⁴ 'O macwindye'yo' ñ'oom ntjeiⁿ na matseineiⁿ nacjoo' Ty'oⁿots'om. ¿Chiuu cwilatuu'yo' ñ'eⁿ'ñê?

Ndo' cha'tsondyena ñe'cwii jla'jomndyena na waa jnaaⁿ'aⁿ ndo' tseixmaaⁿ na cueeⁿ'eⁿ.

⁶⁵ Cwantindyena to'na na toyojñomna ndaajnaⁿ jom. Jla'catã'na nnoom, tyotmeiiⁿ'na nda' jom, jluea:

—Cjaawee' 'ndyo' ñeeⁿ tquiaa 'u.

Mati nn'aⁿ na cwil'a cwentã wats'om tyoñe'quiana nda' watmeiiⁿ nnoom.

Macwji'ñe Pedro cantyja 'naaⁿ Jesús

(Mt. 26:69-75; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-29)

⁶⁶ Yocheⁿ na m'aaⁿ Pedro jo nacje, tach'eⁿ w'aa'ñeeⁿ, tjantyjaa' cwii yuscu jom na mandi'ntjom nnom tyee na cwiluiitquieñe. ⁶⁷ Quia na ljeiiⁿ Pedro na matseiwiñe 'ndyoo chom, quiee tyonty'iaaⁿ'aⁿ tsaⁿ'ñeeⁿ. Tsoom:

—'U mati ñeñ'eⁿ ñ'eⁿ Jesús, ts'aⁿ tsjoom Nazaret.

⁶⁸ Saa tjei'ñe Pedro, tsoom:

—Ja ticwajnaⁿ'a tsaⁿ'ñeeⁿ. Meiⁿ'chjoo ticaljeiyya ñ'oom na matsu' luuaⁿ'.

Jnda jo' teiñoⁿ nacañoⁿom nn'aⁿ, tjaaⁿ yuu waa 'ndyoots'atiom. Xjeⁿ'ñeeⁿ mana seixuaa caxtjindyoo. ⁶⁹ Ndo' majuu yuscu na mandi'ntjom, cwicheⁿ cwii ndii' nty'iaaⁿ'nnaaⁿ'aⁿ Pedro. Toⁿoⁿ na tsonnaaⁿ'aⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ jo' jo':

—Tsaⁿm'aaⁿl maxjeⁿ cwiindye jooa jom.

⁷⁰ Ndo' Pedro tjeiⁿñennaⁿaⁿ. Ndo' tityocheⁿ majluennda' nn'aⁿ na meintyjee' jo' jo' nnoom:

—Mayuu'cheⁿ cwiluiindyⁿ cwii jooa. Ts'aⁿ Galilea 'u ee ljo'yu ñ'oom na matsei'neiⁿ cha'na cwila'neiⁿ jooa.

⁷¹ Quia jo' tgoⁿoⁿ na tju' cheⁿnqueⁿ ñ'omwi' nacjoom'm, ndo' tsoom na ntyjiicheⁿ Ty'oofs'om na mayom'm. Tsoom:

—Meiⁿchjoo ticwajnaⁿa ts'aⁿ na cwindu'yo' luaa'.

⁷² Ndo' mañoom' seixuaa caxtijndyo na jnda we ndii'. Quia jo' tjañjoom' ts'om Pedro ñ'oom na tso Jesús nnoom: “Cwii tjoocheⁿ na nntseixuaa caxtijndyo we ndii', saã 'u je' jnda ndyee ndii' macwjiⁿndyu' cantyja 'naⁿya.” Ndo' quia tjañjoom' ts'oom ñ'oommeiⁿ, jeeⁿ ndya' tyoty'ioom.

15

'Ooñ'omna Jesús na m'aaⁿ Pilato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Lc. 23:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ Ndo' na jaawixuee ntyee na cwiluiitquiendye tjomndyena ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye naquii' tsjoom ñequio nn'aⁿ na cwi't'mooⁿ ljei na tqueⁿ Moisés ñequio cha'tso naⁿman'iaaⁿ cwentaa nn'aⁿ judíos. Jla'jndaa'ndyena. Jnda jo' jla'tyeⁿna Jesús, ty'eñ'omna jom. Ty'ecatioona cwenta jom l'o Pilato.

² Ndyeyu tax'ee Pilato nnoom, tso:

—¿Aa 'u cwiluiindyⁿ rey cwentaa nn'aⁿ judíos?

Ndo' t'ooⁿ:

—Majo'ndyo cha'xjeⁿ na matsu'.

³ Ndo' ntyee na cwiluiitquiendye jndye jnaaⁿaⁿ tqiiana. ⁴ Quia jo' tax'eennda' Pilato nnoom, tso:

—¿Aa maxjeⁿ meiⁿcwii ñ'oom xoc'o'? Queⁿ cwenta na jndye jnaⁿl cwiluena nacjo'.

⁵ Saã tjaa na t'oti Jesús hasta tquiaana' na jeeⁿ tyom'aaⁿl ts'om Pilato.

Cwiiwjndaa'tyeⁿ na nncue' Jesús

(Mt. 27:15-31; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38–19:16)

⁶ Ndo' ticwii chu na cwiwee' xuee pascua waa costumbre na matseican-dyaañe Pilato meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ praso na l'ue n'om nn'aⁿ. ⁷ Quia ljo'cheⁿ m'aaⁿ cwii ts'aⁿ na jndy Barrabás w'aañcjo ñequio nt'omcheⁿ praso. Jooa jla'wendyena nacjoo' gobiernom, ndo' jla'cwjeena nn'aⁿ. ⁸ Ty'entyjaa' cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na m'aaⁿ Pilato. To'na na tyotaⁿna na cats'aaⁿ cha'xjeⁿ quich'eeⁿ na nntseicandyaañe cwii ts'aⁿ. ⁹ Quia jo' tso Pilato ndaana:

—¿Aa l'ue n'om'yo' na catseicandyaandyo juu rey cwenta 'o nn'aⁿ judíos?

¹⁰ Luaa' tsoom ee jnda seiⁿnooⁿoⁿ na joo ntyee na cwiluiitquiendye taaⁿl n'omna Jesús, jo' na ty'ecatioona tsaⁿñeeⁿ l'ooⁿ. ¹¹ Ndo' jooa tyola'jndo'na n'om nn'aⁿ na jndyendye na cataⁿna nnom Pilato na catseicandyaañe Barrabás, nchii Jesús. ¹² Quia jo' tax'eennda' Pilato ndaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye, tsoom:

—Ndo' ¿ljo' l'ue n'om'yo' na cats'aaya ñ'eⁿ juu ts'aⁿ na cwindu'yo' na cwiluiiñe rey cwenta 'o nn'aⁿ judíos?

¹³ Tacwaxua ndyueena, jluea:

—Caty'iom' jom ts'oom'naaⁿ.

¹⁴ Tax'ee Pilato ndaana:

—¿ljo' jeeⁿ tis'a s'aaⁿ nquiu'yo'?

Saã jooa ñe'quii'cheⁿ najndei tyola'xuaana, jluea:

—Caty'iom' jom ts'oom'naaⁿ.

¹⁵ Quia jo' Pilato, cwe' ee na l'ue ts'oom na calue nn'aⁿ na ya ts'aⁿñê, jo' na seicandyaañê Barrabás. Ndo' saⁿntjoom na catjaa' sondaro Jesús ñ'eⁿ tjaⁿtsei'. Jndaⁿ jo' tquiaaⁿ juu lueena na caty'ioomna juu ts'oom'naaⁿ.

¹⁶ Ndo' ty'eñ'omna sondaro'ñeeⁿ Jesús naquii'cheⁿ wats'iaaⁿ cwentaa' gobier-nom. Jo' jo' tjomndye cha'tso nc'iaana. ¹⁷ Jla'cweena cwii liaa colo catsioo' jom. Tyola'tyjoondyena l'ooⁿ nioom, l'ana cwii tsei, tioomna juuna' xqueeⁿ.

¹⁸ Jndaⁿ jo' to'na, ndoo' na cwila't'maaⁿndyena jom, jluena:

—Catseit'maaⁿñena' 'u na cwiluiindy' rey cwentaaⁿ nn'aⁿ judíos.

¹⁹ Ndo' tyotmeiiⁿ na ts'oom xqueeⁿ. Tyojñomna ndaajnaⁿ jom, tyota'na cantyena jo nnoom cha'wíwíwíom cwila't'maaⁿndyena jom. ²⁰ Quia na jndaⁿ jla'jnaaⁿñ'eⁿna jom, quia jo' tjeii'na liaa catsioo'. Jla'cweennda'na jom liaⁿaⁿ. Jndaⁿ jo' ty'eñ'omna jom na nnty'ioomna jom ts'oom'naaⁿ.

Cwity'ioomna Jesús ts'oom'naaⁿ

(Mt. 27:32-44; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

²¹ Xcwe na cwi'oocalui'na naquii' tsjoom ndo' tjomndyena ts'aⁿ tsjoom Cirene na jndy' Simón na jnaⁿ jndaⁿ. Jom tsotye Alejandro ñequio Rufo. L'a sondaro na jnde'na' cjaañ'oom ts'oom na ñoom Jesús.

²² Quia jo' ty'eñ'omna Jesús Gólgota. Ñ'oomwaa' ma'moⁿ'na' cwii ta na jndyuna' Tsei'xque' Ts'oo. ²³ Ndo' tquiana winom na nnc'om na tjoom'na' ñequio mirra. Saaⁿ jom tíco'ñoom juuna'. ²⁴ Jndaⁿ chii ty'ioomna jom ts'oom'naaⁿ. Ndo' sondaro tyo'ona x'iaa, cha nnty'iaana cwaaⁿ liaⁿaⁿ nleijnoom' cwii cwii joona. Laa'ti' t'oomna liaⁿaⁿ.

²⁵ Jndaⁿ tuee' cha'na ñjeeⁿ nacwitsjoom quia ty'ioomna jom ts'oom'naaⁿ.

²⁶ Ndo' jnaaⁿaⁿ na teiljeii luaa matsona': "Rey cwenta nn'aⁿ judíos." ²⁷ Mati ty'ioomna we na n'canty'ue nacjoo noom'naaⁿ. Cwii tsaⁿñeeⁿ ntyjaaⁿaⁿ ntyjaya ndo' cwiicheⁿ tsaⁿñeeⁿ ntyjatymaaⁿ. ²⁸ Ndo' na l'ana na l'jo', seicandañ'ena' na matso ljeii 'naaⁿ Ty'oqts'om: "Seicañ'eⁿyuuna' jom quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na wi'ndye."

²⁹ Nn'aⁿ na tyowinom jo' jo', tyola'jnaaⁿna jom. Tyola'caandyena nqueⁿna, tyoluena:

—'U je', na nntseyuyi' wats'om t'maⁿ 'naaⁿyaⁿ ndo' ñendyee xuee nnt-seiwe'nda' juuna', ³⁰ cwji'n'maaⁿndy' che'nncu'. Candyo'cue' na ñoom' ts'oom'naaⁿwaa'.

³¹ Mati ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés malaa'ti' tyola'jnaaⁿna jom. Jluena:

—Jeeⁿ ya ñetjei'n'maaⁿñe tsaⁿm'aaⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ saa tileicandaⁿ nncwji'n'maaⁿñe che'nqueⁿ. ³² Jom na matsoom na cwiluiiñê Cristo ndo' Rey cwentaaⁿ jaa nn'aⁿ Ísrael, cwa candyocueeⁿ na ñoom ts'oom'naaⁿ cha nnty'iaaya quia jo' nlayuu'a ñ'eⁿñê.

Ndo' mati we nn'aⁿ na ñom noom'naaⁿ ñ'eⁿñê tyola'jnaaⁿna jom.

Tquiaañe Jesús na tuee'ⁿeⁿ

(Mt. 27:45-56; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

³³ Quia na jndaⁿ tuee' na quiajmeiⁿ, teijaaⁿñe tsjoomnancue hasta na ndyee na matmaaⁿ. ³⁴ Juu xjeⁿñeeⁿ jndei' seixuaa Jesús, tsoom:

—Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? (Ñ'oommeiiⁿ matsona': Ty'oqts'omya, Ty'oqts'omya, ¿chiiu na ma'ndii' ja?)

³⁵ Nt'om nn'aⁿ na meintyjee' ndyoo' nacañom'm, quia jndyena na seixuaⁿ, jluena:

—Aa ndye'yo', macwaaⁿ profeta Elías.

³⁶ Quia jo' jleinom cwii ts'aⁿñeeⁿ, jndyoñ'oom cwii 'naⁿ na ya maw'ana' ndaa. Nchjeeñê juuna' naquii' winom na ta. Tjaa'ñê juuna' nnom cwii ts'oom, chii ty'loom juuna' 'ndyoo Jesús na cateii'ñe. Tsoom:

—Cwa je' nnty'iaaya aa nncwjee'cañoom Elías na nncwjii'ñe jom na ñoom ts'oom'naaⁿ.

³⁷ Jnda na seixuaa Jesús jndei mana tueeⁿeⁿ. ³⁸ Ndo' liaa na ntyjaty'io na matseicu'na' yuu na lju'ti naquii'cheⁿ wats'om t'maⁿ, jndii'tcona' hasta xjeⁿ nomtyuaacheⁿ. ³⁹ Juu capeitaⁿ na meintyjee' ndyeyu jo nnom Jesús, quia jñeeⁿ na seixuaa ndo' nty'iaaⁿaⁿ na luaa' tuii na tue' tsaⁿñeeⁿ, quia jo' tsoom:

—Mayuu'cheⁿ tsaⁿm'aaⁿ cwiluiiñê Jnda Ty'oots'om.

⁴⁰ Mati jo' jo' meintyjee'tquia nt'om yolcu na jeeⁿ cwinty'iaa na ljo' tuii. Qui'ntaaⁿ joona m'aaⁿ María Magdalena ñequio Salomé ñequio cwii'cheⁿ María, tsondyee José ñ'eⁿ Jacobo, tsaⁿ na titquieñeti. ⁴¹ Joo yolcum'aⁿ tyocañ'eeⁿna ñ'eⁿ Jesús quia ñet'oom ts'ondaa Galilea. Tyondye'ntjomna nnoom. Ndo' mati jo' jo' meintyjee' jndye nt'omcheⁿ yolcu na jnaⁿ Galilea na ñencwi tquiowana Jerusalén ñ'eⁿ Jesús.

Oocat'iuuna Jesús

(Mt. 27:57-61; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁴² Tmaaⁿndye nn'aⁿ jo' jo'. Ndo' juu xjeⁿñeeⁿ xuee na cwila'jndaa'ndye nn'aⁿ jndíos 'naⁿ na nlca'na' joona ee jnda jna'na' xuee na nnta'jndyeena.

⁴³ Mati jo' jo' m'aaⁿ cwii ts'aⁿ ts'oom Arimatea na jndyu José. Jom t'maⁿ cwiluiiñê naquii' tmaaⁿ na'man'iaaⁿ cwentaa nn'aⁿ judíos. Jeeⁿ meinom'm xuee na nnty'iaa'nnoom na matsa'ntjom Ty'oots'om. Ndo' nc'e na jnda jaamaaⁿ chii tjaaⁿ na m'aaⁿ Pilato. Ty'oom'tmaaⁿñê ts'oom tjacaⁿ sei'ts'o 'naaⁿ Jesús nnom tsaⁿñeeⁿ. ⁴⁴ Jeeⁿ seitsaⁿ'na' Pilato quia na jñeeⁿ na tyuaa' tue' Jesús. Ee ntyjeeⁿ yo cwiñom nn'aⁿ noom'naaⁿ ndo' cwiwjena. Jo' chii tqeeⁿñê capeitaⁿ, tax'eeñê 'ndyoo tsaⁿñeeⁿ aa maxjeⁿ jnda tue' Jesús. ⁴⁵ Ndo' quia na jñeeⁿ ñ'oom 'ndyoo capeitaⁿ na mayuu' na ljo', quia jo' tquiaaⁿ ñ'oom'm na cjaañ'oom José sei'ts'o 'naaⁿ Jesús. ⁴⁶ Quia jo' tjatseijnda José cwii sámana ya, jnda jo' tjacatyjeeñê sei'ts'o 'naaⁿ Jesús, seityjooñê liaa'ñeeⁿ juu, ndo' tjacaty'ioom juu naquii' tsue'tsjo' na tuiiya. Jnda chii seicuu'ñê 'ndyoo tsue'tsjo' ñequio cwii tsjo' t'maⁿ. ⁴⁷ Ndo' María Magdalena ñequio María, tsondyee José, nty'iaana na tjacant'iuu'ñe Jesús.

16

Cantya na tando'xco Jesús

(Mt. 28:1-10; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹ Jnda na tjacue ñe'quiom' juu xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ judíos, tja María Magdalena ñequio Salomé ñequio María, tsondyee Jacobo, ty'ela'jndana ncheⁿ cachi na nnc'oocaty'oomndyena sei'ts'o 'naaⁿ Jesús. ² Ndo' cwit-sjoomya xuee najndyee smanaⁿ manlui'nom ñe'quiom', ty'ena yuu waa tsei'tsuaa' Jesús. ³ Nato ñjomndyena tyoluecheⁿnquieena ndaaⁿ ntyjeena:

—¿'Ñeeⁿ ya nnteijndei jaa na nnquindyō tsjo' 'ndyoo tsei'tsuaa'?

⁴ Saã quia na jnda tquiena jo', jleinty'iaana, jliuna cwa jnda teindyō tsjo'. Ndo' juuna' jeeⁿ t'ma'na'. ⁵ Ndo' jnda na ty'equie'na quii' tsei'tsuaa'ñeeⁿ, nty'iaana cha'cwijom cwii tsaⁿs'andyua wacatyeeⁿ ntyjaya. Cweⁿ cwii li-aatco, liaa canchii'. Jeeⁿ ndya' nioom tyuena. ⁶ Tso tsaⁿñeeⁿ ndaaⁿ:

—Tintyue'yo!. 'O cwil'ue'yo' Jesús na jnaⁿ Nazaret, jom na ty'ioom nn'aⁿ ts'oom'naaⁿ. Jnda tando'xcoom na tueeⁿeⁿ. Tac'oomñê ñjaaⁿ. Cauty'ia'yo' yuu na tqueⁿna jom. ⁷ Je' catsa'yo' na m'aaⁿ Pedro ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús. Calacandii'yo' jooa na nncjaajñeeⁿ Galilea, jndañquia nnc'oontyjoa. Jo' jo' nleicwindyena ñ'eⁿñê cha'xjeⁿ jnda tsoom ndaa'yo'.

⁸ Quia jo' jlui'na naquii' tsei'tsuua. Jndei ty'elcwee'na ndo' cwriteindyena, ndoo' nquiuuna na tanchii jooa. Ndo' cwe' na jeeⁿ tyuena, jo' na seitsaⁿ'na' jooa, meiⁿ t'caluena nnom mei'cwii ts'aⁿ chiuu tuii.

Teitquioo'ñe Jesús nnom María Magdalena

(Jn. 20:11-18)

⁹ Mañejuuti cwijsjoom xuee najndyee smanaⁿ quia na jnda tando'xco Jesús, najndyee teitquioo'ñê nnom María Magdalena, tsaⁿ na tjeiiⁿeⁿ ntquiee' jndyeta naquii' ts'om. ¹⁰ Ndo' María'ñeeⁿ tjatseicañeeⁿ nquiee nn'aⁿ na tyocañ'eeⁿ ñ'eⁿ Jesús. Xjeⁿ'ñeeⁿ jeeⁿ xcwe na m'aⁿna na chjoo' n'omna ndo' cwityueena. ¹¹ Saq quia jndyena na Jesús jnda mawa'ndo'xcoom, ndo' juu yuscu'ñeeⁿ jnda nty'iaa'nnom jom, maxjeⁿ t'cala'yu'na.

Teitquioo'ñe Jesús ndaq we nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê

(Lc. 24:13-35)

¹² Jndañquia teitquioo'ñe Jesús ndaq we nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê na cwi'oo nato jndaq, s'aana' na cwiicheⁿ ljo waaⁿ. ¹³ Ndo' ty'elcwee' naⁿ'ñeeⁿ Jerusalén, ty'ela'candiina nc'iaana. Saq meiiⁿ ñ'omndyuee jooa, tjaa 'ñeeⁿ seiyu'.

Majñom Jesús nn'aⁿ na c'oonquiiana ñ'oom'm

(Mt. 28:16-20; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁴ Jnda jo' teitquioo'ñê ndaq canchoo'cwii nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê yocheⁿ na cwimeindyuaandyena nacañoom' meisa na cwicwa'na. Nc'e na tiñe'cala'yu'ya n'omna, jo' na seitiaaⁿ'an jooa na quie' n'omna. Ee t'cala'yu'na na jnda wando'xcoom meiiⁿ na jla'candii nn'aⁿ na jnda nty'iaandaq jom. ¹⁵ Xjeⁿ'ñeeⁿ tsoom ndaana:

—Catsa'yo' cha'waa tsjoomnancue, ññe'quia'yo' ñ'oom naya ndaq cha'tso nn'aⁿ na macwji'ñ'maa'ñe Ty'ooots'om jooa. ¹⁶ Juu ts'aⁿ na nntseyu' ndo' nleits'oomñe, nlui'n'maa'ñe. Saq juu ts'aⁿ na ticatseyu', maxjeⁿ nnt'uiityeⁿ'na' juu cautyja jnaaⁿ!. ¹⁷ Ndo' nn'aⁿ na cwila'yu' jndye ts'iaaⁿ t'maⁿ nl'ana. Ñequio xueya nntjeii'na jndyeta naquii' n'om nn'aⁿ, ndo' nla'neiⁿ'na nt'omcheⁿ nnom ñ'oom na tjachuii'. ¹⁸ Xeⁿ nnt'uena canduu ñequio lueena oo xeⁿ nncwena nasei wjee, tjaa'naⁿ ljo' nntjoomna. Ndo' quia na nntioona lueena nacjoo nn'aⁿwii, nn'maaⁿ naⁿ'ñeeⁿ.

Tjawa Jesús cañoom'luee

(Lc. 24:50-53)

¹⁹ Quia na jnda teinom na seineiⁿ Ta Jesús ndaq nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, tjañ'oomna' jom cañoom'luee. Tjacjom ntyjaa' ts'o Ty'ooots'om ntyjaya yuu na matseit'maaⁿ'ñena' jom. ²⁰ Quia jo' jnaⁿ naⁿ'ñeeⁿ ty'ena, tyoñe'quiiana ñ'oom naya ndaq nn'aⁿ meiiⁿ'yuucheⁿ na ty'ena. Ndo' manquiti Ta Jesús tyoteijneiⁿ jooa. Tquiaaⁿ na tyocandaq tyol'ana ts'iaaⁿ t'maⁿ na tjei'yuu'ndyena' na mayuu' ñ'oom na tyoñe'quiiana. Amén.

Ñ'oom naya cantyja 'naaⁿ Jesucristo na seiljeii Lucas

Seijndaa'ñe Lucas na seiljeiⁿ ñ'oom naya

¹ Na m'aaⁿ 'u Teófilo, na jeeⁿ ya ts'aⁿndyu', matseiljeiya ñ'oommeiiⁿ. Ma-jndye nn'aⁿ jndá jla'ljeii ñ'oom cantyja 'naaⁿ Jesús chiuu waa na mayuu'cheⁿ na jndá tuii quii'ntaa'yâ. ² Jla'ljeiina ñ'oom'ñeeⁿ cha'xjeⁿ ñ'oom na to'ñoo'yâ na tquia nn'aⁿ na nty'iaandaá chiuu waa na tuii xjeⁿ na jna'cheⁿna'. ³ Jaach'ee xuee mañjom ts'ooⁿya cha'tso na tuii. Je' mach'eena' ts'ooⁿ na mati ja nntseiljeitcuundyó ñ'oomwaa na nntsei'naⁿ, ⁴ cha catsei'noⁿ na mayuu' ñ'oom na jndá t'mooⁿ nn'aⁿ njom'.

Seicandii ángel na nluiiñe Juan

⁵ Ncuee quia tyom'aaⁿ Herodes tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ ts'ondaa Judea, tyom'aaⁿ cwii tyee cwentaa nn'aⁿ judíos na jndyu Zacarías. Jom tyocañ'eeⁿ ñ'eⁿ tmaaⁿ ntyee na seicajndyuna' Abías. Scoom'm jndyu Elisabet, cwii ts'aⁿ tsjaaⁿ Aarón. ⁶ Wendye joona, tyol'ana na maty'iomyana' jo nnom Ty'oots'om. Meiⁿcwii na cha'tso ñ'oom na matsa'ntjom Ta Ty'oots'om tícwiⁿnom'na, tyola'candana juuna'. ⁷ Saá tjaa'naⁿ ndana ee Elisabet tíc'oom jnaaⁿ. Ndo' jeeⁿ jndá tquiendyena.

⁸ Quia na tue'cañoomna' tmaaⁿ ntyee na ñ'eⁿ Zacarías na nndye'ntjomna jo nnom Ty'oots'om naquii' wats'om t'maⁿ, ⁹ cha'xjeⁿ na waa ñ'oom ndaa ntyee, tyo'oonaa x'iaa, 'ñeeⁿ nleijnoom' na nncjaaquiee' naquii' wats'om t'maⁿ cwentaa' Ty'oots'om. Zacarías teijnoom'm na nncjaaqueeⁿ na nnts'aaⁿ tsioom suu. Quia jo' tjaqueⁿndo' t'ooⁿ na matseicoom suu. ¹⁰ Yocheⁿ na mach'eeⁿ tsioom suu jndye nn'aⁿ m'aⁿ tach'eeⁿ wats'om t'maⁿ na cwila'neiⁿ nnom Ty'oots'om. ¹¹ Xjeⁿ'ñeeⁿ teitquioo'ñe cwii ángel cwentaa' Ty'oots'om nnoom. Meintyjee' ángel'ñeeⁿ ntyjaa' tio ntyjaya yuu na cwico suu. ¹² Seiñ'eeⁿna' Zacarías quia na nty'iaaⁿaⁿ juu. Jeeⁿ seicaty'uenaa' jom.

¹³ Saá tso ángel nnoom:

—Tinty'ue', Zacarías. Majndá jndii Ty'oots'om ñ'oom na macaⁿ. Ndo' scu' Elisabet nntseincueⁿ yu'ndaa nda'yo'. Ndo' nntseicajndyu' juu Juan. ¹⁴ Cantyja 'naaⁿ juu ñeiquiaana' na jeeⁿ neiⁿ ndo' nncjaaⁿwee' ts'om'. Mati jndye nn'aⁿ nnc'omna na jeeⁿ neiⁿna na nluiiñé. ¹⁵ Ee jom t'maⁿ nntseixmaaⁿ jo nnom Ty'oots'om. Tixoc'om winom meiⁿ nta na wjeeti. Ndo' cha'waa naquii' ts'oom nnc'oom Espíritu Santo meiiⁿ na ndi njoom ts'om tsiaa' tsoñeeⁿ. ¹⁶ Cantyja 'naaⁿ jom jndyendye nn'aⁿ tsjaaⁿ Israel nlcwe' n'omna jo nnom Ta Ty'oots'om cwentana. ¹⁷ Jom nndyojñeeⁿ jo nnom Ta Jesucristo cwii tjocheⁿ na nndyo. Ndo' nndi'ntjoom nnom ñeiquio najndeii na ñeindi'ntjom Elías. Nnts'aaⁿ na caljoya n'om nn'aⁿ ñ'eⁿ ndana cha nn'aⁿ na cwila'quie' n'om, nnguioo' n'omna cantyja na jndo' n'om nn'aⁿ na cwil'a yuu na maty'iomyana'. Luua' nnts'aaⁿ cha nntseijndaa'ñeyana' naquii' n'om nn'aⁿ na nnc'om cwentaa' Ta Ty'oots'om.

¹⁸ Quia jo' tso Zacarías nnom ángel:

—¿Chiuu nnts'aayuuna' na luua' nluii? Ee ja luua jndá tquiendyo ndo' mati scuya jndá tquiñé.

¹⁹ T'ó ángel nnoom, tso:

—Ja jndyuya Gabriel na mandí'ntjõ^{ya} nnom Ty'õõts'om. Jom jñoom ja na catseicandiiya 'u ñ'oom nayameiiⁿ. ²⁰ Saa queⁿ cwenta, je' nntá' na matsei'nei^m jnaaⁿ na ticatseyu' ñ'oom na matsjoo njom'. Ndo' nnaaⁿnda' na nntseineiⁿ juu xuee quia na nntseicandaa'ñena' ñ'oomwaa'.

²¹ Ndo' joo nn'aⁿ na tyomeindoo' Zacarías, jeeⁿ tyom'aaⁿ n'omna chiuu waa na jeeⁿ yo tjaqueⁿeⁿ naquui' wats'om t'maⁿ. ²² Saa quia na jlueeⁿeⁿ taleicatseineiⁿ, jo' na jla'ngⁿna na waa na tco'na' nty'iaaⁿaⁿ naquui' wats'om. Cwe' tyots'oo l'ooⁿ ndaana. Ee jndá ta' na matseineiⁿ.

²³ Quia na jndá jndaa' xuee na mandí'ntjoom naquui' wats'om t'maⁿ, tjalcweeⁿeⁿ waⁿaⁿ. ²⁴ Jndaⁿquia teitquoo' na jndeiñe scoom'm Elisabet. Tyom'aaⁿcheⁿ tsaⁿñeeⁿ w'aana cwii 'om chi'. ²⁵ Quia jo' tso juu Elisabet: “Luua naya mach'ee Ta Ty'õõts'om ñ'eⁿndyõ. Seijndaa'ñe na cantycwii na cwicalui'jnaaⁿndyõ jo ndaaⁿ nn'aⁿ na tjaa'naⁿ jndaaya.”

Seicandii ángel na nluiñe Jesús

²⁶ Jo' jo' chi' na jndá yom na teitquoo'ñe ángel Gabriel nnom Zacarías, ndo' majñomnnda' Ty'õõts'om jom cwiiⁿcheⁿ tsjoom na jndyua Nazaret, ts'õndaa Galilea ²⁷ na m'aaⁿ cwii yuscundyua na jndyua María, tsaⁿñeeⁿ mawaa ñomcaaⁿaⁿ ñequio cwii tsaⁿs'a na jndyua José tsjaaⁿ David. ²⁸ Jndá tjaquiee' ángel yuu na m'aaⁿ, tso nnoom:

—Xmaⁿndyuu', 'u na t'maⁿti naya na macanda'. Nquii Ty'õõts'om m'aaⁿñe ñ'eⁿndyuu'. Quii'ntaa' cha'tso ntjelcu', 'u matio'naaⁿñetyeeⁿ.

²⁹ Ndo' María quia na jñeeⁿ ñ'oommeiⁿ, jeeⁿ seiñ'eeⁿñena' jom ndo' jeeⁿ tyom'aaⁿ ts'oom ljo' ma'moⁿ ñ'oommeiⁿ. ³⁰ Quia jo' tso ángel nnoom:

—María, tinty'ue'. Ee 'u t'maⁿ naya jndá teijnom' na macanda' jo nnom Ty'õõts'om. ³¹ Luua nluii, ndeiindyuu' ndo' nntseincui' cwii tyochjoo ndo' nntseicajndyuu' juu Jesús. ³² Jom nluiit'maⁿñe. Nntseicajndyuna' jom Jnda nquii Ty'õõts'om na m'aaⁿ nandyeticheⁿ. Ndo' nñequiaaⁿ na nluiiñe rey cha'xeⁿ ñeseixmaⁿ David na tyotsaⁿntjom. ³³ Maxjeⁿ nljotyeeⁿ na nntsaⁿntjoom nntseindacantyjo Jacob, ndo' tijoom cantycwii cantyja na nntsaⁿntjoom.

³⁴ Tso María nnom ángel:

—¿Chiuu nnts'aayuuna' na nluii na luua'? Ee tyoom'aaⁿya ñ'eⁿ tsaⁿs'a.

³⁵ Quia jo' t'õ ángel nnoom, tso:

—Juu Espíritu Santo nnts'aaⁿ cwii ts'iaaⁿ t'maⁿ ñ'eⁿndyuu'. Ndo' juu na jndeiⁿ na matseixmaⁿ nquii Ty'õõts'om na m'aaⁿ nandyeticheⁿ, nnc'oomna' ñ'eⁿndyuu'. Ee jo' na nluiiñe yu'ndaa na lju' ts'om, ndo' nntseicajndyuna' juu Jnda nquii Ty'õõts'om. ³⁶ Ndo' queⁿ cwenta, mati nomn'aⁿ Elisabet meiiⁿ na jndá tquieneⁿ majndeiñeⁿ cwii tyochjoo. Je' chi' na jndá yom na jndeiñe. Ndo' jom ts'aⁿ na cwilue nn'aⁿ na tilei'oom jnda. ³⁷ Ee tjaa'naⁿ cwii nnom na xocandaa nnts'aa Ty'õõts'om.

³⁸ Ndo' tso María nnom ángel:

—Ja ts'aⁿ mandí'ntjomtyeeⁿ nnom Ta Ty'õõts'om. Cats'aana' ñ'eⁿndyõ cha'xeⁿ ñ'oom na jndá tsu'.

Quia jo' mana jlui' ángel na m'aaⁿ.

Wjaacando' María xjoom Elisabet

³⁹ Jndá jo' seijndaa'ñe María, seityuaaⁿaⁿ tjaaⁿ. Tjaaⁿ cwii tsjoom naquui' ntsjõ ts'õndaa Judá. ⁴⁰ Tueⁿeⁿ waa' Zacarías. Tjaqueⁿeⁿ ndo' tquiaaⁿ na xmaⁿñe Elisabet. ⁴¹ Jndá na jndii Elisabet jndyee' María na tquiaa na xmaⁿñe, quia jo' seijndeiⁿ yu'ndaa ts'om tsiaⁿaⁿ. Ndo' xjeⁿñeeⁿ tjaquiee' Espíritu Santo cha'waa naquui' ts'oom. ⁴² Ndo' jndeiⁿ seineiⁿ, tsoom:

—Quii'ntaaⁿ cha'tsondye tyjaalⁿcuuya, 'u na matio'naaⁿñeti Ty'oots'om. Ndo' matio'naaⁿñê yu'ndaa na njom ts'om tsia'. ⁴³ Saa ja, ¿'ñeeⁿ cwilui-indyo na jnda'jom nncu' na cwiluiindyu' tsondyee quii Ta na matsa'ntjom ja tyjee'cañoom' jndyocando' ja? ⁴⁴ Ee quia na jndiyya na matsu' na xmaⁿndyo, quia jo' mantyacheⁿ seijndeiⁿ yu'ndaa ts'om tsiaya na neiiⁿeⁿ. ⁴⁵ Matio'naaⁿñe Ty'oots'om 'u. Ee matsei'yⁿu' na nntseicandaaⁿñena' ñ'oom na seicañeeⁿ 'u, na tso ángel njom'.

⁴⁶ Quia jo' tso María:

Ñequio na xcwee' ts'oqⁿ matseit'maaⁿndyo Ta Ty'oots'om,

⁴⁷ ndo' neiiⁿ ts'oqⁿya jom, ee cwiluiñê na macwji'n'maaⁿñê ja.

⁴⁸ Ee ty'oom na wi' ts'oom ñ'eⁿndyo, meiiⁿ ts'aⁿ na cwe' cwantindyo ja na mand'iⁿtjomⁿtyaⁿ nnoom.

Ndo' je' je', xuee na cwii wjaana', cha'tsondye nn'aⁿ tsjaaⁿ na wjaaw-icantyⁿjoo' nluena na matio'naaⁿñê ja.

⁴⁹ Ee nqueⁿ na cha'tso najndeiⁿ matseixmaaⁿ, t'maⁿ naya jndaⁿ s'aaⁿ ñ'eⁿndyo. Jom lju' cwiluiñê, ndo' maxjeⁿ jo' jo' xueⁿeⁿ.

⁵⁰ Cha'waa na ndyowana', m'aaⁿ na wi' ts'oom cha'tsoti nn'aⁿ na cwii wjaawicantyⁿjoo' na cwila't'maaⁿndye jom.

⁵¹ Ee cantyja na s'aaⁿ, t'moⁿna' chiuu waa najndeiⁿ na matseixmaaⁿ.

S'aaⁿ na t'oom'ndye nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndye cheⁿnquiee cantyja na cwila'tiuu.

⁵² Tyotseit'maaⁿñê nn'aⁿ na cwe' cwantindyo ndo' tjeiiⁿeⁿ nn'aⁿ na waa najndaⁿ na m'aⁿ n'iaaⁿ.

⁵³ Teijneiⁿ nn'aⁿ na nquiu na tjoondye jom.

Saaⁿ nn'aⁿ na nquiu na tjaa ljo' cotseijtjoona' joo, tícateijneiⁿ naⁿñeeⁿ.

⁵⁴ Tyoteijneiⁿ welooya, nn'aⁿ Israel na tyondye'ntjom nnoom,

cha ca'mqⁿna' na mañjom ts'oom na nntseicandaaⁿñê ñ'oom na tsoom ndaana na nnts'aaⁿ.

⁵⁵ Ee tsoom na tijoom cantycwii na wi' ts'oom cha'tsondye nn'aⁿ tsjaaⁿ Israel, majuu Abraham ñequio nn'aⁿ na tuiindyⁿe tsjaaⁿ tsaⁿñeeⁿ.

⁵⁶ Ndo' ljoo'ñe María cha'na ndyee chi' ñequio Elisabet. Jndaⁿ chii tjal-cweeⁿeⁿ waⁿaⁿ.

Cantyja na tuiñe Juan

⁵⁷ Tue'ntyjo xjeⁿ na nntseincuii Elisabet, quia jo' seincueⁿ cwii tyochjoo.

⁵⁸ Ndo' nn'aaⁿaⁿ ñequio nn'aⁿ na m'aⁿ nndyoo' jndyena na jeeⁿ wi' ts'om Ty'oots'om jom. Jo' chii t'omna na neiiⁿna ñ'eⁿñê. ⁵⁹ Xuee na jndaⁿ ñeeⁿ na tuiñe yu'ndaa, tjomndyena na nla'candaaⁿndyena costumbre na waa jo ndaana na cwil'ana ñ'eⁿ yo'ndaa na naⁿnom. Ndo' tyol'ana na nla'cajndyuna jom xuee' tsotyeeⁿ, Zacarías. ⁶⁰ Saa t'o tsoñeeⁿ, matso:

—Nchii jo', maxjeⁿ Juan njñoom.

⁶¹ Luena nnoom:

—¿Chiuu na luaa'? ndo' tjaa'naⁿ cwii nn'aⁿyo' na luaa' jndyⁿ.

⁶² Quia jo' s'oqⁿ lueena nnom tsotyⁿe yu'ndaa na cwitax'eena chiuu l'ue ts'oom na njndyⁿ jnaaⁿ. ⁶³ Ndo' jom tcaaⁿ cwii tsoom ndaana. Seil-jeiⁿ nacjoo'na': "Juan xuee' yu'ndaam'aaⁿ." Ndo' cha'tsondyena tjawee' nn'omna. ⁶⁴ Mañejuu xjeⁿñeeⁿ, jnaaⁿ na matseineiⁿ Zacarías, seit'maaⁿñê Ty'oots'om. ⁶⁵ Jeeⁿ ndyaa' tyueneiiⁿ cha'tsondye nn'aⁿ na m'aⁿ nndyoo' ñ'eⁿndyena. T'om ñ'oom cha'waa naquii' ntsjo ts'ondaa Judea cantyja na nmeiiⁿ tuii. ⁶⁶ Ndo' cha'tso nn'aⁿ na tyondye ñ'oommeiⁿ, jeeⁿ tyola'wena

ñ'oom'ñeeⁿ naquii' n'omna. Jeeⁿ tyom'aaⁿ n'omna, tyota'x'eena ndaa nty-
jeena:

—¿Ljo'to cwiluiiñe yu'ndaam'aaⁿ?

Ee jla'noⁿ na na Ty'oqots'om m'aaⁿ ts'o nacjoo' yu'ndaa'ñeeⁿ.

Matseit'maa'ñe Zacarías Ty'oqots'om

⁶⁷ Ndo' Zacarías, tsotye yu'ndaa, too' quii' ts'oom m'aaⁿ Espíritu Santo. Tyoñequiaaⁿ ñ'oom na tquiaa Ty'oqots'om naquii' ts'oom. Tsoom:

⁶⁸ Catseit'maa'ñena' nquii Ta Ty'oqots'om cwentaa jaa nn'aⁿ Israel, ee jndā jndyoteijineiⁿ jaa nn'aaⁿ aⁿ ndo' tioml'uaaⁿ jnaaⁿya.

⁶⁹ Quii'ntaaⁿ jaa jndā tqueeⁿ nquii na tjacantyja cwiluii'tmaⁿñe na macwji'n'maaⁿñe nn'aⁿ.

Cwiluiiñe tsjaaⁿ David na jndyowicantyyoo' na ñejndi'ntjom nnoom.

⁷⁰ Teiyo tsoom na luaa' nnts'aaⁿ ñequio ñ'oom ndyuee profetas cwentaaⁿ aⁿ na lju' n'om.

⁷¹ Na nncwjii'ñe jaa luee nn'aⁿ na jndoo jaa, ndo' ñequio luee nn'aⁿ na ticuee' n'om jaa.

⁷² Ndo' nnc'oom na wi' ts'oom welooya na ñet'om teiyo.

Macañjom ts'oom ñ'oom'ñeeⁿ na seijndaa'ñetyeeⁿ na lju' tseixmaⁿna'.

⁷³ Juu ñ'oom'ñeeⁿ tsoom na nnts'aaⁿ nnom welooya Abraham na ñet'oom teiyoticheⁿ.

⁷⁴ Jo' na nntseicandyaañê jaa luee nn'aⁿ na jndoo jaa cha ndya'ntjooⁿya nnoom ñequio na ti'maaⁿ n'oqoⁿya.

⁷⁵ Ndo' cha'waati xuee na cwii m'aaⁿtyaaya,

nnc'oqoⁿya naquii' na jndā tqueⁿljoom'm jaa.

Ndya'ntjooⁿya nnoom cantyja na maty'iomyana'.

⁷⁶ Ndo' 'u jndaaya, nluuindyu' profeta cwentaa' nquii Ty'oqots'om na m'aaⁿ nandyeticeⁿ.

Ee 'u nncjā'jndyee' jo nnom Ta na nncwji'yuu'ndyu' cantyja 'naaⁿ aⁿ cha'cwijom ts'aⁿ na matseijndaa'ñe nato, cha mam'aⁿc'eendye nn'aⁿ quia nncuee'cañoom.

⁷⁷ 'U ññequiaaⁿ na nla'noⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ cwentaaⁿ aⁿ na macwilui'n'maaⁿndyena nc'e na matseit'maⁿ ts'oom jnaaⁿna.

⁷⁸ Nc'e na tjacantyja na wi' ts'om Ty'oqots'om jaa,

juu na nnaⁿ nandyeticeⁿ, njñoom juu na nntseixueeñe jo ndaaⁿya.

⁷⁹ Juu nntseixueeñe ndaaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ nacje 'naaⁿ najooⁿñe na manchjena' joo na wi' na cwitjoom.

Ndo' nncjaachom jaa nato na ya nnc'oqoⁿya jo nnom Ty'oqots'om.

⁸⁰ Tjawijndei tyochjoo Juan. Tjawijndo' ts'oom cantyja najndei na matseixmaⁿ Ty'oqots'om. Ndo' quia na tue'ntyjo na tsaⁿs'a jom, tyom'aaⁿ jo ndo' yuu tjaa nn'aⁿ c'oom hasta xjeⁿ na seica'moⁿñê ndaaⁿ nn'aⁿ Israel.

2

Cantyja na tuiñe Jesús (Mt. 1:18-25)

¹ Joo ncuee'ñeeⁿ tqueⁿ Augusto César ñ'oom na nleiljeii ncuee cha'tso nn'aⁿ na cha'tso ndyuaa na matsā'ntjoom. ² Luaa' najndyee na teiljeii ncuee nn'aⁿ. Maquialjo' tyom'aaⁿ Cirenio gobiernom ndyuaa Siria. ³ Jo' chii cha'tsondyee nn'aⁿ tyo'oona tsjoomna na nleiljeii ncueena. ⁴ Jo' jnaⁿ José tsjoom Nazaret, ts'ondaa Galilea. Tjawaaⁿ ts'ondaa Judea, tsjoom' David na jndyu Belén. Ee juu José cwiluiiñê tsjaaⁿ David. ⁵ Tjaaⁿ ñequio María, tsaⁿ na waa ñomca ñ'eⁿñê na nleiljeii ncueena. Ndo' juu majndeiñe, jndā teinndyoo'

na nntseincuii. ⁶ Ndo' yocheⁿ na m'aⁿna Belén, tue'ntyjō xuee na nntseincuii María. ⁷ Seincueⁿ jnaaⁿ na cwe' jndyee. Tyochjoo juu. Seityjooñê liaa juu, chii tqueeⁿ juu ts'om 'naⁿ na quicanjom na cwicwa' quioo'. Ee ticwanaaⁿ l'aa yuu na cwe' cwiquieya nn'aⁿ.

Teitquioo'ndye ángeles ndaa nn'aⁿ

⁸ Ndyoo' tsjoom Belén jo ndo' jndaā, tyom'aⁿ nn'aⁿ na cwil'a cwenta quioo' njmeiⁿ natsjom. ⁹ Ñejomto teitquioo'ñe cwii ángel cwentaa' Ta Ty'oots'om jo ndaaⁿ, ndo' juu nacaxuee na matseixmaaⁿ seixueeñena' nacañoomna. Ndo' t'maⁿ waa na jla'catyuendyena. ¹⁰ Ndo' tso ángel ndaaⁿ:

—Tila'catyuendyo', mañequiaya ñ'oom na jeeⁿ ya ndaa'yo'. Juuna' nnts'aana' na jeeⁿ neiiⁿ cha'tsondye nn'aⁿ tsjoomnancue. ¹¹ Ee tsjom je' naquii' tsjom' David tuiiñe cwii ts'aⁿ na nncwji'n'maa'ñe' o. Majuu Cristo na cwiluiiñe na matsa'ntjoom. ¹² Luaa waa na nndaā nnta'jna'yo' jom. Nliu'yo' yu'ndaa'ñeeⁿ na chu'tyooñê liaa ndo' njoom yuu cwicwa' quioo'.

¹³ Ndo' mats'ia jo' teitquioo' cwii tmaaⁿ ángeles ñequio ángel'ñeeⁿ. Cwilcwii'na Ty'oots'om. Cwiluena:

¹⁴ Catseit'maaⁿñena' nquii Ta Ty'oots'om na m'aaⁿ nandyeticheⁿ.

Cats'aana' na tjaa ñomtíuu c'om nn'aⁿ tsjoomnancue jo nnoom, ee jeeⁿ cjaawee' ts'oom joona.

¹⁵ Jnda jo' ty'elcwee' ángeles'ñeeⁿ cañoom'luee. Quia jo' nn'aⁿ na cwil'a cwenta quioo' njmeiⁿ jluena ndaaⁿ nc'iaana:

—Cjaaya Belén. Tsaacanty'iaaya chiuu waa na jndaⁿ tuii na luaa' ma'moⁿ Ta Ty'oots'om ndaaⁿ.

¹⁶ Ndo' jla'tyuua'na, ty'ena. Quia na tquiena, jliuna María ñequio José ñ'eⁿ yu'ndaa na njoom yuu cwicwa' quioo'. ¹⁷ Jnda na nty'iaana na luaa', jla'canqoⁿna chiuu waa na jnda jndyena cantya 'naaⁿ yu'ndaa'ñeeⁿ.

¹⁸ Cha'tso nn'aⁿ na jndye ñ'oom na jluena, s'aana' na jeeⁿ tjawee' n'om.

¹⁹ Ndo' María jeeⁿ tyoqueeⁿ cwenta cha'tso na tuii. Wjaawa, wjaacue na tyotseitoom. ²⁰ Quia na ty'elcwee' nn'aⁿ na cwil'a cwenta quioo' njmeiⁿ, tyola't'maaⁿndyena Ty'oots'om. Tyolcwii'na jom cantya cha'tso na jnda jndyena ndo' na jnda nty'iaana cha'xjeⁿ na tso ángel ndaaⁿ.

Ty'equena yu'ndaa Jesús l'ō Ty'oots'om

²¹ Jnda jndaā' ñeeⁿ xuee na tuiiñe yu'ndaa, quia jo' chii jla'candaā'ndyena costumbre na waa jo ndaaⁿ na cwil'a nn'aⁿ judíos ñ'eⁿ yo'ndaa na naⁿnom. Ndo' jla'cajndyuna jom Jesús. Ee luaa' jndaⁿ tqueⁿ ángel xueⁿeⁿ cwii tjoocheⁿ na nndeiñe María jom.

²² Jnda teinom wen'aaⁿ xuee na seincuii María, tue'ntyjō xjeⁿ na nnt-jei'ljuu'ndyena cha'xjeⁿ na matsa'ntjom ljeii na tqueⁿ Moisés. Quia jo' ty'ena Jerusalén, ty'eñ'omna Jesús na nlqueⁿna juu l'ō Ta Ty'oots'om. ²³ Ee luaaⁿ tso ljeii 'naaⁿaⁿ: “Ticwii cwii tyochjoo na nluiiñejndyee, queⁿ tsotyeeⁿ, tsoñeeⁿ jom cwentaa' Ta Ty'oots'om.” ²⁴ Jo' chii ty'ena na ñe'quiiana quioo' cwentaa' Ty'oots'om. Quioo'ñeeⁿ nla'cwjee ntyee cha'xjeⁿ na t'maⁿ ljeii 'naaⁿaⁿ. Tsona': ñequiana cwii ljo xencoo oo we cantu' ndyua.

²⁵ Tyom'aaⁿ cwii tsaⁿs'a na jndyu Simeón tsjoom Jerusalén. Tsaⁿñeeⁿ tyom'aaⁿ cantya na maty'iomyana' ndo' jeeⁿ xcwee' ts'oom ñ'eⁿ Ty'oots'om. Ñequio na ntyjaa' ts'oom tyomeinom'm na nnty'iaaⁿaⁿ nquii na nntseinjoom' n'om nn'aⁿ Israel. Ndo' tyom'aaⁿ Espíritu Santo ñ'eⁿñê. ²⁶ Jnda t'moⁿ Espíritu Santo nnoom na xocueeⁿeⁿ cwitjoocheⁿ na nnty'iaaⁿaⁿ nquii Cristo na tqueⁿ Ta Ty'oots'om na nndyo. ²⁷ S'aa Espíritu Santo naquii' ts'oom na nncjaⁿ

wats'om t'maⁿ. Ndo' maxjeⁿñeeⁿ nn'aⁿ na nda yu'ndaa Jesús ty'eñ'omna juu jo' jo' na nluii ñ'eⁿñê cha'xjeⁿ waa costumbre na matsa'ntjom ljeii na tqueⁿ Moisés. ²⁸ Quia jo' to'ñom Simeón yu'ndaa, tei'caljoom juu l'ooⁿ. Tyolcweeⁿeⁿ Ty'oots'om. Tsoom:

²⁹ Ta, juu ñ'oom na jnda tsu' nooⁿ, jnda seicandaa'ñena!

Je' ja na cwiluiindy^o moso 'naⁿ, quiaa' na nnc'iqto^o na meiⁿcwii ñomtiiu tic'ooⁿya.

³⁰ Ee na jnda mamanty'iano^on nquii na nncwji'n'maaⁿñe nn'aⁿ.

³¹ Majuu na jnda tqueⁿ jo ndaa cha'tsondye nn'aⁿ.

³² Juu cwiluiiñe naxuee na m'moⁿ ñ'oom na mayuu' ndaa nn'aⁿ na nchii judíos.

Ndo' cha'tsondye nn'aⁿ 'naⁿ, nn'aⁿ Israel, nnts'aaⁿ na nluiit'maⁿndyena cantyja 'naaⁿ'aⁿ.

³³ José ñequio tsondyee Jesús jeeⁿ tjawee' n'omna cha'tso ñ'oom na seineiⁿ Simeón cantyja 'naaⁿ Jesús. ³⁴ Ndo' Simeón seit'maaⁿñê joona, tsoom nnom María, tsondyee Jesús:

—Queⁿ cwenta, yu'ndaam'aaⁿ, maqueⁿ Ty'oots'om jom na nt'om nn'aⁿ Israel nntsuundyena nc'e na ticala'yuna ñ'eⁿñê. Ndo' nt'om nn'aⁿ Israel nlui'n'maaⁿndyena nc'e na nla'yuna ñ'eⁿñê. M'moo^on chiuu waa na maty'iomyana' na cal'a nn'aⁿ. Saa ñ'eeⁿ nn'aⁿ nntio'ñ'oomna jom. ³⁵ Ndo' na luaa' nl'ana, nntseicanooⁿ'na' ñ'omtiiu 'naaⁿ'na. Ndo' 'u je', quia na nnty'ia' na ljo', nntsei'ndaa'na' ntyji' cha'cwijom na nncwicandi' espada 'u.

³⁶ Ndo' jo' jo' tyom'aaⁿ cwii yuscu na jndyu Ana, jom cwiluiiñê ts'aⁿ na tyoñequiaa ñ'oom' Ty'oots'om. Tsaⁿñeeⁿ jnda Fanuel, tsaⁿ na cwiluiiñe tsjaaⁿ na jndyowicantyjoo' Aser. Xjeⁿ na scundyua jom tocoom, t'oom ñequio saaⁿ'aⁿ ntquiee' chu, ³⁷ jnda chii ljoñê na tue' saaⁿ'aⁿ. Ndo' jnda tqwieñê, jnda ñequieen'aaⁿ nchoo' ñequiee choom'm. Ndo' ticalueeⁿ'eⁿ naquii' wats'om t'maⁿ. Tyondi'ntjoom nnom Ty'oots'om naxuee ndo' natsjom. Tyotseicwe-jndo'ñê ndo' tyotseineiⁿ nnom Ty'oots'om. ³⁸ Majuu xjeⁿñeeⁿ na matseineiⁿ Simeón, seicandyoo'ñe Ana nacañoomna. Tquiaaⁿ na quian'l'uaa' Ty'oots'om cantyja 'naaⁿ yu'ndaa Jesús. Jnda chii tyotseineiⁿ cantyja 'naaⁿ juu ndaa cha'tsondye nn'aⁿ Jerusalén ñequio nn'aⁿ nt'omcheⁿ njoom na cwimeindoo' na ndyaaⁿdye na cwilaxmaⁿ jnaⁿ.

Ty'elcwee'na tsjoom Nazaret

³⁹ José ñ'eⁿ María quia na jnda jla'candaa'ndyena cha'tsoti na matso ljeii na tqueⁿ Ty'oots'om, ty'elcwee'na tsjoomna Nazaret, ts'ondaa Galilea.

⁴⁰ Tjawijndeiⁿ tyochjoo'ñeeⁿ, tjawitquioo' na wando' ts'oom ndo' candaa'ya tjawijndo' ts'oom. Ndo' t'maⁿ waa na matseixmaaⁿ naya 'naaⁿ Ty'oots'om.

Ljoo'ñe tyochjoo Jesús wats'om t'maⁿ

⁴¹ Ticwii chu tyocaa José ñ'eⁿ María Jerusalén quia cwiwee' xuee pascua. ⁴² Ndo' quia na jndaa' canchoo'we chuu' Jesús, ty'ewana ñ'eⁿñê Jerusalén cha'xjeⁿ waa costumbre na qu'loona xuee pascua'ñeeⁿ. ⁴³ Jnda teinom xuee, José ñequio tsondyee Jesús macwi'oolcwee'na. Saa tiqueⁿna cwenta na ljoo'ñe tyochjoo Jesús Jerusalén. ⁴⁴ Jla'tiuuna na ñ'eeⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na macwi'oolcwee' na ty'e xuee. Meiiⁿchaa' xuee tyocañjomndyena nato. Jnda chii to'na, tyol'ueena jom quii'ntaaⁿ nn'aaⁿ'na ñequio nn'aⁿ na ta'jnaaⁿ'na.

⁴⁵ Saa na ticaliuuna jom, jo' chii ty'elcwee'nnda'na Jerusalén, na cwil'ueena jom.

⁴⁶ Xuee na jnda ndyee, ndo' jliuna jom naquii' wats'om t'maⁿ. Wacatyeeⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na jndo' n'om na cwit'moo^on ñ'oom na tqueⁿ

Moisés. Maqueeⁿ cwenta ñ'oom na cwila'neiⁿ naⁿñeeⁿ ndo' mawax'eeⁿ ndaana. ⁴⁷ Cha'tsondyena na tyondyena ñ'oom na tyotseineiiⁿ, jeeⁿ tyojaawee' n'omna na cjee matsei'nooⁿoⁿ ndo' majo'ndyo ñ'oom matseil-cweeⁿeⁿ ndaana. ⁴⁸ Ndo' nn'aⁿ na nda jom quia na nty'iaana, jeeⁿ seiñ'eeⁿna' joona. Tso tsoñeeⁿ nnoom:

—'U jndaaya, ¿chiiu na luaa' sa'? Ja ñ'eⁿ tsoty'e' ñequio na chjoo' n'ooⁿya cwil'uaayâ 'u.

⁴⁹ Quia jo' tsoom ndaana:

—¿Chiiu waa na cwil'ue'yo' ja? ¿Aa ticaliu'yo' na tseixmaⁿya na c'ooⁿya naquii' waa' Tsotyā?

⁵⁰ Saa ticala'noⁿna ñ'oom na seilcweeⁿeⁿ ndaana.

⁵¹ Quia jo' tjalcweeⁿeⁿ ñ'eⁿndyena tsjoom Nazaret. Ndo' tyom'aaⁿñê na ndyaañê ndaana. Jeeⁿ tyocañjom ts'om tsoñeeⁿ cha'tso na tuii. ⁵² Jesús tjawijndo'ti ts'oom ndo' tjawijndeiiⁿtyeeⁿ. Tjawee' ts'om Ty'oots'om ñ'eⁿñê ndo' mati nn'aⁿ.

3

Juan mañequiaaⁿ ñ'oom ndaa nn'aⁿ yuu tjaa nn'aⁿ c'om

(Mt. 3:1-12; Mr. 1:1-8; Jn. 1:19-28)

¹ Chu na jnda quin'oom na m'aaⁿ Tiberio César tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma, quia jo' tyom'aaⁿ Poncio Pilato gobiernom ts'ondaa Judea. Ndo' Herodes tyom'aaⁿ gobiernom ts'ondaa Galilea. Tyjeeⁿ Felipe tyom'aaⁿ gobiernom ts'ondaa Iturea ñequio ts'ondaa Traconite. Lisaniás tyom'aaⁿ gobiernom ts'ondaa Abilinia. ² Ndo' Anás ñequio Caifás, joona ntyee na tyolui-itquiendyena ndaa ntyee quia jo'. Ndo' Juan jnda Zacarías, xjeⁿñeeⁿ tquiaa Ty'oots'om ñ'oom nnoom quia na m'aaⁿ yuu tjaa nn'aⁿ c'om. ³ Tyomanoom cha'waa ndyuaa na ndyoo' jndaa Jordán. Tyoñequiaaⁿ ñ'oom na cal-cwe' n'om nn'aⁿ jnaaⁿna cha nntseit'maⁿ ts'om Ty'oots'om joona, ndo' nleits'oomndyena. ⁴ Tuii na luaa' cha'xjeⁿ na matso ljeii libro na chuu ñ'oom 'ndyoo profeta Isaías. Matso ljeii'ñeeⁿ:

M'aaⁿ ts'aⁿ na matseineiⁿ ndaa nn'aⁿ yuu tjaa nn'aⁿ c'om. Matso tsaⁿñeeⁿ:

“Cala'jndaa'ndyo' naquii' n'om'yo' cha'cwijom cwii nato na juu jo' nndyocw-
jee'cañoom nquii na nntsā'ntjom 'o.

Cata'ndyo'xcwe'yo' cha'cwijom cwilayo'yo' nato na nñoom.

⁵ Maxjeⁿ nntseicatoo'na' ticwii cwii cantmaⁿ'

ndo' ticwii cwii sjo ñequio ta nleisuna'.

Nanto na canc'eeⁿ, nntseiliuuna',

ndo' nanto na cwajndii nntseyona'.

⁶ Quia jo' nnty'iaa cha'tsondye nn'aⁿ Nquii na maqueⁿ Ty'oots'om na nncwji'n'maaⁿñê joo.”

⁷ Jndyendye nn'aⁿ tyo'oontyjaa'na Juan na nntseits'oomñê joona. Quia jo' tyotsoom ndaana:

—'O tsoom canduulja, ¿ñeeⁿ t'moⁿ ndaa'yo' na calei'nom'yo' na ndyocwjee'cañoom na nntseiw'ii Ty'oots'om 'o? ⁸ C'om'yo' na ndyaandyo' cha m'moⁿna' na mayuu'cheⁿ cwilcwe' n'om'yo'. Ndo' ticala's'andyo' che'ncjo'yo' naquii' n'om'yo' na nndu'yo': “Jaa cwiluiindyo tsjaa' Abraham.” Nndye'yo' nntsjoog, meiiⁿ cwe' ljo'meiiⁿ ndaaⁿ nntseicwaqueⁿ Ty'oots'om na nluindyena' tsjaa' Abraham, quia jo' n'ndiina' 'o. ⁹ 'O matseijomna' cha'cwijom n'oom na tis'a ta cwil'á. Ndo' manquiu'yo' n'oom na tical'a tā na ya, maxjeⁿ nnt'ua'na'. Ndo' xeⁿ jnda nntioom nn'aⁿ joona'

quii' chom. Maluaa' matseijomna' na nnts'aa Ty'oots'om ñ'e'ndyo' 'o xe' tical'a'yo' yuu na ya.

¹⁰ Quia jo' ta'x'ee na'ñee' nnoom:

—¿Chiuu maca'na' na cal'aayâ xe' yuu' na ljo'?

¹¹ T'oo' ndaana, tsoom:

—Ts'a' na malei'oom we cottom, quiaa cwii nnom ts'a' na tjaa na cuaa. Ndo' ñee' na waa nantquie, cats'aa naya ts'a' na tjaa'na' chiuu ya.

¹² Mati nn'a' na cwito'ñoom s'om cwentaa' gobiernom tquiona nam'aa' na nleits'oomndyena. Jluena nnoom:

—Ta, ¿chiuu maca'na' na cal'aayâ?

¹³ T'oo' ndaana:

—Tancwinom'yo' na cwtije'yo' ts'iaa'ndaã nn'a'. Cata'yo' tomti na matsona' na nntioomna.

¹⁴ Mati ta'x'ee sondaro nnoom:

—Ndo' jâ je', ¿chiuu maca'na' na cal'aayâ?

T'oo' ndaana:

—Talataty'ue'yo' nn'a', ndo' talaco'yo' cantu joona cwe' cha na ndaã nntje'yo' s'om 'naa'na. Caljoya n'om'yo' cwanti na cwtiantjom'yo'.

¹⁵ Cha'tsondey nn'a' jee' tyocantjyaa' n'omna na nncwjee' juu Cristo. Jo' chii tyom'aa' n'omna cantjya 'naa' Juan, ¿aa nnts'aache'na' na jom cwiluiiñê Cristo? ¹⁶ Jo' chii t'oo' ndaã cha'tsondyena, tsoom:

—Ja matseits'oo'ndyo 'o ñequio ndaatoo, saã mandyontyjo nque' na nntseits'oomñê 'o na ñequiaa' Espíritu Santo naquii' n'om'yo'. Saã nt'omndyo' 'o nnts'aana' cha'cwijom nntseits'oomñê 'o ñequio chom ee na nnt'uitye'na' 'o cantjya jna'yo'. Nque' t'ma'nti cwiluiiñê nchiiti ja. Mei' ticatseixma'ya na cwe' ja na nntseicana'na lcoom'm. ¹⁷ Jnda' wjaawindyoo' na nntu'xe'ndyo'. Ee 'o la'xma'yo' cha'cwijom lquee' na ndicwa' cwajndii. Luaa ts'iaa' cantjya 'naa' lquee'. Matseicueñe ts'a' lquee' trigo, cha ya ya nllu'na'. Quia na jnda lju'ya lquee'ñee', mana nntseiwee' joona' ts'om tsa'. Saã lquee' lue' ñ'e' to' njñoom chom jo'. Maluaa' matseijomna' na mach'ee Ty'oots'om. Nn'a' na ya cwil'a maco'ñoom joona saã nn'a' na tis'a cwil'a, nntseicoom joona ñequio chom na tijoom canduu'.

¹⁸ Nmei' ñ'oom na tyotseijndo' Juan n'om nn'a' ñequio jndye nt'omche' ñ'oom na tyotseicañee' joona ñ'oom naya. ¹⁹ Herodes, tsa' na m'aa' gobiernom ts'ondaa Galilea, jom cwe' m'aa'yaa' ñ'e' Herodías, scuu' tyjee' Felipe. Jo' na seitia' Juan jom na ticatsa'ntjomna' na ljo' mach'ee' ndo' ñequio cha'tso natia na jnda ñes'aa ts'a'ñee'. ²⁰ Luaa seicwaljoo'tyee' nacjoo cha'tso natia na s'aa', na tjoom'm Juan w'aancjo.

Cantjya na teits'oomñe Jesús

(Mt. 3:13-17; Mr. 1:9-11)

²¹ Quia na jnda teits'oomndye jndye nn'a', mati teits'oomñe Jesús, xcwe na matseinei' nnom Ty'oots'om ndo' seicanaa'ñena' ts'jo'luee. ²² Jndyocue Espíritu Santo nacjoom'm cha'cwijom catu'. Ndo' teic'uaa na seinei' Ty'oots'om cañoom'luee, matso:

—'U cwiluiindyu' Jndaaya na candya' ts'oo'ya. Jee' nei'ya 'u.

Tsaa' na tjawintyjoo' na tuiñe Jesucristo

(Mt. 1:1-17)

²³ Ndo' Jesús cha'na ntquiuu nchoo' qui choom'm quia na too'ñ' ts'iaa' na jñoom Ty'oots'om jom. Tyolue nn'a' jnda José jom. Ndo' José jnda Elí, ²⁴ Elí jnda Matat, Matat jnda Leví, Leví jnda Melqui, Melqui jnda Jana, Jana jnda José, ²⁵ José jnda Matatías, Matatías jnda Amós, Amós jnda Nahum, Nahum

jnda Esli, Esli jnda Nagai, ²⁶ Nagai jnda Maat, Maat jnda Matatías, Matatías jnda Semei, Semei jnda José, José jnda Judá, ²⁷ Judá jnda Joana, Joana jnda Resa, Resa jnda Zorobabel, Zorobabel jnda Salatiel, Salatiel jnda Neri, ²⁸ Neri jnda Melqui, Melqui jnda Adi, Adi jnda Cosam, Cosam jnda Elmodam, Elmodam jnda Er, ²⁹ Er jnda Josué, Josué jnda Eliezer, Eliezer jnda Jorim, Jorim jnda Matat, ³⁰ Matat jnda Leví, Leví jnda Simeón, Simeón jnda Judá, Judá jnda José, José jnda Jonán, Jonán jnda Eliaquim, ³¹ Eliaquim jnda Melea, Melea jnda Mainán, Mainán jnda Matata, Matata jnda Natán, ³² Natán jnda David, David jnda Isaí, Isaí jnda Obed, Obed jnda Booz, Booz jnda Salmón, Salmón jnda Naasón, ³³ Naasón jnda Aminadab, Aminadab jnda Aram, Aram jnda Esrom, Esrom jnda Fares, Fares jnda Judá, ³⁴ Judá jnda Jacob, Jacob jnda Isaac, Isaac jnda Abraham, Abraham jnda Taré, Taré jnda Nacor, ³⁵ Nacor jnda Serug, Serug jnda Ragau, Ragau jnda Peleg, Peleg jnda Heber, Heber jnda Sala, ³⁶ Sala jnda Cainán, Cainán jnda Arfaxad, Arfaxad jnda Sem, Sem jnda Noé, Noé jnda Lamec, ³⁷ Lamec jnda Matusalén, Matusalén jnda Enoc, Enoc jnda Jared, Jared jnda Mahalaleel, Mahalaleel jnda Cainán, ³⁸ Cainán jnda Enós, Enós jnda Set, Set jnda Adán, Adán jnda Ty'oqts'om.

4

Ñe'queⁿ tsaⁿjndii xjeⁿ Jesús (Mt. 4:1-11; Mr. 1:12-13)

¹ Mawjaalcwe' Jesús ts'ondaa Galilea na jnaaⁿ jndaa Jordán. Ndo' cha'waañ'eⁿ naquui' ts'oom too' m'aaⁿ Espíritu Santo. Tjañ'oom Espíritu jom cwii joo yuu na tjaa nn'aⁿ c'oom. ² Jo' jo' wen'aaⁿ xuee tyol'uee'ñe tsaⁿjndii chiuu nntá'aaⁿ cha catseitjooñe Jesús. Cha'waati xueewaa' meⁿchjoo ticwa' Jesús, jnda chii tyjee' na ñe'jnoom'm. ³ Quia jo' tso tsaⁿjndii nnoom:

—Xeⁿ mayuu' 'u cwiluiindyu' Jnda Ty'oqts'om, cwa catsaⁿntjom' tsjoⁿwaa' na catseicwaqueⁿna' tyoo'.

⁴ T'o Jesús nnom, tsoom:

—Ja xocats'aa na ljo' ee waa ljeii 'naaⁿ Ty'oqts'om na matsona': “Nchii cwe' cantyja 'naaⁿ nantquie na wando' ts'aⁿ, saq cantyja 'naaⁿ cha'tso ñ'oom na mañequiaa Ty'oqts'om.”

⁵ Jnda chii tjañ'oom tsaⁿjndii jom xqueⁿ cwii sjo nandye. Ndo' mantyjacheⁿ t'moⁿ nnoom cha'tsoti n'iaaⁿ nt'maⁿ na m'aⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue. ⁶ Ndo' tso nnoom:

—L'o' 'u nntiogo cwenta cha'tso najndanmeiⁿ na cwila'xmaⁿ na maⁿnaⁿiaaⁿ nt'maⁿ ñequio cha'tso na cwiluii'tmaⁿndyena. Ee l'ooya jnda ljona' ndo' 'ñeeⁿ juu na l'ue ts'ooⁿ ñequiaya joona' nnom. ⁷ Xeⁿ 'u nlco' xtye' na nntseit'maaⁿndyu' ja, quia jo' cha'tso joona' ma'naⁿ.

⁸ T'o Jesús nnom, tsoom:

—Quindyoo' nacañomya, 'u Satanás. Ja tijoom nntseit'maaⁿndyo 'u ee waa ljeii 'naaⁿ Ty'oqts'om na matsona': “Macandá nquii Ta Ty'oqts'om cwenta' catseit'maaⁿndyu' ndo' macandá nnom jom nndi'ntjom'.”

⁹ Jnda jo' tjañ'oom tsaⁿjndii Jesús tsjoom Jerusalén ndo' tqueⁿ jom xqueⁿ tsiu' wats'om t'maⁿ. Tso nnoom:

—Xeⁿ 'u cwiluiindyu' Jnda Ty'oqts'om, cwa cju'ndyu' jo nacje, ¹⁰ ee waa ljeii 'naaⁿaⁿ na matsona':

Nñequiaa Ty'oqts'om 'u luee ángeles cwentaaⁿaⁿ na cal'ana cwenta 'u.

¹¹ Ndo' nntyjee' lueena 'u cha tincjaañjom ljo' nc'e'.

¹² Saq t'o Jesús nnom, tsoom:

—Ja tijoom cats'aa cha'na mats'u luaa' ee mati waa cwiicheⁿ ljeii 'naaⁿ Ty'ooots'om na matsona': "Tintsa' xjeⁿ Ta Ty'ooots'om cwenta'."

¹³ Quia jndaⁿ cha'tso nnom na tyoch'ee tsaⁿjndii na nnts'aaⁿ xjeⁿ Jesús, ñeeⁿ juu hasta jndanquiacheⁿ nnty'iaaⁿ'aⁿ aa ndaaⁿ nnts'aaⁿ.

Mato' Jesús ts'iaaⁿ 'naaⁿ'aⁿ

(Mt. 4:12-17; Mr. 1:14-15)

¹⁴ Ndo' tjalcwe' Jesús ts'ondaa Galilea. Juu najndeiⁿ na matseixmaⁿ Espíritu Santo, candaⁿ ñeⁿ tyotseixmaaⁿ jo'. Ndo' t'om ñ'oom cantyja 'naaⁿ'aⁿ cha'waa ndyuaaⁿ ñeeⁿ. ¹⁵ Tyo'mooⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ naquiiⁿ lan'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos, ndo' cha'tso nn'aⁿ jeeⁿ tyola't'maaⁿ'ndyena jom.

Tja Jesús tsjoom Nazaret

(Mt. 13:53-58; Mr. 6:1-6)

¹⁶ Tjaaⁿ Nazaret yuu na tjawijneiⁿ. Xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ, tjaaⁿ wats'om cha'xjeⁿ na quich'eeⁿ. Ndo' teicantyyaaⁿ na nntsei'naⁿ'aⁿ. ¹⁷ Quia jo' tquiána ljeii l'ooⁿ na seiljeii profeta Isaias, seicanooⁿ'oⁿ ljeii'ñeeⁿ ndo' tue'cañoom yuu na matsona':

¹⁸ Nquii Espíritu cwentaa' Ta Ty'ooots'om m'aaⁿ ñeⁿ ñ'eⁿ ndyo.

Ee nqueⁿ jndaⁿ tqueⁿ ñooⁿ ja na ñnequiaya ñ'oom naya ndaaⁿ nn'aⁿ na nty'iaaⁿ ndye.

Ndo' jndaⁿ jñoom ja na jndyooⁿ na catseinjooⁿ'aⁿ nn'aⁿ na chjoo' n'om.

Ndo' catseicandiya nn'aⁿ na matseicandyaandyoⁿ joona jnaaⁿ'na na waa.

Ndo' cats'aaya na nleitquioo nn'aⁿ na nchjaaⁿ.

Ndo' catseicandyaandyoⁿ nn'aⁿ na manchje nawi'.

¹⁹ Ndo' catseicandiya cantyja 'naaⁿ tiempo na tqueⁿ Ty'ooots'om na nlui'n'maaⁿ ndye añmaaⁿ'aⁿ.

²⁰ Jndaⁿ jo' seilcwiñe Jesús tsom na chuu ljeii'ñeeⁿ ndo' seilcweeⁿ'eⁿ juunaⁿ nnom ts'aⁿ na mandi'ntjom. Jndaⁿ chii tjacwacatyeeⁿ. Ndo' cha'tso nn'aⁿ na too'ndye wats'om'ñeeⁿ jeeⁿ tyonty'iaana nnoom. ²¹ Quia jo' toqⁿ'oⁿ tyotseineiⁿ ndaana. Ndo' tsoom:

—Maxuee je' matseicandaⁿ ñena' ljeiiwaa' yocheⁿ na cwindye'yo' na matsei'na'ya juuna'.

²² Cha'tso nn'aⁿ tyolue ñ'oom ya cantyja 'naaⁿ'aⁿ. Tjawee' n'omna na jeeⁿ cajnda ñ'oom na tyotseineiⁿ. Tyoluena:

—Cwa cwe' jnda José tsaⁿ'm'aaⁿ'.

²³ Tso Jesús ndaana:

—Je' je' nndu'yo' nqoⁿ ñ'oomwaañe na cwe' wjaañoom' na matsona': "U ts'aⁿ na mach'ee nasei, catsein'maⁿ ndyu' cheⁿ nncu'." Ndo' cwaaⁿ'ti nndu'yo' nqoⁿ: "Ts'iaaⁿ na cwindyaaⁿ ñeⁿ na ñesa' tsjoom Capernaum, mati catsa' joona' ñjaaⁿ'ñe ndyuaa tsjom'."

²⁴ Quia jo' tsotyeeⁿ cheⁿ ndaana:

—Mayuu'cheⁿ matsjooⁿ ndaaⁿ'yo', tixocala'ljo nn'aⁿ cwii profeta na mañecwii ndyuaana ñ'eⁿ ñeⁿ na mañequiaa ñ'oom' Ty'ooots'om. ²⁵ Ñ'oom na mayuu' matsjooⁿ ndaaⁿ'yo', jndye yolcu na jndaⁿ ljondye tyom'aⁿ ndyuaa Israel joo ncuee na ñet'oom Elías. Ncuee'ñeeⁿ ndyee chu waljoo' xcwe tícu'a', ndo' teijndo' cha'waa ndyuaa'ñeeⁿ. ²⁶ Saaⁿ nchii na m'aaⁿ cwii joo naⁿ lcu'ñeeⁿ jñoom Ty'ooots'om Elías, jñoomyom juu na m'aaⁿ cwii yuscu na jndaⁿ ljoñe tsjom Sarepta ndyuaa Sidón. ²⁷ Ndo' mati jndye nn'aⁿ na tyolei'cho ntycu lepra tyom'aⁿ ndyuaa Israel joo ncuee na tyom'aaⁿ profeta Eliseo. Saaⁿ meiⁿ cwiindyee naⁿ ñeeⁿ ticatsein'maaⁿ, macandaⁿ quii Naamán, ts'aⁿ ndyuaa Siria.

²⁸ Saa quia jndyena na luaa' tso Jesús, quia jo' cha'tso nn'a'n na too'ndye wats'om, jee'che'n ndya' jla'wjeena. ²⁹ Jla'tyuaa'na, tjeii'na jom nnom tsjoom. Ty'eñ'omna jom xque'n ta yuu waa tsjoomna cha nla'cwatyu'na jom. ³⁰ Saa jom jluii'ñe quii'ntaa'na, mana tjaa' yuu na wja'n.

Tsa's'a na tseixma'n na'jndii naquii' ts'om
(Mr. 1:21-28)

³¹ Tjacue Jesús Capernaum, cwii tsjoom ts'ondaa Galilea. Jo' jo' tyo'moo'n ndaa nn'a'n judíos xuee na cwita'jndyeena. ³² Ndo' jee'n tjawee' n'omna ñ'oom na tyotseineii'n, ee tyo'mo'na' na waa najndei na matseixmaa'n.

³³ Naquii' wats'om'ñee'n tyom'aa'n cwii tsa'n's'a na m'aa'n jndyeta naquii' ts'om. Jndei seixua'n ñ'oom 'ndyoo jndyeta'ñee'n. ³⁴ Tsoom:

—Ca'ndii' já 'u Jesús ts'a'n Nazaret. ¿Jjo' nntsa' ñ'e'ndyô já? ¿Aa jndyo' na nntseityuii' já? Mawajna'a 'ñee'n cwiluiindyu'. 'U cwiluiindyu' Jnda Ty'oots'om na lju' ts'om'.

³⁵ Seitia' Jesús juu, matsoom:

—Catseiche'ndo' calui'yo' naquii' ts'om tsa'm'aa'n.

Ndo' jndá na seiquioo jndyeta juu quii'ntaa'n nn'a'n, mana jlui' jndyeta ñ'e'n na'jndii naquii' ts'om. Ndo' mei'cwii nata' tical'ana ñ'e'ñe. ³⁶ Jee'n tyue cha'tsondye nn'a'n na ljo' s'aa Jesús. Jluena ndaa'nc'iaana:

—Ñ'oommei' cwit'moo'na' na cwiluii'ñe ts'a'n na maque'n xje'n. Ee waa najndei na matseixmaa'n na matsa'ntjoom meii' jndyeta, meii' na'jndii, cwicalui'.

³⁷ Tjanty'ee ñ'oom cantyja 'naa'n'a'n cha'waa ndioche'n ndyuaa'ñee'n.

Sein'ma' Jesús staxee' Simón Pedro
(Mt. 8:14-15; Mr. 1:29-31)

³⁸ Quia jo' teicantyyaa'n, jluee'n'e'n naquii' wats'om'ñee'n. Tjaque'n'e'n waa' Simón. Ndo' Simón'ñee'n jee'n niom matseicona' staxee'n'e'n. L'ana ty'oo nnom Jesús na catsein'maa'n juu. ³⁹ Jo' chíi tjantyyaa'n'a'n tsa'ñee'n, sa'ntjoom na ca'ndii tycu'ñee'n juu. Ndo' mañoom' tco'yana' tsa'ñee'n. Mana teicantyya, seiñ'oom'ñe na tcwa'na.

Sein'ma' Jesús jndye nn'a'n wii
(Mt. 8:16-17; Mr. 1:32-34)

⁴⁰ Quia na jndá tmaa'n na manndyoo' wjaacue ñe'quioom', cha'tsondye nn'a'n na m'a'n nn'aa'na na jndye nnom ntycu cwitjoom, tqiuchona joo na m'aa'n Jesús. Tiom'l'oo'n nacjoo ticwii cwii joo na'ñee'n, mana n'maa'n. ⁴¹ Mati jndyende nn'a'n sa'ntjoom na calui' jndyeta naquii' n'om. Tyola'xuaa jndyeta'ñee'n, tyolue:

—'U cwiluiindyu' Jnda nquii Ta Ty'oots'om.

Saa jom seitiaa'n'a'n jndyeta, tinquiaa'n na nla'nei'n, ee manquiuna na jom cwiluii'ñe Cristo.

Mañequiaa Jesús ñ'oom naya ts'ondaa Galilea
(Mr. 1:35-39)

⁴² Quia jndá teincoo jluee'n'e'n quii' tsjoom. Tjaa'n yuu na wataa'n' quii' jndaa. Ty'ecal'uee nn'a'n jom ndo' jliuna yuu m'aa'n. Ñ'e'cala'tsaa'ndyena jom na wjaatyee'n, cha tica'ñee'n jona. ⁴³ Saa tsoom ndaa'na:

—Mati maca'na' na ñequeiaya ñ'oom naya cantyja na matsa'ntjoom Ty'oots'om ndaa'nn'a'n nt'omche'n njoom. Ee maxje'n jo' ts'iaa'n na jñoom ja.

⁴⁴ Ndo' tyojaanquiaa'n ñ'oom'ñee'n naquii' lan'om ts'ondaa Galilea.

5

Jndye calcaa tjeii'na
(Mt. 4:18-22; Mr. 1:16-20)

¹ Cwii ndii' tyom'aaⁿ Jesús 'ndyoo ndaaluee chjoo na jndyu Genesaret. Jeeⁿ tyonchjena' jom na jla'canto'ndye nn'aⁿ nacañom'm cha nndaq nndyena ñ'oom' Ty'ooots'om. ² Nty'iaaⁿ'aⁿ we w'aandaa 'ndyoo ndaaluee'ñeeⁿ. Saa nn'aⁿ na cwitjeii' calcaa jnda jlu'i'na jo' jo'. Macwitmaaⁿ'na nlqui' 'naa'na. ³ Quia jo' tjacuooⁿ ts'om cwii w'aandaa'ñeeⁿ. W'aandaa 'naaⁿ Simón jo'. Tcaaⁿ na cjaañ'oomti tsaⁿ'ñeeⁿ juuna' chjoowi' cha n'ndiina' tyuaatcwii. Ndo' tjacjom. Tquiaaⁿ ñ'oom ndaq nn'aⁿ xjeⁿ na wacatyee'cheⁿ ts'om w'aandaa. ⁴ Quia na jnda jnda seineiiⁿ, tsoom nnom Simón:
—Catsaañ'om'yo' w'aandaawaa, wjaawjaatyaya yuu na njoomti. Ndo' catue'yo' nlqui' 'na'yo' na nntjei'yo' calcaa.

⁵ T'o Simón nnoom:

—Ta, meii'chaa' tsjom ñel'aayá ts'iaaⁿ ndo' mei'cwii catscaa t'icatjeii'á. Saa cantyja ñ'oom 'ndyo' 'u nncju'nnda'a tsqui'.

⁶ Jnda na l'ana na ljo', jeeⁿ jndye calcaa ty'oomna' ts'om tsqui' 'naa'na hasta ñe'caty'ioo'na'. ⁷ Jo' chii s'oo lueena ndaa nt'omcheⁿ nc'iaana na ñjomndye cwitcheⁿ w'aandaa na quiotei'jndeii naⁿ'ñeeⁿ joona. Tquoio naⁿ'ñeeⁿ. Ndo' jla'catoo'na we w'aandaa ñ'eⁿ calcaa, hasta ncuencue na c'u'na' joona'.

⁸ Quia jnda nty'iaa' Simón Pedro na luaa', toom'm xtyeeⁿ jo nnom Jesús. Tsoom:

—Ta, ticaty'iomyana' na nñ'eⁿ ñ'eⁿndyo, ee ja ts'a'jnaⁿ.

⁹ Ee jeeⁿ ndya' seicaty'uena' jom ñequio nt'omcheⁿ nc'iaaⁿ'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñe cantyja 'naa' calcaa na tjeii'na. ¹⁰ Majo'ti tjom Jacobo ñequio Juan, ntseinda Zebedeo. Joona mañecwii t'maⁿ ts'iaaⁿ cwil'ana ñequio Simón. Quia jo' tso Jesús nnom Simón:

—Tinty'ue', je' mamana'tona' na nn'aⁿ nntseitjom' na nla'jomndyena ñ'eⁿndyo, tachii cwe' calcaa.

¹¹ Jnda na tqiuna tyuaatcwii ñ'eⁿ l'aandaa, mana 'ndyena ts'iaaⁿ 'naa'na. Ty'elajomndyena ñ'eⁿ Jesús.

Sein'ma' Jesús ts'aⁿ na chuu tycu lepra
(Mt. 8:1-4; Mr. 1:40-45)

¹² Quia na tyom'aaⁿ Jesús cwii tsjoom, tyjee'cañoom cwii tsaⁿ's'a na cha'waañe chuu tycu lepra. Quia na nty'iaaⁿ'aⁿ Jesús, tjacwanquoom nomtyuaa, s'aaⁿ ty'oo, tsoom:

—Ta, ntjii na 'u nndaq nntsein'maⁿ ja, xeⁿ l'ue ts'om'.

¹³ Quia jo' Jesús seintyooⁿ ts'ooⁿ tyeⁿnquoom'm tsaⁿ'ñeeⁿ. Tsoom nnom:

—Maxjeⁿ l'ue ts'ooⁿ na can'maⁿ.

Ndo' mantyjacheⁿ n'maⁿ tsaⁿ'ñeeⁿ. ¹⁴ Jnda chii tsoom nnom:

—Tintseineiⁿ nnom mei'cwii ts'aⁿ na luaa' tuii. Saa cja', catseica'moⁿndyu' nnom tyee ndo' quiaa' quioo' na nncue' cantyja na jnda n'maⁿ cha'xjeⁿ na sa'ntjom Moisés. Na nntsa' na luaa' nlui'yuu'na' ndaa nn'aⁿ na jnda n'maⁿ.

¹⁵ Saa tjanty'eeti ñ'oom cantyja 'naaⁿ Jesús. Ndo' jndyendye nn'aⁿ tyo'oontyjaa' na ndye ñ'oom na tyoñequiaaⁿ. Mati ñe'can'maaⁿ na ntycu na wiina. ¹⁶ Saa jom teiñoⁿ, tjaaⁿ jo yuu na ñenqueⁿ. Jo' jo' tyotseineiⁿ nnom Ty'ooots'om.

Sein'ma' Jesús ts'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee
(Mt. 9:1-8; Mr. 2:1-12)

¹⁷ Cwii xuee'ñeeⁿ ma'moⁿ Jesús ndaaⁿ nn'aⁿ. Jo' jo' meindyuaandye nt'om nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés. Na'ñeeⁿ jnaⁿ na cha'tso njoom nch'u ts'ondaa Galilea ñequio Judea ndo' mati tsjoom Jerusalén. Ndo' juu najndei na matseixmaⁿ Ty'oots'om m'aa'na' ñ'eⁿ Jesús na matsein'maaⁿ nn'aⁿwii. ¹⁸ Mañejuu xje'ñeeⁿ tquie'cañom nt'om naⁿnom na chona tsuee na ndii' ts'aⁿ na jnda teintjeiⁿ nc'ee na tei'caljoo tycutqueeⁿ. Tyol'uee'ndyena chiuu ya na nnc'ooñ'omna tsa'ñeeⁿ naquii' w'aa na nlqueⁿna jom jo nnom Jesús. ¹⁹ Saa t'icaliuna chiuu ya nl'ana ee na jeeⁿ jndye nn'aⁿ. Jo' chii ty'ewana nacjoo' w'aa, tjoona nquioo, jla'c'oⁿna jom na njoom tsuee. Tqueⁿna jom quii'ntaaⁿ nn'aⁿ jo nnom Jesús. ²⁰ Quia na nty'iaa' Jesús na cwila'yua' n'om na'ñeeⁿ, tsoom:

—'U re, matseit'maⁿ ts'oⁿya jnaⁿ na matseixmaⁿ.

²¹ Quia jo' nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés ñequio nn'aⁿ fariseos toⁿna na tiya nquiuna ñ'eⁿñê. Tyola'tiuuna naquii' n'omna: “¿'Ñeeⁿ cwiluiiñe tsa'm'aaⁿ na ti'maaⁿ ts'oom na matseineiⁿ ñ'oom na wjaana' nacjoo' Ty'oots'om?”

²² Sei'noⁿ Jesús ñ'omtiu u'naa'na. Tsoom ndaana:

—¿Chiuu na ticuaaya nquiuy'o' ñ'eⁿndyo? ²³ ¿Cwaaⁿ ñ'oom na tijndei'tina' na catsjooya? ¿Aa na nntsjo: “Matseit'maⁿ ts'oⁿya cha'tso jnaⁿ”, oo aa na nntsjo: “Quicantya', cja'ca'”? ²⁴ Saa cha caliu'yo' na cwiluiindy o tsaⁿ na jna' cañoom'luee ndo' na waa najndei na matseixmaⁿya nnom tsjoom-nancuewaa na catseit'maⁿ ts'oⁿya jnaaⁿ nn'aⁿ, quia jo' tsoom nnom ts'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee:

—'U re, matsjooya njom', quicantya', catseilcwiindyu' tsue' cja'to' wa'.

²⁵ Mañoom' teicantya tsa'ñeeⁿ na jndoo' cha'tso nn'aⁿ. Seilcwiñê tsuee 'naa'aⁿ na ñetuaaⁿ. Mana tjaaⁿ wa'aⁿ. Jeeⁿ matseit'maaⁿñê Ty'oots'om. ²⁶ Ndo' tyuenei' cha'tsondye nn'aⁿ. Tyola't'maaⁿndyena Ty'oots'om. Jluena ñequio na tyuenei'na:

—Xuee je' nty'iaa ndaaya cwii na jeeⁿ t'maⁿ, na mei'jom tiquinty'iaaya.

Ma'maⁿ Jesús Leví

(Mt. 9:9-13; Mr. 2:13-17)

²⁷ Jnda tuui na luaa', jlui' Jesús jo' jo'. Ljeiiⁿ cwii tsa'co'ñom s'om na jndyu Leví. Wacatyeeⁿ tsa'ñeeⁿ w'aa yuu na cwi'ocatioom nn'aⁿ s'om ts'iaa'ndaana cwentaa' gobiernom. Quia jo' tsoom nnom tsa'ñeeⁿ:

—Candyo'ntyjo' naxaⁿa.

²⁸ Mantya teicantya Leví, tjei'ñê cantya 'naaⁿ ts'iaa'ñeeⁿ, chii tjtatsei-jomñê ñ'eⁿ Jesús.

²⁹ Ndo' seiñ'oom'ñê cwii nantquie t'maⁿ wa'aⁿ cwentaa' Jesús. Seitjoom jndye nc'iaa'aⁿ na ñequio ñeto'ñoom s'om ts'iaa'ndaana nn'aⁿ cwentaa' gobiernom. Teindyuaandiyena nacañoom' mei'sa ñ'eⁿñê ndo' ñ'eⁿ Jesús ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ. ³⁰ Ndo' nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés tyola'ncjoo'ndyena nacjoo nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús. Jluena ndaaⁿ na'ñeeⁿ:

—¿Chiuu na cwicwa'yo' ndo' cwiwe'yo' ñequio nn'aⁿ na cwito'ñoom s'om cwentaa' gobiernom, ndo' ñequio nn'aⁿ na cwila'tjoondyena nnom Ty'oots'om?

³¹ T'o Jesús ndaana, tsoom:

—Nn'aⁿ na tiwii tijjoondyena ts'aⁿ na mach'ee nasei, saa nn'aⁿ na wii tjjoondyena jom. ³² Ja nchii jndyooya na nncwa'ya nn'aⁿ na cwila'jomndye cantya na maty'iomyana'. Ja jndyooya na nncwa'ya nn'aⁿjnaⁿ na calcwe' n'omna.

Cantyja 'naa' na nntseicwejndo'ñe ts'a"

(Mt. 9:14-17; Mr. 2:18-22)

³³ Quia jo' tyoluena nnom Jesús:

—Nn'a na cwila'jomndye ñ'e na Juan, jndye ndii' cwila'cwejndo'ndyena ndo' cwila'nei na nnom Ty'oots'om. Ndo' majo'ti cwil'a nn'a tmaa' fariseos. Saꝓ joo nn'a na cwila'jomndye ñ'e ndyu' cwicwa'na ndo' cwiwena. ¿Chiuu na luaa' cwil'ana?

³⁴ T'oog' ndaꝓa:

—¿Aa ndya' nndu'yo' ndaa nn'a na tquiola'jomndyena na macoco ts'a' na cala'cwejndo'ndyena yoche' na ndicwa' m'aa' nquii tsa's'a na macoco quii'ntaa'na? ³⁵ Saꝓ nncue'ntyjo xuee na nncwji'na' jom quii'ntaa'na, ncuee'ñee' nla'cwejndo'ndyena.

³⁶ Mati seinei' ndaꝓa ñ'oom na wjaañoom' cantyja 'naa' ñ'oom xco na ma'moog' ndaꝓa. Tsoom:

—Tjaa'na' ñee' nntyjee cwii ta' liaa', liaa xco na nntseyo' liaa ntsaa ñ'e' juuna'. Ee xe' luaa' nnts'aa ts'a', nntsei'naa'na' liaa'na' liaa xco'ñee' ndo' nchii macandꝓ jo', mati tixocatseix'iaa'ñena' ñequio liaa ntsaa'ñee'. ³⁷ Mei' tjaa' ñee' juu nntiom winom xco n'om ntja' teindyo. Ee xe' na ljo' nnts'aa ts'a', nnty'ioo'na' nla' winom xco'ñee', mana cwiwi'ndaa' winom ndo' mati ntja'ñee'. ³⁸ Jo' chii maca'na' na nnc'oocue winom xco n'om ntja' xco cha mei' ntja' xco'ñee' ticwi'ndaa'na' ndo' mei' winom. ³⁹ Ee ts'a' na ma'uu winom tquie, mei'chjoo tica'na' ntyjii winomxco. Ee matsoom na joo winom tquie, jo' ca'na'ti.

6

Ty'ioo'ndyena xu'lquee' xuee na cwita'jndyee nn'a"

(Mt. 12:1-8; Mr. 2:23-28)

¹ Luaa tuii cwii xuee na cwita'jndyee nn'a judíos. Mawinom Jesús yuu na niom ntjom lquee' trigo. Ndo' nn'a na cwila'jomndye ñ'e'ñe', ty'ioo'ndyena xu'lquee'. Ty'uee'ndyena jooa' n'om luena jndꝓ chii tquiiina. ² Quia jo' nnt'om nn'a tmaa' fariseos jluena:

—¿Chiuu na cwil'a'yo' cwii na ticatsꝓ'ntjomna' xuee na cwita'jndyee nn'a'?

³ T'o Jesús, tsoom ndaꝓa:

—O, ¿aa tyoola'na'yo' ñ'oom chiuu s'aa David quia na t'oom na ñe'jnom'm, ndo' mati nn'a na ñ'ee' ñ'e'ñe'? ⁴ Tjaque'e' wats'om cwentaa' Ty'oots'om, tcaa' ntyoo' na jndꝓ tque' nn'a' jo nnom Ty'oots'om. Ndo' ntyoo'ñee' macandꝓ ntyee wanaa' na nlcwa'na jooa'. Saꝓ tcwa' David jooa' ndo' mati tquiaa' na tcwa' nn'a na ñ'ee' ñ'e'ñe'.

⁵ Quia jo' tsoom ndaꝓa:

—Ja na cwiluiindyó tsa' na jna' cañoom'luee waa na jndꝓ na nntsjoꝓ ljo' cal'a nn'a meii' xuee na cwita'jndyaꝓa.

Sein'ma' Jesús ts'a' na jndꝓ tjateii ts'o"

(Mt. 12:9-14; Mr. 3:1-6)

⁶ Cwiiche' xuee na cwita'jndyee nn'a', tjaquiee' Jesús wats'om chjoo. Tyo'moog' ndaa' nn'a'. Ndo' jo' jo' m'aa' cwii tsa's'a na jndꝓ tjateii ts'o' ntyjaya.

⁷ Ndo' nn'a na cwit'moog' ljeii na tque' Moisés ñequio nn'a' fariseos, jee' tyoque'na cwenta xe' na nntsein'ma' Jesús ts'a'wii' xuee na cwita'jndyeena, cha quia jo' nndꝓ ñe'quiana jnaa'na'. ⁸ Saꝓ mantyjee' chiuu cwila'tiuuna, jo' chii tsoom nnom ts'a' na jndꝓ tjateii ts'o'.

—Quicantyja', cwintyje' quii'ntaa' nn'a'.

Ndo' teicantyja tsa'ñee', teintyjee'e' xcwe. ⁹ Jndꝓ jo' tso Jesús ndaꝓa:

—Nncwax'a cwii ñ'oom ndaa'yo', xuee na cwita'jndyaaya, ¿aa wanaa' na cateijndei' ts'a' x'iaa'a' na wi' matjom oo aa ticateijnei' juu? ¿Aa cwji'n'maa'ñê x'iaa'a' cha ticue' oo aa ca'ñee' na cue'?

¹⁰ Jnda chii nty'iaa'a' ndaa' cha'tsondye nn'a', tsoom nnom ts'a'wii':
—Catseiliuu' ts'o'.

S'aa tsa'ñee' na ljo' ndo' tco'ya'ñ'e'na' ts'o'nn'. ¹¹ Jnaa' jo' jee' jla'wjeena Jesús. Ndo' tyo'ma'na ñ'e' n'c'iaana ljo' nnda' n'ana jom.

Macwji'ñe Jesús canchoo'we ts'a' cwentaa'a'
(Mt. 10:1-4; Mr. 3:13-19)

¹² Joo ncuee'ñee' tjawa Jesús cwii ta naquii' jnda' na nntseinei' nnom Ty'o'ots'om. Ndo' meii'nchaa' tsjom tyotseinei' nnom. ¹³ Quia na jnda teixuee, tcwaa' nn'a' na cwila'jomndye ñ'e'ñê. Quii'ntaa'na tjeii'ñê canchoo'wendye nn'a' na seicaj'oom joona apóstoles, nn'a' na maj'oom Ty'o'ots'om ts'iaa' 'naa'. ¹⁴ Nmeii' ncueena: Simón, tsa' na seicaj'oom Pedro, ñequio tyjee tsa'ñee', Andrés, ñ'e' Jacobo ñequio Juan, ñ'e' Felipe ñequio Bartolomé, ¹⁵ ñ'e' Mateo ñequio Tomás, ñ'e' Jacobo jnda Alfeo, ndo' ñ'e' Simón na cwiluena cananista, ¹⁶ ñ'e' Judas jnda Jacobo ñequio Judas Iscariote, ts'a' na tquiaa cwent'a Jesús.

Ma'mo' Jesús ñ'oom ndaa' jndye nn'a'
(Mt. 4:23-25)

¹⁷ Jndyocue Jesús ñequio cha'tso nn'a' na cwila'jomndye ñ'e'ñê. Ty'emeintyjee' na cwii su. Jo' jo' jnda' tquie'cañom nt'omche' nn'a' na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaa' ñequio jndyendye nn'a' na jna' cha'waa Judea ñequio Jerusalén ñequio 'ndyoo ndaaluee na nndyoo' tsjoom Tiro ñ'e' Sidón. Na'ñee' tquiona na nndyena ñ'oom na mañequiaa', ndo' na nntsein'maa' joona ntjuna na cwtjoomna. ¹⁸ Mati sein'maa' nn'a' na jee' cwajndii' tyoleichuu jndyeta. ¹⁹ Cha'tsondye nn'a' tyol'uee'ndyena chiuu ya cha nnda' ññ'e'quio'na jom, ee waa najnei' na nn'ma' ts'a' xe' nnda' ññequiuu' jom. Jo' chii cha'tsondyena n'maa'na.

Nmeii' mañequiaana' na nei' ts'a'
(Mt. 5:1-12)

²⁰ Quia jo' nty'iaa'a' ndaa' nn'a' na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaa', tsoom ndaa'na:

—'O nn'a' na nty'iaandyo', mañequiaana' na nei'yo', ee cwilaxma'nyo' cantyja na matsa'ntjom Ty'o'ots'om.

²¹ 'O nn'a' na cwiwe'jndo'yo' je', mañequiaana' na nei'yo' ee quia ññequiaa' Ty'o'ots'om cha'cwijom na jnda' tjacjo'yo'.

'O nn'a' na cwityuee'yo' je', mañequiaana' na nei'yo' ee macwji' Ty'o'ots'om na chjoo' n'om'yo'.

²² Mañequiaana' na nei'yo' quia na cwila'jndoo nn'a' 'o na cwilei'ntyjona 'o, na cwila'jnaa'na 'o, ndo' na cwil'ana na ticuee' n'omna 'o n'c'e na m'a'nyo' cantyja 'na' ja na cwiluiindy'o' ts'a' na jna' cañoom'luee. ²³ Manmeii' tyota'wi' weloo na'ñee' profetas na tyoñequia ñ'oom' Ty'o'ots'om tandyo xuee. Jo' chii c'om'yo' na t'ma' n'om'yo' xuee na cwtjom'yo' naw'i'mei'. Ee t'ma' naya 'na'nyo' cwiwiwe cañoom'luee.

²⁴ Saa nnt'uiwi'na' 'o nn'a' na cwiluii'tma'ndyo' na quit'ma' n'om'yo' juu na tyandyo'. Ee cwe' cantyjati je' na mañequiaana' na t'ma' n'om'yo' na jee' l'ue m'a'nyo'.

²⁵ Nnt'uiwi'na' 'o nn'a' na cwicwa'jaacjo'yo' je'. Ee nncue'ntyjo' xuee na nnc'om'yo' cha'cwijom na ñejndo'yo'.

'Nnt'uiiwi'na' 'o nn'a' na jee' nei'yo' je'. Ee nncue'ntyjo xuee na nntyuee'yo' ndo' nla'xua'yo' na chjoo' n'om'yo'.

²⁶ 'Nnt'uiiwi'na' 'o nn'a' na je' jndye nn'a' cwitjeii'yana 'o. Ee maluaa' ñel'a weloo na'ñee'. Tyoluena ñ'oom ya cantyja 'naa' joo profetas na cwe' tyonquio'nn'a' jooa.

C'oo'ya na wi' n'oo'ya nn'a' na jndoo jaa
(Mt. 5:38-48; 7:12)

²⁷ 'Saa matsjooya ndaa' 'o nn'a' na cwindye'yo' ñ'oom na mañequiaya: C'om'yo' na wi' n'om'yo' nn'a' na jndoo 'o. Ndo' cal'a'yo' na ya nn'a'ndyo' ñ'e' nn'a' na ticuee' n'om 'o. ²⁸ Cata'nyo' na catio'naa'ñe Ty'oots'om nn'a' na cwituee' ñ'oom wi' nacio'yo'. Ndo' calanei'yo' nnoom cantyja 'naa' nn'a' na cwila'jnaa'na 'o. ²⁹ Ñee' na mmei'nda' ntsma'ni, mati cwii'che' ntyja quiaa' na mmei'nda'. Ndo' ñee' na nncwji' liaatco 'na', mati quiaa' cotom' na nncjaañ'oom. ³⁰ Mei'ñee'che' ts'a' na maca' cwii 'na' njom', quiaa'. Ndo' xe' tjañ'oom ts'a' 'na' ndo' tiñe'catseilcwee'ne' juuna', tintseincjoo'ndyu' na calcwe'na'. ³¹ Cha'xje' na l'ue n'om'yo' na cal'a nn'a' ñ'e'ndyo', majo'ti cal'a 'o ñ'e'ndye jooa.

³² 'Xe' m'a'yo' na wi' n'om'yo' cwe' tomti nn'a' na mati wi' n'om 'o, quia jo' ¿yuu waa na yatiche' cwil'a'yo'? Ee nn'a' na tyoola't'maa'ndyena Ty'oots'om m'a'na na wi' n'omna nc'iaana na wi' n'om jooa. ³³ Xe' cwil'a'yo' na ya nn'a'ndyo' cwe' tomti ñ'e' nn'a' na mati cwil'a na ya nn'a'ndyena ñ'e'ndyo', ¿yuu waa na jee' ya cwil'a'yo'? Ee mati nn'a' na cwila'xma' jna' majo'ti cwil'ana. ³⁴ Ndo' xe' cwitei'jndei'yo' 'na' nn'a' na nquiu'yo' na mati joo nntei'jndei' 'o, quia jo' ¿yuu waa na yatiche' cwil'a'yo'? Ee mati nn'a' na cwila'xma' jna' cwitei'jndei'ina 'na' ndaa' nc'iaana ee manquiuna na nnjoom jo'. ³⁵ Saa 'o je' c'om'yo' na wi' n'om'yo' nn'a' na jndoo 'o. Cal'a'yo' na ya nn'a'ndyo' ñequio cha'tsondye nn'a'. Catei'jndei'yo' 'na' na cwilei'ñ'om'yo' nn'a', meii' ticantyjaa' n'om'yo' na nla'lcwe'na. Quia jo' t'ma' naya nda'yo' cañoom'luee. Ndo' nlaxma'yo' ntseinda Ty'oots'om na m'aa' nandyetice'. Ee mati jom m'aa' na wi' ts'oom meii' nn'a' na l'q meii' mach'ee' ya jooa. Ndo' wi' ts'oom nn'a' na wi'ndye. ³⁶ C'om'yo' na wi' n'om'yo' cha'tsondye nn'a' cha'xje' nquii Tsotye'yo' m'aa' na wi' ts'oom cha'tsondye nn'a'.

Tintu'xqa'ya nn'a'
(Mt. 7:1-5)

³⁷ Tintu'xe'nyo' nn'a' na cwe' xje'nto 'o, cha meii' tincu'xe' Ty'oots'om 'o. Tintio'yo' nn'a' l'q nawi' cha tintioom 'o l'q nawi'. Cala't'ma' n'om'yo' nn'a' cha mati nntseit'ma' ts'oom 'o. ³⁸ Quia'yo' na cateijndei'ina nn'a', quia jo' mati nnto'ñoom'yo' na nntei'jndei'ina 'o. Ee Ty'oots'om nñequiiaa' na nnto'ñoom'yo' cwii na candaa' tu'xe'na'. Jo' jo' matseijomna' cha'cwijom cwii 'na' na teincwii'na', tye' ty'ecuena' hasta too' wantyjo. Ee cantyjati xje' na cwiñe'quia'yo' ndaa' nn'a', majo'ti nntseilcwe' Ty'oots'om na cwii nnjoom ndaa'yo'.

³⁹ Mati seinei' Jesús nda'na cwii ñ'oom na tjañoom', tsoom:

—¿Aa ndaa' nncjaañ'oom tsa'nchjaa' cwii'che' tyjenchjaa'na'? ¿Aa nchii wenyena nntiomna' ts'om tsue'tsjoom? ⁴⁰ Xocats'aana' na ts'a' na matseina' cwiluiit'ma'ñetyee', nchiiti ts'a' na ma'mo' nnoom. Saa quia na jnda sei'naa'ñ'ee' cha'tso na t'mo' tsa'ñee' nnoom, quialjo'che' nntseijomna' jom cha'na ts'a' na t'mo' nnoom.

⁴¹ '¿Chiuu na jee' ndo' jnda' na njom ts'omnom x'ia', saa tique' cwenta ts'oom tscaa' na njom ts'omnjom' nncu'? ⁴² ¿Chiuu na jee'

ñe'catseijndaa'ndyu' jnaa' x'ia'? ¿Aa nnts'u'yu' nnoom: "Cwa 'u nn'a'nyā, quiaa' na nncwji'a ntquioo' jndā na njom ts'omnjom'", s̄aa manncu' tique' cwenta' ts'oom tscaa' na njom ts'omnjom'? 'U ts'a' na mache' na matseicanda'ndyu' cha canty'iaa nn'a', najndyee cwji' ts'oom tscaa' na njom ts'omnjom' nncu', quia jo' tquiu'ya' na nncwji' ntquioo' jndā ts'omnnom x'ia'.

Taa' ts'oom ma'mo'na' ljo' ts'oom juuna'
(Mt. 7:17-20; 12:34-35)

⁴³ Ticwii cwii ts'oom na ya xocats'aana' t̄a na tis'a. Ndo' ts'oom na tis'a mei' xocats'aana' t̄a na ya. ⁴⁴ Ticwii cwii ts'oom, t̄aa'na' ma'mo'na' ljo' ts'oom juuna'. Ee tijoom nntseicjoo ts'a' t̄a higo ts'oom nioom. Mei' tijoom nntseicjoo ts'a' t̄auva cwii ts'oo' nioom. ⁴⁵ Maluaa' matseijomna' nn'a' cha'na n'oom ntjom. Juu ts'a' na ya ts'a'ñe, mach'ee' yuu na ya, ee naquii' ts'oom cwina' na ya na matseitoom. S̄aa ts'a' na wi'ñe, mach'ee' yuu na tis'a, ee naquii' ts'oom cwina' nawi' na matseitoom. Ticwii cwii ts'a' canty'jati na matseituu naquii' ts'om, maxje' jo' matseinei'.

We nnom tsia'tsjo'
(Mt. 7:24-27)

⁴⁶ ¿Chiuu na cwindu'yo' na Ta ja quia na cwi'ma'yo' ja ndo' tiñe'calacanda'yo' ñ'oom na matsjoo ndaa'yo'? ⁴⁷ Ticwii cwii ts'a' na macwjee'cañoom ja na mandii ñ'oom na matsjoo nmeii', ndo' matseicanda' joona', m'moo'nyā ndaa'yo' chiuu matseijomna' ts'a'ñee'. ⁴⁸ Matseijomna' jom cha'cwijom cwii ts'a' na jndo' ts'om na s'aa waa'. Tyoca'ñee' njoom, tye'ñ tquee' tsia'tsjo' cha jndei' w'aa. Quia na tyjee' jndaa, tcoona' tyuaatcwii, jndei' tyocjaacameii'ñena' ndaa w'aa'ñee'. S̄aa t̄icats'eiina' ee na tye'ñ tjaluiina' nacjoo' tsia'tsjo'ñee'. ⁴⁹ S̄aa juu ts'a' na cwe' mandii ñ'oom na matsjoo ndo' titseicanda' joona', ts'a'ñee' matseijomna' cha'cwijom cwii ts'a' na tijndo' ts'om na s'aa waa' na cwe' jna'tona' nomtyuaa. Tjaa'na' nia'ljo' tuii. Quia na tyjee' jndaa ndo' jndei' tyocjaacameii'ñena' w'aa'ñee', mantya tmei'na' juuna'. Ndo' t'maa' tsuu canty'ja 'naa'na'.

7

Sein'ma' Jesús mosoo' capeita', ts'a' romano
(Mt. 8:5-13)

¹ Jndā na seinei' Jesús cha'tso ñ'oommei' na tyondye nn'a', quia jo' tjaa'ñ tsjoom Capernaum. ² Tsjoom'ñee' m'aa' cwii capeita' na matsa'ntjom cwii sia'nto sondaro. Ndo' m'aa' cwii mosoom'm na jee' wi' ts'oom, mañe'cue' na nioom wii'. ³ Quia na jñee' ñ'oom canty'ja 'naa' Jesús, jñoom nt'om nn'a' na cwiluitquiendye ndaa' nn'a' judíos na c'oocal'ana ty'oo na candyoya Jesús na ntsein'ma' ts'a'ñee' mosoom'm.

⁴ Jndā tquiena na m'aa' Jesús, ñequio ñ'oom ty'oo tyoluena nnoom:

—Ts'a' na jñom j̄a, ya ts'a'ñe, jo' chii maty'iomna' na catseiñ'oom'ndyu' jom. ⁵ Ee jee' wi' ts'oom jaa nn'a' tsjaa' Israel, ndo' s'aa' wats'om 'naa'yā.

⁶ Quia jo' tja Jesús ñ'e' na'ñee'. Quia ma'ooquiēna waa' capeita', jñom ts'a'ñee' nt'om nn'a' na ya ñ'oom jom ñ'e'ndye na c'oocaluena nnom Jesús:

—Ta, ndi' matso ts'a' na wii' mosoo' ticatseixmaa' na nncja'quie' naquii' wa'a', jo' chii tiñe'tseicachjuutyee' 'u. ⁷ Mei' cwe' na nndyocatjomñe' 'u, ticatseixmaa'. Ndo' ntyjee' na meii' cwe' ñ'oom na nntsu', nn'ma' mosoom'm. ⁸ Ee jom m'aa' nacje 'naa' ts'a' na matsa'ntjom jom. Ndo' mati m'a' sondaro nacje 'naa'a'. Quia na nntsoom nnom cwii joona: "Luaa' cja",

wjaa tsaⁿñeeⁿ. Ndo' quia na nntsoom nnom cwiicheⁿ: “Catsa' luaa”, ndyo. Mati quitsoom nnom cwii cwii mosoom'm: “Catsa' luaa”, ndo' nnts'aa.

⁹ Quia na jndii Jesús ñ'oomwaa', jeeⁿ tjawee' ts'oom cantyja 'naaⁿ tsaⁿñeeⁿ. Taqueeⁿ nty'iaaⁿ na ndaaⁿ nn'aⁿ na 'oontyjo naxeeⁿeⁿ, tsoom:

—Candyeyo' nntsjo, meiⁿ cwii ts'aⁿ tyooljeiya quii'ntaaⁿ jaa nn'aⁿ Israel, na t'maⁿ matseyu'ya ts'om cha'na tsaⁿm'aaⁿ.

¹⁰ Quia na jnda ty'elcwee' nn'aⁿ na jñom capeitaⁿ, jliuna na jnda n'maⁿ moso na wii'.

Seilcwinnda' Jesús ts'oo

¹¹ Jnda tuui na luaa', tja Jesús tsjoom na jndyu Naín. Ndo' jndye nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaaⁿ ty'ena ñ'eⁿñê ñequio jndye nt'omcheⁿ nn'aⁿ. ¹² Quia na jnda teindyona 'ndyoots'a tatiom nnom tsjoom, jliuna na cwicalui' nn'aⁿ na 'oocaty'iuu ts'oo, tsaⁿs'a jnda cwii yuscu na jnda ljoñe. Tsaⁿs'a'ñeeⁿ macandá ñenquii tuuiñe. Jndye nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ ty'ela'jomndye ñ'eⁿ yuscu'ñeeⁿ. ¹³ Jnda na nty'iaa' Ta Jesús yuscu'ñeeⁿ tioo na jeeⁿ wi' ts'oom juu. Tsoom nnom:

—Tanty'ioo'.

¹⁴ Quia jo' tjantyjaaⁿaⁿ, tyeⁿnquoom'm yuu na njom ts'oo. Ndo' nn'aⁿ na cho juuna', ty'emei'ntyjee'na. Matsoom nnom ts'oo'ñeeⁿ:

—Aa ndí' sa, matsjoq njom': Quicantyja'.

¹⁵ Ndo' teicantyja ts'aⁿ na jnda tue', toqⁿoⁿ na matseineiⁿ. Tquiaa Jesús jom'l'o tsoñeeⁿ. ¹⁶ Jeeⁿ ndya' seicaty'uena' cha'tso nn'aⁿ. Tyola't'maaⁿndyena Ty'oots'om, tyoluena:

—Jnda teitquoo'ñe cwii profeta quii'ntaaⁿya na t'maⁿ tseixmaaⁿ.

Ndo' mati tyoluena:

—Ty'oots'om jnda tyjee'cañoom na mateijneiⁿ jaa na cwiluiindyq cwen-taaⁿaⁿ.

¹⁷ Ndo' tjanty'ee ñ'oom cantyja 'naaⁿ na luaa' s'aa Jesús cha'waa ts'ondaa Judea ñequio njoom na niom ndiocheⁿ jo' jo'.

Juan majñoom nn'aⁿ na m'aaⁿ Jesús

(Mt. 11:2-19)

¹⁸ Nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaa Juan, jla'candiina jom cha'tso ñ'oommeiⁿ. Quia jo' t'maaⁿ wendye naⁿñeeⁿ. ¹⁹ Jñoom joona na c'oota'x'ena 'ndyoo Jesús, ¿aa jom cwiluiñê nquii na nncwjee'cañoom tsjoomnancue oo aa nncwindoo'na cwiicheⁿ? ²⁰ Ndo' quia na jnda tquie'cañom naⁿñeeⁿ Jesús, jluena nnoom:

—Juan tsaⁿ na matseits'oomñe nn'aⁿ, jom jñoom já na m'aaⁿ na cata'x'aayâ njom': “¿Aa 'u cwiluiindyu' nquii na nncwjee'cañoom tsjoomnancue, oo aa nncwindoo'â cwiicheⁿ?”

²¹ Juu xjeⁿñeeⁿ tyotsein'maⁿ Jesús jndye nn'aⁿ na wii ñequio ntycu na tcuu wjaana'. Mati tyotsein'maaⁿ nn'aⁿ na maleichuu jndyeta, ndo' s'aaⁿ na nty'iaa nn'aⁿ na nchjaaⁿ. ²² Jnda chii tsoom ndaaⁿ nn'aⁿ na jñom Juan:

—Catsa'yo', cala'candii'yo' jnda ljo' na jnda jndye'yo', ndo' na jnda nty'ia'ndaa'yo' jndye nn'aⁿ n'maaⁿ. Nn'aⁿ na nchjaaⁿ jnda teitquoo. Ndo' nn'aⁿ na ntjeiⁿnc'ee', je' ya cwi'ooca'. Nn'aⁿ na cho tycu lepra, je' jnda n'maaⁿ. Nn'aⁿ na candaa, je' ya cwindye. Nn'aⁿ na jnda tja, jnda cwitando'nnda'. Ndo' ndyeñeeⁿ jnda macwindye ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'oots'om. ²³ Ndo' mañequiaana' na neiⁿ meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na ticwji'ñe cantyja 'na'ya.

²⁴ Jnda na ty'elcwee' nn'aⁿ na jñom Juan, to' Jesús na matseineiⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ nacañom'm cantyja 'naaⁿ Juan. Matsoom:

—¿Chiuu waa saacanty'ia'yo' na sa'yo' ndyuaa na tja nn'a'n c'oom yuu na tyom'aa'n Juan? ¿Aa nty'ia'yo' jom cha'cwijom cwii tsmaa'n na maleiñ'oomñe jndye? Ntyjii nchii jo'.²⁵ Quia jo' ¿chiuu waa na saacanty'ia'yo'? ¿Aa nty'ia'yo' jom na cwe'n liaa na jee'n jnda? Ntyjii nchii jo'. Que'n'yo' cwenta, nn'a'n na cwicwee' liaa na jnda, jooa jee'n l'ue m'a'n na ndo' ya cwic'ee'n na quii' lan'iaa'n nt'ma'n.²⁶ Quia jo' ¿chiuu waa na saacanty'ia'yo' na sa'yo'? ¿Aa nty'ia'yo' na cwiluiñe profeta? Mayuu' na jo' jom. Ndo' t'ma'ti matseixmaa'n, nchiiti mei'nquia profeta.²⁷ Ee waa ljeii na matseinei'na' cantyja 'naa'a'n. Matsona':

Ja majñoo'ñetyaya cwii moso 'na'ya na wjaajndyee cantyja na nncja' na wjaañ'oom ñ'oomya.

Jom nncwji'yuu'ñe cantyja 'na' cha nnc'omc'eendye nn'a'n quia na nncue'cañoom'.

²⁸ Candye'yo' nntsjoq, quii'ntaa'n nn'a'n na m'a'n tsjoomnancue, tijoom ñet'oom cwii profeta na t'ma'ti cwiluiñe cha'na Juan. Saa meii' na ljo', ts'a'n na cjeti mach'ee, juu t'ma'ti cwiluiñe yuu na matsa'ntjom Ty'oqts'om, nchiiti Juan.

²⁹ Cha'tso nn'a'n na jndye ñ'oom na seinei'n Juan mandañ'ee'n nn'a'n na cwito'ñoom s'om ts'iaa'ndaq nn'a'n cwentaa' gobiernom, ñequio cha'tso nt'omche'n nn'a'n, teits'oomndyena s'aa Juan ee jla'no'na na xcwe mach'ee Ty'oqts'om.³⁰ Saa nn'a'n fariseos ñequio nn'a'n na cwit'moo' ljeii na tqe'n Moisés, l'ana na ticwil'ue ñ'oom na seijndaa'ñe Ty'oqts'om na nlui'n'maa'ndyena, jo' chii tñquiandyena na nntseits'oomñe Juan jooa.

³¹ Quia jo' tso Jesús ndaana:

—¿Ljo' nntseijoom'ndyo cantyja 'na'yo' ñequio cha'tso nt'omche'n nc'iaa'yo' na m'a'n je'? Ndo' ¿ñee'n matseijomna' o'?³² Matseijomna' o' cha'na yocanch'u na tileicatjoom' na cwinquioo' na meindyuaandyee ts'om nataa. Cwila'xuaana ndaq nc'iaana, cwiluena: “Cwitjoo'â tsmaa'n na macoco ts'a'n saa 'o tiñe'cala'jnom'yo'. Cwitaayâ som ts'oo saa mati tiñecatyuee'yo'.”

³³ Ee tyjee'cañoom Juan, ts'a'n na ñeseits'oomñe nn'a'n, jom ticwaa'a'n nantquie na ya, mei'n winom tíc'om. Saa 'o cwindu'yo': “Tsa'ndii matseixmaa'n.”

³⁴ Ndo' ja na cwiluiindyö ts'a'n na jna'n cañoom'luee, jnda tyjacañoo'ya 'o. Ja matseijomndyo ñ'e'n nn'a'n, macwa'a ndo' ma'ua. Saa 'o cwindu'yo' na ja cwiluiindyö ts'a'n na jee'n cwa', jee'n 'uu. Ndo' mati cwindu'yo' na ja matseix'iaa'ndyo ñ'e'n nn'a'n na cwito'ñoom s'om cwentaa' gobiernom ñequio nn'a'n na cwila'tjoondye nnom Ty'oqts'om.³⁵ Saa tints'aa ee cha'tso ljo' na mach'ee Ty'oqts'om cwit'moo'na' na jndo' ts'oom.

Tja Jesús waa' Simón, ts'a'n fariseo

³⁶ Cwii ts'a'n fariseo tquee'ñe Jesús wa'a'n na nlcwa'na. Ndo' tjaquiee' Jesús quii' waa' fariseo'ñee'n ndo' tjacjom nacañom' mei'na.³⁷ Cwii yuscu tsjoom'ñee'n na cwe' luaa' m'aa'n ñ'e'n na'nom, quia na jñee'n na wacatyee'n Jesús nacañoom' mei'na waa' fariseo, jndyoñ'oom cwii tsioo na tuiina' ñ'e'n tsjo' canchii' na njom nche'n cachi.³⁸ Jndyomeintyjee'n'e'n nacañoom' nc'ee Jesús. Toq'o' na maty'ioom ndo' cwiquiaa ndaannoom nacjoo' nc'ee Jesús.

Ñequio sooxquee'n tyowee'ñe nc'ee Jesús. Tyo'om nc'ee ndo' tyoñ'oomñe nche'n cachi'ñee'n.³⁹ Ndo' juu ts'a'n fariseo na tquee'ñe Jesús na catseijomñe ñ'e'ñe, nty'iaa'na na luaa'. Quia jo' seitiom naquii' ts'oom: “Tsa'm'aa'n, xe'n mayuu' cwiluiñe profeta, jnda sei'nqoo'no' ñ'ee'n yuscum'aa'n na manquii' jom, ndo' ljo' mayaa'n. Ee tsa'm'aa'n, ts'a'n na cwe' luaa' m'aa'n ñ'e'n na'nom.”

⁴⁰ Quia jo' tso Jesús nnom fariseo'ñee'n:

—Aa ndi', Simón, waa cwii na ñe'catsjoo njom'.

T'o Simón, tsoom:

—Ta, catsu' nndii.

⁴¹ Tso Jesús:

—Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ na teijndei s'om nn'aⁿ. Ndo' t'om we nn'aⁿ na tyocacho'jnaⁿ nnoom. Cwii tsaⁿñeeⁿ tyocachujnaaⁿ 'om siaⁿnto denarios. Ndo' cwiicheⁿ tsaⁿñeeⁿ tyocachujnaaⁿ ñewen'aaⁿ nchoo' qui denarios. ⁴² Ndo' naⁿñeeⁿ t'icandaaⁿ nntioomna, saaⁿ meiiⁿ na ljo', wendyena seit'maⁿ ts'oom. Quia jo' çcwaⁿ cwii na wendye naⁿñeeⁿ nnc'oom na jndati ntyjii ñ'eⁿñê?

⁴³ T'o Simón, matsoom:

—Matseitiuuya ts'aⁿ na t'maaⁿti chujnaⁿ nnoom, juu tsaⁿñeeⁿ jndati ntyjii jom.

Quia jo' matso Jesús nnoom:

—Majo'ndyo macwji' cwenta.

⁴⁴ Jnda jo' taqueeⁿ, nty'iaaⁿaⁿ yuscu'ñeeⁿ, matsoom nnom Simón:

—¿Aa manty'ia' yuscum'aaⁿ? Ja jndyoquia'a wa', t'inquiaa' ndaa na nntmaⁿ nc'aⁿ saaⁿ tsaⁿm'aaⁿ je', jnda tmaaⁿ nc'aⁿ ñequio ndaannoom. Ndo' jnda tyuee'ñê nc'aⁿ ñequio sooxqueeⁿ. ⁴⁵ U t'ic'ua' ntsmaaⁿa cha'na waa costumbre, saaⁿ tsaⁿm'aaⁿ cantyjati na jndyoquia'a wa', tyooceaameintyjeeⁿ na ma'om nc'aⁿ. ⁴⁶ U t'icwjaa'ndyu' seitye xquaaⁿ saaⁿ tsaⁿm'aaⁿ jnda ty'oomñê ncheⁿ cachi nc'aⁿ. ⁴⁷ Jo' chii matsjoo njom' cha'tso na matseitjooñê jnda seit'maⁿ ts'oⁿ, jo' na jeeⁿ jnda ntyjeeⁿ ja. Saaⁿ juu ts'aⁿ na m'aaⁿ ts'om nquii na tit'maⁿ matseitjooñê, meiiⁿ na matseit'maⁿ ts'oⁿ juu, maxjeⁿ ticuee' na jnda ntyjii ñ'eⁿndyo.

⁴⁸ Jnda chii matsoom nnom yuscu'ñeeⁿ:

—Jnda seit'maⁿ ts'oⁿya cha'tso jnaⁿ.

⁴⁹ Nn'aⁿ na meindyuaandye ñ'eⁿñê nacañoom' mei'sa, to'na na cwiluena ndaaⁿ nc'iaana:

—¿Ñeeⁿ cwiluiiñe tsaⁿm'aaⁿ na mati matseit'maⁿ ts'oom jnaaⁿ nn'aⁿ?

⁵⁰ Saaⁿ matsoom nnom yuscu'ñeeⁿ:

—Nc'e na matsei'yu'ya ts'om' ñ'eⁿndyo, jo' na jnda jlui'ya'. Cja' na mei'cwii ñomtiu tanc'oom'.

8

Yolcu na teijndei Jesús

¹ Jnda jo' tja Jesús cha'tso njoom nt'maⁿ ñequio njoom nch'u na tyoñequiaaⁿ ñ'oom. Tyotseicañeeⁿ nn'aⁿ ñ'oom naya cantyja na matsa'ntjom Ty'oⁿts'om. Ndo' ñ'eeⁿ nn'aⁿ na canchoo'we ñ'eⁿñê. ² Mati ty'e ñ'eeⁿ yolcu na jnda sein'maaⁿ na ñejleichuu jndyetia. Ndo' ñ'eeⁿ nt'omcheⁿ yolcu na jnda sein'maaⁿ cwii cwii nnom ntycu na ñetjoom. Cwii joona jndyu María Magdalena, tsaⁿ na jnda tjei' Jesús ntquiee' naⁿjndii naquii' ts'om. ³ Ndo' ñ'eⁿ Juana, jom scuu' Chuza, ts'aⁿ na mando' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Herodes. Ndo' mati ñ'eⁿ Susana, ñequio jndyendye nt'omcheⁿ yolcu. Tyocaljondyena s'om na tyotei'jndeiina Jesús 'naⁿ na maca'na' jom ñ'eⁿ nn'aⁿ canchoo'we.

Ts'aⁿ na tjacju' lqueeⁿ trigo

(Mt. 13:1-9; Mr. 4:1-9)

⁴ Tjomndye cwii tmaaⁿ t'maⁿ nn'aⁿ nacañoom' Jesús, na jnaⁿna cwii cwii njoom. Tyotseineiⁿ ñ'oom na tjañoom' ndaana. ⁵ Matsoom:

—Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ na tyoch'ee ts'iaaⁿ jndaa. Tjaaⁿ, tjacjoom'm lqueeⁿ trigo. Ndo' yocheⁿ na tyojoom'm lqueeⁿñeeⁿ, nt'om jo' tquiaa ts'om nato. Joona' ndyue nn'aⁿ ndo' nt'om tcwa' cantsaa. ⁶ Ndo' nt'om lqueeⁿñeeⁿ

tquiaana' yuu na jeeⁿ ljo'. Quia jndā t'oomna', mantya tjacaaⁿna' ee titeiiⁿ tyuaa. ⁷ Ndo' nt'om lqueeⁿñeeⁿ tquiaana' yuu na too' nda' l'ooⁿ nioom. Ñe'naaⁿ ty'ewijdana', saā l'ooⁿ nioomñeeⁿ tco'na' joona'. ⁸ Ndo' nt'om tsjaaⁿ lqueeⁿñeeⁿ tquiaana' yuu na ya ts'o. T'oomna' ndo' l'ana' cwii cwii siaⁿnto lqueeⁿ na cwīna'.

Jndā na tsoom ñ'oommeiⁿ, seineiiⁿ na c'uaati, matsoom:

—Ñeeⁿ juu na niom lue' n'om lua'qui na nndii, candiyya.

Luua ts'iaaⁿ ñ'oom tjañoom'

(Mt. 13:10-17; Mr. 4:10-12)

⁹ Ndo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê ta'x'eena nnoom chiuu ma'moⁿ ñ'oom tjañoom'waa'. ¹⁰ T'o Jesús matsoom:

—Ndaā' 'o mañequiaa Ty'oots'om na caliu'yo' ñ'oom wanty'iuu' cantya 'naaⁿ na matsa'ntjoom. Saā ndāā nt'omcheⁿ nn'aⁿ matseinaⁿya ñ'oom na wjaañoom', cha meiiⁿ na cwinty'iaa ndāana saā tixoqueⁿna cwenta ndo' meiiⁿ na cwindyena saā xocala'noⁿna.

Luua ma'moⁿ ñ'oom cantya na tjacju' ts'aⁿ lqueeⁿ trigo

(Mt. 13:18-23; Mr. 4:13-20)

¹¹ 'Luua ma'moⁿ ñ'oom tjañoom'waa'. Lqueeⁿ trigo na tjacju' ts'aⁿ, ñ'oom' Ty'oots'om jo'. ¹² Lqueeⁿ na tquiaa ts'om nato, jo' jo' nn'aⁿ na cwindye ñ'oom' Ty'oots'om. Mantya ndyo ts'a'ndii, macwjeeⁿeⁿ ñ'oom'ñeeⁿ naquii' n'omna cha tila'yuna, tilui'yana. ¹³ Lqueeⁿ na tquiaa yuu na jeeⁿ ljo', jo' jo' nn'aⁿ na cwindye ñ'oom' Ty'oots'om. Cwila'yuna cwantindyo xuee saā quia na mandyo cwii na maco'wi'na' joona, cwi'ndyena. ¹⁴ Ndo' lqueeⁿ na tquiaa yuu na too' nda' l'ooⁿ nioom, mati nn'aⁿ na cwindye ñ'oom' Ty'oots'om. Saā joona, jeeⁿ m'aⁿna ñ'omtiuu chiuu na cwii 'oom'a'tina. Ñe'cuaa 'naaⁿna, ndo' ñe'c'omna cantya na nei'nco tsjoomnancue. Jo' chii tjaa'na'na cwii nnom na cwiwitquioo' cantya 'naaⁿna na cwila'ñ'oom'ndyena ñ'oom' Ty'oots'om. ¹⁵ Ndo' tsjaaⁿ na tquiaa yuu na ya ts'o, mant'omcheⁿ nn'aⁿ na cwindye ñ'oom' Ty'oots'om. Ñequio na xcwee' n'omna cwila'wena ñ'oom na cwindyena naquii' n'omna. Tica'ndyenc'uaa'ndyena meiiⁿ nawi' cwi'tjoomna. Cantya na cwil'ana cwiwitquioo' na cwina'ndyena yuu na matsona'.

Ñ'oom tjañoom' cantya 'naaⁿ lámpara

(Mr. 4:21-25)

¹⁶ Seineiⁿ Jesús cwiicheⁿ ñ'oom na tjañoom'. Tsoom ndāana:

—Tjaa'na' ñeeⁿ juu na nntseicw'aa lámpara jndā chii nntseicoom'm juuna' ñ'eⁿ xuaa oo nncwjaa'ñê juuna' nacjee' jnduu. Maxjeⁿ nntseintya ts'aⁿ juuna' cha na xuee nnty'iaa nn'aⁿ na nnc'ooquie'. ¹⁷ Cha'tso na mats'aa je' na ticaliu cha'tsondey nn'aⁿ, mancjo'yo' n'acanoⁿyo' joona' ndāana. Ndo' cwii cwii ñ'oom wjaañoom' na matseinaⁿya je' maxjeⁿ nncue'ntyjō na mei'quiyuucheⁿ nla'noⁿ nn'aⁿ juuna'. Maxjeⁿ nncuaa tyenquiona'.

¹⁸ Jo' chii queⁿya'yo' cwenta joo ñ'oommeiiⁿ na matseinaⁿya ndāa'yo'. Ee juu ts'aⁿ na mamaleiñ'oom nlo'ñomti saā ts'aⁿ na tjaa ljo' coleñ'oom, nluu'ñ'eⁿ mandii'eⁿ ljo' na matseitoom na niom naquii' l'ooⁿ.

Tquie ntyjee Jesús ñ'eⁿ tsondyeena

(Mt. 12:46-50; Mr. 3:31-35)

¹⁹ Tsondyee Jesús ñequio ntyjeeⁿ tquie'cañomna, saā tīcandāā nnc'oontyjaa'na jom ee jeeⁿ jndye nn'aⁿ. ²⁰ Ndo' seicandii ts'aⁿ jom, tso:

—Ch'eⁿ m'aaⁿ tso'ndyo' ñequio nty'iu'. Ñe'cala'nei'na ñ'e'ndyu'.

²¹ T'ooⁿ tsoom:

—Joo nn'aⁿ na cwindye ñ'oom 'naa^m Ty'oqots'om ndo' cwila'candã juuna', naⁿñeeⁿ cwiluiindyey tsondyoya ndo' ntyjõya.

Seicheⁿ Jesús jndye ñ'eⁿ nmõⁿ ndaaluee

(Mt. 8:23-27; Mr. 4:35-41)

²² Cwii xuee'ñeeⁿ tuõ Jesús ts'om cwii w'aandaa ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom'm. Tsoom ndaãna:

—Cjaaya xndyaa' ndaaluee.

Quia jo' jnaⁿ na ts'ondaa Galilea, to'na na 'oowity'ioo'na juuna'. ²³ Yocheⁿ na cwiwi'ty'ioo'na, tsoo Jesús. Ndo' jndeiⁿ tiao jndye nnom ndaaluee'ñeeⁿ. Tiomna' ndaa ts'om w'aandaa. Waa na teincuu' na nnc'u'na' juuna'. ²⁴ Ndo' ty'entyjaa'na jom, jla'nlcwina jom, jluena:

—'U Maestro, manncwjaaya.

Jnda na lcweeⁿ, seitiaaⁿ'aⁿ jndye ñequio nmõⁿ ndo' jla'cheⁿ'na'. S'aana' na wacheeⁿ nnom ndaaluee. ²⁵ Quia jo' tsoom ndaãna:

—¿Yuu waa na ma'mõⁿ'na' na cwilayu'ya n'om'yo'?

Saa joona jla'catyundyena ndo' tjaawee' n'omna. Tyoluena ndaa nç'iaana:

—¿Ñeeⁿ cwiluiñe tsa'm'aaⁿ na matsa'ntjoom meiiⁿ jndye, meiiⁿ ndaaluee ndo' cwila'candãna' ñ'oom na matsoom?

Ts'aⁿ Gadara na ñjomndye na'jndii naquii' ts'om

(Mt. 8:28-34; Mr. 5:1-20)

²⁶ Jnda jo' jlui'na ndyaa' ndaaluee, ndyuaa tsjoom nn'aⁿ Gadara na waa ndyeyu ts'ondaa Galilea. ²⁷ Jnda na jlui' Jesús tyuaatcwii, jndyocatjomñe cwii ts'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ jom. Tsaⁿ'ñeeⁿ jnda s'aa xuee na matseixmaaⁿ na'jndii naquii' ts'oom. Tacocweⁿ liaa ndo' tacoc'eeⁿ na waa w'aa. Mac'eⁿnom yuu na cwijaacanty'iuu'ndye l'oo. ²⁸ Quia na nty'iaaⁿ'aⁿ Jesús, jndeiⁿ seixuaⁿ s'oa jndyetia. Tcoom'm xtyeeⁿ jo nç'ee Jesús. Jndeiⁿ seineiⁿ, tsoom:

—¿Ljo' nntsa' ñ'eⁿndyõ, 'u Jesús, Jnda Ty'oqots'om na m'aaⁿ nandyeticheⁿ? Mats'aaya ty'oo njom', na tilco'wi' ja.

²⁹ Tsoom ñ'oomwaa' ee jnda sa'ntjom Jesús na calui' jndyetia naquii' ts'om tsaⁿ'ñeeⁿ. Teijndye xuee maleiñ'oom jndyetia juu. Tyolatyeⁿ nn'aⁿ l'uaancjo l'ooⁿ ndo' nç'eeⁿ. Saa tyoc'ioo'ñe joona' ndo' tyowjaañ'oom jndyetia'ñeeⁿ jom yuu na tjaa nn'aⁿ c'oom. ³⁰ Quia jo' tax'ee Jesús nnom, matsoom:

—¿Ljo' jndyu'?

T'o' ñom, tso:

—Ja jndyuya Jndye Meiⁿ.

Luaa' tsoom ee jeeⁿ jndye na'jndii jnda tuõ naquii' ts'oom. ³¹ Ndo' tyola'ty'oondye na'jndii'ñeeⁿ nnom Jesús na ticajñoom joona yuu na wi' nntjoomna. ³² Jo' jo' tyom'aⁿ cwii tmaaⁿ calcu quii' jndaã na cwicwa'. Na'jndii'ñeeⁿ tyol'ana ty'oo nnoom na quiaaⁿ na nnc'ooquie'na naquii' n'om calcu'ñeeⁿ. Quia jo' tquiaaⁿ na wanaaⁿ. ³³ Ndo' jnda na jlui' jndyetia ñ'eⁿ na'jndii naquii' ts'om tsaⁿ'ñeeⁿ, ty'equie'na naquii' n'om calcu. Ndo' tmaaⁿ calcu'ñeeⁿ jlei'nomyo', tei'tyu'yo' yuu na nty'a' ndyoo ndaaluee'ñeeⁿ, mana nchjeeña' jooyo' quii' ndaa.

³⁴ Nn'aⁿ na cwitei'x'ee calcu'ñeeⁿ, jnda na nty'iaana na luaa' tuii, jlei'nomna, tyola'nei'na ñ'oomwaa' naquii' tsjoom ndo' jo jndaã. ³⁵ Quia jo' ty'e nn'aⁿ, ty'ecanty'iaa ljo' tuii. Tquie'cañomna Jesús ndo' jliuna ts'aⁿ na jnda jlui' na'jndii naquii' ts'om, wacatyeeⁿ nacañoom' Jesús. Macweⁿ liaa ndo' jnda tco'yañ'e'na' jom. Ndo' naⁿ'ñeeⁿ, jeeⁿ tyuena. ³⁶ Joo nn'aⁿ na jndoo' chiuu tuii na n'maⁿ ts'aⁿ na ñeseixmaⁿ na'jndii, jla'nei'na ndaa nn'aⁿ na ty'ecanty'iaa. ³⁷ Ndo' cha'tso nn'aⁿ na m'aⁿ cha'waa ndyuaa Gadara, l'ana

ty'oo nnom Jesús na calueeⁿeⁿ quii'ntaaⁿna, ee joona jeeⁿ nquiaana. Jo' chii tuonnda' Jesús ts'om w'aandaa mana tjalcweeⁿeⁿ ts'ondaa Galilea. ³⁸ Juu ts'aⁿ na jndā jlui' na'jndii naquii' ts'om, tyoch'ee ty'oo nnom Jesús na quiaa tsaⁿñeeⁿ ñ'oom' na ññ'eⁿ ñ'eⁿñê, sã sã'ntjom Jesús na caljoo'ñê. ³⁹ Tsoom nnom:

—Cja'lcwe' na waa wa', catseineiⁿ ndāā nn'aⁿ cwanti t'maⁿ naya jndā s'aa Ty'oots'om ñ'eⁿndyu'.

Ndo' tja tsaⁿñeeⁿ, tyotseineiⁿ ndāā nn'aⁿ cha'waa quii' tsjoom na t'maⁿ naya s'aa Jesús ñ'eⁿñê.

Yuscuchjoo jnda Jairo

(Mt. 9:18-26; Mr. 5:21-43)

⁴⁰ Teity'ionnda' Jesús ndaaluee. Quia na jlueeⁿeⁿ w'aandaa, jndyendye nn'aⁿ to'ñoomna jom ñequio na neiⁿna, ee cha'tsondyena mamei'ndoo'na jom. ⁴¹ Tyjee'cañoom cwii ts'aⁿ na jndyu Jairo. Jom cwiluiitquieñê naquii' wats'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. Tcoom'm xtyeeⁿ jo nc'ee Jesús, s'aaⁿ ty'oo na cjaā tsaⁿñeeⁿ waⁿaⁿ. ⁴² Ee m'aaⁿ jnaaⁿ na yuscu, na macandā juu. Cha'na canchoo'we chuu' yu'ñeeⁿ ndo' mañe'cue'. Yocheⁿ na njom Jesús nato na mawjaⁿ waa' tsaⁿñeeⁿ, s'aana' na jeeⁿ tyeeⁿ nacañom'm na jeeⁿ jndye nn'aⁿ.

⁴³ Ndo' quii'ntaaⁿ na m'aaⁿ cwii yuscu na jndā canchoo'we chu wii' tycu na cwicaa nioom'. Jndā seicatsoom cha'tso 'naaⁿaⁿ ñequio nn'aⁿ na cwil'a nasei. Sãā meiⁿcwiindyee joona tīcandāā nntsein'maⁿ jom. ⁴⁴ Tjatseicandyoo'ñê jo naxeⁿ Jesús ndo' tyenquiom'm 'ndyoo liaatco na cwee Jesús. Mañoom' tjameintyjee' na cwicaa nioom'm.

⁴⁵ Quia jo' tax'e Jesús, tsoom:

—¿'Ñeeⁿ juu tyenquiuu' ja?

Cha'tsondye nn'aⁿ jlue ticaliu. Ndo' tso Pedro ñequio nc'iaaⁿaⁿ:

—Ta, jndyendye nn'aⁿ jndā seicanto'na' nacañom' hasta manchjena' 'u cwil'ana, ndo' mawaxe': “¿'Ñeeⁿ juu tyenquiuu' ja?”

⁴⁶ T'o Jesús, tsoom:

—M'aaⁿ 'ñeeⁿ juu na wii' tyenquiuu' ja. Ee ntyjiiya na jndā teil'ue juu najndeiⁿ na matseixmaⁿya na n'maⁿ ts'aⁿ.

⁴⁷ Jndā na ljeii yuscuñeeⁿ na xocandāā nncwantiyuu'ñê, ñequio na cwiteiñê jndyocoom'm xtyeeⁿ jo nnom Jesús. Ndo' ñequio na ndye cha'tsondye nn'aⁿ tjei'yuu'ñê chiuu na tyenquiom'm liaa' Jesús ndo' na mañoom' n'maaⁿ. ⁴⁸ Quia jo' tso Jesús nnoom:

—'U jndaaya, nc'e na matsei'yuya' ts'om' ñ'eⁿndyo jo' na jndā n'maⁿ. Cja' na meiⁿncwii ñomtiuu tanc'oom'.

⁴⁹ Ndicwaⁿ matseineiⁿ ndo' tyjee' ts'aⁿ na jnaⁿ waa' Jairo, ts'aⁿ na cwiluiitquieñe wats'om. Matso tsaⁿñeeⁿ:

—Tantseicachjuu'ti' Tam'aaⁿ ee jndā tue' nomjnda'.

⁵⁰ Jndā na jndii Jesús ñ'oomwaa', tsoom nnom Jairo:

—Tinty'ue', macandā na catseyuu' ñ'eⁿndyo, quia jo' nn'maⁿ nomjnda'.

⁵¹ Ndo' jndā na tueⁿeⁿ na waa w'aa, meiⁿcwii ts'aⁿ tñquiaaⁿ na nncjaaquiee' ñ'eⁿñê, macandā Pedro ñequio Juan ñequio Jacobo, ndo' tsotye yuscuchjoo ñ'eⁿ tsondyee. ⁵² Cha'tso nn'aⁿ jndeiⁿ cwila'xuaana, cwityueena cantyja 'naaⁿ ts'oochjoo. Sãā matso Jesús ndāāna:

—Tantyuee'yo' ee tyoo weeⁿeⁿ, cwe' watsom.

⁵³ Sãā joona, cwe' tyoncona Jesús ee manquiuyana na jndā tue' tsaⁿñeeⁿ.

⁵⁴ Quia jo' t'ueeⁿ ts'o, seineiⁿ jndeiⁿ, tsoom:

—Yuscuchjoo, quicantyya'.

⁵⁵ Mantya tando'nnda' ndo' mañoom' teicantya. Sa'ntjom Jesús na quiana na nlcwa' yuscuchjoo'ñeeⁿ. ⁵⁶ Nn'aⁿ na nda tsaⁿñeeⁿ t'omna na jeeⁿ t'maⁿ tjawee' n'omna, saq̄ Jesús sa'ntjoom na ticaluena nnom meiⁿcwii ts'aⁿ chiuu tuii.

9

Majñom Jesús nn'aⁿ canchoo'wendye (Mt. 10:5-15; Mr. 6:7-13)

¹ Quia jnda seitjom Jesús canchoo'we nn'aⁿ na cwilajomndye ñ'eñê, tqui^a na cala'xmaⁿ na najneiⁿ cha nndaq̄ nntjeiⁿ na naⁿjndii, ndo' na nndaq̄ nla'n'maⁿ na nn'aⁿ wii. ² Jñoom joona na c'oonquiana ñ'oom cantya na matsa'ntjom Ty'oqots'om ndo' na nla'n'maⁿ na nn'aⁿ wii. ³ Tsoom ndaⁿna:

—Meiⁿcwii tjaa ljo' catsaañ'om'yo' na nleil'uee'ndyo' nato, meiⁿ ts'oom'leii, meiⁿ 'naⁿ na cwicañjom s'om, meiⁿ nantquie, meiⁿ tsjo'ñjeeⁿ, mandā liaa na cwee'yo'. ⁴ Meiⁿnquia w'aa yuu na nntsquie'yo', jo caljoo'ndyo'. Ndo' majo' nlu'yo' na nntsa'tsa'ti'yo'. ⁵ Meiⁿnquia tsjoom na tiñe'cato'ñoom nn'aⁿ 'o, quia na cwicalui'yo' tsjoom'ñeeⁿ, calaquia'yo' ts'oⁿjndaq̄ na chuu' nc'ee'yo'. Luaa' nl'a'yo' cha calui'yuu' nacjoo nañ'ñeeⁿ na tícato'ñoomna ñ'oom' Ty'oqots'om.

⁶ Quia jo' jlui'na, ty'ena cha'tso njoom nch'u, tyoñe'quiana ñ'oom chiuu na nlu'i'n'maaⁿndye nn'aⁿ ndo' tyola'n'maⁿ na nn'aⁿ wii.

Tileicatsei'noⁿ Herodes cantya 'naaⁿ Jesús (Mt. 14:1-12; Mr. 6:14-29)

⁷ Jndii Herodes, ts'aⁿ na m'aaⁿ gobiernom, cha'tso na tyoch'ee Jesús. T'maⁿ seiñ'eeⁿna' jom na tyolue nt'om nn'aⁿ na Juan jnda wando'nnda'.

⁸ Nt'om tyolue na Elías jnda teitquioo'ñennda'. Ndo' nt'om tyolue na jnda wando'nnda' cwii profeta na teiyo tyoñequia ñ'oom' Ty'oqots'om. ⁹ Saq̄ tso Herodes:

—Nnc̄o sa'ntjoⁿ na catyjena xtyo' Juan. Quia jo' ¿'ñeeⁿ luaa' na teijndye ñ'oom mandii cantya 'naaⁿ?

Ndo' tyojoo' ts'oom na nnty'iaaⁿ aⁿ juu.

Tquiaa Jesús na tcwa' 'om meiⁿ naⁿnom (Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Jn. 6:1-14)

¹⁰ Jnda na lcwee'nnda' nn'aⁿ na canchoo'we ts'iaaⁿ na jñom Jesús joona, jla'candiina jom cha'tso na jnda l'ana. Quia jo' tjachom joona, ty'ena cwii ntya jo jndaq̄ nddyoo' tsjoom Betsaida. ¹¹ Quia na jliu nn'aⁿ na ljo', ty'entyjona naxeeⁿe. To'ñoom joona ndo' tyotseineiⁿ ndaⁿna cantya na matsa'ntjom Ty'oqots'om. Ndo' sein'maaⁿ nn'aⁿ wii.

¹² Jnda na jaamaaⁿ, ty'entyjaa' nn'aⁿ na canchoo'wendye jom. Jluena:

—Cajñom' nn'aⁿ na c'oona njoom nch'u oo jo ranchoo nn'aⁿ nmeiⁿ ndiocheⁿ na nl'ueena yuu nlquiena ndo' cha nliuena na nlcwa'na, ee ñjaaⁿ tjaa chiuya, tjaa ljo' quiom.

¹³ Saq̄ matsoom ndaⁿna:

—'O quia'yo' na nlcwa'na.

T'oq̄ nañ'ñeeⁿ nnoom, jluena:

—Macandā ñe'om taⁿ tyoo' ñequio we catscaa cwileiñ'oq̄yá. ¿Ljo'ti nntso luaa'? Macandāto xeⁿ tsaalajndaayá nantquie na nlcwa' cha'tsondye naⁿm'aⁿ.

¹⁴ Ndo' nañ'ñeeⁿ na cwe' tomti naⁿnom, cha'na 'om meiⁿndyena. Quia jo' tsoom ndaⁿq̄ nn'aⁿ canchoo'we:

—Candu'yo' ndaa na'm'a'na' na cwindyuaandyena xje' nntmaa' na wen'aa' wen'aa' nchoo' qui na cwii cwii tmaa'.

¹⁵ Ndo' l'ana na ljo', teindyuaandye cha'tsondye nn'a'. ¹⁶ Jnda' jo' to'floom 'om ta' tyoo' ñequio we catscaa'ñee'. Jlundaañê cañoom'luee, tquiaa' na quian'l'uaa' Ty'oqts'om. Jnda' chii tyee' joona', tquiaa' ndaa' nn'a' na t'maa' na cwila'jomndye ñ'e'ñê ts'iaa' na mach'ee' na cat'oom na'ñee' joona' ndaa' nn'a' na jndyendye. ¹⁷ Cha'tsondye na'ñee' tcwa' tjacjoona. Ndo' 'ndiiche'na' na ticandyue lcwa'na. Quia na jnda' jla'tjomna jo', too' canchoo'we tsquiee.

Macwji'yuu'ñe Pedro na Jesús cwiluiñê Cristo

(Mt. 16:13-19; Mr. 8:27-29)

¹⁸ Cwii xuee'ñee' m'aa'ndyo Jesús cwii ntyja na matseinei' nnom Ty'oqts'om. Mañ'ee' nn'a' na cwila'jomndye ñ'e'ñê. Tax'ee' ndaana, matsoom:

—¿'Ñee' juu cwilue nn'a' na cwiluiindyó?

¹⁹ Joona t'oqona nnoom:

—Nt'om nn'a' cwilue 'u Juan, ts'a' na tyotseits'oomñe nn'a'. Ndo' nt'omche' cwilue 'u Elías. Ndo' nt'omche' cwilue na 'u cwii profeta na tyofnequia ñ'oom' Ty'oqts'om tandyo xuee na jnda' wando'nnda'.

²⁰ Ndo' tsoom ndaana:

—Ndo' 'o je', ¿'ñee' juu cwindu'yo' na cwiluiindyó?

T'o Pedro, tsoom:

—'U cwiluiindyu' nquii Cristo na jna' na m'aa' Ty'oqts'om.

Matseicandii Jesús na nncuee'ne

(Mt. 16:20-28; Mr. 8:30-9:1)

²¹ Quia jo' sa'ntjoomtyee' na mei'cwii ts'a' ticaluena nnom na ljo'.

²² Matsoom:

—Ja na cwiluiindyó ts'a' na jna' cañoom'luee maxje' tseixma'ya na jndye nawi' catjo'. Nn'a' na cwiluiitquiendye, ñequio ntyee na cwiluiitquiendye, ñequio nn'a' na cwit'moo'ñ ljeii na tqee' Moisés nnc'omna na ticuee' n'omna ja. Nla'cuee'na ja, saa' xuee jnda' ndyee nncwa'ndo'xco.

²³ Jnda'quia tsoom ndaa' cha'tsondyena:

—Mei'cwi'ñee'che' ts'a' na l'ue ts'om na nncw'aa'ñe ja, cwji'ñê cantyja na mateituu nque'. Caljoya ts'oom nawi' na matjoom ticwii xuee, ndo' candyontyoo' cantyja na mats'aa, meii' quio jo' cuee'ne'. ²⁴ Ee mei'nquia ts'a' na mañequiaañe na catjom ljo' na nntjom nc'e na m'aa' cantyja 'na'ya, tsa'ñee' nlu'i'n'maa'ñê. Saa' mei'cwi'ñee'che' ts'a' na mal'uee'ñe che'nquii chiuu nlu'i'n'maa'ñê, majo'to jo' nntsuuñe. ²⁵ Quia jo' yuu waa je' na mateijndeina' ts'a' meii' cha'waa tsjoomnancue cuaana' na 'naa'a' x' nntsuu aña'aa'a' ndo' mateityuii'ñe che'nque'. ²⁶ Ndo' meinquia ts'a' na m'aa' na jnaa' cantyja 'na'ya ñequio ñ'oom naya 'na'ya, ja na cwiluiindyó ts'a' na jna' cañoom'luee nc'oo'ya na jnaa'a' tsa'ñee' quia nndyoonnda'a na matseit'maa'ñena' ja, ñequio na matseit'maa'ñena' Tsoy'a ndo' ñequio ángeles na lju'ndye. ²⁷ Saa' mayuu'che', nndye'yo' nntsjoq, nt'om nn'a' na m'a' ñjaa' xocwjena hasta xe' jnda' nty'iaandaana cantyja na matsa'ntjom Ty'oqts'om.

Seichui'na' Jesús

(Mt. 17:1-8; Mr. 9:2-8)

²⁸ Jnda' cha'na ñee' xueendyo na seineii' ñ'oommei', tjawaa' cwii ta na nntseinei' nnom Ty'oqts'om. Tjañ'oom Pedro ñequio Juan ñ'e' Jacobo. ²⁹ Ndo' yoche' na matseinei' nnom Ty'oqts'om, seichui'na' nnoom.

Ndo' s'aana' na jeeⁿcheⁿ ndya' canchii' liaⁿaⁿ, jnda'jom maco'na' lui'.
 30 Ndo' teitquioo'ndye we naⁿnom na cwila'neiⁿ ñ'eⁿñê, Moisés ñ'eⁿ Elías jo'.
 31 Seixueeña' ndiocheⁿ nacañoomna, ndo' jla'neiⁿna ñ'eⁿñê cantyja na nla'cuee' nn'aⁿ jom quia na nncjaⁿ Jerusalén. 32 Ndo' Pedro, jeeⁿ seijaa'ñe tsaⁿtsjom nacjoom'm ñequio nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê saⁿ jndaⁿ l'ana na tícandana. Jo' chii nty'iaana nacaxuee na matseixmaⁿ Jesús ndo' nty'iaa ndaⁿna we naⁿnom'ñeeⁿ na teitquioo'ndye ñ'eⁿñê. 33 Juu xjeⁿ na cwitoⁿ'ndye naⁿ'ñeeⁿ ñ'eⁿ Jesús, tso Pedro nnoom:

—Ta, jeeⁿ ya na m'aaⁿyâ ñjaaⁿ. Cwa nl'aayâ ndyee xquie'ncwaⁿ!, cwii cwenta' 'lu, cwii cwentaa' Moisés ndo' cwii cwentaa' Elías.

Saⁿ ticatsei'noⁿ Pedro ljo' na tsoom. 34 Yocheⁿ na matseineiⁿ na ljo', jndyocue cwii nchquiu na seicata'na' joona. Ndo' jeeⁿ nioom tyuena na tjaa'ñena' joona naquii' nchquiu'ñeeⁿ. 35 Ndo' teic'uaa jndyee' Ty'oqots'om naquii' nchquiu'ñeeⁿ, matso:

—Luaañe Jndaaya na jeeⁿ candya' ts'oqⁿ'ya. Candye'yo' ñ'oom'ñom.

36 Jnda' na teicheⁿ na seiⁿeⁿ Ty'oqots'om, jliuna ñenquii Jesús cwii m'aaⁿ. Ndo' xuee na cwityom'aⁿtina, meiⁿ'cwii ts'aⁿ ticaluena nnom chiuu waa na nty'iaana.

Sein'maⁿ Jesús tyochjoo

(Mt. 17:14-21; Mr. 9:14-29)

37 Cwiicheⁿ xuee quia na jnda' tquiocuena sjo'ñeeⁿ, tjacatjomñe cwii tmaaⁿ' t'maⁿ nn'aⁿ joona. 38 Naquii' tmaaⁿ'ñeeⁿ seixuaa cwii ts'aⁿ, tso:

—Ta, mats'aaya ty'oo njom' na canty'ia' ljo' matjom ti'jndaaya, ee ñenqueⁿ tuiiñê. 39 Luaa matjom, mat'uii jndyetya jom, ndo' mach'ee na jndei matseixuaⁿ. Cwiteiñê ndo' cwicalui' chom' 'ñom. Nc'uaa' ma'ndii jom xeⁿ jnda' seity'uiiñe jom. 40 Ndo' jnda' seity'oondyo ndaⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿndyu' na catjeii'na jndyetya saⁿ tícandaⁿ l'ana.

41 T'o Jesús, matsoom:

—O nn'aⁿ na tiñe'cala'yuyoyo' ndo' quie' n'om'yo', hasta cwanti yo na macaⁿ'na' na c'oqⁿ'ya ñ'eⁿndyo' ndo' na matseiquii ts'oqⁿ'ya quiondyo'.

Jnda' jo' tsoom nnom tsoty tyochjoo'ñeeⁿ:

—Candyo'ñ'oom' ti'jnda' ñjaaⁿ.

42 Ndo' yocheⁿ na mandyotseicandyoo'ñe tyochjoo, seiquioo tsaⁿjndii jom ndo' s'aa na jndei tyoteiñê. Saⁿ seitia' Jesús tsaⁿjndii. Sein'maaⁿ tyochjoo jnda' chii tquiaaⁿ juu nnom tsoty. 43 Cha'tso nn'aⁿ na nty'iaa na luaa', jeeⁿ tjawee' n'omna cantyja na t'maⁿ najndei na matseixmaⁿ Ty'oqots'om.

Matseicandiinda' Jesús na nncueeⁿ'eⁿ

(Mt. 17:22-23; Mr. 9:30-32)

Ndo' ncuee'ñeeⁿ jndyendye nn'aⁿ jeeⁿ tyojaawee' n'omna cha'tso na tyoch'ee Jesús. Ndo' seiⁿeⁿ ndaⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaaⁿ. 44 Tsoom:

—Quiandyo' na cjo' ñ'oommeiⁿ n'om lua'qui'yo'. Ja na cwiluiindyⁿ ts'aⁿ na jna' cañoom'luee maxjeⁿ ñeⁿquiaa ts'aⁿ cwenta ja luee nn'aⁿ.

45 Saⁿ joona ticala'noⁿ'na ñ'oommeiⁿ ee seicu'na na nliuna joona'. Ndo' nquiaana na nnta'x'eena 'ñom chiuu ma'moⁿ'na'.

¿'Ñeeⁿ t'maⁿti cwiluiiñe?

(Mt. 18:1-5; Mr. 9:33-37)

⁴⁶ Joo nn'aⁿ canchoo'we tyola'n̄'eeⁿ ndyueena 'ñeeⁿ cwii joona nnc'oom na t'maⁿti nntseixmaⁿ. ⁴⁷ Jndā na sei'nqⁿ Jesús chiuu waa na m'aaⁿ n'omna, quia jo' to'ñoom cwii yucachjoo, tqueeⁿ juu nacañom'm. ⁴⁸ Tsoom ndāāna: —Mei'nquia ts'aⁿ na maco'ñom yucachjoom'aaⁿ nc'e xueya, ja maco'ñom tsaⁿ'ñeeⁿ, ndo' mei'nquia ts'aⁿ na maco'ñom ja, mati maco'ñom tsaⁿ'ñeeⁿ nguii na ñjom ja. Nc'e na luaa', ts'aⁿ na cjeti cwiluiiñe quii'ntaaⁿ'yo', tsaⁿ'ñeeⁿ cwiluiit'maⁿ'ñetyeeⁿ.

Nn'aⁿ na m'aⁿ cantyja 'naⁿya
(Mr. 9:38-40)

⁴⁹ Quia jo' t'o Juan, tsoom:

—Ta, nty'iaayā cwii ts'aⁿ na macwji' na'jndii naquii' n'om nn'aⁿ ñequio xue'. Ndo' l'uuyā nnoom ticwanaaⁿ ee nchii ñ'eⁿ jaa matseijomñē.

⁵⁰ Sāā Jesús tsoom nnom:

—Tindu'yo' na ticwanaaⁿ ee juu ts'aⁿ na tic'oom nacjooya, maxjeⁿ matseijomñē ñ'eⁿndyo jaa.

Matseitia' Jesús Jacobo ñ'eⁿ Juan

⁵¹ Quia na jndā jaawe'ntyjo xjeⁿ na nnc'o'ñom Ty'o'ots'om jom cañoom'luee, quia jo' ñ'e'cwii seijndaa'ñē na wjaⁿ Jerusalén. ⁵² Ndo' ñjomñeeⁿ nn'aⁿ na c'oo cwii tsjoom chjoo, tsjoom nn'aⁿ samaritanos. Ty'e na'ñeeⁿ na nla'jndaa'ndyena cantyja na nncuee'cañoom ñequio nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñē. ⁵³ Sāā nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ tical'ue n'omna na nljoo'ñē tsjoomna ee jla'nqⁿna na Jerusalén wjaⁿ. ⁵⁴ Quia jo' we nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom'm, Jacobo ñ'eⁿ Juan, quia na nty'iaana na luaa', jlueena:

—Aa ndi' Ta, ¿aa nncwancue' na nl'aayā cha'na s'aa Elías? Nntaaⁿ'yā na quioo chom na nnaⁿ cañoom'luee nacjoo na'm'aⁿl' cha nntseicwjeena' joona.

⁵⁵ Sāā jom taqueeeⁿ, seitiaaⁿ'aⁿ joona, tsoom:

—'O ticala'nqⁿ'yo' ljo' cwii nnoom cwilaxmaⁿ'yo'. ⁵⁶ Ee ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee tīcandyōō na nncwji'a na cwita'ndo' nn'aⁿ. Ja jndyōō na nncwji'n'maaⁿndyō joona.

Mana ty'ety'etina cwiicheⁿ tsjoom chjoo.

Nn'aⁿ na ñ'e'calajomndyena ñ'eⁿ Jesús
(Mt. 8:19-22)

⁵⁷ Yocheⁿ na ñjomndyena nato, tso cwii ts'aⁿ nnoom:

—Ta, ja nntseijomndyō ñ'eⁿndyu' meiⁿ'yuucheⁿ na wja'.

⁵⁸ T'o Jesús nnom, tsoom:

—Candyē majndaa' lue'la'ayō', ndo' cantsaa majndaa' cantquiaayo', sāā ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, meiⁿ yuu na nncwajndyā, tijndaa'.

⁵⁹ Ndo' tsoom nnom cwiicheⁿ ts'aⁿ:

—Candyotseijomndyu' ñ'eⁿndyō.

Sāā tso tsaⁿ'ñeeⁿ nnoom:

—Jeeⁿ sa 'u Ta, quiaaⁿ na wanaaⁿ na caty'iuindyāā tsotyā, quia jo' yuu' je', nñ'aⁿya ñ'eⁿndyu'.

⁶⁰ Ndo' tso Jesús nnom tsaⁿ'ñeeⁿ:

—Ca'ndii' nmeiⁿl'. M'aⁿ nt'om nn'aⁿ na ticata'ndo' cantyja 'naⁿya, la'xmaⁿna cha'cwijom l'oo. Joona caty'iuundyē ntyjeena. Sāā 'u cja'quiaa' ñ'oom cantyja na matsa'ntjom Ty'o'ots'om ndāā cha'tso nn'aⁿ.

⁶¹ Tso cwiicheⁿ ts'aⁿ nnoom:

—Ta, nntseijomndyō ñ'eⁿndyu', sāā quiaa' ñ'om' na jocwaⁿjndyāā nn'aⁿ w'aya na majō.

⁶² T'o Jesús nnom, matsoom:

—Meiⁿcwiⁿñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na mato^l na matseijomñe ñ'eⁿndyo, aa tixcweeⁿ ts'om, ñenquiiⁿcheⁿ ñjom ts'om cantyja na jnda 'ndii, matseijomnaⁿ tsaⁿñeeⁿ cha'cwijom ts'aⁿ na mat'uii ts'oomsnda saa mawaqueⁿxeⁿ, tsaⁿñeeⁿ ticatsonaⁿ na nncjaaquieeⁿñe cantyja na matsaⁿntjom Ty'oots'om.

10

Majñom Jesús ndyeen'aaⁿ nchoo' qui nchoo' we nn'aⁿ

¹ Jnda teinom nmeiⁿ, tjeiiⁿñe Jesús nt'omcheⁿ nn'aⁿ, ndyeen'aaⁿ nchoo' qui nchoo' wendyena. Jñoom we we, we wendyena na c'oojndyeena ticwii tsjoom ndo^l ticwii joo yuu na quia nncjaa nqueⁿ. ² Tsoom ndaana:

—Jndye nn'aⁿ m'aⁿ na tyoondye ñ'oom naya. Matseijomnaⁿ naⁿñeeⁿ cha'cwijom lqueeⁿ na jnda tmaⁿ. Saa naⁿntjom na nntyje lqueeⁿ, meiⁿchjoo tijndye. Cwe^l jo^l cataⁿyo^l nnom Ta Ty'oots'om na cajñomtyeeⁿ nt'omcheⁿ naⁿntjom na nnteiⁿjndeiⁿ 'o na nntjeiⁿyuuⁿndyo^l ñ'oom naya ndaa naⁿñeeⁿ.

³ Ndo^l tsotyeen'cheⁿ ndaana:

—Catsaⁿyo^l. Queⁿyo^l cwenta, majñooⁿya 'o quiiⁿntaaⁿ nn'aⁿ na wiⁿndye. Matseijomnaⁿ 'o cha'cwijom canmaⁿ na m'aⁿ quiiⁿntaaⁿ lobo.

⁴ Tintsaañ'om'yo^l 'naⁿ na cwicañjom s'om, meiⁿ chetsjaⁿ, meiⁿ lloom. Ndo^l nchii na nlaⁿchjuundyo^l na nlaneiⁿyo^l ñ'eⁿ nn'aⁿ nato. ⁵ Meiⁿnquia w'aa na nntsquieⁿyo^l, canduⁿjndyeeⁿyo^l ndaa nn'aⁿ w'aaⁿñeeⁿ: “Quiaa Ty'oots'om na ya m'aⁿyo^l ñ'eⁿ ntyjeeⁿyo^l.” ⁶ Ndo^l nn'aⁿ w'aaⁿñeeⁿ xeⁿ cwilaⁿxmaⁿ na catoⁿñoom nayaⁿñeeⁿ, quia jo^l caljonaⁿ quiondyena, saa xeⁿ na ticalaⁿxmaⁿna na nntoⁿñoomna juunaⁿ, quia jo^l calcweⁿnddaⁿna ñ'eⁿndyo^l. ⁷ Ndo^l w'aa yuu na nntsquieⁿyo^l, jo^l caljooⁿndyo^l. Nchii cwe^l cwii ndo^l cwii w'aa nncⁿom'yo^l. Cwaⁿyo^l ndo^l cweⁿyo^l nantquie na ñeⁿquiana ndaaⁿyo^l. Ee tsaⁿntjom maxjeⁿ tseixmaaⁿ na coⁿñoom na mawantjoom. ⁸ Meiⁿnquia tsjoom na nntsquieⁿyo^l ndo^l nntoⁿñoomna 'o, cwaⁿyo^l meiⁿnquia nantquie na ñeⁿquiana ndaaⁿyo^l.

⁹ Calanⁿmaⁿyo^l nn'aⁿwii na m'aⁿ jo^l jo^l ndo^l canduⁿyo^l ndaana: “O nn'aⁿ, juu na matsaⁿntjom Ty'oots'om nn'aⁿ, matseindyooⁿñenaⁿ jo ndaaⁿyo^l.” ¹⁰ Saa meiⁿnquia tsjoom na nntsquieⁿyo^l na tiñeⁿcalaⁿljo nn'aⁿ 'o, caluiⁿyo^l ts'om nataa ndo^l canduⁿyo^l: ¹¹ “Cwilaquiaayâ ts'o jndaⁿ na niom tsjomⁿyo^l na chuuⁿncⁿaaⁿâ. Nmeiiⁿ cwilⁿaayâ na cwitⁿmooⁿyâ na 'o tiñeⁿcatoⁿñoomⁿyo^l ñ'oomⁿ Ty'oots'om. Saa calaⁿnoⁿyo^l juu na matsaⁿntjoom nn'aⁿ matseicandyooⁿñenaⁿ na m'aⁿyo^l.”

¹² Quia jo^l tsotyeen'cheⁿ ndaana:

—Nndyeⁿyo^l nntsjoq quia na nncueⁿntyjo xuee na nncuⁿxeⁿ Ty'oots'om nn'aⁿ, nlcoⁿwiⁿtinaⁿ nn'aⁿ tsjoomⁿñeeⁿ, nchüti nn'aⁿ tsjoom Sodoma.

Njoom na m'aⁿ nn'aⁿ na tiñeⁿlaⁿcanda (Mt. 11:20-24)

¹³ 'Wiⁿ nntjomⁿyo^l 'o nn'aⁿ tsjoom Corazín. Mati 'o nn'aⁿ tsjoom Betsaida, ee xeⁿ jo ndaa nn'aⁿ tsjoom Sidón ñ'eⁿ Tiro t'mooⁿya juu najndeiⁿ na matseixmaⁿya chaⁿxjeⁿ t'mooⁿya ndaaⁿ 'o, tyuaaⁿ jlaⁿcandaⁿndye naⁿñeeⁿ na teindyuaandyena na tcweeⁿna liaa na taa ndo^l tioonaa tsjaaⁿ nqueⁿna na cwitⁿmooⁿna na cwilcweⁿ n'omna. ¹⁴ Cwe^l jo^l, xuee na nntuⁿxeⁿndye nn'aⁿ, t'maⁿnti nlcoⁿwiⁿnaⁿ 'o nchiiti nn'aⁿ tsjoom Tiro ñ'eⁿ Sidón. ¹⁵ 'O nn'aⁿ tsjoom Capernaum, ¿aa ndyaⁿ cwilatuuⁿyo^l na cañoomⁿlueecheⁿ nntseiwendyenaⁿ 'o, cwe^l ee na jndye ts'iaaⁿ s'aaya quiiⁿntaaⁿyo^l? Maxjeⁿ nntiom Ty'oots'om 'o yuu na njoomticheⁿ na macoⁿwiⁿnaⁿ nn'aⁿ.

¹⁶ 'Ts'aⁿ na mandii ñ'oom na cwiiñeⁿquiaⁿyo^l, mañ'oomya jo^l mañeeⁿ. Saa ñeeⁿ na nts'ooⁿ 'o, maja mach'ee tsaⁿñeeⁿ na nts'ooⁿ. Ndo^l ñeeⁿ na nts'ooⁿ ja, nquii na jñom ja mach'ee tsaⁿñeeⁿ na nts'ooⁿ.

Na lcwee' ndyeen'aa'n nchoo' qui nchoo' we nn'a'n

17 Quia na jnda tquiennda' ndyeen'aa'n nchoo' qui nchoo' we naⁿñeeⁿ na jñom Jesús, ñequio na neiiⁿna jluna:

—Ta, hasta naⁿjndii tuee'ndyecje ndaayâ ñequio xue'.

18 Tso Jesús ndaana:

—Ntyjiiya na jnda tyuii' najndeii na ñeseixmaⁿ Satanás. Ñejomto tiooñê cha'cwijom tioo chom tsuee. 19 Ja jnda tquiaya najnda'yo', cha meiiⁿ candyue'yo' canduu ñ'eⁿ caljo, meiⁿchjoo tjaa ljo' nntjom'yo'. Ndo' nnaⁿndyo' ñequio cha'tso najndeii na matseixmaⁿ Satanás na m'aaⁿ nacio'yo'. Meiⁿcwii nmeiⁿ xocal'a nata' 'o. 20 Saa tinc'om'yo' na neiⁿ'yo' cwe' cantyja na cwituee'ndyecje naⁿjndii ndaa'yo'. C'om'yo' na neiⁿ'yo' nc'e na jnda teiljeii ncu'e'yo' cañoom'luee.

Jesús ma'mooⁿ na neiiⁿeⁿ

(Mt. 11:25-27; 13:16-17)

21 Mañejuuti xjeⁿñeeⁿ, tioo na neiiⁿ Jesús nc'e Espíritu Santo. Toqⁿoⁿ na matseineiⁿ nnom Ty'oots'om, tsoom:

—Matseit'maaⁿndyo' 'u Tsootyaya na cwiluiindy' na matsa'ntjom' cañoom'luee ñequio nnom tsjoomnancue. Ee jnda tany'iuu'ndyu' ñ'oommeiⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ na cwe' jndo'to n'om ñequio nn'aⁿ na jeeⁿ t'maⁿ cwila'noⁿ. Ndo' jnda seicanooⁿ joona' ndaaⁿ nn'aⁿ na cje cwil'a. Mayuu' Ta, ee luua' waa na tjawee' ts'om'.

22 Jnda jo' seineiⁿnnda' Jesús ndaaⁿ nn'aⁿ na cwindye, tsoom:

—Nquii Tsootyaya Ty'oots'om cha'tso nnom jnda tioom l'ooya. Tjaa 'ñeeⁿ matseiⁿnoⁿ chiuu tseixmaⁿya na cwiluiindy' Jnaaⁿ, macandaⁿ nqueⁿ ntyjeeⁿ. Meiⁿ tjaa 'ñeeⁿ matseiⁿnoⁿ chiuu tseixmaⁿ Tsootyaya, macandaⁿ ja na cwiluiindy' Jnaaⁿ mantyjiiya. Ndo' mati meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na l'ue ts'oqⁿ na nntseiⁿnoⁿ chiuu tseixmaⁿ Tsootyaya, mañequia na nntseiⁿnoⁿ.

23 Quia jo' taqueeⁿ, nty'iaaⁿaⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, tsoom ndaana na ñenqueena:

—Jeeⁿ neiiⁿ nn'aⁿ na cwinty'iaandaⁿ ts'iaaⁿ na cwinty'ia'yo' na mats'aaya.

24 Candye'yo' nntsjoq, jndye profetas ñequio reyes na tyotsa'ntjom, jeeⁿ tyocantyjaa' n'omna na nnty'iaandaana ts'iaaⁿmeiⁿ na cwinty'ia' 'o na mats'aa ndo' na nndyena ñ'oom na cwindye' 'o na mañequia, saaⁿ ticanty'iaana meiⁿ tîcandyena.

Naya na s'aa ts'aⁿ samaritano

25 Teintyjee' cwii ts'aⁿ na ma'moⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés. Tax'ee nnom Jesús na cwe' ñe'canty'iaa' chiuu nnts'aaⁿ. Matso:

—Ta, çcwaan' na tseixmaⁿya na cats'aa cha na nndaya na ticantycwii na nncwa'ndo'a?

26 T'o Jesús nnom, tsoom:

—¿Chiuu t'maⁿ ljeii na mawaa? ¿Chiuu matseiⁿnoⁿ na matseiⁿnaⁿ juuna?

27 T'o tsaⁿñeeⁿ, matso:

—Ljeiiⁿñeeⁿ luua matsa'ntjomna: “C'oom' na candya' ts'om' Ta Ty'oots'om cwenta' ñequio na xcwee'ya ts'om', ñequio cha'waa na jnda ntyji', ñequio cha'waa na jndu' ndo' ñequio cha'waa na jndo'ya ts'om'.” Ndo' mati masona': “C'oom' na wi' ts'om' x'ia' cha'xjeⁿ na jnda ntyji' ñequio nncu'.”

28 Quia jo' tso Jesús nnom:

—Majo'ndyo ñ'oom na t'o'. Catseicanda' nmeiⁿ, quia jo' nnda' na nncwando'.

29 Saa tsaⁿñeeⁿ na ñe'cwji'yañe cheⁿnqueⁿ tax'eennaaⁿaⁿ 'ndyoo Jesús, tsoom:

—¿Ñeeⁿ juu cwiluiiñe x'iaya?

³⁰T'ò Jesús, tsoom:

—Ndi', t'oom cwii tsaⁿs'a. Jnaaⁿ Jerusalén na wjaacueeⁿ tsjoom Jericó ndo' tioundye naⁿcanty'ue cjoom'm. Tjeii'na 'naaⁿaⁿ, jla'quieeⁿndyena jom, 'ndyena jom na majaaweeⁿeⁿ. ³¹Ndo' seijomna' na wjaacue cwii tyee cwentaa nn'aⁿ judíos juu nato'ñeeⁿ. Ndo' quia na ljeiiⁿ juu ts'aⁿ na tqúee'ñe, tjanquiaañê, chii teinoom'm. ³²Majo'ti s'aa cwii ts'aⁿ levita. Jnda na mawjaawiñoom'm jo' jo' ndo' ljeiiⁿ juu, majo'ti tjanquiaañê chii teinoom'm. ³³Saa cwii ts'aⁿ ndyuaa Samaria na wjaa nato'ñeeⁿ, quia na tjawiñoom'm tsaⁿñeeⁿ ndo' na nty'iaaⁿaⁿ juu tioo na jeeⁿ wi' ts'oom. ³⁴Tjantyjaaⁿaⁿ juu. Tioom seitye ñ'eⁿ winom yuu na tqúee'ñe, jnda chii seityeeⁿ liaa. Jnda jo' tei'caljoom juu quioo' na ñeljoom. Tjañ'oom juu w'aa na cwe' cwiquieya nn'aⁿ. Jo' jo' teix'eeⁿ juu. ³⁵Cwiicheⁿ xuee quia na mawjaⁿ, tjeiiⁿeⁿ we tsjo'ñjeeⁿ s'om denarios, tqúiaaⁿ joona' nnom ts'aⁿ na waa' w'aa'ñeeⁿ. Tsoom nnom: “Cateix'ee' jom ndo' xeⁿ nlcaⁿtina' s'om, quia nndyolcwa'la, ntseicandaⁿndyo.” ³⁶Quia jo' tax'ee Jesús 'ndyoo tsaⁿ na matsei'naaⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés, tsoom: “¿Chiuu matsei'tiuu', 'ñeeⁿ cwii na ndyeendye naⁿñeeⁿ cwiluiiñe x'iaa' ts'aⁿ na tioundye naⁿcanty'ue nacjoo'?”

³⁷T'ò tsaⁿñeeⁿ, matso:

—Juu ts'aⁿ na ty'oom na wi' ts'om ñ'eⁿñê cwiluiiñe x'iaaⁿaⁿ.

Ndo' tso Jesús nnom:

—Cja', ndo' majo'ti catsa'.

Tja Jesús na m'aaⁿ Marta ñ'eⁿ María

³⁸Tjatjati Jesús ñequio nn'aⁿ na cwí'oo ñ'eⁿñê. Tquiena cwii tsjoom chjoo. Ndo' cwii yuscu na jndyu Marta, seiljo joona waa'. ³⁹M'aaⁿ tyjee tsaⁿñeeⁿ na jndyu María, juu tjacjoo cwii ntyjaa' Jesús na mandii ñ'oom na matseineiiⁿ. ⁴⁰Saa Marta, tileicalui'ñê na jeeⁿ matsein'oom'ñê. Tjantyjaaⁿaⁿ Jesús, tsoom nnom:

—Ta, ¿aa mando' na ñencõ ma'ndii nomtyjõ na catsei'n'ooⁿndyo? Catsu' nnoom na cateijneiⁿ ja.

⁴¹T'ò Jesús, tsoom nnom:

—'U leii, Marta, t'maⁿ matseiñ'eeⁿna' 'u na jndye ñ'omtiu m'aaⁿl. ⁴²Saa ñecwii waa na macaⁿna', ndo' nomty'iu' María jnda tjeii'ñê cwii na yati cwentaaⁿaⁿ, na mañeeⁿ ñ'oom naya. Ndo' tjaa 'ñeeⁿ nncwji' na matseixmaaⁿ juuna'.

11

*Ma'moⁿ Jesús chiuu nlanaaⁿya nnom Ty'oots'om
(Mt. 6:9-15; 7:7-11)*

¹Tyom'aaⁿ Jesús cwii joo na matseineiiⁿ nnom Tsotyeeⁿ. Quia na jnda jnda seineiiⁿ, cwiindye joo nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, tso nnoom:

—Ta, ca'moⁿl ndaayâ chiuu nlanaaⁿyâ nnom Ty'oots'om, cha'xjeⁿ na t'moⁿ Juan ndaaⁿ nn'aⁿ na tyola'jomndye ñ'eⁿñê.

²Tsoom ndaana:

—Quia na cwilaneiⁿyo' nnom Ty'oots'om, candu'yo':

Tsotyaayâ na m'aaⁿl cañoom'luee ñequii'cheⁿ catseit'maaⁿñena' xue'.

Candyo cantya na matsaⁿntjom' naquii' n'ooⁿyâ.

Caluii cantya na 'u l'ue ts'om' nnom tsjoomnancue cha'xjeⁿ na cwiluii cañoom'luee.

3 Quiaa' na nlcwaa'â ticwii xuee.

4 Ndo' catseit'ma' n'ts'om' jâ jnaa'yâ,

ee mati cwila't'ma' n'o'o'yâ cha'tso nn'a' na cwila'tjoondye ndaayâ.
Cateijndei' na tincjaachuufena' jâ na n'l'aayâ yuu na ticatsa'ntjomna'.
Ndo' catseicandyaandyu' jâ l'o juu natia.

5 Mati tsoom ndaana:

—Cal'uuya xe' n'cwiindyoy' 'o ya ñ'oom ñequio cwii ts'a'n, ndo' xcwe tsjom nncja' na m'aa' tsa'ñee' na nntsu' nnoom: “Aa ndi', cateijndei'ya' ndyee ta' tyoo' ja. 6 Ee je'ndyo tyjee' cwii ts'a'n na ya ñ'oom ja ñ'e'ñe w'aya na cwe' mawinomyaa', tquia quia wjaatyee'che". Ndo' ja tjaa'na' ljo' ya na nlcwaa'a'.” 7 Quia jo' naquii' w'aache' nnc'o'o', nntsoom: “Jee' sa 'u, tañe'quicantya, ee jnda seicu'tya' n'ndyoots'a, ndo' jnda mawaya cjoo' jnduu. Mati ntseindaaya jnda jdana. Jo' chii xonda' na nntei'ndei' na maco'.”

8 Candye'yo' nntsjoo, meii' na ts'a'n na ya ñ'oom 'u ñ'e'ñe, xoquintyaa' na nntei'nei' 'u. Cwe' ee na jndei' 'ndyo', jo' na n'quicantjatoom na ñequiaa' cha'tso na maca'na' 'u. 9 Jo' chii ja matsjoo ndaa'yo': Cata'yo' nnom Ty'oots'om quia jo' ñequiaa'. Cjoo'ya n'om'yo' na cal'uee'ndyo' chiuu ya jo nnoom, quia jo' nliu'yo'. Macwe' na ca'ma'yo' ndo' nnaa' cha'cwijom cwii 'ndyoots'a jo ndaa'yo'. 10 Ee mei'cwi'ñee'che' ts'a'n na waa na maca' nnom Ty'oots'om, maxje' nlo'ñom. Ndo' ts'a'n na mal'ue, maxje' nleji. Ndo' ts'a'n na ma'ma', maxje' nnaa' jo nnom.

11 Aa ndya' m'aa' cwiindyoy' 'o xe' n'lc'a' jnda' tyoo' njom', ¿aa cwe' tsjo' ñequiaa'yu' nnoom? Oo xe' n'lc'a' catsca' njom', ¿aa catsuu ñequiaa' nnoom? 12 Oo xe' n'lc'a' tsei'caxti njom', ¿aa ñequiaa'yu' catsjo nnoom? 13 Jo' chii xe' na 'o na tia nn'a'ndyo' nquiu'yo' na ñequia'yo' 'na' na ya ndaa' nda'yo', majndeiitiche' nquii Tsoty'e'yo' na m'aa' cañoom'luee ñequiaa' Espiritu Santo naquii' n'om nn'a' na cwita' juu nnoom.

Cwilueyoona na Jesús tsa'jndiitquiee matseixmaa'
(Mt. 12:22-30; Mr. 3:19-27)

14 Tjei' Jesús tsa'jndii naquii' ts'om ts'a'n na tileicatseinei'. Jnda na jlui' tsa'jndii, quia jo' tco'yana' tsa'ñee', ya seinei'. Ndo' jee' tjawee' n'om nn'a'.

15 Saa cwantindye joona tyoluena:

—Tsa'm'aa' macwjee'e' na'jndii naquii' n'om nn'a' cwe' nc'e na matseix-maa' najndei' tsa'jndiitquiee Beelzebú.

16 Ndo' nt'omche' cwe' na ñe'cal'a' xje' jom, tyota' cwii 'naa' cha ca'mo'na' na cañoom'luee cwina' najnei'. 17 Saa jom na mantyje' ñ'omtiuu 'naa'na, tsoom ndaana:

—Xe' cwito'ndye nn'a' ndyuaa yuu na matsa'ntjom cwii gobiernom, maxje' nntyuui' cantya na matsa'ntjoom. Ndo' nn'a' na m'a' cwii w'aa, xe' ntjoom' cwi'ma', maxje' cwila'tyuui'ndye che'nquieena. 18 Mati Satanás xe' mato'ñe che'nque', quia jo' ¿chiuu nnts'aayuuna' na nljotyee' cantya na matsa'ntjoom? Luaa' matsjoo' ee 'o cwindu'yo' na ja macwji'a na'jndii naquii' n'om nn'a' nc'e Beelzebú. 19 Ee xe' mayuu' na ja macwji'a na'jndii ñequio najndei' na matseixma' Beelzebú, quia jo' mati nc'iaa'yo', ñequio najndei' jom cwitjei'na na'jndii naquii' n'om nn'a'. Saa nc'e na tiyuu' na ljo', jo' chii cantya na cwil'a' joona macwji'yuu'ñena' na tixcwe cwitjei'yo' cwenta. 20 Ee xe' na ñequio najndei' na matseixma' Ty'oots'om macwji'a na'jndii naquii' n'om nn'a', ma'mo'na' na juu na matsa'ntjom Ty'oots'om nn'a', jnda tyjee'cañoomna' 'o.

21 Manquiu'yo' ts'a'n na maleichuu l'o ts'iaa' cwentaa' tia', waa najnei'. Jo' na ya mach'ee' cwenta wa'a'. Ndo' tjaa'na' ljo' nntjoom 'naa'a' na niom.

²² Saa quia nncwjee'cañoom cwiicheⁿ ts'aⁿ na jndeiiti, nchiiti jom, quia jo' taxocana'jneiⁿ ñ'eⁿ tsaⁿñeeⁿ. Cha'tso l'õ ts'iaaⁿ na quit'maⁿ ts'oom, nncwji' tsaⁿñeeⁿ ndo' nleil'uee'ñe 'naaⁿaⁿ na niom.

²³ 'Ñeeⁿ juu na tic'oomñe cantyja 'na'ya, maxjeⁿ m'aaⁿ nacjoya. Ndo' 'ñeeⁿ juu na ticatseitjom nn'aⁿ ñ'eⁿndyo, matseilcweeⁿeⁿ nn'aⁿ cha ticala'yu'na ñ'eⁿndyo.

Cwi'oolcwee' na'jndii naquii' ts'om ts'aⁿ
(Mt. 12:43-45)

²⁴ 'Cwii tsaⁿjndii quia na jnda tjei'na' jom naquii' ts'om cwii ts'aⁿ, cwe' manomtoom yuu na tjaa'naⁿ ndaa, mal'ueeⁿ yuu nncwajñeeⁿ. Ndo' na ticaljeiiⁿ jo', seitiom: "Jonlcwa'nnda'a naquii' ts'om ts'aⁿ yuu na jluii'a."

²⁵ Quia na nncueⁿeⁿ jo' jo', nljeiiⁿ na jnda taa ndo' jnda teijndaa'ya. ²⁶ Jo' chii nncjaacachoom nt'omcheⁿ ntquiee' na'jndii na wi'ndyeti, nchiiti jom. Nnc'ooquie'na naquii' ts'om tsaⁿñeeⁿ ndo' jo' jo' nnc'omna. Tsaⁿñeeⁿ manioomi ntjom na jnda we.

Nn'aⁿ na mayu'cheⁿ na neiiⁿ

²⁷ Xjeⁿ na matseineiⁿ Jesús ñ'oommeiⁿ, cwii yuscu quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye, seiwe jndyee' ndo' tso nnoom:

—Matio'naa'ñe Ty'oots'om ts'aⁿ na seincuii 'u ndo' seicatei' 'u.

²⁸ Saa jom t'õõⁿ nnom, tsoom:

—Mat'maⁿti matio'naa'ñe nn'aⁿ na cwindye ñ'oom'm ndo' cwila'canda jooa'.

'Naaⁿ cantyja 'naaⁿ Jonás
(Mt. 12:38-42; Mr. 8:12)

²⁹ Jnda tjawijndyeti nn'aⁿ na cañoom' Jesús, toõⁿõⁿ na matsoom ndaana:

—Nn'aⁿ na m'aⁿ je', jeeⁿ ndya' tia nn'aⁿndye. Cwitaⁿna na caluii cwii 'naaⁿ na nntyiaana na xocanda nnts'aa na cwe' ts'aⁿ, saa taxocaluii na cwitaⁿna, macanda nluui 'naaⁿ cha'xjeⁿ na tjom Jonás. ³⁰ Ee juu Jonás tyotseixmaaⁿ 'naaⁿ jo ndaa nn'aⁿ tsjoom Nínive nc'e na jlui'n'maa'ñe ts'om tsiaa' catscaa t'maaⁿ xuee jnda ndyee na tiyo' jom. Maluaa' ja na cwilui-indyo ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee nntseixma'ya 'naaⁿ jo ndaa nn'aⁿ na m'aⁿ je'. ³¹ Xuee quia na nncu'xeⁿ Ty'oots'om nn'aⁿ, nncwando'nnda' yuscu na tyotsa'ntjom nn'aⁿ ndyuaa jo ndo' na macalui' caxjuu ts'oom'naaⁿ. Ndo' ññequiaaⁿ jnaaⁿ nn'aⁿ na m'aaⁿ je', ee jeeⁿ ndya' tquia jnaaⁿ na ñe'cañeeⁿ ñ'oomjndõ'ts'om na tyotseineiⁿ Salomón. Ndo' ljoõ m'aa'ya je' na t'maⁿti cwiluiindyo, nchiiti Salomón, saa tiñecandy'e'yo' ñ'oom na mañequia. ³² Xuee na nncu'xeⁿ Ty'oots'om nn'aⁿ na jnda tja, nnta'ndo'nnda' nn'aⁿ tsjoom Nínive, mandíñ'eeⁿ nn'aⁿ na m'aaⁿ je' na quia nnc'ooowjee. Ndo' nnt'uiitye'na' jooa nc'e na yati l'a nn'aⁿ Nínive. Ee joo naⁿñeeⁿ lcwe' n'omna quia na tyoñequiaa Jonás ñ'oom' Ty'oots'om ndaana. Ndo' 'o je', ja jnda tyja quii'ntaaⁿyo' na cwiluii't'ma'ndyotyga, nchiiti Jonás, saa nchaa' l'uu ñe'calcwe' n'om'yo'.

Ts'omnmom ts'aⁿ tseixma'na' cha'cwijom lámpara
(Mt. 5:15; 6:22-23)

³³ Tso Jesús:

—Tjaa'naⁿ ts'aⁿ na ntseicw'aa lámpara, jnda jo' nncwjaa'ñeyom juuna' yuu na wanty'iuu' oo nacjee' costum. Maxjeⁿ nntseintyjaaⁿ juuna' yuu na ndye cha xuee nnc'ooquie' nn'aⁿ. ³⁴ La'xmaⁿ n'omnmom ts'aⁿ cha'cwijom lámpara cwenta' cha'waañe ts'aⁿ. Xeⁿ na ya n'omnjom' quia jo' cha'waandyu'ñ'eⁿ m'aaⁿ na xueeñe. Saa xeⁿ tis'a' n'omnjom' quia jo' cha'waandyu'ñ'eⁿ m'aaⁿ na jaa'ñe. ³⁵ Quia jo' catsa' cwenta na juu na cwiluiiñe naxuee cantyja

'naⁿ, tintseicwaqueⁿna' jo' najaaⁿñe. ³⁶Xeⁿ cha'tso cantyja 'naⁿ matsei'xmaⁿ naxuee ndo' tjaa yuu candii' najaaⁿ, quia jo' nntseijomna' cantyja 'naⁿ cha'cwijom lámpara na matseixueeñe chom ndaaⁿ naⁿ.

Matseicanooⁿ Jesús jnaaⁿ nn'aⁿ fariseos
(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 20:45-47)

³⁷Quia na jnda seineiⁿ Jesús, cwii ts'aⁿ fariseo tso nnoom na cjaⁿ, nlcwaaⁿ na waa'. Jnda tueⁿeⁿ, tjaqueⁿeⁿ quii' w'aa ndo' ty'ewindyuaandyena nacañoom' meiⁿsa. ³⁸Juu fariseoⁿñeeⁿ, jeeⁿ ticjaawee' ts'om quia nty'iaa' na ticandyuu' Jesús cwii tjoqcheⁿ na nlcwaaⁿ na cha'xjeⁿ costumbre cwil'a joona. ³⁹Tso Ta Jesús nnom:

—'O nn'aⁿ fariseos, jeeⁿ cwilalju'yo' nacjoo watso ñ'eⁿ nquio saa n'omna' ndicwaⁿ cwajndii. Maluaa' matseijomna' naquii' n'om'yo' ee too'cheⁿ m'aaⁿ ñomtiiu chiuu nndaⁿ nnty'uee'yo' 'naⁿ ñequio nt'omcheⁿ natia na cwil'a'yo'. ⁴⁰Ntjeiⁿndyo' 'o. Manquiu'yo' na Ty'oqts'om seijsndaa'ñe nacjoo' ts'aⁿ, mati seijsndaa'ñe naquii' ts'om ts'aⁿ. ⁴¹Cal'a'yo' naya ndyeñeeⁿ, quia jo' m'moⁿna' na lju' cwiluiindyoy' naquii' n'om'yo'.

⁴²'Nnt'uiiwi'na' 'o nn'aⁿ fariseos, meiiⁿ jeeⁿ cwilacanda'yo' na cwiñe'quia'yo' diezmo cwentaa' Ty'oqts'om hasta meiiⁿ cwe' ñequio tsojñom ts'oomjndya ñequio tso na ja, ndo' cha'tso nt'omcheⁿ nnom tso na cwicwa'yo', saa tquia cwi'ndye'yo' na nl'a'yo' yuu na maty'iomyana' ñequio nc'iaa'yo'. Mati meiⁿchjoo ticajnda nquiu'yo' Ty'oqts'om. Nmeiⁿ macaⁿna' na calacanda'yo' ndo' titsaawi'ntyje'yo' na cwiñe'quia'yo' diezmo cwentaa' Ty'oqts'om.

⁴³'Nnt'uiiwi'na' 'o nn'aⁿ fariseos, ee 'o cwilayuunda'yo' ntsulaⁿ na cañoomticheⁿ naquii' lan'om. Ndo' jeeⁿ l'ue n'om'yo' na cala't'maaⁿndye nn'aⁿ 'o quia cwiwincwindyo' nataa cha canty'iaa nn'aⁿ.

⁴⁴'Nnt'uiiwi'na' 'o nn'aⁿ na cwit'moⁿyo' ljeii na tqeⁿ Moisés ñequio 'o nn'aⁿ fariseos na cwil'a'ya'yo' na jeeⁿ yann'aⁿndyo' cwe' cha queⁿ nn'aⁿ cwentaa. Cantyja 'naⁿ 'o jndye nn'aⁿ wjaachuufiⁿena' na meiⁿchjoo ticaliuna na tis'a cwil'ana. Matseijomna' 'o cha'na ndei'luaa na jnda tsu. Meiiⁿ cwico' nn'aⁿ nacjoona' saa ticaliuna na ndei'luaa jo'."

⁴⁵T'o cwiindy^e naⁿñeeⁿ na ma'moⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés. Tso nnoom:

—Jeeⁿ 'u Ta, ñ'oom na matsu'luaa', mati matseijnaaⁿna' ja.

⁴⁶Quia jo' tsoom nnom tsaⁿñeeⁿ:

—Mati 'o nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés nnt'uiiwi'na' 'o na cwila'jnda'yo' na cala'candaⁿ nn'aⁿ ñ'oom na jeeⁿ jndei'na' cha'cwijom na cwity'iom'yo' xuu nn'aⁿ saa ncjo'yo', nchaa' l'uu nntii' luee'yo'.

⁴⁷'Nnt'uiiwi'na' 'o ee cwil'a'xco'yo' ndei'luaa 'naaⁿ profetas na tyola'cwje welo'yo' tandyo xuee, cha canty'iaa nn'aⁿ na jeeⁿ cwila't'maaⁿndyo' naⁿñeeⁿ. Ndo' manquieeti welo'yo' na ñet'om quia ljo' jla'cwjeena naⁿñeeⁿ. ⁴⁸Ndo' na luaa' cwil'a'yo', cwilui'yuu' na cwilajomndyo' na luaa' l'ana. Ee joona jla'cwjeena naⁿñeeⁿ ndo' 'o je' cwil'a'xco'yo' ndei'luaa naⁿñeeⁿ.

⁴⁹'Jo' chii cantyja na jndq' ts'om Ty'oqts'om, jo' na tsoom: "Quii'ntaaⁿ nn'aⁿ nñooⁿya profetas ñequio apóstoles. Nt'omndye joona nla'cwjee nn'aⁿ, ndo' nt'omcheⁿ nlei'ntyjona." ⁵⁰Jo' chii, nn'aⁿ na m'aⁿ je' nnts'aa Ty'oqts'om na chojnaⁿ na nioom cha'tso profetas na tyola'cwjee nn'aⁿ xjeⁿ na jnaⁿcheⁿ tsjoomnancue. ⁵¹Wjaac'oomna' na tío nioom' Abel na seiquioo Caín hasta na macandaa na tío nioom' Zacarías, ts'aⁿ na jla'cwee' nn'aⁿ quii'ntaaⁿ tío t'maⁿ ñequio ta wats'om. Nndye'yo' nntsjoq, maxjeⁿ nntioomndye nn'aⁿ na m'aⁿ je'.

⁵² 'Nnt'uiiwi'na' 'o nn'a' na cwit'mo'nyo' ljeii na tque' Moisés. Ee jndā jla'cu'yo' ñ'oom na mañequiaana' na wjaatseijndō'na' n'om nn'a'. Manc'o'ti'yo' ticjoo' n'om'yo' na nla'no'nyo' ñ'oom'ñee' mei' tiñe'quia'yo' na nnc'ooliu nn'a'na quee' n'om na ñecala'no'na juuna'.

⁵³ Jndā na seinei' Jesús ñ'oommei' ndaana, quia jo' nn'a' na cwit'moo' ljeii na tque' Moisés ñequio nn'a' fariseos, to'na na t'ma' tyola'ncjoo'ndyena ñ'e'ñê. To'na na tyola'lloo'na jom na jndye ñ'oom tyota'x'eena nnoom. ⁵⁴ Tyoque'na cwenta xe' nntsoom cwii ñ'oom na ññequiaana' na nt'uiina' jom.

12

Ma'mo' Jesús na tinc'oo'ya na we waa cwilatuuuya

¹ Yoche' na luaa', jndye mei' nn'a' tjatjomndye hasta tyotei'caljoondye ntyjeena na tyee' m'a'na. To'o'no' na tyotseinei'jñee' ndāā nn'a' na cwila'jomndye ñ'e'ñê. Matsoom:

—Cal'a'yo' cwenta ñ'oom na cwit'moo' fariseos, ee we waa cwila'tiuuna. Ndo' ñ'oom'ñee' wjaanty'eena' cha'na cwiwicandi' ndaaljo' naquii' tsquee' tyoo'. ² Tjaa'na' cwii na cwe' wanty'iuu' waa na xocanoo' ndo' tjaa'na' mei'cwii na cwe' nty'iu na xocaliu nn'a'. ³ Cwe' nc'e jo', cha'tso na ñejndu'yo' yuu najaa'ñe, maxje' nleitquioo' ñ'oom'ñee' yuu na xuee. Ndo' ñ'oom na jndā jlanei'yo' na ñemaa' ñemaa' naquii' l'aa na ta', maxje' nleic'uaana' ch'e'.

Ñee' juu laxmaa' na c'oo' na nquiaaya (Mt. 10:28-31)

⁴ 'O nn'a' na ya ñ'oom ja ñ'e'ndyo', nndye'yo' nntsjo, tinc'om'yo' na nquia'yo' nn'a' na cwila'cwjee nn'a' ee tjaa ljo' cwii ndāā n'l'atina ñ'e'ndyo'. ⁵ Ja m'moo' ñee' na nnc'om'yo' na nquia'yo'. C'om'yo' na nquia'yo' nquii Ty'oots'om. Ee jom waa najnei' na nncjoom'm 'o naquii' b'io quia na jndā tjeii'e' na cwitando'yo'. Mayuu' matsjoo ndāā'yo', jom c'om'yo' na nquia'yo'.

⁶ 'Om cantsaa nch'u na ¿aa nchii ñewe tsjo'ñjee' cwileil'uandyeyo'? Sāā meii' na ljo', mei'cwiindye jooyo' tyootsuu' ts'om Ty'oots'om. ⁷ Majndeiitiche' 'o. Hasta ticwii cwii soonque'nyo', jndā tei'nchona'. Jo' chii tintyue'yo', ee 'o jndandyo'ti'yo' nchiiti cantsaa nch'u na jndyendye.

Catjei'yuu'ndyo cantya 'naa' Jesucristo (Mt. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ 'Nndye'yo' nntsjo, mei'cwi'ñee'che' ts'a' na macwji'yuu'ñe cantya 'na'ya jo ndāā nn'a', mati ja na cwiluindyo ts'a' na jna' cañoom'luee nncwji'yuu'ndyo na mawajna'a tsa'ñee' jo ndāā ángeles cwentaa' Ty'oots'om. ⁹ Sāā juu ts'a' na macwji'ñe cantya 'na'ya jo ndāā nn'a', mati ja nntsjo na ticwajna'a' tsa'ñee' jo ndāā ángeles cwentaa' Ty'oots'om.

¹⁰ 'Mei'cwi'ñee'che' ts'a' na matso cwii ñ'omntjei' nacjo ja na cwiluindyo ts'a' na jna' cañoom'luee, Ty'oots'om ndāā nntseit'ma' ts'oom tsa'ñee'. Sāā ts'a' na nncju' ñ'omwi' nacjoo' Espíritu Santo, taxocatseit'ma' ts'om Ty'oots'om juu.

¹¹ 'Quia na nnc'oocho nn'a' 'o jo ndāā nn'a' na cwitu'xe' ñ'oom naquii' lan'om nch'u, oo jo ndāā na'ma'na'iaa', xje'ñee' tinc'om'yo' ñ'omtiuu cwaa' ñ'oom nla'lcwe'yo' ¹² ee xje'ñee' nquii Espíritu Santo m'moo' ndāā'yo' cwaa' ñ'oom nndu'yo'.

Maquii'nn'a'na' ts'a' na tyañe

¹³ Quia jo' cwii ts'a' quii'ntaa' nn'a' na jndyendye, tso:

—Ta, catsu' nnom ti'xiq̄ na catoo'n'o'n 'na' na 'ndii tsotyayâ, nlo'ñg'ya na tseixma'na' cwentaya.

¹⁴ T'o Jesús nnom, matsoom:

—'U re, ja nchii cwiluiindyō na cu'xa'ya ñ'oom 'na'nyo' oo na catoo'na 'na'nyo'.

¹⁵ Jnda' jo' tsoom ndaa' cha'tsondye nn'a'n:

—¿Aa jndo'yo'? Nmeii' quich'eená. Que'ndyo' cwenta na tilaquee' n'om'yo' 'na'. Ee na wando' ts'a'n nchii mana'na' cwe' na jndye 'naa'na' niom.

¹⁶ Quia jo' mati seinei' cwii ñ'oom na cwe' tjañoom', tsoom:

—Tyom'aa' cwii tsa'tya na ya tyuaa'na' ndo' jee' ya tyowe' ntjoom'm.

¹⁷ Tyotseitoom naquii' ts'oom, matsoom: “Chiuu chiuu nnts'aayo ee tjaa'na' yuu ya nntseiwaya 'na' na tue'.” ¹⁸ Seinei' che'nque', tsoom: “Ntyjii chiuu nnts'aa, nntseiyuii'a ndá' yuu na cwicañjom na cwiwe' ndo' nnts'aa nt'omche' na nt'ma'nti. Jo' jo' nntseiwá cha'tso na tue' ñequio nt'omche' 'na'ya. ¹⁹ Ndo' nntsjoche'ncō nōō: Je' je' yuu'a, jndye 'na'ya jnda seiwá na nlejndeiiina' jndye ndyu. Je' nncwajndya, nlcwaa'a ndo' nnc'ua. Nnc'oo' na nei'ncō ts'oo'.” ²⁰ Saa tso Ty'oots'om nnoom: “Ntjei'ndyu' 'u. Tsjom je' nnc'io' ndo' cha'tso 'na' na jnda seiwe', ¿ñee' nljona' l'o'?” ²¹ Maluaa' nntjom ts'a' na tomti ñjom ts'om na matseit'ue 'naa'. Saa jo' nnom Ty'oots'om tseixma' na jñee'ñe.

Mach'ee Ty'oots'om cwenta ntseinaa'

(Mt. 6:25-34)

²² Ndo' tso Jesús ndaa' nn'a'n na cwila'jomndye ñ'e'ñe':

—Cwe' jo' na matsjōō ndaa'yo', tanc'om'yo' na jee' jndye m'aa' n'om'yo' cantya 'na' na maca'na' 'o tsjoomnancue, yuu nlui' na nlcwa'yo' ndo' na nlcwee'yo'. ²³ Ee t'ma'nti tseixma' na cwitando'yo' nchiiti nantquie na nlcwaw'yo'. Ndo' cajndandyo'ti'yo' nchiiti lia'yo'. ²⁴ Que'nyo' cwenta candyaa, tiquinomyo', mei' tiquila'weyo' ntjom na cwiwe', mei' l'aa yuu na nla'weyo' nantquie tjaa'na', ndo' mei' ndá' 'naa'yo' tjaa'na' saa Ty'oots'om mateix'ee' jooyo'. 'O cajndandyo'ti ntyjee', nchiiti cwe' candyaa. ²⁵ ¿Ñee' cwii 'o ndaa' nnts'aa na nleitcooñeti mei' ñe'chjoowi', cwe' na jee' jndye matseituu? ²⁶ Quia jo' xe' xondaá nl'a'yo' mei' ñechjoowi' luua', cwe' ts'iaa' na jee' jndye cwilatuu'yo' cantya 'naa' nt'omche' na majndeitiche' jo' xondaá nl'a'yo'.

²⁷ 'Que'nyo' cwenta chiuu waa na nei'ncoo' lja'a' canchii'. Tiquil'ana' ts'iaa', mei' tiquil'ana' canduu na nluii liaana'. Saa ndyeyo' nntsjoō, mei' nquii rey Salomón, xcwe xje' na tjacantya na tyañē ticue'ntyjo na nei'ncoo' lia'na' cha'na nei'ncoo' cwii lja'a' canchii'ñee'. ²⁸ Xe' luua' waa na mach'ee Ty'oots'om, na nei'ncoo' lja'a' tsojndaá, ndo' 'io cha nlcona', aa nchii majndeitiche' ntyjee' chiuu nlcwee' 'o liaa, 'o nn'a' na ticalayu'ya n'om'yo' ñ'e'ñe' jom. ²⁹ Nc'e' jo' tanc'om'yo' na jaawa jaacue m'aa' n'om'yo' na nlcwa'yo' ndo' na nncwe'yo'. Tanc'om'yo' na jee' chjoo' n'om'yo' cantya 'naa' nmei'. ³⁰ Ee ñenquii'che' nmei' cwil'uee nn'a' cha'waa tsjoomnancue. Saa nquii Tsotyeyo', mantyjee' na tjoondyo' cha'tso nmei'. ³¹ Jo' chii 'o, cal'ue'yo' cantya na matsa'ntjom Ty'oots'om ndo' nto'ñoom'yo' cha'tso 'na'mei'.

Naya 'naa' ts'a' na waa cañoom'luee

(Mt. 6:19-21)

³² 'O nn'a' nmaa' chjoo cwentaya, tila'catyuendyo', ee cjaawee' ntyjii Tsotyeyo' na nlxaxma'yo' cantya na matsa'ntjoom. ³³ Candaá'yo' 'na'nyo' na niom ndo' cal'a'yo' naya ndyee'ñee'. Xe' luua' nl'a'yo', cañoom'luee nlat'ue'yo'

'naⁿ'yo' yuu na xocandyue ee jo' jo' xocandaa nncjaaquiee' tsaⁿcanch'ue meiⁿ candiu tixocala'ndaa'yo' joona'. ³⁴ Ee yuu na cwilawe'yo' naya 'naⁿ'yo', jo' jo' quit'maⁿ n'om'yo'.

C'omc'eendyo

³⁵ Seineiⁿ Jesús chiuu nnts'aana' quia na nncwjee'nnaaⁿ'aⁿ. Tsoom:

—C'omc'eendyo' na cwimei'ndo'yo' ja. C'om'yo' cha'na nn'aⁿ na m'aⁿ moso na ñequii'cheⁿ xuee chom lámpara 'naaⁿ'na. ³⁶ Cwimei'ndoo'na patrom 'naaⁿ'na na nncwjeeⁿ'eⁿ na tjaaⁿ yuu toco ts'aⁿ. Quia na m'maaⁿ 'ndyoots'a, m'aⁿc'eendyena na nla'canaaⁿ'ndyena. ³⁷ Matseineiⁿ'ñe patrom mosoom'm quia na nncwje'cañoom na nljeiiⁿ na ya cwenta cwil'ana. Mayuu'cheⁿ matsjoo ndaa'yo', nntseijndaa'ñê na nntseiñ'oom'ñê ljo' nlcwa'na. Ndo' nnts'aaⁿ na cwindyuaandyena nacañoom' meiⁿ'sa na nndi'ntjoom ndaana. ³⁸ Maxjeⁿ matio'naaⁿ'ñena' moso'ñeeⁿ xeⁿ nljeiiⁿ na m'aⁿc'eendyena, meiⁿ'aa nncwjeeⁿ'eⁿ xcwe tsjom oo jaancoo. ³⁹ Ndo' cala'noⁿ'yo' ñ'oomwaa, juu ts'aⁿ na cwiluitquieñe naquii' w'aa, xeⁿ ntyjeeⁿ ljo' xjeⁿ nncwjee' tsaⁿ'cach'ue, quia jo' nnc'oomc'eeñê ndo' tixonquiaaⁿ na nncjaaquiee' tsaⁿ'ñeeⁿ naquii' w'aa. ⁴⁰ Mati 'o c'omc'eendyo', ee ja na cwiluiindyoy ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee majuuto xjeⁿ na ticalatiuu'yo' na nncwja, majo'to xjeⁿ'ñeeⁿ nncwja'cañooⁿ.

Moso na matseicandá ñequio moso na ticatseicandá

(Mt. 24:45-51)

⁴¹ Quia jo' tso Pedro nnoom:

—Aa ndi' Ta, ¿aa cwe' ndaaⁿ já matsei'neiⁿ' ñ'oom tjañoom'waa', oo aa mati ndaaⁿ cha'tsondye nn'aⁿ?

⁴² T'o Jesús, tsoom:

—¿Ñeeⁿ juu jo' matseitiuu' na cwiluiñe moso tquiee na cjee matseinoⁿ' ndo' na matseicandá? Tsaⁿ'ñeeⁿ nnty'iom patrom ts'iaaⁿ na cando' tsaⁿ'ñeeⁿ ntyje mosoñe na ñeiquiaa nantquiee na nlcwa' naⁿ'ñeeⁿ quia cwiwee' xjeⁿ.

⁴³ Mañequiaana' na neiⁿ' moso'ñeeⁿ quia na nncwje'cañoom patrom 'naaⁿ'aⁿ na nljeii na ya mach'eeⁿ. ⁴⁴ Mayuu'cheⁿ matsjoo ndaa'yo', l'o juu ñeiquiaa patrom cha'tso 'naaⁿ'aⁿ na niom na cateix'ee joona'. ⁴⁵ Saa xeⁿ mosotquiee'ñeeⁿ nntseitoom: “Tjoocheⁿ na nncwjee' patrom 'naⁿ'ya.” Ndo' jo' na nntooⁿ'oⁿ na nncwjaaⁿ'aⁿ cha'tso ntyjemosoñê, naⁿ'nom ndo' naⁿ'lcu. Nlcwa'jndoo'ñê, nnc'om ndo' ñeeⁿ. ⁴⁶ Majuuto xuee na tic'oomc'eⁿ ndo' na taqueⁿ'toom cwenta, nncwje'cañoom patrom 'naaⁿ'aⁿ, quia jo' cwajndii nnchoom'm. Jndaⁿ jo' nncju'na' jom yuu na m'aⁿ nn'aⁿ na ticala'yu' ñ'eⁿ Ty'oots'om.

⁴⁷ 'Ee moso'ñeeⁿ mantyjeeⁿ ljo' l'ue ts'om patrom 'naaⁿ'aⁿ na cats'aaⁿ saa t'icatseijndaa'ñê, meiⁿ' t'icatseicanaaⁿ yuu na l'ue ts'om tsaⁿ'ñeeⁿ, jo' chii jeeⁿ jndye nnchoom'm. ⁴⁸ Saa moso na seitjooñe cwe' t'icatsei'noⁿ' ljo' nnts'aa, meiⁿ' na nnchuu' saa tijndye. Meiⁿ'cwi'ñeeⁿ'cheⁿ ts'aⁿ na t'maⁿ' ts'iaaⁿ maco'ñom, jndye nlc'aⁿ'na' na cats'aaⁿ. Ndo' ts'aⁿ na t'maⁿ' xuu jndaⁿ ty'iom ts'aⁿ juu, majndyeti nnom ñeiquiaaⁿ cwenta.

Matoⁿ'na' nn'aⁿ' cantyja 'naaⁿ' Jesús

(Mt. 10:34-36)

⁴⁹ 'Ja jndyoo na jndyocwjaa'ndyo chom quii'ntaaⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue. Ndo' toom cwe' na cwiluii naljo'. ⁵⁰ Waa cwii na jndei'na' na catjoⁿ'ya, na nnc'ioya. Ndo' jeeⁿ matsei'ndaa'na' ntyjii hasta xuee na nntseicandaaⁿ'ñena' jo'. ⁵¹ Ticala'tiuu'yo' na jndyoo tsjoomnancue na caljyaandye nn'aⁿ ñ'eⁿ nc'iaana. Ja jndyoo na jndyocwjaa'ndyo tia' nn'aⁿ. ⁵² Ee je' xuee na cwii wjaatina', nn'aⁿ na ñe'cwii w'aa nntoⁿ'ndyena, ndyeendye naⁿ'ñeeⁿ nnc'omna nacjoo we, ndo' wendye naⁿ'ñeeⁿ nnc'omna nacjoo ndyee.

⁵³ Maxjeⁿ nntoⁿndye nn'aⁿ. Tsotye ts'aⁿ wjaⁿ nacjoo' til'jnaaⁿ, ndo' til'jnaaⁿ wjaa nacjoom'm. Tsondyee ts'aⁿ wjaⁿ nacjoo' nomjnaaⁿ ndo' nomjnaaⁿ wjaa nacjoom'm. Ndo' wjaⁿ nacjoo' nomnntsaⁿaⁿ ndo' nomnntsaⁿaⁿ wjaa nacjoom'm.

'Naaⁿ na ma'moⁿna' cantyja na macwiluii
(Mt. 16:1-4; Mr. 8:11-13)

⁵⁴ Mati tso Jesús ndaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye:

—Quia na cwinty'ia'yo' na cwicalui' nchquiu ntyja na majaacue ñe'quoom', mantya quindu'yo' na manncua', ndo' mayuu' na ljo'. ⁵⁵ Ndo' quia na cwinty'ia'yo' na manaⁿ jndye ntyja na macalui' caxjuu tsoom'naaⁿ, quindu'yo': “Je' nleijmeiⁿ”, ndo' mayuu' na ljo'. ⁵⁶ 'O nn'aⁿ na cwe' cwil'a'ya'yo' na jeeⁿ cwilacandaaⁿndyo' cwe' cha canty'iaa nn'aⁿ, jeeⁿ jndg' n'om'yo' na cwiliu'yo' cantyja na cwichuii' nnom tsjoomnancue ñequio tsjo'luee. Saa çchiiu na tileicala'noⁿyo' cantyja na mats'aaya quii'ntaaⁿyo' je'?

Caljoya n'ooⁿya ñequio nn'aⁿ na jndoo jaa
(Mt. 5:25-26)

⁵⁷ Tsoticheⁿ Jesús ndaana:

—çChiiu na ticatjei'yo' cwenta yuu waa na maty'iomyana'? ⁵⁸ Quia na nlqueⁿ ts'aⁿ na quio matseintja'ndyu' ñ'oom nacjo', yocheⁿ na ñjomndyo' nato na ts'a'yo' na nntjomndyo' wats'iaaⁿ, queⁿndyu' na cwaⁿya' jom, cha tints'aana' na nleiiⁿoemtscoo'ñê 'u ñ'eⁿ ñ'oom jo nnom jwe. Ndo' jwe'ñeeⁿ ñnequiaaⁿ cwenta 'u luee sondaro. Ndo' joona nntuee'na' 'u w'aancjo. ⁵⁹ Nndi' nntsjoö, taxocalui' jo' jo' hasta na jndã tiom'nchaa'ndyu'.

13

Jeeⁿ t'maⁿ ñ'oom na calcwe' ts'om ts'aⁿ

¹ Maxjeⁿñeeⁿ tqiue'cañom nn'aⁿ na jla'candiina Jesús na sa'ntjom Pilato na cwje nt'om nn'aⁿ galileos xcwe xjeⁿ na cwila'cwjeena quioo' na cwila't'maaⁿndyena Ty'ooⁿts'om. Seitjoom'na' nioomna ñequio nioom quioo'ñeeⁿ. ² T'ö Jesús ndaana, matsoom:

—çAa cwila'tiuu'yo' na luaa' tjoomna ee na t'maⁿti jnaaⁿna waa, nchiiti cha'tso nt'omcheⁿ nc'iaana ndyuua'ñeeⁿ? ³ Nndye'yo' nntsjoö, meiⁿchjoo nchii jo'. Ee mati xeⁿ ticalcwe' n'om'yo', cha'tsondyo' nntsuundyö' cha'xjeⁿ na tsuundyöe joona. ⁴ Ndo' joo quin'oom nchoo' ndyee nn'aⁿ na tjaⁿ quia na tioo w'aandyee nacjoona nndyoo' peila Siloé, çaa cwilatuu'yo' na naⁿñeeⁿ t'maⁿti tyola'tjoondyena, nchiiti cha'tsondye nn'aⁿ na tyom'aⁿ Jerusalén? ⁵ Nndye'yo' nntsjoö, meiⁿchjoo nchii jo', ee mati meiiⁿ 'o xeⁿ ticalcwe' n'om'yo', cha'tsondyo' maluaa' nntsuundyö' cha'xjeⁿ na tsuundyöe joona.

Ts'oom higuera na tjaa'na' tã coch'ee

⁶ Quia jo' seineiiⁿ ñ'oomwaa na tjañoom' na ma'moⁿna' na macaⁿna' na calcwe' n'om nn'aⁿ. Matsoom:

—Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ, tyomeintyjee' ts'oom higuera naquii' ntjoom'm. Ndo' tjacal'ueeⁿ taa' ts'oom'ñeeⁿ saa tjaa ljo' ljeiiⁿ. ⁷ Jo' chii tsoom nnom ts'aⁿ na mach'ee cwenta ntjoom'm: “Canty'ia', ts'oom higerawaañe, jndã ndyee chu na mandyooⁿcal'uaⁿ taa'na' ndo' tjaa ljo' coljeiya. Cwa c'ua' juuna' ee cwe' ts'iaaⁿ matseityeeⁿñena' nomtyuaa.” ⁸ Saa t'ö tsaⁿñeeⁿ nnoom, tso: “Ta, ca'ndii'ya' juuna' meiiⁿ cwe' luee chuwaa hasta na jndã ñaaⁿ ndiocheⁿ x'leena' ndo' nntioöⁿ ts'o to'. ⁹ Xeⁿ nnts'aana' tã, ya. Ndo' xeⁿ tjaa'naⁿ, quia ljo'cheⁿ c'ua' juuna'.”

Sein'maⁿ Jesús yuscu na tcom jndyew'ii naxeⁿ

¹⁰ Cwii xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ tyo'moⁿ Jesús naquii' wats'om chjoo. ¹¹ Jo' jo' tyom'aaⁿ cwii yuscu na jnda quin'oom nchoo' ndyee chu na tei'caljoo jndyew'ii naxeⁿ. Jeeⁿ ntyjō tyojaacaⁿ ndo' mei'nchjoo tileicwintyjeeⁿeⁿ nayuu. ¹² Quia na nty'iaa' Jesús tsaⁿñeeⁿ, t'maaⁿ juu, tsoom nnom:

—'U nomxjō, je' jnda jndyaandyu' tycu na wi'.

¹³ Quia jo' tioom l'ogⁿ nacjoo', mantya jliuu naxeⁿ. Ndo' tyotseit'maaⁿñe Ty'oots'om. ¹⁴ Saa juu ts'aⁿ na cwiluiitquieñe wats'om'ñeeⁿ, seiw'eeⁿ na sein'maⁿ Jesús tsaⁿñeeⁿ xuee na cwita'jndyeena. Tsoom ndaaⁿ nn'aⁿ:

—Yom xuee wanaaⁿ na cal'a'yo' ts'iaaⁿ. Joo ncueemeiⁿ quio'yo' na nn'maaⁿ'yo', nchii xuee na cwita'jndyaaya.

¹⁵ Ndo' t'ō Jesús nnom, tsoom:

—'O nn'aⁿ na cwe' cwil'a'yo' na ndoo' na jeeⁿ cwilacandaⁿndyo', ¿aa mei'cwindyo' 'o tiquila'canaⁿ'yo' quioo'jndyo oo snom njmeiⁿ'yo' yuu na macwa'yo' ndo' na nntsaala'c'u'yo' ndaa juuyo' xuee na cwita'jndyaaya?

¹⁶ Ee yuscum'aaⁿ, na cwiluiiñe tsjaaⁿ 'naaⁿ Abraham na jnda quin'oom nchoo' ndyee chu na maco'wi' Satanás jom, ¿aa ticaty'iomna' na ndyaañe nawii'waa' xuee na cwita'jndyaaya?

¹⁷ Yocheⁿ na matseineiⁿ ñ'oommeiⁿ, tío na jeeⁿ jnaaⁿ cha'tso nn'aⁿ na jndoo jom. Saa nn'aⁿ na jndyendye, s'aana' na jeeⁿ neiⁿna nc'e cha'tso ts'iaaⁿ na cajnda na tyoch'eeⁿ.

Cala'nooⁿa cantya 'naaⁿ lqueeⁿ ts'oom mostaza

(Mt. 13:31-32; Mr. 4:30-32)

¹⁸ Jnda chii tsotyee'cheⁿ ndaana:

—Juu na matsa'ntjom Ty'oots'om, ¿ljo' ñ'eⁿ matseijomna' cantya 'naaⁿna'? ¹⁹ Juuna' matseijomna' cha'na lqueeⁿ ts'oom mostaza na jeeⁿ cajnda. Seic'oom ts'aⁿ juuna' naquii' ntjoom'm. Tyuaa' tjawijndeina', tue'ntyjō na teit'maⁿna' hasta tyol'a cantsaa cantquiaayo' naquii' l'ona'.

Cala'nooⁿa cantya 'naaⁿ ndaaljo'

(Mt. 13:33)

²⁰ Ndo' tsonnaaⁿna' ndaana:

—¿Ljo' cwii'cheⁿ na nntseijooⁿa juu na matsa'ntjom Ty'oots'om? ²¹ Juuna' matseijomna' cha'na ndaaljo' na tjaa'ñe cwii yuscu naquii' ndyee tsua' xje' jnda tyoo'. Ndo' seicandeiⁿna' cha'waa tsqueeⁿ tyoo'ñeeⁿ.

'Ndyoots'a na cantuu

(Mt. 7:13-14, 21-23)

²² Quia jo' tjawinom Jesús njoom nt'maⁿ ndo' njoom nch'u na tyo'mooⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ yocheⁿ na tyocanjoom nato na wjaⁿ Jerusalén. ²³ Cwii ts'aⁿ tax'ee nnom, tso:

—Ta, ¿aa tijndye nn'aⁿ na nlui'n'maaⁿndye?

²⁴ T'ogⁿ, matsoom ndaana:

—'Ndyoots'a cantya na matsa'ntjom Ty'oots'om, cantuuna'. Calajnda'yo' na ntsaaquie'yo' juuna'. Ee jndye nn'aⁿ na ñe'c'ooquie' jo' jo', saa xo-candaⁿ n'ana. ²⁵ Ee quia na jnda teicantya nquii' ts'aⁿ na waa' w'aa'ñeeⁿ na nntseicu'tyeeⁿ 'ndyoots'a, quia jo' 'o na m'aⁿ'yo' ch'eⁿ nnto'yo' na ncwaⁿ'yo'. Nndu'yo': "Ta, catseicanaⁿndyu' na ntsaquiaa'â." Saa jom nnc'ogⁿ nndyue'yo', nntsoom: "Ticaljeii yuu nn'aⁿ 'o." ²⁶ Quia jo' nnto'yo' na nndu'yo' nnoom: "Jâ tsuu, tyocwaa'â ñ'eⁿndyu' ndo' tyo'mooⁿ ndaaⁿ xcewe naquii' tsjoomyâ." ²⁷ Saa jom nnc'ogⁿ, nntsoom: "Jnda tsjoo ndaa'yo' na ticaljeii yuu nn'aⁿ 'o. Quindyoyo' ñjaaⁿ, 'o nn'aⁿ na cwil'a'yo' natia." ²⁸ Jo' jo'

nnc'om'yo' na nlxua'yo' na matsei'ndaa'na' nquiu'yo' ndo' nntei'nquie'yo' ndei'n'om'yo' na maquiina' 'o. Ee nnty'ia'yo' Abraham, Isaac, Jacob ndo' ñ'eeⁿ cha'tso profetas, na m'a'na yuu na matsa'ntjoom, saa 'o jnda 'ndiina' ch'eⁿ. ²⁹ Quia ljo' nlquie nn'a'na nnaⁿ ndiocheⁿ tsjoomnancue. Ñequio na neiiⁿ naⁿñeeⁿ nncwindyuaandyena nacañoom' mei'sa yuu na matsa'ntjom Ty'oqts'om na nlcwa'na. ³⁰ Queⁿ'yo' cwenta, m'a'nn'a'je' na cwilatiuu'yo' na maju'cjena' joona. Saa ndañquia nntseiwendyena' joona. Ndo' m'a'nn'a'je' na cwila'tiuu nquiee na t'maⁿ cwiluiindy, saa nncue'ntyjo na nncju'cjena' joona.

Maty'ioo Jesús cautyja 'naa' nn'a' Jerusalén
(Mt. 23:37-39)

³¹ Majuuti xuee'ñeeⁿ, tqwie'cañom nt'om nn'a'na fariseos Jesús, jluena nnoom:

—Calui' ñjaaⁿ, cja' cwiicheⁿ joo ee ñe'catseicuee' Herodes 'u.

³² Tsoom ndaana:

—Catsa'yo', candu'yo' nnom cajndye'ñeeⁿ: “Queⁿ' cwenta, ja man-cwjiit'ya na'ndii naquii' n'om nn'a'na. Ndo' nntsein'ma'tyaya nn'a'wii 'io cha luua'. Ndo' tajndye cwii tjoo na nntseicandaa'ndyo ts'iaaⁿ na jndyooya.”

³³ Saa jndei'na' na je', 'io ndo' cha joojtya cautyja 'naaⁿ ts'iaaⁿ na mats'aaya, ee ticatsona' na nchii Jerusalén na nncue' cwii profeta.

³⁴'O nn'a'na Jerusalén na cwilacwje'yo' profetas ndo' majñoom' ljo' nn'a'na na majñooⁿya na m'aaⁿ!. Jndye ndii' ñentyjaa' ts'ooⁿ na nntseitjoⁿya nntseinda' cha'xje' matseitjom caxtixquie nntseinaaⁿ nacjee' ntsqueeⁿ. Saa 'u cwaaⁿ tquiiaandyu'. ³⁵ Queⁿ'yo' cwenta, Ty'oqts'om ma'ñeeⁿ 'o. Taxoc'oom wats'om t'maⁿ 'naⁿ'yo'.

Quia jo' seineiiⁿ ndaaⁿ nn'a'na, tsoom:

—Ndye'yo' nntsjoⁿ na taxocanty'ia'yo' ja hasta na nncue'ntyjo xuee na nndu'yo': “Matio'naa'ñena' nqueⁿ na mañoom ñequio xuee' Ta Ty'oqts'om.”

14

Sein'ma' Jesús ts'a' na ndii' tcoo'

¹ Cwii xuee na cwita'jndyee nn'a'na, tjatseijomñee Jesús waa' ts'a'na na cwilui-itquieñee cautyja 'naa' nn'a'na fariseos, na nlcwaaⁿ'a'na jo' jo'. Ndo' ñ'eeⁿ nn'a'na fariseos na tyoqueⁿ cwenta ljo' nnts'aaⁿ. ² Jo' jo' tjameintyjee' cwii ts'a'na na wii' jo nnoom na ndii' tcoo'. ³ Ndo' tax'eeⁿ ndaaⁿ nn'a'na na cwit'mooⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés ñequio nn'a'na fariseos, tsoom:

—¿Aa maty'iomnyana' na nntsein'maⁿ ts'a'na tsaⁿwii' xuee na cwita'jndyee nn'a'na, oo aa ficaty'iomna'?

⁴ Saa joona yacheⁿ jla'cheⁿna. Quia jo' to'ñoom ts'aⁿwii', sein'maaⁿ juu ndo' tsoom nnom:

—Ya xeⁿ na wja'to' wa'!

⁵ Jnda jo' tsoom ndaaⁿ fariseos'ñeeⁿ:

—¿Aa m'aaⁿ cwiindy'yo' 'o na xocatseicjeeñee na nncwji' snom oo quio'jndyo tsmeiⁿ na tju'na' ts'om tsue'tsjoom, meiiⁿ na juu xuee na cwita'jndyee nn'a'na?

⁶ Saa ticat'ooⁿna ñom.

Nn'a'na 'oo yuu na macoco ts'a'

⁷ Ndo' naⁿñeeⁿ na tqeeⁿ' ts'a'na fariseo na nlcwa' ñ'eⁿñê, tqeⁿ Jesús cwenta ljo' l'ana. Jla'yuu ndaana ntsulá nacañoom'ticheⁿ nacañoom' mei'sa. Jo' chii seineiiⁿ ñ'oom tjañoom' ndaana. ⁸ Tsoom:

—Quia na maqueeⁿⁱ ts'aⁿ 'u na catseijomndyu' na macoco jnaaⁿ, tincja'cajmaⁿ sulā nacañoom'ticheⁿ. Ee xeⁿ nntseijomna' tqueeⁿⁱñê cwiicheⁿ ts'aⁿ na t'maⁿti cwiluiñe, nchiiti 'u, ⁹ quia jo' jom na tqueeⁿⁱñê 'o, nncjaantyjaaⁿ'aⁿ 'u, nntsoom njom': “U quiaa' na tsaⁿm'aaⁿ nncjom yuu na wacatyeeⁿ.” Quia jo' nluiv'jnaaⁿndyu' na nncja'cajmaⁿ sulā na macandā. ¹⁰ Jo' chii, quia na maqueeⁿⁱñê ts'aⁿ 'u, cja'cajmaⁿ sulā na we'yandyo, cha quia na nncjaantyjaa' ts'aⁿ na tqueeⁿⁱñê 'u, nntsoom njom': “U x'iaya, cwinoom' nacañoomcheⁿ.” Quia jo' nntseit'maaⁿñena' 'u jo ndāq cha'tso nn'aⁿ na meindyuaandyē nacañoom' meiⁿsa ñ'eⁿndyu'. ¹¹ Ee meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseiwendyeñe cheⁿnquii, maxjeⁿ nntseiquioo Ty'oots'om juu. Ndo' meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na majuñecje, maxjeⁿ nntseiwendye Ty'oots'om tsaⁿñeeⁿ.

¹² Mati tso Jesús nnom ts'aⁿ na tqueeⁿⁱñê jom:

—Quia na maqueⁿ nn'aⁿ na cala'jomndye na nlcwa'yo' na quiajmeiⁿ oo natmaaⁿ, tilqueⁿ nc'ia', meiⁿ nn'aⁿ nncu', meiⁿ nn'aⁿ na jndā teitquioo', meiⁿ naⁿtya na m'aⁿ nndyoo'. ¿Ee aa nchii nncuee' xuee na majo'ti nl'a jooa, cha nnjom cha'xje' na sa' 'u? ¹³ Jo' chii quia na nntsa' nantquie na t'maⁿ na nlcwa' nn'aⁿ, queⁿ ndyeñeeⁿ ñ'eⁿ nn'aⁿ na ticandāq luee, nc'ee', ndo' nn'aⁿ na tileic'oooca' ñequio nn'aⁿ na nchjaaⁿ. ¹⁴ Quia jo' nnc'oom' na neiⁿ na luua' nntsa'. Ee jooa xocandāq nl'ana na nnjom ljo' na sa', saq 'u nnc'oñom' na nnjom quia na nnta'ndo'nnda' nn'aⁿ na ñel'a yuu na maty'iomyana'.

Nantquie t'maⁿ natmaaⁿ

¹⁵ Cwii ts'aⁿ na ñ'eⁿ meindyuaandyena nacañoom' meiⁿsa, quia na jndii na luua', tso nnom Jesús:

—Ñeiquiaana' na neiⁿ ts'aⁿ na nntseijomñe nantquie t'maⁿ yuu na matsa'ntjom Ty'oots'om.

¹⁶ T'o Jesús cwii ñ'oom na tjañoom'. Ma'moⁿna' na nchii cha'tsondye nn'aⁿ nnc'ooquieeⁿndye yuu na matsa'ntjom Ty'oots'om. Tsoom:

—Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ, jom jnoom'm cwii nantquie t'maⁿ ndo' tqueeⁿⁱñê jndye nn'aⁿ. ¹⁷ Quia na tuee'ntyjo xjeⁿ na nlcwa'na natmaaⁿ jñoom mosoom'm na cjaacatso ndāq nn'aⁿ na maqueeⁿⁱñê: “Aa ndye'yo', cjaaya, ee cha'tso jndā maya waa.” ¹⁸ Saq cha'tsondye nañeeⁿ cwii nnom jla'cajñoom'ndyena. Tsaⁿ najndyee tso: “Catsa' cwii naya'ñeeⁿ na catsu' nnom patrom 'naⁿ na catseit'maⁿ ts'oom ja, ee jndā seijndaya cwii taⁿ tyuaa ndo' macaⁿna' na cjocandō'a juuna'.” ¹⁹ Ndo' tso cwiicheⁿ ts'aⁿ nnom moso: “Ja jndā seijndaya 'om ljo quioo'ndyo na nl'a ts'iaa' ndo' je' jocanty'ia aa ndyaa' ya nl'ayo'. Jo' chii catsa' cwii naya'ñeeⁿ na catsu' nnoom na catseit'maⁿ ts'oom ja.” ²⁰ Ndo' cwiicheⁿ tso: “Cwe' xcondyo na tmaⁿco, jo' na xocandāq nncjo.” ²¹ Tjalcwe' moso tjatseicañeeⁿ patrom 'naaⁿ'aⁿ cha'tso ñ'oommeiⁿ. Ndo' seilioo'ñe patrom. Tsoom nnom mosoom'm: “Catseityua', cja' jo ts'ua ndo' n'om nantaa naquii' tsjoom ndo' candyo'chu' ndyeñeeⁿ ñequio nn'aⁿ na ticandāq luee, nc'ee', nn'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee' ñequio nn'aⁿ na nchjaaⁿ.” ²² Jndā chii seicandii moso'ñeeⁿ, tsoom: “Ta, jndā tuui cha'xjeⁿ na sa'ntjom' saq ndicwaⁿ wanaaⁿti.” ²³ Quia jo' tso patrom nnoom: “Cja' jo n'om nato nt'maⁿ ñequio cha'tso nato cajneiⁿ. Catsa' na jndei'na' na ñequio nn'aⁿ cha na nntoo' w'aya. ²⁴ Je' ndye'yo' nntsojoo na meiⁿcwiindyē nn'aⁿ na tquaaⁿndyojndyaa xocaljeii chiuu waa nantquie t'maⁿ na mandōō'a.”

Jeeⁿ jndyaa' na wjaantyjo ts'aⁿ naxeⁿ Cristo

²⁵ T'maⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ ty'e ñ'eⁿ Jesús. Quia jo' taqueeⁿ, tsoom ndāana:

²⁶—Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nndyo ñ'eⁿndyo xeⁿ tic'oom na jndati ntyjeeⁿ ñ'eⁿndyo, nchiiti tsotyeeⁿ, tsoñeeⁿ, scoom'm, ntseinaaⁿ, ti'nquioom ñequio

ndyencjoom, hasta cantyja na wando' nqueⁿ, tsaⁿñeeⁿ xocandaa nntseijomñê ñ'eⁿndyo. ²⁷ Ndo' meiⁿcwiñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nndyontyjo cantyja na mats'aa, xeⁿ tic'loom na cwiljoya ts'loom nawi' na matjoom cantyja 'na^{ya} meiiⁿ cueeⁿeⁿ, tsaⁿñeeⁿ xocandaa nntseijomñê ñ'eⁿndyo. ²⁸ Xeⁿ cwiindyoyo 'o ñe'cats'aa wa'aandy, ¿aa nchii nncjaacjoojndyee, nntseitiuyaya chiuuxjeⁿ nlcaⁿna' cha ntyjii aa nlejindeii cwanti na maleiñ'oom hasta na nndaq' w'aañeeⁿ? ²⁹ Xeⁿ ticats'aaⁿ na ljo', jnda s'aaⁿ tsiaⁿtsjo' ndo' nljeiiⁿ na taticatquii nnts'aaⁿ, quia jo' cha'tso nn'aⁿ na nnty'iaa na ljo', nnto'na na nla'jnaaⁿna jom. ³⁰ Nluena: “Tsaⁿm'aaⁿ tgoⁿoⁿ cwii ts'iaaⁿ saq cwe' ts'iaaⁿ taⁿ. Títseicandaañê.” ³¹ Mati cwii rey na tseixmaⁿ qui meiⁿ sondaro, ¿aa nts'aacheⁿna' na nncjaacatjomñê cwiicheⁿ rey na nndyocats'aa tia' nacjoom'm na matseixmaⁿ ntquuu meiⁿ sondaro? ¿Aa chii nncjaacjoojñeeⁿ na nntseitiuyaaⁿ, aa nndaq nnts'aaⁿ? ³² Ndo' xeⁿ nnty'iaaⁿaⁿ na tixocandaa nnts'aaⁿ, quia jo' nntseicwanoom ñ'oom ñequio ts'aⁿ 'naaⁿaⁿ na nntseity'ooñê na cwitsaaⁿ tia', cwii na ndicwaⁿ tquia ndyo tsaⁿñeeⁿ. ³³ Jo' chii meiⁿcwiñeeⁿcheⁿ 'o na tica'ndii cha'tso na matseixmaⁿ nquii, xocandaa nntseijomñê ñ'eⁿndyo.

Til'ue tsjaaⁿ xeⁿ na jnda jlui' na chjeⁿna'
(Mt. 5:13; Mr. 9:50)

³⁴ 'Jeeⁿ l'ue tsjaaⁿ, saq xeⁿ nlui' na chjeⁿna', ¿ljo' ñ'eⁿ cwii nleichjeⁿnnda'na'? ³⁵ Taxocwil'uena', meiⁿ quio tyuaa, meiⁿ ñ'eⁿ to'. Cwe' quiiyeⁿquiee' nn'aⁿ joona'. Maluaa' matseijomna' 'o, m'aⁿyo' cha'cwijom tsjaaⁿ na til'ue xeⁿ tyootei'jndei'yo' nt'omcheⁿ nn'aⁿ. 'Ñeeⁿ juu na niom lue' n'om lua'qui na nndii, candiiaa.

15

Cantyja 'naaⁿ catsmaⁿ na tsuuñe
(Mt. 18:10-14)

¹ Cha'tsonde nniⁿaⁿ na cwito'ñoom s'om cwentaa' gobiernom Roma ñequio nn'aⁿ na cwila'tjoondyee nnom Ty'oots'om cantyja na nquii nn'aⁿ fariseos, jla'candyoo'ndyena nam'aaⁿ Jesús na nndyena ñ'oom na nntseineiⁿ. ² Nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ na cwit'mqoⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés tyotio'ñ'oomna jom. Jluena:

—Tsaⁿm'aaⁿ ya ñ'oom jom ñ'eⁿ nn'aⁿ na cwila'tjoondyee nnom Ty'oots'om ndo' macwaaⁿaⁿ ñ'eⁿndyena.

³ Quia jo' seineiⁿ ñ'oom na tjañoom' ndaana, tsoom:

⁴—Xeⁿ cwiindyoyo 'o m'aaⁿ cwii siaⁿnto canmaⁿ ntsmeiⁿ ndo' xeⁿ nntsuuñe cwii jooyo', ¿aa nchii n'ndiyyaaⁿ ñequieen'aaⁿ nchoo' qui nchoo' ñjeeⁿ quioo'ñeeⁿ yuu na cwicwa'yo' ndo' nncjaacal'ueeⁿ juu catsmaⁿ na tsuuñe hasta xjeⁿ na nljeiiⁿcheⁿ? ⁵ Xeⁿ jnda ljeiiⁿ catsmaⁿñeeⁿ, nlei'caljoom juuyo' xtyoom'm ñequio na neiiⁿeⁿ. ⁶ Ndo' quia na nncueⁿeⁿ waⁿaⁿ, nntseijoom nc'iaaⁿaⁿ ñequio nn'aⁿ na m'aⁿ nndyoo' waⁿaⁿ. Nntsoom ndaana: “C'ooⁿya na neiiⁿya, ee catsmaⁿ tsmaaⁿaⁿ na tsuuñe jnda ljeinnda'a juuyo'.” ⁷ Luaa nntsjoⁿ ndyeyo', maluaa' na t'maⁿti neiiⁿ Ty'oots'om na m'aaⁿ cañoom'luee cantyja 'naaⁿ cwii ts'aⁿjnaⁿ na cwilcwe' ts'om, nchiiti ñequieen'aaⁿ nchoo' nqui nchoo' ñjeeⁿ ts'aⁿ na mamach'ee yuu na maty'iomyana' na ticaⁿna' na nlcwe' ts'om.

Tsjö'ñjeeⁿ na tsuu

⁸ 'Oo cal'uu na m'aaⁿ cwii yuscu na maleiñ'oom qui xjeⁿ s'om xuee, ndo' xeⁿ nntsuuñê cwii joona' naquii' w'aa, ¿aa nchii nntseicanaaⁿñê chom, ndo'

ya ya nlcaañe, tcuutcuu nl'ueeⁿ juuna' hasta xjeⁿ na nljeiiⁿcheⁿ?⁹ Ndo' xeⁿ jnda' ljeiiⁿ, nntseitjoom nc'iaaⁿ'aⁿ ñequio nn'aⁿ na m'aⁿ nndyoo' waⁿ'aⁿ ndo' nntsoom ndaana: "C'ooⁿya na neiiⁿ'ya, ee jnda' ljeiya tsjo'ñjeeⁿ na tsuu."¹⁰ Luua nntsjoⁿ ndyeyo', maluaa' jeeⁿ cwila'neiiⁿ'ndye ángeles cwentaa' Ty'oots'om cantyja 'naaⁿ' cwii ts'aⁿ'jnaⁿ na cwilcwe' ts'om.

Seit'maⁿ ts'om ts'aⁿ'jnaaⁿ

¹¹ Seineiⁿticheⁿ Jesús, tsoom:

—Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ, tyom'aⁿ we ntseinaaⁿ na naⁿnom. ¹² Juu tsaⁿ'chee tsoom nnom tsotyeeⁿ: "Ta, quiaa' 'naⁿ na tseixmaⁿ'ya na nnc'o'ñooⁿ." Quia jo' toⁿ tsotyeeⁿ 'naⁿ na niom, tquiaa nnoom. ¹³ Tyoowijndye xuee na tuii na ljo', seitjoom cha'tso 'naaⁿ'aⁿ, tjaaⁿ tquia cwicheⁿ ndyuaa. Jo' jo' seicooⁿ cha'tso 'naaⁿ'aⁿ cwe' luua'. ¹⁴ Jnda' na ndyueñ'eⁿ seicatsoom, seijomna' jndyo cwii jndo' t'maⁿ tyuaa'ñeeⁿ. Jnaⁿ'na' na tco'wi'na' jom na tjaa'naⁿ ljo' cwii ya nleil'uee'ñe. ¹⁵ Quia jo' tjaaⁿ, tjaquiee'toom na nnts'aaⁿ ts'iaaⁿ moso 'naaⁿ' cwii ts'aⁿ ndyuaa'ñeeⁿ. Jñom tsaⁿ'ñeeⁿ jom na nnteix'eeⁿ calcu jo jndaⁿ. ¹⁶ Jeeⁿ ñe'cwaaⁿ'aⁿ meiiⁿ cwe' nlcwa jndaⁿ na cwicwa' calcu. Saa meiiⁿ'cwii tjaa 'ñeeⁿ tquiaa ljo' nlcwaaⁿ'aⁿ. ¹⁷ Quia jo' tjañjoom' ts'oom, seitioom: "Jndye moso m'aⁿ waa' tsotyá, hasta ma'ndiina' nantquie na cwicwa'na. Ndo' ja ñjaaⁿ m'aaⁿ'ya, mañe'c'ioya na ñe'jndo'a. ¹⁸ Je' yuu' nluui'a ljoⁿ, nncjlcwá'ndda'a m'aaⁿ tsotyáya, ndo' nntsjoⁿ nnoom: Ta, jnda' seitjoondyo nnom Ty'oots'om ndo' njom' 'u. ¹⁹ Tacatseixmaⁿ'ya na nntsu' na jnda' ja. Catsa' cwe' cha'na cwii moso' ja." ²⁰ Quia jo' mana tjalcweeⁿ'eⁿ na m'aaⁿ tsotyeeⁿ.

'Tquia ndicwaⁿ wjaanoom, ljeii tsotyeeⁿ jom. Tíoo na jeeⁿ jnda ntyjii ñ'eⁿñe. Jleinom, tjacatiomñe jom. Taxcweeñe ndo' t'uu ntsmaaⁿ'aⁿ. ²¹ Quia jo' tso jnaaⁿ nnoom: "Ta, jnda' seitjoondyo nnom Ty'oots'om ndo' njom' 'u. Tacatseixmaⁿ'ya na nntsu' na jnda' ja." ²² Jnda' tquiena na waa w'aa, tso tsotyeeⁿ ndaa mosoo': "Cwa queⁿndyo' quia'yo' liaa na yati, ndo' cala'cwe'yo' joona' jom. Ndo' catjaa'ndyo' tsei'x'ii ts'ooⁿ cala'ñjom'yo' lcoom jom. ²³ Ndo' mati tsaac'om'yo' quioo'jndyo chjoo na t'meiiⁿ'ñe. Cala'cwe'yo' juuyo'. Nlcwaa'a ndo' nl'aaya xuee. ²⁴ Ee ti'jndaaya luua, cha'cwijom jnda' tueeⁿ'eⁿ ndo' wando'nnaaⁿ'aⁿ, tsuuñe ndo' teijndaa'ñennaⁿ'aⁿ." Quia jo' to'na na tyola't'maaⁿ'ndyena.

²⁵ 'Saa jnaaⁿ tsaⁿ'tquiee, tic'oomñe, jndaⁿ tja. Quia na jnda' tyjee' ndyowindyoo' na waa w'aana, jndii na cwitjo' ndo' cam'aaⁿ jnoom. ²⁶ Tcwaanⁿ cwii mosoona, tax'eeⁿ 'ndyoo ljo' cwiluii. ²⁷ T'o tsaⁿ'ñeeⁿ nnoom: "Ti'ty'iu' jnda' tyjeeⁿ'eⁿ jo' na seicuee' tsotyee' quioo'jndyo chjoo na t'meiiⁿ'ñe ee ya tyjeeⁿ'eⁿ, tiweeⁿ'eⁿ." ²⁸ Saa tsaⁿ'ñeeⁿ seiw'eeⁿ, meiiⁿ quii' w'aa ti'cjaaqueⁿ'eⁿ. Jo' chii jlui' tsotyeeⁿ ndo' s'aa ty'oo nnoom na cjaaqueⁿ'eⁿ. ²⁹ Saa jom t'ooⁿ nnom tsotyeeⁿ, tsoom: "Queⁿ cwenta, teijndye ndyu mandi'ntjoⁿ'ya njom' meiiⁿ tyootseiquie' ts'ooⁿ'ya yuu na matsa'ntjom' ja. Saa meiiⁿ'cwii ndii' tyooñequiaa' meiiⁿ cwe' canch'ioo ndyua na nntseicuaⁿ'a na nnc'ooⁿ'ya na ne'ya ñequio nc'iaya. ³⁰ Saa je' na tyjee' ti'jnda' luua' na tjatseicooⁿ 'naⁿ' ñequio lculjaa', jnda'jom quio'jndyo chjoo na t'meiiⁿ'ñe jnda' seicue' cwentaaⁿ'aⁿ." ³¹ Ndo' t'o tsotyeeⁿ nnoom, tso: "U jndaaya, maxjeⁿ m'aaⁿ' ñ'eⁿndyo ndo' cha'tso 'naⁿ'ya 'u 'naⁿ'. ³² Saa maty'iomna' na cal'aaya xuee ndo' c'ooⁿ'ya na neiiⁿ'ya ee ti'ty'iu' luua' cha'cwijom jnda' tueeⁿ'eⁿ ndo' wando'nnaaⁿ'aⁿ, jnda' tsuuñe saa teijndaa'ñennaⁿ'aⁿ."

1 Mati seineiⁿ Jesús ndaaⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, tsoom:

—Tyom'aaⁿ cwii tsaⁿtya ndo' t'oom cwii mosotquiee 'naaⁿaⁿ. Jla'candii nn'aⁿ jom na cwe' matseicatsuuto tsaⁿñeeⁿ 'naaⁿaⁿ. 2 Quia jo' tqueeⁿñê juu, tsoom nnom: “¿Chiuu waayuu ñ'oom na mandii cantyja 'naⁿ? Quiaa' cwenta ts'iaaⁿ na mache' ee ma'ndiina' 'u na m'aaⁿ mosotquiee.” 3 Quia jo' seitiuu mosotquiee naquii' t'soom: “¿Chiuu nnts'aayo na cwii nncwantjoⁿ? Ee patrom 'naⁿya macwjeeⁿeⁿ ja na m'aaⁿya mosotquiee. Ee tijndo na nnts'aa ts'iaaⁿ jndaⁿ ndo' jnaaⁿa na cwe' ndaaⁿ nn'aⁿ n'caaa' ljo' na maca'na' ja. 4 Mantyjii chiuu nnts'aa cha nnto'ñoom nn'aⁿ ja l'aana xeⁿ jndaⁿ 'ndiina' ja na mosotquiee.” 5 Quia jo' tqueeⁿñê cwii ndo' cwii nn'aⁿ na cho'jnaⁿ nnom patrom 'naaⁿaⁿ. Tax'eeⁿ nnom ts'aⁿ najndyee: “¿Cwanti t'maaⁿ chujnaⁿ nnom patrom 'naⁿya?” 6 T'Q tsaⁿñeeⁿ nnoom, tso: “Ja chojnaⁿ cwii siaⁿnto ncjo seitye.” Ndo' tsoom nnom: “Luaa co'ñom' tsoom na teiljei cwanti chujnaⁿ. Que'ndyu', cajmaⁿ, catseiljei'xco' na ñe'wen'aaⁿ nchoo' qui ncjo chujnaⁿ.” 7 Jndaⁿ jo' tax'eeⁿ nnom cwiicheⁿ, tsoom: “Ndo' 'u je', ¿cwanti chujnaⁿ?” T'Q tsaⁿñeeⁿ nnoom: “Ja chojnaⁿ cwii siaⁿnto xuu lqueeⁿ trigo.” Quia jo' tsoom nnom: “Luaa co'ñom' tsoom na chuuna' cwanti chujnaⁿ. Catseiljei'xco' na ñe'ñequieen'aaⁿ xuu lqueeⁿ trigo chujnaⁿ.” 8 Ndo' tjawee' ts'om tsaⁿtya na luaa' s'aa moso tiaa'ñeeⁿ, ee na jndo' t'soom ts'iaaⁿ na s'aaⁿ. Ee nn'aⁿ na m'aⁿ cantyja 'naaⁿ t'soomnancuewaa, jndo'ti n'omna quii'ntaaⁿ nc'iaana, nchiiti nn'aⁿ na la'xmaⁿ cantyja 'naaⁿ naxuee.

9 Candye'yo' ntsjog, cwil'uee'ndyo' 'naⁿyo' na niom tsjoomnancue na quio nla'jndyeendyo' nn'aⁿ na nljoya ñ'oom ñ'endyo'. Quia jo' quia na nntycwii 'naⁿyo' jo', m'aⁿ ñeeⁿ nnto'ñoom 'o jo nandyee cañoom'luee.

10 'Ts'aⁿ na ya matseicandaⁿ ñ'oom na tit'maⁿ, mati ntseicanaⁿ ñ'oom na t'maⁿ. Ndo' ts'aⁿ na titseicandaⁿ meiiⁿ ñ'oom na ti'tmaⁿ tseixmaⁿna', majndeitiicheⁿ ti'xotseicanaⁿ ñ'oom na t'maⁿ. 11 Saaⁿ xeⁿ 'o ticalacandaⁿyo' ñequio 'naⁿyo' na waa tsjoomnancuejnaⁿwaa, tjaa 'ñeeⁿ juu ñnequiaa na nnto'ñoom'yo' 'na' na mayuu'cheⁿ na jnda matseixmaⁿ. 12 Ndo' xeⁿ 'o tis'a cwenta cwil'a'yo' ñequio 'na' na nchii 'naⁿyo' joona', meiiⁿ tjaa 'ñeeⁿ juu na ñnequiaa nyla luee'yo' na nla'xmaⁿna' cwenta'yo'.

13 'Tjaa'naⁿ moso na ndaaⁿ nndi'ntjom nnom we patrom. Ee nnc'oom na ticuee' ts'oom cwii, ndo' cwiicheⁿ nncjaawee' ts'oom. Oo na nncjaañ'oomñê ñ'eⁿ cwii, saaⁿ cwiicheⁿ nntseijnaaⁿaⁿ. 'O xocandaⁿ nndye'ntjom'yo' nnom Ty'oqts'om ndo' mati ndaaⁿ s'om.

14 Nn'aⁿ fariseos na m'aⁿ jo' jo', tyondyena cha'tso ñ'oommeiⁿ na seineiⁿ Jesús. Ndo' tyola'jnaaⁿna jom, ee jeeⁿ cwila'candya' n'omna s'om. 15 Saaⁿ tsoom ndaana:

—'O cwitjei'yandyo' che'ncjo'yo' jo ndaaⁿ nn'aⁿ saaⁿ Ty'oqts'om wajnaⁿaⁿ naquii' n'om'yo'. Cha'tso nnom na jeeⁿ nei'ncoo' nquiu nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndyena, Ty'oqts'om jnoom'm nmeiⁿ.

Xocantycwii ñ'oom' Ty'oqts'om

16 'Tyola'neiⁿ nn'aⁿ ñ'oom' Ty'oqts'om na tqueⁿ Moisés, ñequio ñ'oom ndyuee profetas hasta quia na tyjee' Juan. Quia ljo'cheⁿ jnaⁿna' na cwiwineiⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿ na matsaⁿntjom Ty'oqts'om nn'aⁿ. Ndo' je' je' jnda tue'ntyjo xjeⁿ na ticwii cwii ts'aⁿ matseijndeiⁿ cha ndaaⁿ nncjaaquiee'ñe cantyja 'naaⁿaⁿ.

17 'Tijndei'tina' na nntsuu tsjo'luee ñequio tsjoomnancue, nchiiti na titseicandaⁿñena' meiiⁿ ñe'cwii ljei cachjoo na quio teiljei ñ'oom' Ty'oqts'om na matsaⁿntjomna'.

Ticatsona' na nntyuii' ljeii cantyja na toco ts'a"
(Mt. 19:1-12; Mr. 10:1-12)

¹⁸Meiⁿñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nntseyuii' ljeii 'naa^m ñ'eⁿ scuu' ndo' nncoco ñ'eⁿ cwicheⁿ yuscu, tsaⁿñeeⁿ mach'eena' na cwe' m'aaⁿyaaⁿ ñ'eⁿ yuscuñeeⁿ. Ndo' mati meiⁿñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nncoco ñ'eⁿ yuscu na jnda tyuii' ljeii 'naaⁿ ñ'eⁿ saa', mati tsaⁿñeeⁿ mach'eena' na cwe' m'aaⁿyaaⁿ ñ'eⁿ yuscuñeeⁿ.

Tsaⁿtya ñequio tsaⁿjñeeⁿ Lázaro

¹⁹Tyom'aaⁿ cwii tsaⁿtya na ñequii'cheⁿ tyocweⁿ liaa na jeeⁿ ya ndo' jdana' na tuina' ñ'eⁿ tsaⁿ lino. Ndo' 'io ndii 'io tyocwaaⁿ na nantque na yaticheⁿ.
²⁰Jo 'ndyoots'a tiom waa' tsaⁿtya ñeeⁿ tyowacatyeeⁿ cwii tsaⁿjñeeⁿ na jndyu Lázaro. Cha'waañe chom ntyje'.
²¹Tyocantyyaa' ts'oom na nlcwaaⁿ aⁿ meii' cwe' na cajndañ na cwiquiaa nacjee' meiⁿsa 'naaⁿ tsaⁿtya. Ndo' calue' tyonquiocatyueendyeyo' ntyje' na chom.
²²Tue'ntyjo xuee na tue' tsaⁿjñeeⁿ, ndo' ty'eñ'om ángeles añaⁿ paraíso na m'aaⁿ Abraham. Mati tue' tsaⁿtya ndo' tjacanty'iuu'ñe.
²³Tyom'aaⁿñe yuu na ñjomndye l'oo. Jlundaañe, nty'iaa'tquiaa na m'aaⁿ Lázaro nacañoom' Abraham.
²⁴Quia jo' seixuaⁿ, tsoom: "Tsoytyaya, Abraham, c'oom na wi' ts'om' ja. Cajñom' Lázaro na canchjeeñe nomts'ooⁿ naquii' ndaatioo cha nntseicanaⁿ aⁿ tsaya. Ee jeeⁿ t'maⁿ wi' matjoⁿya naquii' chomwaa."
²⁵Saaⁿ tso Abraham nnoom: "Jndaaya, cjaañjoom' ts'om' cha'tso na ya na ñeto'ñom' xjeⁿ na ñetando', ndo' Lázaro wi' ñetjoom. Saaⁿ je' je' jom l'oo mawajñeeⁿ ndo' 'u je', wi' matjom'.
²⁶Ndo' nchii macanda cwe' jo'. Quii'ntaaⁿ jâ ñ'eⁿndyo' 'o waa cwii tsue'tsjoom na tjaa yuu cwintycwii na njoom, cha ñeeⁿ jâ na ñe'c'oo na m'aⁿ 'o, xocandañ nncwinom. Ndo' meiⁿ nn'aⁿ nam'aⁿ yuu jo' xocandañ nacñjom ntyjwaa."
²⁷Quia jo' matso tsaⁿtya: "Ta, mats'aa ty'oo njom', cwa cajñom' jom waa' tsoty, ee jo' jo' m'aⁿ 'om ti'ntyjo. Cjaanquiaaⁿ ñ'oom ndaana cha ticandyochuuna' joona ljooñe yuu na jeeⁿ wi'."
²⁹Saaⁿ tso Abraham nnoom: "Joona macwilei'ñ'omna ñ'oom na tyoñequiaa Moisés ñequio profetas. Ñ'oommeiⁿ candyena."
³⁰Saaⁿ jom tsoom nnom Abraham: "Tiyuu' ta, xeⁿ cwii joo nn'aⁿ na jnda tjâ wjaa na m'aⁿna, maxjeⁿ nlcwe' n'omna."
³¹Ndo' t'oj Abraham nnoom: "Xeⁿ tiñe'candyena ñ'oom na tyoñequiaa Moisés ñequio profetas, mati xocandyena ñ'oom 'ndyoo cwii ts'aⁿ meiiⁿ na nncwando'ndda' na jnda tue'."

17

Waa na teincuu' na nntseiquioo jna' ts'a"
(Mt. 18:6-7, 21-22; Mr. 9:42)

¹Tso Jesús ndaaⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom'm:
—Tijoom jaawintyjee'na' na ñe'catseiquiaana' nn'aⁿ na cal'ana jnaⁿ, saaⁿ nnt'uiiwi'na' ts'aⁿ na jnaaⁿ juu nncjaachuuna' nn'aⁿ na mati nl'ana jnaⁿ.
²Yati xeⁿ cwityeⁿ cwii tsjo'suu xtyo' tsaⁿñeeⁿ ndo' catuee' nn'aⁿ jom ts'om ndaaluee nchiiti na nntseiquioona' cwii joo nn'aⁿ na tyoowijndaya cantyja na cwila'yu'.
³Queⁿyo' cwenta cantyja 'naⁿyo'.
'Xeⁿ cwii nn'aⁿ na matseyiu' matseitjooñe njom', cwaⁿya' jom. Ndo' xeⁿ cwilcwe' ts'oom, catseit'maⁿ ts'om' jom.
⁴Ndo' meiiⁿ matseitjooñe njom' ntquiee' ndii' na cwii xuee, ndo' cwii cwii ndii' nncjaacatsoom njom': "Catseit'maⁿ ts'om' ja, cwilcwe' ts'ooⁿ", maxjeⁿ ñequii'cheⁿ catseit'maⁿ ts'om' jom.

Na matseyiyu'ya ts'om ts'aⁿ, t'maⁿ najndei matseixma'na'

⁵Apóstoles jluena nnom Ta Jesús:

—Quiaa' na t'maⁿti nlayu'ya n'ooⁿya.

⁶ Tsoom ndaana:

—Meiiⁿ na jeeⁿ cachjoo cwilayu'ya n'om'yo' cwe' cha'na cachjoo cwii ts'om lqueeⁿ mostaza, nndaq nndu'yo' nnom ts'oom sicómorowaa': “Catyendyu' ndo' co'na' 'u ts'om ndaaluee.” Ndo' maxjeⁿ nntseicandana' ñ'omndyue'yo'.

Ts'aⁿ na mandí'ntjom maca'na' na catseicanaqⁿ

⁷ Cal'uu cwiindyoy' 'o m'aaⁿ mosoo' na matseindyaa oo na mach'ee cwenta quioo' jo jndaq, ndo' quia jnda tyjee' tsaⁿñeeⁿ na jnaⁿ jndaq, ¿aa mantyya nntsu' nnom: “Cwinoom' luua, cajmaⁿ na nlcwa'”? ⁸ ¿Aa nchii najndyee nntsu' nnoom?: “Cwa catseijndaa'ndyu' je', catseiñ'oom'ndyu' na nlcwaa'a. Xeⁿ jnda tcwaa'a ndo' jnda t'ua, quia ljo'cheⁿ nlcwa' ndo' nnc'ua'.” ⁹ ¿Aa nnts'aacheⁿna' na ñeiquiaa' na quian'uaa' moso' nc'e na seicanaqⁿ ñ'oom na sa'ntjom' jom? Matseitiuu xocatsa' na ljo'. ¹⁰ Mati 'o, quia na jnda l'a'yo' cha'tso na matsa'ntjomna' na cal'a'yo', quia jo' candu'yo': “Já cwiliindyô moso na tjaa yuu l'uendye. Ee cwe' tomti na laxmaaⁿyâ na cal'aayâ jnda ñel'aayâ.”

Sein'ma' Jesús qui ts'aⁿ na chuu tycu lepra

¹¹ Quia jo' tjatjati Jesús na mawjaⁿ Jerusalén, teinoom tyencoo' ts'ondaa Samaria ñequio ts'ondaa Galilea. ¹² Cha'na tjaqueⁿeⁿ cwii tsjoom chjoo, jlui'nom qui nn'aⁿ na cho tycu lepra, tquia ty'emei'ntyjee'na. ¹³ Jndei jla'xuaana, jluena:

—'U Jesús na ma'moqⁿ ñ'oom' Ty'oqots'om ndaa nn'aⁿ, c'oom' na wi' ts'om' já.

¹⁴ Quia na nty'iaa' Jesús joona, tsoom ndaana:

—Catsala'ca'moⁿndyo' ndaa ntyee.

Ndo' yocheⁿ na cwi'oona, jliuna cwa jnda ljuu'ndyena tycu'ñeeⁿ. ¹⁵ Ndo' cwii tsaⁿñeeⁿ, quia na ljeiⁿ na jnda n'maaⁿ, tjalcweeⁿeⁿ, c'uaa' ñom na matseit'maaⁿñe Ty'oqots'om. ¹⁶ Tcoom'm xtyeeⁿ jo nnom Jesús, tquiaaⁿ na quian'uaa'. Ts'aⁿ samaritano tsaⁿñeeⁿ. ¹⁷ Quia jo' tso Jesús:

—¿Aa nchii quindyee nn'aⁿ na ljuu'ndye? Ndo' nt'omcheⁿ ñjeeⁿ je' ¿yuu m'aⁿ?

¹⁸ Macanda juu tsaⁿm'aaⁿ na nchii ts'aⁿ judío, jndyotseit'maaⁿñe Ty'oqots'om.

¹⁹ Quia jo' tso Jesús nnom:

—Quicantyya', cja'to'. Nc'e na matsei'yu'ya ts'om' ñ'eⁿndyo jnda n'maⁿ.

Luua waa na nncwjee'cañoom na matsa'ntjom Ty'oqots'om

(Mt. 24:23-28, 36-41)

²⁰ Tyota'x'ee nn'aⁿ fariseos nnom Jesús cwaaⁿ nncwjee'cañoom juu na matsa'ntjom Ty'oqots'om. T'oqⁿ ndaana, tsoom:

—Xocala'noⁿyo' aa jnda tue'ntyjo juuna' cwe' cwii 'naaⁿ na nleitquioo'.

²¹ Tjaa ñeeⁿ nndaq nntso: “Luua' m'aaⁿ”, oo “La'ñeeⁿ m'aaⁿ na matsa'ntjoom”, ee jnda mamatsa'ntjom Ty'oqots'om naquii' n'om'yo'.

²² Tsoom ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom'm:

—Manncue'ntyjo xuee na nntseiqueeⁿna' n'om'yo' na ñe'canty'ia'nnda'yo' ja na cwiliindyô nquii na jna' cañoom'luee, saa taxocanty'ia'yo' ja.

²³ Nluena ndaa'yo': “Luua' jom”, oo “Luua.” Saa tintsantyya'yo'. Meiⁿ tintsantyyo'yo'. ²⁴ Ee cha'xjeⁿ na maco' tsueechom matseixueena' cwii ntyjaa' tsjo'luee xjeⁿ cwii cheⁿ ntyjaa'na', maluaa' nntseijomna' quia na nndyoqonnda'a na cwiliindyô ts'aⁿ na jna' cañoom'luee. ²⁵ Saa najndyee macaⁿna' na t'maⁿ nawl' catjoⁿ ndo' mal' cal'a nn'aⁿ na m'aⁿ ñe' na ticuee' n'omna ja. ²⁶ Cha'xjeⁿ na tyol'a nn'aⁿ xjeⁿ na tyom'aaⁿ Noé, maluaa' nntseijomna' nl'a nn'aⁿ xjeⁿ na manndyoqonnda'a na cwiliindyô ts'aⁿ na

jnaⁿ cañoom'luee. ²⁷ Ee quia ljo'cheⁿ tyocwa'na, tyowena. Tyo'uncona, tyoñequiana ndana na nnc'unco hasta xuee quia na tuo Noé ts'om w'aandaa. Quia jo'jnaⁿna' na tua'nty'a, tja cha'tsondye naⁿñeeⁿ. ²⁸ Ndo' majo'ti tuii quia na tyom'aaⁿ Lot, tyocwa'na, tyowena. Tyola'jndana, tyondaana. Tyonomna ntjom, tyol'ana l'aa. ²⁹ Saa juu xuee na tjei' Ty'oots'om Lot tsjoom Sodoma, tua' ndaaluaa' chom ñequio ljo' sufrá na jnaⁿna' tsjo'luee. Ndo' seicwjeena' cha'tso nn'aⁿ tsjoom' ñeeⁿ. ³⁰ Maluaa' nnts'aana' xuee na nleitquioo'ndyo ja na cwiluiindyó ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee.

³¹ 'Majuu xuee'ñeeⁿ, ts'aⁿ na m'aaⁿ ch'eⁿ, tintseicandya' ts'oom 'naaⁿaⁿ na nncjaaqueⁿeⁿ naquii w'aa na nncwjeeⁿeⁿ joona'. Ndo' majo'ti ts'aⁿ na m'aaⁿ jo jndaá tindyolcweeⁿeⁿ na nndyochoom 'naaⁿaⁿ. ³² Cjaañjoom' n'om'yo' cantyja 'naaⁿ scuu' Lot. ³³ Mei'cwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na ñe'cwji'n'maaⁿñe che'nquii, majo'to jo' nntsuuñe. Saa mei'nquia ts'aⁿ na mañequiaañe na catjom ljo' na nntjom, ts'aⁿñeeⁿ nlui'n'maaⁿñe.

³⁴ 'Candye'yo' nntsjoó, juu teijaaⁿñeeⁿ quia na nndyoonnda'a, we nn'aⁿ maⁿ cjoó' jnduu, cwii ts'aⁿñeeⁿ wjaañ'oomna' jom na m'aaⁿya, ndo' cwiicheⁿ ma'ndiina'. ³⁵ We yolcu ñe'naaⁿ cwitua, cwii ts'aⁿñeeⁿ wjaañ'oomna' jom na m'aaⁿya, ndo' cwiicheⁿ ma'ndiina'. ³⁶ We nn'aⁿ m'aⁿ jo jndaá na cwil'a ts'iaaⁿ, cwii ts'aⁿñeeⁿ wjaañ'oomna' jom na m'aaⁿya, ndo' cwiicheⁿ ma'ndiina'.

³⁷ Quia jo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñe, ta'x'eena nnoom, jluena:
—¿Yuu cwii jom jo', Ta?
T'ooⁿ ndyueena cwii ñ'oom na tjañoom' na ma'moⁿna' na maxjeⁿ nntu'xeⁿndye naⁿñeeⁿ. Tsoom:
—Yuu na meindyuaa 'naⁿ to', jo' jo' nntjomndye cant'eiⁿ.

18

Yuscu na jnda ljoñe ndo' jwe

¹ Mati seineiⁿ Jesús cwiicheⁿ ñ'oom na tjañoom'. Ma'moⁿna' na ñe'quii'cheⁿ cala'neiⁿ nn'aⁿ nnom Ty'oots'om, tincwintqueeⁿna. ² Tsoom ndaana:

—Tyom'aaⁿ cwii jwe cwii tsjoom. Juu ts'aⁿñeeⁿ meiⁿ Ty'oots'om tinquiaⁿaⁿ, meiⁿ nn'aⁿ tiquitseit'maaⁿñe. ³ Mati tyom'aaⁿ cwii yuscu tsjoom'ñeeⁿ na jnda ljoñe na tue' saa'. Juu yuscu'ñeeⁿ ñequii'cheⁿ na tyocaa na m'aaⁿ jwe'ñeeⁿ na catseijndaa'ñe ñ'oom 'naaⁿaⁿ. Tyotsoom nnom: “Cwañom' ja ñ'oom cantu na s'aa ts'aⁿ nacjoya.” ⁴ Jndye xuee ticatsein'oom'ñe jwe yuscu'ñeeⁿ, saa jnda jo' seitoom naquii' ts'oom: “Meiⁿ na tinquiaya Ty'oots'om ndo' meiⁿ na ticatseit'maaⁿndyo nn'aⁿ, ⁵ saa cwe' ee na jeeⁿ matseilioo' yuscum'aaⁿ ja, nncwaañoⁿto jom cwitjoócheⁿ nntycwii na t'maⁿ ts'ooⁿ ñ'eⁿñe.”

⁶ Tso Ta Jesús:

—Jwe'ñeeⁿ meiⁿ na wi'ñe saa ¿aa cwiqueⁿyo' cwenta na tsoom na nncwaañom'toom yuscu'ñeeⁿ? ⁷ Majndeiticheⁿ nquii Ty'oots'om, ¿aa nchii nncwaañom'm nn'aⁿ na jnda tjei'ñe cwentaaⁿaⁿ, na cwilcwii'na jom naxuee ndo' natsjom? Xocats'aaⁿ na mayo ticatsein'oom'ñe joona. ⁸ Nndye'yo' nntsjoó, jom mantya nntsein'oom'ñe. Saa quia na nndyoonnda'a, ja na cwiluiindyó ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, ¿aa ndya' cwii nljei na m'aⁿ nn'aⁿ na cwila'yuya' n'om ñ'eⁿ Ty'oots'om?

Ts'aⁿ fariseo ndo' tsaⁿquiiⁿom s'om

⁹ Mati seineiⁿ Jesús ñ'oom tjañoom'waa ndaa nn'aⁿ na cwitjei' che'nquiee cwenta na jeeⁿ ya cwil'a, saa m'aⁿna na ticuee' n'omna nt'omcheⁿ nn'aⁿ. Tsoom:

10 —Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ fariseo ndo' mati tyom'aaⁿ cwii tsaⁿquiñom s'om cwentaa' gobiernom. We naⁿñeeⁿ mañejuu xjeⁿ ty'ena wats'om t'maⁿ na nla'neiⁿ na nnom Ty'oots'om. 11 Juu fariseo teintyjeeⁿeⁿ, luua waa ñ'oom na tsoom nnom Ty'oots'om: “U Ta Ty'oots'om, mañequiaya na quian'ua' na ticatseixmaⁿya cha'na nt'omcheⁿ nn'aⁿ, cha'na nn'aⁿ na canty'uendye, nn'aⁿ na quil'a yuu na ticaty'iomyana', nn'aⁿ na cwe' m'aⁿya ñ'eⁿ nc'iaa, mati meiiⁿ nchii cha' tsaⁿm'aaⁿ, tsaⁿquiñom s'om. 12 Ja we ndii' matseicwe- jndo'ndyo na cwii smaⁿna, ndo' cha'tso na mawantjoⁿ mañequiaya diezmo.” 13 Saa juu tsaⁿquiñom s'om, tquia tjameintyjeeⁿeⁿ, meiⁿ na nlu'ndaⁿñê tso'luee. Macandã tyomeiiⁿeⁿ nda' tsei'jñaⁿ na tyotseinty'iaa'ñê, tsoom: “U Ty'oots'om, c'oom' na wi' ts'om' ja ts'a'jnaⁿ.” 14 Candye'yo' nntsjoⁿ, tsaⁿquiñoom s'om tjalcweeⁿeⁿ waⁿaⁿ na jnda seit'maⁿ ts'om Ty'oots'om jom, nchiiti cwiicheⁿ tsaⁿñeeⁿ. Ee meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseiwendyeñe cheⁿnquii, maxjeⁿ nntseiquioo Ty'oots'om juu. Ndo' ts'aⁿ na maju'cjeñe, maxjeⁿ nntseim'aaⁿñeeⁿ Ty'oots'om tsaⁿñeeⁿ.

Matio'naa'ñe Jesús yocanch'u
(Mt. 19:13-15; Mr. 10:13-16)

15 Tquiocho nn'aⁿ yocanch'u na m'aaⁿ Jesús na nntioom l'ooⁿ nacjoona. Ndo' quia na nty'iaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê na luua', jla'tia'na nn'aⁿ na tqiocho yocanch'u'ñeeⁿ. 16 Quia jo' tqueeⁿñe Jesús yocanch'u ndo' tsoom ndaaⁿ nn'aⁿ:

—Ca'ndye'yo' na ñeⁿequio yocanch'u na m'aaⁿya, tila'ntycwi'yo' joona ee yuu na matsa'ntjom Ty'oots'om, juuna' matseixmaⁿna' cwentaa nn'aⁿ na ntyjaandye ja cha'na quil'a yosanch'um'aⁿ. 17 Mayuu'cheⁿ matsjoⁿ ndaaⁿ'yo', meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na ticantyyaa' ts'om na nntsa'ntjom Ty'oots'om juu cha'na ntyjaa' ts'om cwii yucachjoo, tsaⁿñeeⁿ xocandaaⁿ nncjaaquiee'ñe jo' jo'.

Matseineiⁿ tsaⁿtya ñ'eⁿ Jesús
(Mt. 19:16-30; Mr. 10:17-31)

18 Cwii ts'aⁿ judío na cwiluiitquieñe tax'ee nnoom:

—U Ta na ma'mooⁿ ñ'oom' Ty'oots'om ndaaⁿ nn'aⁿ na ya ts'aⁿndyu', ¿chiuu ya nnts'aa cha ndaya na ticantycwii na nncwa'ndo'a?

19 T'o Jesús nnom:

—Matsul' na ja ya ts'aⁿndyo, macandã nquii Ty'oots'om cwiluiiñê na ljo'. 20 U mantyyi' ñ'oom na matsa'ntjoom na matsona': “Tinc'oom'ya' ñ'eⁿ cwiicheⁿ ts'aⁿ. Tintseicue' ts'aⁿ. Tinch'uee' 'naaⁿ ts'aⁿ. Tintseineiⁿ cantu nacjoo' ts'aⁿ. Catseit'maaⁿndyu' tsoty'e' ñ'eⁿ tso'ndyo'.”

21 Tso tsaⁿñeeⁿ nnoom:

—Cha'tso ñ'oommeiⁿ matseicandã xjeⁿ na cachjoondyo.

22 Quia na jndii Jesús na luua', tsoom nnom:

—Cwii waa na cwii matsei'tjoⁿ!. Cajndaⁿ cha'tso na maleichu' ndo' quiaa' ndaaⁿ ndyeñeeⁿ!. Quia jo' nnc'oom' na tyandyu' cañoom'luee. Jnda jo' candyutseijomndyu' ñequiondyo.

23 Saa quia na jndii tsaⁿñeeⁿ na luua', seichjoo'na' ts'oom ee jeeⁿ tyañê.

24 Quia na nty'iaa' Jesús na jeeⁿ chjoo' ts'oom, tso:

—Jeeⁿ ndya' jndei'na' na ñeⁿequiandye na'tya na nntsa'ntjom Ty'oots'om joona. 25 Tijndei'tina' na nncwicandii'ñe quioo' camello tsue' x'ee tsei'nchquia nchiiti na nncjaaquiee' cwii tsaⁿtya ntyja na matsa'ntjom Ty'oots'om.

26 Ndo' nn'aⁿ na jndye ñ'oomwaa', tyolue:

—¿Quia jo' ñeeⁿ juu ndaaⁿ nlu'i'n'maa'ñe?

²⁷ Tso Jesús ndaana:

—Yuu na xocandaā nla' nn'a'n, nquii Ty'oqots'om nndaā nnts'aa'n.

²⁸ Tso Pedro:

—Canty'ia', já jnda 'ndyaayâ cha'tso 'naa'nyâ na cwilajomndyô ñ'e'ndyu'.

²⁹ Tso Jesús ndaana:

—Mayuu'che'n matsjoo ndaa'yo', meincwi'ñee'che'n ts'a'n na ma'ndii waa' oo scuu', ntyjee, tsotye, tsondyee, oo ntseinda n'e na matseijomñe cantyja 'naa' na matsa'ntjom Ty'oqots'om, ³⁰ tsa'ñee'n jndyetei nmei' nnc'o'ñoom tiempomeii'n, ndo' xuee na cwii ndyotina' nnc'o'om na ticantycwii na wanoom'm.

Matseicandiinna' Jesús na nncuee'n
(Mt. 20:17-19; Mr. 10:32-34)

³¹ Quia jo' tjei'ndyô Jesús nn'a'n canchoo'wendye. Tsoom ndaana:

—Que'nyo' cwentá, je' macwitsaawaaya Jerusalén. Jo' jo' nntseicandaā'ñena' cha'tso ñ'o'om' Ty'oqots'om na jla'l'jeii profetas cantyja 'na'ya na cwiluiindyô ts'a'n na jna' cañoom'luee. ³² Ee ññe'quia nn'a'n cwentá ja luee nn'a'n gentiles, nla'jnaa'na ja, cwajndii ñ'o'om na nluena cjoya ndo' njñomna ndaa'na' ja. ³³ Mati nntjaa'na ja, ndo' xe' jnda nla'cuee'na ja, saā xuee jnda ndyee nncwando'xco.

³⁴ Saā na'ñee'n ticala'nq'na ljo' cwit'mqo' ñ'o'ommei' ee tyootseicanq'o' Ty'oqots'om joona' ndaana. Jo' chii tileicala'nq'na.

Matsein'ma' Jesús cwii tsa'nchjaa'
(Mt. 20:29-34; Mr. 10:46-52)

³⁵ Luaa tuui. Quia na ty'ewindyoona tsjoom Jericó, jo' wacatyee' cwii tsa'nchjaa' 'ndyoo nato, macaa' ljo' tjoñé ndaa' nn'a'n. ³⁶ Quia na jñee' na jndyendye nn'a'n cawi'nom, tax'ee' ljo' cwiluii. ³⁷ Jluena nnoom:

—Jesús na jna' Nazaret jom luaa' mawinoom.

³⁸ Quia jo' seixua'n, tsoom:

—Jesús, 'u na cwiluiindyu' tsjaa' 'naa' David na jndyowicantyjoo', c'oom' na wi' ts'om' ja.

³⁹ Nn'a'n 'oojndyee jla'tia'na jom, jluena catseichee'n, saā jom yache' jndei seixua'n:

—'U na cwiluiindyu' tsjaa' 'naa' David na jndyowicantyjoo', c'oom' na wi' ts'om' ja.

⁴⁰ Quia jo' tjameintyjee' Jesús, sa'ntjoom na quioñ'omna tsa'ñee' na m'aa'n. Quia tuee'cañoom tsa'ñee'n, tax'ee' nnom, matsoom:

⁴¹ —¿Ljo' l'ue ts'om' na cats'aa ñ'e'ndyu'?

T'o tsa'ñee' nnoom:

—Jee' 'u Ta, l'ue ts'oq'o' na nleitquioya.

⁴² T'o Jesús nnom:

—Cwitquio'. N'e na matsei'yuya ts'om' ñ'e'ndyô, jo' na jnda n'ma'.

⁴³ Mañoom' teitquioom'm. Tjantyjoo' naxe' Jesús, tyotseit'maa'ñê Ty'oqots'om. Ndo' mati nn'a'n na jndyendye, quia nty'iaana na luaa', tyola't'maa'ndyena Ty'oqots'om.

19

Jesús ñ'e'n Zaqueo

¹ Quia na jnda tjaquiee' Jesús tsjoom Jericó, tjawinoom quii' tsjoom. ² Jo' jo' tyom'aa' cwii tsa'ntya na jndyu Zaqueo. Tsa'ñee' cwiluiitquieñê jo ndaa' nn'a'n na cwito'ñoom s'om cwentaa' gobiernom. ³ Tyoque'ñê na nncwajna'a'n

'ñeeⁿ jo' na Jesús, saá tileicandaaⁿ ee jeeⁿ jndye nn'aⁿ ndo' na cat'aa'ñê. ⁴ Jo' chii jleinoom, tjañetyeeⁿ, tjawaaⁿ cwii ts'oom sicómoro na nnty'iaaⁿ Jesús ee na jo' jo' nncwinom tsaⁿ'ñeeⁿ. ⁵ Quia na tue'cañoom Jesús jo' jo', jlundañê, tsoom nnom:

—Zaqueo, catseityuaa', candyo'cue' ee xuee je' macaⁿ'na' na caljoo'ndyo wa'.

⁶ Quia jo' seityuaaⁿ'aⁿ jndyocueeⁿ. Ñequio na neiiⁿ'eⁿ seiljoom Jesús waⁿ'aⁿ.

⁷ Saá quia na nty'iaa nn'aⁿ na luaa', cha'tsondyena tyola'ncjoo'ndyena, jluena:

—Cwa jndaa' tjaqueⁿ'eⁿ na nljoo'ñê waa' ts'aⁿ na matseitjooⁿ'eⁿ nnom Ty'oots'om.

⁸ Ndo' teintyjee' Zaqueo, tsoom nnom Jesús:

—Aa ndi', Ta, xcwe 'naⁿ'ya na niom manñequiaya ndaaⁿ ndyeeⁿ'eⁿ ndo' xeⁿ na x'uaya 'naaⁿ' ts'aⁿ, je' manntseilcwa'a ñequiee ndii' cha'xeⁿ na tjeii'a.

⁹ Tso Jesús nnoom:

—Xuee je' juu na macwjiⁿ'n'maaⁿ'ñe Ty'oots'om nn'aⁿ, jndaⁿ tyjee'na' w'aawaa. Ee mati tsaⁿ'm'aaⁿ cwiluiiñê ts'aⁿ tsjaaⁿ Abraham. ¹⁰ Ee ja na cwilui-indyo ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee jndyocal'uaⁿ ndo' jndyocwjiⁿ'n'maaⁿ'ndyo nn'aⁿ na cwitsuundye añmaaⁿ.

'Ndi' ts'aⁿ s'om luee mosoom'm

¹¹ Nn'aⁿ na tyondye ñ'oommeiⁿ jla'tiuuna tyuaa' nleitquioo' cantyja na matsaⁿ'ntjom Ty'oots'om, ee manndyoo' m'aaⁿ Jesús tsjoom Jerusalén. Jo' chii, tsotyeeⁿ ñ'oom na tjañoom' ndaana. ¹² Tsoom:

—Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ na t'maⁿ cwiluiiñê. Tjaaⁿ tquia cwiicheⁿ ndyuaa na nnc'ñoom ts'iaaⁿ na nntseixmaaⁿ rey, ndo' xeⁿ jndaⁿ ndyolcweeⁿ'eⁿ. ¹³ Cwii tjoocheⁿ na nncjaⁿ, tqueeⁿ'ñê qui nn'aⁿ na ndyende'ntjomtyeⁿ nnoom. T'maⁿ s'om teijndeiiyaaⁿ nnom cwii cwii tsaⁿ'ñeeⁿ. Tsoom ndaana: “Cal'ueendyo' chiuu nl'a'yo' ts'iaaⁿ na nntantjom'yo' ñ'eⁿ joona' yocheⁿ na ja nncwja.”

¹⁴ Saá nn'aⁿ ndyuaa tsjom'm, jndoona jom. Jo' jñoomna nn'aⁿ ndyuaa yuu na tjaaⁿ, ty'ecalue naⁿ'ñeeⁿ: “Já tical'ue n'ooⁿ'yá na tsaⁿ'm'aaⁿ nluuiñê rey cwentaaⁿ.” ¹⁵ Jndaⁿ na to'ñoom tsaⁿ'ñeeⁿ n'iaaⁿ na nnc'oom, jndyolcweeⁿ'eⁿ.

Tqueeⁿ'ñê nn'aⁿ na tquiaaⁿ s'om 'naaⁿ'aⁿ ndaaⁿ. Ee ñe'caljeiiⁿ cwanti jnda ta'ntjom cwii cwiindye naⁿ'ñeeⁿ. ¹⁶ Tyjee' tsaⁿ najndyee, tso nnoom: “Nmeiiⁿ s'om 'naⁿ', ta, qui ndii' cha'xeⁿ na to'ñeⁿ jnda tantjoⁿ ñ'eⁿ juuna'.”

¹⁷ Quia jo' tsoom nnom: “Ya sa', 'u mosoya, meiiⁿ cachjoo na to'ñoom' saá seicanda'.” Jo' chii je' maquaⁿ'ya 'u nnc'oom' ts'iaaⁿ, nntsaⁿ'ntjom' qui tsjoom.” ¹⁸ Ndo' tyjee' tsaⁿ na jnda we, tso nnoom: “Nmeiiⁿ s'om 'naⁿ', ta, 'om ndii' cha'xeⁿ na to'ñeⁿ jnda tantjoⁿ'ya ñ'eⁿ juuna'.”

¹⁹ Quia jo' majo'ti tsoom nnom: “Je' maquaⁿ'ya 'u nnc'oom' ts'iaaⁿ, nntsaⁿ'ntjom' 'om tsjoom t'maⁿ.” ²⁰ Tyjee' cwiicheⁿ ts'aⁿ, tso nnoom: “Luaa s'om 'naⁿ', ta, na seiwaⁿ naquii' payom. ²¹ Ee ja jeeⁿ nquiaya 'u na jeeⁿ jnda ñ'oom tseineiⁿ. Ee 'u maco'ñoom' yuu na nchii cwent'a', ndo' quitsei'we' yuu na nchii 'u jnom'.”

²² Quia jo' tsoom nnom: “'U moso 'naⁿ'ya na tia matseitiuu', majuuti ñ'oom 'ndyo' nnts'aaya na nncu'xeⁿ'na' 'u. Xeⁿ ntyji' na ja ts'aⁿ na jeeⁿ jnda ñ'oom tseineiⁿ ndo' na maco'ñoom' yuu na nchii cwentaya ndo' na quitseiwaya yuu na nchii nnc'ojnoo'a, ²³ quia jo' çchiuu na tícja'ca'ndii' s'om 'naⁿ'ya banco yuu na nncwanti'onna' cha quia na ndyooⁿnda'a, nnc'oñoⁿ s'om 'naⁿ'ya mandiiñ'eeⁿ ts'iaa'ndaana'?”

²⁴ Ndo' tsoom ndaaⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ nacañoom'm: “Catjei'yo' s'om 'naⁿ'ya l'ooⁿ ndo' quia'yo' juuna' nnom tsaⁿ'm'aaⁿ na tantjom qui ndii'.” ²⁵ T'ooⁿ naⁿ'ñeeⁿ, jluena: “Ta, çchiuu ndo' mamaleiñ'oom qui ndii' na laa'ti'?”

²⁶ Candye'yo'

nntsjoꝝ, meiⁿcwiⁿñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na maniom na maleichuu, nloⁿñomti. Saꝝ ts'aⁿ na tjaaⁿnaⁿ na cuaa l'o, nluiⁿñ'eⁿ cwanti na maleiñ'oom. ²⁷ Mati joo nn'aⁿ na jndoo ja, na ticalⁿ'ue n'om na nntsꝝ'ntjoⁿ'ya joo, quiochoⁿ'yo' joo na ñjaaⁿñe ndoⁿ ñequio na ndooⁿ'a catyjeⁿ'yo' cantyoⁿ'na.

Tjaquiee' Jesús Jerusalén
(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Jn. 12:12-19)

²⁸ Jnda seineiⁿ Jesús ñ'oomwaaⁿ, tjtatjateeⁿ na nncueⁿ'eⁿ Jerusalén. ²⁹ Ndoⁿ quia na tjawiñoomⁿ'm tsjoom Betfagé ñequio tsjoom Betania nndyooⁿ' yuu waa ta na jndyu Olivos, jñoom we nn'aⁿ na cwilaⁿ'jomndye ñ'eⁿñe na c'oona l'aa. ³⁰ Tsoom ndaꝝna:

—Catsaⁿ'yo' juu tsjoom chjoo na m'aaⁿ ndeyeyu jo ndaaⁿ'yo', ndoⁿ chaⁿ'na nntsaaquieⁿ'yo' jo', nliuⁿ'yo' cwii snom chjoo na ñjom. Juu quiooⁿ'ñeeⁿ meiⁿcwii ndiiⁿ tyoowaⁿ'ljoꝝ ts'aⁿ. Calacanaⁿ'yo', nquioñ'omⁿ'yo' juuyoⁿ' ñjaaⁿ. ³¹ Ndoⁿ xeⁿ m'aaⁿ 'ñeeⁿ juu na nncwaxⁿ'ee ndaaⁿ'yo' chiuu na cwilacanaⁿ'yo' juuyoⁿ', luaa canduⁿ'yo' nnom: “Nquii Ta na matsaⁿ'ntjom já tjoꝝñê juuyoⁿ.”

³² Quia joⁿ ty'ena l'aa na jñoom jooⁿ ndoⁿ jliuna chaⁿ'xjeⁿ na tsoom. ³³ Yocheⁿ na cwilaⁿ'canaⁿ'na snom, jlue nn'aⁿ na njmeiⁿ' juuyoⁿ':

—¿Chiuu na cwilacanaⁿ'yo' snomm'aaⁿ'?

³⁴ Quia joⁿ t'oona:

—Nquii Ta tjoꝝñê juuyoⁿ'.

³⁵ Mana ty'eñ'omna snomⁿ'ñeeⁿ na m'aaⁿ Jesús. Jnda tiona liaana naxeⁿ'yo', teiⁿcaljoona jom. ³⁶ Yocheⁿ na mawjaawinoom, tyotsꝝⁿ' nn'aⁿ liaateincooⁿ 'naaⁿ'na ts'om nato. ³⁷ Quia na jnda 'oowindyoona tsjoom Jerusalén yuu na wjaacue nato ta na jndyu Olivos, chaⁿ'tsondye nn'aⁿ na cwilaⁿ'jomndye ñ'oomⁿ'm, toⁿ'na na jndeiⁿ tyolaⁿ'xuaana. Tyolaⁿ't'maaⁿ'ndyena Ty'ootsⁿ'om cantyja chaⁿ'tso ts'iaaⁿ t'maⁿ na nty'iaana na tyochⁿ'ee Jesús.

³⁸ Jluena:

—Tsaⁿ'm'aaⁿ cwiluiiñê Rey na matsaⁿ'ntjom jaa. Macwjeⁿ'cañoom ñequio xueeⁿ nquii na tjacantya cwiluiⁿ t'maⁿ'ñe. Jom catioⁿ'naaⁿ'ñe Ty'ootsⁿ'om na m'aaⁿ cañoom'luee. Cwiljoya ts'oom ñequio nn'aⁿ. Catseitⁿ'maaⁿ'ñenaⁿ nqueⁿ na m'aaⁿ nandyeticheⁿ.

³⁹ Nt'om nn'aⁿ fariseos na ñ'eeⁿ'ndye quiiⁿ'ntaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye jluena: —'U na maⁿ'mooⁿ' ñ'oomⁿ Ty'ootsⁿ'om ndaaⁿ nn'aⁿ, catseitiaⁿ' naⁿ'm'aⁿ' na cwilaⁿ'jomndye ñ'omⁿ'.

⁴⁰ T'oꝝⁿ ndaꝝna, tsoom:

—Candyeⁿ'yo' nntsjoꝝ, xeⁿ naⁿ'm'aⁿ nlaⁿ'cheⁿ'na, quia joⁿ joo ljoⁿ' nlaⁿ't'maaⁿ'ndyenaⁿ ja.

⁴¹ Quia tueⁿ'eⁿ nnom tsjoomⁿ'ñeeⁿ, ndoⁿ quia nty'iaaⁿ'aⁿ juunaⁿ, ty'ioom cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ joⁿ joⁿ'. ⁴² Tyotseineiⁿ' chaⁿ'cwijom ndaaⁿ naⁿ'ñeeⁿ, tsoom:

—Toom cweⁿ' xuee jeⁿ cwilaⁿ'noⁿ'yo' ljoⁿ' na macaⁿ'naⁿ cha nndaꝝ ljoya ts'om Ty'ootsⁿ'om ñ'eⁿ'ndyoⁿ'. Saꝝ jeⁿ cweⁿ' wantyⁿ'iuuⁿ m'aaⁿ'naⁿ jo ndaaⁿ'yo'.

⁴³ Ee nncueⁿ'ntyjo xuee na joo nn'aⁿ na jndoo 'o nl'ana tiomtsjoⁿ' ndiocheⁿ nnom tsjomⁿ'yo' na nncwañoomⁿ'na' jooⁿ. Ndoⁿ nntꝝⁿ'na 'o meiⁿ'nquia ntyja.

⁴⁴ Nlaⁿ'tyuuiⁿ'ñ'eⁿ'na 'o ndoⁿ nlaⁿ'cweena ndaⁿ'yo'. Ndoⁿ nlaⁿ'tyuuiⁿ'na niaⁿ'ljoⁿ' tsjomⁿ'yo'. Meiⁿ'cwii tsjoⁿ' taxocaⁿ'ndyena nacjooⁿ x'iaaⁿ'naⁿ, cweⁿ nc'e na ticalañ'oomⁿ'ndyoⁿ' ja na jñom Ty'ootsⁿ'om cha nndaꝝ nluiⁿ'naaⁿ'ndyoⁿ'.

Macwji' Jesús nn'aⁿ naquii' wats'om t'maⁿ
(Mt. 21:12-17; Mr. 11:15-19; Jn. 2:13-22)

⁴⁵ Jnda jo' tjaquiee! Jesús wats'om t'maⁿ, tɔoⁿ tjeiiⁿ eⁿ nn'aⁿ ch'eⁿ, joo nn'aⁿ na cwindaa ndo' nn'aⁿ na cwila'jnda jo' jo'. ⁴⁶ Tsoom ndaana:

—Waa ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om na matsona': “W'aya cwiluiiⁿena' w'aa yuu na cwila'neiⁿ nn'aⁿ nnom Ty'oots'om.” Saa 'o cwil'ayo' juuna' cha'cwijom tsue'tsjo' yuu na cwicatoondye naⁿcanty'ue.

⁴⁷ Ndo' ticwii xuee tyo'mooⁿ ndaa nn'aⁿ naquii' wats'om t'maⁿ. Saa nn'aⁿ na cwiluitquiendye ndaa ntyee ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, ñequio nn'aⁿ na cwiluitquiendye naquii' tsjoom, tyol'ueeⁿndyena chiuu ya nl'ana na nla'cuee'na jom. ⁴⁸ Saa meiⁿchjoo tilecaliuna chiuu ya nl'ana ee cha'tsondey nn'aⁿ tyocantyyaa' n'om ñ'oom na tyotseineiⁿ ndaana.

20

Najndei na matseixmaⁿ Jesús

(Mt. 21:23-27; Mr. 11:27-33)

¹ Tju'na' cwii xuee'ñeeⁿ na ma'moⁿ Jesús ndaa nn'aⁿ naquii' wats'om t'maⁿ. Mañequiaaⁿ ñ'oom naya na macwjiⁿna' maaⁿñe Ty'oots'om nn'aⁿ, ndo' xjeⁿñeeⁿ tquei'cañom ntyee na cwiluitquiendye ndaa ntyee ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, ñequio nn'aⁿ na cwiluitquiendye quii' tsjoom. ² Jluu naⁿñeeⁿ nnoom:

—Catsu' ndaayá, ¿yuu ty'om' najndu' na mache' nmeiⁿ? Ndo' ¿ñeeⁿ tquiaa na matseixmaⁿ na luaa'?

³ Quia jo' t'o Jesús ndaana:

—Mati ja mawax'a cwii ñ'oom ndaa'yo'. Cat'o'yo' nndii. ⁴ Na tyotseits'oomñe Juan nn'aⁿ, ¿yuu jnaⁿ najneiⁿ? ¿Aa nam'aaⁿ Ty'oots'om oo aa cwe' ñ'om ndyuee nn'aⁿ?

⁵ Quia jo' tyola'neiⁿ cheⁿnquieena ñ'eⁿ nc'iaana, tyoluena:

—Xeⁿ nl'uuya na m'aaⁿ Ty'oots'om jnaⁿna', quia jo' nntsoom: “¿Chiuu na ticala'yuy'yo' ñ'eⁿñe?” ⁶ Saa xeⁿ nl'uuya nam'aⁿ nn'aⁿ jnaⁿna', nla'cwjee nn'aⁿ jaa ñ'eⁿ ljo', ee cwilayu'yana na Juan cwiluiiñe profeta.

⁷ Jo' chii t'oona nnoom:

—Já ticaliuuyá yuu jnaⁿyuu najndei Juan na tyotseits'oomñe nn'aⁿ.

⁸ Quia jo' tso Jesús ndaana:

—Meiⁿ ja, xocatsjoo ndaa'yo' ñeeⁿ mañequiaa najndo na mats'aa nmeiⁿ!

Nn'aⁿ na tyol'a cwenta l'oontjom

(Mt. 21:33-44; Mr. 12:1-11)

⁹ Tɔoⁿ na tyotseineiⁿ ñ'oom tjañoom'waa ndaa nn'aⁿ, tsoom:

—Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ. Tcoom'm l'oo uva tyuaaⁿaⁿ. Jnda jo' teijndeiyaⁿ joona' nn'aⁿ na nl'a ts'iaaⁿ jo' jo' ndo' jndye xuee tjaaⁿ cwiicheⁿ ntyja. ¹⁰ Quia na tue'ntyjo xjeⁿ na tque ntjom'ñeeⁿ, jñoom cwii mosoom'm na m'aⁿ naⁿñeeⁿ na nñe'quiana na tseixmaⁿ cwentaaⁿaⁿ. Saa tyotjaa' naⁿñeeⁿ juu, jñoomna juu na tjaa ljo' tjachuu. ¹¹ Jo' chii jñomnaaⁿaⁿ cwiicheⁿ mosoom'm. Mati tsaⁿñeeⁿ tyotjaa'na ndo' tyolajnaaⁿna juu, jnda chii jñoomna juu na tjaa ljo' tjachuu. ¹² Jñomnaaⁿaⁿ cwiicheⁿ moso na jnda ndyee. Juu tsaⁿñeeⁿ jla'quieeⁿndyena, jnda chii tjeii'na juu naquii' ntjom'ñeeⁿ.

¹³ 'Quia jo' tso ts'aⁿ na ntjoom' jo': “¿Chiuu chiuu nnts'aayo? Luaa nnts'aa, njñooⁿ nquii ti'jnda na jeeⁿ candya' ts'ooⁿ. Nnts'aacheⁿndyo quia na nnty'iaana jom, nla't'maaⁿndyena jom.” ¹⁴ Saa nn'aⁿ na cwil'a ts'iaaⁿ tyuaaⁿaⁿ, quia na nty'iaana na nquii jnaaⁿ jo', tyoluena ndaa nc'iaana: “Luaa' ts'aⁿ na cwiljo ntjom l'o. Cwa nla'cuaga' jom cha jaa nljo ntjom luaaya.” ¹⁵ Jo' chii, tjeii'na jom nnom ntjom ndo' jla'cuee'na jom.

Tax'ee Jesús ndaa nn'aⁿ, tsoom:

—Nquii ts'a'n na ntjoom' jo', l'jo' nts'aa'n quio na'n'ñee'n? ¹⁶ Nñoom ndo' nntseicwje'n joona. Ndo' nñe'quiaa'n ntjom 'naa'a'n ndaa' nt'omche'n nn'a'n.

Jnda na jndyena na seinei'n Jesús ñ'oommei'n, jlueña:

—Tijoom cwancuee' Ty'oots'om na caluii na luua'.

¹⁷ Saa Jesús nquiee nty'iaa'n'ndaana. Tjeii'e'n cwii ñ'oom na seijoom'ñe che'n'que'n na tsjo' na ya jom. Tsoom:

—Quia jo' l'jo' ñe'ca'mo'n ljeii 'naa'n' Ty'oots'om na mawaa na matsona'?:

Majuu tsjo' na ticwil'uee'ndye luañe'n na cwil'a tsia'tsjo',

jnda mamei'ntyjee'na' nqui tsia'tsjo'.

¹⁸ Mei'ncwi'ñee'che'n ts'a'n na tilecsei'no'n cantyja 'na'ya, maju'wi'na' juu cha'cwijom ts'a'n na toomñe na tooñe nacjoo' tsjo'. Saa ts'a'n na tiñe'catseyu' ñ'e'ndyo, maxje'n nlco'wi'na' jom. Nntseijomna' tsa'ñee'n cha'cwijom ts'a'n na ttoo cwii tsjo' t'ma' nacjoo', na seituijndaana' juu.

Ñee'n nnom nñe'quiana ts'iaa'ndaana

(Mt. 21:45-46; 22:15-22; Mr. 12:12-17)

¹⁹ Nquiee ntyee na cwiluiitquiendye ndaa' ntyee ñequio nn'a'n na cwit'moo'n ljeii na tque'n Moisés, mañejuu xje'ñee'n tyola'jnda na nnt'uena Jesús, ee jla'no'n na na nacjoo' joona seinei'n ñ'oom na tjañoom'waa'. Saa nquiaana nn'a'n na jndyendye, ²⁰ jo' chii jñoomna nn'a'n na ty'eque'n cwenta ñ'oom na matseinei'n. Tyolla na'ñee'n na ya nn'a'ndyena, cha nnty'iaana aa nntseinei'n ñ'oom na quio majuutina' ndaa' nla'quioona jom l'o' gobiernom na cu'xe'n tsa'ñee'n jom. ²¹ Joo na'ñee'n ta'x'ee nnoom:

—U Maestro na ma'moo'n' ñ'oom' Ty'oots'om ndaa' nn'a'n, nquiuuyá na ndyeyu matsei'nei'n ndo' ya ma'moo'n' mei'n tyooche' na cwe' jndaa' ñee'n nei'n. Ñe'quii'che'n ñ'oom na mayuu' ma'moo'n' cantyja 'naa'n' natoo' Ty'oots'om. ²² Ndo' je' Ta, ñe'candyaayá, ¿aa matsona' na nñe'quiaayá ts'iaa'ndaayá nnom César, oo aa ticatsa'ntjomna'?

²³ Saa jom sei'nqoo'n' cwe' na ñe'c'omna cwenta jom. Tsoom ndaana:

—¿Chiuu na ñe'cal'a'yo' na cat'uiina' ja? ²⁴ Cat'mo'yo' cwii tsjo'ñjee'n nqoo'n. ¿Ñee'n' ndyoonnom luua' ndo' ñee'n xuee' ljeiiwaa?

Jlue na'ñee'n:

—Nquii César, tsa'ma'ts'iaa'n t'ma' tsjoom Roma.

²⁵ Quia jo' tsoom ndaana:

—Catiom'yo' ts'iaa'ndaay'yo' nnom César yuu na tseixma'na' cwentaa'na', ndo' quia'yo' cwentaa' Ty'oots'om yuu na tseixma'na' cwentaa' nque'n.

²⁶ Ticandaa' nnc'omna jom ñ'e'n ñ'oom na matseinei'n. Yache'n jla'che'na na tjawee' n'omna ñ'oom na t'oo'n.

Cwita'x'eena cantyja na nnta'ndo'nnda' nn'a'n

(Mt. 22:23-33; Mr. 12:18-27)

²⁷ Jnda jo' tqiue'cañom nt'om nn'a'n saduceos nam'aa'n Jesús. Joona nn'a'n na cwilue na xocata'ndo'nnda' nn'a'n. ²⁸ Ta'x'eena nnoom, jlueña:

—U Maestro na ma'moo'n' ñ'oom' Ty'oots'om ndaa' nn'a'n, 'ndii Moisés ñ'oom luayá na matsona' xe'n nncue' cwii tsa'ns'a' ndo' n'loñe' scoom'm na tjaa'na' ntseinda, quia jo' tyjee ts'oo'ñee'n cocoom ñ'e'n scuu' xioom. Nnc'om ntseinaa' ñ'e'n yuscu'ñee'n cha nntseinoomñe' na tjaa' ntseinda xioom t'om.

²⁹ Luua' tuui. Tyom'a'n ntquiee' na'nom ñenquii ts'a'n ntseinda. Juu tsa'ntquiee' tocoom ndo' tyuaa' tuee'e'n, tjaa' ndana ñ'e'n scoom'm. ³⁰ Jnda chii tsa'n na jnda we' tocoom ñ'e'n scuu' xioom, ndo' mati jom tuee'e'n, tjaa' ntseinaa' ñ'e'n yuscu'ñee'n. ³¹ Quia jo' tsa'n na jnda ndyee' tocoom ñ'e'n yuscu'ñee'n. Ndo' majo'ti cha'tso ntquiee'ndyena cwii ndo' cwiindyena to'ñoomna jom na

scuuna ndo' tjana. Meiⁿcwii ndana tjaa'naⁿ ñ'eⁿñê. ³² Ndo' na cwiimacanda tue' yuscu'ñeeⁿ. ³³ Quia jo' quia na nnta'ndo'xco nn'aⁿ na jnda tjā, ¿ñeeⁿ cwiindyē joona na saaⁿaⁿ? Ee cha'tso ntquiee'ndye naⁿñeeⁿ scuuna jom.

³⁴ T'o Jesús ndaana, tsoom:

—Nn'aⁿ tsjoomnancue cwi'unco ndo' cwiñe'quia nda na cwi'unco. ³⁵ Saa m'aⁿ nn'aⁿ na majnda majndaa'ya na la'xmaⁿ na nnta'ndo'xcona na jnda tjā. Ndo' la'xmaⁿna na nnc'omna tiempo na nncuaaxco tsjoomnancue. Naⁿñeeⁿ taxoc'uncona, meiⁿ naⁿnom, ndo' meiⁿ naⁿlcu. ³⁶ Meiⁿ taxocwjennda'na ee nntseijomna' joona cha'na ángeles. Ndo' nc'e na cwicandaana na nnta'ndo'xcona, jo' chii matseijomna' na cwita'ndo'na cha'na wando' nquii Ty'oqts'om. ³⁷ Saa cantya 'naaⁿ na nnta'ndo'xco nn'aⁿ na jnda tjā, maquiiti Moisés t'moqⁿ na ljo' ñequio ñ'oom na seiljeiⁿ cantya 'naaⁿ ts'oom nioom zarza. Naquii' ñ'oom'ñeeⁿ tsoom na Ta Ty'oqts'om cwiluiñê Ty'oqts'om cwentaa' Abraham, Isaac, ndo' Jacob. ³⁸ Ee jom nchii cwiluiñê Ty'oqts'om cwentaa' l'oo, jom cwentaa' nn'aⁿ na cwita'ndo'. Jo' chii maxjeⁿ ma'moⁿna' na cha'tso nn'aⁿ cwita'ndo'na cantya 'naaⁿaⁿ.

³⁹ Cwantindyē nn'aⁿ na cwit'moqⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés t'oqna nnoom, jluena:

—'U Maestro na ma'moqⁿ ñ'oom' Ty'oqts'om ndaaⁿ nn'aⁿ majo'ndyo ñ'oom matsu'.

⁴⁰ Ndo' taticandaqⁿ n'om nn'aⁿ saduceos na cwii nnta'x'etina nnoom.

¿Ñeeⁿ jnda cwiluiñe Cristo?

(Mt. 22:41-46; Mr. 12:35-37)

⁴¹ Tso Jesús ndaaⁿ cha'tso nn'aⁿ:

—¿Chiuu na cwilue nn'aⁿ na Cristo cwiluiñê tsjaaⁿ David na jndyow-icantyjoo'? ⁴² Ee naquii' libro na chuu Salmos, maquiiti David tsoom: Nquii Ta Ty'oqts'om tsoom nnom juu Ta na matsa'ntjom ja:

“Cajmaⁿ ntyjaa'a ntyjaya yuu na matseit'maaⁿñena' 'u,

⁴³ hasta xjeⁿ na jnda tsā'a nn'aⁿ na jndoo 'u na c'omna nacje 'naⁿ.”

⁴⁴ Cwe' jo' mawax'aya ndaa'yo':

—¿Chiuu nnts'aayuuna' na cwiluiñe Cristo tsjaaⁿ David na jndyow-icantyjoo' ee manquiiti David matsoom na juu cwiluiñe Ta na matsa'ntjom jom?

Matseitia' Jesús nn'aⁿ na cwit'moqⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54)

⁴⁵ Luaa ñ'oom na tsoom ndaaⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, ñequio na ndye cha'tsondye nn'aⁿ:

⁴⁶ —Queⁿndyo' cwenta na til'a'yo' cha'na cwil'a nn'aⁿ na cwit'moqⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, ee joona jeeⁿ neiiⁿna na nnc'o'nomna na cwee'na liaa na jnda na tei'ncoo. Ndo' l'ue n'omna na nla't'maaⁿndye nn'aⁿ joona na quia naⁿñeeⁿ na xmaⁿndyena ñequio na jndoo' jndye nn'aⁿ. Mati na nncwindyuaandyena yuu na matseit'maaⁿñetina' joona naquii' lan'om. Ndo' na nncwindyuaandyena yuu na yati cwiwiñ'oom' na waa xuee. ⁴⁷ Ndo' cwinty'uetyeⁿnguiona 'naaⁿ yolcu na jnda ljondye na tjā noom. Juu xjeⁿ na cwil'ana na ljo', jeeⁿ teincoo ñ'oom cwila'neiⁿna nnom Ty'oqts'om cha tinoqⁿ na ljo' cwila'xmaⁿna. T'maⁿti lco'wi'na' naⁿñeeⁿ nnts'aa Ty'oqts'om.

21

Tsj'oñjeeⁿ na tquiaa yuscu nnom Ty'oqts'om

(Mr. 12:41-44)

1 M'aaⁿ Jesús wats'om t'maⁿ, ndo' jleinty'iaaⁿaⁿ naⁿtya na cwiñe'quia ofrendas cwentaa' Ty'oots'om. Cwitoomna joona' ts'om castom. 2 Mati nty'iaaⁿaⁿ cwii yuscu na jnda ljoñe, na jeeⁿ jñeeⁿñe. Tsaⁿñeeⁿ tjacjoom'm we tsjo'ñjeeⁿ na ticajdana' jo' jo'. 3 Tso Jesús:

—Mayuu'cheⁿ ndyeyo' nntsjo^o, yuscum'aaⁿ na jnda ljoñe, ndo' jñeeⁿñê, saa t'maaⁿti tquiaaⁿ cwentaa' Ty'oots'om, nchiiti na tquia cha'tsondye nt'omcheⁿ. 4 Ee cha'tso na m'aⁿ cwe' na waljoo' tuee'na na cwiñe'quiana nnom Ty'oots'om, saa yuscum'aaⁿ meiiⁿ na jñeeⁿñê, tju'ñeeⁿ mandi cantyja na nlcwaaⁿaⁿ.

Matso Jesús na nntyuii' wats'om t'maⁿ
(Mt. 24:1-2; Mr. 13:1-2)

5 Tyola'neiⁿ nt'om nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ wats'om t'maⁿ na jeeⁿ chjoomna' ñequio ljo' na neiⁿncoo' ndo' ñequio 'na na ya na cwiñe'quia nn'aⁿ. 6 Tsoom: —Cha'tso na cwinty'ia'yo' nmeiⁿ!, manncue'ntyjo xuee na nntyuii'ñ'e'na'. Taxocaljoo' cwii tsjo' nacjoo' x'iaa'na'.

'Naaⁿ na nluii cwitjoocheⁿ na nntsuu
(Mt. 24:3-28; Mr. 13:3-23)

7 Quia jo' ta'x'eena nnoom:

—'U Maestro na ma'mooⁿ ñ'oom' Ty'oots'om ndaa nn'aⁿ, ¿cwaaⁿ nluii na luaa'? Ndo' ¿cwaaⁿ cwii 'naaⁿ m'mooⁿna' na jnda teinndyoo' nluii nmeiⁿ?

8 Tsoom ndaana:

—Que'yo' cwenta cha tinquio'nn'aⁿ nn'aⁿ 'o. Ee jndye nn'aⁿ nlquie'cañom na nlue na joona cwiluiindyena Cristo. Nluena: “Ja cwiluiindyjo Cristo”, ndo' nluena: “Je' jnda tue'ntyjo xjeⁿ.” Saa 'o tilajomndyo' ñequio naⁿñeeⁿ.

9 Meiⁿ tila'catyuendyo' quia na cwindye'yo' na nndycwje'cañoom ntia' ndo' cwila'wendye nn'aⁿ nacjoo gobiernom 'naaⁿna. Ee jndei'na' na nmeiⁿ cwinomjndyee, saa tyoo'we'ntyjo xjeⁿ na nntsuu tsjoomnancue.

10 Ndo' tsotye'e'cheⁿ ndaana:

—Nla'wendye nn'aⁿ cwii ndyuaa nacjoo nn'aⁿ cwiicheⁿ ndyuaa. Ndo' cwii tsaⁿma'nts'iaaⁿ t'maⁿ nntseiweñê nacjoo' cwiicheⁿ tsaⁿma'nts'iaaⁿ. 11 Jndye joo jndeiⁿ nnts'eii ndo' nnc'oom jndo' nt'maⁿ ñequio ntycu na wjaatcuuñena'. Ndo' t'maⁿ nla'catyuendye nn'aⁿ na nnty'iaana jndye 'naaⁿ t'maⁿ na nleitquioo' tsjo'luee.

12 Saa cwii tjocheⁿ na nluii cha'tso nmeiⁿ!, nnt'ue nn'aⁿ 'o nawi' ndo' nlei'ntyjona 'o ndo' mati ññe'quiana cwenta 'o ndaa nn'aⁿ naquii' lan'om nch'u ndo' nntioomna 'o laancjo. Ndo' nnc'oochona 'o jo ndaa nn'aⁿ na cwi'tsajntjom ñequio na maⁿñ'iaaⁿ t'maⁿ, cwe' cantyja 'naaⁿ xueya. 13 Quia na nntjom'yo' nmeiⁿ! nncju'naaⁿñena' na nntjei'yu'ndyo' cantyja 'na'ya. 14 Calajndaa'ndyo'ya'yo' na tinc'oom' n'om'yo' cwaaⁿ ñ'oom na nnt'o'yo' cha nncwañoom'na' 'o, 15 ee xjeⁿñeeⁿ nncjo nncwjaa'ndyo ñ'oom quii' ndyue'yo' ndo' ññequia na jndo' n'om'yo' hasta meiⁿcwiindyee joo nn'aⁿ na jndoo 'o xondaaj nluena na til'ue ñ'oom na nndu'yo' meiⁿ na nluena na tiyuu'na'. 16 Mati lotye'yo', londyee'yo', ntyjee'yo', nn'aⁿyo', nn'aⁿ na ya ñ'oom 'o ñ'e'ndyee, ññe'quiana cwenta 'o luee nn'aⁿ ndo' nt'omndyo' nla'cwjee naⁿñeeⁿ. 17 Cha'tsondye nn'aⁿ nnc'omna na ticuee' n'omna 'o cwe' nc'e na m'aⁿyo' cantyja 'naaⁿ xueya. 18 Saa xoca'ndiya na nntsuumdyo'. Hasta meiⁿ cwe' cwii soonque'yo' xocatsuuna' ñ'e'ndyo'. 19 Ndo' nc'e na tica'ndyenc'uaa'ndyo' nnto'ñoom'yo' na ticantycwii na nntando'yo'.

Nntyuii' tsjoom Jerusalén

²⁰ Saa quia na nnty'ia'yo' na cwitzaa'ndye sondaro tsei ndiocheⁿ Jerusalén, quia jo' cala'noⁿ'yo' na jnda tue'ntyjo xjeⁿ na nntyuii' tsjoom'ñeeⁿ. ²¹ Quia ljo' nn'aⁿ na m'aⁿ ts'ondaa Judea, c'ooleinomna, c'oona quii' ntsjo. Ndo' nn'aⁿ na m'aⁿ quii' tsjoom'ñeeⁿ calui'na jo' jo'. Ndo' nn'aⁿ na m'aⁿ jo jndaa tinc'oolcwe'na tsjoom'ñeeⁿ. ²² Ee quia jo' ncuee na cwtioomndye nn'aⁿ cantyja na wi'ndyena cha nntseicandaa'ñena' cha'tso ñ'oom' Ty'oots'om na jnda teiljeii. ²³ Nty'iaandye yolcu na ndeiindyee joo ncuee'ñeeⁿ ñequio yolcu na 'ndaandye nda. Ee nnguioo cwii nawi' t'maⁿ nacjoo nn'aⁿ tyuaawaa ndo' jeeⁿ t'maⁿ nawi' na nnt'uiina' jooa. ²⁴ Nncwjena ñ'eⁿ xjo ndo' nt'om nnc'oocho nn'aⁿ praso na tcwii cwii ndyuaa. Ndo' nn'aⁿ na nchii judíos nlc'o'na tsjoom Jerusalén jndye xuee, hasta nncuee' xjeⁿ na jnda seijndaa'ñe Ty'oots'om na nncjaawintyjee' na cwiluii na ljo'.

Luaa nnts'aana' quia na ndyondaa' Jesús

(Mt. 24:29-35, 42-44; Mr. 13:24-37)

²⁵ T'maⁿ 'naaⁿ nleitquioo' nnty'iaa nn'aⁿ nnom ñe'quioom' ñ'eⁿ chi' ñ'eⁿ cancjuu. Ndo' nnom tsjoomnancue t'maⁿ nntsei'ndaa'na' n'om nn'aⁿ. Nntseiñ'eeⁿ'na' jooa quia na ndyena na jeeⁿ c'uaa manquiuu' nmqⁿ ndaaluee, nntseicaty'uena' jooa. ²⁶ Nnts'aana' na tajndei' n'omna nc'e na cwicatyuena ñequio na m'aaⁿ'ticheⁿ n'omna chiuu cwii wjaach'etina' nnom tsjoomnancue. Ee nntseicwachuu'ñena' cha'tso 'naⁿ najnda na matseixmaⁿ tsjo'luee. ²⁷ Quia ljo'cheⁿ nnty'iaana ja na cwiluiindyoo ts'aⁿ na jna' cañoom'luee na macw'acañooⁿ'nda'a tsjoomnancue. Nndyoo naquii' nchquiu ñequio najndei' na matseixmaⁿ'ya ndo' ñequio na neiⁿ'ncoo' nacaxuee na cwiluiit'maⁿ'ndyoo. ²⁸ Quia na jnda jnaⁿ'na' na cwiluii cha'tso nmeiⁿ!, c'om't'maaⁿ'ndyoo' n'om'yo', c'om'c'eendyoo' ee jnda teindyoo' na nluin'maaⁿ'ndyoo'.

²⁹ Mati seineiⁿ ñ'oom na tjañoom' ndaana, tsoom:

—Cala'noⁿ'yo' cantyja 'naaⁿ ts'oom higuera ndo' cha'tso nt'omcheⁿ n'oom.

³⁰ Quia cwinty'ia'yo' na jnda macwicalui' tscoo'na', cwila'noⁿ'yo' na jnda teindyoo' ncueesua'. ³¹ Mati quia na cwinty'ia'yo' na cwiluii cha'tso nmeiⁿ!, cala'noⁿ'yo' na jnda teindyoo' m'aaⁿ'na' na nnts'aⁿntjom Ty'oots'om.

³² Candye'yo' nntsjoo, mayuu'cheⁿ na xocwjeñ'eⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ je' hasta xjeⁿ na jnda seicandaa'ñena' cha'tso ñ'oommeiⁿ!. ³³ Tsjo'luee ñ'eⁿ tsjoomnancue nntycwiiñ'eⁿ'na' saa juu ñ'oom 'naⁿya tijoom cwinom'na' juuna'.

³⁴ Cal'andyoo' cwenta na tincjaachuna' 'o na ñoomñoom na nl'a'yo', oo na nnc'om'yo' na candye'yo', oo na nncuaa ñ'omtiuu 'na'yo' 'naⁿ na macaⁿ'na' 'o. Cha tints'aana' na tic'omc'eendyoo' ndo' majndeiito nncwjeñ'eⁿ'cañoom xuee'ñeeⁿ 'o. ³⁵ Tintjom'yo' cha'cwijom na nnguioo cwii teinco' ee nnt'uiina' nn'aⁿ na m'aⁿ cha'waa nnom tsjoomnancue. ³⁶ Jo' chii c'om'c'eendyoo' cha'waa xuee na m'aⁿ'yo'. Ndo' calaty'oondyoo' nnom Ty'oots'om cha nnc'oom jndei' n'om'yo' na ndaaⁿ nna'ndyoo' nawi' na quia nndyoo, ndo' ndaaⁿ nncwinty'ie'nyo' jo nqoⁿ na cwiluiindyoo ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee.

³⁷ Naxuee tyo'mqⁿ Jesús ndaaⁿ nn'aⁿ naquii' wats'om t'maⁿ. Ndo' quia tmaaⁿ tyocalueeⁿ'eⁿ, tyocaⁿ ta na jndyoo Olivos. ³⁸ Ndo' cha'tso nn'aⁿ cwitsjoom tyoquiina wats'om t'maⁿ na ndyena ñ'oom na ñnequiaaⁿ.

22

Cwi'ma'na na nnt'uaena Jesús

(Mt. 26:1-5, 14-16; Mr. 14:1-2, 10-11; Jn. 11:45-53)

¹ Majnda jaawindyoo' nncuee' xuee pascua na cwicwa' nn'aⁿ judíos tyoo' na tjaa ndaaljo' tjaquiee'. ² Ndo' ntyee na cwiluiitquiendye ndaaⁿ ntyee ñequio

nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljei na tqeⁿ Moisés, cwe' nty'iu tyol'ueendyena chiuu ya cha nndaā nla'cuee'na Jesús, ee nquiaana nn'aⁿ na neiiⁿ jom.

³ Xje'nⁿñeeⁿ tuō Satanás naquii' ts'om Judas, tsaⁿ na mati jndyu Iscariote. Jom cwii joo nn'aⁿ na canchoo'wendye. ⁴ Tjaaⁿ na m'aⁿ ntyee na cwiluiitquiendye ndāā ntyee quii'ntaaⁿ nn'aⁿ judíos, ñ'eⁿ nn'aⁿ na cwijndoo' ts'iaaⁿ na cwiluii wats'om. Tjatsejndaa'ñê chiuu ya nnts'aaⁿ na ñnequiaaⁿ cwenta Jesús lueena. ⁵ Ndo' na'nⁿñeeⁿ jee' jla'neiiⁿndyena, tjoom' t'maⁿ na na ññe'quiaana s'om nnoom. ⁶ Mati jom seijomñê na ljo'. Tyol'ueeⁿ cwaaⁿ nncju'naa'nñena' na ñnequiaaⁿ cwenta Jesús lueena xjeⁿ na ticajndoo' nn'aⁿ.

Seijndaa'ñe Jesús na cuaa Cena

(Mt. 26:17-29; Mr. 14:12-25; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

⁷ Tue'ntyjo ncuee na cwicwa' nn'aⁿ judíos tyoo' na tjaa ndaaljo' tjaquiee'. Ncuee'ñeeⁿ maca'na' na cala'cweena canmaⁿ cantyja 'naaⁿ ncuee pascua. ⁸ Ndo' jñom Jesús Pedro ñequio Juan, tsoom ndaana:

—Catsa'yo', nlaajndaa'ndyo' yuu na nlcwaa'a cantyja 'naaⁿ ncuee pascua.

⁹ Ta'x'eena nnoom:

—¿Yuu l'ue ts'om' na nlaajndaa'ndyō?

¹⁰ T'ooⁿ ndaana:

—Quia na jndā saaquie'yo' naquii' tsjoomwa'ñeⁿ, nntjomndyo' cwii tsaⁿs'a na ñ'oom tsjoo na ñjom ndaa. Catsaantyo'yo' naxeeⁿeⁿ hasta na nncueⁿeⁿ w'aa yuu na nncjaaqueⁿeⁿ. ¹¹ Jo' jo' candu'yo' nnoom ts'aⁿ na waa' w'aa'ñeeⁿ: “Nquii' ts'aⁿ na ma'moⁿ ndāāya mawax'eeⁿ: ¿Yuu waa cuarto na nlcwaa'â cwentaa' xuee pascua ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿndyo?” ¹² Quia jo' juu tsaⁿñeeⁿ m'mooⁿ ndāā'yo' cwii cuarto t'maⁿ, w'aa nandye na maniom-candaā' 'na'. Jo' jo' calajndaa'ndyo'ya'yo'.

¹³ Ty'ena ndo' jliuna cha'xjeⁿ na tsoom. Ndo' jla'jndaa'ndyena na nlcwa'na, nntquiina catsmaⁿ.

¹⁴ Quia na jndā tmaaⁿ, tue'cañoom Jesús, tjacjom nacañoom' mei'sa ñequio canchoo'we nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. ¹⁵ Tsoom ndaana:

—Jeeⁿ ntyjaa' ts'ooⁿya na nlcwaa'a nantquie pascuawaa ñ'eⁿndyo' cwii tjoocheⁿ na nnc'io. ¹⁶ Ee candye'yo' nntsjoō, taxocwa'ndda'a juuna' hasta xjeⁿ na jndā seicandaā'ñena' yuu na matsa'ntjom Ty'oots'om.

¹⁷ Jndā jo' to'ñoom cwii waso, jndā chii tquiaaⁿ na quianl'uaa' Ty'oots'om ndo' tsoom ndaana:

—Cato'ñoom'yo' wasowaa, calui' cjaana' cwii ndo' cwiindyo', cwe'yo'. ¹⁸ Ee candye'yo' nntsjoō, je' na cwii wjaatina', taxoc'ua ndaawinom hasta quia nncue'ntyjo xjeⁿ na nntsaj'ntjom Ty'oots'om.

¹⁹ Ndo' to'ñoom tyoo', tquiaaⁿ na quianl'uaa' Ty'oots'om, jndā chii tyjeeⁿ juuna', tquiaaⁿ ndaana. Tsoom:

—Tyoo'waa cwiluiiñena' seii'a na mañequiaandyō na nnc'io. Luaa' nntsaa'l'a'yo' na cwicañjom n'om'yo' ja.

²⁰ Jndā na tcwa'na tyoo'ñeeⁿ, majo'ti s'aaⁿ, to'ñoom waso. Tsoom:

—Juu ndaa winom na ñjom wasowaa tseixma'na' ñ'oom xco na maquaⁿtyaⁿ ñequio nioom'a na nnuqioo cwenta'yo'.

²¹ Saa queⁿ'yo' cwenta, ñe'cwii mei'sa na cañom' meindyuaandyō ñequio ts'aⁿ na mañequiaa cwenta ja. ²² Ndo' ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, mayuu'cheⁿ manñeⁿ cha'xjeⁿ na jndā teijndaa' cantyja 'na'ya, saa nnt'uiwi'na' juu ts'aⁿ na mañequiaa cwenta ja.

²³ Quia jo' to'na na tyota'x'eendyena ndaana, 'ñeeⁿ cwiindye jooa na nnts'aa na ljo'.

¿'Ñeeⁿ cwiluiit'maⁿñeti?

24 Mati jla'n'eeⁿ ndyueena 'ñeeⁿ cwiindy e joona na nnc'oom na t'maⁿñeti.
25 Saa jom toom ndaana:

—Nn'aⁿ na m'aⁿ n'iaaⁿ tsjoomnancuewaa ñequio nn'aⁿ na cwitsa'ntjom, cwinchjeena nn'aⁿ na cwindye'ntjom ndaana, saa cwila'cajndyu yo'ñeeⁿ joona nn'aⁿ na ya cwil'a. 26 Saa quii'ntaaⁿ 'o nchii luua' nncuaa. Ee juu ts'aⁿ na cwiluiitquieñeti c'oom cha'na ts'aⁿ na cje tseixmaⁿ. Ndo' ts'aⁿ na matsa'ntjom c'oom cha'na ts'aⁿ na mand'i'ntjom. 27 Ee ¿'ñeeⁿ cwiluiit'maⁿñeti, aa juu ts'aⁿ na wacatyeeⁿ nacañoom' mei'nsa, oo aa juu ts'aⁿ na mand'i'ntjom jo' jo'? ¿Aa nchii maxjeⁿ juu ts'aⁿ na wacatyeeⁿ nacañoom' mei'nsa? Saa queⁿyo' cwenta, ja m'aaⁿya quii'ntaaⁿyo' na mand'i'ntjoⁿ.

28 'O ñequii'cheⁿ ñ'eⁿyo' ñ'eⁿndyo cha'tsoti na maqueⁿna' xjeⁿ ja. 29 Jo' chii cha'xjeⁿ na tqeⁿtyeⁿ Tsotyaya ñ'oom na ja nnts'a'ntjoⁿ, malaa'ti' maquaⁿ na 'o nnts'a'ntjom'yo'. 30 Yuu na nnts'a'ntjoⁿya, jo' ñnequiiya na nlcwa'yo' ndo' nncwe'yo' ñ'eⁿndyo cañoom' mei'nsa 'naⁿya. Ndo' nncwindyuaandyo' ntio yuu na nntu'xeⁿyo' canchoo'we ntmaaⁿ nn'aⁿ Israel.

Matseicandii Jesús na nncwji'ñe Pedro

(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Jn. 13:36-38)

31 Tso ta Jesús:

—'U Simón, queⁿ cwenta, jnda tcaⁿ Satanás ñ'oom na nntseitei'ncweeⁿeⁿ 'o cha'na matseicueeñe ts'aⁿ lqueeⁿ trigo, 32 saa ja jnda ñes'aa ty'oo nnom Ty'oqts'om cantyja 'naⁿ cha tintseintycwiina' na matsei'yuy'a' ts'om'. Ndo' xeⁿ jnda tco'ndyu'xcwe'nnda', quiaa' ñ'oom t'maⁿ ts'om ndaaⁿ nn'aⁿ nmeiiⁿ na cwila'yu'.

33 T'o Simón nnoom, matso:

—Ta, m'aaⁿc'eendyo na nncjo w'aancjo ñ'eⁿndyu'. Ndo' tints'aa meiiⁿ na nnc'io ñ'eⁿndyu'.

34 Tso Jesús nnoom:

—Aa ndi', Pedro, njom' matsjoo, cwii tjoocheⁿ na nntseixuaa caxtijndyo je'je'cheⁿ, saa 'u xjeⁿñeeⁿ jnda ndyee ndii' macwji'ndyu' na ticwajnaⁿ ja.

Nntseicandaq'ñena' ljeii na mawaa

35 Tso Jesús ndaana:

—Quia na jñoⁿya 'o na saanquia'yo' ñ'oom 'naⁿya, tsjoo na t'catsañ'om'yo' tsjo'ñjeeⁿ, meiⁿ chetsja', meiⁿ lcoom, ¿aa waa na seitjoonaⁿ'o?

Jluena nnoom:

—Meiⁿcwii tjaa'naⁿ.

36 Tsotyeeⁿcheⁿ ndaana:

—Saa je', 'ñeeⁿ juu na maleiñ'oom 'naⁿ na cwicañjom s'om, cjaañ'oom juuna' ndo' mati chetsja'. Ndo' 'ñeeⁿ juu na tjaa'naⁿ xjo espada, cajndaqⁿ liaatco 'naaⁿ, chii c'oom xjoo'. 37 Ee candye'yo' nntsjoq, maxjeⁿ jndei'na' na catseicandaq'ñena' ljeii na mawaa cantyja 'naⁿya na matsona': "Tjeii'na cwenta na ljo'yu wi'ñe cha'xjeⁿ nn'aⁿ na wi'ndye."

38 Jluena nnoom:

—Ta, canty'ia', luua mawaa we xjo espadas.

T'oqⁿ ndaana, toom:

—Malei'tyeⁿ luua'.

Matseineiⁿ Jesús nnom Ty'oqts'om

(Mt. 26:36; Mr. 14:32-42)

³⁹ Quia jo' jlueeⁿeⁿ w'aa yuu na tcwa'na, tjaaⁿ ta na jndyu Olivos yuu na maxjeⁿ quicaⁿ. Ndo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom'm, mandi'ntyjona naxeeⁿeⁿ. ⁴⁰ Quia na tquiena jo' jo', toom ndaana:

—Calaneiⁿ'yo' nnom Ty'o^ots'om cha juu na ñequeⁿ'na' xjeⁿ 'o tincwan-tjomna' 'o.

⁴¹ Ndo' teiño^on nacaño^omna, tjaaⁿ cha'na tquia na nncju' ts'aⁿ cwii tsjo'. Tcoom'm xtyeeⁿ ndo' seineiⁿ nnom Ty'o^ots'om. ⁴² Tsoom:

—Tsoyaya, xeⁿ 'u l'ue ts'om', catseicandyaandyu' ja nawi'waa. Saa ticaluii ljo' na l'ue ts'ooⁿ ja, caluii ljo' na l'ue ts'om' nncu'.

⁴³ Ndo' xjeⁿ'ñeeⁿ tyje'caño^om cwii ángel nacaño^om'm na jnaⁿ caño^om'luee na tyoñequiaa najneiⁿ. ⁴⁴ Yocheⁿ na tyotsei'ndaa'na' ts'oom, tyoqueⁿ'ñetyeeⁿ na tyotseineiⁿ nnom Ty'o^ots'om ñequio cha'waa najneiⁿ. Ndo' ndaatmeiⁿ'eⁿ tyotseijomna' cha'na t'maⁿ ndaateiⁿ niom', ñecwii ndii' cwi'iuuna' xjeⁿ nom-tyuaacheⁿ.

⁴⁵ Quia na jnda teicantyjaaⁿ na seineiⁿ nnom Ty'o^ots'om, tjantyjaaⁿ'aⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ'ñeⁿ ndo' ljeiⁿ na cwindana. Ee tícanaⁿndyena na jeeⁿ chjoo' n'omna. ⁴⁶ Tsoom ndaana:

—¿Chiuu na cwinda'yo'? Quicantyja'yo', calaneiⁿ'yo' nnom Ty'o^ots'om cha juu na ñe'queⁿ'na' xjeⁿ 'o, tincjaachuuna' 'o.

T'uena Jesús

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Ndicwaⁿ matseineiⁿ Jesús ndo' tquie'caño^om nn'aⁿ na jndyendye. Jo ndaa naⁿ'ñeeⁿ wjaajndyee Judas, cwii joo nn'aⁿ na canchoo'we. Seicandyoo'ñe nacaño^om' Jesús na nnc'om ntsmaⁿ. ⁴⁸ Tso Jesús nnoom:

—'U Judas, ja na cwiluindyo ts'aⁿ na jnaⁿ caño^om'luee, ¿aa ma'tioo' cwenta ja luee nn'aⁿ ñequio na ma'ua' ntsmaaⁿ'a?

⁴⁹ Ndo' nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿ'ñeⁿ, quia na nty'iaana chiuu wjaach'eena', jluea nnoom:

—Ta, ¿aa mañejom nntuaa'a xjo?

⁵⁰ Ndo' cwii joona maño^om' seiquiee'ñe mosoo' tyee na cwiluitquieñe. Tyjee tsua'qui tsaⁿ'ñeeⁿ ntyjaya. ⁵¹ Quia jo' tso Jesús ndaana:

—Maya, ca'ndye'yo'.

Ndo' tyenquioom'm tsua'qui tsaⁿ'ñeeⁿ, sein'maaⁿ juu. ⁵² Ndo' nn'aⁿ na tquio nacjoom'm, joo ntyee na cwiluitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwijndoo' ts'iaaⁿ cwentaa' wats'om, ñequio nn'aⁿ na cwiluitquiendye naquii' tsjoom, tsoom ndaa naⁿ'ñeeⁿ:

—Jnda'jom ñequio ncjo espadas ndo' ñ'eⁿ n'oom nch'io na tquio'yo' nacjoya. Ndoo' na tquioc'om'yo' cwii tsaⁿ'canch'ue. ⁵³ 'Io ndii' 'io tyom'aa'ya quii'ntaa'yo' naquii' wats'om t'maⁿ meiⁿ t'icat'ue'yo' ja. Saa je' je' jnda tue'ntyjo na juu na jaa'ñe maqueⁿ'na' xjeⁿ.

Macwji'ñe Pedro cantyja 'naa' Jesús

(Mt. 26:57-58, 69-75; Mr. 14:53-54, 66-72; Jn. 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Jnda na t'ue naⁿ'ñeeⁿ jom, ty'eñ'omna jom waa' tyee na cwiluitquieñe. Ndo' Pedro tjantyjo^on tquiacheⁿ tquia. ⁵⁵ Jo' jo' jla'ntjoomndye nn'aⁿ chom tach'eⁿ, tyomeindyuaandyena ndiocheⁿ nacaño^om' chom. Ndo' mati Pedro tjacjom quii'ntaa'na. ⁵⁶ Cwii yuscu na mandi'ntjom ljei jom na wacatyeeⁿ 'ndyoo chom, jeeⁿ nquiee nty'iaa' nnoom ndo' tso:

—Mati tsaⁿ'm'aaⁿ ñeñ'eeⁿ ñ'eⁿ tsaⁿ'm'aaⁿ.

⁵⁷ Saa jom tjei'ñe, tsoom:

—Jeeⁿ 'u yuscu ticwajnaⁿ'a tsaⁿ'm'aaⁿ.

⁵⁸ Tyoowiquiuu' ljei cwiicheⁿ ts'aⁿ jom, tso nnoom:

—'U, maxjeⁿ cwiindy^e jooⁿ.

Saa t'ooⁿ:

—Nchii jo' ja.

⁵⁹ Jndaⁿ tjawiquuu'ticheⁿ, cha'na cwii hora, cwiicheⁿ ts'aⁿ tyotseijndeii' ndyoo, tso:

—Tsaⁿm'aaⁿ, mayuu'cheⁿ ñeñ'eeⁿ ñ'eⁿ tsaⁿm'aaⁿ ee ts'aⁿ ts'ondaa Galilea jom.

⁶⁰ T'õ Pedro nnom:

—Ja re, meiⁿchjoo ticaljeii ñ'oom na matsu'.

Ndicwaⁿ matseineiⁿ ñ'eⁿ tsaⁿñeeⁿ ndo' seixuaa caxtijndyo. ⁶¹ Quia jo' taqueⁿ Ta Jesús ndyeyu jo ndo' na m'aaⁿ Pedro ndo' nty'iaa' nnoom. Ndo' mañoom' tjañjoom' ts'oom ñ'oom na jndaⁿ tso nnoom: “Cwii tjoõcheⁿ na nnt-seixuaa caxtijndyo je'je'cheⁿ saa xjeⁿñeeⁿ 'u jndaⁿ ndyee ndii' macwji'ndyu' ñ'eⁿndyo.” ⁶² Quia jo' mana jlui' Pedro quii'ntaaⁿ naⁿñeeⁿ. Jeeⁿcheⁿ ndya' tyoty'ioom na jnda ntyjeeⁿ.

Cwila'jnaaⁿ na Jesús

(Mt. 26:67-68; Mr. 14:65)

⁶³ Nn'aⁿ na tyol'a cwenta Jesús, tyola'jnaaⁿ na ndo' tyotjaa'na jom. ⁶⁴ Mati tyola'tyeⁿ na liaa nnoom, tyotmeiiⁿ na nda' nnoom ndo' tyoluena:

—Cjaawee' ndyo' 'ñeeⁿ juu macwja' 'u.

⁶⁵ Ndo' jndye ñ'oom ticuee' ts'om tyoluena nacjoom'm.

'Ooqueⁿ na Jesús luee nn'aⁿ na cwiluiitquiendye

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Jn. 18:19-24)

⁶⁶ Quia na jndaⁿ teixuee, tjomndye ntyee na cwiluiitquiendye ndaaⁿ ntyee ñequio nn'aⁿ na cwijndoo' ts'iaaⁿ wats'om t'maⁿ ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés. Ty'eñ'omna Jesús na m'aⁿ nn'aⁿ na cwiluiindyena n'iaaⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ judios. Jlu^e naⁿñeeⁿ nnoom:

⁶⁷ —Catsu' ndaayâ, ¿aa 'u cwiluiindyu' Cristo?

Jom t'ooⁿ ndaana:

—Meiiⁿ xeⁿ na nntsjoõ ndaa'yo', saa xocala'yu'yo'. ⁶⁸ Ndo' meiiⁿ xeⁿ na cwax'aya ndaa'yo', 'o xocat'o'yo' ndyo, xocalacandyaandyo' ja. ⁶⁹ Saa je' xuee na cwii wjaana', ja na cwiluiindyõ ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee nncjocajmaⁿ ntyjaa' Ty'oõts'om ntyjaya yuu na matseit'maaⁿñetina' ja. Jo' jo' nntseijomndyo ñ'eⁿñê cha'tso najndeii na matseixmaaⁿ.

⁷⁰ Cha'tsondyena ta'x'eena:

—Quia jo' ¿aa 'u cwiluiindyu' Jnda Ty'oõts'om?

T'ooⁿ ndaana:

—Mancjo'ti'yo' jndaⁿ macwindu'yo'.

⁷¹ Quia jo' jlueⁿ:

—¿Jo' cwii maca'tina' na nlu'yuu' nacjoom'm? Ee mancjootyaaⁿ jnda jndyaaya ñ'oom ñom.

23

Ty'eñ'omna Jesús na m'aaⁿ Pilato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ Quia jo' cha'tsondye nn'aⁿ na tjomndye jo' jo', tei'cantyjana, ty'eñ'omna Jesús na m'aaⁿ Pilato. ² To'na na tyoñequiana jnaaⁿaⁿ. Jluena:

—Tsaⁿm'aaⁿ jndaⁿ jliuuyâ na matsei'naⁿaⁿ n'om nn'aⁿ ndyuaayâ. Ee quitsoom na ticwanaaⁿ na ñe'quiaayâ ts'iaaⁿndaayâ nnom César. Ndo' manquityeeⁿ matsoom na cwiluiiñê Cristo ndo' rey jom.

³ Quia jo' ta'x'ee Pilato nnoom, tso:

—¿Aa 'u cwiluiindy' rey na catsa'ntjom nn'a'n judíos?

T'o Jesús nnom:

—Maxje'n jo' ja, cha'xje'n na matsu'.

⁴ Ndo' tso Pilato ndaa ntyee na cwiluitquiendye ndaa ntyee ñequio nn'a'n na jndyende:

—Ja mei'cwii jnaa'n tsa's'am'aa'n ticaljeiya.

⁵ Saa na'ñee'n jla'jndei' ndyueena, jluea:

—Ñ'oom na ma'moo'n matseijmei'na' nn'a'n cha'waa ts'ondaa Judea. Tyoch'ee'n na ljo' ts'ondaa Galilea, ndo' mati ñjaa'n.

Ty'eñ'omna Jesús na m'aa'n Herodes

⁶ Jnda na jndii Pilato ñ'oom cantyja 'naa'n Galilea, tax'ee'n:

—¿Aa ts'a'n ts'ondaa Galilea tsa's'am'aa'n'?

⁷ Quia na ljeijndaa'ñe na jna'n Jesús ts'ondaa Galilea yuu na matsa'ntjom Herodes, quia jo' seicwanoom Jesús na m'aa'n Herodes'ñee'n na tsa'ñee'n cu'xee'n Jesús. Ee tyjee' tsa'ñee'n Jerusalén quia jo'. ⁸ Ndo' jee'n neii'e'n quia na nty'iaa'n' Jesús ee jaach'ee xuee na jee'n ñe'cwajna'n' juu ndo' na jndye ñ'oom jnda jñee'n cantyja 'naa'n'. Jo' jee'n quee'n ts'oom na nnty'iaa'n' na nnts'aa Jesús cwii ts'iaa'n na xocanda' nnts'aa na cwe' cwii ts'a'n. ⁹ Ndo' jndye ñ'oom tyowax'ee'n, saa mei'cwii ñ'oom tic'o Jesús. ¹⁰ Ndo' ntyee na cwiluitquiendye ñequio nn'a'n na cwit'moo'n ljeii na tqee'n Moisés, mati ty'ena na m'aa'n. Tyoque'ya n'omna na tyoñequiana jnaa'n' Jesús. ¹¹ Ndo' mati Herodes ñequio sondaro 'naa'n', cwe' tyoncona Jesús ndo' tyola'jnaa'n' na jom. Jla'cweena jom cwii liaa na jnda, jnda chii jla'cwanomnda'na jom na m'aa'n Pilato. ¹² Juu xuee'ñee'n ljoyaañe Pilato ñ'e'n Herodes, ee ñet'omntia'ndyena.

Cwiwijndaa'tye'n na cue' Jesús

(Mt. 27:15-26; Mr. 15:6-15; Jn. 18:39-19:16)

¹³ Quia jo' seitjom Pilato ntyee na cwiluitquiendye ndaa ntyee ñequio nn'a'n na la'xma'n' n'iaa'n' ñequio nn'a'n na jndyende. ¹⁴ Tsoom ndaa'na:

—'O tquiñ'om'yo' tsa's'am'aa'n na cwindu'yo' matseijmei'e'n nn'a'n judíos. Saa que'nyo' cwentá, jo ndaa cha'tsondyo' jnda tcaa'na ñ'oom nnoom, ndo' mei'cwii jnaa'n' ticaljei na cha'tso ñ'oom na cwique'nyo' nacjoom'm. ¹⁵ Mei'n Herodes ticaljeii jnaa'n', jo' na seicwanomnda' tsa'ñee'n jom na m'aa'ya. Que'nyo' cwentá, mei'cwii tyootseitjoñe na matsa'ntjomna' na cuee'e'n. ¹⁶ Jo' chii nnchuu'jñee'n xe'n jnda nntseicandyaandyo jom.

¹⁷ Ndo' waa costumbre na jndei'na' na catseicandyaañe Pilato cwii praso jo ndaa nn'a'n xcwe na waa xuee. ¹⁸ Saa cha'tso nn'a'n na jndyende, ñe'cwii ñ'oom jla'xuaana, jluea:

—Quindyoo' luua' ñjaa'ñe ndo' catseicandyaandyu' Barrabás.

¹⁹ Tsa'ñee'n tuee'na jom w'aancjo ee teijndaa' jnaa'n' na seiweñe nacjoo' gobiernom. Ndo' seicue'e'n ts'a'n. ²⁰ Ndo' Pilato nc'e na ñe'catseicandyaañe Jesús, seinei'nnaa'n' ndaa nn'a'n. ²¹ Saa joo na'ñee'n jndeiiti jla'xuaanda'na, jluea:

—Caty'iom' jom ts'oom'naa'n.

²² Tsoom ndaa'na na jnda ndyee ndii':

—¿Ljo' jee'che'n tis'a s'aa'n? Mei'cwii jnaa'n' ticaljeiya na matsa'ntjomna' na cuee'e'n. Jo' chii nnchuu'jñee'n, xe'n jnda nntseicandyaandyo jom.

²³ Saa na^mñeeⁿ jndeiⁱ ndyueena, jndeiⁱ tyola'xuaana, tyotaⁿna na cañoom ts'oom'naaⁿ. Ndo' ñ'oom'ñeeⁿ na tyoluena ñequio ntyee na cwiluiitquiendye ndaa ntyee jnaⁿjndeiⁱna'. ²⁴ Jo' chii Pilato tquiaañetoom ñ'oom na caluii cha'xjeⁿ na cwitaⁿna. ²⁵ Seicandyaañe ts'aⁿ na tyotaⁿna na m'aaⁿ w'aancjo, meiiⁿ na tyotseiweñe naciõo' gobiernom ndo' seicuee' ts'aⁿ. Ndo' tquiaaⁿ Jesús lueena na cal'ana chiuu na l'ue n'omna.

Cwity'ioomna Jesús ts'oom'naaⁿ

(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Jn. 19:17-27)

²⁶ Xjeⁿ na ty'eñ'om sondaro Jesús na nnty'ioomna jom ts'oom'naaⁿ, t'uena cwii ts'aⁿ na jnaⁿ jndaa, ts'aⁿ tsjoom Cirene na jndyu Simón. Jla'cachuuna jom ts'oom'naaⁿ tyojaantyjoõⁿ naxe^m Jesús ñ'eⁿ juuna'.

²⁷ Ndo' cwii tmaaⁿ t'maⁿ nn'aⁿ ty'entyjo naxe^m Jesús, ndii ñ'eeⁿ yolcu na jeeⁿ cwityuee ndo' cwila'xuaa na matsei'ndaa'na' n'om na cwinty'iaa na luaa' matjom. ²⁸ Saa taqueⁿ Jesús, tsoom:

—'O yolcu Jerusalén, tandyuee'yo' cantyja 'na' ja luaa, catyuee'yo' cantyja 'naⁿ ncjo'yo' ñ'eⁿ nda'yo'. ²⁹ Ee queⁿyo' cwentá, manncue'ntyjo xuee na nlue nn'aⁿ: “Jeeⁿ teijnoom yolcu na tileic'om nda, na tucandeiindy, meiiⁿ tjaa yo'ndaa jla'cantei'.” ³⁰ Ncuae'ñeeⁿ nnto' nn'aⁿ na nluena ndaa ntsjo: “Catquiaandyo' nacjooyá”, ndo' nluena ndaa nta: “Cala'cata'yo' já.” ³¹ Ee xeⁿ nmeiiⁿ macwil'a nn'aⁿ ñ'eⁿndyo ja na tjaa jnaⁿ tseixmaⁿya, cwanti na t'maⁿti nawi' nntjom naⁿñeeⁿ na waa jnaaⁿna.

³² Ndo' mati ty'echna we nn'aⁿ na wi'ndye na nnty'ioomna n'om'naaⁿ.

³³ Quia na tquiena cwii joo na jndyu Ta Tsei'xqueⁿ Ts'oo, ty'ioomna jom ts'oom'naaⁿ jo' jo' ñequio naⁿñeeⁿ na wi'ndye, cwii tsaⁿñeeⁿ ntyjaaⁿaⁿ ntyjaya ndo' cwiicheⁿ tsaⁿñeeⁿ ntyjaaⁿaⁿ ntyjatymaaⁿ. ³⁴ Tsoom:

—Tsoyaya, catseit'maⁿ ts'om' joona, ee ticala'noⁿna ljo' cwil'ana ñ'eⁿndyo.

Ndo' tyo'oo sondaro x'iaa na nnty'iaana ñeeⁿ nleijnoom' cwii cwii liaⁿaⁿ.

³⁵ Jo' jo' jndye nn'aⁿ na cwe' ty'ecanty'iaa na luaa'. Saa na^mmaⁿ'iaaⁿ jeeⁿ ticuee' n'omna jom, tyoluena:

—Jeeⁿ ya tjei'n'maaⁿñe nt'omcheⁿ nn'aⁿ, je' cwji'n'maaⁿñe cheⁿnqueⁿ xeⁿ mayuu' cwiluiñe nqui Cristo tsaⁿ na tjeii'ñe Ty'oõts'om na catsaⁿntjom.

³⁶ Mati tyola'jnaaⁿ sondaro Jesús. Ty'entyjaa'na na ñe'quiána winom na taⁿ na nnc'om. ³⁷ Jluena:

—Xeⁿ 'u cwiluiindy' Rey na catsaⁿntjom' nn'aⁿ judíos, cwji'n'maaⁿndyu' cheⁿnncu'.

³⁸ Ndo' jo ndyeyu ts'om xqueeⁿ ty'ioomna lleii ñ'oom griego, latyeⁿ, ñ'eⁿ hebreo. Matsona: “Luaañe Rey cwentaa nn'aⁿ judíos.”

³⁹ Cwii joo naⁿñeeⁿ na wi'ndye na ñoom ñ'eⁿñe, seijnaaⁿ jom. Tso:

—¿Aa nchii Cristo cwiluiindy'?' Cwa cwji'n'maaⁿndyu' cheⁿnncu' ndo' mati já.

⁴⁰ Saa t'o cwiicheⁿ tsaⁿñeeⁿ, seitiaaⁿaⁿ x'iaaⁿaⁿ, tsoom:

—Cwa tinquia' Ty'oõts'om. Ndo' 'u jndaⁿ t'uiityeⁿna' na maxjeⁿ nnc'io'. ¿Aa ticando' mañejo'ti matjom' cha'xjeⁿ matjom jom? ⁴¹ Ndo' wendyo jaa nmeiiⁿ mayuu'cheⁿ maty'iomyana' na catjoõⁿya na luaa ee cwitioõⁿndyo cantyja na ñel'aaya. Saa juu Tam'aaⁿ meiiⁿcwii nawi' t'icats'aa'.

⁴² Quia jo' tsoom nnom Jesús:

—'U Ta, cjaañoom' ts'om' ja quia na nndyo' na nntsaⁿntjom'.

⁴³ Tso Jesús nnom tsaⁿñeeⁿ:

—Mayuu'cheⁿ matsjoq njom', xuee je' nnc'oom' ñ'eⁿndyo jo paraíso yuu na m'aaⁿ nquii Ty'oqots'om.

Tquiaañe Jesús na tueeⁿeⁿ
(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Jn. 19:28-30)

⁴⁴ Xjeⁿ na tuee' quiajmeiⁿl, teijaa' cha'waa tsjoomnancue hasta na ndyee na matmaaⁿ. ⁴⁵ Ee na teijaa' ñe'quoom'. Ndo' juu liaa tco na ntyjaty'io naquii' wats'om t'maⁿ ty'ioo'xcwena'. ⁴⁶ Quia jo' jndei seixuaa Jesús, tsoom: —Tsoyaya, ma'ndiya cantyja na wando'a naquii' l'o'.

Jnda' tsoom na luaa', mana tueeⁿeⁿ.

⁴⁷ Quia na nty'iaa' tyo na matsa'ntjom sondaro chiuu waa na tuii, seit'maaⁿñê Ty'oqots'om, tsoom:

—Mayuu'cheⁿ tsaⁿm'aaⁿl matseixmaaⁿ ts'aⁿ na lju' cwiluiiñe.

⁴⁸ Ndo' cha'tso nn'aⁿ na tjomndye na nty'iaa' na ljo' tuii, quia ty'elcwee'na l'aana, tyotmeiiⁿna nda' ndei'candyaana na cwit'mooⁿna na matsei'ndaa'na' nquiuna. ⁴⁹ Ndo' cha'tso nn'aⁿ na ta'jnaaⁿna Jesús ñequio yolcu na ty'entyjo naxeeⁿeⁿ na jnaⁿ Galilea, tyonty'iaa tquiiana na luaa' tjom Jesús.

'Oocaty'iuuna Jesús
(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Jn. 19:38-42)

⁵⁰ Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ na jndyu José na jnaⁿ tsjoom Arimatea ts'ondaa Judea. Tsaⁿñeeⁿ cwii joo nn'aⁿ na m'aⁿ n'iaaⁿ cwentaa nn'aⁿ judíos. Jom ya ts'aⁿñê ndo' mach'eeⁿ na maty'iomyana'. ⁵¹ Mati tyomeinom'm juu na nntsa'ntjom Ty'oqots'om. Tícatseijomñê ñ'oom na t'maⁿ nt'omcheⁿ nc'iaaⁿaⁿ na cue' Jesús. ⁵² Tjaaⁿ na m'aaⁿ Pilato ndo' tcaaⁿ ts'oo Jesús. ⁵³ Jnda' chii tjacatyjeeñê juu. Seityjooñê liaa sábana tsaⁿ lino ndo' tjaa'ñê juu naquii' tsue'tsjó' na tuiiya. Jo' jo' meiⁿcwii tjaa'naⁿ ñeeⁿ cojaaquiee'. ⁵⁴ Juu xuee'ñeeⁿ, maxuee na cwila'jndaa'ndye nn'aⁿ na nnta'jndyeena xuee sábado. Ndo' xjeⁿñeeⁿ majaawe'ya xjeⁿ cantyja 'naaⁿna'.

⁵⁵ Yolcu na tqúio ñ'eⁿñê na jnaⁿna Galilea, ty'enty'iaana tsei'tsuaa, tqueⁿna cwenta chiuu waa na tjacanty'iuu'ñê. ⁵⁶ Jnda' jo' ty'elcwee'na Jerusalén, ty'ela'jndaa'ndyena nasei cachi ndo' ncheⁿl. Ndo' ta'jndyeena juu xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ cha'xjeⁿ matsa'ntjom ljeii naqui.

24

Cantyja na tando'xco Jesús
(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Jn. 20:1-10)

¹ Cwitsjoomya xuee najndyee smanaⁿ, ty'ena yuu waa tsei'tsuaa. Ty'echona nasei cachi na jnda' jla'jndaa'ndyena. ² Jnda' na tqúiena jliuna na jnda' teindyó tsjo' na ta' l'ndyoo tsue'tsjó'. ³ Quia na ty'equie'na jo' jo', taticaliuna sei'ts'o 'naaⁿl Ta Jesús. ⁴ Xcwe na matseiñ'eeⁿñena' jooⁿ na cwicatyúena, ndo' teitquioo'ndye we nn'aⁿ nacañoomna na jeeⁿ canchii', caxuee liaa. ⁵ Jeeⁿ ndya' tyuena, jla'ntyjanquioondyena nqueⁿna nomtyuaa. Jue naⁿñeeⁿ nda'ana:

—¿Chiuu quii'ntaaⁿ l'oo cwil'ue'yo' ts'aⁿ na wando'? ⁶ Tac'oomñê ñjaaⁿ, jnda' wando'xcoom. Cjaañjoom' n'om'yo' ñ'oom na seineiiⁿ ndaa'yo' quia na ndi m'aaⁿ ts'ondaa Galilea. ⁷ Tsoom na nqueⁿ na cwiluiiñê ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, ññe'quia nn'aⁿ cwenta jom luee nn'aⁿjnaⁿ. Ndo' naⁿñeeⁿ nnty'ioomna jom ts'oom'naaⁿ. Saq xuee jnda' ndyee ncwando'xcoom.

8 Quia jo' tjañjoom' n'omna ñ'oom na tyotseineiiⁿ. 9 Jnaⁿna yuu na waa tsei'tsuua, ty'elcwee'na ndo' jla'candiina nn'aⁿ canchoo'cwii ñequio cha'tso nt'omcheⁿ nn'aⁿ chiuu waa na tuii. 10 María Magdalena, ñ'eⁿ Juana, ñ'eⁿ María tsondyee Jacobo, ñ'eeⁿ nt'omcheⁿ yolcu na ñ'eeⁿ ñ'eⁿndyena, joona jla'candiina nn'aⁿ canchoo'cwii ñ'oom'ñeeⁿ. 11 Saꞗ apóstoles ndoo' nquiuna cwe' ñ'omnco jo'. Ticala'yu'na.

12 Saꞗ Pedro teicantyyaaⁿ, jleinoom, tjaaⁿ yuu waa tsei'tsuua. Quia na nty'iaaⁿaⁿ naquii' tsei'tsuua, cwe' liaa canchi' ljeiiⁿ. Ndo' tjalcwe'nnaaⁿaⁿ waⁿaⁿ, jaawa jaacue tyom'aaⁿ ts'oom cha'tso na jndaⁿ tuii.

Ñjomndye we nn'aⁿ nato Emaús

(Mr. 16:12-13)

13 Majuuti xuee'ñeeⁿ we nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús cwi'oona cwii tsjoom chjoo na jndyu Emaús na m'aaⁿ na' canchoo'cwii kilómetros na tquiana' ñ'eⁿ Jerusalén. 14 Ndo' cheⁿnquieena cantyya cha'tso na nmeiiⁿ tuii. 15 Yocheⁿ na luaa' jeeⁿ cwila'neiⁿna, manquiti Jesús tue'ntyjooⁿ joona. Ñ'e'cwi tjaaⁿ ñ'eⁿndyena. 16 Saꞗ tícata'jnaaⁿna jom ee s'aana' n'omndaꞗana cha'cwijom na titquioona. 17 Tsoom ndaꞗana:

—¿Ljo' ñ'oom jeeⁿ cwilaneiⁿyo' na tsa'yo' nato? Quia jo' ty'emeintyjee'na na chjoo' n'omna.

18 Ndo' cwiindyee joona na jndyu Cleofas t'oⁿ nnoom, tso:

—¿Aa 'u cwii ts'aⁿ na cwe' tyje'ya Jerusalén, jo' chii ticaljei' chiuu waa na tuii wja mawena'?

19 Quia jo' t'ooⁿ ndaꞗana:

—¿Ljo' tuii?

Jooona t'oona nnoom:

—Aa, waa na tuii cantyya 'naaⁿ Jesús, ts'aⁿ tsjoom Nazaret na tyotseixmaⁿ profeta. T'maⁿ najneiⁿ ts'iaaⁿ na tyoch'eeⁿ ñequio ñ'oom na tyotseineiiⁿ jo ndaꞗ cha'tso nn'aⁿ ndo' jo nnom Ty'oots'om. 20 Saꞗ nquiee ntyee na cwilui-itquiendye ndaꞗ ntyee ñequio naⁿmaⁿ'iaaⁿ cwentaayâ tquiana cwenta jom na cat'uiityeⁿna' jom na cueeⁿeⁿ, ndo' ty'ioom nn'aⁿ jom ts'oom'naaⁿ.

21 Ndo' já jeeⁿ ñentyjaa' n'ooⁿyâ na jom nluuñê nquii na nntseicandyyaãñe nn'aⁿ Israel. Ndo' waa cwiicheⁿ, je' jndaⁿ ndyee xuee na tuii na nmeiiⁿ.

22 Ndo' nchii macandaⁿ jo', mati joo yolcu na ñ'eeⁿ tmaaⁿ na laxmaaⁿyâ, tquiõñ'omna ñ'oom na jeeⁿ seiñ'eeⁿ'na' já. Ee mateincooquiuu' ty'ena yuu waa tsei'tsuuaⁿaⁿ, 23 saꞗ taticaliuna sei'ts'o 'naaⁿaⁿ. Tquiolcwee'na, tyoluena na mati tco'na' ángeles ndaꞗana na jlue yo'ñeeⁿ ndaꞗana na jom wanoom'm.

24 Jo' chii ty'e nt'om nc'iaayâ yuu waa tsei'tsuua ndo' jliuna na mayuu' cha'xjeⁿ na jlue yolcu'ñeeⁿ. Saꞗ maxjeⁿ tícanty'iaana nquii Jesús.

25 Quia jo' tso Jesús ndaꞗana:

—'O nn'aⁿ na tileicala'noⁿyo' maxjeⁿ tiqueⁿyo' cwenta ndo' ticjoo' n'om'yo' na nlayu'yo' cha'tso ñ'oom na tyolue profetas. 26 Aa nchii maxjeⁿ matsona' na nquii Cristo catjoom cha'tso nawi'meiⁿl cwiitjoocheⁿ na nnt-seit'maaⁿ'ñena' jom.

27 Quia jo' tyo'mooⁿ naquii' ljeii 'naaⁿl Ty'oots'om cha'tso ñ'oom na matseineiⁿ'na' cantyya 'naaⁿl nqueⁿ. Tqooⁿoⁿ ñequio ljeii na tqueⁿ Moisés ndo' tcuu ty'oonna' hasta xjeⁿ ljeii na tqueⁿ cha'tso profetas.

28 Quia na ty'ewindyooona tsjoom chjoo yuu na cwi'oona, quia jo' s'aaⁿ na ndoo' wjaatyeeⁿcheⁿ. 29 Saꞗ joona l'ana na jndei'na' na caljoo'ñê ñ'eⁿndyena. Jluena:

—Caljoo'ndyu' ñ'e'ndyô ee je' jndā tmaa'ndo' manleincōo'.

Jo' chii tjaqueⁿeⁿ naquii' w'aa na nljoo'ñê. ³⁰ Ndo' quia na tjacjom nacañoom' mei'sa ñ'e'ndyena, to'ñoom tyoo', tquiaa' na quian'l'uaa' Ty'oots'om cantyja 'naa'na', tyjee'ndo' tquiaa' juuna' ndaana. ³¹ Ndo' xje'ñeeⁿ s'aana' jooa cha'cwijom ts'a'na ya teitquioo'nda'ndo' ta'jnaa'na na manquii Jesús jo'. Saa jom mana tsuñê jo ndaana. ³² Tyoluena ndaa ntyeena:

—Aa tiyuu' s'aana' jnda'jom teii' n'oo'ya yoche'na matseinei'ndaaya xje'na ñjomndyo nato quia na seicanoo' chiuu ma'mo'ñ'oom' Ty'oots'om na teiljei.

³³ Ndo' mañejuu xje'ñeeⁿ teicantyjana, ty'elcwee'na Jerusalén. Jliuna nn'a'na canchoo'cwii ñe'naa' m'a'na ñeeⁿ ñequio nt'omche'nc'iaana. ³⁴ Quia jo' jlue na'ñeeⁿ ndaana:

—Jee' sa, mayuu'che'na jndā mawando'xco Ta Jesús, ee jndā teitquioo'ñê nnom Simón.

³⁵ Quia jo' jooa tyola'nei'na chiuu waa na tuii quia na m'a'na nato ndo' chiuu waa na ta'jnaa'na jom quia na tyjee' tyoo'.

Teitquioo'ñe Jesús ndaa nn'a'na cwila'jomndye ñ'e'ñê
(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Jn. 20:19-23)

³⁶ Yoche'na cwila'nei'na ñ'oommei', teitquioo' meintyjee' Jesús xcwe quii'ntaa'na. Tquiaa'na xma'ndyena. Tsoom:

—C'om'yo' na tjaañomtiu quii' n'om'yo'.

³⁷ Saa jooa niroom tyuena, ee jla'tiuuna na cwe' ncwaa'a'na jo' cwinty'iaana. ³⁸ Ndo' tsoom ndaana:

—¿Chiuu na jee' matsei'ndaa'na' nquiu'yo'ndo' na luaa' m'aa' n'om'yo'?

³⁹ Canty'ia'yo' l'oo'ya ñ'e'nc'aya na manncotyā luaa. Ndo' nquio'yo' ja, ee ncwaa' ts'a' tjaa'na' sei' cachuuna', mei' ndei' cha'na cwinty'ia'yo' na cho ja.

⁴⁰ Jndā tsoom na luaa', t'moo' l'oo'ndo' nc'ee'. ⁴¹ Saa ndicwa' cwe' matseitsa'ntona' jooa na jee' nei'na, jee' cjaawee' n'omna, hasta tileicalayu'na na jom. Quia jo' tsoom ndaana:

—¿Aa cwilei'ñ'om'yo' na ya nlcwa' ts'a'?

⁴² Jo' chii tquiana cwii ta' catscaa jneii' ñequio tscuu na ñjom tsiom'.

⁴³ To'ñoom ndo' tcwaa'a' ñequio na jndoo'na. ⁴⁴ Ndo' tsoom ndaana:

—Cha'tso ñ'oom na teiljei cantyja 'na'ya naquii' ñ'oom na tque' Moisés ñequio profetas, ndo' mati naquii' salmos, ñ'oom'ñee' tyo'moo'ya ndaa'yo' quia na ndicwa' m'aa'ya ñ'e'ndyo'. Jooa' wjaatseicandaa'ñena', ndo' je' macwiluii cha'xje'na tsjoo.

⁴⁵ Quia jo'che'na tquiaa Jesús na nla'no'na ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeina'.

⁴⁶ Tsoom ndaana:

—Ñ'oom' Ty'oots'om na teiljei, matsona' na nquii na cwiluiiñe Cristo, jndei'na' na nntjoom nawi' t'ma', ndo' xuee na jndā ndyee nncwando'xcoom na tuee'e'. ⁴⁷ Ñequio xuee' jom ñe'quia nn'a' ñ'oom na calcwe' n'om nn'a' jnaa'na cha na nntseit'ma' ts'om Ty'oots'om jooa. Ñ'oommei' nna'na' Jerusalén, nncjaanty'eena' xje' cha'waa tsjoomnancue. ⁴⁸ Ndo' 'o la'xma'yo' na catjeiyuu'ndyo' ñ'oommei'. ⁴⁹ Quae'yo' cwentā, ja njñoo'ya nquii Espíritu Santo na jndā tso Tsotyaya na ñequiaa' ndaa'yo'. Jo' chii, caljoo'ndyo' tsjoom Jerusalén hasta na nnto'ñoom'yo' juu na nna' nandye na ñequiaa najndā'yo'.

*Tjawa Jesús cañoom'luee**(Mr. 16:19-20)*

⁵⁰ Quia jo' jlui'na tsjoom'ñeeⁿ. Tjachom joona nndyoo' tsjoom Betania. Seintyjooⁿ l'ooⁿ nacjoona, tio'naa^{nñê} joona. ⁵¹ Majuu xjeⁿ na matio'naa^{nñê} joona t̄oⁿ'na' jom ñ'eⁿndyena. Tjañ'oorna' jom nandye cañoom'luee. ⁵² Ndo' joona, quia jnd̄a jla't'maaⁿndyena jom, ty'elcwee'na Jerusalén na jeeⁿcheⁿ ndya' neiiⁿna. ⁵³ Ñe'quii'cheⁿ tyom'aⁿna wats'om t'maⁿ na ty-ola't'maaⁿndyena Ty'oots'om. Mantyjati luaa'ndyo.

Ñ'oom cantyja 'naaⁿ Jesucristo na seiljei Juan

Juu na cwiluiiñe ñ'oom' Ty'oqots'om tuiiñe na ts'aⁿ jom

¹ Xjeⁿ na to' Ty'oqots'om na tqueeⁿ cha'tso, juu na cwiluiiñe ñ'oom'm maxjeⁿ m'aaⁿ ñ'eⁿñê. Ndo' cha'tso na cwiluiiñe mati juu candaq'ñ'eⁿ cwiluiiñe.

² Juu na cwiluiiñe ñ'oom' Ty'oqots'om m'aaⁿ ñ'eⁿñê xjeⁿ na jnaⁿndyeecheⁿna'.

³ Cha'tso na maniom na tqueeⁿ Ty'oqots'om, ñ'eeⁿ quia tqueeⁿna joona'. Cwii cwii nnom na maniom, ñequii'cheⁿ na ñ'eeⁿ na tqueeⁿna jo'. ⁴ Tseixmaⁿ cheⁿnqueⁿ na ticantycwii na wanoom'm. Juu jo' na matseixmaaⁿ matsei-jomna' cha'cwijom chom na matseixueeñena' ndaaⁿ nn'aⁿ. ⁵ Juu naxuee na matseixmaaⁿ, matseicanooⁿna' cha'tso na cwi'oo nacjoo' Ty'oqots'om. Saa cha'tso joo jo' tícandaqⁿ nlqueeⁿna' xjeⁿ 'naaⁿna' jom.

⁶ Tyom'aaⁿ cwii tsaⁿs'a na jñom Ty'oqots'om na m'aⁿ nn'aⁿ judíos. Juan jndyu tsaⁿñeeⁿ. ⁷ Jñoom na ty'iom Ty'oqots'om ts'iaaⁿ jom na nncwji'yuu'ñê cantyja 'naaⁿ Cristo na cwiluiiñe naxueeñe, tyoch'eeⁿ na ljo' cha cha'tsondye nn'aⁿ ñ'eⁿ Cristo nla'yu'na. ⁸ Nchii nqueeⁿ cwiluiiñe naxueeñe saa jñoom na nncwji'yuu'ñê cantyja 'naaⁿ juu na cwiluiiñe naxueeñe. ⁹ Cristo cwiluiiñe naxueeñe na mayuu'cheⁿ, tuiiñe tsjoomnancue. Jom mañequiaaⁿ naxuee nnom ticwii cwii ts'aⁿ.

¹⁰ Nquii na cwiluiiñe ñ'oom' Ty'oqots'om, tyom'aaⁿñe tsjoomnancue, saa meiiⁿ na jom tqueeⁿ juuna', maxjeⁿ tícala'noⁿ nn'aⁿ ñeeⁿ cwiluiiñe.

¹¹ Tyje'cañoom nn'aⁿ judíos na mañecwii ndyuaana ñ'eⁿñê, saa tícato'ñoomna jom. ¹² Saa nt'omndye joona to'ñoomna jom, ndo' tyola'yu'na ñ'eⁿñê. Ndaq joona tquiaaⁿ na cwila'xmaⁿna ntseinda Ty'oqots'om. ¹³ Nchii cwiluiindyena ntseinaaⁿ cha'xjeⁿ na cwiluiindyena nda nn'aⁿ. Meiⁿ nchii cwiluiindyena ntseinaaⁿ ee na queeⁿya ts'om cwii ts'aⁿ. Tomti maqueⁿna' joona ntseinaaⁿ ee nqueeⁿ l'ue ts'oom.

¹⁴ Nquii na cwiluiiñe ñ'oom' Ty'oqots'om tuiiñe na ts'aⁿ, tyom'aaⁿñe quii'ntaaⁿna. Candaqⁿya m'aaⁿ na candya' ts'om nn'aⁿ, ndo' cwiluiiñe na mayuu'. Nty'iaandaqⁿya quia seit'maaⁿñe Ty'oqots'om juu. Quia tuii na ljo' saaliuuyá na ñenquii cwiluiiñe Jnda Ty'oqots'om. ¹⁵ Juan'ñeeⁿ tyocwji'yuu'ñê cantyja 'naaⁿ juu quia seiweeⁿ ñ'eeⁿeⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ. Tsoom:

—Nquii'yo' na jnda ñetsjoo na 'io cha nleitquioo'ñe cwii ts'aⁿ quii'ntaaⁿyo' na meiⁿchjoo tic'oom'na' ja ñ'eⁿñê, ee maxjeⁿ m'aaⁿ cwii tjoqcheⁿ na nluindyo. Manquii ts'aⁿ na mandyowindyoo' luaa' jo'.

¹⁶ Jom candaqⁿñ'eⁿ naya matseixmaaⁿ. Cantyja 'naaⁿ jo' matio'naaⁿñe Ty'oqots'om cha'tsondyo. Cwii nnom na jnda to'ñooⁿya na matio'naaⁿñê jaa, jnda mañoomcheⁿ na cwito'ñooⁿya. ¹⁷ L'q Moisés tquiaa Ty'oqots'om ljei na matsaⁿntjomna'. Saa cantyja 'naaⁿ Jesucristo cwiliuuya na candya' ts'om Ty'oqots'om jaa ndo' na cwiluiiñe ñ'oom na mayuu'. ¹⁸ Tjaa'naⁿ cwii ts'aⁿ na jnda nty'iaa' Ty'oqots'om. Macandaⁿ nquii Jnaaⁿ na ñecwiiñe, juu jnda t'moⁿ ndaaⁿya chiuu cwiluiiñe.

Ñ'oom na tjei'yuu'ñe Juan tsaⁿ na tyotseits'oomñe nn'aⁿ (Mt. 3:11-12; Mr. 1:7-8; Lc. 3:15-17)

¹⁹ Nn'aⁿ judíos na cwiluiitquiendye Jerusalén jñoomna ntyee cwentaana na m'aaⁿ Juan ñequio nt'om levitas na cwindye'ntjom naquii' wats'om.

Ty'ioomna ts'iaaⁿ ntyee'ñeeⁿ na cata'x'ee naⁿ'ñeeⁿ nnom Juan 'ñeeⁿ cwiluiiñê.

²⁰ Jom ndyeyu tjei'yuu'ñê, tsoom:

—Ja nchii Cristo cwiluiindyô.

²¹ Jo' chii ta'x'etina nnoom:

—¿Aa profeta Elías 'u?

Jom t'ooⁿ:

—Nchii jo' ja.

Ta'x'eennda'na nnoom:

—Quia jo', ¿aa cwiluiindyu' profeta'ñeeⁿ na matso Moisés na nñequiaa ñ'oom' Ty'oots'om ndaaya?

Saa t'ooⁿ:

—Nchii jo' ja.

²² Jo' chii jluena nnoom:

—¿Quia jo' 'ñeeⁿ cwiluiindyu'? Catsu' cha ya nnt'oo^{yá} ndaaⁿ nn'aⁿ na jñoom já. ¿Chiuu matsu' cheⁿncu' cantyja 'naaⁿ ts'iaaⁿ na matsei'xmaⁿ'?

²³ Luaa ñ'oom na seilcweeⁿ'eⁿ ndaaⁿ naⁿ'ñeeⁿ. Matsoom:

—Ja mats'aa cha'xjeⁿ na tso profeta Isaías quia tsoom: “M'aaⁿ cwii ts'aⁿ na matseiwe jndyee' jo ndo' ndyuaa yuu tjaa nn'aⁿ c'oom. Calajndaa'ndyo' na nquii na tjacantya na cwiluiit'ma'ñe nntsaⁿ'ntjom 'o.”

²⁴ Nn'aⁿ na la'xmaⁿ tmaaⁿ fariseos jñoomna naⁿ'ñeeⁿ. ²⁵ Ndo' ta'x'eendyeti naⁿ'ñeeⁿ nnoom. Jluena:

—Matsu' na 'u meiⁿ nchii Cristo cwiluiindyu', meiⁿ Elías, meiⁿ nquii profeta na tso Moisés na nñequiaa ñ'oom' Ty'oots'om ndaaya, quia jo' ¿chiuu na matseits'oomndyu' nn'aⁿ'?

²⁶ Ndo' t'ô Juan ndaana. Tsoom:

—Ja matseits'oomndyoⁿ nn'aⁿ ñequio ndaatioo, saa quii'ntaaⁿ'yo' m'aaⁿ cwii ts'aⁿ na ticalaⁿ'noⁿ'yo' cantyja 'naaⁿ'. ²⁷ Majom na nnts'aaⁿ ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oots'om quia na jnda' ndiina' ja, ee maxjeⁿ m'aaⁿ cwii tjoocheⁿ na nluindyô. Ja meiⁿ cwe' na nndi'ntjoⁿ'ya nnoom til'uendyo.

²⁸ Luaa' tuui cwii joo na jndy Betábara, jo ntyja na macalui' ñe'quiom' xndyaa' jndaa Jordán yuu na tyotseits'oomñe Juan nn'aⁿ.

Jesús cwiluiiñê catsmaⁿ tsmeiⁿ Ty'oots'om

²⁹ Xuee na jnda we na tuui na luaa', nty'iaa' Juan na ndyowindyoo' Jesús na m'aaⁿ. Matsoom ndaaⁿ já na m'aaⁿ'yá ñ'eⁿ'ñê jo' jo':

—Queⁿ'yo' cwentá, luaa' ts'aⁿ na cwiluiiñê catsmaⁿ tsmeiⁿ Ty'oots'om na juu matseicanduu' jnaaⁿ nn'aⁿ. ³⁰ Mañejuu ts'aⁿ na jnda ñetsjooya ndaaⁿ'yo' cantyja 'naaⁿ na 'io cha nleitquooⁿ'ñe cwii ts'aⁿ quii'ntaaⁿ'yo' na t'maⁿ'ti cwiluiiñê, nchiiti ja. Ee m'aaⁿ cwii tjoocheⁿ na nluindyô. ³¹ Xjeⁿ na t'ô'a na matseits'oomndyoⁿ nn'aⁿ ñequio ndaatioo, meiⁿ ticatsei'noⁿ'a na jom ts'iaⁿ'aⁿ na nntseicanoom'm jnaaⁿ nn'aⁿ. Saa mats'aa ts'iaaⁿ'meiⁿ cha catecseim'ôⁿ'na' ndaaⁿ nn'aⁿ Israel na ljo' cwiluiiñê.

³² Ndo' Juan tjei'yuu'ñetyeeⁿ ndaayá. Matsoom:

—Nty'ianooⁿ na jnaⁿ Espíritu Santo cañoom'luee. Jndyocue cha'cwijom catu', ljoo'ñe ñ'eⁿ'ñê. ³³ Xjeⁿ'ñeeⁿ meiⁿ ticatsei'noⁿ'a 'ñeeⁿ juu na nluuiñe nquii na nntseicanduu' jnaaⁿ nn'aⁿ. Saa tjañjoom' ts'ooⁿ quia jñom Ty'oots'om ja na catseits'oomndyoⁿ nn'aⁿ, tsoom nooⁿ: “Nnty'iaⁿ'njom' na nndyocue Espíritu nacjoo' cwii ts'aⁿ, ndo' nljoo'ñe ñ'eⁿ'ñê. Juu tsaⁿ'ñeeⁿ jnda ty'ioⁿ'ya ts'iaaⁿ jom na nntseits'oomñe nn'aⁿ ñ'eⁿ Espíritu Santo.” ³⁴ Ndo' jnda nty'ianooⁿ'ya na tuui na ljo' ñ'eⁿ'ñê. Jo' chii macwji'yuu'ndyo na jom cwiluiiñê Jnda Ty'oots'om.

Nn'a'n na t'ma'jndyee Jesús na cala'jomndyena ñ'e'ñê

³⁵ Cwiicheⁿ xuee meintyjee'nnda' Juan ñequio wendyô jâ nn'a'n na cwila'jomndyô ñ'oom na mañequiaaⁿ. ³⁶ Ndo' quia nty'iaa'n'a'n Jesús na mawjaawinom jo' jo', matsoom ndaayâ:

—Canty'ia'yo', luaa' ts'a'n na cwiluiñê catsmaⁿ tsmei^{n!} Ty'oqots'om.

³⁷ Ndo' wendyô jâ na cwila'jomndyô ñ'oom na tyoñequiaaⁿ, quia na jndyaayâ ñ'oomwaa', saantjooyâ naxe^{n!} Jesús. ³⁸ Taqueⁿ Jesús ndo' nty'iaa'n'a'n na cwitsaantjooyâ naxee^{n!}eⁿ. Tax'eeñê ndaayâ, tsoom:

—¿Aa waa na nl'a'yo' ja?

Ndo' l'uuyâ nnoom:

—Rabí, ¿cwaan w'aa nncja'meintyje' je'? Ñ'oom rabí matsona' ts'a'n na ma'moⁿ ñ'oom' Ty'oqots'om.

³⁹ Matsoom ndaayâ:

—Quio'yo' mana nnty'ia'yo'.

Quia jo' saayâ ñ'e'ñê w'aa na tjameintyjee^{n!}eⁿ. Ndo' cha'na ñequiee na matmaaⁿ na squiaayâ ñ'e'ñê. Ljoo'ndyô ñ'e'ñê hasta na jnda teincqo^{n!}.

⁴⁰ Ja Juan ñequio Andrés, tyjee Simón Pedro, jâ jndyaayâ ñ'oom na tso Juan'ñeeⁿ, ndo' saantjooyâ naxe^{n!} Jesús. ⁴¹ Juu Andrés'ñeeⁿ tjacal'ueeⁿ xioom Simón. Matsoom nnom:

—Jnda jliuuyâ juu na cwiluiñê Mesías. (Ñ'oomwaa' matsona' Cristo, nquii na tqueⁿ Ty'oqots'om na cwji'n'maa'ñe nn'a'n.)

⁴² Quia jo' tjañ'oom Andrés xioom na m'aaⁿ Jesús. Nty'iaa' Jesús juu, ndo' matsoom:

—'U re, Simón, jnda Jonás 'u. Je' nntseicajndyuya 'u Cefas. (Ñ'oomwaa' matsona' Pedro.)

Ma'ma' Jesús Felipe ñequio Natanael

⁴³ Cwiicheⁿ xuee seijndaa'ñe Jesús na nncja' ts'ondaa Galilea. Quia ljo'cheⁿ teincwiñê ñ'eⁿ Felipe. Matsoom nnom:

—Candyo'tseijomndyu' ñ'e'ndyô ts'iaaⁿ na mats'aa.

⁴⁴ Juu Felipe'ñeeⁿ mañe'cwii tsjom'm ñequio Andrés ñ'eⁿ Pedro. Joona nn'a'n tsjoom Betsaida. ⁴⁵ Ndo' tjacal'ue Felipe Natanael. Matsoom nnom:

—Jnda jliuuyâ nquii na cantyja 'naa^{n!} seiljeii Moisés nacjoo' libro na chuna' ñ'oom' Ty'oqots'om na matsa'ntjomna'. Ndo' mati nt'omcheⁿ profetas tyola'ljeiina cantyja 'naa^{n!} tsa'n'm'aa^{n!}. Majuu Jesús jo', ts'a'n tsjoom Nazaret, na cwilue nn'a'n na jnda José juu.

⁴⁶ Tso Natanael:

—Ndoo' ntyjii na cwe' Nazaret xocwitquioo'ñe cwii ts'a'n na t'ma' nntei-
jjeiⁿ nn'a'n.

T'o Felipe nnoom, matso:

—Candyo' sa. Nnty'ia'njom' jom.

⁴⁷ Nty'iaa' Jesús na ndyocwje'cañoom Natanael jom. Matsoom:

—Canty'ia'yo' tsa'n'm'aa^{n!} tiquinquiu'nn'aaⁿ nn'a'n. Jom mayuu'cheⁿ cwilui-
ñê ts'a'n Israel.

⁴⁸ Tax'eeñê Natanael nnoom:

—¿Chiuu ljei'yu' Ta na ljo' matseixma'ya?

T'o Jesús, matsoom nnom:

—Cwii tjoqcheⁿ na nncjaacwaⁿ Felipe 'u, nty'iaya 'u quia m'aa^{n!} wa' x'ee
ts'oom higuera 'na^{n!}.

⁴⁹ Ndo' t'o Natanael, matsoom:

—'U ts'a'n na ma'moqo'n ñ'oom naya ndaa nn'a'n, 'u maxje'n cwiluiindyu' Jnda Ty'oqots'om. 'U cwiluiindyu' rey cwentaa já nn'a'n Israel.

⁵⁰ T'o Jesús:

—¿Aa cwe' nc'e na tsjooya na nty'iaaya 'u x'ee ts'oom higuera 'na'n, aa cwe' jo' na matseyu' ñ'e'ndyo? Maxje'n maniom na jndati la'xma'na' cantyja 'na'ya na quia wja'nty'ia'.

⁵¹ Ndo' matsotyee'n nnom:

—Ñ'oom na mayuu'che'n matsjooya ndaa'yo'. 'O nnty'ia'yo' na nnaa'n cañoom'luee. Ndo' nnty'ia'yo' na nnquiocue ángeles na m'aa'n ja na cwiluiindyō ts'a'n na jnaa'ya na m'aa'n Ty'oqots'om, ndo' na nnc'oowannda'na.

2

Toco ts'a'n tsjoom Caná ts'ondaa Galilea

¹ Xuee jnda ndyee na tuii na luaa' toco cwii ts'a'n tsjoom Caná, ts'ondaa Galilea. Ndo' seijomñe tsondyee Jesús. ² Ndo' joo nn'a'n na t'unco t'ma'na Jesús ñequio já nn'a'n na cwila'jomndyō ñ'e'nñe na mati calajomndyō ñ'e'ndyena na cwí'uncona. ³ Jnda na ntquie' winom, tsondyee Jesús tso nnoom:

—Ticwijndeii winom.

⁴ T'o Jesús nnom, matsoom:

—Na'n, ¿ljo' nntsa' ja? Tyoowe'ntyjo xje'n na nnts'aa cwii nnom na tixocandaá nluui na cwe' ts'a'n nnts'aa.

⁵ Matso tsoñee'n ndaa nn'a'n na cwindye'ntjom jo' jo':

—Cal'a'yo' cha'tso na nntsa'ntjom 'o.

⁶ Maniom ñ'oom na cwiquaa'n jaa nn'a'n judíos na cwinndyuu'a ñequio na cwitmaa'ya 'na'. W'aa yuu na toco tsa'ñ'ee'n meintyjee' yom l'joo t'ma'na tui-ina' ñ'e'n l'jo', na quiwil'uee'ndyena na cwila'candaá'ndyena costumbre'ñee'n. Cwiwijndeii cwii cwii tsjoo'ñee'n cha'na ñequiee hasta yom xjo lata ndaa.

⁷ Seinei'n Jesús ndaa nn'a'n na cwindye'ntjom jo' jo'. Matsoom:

—Calacato'yo' l'jooinei'n ñequio ndaatioo.

Ndo' jla'catoo' na'ñee'n joona' hasta too' cwijomna'. ⁸ Jnda jo' matsoom ndaana:

—Je' catjei'yo' chjoowi' juuna'. Catsaañ'om'yo' na m'aa'n ts'a'n na matsa'ntjom nn'a'n na cwila'ñ'oom'ndye nantquie.

Jo' chii ty'eñ'omna juuna' na m'aa'n tsa'ñ'ee'n. ⁹ Ndo' juu ts'a'n na matsa'ntjom na'ñee'n t'uu chjoowi' ndaatioo na jnda seicwaque'n Jesús na winom. Ticaljeii tsa'ñ'ee'n yuu jna'na' saa nn'a'n na cwindye'ntjom jo' jo' nquiuche'na yuu tjei'na juuna'. Quia jo' tcwa'n tsa'ñ'ee'n ts'a'n na macoco.

¹⁰ Matsoom nnom:

—Ticwii cwii joo na ñetjo na t'unco nn'a'n, najndyee tyoñe'quia nn'a'n winom na yatiche'n na nncwe nc'iaana. Ndo' quia na jnda mawjaacjoo na'ñee'n na cwiwena, quia jo' cwiñe'quiiana winom na ticue'ntyjo na yana'. Saa 'u je', jnda seiljo' winom na yatiche'n na quia je'che'n nleil'uena'.

¹¹ M'aa'n Jesús Caná ts'ondaa Galilea quia s'aajñee'n ts'iaa'n na tixocaluii na cwe' ts'a'n nnts'aa. Ndo' na luaa' s'aa'n t'moqo'n na t'ma'n cwiluiñe. Manc'e jo' na já nn'a'n na cwila'jomndyō ñ'e'nñe, jna'na' na cwilayuu'á ñ'e'nñe.

¹² Jnda na tuii na luaa', quia jo' já nn'a'n na cwindyaayâ ñ'oom na mañequiaa'n, saayâ Capernaum ñ'e'nñe, ñequio tsoñee'n ñequio ntyjee'n. Ndo' l'joo'ndyō jo' jo' cwantindyō xuee.

Tjei' Jesús nn'aⁿ quii' wats'om t'maⁿ Jerusalén
(Mt. 21:12-13; Mr. 11:15-18; Lc. 19:45-46)

¹³ Juu xjeⁿñeeⁿ jnda wjaawindyoo' nncuee' ncuee pascua quia jaa nn'aⁿ judíos cwilacwja^a canmaⁿ. Jo' chii saayá Jerusalén ñ'eⁿ Jesús. ¹⁴ Tach'eeⁿ wats'om t'maⁿ, jo' jo' ljeiiⁿ nn'aⁿ na cwindaa quioondyo ñ'eⁿ canmaⁿ ñ'eⁿ cantu'. Ndo' mati meindyuaandye nn'aⁿ na cwila'jndyoondye s'om 'naaⁿ nn'aⁿ na cwi'ooquie' wats'om. ¹⁵ Ndo' jnda na nty'iaaⁿaⁿ na luaa', quia jo' s'aaⁿ l'uaa tsja'jneiⁿ, jnda chii jleintyjo^on naⁿñeeⁿ. Tjeiiⁿeⁿ cha'tsondye jooⁿa ch'eeⁿ tach'eⁿ wats'om ñeeⁿ. Mati canmaⁿ ñ'eⁿ quioondyo. Ndo' seicantqueeⁿ meiⁿsa na cwilei'cho nn'aⁿ na cwila'jndyoondye s'om jo' jo'. Seiquiaⁿ s'om 'naaⁿ naⁿñeeⁿ. ¹⁶ Ndo' ndaaⁿ nn'aⁿ na cwindaa cantu' matsoom:

—Catjei'yo' quioo'm'aⁿ ñjaaⁿñe. Tacal'a'yo' na waa' Tsotyaya na matseijomna' cha'na ts'ua.

¹⁷ Quia jo' já nn'aⁿ na t'maaⁿ na cala'jomndyô ñ'eⁿñe ts'iaaⁿ na mach'eeⁿ tjañjoom' n'ooⁿyá ñ'oom na mawaa cjo^o libro Salmos. Matsona': "Nla'cuee' nn'aⁿ ja jnaaⁿ na queeⁿ ts'ooⁿya na nleil'uee'ndyena waa' Ty'oots'om cha'xjeⁿ na matsa'ntjomna'."

¹⁸ Ndo' ta'x'ee nn'aⁿ judíos nnoom, jluena:

—¿Cwaaⁿ ts'iaaⁿ nntsa' na tixocaluii juuna' na cwe' ts'aⁿ nnts'aa na m'moⁿna' ndaayá na waa najndeii na matseixmaⁿ na nmeiiⁿ mache'?

¹⁹ T'o Jesús ndaana, matsoom:

—Calatyui'yo' wats'omwaañe ndo' ñe'ndyee xuee nntseiwanda'a juuna'.

²⁰ Ndo' t'oo nn'aⁿ judíos ñeeⁿ:

—Wen'aaⁿ nchoo' yom ntyu tjacaa na tuii wats'omwaañe, ndo' 'u je' ¿aa cwe' ñe'ndyee xuee nntseiw' juuna'?

²¹ Saa seijoom'ñe na juu seiiⁿeⁿ cwiluiiñena' wats'om. ²² Jo' chii jnda na tquiaa Ty'oots'om na tando'xcoom jnda na tueeⁿeⁿ, já nn'aⁿ na cwindyaayá ñ'oom na mañequiaaⁿ tjañjoom' n'ooⁿyá na ljo' tsoom. Ndo' jlayuu'á ñ'oom na seineiiⁿ ndo' mati ñ'oom' Ty'oots'om na teiyo teiljeii.

Ntyjii Jesús chiuu waa naquii' ts'om ts'aⁿ

²³ Yocheⁿ na tyom'aaⁿ Jesús Jerusalén na tyowaa xuee Pascua quia jaa nn'aⁿ judíos cwila'wjaaya canmaⁿ, nn'aⁿ na m'aⁿ jo' jo' tyonty'iaana jndye nnom ts'iaaⁿ na tyoch'eeⁿ na tixocandaa nluui na cwe' ts'aⁿ nnts'aa. Jo' chii jndyendyena tyola'yu'na na cwiluiiñe Cristo. ²⁴ Saa tñquiaañe ñ'eⁿndyena, ee ntyjeeⁿ chiuu n'omna. ²⁵ Meiⁿ ticaⁿna' na cwji'yuu'ñe ts'aⁿ nnoom cantyja ljo' la'xmaⁿ nn'aⁿ, ee maxjeⁿ mantyjeeⁿ chiuu n'omna.

3

Tyjee'cañoom Nicodemo Jesús

¹ Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ na tyoluiitquieñe quii'ntaaⁿ nn'aⁿ judíos. Tsaⁿñeeⁿ tyotseijomñe ñ'oom na quit'maⁿ n'om nn'aⁿ tmaaⁿ fariseos. Jom jñoom Nicodemo. ² Jñoom na m'aaⁿ Jesús cwii teijaaⁿ. Matsoom nnom:

—Maestro, manquiuyuá na 'u cwiluiindyui' ts'aⁿ na jñom Ty'oots'om na ca'moⁿ ñ'oom naya 'naaⁿaⁿ ndaayá. Ee xocandaa nntsa' ts'iaaⁿmeiⁿ xeⁿ nchii Ty'oots'om m'aaⁿ ñ'eⁿndyu'.

³ Jesús t'ooⁿ, matsoom nnom:

—Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjoo njom', xeⁿ ticaluiixcoñe ts'aⁿ tixocandaa nntseijomñe cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om.

⁴ Ndo' tax'eeñe Nicodemo nnoom, matso:

—¿Chiuu nnts'aa ts'aⁿ na nluuññennaⁿaⁿ na jnda tquiẽñê? Ee tixocandaa nncjaaquiee'nnaaⁿaⁿ tsiatsjaaⁿ tsoñeeⁿ ndo' na nluuññennaⁿaⁿ.

⁵ Jesús t'ooⁿ, matsoom nnom:

—Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjooya njom'. Xeⁿ ticaluiñe ts'aⁿ cantyja 'naaⁿ ndaatioo ndo' ñequio Espíritu, tixocandaa nncjaaquiee'ñê cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om. ⁶ Nc'e na nn'aⁿ jaa, jo' chii mati ndaaya mann'aⁿ joona. Maluaa' matseijomna' ts'aⁿ na tuiñe cantyja 'naaⁿ Espíritu Santo. Tseixmaⁿ tsaⁿñeeⁿ cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om. ⁷ Tinnseñ'eeⁿñena' ts'om' juu ñ'oom na matsjooya: “Maxjeⁿ jndei'na' na caluiindyoxco'yo'.” ⁸ Ndi' na c'uaa cam'aaⁿ jndye, saa tileicantyyo' yuu jna'na', meiⁿ yuu wjaana'. Malaa'ti' matseijomna' na tileicala'noⁿ nn'aⁿ chiuu waa na tuiñe ts'aⁿ cantyja 'naaⁿ Espíritu.

⁹ T'o Nicodemo, tsonnaaⁿaⁿ:

—Maxjeⁿ ticatsei'noⁿ'a.

¹⁰ Matso Jesús:

—Aa ljo', ndo' 'u t'maⁿ cwiluiindyu' na ma'mooⁿ ndaa nn'aⁿ Israel. Jo' chii ticatseitiuuya na tileicatsei'noⁿ ñ'oommeiiⁿ. ¹¹ Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjooya njom'. Matseinaⁿya cantyja na mantyyiia, ndo' macwji'yuu'ndyo ljo' na jnda nty'ianooⁿ, saa 'o tiñe'calayu'yo' ñ'oom'ñeeⁿ. ¹² Jnda mamatseinaⁿya ndaa nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ na na niom tsjoomnancue cha cala'noⁿ'yo', saa tiñe'calayu'yo' ñ'oom'ñeeⁿ. Quia jo', ¿chiuu ya nnts'aa cha na nlayu'yo' ñ'oom na mañequia cantyja 'naaⁿ cañoom'luee?

¹³ Ee tjaa'naⁿ ts'aⁿ na jnda tjawa cañoom'luee cha nndaa nntseicandii nn'aⁿ chiuu maca'na' na cal'ana na nlco'xcwena' ntyjii Ty'oots'om ñ'eⁿndyena. Macandá ja na cwiluiindyoy ts'aⁿ na jnaaⁿya cañoom'luee ntyjiia. ¹⁴ Quia ñet'om nn'aⁿ judíos jo ndo' ndyuaa yuu na tjaa nn'aⁿ c'om, quia jo' ty'iom Moisés cwii xjo na tuiina' cha'na catsuu cjo' cwii ts'oom. Maluaa' matseijomna' na nnty'oom nn'aⁿ ja ts'oom'naaⁿ na cwiluiindyoy ts'aⁿ na jnaaⁿya cañoom'luee. ¹⁵ Luaa' nluui cha meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseyu' ñ'eⁿndyo nntseixmaⁿ na ticantycwii na nncwando'.

Ty'oots'om m'aaⁿ na candya' ts'oom nn'aⁿ

¹⁶ Nc'e Ty'oots'om t'maⁿ waa na m'aaⁿ na candya' ts'oom nn'aⁿ tsjoomnancue, jo' chii Ja na ñennco na cwiluiindyoy jnaaⁿ tquiaaⁿ na tuiindyoy cha ticwii cwii ts'aⁿ na nntseyu' ñ'eⁿndyo tixocatsuñe. M'aaⁿ na ticantycwii na wando'. ¹⁷ Ja na cwiluiindyoy Jnda Ty'oots'om nchii jñoom ja quii'ntaaⁿ nn'aⁿ cha na cat'uiiya joona cantyja jnaaⁿna. Jom jñoom ja cha nndaa nluin'maaⁿndyena.

¹⁸ Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nntseyu' ñequio ja, ticat'uii Ty'oots'om juu cantyja 'naaⁿ jnaaⁿ. Saa meiⁿquia ts'aⁿ na tiñe'catseyu', je' mamat'uiina' juu cantyja jnaaⁿ, ee na tiñe'catseyu' ñ'eⁿndyo na macandá ja cwiluiindyoy jnaaⁿ. ¹⁹ Jnda mamat'uiina' nn'aⁿ na tyoolayu' ee ja na cwiluiindyoy naxuee jnda tyajacanooⁿya joona, saa neii'tina' na cwila'jomndyena cantyja 'naaⁿ na jooⁿñe, ee cwil'ana yuu na ticatsantjomna'. ²⁰ Ee ticwii cwii ts'aⁿ na mach'ee natia, jeeⁿ jnoom'm ja na cwiluiindyoy naxueeñe. Tsaⁿñeeⁿ tiñe'catseijomñê ñ'eⁿndyo ja, ee jeeⁿ nquiaⁿaⁿ na nntseicanooⁿya natia na mach'eeⁿ. ²¹ Saa juu ts'aⁿ na mach'ee yuu na maty'iomyana', tsaⁿñeeⁿ matseijomñê ñ'eⁿndyo ja na cwiluiindyoy naxueeñe. Ndo' na ljo' cwiwitquioo'ya na cha'tso na mach'eeⁿ, mach'eeⁿ nc'e Ty'oots'om m'aaⁿ ñ'eⁿñê.

Matseinei'ti Juan cantyja 'naaⁿ Jesús

²² Jnda jo' jlui' Jesús Jerusalén ndo' já nn'aⁿ na t'maaⁿ na cala'jomndyô ñ'eⁿ ts'iaaⁿ na mach'eeⁿ, mati jluii'â ñ'eⁿñê. Tyoma'noo'yâ ñ'eⁿñê ts'ondaa Judea. Tyom'aa'yâ jo' jo' cwantindyo xuee. Ndo' jndye nn'aⁿ tqwie'cañom jom na nleits'oomndye. ²³ Mati Juan tyotseits'oomñê nn'aⁿ cwii joo na jndyu Enón, manndyoo' Salim, ee majndye ndaatioo m'aaⁿ jo'. Ndo' tyo'oo nn'aⁿ na tyotseits'oomñê joona. ²⁴ Ee xjeⁿñeeⁿ tyooju' Herodes jom w'aancjo.

²⁵ Quia jo' n'tom nn'aⁿ judíos na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaa jom, jla'ñ'eeⁿ ndyueena ñequio nc'iaana nn'aⁿ judíos na cwe' tquieya. Ee cwila'ntja'ndye naⁿñeeⁿ ñ'eⁿndyena cwaaⁿ cwii nnom na jndati tseixmaⁿ na cwiwits'oomndye nn'aⁿ. ¿Aa cantyja 'naaⁿ ñ'oom na mañequiaa Juan, oo, aa cantyja 'naaⁿ Jesús? ²⁶ Quia jo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaa Juan ty'entyjaa'na jom. Jluena nnoom:

—'U ta na ma'mooⁿ cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om ndaayâ, juu ts'aⁿ na tyocañ'eⁿ ñ'eⁿndyu' xndyaa' jndaa Jordán, nquii na tjei'yuu'ndyu' cantyja 'naaⁿ ndaayâ, canty'ia', cwiwits'oomndye nn'aⁿ cantyja 'naaⁿaⁿ, ndo' cha'tsondye nn'aⁿ cwi'oontyjo naxeeⁿeⁿ.

²⁷ Juan t'ooⁿ ndaana, matsoom:

—Tjaa na nddaa nnts'aa ts'aⁿ xeⁿ nchii Ty'oots'om matseijndaa'ñê ljo' nntseixmaⁿ ts'aⁿ. ²⁸ Mancjo'yo' nquii'yo' na ñetsjoq cantyja 'na'ya, ja nchii Cristo cwiluiindyô. Ty'oots'om ty'iroom ts'iaaⁿ ja na catseijndo'a n'om nn'aⁿ na cala'jndaa'ndyena naquii' n'omna na cala'ljona Cristo. ²⁹ 'O cwila'noⁿ'yo' ñ'oom na tjañoom' na juu tsa's'a na maco'ñom yuscu na macoco ñ'eⁿñê, masaa' yuscu'ñeeⁿ jom. Saa juu ts'aⁿ na matseijomñê ñ'eⁿ tsa's'a'ñeeⁿ, nchii m'aaⁿ na lioo' na maco'ñom x'iaa' yuscu'ñeeⁿ. Nchii jo'. Cwiquioo na neiiⁿ na mandiiñe ñ'oom na matseineiⁿ x'iaa'. Maluaa' matseijomna' na matseicandaq'ñaena' na nei'ya cantyja 'naaⁿ Jesús. ³⁰ Jo' chii jeeⁿ xcwe na jom cjaaluiit'maⁿñetyeeⁿ saa ja catseicjetina'.

Luaa nquii na jna' cañoom'luee

³¹ Tsoti Juan:

—Nc'e tsa'm'aaⁿ jnaaⁿ cañoom'luee, t'maⁿti cwiluiiñê, nchiiti cha'tsondye nn'aⁿ. Ja na cwe' ts'aⁿ ja, matseixmaⁿya cantyja 'naaⁿ tsjoomnancue ndo' matseinaⁿya cantyja 'naaⁿna'. Saa nquii tsa'm'aaⁿ na jnaaⁿ cañoom'luee, cwiluiit'maⁿñetyeeⁿ na cha'tso. ³² Ndo' macwji'yuu'ñê cantyja na jnda nty'iaaⁿaⁿ ñequio na jnda jñeeⁿ, saa tjaa'naⁿ 'ñeeⁿ juu ñe'co'ñom ñ'oom na macwji'yuu'ñê. ³³ Juu ts'aⁿ na maco'ñom ñ'oom na macwji'yuu'ñê, matseijomñê tsaⁿñeeⁿ na Ty'oots'om cwiluiiñe na mayuu'. ³⁴ Ee nquii na jñom Ty'oots'om jo ndaaⁿ nn'aⁿ, ñ'oom'm matseineiⁿ, ee candaq'ya mañequiaaⁿ Espiritu na cwiluiiñe naquii' t'som. ³⁵ Nquii Ty'oots'om na cwiluiiñê Tsotyaaⁿ m'aaⁿ na candya' t'soom Jnaaⁿ. Ndo' naquii' l'o jnda tqueeⁿ cha'tsoti na maniom. ³⁶ Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseyu' ñequio Jnda Ty'oots'om, matseixmaⁿ na ticantycwii na wando' añaⁿaaⁿ. Saa 'ñeeⁿ juu na ticatseiñ'oom'ñe na nntseyu' ñequio Jnaaⁿ, tsaⁿñeeⁿ xocandaⁿ na nncwando' añaⁿaaⁿ. Tyeⁿ waa na matseiw'ii Ty'oots'om juu.

4

Jesús ñequio yuscu ts'ondaa Samaria

¹ Nn'aⁿ na cwiluiindy tmaaⁿ nn'aⁿ fariseos tyondyena na majndyendyeti nn'aⁿ teits'oomndye cantyja 'naaⁿ Jesús, nchiiti cantyja 'naaⁿ Juan. ² Saa na mayuu'cheⁿ nquii Jesús ticatseits'oomñê nn'aⁿ. Macandaⁿ já nn'aⁿ na t'maaⁿ

na cala'jomndyô ñ'eⁿñê, já l'aayâ ts'iaaⁿñeeⁿ. ³ Jo' chii quia na jñeeⁿ na luaa' cwilue fariseos'ñeeⁿ, jlueeⁿeⁿ ts'ondaa Judea ñ'eⁿndyô na nntsaayâ Galilea.

⁴ Ndo' na cwitsaayâ jo' jo' majndaa' na nncwinoo^{yâ} ts'ondaa Samaria.

⁵ Jo' chii squiaayâ cwii tsjoom na jndyú Sicar ts'ondaa Samaria. Tsjoom'ñeeⁿ manndyoo' m'aaⁿna' yuu waa tyuaa na jndaa' José nnom tsotyeeⁿ Jacob. ⁶ Jo' jo' tyowaa tsui' na s'aa Jacob. Ndo' Jesús, na teijñaⁿaⁿ na jñoom nato, tjacjom nacañoom' tsui'ñeeⁿ. Ndo' jndâ tuee' quiajmeiⁿ. ⁷ Xjeⁿñeeⁿ tyje'cañoom cwii yuscu Samaria jo' jo' na nncwji' ndaatioo. Matsoom nnom:

—Quiaa' ndaatioo nnc'ua.

⁸ Ndo' já nn'aⁿ na t'maaⁿ na cala'jomndyô ñ'eⁿñê, xjeⁿñeeⁿ jndâ saayâ quii' tsjoom. Saalajndaayâ na nlcwaa'â ñ'eⁿñê.

⁹ Matso yuscu Samaria nnoom:

—¿Chiuu na macaⁿ ndaatioo nooⁿ, ee 'u cwiluiindyú' ts'aⁿ judío ndo' ja cwiluiindyú samaritana?

Luaa' tso yuscu'ñeeⁿ nc'e nn'aⁿ judíos tiquila'tjoom'ndyena ñequio nn'aⁿ samaritanos. ¹⁰ T'ô Jesús nnom, tsoom:

—Xeⁿ cwe' matsei'noⁿ na jeeⁿ jnda tseixmaⁿ naya na ñe'cats'aa Ty'oots'om 'u, ndo' xeⁿ matsei'noⁿ 'ñeeⁿ cwiluiindyú na macaⁿa ndaatioo njom', nntseity'oondyú' nooⁿ na cateijndeiya 'u, ndo' ja jndâ tquiaya cwii na matsei'jonna' ndaatioo na ñequiaana' na ticantycwii na wando'.

¹¹ Matso yuscu'ñeeⁿ nnoom:

—Ta, tjaa'naⁿ 'naⁿ c'oom' na nncwji' ndaatioo, ndo' tsui'waa, jeeⁿ njoomna'. Quia jo' ¿yuu nnc'oom'yu' ndaatioo'ñeeⁿ na nntseixmaⁿya na ticantycwii na wando'a? ¹² ¿Aa nnts'aacheⁿna' na mache' na 'u cwiluiit'ma'ndyú'ti' nchiiti weloo welooya Jacob? Ee jom tyo'om ndaa tsui'waa, mati ntseinaaⁿ ñequio quioo' ntsmeiⁿeⁿ, ndo' tquiaaⁿ juuna' ndaa já.

¹³ T'ô Jesús nnom, matsoom:

—Cha'tso nn'aⁿ na cwiwe ndaatioomeiⁿ nndyo na ñe'cwennda'na.

¹⁴ Saa nn'aⁿ na cwiwena ndaa na mañequia tixocats'aana' na ñecwetina ee nnts'aana' naquii' n'omna cha'cwijom ndaa na cwilei'woona' ts'om xo' na ticantquiee'na' na nnts'aana' na tijoom cantycwii na nnta'ndo'na.

¹⁵ Ndo' yuscu'ñeeⁿ matso:

—Jeeⁿ 'u Ta quiaa' ndaatioowaa' cha na tacandyo na ñe'cuatyá, meiⁿ tantseicachjuundyó na ñequii'cheⁿ na candyocwjii'a juuna'.

¹⁶ Matso Jesús nnom:

—Cja', cwaaⁿ sa', ndo' jndâ jo' quio'yo' ñjaaⁿ.

¹⁷ T'ô yuscu'ñeeⁿ nnoom:

—Ja tjaa'naⁿ s'aya.

Matso Jesús nnom:

—Majo'ndyo ñ'oom na matsu' na 'u tjaa'naⁿ sa'. ¹⁸ Ee jndâ ñet'oom 'om sa' ndo' juu ts'aⁿ na m'aaⁿ ñ'eⁿndyú' je', nchii sa' jom. Cantyja na luaa' waa, mayuu' ñ'oom tsu'.

¹⁹ Jndâ na jndii yuscu'ñeeⁿ ñ'oomwaa', tsoom:

—Jeeⁿ 'u Ta, matsei'noⁿa na 'u cwiluiindyú' profeta. ²⁰ Weloo weloo já nn'aⁿ samaritanos tyola't'maaⁿndyena Ty'oots'om sjowaa. Saa 'o nn'aⁿ judíos cwindu'yo' wats'om t'maⁿ 'naⁿyo' Jerusalén jo' jo' cala't'maaⁿndye nn'aⁿ jom.

²¹ Matso Jesús nnom yuscu'ñeeⁿ:

—'U yuscu, catseyu' ñ'oom na matsjoo njom' na manncue'ntyjo xjeⁿ na nla't'maaⁿndye nn'aⁿ Tsotyáya mei'quiyauucheⁿ, nchii cwe' sjowaa

oo Jerusalén. ²² 'O nn'aⁿ Samaria jeeⁿ cachjoo cwila'noⁿyo' cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om, ndo' cwe' cwila't'maaⁿndyo'to'yo' jom. Saa já nn'aⁿ judíos cwila'nooⁿyayâ ñeeⁿ cwila't'maaⁿndyô. Ee cantyja 'naaⁿyâ jo' na macwji'n'maaⁿñê nn'aⁿ. ²³ Saa manncueⁿntyjô xjeⁿ, ndo' je' mamaweⁿntyjo na joo nn'aⁿ na mayuu'cheⁿ na cwila't'maaⁿndye Tsotyaya, macaⁿna' na cala'tmaaⁿndyena jom cantyja 'naaⁿ Espíritu na cwiluiñê ndo' ñequio na mayoona. Ee l'ue ts'om Tsotyaya na luua' cala't'maaⁿndye nn'aⁿ jom. ²⁴ Ty'oots'om cwiluiñê Espíritu. Jo' chii joo nn'aⁿ na ñe'cala't'maaⁿndye jom, macaⁿna' na c'omna nacje 'naaⁿ Espíritu Santo, ndo' ñequio na mayoona.

²⁵ Matso yuscu'ñeeⁿ nnoom:

—Ja ntyjii na nncwje'cañoom Mesías, manqueⁿ na cwiluiñê Cristo. Jom quia na nncwjeeⁿeⁿ, nntseinchoom'm cha'tso ñ'oommeiⁿ ndaaya.

²⁶ Matso Jesús nnom:

—Manncô na matseinaⁿya ñ'eⁿndyu' cwiluiindyô nqueⁿ.

²⁷ Majuu xjeⁿñeeⁿ já nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê squie'cañoⁿyâ joona. Ticjawee' n'ooⁿyâ na matseineiⁿ ñ'eⁿ cwii yuscu, saa meiiⁿ na ljo' tjaaⁿna' na ta'x'aayâ 'ndyoo yuscu'ñeeⁿ: “¿Ljo' l'ue ts'om'?” oo na l'uuyâ nnom Ta Jesús: “¿Cwaaⁿ ñ'oom matseineiⁿ ñequio yuscum'aaⁿ?” ²⁸ Ndo' 'ndii yuscu'ñeeⁿ tsjoo 'naaⁿaⁿ, tjalcweeⁿeⁿ tsjoom. Tjacetsoom ndaaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ jo' jo':

²⁹—Quio'yo' na nntsaacanty'ia'yo' cwii tsa's'a na jndâ tso nooⁿ cha'tso na tijo'ndyo na jndâ ñes'aa. M'aaⁿ ts'ooⁿ na juu cwiluiñê Mesías.

³⁰ Ndo' jlui' naⁿñeeⁿ tsjoomna, ty'ena yuu na m'aaⁿyâ ñ'eⁿ Jesús. ³¹ Yocheⁿ na tyooquiena, já nn'aⁿ na t'maaⁿ na cala'jomndyô ñ'eⁿñê l'uuyâ nnoom:

—'U Maestro, cwa sa, cwa'.

³² Saa matsoom ndaayâ:

—Ja mañ'oⁿ cwii na nlcwaa'a na 'o ticali'yo'.

³³ Quia jo' já na cwindyaayâ ñ'oom na mañequiaaⁿ jlanaaⁿ cheⁿncjooyâ ndaaⁿ nc'iaayâ. L'uuyâ:

—¿Aa nnts'aacheⁿna' na jndyoñ'oom cwii ts'aⁿ na nlcwaaⁿaⁿ?

³⁴ Saa matso Jesús ndaayâ:

—Luua waa na matseijomna' nantquie 'naⁿya, na cats'aaya yuu na l'ue ts'om nqueⁿ na jñoom ja, hasta na jndâ jndaaⁿ ts'iaaⁿ na ty'oom ja. ³⁵ 'O waa ñ'oom tjañoom' na cwindu'yo' na ñequiee chi' cwii tjoo ndo' nntyjeendye nn'aⁿ. Saa ja matsjoo ndaaⁿyo': Caleity'iom ndaaⁿyo', ndo' canty'ia'yo' ndiocheⁿ na m'aⁿ nn'aⁿ cha'cwijom ntjom na jndâ tmaⁿ na nncwantjom ts'aⁿ cwentaa' Ty'oots'om. Matseijomna' joona na jndâ tue'ntyjô xjeⁿ na ntyjeeñe ts'aⁿ. ³⁶ Juu ts'aⁿ na matyjee ntjom na jndâ tue' waa na mawantjoom ee matseijoom nn'aⁿ na nndaana na ticantycwii na cwita'ndo'na. Ndo' na luua' waa, juu ts'aⁿ na manom' ntjom ñecwiixjeⁿ na ñnequiaana' na neiiⁿeⁿ cha'xjeⁿ juu ts'aⁿ na matyjee ntjom. ³⁷ Ee juu ñ'oom na cwilue nn'aⁿ na cwii ts'aⁿ manom' saa cwiiⁿeⁿ ts'aⁿ matyjeeñe, ñ'oom na mayuu' jo'. ³⁸ Na majñoⁿya 'o naquii' ts'iaaⁿ 'naⁿya matseijomna' cha'cwijom na cwiwsacatyjeendyo' yuu na nchii ncjo'yo' jla'cato'yo' ts'iaaⁿ. Nt'omcheⁿ nn'aⁿ jndâ jla'nchu'na na nncuaa ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oots'om naquii' n'om nn'aⁿ ndo' 'o jndâ macwit-saquei'yo' ts'iaaⁿñeeⁿ.

³⁹ Ndo' jndyendye nn'aⁿ samaritanos tsjoom'ñeeⁿ tyola'yu'na ñ'eⁿ Jesús, cwe' nc'e ñ'oom 'ndyoo yuscu'ñeeⁿ na tjei'yuu'ñe ndaana na matso: “Jndâ t'mooⁿ nnooⁿ cha'tso na tijo'ndyo na jndâ ñes'aa.” ⁴⁰ Jndâ na tqie'cañoom nn'aⁿ samaritanos'ñeeⁿ yuu na m'aaⁿ Jesús, tyotaⁿna nnoom na caljoo'ñê ñ'eⁿndyena, ndo' ljoo'ñê tsjoomna we xuee. ⁴¹ Ndo' quia tyondyena ñ'oom na tyoñequiaaⁿ, jndyendyetina tyola'yu'na. ⁴² Ndo' tyoluena nnom yuscu'ñeeⁿ:

—Je' tachii macandā cwe' ñ'oom na tsu', jo' chii cwilayuu'ā. Ee mancjootyayā jndā indyayā ñ'oom ñ'om. Je' cwila'ngo'ā na jom mayuu'che' cwiluiñê Cristo na macwji'n'maa'ñê nn'a' tsjoomnancue.

Sein'ma' Jesús jnda ts'a' na cwiluiit'mañê

⁴³ Ndo' quia na jndā teinom we xuee'ñee' jlui' Jesús jo' jo'. Saalcwaa'ā ñ'e'ñê Galilea. ⁴⁴ Ee manquityee' tjei'yuu'ñê na ticala't'maa'ndye nn'a' cwii profeta na mañe'cwii ndyuaa'na' ñ'e'ndyena. ⁴⁵ Ndo' quia na squiaayā Galilea ñ'e'ñê nn'a' na m'a' jo' jo' jee' neii'na jom, jla'ljona jom. Ee mati jona ty'ena Jerusalén quia tuee' ncuee Pascua, ndo' nty'iaana cha'tso 'naa' t'ma' na tyoch'ee' jo' jo'.

⁴⁶ Jndā jo' saannda'ā ñ'e'ñê Caná ts'ondaa Galilea, yuu na seicwaquee' ndaa na s'aana' winom. Ndo' tsjoom Capernaum tyom'aa' cwii ts'a' na cwiluiit'mañê cantyja 'naa' gobiernom. Tyochjoo, jnda tsa'ñee', m'aa' na wii'. ⁴⁷ Quia na jndii tsa'ñee' na jnda squiaayā Galilea ñ'e' Jesús na jnaa'yā Judea, tja tsa'ñee' na m'aa'yā. S'aa ty'o'o nnoom na cja' waa', na catsein'maa' tyochjoo jnda, ee juu mañe'cue'. ⁴⁸ Ndo' matso Jesús nnom:

—'O maxje' tixocala'yuy'o' na waa najndq xe' ticanty'ia'nda'yo' na nnts'aa yuu na xocanda' na nluii na cwe' ts'a' nnts'aa.

⁴⁹ Nquii ts'a' na cwiluiit'mañê ñ'e' gobiernom t'o' ndyoo Jesús. Tso:

—Jee' 'u Ta, maje'ndyo cja' w'aya, cwii tyoowe' ti'jndaaya.

⁵⁰ Tso Jesús nnom tsa'ñee':

—Cja' ee maxje' nlco'yana' tyochjoo jnda'.

Ndo' juu tsa's'a'ñee' seiyoom'm ñ'oom na tso Jesús. Tjalcwee'e' wa'na'.

⁵¹ Ndo' yoche' na mawjaawe'e' Capernaum, tquiocatjomndye mosoom'm. Jla'candiina jom, jluea:

—Jndā wjaaco'yana' tyochjoo jnda'.

⁵² Tax'ee' ndā na'ñee' ljo' xje' jna'na' na tjaco'yana' jnaa'. Ndo' t'oo na'ñee' nnoom:

—Wjache' chjooti na teinom na quiajmei' 'ndii tycu na matseicona' jom.

⁵³ Quia jo' tsotye tyochjoo'ñee' sei'ngo'o' na mañejuu xje'ñee' tso Jesús nnoom na nlco'yana' tyochjoo jnaa'. Ndo' seiyoom'm ñ'e' Jesús, mati cha'tsondye nn'a' wa'na'.

⁵⁴ Luaa' ts'iaa' na jndā we na s'aa Jesús na tue'e' Galilea na jnaa' Judea, na juu ts'iaa'ñee' tixocaluii na cwe' mei'nquia ts'a' nnts'aa.

5

Sein'ma' Jesús ts'a' yuu waa peila

¹ Jndā na tuui nmei', saayā Jerusalén ñ'e' Jesús ee tyowaa xuee na jaa nn'a' judíos cwila't'maa'ndyo. ² Nnom tsjoom Jerusalén tyowaa cwii 'ndyoots'a t'ma' na jla'cajndyuna 'Ndyoots'a Canma'. Manndyoo' juuna' tyowaa cwii peila t'ma' na ñequio ñ'oom hebreo jndyuna' Betesda. Ndioche' peila'ñee' niom 'om l'aa na cwe' wana'to. ³ Naquii' l'aa'ñee' tyoma' cwii tmaa' nn'a'wii, ñ'e' nn'a' na nchjaa', ñ'e' nn'a' na tileic'ooca', ñequio nn'a' na jndā teintjei' luee, nc'ee'. Tyomeindoo'na na nleiwqo ndaatioo na ñjom peila'ñee'.

⁴ Ee tquiache' tquia mandyocue cwii ángel na matseitsja ndaatioo'ñee'. Ndo' quia na jndā tuui na ljo', juu ts'a' najndyee na nncuo' jo' jo', nn'ma' mei'nquia tycu na matjom. ⁵ Jo' jo' tyom'aa' cwii tsa's'a' na jndā ntquiuu nchoo' quii nchoo' ñee' chu na wii'. ⁶ Nty'iaa' Jesús juu na waa. Ndo' nc'e' na ntyjee' na jndā teijndye xuee na matjom na luaa', matsoom nnom:

—¿Aa ñe'can'ma'?

7 Ndo' t'ɔ ts'aⁿ na wii' nnoom. Matso:

—Ta, tjaa 'ñeeⁿ nnnchjeeñe ja quii' ndaa quia na cwitsjana', ee yocheⁿ na matsejndo, cwiicheⁿ ts'aⁿ jnda teinom' ja.

8 Ndo' matso Jesús nnom:

—Quicantya', catseilcwiindyu' tsue' ndo' cja'ca'.

9 Mañoom' tco'yana' tsaⁿ'ñeeⁿ, n'maaⁿ. Jnda jo' seilcwiinê tsuee 'naaⁿ'aⁿ, tooⁿ'oⁿ na tjacaⁿ. Ndo' xueeⁿ'ñeeⁿ xuee na jaa nn'aⁿ judíos cwita'jndyaaya.

10 Cwe' jo' nt'om nn'aⁿ judíos tyoluena nnom juu ts'aⁿ na jnda n'maⁿ:

—Je' xuee na cwita'jndyaaya. Ljeii na matsa'ntjomna' tinquiaana' na wanaaⁿ na nncja'ñ'oom' tsue'.

11 T'ɔ tsaⁿ'ñeeⁿ ndaana:

—Nquii ts'aⁿ na sein'maⁿ ja matso nooⁿ na catseilcwiindyɔ tsuee 'naⁿya ndo' cjoñ'oⁿya juuna'.

12 Ta'x'ee naⁿ'ñeeⁿ nnoom, jluena:

—¿Ñeeⁿ juu tsaⁿ'ñeeⁿ na matso njom' na catseilcwiindyu' tsue' ndo' cja'ca'?

13 Saa juu ts'aⁿ na jnda n'maⁿ ticaljeiiⁿ 'ñeeⁿ sein'maⁿ jom. Ee nc'e jndye nn'aⁿ tyom'aⁿ jo' jo', jo' chii teindyoo Jesús. 14 Jnda quia ljeii Jesús tsaⁿ'ñeeⁿ naquii' wats'om t'maⁿ 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. Matsoom nnom:

—Je' queⁿ cwenta, jnda n'maⁿ, cja'meintyje' na matsei'tjoondyu' nnom Ty'oots'om cha tintjom' cwii na cwajndiiticheⁿ.

15 Ndo' tsaⁿ's'aⁿ'ñeeⁿ tjacatsoom ndaaⁿ nn'aⁿ judíos na nquii Jesús sein'maⁿ jom. 16 Cwe' nc'e jo' tyol'uee nn'aⁿ judíos'ñeeⁿ na cat'uiina' Jesús. Tyo-joⁿ n'omna na nla'cuee'na jom, ee tyoch'eeⁿ ts'iaaⁿ'meiⁿ meiiⁿ xuee na cwita'jndyeena. 17 Saa Jesús t'ooⁿ ndaana, tsoom:

—Tsoyaya ñequii'cheⁿ mach'eeⁿ ts'iaaⁿ, ndo' mati ja.

18 Jnaaⁿ ñ'oomwaa' nn'aⁿ judíos'ñeeⁿ tyojoo'ti n'omna na nla'cuee'na jom. Ee cantya na cwitjeii'na cwenta nchii macanda na seitjooñê cantya 'naaⁿ xuee na cwita'jndyeena, saaⁿ mati nquiuna na seitjooñê na tsoom na Ty'oots'om cwiluiñe Tsoyeeⁿ, ee na laa'ti' mach'eeⁿ na ñe'cwii cwiluiñê ñ'eⁿñe.

Waa najndei na matseixmaⁿ Jnda Ty'oots'om

19 Quia jo' matso Jesús ndaaⁿ naⁿ'ñeeⁿ:

—Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matseinaⁿya ndaaⁿ'yo'. Ja na cwiluiindyɔ Jnda Ty'oots'om, ticalatiuu'yo' na ñequii' cantya na l'ue ts'ooⁿ nnts'aa. Ja ñequii'cheⁿ cantya na manty'ia na mach'ee Tsoya, jo' na mats'aa. Ee ja na cwiluiindyɔ Jnaaⁿ, ñequii'cheⁿ mats'aa cha'xeⁿ na manty'iaa na mach'eeⁿ. 20 Ee Tsoyaya m'aaⁿ na candya' t'soom ja na cwiluiindyɔ Jnaaⁿ. Ma'mooⁿ nooⁿ cha'tso na mach'eeⁿ. Ndo' m'moⁿ'tyeeⁿ'cheⁿ ts'iaaⁿ na t'maⁿ'ti na cats'aa cha cats'aana' na cjaawe'ticheⁿ n'om'yo'. 21 Ee cha'xeⁿ nquii Tsoyaya mañequiaaⁿ na cwitando' l'oo, mati ja na cwiluiindyɔ Jnaaⁿ meiⁿ'quia ts'aⁿ na l'ue ts'ooⁿ mañequia na tseixmaⁿ na ticantycwii na wando'.

22 Tsoyaya meiⁿ'cwii ts'aⁿ ticu'xeeⁿ. Saa l'oo ja na cwiluiindyɔ Jnaaⁿ jnda tquiaaⁿ cha'waati na nntu'xeⁿndye nn'aⁿ. 23 Ee l'ue t'soom na ñecwii xjeⁿ cala't'maaⁿ'ndye nn'aⁿ ja na cwiluiindyɔ Jnaaⁿ, cha'xeⁿ cwila't'maaⁿ'ndyena jom. Saa meiⁿ'cwi'ñeeⁿ'cheⁿ ts'aⁿ na tiñe'catseit'maaⁿ'ñe ja na cwiluiindyɔ Jnaaⁿ meiⁿ Tsoyaya ticatseit'maaⁿ'ñe tsaⁿ'ñeeⁿ.

24 Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjoo ndaaⁿ'yo'. 'Ñeeⁿ juu na mandii ñ'oom 'ndyɔ ndo' matseyiu' ñequio nqueⁿ na jñoom ja, juu tsaⁿ'ñeeⁿ matseixmaⁿ na ticantycwii na wando', meiⁿ ticatu'xeⁿ'ñe cantya jnaaⁿ'. Neseixmaⁿ na ts'oo juu saa je' matseixmaⁿ na ticantycwii na wando'. 25 Ñ'oom na mayuu'cheⁿ

matsjoo ndaa'yo'. Nncue'ntyjo xjeⁿ ndo' je' mawe'ntyjona' quia na nndye nn'aⁿ na jnda tja jndye ja na cwiluiindyo Jnda Ty'oots'om. Ndo' nn'aⁿ na cwila'yu' ñ'e'ndyo ñequeia na nnta'ndo'na. ²⁶ Ee cha'xjeⁿ nquii Tsotyaya matseixmaaⁿ na wanoom'm cantyja 'naa' nqueⁿ, malaa'ti' jnda tquiaaⁿ nqoⁿ na cwiluiindyo Jnaaⁿ, na matseixmaⁿya na wando'a cantyja 'naⁿ nncō. ²⁷ Ndo' jnda tquiaaⁿ najndeii na matseixmaaⁿ na ja nncu'xaⁿ nn'aⁿ cantyja jnaaⁿna, nc'e cwiluiindyo ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee. ²⁸ Tacal'a'yo' na jeeⁿ cwi-jaawee' n'om'yo' na luaa' tsjoo ee nncue'ntyjo xjeⁿ na cha'tso' l'oo na too'ndye ndei'luaa, nndyena jndyeya. ²⁹ Joo nn'aⁿ na jnda ñel'a na maty'iomyana', nntando'xcona na ticantycwii na cwita'ndo'na. Saa joo nn'aⁿ na tyoolaxmaⁿ na maty'iomyana', nntando'nnda'na na nnt'uiityeⁿna' jooa.

Waa najndeii na matseixmaⁿ Jesús

³⁰ 'Tjaa na nndaq nnts'aa cantyja na matseixmaⁿ nncō. Cha'xjeⁿ na matseijndo' Ty'oots'om ts'oo'ya, jo' na macu'xaⁿ. Ndo' macu'xaⁿya cha'xjeⁿ na maty'iomyana'. Ee nchii mal'uee'ndyo na nluii yuu na l'ue ts'ooⁿ nncō. Mal'uee'ndyo na nnts'aa yuu na l'ue ts'om Tsotyā na jñom ja quii'ntaaⁿyo'. ³¹ Xeⁿ macwji'yuu'ndyo cantyja 'naⁿya, ticajnda ñ'oom'ñeeⁿ. ³² Saa m'aaⁿ cwiicheⁿ na macwji'yuu'ñe cantyja 'naⁿya, majuu Juan. Ndo' ntyjiiyaya na juu ñ'oom'ñeeⁿ tseixmaⁿna' na mayuu'. ³³ Mancjo'yo' jñom'yo' nn'aⁿ na m'aaⁿ ndo' ñ'oom na tjei'yuu'ñe cantyja 'naⁿya, ñ'oom na mayuu' juuna'. ³⁴ Saa ja ticantyyaa' ts'ooⁿ ñ'oom na cwitjei'yuu'ndye nn'aⁿ cantyja 'naⁿya. Luaa' matsjoo cha nndaq nncwji'n'maa'ndyo 'o. ³⁵ Juan'ñeeⁿ tyoseixmaaⁿ cha'cwijom lámpara na matseixueena' jo ndaaⁿ nn'aⁿ. Ndo' 'o xjeⁿ na ñe'oom te'om'yo' na nei'yo' ee nquii'yo' ñ'oom na tyoñequeiaaⁿ cha'cwijom seixueeñena' naquii' n'om'yo'. ³⁶ Saa waa ñ'oom na macwji'yuu'ñena' cantyja 'naⁿya na t'ma'nti cwiluiñena', nchiiti ñ'oom na tjei'yuu'ñe Juan. Joo ts'iaaⁿ na tquiaa Tsotyaya na catseicandaa'ndyo na mats'aa, jooa' cwitjei'yuu'ndyena' cantyja 'naⁿya na nqueⁿ jñoom ja. ³⁷ Ndo' nqueⁿ na jñoom ja quii'ntaaⁿyo' macwji'yuu'ñe cantyja 'naⁿya naquii' ñ'oom'm. 'O mei'jom ndii' tyoondye'yo' jñeeⁿe, meiⁿ na nnty'ia'yo' chiuu waaⁿ. ³⁸ Meiⁿ ñ'oom'm tic'oomna' naquii' n'om'yo', ee 'o tiñe'cala'yuu'yo' ñequio ja na jñoom. ³⁹ Tcuu tcuu cwila'naⁿyo' ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii teiyo ee cwila'tiuu'yo' cwe' na cwil'a'yo' na ljo', jo' na nnda'yo' na ticantycwii na cwitando'yo' jo nnoom. Ndo' jooa' cwitjei'yuu'ndyena' cantyja 'naⁿya. ⁴⁰ Saa tiñe'cala'jomndyo' cantyja 'naⁿya cha nndaq n'laxmaⁿyo' na ticantycwii na cwitando'yo'.

⁴¹ 'Ja ticantyyaa' ts'ooⁿ na nla't'maa'ndye nn'aⁿ ja. ⁴² Ee matsei'no'na cantyja 'na'yo' na juu na m'aaⁿ Ty'oots'om na candya' ts'oom nn'aⁿ, ticala'xmaⁿyo' jo'. ⁴³ M'aaⁿya quii'ntaaⁿyo' ñequio xuee' Tsotyaya, saa 'o ticala'ljo'yo' ja. Saa xeⁿ cwiicheⁿ ts'aⁿ nncwjeeⁿ ñequio xuee' nquii, maxjeⁿ nla'ljo'yo' juu. ⁴⁴ 'O cwil'ue'yo' na nla't'maa'ndye nc'ia'yo' 'o, saa tical'ue'yo' na ntseit'maa'ñe nquii Ty'oots'om 'o. Ndo' na luaa' cwil'a'yo', tixocandaa nla'yuu'yo' ñ'e'ndyo. ⁴⁵ Saa ticala'tiuu'yo' na manncotyā nnts'oo jnaⁿyo' nnom Tsotyā. M'aaⁿ cwiicheⁿ na mañequeiaa jnaⁿyo', manquiiiti Moisés, tsaⁿ na jeeⁿ cwicantyyaa' n'om'yo'. ⁴⁶ Xeⁿ cwila'yuu'yo' ñequio Moisés, quia jo' mati nla'yuu'yo' ñ'e'ndyo, ee seiljei' cantyja 'naⁿya. ⁴⁷ Saa xeⁿ 'o tiñe'cala'yuu'yo' ñ'oom na seiljeiⁿ, quia jo' ¿chiuu ya nla'yo' na nla'yuu'yo' ñ'oom na matseinaⁿ?

6

Tquiaa Jesús na tcwa' 'om mei' nn'aⁿ
(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17)

¹ Jndā teinom na nmeiiⁿ, teity'iōō'â ndaaluee Galilea ñ'eⁿ Jesús na mati jndyu juuna' Tiberias. ² Ndo' cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye ty'entyjona naxeeⁿeⁿ ee jndā nty'iaandāgna ts'iaaⁿ t'maⁿ na tyoch'eeⁿ na tyotsein'maaⁿ nn'aⁿwii. ³ Quia jo' jâ nn'aⁿ na t'maaⁿ na cala'jomndyô ts'iaaⁿ na mach'eeⁿ, saawaayâ cwii sjô ñ'eⁿñê. Jo' jo' saawindyuaandyô. ⁴ Ndo' quia ljo' mandyoo' nncuee' xuee pascua na jaa nn'aⁿ judios cwilacwjaaya canmaⁿ. ⁵ Ndo' Jesús jleity'iom nnoom, manty'iaaⁿaⁿ jndā manquioquie cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye. Quia jo' matsoom nnom Felipe:

—¿Yuu nla'jndaaya nantquie cha nndaā nlcwa' cha'tsondye naⁿm'aⁿ?

⁶ Luaa' matsoom cha nleitquioo' chiuu m'aaⁿ ts'om Felipe. Ee nqueⁿ mantyjicheeⁿ ljo' nnts'aaⁿ. ⁷ T'ō Felipe nnoom, matso:

—Meiⁿ xeⁿ we siaⁿto s'om denarios na nlacatsuuya na nla'jndaaya ntyoo', saā maxjeⁿ xocwijndei juuna' na nlcwa' cwii cwii joona meiⁿ ñe'chjoowi'.

⁸ Cwii ncjoondyô nn'aⁿ na cwinyaayâ ñ'oom na mañequiaaⁿ, tsaⁿ na jndyu Andrés, tyjee Simón Pedro, matso nnom Jesús:

⁹ —Ñjaaⁿ m'aaⁿ cwii tyochjoo na maleiñ'oom 'om taⁿ tyoo' na tuiina' ñequio jndaatyoo' lqueeⁿ cebada ñ'eⁿ we catscaa chjoo na jndā jneiⁿ saā ¿cwaⁿ nndaā' nmeiⁿ na jndyendye nn'aⁿ?

¹⁰ T'ō Jesús, matsoom ndaayâ:

—Candu'yo' ndaaⁿ nn'aⁿ na cwindyuaandyena.

Ndo' jo' jo' jndye jndā nch'u niom. Quia jo' teindyuaandye nn'aⁿ, ndo' tuee' cha'na 'om meiⁿndye naⁿnom. ¹¹ Quia jo' to'ñom Jesús ntyoo'ñeeⁿ. Tquiaaⁿ na quianl'uaa' Tsotyeⁿ cantyja 'naaⁿ joona'. Jndā jo' tyoc'oom joona' ndaaⁿ jâ nn'aⁿ na t'maaⁿ na cala'jomndyô ñ'eⁿñê. Ndo' jâ t'ōō'yâ joona' ndaaⁿ nn'aⁿ na meindyuaandye. Ndo' malaa'ti' s'aaⁿ ñequio calcaa nch'u, cwanti na ñe'catquiina na cwii cwindyena. ¹² Jndā na tjacjoona, quia jo' ndaaⁿ jâ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê tsoom:

—Cala'tjom'yo' ntaⁿ cajndaā na 'ndiina' cha tints'aana' na cwe' nlei'ndaa'na'.

¹³ Ndo' jlatjoo'yâ ntaⁿ ntyoo' na 'ndiina' na tcwa' naⁿñeeⁿ na tuiina' ñ'eⁿ jndaatyoo' cebada. Jla'catōō'â canchoo'we tsquiee ñ'eⁿ joona'. ¹⁴ Ndo' naⁿñeeⁿ, jndā na nty'iaana ts'iaaⁿñeeⁿ na s'aaⁿ na ma'moⁿna' na waa najndei na cwiluiñê, tyoluena:

—Mayuu'cheⁿ tsaⁿs'am'aaⁿ cwiluiñê nqui profeta na mawaa ljei na matsona' na nncwje'cañoom tsjoomnancue na ñnequiaa ñ'oom' Ty'ōots'om.

¹⁵ Ndo' sei'noⁿ Jesús na mawaa xjeⁿ na nncuioc'om naⁿñeeⁿ jom ndo' ñequio najndei'na' na nlqueⁿna jom na nluiñê rey. Cwe' jo' cwiicheⁿ cwii ndii' tjannaaⁿaⁿ na ñenqueⁿ jo sjô.

Tjaca Jesús nnom ndaaluee (Mt. 14:22-27; Mr. 6:45-52)

¹⁶ Ndo' quia na tuee' na jndā tmaaⁿ, jâ nn'aⁿ na t'maⁿ Jesús na cala'jomndyô ñ'eⁿñê, saacuaayâ, squiaayâ 'ndyoo ndaaluee. ¹⁷ Jo' jo' tuōō'yâ cwii w'aandaa, na nncwity'iōō'â ndaaluee na nntsquiaayâ Capernaum. Ndo' quia tuee' na teijaaⁿ, ticando' na nncwje'cañoom jâ. ¹⁸ Ndo' nc'e na jndei tioo jndye tyotseiwena' ndaaluee'ñeeⁿ. ¹⁹ Jo' chii ñe'om oo yom kilómetros jndā tjaca w'aandaa'ñeeⁿ na cwicantyaandyô n'oom pala'. Xjeⁿñeeⁿ nty'iaayâ na mandyocaa Jesús nnom ndaaluee na matseicandyo'ñê na m'aaⁿyâ. Jeeⁿ ndya' jla'catyuendyô. ²⁰ Tsoom ndaayâ:

—Mannō luaañe, tilacatyuendyô'.

²¹ Jeeⁿ ndya['] neiiⁿyâ s'aana['] na to'ñooⁿyâ jom ts'om w'aandaa. Ndo['] mantyjacheⁿ tue'cañoom juuna['] yuu na cwitsaayâ.

Cwil'uee nn'aⁿ Jesús

²² Ndo['] teincoo cwiicheⁿ xuee, nn'aⁿ na jndyendye na ljoo[']ndye xndyaa['] ndaaluee yuu na tquiaa Jesús na tcwa'na, tyoqueⁿna cwenta na ñe'cwii w'aandaa chjoo ñetuaa. Tjañjoom['] n'omna na tícuoqⁿ juuna['] ñequiondyô já nn'aⁿ na cwila'jomndyô ts'iaaⁿ na mach'eeⁿ. ²³ Saa['] nt'omcheⁿ l'aandaa nch'u na jnaⁿ Tiberias, tqwie'cañomna['] yuu na tcwa['] naⁿñeeⁿ ntyoo'ñeeⁿ na jndâ tquiaa Ta Jesús na quianl'uaa['] Tsotyeeⁿ. ²⁴ Quia jo['] tuo['] naⁿñeeⁿ l'aandaa nch'u'ñeeⁿ. Ty'ena tquiena Capernaum na ty'ecal'ueena Jesús. Ee jla'noⁿna na tac'oomñê yuu na tquiaaⁿ na tcwa'na, meiⁿ já nn'aⁿ na t'maaⁿ na cala'jomndyô ñ'eⁿñê ts'iaaⁿ na mach'eeⁿ.

Jesús cwiluiñê tyoo['] na cwita'ndo['] nn'aⁿ

²⁵ Ndo['] quia na jndâ jliuna Jesús cwiicheⁿ xndyaa['] ndaaluee, tyoluena nnoom:

—Maestro, ¿ljo['] xjeⁿ jndyo['] luaa?

²⁶ T'ooⁿ ndaana, matsoom:

—Ñ'oom na mayuu'cheⁿ na matsjoo ndaa[']yo'. 'O cwil'ue'ya'yo['] ja nchii nc'e na nty'ia'yo['] ts'iaaⁿ na s'aa na tixocandaa nts'aa cwe['] meiⁿquia ts'aⁿ saa cwe['] nc'e na tcwa'yo['] tyoo['] na tquiaana['] na tjacjo'yo'. ²⁷ 'O cwijoo['] n'om'yo['] na nleijndaa['] nantquie, ndo['] joona['] 'naⁿ na cwilei'ndaa'. Saa['] ticaty'iomna['] na cwil'a'yo['] na ljo'. Calajnda'yo['] na nliu'yo['] cwii na cha'cwijom nantquie na cantyja 'naaⁿ juu jo['] nla'xmaⁿ'yo['] na ticantycwii na cwitando'yo'. Ja na cwiluiindyô ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee ñequeia juu na matseijomna['] nantquie naquii['] n'om'yo['] ee Tsotyaya Ty'oots'om ma'mooⁿ na jndâ tqueeⁿ ja ts'iaaⁿmeiiⁿ.

²⁸ Quia jo['] nt'omndyena jluena nnoom:

—¿ljo['] macaⁿna['] na cal'aayâ cha na nncjaawee['] ntyjii Ty'oots'om já?

²⁹ T'o Jesús ndaana, matsoom:

—Luaa waa na l'ue ts'o^m ñ'eⁿndyo['] na cala'yuu'yo['] ñequio ja na jñoom.

³⁰ Jo['] chii t'oona nnoom:

—¿Cwaaⁿ cwii nnom na nnts'a['] nnty'iaayâ na tixocaluii na cwe['] ts'aⁿ nnts'aa cha m'moⁿna['] ndaayâ na waa na cwiluiindy['] ndo['] cha na nla'yuu'â ñ'eⁿndyu'? ³¹ Nquee weloo welooya tyocwa'na maná quia tyom'aⁿna ndyuaa yuu na tjaa nn'aⁿ c'om, cha'xjeⁿ na matso ljeii ñ'oom['] Ty'oots'om na teiy['] teiljeii: “Tquiaa Ty'oots'om tyoo['] na jnaⁿ cañoom'luee na tcwa'na.”

³² T'o Jesús ndaana, matsoom:

—Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjoo ndaa[']yo'. Juu maná na tquiaa Moisés nchii cwiluiñena['] tyoo['] na jnaⁿ na m'aaⁿ Ty'oots'om. Saa['] nquii Tsotyaya mañequiaa['] juu na mayuu['] na jnaⁿ na m'aaⁿ cañoom'luee na matseijomna['] juu cha'na tyoo'. ³³ Juu na cwiluiñe tyoo['] na mañequiaa Ty'oots'om, cañoom'luee jnaⁿ jndyocue. Juu mañequiaa na la'xmaⁿ nn'aⁿ na ticantycwii na cwita'ndo[']na.

³⁴ Quia jo['] tyoluena nnoom:

—Jeeⁿ 'u Ta, ñenquii'cheⁿ quiaa['] tyoo'meiⁿ ndaayâ.

³⁵ Ndo['] t'o Jesús ndaana, matsoom:

—Ja cwiluiindyô tyoo['] na mañequiaya na la'xmaⁿ nn'aⁿ na ticantycwii na cwita'ndo[']na. 'Ñeeⁿ juu ts'aⁿ na nntioñe l'oo, matseijomna['] juu cha'cwijom ts'aⁿ na jndâ tjacjoo['] na macwa'. Ndo['] 'ñeeⁿ ts'aⁿ na matseyiu['] ñ'eⁿndyo nquioo na teiiⁿ naquii['] ts'om cha'na quia ma'uu ts'aⁿ ndaa. ³⁶ Saa['] cha'na

ñ'oom na jndā tsjooya ndaa'yo', meiiⁿ na jndā nty'ia'ndaa'yo' ts'iaaⁿ na mats'aa, maxjeⁿ ticala'yu'yo'. ³⁷ Cha'tso nn'aⁿ na mañequiaa Tsotyaya l'oo, nntioondyena l'oo. Ndo' ñeeⁿ juu ts'aⁿ na nntioñe l'oo^{ya} tijoom nnts'aa na tico'ñoⁿ juu. ³⁸ Ee ja na jnaa'ya caáoom'luee nchii na jndyoo na cats'aa ljo' na l'ue ts'ooⁿ. Saa jndyoo na cats'aaya waa na l'ue ts'om nqueⁿ na jñoom ja. ³⁹ Ndo' Tsotyaya na jñoom ja luaa yaa na l'ue ts'oom na cats'aa, na cha'tsondye nn'aⁿ na jndā tquiaaⁿ l'oo^{ya}, meiⁿcwiindy^e joona ticatsuuñe añmaaⁿ. Ndo' xuee na macandā ññequia na nnta'ndo'xco cha'tsondye joona. ⁴⁰ Ee Tsotyaya l'ue ts'oom na cha'tsondye nn'aⁿ na cwinty'iaa ja na cwiliindyoo jnaaⁿ na cwila'yu' ñ'eⁿndyoo nnto'ñoomna na ticantycwii na cwita'ndo'na. Ndo' xuee na macandā ja ññequia na nnta'ndo'xco joo nn'aⁿ na jndā tja.

⁴¹ Jndā na tso Jesús ñ'oomwaa', tyola'ncjoo'ndye nn'aⁿ judíos'ñeeⁿ ñ'oom na tsoom: "Ja cwiliindyoo tyoo' na jnaa'ya cañoom'luee."

⁴² Ee tyoluena:

—Jesús'm'aaⁿ !aa nchii jnda José jom? Cwita'jnaa'a tsotyeeⁿ, tsoñeeⁿ. ¿Chiuu na tsoom na jnaa' cañoom'luee, jndyocueeⁿ?

⁴³ T'oo Jesús, matsoom ndaaⁿ na ñeeⁿ:

—Tala'ncjoo'ndyoo' cantyja 'naaⁿ ñ'oomwaa'. ⁴⁴ Ee tjaa'naⁿ cwii ts'aⁿ na nndaā nntioñe l'oo xeⁿ nchii Tsotyā na jñoom ja nnts'aaⁿ na cats'aa tsaⁿñeeⁿ na ljo'. Ndo' xuee na macandā ja nnts'aa na nncwando'xco tsaⁿñeeⁿ. ⁴⁵ Ee profeta, waa ñ'oom na jla'ljeiina na matsona': "M'moⁿ Ty'oots'om ndaa cha'tso nn'aⁿ." Luaa' ñe'catsona' na ticwii cwii ts'aⁿ na jndā jndii ñ'oom na ma'moⁿ Ty'oots'om ndo' jndā sei'noⁿ juuna', tsaⁿñeeⁿ nntioñe l'oo^{ya}.

⁴⁶ Ñ'oomwaa' tica'moⁿ'na' na jndā nty'iaa' ts'aⁿ Tsotyaya Ty'oots'om. Macandā ja na jñoom quii'ntaa'nyo', ja jndā nty'ianoo'ya jom. ⁴⁷ Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjoo ndaa'yo', ñeeⁿ juu na matseyiu' ñ'eⁿndyoo juu matseixmaⁿ na ticantycwii na wando' añmaaⁿ. ⁴⁸ Ja cwiliindyoo tyoo' na mañequiaya na cwita'ndo' nn'aⁿ. ⁴⁹ Weloo weloo'yo' tcwa'na maná jo ndyuaa yuu na tjaa nn'aⁿ c'om, ndo' tjana. ⁵⁰ Ja cwiliindyoo tyoo' na jnaa'ya cañoom'luee. Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nlcwa', tixocatsuuñe. ⁵¹ Ja na jnaa'ya cañoom'luee cwiliindyoo tyoo' na mañequiaya na cwita'ndo' nn'aⁿ. Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nlcwa' tyoo'waa mamatseixmaⁿ na ticantycwii na wando'. Ndo' juu tyoo' na mañequiaya cha na nnta'ndo'na jo nnom Ty'oots'om, seiⁿa cwiliñe Jo'.

⁵² Ñ'oomwaa' s'aana' na jla'ncjoo'ndye nn'aⁿ judíos'ñeeⁿ ñeequio nc'iaana. Tyoluena:

—Manquiuyu na xocandā ññequiaa tsaⁿm'aaⁿ seiⁿeⁿ na nntquiaa.

⁵³ Quia jo' tsoticheⁿ Jesús ndaaⁿ:

—Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjoo ndaa'yo', xeⁿ ticatque'yo' seiⁿ' ja na cwiliindyoo ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee ndo' na cwe'yo' nioom'a, ticala'xma'nyo' nn'aⁿ na tando' añmaaⁿ. ⁵⁴ Nquii ts'aⁿ na jndā tquii seiⁿ'a ndo' jndā t'uu nioom'a tseixmaⁿ na ticantycwii na wando'. Ndo' xuee na macandā nnts'aaya na nncwando'xcoom. ⁵⁵ Ee seiⁿ'a matseixmaⁿ'na' nantque na tjacantya naya ndo' nioom'a matseixmaⁿ'na' juu na nnc'uu ts'aⁿ na tjacantya naya. ⁵⁶ Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na maquii seiⁿ'a ndo' ma'uu nioom'a, tyeⁿ matseijoom'na tsaⁿñeeⁿ ñ'eⁿndyoo, ndo' tyeⁿ matseijoom'na' ja ñ'eⁿñe. ⁵⁷ Nquii Tsotyaya na jñoom ja quii'ntaa'nyo', jom wanoom'm ndo' cantyja 'naaⁿ'aⁿ mati wando'a. Maluaa' matseijomna' ñ'eⁿ ts'aⁿ na maquii seiⁿ'a, nncwando' añmaaⁿ cantyja 'na'ya. ⁵⁸ Matseina'ya cantyja 'naaⁿ' nquii

na cwiluiĩne tyoo' na jnaⁿ cañoom'luee. Tyoo'waa titseixmaⁿna' cha'na maná na tcwa' weloo welo'yo' ndo' tjana. Saq̄ ticatseijomna' cantyja 'na'ya cha'na maná'ñeeⁿ. Ee meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nlcwa' tyoo' na matseixma'ya, tjjoom nncue', m'aaⁿ ndo' m'aaⁿ na wando'.

⁵⁹ Ñ'oommeiⁿ seineiⁿ Jesús yocheⁿ na tyo'mooⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ quii' wats'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos tsjoom Capernaum.

Ñ'oom na ticantycwii na wando' añmaaⁿ ts'aⁿ.

⁶⁰ Majndye nn'aⁿ na tyola'jomndye ñ'oom na tyoñequiaaⁿ, quia jndyena ñ'oomwaa'jluenta:

—Jeeⁿ jndei'na' ñ'oom na matseineiⁿ, tixocandaq̄ nla'jomndyo juuna'.

⁶¹ Ntyjii Jesús naquii' ts'oom na cwila'ncjoo'ndye naⁿñeeⁿ cantyja ñ'oom na seineiⁿ ndaaⁿ. Jo' chii tsoom ndaaⁿ:

—¿Aa cwila'lcwe' ñ'oommeiⁿ 'o? ⁶² Quia jo' c'oom'yaya n'om'yo' chiuu nnts'aana' 'o quia nnty'ia'ndaa'yo' ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee na nncjowaannda'a nandy yuu na ñet'oo'jndyaa. ⁶³ Macanda nquii Espíritu mañequiaaⁿ na cwita'ndo' nn'aⁿ jo nnom Ty'oots'om. Nchii cantyja 'naaⁿ seiina na la'xmaⁿna na ljo'. Ñ'oom na mañequiaya cwiluiĩnena' cantyja 'naaⁿ Espíritu ndo' nc'e juuna' jo' na wando' ts'aⁿ. ⁶⁴ Saq̄ ndicwaⁿ ñ'eeⁿndyo' na ticalayu'yo' ñ'eⁿndyo.

Luaa' matsoom ndaaⁿ ee cantyjati na tōo'noⁿ na mañequiaaⁿ ñ'oom, mantyjeeⁿ ñeeⁿ joo na ticala'yu' ñ'eⁿñê, ndo' ñeeⁿ juu na ñnequiaa cwenta jom. ⁶⁵ Matsotyeen'cheⁿ:

—Cwe' nc'e jo' na jnda tsjoo ndaa'yo' macanda nndaq̄ ntseijomñe ts'aⁿ ñ'eⁿndyo quia mañequiaa Tsotyaya na caluii na ljo'.

⁶⁶ Ndo' nc'e ñ'oomwaa', majndye nn'aⁿ na tyondyejndyeena ñ'oom na tyoñequiaaⁿ, ty'elcwee'na. Ticalala'jomndyetina ñ'eⁿñê. ⁶⁷ Jo' na tax'eeñê ndaaⁿ ja nn'aⁿ na canchoo'we na t'maaⁿ na cala'jomndyo ñ'eⁿñê, matsoom:

—Ndo' 'o je' ¿aa mati nntoⁿndyo' ñ'eⁿndyo?

⁶⁸ Simón Pedro t'ooⁿ, matsoom:

—Jeeⁿ 'u Ta, ticatsona' na nla'jomndyo ñ'eⁿ cwiicheⁿ ts'aⁿ, ee ñ'oom na matseineiⁿ mañequiaana' na ticantycwii na cwitandoo'â. ⁶⁹ Ndo' já jnda macwila'yuu'â ndo' jnda macwila'nooⁿâ na 'u cwiluiindyu' Cristo, Jnda Ty'oots'om na wando'.

⁷⁰ T'o Jesús, matsoom ndaaⁿya:

—Ja tjeii'a 'o na canchoo'wendyo'. Ndo' cwii 'o m'aa'ñe cantyja 'naaⁿ tsa'jndii.

⁷¹ Luaa' matsoom na ma'mooⁿ Judas Iscariote, jnda Simón. Ee tsaⁿñeeⁿ ñnequiaa cwenta jom. Mati juu cwii já na canchoo'wendyo'.

7

Tiñecala'yu' ntyjee Jesús ñ'eⁿñê

¹ Jnda tuii na nmeiiⁿ tyoma'nooⁿya ts'ondaa Galilea ñ'eⁿ Jesús. Ee jnaaⁿ na tyoqueⁿndye nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ndaaⁿ nn'aⁿ judíos na ñe'cala'cuee'na jom, jo' chii tiñe'cjaⁿ Judea. ² Ndo' jaawindyoo' na nncuee' ncuee na cwila't'maaⁿndye nn'aⁿ judíos quia na quil'ana xe'nquie' ncwaⁿ na cwi-jaañjoom' n'omna chiuu ñet'om weloo weloona ndyu'ñeeⁿcheⁿ. ³ Ndo' na manncuee' xuee'ñeeⁿ tyolue ntyjeeⁿ nnoom:

—Cwa sa, calui' ñjaa'ñe. Cja' Judea cha nn'aⁿ na m'aⁿ la'ñeⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaa' mati nnty'iaana ts'iaaⁿ na mache'. ⁴ Ee

ts'aⁿ na matseicantyyaa' ts'om na cala'yu' nn'aⁿ ñ'eⁿñe, ticatsona' na nljoo'ñe jo jndāa. Quiaandyu' na caliu cha'tso nn'aⁿ ts'iaaⁿ na mache'.

⁵ Nmeiⁿ jlueⁿ nnoom ee meiⁿ joona ticala'yu'na ñ'eⁿñe. ⁶ Quia jo' matsoom ndāana:

—Tyoo^we'ntyjo xjeⁿ na ca'mooⁿya ndaa nn'aⁿ na cwiluitquiendye na cwiluiindyō nguii na macwji'n'maaⁿñe nn'aⁿ. Saa 'o meiⁿquia xjeⁿ na ñe'conom'yo', tjaa'naⁿ na teincuu'. ⁷ Joo nn'aⁿ tsjoomnancue tijndoona 'o. Saa cantyya 'naⁿ ja luaaⁿe, ñequii'cheⁿ m'aⁿna na jndooⁿ ja, cwe' nc'e na macwji'yuu'ndyo cantyya 'naaⁿ natia na cwil'ana. ⁸ Tsa'yo' na ñencjo'yo' xueewaa', ja tjōocheⁿ na nncjo xuee. Ee tjōocheⁿ na nntseica'moⁿndyo na cwiluiindyō nguii na macwji'n'maaⁿñe nn'aⁿ.

⁹ Ndo' jndā na tsoom na luaa' ndāana, ljoo'ñetyeeⁿ we ndyee xuee Galilea.

Tja Jesús na tuee' xuee xeⁿnquie' ncwaaⁿ

¹⁰ Ndo' jndā na ty'e ntyjeeⁿ na tuee' xuee, quia jo' mati jom tjantyyōoⁿ, saa títseica'moⁿñe ndaa nn'aⁿ. Tjaaⁿ cha'cwijom ts'aⁿ na tical'ue ts'om na caliu nn'aⁿ na m'aaⁿ. ¹¹ Ndo' nn'aⁿ judíos na ticuee' n'omna jom jeeⁿ tyol'ueena jom quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na tqio ncuue. Tyota'x'eena, tyoluena:

—¿Yuu m'aaⁿ tsaⁿñeeⁿ?

¹² Ndo' t'maⁿ waa na ticatjoom' na jla'neiⁿ nn'aⁿ na jndyendye cantyya 'naaⁿaⁿ. Ee cwantindyē joona tyolue: “Ya ts'aⁿñe tsaⁿm'aaⁿ.” Saa nt'omcheⁿ tyolue: “Tiyuu', ee manquiu'nn'aaⁿ nn'aⁿ.”

¹³ Saa cwe' nc'e na nquiaana nn'aⁿ judíos na cwiluitquiendye ndāana, jo' na ticala'neiⁿndyeyuna cantyya 'naaⁿaⁿ.

¹⁴ Jndā na tuee' xcwe ncuue, tjaqueⁿeⁿ naquii' wats'om t'maⁿ ndo' jo' jo' tyo'mooⁿ ndaa nn'aⁿ. ¹⁵ Saa tileicala'noⁿ nn'aⁿ judíos na cwiluitquiendye. Tyoluena:

—Nchaa' l'luu na tja tsaⁿm'aaⁿ scwela. Quia jo' ¿chiiu na jeeⁿ ya matseitjoom'm ñ'oom?

¹⁶ T'o Jesús ndāana, matsoom:

—Nchii nncō matseijndaa'ndyo ñ'oom na ma'mooⁿya. Nqueⁿ na jñoom ja seijndaa'ñe chiiu catsjooya. ¹⁷ Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na ñe'cats'aa cantyya na matsa'ntjom Ty'oots'om, juu nntsei'noⁿ aa Ty'oots'om seijndaa'ñe ñ'oom na ma'mooⁿya, oo aa cwe' ñ'oom na seitiuu nncō na mañequiaya. ¹⁸ Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na macwji' ñ'oom cantyya 'naaⁿ nquii, matseijndeiⁿ tsaⁿñeeⁿ na caluii't'maⁿñe ndaa nc'iaaⁿaⁿ. Saa ts'aⁿ na matseijndeiⁿ na catseit'maaⁿñena' nquii na jñom jom, tsaⁿñeeⁿ cwiluiiñe na mayom'm. Tiquinquiu'nn'aaⁿ.

¹⁹ Moisés seiljeiⁿ ñ'oom na tqeeⁿ Ty'oots'om ndaa'yo' na matsa'ntjomna'. Saa meiiⁿ na ljo', meiⁿcwiindyō' 'o tyoola'candaa'ndyo' juuna'. Ee xeⁿ cwila'canda'yo' juuna' xoqueⁿndyo' na nlacue'yo' ja.

²⁰ Nn'aⁿ na jndyendye t'oona nnoom, jlueⁿ:

—'U tsaⁿjndii matseixmaⁿ. ¿Ñeeⁿ ts'aⁿ maqueⁿñe na nntseicuee' 'u?

²¹ T'o Jesús ndāana, matsoom:

—Xuee na cwita'jndyaaya sein'maⁿya ts'aⁿ na leicjaca, ndo' s'aana' na tjoom' ticala'noⁿyo'. ²² Saa cala'noⁿyo' ñ'oom na nntsjōo. Tso Moisés na cal'a'yo' costumbre yonom nda'yo' na 'ndaandye. Ndo' cwila'candaa'ndyo' ñ'oomñeeⁿ meiiⁿ xuee na cwita'jndyaaya. Saa nchii jom seicatooⁿoⁿ costumbreñeeⁿ. Nquiee weloo welooya jla'catooⁿna juuna'. ²³ Nquiu'yo' na mañequiiaa ljeiⁿ na tqeeⁿ na wanaaⁿ na cwil'a'yo' costumbreñeeⁿ meiⁿ xuee na cwita'jndyaaya. Ndo' na luaa' waa, chiiu na cwila'wjee'yo' ja nc'e na juu xuee na cwita'jndyaaya sein'maⁿya cwii ts'aⁿ na wii'. ²⁴ Jo' chii tintjei'yo'

cwenta na cwe' tomti cantyja na cwiwitquoo'. Catjei'yo' cwenta cantyja na maty'iomjana'.

Jesús ¿aa Cristo cwiluiñê?

²⁵ Quia jo' nt'om nn'aⁿ Jerusalén tyota'x'eena ndaa nc'iaana:

—¿Aa nchii tsa's'am'aaⁿ ts'aⁿ na cwil'uee na maⁿ'iaaⁿ na nla'cuee'na?

²⁶ Saa canty'ia'yo' ñequiu na jndoo' jndye nn'aⁿ matseineiⁿ, meiⁿ tjaa ljo' coluena nnoom. ¿Aa nnts'aache'na' na cwila'tiuu na maⁿ'iaaⁿ cwentaaya na tsaⁿ'm'aaⁿ mayuu'cheⁿ cwiluiñê Cristo? ²⁷ Saa nqueⁿ quia nncwjeeⁿ'eⁿ tjaa 'ñeeⁿ juu nntsei'noⁿ yuu jna'yom. Saa tsaⁿ'm'aaⁿ manquiuuyaaya yuu jnaaⁿ.

²⁸ Jnda jndii Jesús na jluena ñ'oomwaa', seiweeⁿ jñeeⁿ'eⁿ. Matsoom:

—Mach'eena' na cwita'jna'yoy' ja ndo' manquiu'ya'yo' yuu ts'aⁿ ja. Saa nchii na jndyoo cantyja 'naⁿ nncō. Nqueⁿ na jñoom ja quii'ntaa'yoy' cwiluiñê na mayom'm, saa jom ticata'na'yoy'. ²⁹ Saa ja mawajna'a jom, ee jnaa'ya jo nnoom, ndo' manquiiyeeⁿ jñoom ja quii'ntaa'yoy'.

³⁰ Cwe' nc'e na tsoom ñ'oomwaa', tyoqueⁿndye na maⁿ'iaaⁿ na nnt'uena jom. Saa nc'e na tyoowe'ntyjo na ntyji Ty'oots'om na nncwinoom nawi' t'maⁿ, jo' chii mei'cwiindyena ticat'uii jom. ³¹ Ndo' jndyendye nn'aⁿ na tyom'aⁿ na jo' jo', jla'yu'na ñ'eⁿñê. Ndo' tyoluena ndaa nc'iaana:

—Quia nncwjeeⁿ nquii Cristo, ¿aa nnts'aache'na' jndyeti ts'iaaⁿ nnts'aaⁿ na tixocandaq na nluui na cwe' ts'aⁿ nnts'aa nchiiti na mach'ee tsaⁿ'm'aaⁿ?

Ty'ecat'uena Jesús

³² Nn'aⁿ tmaaⁿ fariseos tyondyena na nmeiiⁿ ñ'oom tyola'neiⁿ nn'aⁿ na jndyendye cantyja 'naaⁿ Jesús. Jo' chii jla'jomndyena ñequiu ntyee na cwiluiitquiendye ndaa nc'iaana nn'aⁿ judíos. Jñoomna nn'aⁿ na cwil'a cwenta wats'om na c'oocat'ue na ñ'eeⁿ jom. ³³ Matso Jesús ndaa nn'aⁿ na jndyendye:

—Chjootindyo cwii m'aa'tya ñ'eⁿndyo'. Ndo' ndanquia nncjolcwa'nda'a na m'aaⁿ nqueⁿ na jñoom ja na m'a'yoy'. ³⁴ Quia ljo'che' n'l'ue'yo' ja saa taxocaliu'yo' ja. Ndo' yuu na nnc'oo'ya, 'o xocandaq nntsquie'cañom'yo'.

³⁵ Quia jo' nt'om nn'aa'ya nn'aⁿ judíos tyoluena ndaa nc'iaana:

—¿Yuu nncjaayuu tsaⁿ'm'aaⁿ na xocandaq nliuuya jom? ¿Aa nnc'oomñê quii'ntaaⁿ nc'iaaya nn'aⁿ judíos na jnda t'oom'ndye quii'ntaaⁿ nn'aⁿ griegos, cha ndaaq m'mooⁿ ndaana? ³⁶ ¿Ljo' ñe'catso ñ'oom na matseineiⁿ luaa' na n'l'uaaya jom saa xocaliuuya jom? Ndo' na matsoom yuu na wjaⁿ jaa xocandaq nntsquiañoo'ya jom.

Candaa na cwiñe'quiana' na cwita'ndo' nn'a'

³⁷ Xuee na cwintycwii ncuee cwil'ana na t'ma'ti xuee juuna' na cwila't'maaⁿndyena. Juu xuee'ñeeⁿ tjameintyjee' Jesús, seiweeⁿ jñeeⁿ'eⁿ. Tsoom:

—'Ñeeⁿ juu na matseiquee'na' ts'om na ñec'oomñe nacje 'naaⁿ Ty'oots'om, candyontyjo naxaⁿ'a, ndo' catseyiu' ñ'eⁿndyo. ³⁸ Nnts'aana' ñ'eⁿ tsaⁿ'ñeeⁿ cha'xeⁿ matso ñ'oom' Ty'oots'om na jnda teiljei. Juu ts'aⁿ na matseyiu' ñ'eⁿndyo, nnaaⁿ quii' ts'om cha'cwijom candaa na cwiñe'quia na ticanty-cwii na wando' ts'aⁿ.

³⁹ Luaa' matsoom na ma'mooⁿ cantyja 'naaⁿ Espíritu Santo na juu nnto'ñoom nn'aⁿ na cwila'yu' ñ'eⁿñê. Ee xjeⁿ'ñeeⁿ tjoocheⁿ na ñequiaa Ty'oots'om juu naquii' n'om nn'aⁿ, ee tyoowe'ntyjo xjeⁿ na nntseit'maaⁿ'ñê Jesús.

Tiñecwii na cwilue nn'a' cantyja 'naa' Jesús

40 Ndo' quii'ntaa' nn'a' na jndyendye quia tyondyena ñ'oommei', tyoluená:

—Mayuu'che' tsa's'am'aa' cwiluiiñê nquii ts'a' na waa ñ'oom na nncwje'cañoom tsjoomnancue na ññequiaa ñ'oom' Ty'oqots'om ndaaya.

41 Ndo' jlue nt'omche':

—Tsa'm'aa' cwiluiiñê Cristo.

Ndo' nt'om jlue:

—Chiuu sa 'o, juu Cristo ticatsona' na nnaa' Galilea. 42 Ee ñ'oom' Ty'oqots'om na teiljeii matsona' na juu Cristo cwiluiiñê tsjaa' David na jndyewicantyyoo'. Ndo' mati jom ts'a' tsjoom chjoo Belén yuu na jna' David.

43 Ñ'oomwaa' t'o'na' nn'a' cantyja 'naa' Jesús. 44 Ee cwantindye jooa ñe'cat'uena jom, saá me'i'cwii ts'a' ticat'uii jom.

Na'ma'n'iaa' ticala'yu'na na Jesús cwiluiiñê Cristo

45 Quia jo' nquiee nn'a' na cwil'a cwenta wats'om ty'elcwee'na na m'a' ntyee na cwiluitquiendye ñequio nn'a' tmaa' fariseos. Tax'ee na ñ'ee' ndaa' nn'a na cwil'a cwenta wats'om:

—¿Chiuu na t'inguio'ñ'om'yo' jom?

46 T'oq na ñ'ee' na cwil'a cwenta wats'om, jluea:

—Mei'jom ndii' tyoondyaayâ na nntseinei' cwii ts'a' cha'na na matseinei' tsa'm'aa'.

47 Quia jo' fariseos'ñee' t'oqna ndaa' na ñ'ee', jluea:

—¿Aa cha' mati 'o manquiu'nn'a'na'? 48 Tjaa'na' cwii ts'a' na matseixma' n'iaa' oo cwii fariseo na matseyu' ñ'e'ñê. 49 Saá na'm'a'na na cje cwil'a, ticala'no'na ljeii na matsa'ntjom Ty'oqots'om. Jooa la'xma'na na catsu-undyena.

50 T'o Nicodemo, tsa' na tyje'cañoom na m'aa' Jesús cwii teijaa'. Jom macañ'ee' ñ'e'na na'ma'n'iaa'ñee'. 51 Tsoom:

—Ñ'oom na matsa'ntjom Ty'oqots'om na teiljeiina' na cwileiñ'oo'ya, manquiuuya na matsona' na ticaty'iomyana' na nntu'xaa'ya cwii ts'a' cwii tjooche' na ndyaaya jnaa', ndo' na nliuuya ljo' s'aa.

52 T'oq na ñ'ee' nnoom, jluea:

—¿Aa maxje'na' mati 'u ts'a' na jna' Galilea? Tcuu tcuu catsei'na' ñ'oom' Ty'oqots'om na teiljeii, quia jo' nljei' tjaa'na' cwii profeta na nna' Galilea.

Jnoq' na seitjoqñe cwii yuscu

53 Ndo' cwii ndo' cwiindyena ty'ena w'aana.

8

1 Saá Jesús tjaa' ta na jndyu Olivos. 2 Ndo' teincoo cwiiche' xuee, lcwee'e'n, tjaquiee'nnaa'a'na wats'om t'ma'. Ndo' jndyendye nn'a' tquie'cañomna jom. Quia na jnda' tjacjom, tyo'moo' ndaana. 3 Ndo' juu xje'ñee' joo nn'a' na cwit'moo' ljeii na tqe' Moisés na matsa'ntjomna' ñequio nn'a' tmaa' fariseos tquioñ'omna cwii yuscu na m'aa'. Yuscu'ñee' jliuna juu xcwe na matseitjoqñe na m'aa' ñ'e'na' cwii tsa's'a. Tquioque'na juu xcwe quii'ntaa'na.

4 Ndo' jluea nnom Jesús:

—'U na ma'moo' cantyja 'naa' Ty'oqots'om, jliuuyâ yuscum'aa' xcwe na matseitjoqñê ñ'e'na' cwii tsa's'a. 5 Ndo' naquii' ljeii na tqe' Moisés matsa'ntjomna' na catuaa' ljo' cjooyolcu na cwil'a na luua'. Saá 'u je', ¿chiuu matsu'?

6 Luua' jluea nnoom cwe' ee cwil'ueena na cat'uiina' jom. Saá jom je', seintquie'ñê, seiljei' nomtyuaa ñequio nomts'oq'. 7 Ndo' cwe' nc'e na

tic'ooiwintyjee'na na cwita'x'leena ñ'oomwaa' nnoom, teintyjee'yuuñê. Matsoom ndaana:

—Ñee'n cwiindyoyo' 'o na tjaa jna'n tseixma'n, juu cju'jndyee tsjo' nacjoo' yuscum'aa'n'.

⁸ Jnda jo' seintquie'ñenna'a'n nomtyuaa, seiljeiityee'n. ⁹ Saa quia jndye na'ñee'n ñ'oomwaa', jna'n'na' na maco'tiana' nquiuna. Quia jo' to'na na cwii ndo' cwiindyena jlui'na jo' jo'. Nn'a'n na tquiendye jlui'jndyeena, jnda jo' nn'a'n na cjeti m'a'n. Na macanda 'ndiina' nquii Jesús ñequio yuscu'ñee'n na meintyjee' jo nnoom. ¹⁰ Jnda jo' teintyjee'yuu Jesús, ndo' cwe' nc'e mei'ncwiindyena na'ñee'n tac'oomndyena, macanda juu yuscu'ñee'n cwii m'aa'n, jo' chii tsoom nnom:

—'U yuscu, ¿yuu m'a'n nn'a'n na tquicalue jna'n'? ¿Aa mei'ncwii ts'a'n ticatseijndaa'ñe jna'n'?

¹¹ T'o nnoom, matso:

—Mayuu' Ta, mei'ncwii ts'a'n tjaljo' s'aa.

Matso Jesús nnom:

—Mei' ja ticats'aaya na cat'uiina' 'u. Cja'to', tantsa'nnda' jna'n.

Jesús cwiluiñê naxuee quii'ntaa'n nn'a'n

¹² Ndo' seinei'nnda' Jesús ndaa nn'a'n. Matsoom:

—Ja cwiluiindyoyo naxueeñe na mañequia naxuee jo ndaa nn'a'n tsjoomnancue. Mei'ncwi'ñee'che' ts'a'n na matseijomñe ñ'e'ndyoy, nntseixma'n naxuee na mañequia na ticantycwii na wando' ts'a'n. Tijoom nntseixma'n cantyja 'naa'n' najaa'n.

¹³ Quia jo' nn'a'n fariseos jluena nnoom:

—'U macwji'yuu'ndyuy' che'nncu' cantyja 'na'n'. Ndo' ñ'oom'ñee'n mei'ncwii' jjoona'.

¹⁴ T'o Jesús ndaana:

—Mei'n na macwji'yuu'ndyoy cantyja 'na'ya, saa ñ'oom na mayuu' juuna', nc'e ntyjiyya yuu jnaa'ya, ndo' ntyjiyya yuu joyo. Saa 'o ticaliu'yo' yuu jnaa'ya, mei'n yuu na jo. ¹⁵ 'O cwilajndaa'ndyoy' jnaa'n nn'a'n cantyjatí na jndo' n'om nn'a'n saa ja mei'ncwii ts'a'n ticat'uiya juu cantyja jnaa'n'. ¹⁶ Saa quia nncue'ntyjo xje' na nncu'xa'n, nncu'xa'n cha'xje' na maty'iomyana'. Ee nchii m'aa'ya na ñenco na nnts'aa ts'iaa'ñee'n. Nquii Tsotyá na jñoom ja, m'aa'ñê ñ'e'ndyoy. ¹⁷ Naquii' ñ'oom na sa'ntjom Ty'oqots'om na teiljeiina' na cwileiñ'om'yo', waa ñ'oom na matsona': "Quia na cwiitjoom' ñ'oom na cwiitjei'yuu'ndyoy we nn'a'n, maxje' cwicalui'yuu' ñ'oom'ñee'n." ¹⁸ Jo' chii nc'e na luaa' matsona', ja cwiluiindyoy cwii ts'a'n na macwji'yuu'ndyoy cantyja 'na'ya, ndo' Tsotyaya cwiluiñê cwiiche' na jnda we.

¹⁹ Quia jo' tax'leena nnoom:

—¿Yuu m'aa'n Tsotyey'?

T'o Jesús matsoom:

—'O ticala'no'nyoy' cantyja 'na'ya mei'n cantyja 'naa'n' Tsotyaya. Ee xe' cwila'no'nyoy' cantyja 'na'ya mati nla'no'nyoy' cantyja 'naa'n' jom.

²⁰ Ñ'oommei'n seinei'n Jesús yoche' na tyo'moo'n naquii' wats'om t'ma' 'naa'n nn'a'n judíos, yuu cwituee' nn'a'n s'om cwentaa' Ty'oqots'om. Ndo' mei'ncwii ts'a'n ticat'uii jom, ee tyoowe'ntyjo xje' na nntjoom nawi' t'ma'n.

"Yuu na jo xondaq nntsquie'yo'"

²¹ Cwiiche' cwii ndii' matso Jesús ndaana:

—Ja majo, ndo' 'o nl'ue'yo' ja, saa ndicwa'n cho'nque'nyoy' jna'n ndo' nncwje'yo'. Ndo' yuu na jo 'o xocandaq nntsquie'cañom'yo'.

22 Cwe' nc'e ñ'oomwaa', jlue nn'aⁿ judíos:

—¿Aa nnts'aacheⁿna' na nntseicuee'ñe cheⁿnqueⁿ, na matsoom yuu na mawjaⁿ jaa xocandaⁿ nntsquie'cañooⁿya?

23 Jo' chii t'ooⁿ ndaana, tsoom:

—O ticalaxmaⁿyo' cantyja 'naaⁿl cañoom'luee saa ja tseixmaⁿya jo'. 'O laxmaⁿyo' cantyja 'naaⁿl tsjoomnancuewaañe, saa ja nchii jo' tseixmaⁿya.

24 Cwe' nc'e ñ'oomwaa' jo' na tsjooⁿya ndaaⁿyo' na ndicwaⁿ cho'nqueⁿyo' jnaⁿyo' ndo' nncwjeⁿyo'. Ee xeⁿ ticalayuⁿyo' na ja cwiluiindyⁿo nguii na jñom Ty'oots'om, quia jo' meiⁿchiuucheⁿ ndicwaⁿ cho'nqueⁿyo' jnaⁿyo' quia na nncwjeⁿyo'.

25 Quia jo' tax'eenndaⁿna nnoom, jlueⁿ:

—'U je', ¿ñeeⁿ cwiluiindyⁿu'?

Matso Jesús ndaana:

—Majo' cha'xjeⁿ na jnda ñetsjoo ndaaⁿyo' xjeⁿ na to'a na mañequiaya ñ'oom naya. 26 Nqueⁿ na jñoom ja cwiluiiñe na mayom'm. Jndye ñ'oom tsoom nooⁿ na catsjooya ndaaⁿyo'. Ndo' ñequii'cheⁿ matseiteincoo'a joo ñ'oom'ñeeⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ. Saa jndye ñiom na ntyjeeⁿ ñ'eⁿndyo' na macaⁿna' na cu'xaⁿya.

27 Saa naⁿñeeⁿ ticala'noⁿna na ma'mooⁿ ndaana na Ty'oots'om cwiluiiñe Tsotyeeⁿ. 28 Quia jo' matsoom ndaana:

—Ja cwiluiindyⁿo nguii ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee. Quia na jnda jla'we'yo' ja na nlacue'yo', quia ljo'cheⁿ nla'noⁿyo' na jo' cwiluiindyⁿo, ndo' nncjaantyoo' n'om'yo' na tjaa'naⁿ cwii na mats'aa cantyja na matseixmaⁿ nncⁿ. Cantyjati na t'moⁿ Tsotyⁿ nooⁿ, ntyjati jo'ndyo na mats'aa. 29 Ndo' Tsotyⁿ na jñoom ja m'aaⁿñe ñ'eⁿndyo. Tica'ñeeⁿ ja na ñenco, ee ñequii'cheⁿ mats'aa yuu na cjaweeⁿ ntyjeeⁿ ñ'eⁿndyo.

30 Jnda na seineiⁿ ñ'oommeiⁿ, jndye nn'aⁿ jla'yu' ñ'eⁿñê.

Ñ'oom na mayuu' nntseicandyaañena' 'o

31 Ndo' matso Jesús ndaaⁿ nn'aⁿ judíos na jnda macwila'yu' ñ'eⁿñê:

—Xeⁿ cwiljoo'ndyo'tyeⁿyo' ñequio ñ'oom naya quia jo' mayuu'cheⁿ na cwiluiindyⁿo' nn'aⁿ na cwilajomndyo' ñ'oom na mañequiaya. 32 Ndo' nla'noⁿyo' cwaaⁿ ñ'oom tseixmaⁿna' ñ'oom na mayuu', ndo' juu ñ'oom na mayuu'ñeeⁿ nntseicandyaañena' 'o.

33 Joo naⁿñeeⁿ t'ooⁿna nnoom, jlueⁿ:

—Já cwiluiindyⁿo tsjaaⁿ Abraham na jndyowicantyjoo'. Meiⁿjom ndii' tyoom'aaⁿyâ moso ndaaⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ. ¿Chiuu na matsu' na nnc'ooⁿcandyaⁿndyô na m'aaⁿyâ nacje 'naaⁿl cwiicheⁿ?

34 T'o Jesús ndaaⁿ naⁿñeeⁿ, matsoom:

—Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjooya ndaaⁿyo'. Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseitjooñe nnom Ty'oots'om m'aaⁿ xjeⁿ 'naaⁿl jnaⁿ. 35 Ndo' ts'aⁿ na cwe' moso m'aaⁿ nndaⁿ nnts'aana' na tixocaljoo'ñetyeⁿ na m'aaⁿ patrom 'naaⁿl, saa nguii jnda patrom ñenquiicheⁿ m'aaⁿ. 36 Ja na cwiluiindyⁿo Jnda Ty'oots'om, ja nntseicandyaandyⁿo 'o. Macwe' nc'e jo' nnc'om'yo' na candaⁿya na jnda jndyaandyⁿo'. 37 Mantyjiiya na 'o cwiluiindyⁿo' tsjaaⁿ Abraham na jndyowicantyjoo', saa cwiqueⁿndyo' na nlacue'yo' ja jnaaⁿl na tileicjⁿ ñ'oom 'naⁿya naquii' n'om'yo'. 38 Ljo' na jnda ñenty'iaya na ñet'ooⁿya ñequio Tsotyⁿ, jo' matseinaⁿya ndaaⁿyo'. Saa 'o je', cantyja na jnda ñejndye'yo' ñ'oom 'ndyoo tsoty'e'yo', jo' cwill'a'yo'.

39 T'ooⁿ naⁿñeeⁿ nnoom, jlueⁿ:

—Abraham cwiluiiñe tsotyaaⁿya.

Matso Jesús ndaana:

—Xeⁿ 'o na mayuu'cheⁿ cwiluiindyo' ntseinda Abraham na jndyow-icantyjoo', quia jo' nl'a'yo' cha'xjeⁿ s'aaⁿ. ⁴⁰ Saa je' cwijoo' n'om'yo' na ñe'calacue'yo' ja na cwiluiindyo ts'aⁿ na matseinaⁿya ñ'oom na mayuu' ndaa'yo'. Ndo' joo ñ'oom'ñeeⁿ ñequii'cheⁿ ñ'oom na jndiia 'ndyoo Ty'oots'om. Nquii Abraham t'icats'aaⁿ cha'na ñe'cal'a' o' ñ'e'ndyo. ⁴¹ 'O cwil'a'yo' cha'xjeⁿ na mach'ee nquii tsotyeyo'.

Jluena nnoom:

—Jâ nchii na tuiindyô na tijndaa' tsotyayâ. Jâ la'xmaaⁿyâ na ñecwii tsotyayâ, nquii Ty'oots'om.

⁴² T'o Jesús ndaana, matsoom:

—Xeⁿ na mayuu'cheⁿ Ty'oots'om cwiluiñê tsotyeyo', quia jo' mati nnc'om'yo' na jnda nquii'yo' ja ee jnaaⁿya na m'aaⁿ ndo' jndyooⁿya na m'aⁿyo'. Nchii jndyoo cantyja 'naⁿ nnc'o, nqueⁿ jñoom ja. ⁴³ ¿Chiuu na tileicala'noⁿyo' ñ'oom na matseinaⁿ? Maxjeⁿ cwitjom'yo' na nmeiⁿ n'e na tiñe'calañ'oom'ndyo' ja. ⁴⁴ 'O laxmaⁿyo' cantyja 'naaⁿ tsotyeyo', juu tsaⁿjndii. Yuu na l'ue ts'om jom, jo' ñe'calacandaⁿndyo'. Jom cwiluiñê na matseicwjeⁿ nn'aⁿ cantyjati xjeⁿ na tuii tsjoomnancue. Jom tjaaⁿnaⁿ ñ'oom na mayuu' catseixmaaⁿ, ee tjaaⁿnaⁿ ñ'oom na mayuu' naquii' ts'oom. Quia matseineiⁿ cantu, matseineiⁿ cantyjati na matseixmaaⁿ, cwe' n'e tsaⁿcantu jom, ndo' cwiluiñê tsotyeyo' cha'tso ñ'oom na cantu. ⁴⁵ Saa ja meiiⁿ na matseinaⁿya ñ'oom na mayuu' maxjeⁿ tiñe'calayu'yo' ñ'e'ndyo. ⁴⁶ Tjaa 'ñeeⁿ cwiindyo' 'o nndaⁿ nncju' jnaⁿ nacjoya. Ñ'oom na matsjoo ndaa'yo' cwiluiñena' ñ'oom na mayuu', quia jo' ¿chiuu na tiñe'calayu'yo' ñ'e'ndyo? ⁴⁷ Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na m'aaⁿñe cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om mandii ñ'oom ñ'om. Saa cwe' n'e na ticaluindyo' cantyja 'naaⁿaⁿ, jo' chii tiñe'candyeyo'.

Mam'aa' Jesús cwii tjoqcheⁿ na nnc'oom Abraham

⁴⁸ Quia jo' t'oo nn'aⁿ judíos nnoom. Jluena:

—Jeeⁿ xcwe cwil'uuyâ na 'u cwiluiindyu' ts'aⁿ Samaria. Mati m'aaⁿ tsaⁿjndii quii' ts'om' jo' na matseintjeiⁿna' 'u.

⁴⁹ Jesús t'ooⁿ ndaana. Matsoom:

—Ja tic'oom tsaⁿjndii quii' ts'ooⁿ. Ja Tsotyaya matseit'maaⁿndyo, saa 'o cwilajnaⁿyo' ja. ⁵⁰ Saa nchii mal'uee'ndyo na calat'maaⁿndyo' ja. M'aaⁿ cwiicheⁿ na mach'ee na nluuⁿit'maaⁿndyo, ndo' manquii nncu'xeⁿ aa cwilui na ljo'. ⁵¹ Ñ'oom na mayuu'cheⁿ na matsjoo ndaa'yo'. Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseiñ'oom'ñe ñ'oom 'naⁿya, tijoom nntsuuñe.

⁵² T'oo nn'aⁿ judíos, jluena:

—Je' manquiuⁿjndaa'ndyo na matsei'xmaⁿ ts'aⁿjndii quii' ts'om'. Tue' Abraham, ndo' mati profetas. Saa 'u matsu': "Xeeⁿ m'aaⁿ ñ'eeⁿ juu na matseiñ'oom'ñe ñ'oom 'naⁿ', tijoom cue'." ⁵³ Chaa l'uu na cwiluiit'maⁿndyuti', nchiiti weloo welooya Abraham tsaⁿ na teiyo tue' ndo' mati jnda tja profetas. ¿Ñ'eeⁿ juu mache' cheⁿnncu' na cwiluiindyu'?

⁵⁴ T'o Jesús, matsoom:

—Xeⁿ ñequii'cheⁿ na matseit'maaⁿndyo cheⁿnnc'o, maxjeⁿ cwe' ts'iaaⁿndyo. Juu Tsotyaya cwiluiñê na matseit'maaⁿñê ja, nqueⁿ na cwiluiñê Ty'oots'om na cwila't'maaⁿndyo'. ⁵⁵ Meiⁿ ticata'jnaaⁿyo' jom. Ja mayuu' mawajnaⁿa jom, ndo' xeⁿ nntsjoⁿ na ticwajnaⁿa jom, quia jo' nnts'aa cheⁿnnc'o na cantundyoy cha'xjeⁿ 'o. Saa mayuu'cheⁿ mawajnaⁿa jom, ndo' matseicandaⁿndyo ñ'oom'm. ⁵⁶ Tioo na neiiⁿ ts'om weloo'yo' Abraham tsaⁿ na ñet'oom teiyo na sei'nooⁿoⁿ na nncuee' xjeⁿ na nluindyoy na ts'aⁿ ja. Nty'iaaⁿaⁿ jo', ndo' tquiaana' na jeeⁿ neiiⁿeⁿ cantyja 'naaⁿ na ljo'.

⁵⁷ Ndo' jlue nn'a^n judíos nnoom:

—Nchaa l'uu mayuu' na jndā nty'ia' Abraham ee 'u mei^n cwe' wen'aa^n nchoo' nqui chu' tyoo wee'.

⁵⁸ T'ō Jesús ndaa na^n ñee^n, matsoom:

—Ñ'oom na mayuu' che^n matsjoo ndaa'yo', cwii tjooche^n na nluiiñe Abraham, saa ja maxje^n mam'aa'ya.

⁵⁹ Quia jo' jla'xcwiina ljo' na njñomna jom. Mei^n tigue^n na cwenta teiñoo^n xcwe quii'ntaa'na. Mana jluee^n e^n wats'om t'ma^n 'naa'na.

9

Sein'ma^n Jesús tsa'nchjaa'

¹ Já nn'a^n na canchoo'we na t'ma^n Jesús na calajomndyô ñ'e'nñê tyoma'noo'nyâ ñ'e'nñê. Yoche^n na saawi'noo'nyâ cwii joo, nty'iaayâ cwii tsa's'a xje^n na tuiiñe na nchjaa'^n. ² Ndo' tax'aayâ nnoom, l'uuyâ:

—'U Maestro, ¿ñee^n juu seitjooñe nnom Ty'o'ots'om, jo' na tuiiñe tsa'm'aa'^n na nchjaa'^n? ¿Aa nque^n oo aa nn'a^n na nda jom?

³ T'ō Jesús ndaayâ, matsoom:

—Mei^n nchii jnaa'^n nquii na tuiiñe na nchjaa'^n, mei^n nchii jnaa'^n nn'a^n na nda juu. Luaa' tjom chā cantyja 'naa'^n ca'mo'na' na nquii Ty'o'ots'om waa najndeii na matseixmaa'^n. ⁴ Tseixma'ya na cats'aaya ts'iaa'^n 'naa'^n nque^n na jñoom ja yoche^n na ndicwa^n wand'o'a. Ee quia nncue'ntyjo xje^n na nncwjaaya, quia jo' xondaā nl'aatyaaya ts'iaa'^n 'naa'^n. ⁵ Yoche^n na m'aa'ya quii'ntaa'^n nn'a^n, cwiluiindyō chom na mañequiaa naxuee jo ndaana.

⁶ Jndā na tsoom na luaa', tjoom'm ndaajna'^n nomtyuaa. S'aa^n tsoo' ñequio juuna', jndā jo' ty'oomñê tsoo'ñee^n lua'nnom tsa'nchjaa'^n. ⁷ Ndo' tsoom nnom:

—Cja' peila na jndyu Siloé, cama'^n n'omnjom'. Ñ'oom Siloé matsona' jñom ts'a^n x'iaa'^n.

Ndo' tja tsa'nñee^n, tmaa^n nnoom. Ndo' quia jndyolcwee^n e^n xuee manty'iaa'^n. ⁸ Ndo' nn'a^n na nndyoo' m'a^n yuu na mac'ee^n ñequio nn'a^n na ñenty'iaana jom na ñetcaa^n ljo' tjooñê, ta'x'eena ndaa ntyjeena:

—¿Aa nchii luaa' tsa'nchjaa'^n na tacatyeen na tca^n ljo' tjooñe'?

⁹ Nt'omndye joona jluea:

—Majom luaa'.

Saa nt'omche^n jlue:

—Nchii jom, cwe' na jee^n tseijomna'.

Saa nque^n matsoom:

—Maja luaa'.

¹⁰ Jo' na ta'x'eena nnoom, jluea:

—¿Chiuu tuiyyuu na ya teitquio' je'?

¹¹ T'ōo^n ndaana, tsoom:

—Juu ts'a^n na jndyu Jesús s'aa^n tsoo', ty'oomñê juuna' lua'noo^n. Jndā jo' matso na cjoya Siloé na cjo'camaa^n noo^n. Ndo' tjo' jo', tmaa^n noo^n, ndo' je' xuee manty'iaa'.

¹² Quia jo' ta'x'eetina nnoom, jluea:

—¿Ndo' juu tsa'nñee^n, yuu m'aa'?

T'ōo^n ndaana:

—Ticaljeiyya.

Fariseos ñe'caliuna chiuu tuii na n'ma^n tsa'nchjaa'

¹³ Quia jo' ty'eñ'omna juu ts'a^n na ñet'oom na nchjaa'^n jo ndaa nn'a^n judíos na la'xma^n tmaa'^n fariseos. ¹⁴ Ee xuee na cwita'jndyee nn'a^n quia s'aa Jesús

tsoo' na s'aa' na ya manty'iaa' tsa'ñeeⁿ. ¹⁵ Ndo' mati nn'a' fariseos'ñeeⁿ tyota'x'eena nnoom. Tyoluena:

—¿Chiuu tuiiyuu na ya manty'ia'?

T'ooⁿ ndaa na'ñeeⁿ, tsoom:

—Juu tsa'ñeeⁿ ty'oomñê tsoo' lua'nooⁿ, jndaⁿ chii tmaa'ya lua'nooⁿ, ndo' je' ya manty'iaaya.

¹⁶ Saa nt'om fariseos'ñeeⁿ tyoluena:

—Tsa'ns'am'aa' nchii m'aa' cantyja 'naa' Ty'oqts'om, ee ticatseit'maa'ñê xuee na cwita'jndyaaya.

Ndo' nt'om nc'iaana jlue:

—Ts'a' na tseixma' jna' tixocandaa nnts'aa' cwii ts'iaa' t'ma' cha'na luaa'.

Ndo' laa'ti' ticwijom ñ'oom na jla'nei'na. ¹⁷ Jo' chii ta'x'eennda'na nnom ts'a' na ñet'oom na nchjaa'. Jluena nnoom:

—Ndo' 'u je', ¿ljo' matsu' cantyja 'naa'a' na s'aa' na ya manty'ia'?

T'ooⁿ, matsoom:

—Tsa'ñeeⁿ cwiluiiñê profeta.

¹⁸ Saa nn'a' judíos'ñeeⁿ maxje' tiñe'cala'yu'na na ñet'oom na nchjaa'a' ndo' je' jnda' ljoya manty'iaa'a'. Jo' chii tquee'ndyena nn'a' na nda jom.

¹⁹ Ndo' ta'x'eena ndaa na'ñeeⁿ, jluena:

—Tsa'm'aa', ¿aa nda'yo' jom? Chiuu cwindu'yo', ¿aa mayuu' na tuiiñê na nchjaa'a'?

²⁰ Ndo' t'oo nn'a' na nda jom. Jluena:

—Manquiuyâ na ndaayâ jom, ndo' manquiuyâ na tuiiñê na nchjaa'a'.

²¹ Saa cantyja chiuu tuiiyuu na ya manty'iaa'a' je', jo' ticaliuuyâ. Mei' ticaliuuyâ 'ñee' s'aa na ya manty'iaa'a'. Saa jnda' tue'ntyjo choom'm. Jo' chii cata'x'ee'yo' 'ñom chiuu waa. Manquiitsee' nntsoom chiuu tuii.

²² Luaa' ñ'oom t'oo joo nn'a' na nda jom, ee nquiiana nn'a' na cwilui-itquiendye ndaa nn'aa'na. Ee jnda' jla'jomndyena xe' na nncwji'yuu'ñe mei'cwi'ñee'che' ts'a' na Jesús cwiluiiñê Cristo, tixonquiiana na wanaa' na nntseijomñe tsa'ñee' xje' na cwitjomndye nn'a' na nla't'maa'ndyena Ty'oqts'om. ²³ Cwe' na luaa' waa, jo' na jlue nn'a' na nda jom: “Jnda' tue'ntyjo ñoom'm. Cata'x'ee'yo' 'ñom.”

²⁴ Quia jo' jnda' we ndii' tquee' nn'a' judíos juu tsa' na ñet'oom na nchjaa'. Tyoluena nnoom:

—Ñequio na ndo' Ty'oqts'om catseinei' ñ'oom na mayuu'che'. Já cwila'noo'â na juu tsa'ns'am'aa' matseixmaa' jna'.

²⁵ Ndo' t'oo' ndaana, matsoom:

—Ticaljeiyya, aa jom ts'a' na matseixma' jna'. Ñe'cwii waa na matsei'no'a, mei' na ñet'oo' na nchja'ya, saa je' ya manty'iaaya.

²⁶ Quia jo' ta'x'eennda'na nnoom. Jluena:

—¿Ljo' s'aa' 'u? ¿Chiuu s'aayom na ya manty'ia'?

²⁷ T'oo' ndaa na'ñeeⁿ, matsoom:

—Majnda' tsjoo'ya ndaa'yo', saa ticalañ'oom'ndyo'. Ndo' je' ¿chiuu na ñe'candyennda'yo'? ¿Aa mati 'o ñe'calajomndyo' ñ'oom na mañequiaa'?

²⁸ Ndo' jla'jnaa' na'ñeeⁿ ts'a' na ñet'oom na nchjaa'. Jluena:

—'U cwiluiindyu' ts'a' na matseijomñe ñ'oom'm, saa já cwilajomndyô ñ'oom na tyoñequiaa Moisés. ²⁹ Já manquiuyayâ na seinei' Ty'oqts'om nnom Moisés, saa tsa'm'aa' mei' cwe' ticaliuuyâ yuu jna'yom.

³⁰ T'o tsa'ñeeⁿ ndaana, matsoom:

—Jee'che' ndya' cjaawee' ts'oo' na luaa', na 'o ticaliu'yo' yuu jna'yom, ndo' jnda' tquiaa' na ya manty'iaaya. ³¹ Cha'tsondyo manquiuyâ na Ty'oqts'om

xocañeeⁿ ñ'oom ndyuee nn'aⁿ na laxmaⁿ jnaⁿ. Saa meiⁿcwiññeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseit'maaⁿññe jom ndo' na mach'ee yuu na l'ue ts'oom, tsaⁿññeeⁿ nñeeⁿ ñ'oom 'ndyoo. ³² Cantyjati xuee na jnaⁿ tsjoomnancue, meiⁿjom ndiiⁿ tyoondye nn'aⁿ na ñet'oom cwii ts'aⁿ na s'aa na ya manty'iaa' cwii ts'aⁿ na tuiññe na nchjaaⁿ. ³³ Xeⁿ nchii Ty'oqots'om m'aaⁿ ñ'eⁿ tsaⁿm'aaⁿ, tjaa na ndaaⁿ nnts'aaⁿ.

³⁴ T'oona nnoom, jluenta:

—'U cha'tso na cha'tso cantyja na tuiindyu' matsei'xmaⁿ jnaⁿ. Ndo' ¿aa matseijndu' na m'moⁿ ndaaⁿ jā?

Quia jo' tjeiiⁿ na jom wats'om chjoo 'naaⁿ na yuu cwtjomndyena.

La'xmaⁿ na cha'na nn'aⁿ nchjaaⁿ jo nnom Ty'oqots'om

³⁵ Jndii Jesús na tjeiiⁿ na tsaⁿññeeⁿ quii'ntaaⁿna. Quia ljeiiⁿ juu, matsoom nnom:

—¿Aa matseyiu' ñequeo Jnda Ty'oqots'om?

³⁶ T'o tsaⁿññeeⁿ, matsoom:

—Jeeⁿ 'u Ta, ¿cwaanⁿ ts'aⁿ jom cha ya nntseyiu'a ñ'eⁿñê?

³⁷ Matso Jesús nnoom:

—Majnda nty'ia' jom. Mannco na matseinaⁿya njom' cwiluiindyoo nqueⁿ.

³⁸ Quia jo'cheⁿ matsoom:

—'U Ta, matseyiu'a ñ'eⁿndyu'.

Ndo' seit'maaⁿñê Jesús.

³⁹ Ndo' Jesús matsotyeeⁿcheⁿ:

—Ja jndyoo tsjoomnancuewaañe na nntoⁿa nn'aⁿ. Nquiee nn'aⁿ na ndoo' nquiuna na cwila'noⁿ na chiuu waa cantyja 'naaⁿ Ty'oqots'om nnts'aa na nnc'omna cha'cwijom ts'aⁿ na nchjaaⁿ. Ndo' joo nn'aⁿ na ndoo' nquiuna na m'aⁿ na nchjaaⁿ na cantyja 'naaⁿ Ty'oqots'om, joona nñequiaya na candaⁿya nla'noⁿ na cantyja 'naaⁿaⁿ.

⁴⁰ Ndyoo' meintyjee' cwantindyee nn'aⁿ tmaaⁿ fariseos, ndo' jndyena na luaa' tso Jesús. Quia jo' ta'x'eena nnoom, jluenta:

—¿Aa mati jā mach'eena' na nchjaaⁿyâ?

⁴¹ T'o Jesús ndaaⁿna, matsoom:

—Xeⁿ na je' laxmaⁿ'yo' cha'na nn'aⁿ na ticala'noⁿ cantyja 'naaⁿ Ty'oqots'om quia jo' tjaa'naⁿ jnaⁿ na cwilaxmaⁿ'yo'. Saa nc'e na cwindu'yo' na 'o laxmaⁿ'yo' nn'aⁿ na candaⁿya cwila'noⁿ cantyja 'naaⁿ Ty'oqots'om, jo' chii cwilaxmaⁿ'yo' na cho'nqueⁿ'yo' jnaⁿ'yo'.

10

Ñ'oom na tjañoom' cantyja 'naaⁿ tiom canmaⁿ

¹ Ñ'oom na mayuu'cheⁿ na matsjoo ndaaⁿ'yo', juu ts'aⁿ na nchii 'ndyoots'a tiom wjaaquee' yuu na ñjomndye canmaⁿ, saa cwiicheⁿ joo wjaawaaⁿ juu tiom'ñeeⁿ na nncwincjeeⁿ juuna', tsaⁿññeeⁿ cwiluiññe tsaⁿcanch'ue ndo' tsaⁿ na mawincje' tiom. ² Saa nquii ts'aⁿ na cwiluiññe na mateix'ee canmaⁿ, xcwe 'ndyoots'a tiom nncjaaqueⁿeⁿ. ³ Ts'aⁿ na mach'ee cwenta 'ndyoots'a tiom'ñeeⁿ, matseicanaaⁿññe na nncwinoom. Ndo' joo canmaⁿñeeⁿ na mateix'eeⁿ cwita'jnaaⁿ'yo' jñeeⁿeⁿ. Macwjeeⁿeⁿ ncueeyo', wjaachom jooyo'. ⁴ Ndo' quia na jndaⁿ tjeiiⁿeⁿ cha'tso canmaⁿ na mach'eeⁿ cwenta, wjaajñeeⁿ jo ndaayo', 'oontyjoyo' naxeeⁿeⁿ ee cwita'jnaaⁿ'yo' jñeeⁿeⁿ. ⁵ Cwii ts'aⁿ na ticata'jnaaⁿ'yo' na nchii ty'oyo', xoc'oontyjoyo' naxeeⁿeⁿ, hasta nlei'nomyo' juu. Ee ticata'jnaaⁿ'yo' jndyee' cwiicheⁿ ts'aⁿ na nchii ty'oyo'.

⁶ Luaa' ñ'oom na cwe' tjañoom' na seineiⁿ Jesús ndaaⁿna. Saa ticala'noⁿ na ljo' ñe'catsona'.

Jesús cwiluiñê ts'a'n na candaꞗ'ya mateix'ee canma'

⁷Ndo' seinei'ntiche'n Jesús ndaa' na'ñee'n. Tsoom:

—Ñ'oom na mayuu'che'n matsjoo ndaa'yo', ja cwiluiindyö 'ndyoots'a tiom na cwi'ooquie' canma'. ⁸Cha'tso nt'omche'n nn'a'n na jnda' tquicalue na cwiluiindyö na nntei'x'ee canma' cwii tjoöche'n na jndyoo, joo na'ñee'n la'xma'na na n'canty'ue ndo' nn'a'n na cwiwincje' tiom. Saa' joo canma' na mayuu'che'n cwiluiindyö cwentaya tñquiandjena cantyja 'naa' na'ñee'n. ⁹Ja 'ndyoots'a tiom cwiluiindyö. Mei'ncwi'ñee'che'n ts'a'n na nncjaaquiee' cantyja 'na'ya, tsa'ñee'n nlui'n'maa'ñê. Nntseijomna' jom cha'cwijom cwii catsma'n na maljeiyo' na nlcwa' na macalui'yo' tiom'ñee'n ndo' na macwjee'nnda'yo'.

¹⁰Tsa'canch'ue ñequii'che'n na macwjee'n'e'n na nnc'h'uee'n nntseicue'e'n ndo' na nntsei'na'a'n. Ja jndyoo na ñequia na ticantycwii na cwita'ndo' nn'a'n, ndo' cha na candaꞗ'ya na nla'xma'na juu jo'. ¹¹Ja cwiluiindyö ts'a'n na candaꞗ'ya mateix'ee canma'. Juu ts'a'n na candaꞗ'ya na mateix'ee canma' ntsmei', mañequiaa'ne na cue' cwentaa'yo'. ¹²Saa' juu tsa'ntjom na nchii cwiluiñê ty'oyo' ee cwe' mach'ee'n cwenta jooyo', noom'm na ndyocwjee'cañoom lobo. Quia jo' ma'ñee'n canma'ñee'n, maleinoom. Ndo' juu lobo'ñee'n mantyjo' ndo' mat'uii jooyo'. ¹³Maleinom tsa'ñee'n ee cwe' tsa'ntjom jom, jo' chii ticajnda ntyjee' canma'ñee'n.

¹⁴⁻¹⁵Ja cwiluiindyö ts'a'n na candaꞗ'ya mateix'aya canma'. Ndo' cha'xje'n wajnaa' Tsotyä ja, mati ja mawajna'a jom. Maluaa' matseijomna' na wajna'a canma' ntsmaa'na, ndo' quioo' ntsmaa'na cweitajnaa'yo' ja. Ndo' mañequiaandyö na c'io cwentaa canma' ntsmaa'na. ¹⁶Mati mam'a'n nt'omche'n nn'a'n na cwiluiindyö canma' ntsmaa'na na tic'omna tmaa'waa. Mati joona cwiluiindyö na c'ocachoo'ya, ndo' nñquiontyjona na nncwa'ya joona. Ndo' nncuaa na ñe'cwii tmaa', ndo' ñe'cwii ts'a'n na nnteix'ee joona.

¹⁷Nquii Tsotyä jee' candya' ts'oom ja, ee mañequiaandyö na c'io cwentaa nn'a'n na cwiluiindyö canma' ntsmaa'na cha ñequiaa' na nncwando'nnda'a.

¹⁸Tjaa'na' ñee'n juu na nnda' nntseicuee' ja na nchii ñ'oomya. Manncotya mañequiaandyö na ljo' catjo'. Waa najndo' na cwiluiindyö na cats'aa na ljo', ndo' mati waa na jndo' na nncwando'xcö. Luaa' ñ'oom na sa'ntjom Tsotyä na catseixma'ya.

¹⁹Jnda' na jndye nn'a'n judíos ñ'oommei' s'aana' na ticatjoom'nnda' na jla'nei'na cantyja 'naa'a'n. ²⁰Ee jndyendye joona jlueña:

—Tsa'jndii matseixmaa'n, ndo' jnda' teintjei'ñê. ¿Chiuu na cwindye'yo' ñ'oom na matseinei'?

²¹Saa' nt'omndye joona jlue:

—Nchaa l'uu ñ'oommei' la'xma'na' ñ'oom na nntseinei' ts'a'n na m'aa'n nacje 'naa' tsa'jndii. ¿Aa nnts'aache'na' cwii ts'a'n na m'aa'n nacje 'naa' tsa'jndii nnda' nnts'aa na nnty'iaa' ts'a'n na nchjaa'?

Tñquiandyö nn'a'n judíos cantyja 'naa' Jesús

²²Tsjoom Jerusalén tuee' xuee quia cwila't'maa'ndye nn'a'n judíos na cwijaañjoom' n'omna xje'n na tiooxcönnda' weloo weloona cwenta wats'om t'ma' l'ö Ty'oqots'om. ²³Ndo' xcwe ncuéesua' quia tuee' xuee'ñee'n. Jesús m'aa'n wats'om t'ma' naa'na. Manoom naquii' cwii w'aa cwentaa' wats'om'ñee'n na cwe' wanaa' ndioche' na s'aa Salomón. ²⁴Quia jo' nn'a'n na cwiluiñquiendye ndaa' nn'a'n judíos tjaa'ndyena tsei Jesús. Ta'x'eena nnoom jlueña:

—¿Cwanti yo na maleichu' jâ na matsei'ee'ndyu' jâ? Xe'n na mayuu' cwiluiindyö' Cristo, ntyjaju catsu' ndaꞗ'ya.

²⁵Matso Jesús ndaꞗ'ya:

—Jnda tsjō na ljo' ndaa'yo', saa maxje' ticalayu'yo'. Majoo ts'iaa' na mats'aa ñequio najndei na matseixma' Tsotyā, joona' cwitjei'yuu'ndyena' cantyja 'na'ya. ²⁶ Saa 'o tiñe'calayu'yo' ñ'e'ndyō cwe' nc'e nchii cwiliindyō canma' ntsmaa'na. ²⁷ Ee nn'a' na cwiliindyē canma' ntsmaa'na cwindyena jndyeya, ndo' ja mawajna'na joona, ndo' joona cwinquiontyjona naxa'na. ²⁸ Ja mañequia na ticantycwii na cwita'ndo'na, mei' tajom catsuundyena. Ndo' tjaa mei'cwii ts'a'na na nndaā nncwji' joona l'oō. ²⁹ Ee nguii Tsotyā na tquiaa' joona l'oō, jom cwiliit'ma'ñetyee'na cha'tso, ndo' mei'cwii tjaa 'ñee' juu nndaā nncwji' joona l'oō. ³⁰ Ja ñequio Tsotyā ñe'cwii cwiliindyō ñ'e'ñē.

³¹ Jnda na jndye nn'a' judíos'ñee'na luaa' ñ'oom tso Jesús, jla'xcwiinnda'na ljo' na nntuee'na nacjoom'm. ³² Quia jo' tsoom ndaana:

—Majndye ts'iaa' na ya jnda s'aaya jo ndaa'yo' ñequio najndei na matseixma' Tsotyāya. ¿Cwaa' cwii juuna' na mach'eena' na ñe'cajñom'yo' ljo' ja?

³³ Ndo' t'oō judíos'ñee' nnoom, jluena:

—Nchii ñe'cajñoo'yā ljo' 'u cwe' cwii ts'iaa' na ya mache'. Nl'aayā na luaa' 'u ee matsei'jna' Ty'oqots'om. Ee 'u cwe' ts'a' 'u, saa mache' na cwiliindyū' Ty'oqots'om.

³⁴ Jesús t'oo' ndaana, tsoom:

—Naquii' ljeii ñ'oom' Ty'oqots'om na cwileiñ'om'yo', manquiu'yo' na nquii Ty'oqots'om matsoom: “Ndaā' 'o na cwiliitquiendyo' jo ndaa' nn'a' matsjō na matseijomna' 'o cha'na nncō.”

³⁵ Matsotiche' Jesús:

—Tso Ty'oqots'om ndaa' nn'a' na cwiliitquiendye ndaa' nn'a' judíos na matseijomna' joona cha'na nque'. Ndo' manquiuuya na tixocats'aana' na cwe' cantu ñ'oom na tsoom. ³⁶ Jo' chii tixcwe na cwindu'yo' na matseijnaa'na jom nc'e na tsjō na cwiliindyō jnaa'. Ee nque' ty'loom ts'iaa' ja, ndo' sa'ntjoom ja na candyoc'oo'ndyō quii'ntaa' 'o nn'a' tsjoomnancue. ³⁷ Jo' chii xe' nchii ts'iaa' 'naa' Tsotyā mats'aa, ticalayu'yo' ñ'e'ndyō. ³⁸ Saa nc'e na mats'aa ts'iaa' 'naa'na, jo' chii calayu'yo' cantyja 'naa' mañejoo ts'iaa'ñee' meii' na tiñe'calayu'yo' ñ'e'ndyō ja. Ee cantyja 'naa' joona' nliu'yo' ndo' nla'no'yo' na nquii Tsotyā ñe'cwii cwiliinñē ñ'e'ndyō, ndo' ja ñe'cwii cwiliindyō ñ'e'ñē.

³⁹ Quia jo' cwiche' cwii ndii' jla'jndaa'ndyena na nnt'uena jom, saa tícandaa' l'ana, tjaa'.

⁴⁰ Quia jo' tei'ty'ioqonndaā'â jndaa Jordán ñ'e' Jesús yuu ñet'oomjndyee Juan na tyotseits'oomñē nn'a'. Ndo' majndye xuee ñet'oo'yā jo' jo' ñ'e' Jesús. ⁴¹ Ndo' jndye nn'a' tquie'cañom na m'aa'yā na ñe'candyena ñ'oom na tyoñequiaa'. Tyoluena ndaa' nc'iaana:

—Juan mei'cwii ts'iaa' tyooch'ee'na xocandaa' nluuina' na cwe' ts'a' nnts'aa. Saa cha'tso ñ'oom na tyoñequiaa' cantyja 'naa' tsa'm'aa'n', ñequii'che'na mayuu' joona'.

⁴² Ndo' majndye nn'a' tyola'yū' ñ'e' Jesús jo' jo'.

11

Na tue' Lázaro

¹ Tyom'aa' cwii ts'a' wii' na jndyū Lázaro. Juu tsa'ñee' tyom'aa' tsjoom Betania ñequio María ñequio xjoom Marta. ² Majuu María, xjo Lázaro'ñee', tsa' na tu'nguiō nche' nc'ee Jesús, ndo' ñequio sooxquee' tyuee'ñē nc'ee. ³ Ndo' joo yolcu'ñee' jla'cwanomna ñ'oom na m'aa' Jesús. Jluena:

—'U Ta, juu ts'a' na jee' candyā' ts'om', wee'ne'.

⁴Jndā na jndii Jesús ñ'oomwaa', matsoom:

—Tycuwaa' nchii macandā na cwe' nntseicuee'na' jom. Matjoom na luaa' cha caluiit'maa'ñe Ty'oqots'om cantyja 'naa'n'a'. Ndo' mati nntseit'maa'ñe ja na cwiluiindyō Jnaa'.

⁵Jee' wi' ts'om Jesús Marta ñequio tyjee tsa'ñee'n ñequio nquii Lázaro. ⁶Jndā na ñee'n na wii' Lázaro'ñee'n, ljoo'ñetyee' we xuee jo' jo' yuu na m'aa'n. ⁷Jndā teinom we xuee'ñee'n, já nn'a'n na t'maa'n na calajomndyō ñ'e'ñê ts'iaa'n na mach'ee'n, matsoom ndāyā:

—Tsaanndaa'a Judea.

⁸Jo' chii l'uuyā nnoom:

—'U ta na ma'moq'ñ ñ'oom' Ty'oqots'om ndāyā, tyoowijndye xuee na jla'jndaa'ndye nn'a'n judios na nñiomna ljo' 'u, ndo' ¿aa jo' wja'nnda'?

⁹T'o Jesús ndāyā, matsoom:

—Ndicwaa' waa xje' na nnts'aatyā ts'iaa'n cwii tjoche' na nnt'ue nn'a'n judios ja. Ndo' na luaa' waa matseijomna' cha'cwijom na cwii xuee na canda'a'ya canchoo'we horas na nnts'aa ts'a'n ts'iaa'n. Quia naxuee manom ts'a'n, xocwity'uee', ee ya tquoom'm nc'e na manty'iaa' ñe'quiom' tsjoom-nancuewaañe. ¹⁰Saa tixocandā nnts'aa ts'a'n ts'iaa'n natsjom. Xe'n nnts'aa'n na ljo' nncwity'uee', ee tjaa'na'n naxuee c'oom ñ'e'ñê.

¹¹Jndā tsoom na luaa' ndāyā, tsotyee'che':

—Juu ti'x'iaaya Lázaro watsom, saa jo' na nntseilcwiya jom.

¹²Quia jo' t'oqyā, l'uuyā:

—Jee' 'u Ta, xe'n na cwe' watsom, maxje' nlc'o'yana' jom.

¹³Seinei' Jesús ñ'oomwaa' ee na m'aa'n ts'ooñe Lázaro, saa já jlatiuyā na ma'moq'ñ na watsoo tsa'ñee'n. ¹⁴Quia jo' tsondyeyoom ndāyā:

—Jndā tue' Lázaro. ¹⁵Ndo' nei'ya na tic'oq'nyā jo' jo' quia na tuee'n'e'n cha na nlayu'yo'. Je' cjaaya na m'aa'n.

¹⁶Tomás, tsa'n na cwilacajndyuyā catye'nquiee, juu cwii já nn'a'n na canchoo'wendyō na t'ma'n Jesús na calajomndyō ñ'e'ñê, matso ti'ñee'n ndāyā:

—Mati cjaaya cha mañejom cwjaaya ñ'e'ñê.

Tseixma'n Jesús na cwita'ndo'nnda' nn'a'n na jndā tja

¹⁷Quia jo' saayā, squiaayā Betania. Jndā na squiaayā jo' jo' ty-olue nn'a'n nnom Jesús na jndā ñequiee xuee na ndii' Lázaro tseil'tsuua.

¹⁸Tsjoom'ñee'n cha'na we kilómetros waljoo' xcwe na tquia m'aa'na' ñ'e'n Jerusalén. ¹⁹Ndo' majndye nn'a'n judios jndā tquie'cañom Marta ñequio María. Tquiola'jomndyena na cwiñe'quiiana na t'ma'n n'om na ñee'n na tue' Lázaro. ²⁰Jndā na jndii Marta na jndā wjaawindyōq'ñ ñ'e'n Jesús, jluee'n'e'n na jndyocatjomñe juu yuu na m'aa'nyā. Saa María ljoo'ñe na waa w'aa. ²¹Matso Marta nnom Jesús:

—'U Ta, toom cwe' m'aa'n' ñjaa'n, t'icue' ñetyjo. ²²Saa meii'n na jndā tuee'n'e'n ntyjiiyaya na mei'n'cwi'ñee'n'che'n ñ'oom na nlc'a'n' nnom Ty'oqots'om, ñnequiaa'n.

²³T'o Jesús, matsoom nnom:

—Ncwando'nnda' ti'ty'iu' meii'n na jndā tuee'n'e'n.

²⁴T'o Marta nnoom, matso:

—Ntyjiiya na nncwando'nnda' ñetyjo xuee na macandā quia na nntseincl-cwi Ty'oqots'om nn'a'n na jndā tja.

²⁵Matso Jesús nnom:

—Ja cwiluiindyō na mañequia na cwita'ndo'xco nn'a'n, ndo' ja mañequia na ticantycwii na mawando' ts'a'n. 'Ñee' juu na matseyiu' ñ'e'ndyō, meii'n na

cue', maxjeⁿ nncwando'xco. ²⁶ Ndo' ticwii cwii ts'aⁿ na matseyiu' ñ'eⁿndyo, ticanycwii na nncwando', ndo' meiⁿ tijoom nntsuuñe. ¿Aa matseyiu' na ljo'?

²⁷ Matsoom nnom Jesús:

—Mayuu' Ta, matseyiu'a na 'u cwiluiindyu' Cristo, Jnda Ty'o^ots'om. Ma'u jo' na tseixmaⁿ na nncwje'cañoom' tsjoomnancue.

Seichjoo'na' ts'om Jesús, ty'ioom

²⁸ Jnda na tso Marta na luaa', quia jo' tjaaⁿ, tjacwaaⁿ tyjeeⁿ María. Ñemaaⁿ matsoom nnom tsaⁿñeeⁿ:

—Jnda tyjee' nquii Maestro ndo' maqueeⁿñê 'u.

²⁹ Quia na jndii María na ljo', seityuaaⁿaⁿ, jndyocatjomñê Jesús yuu na m'aaⁿyâ. ³⁰ Ee xjeⁿñeeⁿ tyootsaaquiaa'â quii' tsjoom ñ'eⁿ Jesús. Ndi m'aaⁿyâ ñ'eⁿñê yuu na tjacatjomñê Marta já. ³¹ Ndo' joo nn'aⁿ judíos na cwila'jomndye ñ'eⁿ María na cwiñe'quia na t'maⁿ ts'oom, quia nty'iaana na seityuaaⁿaⁿ, teicantyjaaⁿ, jlueeⁿeⁿ quii' w'aa, ty'entyjona naxeeⁿeⁿ. Ee jla'tiuna na wjaacaty'ioom yuu waa tsei'tsuua.

³² Quia na tueⁿeⁿ na m'aaⁿyâ ñ'eⁿ Jesús, tcoom'm xtyeeⁿ jo nc'ee. Matsoom nnom:

—Jeeⁿ 'u Ta, toom cwe' m'aaⁿ ñjaaⁿñe, quia jo' tícue' ñetyjo.

³³ Nty'iaa' Jesús na jeeⁿ maty'ioo María, ndo' jeeⁿ cwityuee nn'aⁿ judíos na tquiontyjo naxeeⁿeⁿ. Quia jo' jeeⁿ seichjoo'na' ts'om Jesús, ndo' sei'ndaa'na ntyjeeⁿ. ³⁴ Tax'eeⁿ ndaana, matsoom:

—¿Yuu cwijom ty'iu'yo' jom?

Jluena nnoom:

—Ta, candyo' canty'ia'.

³⁵ Ndo' Jesús ty'ioom. ³⁶ Quia jo' joo nn'aⁿ judíos jlue:

—Que'yo' cwenta na jeeⁿ wi' ts'oom ti'ts'oo.

³⁷ Saá cwantindyee joona jluena:

—Tsaⁿs'am'aaⁿ s'aaⁿ na ya nty'iaa' tsaⁿnchjaaⁿ. ¿Aa nchii mati ndaá nnts'aaⁿ na tícue' Lázaro?

Tquiaa Jesús na ta'ndo'xco Lázaro

³⁸ Sei'ndaa'ndaa'na' ntyjii Jesús. Saayâ ñ'eⁿñê yuu na waa tsue'tsjo' na tuii tsei'tsuua juuna'. Cwita' tsjo' 'ndyoots'aa'na'. ³⁹ Tso Jesús ndaana:

—Quindyoyo' tsjo'waa.

Juu Marta, xjo ts'oo, matsoom:

—Jeeⁿ 'u Ta, je' jnda teic'eeñê ee jnda jndaá' ñequiee xuee na tueeⁿeⁿ.

⁴⁰ Matso Jesús nnom:

—¿Aa nchii jnda tsjoo njom', xeⁿ nntseyiu' nnty'ia'njom' na nntseit'maaⁿñena' Ty'o^ots'om?

⁴¹ Quia ljo'cheⁿ tei'ndyooⁿa tsjo' yuu na tjaa'ndyena ts'oo. Ndo' jlundaáñê, matsoom:

—Jeeⁿ quian'ua' 'u Tsotyaya na mandí' ñ'oom 'ndyoyya. ⁴² Ee mantyjiiya na ñequii'cheⁿ mandí' ñ'oom na matseina'ya njom'. Saá cwe' nc'e nn'aⁿ na jndyendye na m'aⁿna na cañomya jo' chii tsjooya ñ'oomwaa' cha cala'yuna na 'u jñom' ja.

⁴³ Ndo' quia na jnda tsoom na luaa', seiweeⁿ jñeeⁿeⁿ, tsoom:

—Lázaro, calui'.

⁴⁴ Ndo' juu ts'oo Lázaro, jlueeⁿeⁿ na chu'tyjoo liaa na tintmeiⁿ nc'eeⁿ ndo' l'ooⁿ. Ndo' ta' nnoom payom. Matso Jesús ndaá naⁿñeeⁿ:

—Calacano'yo' liaameiⁿ cha ndaá nncjaⁿ.

Jla'jndaa'ndye nn'a'n judíos na nnt'uena Jesús

(Mt. 26:1-5; Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2)

⁴⁵ Ndo' majndye nn'a'n judíos'ñeeⁿ quia na nty'iaana na luaa' s'aa Jesús, jla'yu'na ñ'e'ñê. ⁴⁶ Saá nt'omndye joona ty'entyjaa'na nn'a'n fariseos. Tyoluena chiuu nty'iaana na s'aa Jesús. ⁴⁷ Jo' chii tjomndye nquiee ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'a'n fariseos ñequio nt'omcheⁿ nc'iaana na m'a'n n'iaaⁿ. Tyoluena ndaa nc'iaana:

—¿Chiuu n'l'aayoo? Ee teijndye ts'iaaⁿ t'maⁿ mach'ee tsa'm'aaⁿ na tixocaluii na cwe' ts'aⁿ nnts'aa. ⁴⁸ Ndo' xeⁿ cwe' n'ndyaatoo na ncjaach'eetyeeⁿ na luaa', quia jo' cha'tso nn'a'n nla'yu' ñ'e'ñê. Ndo' na ljo' nquiee na'ma'n'iaaⁿ nn'a'n romanos nla'tyuii'na wats'om 'naaⁿ jaa nn'a'n judíos ñequio ndaandyuaa 'naaⁿya.

⁴⁹ Caifás jndyu cwiindye joo na'ñeeⁿ na luaa' tso. Juu cwiluiitquieñê chu'ñeeⁿ ndaa ntyee cwentaa jaa nn'a'n judíos. Matsoom ndaa na'ñeeⁿ:

—'O mei'nchjoo ticala'noⁿyo'. ⁵⁰ Mei' ticaliu'yo' na yati xeⁿ na cue' cwii tsa's'a cwentaa cha'tsondye nn'a'n ndyuaaya, cha tints'aa gobiernom na cwjaaya na cha'tsondyo.

⁵¹ Saá nchii cantyja na jndo' ts'om nqueⁿ na luaa' ñ'oom tjeiiⁿeⁿ. Jom nc'e na cwiluiiñê tyee na cwiluiit'ma'ñê ndaa jaa nn'a'n judíos chu'ñeeⁿ, jo' chii seijndo' Ty'oots'om ts'oom na nncue' Jesús cwentaa nn'a'n judíos.

⁵² Ndo' nchii macandá cwe' cantyja 'naaⁿ nn'a'n judíos, mati nntjoom na ljo' cha cha'tsondye nn'a'n na mei'quaiyuucheⁿ na m'a' na quit'maⁿ n'om jom nntseitjom Ty'oots'om joona cantyja 'naaⁿaⁿ. ⁵³ Jo' chii nc'e na luaa' tso Caifás, cantyjati xuee'ñeeⁿ jna'na' na jla'jomndye na'ma'n'iaaⁿñeeⁿ na nla'cuee'na Jesús.

⁵⁴ Cwe' nc'e jo', ticonom xcweyaaⁿ quii'ntaaⁿ nn'a'n judíos. Jo' chii jluii'â ts'ondaa Judea ñ'e'ñê, saayâ cwii tsjoom chjoo na jndyu Efraín. Tsjoom'ñeeⁿ candyoo' m'aa'na' ñequio ndyuaa na tjaa nn'a'n c'oom. T'ooⁿya ñ'e'ñê jo' jo' cwantindyo xuee.

⁵⁵ Ndo' jndá jaawindyoo' na nncuee' xuee pascua na jaa nn'a'n judíos cwilacwjaaya canmaⁿ. Cwii tjocheⁿ na nncuee' xuee pascua'ñeeⁿ, jndyendye nn'a'n jlui'na njoomna, ty'ena Jerusalén cha nndaa nntjei'ljuu'ndyena cantyja 'naaⁿ ñ'oom na cwila't'maa'ndyo Ty'oots'om.

⁵⁶ Joo nn'a'n na ty'e xuee tyol'ueena Jesús. Yocheⁿ na tyom'a'na wats'om, tyoluena ndaa nc'iaana:

—¿Chiuu m'aaⁿ n'om'yo', aa nnts'aacheⁿna' na ticañoom ncuee'?

⁵⁷ Ntyee na cwiluiitquiendye ndaa jaa nn'a'n judíos ñequio nn'a'n tmaaⁿ fariseos tqeeⁿna ñ'oom na jndei'na'. Sa'ntjomna xeⁿ m'aaⁿ mei'cwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na ntyjii yuu m'aaⁿ Jesús, catseicandii tsa'ñeeⁿ joona, cha na nndaa nnt'uena jom.

12

Tu'nquio María ncheⁿ cjoo' nc'ee Jesús

(Mt. 26:6-13; Mr. 14:3-9)

¹ Yom xuee cwii tjoq na nla'tyeⁿ nn'a'n judíos xuee pascua quia cwila'cwjeena canmaⁿ, ndo' squiaayâ tsjoom Betania ñ'eⁿ Jesús. Squiaayâ na m'aaⁿ Lázaro, tsaⁿ na tquiaaⁿ na wando' xco jndá na tue'.

² Tyola't'maa'ndyena Jesús jo' jo'. Jla'jndaa'ndyena cwii nantquie na tcwaa'â. Marta tyondi'ntjoom ndaayâ ndo' juu Lázaro'ñeeⁿ tacatyeeⁿ ñ'e'ndyô na meindyuaandyô nacañoom' mei'sa ñ'eⁿ Jesús. ³ Ndo' juu

María maleiñ'oom cwii tsua' xjo ncheⁿ na ñequii'cheⁿ nardo. Juuna' jeeⁿ jndana'. Tu'nquoom ncheⁿñeeⁿ nc'ee Jesús, jnda' jo' tyowee'ñê nc'ee ñequio sooxqueeⁿ. Na s'aaⁿ na ljo' tju'na' jndye cachi cha'waa quii' w'aa. ⁴ Mañ'eⁿ Judas Iscariote, jnda Simón, juu mawaa xjeⁿ na ñequiaa cwenta Jesús. Tsaⁿñeeⁿ cwii já na t'maⁿ Jesús na calajomndyô ñ'eⁿñê. ⁵ Matso:

—Cwa nchii na teil'ua ncheⁿwaa' na cwii ndyee siaⁿnto s'om denario. Ñequio s'om'ñeeⁿ nndaq̄ nnteijndei ts'aⁿ ndyeñeeⁿ.

⁶ Saq̄ nchii tsoom na luaa' nc'e na jeeⁿ wi' ts'oom ndyeñeeⁿ saq̄ ee na jeeⁿ canch'ueñe ndo' nc'e na jom maleiñ'oom tjaⁿche na ñjom s'om na cwileil'uee'ndyô na cha'tsondyô, ndo' xjeⁿto jom macwjeeⁿeⁿ s'om jo' jo'.

⁷ Saq̄ matso Jesús:

—Ca'ndii' yuscum'aaⁿ na luaa' mach'eeⁿ. Matseijndaa'ñê cantyja 'naaⁿ xuee na nncjaanty'juu'ndyô. ⁸ Ee ndyeñeeⁿ ñequii'cheⁿ na m'aⁿna ñ'eⁿndyo', saq̄ ja nchii ñequii'cheⁿ na nnc'oq̄'nyá ñ'eⁿndyô'.

Jla'jndaa'ndye ntyee na nla'cuee'na Lázaro

⁹ Jo' chii quia na jndye nn'aⁿ na jndyendye na jo' jo' m'aaⁿ Jesús, tqwie'cañomna na m'aa'nyâ. Ee nchii macandá nc'e na ñe'canty'iaana Jesús, saq̄ mati ñe'canty'iaana Lázaro, ts'aⁿ na tue' na tquiaa Jesús na tando'xco. ¹⁰ Cwe' nc'e jo', ntyee na cwiluiitquiendye ndaq̄ nn'aⁿ judíos, mati jla'jndaa'ndyena na nla'cuee'na Lázaro. ¹¹ Ee cwe' cantyja 'naaⁿ jom majndye nn'aⁿ judíos'ñeeⁿ toⁿ'ndye cantyja 'naaⁿ ntyee, jla'yu'na ñ'eⁿ Jesús.

Jla't'maaⁿndye nn'aⁿ Jesús quia squiaq̄yâ Jerusalén (Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40)

¹² Teincoo cwiicheⁿ xuee nn'aⁿ na jndyendye na tqiuo ncuee, jndyena na manndyoo' na nntsquiaq̄yâ Jerusalén ñ'eⁿ Jesús. ¹³ Jo' chii ty'echona njom, ty'ecatjomndyena já ñ'eⁿñê. Tyola'xuaana tyoluena:

—Caluiit'maⁿñe Ty'oq̄ts'om. Catio'naa'ñê nquii ts'aⁿ na mandyo ñequio xuee' nquii na cwiluiiñe Rey cwentaa' jaa nn'aⁿ Israel.

¹⁴ Ndo' ljeii Jesús cwii snom chjoo. Tjaljoom juuyo'. Ndo' na ljo' s'aaⁿ seicandaq̄'ñena' ñ'oom' Ty'oq̄ts'om na teiyo teiljeii. ¹⁵ Matsona':

'O nn'aⁿ tsjoom Jerusalén, tila'catyuendyo'.

Canty'ia'yo' macwjee'cañoom nqueⁿ na cwiluiiñê Rey cwenta' 'o, na waljoom snom.

¹⁶ Já nn'aⁿ na t'maⁿ Jesús na cala'jomndyô ñ'eⁿñê ticala'noq̄'ñâ ñ'oommeiⁿ najndyee. Saq̄ ndanquia quia na jnda' seit'maaⁿñe Ty'oq̄ts'om jom, tjañjoom' n'oq̄'nyâ na teiljeii ñ'oommeiⁿ cantyja 'naaⁿaⁿ, ndo' maxjeⁿ tuii na ljo'.

¹⁷ M'aⁿ cwii tmaaⁿ nn'aⁿ judíos quia t'maⁿ Jesús Lázaro na ñejndii' quii' tsei'tsuaa. Jnda' na tquiaaⁿ na wando'xco Lázaro'ñeeⁿ, quia jo' tyot-jeii'yuu'ndye naⁿñeeⁿ chiuu nty'iaana na tuii. ¹⁸ Macwe' juu ts'iaaⁿñeeⁿ na s'aa Jesús na tixocandaq̄ nluui na cwe' ts'aⁿ nnts'aa, jo' na ty'ecatjomndye nn'aⁿ na jndyendye jom quia jnda' jndyena na ljo' s'aaⁿ. ¹⁹ Saq̄ joo fariseos'ñeeⁿ tyoluena ndaq̄ nc'iaana:

—¿Aa jndo'yo' je'? Maxjeⁿ tjaa na nndaq̄ nla'aya. Cha'tsondye nn'aⁿ cwilajomndye ñ'eⁿñê.

Nn'aⁿ na cwila'neiⁿ ñ'oom griego cwil'ueena Jesús

²⁰ Ndo' tyom'aⁿ cwantindye nn'aⁿ na cwila'neiⁿ ñ'oom griego quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na ty'e ncuee quia cwila'cwjee nn'aⁿ judíos canmaⁿ. ²¹ Tqwie'cañom

na^mñeeⁿ Felipe. Jom ts'aⁿ tsjoom Betsaida, ts'ondaa Galilea. Nn'aⁿ griegosⁿñeeⁿ ty'ecataⁿna cwii nayaⁿñeeⁿ nnoom, jluenta:

—Aa re sa, l'ue n'oo^yâ na nlanaa^yâ ñ'eⁿ Jesús.

²² Quia jo' tja Felipe, matsoom na ljo' nnom Andrés, ndo' wendye joona ty'ecaluenta na ljo' nnom Jesús. ²³ Tso Jesús ndaana:

—Ja cwiluiindyö ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee. Jnda tue'ntyjo xjeⁿ na t'maⁿ nlco'wi'na' ja, ndo' cantyja 'naaⁿ jo' Ty'oots'om nntseit'maaⁿñê ja.

²⁴ Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjooya ndaa^yyo', cwii lqueeⁿ na cwiquioo, xeⁿ ticjaaquiee'na' quii' ts'o yuu na nntseijomna' cha'cwijom na nncue'na', cwiljona' na ñenquiina'. Saa xeⁿ nnom' ts'aⁿ juuna' quii' ts'o yuu na matseijomna' na nncue'na', quia jo' majndye nncue' nnts'aana'. ²⁵ Ñ'eeⁿ juu na matseicandya' ts'om cantyja na matseijndaa'ñe nquii na nncwando', jnaaⁿ jo' nntsuuñe. Saa juu ts'aⁿ na mach'ee na jndoo' cantyja na wjaam'aaⁿ, nndaa' tsaⁿñeeⁿ na ticantycwii na nncwanoom'm. ²⁶ Ñ'eeⁿ juu ts'aⁿ na ñe'candi'ntjom nooⁿ, candyontyjoⁿ naxaⁿ'a. Ndo' yuu na nnc'ooⁿya majo' jo' nnc'oom ts'aⁿ na mandi'ntjom nooⁿ. Ndo' ñeeⁿ juu ts'aⁿ na nndi'ntjom nooⁿ nntseit'maaⁿñe Tsotyaya tsaⁿñeeⁿ.

Matseineiⁿ Jesús na nla'cuee' nn'aⁿ jom

²⁷ Je' mamatseijndaa'na' ts'ooⁿ, ndo' ¿chiiu nntsjoö cantyja 'naaⁿ jo'? ¿Aa nntsjoö: “Tsotyaya, cwji'n'maaⁿndyu' ja juu xjeⁿ na nntjoⁿya nawi'waañe”? Saa xocatsjoö na ljo' ee jnda jndyoo cha na nnc'io cwentaa nn'aⁿ. ²⁸ 'U Tsotyaya, quiaa' na catseit'maaⁿñena' 'u.

Xjeⁿñeeⁿ teic'uaa jndyee' Tsotyeeⁿ cañoom'luee. T'ö:

—Jnda tquia na matseit'maaⁿñena' ja ndo' wjaatseit'maaⁿñetina' ja.

²⁹ Nn'aⁿ na jndyendye na meintyjee' nacañoomyâ jo' jo', jndyena na ljo'. Jluena ndaa ntyeena na seixuaa tsuee. Saa nt'om nn'aⁿ jlue:

—Cwii ángel seineiⁿ nnoom.

³⁰ Tso Jesús ndaana:

—Jndye'yo' na teic'uaa na seineiⁿ cha cateijndeina' 'o, nchii cha cateijndeina' ja. ³¹ Ee jnda tue'ntyjo xjeⁿ na nncu'xe'na' nn'aⁿ tsjoomnancue. Ndo' mati nntyuii' na matseixmaⁿ tsaⁿjndii na matsaⁿntjom quii' n'om nn'aⁿ.

³² Ndo' quia na jnda jla'we nn'aⁿ ja na nla'cuee'na' ja, quia jo' nnts'aa na nntseitjomna' nn'aⁿ cantyja 'naⁿya.

³³ Ñ'oomwaa' matsoom cha ca'moⁿna' cwaan' cwii nnom na nntjoom na nncueeⁿ'eⁿ. ³⁴ T'ooⁿ nn'aⁿ na jndyendye, jluenta:

—Majnda macwindyaaya na matso ñ'oom na saⁿntjom Ty'oots'om na teiljeina' na juu Cristo xocantycwii na m'aaⁿñê. Quia jo' ¿chiiu na matsu' na matsona' na nla'we nn'aⁿ juu na cwiluiiñe ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee na nla'cuee'na' juu? ¿Ñ'eeⁿ juu luua' na matsu' na cwiluiiñe ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee?

³⁵ Quia jo' matso Jesús ndaana:

—Ja na cwiluiindyö naxuee quii'ntaaⁿ nn'aⁿ ndicwaⁿ m'aaⁿtyaya quii'ntaaⁿyo'. Jo' chii ñequii'cheⁿ c'om'yo' cantyja 'naⁿya yocheⁿ na cwii m'aaⁿtyaya ñ'eⁿndyo', cha tincwinom' natia 'o. Ee ts'aⁿ na m'aaⁿñe nacje 'naaⁿ natia, ticaljeii yuu wjaañ'oomna' juu. ³⁶ Yocheⁿ na m'aaⁿya na mañequia naxuee quii' n'om'yo', calayu'yo' ñequiondyö ja na cwiluiindyö naxueeñe. Ee na nl'a'yo' na ljo' nlaxmaⁿyo' cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om na nqueⁿ cwiluiiñe naxueeñe.

Jnda na seineiⁿ Jesús ñ'oommeiⁿ!, tjaaⁿ yuu na xocaliu naⁿñeeⁿ jom.

Tiñe'calayu' nn'aⁿ jndíos ñ'eⁿ Jesús

³⁷ Meiiⁿ jndye ts'iaaⁿ na tyoch'eeⁿ jo ndaaⁿ na tixocaluii na cwe' ts'aⁿ nnts'aa, saaⁿ tiñe'cala'yu'na ñ'eⁿñê. ³⁸ Luaa' tuii cha catseicandaⁿ ñena' ñ'oom na tyotseiljeii profeta Isaías, matso:

Ta, ¿ñeeⁿ juu na matseyiu' ñ'oom na cwiñe'quiaayá?

Ndo' tsotyeeⁿ cwiicheⁿ ñ'oom:

¿Ñeeⁿ juu na jnda' t'moⁿ Ty'oots'om nnom najndeii na matseixmaaⁿ?

³⁹ T'moⁿ Isaías chiuu waa na tileicandaⁿ nla'yu' nn'aⁿ judíos, ee waa cwiicheⁿ ñ'oom na matsoom:

⁴⁰ Cha'xjeⁿ tileicanty'iaa' ts'aⁿ na nchjaaⁿ, maluaa' s'aa Ty'oots'om quii' n'omna, ndo' tquiaaⁿ na jla'quie' n'omna jo nnoom.

Nmeiiⁿ tuii cha tixocaliuna chiuu l'ue ts'oom ñ'eⁿndyena, meiⁿ na nla'noⁿ na quii' n'omna.

Ee xeⁿ nnc'ooliuna chiuu l'ue ts'oom ndo' nla'noⁿ na, maxjeⁿ nlcwe' n'omna ndo' nncwji'n'maaⁿñê joona.

⁴¹ Seineiⁿ Isaías ñ'oommeiⁿ quia na tco'na' nnoom na seit'maaⁿñê Ty'oots'om Jesús, ndo' seineiⁿ cantya' naaⁿ juu.

⁴² Saaⁿ meiiⁿ na luaa' tso Isaías, majndyendye nn'aⁿ na m'aⁿ n'iaaⁿ jo ndaaⁿ nn'aⁿ judíos, tyola'yu'na ñ'eⁿ Jesús. Saaⁿ jnaaⁿ na nquiaana nn'aⁿ tmaaⁿ fariseos, jo' chii ticatjei'yuu'ndyena na ljo'. Ee xeⁿ nl'ana na ljo' tixonquia fariseos'ñeeⁿ na wanaaⁿ na nla'jomndyena xjeⁿ na cwi'oona wats'om. ⁴³ Ee joona neiiⁿtina na calue nc'iaana na ya cwil'ana, nchiiti na ntyjaa' n'omna na catso Ty'oots'om na ya ntyjeeⁿ ñ'eⁿndyena.

Ñ'oom na mañequiaa Jesús macu'xe'na' nn'aⁿ

⁴⁴ Jndeiⁿ seineiⁿ Jesús. Matsoom:

—Ñeeⁿ juu na matseyiu' ñ'eⁿndyo, nchii macanda ñequio ja matseyiu' ts'aⁿñeeⁿ. Mati matseyiu' ñequio nquii Tsotyá na jñom ja quii'ntaa'yo'.

⁴⁵ Ndo' ñeeⁿ juu na manty'iaa' ja, mati manty'iaa' tsaⁿñeeⁿ nquii na jñom ja quii'ntaa'yo'. ⁴⁶ Ja na cwiluiindyö naxuee, jndyöo tsjoomnancue, cha meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseyiu' ñ'eⁿndyo nncwji'na' juu naquii' natia.

⁴⁷ Saaⁿ xeⁿ cwe' na mandii ts'aⁿ ñ'oom na mañequiaya, meiⁿ ticatseindaⁿ joona', nchii ja tseixmaⁿya na nncu'xaⁿ tsaⁿñeeⁿ. Ee nchii ty'iom Tsotyá ts'iaaⁿ ja na nncu'xaⁿya nn'aⁿ, ty'ioom ts'iaaⁿ ja na cwji'n'maaⁿndyo joona. ⁴⁸ Ñeeⁿ juu na ticuee' ts'om ja, meiⁿ tico'ñom ñ'oom na mañequiaya, waa cwii na nncu'xe'na' tsaⁿñeeⁿ. Ee xuee na macandaⁿ majooti ñ'oom na jndaⁿ seináⁿya, joona' nntu'xe'na' jom. ⁴⁹ Ticalatiuu'yo' na cwe' na jndeiⁿ 'ndyo nncö ñ'oommeiⁿ na matseinaⁿ. Nquii Tsotyá na jñom ja, nqueⁿ sa'ntjoom na nmeiiⁿ catseinaⁿya ndo' na ca'mooⁿya joona' ndaa'yo'. ⁵⁰ Ndo' ntyjiiya ñ'oom na matsa'ntjoom mañequiaana' na nntseixmaⁿ ts'aⁿ na ticantycwii na wando'. Jo' chii matseinaⁿya cha'xjeⁿ ñ'oom na jndaⁿ tsoom nqoⁿ.

13

Tma' Jesús nc'ee' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê

¹ Cantyati na jna'na' na t'maⁿ Jesús já na cwilajomndyö ñ'eⁿñê, t'mooⁿ na jeeⁿ candya' ts'oom já. Ntyjeeⁿ na jndaⁿ jaawe'ntyjo xjeⁿ na nlueeⁿeⁿ tsjoomnancuewaañe na nncjaalcwe'nnaaⁿaⁿ na m'aaⁿ Tsotyeeⁿ. Jo' chii quia majaawe'ntyjo xjeⁿ na nlatyaaⁿ jaa nn'aⁿ judíos xuee pascua quia cwilacwajaⁿya canmaⁿ, t'moⁿtyeeⁿ na jeeⁿ t'maⁿ waa na candya' ts'oom já.

² Cwicwaa'á ñ'eⁿ Jesús natmaaⁿ. Xjeⁿñeeⁿ jndaⁿ seijndo' tsaⁿjndii ts'om x'iaayá Judas Iscariote, jnda Simón, na quiaa tsaⁿñeeⁿ cwenta jom. ³ Ndo'

jom majndaa'ya ntyjeeⁿ na l'ooⁿ jnda tquiaa Tsotyeeⁿ na meiⁿ cwii tintjoom na nchii ñ'oom' nquii. Mantyjeeⁿ na jnaaⁿ na m'aaⁿ Ty'oots'om, ndo' na majo' wjaalcweeⁿe. ⁴ Teicantjyaaⁿ yocheⁿ na cwicwaa'â natmaaⁿ. Tjeiiⁿeⁿ liaatco na cweⁿ, to' ñoom cwii liaa na cwityuee' luaaⁿyâ, seityeeⁿ juuna' tsiaⁿ'aⁿ. ⁵ Jnda jo' tiom ndaatoo ts'om 'na' na cwicandyuu'â. Toⁿ'oⁿ na maaaa' nc'aa'â na t'maaⁿ na calajomndyô ñ'eⁿñê, jnda chii mawee'ñê nc'aa'â ñequio liaa'ñeeⁿ.

⁶ Ndo' quia na tue'cañoom yuu na wacatyeeⁿ Simón Pedro, matso tsaⁿ'ñeeⁿ nnoom:

—Ta, ¿aa mmaⁿ nc'aya?

⁷ T'ooⁿ nnom, matsoom:

—Ts'iaaⁿ na mats'aa tileicatsei'noⁿ na maje'ndyo, saa ndaquiacheⁿ nntsei'noⁿ.

⁸ Matso Pedro nnoom:

—Xoya na mmaⁿ nc'aya.

T'o Jesús, matsoom nnom:

—Xeⁿ ticamaaⁿya nc'e' ticatseixmaⁿ cantyja 'naⁿya.

⁹ Matso Simón Pedro nnoom:

—Xeⁿ luaa'waa Ta, nchii macandâ nc'â. Mati camaⁿ l'ooⁿya ñequio xquaaⁿya.

¹⁰ Matso Jesús nnom:

—Cwii ts'aⁿ na jnda jndaa', ticaⁿ'na' na nntmaⁿñe na cha'waañe ee jnda lju'ñe, mandâ nc'ee macaⁿ'na' na nntmaⁿ. 'O laxmaⁿ'yo' na lju' n'om'yo' saa ticha'tsondyo'.

¹¹ Ee ntyjeeⁿ ñeeⁿ juu ñnequiaa cwenta jom luee ntyee. Macwe' jo' na matsoom: “Saa ticha'tsondyo' laxmaⁿ'yo' na lju' n'om'yo'.”

¹² Quia na jnda tmaaⁿ nc'aa'â, ndo' tcweennaaⁿ'aⁿ liaatco 'naaⁿ'aⁿ, jnda jo' tjacjoonnaaⁿ'aⁿ nacañoom' meinsa. Matsoom ndaaⁿyâ:

—¿Aa cwila'noⁿ'yo' cantyja na s'aaya 'o? ¹³ 'O cwilacajndyuo' ja Maestro ndo' na cwiluiindyo' na matsa'ntjoⁿ'ya 'o. Ndo' maty'iomyana' na ljo' cwindu'yo', ee maxjeⁿ jo' ja. ¹⁴ Ndo' na jnda tmaaⁿ'ya nc'ee'yo' na cwiluiindyo' na matsa'ntjoⁿ'ya 'o ndo' na ma'mooⁿ'ya ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'oots'om ndaaⁿ'yo', mati 'o matsona' na nntue'ndyo'cje'yo' na ndye'ntjom'yo' ndaaⁿ nc'iaa'yo'. ¹⁵ Ee jnda s'aaya cwii nnom na ma'moⁿ'na' ndaaⁿ'yo' cha mati cal'a'yo' ñequio nt'omcheⁿ cha'xjeⁿ jnda s'aaya 'o. ¹⁶ Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjooya ndaaⁿ'yo', juu ts'aⁿ na m'aaⁿ moso ticaluii'tmaⁿñe cha'na nquii ts'aⁿ na matsa'ntjom juu. Mati ts'aⁿ na mawjaa ts'iaaⁿ na jñom ts'aⁿ juu, ticaluii'tmaⁿñeti cha'xjeⁿ nquii ts'aⁿ na jñom juu. ¹⁷ Xeⁿ cwila'noⁿ'yo' ñ'oommeiⁿ ndo' cwil'a'yo' na ljo', nntio'naaⁿñe Ty'oots'om 'o.

¹⁸ 'Nchii matsjoô ñ'oomwaa' cantyja 'naⁿ'yo' na cha'tsondyo'. Mantyjiiya chiuu n'om' 'o na jnda tjeii'ndyo. Ee maxjeⁿ macaⁿ'na' na catseicandaa'ñena' ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii. Matsona': “Manquii na macwa' ñ'e'ndyo malcwe' nacjoya.” ¹⁹ Je' matsjooya ñ'oomwaa' ndaaⁿ'yo' cwii tjoocheⁿ na nluii na ljo', cha quia na nntseicandaa'ñena' nlayu'yo' na ja cwiluiindyo manquiiiti na jnda tsjoô ndaaⁿ'yo'. ²⁰ Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjoô ndaaⁿ'yo'. 'Ñeeⁿ juu na matseiljo ts'aⁿ na majñooⁿ'ya, ja matseiljo tsaⁿ'ñeeⁿ. Ndo' ñeeⁿ juu na matseiljo ja, matseiljo tsaⁿ'ñeeⁿ nqueⁿ na jñom ja.

Matso Jesús na ñnequiaa Judas cwenta jom

(Mt. 26:20-25; Mr. 14:17-21; Lc. 22:21-23)

²¹ Jnda na tso Jesús ñ'oomwaa', sei'ndaa'na' ntyjeeⁿ, ndo' ndeyeyu tjei'yuu'ñê ndaaⁿyâ. Tsoom:

—Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjoô ndaaⁿ'yo', cwiindyo' 'o ñnequiaa cwenta ja.

²² Quia jo' já nn'a'n na cwilajomndyô ñ'e'ñê tyonty'iaa ntyjaayâ ndaayâ. Ee ticala'nqo'ñâ ñee'n cwiindyô já na matsoom na luaa' nnts'aa. ²³ Xje'ñee'n ja Juan na jee'n candya' ts'om Jesús, mawacatyã nacañom'm na cwicwaa'â. ²⁴ Ndo' Simón Pedro s'oo' l'oo'n nqo'n na cwax'la' ndyoo Jesús cwaa'n cwiindyô já na ñeequiaa cwenta jom. ²⁵ Jo' chii seintyjondyô jo ndo' jndya Jesús, tax'aya nnoom, tsjoo:

—Aa ndi' Ta, ¿ñee'n cwii já na nnts'aa na ljo'?

²⁶ T'oo'n nqo'n, tsoom:

—Majuu ts'a'n na nnom ñeequiaa cwii ta' tyoo' xje'n na jndã seicanda'a juuna'.

Ndo' quia na jndã seicana'n'a tyoo'ñee'n tquiaa'n juuna' nnom Judas Iscariote, jndã Simón. ²⁷ Ndo' Judas, jndã na to'ñoom ta' tyoo'ñee'n, mana tuq Satanás quii' ts'oom. Ndo' tso Jesús nnoom:

—Que'ndyu' ts'iaa'n na nnts'a'.

²⁸ Saã mei'n cwiindyô já na meindyuaandyô nacañoom' mei'na ñ'e'ñê tícala'nqo'ñâ chiuu na luaa' ñ'oom tsoom. ²⁹ Ndo' ee na manquiuuyâ na Judas maleiñ'oom tja'che na ñjom s'om na cwiwil'uee'ndyô, jo' chii nt'omndyô já jla'tiuuyâ na ñe'catso Jesús nnoom na catseijnaa'n ljo'tindyô na maca'na' na nleil'uee'ndyô na waa xuee, oo quiaa'n cwantindyô ndaa ndyeñee'n. ³⁰ Ndo' jndã na tcwa' Judas tyoo'ñee'n, mañoom' jluee'n'e'n. Juu xje'ñee'n jndã teijaa'n.

Ñ'oom xco na matsã'ntjomna'

³¹ Jndã na jlui' Judas quii'ntaa'yâ, matso Jesús ndaayâ:

—Je' ja na cwiluiindyô ts'a'n na jna'n cañoom'luee, manntseit'maa'ñena' ja. Ndo' cantya' naa'ñ ljo' na manntjo'ya nntseit'maa'ñena' Ty'oots'om.

³² Ndo' xe'n nntseit'maa'ñena' jom cantya na manntjo', quia jo' mati cantya 'naa'ñ jo' nntseit'maa'ñê ja na cwiluiindyô ts'a'n na jna'n cañoom'luee, ndo' tyuaa' nnts'aa'n na ljo'. ³³ 'O ntseindaaya na jee'n wi' ts'oo'ya, chjootindyô cwii m'aa'ya ñ'e'ndyô'. Nl'ue'yo' ja, ndo' cha'xje'n tsjoo'ya ndaa'ñ n'iaa'yo' nn'a'n judíos, je' mati matsjoo' ndaa'ñ 'o: 'O xocandaa' nntsque'cañom'yo' yuu na nncjo'. ³⁴ Cwii ñ'oom xco na matsã'ntjomna' mañeequiaa ndaa'yo', na c'om'yo' na wi' n'om'yo' n'iaa'yo'. Cha'xje'n na m'aa'ya na candya' ts'oo'ya 'o, malaa'ti' c'om' 'o na wi' n'om' n'iaa'yo'. ³⁵ Na nl'a'yo' na ljo' nla'no'ñ cha'tsondye nn'a'n na 'o cwiluiindyô' nn'a'n na cwilajomndyô' ñ'e'ndyô, xe' m'a'yo' na wi' n'om' n'iaa'yo'.

Matso Jesús na nncwji'ñe Pedro

(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Lc. 22:31-34)

³⁶ Tax'eeñe Simón Pedro nnoom. Matso:

—Ta, ¿yuu wja'yu'?

T'ô Jesús, matsoom nnom:

—Cantya na nntjo'ñ je' 'u xocandaa' nntseijomndyu', saã mati 'u nncue'ntyô nntjom' na ljo'.

³⁷ Matso Pedro nnoom:

—Ta, ¿chiiu na xocandaa' nntseijomndyô je' ljo' na nntjom'? Tints'aa meii' quio jo' c'io.

³⁸ T'ô Jesús, matsoom nnom: 'U matsei'tiuu' na ñeequiaandyu' na nnc'io' cantya 'na'ya. Ñ'oom na mayuu'che'n matsjoo'ñjom', cwii tjooc'he'n na nntseixuaa caxtijindyô na jaawixuee, saã 'u jndã ndyee ndii' macwji'ndyu' cantya 'na'ya.

14

Jesús cwiluiñê nato

¹ Tiñe'quiandyo' na nntseñ'eeñ'ñena' n'om'yo'. Cala'yuyoyo' ñ'eñ Ty'ooots'om ndo' mati cala'yuyoyo' ñ'eñdyo ja. ² Naquii' waa' Tsotyaya jndye joo niom yuu na ya nnc'om nn'añ. Xeñ nchii' na luaa' waa, jndā tsjoō ndāa'yoyo'. Mannçjō na nntsejndaa'ndyo jooñ' na nleil'uee'ndyo'. ³ Ndo' na jō na nntsejndaa'ndyo yuu na nnc'om'yo', nndyolcwa'ñnda'a na nncjōcho 'o yuu na m'aa'ya, cha yuu na mac'a'ya, majo' nnc'om'yo'. ⁴ Ndo' 'o manquiu'yoyo' yuu na majo ndo' mati cwita'jna'yoyo' nato.

⁵ Matso Tomás nnoom:

—'U Ta, ticaliuyā yuu wja', jo' chii' çchiuu ya na nla'nooñ'ā yuu waa nato'ñee'?

⁶ T'o Jesús, matsoom nnom:

—Ja cwiluiindyō nato, ndo' ñ'oom na mayuu', ndo' na tijoom cwintycwii na wando' ts'añ. Ñequii'cheñ cantyja 'nañ ja jo' na ndāa nncuee' ts'añ na m'aañ Tsotyaya. ⁷ Xeñ na cwila'no'yoyo' ñ'eeñ cwiluiindyō, quia jo' mati nla'no'yoyo' cantyja 'naañ Tsotyā. Na je' na cwii wjaatina' nc'e na cwita'jna'yoyo' ja, mati cwita'jna'yoyo' jom, ndo' jndā nty'ia'ndāa'yoyo' jom.

⁸ Matso Felipe nnoom:

—Ta, quiaa' na nnty'iaandaayā Tsotyey', quialjo'cheñ nljōya n'ooyā.

⁹ T'o Jesús nnom:

—Chiuu sa 'u Felipe, jaach'ee xuee m'aa'ya ñ'eñdyo', çaa maxjeñ ticwa-jnañ ja? Ts'añ na jndā nty'iaa' ja, mati jndā nty'iaa'ñ Tsotyā. Çchiuu na matsu': "Quiaa' na nnty'iaandaayā Tsotyey'?" ¹⁰ ÇAa ticatseyiu' na ljo'yuy cwiluiindyō ñequio Tsotyaya, ndo' jom ljo'yuy cwiluiñê ñ'eñdyo ja? Ñ'oom na matseina'ya ndāa'yoyo', nchii matseina'ya jooñ' cantyja 'naañ na jndō' ts'ooñ nncō. Nquii Tsotyā na ñequii'cheñ m'aa'ñê ñ'eñdyo, nqueñ mach'eeñ ts'iaañ 'naañ'añ cantyja 'na'ya. ¹¹ Cala'yuyoyo' na ljo'yuy cwiluiindyō ñequio Tsotyā, ndo' Tsotyaya ljo'yuy cwiluiñê ñ'eñdyo ja. Xeñ tileicala'yuyoyo' na ljo', sqa quiandyo' na nla'yuyoyo' ñ'eñdyo cantyja 'naañ mañejoj ts'iaañmeiñ na mats'aa. ¹² Ñ'oom na mayuu'cheñ matsjoō ndāa'yoyo', ñ'eeñ juu ts'añ na matseyiu' ñ'eñdyo, mañejoj ts'iaañ na mats'aa nnts'aañ. Hasta jndatichēñ ts'iaañ nnts'aañ, nc'e na majo na m'aañ Tsotyaya. ¹³ Ndo' meiñcwiñ'eeñcheñ ñ'oom na nnta'yoyo' nnom Tsotyā ñequio xueya, jo' jo' ñ'equia cha na catseit'maañ'ñena' jom cantyja 'nañ ja na cwiluiindyō Jnaañ. ¹⁴ Cha'tso na cwita'yoyo' ñequio xueya, jo' jo' nnts'aa.

Njñom Jesús Espiritu Santo

¹⁵ Xeñ m'a'yoyo' na jnda nquiu'yoyo' ja, quia jo' cala'canda'yoyo' ñ'oom na matsa'ntjoñ. ¹⁶ Ndo' ja nlcaa'ñ nnom Tsotyaya na ñ'equiaañ cwii'cheñ na nnteijndeiñ 'o, nquii Espiritu na cwiluiñê na mayuu' na ñequii'cheñ nnc'oomñê ñ'eñdyo'. ¹⁷ Nñ'añ na m'añ cantyja 'naañ tsjoomnancue xocandañ nnto'ñoomna jom, ee tyoonty'iaana jom, meiñ ticata'jnaañ na jom. Sqa 'o cwita'jna'yoyo' jom, ee m'aa'ñê naquii' n'om'yo', ndo' ñequii'cheñ nnc'oomñê ñ'eñdyo'. ¹⁸ Tixocañdiya 'o na macandā, maxjeñ nncwjannda'a na m'a'yoyo'. ¹⁹ Mawaa xjeñ na nla'cuee' nn'añ ja, ndo' jndā jo' taxocant'y'iaana ja. Sqa ñ'eñdyo' 'o ñequii'cheñ na nnc'ooñ'ya, ee nc'e na nncwando'xco, jo' chii mati 'o nlxama'yoyo' na ticantycwii na nntando'yoyo'. ²⁰ Quia na jndā tue'ntyjō xjeñ'ñeeñ nla'no'yoyo' na m'aa'ya ñ'eñ Tsotyā, ndo' 'o m'a'yoyo' ñ'eñdyo, ndo' ja m'aa'ya ñ'eñdyo'. ²¹ Ñ'eeñ juu na matseiljo ñ'oom na matsa'ntjoñ ndo' matseicandā jooñ', tsañ'ñeeñ jnda ntyjeeñ ja. Ndo' ñ'eeñ juu na jnda ntyjii

ja, nquii Tsotyaya candya' ts'oom juu. Ndo' mati ja candya' ts'oo'ya juu, ndo' m'moo'ya cantyja 'na'ya nnom.

²² Tsa' na jndyu Judas, saꞗ nchii Judas Iscariote, matso:

—Ta, ¿chiiu na cwe' ndaa' jâ m'mo'ni cantyja 'na'ni saꞗ ndaa' nn'a'ni tsjoomnancue xocatsa' na ljo'?

²³ T'o Jesús nnom, matsoom:

—Ñee' juu na jnda ntyjii ja maxje' nntseiñ'oom'ñe ñ'oom na maqua'. Nnc'oom Tsotyá na candya' ts'oom tsa'ñee', ndo' nntsquiaꞗcañoo'yâ juu. Nnc'oo'yâ ñ'e'ñe. ²⁴ Ñee' juu na ticajnda ntyjii ja, tsa'ñee' tiñe'catseicanaa' ñ'oom na mañequiaya. Ndo' ñ'oom na matseinã' ndaa'yo' nchii ñ'oom 'ndyo nncoya. Matseixma'na' ñ'oom 'ndyoo Tsotyaya ee jom jñoom ja quii'ntaa'yo'.

²⁵ Ñ'oommei' matseinã' ndaa'yo' yoche' na ndicwa' m'aa'ndyo ñ'e'ndyo'. ²⁶ Saꞗ ja nlcaa'na nnom Tsotyaya na njñoom Espiritu Santo na nnteijndei' o. Juu m'mo'ni ñ'oom ndaa'yo' na maca'na' na nliu'yo'. Ndo' nnts'aa' na nncjaañjoom' n'om'yo' cha'tso ñ'oom na jnda ñetsjoꞗ ndaa'yo'.

²⁷ Ja tjaa'na' ñomtiuu tseixma'ya. Mañequiaya na cala'xma'yo' juuna' naquii' n'om'yo'. Juu na mañequia na cwicanda'yo' t'ma'ti tseixma'na', nchiiti juu na tjaa ñomtiuu c'om nn'a'na na mañequiaa tsjoomnancue. Tiñe'quiandyo' na nntseiñ'ee'ñena' n'om'yo' ljo' cwii nntjom'yo' mei' tila'catyuendyo'. ²⁸ Jnda jndye'yo' na tsjoꞗ ndaa'yo', majo, saꞗ ndyondda'a na m'a'yo'. Xe' na mayuu' jnda nqiu'yo' ja, quia jo' ññequiaana' na nei'yo' mei' na tsjoꞗ na majo ee na m'aa'ni Tsotyaya jo. Jom t'ma'ti cwiluiñê, nchiiti ja. ²⁹ Ndo' je' cwiťjoche' na nliui na ljo' matsjoꞗya ndaa'yo', cha quia na jnda tue'ntyjo juuna' quia jo' nla'yu'yo'.

³⁰ 'Tajndye cwimatseinã'ntyaya ñ'e'ndyo', ee mandyo nquii na cwilui- itquiñe quii' n'om nn'a'ni tsjoomnancuewaañe. Saꞗ tjaa mei'cwii na matseixma'ya na juu jo' nndaꞗ ñleil'uee'ñe na cat'uiina' ja. ³¹ Saꞗ cha nnc'ooliu nn'a'ni tsjoomnancue na m'aa'ya na candya' ts'oo'ya Tsotyá, ndo' na matseicandaꞗ'ndyo cha'tso na matsa'ntjoom ja, mañequiaandyo na nnc'io. Quicantya'yo', cjaaya, caluii'a ñjaa'ñe.

15

Jesús cwiluiñê ts'oo ntjom na mayuu'che'

¹ Ja cwiluiindyó ts'oo ntjom na mayuu' ndo' Tsotyaya cwiluiñê ts'a'na mateix'ee juuna'. ² Matyjee' mei'nquia l'o ts'oo'ñee' na tyool'ana' tã. Saꞗ tcwii l'o ts'oo'ñee' na cwil'ana' tã, matyjee' nque'na' cha majndyefi tã cal'ana'. ³ Mati joo ñ'oom na ma'moo'ni ndaa'yo' maque'lju'na' n'om'yo' cha ya nl'a'yo' ts'iaa' na'ya. ⁴ Jo' chii caljoo'ndyo'tye'yo' cantyja 'na'ya, cha'xe' macwiljoo'ndyotyá'ya ñ'e'ndyo'. Ee cha'xe' ts'o ts'oo xondaꞗ nnts'aa che'nquina' tã xe' ticat'uiina' nquii ts'oo, majo'ti cantyja 'na'yo', mei' xocats'aa'na na nncue' tã nl'a'yo' xe' ticaljoo'ndyo' cantyja 'na'ya.

⁵ Ja cwiluiindyó x'ee ts'oo, ndo' l'o cwiluiindyó l'o ts'oo. 'Ñee' cwii 'o na tye' matseijom'ñe cantyja 'na'ya, ndo' na cwiljoo'ndyo ñ'e'ñe, tsa'ñee'ni jndye cha'cwijom tã nncue' cantyja 'naa'na'. Saꞗ xe' na nnto'ñe cantyja 'na'ya, tjaa'na' ljo' cwii nndaꞗ nnts'aa. ⁶ Ñee' juu na ticaljoo'ñe cantyja 'na'ya, nntquie'na' juu cha'xe' cwyte'nquie' l'o ts'oo, ndo' jo' jo' cwica'na'. Jnda chii cwica'ñee' nn'a'ni l'oo'ñee', cwitioomna joona' quii' chom.

⁷ Xe' cwila'jomndyo'tye'yo' cantyja 'na'ya, mei' ticatsuu' n'om'yo' ñ'oom na mañequiaya, quia jo' cata'yo' nnom Ty'oots'om cha'tso na l'ue n'om'yo',

ndo' nñequiaaⁿ. ⁸ Luaa waa na matseit'maaⁿñena' Tsotyaya, na cantyja 'naⁿyo' jndye tã nncue'. Ee laa'ti' m'moⁿna' na mayuu'cheⁿ cwila'xmaⁿyo' nn'aⁿ na cwila'jomndyo' ñequio ñ'oom na mañequia. ⁹ Cha'xjeⁿ juu Tsotyaya candya' ts'oom ja, mati ja candya' ts'o^onya 'o. Jo' chii caljoo'ndyo'tyeⁿyo' cantyja na m'aaⁿya na candya' ts'o^onya 'o. ¹⁰ Ja matseicandaa'ndyo ñ'oom na matsa'ntjom Tsotyã, ndo' cwiljoo'ndyo cantyja na candya' ts'oom ja. Ñequii'cheⁿ cala'candã'yo' ñ'oom na matsa'ntjoⁿya 'o, ee na nl'a'yo' na ljo', nljoo'ndyo'tyeⁿyo' cantyja na candya' ts'o^onya 'o.

¹¹ Ñ'oommeiiⁿ matseinaⁿya ndaa'yo' cha nla'xmaⁿyo' na neiⁿyo' ñ'eⁿndyo ndo' cha candã'ya nnc'om'yo' na neiⁿyo'. Hasta quiaana' na waljoo'cheⁿ na neiⁿyo' na cwila'candaa'ndyo' yuu na matsa'ntjoⁿya. ¹² Luaa waa ñ'oom na matsa'ntjoⁿ: C'om'yo' na wi' n'om'yo' nc'iaa'yo', cha'xjeⁿ m'aaⁿya na candya' ts'o^onya 'o. ¹³ Tjaa'naⁿ cwii na t'maⁿti na ma'moⁿna' na wi' ts'om ts'aⁿ nc'iaa' cha'na juu ts'aⁿ na nñequiaañe na cue' cwentaa nc'iaa'. ¹⁴ 'O cwiluiindyo' nc'iaaⁿ xeⁿ cwila'candaa'ndyo' na matsa'ntjoⁿya 'o. ¹⁵ Je' tacatsjootyaya na 'o cwiluiindyo' moso. Ee ts'aⁿ na m'aaⁿ moso ticaljeiiⁿ ljo' matseijndaa'ñe patrom 'naaⁿaⁿ. Je' matsjooⁿya na 'o cwiluiindyo' nn'aⁿ na ya ñ'oom ñ'eⁿndyo ee jndã tquiaya na caliu'yo' cha'tso ñ'oom na jndã jndiiaⁿ 'ndyoo Tsotyaya. ¹⁶ 'O nchii tjeii'ndyo' na nla'xmaⁿyo' cantyja 'naⁿya, nnc^o tjeii'ndyo 'o, ndo' jndã ty'ioⁿya ts'iaaⁿ 'o na catsa'yo' ndo' cal'a'yo' yuu na ñenquii'cheⁿ nntseit'maaⁿñena' Ty'o^ots'om. Ee na ljo' nl'a'yo' meiⁿquia ñ'oom na ntaⁿyo' nnom Tsotyã ñequio xueya, jom nñequiaaⁿ. ¹⁷ Luaa ñ'oom na matsa'ntjoⁿya 'o: C'om'yo' na wi' n'om'yo' nc'iaa'yo'.

Ticuee' n'om nn'aⁿ Jesús

¹⁸ 'Quia ticuee' n'om nn'aⁿ tsjoomnancue 'o, cala'noⁿyo' na ja tyuaa'ti t'omna na ticuee' n'omna. ¹⁹ Xeⁿ cwila'xmaⁿyo' cantyja 'naaⁿ tsjoomnancue, nn'aⁿ cwentaa'na' nnc'omna na neiiⁿna 'o cha'xjeⁿ na neiiⁿna nc'iaana, saaⁿ nc'e jndã tjeii'a 'o quii'ntaaⁿna, jo' chii ticala'xmaⁿyo' cantyja 'naaⁿ tsjoomnancue, ndo' jo' na jndoo nn'aⁿ 'o. ²⁰ Cjaañjoom' n'om'yo' ñ'oom na jndã ñetsjoo ndaa'yo', na juu ts'aⁿ na m'aaⁿ moso ticaluiit'maⁿñe cha'xjeⁿ nquii ts'aⁿ na matsa'ntjom jom. Nc'e na cwita'wi' nn'aⁿ ja, mati nnta'wi'na 'o. Ndo' xeⁿ cwila'candaa'ndyena ñ'oom na mañequiaa, quia jo' mati nla'candaa'ndyena ñ'oom na nñe'quia'yo'. ²¹ Cha'tso nmeiⁿ nl'ana 'o cwe' nc'e na la'xmaⁿyo' cwentaya ee ticata'jnaaⁿna nqueⁿ na jñoom ja quii'ntaaⁿna.

²² Xeⁿ nchii na jndyotseinaⁿya ndaana, quia jo' tixocwijndaa' na la'xmaⁿna jnaⁿ. Saaⁿ je' tixocandaaⁿ nluena na ticaliuna na cwila'tjoondyena nnom. ²³ Ee ñeeⁿ juu na jndoo' ja, mati jndoo' tsaⁿñeeⁿ nqueⁿ na cwiluiiñe Tsotyã. ²⁴ Tijoom ñes'aa cwiicheⁿ ts'aⁿ ts'iaaⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ cha'xjeⁿ ts'iaaⁿ na mats'aa. Xeⁿ na nchii ts'iaaⁿmeiⁿ mats'aa, quia jo' tixocwijndaa' na cwila'tjoondyena nnom, saaⁿ je' meiⁿ na jndã ñenty'iaana ts'iaaⁿ na mats'aa cantyjati xjeⁿ na to'a, m'aⁿna na jndooⁿ ja ndo' mati nqueⁿ na cwiluiiñe Tsotyã. ²⁵ Saaⁿ luaa' waa cha catseicandaa'ñena' ñ'oom na teiljeii naquii' ljeii na cwilei'ñ'omna na matsa'ntjomna', na matsona': "Jndooⁿ ja meiⁿ tjaa'naⁿ cwii nnom cantyja 'naⁿya na matseijndaa'ñena' na nl'ana na ljo'."

²⁶ 'Ja nlcaaⁿla nnom Tsotyã na cajñoom Espíritu na cwiluiiñe na mayuu' naquii' n'om'yo'. Quia na jndã tjjeeⁿeⁿ nncwiji'yuu'ñe cantyja 'naⁿya. ²⁷ Ndo' mati 'o nntjei'yuu'ndyo' cantyja 'naⁿya, ee m'aⁿyo' ñ'eⁿndyo xjeⁿ na to'jndyaaⁿ ts'iaaⁿmeiiⁿ.

16

¹ Matso Jesús:

—Ñ'oommeiⁿ jndá seinaⁿ cantyja 'na^{ny}a ndaa^{yo}' cha tintseiquiaanaⁿ 'o. ² Ee nntjeiⁿ nn'aⁿ judíos 'o naquiiⁿ lan'om 'naa^{na}. Ndo' mancueⁿntyjo xjeⁿ na meiⁿquiandyo ts'aⁿ nã nntseicueeⁿ cwiiⁿ 'o nntseitiuutoom na mandintjoom nnom Ty'oots'om na ljo' nnts'aaⁿ. ³ Nmeiⁿ nl'ana cweⁿ nc'e ticala'noⁿ na cantyja 'naaⁿ Tsotyá, meiⁿ cantyja 'naⁿ ja. ⁴ Saa jndá tsjooya ñ'oommeiⁿ ndaa^{yo}' cha quia na nncueⁿntyjo xjeⁿ ñeeⁿ nncjaañjoomⁿ n'om'yo' ñ'oom na jndá tsjoõ ndaa^{yo}'.

Ts'iaaⁿ na nnts'aa Espíritu Santo

'Tícatsjoõ ñ'oommeiⁿ ndaa^{yo}' quia na to'jndyaa ts'iaaⁿ na maleiⁿñ'õ^{ny}a nc'e m'aa^{ny}a ñ'eⁿndyo'. ⁵ Saa je' majolcwa'a na m'aaⁿ nqueⁿ na jñoom ja quiiⁿntaa^{yo}', ndo' meiⁿcwiiⁿ 'o tyoowaxeⁿ nqõⁿ yuu jo. ⁶ Saa cweⁿ ee na tsjoõ ñ'oommeiⁿ ndaa^{yo}', jo' na jeeⁿ ndya' chjooⁿ n'om'yo'. ⁷ Saa ñ'om na mayuuⁿ matsjooya ndaa^{yo}', maxjeⁿ nnteijndeitinaⁿ 'o xeⁿ joya. Ee xeⁿ ticjo, nqueⁿ na nnteijneiⁿ 'o ndo' na ñnequiaaⁿ na t'maⁿ n'om'yo' tixocwjee'cañoom 'o. Ndo' na nncjo, njñõõ^{ny}a jom na ññoom na m'aⁿyo'. ⁸ Ee quia na jndá tyjee'cañoom, nnts'aaⁿ na nlco'tiana' nquiiⁿ nn'aⁿ na la'xmaⁿ na jnaⁿ ndo' na cala'noⁿ na na c'omna cantyja na maty'iomyana' ndo' na nncu'xeⁿ Ty'oots'om joona. ⁹ M'mqõõⁿ na la'xmaⁿ nn'aⁿ jnaⁿ cweⁿ nc'e na tiñe'cala'yuaⁿ na ñ'eⁿndyo. ¹⁰ Ndo' m'mqõõⁿ chiuu waa na maty'iomyana' na c'omna nc'e jo na m'aaⁿ Tsotyá ndo' taxocanty'iaatina ja. ¹¹ M'mqõõⁿ chiuu na nncu'xeⁿ Ty'oots'om nn'aⁿ ee na jndá tu'xeⁿñe nquiiⁿ na cwiluiitquieñe tsjoomnancuewaañe.

¹² 'Ndo' niom jndye nt'omcheⁿ ñ'oom na macaⁿ na na catsjooya ndaa^{yo}', saa tileicala'noⁿyo' joo ñ'oomñeeⁿ je'. ¹³ Saa quia na nncwjee'cañoom juu Espíritu na cwiluiiñe na mayuuⁿ, juu nncjaa'moⁿ ndaa^{yo}' cha'tso ñ'oom na mayuuⁿ ee nchiiⁿ nntseineiⁿ cantyja 'naaⁿ nquiiⁿ, nntseineiⁿ ticwii cwii ñ'oom na mandii na matseineiⁿ Ty'oots'om. Ndo' m'moⁿ ndaa^{yo}' naⁿ na quia nluii. ¹⁴ Juu nntseit'maaⁿñe ja, ee nncõ'ñom cha'tso ñ'oom na ñe'catseicandiyya 'o, ndo' m'moⁿ joona' ndaa^{yo}'. ¹⁵ Cha'tso na matseixmaⁿ cwentaa' Tsotyá macwentaya joona'. Cweⁿ nc'e jo' na tsjoõ na nncõ'ñom juu Espíritu cha'tso ñ'oom na ñe'catseicandiyya 'o ndo' m'moⁿ joona' ndaa^{yo}'.

Juu na chjooⁿ n'om'yo' nntseicwaqueⁿ na na neiⁿyo'

¹⁶ 'Chjootindyo cwii ñ'aⁿtya ñ'eⁿndyo', ndo' jndá jo' taxocanty'ia'yo' ja. Ndo' ndañquia chjootindyo cwii nnty'ia'ti'yo' ja, cweⁿ nc'e nncjo na m'aaⁿ Tsotyá.

¹⁷ Jndá tsoom ñ'oommeiⁿ cwantindyô já nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñe ts'iaaⁿ na mach'eeⁿ l'uuyâ ndaaⁿ ntyjaayâ:

—¿Chiuu ñeca'moⁿ ñ'oomwaa' na matseineiⁿ ndaa^yâ, na chjootindyo cwii ñ'eⁿtyeeⁿ ñ'eⁿndyo, ndo' xeⁿ jndacheⁿ taxocanty'iaa'ya jom, ndo' ndañquia jo' chjootindyo cwii nnty'iannda'a jom? Ndo' na tsoom cweⁿ nc'e na wjaⁿ na m'aaⁿ Tsotyeⁿ.

¹⁸ L'uutyayâ:

—Juu ñ'oomwaa' na chjootindyo na tsoom, ¿ljo' ñe'ca'moⁿ na'? Ticala'noõⁿâ ñ'oom na matseineiⁿ.

¹⁹ Ndo' sei'noⁿ Jesús na ñe'cata'x'eendyotyayâ ñ'oomwaa' nnoom. Quia jo' matsoom ndaa^yâ:

—¿Aa cwita'xe'yo' ndaaⁿ ntyjee'yo' cantyja ñ'oommeiⁿ na matsjoõ na chjootindyo meiⁿ taxocanty'ia'yo' ja, ndo' ndañquiacheⁿ na chjootindyo quia jo' nnty'ia'nda'yo' ja? ²⁰ Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjooya ndaa^{yo}', joo

nn^a na m^a cantyja 'naaⁿ tsjoomnancue, ñequio na neiiⁿna nnty'iaana ljo' nntjoⁿ. 'Naⁿ na nntjoⁿ nnts'aana' na 'o nntyuee'yo' na matseichjoo'na' n'om'yo', sãa juu na chjoo' n'om'yo', xeⁿ jndacheⁿ nntseicwaqueⁿna' na nnc'oom'yo' na neiⁿyo'. ²¹ Manquiu'yo' cwii yuscu quia manntseincuii, maquiina' juu, cwe' ee jnda tue'ntyjo xjeⁿ na nntseincuii. Sãa quia na jnda tuiiñe yu'ndaa, cwitsuu' ts'oom na tquiina' jom, ee m'aaⁿ na neiⁿeⁿ na jnda tuiiñe yu'ndaa. ²² Maluaa' matseijomna' 'o. Je' m'aⁿyo' na chjoo' n'om'yo', sãa quia na nnty'iannda'a 'o, quia ljo'cheⁿ ññequiaana' na neiⁿyo'. Ndo' xjeⁿñeeⁿ meiⁿcwii ts'aⁿ xocandaã nncwji' na neiⁿyo'.

²³ 'Juu xuee'ñeeⁿ, taxocaⁿna' na nnta'xe'ti'yo' ñ'oom nooⁿ. Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjoo ndaa'yo', cha'tso na ntaⁿyo' nnom Tsotyaya cha catseit'maaⁿñena' ja, jo' ññequiaaⁿ na nda'yo'. ²⁴ Hasta xjeⁿ je'cheⁿ tyooocaⁿna' na candu'yo' na catseit'maaⁿñena' ja joo ñ'oom na nntaⁿyo' nnoom. Sãa je' cal'a'yo' na ljo' quia jo' nnto'ñoom'yo' ñ'oom na cwilatyo'ondyo', cha ññequiaana' na candaã'ya na neiⁿyo'.

Jnda jna'ndyo ñequio na matseixmaⁿ tsjoomnancue

²⁵ 'Jnda seinãⁿ ñ'oommeiⁿ ndaa'yo' na cwe' tjañoom'. Sãa manncue'ntyjo xjeⁿ na taxocatseinãⁿ ndaa'yo' ñ'oom na cwe' wjaañoom', ee nntseinãⁿ ndaa'yo' ñ'oom na ndyeyu cantyja 'naaⁿ Tsotyã. ²⁶ Ndo' juu xjeⁿñeeⁿ, nntaⁿyo' nnoom ñequio xueya cha catseit'maaⁿñena' ja. Ndo' quia ljo'cheⁿ meiⁿ taxocaⁿna' na nntseity'oondyo nnom jom na ññequiaaⁿ ñ'oom na cwitaⁿyo', ²⁷ ee manquiti Tsotyaya m'aaⁿ na candya' ts'oom 'o, nc'e na jnda nquiu'yo' ja ndo' jnda macwilayu'yo' na jnaaⁿya na m'aaⁿ. ²⁸ Ja jnaaⁿya na m'aaⁿ, tyja'cañooⁿya tsjoomnancuewaa. Ndo' je' je' ma'ndiya juuna' na manncjocwã'a na m'aaⁿ.

²⁹ Quia jo' jã nn^a na cwilajomndyo ñ'eⁿñê l'uuyã:

—Je' ndyeyu matsei'neiⁿ, nchii cwe' ñ'oom na wjaañoom'. ³⁰ Je' macwila'nooⁿã na 'u cha'tso ntyji' meiⁿ ticaⁿna' na nnta'x'aãtyayã njom'. Jo' chii cwilayu'ã na mayuu' na jnaⁿ na m'aaⁿ Ty'oots'om.

³¹ T'o Jesús ndaãyã, matsoom:

—Je' cwila'tiuu'yo' na cwilayu'yo'. ³² Sãa manncue'ntyjo xjeⁿ, ndo' je' cwiwe'ntyjona' na nnt'oom'ndyo'. Cwii ndo' cwiindyó nnts'a'yo' na waa w'a'yo' ndo' n'ndye'yo' ja na ñenco. Sãa tiñenco m'aaⁿya, ee nquii Tsotyaya m'aaⁿñê ñ'eⁿndyo. ³³ Jnda seinãⁿya ñ'oommeiⁿ ndaa'yo' cha cantyja na cwilajomndyo' ñ'eⁿndyo meiⁿcwii ñomtiu tanc'oom. Ñequii' nawl' nntjom'yo' na m'aⁿyo' tsjoomnancue, sãa c'om't'maaⁿndyo' n'om'yo', ee jnda jna'ndyo ñequio juu na matseixmaⁿ tsjoomnancue.

17

Mateijndei Ty'oots'om nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús

¹ Jnda na seiñeⁿ Jesús ñ'oommeiⁿ, jlundaãñê cañoom'luee. Matsoom:

—Tsotyaya, jnda tue'ntyjo na nluu cha'tso na teijndaaⁿ cantyja 'na'ya. Je' catseit'maaⁿndyu' ja na cwiluiindyó Jnda', cha mati ja nntseit'maaⁿndyo 'u. ² Ee 'u jnda tqueⁿ na waa na jndo na matseixmaⁿya jo ndaa cha'tso nn'aⁿ tsjoomnancue na ticwii cwii ts'aⁿ na mañequiaaⁿ l'ooyã na ññequiaaⁿ na tseixmaⁿ na ticantycwii na wando'. ³ Luaa waa na nntseixmaⁿ ts'aⁿ na ticantycwii na wando' aĩmaaⁿaⁿ, na catsei'nooⁿ'o na ñennu'cheⁿ cwiluiindyú Ty'oots'om na mayuu' ndo' mati na ja Jesús cwiluiindyó Cristo na ñjom' ja quii'ntaaⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue.

⁴ Ja jndā seit'maaⁿndyo 'u quii'ntaaⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue. Ndo' majndā mamañequiaandyo na c'io cwentaa nn'aⁿ, mañejuu ts'iaaⁿñeeⁿ na tquiaa' nōoⁿ na cats'aa. ⁵ Ndo' je' je' 'u Tsotyaya, catseit'maaⁿndyu' ja cha'xjeⁿ na cwiluiit'maⁿndyu' yuu na m'aaⁿ, na juu jo' matseixmaⁿya ñ'eⁿndyu' cwii tjocheⁿ na nncuaa tsjoomnancue.

⁶ Ndaa nn'aⁿ na m'aⁿ tsjoomnancue na tquiaa' joona l'oo, jndā t'mooⁿya chiuu cwiluiindyū'. Tyom'aⁿna cwentā', ndo' tquiaa' na cwila'xmaⁿna cwentaya. Joonā cwila'wena ñ'oom naya 'naⁿ ndo' cwila'candāna juuna'.

⁷ Ndo' macwila'noⁿna na cha'tso na cwicandāa mats'aa, ñennca' tquiaa' na matseixmaⁿya na ljo'. ⁸ Ee ñ'oom na tsu' nōoⁿya, jndā tquiaa' joona' ndāana. Ndo' joona jndā to'ñoomna ñ'oom'ñeeⁿ. Cwila'noⁿna na mayuu'cheⁿ jnaaⁿya na m'aaⁿ, ndo' cwila'yu'na na 'u jñom' ja quii'ntaaⁿ nn'aⁿ.

⁹ Macaⁿa naya njom' cantyja 'naaⁿna, nchii cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue. Ja macaⁿa na catejindei' joo na jndā tquiaa' l'ooⁿya, ee cwila'xmaⁿna cwentā'. ¹⁰ Cha'tsondye joona na la'xmaⁿna cwentaya, mati la'xmaⁿna cwentā'. Ndo' joona na la'xmaⁿna cwentā', mati la'xmaⁿna cwentaya, ndo' matseit'maaⁿñena' ja cantyja 'naaⁿna.

¹¹ Je' taxoc'ooⁿtya tsjoomnancue, sã joo na m'aⁿ cwiljoo'ndyena juuna', ee ja jonlcwā'a na m'aaⁿ. 'U Tsotyaya na lju' cwiluiindyū', catsa' cwentā na m'aⁿ na jndā tquiaa' l'oo ñequio juu najndei na matsei'xmaⁿ cha nnts'aana' ñe'cwii nla'xmaⁿna cha'xjeⁿ jaa ñe'cwii cwilaxmaaⁿya.

¹² Yocheⁿ na tyom'aaⁿya naquii'ntaaⁿ na m'aⁿ na jndā tquiaa' l'oo, tyots'aa cwentā joona ñequio najndei na matsei'xmaⁿ nncu'. Ndo' mei'cwiindyena ticatsuuñe, macandā tsunde joo ts'aⁿ na matseixmaⁿ na catsuuñe, cha na catseicandāñena' ñ'om' na teiljei.

¹³ Sã je' na nncjolcwā'a na m'aaⁿ. Ndo' matseinaⁿya ñ'oommeii' yocheⁿ na ndi m'aaⁿya tsjoomnancuewaañe, cha juu na m'aaⁿya na neiⁿya, candāa' nla'xmaⁿna juuna'.

¹⁴ Jndā tquiaa' ñ'oom naya 'naⁿ ndāana, sã nn'aⁿ tsjoomnancue ticue' l'om joona ee ticala'xmaⁿna cantyja 'naaⁿ tsjoomnancue, cha'xjeⁿ ja mei' ticatseixmaⁿya cantyja 'naaⁿna'. ¹⁵ Nchii macaⁿa na cwji' joona tsjoomnancue, sã na cwañom' joona ljo' na ñe'cats'aa tsa'jndii ñ'eⁿndyena. ¹⁶ Joonā ticalaxmaⁿna cantyja 'naaⁿ tsjoomnancue cha'xjeⁿ ja mei' ticatseixmaⁿya cantyja 'naaⁿna'. ¹⁷ Queⁿ joona na cwiluiindyena na lju' n'omna nc'e ñ'oom na mayuu'. Juuna' cwiluiiñena' na mayuu'.

¹⁸ Cha'xjeⁿ na jñom' ja na jndyoⁿ tsjoomnancue, mati majñooⁿya joona na c'oocatjei'yuu'ndyena ndāa nn'aⁿ tsjoomnancue. ¹⁹ Ee nc'e joona maquaⁿ che'nncō na lju' ts'ooⁿ jo njom' cha mati nlqueⁿlju'na' n'omna nc'e ñ'oom na mayuu'.

²⁰ Ndo' nchii macandā macaⁿa cantyja 'naaⁿ joo na m'aⁿ. Mati macaⁿa na catejindei' joo nn'aⁿ na quia nla'yu' ñ'eⁿndyo nc'e ñ'oom na quia nntjei'yuu'ndyena ²¹ cha ñe'cwii nla'xmaⁿna, cha'xjeⁿ 'u Tsotyaya ñe'cwii cwiluiindyū' ñ'eⁿndyo, ndo' ja ñe'cwii cwiluiindyū' ñ'eⁿndyu'. Ee na ljo' mati joona ndāa nla'xmaⁿna na ñe'cwii cwiluiindyena ñequiondyo jaa. Quia jo' nla'yu' nn'aⁿ tsjoomnancue na 'u jñom' ja. ²² Juu na tquiaa' na matseit'maaⁿñena' ja, mati tquiaa' jo' na cala'xmaⁿna, cha na ñe'cwii cala'xmaⁿna cha'xjeⁿ jaa ñe'cwii cwila'xmaaⁿya. ²³ Ja m'aaⁿya ñ'eⁿndye joona, ndo' 'u m'aaⁿ ñ'eⁿndyo ja cha nnts'aana' na ñe'cwii cwila'xmaⁿna. Ndo' na ljo' nla'noⁿ nn'aⁿ na 'u jñom' ja, ndo' na candya' ts'om' joona cha'xjeⁿ na candya' ts'om' ja.

²⁴ 'U Tsotyaya m'aaⁿ na candya' ts'om' ja cwii tjocheⁿ na tqueⁿ tsjoomnancue. L'ue ts'ooⁿ na na m'aⁿ na jndā tquiaa' l'ooⁿya, c'omna yuu na m'aaⁿya ñ'eⁿndyu'. Ee quia ljo'cheⁿ ndāa juu na matseit'maaⁿñena' ja na tquiaa' na matseixmaⁿya. ²⁵ Tsotyaya 'u na cwiluiindyū' na maty'iomyana',

nn'aⁿ na la'xmaⁿna cantyja 'naa^m tsjoomnancue ticala'noⁿna cantyja 'na^m, saa ja mawajnaⁿa 'u ndo' na^ma^m cwila'noⁿna na 'u jñom' ja. ²⁶ Jnda t'moo^oya cantyja 'naⁿ ndaana, ndo' m'moo^otyaya jo' ndaana. Luaa' nnts'aa cha juu na m'aaⁿ na candya' ts'om' ja, mati nlxmaⁿna juuna'. Ndo' mati nnc'oo^oya ñ'eⁿndye joona.

18

Ooñ'omna Jesús na praso

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53)

¹ Jnda na seineiⁿ Jesús ñ'oommeiⁿ nnom Ty'ooots'om, mana jlueeⁿeⁿ jo' jo' ñ'eⁿndyô ja na cwilajomndyô ñ'eⁿñê. Tei'ty'ioo^o'â tsjo' Cedrón. Squiaayâ cwii joo yuu waa cwii ntjom, jo' jo' santyjoo^yâ na tjaqueⁿeⁿ. ² Ndo' Judas, juu x'iaayâ na tquiaa cwenta jom, mati mantyjii jo' jo', ee majndye ndii' ñesaayâ jo' jo' ñ'eⁿ Jesús. ³ Quia jo' Judas'ñeeⁿ, to'ñoom cwii tmaaⁿ sondaro ñ'eⁿ nt'om nn'aⁿ na cwindye'ntjom ndaa ntyee na cwiluitquiendye, ndo' mañ'eeⁿ nt'om nn'aⁿ tmaaⁿ fariseos. Tjachom naⁿñeeⁿ jo' jo'. Ty'echona lioochom ndo' chom nlca ñ'eⁿ l'o ts'iaaⁿ ntia'. ⁴ Ndo' Jesús, nc'e na mantyjeeⁿ cha'tso na mawaa xjeⁿ na nntjoom, tjacatjomñê naⁿñeeⁿ. Tax'eeⁿ ndaana, matsoom:

—¿Ñeeⁿ juu cwil'ue'yo'?

⁵ T'oo^ona, jlueⁿa:

—Cwil'uaayâ Jesús na jnaⁿ Nazaret.

Matsoom:

—Maja luaa jo'.

Ndo' mati Judas na tquiaa cwenta jom, mañ'eⁿ ñequio naⁿñeeⁿ. ⁶ Ndo' quia tso Jesús: “Maja luaa jo'”, seilcwe'ntyana'na' joona hasta xjeⁿ nomtyuaacheⁿ tquiaandyena. ⁷ Quia jo' tax'eeñenda' Jesús ndaana:

—¿Ñeeⁿ juu cwil'ue'yo'?

Ndo' joona t'oo^onnda'na nnoom:

—Jesús tsaⁿ na jnaⁿ Nazaret.

⁸ T'o Jesús ndaana:

—Jnda tsjoo^ya, maja luaa jo'. Jo' chii xeⁿ ja cwil'ue'yo', ca'ndye'yo' na^maⁿ na nnc'oo^ona.

⁹ Luaa' tuui cha catseicandaa'ñena' ñ'oom na tsoom quia seineiiⁿ nnom Tsoyeeⁿ. Tsoom: “Nn'aⁿ na jnda tquiaa' l'oo^ya, meiⁿcwiindye joona títseicatsuuya.” ¹⁰ Quia jo' Simón Pedro tjei'ñoomñê xjo na maleiñ'oom. Seiquiee'ñê ts'aⁿ na jndy Malco. Tyjeeⁿ tsua'qui tsaⁿñeeⁿ ntjyaya. Juu tsaⁿñeeⁿ mosoo' tyee na cwiluitquieñe. ¹¹ Matso Jesús nnom Pedro:

—Cwja'ndyunnada' xjo' quii' tjaⁿwaa'na'. ¿Aa matseitiuu' na ticaty'iomyana' na catjo^oya nawi' t'maⁿ na seijndaa'ñe Tsoyaya na nntjo^o?

Ty'eñ'omna Jesús na m'aaⁿ tyee na cwiluitquieñe

(Mt. 26:57-58; Mr. 14:53-54; Lc. 22:54)

¹² Quia jo' sondaro'ñeeⁿ ñequio capeitaⁿ na cwiluitquieñe ndaana ñequio naⁿñeeⁿ na cwindye'ntjom ndaa ntyee na cwiluitquiendye ndaa nn'aⁿ judíos, t'uena Jesús, jla'tyeⁿna jom. ¹³ Ty'eñ'omjndyeena jom na m'aaⁿ Anás, xeeⁿ tyee na jndy Caifás na cwiluitquieñe chu'ñeeⁿ. ¹⁴ Majuu Caifás'ñeeⁿ jnda seijnoo^on' n'om nc'iaaⁿaⁿ nn'aⁿ judíos'ñeeⁿ na yaticheⁿ na cwii ts'aⁿ cue' cwentaa cha'tsondye joona.

Macwji'ñe Pedro cantyja 'naaⁿ Jesús

(Mt. 26:69-70; Mr. 14:66-68; Lc. 22:55-57)

15 Wendyô já, nquii Simón Pedro ñ'eⁿ ja Juan saantjoojâ nanqueⁿ naⁿñeeⁿ. Juu tyee na cwiluitquieñe mawajnaⁿaⁿ ja. Macwe' jo' tjoquia^a tach'eⁿ waa' tyee'ñeeⁿ xjeⁿ na ty'eñ'omna Jesús jo' jo'. 16 Saa Pedro tjawintyjeeⁿeⁿ 'ndyoots'a tatiom. Jo' chii ja na mawajnaaⁿ tyee na cwiluitquieñe, jluii'a ch'eⁿ, seinaⁿ nnom yuscu na mach'ee cwenta 'ndyoots'a'ñeeⁿ. Ndo' juu tquiaa ñ'oom' na jndyoquiee' Pedro tach'eⁿ w'aa. 17 Ndo' tax'ee yuscu'ñeeⁿ nnom Pedro:

—¿Aa nchii 'u cwii joona na matseijomñe ñ'oom na mañequiaa tsaⁿm'aaⁿ?
T'o Pedro matsoom:

—Nchii jo' ja.

18 Ndo' nn'aⁿ na cwindye'ntjom w'aa'ñeeⁿ, ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwil'a cwenta wats'om, jnda jla'cw'aana ñoom. Meintyjee'na na cwila'windyena, ee jeeⁿ teiⁿ. Ndo' mati meintyjee' Pedro quii'ntaa'na, matseiwine ñ'eⁿndyena.

Mawax'ee tyee na cwiluitquieñe ñ'oom nnom Jesús

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Lc. 22:66-71)

19 Ndo' nquii tyee na cwiluitquieñe ndaa ntyee, tax'eeñe nnom Jesús 'ñeeⁿ já nn'aⁿ na cwilajomndyô ñ'eⁿñe ts'iaaⁿ na mach'eeⁿ, ndo' mati chiuu waa ñ'oom na tyoñequiaaⁿ. 20 T'o Jesús matsoom:

—Ñequi'cheⁿ ñequio na jndoo' nn'aⁿ tyotseinaⁿya. Ndo' na tyo'mooⁿya ndaa nn'aⁿ judíos naquii' lan'om 'naa'na ñequio wats'om t'maⁿ yuu na cwitjomndyena. Meiⁿcwii ñ'oom tyootseinaⁿ na cwe' ñe'we ndyee ts'aⁿ ndii.

21 Na mawaxe' nooⁿ, ¿chiuu na ticwaxe' ndaa nn'aⁿ na jnda ñejndyena ñ'oom na mañequiaya ljo' ñetsjoq? Naⁿñeeⁿ nquijndaa'ndyena ñ'oom na ñet'mooⁿ.

22 Ndo' quia na jnda tso Jesús ñ'oomwaa', cwii naⁿñeeⁿ na cwil'a cwenta wats'om na tyom'aⁿ jo' jo' tquiaa tsaⁿñeeⁿ nda' watmeiⁿ jom. Tso tsaⁿñeeⁿ nnoom:

—¿Aa laa'ti' maw'o' 'ndyoo nquii ts'aⁿ na cwiluitquieñe ndaa ntyee cwen-taaya?

23 T'o Jesús, matsoom:

—Xeⁿ tia ñ'oom na matsjoq, cwji'yuu'ndyu' cantyja 'naaⁿ ñ'omtia'ñeeⁿ, saa xeⁿ ñ'oom na maty'iomyana' matseinaⁿ, tis'a na macwja' ja.

24 Quia jo' seicwanom Anás Jesús na ndi chu'tyeⁿñe l'o Caifás, tyee na cwiluitquieñe ndaa nn'aⁿ judíos.

Macwji'ñennda' Pedro cantyja 'naaⁿ Jesús

(Mt. 26:71-75; Mr. 14:69-72; Lc. 22:58-62)

25 Yocheⁿ na meintyjee' Pedro 'ndyoo chom na matseiwine, ta'x'eena nnoom:

—Ndo' 'u je', ¿aa nchii macwii nquiee naⁿñeeⁿ na cwilajomndyo' ñ'eⁿñe?

Saa jom tjei'ñe, tsoom:

—Nchii jo' ja.

26 Ndo' jo' jo' m'aaⁿ cwii ts'aⁿ na mach'ee ts'iaaⁿ 'naaⁿ tyee na cwiluitquieñe ndaa ntyee. Juu tsaⁿñeeⁿ mann'aaⁿaⁿ ts'aⁿ na tyee Pedro tsua'qui. Matso tsaⁿñeeⁿ nnom Pedro:

—¿Aa nchii nty'iaya 'u na ñ'eⁿ ñ'eⁿñe yuu waa ntjom?

27 Saa Pedro tjei'ñennaⁿaⁿ. Ndo' mañoom' seixuaa caxtijndyo.

Nn'aⁿ judíos tioona cwenta Jesús l'o Pilato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Lc. 23:1-5)

28 Quia jo' ty'eñ'om nn'aⁿ judíos Jesús, jnaⁿna waa' Caifás, tquiena w'aa yuu na mac'eⁿ gobiernom. Ndo' ndicwaⁿ cwitsjoom xjeⁿñeeⁿ. Saa tic'ooquie'

nn'aⁿ judíos naquii' wats'iaaⁿ 'naaⁿ gobiernom cha tints'aana' na tilju' laxmaⁿna, ee xeⁿ na ljo' tixonquiaana' na wanaaⁿ na nla'jomndyena xuee na cwitzuina catsmaⁿ chjoo. ²⁹ Jo' chii jlui' Pilato quii' w'aa'ñeeⁿ tjatseineiiⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ. Tsoom:

—¿Ljo' ñ'oom cwiqueⁿyo' nacjoo' tsaⁿs'am'aaⁿ?

³⁰ Joona t'ooⁿna nnoom:

—Xeⁿ nchii ts'aⁿ na tia ts'aⁿñe jom, xonquiooñ'ooⁿyâ jom na m'aaⁿl.

³¹ Ndo' tso Pilato ndaaⁿ judíos'ñeeⁿ:

—Ncjo'yo' catsaañ'om'yo' jom. Catu'xeⁿyo' jom cantyja 'naaⁿl jeei 'naⁿyo' na waa.

T'ooⁿ naⁿñeeⁿ nnoom:

—Tjaa'naⁿ najndaaya na nlacuaaⁿâ ts'aⁿ.

³² Luaa' tuii cha catseicandaaⁿñena' ñ'oom na seineiⁿ Jesús na t'mooⁿ cwaan' cwii nnom na nntseicuee'na' jom. ³³ Ndo' tjaquiee'nnda' Pilato quii' wats'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ. Tax'eeñeⁿ nnom Jesús:

—¿Aa 'u cwiluiindyⁿ Rey cwentaa nn'aⁿ judíos?

³⁴ T'o Jesús, matsoom nnom:

—¿Aa luaa' matsu' ee na matsei'noⁿl cheⁿnnuⁿ? Oo, ¿aa m'aⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwilue na ljo' cantyja 'naⁿya njom'?

³⁵ T'o Pilato, matsoom:

—Ja nchii ts'aⁿ judío ja. Manquiee nn'aⁿ ndyua' ñequio nn'aⁿ na cwiluitquiendye ndaaⁿ ntyee 'naⁿyo', joona tquiiana cwentaa 'u l'ooⁿya. ¿Ljo' sa'?

³⁶ T'o Jesús nnoom:

—Juu na cwiluiindyⁿ na catsaⁿntjoⁿya, nchii cantyja 'naaⁿl tsjoomnancuewaañe na matseixmaⁿna'. Ee xeⁿ cwiluiñena' na ljo', quia jo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿndyoⁿ nl'ana tia' cha na tiñequiaa ts'aⁿ cwentaa ja luee nn'aⁿya nn'aⁿ judíos, saaⁿ nchii cantyja 'naaⁿl tsjoomnancue tseixmaⁿya na catsaⁿntjoⁿ.

³⁷ Ndo' tax'ee Pilato nnoom:

—Quia jo', ¿Aa cwiluiindyⁿ rey?

T'o Jesús, matsoom nnom:

—Maxjeⁿ jo' cwiluiindyⁿ. Macwe' jo' na tuiindyⁿ na jndyoⁿ tsjoomnancue, cha cwji'yuu'ndyo ñ'oom na mayuu'. Ticwii cwii ts'aⁿ na matseijomñe ñ'oom na mayuu'ñeeⁿ, tsaⁿñeeⁿ mandii ñ'oom na mañequiaya.

³⁸ Tax'eeñe Pilato nnom Jesús:

—¿Ljo' jo' na cwiluiñena' na mayuu'?

Teijndaa'tyeⁿ na cue' Jesús

(Mt. 27:15-31; Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25)

Ndo' jndâ na tso Pilato na luaa', jlui'nnaaⁿaⁿ jo ndaaⁿ nn'aⁿ judíos. Tsoom ndaana:

—Tjaa jnaⁿ tseixmaⁿ tsaⁿm'aaⁿl. ³⁹ Saa mawaa costumbre quii'ntaaⁿyo' na catseicandyaandyⁿ cwii prašo na nntiooⁿ juu luee'yo' xuee na cwitzuie'yo' catsmaⁿ chjoo. Quia jo' ¿aa l'ue n'om'yo' na nntseicandyaandyⁿ juu rey na matseixmaⁿ na catsaⁿntjom 'o?

⁴⁰ Ndo' jla'xuaana, jluena:

—Nchii tsaⁿm'aaⁿl. Catseicandyaandyⁿ Barrabás.

Luaa' ñ'oom taⁿ naⁿñeeⁿ. Ndo' juu Barrabás'ñeeⁿ, tsaⁿcanch'ue jo'.

19

¹ Quia jo' saⁿntjom Pilato na catjaa' sondaro Jesús. ² Ndo' sondaro'ñeeⁿ l'ana tsei nioom, jndâ chii tiomna juuna' xqueⁿ Jesús, ndo' jla'cweena jom

cwii liaatco colo catsioo'. ³ Ndo' ty'entyjaa' nt'om sondaro'ñeeⁿ jom. Cwe'tyoncona, jluena:

—Caluit'maⁿndyu' 'u Rey na cwiluiindyu' na catsa'ntjom' nn'aⁿ judíos. Ndo' tyotmeiⁿ'na nda' watmeiⁿ nnoom.

⁴ Jnda' jo' jlui'nnda' Pilato jo ndaana. Matsoom:

—Canty'ia'yo', macwji'a jom jo ndaa'yo' cha queⁿ'yo' cwenta meiⁿcwii jnaⁿ ticatseixmaaⁿ.

⁵ Xjeⁿ'ñeeⁿ jlui' Jesús jo ndaana na ñjom tsei nioom xqueeⁿ, ndo' cweⁿ liaatco colo catsioo'. Tso Pilato ndaana:

—Luaañe tsaⁿ's'am'aaⁿ.

⁶ Ndo' ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwil'a cwenta wats'om, quia nty'iaana Jesús, jla'xuaana:

—Caty'iom' jom ts'oom'naaⁿ. Caty'iom' jom ts'oom'naaⁿ.

T'o Pilato ndaana, matsoom:

—Ncjo'yo' cato'ñoom'yo' jom ndo' caty'iom'yo' jom ts'oom'naaⁿ ee jnda' ljeiya na meiⁿcwii jnaⁿ ticatseixmaaⁿ.

⁷ T'oqonnda' nn'aⁿ judíos nnoom, jluena:

—Mawaa ljeii na cwileiñ'oqⁿya, ndo' cantyja 'naaⁿ juuna' matsa'ntjomna' na cueeⁿ'eⁿ ee na toom na Jnda Ty'oqots'om cwiluiiñe.

⁸ Jnda' na jndii Pilato ñ'oommeiⁿ, seicaty'uetina' jom. ⁹ Ndo' tjaquiee'naaⁿ'aⁿ wats'iaaⁿ 'naaⁿ'aⁿ. Tax'eeñe' ndyoo Jesús:

—¿'U yuu jnaⁿ'yu'?

Saa Jesús meiⁿcwii ñ'oom tic'oqⁿ.

¹⁰ Jo' chii matso Pilato nnoom:

—¿Chiuu na tic'o' ndyo? Ja waa na jndo' na nntseicandyaandyo 'u, oo na nnty'iqⁿya 'u ts'oom'naaⁿ.

¹¹ T'o Jesús, matsoom:

—Xeⁿ nchii Ty'oqots'om tquiaa na jndu' tjaa meiⁿcwii na ndaana nntsa' ñ'eⁿndyo. Macwe' jo' juu ts'aⁿ na tio ja l'o' mat'maⁿti jnaaⁿ mawaa.

¹² Quia na jndii Pilato ñ'oomwaa', seijneiⁿ na nntseicandyaañe Jesús. Saa nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ndaana nn'aⁿ judíos jla'xuaana:

—Xeⁿ nntseicandyaandyu' tsaⁿm'aaⁿl, tiñe'catseix'iaa'ndyu' ñequio César, tsaⁿma'ts'iaaⁿ t'maⁿ, ee meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na ñe'caluiiñe rey cha'na tsaⁿm'aaⁿl, mawjaa nacjoo' César.

¹³ Ndo' jnda' na jndii Pilato ñ'oommeiⁿl, tjeiiⁿ'eⁿ Jesús jo ndaana. Tjacjom ntio 'naaⁿ'aⁿ cwii joo na jndyu Nataa Ljo' yuu quicu'xeeⁿ ñ'oom. Ñequio ñ'oom na cwila'neiⁿ nn'aⁿ judíos jndyuna' Gabata. ¹⁴ Ndo' juu xuee'ñeeⁿ, xuee na cwilajndaa'ndyo jaa nn'aⁿ judíos na nntquiagaya catsmaⁿ chjoo. Tuii na luua' cha'na quiajmeiⁿl. Quia jo' matso Pilato ndaana nn'aⁿ judíos'ñeeⁿ:

—Canty'ia'yo', luaañe rey na tseixmaⁿ na nntsa'ntjom 'o.

¹⁵ Saa naⁿ'ñeeⁿ jla'xuaana:

—Catseicue' jom. Catseicue' jom. Caty'iom' jom ts'oom'naaⁿ.

Matso Pilato ndaana:

—Nquii rey na nntsa'ntjom 'o, ¿aa maxjeⁿ caty'iqⁿya jom ts'oom'naaⁿ?

Ntyee na cwiluiitquiendye t'oqⁿna, jluena:

—Jâ tjaa'naⁿ cwiicheⁿ rey na catsa'ntjom jâ, macanda nquii César.

¹⁶ Quia jo'cheⁿ tquiaa Pilato Jesús ndaana naⁿ'ñeeⁿ na caty'ioomna jom ts'oom'naaⁿ. Ndo' mana ty'eñ'omna jom.

Ty'ioom sondaro Jesús ts'oom'naaⁿ
(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43)

17 Quia jo' tjachuu Jesús ts'oom'naa' cwentaa'na' cwii joo na jndyuna' Tsei'xque' Ts'oo. Ñequio ñ'oom na cwila'nei' nn'a' judíos jndyuna' Gólgota. 18 Ndo' jo' jo' ty'ioomna jom ts'oom'naa'. Ndo' mati ty'ioomna cwiiche' we ts'a' noom'naa'. Cwii cwii ts'a' ñoom ts'oom'naa' na cwii ntyjaa'na', ndo' m'aa'ñê xcwe. 19 Ndo' sa'ntjom Pilato na teiljeii cwii ñ'oom na ty'iom sondaro xque' ts'oom'naa'. Ñ'oom'ñee' matsona': "Luua Jesús, ts'a' Nazaret na cwiluiñe rey na matsa'ntjom nn'a' judíos." 20 Jndye nn'a' judíos jla'naa'na ljeiiwaa', ee yuu na ty'ioomna Jesús ts'oom'naa' manndyoo' nnom tsjoom. Juu ñ'oom'ñee' teiljeiina' ñequio ñ'oom na cwila'nei' nn'a' judíos, nn'a' romanos, ndo' nn'a' griegos. 21 Quia jo' jla'nei' ntyee na cwiluiitquiendye cwentaa' nn'a' judíos nnom Pilato. Jluena:

—Tintseiljei' na tsa'm'aa' cwiluiñê rey na nntsa'ntjoom já. Luua catseiljei': "Tsa'm'aa' matsoom: Ja cwiluiindyō Rey na catsa'ntjōya nn'a' judíos."

22 T'ō Pilato ndaḡna, matsoom:

—Cantyja na jnda seiljeiya, mantyjati jo'ndyo.

23 Jnda na ty'ioom sondaro Jesús ts'oom'naa', quia jo' ñequieendye joona to'ñoomna cwii cwii lia'na'. Mati to'ñoomna liaatco 'naa'na' na tuiina' na tjaa yuu ñjoom'na'. 24 Jluena ndaḡ nc'iaana:

—Ticajndii'ndyo juuna', x'iaa nncjaaya na nnty'iaaya 'ñee' cwii jaa nncwantjom juuna'.

Luua' l'ana cha catseicanda'ñena' ñ'oom' Ty'oots'om na teiyo teiljeii nacjoo' libro Salmos. Matsona': "Tquiana cwii cwii liaya ndaḡ nc'iaana, ndo' ty'ena x'iaa na ta'ntjomna liaya." Nc'e na luua' matso ljeii'ñee, jo' chii l'a sondaro na ljo'.

25 Ndo' macañoom' ts'oom'naa' na ñoom Jesús meintyjee' tsoñee'. Mati jo' jo' m'aa' María tyjee tsoñee', scuu' Cleofas, ñequio María Magdalena. 26 Jnda na nty'iaa' Jesús na jo' jo' meintyjee' tsoñee' na cañom ja na jee' candya' ts'oom, tsoom nnom:

—'U na', tsa'm'aa' nntseixmaa' ti'jnda'.

27 Jnda jo' matso Jesús noḡo':

—Luaañe tso'ndyo'.

Ndo' majuu xje'ñee' to'ñōya tsoñee'. Teix'aya juu cha'cwijom cwii ts'a' w'aya.

Na tue' Jesús

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49)

28 Jnda tuui na luua', ntyjii Jesús na jnda jndaḡ' cha'tso cantyja 'naa'na'. Jo' chii cha na nntseicanda'ñena' cha'tso ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii, matsoom:

—Ñe'c'ua ndaa.

29 Ndo' jo' jo' waa cwii xuaa na cwicañjom winom na ta. Quia jo' ncheendye sondaro'ñee' cwii 'na' na ya maw'ana' winom'ñee'. Chii tioona juuna' nnom cwii ts'oom hisopo, jnda chii ty'ioomna juuna' 'ndyoo Jesús.

30 Ndo' jnda na tjawe'na' 'ñom, matsoom:

—Jnda seicanda'ñena' cha'tso cantyja 'na'ya. Jnda chii seintyanquioñê xquee'.

Tioom cantyja na wanoom'm l'ō Ty'oots'om.

Seicjoñe cwii sondaro tsei'ntsquiee' Jesús

31 Xuee na cwila'tye' nn'a' judíos xuee pascua quia ty'ioomna Jesús ts'oom'naa'. Nn'a' na m'a' n'iaa' quii'ntaa' nn'a' judíos, tical'ue n'omna na ñom ndyee na'ñee' noom'naa' xuee na cwita'jndyeena. Ee juu xuee'ñee'

jeeⁿ t'maⁿ xuee tseixmaⁿna' quia cwila'cuee'na catsmaⁿ chjoo. Jo' chii ty'ecatana nnom Pilato na catsa'ntjoom na catom ndei'nc'ee' naⁿñeeⁿ cha catseyuaa'na' na nncwjena, ndo' cha tyuaa' nntaa'ndyena naⁿñeeⁿ noom'naaⁿ. ³² Jo' chii sondaro'ñeeⁿ ty'ecatomma ndei'nc'ee' ts'aⁿ najndyee, ndo' majo'ti l'ana cwiicheⁿ tsaⁿñeeⁿ na ty'ioomna jom ts'oom'naaⁿ cwiicheⁿ ntyjaa' Jesús. ³³ Saꝯ quia na ty'entyjaa'na Jesús, jliuna na jnda tueeⁿeⁿ. Taficatomma ndei'nc'ee'.

³⁴ Saꝯ meiiⁿ na ljo' cwii sondaro'ñeeⁿ tjaa'ñe lantsa tsei'ntsqueeⁿeⁿ. Mañoom' jlui' niom' ñequio ndaa. ³⁵ Ja nty'ia na ljo' tuii, ndo' macwji'yuu'ndyo. Cala'noⁿ'yo' na mayu'a ñ'oom matseinaⁿ cha mati nndaꝯ nla'yuy'o'. ³⁶ Ee nmeiiⁿ tuii cha na catseicandaa'ñena' ñ'oom' Ty'ooots'om na teiyo teiljeiina' nacjoo' libro Salmos. Matsona': "Meiⁿcwii tseiiⁿeⁿ t'icatom."
³⁷ Ndo' mati waa cwiicheⁿ ñ'oom' Ty'ooots'om na teiljeiina' na matsona': "Nnty'iaana nquii ts'aⁿ na jla'cjoondyena tsei'ntsquiee'."

Tjacanty'iuu'ñe Jesús

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56)

³⁸ Jnda teinom nmeiⁿ, José ts'aⁿ na jnaⁿ Arimatea, tjacaaⁿ nnom Pilato na ñnequiaa tsaⁿñeeⁿ sei'ts'o' naaⁿ Jesús. José'ñeeⁿ matseijomñê ñ'oom na mañequiaa Jesús saꝯ cwe' nty'iu ee nquiaⁿaⁿ nn'aⁿ judíos. Pilato tquiaaⁿ ñ'oom'm. Jo' chii José tjaaⁿ, tjac'oom sei'ts'o' 'naaⁿ Jesús. ³⁹ Ñ'eⁿ Nicodemo, tsaⁿ na tja na m'aaⁿ Jesús cwii teijaaⁿ. Jom tjañ'oom cha'na ntquiuu nchoo' nqui kilos ncheⁿ na tjoom'na' mirra ñequio áloes na nnty'oomndyena juuna' sei'ts'o' 'naaⁿ Jesús. ⁴⁰ Quia jo' to'ñoomna ts'oo Jesús, ty'oomndyena ncheⁿ cachi'ñeeⁿ liaa na jndyuna' lino. Jnda chii jla'tyjoondyena liaa'ñeeⁿ jom. Ee luaa' waa costumbre 'naaⁿ nn'aⁿ judíos na cwity'iuuna l'oo. ⁴¹ Yuu na ty'ioom nn'aⁿ Jesús ts'oom'naaⁿ waa cwii ntjom. Naquii' ntjom'ñeeⁿ waa cwii tsei'tsuua xco, na meiⁿjom ndii' tyoojaanty'iuu'ñe ts'oo. ⁴² Ndo' nc'e na mawaa xjeⁿ na nnc'ooquie' nn'aⁿ judíos xuee sauro', jo' chii jo' jo' ty'ecatjaa'ndyena ts'oo Jesús. Ee tsei'tsuua'ñeeⁿ nndyoo' waana' yuu na ty'ioom nn'aⁿ Jesús ts'oom'naaⁿ.

20

Tquiaa Ty'ooots'om na wando'xco Jesús

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12)

¹ Jaancoo xuee neiⁿnc'o', xuee najndyee smaⁿna, tyjee'cañoom María Magdalena tsei'tsuua'ñeeⁿ, ndicwaⁿ jaaⁿcheⁿ. Nty'iaaⁿaⁿ na jnda teindyö tsjo' na ñejñoom 'ndyoo juuna'. ² Quia jo' jleinoom, tjaaⁿ yuu na m'aaⁿ ja na jeeⁿ candya' ts'om Jesús ñ'eⁿ Simón Pedro. Matsoom ndaꝯyâ:

—Jnda tjeiiⁿna sei'ts'o' 'naaⁿ Ta Jesús tsei'tsuua, meiⁿ ticaliuyâ yuu tqeeⁿna juuna'.

³ Quia jo' ja ñequio Pedro saayâ, squiaꝯyâ yuu waa tsei'tsuua. ⁴ Ñ'eⁿcwi saayâ, jleinooⁿyâ, saꝯ jndeiiti jleinooⁿ, nchiiti Pedro. Jo' chii ja tuajndyaaya yuu waa tsei'tsuua. ⁵ Seintyanquiondyo, nty'iaya liaa na ñechu'tyjoonê Jesús meindyuaana' naquii' tsei'tsuua, saꝯ ticjoquia'a. ⁶ Ndo' quia na tuee'cañoom Simón Pedro jo' jo', na cwijndyontyjoonⁿ naxaⁿa, jom tjaqueⁿeⁿ hasta naquii'cheⁿ tsei'tsuua. Mati nty'iaaⁿaⁿ joo liaa'ñeeⁿ na ñechu'tyjoonê Jesús meindyuaana' jo' jo'. ⁷ Ndo' juu liaa na ñeta' xqueⁿ Jesús ljeiiⁿ na ticwacatyeeⁿna' ñequio nt'omcheⁿ liaa na ñechu'tyjoonê. Wacatyeeⁿna' na ñenquiina', chi'lciwiina'. ⁸ Quia jo' mati ja na matseijomndyö ñ'eⁿ Jesús,

tjoquia'a naquii'cheⁿ tsei'tsuua. Nty'iaya na ljo' waa, ndo' quia ljo'cheⁿ seiyu'a. Ee meiiⁿ na ja tuajndyaa jo' jo', saa tícjoquia'a na mandíoom'.⁹ Ee xjeⁿñeeⁿ ndicwaⁿ tjoqcheⁿ nla'nooⁿâ ñ'oom' Ty'oqots'om na teiljeii na matsona' maxjeⁿ ñnequiaa Ty'oqots'om na nncwando'xco Jesús xeⁿ jndâ tue'.¹⁰ Quia jo' wendyô já na cwilajomndyô ñ'eⁿñê jluii'â tsei'tsuua. Saalcwaa'â na waa w'aayâ.

Teitquioo'ñe Jesús nnom María Magdalena

(Mr. 16:9-11)

¹¹ Saa María meintyjee'cheeⁿ nacañoom' tsei'tsuua, maty'ioom. Yocheⁿ na maty'ioom jo' jo', seintyanquionê na nty'iaaⁿ'aⁿ naquii'cheⁿ tsei'tsuua. ¹² Jo' jo' nty'iaaⁿ'aⁿ we ángeles, jeeⁿ canchii' liaa cwee'na. Cwii tsaⁿñeeⁿ wacatyeeⁿ jo yuu na ñet'oom xqueⁿ Jesús, ndo' x'iaaⁿ'aⁿ wacatyeeⁿ jo yuu ñet'om n'ee Jesús. ¹³ Ndo' ta'x'eena nnoom:

—¿Chiuu 'u ts'aⁿ na maty'ioo'?

Tsoom ndaana:

—Jndâ ty'eñ'omna nqueⁿ na cwiluiiñê na matsâ'ntjoom ja, meiⁿ ticaljeiia yuu ty'equeⁿna jom.

¹⁴ Jndâ ncué na tsoom na luaa', quia jo' teiqueeⁿ, nty'iaaⁿ'aⁿ na meintyjee' Jesús jo' jo', saa ticwajnaⁿ'aⁿ na nquii Jesús jo'. ¹⁵ Tso Jesús nnoom:

—'U yuscu, ¿chiuu na jeeⁿ maty'ioo'? ¿'Ñeeⁿ juu mal'ue'?

Ndoo' ntyjeeⁿ ts'aⁿ na mach'ee cwenta ntjom'ñeeⁿ juu Jesús. Jo' chii matsoom nnom:

—Aa ndi' ta, xeⁿ 'u tjañ'oom' jom, catsu' nooⁿ yuu tja'queⁿ jom, quia jo' nncjoc'oⁿya jom.

¹⁶ Quia jo' matso Jesús:

—María.

Jndâ na ñeeⁿ na tjei' Jesús xueⁿ'eⁿ, quia jo' teiqueeⁿ. T'ooⁿ ñequio ñ'oom na cwila'neiⁿ nn'aⁿ judíos. Matsoom:

—Raboni.

Ñ'oom'ñeeⁿ matsona' ts'aⁿ na ma'moⁿ ñ'oom' Ty'oqots'om ndaaⁿ nc'iaa'.

¹⁷ Matso Jesús nnoom:

—Tint'uii'tyeⁿ ja, ee tyoocjowaa na m'aaⁿ Tsotyaya. Saa cja' na m'aⁿ ti'nc'iaya na cwiteijndeiiⁿ ja, catseicandii' na majowaa na m'aaⁿ Tsotyaya na mati cwiluiiñê Tsotyeyo', na m'aaⁿ Ty'oqots'omya ndo' Ty'oqots'om cwenta'yo'.

¹⁸ Quia jo' tja María Magdalena, tjatseicañeeⁿ já na cwilajomndyô ñ'eⁿ Jesús. Juu María t'mooⁿ ndaayâ ñ'oom na jndâ seineiⁿ Jesús nnoom, ndo' na jndâ nty'iaaⁿ'aⁿ juu.

Teitquioo'ñe Jesús ndaa já nn'aⁿ na cwilajomndye ñ'eⁿñê

(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49)

¹⁹ Ndo' mañejuu tmaaⁿ xuee neiⁿnc'o'ñeeⁿ, já nn'aⁿ na t'maⁿ Jesús tjomndyô na ñe'naaⁿ. Jla'cata'tyaaⁿyâ ndyueel'a n'c'e na nquiaayâ nc'iaaya nn'aⁿ judíos. Xjeⁿñeeⁿ tyjee'cañoom na m'aaⁿyâ, teintyjeeⁿ'eⁿ xcwe quii'ntaaⁿyâ. Matsoom:

—C'oom'yo' na tjaa ñomtiuu.

²⁰ Ndo' jndâ tsoom na luaa', t'mooⁿ l'ooⁿ ñequio tsei'ntsqueeⁿ'eⁿ ndaayâ. Ndo' tquiaana' na jeeⁿ neiinyâ na nty'iaanndaa'â jom. ²¹ Ndo' tsoom ndaayâ:

—Quiaa Ty'oqots'om na tjaa ñomtiuu laxmaa'yo'. Cha'xjeⁿ jndâ jñoom ja ñequio ñ'oom naya 'naaⁿ'aⁿ malaa'ti' majñooⁿya 'o.

²² Ndo' quia na jndâ tsoom na luaa', tjoom'm jndye ndaayâ. Tsoom:

—Cato'ñoom'yo' Espíritu Santo. ²³ Ñeeⁿ joo na cwilat'maⁿ n'om'yo' jnaaⁿ, mati Ty'oots'om matsei'maⁿ ts'oom jnaaⁿna. Saa ñeeⁿ joo na ticalacandyaandyo' cantyja 'naaⁿ jnaaⁿ, maxjeⁿ tyeⁿ jnda t'uii jnaaⁿna joona.

Nty'iaa' Tomás na mawando'xco Jesús

²⁴ Xjeⁿ na jndyojndyee Jesús, juu Tomás, cwii já na cwilajomndyô ts'iaaⁿ na mach'eeⁿ tic'oomñê, jom tsaⁿ na cwil'uuyâ catyeⁿnquiee. ²⁵ Jo' chii nt'omndyô já l'uuyâ nnom Tomás:

—Jnda nty'iaayâ nquii Jesús.

Saa t'ooⁿ ndaayâ:

—Ja xeⁿ ticanty'ianooⁿ 'naaⁿ yuu na tjaa clavos n'oml'ooⁿ, ndo' na nncw-jaa'ndyo' nnomts'oo yuu na jla'cjoondye clavos, ndo' xeⁿ ticantquieendyo jnda'ts'oo tsei'ntsqueeⁿeⁿ maxjeⁿ xocatseyu'a na wando'xcoom.

²⁶ Jnda ñeeⁿ xuee na tuii na luaa' quia jo' já nn'aⁿ na t'maⁿ Jesús na calajomndyô ñ'eⁿñê tyom'aaⁿndaa'â w'aa'ñeeⁿ, ndo' quia ljo'cheⁿ mati ñ'eⁿ Tomás. Ndo' tyjee'cañoom Jesús naquii' ntaaⁿyâ na ndi ta' ndyueel'a. Tsonnaaⁿaⁿ ndaayâ:

—C'om'yo' na tjaa ñomtiuu.

²⁷ Mañoom' matsoom nnom Tomás:

—Caty'iom' nnomts'o' ts'om ts'ooya, ndo' canty'ia' l'ooya. Ndo' cw-jaa'ndyu' jnda'ts'o' tsei'ntsquieeya. Tantsa' na tiñe'catseyu'.

²⁸ T'o Tomás nnoom, tso:

—Jeeⁿ 'u Ta, 'u cwiluiindy' Ty'oots'omya ndo' nquii na matsa'ntjom ja.

²⁹ Matso Jesús nnoom:

—'U Tomás, cwe' na je' jnda nty'ia'njom' ja, jo' na matsei'yu'. Matio'naa'ñê Ty'oots'om nn'aⁿ na cwila'yu' ñ'eⁿndyô meiiⁿ tyoonty'iaandaana ja.

Jndaa' ts'iaaⁿ na teiljei librowaañe

³⁰ Já nn'aⁿ na t'maⁿ Jesús na calajomndyô ñ'eⁿñê jndoo'ndaayâ na jndye nt'omcheⁿ ts'iaaⁿ s'aaⁿ na tixocaluii na cwe' meiq'ua ts'aⁿ nnts'aa. Joona' t'icwiljeii nacjoo' librowaa. ³¹ Saa nmeiiⁿ matseiljeiya cha na calayu'yo' na juu Jesús cwiluiiñê Cristo, ndo' Jnda Ty'oots'om. Matseiljeiya nmeiiⁿ cha cantyja na cwilayu'yo' ñ'eⁿñê nnto'ñoom'yo' na ticantycwii na cwitando'yo'.

21

Teitquioo'ñe Jesús ndaa ntquiee'ndyô já

¹ Jnda tuii nmeiⁿ, Jesús seica'moⁿñennaⁿaⁿ ndaa já nn'aⁿ na cwilajomndyô ñ'eⁿñê. S'aaⁿ na ljo' yocheⁿ na m'aaⁿyâ xndyaa' ndaaluee Tiberias. Luaa waa na seica'moⁿñê ndaayâ. ² Ñe'naaⁿ m'aaⁿ Simón Pedro ñequio Tomás tsaⁿ na cwil'uuyâ catyeⁿnquiee, ñequio Natanael na jnaⁿ Caná ts'ondaa Galilea, ñequio wendyô já ntseinda Zebedeo ñequio nt'omcheⁿ nc'iaayâ na t'maⁿ Jesús na calajomndyô ñ'eⁿñê. ³ Tso Simón Pedro ndaayâ:

Jocwjii'a catscaa.

L'uuyâ nnoom:

—Cwitsaayâ ñ'eⁿndyu'.

Quia jo' saayâ, tuoo^{yâ} ts'om w'aandaa. Saa juu tsjom'ñeeⁿ meicwii catscaa t'icatjeii'â. ⁴ Ndo' jnda wjaawixuee, quia jo' tyjee'cañoom Jesús já. Meintyjeeⁿeⁿ ndyoo ndaaluee, saa t'icala'nooⁿâ na manqueⁿ jo'. ⁵ Quia jo' tax'eeñê ndaayâ:

—'O tyjanooⁿ, ¿aa jnda tjei'yo' calcaa?

T'oo^{yâ} nnoom:

—Tjaa'naⁿ.

⁶ Matsoom ndaayâ:

—Catue'yo' tsqui' 'na'nyo' ntyjaa' w'aandaa ntyjaya, quia ljo'cheⁿ nliu'yo' calcaa.

Ndo' tuââ'â juuna' jo' jo', jndâ jo' tileicandaa nntjeii'â juuna' cwe' ee jee'cheⁿ ndya' jndye calcaa chuuna'. ⁷ Quia jo' ja na jeeⁿ wi' ts'om Jesús, tsjooya nnom Pedro:

—Juu Ta Jesús luua'.

Quia jñeeⁿ na ljo' tsjoô, tcweeⁿ liaa maseta, ee jndâ tjeii'ⁿeⁿ juuna' na mach'eeⁿ ts'iaaⁿ. Jndâ jo' tju'ñê ts'om ndaaluee, mana tue'ⁿeⁿ tyuaatcwii.

⁸ Ndo' nt'omndyô jâ tquiontyjooyâ cha'na wen'aaⁿ nchoo' nqui n'caa ñ'eⁿ w'aandaa chjoo, chii squiaayâ tyuaatcwii. Ndo' saantyaandyô tsqui' na too' ñjom calcaa. ⁹ Quia na jndâ squiaayâ tyuaatcwii, nty'iaayâ ñoom na cwico, ndo' ljo catscaa ñ'eⁿ tyoo' cjoo ñoom'ñeeⁿ, cwineii'na'. ¹⁰ Matso Jesús ndaayâ:

—Quiocho'yo' nt'om calcaa na jndâ tjei'yo' je'.

¹¹ Quia jo' tuo Simón Pedro ts'om w'aandaa chjoo. Jndyoñ'oom tsqui' tyuaatcwii na too'na' ñjom calcaa nt'maⁿ. Tue'ntyjo jooyoo' cwii siaⁿnto waljoo' wen'aaⁿ nchoo' nqui nchoo' ndyeeyo'. Ndo' meiiⁿ na jeeⁿ ndya' jndye calcaa'ñeeⁿ, saâ tîcaty'ioo' tsqui'. ¹² Matso Jesús ndaayâ:

—Quio'yo' nlcwa'yo'.

Saâ meiiⁿcwiindyô jâ na cwilajomndyô ñ'eⁿñê, tic'oom na t'maⁿ ts'om na nncwax'ee nnoom, ¿Ñeeⁿ 'u? Ee manquiuuyaayâ na manquii Ta Jesús jo'.

¹³ Quia jo' seicandyoo'ñe Jesús nacañoomyâ. To'ñoom tyoo' ñ'eⁿ catscaa. Tquiaaⁿ joona' ndaayâ.

¹⁴ Cantyjati na tquiaa Ty'oots'om na tando'xoom na tuee'ⁿeⁿ, luua' jndâ ndyee ndii' na seica'moⁿñê ndaa jâ na cwilajomndyô ñ'eⁿñê ts'iaaⁿ na mach'eeⁿ.

Ñ'oom na sq'ntjom Jesús Simón Pedro

¹⁵ Ndo' quia na jndâ tcwaa'â tax'ee Jesús 'ndyoo Simón Pedro. Tsoom:

—'U Simón jnda Jonás, ¿aa ja jndati ntyji' nchiiti ts'iaaⁿmeiⁿ na mache'?

T'ooⁿ, matsoom:

—Mayuu' Ta, ntyji' na 'u wi' ts'ooⁿya.

Matso Jesús nnoom ñ'oom na wjaañoom':

—Quiaa' na nlcwa' canmaⁿ nch'u cwentaya.

¹⁶ Jndâ we ndii' tax'eennaaⁿ'aⁿ nnom Pedro:

—'U Simón, jnda Jonás, ¿aa mayuu' na jndati ntyji' ja?

T'o Pedro:

—Mayuu' Ta, ntyji' na wi' ts'ooⁿya 'u.

Tsonnda' Jesús ñ'oom na wjaañoom':

—Cateixe' canmaⁿ cwentaya.

¹⁷ Na jndâ ndyee ndii' tax'eeñê nnom Pedro. Tsoom:

—'U Simón, jnda Jonás, ¿aa wi' ts'om' ja?

Seichjoo'na' ts'om Pedro na jndâ ndyee ndii' mawax'eeñe Jesús: “¿Aa wi' ts'om' ja?” Quia jo' t'ooⁿ, tsoom:

—Ta, cha'tso matsei'noⁿ'. Ndo' manty'ia'nchaa'ndyu' na wi' ts'ooⁿya 'u.

Matso Jesús nnoom:

—Cateixe' canmaⁿ cwentaya. ¹⁸ Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matseicandiiya 'u. Quia ñet'oom' na xcwe ts'a'ndyu', seijndaa'ndyu' na nntsa' mei'ⁿljo'cheⁿ na l'ue ts'om', ndo' tjaa 'ñeeⁿ juu na nntseitsaaⁿñe 'u yuu na ñe'cja'. Saâ quia

na jnda teinc'uaa'ndyu' nntseiliuu' l'q' ndo' nntseitye' cwiiche' ts'a' 'u na nncjaañ'oom 'u yuu na tiñe'cja'.

¹⁹ Luaa' ñ'oom na tso Jesús na ma'moo' ljo' cwii nnom na nnts'aana' na nncue' Pedro, na cantyja 'naa' jo' nntseit'maa'ñena' Ty'oqts'om. Quia na jnda seineii' ñ'oommei', matsoom:

—'U candyo'ntyjo' naxa'a.

Ñ'oom na seinei' Jesús cantyja 'naa' Juan

²⁰ Teique' Pedro ndo' nty'iaa'a' na jontyjo ja na candya' ts'om Jesús ja, ndo' maja na seintyondyo jo ndo' jña'a' quia na tcwaa'â teijaa'ñee' ñ'e'ñê juu xje' na tax'aya 'ñom: “Ta, ¿ñee' juu ts'a' na ññequiaa cwenta 'u?” ²¹ Ndo' quia nty'iaa' Pedro na jontyjo, tax'eeñê 'ndyoo Jesús. Tsoom:

—Ta, ndo' tsa'm'aa'ñe' je', ¿ljo' cwii nnom na nntjoom?

²² T'o Jesús nnoom:

—Xe' l'ue ts'oq' na ñec'oom hasta quia nndyoqñnda'a, ¿ljo' mach'eena' 'u? 'U candyo'ntyjo' naxa'a.

²³ Quia jo' t'om ñ'oom quii'ntaa' nn'a' na cwila'yu' na tso Jesús na xoc'igya. Saa' nchii matsoom na xoc'iq. Tomti tsoom: “Xe' l'ue ts'oq' na ñec'oom hasta quia nndyoqñnda'a, ¿ljo' mach'eena' 'u, Pedro?”

²⁴ Maja luaa jo'. Maja matseiljeiya ñ'oommei'. Ndo' joo ñ'oom na macwji'yuu'ndyo, ñ'oom na mayuu' jo', nchii cwe' na maquiun'a'ya.

²⁵ Ndo' jndye nt'omche' ts'iaa' maniom na s'aa Jesús. M'aa'ñ ts'oq' xe' nleiljeii cwii ndo' cwii joona', mach'eena' ntyjii na xocwijndei' tsjoomnancue libros na nluui na nleiljeii joo jo'. Mantyjati luaa'ndyo.

Ts'iaaⁿ na l'a Apóstoles

Ñ'oomtyeⁿ na nndyo Espíritu Santo

1-2 'U ta Teófilo, tsom na seiljeijndyaa na seicwangoⁿ na m'aaⁿ seicandiyaa 'u cantyja cha'tso na tyoch'ee Jesús ndo' na tyo'mooⁿ hasta xuee na tjawaaⁿ cañoom'luee. Cwii tjoqcheⁿ na nncjaawaaⁿ tjeii'nê apóstoles. Ndo' cantyja 'naaⁿ Espíritu Santo t'mooⁿ ndaa na'níeeⁿ chiuu nl'ana. ³ Jnda na tueeⁿ, tando'nnaaⁿ'a, teitquioo'nê ndaana ñequio jndye nnom na t'moⁿ'na na wando'xoom. Wen'aaⁿ xuee tyom'aaⁿ na nty'iaana jom. Ndo' seineiiⁿ ndaana cantyja 'naaⁿ na matsa'ntjom Ty'oqots'om.

⁴ Yocheⁿ na tyom'aaⁿ ñ'eⁿndyena sa'ntjoom na ticalui'na tsjoom Jerusalén. Tsom ndaana:

—Cwindo'yo' hasta xeⁿ jnda seicandaa'ñena' ñ'oom na tqeⁿ'tyeⁿ Tsotyaya na tsoom na nndyo Espíritu Santo cha'xjeⁿ jnda ñejndye'yo' na tsjoq ndaa'yo'.

⁵ Ee Juan tyotseits'oomñê nn'aⁿ ñequio ndaatioo, saa 'o tajndye xuee ndo' njñom Ty'oqots'om Espíritu Santo naquii' n'om'yo'. Luaa' waa na nleits'oomndyo'.

Cantyja na tjawa Jesús cañoom'luee

⁶ Quia na tyom'aⁿ na'níeeⁿ ñ'eⁿ Jesús ta'x'eena nnoom, jluea:

—Ta, ¿aa je' na nntsa' na catsa'ntjomndyenda' nn'aⁿ Israel?

⁷ Tsom ndaana:

—Tsotyaya waa najndeii na matseixmaaⁿ na matseijndaa'nê cwaaⁿ xuee oo ljo' xjeⁿ ntyjeeⁿ na nluii cwii cwii nnom na matseijndaa'nê. ⁸ Saa quia na jnda jndyo Espíritu Santo naquii' n'om'yo', quia jo' ñnequiaaⁿ na nlaxma'yo' najndeii na cwiluiiñê. Ndo' nntjei'yuu'ndyo' cantyja 'na' ja naquii' tsjoom Jerusalén, ñ'eⁿ cha'waa ts'ondaa Judea ñ'eⁿ ndyuaa Samaria, ndo' hasta cha'waa nnom tsjoomnancue.

⁹ Jnda na tsoom na luua' jndoo'cheⁿ na tjawaaⁿ. Ndo' jndyo cwii nchquiu, mana seicu'na' na cwinty'iaana jom. ¹⁰ Nquiee cwinty'iaana jo nandye tsjo'luee xjeⁿ na mawjaaⁿ, ndo' mats'iaa jo' teitquioo'ndye we yonom nacañoomna na jeeⁿ canchii' liaa cwee'. ¹¹ Jlué na'níeeⁿ ndaana:

—'O nn'aⁿ Galilea, ¿chiuu na jeeⁿ cwinty'ia'yo' jo nandyé tsjo'luee? Jesús'm'aaⁿ na jnaaⁿ jo ndaa'yo' xjeⁿ cañoom'lueecheⁿ tjaaⁿ. Ndo' cha'xjeⁿ na tjawaaⁿ maluaa' nndyonnaaⁿ'aⁿ.

Matías nntseinoomñê cantyja na 'ndiina' Judas

¹² Quia jo' ty'elcweeⁿ na Jerusalén na ñet'omna ta na jndyu Olivos. Juu ta'ñeeⁿ tquia m'aaⁿ'na' ñequio tsjoom Jerusalén cha'na tquia na wanaaⁿ na nntseicaañe ts'aⁿ judío xuee na cwita'jndyeena. ¹³ Jnda na ty'equie'na quii' tsjoom, tquiena yuu waa w'aa. Ty'ewana cuarto nandyé w'aa yuu cwic'ee'yana. Ndo' ñ'eⁿ Pedro ñequio Jacobo, Juan, Andrés, Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, Jacobo jnda Alfeo, Simón ts'aⁿ na cwilue nn'aⁿ cananista ndo' ñ'eⁿ Judas tyjee Jacobo. ¹⁴ Cha'tsondyena ñecwii jla'jomndyena na 'io ndi 'io tyolaneiⁿ na nnom Ty'oqots'om. Mati jla'jomndye nt'om yolcu, ndo' ñ'eeⁿ ti'ntyjee Jesús ñ'eⁿ tsoñeeⁿ María.

¹⁵ Cwii xuee'ñeeⁿ teicantyja Pedro quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na cwila'yu'. Joo na'níeeⁿ cha'na cwii siaⁿ'nto waljoo' ntquiuundyena. ¹⁶ Matsoom ndaana:

—'O nn'a'nya na cwilayu'yo', jndei'na' na seicandaa'ñena' ñ'oom na seiljeii David cantyja 'naa' Judas cha'xje' tso Espíritu Santo nnoom cantyja 'naa' Judas'ñee' tsa' na tjaca'mo' Jesús ndaa' nn'a' na t'ue jom. ¹⁷ Judas'ñee' tyocañ'ee' ñ'e'ndyô já ndo' ñeseijomñê ts'iaa' na cwilaxmaa'nyâ. ¹⁸ Ñequio s'om na tantjoom cantyja natia na s'aa', tioml'uaa' cwii ta'ni tyuaa. Jo' jo' tioonê meintyjee' xquee', t'ioo'ñexwee'. Jlu' cha'tso tsia'a'. ¹⁹ Ndo' cha'tso nn'a' Jerusalén nquiuna na luua' s'aa'. Quia jo' ñequio ñ'oom na cwila'nei'na jla'cajndyuna tyuaa'ñee' Acéldama. Ñ'oomwaa' matsona' Tyuaa Niom'. ²⁰ Ee waa ñ'oom nacjoo' libro Salmos na matsona':

Caljo wa'a' na ñe'nquiina'.

Tinc'om nn'a' juuna'.

Mati matsona':

Cwii'che' ts'a' coñom ts'iaa' na ñeseixmaa'.

²¹ 'Quia jo' cwii ts'a' na maxje' ñ'ee' ñ'e'ndyô cha'waati xuee na tyocañ'aa'yâ ñ'e' nqui Ta Jesús na tjawa tjacuee' tyomanoom naquii' njoom, ²² ts'a' na maxje' ñ'ee' ñ'e'ndyô cantyjati xuee na teits'oomñe Jesús s'aa Juan hasta xuee quia na tjawaa'. Maca'na' na nntseijomñê tsa'ñee' ñ'e'ndyô na nntjei'yuu'ndyô na jndâ tando'xco Jesús.

²³ Quia jo' tyot'mo'o'na we ts'a', José ñequio Matías. José'ñee' mati cwila'cajndyuna jom Barsabás, ndo' xque' xue'e' Justo. ²⁴⁻²⁵ Tyolane'na nnom Ty'oqots'om, tyoluena:

—'U Ta na mawa'na' naquii' n'om cha'tsondye nn'a', ca'mo' cwaan cwii na wendye na'm'a' na nncwji'ndyu' na nntseijomñe ñequio nn'a' na ma'ñoom' ts'iaa' na'. Nntseinoomñe tsa'ñee' ts'iaa' na ñeseixma' Judas na jndâ tjei'ñe, ndo' jndâ tja yuu tseixma' na nncjaa cantyja 'naa' jnaa'.

²⁶ Quia jo' ty'ena x'iaa cha m'mo'na' ñee' nleijnoom' ts'iaa'ñee'. Ndo' teijnoom' Matías. Jo' chii ty'oomna' jom ts'iaa' cha'xje' ts'iaa' na m'a' canchoo'cwii apóstoles.

2

Jndyo Espíritu Santo

¹ Quia na tuee' xuee Pentecostés, cha'tsondye nn'a' na cwila'yuu' ñe'cwii tmaa' tjomndyena. ² Mats'ia jo' jna' na teic'uaa jo nandy cañoom'luee cha'cwijom quia na jndei mandyo jndye. Ndo' s'aana' na c'uaa cha'waa naquii' w'aa yuu na meindyuaandyena. ³ Teitquioo' nty'iaana nacjoo cha'tsondyena ntyjo cha'cwijom ntsaachom. ⁴ Ndo' cha'tsondyena t'omna na too' Espíritu Santo cha'waañ'e' naquii' n'omna. Tquiaa' na la'xma'na cantyja najnei'. Ndo' jna'na' na jla'nei'na nt'omche' nnom ñ'oom na nchii ñ'oom na maxje' cwila'nei'na.

⁵ Joo ncuue'ñee' m'a'ya nn'a' judíos naquii' tsjoom Jerusalén na jee' quee' n'om ts'iaa' naa' Ty'oqots'om. Na'ñee' jna'na cha'waa nnom tsjoomnancue.

⁶ Quia na teic'uaa na luua', quia jo' ty'ecanty'iaana. Mei' leicala'no'na ee cha'tsondyena tyondyena na tyola'nei' na'ñee' cwii cwii nnom ñ'oom na cwila'nei' nquienea. ⁷ Jee' ndya' tyuenei'na, ndo' tyom'aa' n'omna. Tyoluena ndaa' ntyjeena:

—Cha'tsondye na'm'a'na' na cwila'nei'na ñequii'che' nn'a' ts'ondaa Galilea joona, ⁸ quia jo' çchuu waayuu na cwindaaya na ya cwila'nei'na cwii cwii nnom ñ'oom na cwilanaa'ya xje' na tquiowijndaaya? ⁹ Ee jaa tiñe'cwii ndyuua jnaa'ya. Nt'omndyo jnaa' ndyuua Partia, nt'omndyo Media, Elam ñ'e' Mesopotamia, ts'ondaa Judea ñ'e' Capadocia, mati Ponto ñ'e' ndyuua

Asia. ¹⁰ Ndo' nt'omndyoo jaa jnaa^{ny}a ndyuaa Frigia ñ^en Panfilia, Egipto ñ^en nt'omcheⁿ l'ondaa África na manndyoo' Cirene. Ndo' nt'omndyoo jnaa^{ny}a tsjoom Roma, na tuiindyoo nn'aⁿ judíos ndo' mati ñ^en nn'aⁿ meiⁿ nchii tuiindyena nn'aⁿ tsjaaⁿ jaa, saa macwila't'maa^{ny}ndyena Ty'ooots'om cha'xjeⁿ na jaa nn'aⁿ judíos cwilat'maa^{ny}ndyoo jom. ¹¹ Ndo' nt'omndyoo jaa jnaa^{ny}a Creta ñ^en Arabia. Saa cha'tsondyoo cwindyaa na ya cwila'neiⁿ na m'aaⁿ ñ^eoomya. Cwiluena cantyja na jeeⁿ t'maⁿ mach'ee Ty'ooots'om.

¹² Cha'tsondye na ñ^eeeⁿ na jnaⁿ cwii cwii joo, jeeⁿ ndya' tyojaaweeⁿ n'omna ndo' seiñ'eeⁿna' jooa. Tyoluena ndaa nc'iaana:

—¿Ljo' ñeca'moⁿna' na luaa' cwiluui?

¹³ Saa nt'omcheⁿ cwe' tyonco, tyolue:

—Naⁿm'aⁿ jndā jndyeena.

Ñ'oom na tso Pedro ndaa nn'aⁿ

¹⁴ Quia jo' Pedro teintyjeeⁿe ñequio canchoo'cwii apóstoles. Jndei seineiⁿ, tsoom ndaa nn'aⁿ:

—'O nn'a^{ny}a ntyjaño^{ny}a nn'aⁿ judíos ñequiondyoo' 'o na tsjom'yo' ñjaaⁿ Jerusalén, que^{ny}yo' cwenta ndo' candye'yo' ñ'oom na nntsjoō. ¹⁵ Ee na m'aⁿ nchii na candyeena cha'xjeⁿ na cwila'tiuu'yo', ee je' quia tuee'cheⁿ na ñjeeⁿ na cwiitsjoom. ¹⁶ Saa juu na cwinty'ia'yo' na cwiluui matseicandaa'ñena' ñ'oom na tyoñequiaa profeta Joel, tsoom:

¹⁷ Ncuae na macandā, matso Ty'ooots'om,

nñoo^{ny}a Espiritu na cwiluindyoo naquii' n'om jndye nn'aⁿ.

Nda'yo' na naⁿnom ñequio nda'yo' na naⁿlcu nla'neiⁿna ñ'oom na nntsjoō ndaana.

Naⁿnom na titquiendye waa na nlco'na' ndaana na nnty'iaana.

Ndo' naⁿnom na tquiendye ndaa nntsoona.

¹⁸ Ncuae'ñeeⁿ nñoo^{ny}a Espiritu na cwiluindyoo naquii' n'om nn'aⁿ na cwindye'ntjom nooⁿ meiiⁿ naⁿnom ndo' meiiⁿ naⁿlcu.

Nñequia na ñ^eeeⁿ ñ'oom na nntsjoō ndaana.

¹⁹ Ndo' nnts'aaya na nleitquioo' jndye nnom 'naa' jo nandye tsjo'luee na nla'catyuendye nn'aⁿ quia na nnty'iaana.

Ndo' nnts'aaya 'naa' na nleitquioo' jo nacje nnom tsjoomnancue, cha'na niom' ñequio chom ñequio ndoom.

²⁰ Ñe'quioom' nntseicwaqueⁿna' na jooⁿñe nnom,

ndo' chi' nntseicwaqueⁿna' cha'cwijom niom'.

Nmeiⁿ nluui cwii tjoocheⁿ na nncuae' xuee cantyja 'na' ja na cwiluindyoo na matsa'ntjoⁿ.

Juu xuee'ñeeⁿ t'maⁿticheⁿ matseixmaⁿna' na nleitquioo' najndeiⁿ na matseixma^{ny}a.

²¹ Saa cwii cwii ts'aⁿ na nncwji' xueya na cwiluindyoo na matsa'ntjoⁿ, juu tsaⁿñeeⁿ nluin'maaⁿñe."

Luaa' ñ'oom na tso Ty'ooots'om ñequio 'ndyoo Joel.

²² Tsoti Pedro:

—'O nn'a^{ny}a Israel, candyeya'yo' na nntsjoō cantyja 'naaⁿ Jesús tsaⁿ na jnaⁿ Nazaret. Tquioo' na nqui Ty'ooots'om jñom jom ee jndye nnom ts'iaaⁿ t'maⁿ s'aaⁿ quii'ntaa^{ny}yo' na nchii na ndaa nlluui na cwe' ts'aⁿ nnts'aa, meiⁿ xocjaantyyjo' n'om nn'aⁿ chiuu tuiyuu. Ndo' 'o manquiu'yo' na ljo' ee cantyja najndeiⁿ na matseixmaⁿ nqui Ty'ooots'om, jo' na tyoch'ee Jesús 'naa' t'maⁿ quii'ntaa^{ny}yo'. ²³ Maxjeⁿ teiyo ntyjii Ty'ooots'om na nnc'oom Jesús luee'yo' ee seijndaa'ñe na tuii na ljo'. Jo' na tio'yo' Jesús luee nn'aⁿ romanos. 'O l'a'yo' na ty'ioomna jom ts'oom'naaⁿ na jlacuee'na jom. ²⁴ Saa Ty'ooots'om

tquiaa na tando'xcoom na tueeⁿeⁿ. Seicandyaañe jom na ñet'omts'ooñê ee tijoom jndaa caljoo'ñê nacje 'naaⁿ na cwiwje nn'aⁿ. ²⁵ Seineiⁿ rey David na ndoo' matseineiⁿ nquii Jesús. Matsoom:

Manty'iaa Ty'oots'om na ñequii'cheⁿ m'aaⁿñê jo nooⁿya.

Nc'e na m'aaⁿñê ñ'eⁿndyo, jo' chii xocju'cjena' ja.

²⁶ Jo' na jeeⁿ neiⁿncⁿo ts'oⁿya,

ndo' ñequio na neiⁿya mataya.

Ndo' cwe' nc'e meindoⁿnty'iaandyo,

jo' na mach'eena' na mawajndyaya.

²⁷ Ee xonquiaa' na nljoo'ndyo tsei'tsuua

meiⁿ xonquiaa' na nnto'ndyo ee cwiluiindyⁿ na lju' ts'oⁿ na mandi'ntjoⁿya njom'.

²⁸ U t'mⁿoⁿoⁿya nato cantyja na nncwando'xco ts'aⁿ.

Ndo' na nnc'oⁿya ñ'eⁿndyu' nnts'aana' na neiⁿtyaya.

Luaa' ñ'oom na seineiⁿ David.

²⁹ Tsoti Pedro:

—O nn'aⁿya, ndyeyu nntsjoⁿ ndye'yo' na tue' welooya David na ñet'oom teiyo. Ty'ecat'iuuna jom, ndo' tsei'tsuuaⁿaⁿ ndicwaⁿ waana' tsjoom ñjaaⁿ hasta xuee je'. ³⁰ Jom tyoluiñê profeta, ndo' ntyjiiyaaⁿ na tso Ty'oots'om ñ'oomtyeⁿ nnoom na nluiñe Cristo quii'ntaaⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ 'naaⁿaⁿ na ndyowicantyjoo' ndo' juu tsaⁿñeeⁿ nncjaacjoo ntio na ñetacatyeeⁿ. ³¹ Ndo' cha'cwijom na nnty'iaa' nnoom najndaⁿ tuiina', jo' na tsoom na xocaljoo'ñe añmaaⁿ yuu na cwiljoo'ndye añmaaⁿ nn'aⁿ na jndaⁿ tja ndo' meiⁿ seii' xocatoo'.

³² Ñ'oommeiⁿ seineiⁿ cantyja 'naaⁿ Jesús. Ndo' cha'tsondyoⁿ cwitjei'yuu'ndyo na mayuu' na tquiaa Ty'oots'om na tando'xco juu. ³³ Je' m'aaⁿ ntyjaa' ts'o Ty'oots'om ntyjaya yuu na matseit'maaⁿñena' jom. Jo' na jndaⁿ jñom Tsotyeeⁿ Espiritu Santo naquii' n'om nn'aⁿ cha'xjeⁿ ñ'oomtyeⁿ na tqueⁿ ndo' na cwiluii cha'tso na cwinty'ia'yo' je' ndo' na cwindye'yo'. ³⁴ Ee nchii nquii David tja cañoom'luee. Jo' chii ma'moⁿna' cantyja 'naaⁿ Jesús seneiiⁿ. Ee tso David: Seineiⁿ Ta Ty'oots'om nnom Ta na matsa'ntjom ja.

Matsoom nnom:

“Cajmaⁿ jo ntyjaa' ts'oⁿya ntyjaya

³⁵ hasta xjeⁿ na jndaⁿ tsa'a nn'aⁿ na jndoo 'u cjee' nc'e'.”

³⁶ Tsoti Pedro:

—Quia jo' cha'tsondyo' 'o nn'aⁿ Israel cala'noⁿyo' na mayuu' na juu Jesús na ty'iom'yo' ts'oom'naaⁿ tqueⁿ Ty'oots'om na Ta jom na matsa'ntjoom jaa ndo' na Cristo jom na macwji'n'maaⁿñê jaa.

³⁷ Ndo' quia jndye nn'aⁿ Israel na luaa', jeeⁿ sei'ndaa'na' nquiuna. Jluena nnom Pedro ñequio ndaaⁿ nt'omcheⁿ apóstoles:

—O nn'aaⁿya, ¿chiiu macaⁿna' na cal'aayâ?

³⁸ Quia jo' t'o Pedro ndaana:

—Ticwiindyⁿ 'o calcwe' n'om'yo' ndo' cwits'oomndyo' ñequio xuee' Jesucristo, cha nntseit'maⁿ ts'om Ty'oots'om jnaⁿyo'. Quia jo' nnto'ñoom'yo' Espiritu Santo naquii' n'om'yo'. ³⁹ Ee ñ'oomtyeⁿwaa' tseixmaⁿna' cwenta' 'o ñ'eⁿ nda'yo', ndo' cwentaa cha'tso nn'aⁿ na m'aⁿ na tquia, ndo' mati ticwii cwii ts'aⁿ na ma'maⁿ Ta Ty'oots'om cwentaaya.

⁴⁰ Pedro jndye nt'omcheⁿ ñ'oom tyocwji'yuu'ñetyeeⁿ ndaana. Ndo' tyotsei-jndo'tyeeⁿ n'omna. Tsoom:

—Catjei'ndyo' cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ je' na quie' n'om cha ndaaⁿ nlui'n'maaⁿndyo'.

⁴¹ Quia jo' nn'aⁿ na jla'yu' ñ'oom na tsoom teits'oomndyena. Juu xuee'ñeeⁿ, cha'na ndyee mei'ndyena jla'yu'na. ⁴² Tyoque'ndyena na tyondyena ñ'oom na tyot'mooⁿ apóstoles'ñeeⁿ. Tjoom' tyom'aⁿna ñequio na'ñeeⁿ. Tyotjom-ndyena na tyotyena tyoo' na tyocañjom n'omna Jesús. Ndo' tyola'nei'na nnom Ty'oots'om.

Luaa tyom'aⁿ nn'aⁿ na tyola'yu'jndyee

⁴³ Cha'tsondye nn'aⁿ tyotseitsaⁿna' jooⁿ ee na tyonty'iaana jndye ts'iaaⁿ t'maⁿ na tyol'a apóstoles na xocandaq nluui na cwe' na jnda nqueena mei' xocjaantjoo' n'om nn'aⁿ 'naaⁿ na tuui. ⁴⁴ Cha'tsondye nn'aⁿ na jnda jla'yu', ñe'cwii n'omna. Ndo' cha'tso 'naⁿ na tyowil'uee'ndyena tjom na 'naaⁿna jooⁿ. ⁴⁵ Tyondaana ndyuaana ñequio nt'omcheⁿ 'naaⁿna na waa. Ndo' s'om na tyoto'ñoomna tyotqⁿna jooⁿ, tyoñequiana ndaq nn'aⁿ na tyotseitjooⁿ joo. ⁴⁶ 'Io ndi 'io tyotjomndyena wats'om t'maⁿ. Mati naquii' laana tyola'jomndyena na tyotyena tyoo' na tyocañjom n'omna Jesús. Tyocwa'na ñequio na neii'na ndo' na xcwee' n'omna. ⁴⁷ Tyola't'maaⁿndyena Ty'oots'om ndo' cha'tsondye nt'omcheⁿ nn'aⁿ tyotjeii'ya jooⁿ. Ndo' 'io ndi 'io tyocwji'n'maaⁿñeticeⁿ Ty'oots'om nn'aⁿ. Jo' chii tjawit'maⁿti tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ.

3

Tco'yana' cwii ts'aⁿ na ntjei' nc'ee

¹ Cwii xuee Pedro ñ'eⁿ Juan ljo'yu ty'ena wats'om t'maⁿ na ndyee na matmaaⁿ xjeⁿ na cwi'oola'neiⁿ nn'aⁿ nnom Ty'oots'om. ² Ndo' jo' jo' m'aaⁿ cwii tsaⁿs'a na tuuife na ntjei' nc'ee. Juu tsaⁿñeeⁿ 'io ndi 'io tyo'ooñ'om nn'aⁿ jom wats'om t'maⁿ, tyoqueⁿna jom 'ndyoots'a na jndyuna' Jeeⁿ Nei'ncoo' cha ndaq nlcaaⁿ ljo' na matseitjooⁿ jom ndaq nn'aⁿ na cwi'ooque' jo' jo'. ³ Quia na nty'iaaⁿaⁿ Pedro ñ'eⁿ Juan na macwi'ooque'na naquii' wats'om'ñeeⁿ tcaaⁿ s'om ndaana. ⁴ Ndo' nty'iaa' Pedro ñequio Juan jom. Tso Pedro nnoom:

—Aa re sa, canty'ia' ndaayâ.

⁵ Quia jo' nty'iaaⁿaⁿ ndaana ee seitiom waa na ñequiana na nnc'o'ñoom.

⁶ Saq matso Pedro nnoom:

—Ja meiⁿ s'om xuee meiⁿ s'om cajaⁿ tjaa'naⁿ na maleiñ'oⁿya, saq cantyja na maleiñ'oⁿtya ñequiaya na nnc'o'ñoom'. Ñequio xuee' Jesucristo, tsaⁿ na jnaⁿ Nazaret, quicantya' ndo' cja'ca'.

⁷ Jnda chii t'uii Pedro ts'oqⁿ ntyjaya seiwe tsaⁿñeeⁿ jom. Mañoom' tco'yana' nda'nc'eeⁿ ñequio candyo'nc'eeⁿ. ⁸ Jo' na ñejomto teicantyaⁿ. Teintyjeeⁿeⁿ ndo' toqⁿ na tjacaⁿ. Tjaqueⁿeⁿ naquii' wats'om t'maⁿ ñ'eⁿndyena. Tyojaacaⁿ ndo' tyowantyaⁿ ndo' tyotseit'maaⁿñe Ty'oots'om. ⁹ Ndo' cha'tsondye nn'aⁿ na too'ndye naquii' wats'om tyonty'iaana na tyojaacaⁿ ndo' tyotseit'maaⁿñe Ty'oots'om. ¹⁰ Ee tajnaaⁿna na jom ts'aⁿ na ñetacatyeeⁿ 'ndyoots'a wats'om t'maⁿñeeⁿ na jndyuna' Jeeⁿ Nei'ncoo'. Majom na tyocaaⁿ ljo' na matseitjooⁿ jom ndaq nn'aⁿ. Jo' na jeeⁿ tyotseitsaⁿna' jooⁿ ndo' jeeⁿ tjawee' n'omna na jnda tco'yana' nc'eeⁿ.

Ñ'oom na seinei' Pedro leiroom' wats'om t'maⁿ

¹¹ Wats'om'ñeeⁿ waa cwii leiroom'na' na jndyuna' Salomón. Jo' jo' tquiontyjaa' cha'tsondye nn'aⁿ na cwityueneii'na. Ee ts'aⁿ na tco'yana' nc'ee jo' jo' tiñe'ca'ñeeⁿ Pedro ñequio Juan. ¹² Quia na nty'iaa' Pedro na cha'tsondye nn'aⁿ jnda jla'candyoo'ndyena, matsoom ndaana:

—'O re nn'a^{ya} Israel, ¿chiiu na jeeⁿ matseitsaⁿ'na' 'o? ¿Chiiu na jeeⁿ cwinty'ia'yo' nda^{ya} na chacwijom cwila'tiuu'yo' na cwe' na jnda^q ncjo^oyâ oo cwe' nc'e na jeeⁿ cwila't'maaⁿndyô Ty'o^ots'om jo' na majaacaa tsaⁿ'maaⁿ? Meiⁿchjoo nchii^{jo}!. ¹³ Ee nquii Ty'o^ots'om na tyotseit'maaⁿñe welooya Abraham na ñet'oom teiyo, na tyotseit'maaⁿñe welooya Isaac, ndo' welooya Jacob, ndo' tyola't'maaⁿndye nt'omcheⁿ welooya na jndyowiⁿcantyyoo', jom seit'maaⁿñe Jnaaⁿ Jesús, na jla'quiuo'yo' luee naⁿmaⁿ'iaaⁿ cha cue'. Ndo' meiiⁿ Pilato ñe'catseicandyaañe jom, sa^q títancue'yo'. Sa'yo' nacjoom'm meiiⁿ juu ñe'catseicandyaañe jom. ¹⁴ 'O nchii taⁿ'yo' na nndyaañe nquii na cwiluiñe na lju' ts'om ndo' na tyoch'ee yuu na maty'iomyana'. 'O taⁿ'yo'yo' na nndyaañe ts'aⁿ na ñeseicwjee nn'aⁿ. ¹⁵ Jla'cue'yo' nqueⁿ na mañequiaaⁿ na cwitando' nn'aⁿ. Sa^q Ty'o^ots'om tquiaa na tando'xcoom na tueeⁿ'eⁿ ndo' já cwitjei'yuu'ndyô na ljo'. ¹⁶ Nc'e na cwilayu'ya cwii n'o^oo^oyâ ñ'eⁿ xuee' Jesús, jo' na tquiaana' najnda^q nc'ee tsaⁿ'maaⁿ na cwinty'ia'yo' ndo' na cwita'jnaⁿ'yo'. Ee nc'e juu na cwilayuuyâ n'o^oo^oyâ ñequio Jesús, jo' na cha'tsondyo' cwinty'ia'yo' na canda^q tco'yana' tsaⁿ'maaⁿ'.

¹⁷ Ndo' ntyjiia, 'o nn'a^{ya}, na ticala'noⁿ'yo' ljo' l'a'yo' ñequio naⁿmaⁿ'iaaⁿ 'naⁿ'yo' jla'cue'yo' Jesús. ¹⁸ Sa^q laa'ti' waa na seicanda^qñe Ty'o^ots'om ñ'oom na seineiiⁿ ñequio ndyuee profetas na maxjeⁿ nncue' Cristo tsaⁿ na jñoom. ¹⁹ Jo' chii calcwe' n'om'yo' ndo' cata'ndyo'xcwe'yo' nnom Ty'o^ots'om cha nntseicanoom'm jnaⁿ'yo' ndo' na ñequiaaⁿ na ntseixcona' cantyya na cwitsaam'aⁿ'yo' joo nnoom. ²⁰ Ndo' na ljo' njñomnaaⁿ'aⁿ Jesucristo, tsaⁿ na nncwji'n'maaⁿñe 'o, ee teiyo seijndaa'ñe na luaa' nnts'aaⁿ. ²¹ Sa^q macaⁿ'na' na caljoo'ñe Jesucristo cañoom'luee hasta quia na jnda^q seicanda^qñena' cha'tso ñ'oom na seineiiⁿ ñequio ndyuee profetas na tyoñequia ñ'oom'm tandyo xuee. ²² Ee tyotso Moisés nda^q welooya na ñet'om teiyo: “Nquii Ta Ty'o^ots'om njñoom cwii nn'aⁿ'yo' na m'aⁿ'yo' na ñequiaa ñ'oom'm cha'xjeⁿ na jñoom ja. Queⁿ'yo' cwenta cha'tso ñ'oom na nntseineiⁿ tsaⁿ'ñeeⁿ nda^q'yo'. ²³ Ee meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na tiqueⁿ cwenta ñ'oom na nntso tsaⁿ'ñeeⁿ nncwji'ndyona' juu quii'ntaaⁿ nn'aⁿ Israel.”

²⁴ Tsoti Pedro:

—Cha'tsondye profetas cha'na Samuel ñequio nn'aⁿ na cwiñet'om jnda^q na tue' tsaⁿ'ñeeⁿ, tyoluena na nluii cha'xjeⁿ na cwilui je'. ²⁵ Ñequio ndyuee profetas tquiaa Ty'o^ots'om ñ'oomtyeⁿ ndo' 'o laxmaⁿ'yo' na nnda'yo' naya na cwit'mo^ooⁿ joona' ndo' cha'xjeⁿ ñ'oom na seijndaa'ñetyeⁿ Ty'o^ots'om nda^q welooya na ñet'om teiyo quia tsoom nnom welooya Abraham: “Quii'ntaaⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ 'naⁿ na nncjaawiⁿcantyyoo' nluiiñe ts'aⁿ na njñoo^o'ya na m'aⁿ'yo'. Ndo' nc'e juu nntio'naaⁿndyô cha'tsondye nn'aⁿ tsjoomnancue.” ²⁶ Jo' chii quia na s'aa Ty'o^ots'om na ta'ndo'xco Jnaaⁿ na tue', najndyee tio'naaⁿñe 'o na jñoom juu na m'aⁿ'yo' cha tincwiindyo' 'o nlcwe' n'om'yo' natia na cwil'a'yo'.

4

Pedro ñ'eⁿ Juan jo nda^q naⁿmaⁿ'iaaⁿ

¹ Pedro ñ'eⁿ Juan xcwe na cwila'neiⁿ'na nda^q nn'aⁿ, ndo' tqie ntyee na m'aⁿ'na ñequio ts'aⁿ na matsaⁿ'ntjom nn'aⁿ na cwil'a cwenta wats'om t'maⁿ. Mati nt'om nn'aⁿ judíos na laxmaⁿ'na tmaaⁿ saduceos tquiena. ² Jnda^q teilioo naⁿ'ñeeⁿ ee Pedro ñ'eⁿ Juan cwit'mo^ooⁿ na nda^q nn'aⁿ na jnda^q mawando'xco Jesús, jo' chii mati nn'aⁿ na jnda^q tja maxjeⁿ ntando'xcona. ³ Quia jo' t'ue naⁿ'ñeeⁿ joona. Ndo' cwe' nc'e na jnda^q tmaaⁿ, jo' chii tiomya naⁿ'ñeeⁿ joona w'aancjo hasta quia nneiⁿncoo cwiicheⁿ xuee. ⁴ Sa^q nn'aⁿ na tyondye ñ'oom'

Ty'oots'om na tyoñe'quiaana, jndyendye naⁿñeeⁿ jla'yuna. Ndo' cha'tsoñ'eⁿ nn'aⁿ na cwila'yua' tue'ntyjo cha'na 'om mei'ndyena na cwe' naⁿnom.

⁵ Teincoo cwicheⁿ xuee naquii' Jerusalén tjomndye nn'aⁿ na m'aⁿ n'iaaⁿ cwentaa nn'aⁿ judíos ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye, ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés. ⁶ Ñ'eⁿ Anás, tyee na cwiluiitquieñe, ñequio Caifás, ñ'eⁿ Juan ñequio Alejandro, ndo' ñ'eeⁿ cha'tsondye nt'omcheⁿ nn'aⁿ na nn'aaⁿ na ntyee na cwiluiitquiendye. ⁷ Tqueeⁿndyena Pedro ñ'eⁿ Juan ndo' tsá'na na n'ñeeⁿ quii'ntaaⁿna. Jluena:

—¿Ñ'eeⁿ tquiaa na jnda'yo', ndo' ñ'eeⁿ ts'aⁿ xuee' cwilei'ñ'om'yo' na luaa' cwil'a'yo'?

⁸ Ndo' Pedro too' quii' ts'oom m'aaⁿ Espíritu Santo, matsoom ndaana:

—'O re nn'aⁿ na m'aⁿyo' n'iaaⁿ ñequio 'o nn'aⁿ na cwiluiitquiendyo' joo ndaa jaa nn'aⁿ Israel, ⁹ na cwita'x'ee'yo' ndaayâ cantyja naya na tuii ñ'eⁿ ts'aⁿ na ñet'oom na ntjeiⁿ nc'ee, ¿aa ñe'candy'e'yo' chiuu tuiiyuu na jnda tco'yana' jom? ¹⁰ Xeⁿ na ljo', quia jo' cha'tsondyo' 'o ñequio cha'tsondye nn'aⁿ Israel cala'noⁿyo' chiuu waa. Nquii Jesucristo, ts'aⁿ na jnaⁿ Nazaret na ty'iom'yo' ts'oom'naaⁿ, tquiaa Ty'oots'om na tando'xoom jnda na tueeⁿeⁿ. Ñequio xuee' jom jo' na jnda n'maⁿ tsa'ns'am'aaⁿ na cwinty'ia'yo' na meintyeeⁿeⁿ jo ndaa'yo'. ¹¹ Juu Jesús cwiluine tsjo' na 'o na cwiluiitquiendyo' jo ndaaya jnda tquie'yo'. Saa jnda tacatyeeⁿtyeⁿ tsjo'ñeeⁿ nquii tsiaⁿtsjo' yuu na t'maⁿti matseixmaⁿna' na cha'tso ljo'. ¹² Tjaa'naⁿ ñ'eeⁿ cwicheⁿ na nndaá nncwji'n'maaⁿñe nn'aⁿ macanda nquii Jesús. Ee cha'waa nnom tsjoomnancue tjaa'naⁿ xuee' cwicheⁿ na tqueⁿ Ty'oots'om na juu nndaá nncwji'n'maaⁿñe jaa.

¹³ Jnda na nty'iaa na n'maⁿn'iaaⁿ na tinquiaa' Pedro ñ'eⁿ Juan, ndo' jla'noⁿna na tyoola'naaⁿ na n'ñeeⁿ cha'xjeⁿ na nquiuna, ee cwe' nn'aⁿ mei'quiandyee joona, quia jo' jeeⁿ tyotseitsaⁿna' joona, ndo' tjañjoom' n'omna na tyocañ'eeⁿ na n'ñeeⁿ ñ'eⁿ Jesús. ¹⁴ Ndo' majndeiiiti quia na nty'iaana nacañoom na n'ñeeⁿ meintyjee' ts'aⁿ na jnda tco'yana', jo' chii seicu'ñ'eⁿna' na nluena ñ'oom nacjoo na n'ñeeⁿ. ¹⁵ Quia jo' tjeii'yana na n'ñeeⁿ quii'ntaaⁿna. Jnda chii tyola'neiⁿ cheⁿnquieena. ¹⁶ Tyoluena:

—¿Chiuu nl'aayoo ñequio ti'm'aⁿ? Ee cha'tsondye nn'aⁿ tsjoom ñjaaⁿ Jerusalén manquiuyana na jnda l'a na n'm'aⁿ cwii ts'iaaⁿ t'maⁿ na xocandaá nnts'aⁿ na cwe' na jndeiⁿ nquii ts'aⁿ ndo' jaa xondaá nl'uuya na tiyuu na ljo'. ¹⁷ Jo' chii yati cal'uuya ndaa na m'aⁿ ñequio na jndei'na' mei'cwii nnom ts'aⁿ tala'neiⁿtina ñ'oom cantyja 'naaⁿ Jesús, cha tant'omti ñ'oommeiⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ.

¹⁸ Quia jo' t'maⁿna na n'ñeeⁿ. Sa'ntjomna na mei'cwii ñ'oom tala'neiⁿti na n'ñeeⁿ, tant'mooⁿna ñequio xuee' Jesús. ¹⁹ Saa Pedro ñequio Juan, jluena:

—Ncjo'yo' calatiuu'ya'yo' aa maty'iomna' jo nnom Ty'oots'om na calacandaayâ ñ'oom na cwindu' 'o, nchii ñ'oom na matso jom. ²⁰ Ee já tijoom jndaa ca'ndyaayâ na nlanaayâ ljo' na ñenty'iaayâ na tyoch'ee Jesús ndo' na tyondyaayâ na tyotseineiⁿ.

²¹ Saa joo na n'maⁿn'iaaⁿ jndeiⁿti ñ'oom tyoluena ndaa na n'ñeeⁿ. Jnda chii jñoomna na n'ñeeⁿ, ee tilecaliuna chiuu ya nnta'wi'na na n'ñeeⁿ ee nquiaana nn'aⁿ quii' tsjoom, ee cha'tsondye nn'aⁿ tyolat'maaⁿndyena Ty'oots'om cantyja na nty'iaana na tco'yana' ts'aⁿ na ñet'oom na ntjeiⁿ nc'ee. ²² Ee tsa's'a'ñeeⁿ, na jeeⁿ t'maⁿ ts'iaaⁿ s'aa Ty'oots'om na tco'yana' jom, jnda teinom wen'aaⁿ choom'm.

Nn'aⁿ na cwila'yua' ñe'cwii t'maⁿ jla'neiⁿna nnom Ty'oots'om

²³ Pedro ñ'eⁿ Juan, jnda na jndyaandyena, ty'ena na m'aⁿ n'c'iaana. Jla'candiina naⁿñ'eeⁿ cha'tso ñ'oom na tyolue ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye quii' tsjoom. ²⁴ Ndo' joo naⁿñ'eeⁿ, quia na jndyena ñ'oom'ñeeⁿ, ñe'cwii t'maⁿ jla'neiⁿ na nnom Ty'oots'om, jluena:

—'U Ta Ty'oots'om, macanda 'U na mayuu'cheⁿ na matsa'ntjom'. 'U tqueⁿ cañoom'luee ñequio tsjoomnancue, ñequio ndaaluee, ndo' ñequio cha'tso na niom. ²⁵ Ñequio Espiritu Santo seijndo' ts'om moso' David. Jo' na seiljeiⁿ ñ'oom na tsu'. Tsoom:

¿Chiuu na cwila'wjee nn'aⁿ na nchii judíos?

Ndo' ¿chiuu na cwila'tiuu nn'aⁿ judíos cwii na cwe' ts'iaaⁿndyo?

²⁶ Nn'aⁿ tsjoomnancue na cwiṣa'ntjom jla'wendyena.

Ndo' nn'aⁿ na m'aⁿ n'iaaⁿ jla'jomndyena.

Ñe'cwii ty'ena nacjoo' nquii Ty'oots'om, ñequio Cristo tsaⁿ na jñoom.

²⁷ Jlueti naⁿñ'eeⁿ nnom Ty'oots'om:

—Mayuu' ñ'oom'ñeeⁿ na tso David ee Herodes ñequio Poncio Pilato jla'jomndyena naquii' tsjoomwaa ñequio nn'aⁿ judíos ñequio nn'aⁿ na nchii judíos. Ty'ena nacjoo' Jnda' na lju' tseixmaaⁿ ndo' na majndaa' ts'iaⁿaⁿ na tqueⁿ jom. ²⁸ Tandyo xuee seijndaa'ndyu' ljo' n'l'ana. Ndo' majo' jnda' l'ana je'. ²⁹ Ndo' je' je' 'u Ta, queⁿ cwentá ñ'oom wi' na jndei'na' na cwiluena ndaayâ, ndo' cateijnde' jâ na cwindya'ntjooⁿyâ njom' na calanaqayâ ñ'oom naya 'naⁿ ñequio na t'maⁿ n'ooⁿyâ. ³⁰ Ndo' catseintjoo' ts'q' nacjoo nn'aⁿwii. Catsein'maⁿ joona. Catsa' 'naaⁿ t'maⁿ ñequio 'naaⁿ na xocjaantjoo' n'om nn'aⁿ chiuu tuiyyuu. Nmeiⁿ catsa' ee cwilcwii'â xuee' Jnda' Jesús na lju' tseixmaⁿ.

³¹ Jnda' na jla'neiⁿ na nnom Ty'oots'om tei'ncwii' w'aa yuu na cwitjomndyena. Ndo' joona too' m'aaⁿ Espiritu Santo naquii' n'omna. Ndo' tyola'neiⁿ na ñ'oom' Ty'oots'om ñequio na t'maⁿ n'omna.

Cha'tso 'na' tjom na 'naa'na joona'

³² Cha'tsondey nn'aⁿ na cwila'yu' tyom'aⁿ na ñe'cwii n'omna, ndo' ñe'cwii tyola'tiuuna. Meiⁿcwiindye joona ticatso na joo 'na' na maleiñ'oom macanda juu 'naaⁿ jo', ee cha'tso 'na' na toyleichona tyol'ana na tjom na 'naa'na joona'. ³³ Ndo' nquiee apóstoles tyotjeii'yuu'ndyena ñequio najndei na matseixmaaⁿ na jnda' mawando'xco Ta Jesús. Ndo' t'maⁿ tio'naaⁿñe Ty'oots'om joona. ³⁴ Ndo' quii'ntaaⁿ cha'tso nn'aⁿ na cwila'yu' tjaa'naⁿ ñeeⁿ c'oom na matseitjooⁿ juu ee nn'aⁿ na niom ndyuua ndo' niom l'aa tyondaana joona' ndo' cantyjati s'om na to'ñoomna na ndaana joona' tquion'omna. ³⁵ Tquiana s'om'ñeeⁿ ndaaⁿ apóstoles. Ndo' naⁿñ'eeⁿ tyoñequiana joona' nnom ticwii cwii ts'aⁿ na matseitjooⁿ 'naⁿ na maca'na' juu. ³⁶ Quii'ntaaⁿ na tyom'aaⁿ ts'aⁿ na jndyu José. Jom ts'aⁿ tsjaaⁿ Leví na jndyowicantjoo', tuiiñe tyuaaxeⁿncwe Chipre. Apóstoles tqueⁿ na xueeⁿeⁿ Bernabé. Ñ'oomwaa' matsona' ts'aⁿ na mañequiaa na t'maⁿ ts'om x'iaa'. ³⁷ Jom waa tyuaaⁿaⁿ. Jnaqⁿ juuna', jnda' chii jndyoñ'oom s'om na to'ñoom, tquiaaⁿ s'om'ñeeⁿ ndaaⁿ apóstoles.

5

Seitjooñe Ananías ñ'eⁿ Safira

¹ Saqⁿ cwii tsaⁿs'a na jndyu Ananías ñequio scoom'm Safira ndaana cwii tyuaana. ² Ananías'ñeeⁿ seitjooⁿ cantyja na jnaqⁿ juuna', ndo' mati ntyjii

scoom'm na ljo'. Jndyochoom meiⁿ ndyee s'om'ñeeⁿ tquiaaⁿ joona' ndaa' apóstoles. ³ Quia jo' matso Pedro nnoom:

—'U re Ananías, ¿chiiuu na tquiaandyu' na seicattoo' Satanás naquii' ts'om' na tsu' cantu nnom Espíritu Santo na seitjoo' s'om cantyja na jndaa' tyua'?

⁴ Yocheⁿ na tyoojndaa' juuna' tseixmaⁿna' cwenta'. Ndo' mati meiiⁿ na jnda jndaa' juuna' wanaaⁿ na nntsa' yuu na l'ue ts'om' ñequio s'om'ñeeⁿ. 'U je' ¿chiiuu na luaa' seitiuu' naquii' ts'om'? Ee nchii ndaa' nn'aⁿ sa' cantu, nnom nquii Ty'oots'om waa jnaⁿ.

⁵ Jnda na jndii Ananías ñ'oommei^m cwe' tiooñetoom na ts'oo jom. Quia jo' cha'tsondye nn'aⁿ na nquiuna na luaa' tuii, jeeⁿ ndya' nioom tyuena.

⁶ Teicantya naⁿnom na titquiendye. Jla'tyjoondyena liaa jom. Jnda chii tjeii'na jom, mana ty'ecat'iuuna jom.

⁷ Jnda teinom cha'na ndyee hora na tuii na ljo' ndo' tyjee' scuu' Ananías. Mei'chjoo ticaljeiiⁿ aa waa ljo' tuii. ⁸ Quia jo' Pedro matsoom nnom tsaⁿñeeⁿ:

—Catsu' nooⁿ, ¿aa mayuu' na laa'ti'ndyo ndaa'yo' tyuaa'yo'?

Ndo' matso tsaⁿñeeⁿ nnoom:

—Mayuu' na laa'ti'.

⁹ Matso Pedro nnoom:

—Chiiuu na jla'tjom'yo' ñ'oom na tqui'o'nn'aⁿyo' Espíritu na cwiluiiñe Ty'oots'om. Aa ndi', je' cwiquie nn'aⁿ na ty'ecat'iuu sa'. Mati 'u maje'ndyo nnc'oocat'iuuna 'u.

¹⁰ Mantyjacheⁿ cwe' tiooñetoom jo nc'ee Pedro, mana tueeⁿeⁿ. Quia na ty'equie' naⁿnom na titquiendye jliuna na jnda tueeⁿeⁿ. Mati tjeii'na jom, ty'ecat'iuuna jom nacañoom' saaⁿaⁿ. ¹¹ Quia jo', tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ, jeeⁿ t'maⁿ seicaty'uenta' ndo' mati nt'omcheⁿ nn'aⁿ na tyondye na luaa' tuii.

Ts'iaaⁿ t'maⁿ na tyol'a apóstoles

¹² Nn'aⁿ na cwiluiindyena apóstoles jndye nnom 'naaⁿ l'ana ñequio ts'iaaⁿ t'maⁿ na xondaq' nluui na cwe' najndeiⁿ nquii ts'aⁿ. Ndo' cha'tsondye nn'aⁿ na jnda cwila'yu' tjoom' t'maⁿna na tyotjomndyena wats'om t'maⁿ na jndyu leiroo'na' Salomón. ¹³ Saa' nt'omcheⁿ nn'aⁿ nquiaana na nla'jomndyena, meiiⁿ na ljo' tyotjeii'yana nn'aⁿ na cwila'yu'. ¹⁴ Ndo' tjawijjndyendyeti nn'aⁿ na tyola'yu' ñequio Ta Jesús, naⁿnom ndo' naⁿlcu. ¹⁵ Tyotsa'na nn'aⁿwii ndyuee nantaa, cjoo' nduu ndo' cjoo' luee, cha quia na wjaawinom Pedro nnc'uiioo ncwaaⁿaⁿ nacjoo cwantindye joona cha nn'maaⁿna. ¹⁶ Mati nn'aⁿ na m'aⁿ njoom na nndyoo' Jerusalén tquiochona nn'aⁿwii ñ'eⁿ nn'aⁿ na tyoleichuu jndyeta. Ndo' cha'tsondye naⁿñeeⁿ n'maaⁿna.

Naⁿmaⁿn'iaaⁿ tyota'wi'na Pedro ñ'eⁿ Juan

¹⁷ Quia jo' tyee na cwiluiitquieñe ñequio tmaaⁿ nn'aⁿ judíos na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê na jndyu saduceos, jlawendyena nacjoo apóstoles ee jeeⁿ lioona naⁿñeeⁿ. ¹⁸ Jo' chii t'uena naⁿñeeⁿ. Tioomna joo w'aancjo. ¹⁹ Saa' teijaaⁿ tyjee' cwii ángel cwentaa' Ta Ty'oots'om. Seicanaaⁿñê ndyueel'a w'aancjo. Tjeiiⁿeⁿ naⁿñeeⁿ ch'eⁿ. ²⁰ Matsoom ndaana:

—Catsa'yo' wats'om t'maⁿ. Calaneiⁿyo' ndaa' nn'aⁿ ñ'oomwaa' cantyja 'naaⁿ na nncwando' añmaaⁿ ts'aⁿ.

²¹ Jnda na jndyena ñ'oomwaa' ty'ena. Ndo' cwitsjoom ty'equie'na wats'om t'maⁿ. Tyot'mooⁿna ndaa' nn'aⁿ.

Quia jo' tyee na cwiluiitquieñe ñequio nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê, jnda na tjomndyena ñequio cha'tsondye nn'aⁿ na cwiluiindyena naⁿmaⁿn'iaaⁿ ndaa' nn'aⁿ Israel, sa'ntjomna na cjaacandyoo'ndye apóstoles na tioomna w'aancjo. ²² Saa'

quia na jndā tquie sondaro 'ndyoots'a w'aancjo jliuna na tac'om na^mñeeⁿ jo' jo'. Jo' chii ty'elcwee'na. Ty'ela'candiina na tac'om na^mñeeⁿ. ²³ Jluena:

—Quia na squiaqayā 'ndyoots'a w'aancjo tye' tã'na' ndo' m'aⁿ sondaro na cwil'a cwenta, saq quia na jla'canaaⁿndyô jo' jliuyâ tjaa'ñeeⁿ c'oom.

²⁴ Ndo' tye^e na cwiluitquieñe ñequio ts'aⁿ na matsaⁿtjom nn'aⁿ na cwil'a cwenta wats'om t'maⁿ ñequio nt'omcheⁿ ntyee na cwiluitquindy^e, quia na jndyena na luaa', tyom'aaⁿ n'omna chiuu ya nluui cha nleicheⁿ ñ'oomwaa'.

²⁵ Ndo' mañeejuu xjeⁿñeeⁿ tyjee'cañoom cwii ts'aⁿ, seicandii jooⁿa, matso:

—Nn'aⁿ na tiom'yo' w'aancjo, naquii' wats'om t'maⁿ meintyjee'na je'. Cwit'moqⁿna ndaaⁿ nn'aⁿ.

²⁶ Quia jo' ts'aⁿ na matsaⁿtjom tjaaⁿ ñ'eⁿ nn'aⁿ 'naaⁿaⁿ. Ty'ecachona na^mñeeⁿ saq nchii ñequio na jndei'na' ee nquiaana xeⁿ nn'aⁿ na cwindye ñ'oomñeeⁿ nñom ljo' jooⁿa. ²⁷ Ndo' quia na jndā tquiennⁿda'na yuu cwitjomⁿndye na^mman'iaaⁿ, tquiana cwenta praso ndaaⁿ na^mñeeⁿ. Ndo' tye^e na cwiluitquieñe, seilcwiiñê ndaaⁿ praso'ñeeⁿ. ²⁸ Matsoom:

—Mandy'e'yo' na tyol'uuyâ ndaaⁿ'yo' ñequio ñ'oom na jndei'na' na tant'moⁿ'yo' ñ'oom cantyja 'naaⁿ Jesús. Saq 'o je' cha'waa naquii' Jerusalén jndā manquiu nn'aⁿ ñ'oom na cwit'moⁿ'yo' ndaaⁿa. Mati cwindu'yo' na já chooyâ jnaⁿ na tue' Jesús.

²⁹ Quia jo' Pedro ñequio nt'omcheⁿ apóstoles, t'oqⁿa, jluena:

—Jndei'tina' na calacandaqyâ ñ'oom na matso Ty'oqⁿts'om nchiiti ñ'oom na cwilue nn'aⁿ. ³⁰ Manqueⁿ na tyola't'maaⁿndye welooya na ñet'om teiyo, tquiaaⁿ na wando'xco Jesús na jla'cue'yo' na ty'iom'yo' nacjoo' ts'oom'naaⁿ.

³¹ Seit'maaⁿñê juu. Tqueeⁿ juu ntjyaa' ts'oqⁿ ntyjaya. Tqueeⁿ juu na cwiluiit'maaⁿñê ndo' na macwji'n'maaⁿñê nn'aⁿ cha calcwe' n'om nn'aⁿ Israel ndo' na nntseit'maⁿ ts'om jnaaⁿa. ³² Já cwitjei'yuu'ndyô cantyja 'naaⁿ ñ'oommeiⁿ, ndo' majo'ti mach'ee Espíritu Santo, nquii na mañequiaa Ty'oqⁿts'om naquii' n'om nn'aⁿ na cwila'candā ñ'oom na matsoom.

³³ Jndā na jndye na^mman'iaaⁿ ñ'oommeiⁿ jeeⁿ ndya' lioona hasta ñe'cala'cwjeena na^mñeeⁿ. ³⁴ Saq teicantya cwiindy^e jooⁿa, ts'aⁿ na jndyu Gamaliel. Jom ts'aⁿ tmaaⁿ fariseos ndo' ma'moqⁿ chiuu matsaⁿtjom ljeii na tqueⁿ Moisés, cha'tsondy^e nn'aⁿ ya ñ'oom nquiuna cantyja 'naaⁿaⁿ. Teintyjeeⁿeⁿ ndo' saⁿtjoom na calui'ya apóstoles ch'eⁿ chjoowi' taⁿndyo.

³⁵ Tsoom ndaaⁿ nc'iaaⁿaⁿ:

—O ntyjañōⁿ nn'aⁿ Israel, cal'a'yo' cwenta ljo' na cwilatuu'yo' na ñe'cal'a'yo' ñ'eⁿ naⁿnomm'aⁿ. ³⁶ Ee cjañjoom' n'om'yo' jaach'eeti xuee tyom'aaⁿ Teudas. Tyotsoom na jom ts'aⁿ na t'maⁿ cwiluiiñe, ndo' cha'na ñequiee siaⁿnto naⁿnom jla'jomndyena ñ'eⁿñê. Saq jla'cuee' nn'aⁿ jom, ndo' cha'tsondy^e nn'aⁿ na jla'jomndye ñ'eⁿñê t'oom'ndyena. Mana ntycwii cantyja 'naaⁿaⁿ. ³⁷ Jndā teinom na ljo', xcwe na cwiwiljeiixco ncuee nn'aⁿ, mati seis'añe Judas ts'aⁿ Galileo. Ndo' jndye nn'aⁿ jla'jomndyena ñ'eⁿñê. Saq mati jla'cuee' nn'aⁿ jom, ndo' cha'tsondy^e nn'aⁿ na tyola'jomndye ñ'eⁿñê majo'ti t'oom'ndyena. ³⁸ Jo' chii matseijndo' a n'om'yo', ca'ndye'yo' ti'm'aⁿ. Cajndoo' nquieena, ee xeⁿ ñ'oommeiⁿ ñequio ts'iaaⁿmeiⁿ cwila'xmaⁿna' cwe' ts'iaaⁿ 'naaⁿ nn'aⁿ quia jo' nncjaandy^e cheⁿnquieena'. ³⁹ Saq xeⁿ cwila'xmaⁿna' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oqⁿts'om, quia jo' tijoom candaqⁿ na nlatyui'yo' jooⁿa. Nleitjuoo'to na cwitsa'yo' nacjoo' Ty'oqⁿts'om.

⁴⁰ Ndo' jla'jomndye nc'iaa' Gamaliel ñ'oom na tsoom ndaaⁿa. Jo' chii tqueeⁿnnda'na apóstoles. Cwe' tyotjaa'na na^mñeeⁿ. Ndo' ñequio na jndei'na' tyoluena na tant'moqⁿ na^mñeeⁿ ñ'oom ñequio xuee' Jesús. Jndā chii jñoomna

na^mñeeⁿ. ⁴¹ Ndo' na^mñeeⁿ je', jlui'na quii'ntaaⁿ na^mmaⁿn'iaaⁿ ñequio na neii'na na tquiaa Ty'oots'om na cwila'xmaⁿna na co'wi'na' jooa nc'e na cwit-jei'yuu'ndyena ñ'oom ñequio xuee' Jesús. ⁴² Ndo' 'io ndi 'io tic'oomeintyjee'na na tyot'mooⁿna naquii' wats'om t'maⁿ ndo' mati l'aa nn'aⁿ. Tyot'mooⁿna ndo' tyola'nei'na ñ'oom cantyja 'naaⁿ Jesús na cwiluiñe Cristo.

6

Tjeii'ndyena ntquiee' nn'aⁿ na ndye'ntjom naquii' ntaa'na

¹ Majoo ncuue'ñeeⁿ tjawijndyendye nn'aⁿ na cwila'yui'. Saa we ndi'ndyena. Nt'omndyena nn'aⁿ judíos na cwila'nei' griego ndo' nt'om nc'iaana cwila'nei' hebreo. Ndo' na^mñeeⁿ na cwila'nei'na griego to'na na jla'ncjoo'ndyena nacjoo' nn'aⁿ na cwilayu' na cwila'nei' hebreo. Ee cha'tso yolcu na cwila'yui' na jnda tja noom ticwii xuee cwito'ñoomna nantquie. Saa joo yolcu na cwila'nei' griego tijndyeti cwito'ñoomna cha'xje' cwito'ñoom nc'iaana na cwila'nei' hebreo. Jo' na to'na na jla'ncjoo'ndyena. ² Jo' chii canchoo'we apóstoles jla'tjomna cha'tso nn'aⁿ na cwila'yui'. Jluena ndaa na^mñeeⁿ:

—Ticatsa'ntjomna' na n'ndyaayâ na cwiñe'quiaayâ ñ'oom' Ty'oots'om na njndoo'â cantyja 'naaⁿ nantquie. ³ Jo' chii 'o nn'aa'ya, catjeii'ndyo' ntquiee' tsaⁿs'a quii'ntaa'yo' na waa ñ'oom ya cantyja 'naa'na, na too' m'aaⁿ Espiritu Santo naquii' n'omna, ndo' na jndo' n'omna. Jooa nnt'ioo'ya ts'iaaⁿ na njndoo'na cantyja 'naaⁿ nantquie na nnto'ñoom yolcu na jnda tja noom. ⁴ Saa já ñecwitco nlanaa'yâ nnom Ty'oots'om ndo' na ñequiaayâ ñ'oom'm ndaa nn'aⁿ.

⁵ Ndo' cha'tso nn'aⁿ na cwila'yui' jla'jomndyena na ljo'. Jo' tjeii'ndyena Esteban, ts'aⁿ na matseyu'ya ts'om ndo' too' naquii' ts'oom m'aaⁿ Espiritu Santo. Ndo' mati Felipe, Prócoro, Nicanor, Timón ñequio Parmenas. Mati tjeii'ndyena Nicolás, ts'aⁿ tsjoom Antioquía. Jom nchii ts'aⁿ judío saa jaach'ee xuee matseijomñe ñ'oom na cwila't'maa'ndye nn'aⁿ judíos. ⁶ Jnda na tjeii'ndyena na^mñeeⁿ chii tquiochona joo na m'aⁿ apóstoles. Ndo' jooa jla'nei'na nnom Ty'oots'om cantyja 'naaⁿ na^mñeeⁿ. Jnda chii tioonaa lueena nacjoo na^mñeeⁿ na cwito'ñoom ts'iaaⁿ.

⁷ Ndo' ñ'oom' Ty'oots'om jndyeti tjanty'eena'. Ndo' ty'ewijndyendyeti nn'aⁿ na cwila'yui' naquii' Jerusalén hasta mati jndye ntyee cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ judíos tyola'yui'ya cwii l'om.

Cwita'wi'na Esteban

⁸ Esteban t'maⁿ najndei Ty'oots'om tyotseixmaaⁿ. Jndye 'naaⁿ s'aaⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ ñequio ts'iaaⁿ t'maⁿ na xocandaa nluii na cwe' najndei nquii ts'aⁿ. ⁹ Tyowaa cwii wats'om cwentaa nn'aⁿ judíos na jndyu tmaaⁿ nn'aⁿ m'aⁿcandyaa'ndye. Na^mñeeⁿ jnaⁿna tsjoom Cirene ñequio tsjoom Alejandría ndo' ndyuuaa Cilicia ñequio ndyuuaa Asia. Nt'omndye na^mñeeⁿ to'na tjawa ñ'oom na tyola'nei'na ñ'eⁿ Esteban. ¹⁰ Saa tileicana'ndyena na ncw'nom'na jom ñ'oom na matseineiⁿ ee jom matseineiⁿ ñequio na jndo'ya ts'oom nc'e matseixmaaⁿ Espiritu Santo. ¹¹ Quia jo' cwe' nt'iu tyotsa'ntjomna nn'aⁿ na calue cantu nacjoo' Esteban, na jnda jndyena na tyotseineiⁿ ñ'oom tia nacjoo' Moisés ndo' nacjoo' Ty'oots'om. ¹² Jnda na jlue na^mñeeⁿ cantu jeeⁿ seijmei'na' nn'aⁿ quii' tsjoom ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiyendye ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés. Ndo' ty'ena nacjoo' Esteban. T'uena jom. Ty'eñ'omna jom jo ndaa na^mmaⁿn'iaaⁿ. ¹³ Ndo' tquee'ndyena nt'omcheⁿ nn'aⁿ na calue cantu nacjoom'm. Tyolue na^mñeeⁿ:

—Tsa's'am'aa^m ñequiicheⁿ matseineiiⁿ ñ'oom tia nacjoo' wats'om t'maⁿ na matseixma'na' cwentaa' Ty'oots'om ndo' nacjoo' ljeii na tqueⁿ Moisés. ¹⁴ Ee jndā jndyāyā na tyotsoom na Jesús na jnaⁿ Nazaret nntseyuiii' wats'omwaañe ndo' nntseichuii' costumbre na tquiaa Moisés ndāyaa.

¹⁵ Ndo' cha'tso naⁿma'n'iaaⁿ na meindyuaandye nty'iaana Esteban. Jliuna seichuii'na' nnoom, s'aana' cha'cwijom nnom ángel.

7

Ñ'oom na seilcwe' Esteban ndāq nn'a' na t'ue jom

¹ Quia jo' tyeⁿ na cwiluiitquieñe tax'eeⁿ nnom Esteban, matsoom:

—¿Aa mayuu' na ljo' tsu'?

² T'o Esteban matsoom:

—O ta na cwiluiitquiendyo' ñequio 'o nn'a'ya, candye'yo' ñ'oom na nntsjoq. Nquii Taya Ty'oots'om na jeeⁿ t'maⁿ cwiluiiñe, jom seica'moⁿñe nnom welooya Abraham quia na tyom'aaⁿ tsaⁿñeeⁿ ndyuaa Mesopotamia cwii tjoocheⁿ na nnc'oom tsjoom Harán. ³ Tsoom nnom: “Calui' ñjaaⁿñe ndyuaa tsjom'. Ca'ndii' nn'aⁿ!, cja' ndyuaa yuu na m'moqⁿya njom'.”

⁴ Quia jo' jlueeⁿen ndyuaa tsjom'm, ndyuaa Caldea. Tjaaⁿ ndyuaa Harán, tyom'aaⁿñe jo' jo'. Ndo' jndā na tue' tsotyeeⁿ, jndyoñ'oom Ty'oots'om jom ndyuaameiiⁿ yuu na m'aⁿyo' je'. ⁵ Saa tñquiaa Ty'oots'om na nnaaⁿaⁿ ndyuaameiiⁿñe meiⁿ cwe' yuu na nncwintyjeeⁿen. Saa tyeⁿ 'ndii Ty'oots'om ñ'oom nnoom na maxjeⁿ nnaaⁿaⁿ ndyuaameiiⁿ. Nncuaana' cwentaa nn'aⁿ na nluindyena tsjaaⁿ 'naaⁿ jom xeⁿ jndā tueeⁿen meiiⁿ xjeⁿñeeⁿ tjaaⁿnaⁿ ntseinaaⁿ. ⁶ Tso Ty'oots'om na joo nn'aⁿ na nluindyena tsjaaⁿ 'naaⁿ Abraham cwiicheⁿ ndyuaa na nnc'omna na nchii ndyuaana. Tyeⁿ ndye'ntjomna ndāq nn'aⁿ ndyuaaⁿñeeⁿ ndo' wi' nntjoomna nl'a naⁿñeeⁿ cwii ñequiee siaⁿnto ntyu. ⁷ Ndo' tso Ty'oots'om nnoom: “Ja nncu'xāⁿ nn'aⁿ ndyuaaⁿñeeⁿ yuu na ndye'ntjomtyeⁿ nn'aⁿ na nluindyena tsjaaⁿ 'naⁿ na wjaawicantyjoo', jndā chii nlu'na jo' jo'. Tyuaawaañe nnc'omna nlat'maaⁿndyena ja.” ⁸ Tqueⁿtyeⁿ Ty'oots'om ñ'oom nnom Abraham na cats'aaⁿ 'naaⁿ tjaaⁿ yu'ndaa na nluñe na tsaⁿs'a. Jo' chii quia na tuiñe jnaaⁿ Isaac, s'aaⁿ na ljo' juu jndā na jndāqⁿ ñeeⁿ xuee na tuiñe. Majo'ti s'aa Isaac ñequio jnaaⁿ Jacob. Ndo' Jacob ñecwii xjeⁿ s'aaⁿ ñequio canchoo'we ntseinaaⁿ na yonom, nn'aⁿ na cwiluiindy^e weloo jaa na canchoo'we ntmaaⁿ nn'aⁿ Israel.

⁹ Saa joo ntseinda Jacob, jo' welooya na ñet'om teiyo, jeeⁿ taaⁿ n'omna tyjeena José. Ndaña jom ndāq nn'aⁿ na ty'eñ'om jom ndyuaa Egipto. Saa Ty'oots'om tyom'aaⁿ ñ'eñeⁿ ndyuaaⁿñeeⁿ. ¹⁰ Seicandyaañe jom naquii' cha'tso nawi' na tyotjoom. Tquiaa na jndo' ts'oom ndo' s'aa na neiiⁿ ts'om Faraón jom. Faraónⁿñeeⁿ cwiluiiñe tsaⁿma'ts'iaaⁿ t'maⁿ ndyuaa Egipto, ndo' jom ty'ioom ts'iaaⁿ José na catsaⁿntjom tsaⁿñeeⁿ cha'waa ndyuaa Egipto hasta mati catsaⁿntjom naquii' wats'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ.

¹¹ Xjeⁿñeeⁿ jnaⁿna' na jndyo cwii jndo' t'maⁿ cha'waa ndyuaa Egipto ñequio ndyuaa Canaán. T'maⁿ nawi' tyotjoom nn'aⁿ. Ndo' welooya taticaliuna ljo' na nlcwa'na. ¹² Saa jndā na jndii Jacob na niom nantquie ndyuaa Egipto, jñoom ntseinaaⁿ welooya najndyee ty'ena jo' jo'. ¹³ Jndā chii ty'ennda'na na jndā we. Jo' na secañooⁿ José na tyjeena jom. Ndo' tsaⁿma'ts'iaaⁿ t'maⁿñeeⁿ tajnaⁿaⁿ na nn'aaⁿ José naⁿñeeⁿ. ¹⁴ Ndanquia seijndañe José na quiona ñequio tsotena Jacob ñequio cha'tso nn'aⁿ w'aana. Jooa jndāqⁿ ndyeen'aaⁿ nchoo' qui nchoo' 'omndyena. ¹⁵ Quia jo' tja Jacob ndyuaa Egipto. Jo' jo' m'aaⁿ ndo' tueeⁿen ndo' mati jo' jo' tja ntseinaaⁿ, joo welooya na ñet'om teiyo.

16 Jndā chii ty'eñ'omlcwe' ntseinda Jacob sei'ts'o 'naa'n'a' tsjoom Siquem ndyuaa yuu na jna'na. Jo' jo' tjacant'iuu'ñê naquii' tsei'tsuaa na seijnda Abraham ñequio s'om xuee ndāā ntseinda Hamor.

17 Tsoi Esteban:

—Welooya nn'a' Israel na ñet'om teiyo, tyom'a'ntina ndyuaa Egipto. Ndo' yoche' na tjatseicandāā'ñena' ñ'oom na tso Ty'oots'om nnom Abraham na nnts'aa'n, yache' njawijndyendyena. 18 Jndye nn'a' ñet'om ts'iaa' t'ma' ndyuaa Egipto. Ndo' tuee'ntyjo na tjaquiee' cwii ts'a' ts'iaa'ñee' na ticaljeii cantyja 'naa' ts'oo José. 19 Cwajndii s'aa'n. Tco'wee'ne' welooya. Sa'ntjoom na ca'ndyeta na yo'ndaa ndana na cwjeto. 20 Joo ncuee'ñee' tuiiñe Moisés. Tjawee' ts'om Ty'oots'om yu'ndaa. Tyom'aa'ñê waa' tsotyee' cha'na ndyee chi' na teix'etina jom. 21 Jndā chii 'ndyena jom na cuee'le' saā majuuuto yuscu jnda tsa'ma'ts'iaa' t'ma'ñee' ljeii jom. S'aa cha'na jnda jom. 22 Jo' chii tyotsei'na'a' cha'tso na jndo' n'om nn'a' ndyuaa Egipto. T'oom na jndo' ts'oom na tyotseinei' ndo' na tyoch'ee'.

23 'Ndo' Moisés, quia na tuee' cha'na wen'aa'n choom'm s'aana' ts'oom na ñe'cjaacanoom'm nn'a' tsjaa' na tuiiñe ntseindacantyo Israel. 24 Tjaa' ndo' nty'iaa'a' na maco'wi' cwii ts'a' Egipto cwii ts'a' tsjaa' na tuiiñe. Jo' chii tjacwañom'm tsa'ñee'. Tjeii'ñê juu nawi' na matjom. Seicue'ne' ts'a' Egipto. 25 Ee seitoom na nla'no' nn'aa'a' nn'a' Israel na Ty'oots'om nntseicandyaane joona ñequio l'ō jom, saā tical'no'na. 26 Ndo' cwiiche' xuee ljeii' we nn'a' Israel na cwilantja'ndye. Ndo' na l'ue ts'oom na caljoyaandyena, jo' chii tsoom ndāāna: “O re mann'aa'ndyo'. ¿Chiuu na cwilantja'ndyo'?” 27 Quia jo' juu ts'a' na mal'ue tia' ñ'e' x'iaa', ntquee' Moisés. Matsoom nnom: “¿Ñee' juu tque' 'u na nntsa'ntjom' jā, ndo' na nncu'xe' jā? 28 ¿Aa ñe'catseicue' ja, cha'na seicue' ts'a' Egipto wja?” 29 Jndā na jndii Moisés ñ'oomwaa', jleinoom. Tjaa' ndyuaa Madián. Mana ljoo'ñeyaa' jo' jo'. Ndo' jo' jo' tocoom, tuiindy we ntseinaa' na'nom.

30 'Quia na jndā teinom wen'aa'n ntyu na m'aa' jo' jo' seijomna' na m'aa' cwii joo quii' jndāā na nndyoo' sjo Sinaí ndo' teitquioo'ñe cwii ángel nnoom naquii' ntsaachom na cwico tsa' ts'oo n'oom. 31 T'ma' seitsa'na' jom na nty'iaa'a' na ljo'. Ndo' seicandyoo'ñê na nnty'iaa'yaa' ndo' jñee' na matseinei' Ta Ty'oots'om. 32 Matso: “Ja cwiluiindyō Ty'oots'om cwentaa' welo' Abraham tsa' na ñet'oom teiyotiche', ñ'e' Isaac, ñ'e' Jacob.” Quia na jndii Moisés na ljo', teiñe na macaty'uee'. Mei' tíc'oom't'maa'ñê ts'oom na nnty'iaa'a'. 33 Ndo' matso Ty'oots'om nnom: “Cwji' lcom' na ñjom' ee yujo' yuu na meintyje' matseixma'na' tyuaa na lju' ee ñjaa' tyje'cañoo'ya. 34 Ja jndā nty'iayaya na cwita'wi' nn'a' ndyuaa Egipto nn'a'ya nn'a' Israel ndo' jndā jndiiya na cwitcweena. Ndo' jndā jndyocuaya na nntseicandyaandyō joona. Jo' chii majñoo'ya 'u na cja'lcwe' ndyuaa Egipto.”

35 Tsotiche' Esteban:

—Moisés'ñee', ñel'a nn'a' Israel na ticuee' n'omna jom. Jluena nnom: “¿Ñee' tque' 'u na nntsa'ntjom' jā ndo' na nncu'xe' jā?” Saā majuu-toom ty'iom Ty'oots'om ts'iaa' jom na catsa'ntjoom joona ndo' cantyja 'naa' na nndyaandyena nawi' na tyom'a'na. Luaa' s'aa Ty'oots'om xje' na teitquioo'ñe ángel nnoom naquii' tsa' ts'oo n'oom na cwico. 36 Majuu Moisés'ñee' tjeii'ne' welooya nn'a' Israel na ñet'om ndyuaa Egipto. Jndye 'naa' t'ma' tyoch'ee' ndyuaa'ñee' na tjaa' ñee' juu ndāā nnts'aa' na cwe' na jndei' nguii. Mati tyoch'ee' ts'iaa' t'ma' quia na tei'nomna Ndaaluee Wee ndo' quia na tyom'a'na ndyuaa yuu tjaa nn'a' c'oom wen'aa' ntyu.

³⁷ Manqueⁿ na tsoom ndaa nn'aⁿ Israel: “Ty'oots'om nlqueeⁿ cwii nn'aⁿ'yo' na ñequiaa ñ'oom'm ndaa'yo' cha'xjeⁿ na tqueeⁿ ja.” ³⁸ Majom na tyocañ'eeⁿ ñ'eⁿndyena quia na tyotjomndyena ndyuaa yuu tjaa nn'aⁿ c'oom. Jo' jo' seineiⁿ ángel ñ'eⁿñê sjo Sinaí. Jnda chii jom seineiⁿ ndaa welooya nn'aⁿ Israel. Jom to'ñoom ñ'oom na mañequiaanaⁿ na tseixmaⁿ ts'aⁿ na wando' añmaaⁿ na jndyoteincooⁿ ñ'oom'ñeeⁿ ndaa jaa.

³⁹ 'Saa welooya tiñe'calacandana ñ'oom na tsoom ndaana. Tiñe'calañ'oom'ndyena jom ndo' l'ana na ñe'c'oolcwee'na ndyuaa Egipto.

⁴⁰ Yocheⁿ na tyom'aaⁿ xqueⁿ sjo Sinaí jluena nnom Aarón: “Catsa' 'naⁿ na nlat'maaⁿ'ndyo na nnc'oojndyena' jo ndaaya na nntsaalcwaa'a Egipto ee ticaliuyya ljo' tjom Moisés ts'aⁿ na tjei' jaa jo' jo'.” ⁴¹ Ndo' l'ana cwii 'naⁿ cha'cwijom quioo'jndyo chjoo. Ndo' nnom juuna' tyola'cwjeena quioo' na tyola't'maaⁿ'ndyena na l'ana xuee. Jeeⁿ neiⁿ'na ñequio juuna', ndo' cwe' 'naⁿ na l'a nqueena. ⁴² Jo' chii 'ndii Ty'oots'om jooa. 'Ndiitoom na calat'maaⁿ'ndyetoña meiiⁿ cwe' cancjuu na m'aⁿ tsjo'luee. Ee naquii' libro na teiljeii ñ'oom ndyuee profetas, matsona':

'O nn'aⁿ Israel, ¿aa nooⁿ'ya tyoñequia'yo' quioo' na tyolacwje'yo' wen'aaⁿ ntyu'ñeeⁿ na tyom'aⁿ'yo' ndyuaa yuu tjaa nn'aⁿ c'oom?

⁴³ Nchii jo' l'a'yo' ee ñejleñ'om'yo' w'aaliaa na ndii' juu na tyolat'maaⁿ'ndyo' na jndyu Moloc.

Ndo' ñejleñ'om'yo' caxjuu cwentaa' juu na tyolat'maaⁿ'ndyo' na jndyu Renfán.

Ñequii'cheⁿ 'naⁿ na ñel'a' ncjo'yo' ñejlat'maaⁿ'ndyo'.

Jo' chii je' nncwjii'a 'o ndyuaa tsjom'yo', nntsa'yo' hasta cwiicheⁿ na ntyjaa' tsjom Babilonia.

⁴⁴ Tsoti Esteban:

—Juu ndyuaa yuu tjaa nn'aⁿ c'oom, tyoleiñ'om welooya w'aaliaa yuu tyolawena ljo' lcaa' na chuu' ljeii na tqueⁿ Ty'oots'om na matsa'ntjomna'. W'aaliaa'ñeeⁿ tuina' cha'xjeⁿ na sa'ntjom Ty'oots'om Moisés na cats'aaⁿ juuna' cha'xjeⁿ na jnda t'mooⁿ nnom. ⁴⁵ Juuna' tquioñ'om ndacantyjo welooya quia na jndyochuu Josué jooa ndyuaameii'ñe, ndyuaa na seijndaa'ñe Ty'oots'om na ndaana. Jo' chii tjeii'eⁿ nn'aⁿ na ñet'om ndyuaameii'ñe cha ljoo'ndye welooya juuna'. Ndo' ljoo'ñe tyoleiñ'omtina w'aaliaa'ñeeⁿ hasta quia na tyom'aaⁿ David. ⁴⁶ Tjawee' ts'om Ty'oots'om ñ'eⁿ David. Ñe'cats'aaⁿ w'aa yuu na nnc'oom Ty'oots'om na tyotseit'maaⁿ'ñe weloom'm Jacob tsaⁿ na ñet'oom teiyochéⁿ. ⁴⁷ Saa jnaaⁿ Salomón juu s'aa w'aa'ñeeⁿ cwentaa' Ty'oots'om. ⁴⁸ Saa nquii Ty'oots'om na m'aaⁿ na ndyeticheⁿ, nchii cwe' naquii' l'aa na cwil'a nn'aⁿ mac'eeⁿ. Ee luaa' tyotso profeta. Seineiⁿ tsaⁿ'ñeeⁿ ñ'oom na seijnooⁿ'o' ts'om. Matsoom:

⁴⁹ Cañoom'luee matseixmaⁿ'na' ndio 'naⁿya yuu na mawacatyāⁿ na matsa'ntjoⁿya.

Ndo' tsjoomnancue matseixmaⁿ'na' cwe' cha'na 'naⁿ yuu na cwiquie' nc'ā.

Nc'e na ljo', ¿cwaaⁿ w'aa na nl'a'yo' cwentaya?

Ndo' ¿yuu waa cwii joo na ya na nncwajjndyaya?

⁵⁰ ¿Aa nchii nncō s'aa cañoom'luee ñ'eⁿ tsjoomnancue?

⁵¹ Tsoti Esteban:

—'O maxjeⁿ quie' n'om'yo'. Matseijomna' 'o cha'na nn'aⁿ na tyolat'maaⁿ'ndye Ty'oots'om ee tiñe'candy'e'yo' meiiⁿ tiñe'calacanda'yo'. Ñequii' na cwitsa'yo' nacjoo' Espíritu Santo. Cha'na tyol'a welo'yo' na ñet'om teiyu majo'ti cwil'a' 'o. ⁵² Welo'yo' na ñet'om teiyu, ¿Aa tyom'aaⁿ 'ñeeⁿ na tyoñequiaa ñ'oom' Ty'oots'om na tícata'wi'na juu? Maxjeⁿ tjaa'naⁿ.

Jla'cwjee welo'yo' nn'aⁿ na tyola'candii na nndyo nquii Cristo na cwiluiiñe na maty'iomyana'. Ndo' 'o je' jndā tquia'yo' cwenta jom ndo' jndā jla'cue'yo' jom. ⁵³ Mancjo'to'yo' na to'ñoom'yo' ljeii na tqueⁿ Moisés na tquia ángeles. Saa tícalacanda'yo' juuna'.

Jla'cuee'na Esteban

⁵⁴ Jndā na jndye naⁿñeeⁿ ñ'oommeiⁿ jla'jmeiⁿndyena. Tyoteinquiena ndei'n'omna na jeeⁿ lioona Esteban. ⁵⁵ Saa jom na too' naquii' ts'oom m'aaⁿ Espiritu Santo, jlundaqañe nty'iaaⁿ'aⁿ cañoom'luee. Nty'iaaⁿ'aⁿ na nei'coo' caxuee yuu na m'aaⁿ nquii Ty'oots'om ndo' nty'iaaⁿ'aⁿ Jesús na meintyjee' jo ntyjaa' Ty'oots'om ntyjaya. ⁵⁶ Ndo' matsoom:

—Canty'ia'yo'. Manty'iaya na jndā jnaaⁿ cañoom'luee, ndo' nquii Jesús na jnaⁿ jo' jo', meintyjee' ntyjaa' Ty'oots'om ntyjaya.

⁵⁷ Quia jo' jndei tyolaxuaana na jmeiⁿndyena. Jlacu'na lua'quina ndo' ñejom ty'enomna nacjoom'm. ⁵⁸ Ndo' jndei ty'entquienea jom nnom tsjoom. Jndā chii nn'aⁿ na tyolue na waa jnaaⁿ'aⁿ tjeii'na liaa na teincoo na cwee'na. Tsa'na joona', ndo' cwii ts'aⁿ na titquieñe na jndyu Saulo jom s'aaⁿ cwenta joona'. Jndā chii tyotmeiiⁿ'na ljo' Esteban. ⁵⁹ Ndo' yocheⁿ na cwitmeiiⁿ'na ljo' jom, seineiiⁿ nnom Ty'oots'om, matsoom:

—Ta Jesús, coñom' añmaⁿ 'na'nyá.

⁶⁰ Jndā chii tcoom'm xtyeeⁿ. Jndei seixuaⁿ, matsoom:

—Ta, tincwjaa'ndyu' cwenta jnaaⁿ'na na cwila'cuee'na ja.

Jndā tsoom na luaa' mana tueeⁿ'eⁿ.

8

¹ Ndo' tyom'aaⁿ Saulo jo' jo', seijomñe na jla'cuee' nn'aⁿ Esteban.

Tyoco'wi' Saulo nn'aⁿ na laxmaⁿ cwentaa' Ty'oots'om

Majuu xuee na jlacuee'na Esteban jnaⁿ'na' cwajndii tyontyjo nn'aⁿ Jerusalén tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿ'aⁿ jo' jo'. Jo' chii cha'tsondyena tyot'oom'ndyena cha'waa ts'ondaa Judea ñequio ts'ondaa Samaria. Macandā nquiee apóstoles tícat'oom'ndyena. ² Nt'om naⁿnom na jeeⁿ xcwee' n'om ñ'eⁿ Ty'oots'om ty'ecat'iuuna Esteban. Jeeⁿ tyotyueena na jnda nquiuna jom. ³ Ndo' Saulo cwajndii tyoco'weeⁿ'eⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿ'aⁿ. Tyojaaqueⁿ'eⁿ meiiⁿ quii' l'aa ndo' ñequio na jndei'na' tyocwjeeⁿ'eⁿ naⁿnom ndo' naⁿlcu. Tyocjaachom joona. Tyotioom joona w'aancjo.

Tyoiñe'quia nn'aⁿ ñ'oom naya ndyuaa Samaria

⁴ Saa naⁿñeeⁿ na t'oom'ndye tyomaⁿnomna. Mei'yuucheⁿ na tquiena tyola'neiⁿ'na ñ'oom' Ty'oots'om ndaa nn'aⁿ. ⁵ Cwii joona, ts'aⁿ na jndyu Felipe, tjacueeⁿ cwii tsjoom ts'ondaa Samaria. Tyotseineiⁿ cantyja 'naaⁿ Cristo ndaa nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ. ⁶ Cha'tsondye nn'aⁿ jeeⁿ ya tqueⁿ'na cwenta ñ'oom na tyotseineiⁿ ndo' nty'iaana 'naaⁿ t'maⁿ na tyoch'eeⁿ na xocandaa nnts'aa na cwe' najndei nquii ts'aⁿ. ⁷ Jndye nn'aⁿ na tyoleichuu jndyeta n'maaⁿ'na s'aaⁿ. Quia na jlui' jndyeta'ñeeⁿ quii' n'omna jndei jla'xuaana'. Ndo' jndye nn'aⁿ na ntjeiⁿ nc'eeⁿ ndo' ntjeiⁿ luee tco'yana' joona s'aa Felipe. ⁸ Nc'e na ljo', jndye nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ tyom'aⁿ'na na jeeⁿ neiⁿ'na.

⁹ Jndā jaach'ee xuee m'aaⁿ cwii ts'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ na calua'ñe na jndyu Simón. Tyonquiu'nn'aaⁿ nn'aⁿ ts'ondaa Samaria, na tyotsoom ndaana na jom jeeⁿ t'maⁿ tseixmaaⁿ. ¹⁰ Cha'tsondye nn'aⁿ meiiⁿ nn'aⁿ na t'maⁿ cwiluiⁿndye meiiⁿ nn'aⁿ na cje laxmaⁿ jeeⁿ tyoqueⁿ'na cwenta ñ'oom na tyotseineiⁿ. Tyoluena:

—Simónm'aaⁿ, juu najndei na matseixmaⁿ Ty'oots'om, t'maⁿ matseixmaaⁿ jo'.

¹¹ Nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ tyoqueⁿ na cwenta ñ'oom na tyotseineiⁿ ee teiyo manquiu'nn'aaⁿ joona ñequio ts'iaaⁿ calua' na mach'eeⁿ. ¹² Saa quia na jndā jla'yū'na ñ'oom na tyotseineiⁿ Felipe cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om ndo' cantyja 'naaⁿ xueeⁿ Jesucristo, quia jo' naⁿ nom ndo' naⁿ lcu teits'oomndyena. ¹³ Ndo' manquiiⁿ Simón seiyo^m m'ndo' teits'oomñê. Ndo' ñequii'cheⁿ na ñ'eⁿñ'eeⁿ ñ'eⁿ Felipe. Jeeⁿ tyocjaaweeⁿ ts'oom 'naaⁿ t'maⁿ na tyoch'ee Felipe na xocandaā nnts'aa na cwe' najndei nquii ts'aⁿ meiⁿ xocjaantjyoo' ts'om ts'aⁿ chiuu tuiiyuu.

¹⁴ Ndo' Jerusalén m'aⁿ apóstoles, jndā na jndyena na mati nn'aⁿ ts'ondaa Samaria macwila'yū'na ñ'oom' Ty'oots'om, jo' chii jñoomna we x'iaana, Pedro ñ'eⁿ Juan, na c'oo naⁿñ'eeⁿ na m'aⁿ nn'aⁿ ndyuaa Samaria. ¹⁵ Ndo' jndā na tqwie naⁿñ'eeⁿ jo' jo', tyola'neiⁿ na nnom Ty'oots'om. Taⁿ na nnoom na quiaaⁿ Espíritu Santo naquiiⁿ n'om naⁿñ'eeⁿ. ¹⁶ Ee meiⁿ cwiindye naⁿñ'eeⁿ tyooto'ñoomna Espíritu Santo, macandā na jndā teits'oomndyena ñequio xuee' Ta Jesús. ¹⁷ Quia jo' Pedro ñ'eⁿ Juan tioona lueena nacjoo naⁿñ'eeⁿ. Mana to'ñoomna Espíritu Santo naquiiⁿ n'omna.

¹⁸ Jndā na nty'iaa' Simón na joo nn'aⁿ na jñom Ty'oots'om tioona lueena nacjoo naⁿñ'eeⁿ, to'ñoomna Espíritu Santo naquiiⁿ n'omna, quia jo' seiqueeⁿ na ts'oom na mati jom ñ'e'cats'aaⁿ na ljo'. Jo' chii tsoom ndāana na s'om ñequiaaⁿ. ¹⁹ Matsoom:

—Quia'yo' na nteixmaⁿ ya najndei na cwilaxmaⁿ yo' cha mati ja meiⁿ cwi'ñeeⁿ cheⁿ ts'aⁿ na nntioo l'oo nacjoo' maxjeⁿ nnc'oñom Espíritu Santo naquiiⁿ ts'om.

²⁰ Saa matso Pedro nnoom:

—S'om 'naⁿ catsuuna' ñ'eⁿ ndyu', 'u matsei'tiuu' na cwe' ñequio s'om nnc'oñom' naya na mañequiaa Ty'oots'om na cwicandaā nn'aⁿ na cwe'yū. ²¹ U ticatsona' na nntseijomndyu' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oots'om na cwil'aayā ee tiyuu' na xcwee' ts'om' jo nnoom. ²² Calcwee' ts'om' jnaⁿ luaa', ndo' catseyt'oondyu' nnom Ty'oots'om nts'aacheⁿ ndyo ndya' nntseit'maⁿ ts'oom 'u na luaa' m'aaⁿ ts'om'. ²³ Ee manty'iaya juu jnaⁿ matseijomna' cha'cwijom 'na' ja na nnc'uu ts'aⁿ ndo' cha'cwijom l'uaancjo na chu'tye'ndyu'.

²⁴ Quia jo' tso Simón ndāana:

—Cataⁿ yo' nnom Ty'oots'om na meiⁿ cwii ticatjoⁿ ya cha'na cwindu'yo'.

²⁵ Pedro ñ'eⁿ Juan jla'neiⁿ na ñ'oom' Ty'oots'om ndo' tjei'yū'ndyena cantyja 'naaⁿ Jesús. Jndā chii jnaⁿ na tsjoom'ñeeⁿ ndyuaa Samaria na nnc'oolcwee'na Jerusalén. Jndye njoom nch'u tyo'oowi'nomna ndyuaa'ñeeⁿ. Tyoñequiana ñ'oom naya ndāā nn'aⁿ.

Felipe ñequio ts'aⁿ ndyuaa Etiópía

²⁶ Ndo' seineiⁿ ángel 'naaⁿ Ty'oots'om nnom Felipe. Tso: “Cja' nato Jerusalén na wjaana' tsjoom Gaza jo ntyja na macalui' caxjuu tsoom'naaⁿ.” Juu nato'ñeeⁿ mawinomna' ndyuaa yuu tjaa nn'aⁿ c'oom. ²⁷ Quia jo' teicantyjaaⁿ tjaaⁿ. Ndo' nato'ñeeⁿ teincwiñê ñ'eⁿ ts'aⁿ na jnaⁿ ndyuaa Etiópía. Tsaⁿñ'eeⁿ tsaⁿs'a eunuco na mand'iⁿntjom nnom Candace tsaⁿscu na matsa'ntjom ndyuaa Etiópía. Tyom'aaⁿ ts'iaaⁿ na tyotseiweeⁿ s'om naquii' wats'iaaⁿ 'naaⁿ tsaⁿscu'ñeeⁿ. Tjatseit'maaⁿñê Ty'oots'om Jerusalén. ²⁸ Ndo' je' majaalcweeⁿeⁿ. Ñjoom ts'om tornom 'naaⁿaⁿ. Matsei'naⁿaⁿ tsoom na chuu' ñ'oom' Ty'oots'om na seiljei Isaiás. ²⁹ Ndo' tso Espíritu nnom Felipe:

—Catseicandyoo'ndyu' nacañoom' tornomwaa'. Catseijomndyu' ñ'e'n ts'a'n na maleiñ'oom juuna'.

³⁰ Quia jo' tjantyjaa' Felipe tsa'ñ'ñee'n. Jñee'n na matsei'naa' tsa'ñ'ñee'n ñ'oom' Ty'oqots'om na seiñjei Isaiás. Tax'eeñê nnom, matsoom:

—¿Aa matsei'no'ñ' ñ'oom na matsei'na'?

³¹ Matso tsa'ñ'ñee'n nnoom:

—¿Chiuu nnts'aaayo na nntsei'no'ñ'a ee tjaa ñ'ee'n juu m'mo'ñoq'?

Ndo' tca'ñ' tsa'ñ'ñee'n na cjawa Felipe tornom 'naa'ñ'a' na nncwacatyee'n na cañoom'm.

³² Luaa matso ñ'oom' Ty'oqots'om na matsei'naa' tsa'ñ'ñee'n:

Quia na wjaañ'oom ts'a'ñ' catsma' na nntseicue'ñ'e'n juuyo' meir'chjoo ticatseix-uaayo'.

Mati cha'na catsma'ñ' chjoo quia na matyjee ts'a'ñ' som'm ñ'ema'ñ' ñ'om, malaa'ti' tjaa ljo' tso ts'a'ñ' na cwiluiñ'ee catsma'ñ' cwentaa' Ty'oqots'om meii'ñ' na wi' tyotjoom.

³³ Jla'jnaa'ñ' nn'a'ñ' jom meir'ñ' t'catu'xe'nyana ñ'oom cantyja 'naa'ñ'a'.

Ndo' ñ'ee'n juu nndaq nntseinei'ñ' cantyja 'naa'ñ' aa'ñ'a' na tjawicantyjoo', maxje'ñ' tjaa'na' ee tyuaa'ñ' jla'cuae'ñ' na jom.

³⁴ Quia jo' tax'ee ts'a'ñ' Etiopía nnom Felipe, matsoom:

—Cwii naya'ñ'ee'n, catsu'ya'ñoq'ñ', ts'a'ñ' na tyoñequiaa'ñ' ñ'oommeii'ñ'ee ¿aa matseinei'ñ' cantyja 'naa'ñ' nque'ñ' oo aa cantyja 'naa'ñ' cwiiche'ñ'?

³⁵ Quia jo' Felipe toq'o'ñ' na tyotseinei'ñ' cantyja 'naa'ñ' juu ñ'oom'ñ'ee'n na teiljei'ñ' naquii'ñ' ñ'oom' Ty'oqots'om na sei'naa'ñ' tsa'ñ'ñee'n. Tyotseinei'ñ' nnom tsa'ñ'ñee'n ñ'oom naya cantyja 'naa'ñ' Jesús. ³⁶ Ndo' yoche'ñ' na cwi'oona nato, tquiena cwii joo yuu waa ndaatioo. Quia jo' matso ts'a'ñ' Etiopía nnoom:

—Canty'ia', ñ'jaa'ñ' waa ndaatioo. ¿Aa waa na nntseicu'na' na nnleits'oomndyo'?

³⁷ Quia jo' matso Felipe nnoom:

—Xe'ñ' matsei'yu'ñ' ñ'equio na xcwee' ts'om' nndaqñ' nleits'oomndyu'.

T'o tsa'ñ'ñee'n matsoom:

—Matseyu'a na Jesucristo cwiluiñ'ê Jnda Ty'oqots'om.

³⁸ Quia jo' ts'a'ñ' Etiopía sa'ñ'tjoom na cjaameintyjee'ñ' tornom. Jnda chii wendyena tqiuocuena, ty'ecuona quii'ñ' ndaatioo, mana seits'oomñ'ee Felipe jom. ³⁹ Jnda na jlui'na quii'ñ' ndaatioo, nquii' Espíritu na cwiluiñ'ee Ty'oqots'om tjañ'oom Felipe. Ndo' ts'a'ñ' Etiopía'ñ'ee'n taticanty'iaa'tyee'n Felipe, saqñ' tjaa'ñ' nato na mawja'ñ' ñ'equio na neii'ñ' ts'oom. ⁴⁰ Ndo' Felipe je', teitquioo'ñ'ee tsjoom Azoto, ndo' jndye njoom tyomanoom tyoñequiaa'ñ' ñ'oom naya hasta tuee'ñ'naa'ñ'a'ñ' tsjoom Cesarea.

9

Lcwe' ts'om Saulo jnaa'ñ'a'
(Hch. 22:6-16; 26:12-18)

¹ Ndo' Saulo ticando' nncjaameintyjee'ñ'e'n na matseicaty'uee'ñ' nn'a'ñ' na cwila'yu'ñ' ñ'equio Ta Jesús. Ndicwa'ñ' macantyjaa'ñ'ê na nntseicwje'ñ' joona. Jo' chii tjaa'ñ' na m'aa'ñ' tyee na cwiluiñ'ee'ñ'ee. ² Tcaa'ñ' ljeii'ñ' nnom juu na nncjaañ'oom tsjoom Damasco na m'a'ñ' nn'a'ñ' judíos lan'om 'naa'ñ'na. Ljeii'ñ'ee'n tqúiaana' najnei'ñ' na nncjaacwjaa'ñ' na'ñ'nom ndo' na'ñ'lcu'ñ' nn'a'ñ' na m'a'ñ' na-too'ñ' Jesús, na nncjaachom joona praso Jerusalén. ³ Njoom nato na jnda jaawinoom'm tsjoom Damasco ndo' mats'ia' jo'ñ' tío cwii chom ndioche'ñ' nacañoom'm na jna'ñ'a'ñ' cañoom'luee. ⁴ Ndo' tíoñ'ee'ñ' nomtyuaa'ñ' ndo'ñ' jñee'ñ' na seinei'ñ' ts'a'ñ'. Matso nnoom:

—Aa ndi', Saulo, ¿chiuu na jee'ñ' mantyjjo'ñ' ja'?

⁵ Ndo' t'ooⁿ:

—¿Ñeeⁿ 'u Ta?

Matso nnoom:

—Ja Jesús ts'aⁿ na mantyojo'.

⁶ Ndo' Saulo cwiteiñê na macaty'ueeⁿ. Matsoom:

—¿Chiuu l'ue ts'om' Ta na cats'aa?

Quia jo' matso Jesús nnoom:

—Quicantya'ja', cja'quie' quii' tsjoom. Jo' jo' nntso ts'aⁿ njom' ljo' macaⁿ'na' na nntsa'.

⁷ Ndo' naⁿnom na cwi'oo ñ'eⁿ Saulo, s'aana' na jeeⁿ tyuena ee jndyena na seineiⁿ ts'aⁿ sãã titquioo'ñe. ⁸ Quia jo' teicantya'ja Saulo nomtyuua. Sein'meiⁿ'eⁿ luaⁿnnoom sãã tileicantya'iaaⁿ'aⁿ. Jo' chii t'uena ts'ooⁿ ty'eñ'omna jom tsjoom Damasco. ⁹ Jo' jo' tyom'aaⁿ cwii ndyee xuee na tileicantya'iaaⁿ'aⁿ, ndo' t'icwaaⁿ'aⁿ meiⁿ na nnc'om ndaa tjaaⁿ'aⁿ.

¹⁰ Tsjoom ñeeⁿ tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ na matseyu' na jndyu Ananías. Tsaⁿ'ñeeⁿ tcoⁿ'na' nty'iaaⁿ'aⁿ Ta Jesús. Seineiⁿ matso:

—Ananías.

T'ooⁿ, matsoom:

—Luua ja Ta.

¹¹ Quia jo' matso Ta Jesús nnoom:

—Quicantya'ja' cja' nataa na jndyuna' na Ndyeyu tja. Waa' Judas cal'ue' ts'aⁿ na jndyu Saulo, ts'aⁿ na jnaⁿ tsjoom Tarso. Tsaⁿ'ñeeⁿ mamatseineiⁿ nooⁿ.

¹² Ndo' jndã tcoⁿ'na' nty'iaaⁿ'aⁿ na 'u Ananías jndã jndyo'quie' na m'aaⁿ ndo' jndyo'catioo' l'o' nacjoom'm cha nndaã nnty'iaaⁿ'naaⁿ'aⁿ.

¹³ Jndã na jndii Ananías na luua', tsoom:

—Jndye ñ'oom jndã mandiiya, Ta, na cwila'neiⁿ nn'aⁿ cantya'ja 'naaⁿ' tsaⁿ'm'aaⁿ' cwanti nawi' mach'eeⁿ nn'aⁿ cwenta' na m'aⁿ Jerusalén. ¹⁴ Ndo' je' ñjaaⁿ jndã tyjeeⁿ'eⁿ ñequio ljeiⁿ na tquia ntyee na cwiluiitquiendye na mañequiaana' najneiⁿ cha na cha'tso nn'aⁿ na cwilcwii' xue' nncjaachom joona na chu'tyeⁿndyena na nntioom joona w'aancjo.

¹⁵ Sãã matso Jesús nnoom:

—Cja' ee jndã tjeiⁿ'ndyo jom na nntseineiⁿ cantya'ja 'naⁿ'ya jo ndãã nn'aⁿ nt'omcheⁿ ndyuua ñequio nn'aⁿ na cwitsa'ntjom joona, ndo' mati ndãã nn'aⁿ Israel. ¹⁶ Ndo' nnts'aa na nncjaaljeiⁿ na maxjeⁿ jndye nawi' macaⁿ'na' na nncwinoom cantya'ja na matseyoom'm ñ'eⁿndyo.

¹⁷ Quia jo' tja Ananías w'aa na m'aaⁿ Saulo'ñeeⁿ. Jndã na tjaqueⁿ'eⁿ, tioom l'ooⁿ nacjoo' tsaⁿ'ñeeⁿ. Matsoom:

—U re nn'aⁿ'ya Saulo, nquii Ta Jesús na teitquioo'ñê njom' nato na jndyo', jñoom ja na m'aaⁿ'. L'ue ts'oom na nnty'iaⁿ'nda' ndo' na too' nntseixmaⁿ' Espiritu Santo naquii' ts'om'.

¹⁸ Mañoom' tquiaa cha'cwijom lua'tsja n'om nnom Saulo. Jndãã na nty'iaaⁿ'naaⁿ'aⁿ. Quia jo' teicantya'jaaⁿ, teits'oomñê. ¹⁹ Jndã chii tcwaaⁿ'aⁿ ndo' tquiaannda'na' najneiⁿ. Ljoo'ñê cwantindyo xuee ñequio nn'aⁿ na cwilayu' tsjoom Damasco.

Saulo mañequiaaⁿ ñ'oom' Ty'oqots'om Damasco

²⁰ Mantya'ja tgoⁿ'oⁿ na tyoñequiaaⁿ ñ'oom quii' lan'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos na nquii Jesús cwiluiiñê Jnda Ty'oqots'om. ²¹ Ndo' cha'tso nn'aⁿ na tyondye ñ'oom na tyoñequiaaⁿ seitsaⁿ'na' joona. Tyoluena:

—¿Aa nchii tsaⁿ'm'aaⁿ' ts'aⁿ na tyomaⁿnom Jerusalén na tyoco'weeⁿ'eⁿ nn'aⁿ na cwilcwii' xuee' Jesús? Ndo' ¿aa nchii mati jndã jñoom ñjaaⁿ na nncjaachom nn'aⁿ na cwilayu' na chu'tyeⁿndye jo ndãã ntyee na cwiluiitquiendye?

²² Ndo' Saulo tjana'ndeitiyeeⁿ na tyoñequiaaⁿ ñ'oom' Ty'oqots'om. Tyo'mooⁿ na mayuu' na Jesús cwiluiñê Cristo. Jo' na tjtaseiñ'eeⁿñena' nn'aⁿ judíos na m'aⁿ Damasco.

Jlui'n'maa'ñe Saulo luee nn'aⁿ judíos

²³ Jnda jaach'ee xuee na ma'mooⁿ Saulo ndo' jnda chii tjoom' ñ'oom t'maⁿ nn'aⁿ judíos na nlacuee'na jom. ²⁴ Saa ñheeⁿ na ljo'. Ndo' naⁿñeeⁿ naxuee ndo' natsjom tyondoona jom ndyueel'a tatiom nnom tsjoomna na nlacuee'na jom. ²⁵ Saa nn'aⁿ na cwilayu' teijndeiiina jom natsjom. Tuqooⁿ ts'om cwii tsquiee l'oo. Jlac'oⁿna jom mantana na waa na ndye 'ndyoo tatiom nnom tsjoom. Chii tjacueeⁿ cwiiicheⁿ na ntyja, mana tjaaⁿ.

Saulo tyoñequiaaⁿ ñ'oom' Ty'oqots'om tsjoom Jerusalén

²⁶ Quia na jnda tueⁿen Jerusalén ñe'catseijomñê ñ'eⁿ nn'aⁿ na cwilayu', saa cha'tsondye naⁿñeeⁿ nquiaana jom ee tiñe'calayu'na na ts'aⁿ na matseyu' jom. ²⁷ Saa tjañ'oom Bernabé jom na m'aⁿ apóstoles. Tso tsaⁿñeeⁿ ndaa naⁿñeeⁿ chiuu waa na nty'iaa' Saulo Ta Jesús na njoom nato, ndo' na seineiⁿ Ta Jesús nnoom ndo' chiuu waa na meiⁿchjoo tinquiaⁿaⁿ na tyoñequiaaⁿ ñ'oom ñequio xuee' Jesús Damasco. ²⁸ Ndo' ljoo'ñe Saulo Jerusalén na ñ'eeⁿ ñ'eⁿ naⁿñeeⁿ. ²⁹ Meiⁿchjoo ti'maaⁿ ts'oom na tyoñequiaaⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿ Ta Jesús. Tyotseineiⁿ ñ'eⁿ nn'aⁿ judíos na cwila'neiⁿ ñ'oom griego, saa joona tyol'ueena chiuu ya n'ana na nlacuee'na jom. ³⁰ Saa jnda na jndye nn'aⁿ na cwilayu' na ljo', ty'eñ'omna jom Cesarea, ndo' jo' jo' jla'cwanomtina jom tsjoom Tarso.

³¹ Quia jo' ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oqots'om cwentaaⁿaⁿ na m'aⁿ cha'waa ts'ondaa Judea ñequio Galilea ñequio Samaria ya tyom'aⁿna. Tjaa na cwit'uitina' joona l'a nn'aⁿ ndo' ty'enajndana. Tyom'aⁿna na nquiaana Ty'oqots'om ndo' ñequio na tyoteijndei Espíritu Santo tjawijndyendyetina.

Cantyja na n'maⁿ Eneas

³² Pedro tyomanoom tyojaacanoom'm nn'aⁿ na cwilayu'. Mati tsjoom Lida tjacanoom'm nn'aⁿ na laxmaⁿ cwentaa' Ty'oqots'om. ³³ Jo' jo' ljeiⁿ cwii tsaⁿs'a na jndyu Eneas. Jnda ñeeⁿ chu na ljo tsaⁿñeeⁿ cjo' jnduu na wii' na ntjeiⁿ nc'ee. ³⁴ Matso Pedro nnom:

—'U re Eneas, Jesucristo matsein'maaⁿ 'u. Quicantyja'. Tseijndaa'ndyu'ya' jndu'.

Quia jo' mantyja teicantyja tsaⁿñeeⁿ. Jnda na tco'yana' jom. ³⁵ Ndo' cha'tso nn'aⁿ tsjoom Lida ñequio ndyuua su Sarón tyonty'iaana tsaⁿñeeⁿ ndo' lcwe' n'omna, jlayu'na ñequio Ta Jesús.

Tando'nda' Dorcas na tueeⁿeⁿ

³⁶ Tsjoom Jope tyom'aaⁿ cwii tsaⁿscu na matseyu' na jndyu Tabita. Ñequio ñ'oom griego cwiluena jom Dorcas. Tsaⁿñeeⁿ ñequii'cheⁿ na ya tyoch'eeⁿ ndo' tyoteijneiⁿ ndyeeñeeⁿ. ³⁷ Ncuaeⁿñeeⁿ teiweeⁿeⁿ ndo' tueeⁿeⁿ. Jnda tueeⁿeⁿ chii jlacandaaⁿna jom, ndo' tqeⁿna jom w'aa na nda we teicantyjo'.

³⁸ Tsjoom Jopeⁿ manndyoo' m'aaⁿna' ñequio tsjoom Lida. Ndo' nn'aⁿ na cwilayu' na m'aⁿ tsjoom Jopeⁿ jndyena na tsjoom Lida m'aaⁿ Pedro. Jo' chii jñoomna we tsaⁿs'a na c'oocataⁿna nnom Pedro na ntyjantyja cjaⁿ na m'aⁿna.

³⁹ Ndo' tjañ'eⁿ Pedro ñ'eⁿndyena. Ndo' jnda na tueⁿeⁿ na m'aⁿ nn'aⁿ na meindoo' jom chii ty'eñ'omna jom w'aa na jnda we teicantyjo'. Cha'tso yolcu na jnda ljondye na tja noom tjaa'ndyena tsei jom. Tyotyueena ndo' tyot'mooⁿna nchuee ñequio cottom na tyoch'ee Dorcas xjeⁿ na ñetanoom'm.

⁴⁰ Saa Pedro jñoom cha'tso naⁿñeeⁿ ch'eⁿ. Jnda chii tcoom'm xtyeeⁿ, seineiⁿ

nnom Ty'oots'om. Jndā jo' taqueen jo ndo' yuu m'aa' ts'oo, nty'iaa'a' juu. Matsoom:

—Tabita, quicantya'!

Quia jo' tsa'ñee' sein'mei'e' lua'nnom. Nty'iaa'a' Pedro, mana tacatyee'. ⁴¹ Ndo' Pedro t'uee' ts'o tsa'ñee' seiwee' juu. Jndā chii t'maa' yolcu na jndā ljondye ñequio nt'omche' nn'a' na cwilayu'. T'mo' Pedro yuscu'ñee' ndaana na mawando'. ⁴² Cha'tso nn'a' tsjoom Jope jndyena na luua' tuii, ndo' jndyendyena tyolayu'na ñequio Ta Jesús. ⁴³ Ndo' Pedro majndye xuee ljoo'ñē tsjoom'ñee' waa' ts'a' na jndyu Simón ts'a' na matseitqo'ñe ntja'.

10

Pedro ñequio Cornelio

¹ Tsjoom Cesarea tyom'aa' cwii tsa's'a na jndyu Cornelio. Tsa'ñee' ts'a' na matsa'ntjom cwii tmaa' sondaro na jndyuna' Italiano. ² Tsa'ñee' jee' xcwee' ts'oom tyotseit'maa'ñē Ty'oots'om ñequio cha'tso nn'a' wa'a'. M'aa' na nquia'a' Ty'oots'om. Mati jndye waa na tyoteijnei' nn'a' judíos na jñee'ndye. Ndo' ñequii'che' tyotseinei' nnom Ty'oots'om. ³ Cwii xuee cha'na na ndyee na matmaa' tco'na' ángel cwentaa' Ty'oots'om nnoom. Ndo'yaa' na jndyoquiee' ángel'ñee' na m'aa'. Matso nnoom:

—Aa ndi', Cornelio.

⁴ Ndo' jom cwe' nty'iaa'toom ángel na jee' nioom ty'uee' hasta seiquee'ñena' jom. Jndā chii matsoom:

—¿Ljo' nntsa' Ta?

T'o ángel nnoom matso:

—Mandii Ty'oots'om na matsei'nei' nnoom. Ndo' maquee' cwenta na mateijndei' ndyee' ndo' macañjom ts'oom 'u. ⁵ Jo'chii cajñom' nn'a' na c'oona tsjoom Jope na c'ooquee'ndyena Simón tsa' na mati jndyu Pedro. ⁶ Tsa'ñee' nntsoom ljo' catsa'. Jom cwe' mac'e'yaa' waa' tcayoom'm Simón ts'a' na matseicatqo' ntja'. Nndyoo' ndyoo ndaaluee waa waa' tsa'ñee'.

⁷ Ndo' Cornelio quia na jndā tja ángel na seinei' ñ'e'ñē tcwaa' we mosoom'm ndo' cwii sondaro. Sondaro'ñee' matseit'maa'ñē Ty'oots'om ndo' mandii'ntjom nnom Cornelio. ⁸ Cornelio tsoñ'ee' ndāa na'ñee' chiuu waa na tco'na na nty'iaa'a'. Jndā chii jñoom na'ñee' tsjoom Jope.

⁹ Ndo' cwiiche' xuee manjomndye na'ñee' nato. Cha'na manndyoo' quiajmei' oowindyona tsjoom Jope. Majuu xje'ñee' tjawa Pedro xque' w'aa yuu su na nntseinei' nnom Ty'oots'om. ¹⁰ M'aa' jo' jo' ndo' tyjee' na ñe'j'noom'm, sqa yoche' na cwila'ñ'oom'ndyena na nlcwaa'a' waa na tco'na' nty'iaa'a'. ¹¹ Nty'iaa'a' na jnaa' cañoom'luee. Jndyocue cwii 'na' cha'cwijom cwii liaa tsa'ndyu' tmei' na chu'tye' ñequiee nquina'. Tioona' xje' yuu na m'aa'che'. ¹² Liaa'ñee' ñjom cha'tso nnom quioo' na cwi'ooca' ñequio quioo' na cwi'ootsco'ndye ñequio cantasaa. ¹³ Ndo' jndii Pedro na teic'uaa, seinei', matso:

—Quicantya' Pedro. Catseicue' quioo' na nlqui'.

¹⁴ Ndo' t'o Pedro, matsoom:

—Xoquia' Ta. Ee mei'jom tyooquia' cwii nnom na cwe' cwantindyo oo na tilju' tseixma'na' jo njom' nncu'.

¹⁵ Teic'uaannda', matso nnoom:

—'Na' na jndā tqee' Ty'oots'om na lju' tseixma'na', 'u tintsu' na cwe' na cwantindyo juuna'.

16 Ndyee ndii' teic'uaa seineiⁿ. Jnda chii juu 'naⁿñeeⁿ tjalcwe'nnda'na' cañoom'luee. 17 Ndo' xcwe na m'aaⁿl' ts'om Pedro ljo' ñe'ca'moⁿ 'naaⁿ na tco'na' nty'iaaⁿ'aⁿ, ndo' nn'aⁿ na jñom Cornelio jnda tquiena tsjoom'ñeeⁿ, na tax'eendyena yuu waa waa! Simón na cwe' mac'eⁿya Pedro. 18 Jnda na tqienua 'ndyoots'a w'aa'ñeeⁿ, jlenua:

—¿Aa ljoo m'aaⁿ Simón ts'aⁿ na mati jndyu Pedro?

19 Xjeⁿñeeⁿ ndicwaⁿ m'aaⁿl' ts'om Pedro cantyja na tco'na' nty'iaaⁿ'aⁿ ndo' matso Espíritu Santo nnoom:

—Ndyee naⁿnom cwil'uee 'u. 20 Jo' chii quicantya', cja'cue'. Cja' ñ'eⁿndyena. Tinc'oom' ñomtiuu' ee ja jñooⁿya joona.

21 Quia jo' Pedro tjacueeⁿ na m'aⁿna. Matsoom ndaⁿna:

—Ja ts'aⁿ na cwil'ue'yo'. ¿Aa waa na nl'a'yo' ja?

22 Jluena nnoom:

—Já tqiioyá ts'iaaⁿ 'naaⁿl' ts'aⁿ na jndyu Cornelio, ts'aⁿ na matsa'ntjom cwii tmaaⁿl' sondaro. Jom ts'aⁿ na mach'ee yuu na maty'iomyaⁿ'aⁿ ndo' na matseit'maaⁿñê Ty'oots'om. Cha'tsondye nn'aⁿl' judíos ya ñ'oom cwilaneiⁿ'na cantyja 'naaⁿ'aⁿ ndo' jnda nquiuna jom. Cwii ángel cwentaa' Ty'oots'om tso nnoom na catsecañeeⁿ 'u na cja' waⁿ'aⁿ ndo' na ñeeⁿ ñ'oom na nntseineiⁿ'.

23 Quia jo' seiñ'oom'ñe Pedro joona na caljoo'ndyena jo' jo'. Ndo' teincoc cwiiⁿcheⁿ xuee tjaaⁿ ñ'eⁿndyena. Ndo' nt'om nn'aⁿl' tsjoom Jope na cwilayu' tyeⁿ'a ñ'eⁿñê.

24 Cwiiⁿcheⁿ xuee tqienua tsjoom Cesarea. Mameindoo' Cornelio joona. Jnda seitjoom nn'aaⁿ'aⁿ ñequio nn'aⁿ na ya ñ'oom jom ñ'eⁿndye. 25 Jom jlui'noom naquii' waⁿ'aⁿ quia na ljeiiⁿ na jnda tyjee'cañoom Pedro, tjacatjomñê juu. Tcoom'm xtyeeⁿ jo nnom na seit'maaⁿñê juu. 26 Saⁿ seiwe tsaⁿñeeⁿ jom. Matso nnoom:

—Quicantya' sa, ee mats'aⁿ ja cha'na 'u.

27 Ndo' yocheⁿ na cwila'neiⁿ'na 'ooquie'na naquii' w'aa. Jo' jo' ljeii Pedro cwa jndye nn'aⁿl' jnda tjomndye. 28 Quia jo' matsoom ndaⁿna:

—'O nqui'yo' juu ljeii na cwileiñ'ooⁿyá matsona' na ticaty'iomyaⁿ'aⁿ na cwii ts'aⁿl' judío nncjaantyaⁿ'aⁿ meiⁿ'nquia ts'aⁿ na nchii ts'aⁿl' judío oo meiⁿ na nncjaaqueⁿ'eⁿ quii' waa'. Saⁿ Ty'oots'om jnda t'mooⁿ nooⁿ na meiⁿ'cwii ts'aⁿl' tantsjooⁿ na cwe' cwantindyo juu oo na tilju' tseixmaⁿ. 29 Jo' chii quia na tqeⁿ'yo' ja tjaa na seitsaaⁿ'ndyo, maxjeⁿ jndyo^o. Saⁿ je' ñecaljeiya chiuu na tqeⁿ'yo' ja.

30 Ndo' t'o Cornelio matsoom:

—Xuee je' jnda ñequiee xuee maxjeⁿ'meiiⁿ tyom'aaⁿya naquii' w'aya. Matseicwejndo'ndyo ndo' matseinaⁿ'ya nnom Ty'oots'om cha'na quii'a' 'o nn'aⁿl' judíos na ticwii xuee na ndyee na matmaaⁿ. Juu xjeⁿ'ñeeⁿ teitquioo'ñe cwii ts'aⁿl' nnooⁿ na jeeⁿ caxuee liaa'. 31 Matso tsaⁿñeeⁿl' nnooⁿ: “U re Cornelio, mandii Ty'oots'om ñ'oom na matsei'neiⁿ'l' nnoom ndo' macañjom ts'oom na mateijndeiⁿ' nn'aⁿl' ljo' na matseitjoona' joona. 32 Jo' chii cajñom' nn'aⁿ na c'ooⁿna tsjoom Jope na nnc'ooqueeⁿ'ndyena Simón ts'aⁿ na mati jndyu Pedro. Jom cwe' mac'eⁿyaaⁿ waa' tcayoom'm Simón ts'aⁿ na matseicatoo'ñe ntjaⁿ, ts'aⁿ na waa waa' 'ndyoo ndaaluee.” 33 Jo' chii mantya jñooⁿ nn'aⁿ na c'ooⁿ'omna 'u. Ndo' 'u quianl'ua' na jndyo'. Je' je' cha'tsondyo ljoo m'aaⁿ'ya jo nnom Ty'oots'om na nndyaⁿyá cha'tso na l'ue ts'oom na nntsu' ndaⁿyá.

Ñ'oom na seineiⁿ Pedro waa' Cornelio

34 Quia jo' t'o Pedro na matseineiⁿ, matsoom ndaⁿna:

—Je' quia matsei'n^oq'chaⁿya, na mayuu' Ty'o^ots'om tiquich'eeⁿ na cwe' ñejndaa' nn'aⁿ na candya' ts'oom. ³⁵ Ee meiⁿquia ndyuua na m'aⁿ nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndye jom ndo' na cwil'a yuu na maty'iomyana' maxjeⁿ macjaawee' ts'oom ñ'eⁿndyena. ³⁶ Tyoñequiaaⁿ ñ'oom'm ndaaⁿ já nn'aⁿ Israel. Tyotseicañeeⁿ já ñ'oom naya na mañequiaana' na meiⁿcwii ñ'omtiuⁿ tic'oom naquii' n'ooⁿyá nc'e Jesucristo tsaⁿ na cwiluiñe na matsaⁿntjom cha'tsondye nn'aⁿ. ³⁷ 'O manquiuy'o' ñ'oom cantyja 'naaⁿ Jesús. Jndaⁿ teinom na tyotseineiⁿ Juan ñ'oom na nleits'oomndye nn'aⁿ, to' Jesús tyoñequiaaⁿ ñ'oom ndaaⁿ nn'aⁿ ts'ondaa Galilea ndo' t'oom'na' cha'waa ts'ondaa Judea. ³⁸ Cantyja 'naaⁿ Jesús'ñeeⁿ na jnaⁿ Nazaret, tquiaa Ty'o^ots'om na jom matseixmaaⁿ najndeii Espíritu Santo. Tyomanoom, tyoch'eeⁿ naya ndo' tyotsein'maaⁿ cha'tso nn'aⁿ na ñenchje tsaⁿjndii ee maxjeⁿ ñ'eⁿñ'eⁿ Ty'o^ots'om ñ'eⁿñê. ³⁹ Já cwitjeiyuundyⁿ cantyja 'naaⁿ cha'tso na tyoch'eeⁿ ts'ondaa Judea, ndo' mati naquii' tsjoom Jerusalén. Jla'cuee' naⁿñeeⁿ jom na ty'ioomna jom cjoo' ts'oom'naaⁿ, ⁴⁰ saaⁿ xuee jndaⁿ ndyee na tueeⁿeⁿ s'aa Ty'o^ots'om na tando'xcoom, ndo' na teitquioo'ñennaⁿaⁿ ndaaⁿ já. ⁴¹ Ticwitquioo'ñê ndaaⁿ cha'tsondye nn'aⁿ, macandaⁿ ndaaⁿ já. Ee jndaⁿ tjei'ñe Ty'o^ots'om já na cwilax-maaⁿyá na catjei'yuu'ndyô cantyja 'naaⁿ Jesús ndaaⁿ nn'aⁿ. Já tyocwaa'á ndo' tyowaayá ñ'eⁿñê jndaⁿ na tando'xcoom. ⁴² Saⁿntjom Ty'o^ots'om já na nñequiaayá ñ'oom ndaaⁿ nn'aⁿ ndo' na catjei'yuu'ndyô na tquteeⁿ Jesús na cu'xeⁿ nn'aⁿ na ta'ndo' ñequio nn'aⁿ na jndaⁿ tja. ⁴³ Mati profetas tyola'neiⁿna cantyja 'naaⁿ Jesús. Tyoluena na cha'tsondye nn'aⁿ na nlayu' ñ'eⁿñê maxjeⁿ nntseit'maⁿ ts'om Ty'o^ots'om jnaaⁿna nc'e xuee' jom.

Nn'aⁿ na nchii judíos cwito'ñoomna Espíritu Santo

⁴⁴ Ndicwaⁿ matseineiⁿ Pedro ndaaⁿ ndo' to'ñoom naⁿñeeⁿ Espíritu Santo naquii' n'om. ⁴⁵ Ndo' nn'aⁿ judíos na cwilayu' na ñ'eeⁿ ñ'eⁿ Pedro jeeⁿ seiñ'eeⁿñena' joona na mati nn'aⁿ na nchii judíos to'ñoomna Espíritu Santo naquii' n'om. ⁴⁶ Ee nn'aⁿ judíos'ñeeⁿ jndyena na xuii' ñ'oom jla'neiⁿ naⁿñeeⁿ na lcwii'na Ty'o^ots'om. ⁴⁷ Jo' chii matso Pedro:

—Aa tiyuu' tjaaⁿ ñeeⁿ nntso na ticwits'oomndye naⁿm'aⁿ ee jndaⁿ to'ñoomna Espíritu Santo naquii' n'omna majo'ti cha'xjeⁿ to'ñooⁿ jaa jom naquii' n'ooⁿya.

⁴⁸ Quia jo' seijndaa'ñê na cwits'oomndye naⁿñeeⁿ ñequio xuee' Jesucristo. Jndaⁿ chii taⁿ naⁿñeeⁿ nnoom na caljoo'ñê ñ'eⁿndyena cwantindyo xuee.

11

Tso Pedro chiuu s'aaⁿ

¹ Nquiee apóstoles ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwilayu' ts'ondaa Judea, jndyena na mati nn'aⁿ na nchii judíos jndaⁿ to'ñoomna ñ'oom' Ty'o^ots'om.

² Saaⁿ jndaⁿ na tjalcwe' Pedro Jerusalén, nt'om nn'aⁿ judíos na cwilayu' jla'tia'na jom. ³ Tyoluena nnoom:

—¿Chiuu na tja' na m'aⁿ nn'aⁿ na nchii judíos ndo' chiuu na tcwa' ñ'eⁿndyena?

⁴ Quia jo' Pedro to^oq'na na tcuu tcuu tsoom ndaaⁿ cha'tso na tuii. ⁵ Tsoom:

—Tyom'aaⁿya tsjoom Jope. Yocheⁿ na matseinaⁿya nnom Ty'o^ots'om waa na tco'na' no^oya. Nty'iaya cwii'na' cha'cwijom cwii liaa tsca'ndyu' tmeiⁿ na chu'tyeⁿ ñequiee nquina'. Cañoom'luee jnaⁿna', tioona' xjeⁿ yuu na m'aaⁿya.

⁶ Quia na nty'iayaya ljo' njom, jo' na ndooⁿ na njom quioo' xiom' ñequio quioo' jndaⁿ ndo' quioo' na cwi'ootscooⁿndye ñequio cantsaa. ⁷ Ndo' jndii na seiineiⁿ Ty'o^ots'om no^o, matsoom: “Quicantya' Pedro. Catseicue' quioo'

nlqui'." ⁸ Saa tsjoq: "Xoquia Ta, ee ja tijoom ñetquiaa mei'nquia nnom na cwe' cwantindyo oo na tilju' tseixma'na'." ⁹ Na jnda we t'onnda' Ty'oots'om na m'aa' cañoom'luee, matsoom nqo'ya: "'Na' na jnda tquaa'ya na lju' tseixma'na' 'u tintsu' na cwajndiina'." ¹⁰ Cwii ndyee ndii' seinei' Ty'oots'om. Jnda chii cha'waa juuna' tjalcwe'nnda'na' cañoom'luee. ¹¹ Majuu xje'ñee' tyjee' ndyee ts'a' w'aa yuu na tyom'aa'yaya. Jna' na'ñee' tsjoom Cesarea na jñom ts'a' jooona na quical'ueena ja. ¹² Ndo' tso Espíritu nqo' na cjo ñ'e'ndyena na mei'cwii ñomtiuu tic'oq'. Mati yom nn'aa'ya nmei' na cwilayu' ty'eñ'ee'na ñ'e'ndyo. Cha'tsondyô saquiaa'â naquii' waa' tsa'ñee'. ¹³ Ndo' tso tsa'ñee' ndaayâ na nty'iaa'a' cwii ángel na meintyjee' quii' wa'a'. Matsom nroom: "Cajñom' nn'a' na c'oona Jope na nnc'oc'omna Simón tsa' na mati jndyu Pedro. ¹⁴ Jom nntsoom njom' chiuu waa na nntsa' cha nlui'n'maa'ndyu' nncu' ndo' mati cha'tso nn'a' wa'." ¹⁵ Ndo' quia jnda to'a na matseina'ya ndaana to'ñoomna Espíritu Santo naquii' n'omna cha'xje' na to'ñoo' jaa jom xuee'ñee'che'. ¹⁶ Xje'ñee' tjañjoom' ts'oq' ñ'oom na seinei' Ta Jesús na matsoom: "Juan tyotseits'oomñê nn'a' ñequio ndaatoo saa 'o xuii' na nleits'oomndyo'. Ee jñom Ty'oots'om Espíritu Santo naquii' n'om'yo'. Luaa' waa na nleits'oomndyo'." ¹⁷ Quia jo' mañecwii xje' tquiaa' Ty'oots'om na to'ñoomna Espíritu Santo naquii' n'omna cha'xje' tquiaa' na to'ñoo' jaa jom quia na jlayuu'a ñequio Ta Jesucristo. Quia jo' z'ñee' cwiluiindyô ja na nntseitsaa'ndyo Ty'oots'om?

¹⁸ Nn'a' na cwilayu' tsjoom Jerusalén quia na jndyena ñ'oommei' jla'che'na. Tyolat'maa'ndyena Ty'oots'om. Tyoluena:

—Cwa mati nn'a' na nchii judíos mañequiaa Ty'oots'om na ticantycwii na cwitando' añmaa'na quia cwilcwe' n'omna.

Tmaa' nn'a' na macwji' Ty'oots'om cwentaa'a' tsjoom Antioquía

¹⁹ Jnda na jla'cuee' nn'a' Esteban jna'na' na tyoco'wi'na' nn'a' na cwilayu'. Jo' chii jndyendye na'ñee' t'oom'ndyena, jleinomna. N'om ty'e hasta ndyuaa Fenicia ñequio ndyuaaxe'ncwe Chipre ñequio tsjoom Antioquía. Jo' jo' tyola'nei'na ñ'oom' Ty'oots'om saa ñequii'che' ndaa' nc'iaana nn'a' judíos, ²⁰ quii'ntaa'na ñ'ee'ndye nt'om nn'a' na jna' ndyuaaxe'ncwe Chipre ñequio nn'a' na jna' tsjoom Cirene. Na'ñee' jnda na tquiena tsjoom Antioquía, mati tyola'nei'na ñ'oom naya cantyja 'naa' Ta Jesús ndaa' nn'a' na nchii judíos. ²¹ Tyoteijndei' Ty'oots'om jooona. Jo' chii jndye nn'a' lcwe' n'om, jlayu' ñequio Ta Jesús.

²² Ndo' tmaa' nn'a' na macwji' Ty'oots'om cwentaa'a' na m'a' Jerusalén, jnda na jndyena na ljo', jñoomna Bernabé tsjoom Antioquía. ²³ Jnda na tue'e' nty'iaa'a' na t'ma' matio'naa'ñe Ty'oots'om nn'a' na jnda jlayu'. Quia jo' sa'ana' na jee' nei'ne'. Ndo' cha'tsondyena tyotseijnqo'o' n'omna na ñe'cwii cala'tiuna na caljoo'ndyetye'na cantyja 'naa' Ta Jesús. ²⁴ Jee' ya ts'a'ñe Bernabé, too' naquii' ts'oom m'aa' Espíritu Santo ndo' na matseyiyu'ya ts'oom. Jo' chii majndyendyeti nn'a' tyolayu' ñequio Ta Jesús.

²⁵ Jnda jo' tjaa' tsjoom Tarso na tjacal'uee' Saulo. ²⁶ Jnda na ljeii' tsa'ñee' jndyof'oom juu Antioquía. Cha'waa cwii chu tyotjomndyena jo' jo' ñequio tmaa' nn'a' na macwji' Ty'oots'om cwentaa'a'. Jndye nn'a' tyot'moo'na ndaa'. Ndo' nn'a' tsjoom Antioquía'ñee', jooona najndyee jla'cajndyuuna cristianos joo nn'a' na cwilayu' ñequio Cristo.

²⁷ Ncuae'ñee' nt'om nn'a' na tyoñe'quia ñ'oom' Ty'oots'om jlui'na Jerusalén, ty'ena Antioquía. ²⁸ Cwiindyee jooona, ts'a' na jndyu Agabo,

teicantyjaaⁿ ndo' nc'e na seijndo' Espíritu ts'oom tsoom na cwajndii nleijndo' cha'waa ndyuuaa'ñeeⁿ. Ndo' ñ'oom na tsoom seicandaq̄'ñena' quia tyom'aaⁿ Claudio tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma. ²⁹Jo' chii nn'aⁿ na cwilayu' tsjoom Antioquia jla'jndaa'ndyena na nl'ana naya tsjo'ñjeeⁿ nn'aⁿ na cwilayu' na m'aⁿ ndyuuaa Judea nc'e na matseitjooⁿ naⁿñeeⁿ. Cwii cwii ts'aⁿ nnteijneiⁿ cantyjtati na ndaq̄ nnts'aaⁿ. ³⁰Luaa' tyol'ana. Ndo' tsjo'ñjeeⁿ na tyola'tjomna tquiiana joona' l'õ Bernabé ñ'eⁿ Saulo. Ty'echo naⁿñeeⁿ s'om'ñeeⁿ na m'aⁿ nn'aⁿ na cwiluitquiendye quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na cwilayu' ts'õndaa Judea.

12

Tue' Jacobo ndo' na tyocanjom Pedro w'aancjo

¹ Ncúee'ñeeⁿ nquii rey Herodes, cwajndii tyoco'weeⁿ nt'om nn'aⁿ na cwilaxmaⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oqots'om cwentaaⁿ. ² Sa'ntjoom na cue' Jacobo xio Juan ñ'eⁿ xjo espada. ³ Ndo' quia na nty'iaaⁿ na tjawee' n'om nn'aⁿ judíos na tue' Jacobo mati t'ueeⁿ Pedro. Luaa' tuui xcwe ncúee na cwicwa' nn'aⁿ judíos tyoo' na tjaa'naⁿ ndaaljo' tjaquiee'. ⁴ Ndo' jndā na t'ueeⁿ Pedro tjoom'm tsaⁿñeeⁿ w'aancjo. Tquiaaⁿ cwenta tsaⁿñeeⁿ luee quin'oom nchoo' cwii sondaro na jom jom ndii' ñequiee ñequieendye naⁿñeeⁿ na cal'ana cwenta tsaⁿñeeⁿ. Ee seitiom xeⁿ jndā teinom ncúee pascu nncwjeeⁿ juu na nntu'xeⁿñe joo ndaq̄ nn'aⁿ. ⁵ Jo' chii tyol'ana cwenta tsaⁿñeeⁿ naquii' w'aancjo, saq̄ tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oqots'om cwentaaⁿ tic'oomeintyjee'na na tyola'neiⁿna nnom Ty'oqots'om na cateijneiⁿ tsaⁿñeeⁿ.

Ty'oqots'om tjei'n'maa'ñê Pedro

⁶ Ndo' Pedro, majuu tsjom'ñeeⁿ na nneiⁿncúee nncwji' Herodes jom jo ndaq̄ nn'aⁿ, watsom quii'ntaaⁿ we sondaro na chu'tyeⁿñê we l'uaancjo. Ndo' nt'om sondaro m'aⁿ 'ndyoots'a na cwil'a cwenta. ⁷ Mats'ia jo' tyjee' cwii ángel cwentaa' Ta Ty'oqots'om ndo' teixueeⁿ naquii' w'aancjo. Ángel'ñeeⁿ tii' l'õq̄ⁿ tsei'ntsquiee' Pedro, seilcweeⁿ juu. Matsoom nnom:

—Maje' maje'ndyo quicantyja'.

Quia jo' mana tquiaa l'uaancjo na chu'tyeⁿ l'õ Pedro. ⁸ Tso ángel'ñeeⁿ nnoom:

—Cwe' lia' ndo' cañjom' lcom'.

Jndā s'aaⁿ na ljo' tso ángel nnoom:

—Cwe' liaatco 'naⁿ ndo' candyo'ntyjo' naxaⁿ a.

⁹ Jluí' Pedro, tjantjooⁿ naxeⁿ ángel, saq̄ ticaljeii' aa mayuu'cheⁿ na jndyaañê s'aa ángel. Ndo' s'ana' ntyjeeⁿ na cwe' tsoom'm ndaa.

¹⁰ Tei'nomna yuu m'aaⁿ sondaro najndyee. Jndā chii yuu m'aaⁿ sondaro na jndā we. Mana tquiena 'ndyoots'a xjo yuu na nluí' ts'aⁿ na nncúooⁿ nataa quii' tsjoom. 'Ndyoots'a'ñeeⁿ jnaaⁿ cheⁿnquina'. Jo' chii tei'nomna. Ty'ena cwii nataa, mana 'ndii ángel jom na ñeⁿnqueⁿ. ¹¹ Quia jo' sei'noⁿ'yaaⁿ, matsoom:

—Cwa mayuu'cheⁿ na Ty'oqots'om jñoom ángel 'naaⁿ na catseicandyaañê ja l'õ Herodes ñequio luee nn'aⁿ judíos cha'tso na cwiqueⁿ n'omna na nl'ana ñ'eⁿndyo.

¹² Jndā na ljeiiyaaⁿ na mayuu' na jndyaañê, tjaaⁿ waa' María tsondyee Juan ts'aⁿ na mati jndyu Marcos. Ee jo' jo' jndye nn'aⁿ jndā tjomndye na cwila'neiⁿ nnom Ty'oqots'om cwentaaⁿ. ¹³ Tjo' Pedro 'ndyoots'a w'aa'ñeeⁿ. Cwii yuscu na mandí'ntjom na jndyu Rode tjacanty'iaa' ñeeⁿ cacjo'. ¹⁴ Tajnaⁿ na jndyee' Pedro, jo' na tquiiana' na jeeⁿ neiⁿeⁿ. Meiⁿ na nntseicanaaⁿñê

'ndyoots'a tîcatseicanaa"ñê. Seityuaa'toom tjaa" naquii' w'aa tjatseicañee" nn'a" cwa Pedro luaa' jndâ tyjee', macjo' 'ndyoots'a.

15 Saa jluena nnoom:

—Jee"che" ntjei" xque".

Saa jom ñe'cwii ñ'oom matsoom na mayuu'che" na Pedro luaa'. Quia jo' jluena:

—Luaa' ángel na mach'ee cwenta jom. Cwe' na mach'eeyana' ntyji' na jom.

16 Yoche" na luaa', tîcjaamei"ntyjee' Pedro na macjo'o"n 'ndyoots'a hasta quia na jlacanaa"ndyena. Ndo' quia nty'iaana jom jee" seicaty'ueneii"na' joona. 17 Saa s'oo' l'oo" na calache"na. Tsoom ndaana chiuu s'aa Ta Ty'oots'om na tjei' jom naquii' w'aancjo. Ndo' matsoom:

—Ñ'oomwaa' calacandii'yo' Jacobo ñequio nt'omche" nn'aa"ya na cwilayu'.

Jndâ jo' jluee"e", tjaa" cwiiche" joo.

18 Jndâ teixuee jee" ndyaa' tyolañ'ee" ndyuee sondaro ee tîleicaliuna ljo' tuii ñequio Pedro. 19 Herodes tcuu tcuu tyol'uee" tsa"ñee" saa tîcaljeii' juu, Jndâ jo' chii tyowajndooñê sondaro ndo' sa'ntjoom na cwje na"ñee". Jndâ jo' jluee"e" ndyuaa Judea. Tjaa" Cesarea na nnc'oomñê jo' jo'.

Tue' Herodes

20 Herodes jee" lioom'm nn'a" tsjoom Tiro ñequio tsjoom Sidón. Jo' chii joona jlajndaa'ndyena na nnc'oona na m'aa". Saa ty'ecal'ueendye jndyena ñ'oom nnom Blasto ts'a" na wjaañoom'ñe nacañom'm. Tyol'ana ty'oo nnom tsa"ñee" na cateijnei' joona na cantycwii tia'ñee" na lioo' Herodes ñ'e"ndyena ee nantquie na maca"na' joona cwina"na' yuu na matsa'ntjom tsa"ñee". 21 Quia jo' tqee" Herodes cwii xuee ndo' quia na tue'ntyjo xuee'ñee" tcwee' liaa na ya cantya na matsa'ntjoom ndo' tjawacatyee" sulâ yuu na maxje" mawacatyee" quia na matseijndaa'ñê ñ'oom. Jndâ jo' tyoñequiaa" ñ'oom ndaa nn'a". 22 Quia jo' jlat'maa"ndyee nn'a" jom. Jlxuaana, jluena:

—Luaa' cwii ty'oots'om matseinei" nchii cwe' ts'a".

23 Ndo' ángel cwentaa' nquii Ty'oots'om mañoom' s'aa na teiwii' Herodes ee tîcatseit'maa"ñê Ty'oots'om. Tuee"e" na tcwa' canti jom.

24 Saa ñ'oom' Ty'oots'om tjanty'etina', tjawijndyendyeti nn'a" tyolayu'.

25 Ndo' Bernabé ñ'e" Saulo, jndâ na jndaa' ts'iaa" na ty'ena Jerusalén, quia jo' ty'elcwee'na Antioquía. Ty'eñ'omna Juan ts'a" na mati jndyu Marcos.

13

Bernabé ñ'e" Saulo cwi'oonquiana ñ'oom' Ty'oots'om

1 Tmaa" nn'a" na macwji' Ty'oots'om cwentaa"na" tsjoom Antioquía, quii'ntaa"na tyom'a" profetas ndo' ñ'ee" nn'a" na tyot'moo". Joo na"ñee" Bernabé ñ'e" Simón, tsa" na cwiluena negro juu, ndo' Lucio ts'a" tsjoom Cirene ñ'e" Manaén ndo' Saulo. Ndo' juu Manaén ñecwii ty'ewijndana ñ'e" Herodes tsa" na tyotsa'ntjom ts'ondaa Galilea. 2 Cwii xuee na cwila't'maa"ndyee na"ñee" Ty'oots'om, ndo' cwilacwe'jndo'ndyena, juu xje"ñee" tso Espíritu Santo ndaana:

—Catjeii'ndyo'yo' Bernabé ñ'e" Saulo na nnc'oona ts'iaa" na t'io"ya joona.

3 Quia jo' jlacwe'jndo'ndyetyina, ndo' tyola'nei"tina nnom Ty'oots'om. Jndâ chii tioona lueena nacjoo na"ñee" ndo' jñoomna joo na c'oo ts'iaa" 'naa" Ty'oots'om.

Bernabé ñ'e" Saulo cwiñe'quiana ñ'oom Chipre

4 Jo' chii Bernabé ñ'eⁿ Saulo ty'ena yuu na jñom Espíritu Santo jooⁿa. Ty'ecuena tsjoom Seleucia. Jo' jo' jnaⁿa ty'ena ñ'eⁿ w'aandaa na nliquiena ndyuaaxeⁿncwe Chipre. 5 Ndo' jndā na tquiena tsjoom Salamina, quia jo' tyoñeⁿquiana ñ'oomⁿ Ty'o^ots'om naquiiⁿ lan'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. Ndo' Juan, ts'aⁿ na mati jndyu Marcos, tyocañ'eⁿ ñ'eⁿndyena na tyotejineiⁿ jooⁿa. 6 Teiⁿnomna chaⁿwaa ndyuaaxeⁿncweⁿñeeⁿ. Tquiena hasta tsjoom Pafos. Jo' jo' jliuna cwii tsaⁿcaluaⁿ, ts'aⁿ judío na tyoch'ee na profeta juu saāⁿ tiyuuⁿ ñ'oom tyoñequiaa. Jndyu tsaⁿñeeⁿ Barjesús. 7 Tyocañ'eⁿ tsaⁿñeeⁿ ñ'eⁿ tsaⁿ na tyotsaⁿntjom na jndyu Sergio Paulo ts'aⁿ na jeeⁿ jndoⁿ' ts'om. Ndo' Sergioⁿñeeⁿ tqueeⁿñê Bernabé ñ'eⁿ Saulo ee ñ'eⁿcañeeⁿ ñ'oomⁿ Ty'o^ots'om. 8 Tsaⁿcaluaⁿñeeⁿ waa cwiicheⁿ xueⁿñeeⁿ na jñoom Elimas. Jom ñeⁿcatseitsaaⁿñê naⁿñeeⁿ na tacalaⁿneiⁿna nnom ts'aⁿ na matsaⁿntjom ndo' seijneiⁿ na tintseñ'oomⁿñe tsaⁿñeeⁿ ñ'oom na cwitⁿmoōⁿ naⁿñeeⁿ, ee ticalⁿue ts'oom na nntseyiuⁿ juu. 9 Jo' chii Saulo na mati jndyu Pablo, chaⁿwaañ'eⁿ naquiiⁿ ts'oom tooⁿ Espíritu Santo, nquiee nty'iaaⁿ'aⁿ tsaⁿcaluaⁿñeeⁿ. 10 Matsoom nnom tsaⁿñeeⁿ:

—'U ts'aⁿ na jeeⁿ t'maⁿ manquiuⁿnn'aⁿ' ndo' na jeeⁿ tia ts'aⁿndyuⁿ, 'u jnda tsaⁿjndii. 'U na jndooⁿ chaⁿtso nnom na ya, ¿Aa tixocjaⁿmeintyjeⁿ na matseiⁿ'cuⁿ na nnc'ooquieⁿ nn'aⁿ nato na yuu cantyja 'naaⁿ Ty'o^ots'om? 11 Na nmeiiⁿ macheⁿ m'aaⁿ Ty'o^ots'om nacjo'. Jo' chii nnc'oomⁿ na nchjaⁿ'. Ndo' cwantindyo xuee taxocantyⁿ'iaⁿ naxueeñe ñeⁿquioomⁿ.

Ndo' mañoomⁿ s'aanaⁿ chaⁿcwijom tioo nchquiuts'o nacjoomⁿ mndo' s'aanaⁿ ntyjeeⁿ najaaⁿñe. Tyolⁿ'ueeⁿ ts'aⁿ na nntⁿ'uii ts'oōⁿ na wjaañ'oom jom ee na titquioomⁿ. 12 Ndo' ts'aⁿ na matsaⁿntjom, quia na nty'iaaⁿ'aⁿ na luaaⁿ tuii seiyoomⁿ ee jeeⁿ tjaweeⁿ ts'oom ñ'oom na cwitⁿmoōⁿna cantyja 'naaⁿ Ta Ty'o^ots'om.

Pablo ñ'eⁿ Bernabé cwiñequiana ñ'oomⁿ Ty'o^ots'om tsjoom Antioquía ndyuaa Pisidia

13 Quia jo' Pablo ñequio nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê jluuⁿna tsjoom Pafos. Tuona w'aandaa. Ty'ena, tquiena tsjoom Perge ndyuaa Panfilia. Jo' jo' 'ndii Juan jooⁿa, tjalcweeⁿ Jerusalén. 14 Jndā jo' jluuⁿna Perge, ty'ety'etina. Tquiena tsjoom Antioquía ndyuaa Pisidia. Ndo' xuee na cwitaⁿjndyee nn'aⁿ judíos ty'equeieⁿna naquiiⁿ wats'om 'naaⁿ naⁿñeeⁿ ndo' ty'emeindyuaandyena. 15 Jndā jo' seiⁿ'naaⁿ ts'aⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés ñequio ñ'oom na tyolaⁿ'ljeii profetas, jndā chii nn'aⁿ na cwiluiitquiendye cantyja 'naaⁿ wats'omⁿñeeⁿ jluena nnom Pablo ñ'eⁿ Bernabé:

—'O nn'aaⁿya xeⁿ waa na ñeⁿcalajndoⁿ'yoⁿ n'oōⁿyá, canduⁿ'yoⁿ ndyaaⁿyá.

16 Jo' chii teicantya Pablo, seintyjaaⁿ ts'oōⁿ na calaⁿ'cheⁿna. Matsoom:

—'O nn'aaⁿya tsjaaⁿ Israel ñ'eⁿ nt'omndyoⁿ 'o na mati cwilaⁿ't'maaⁿ'ndyoⁿ Ty'o^ots'om, candyeⁿ'yoⁿ ñ'oom na nntsjoōⁿ: 17 Nquii Ty'o^ots'om cwentaa jaa nn'aⁿ Israel tjeiiⁿñê welooya na ñetⁿom teiyo cwentaaⁿ'aⁿ. S'aaⁿ na teitⁿ'maⁿ tmaaⁿ jooⁿa yocheⁿ na tyomⁿ'ayana ndyuaa Egipto, ndo' jndanquiacheⁿ ñequio najneiⁿ tañomⁿ jooⁿa, tjeiiⁿ'eⁿ jooⁿa ndyuaaⁿñeeⁿ. 18 Tyotseiquii ts'oom ñ'eⁿndyena chaⁿna wenⁿ'aaⁿ ntyu quia tyomⁿ'aⁿna ndyuaa yuu tjaa nn'aⁿ c'oom. 19 Jndā chii tquiaaⁿ na jndaana ndyuaa Canaán ee seityueeⁿ'eⁿ ntquieeⁿ ntmaaⁿ nn'aⁿ na ñetⁿom ndyuaaⁿñeeⁿ cha jo' jo' nnc'om jooⁿa. 20 Jndā jo' tqueeⁿ na tyotsaⁿntjom jwe jooⁿa chaⁿna cwii ñequiee siaⁿ'nto waljooⁿ wenⁿ'aaⁿ nchooⁿ qui ntyu. Tyotsaⁿntjom naⁿñeeⁿ jooⁿa hasta na macandā cwii t'oom profeta Samuel. 21 Xjeⁿ'ñeeⁿ tyotaⁿna nnom Ty'o^ots'om na ññequiaaⁿ cwii rey na nntsāⁿntjom jooⁿa. Ndo' ty'ioom ts'iaaⁿ'ñeeⁿ Saúl jnda Cis, tsjaaⁿ 'naaⁿ Benjamín, na tsaⁿ'ñeeⁿ saⁿntjom jooⁿa cwii wenⁿ'aaⁿ

ntyu. ²² Jnda jo' tjeiiⁿe tsaⁿñeeⁿ ndo' ty'oom ts'iaaⁿñeeⁿ David. Tyotsoom cantyja 'naaⁿ juu: “Juu David jnda Isai, nts'aaⁿ cha'xjeⁿ cjaawee' ts'ooⁿ. Cha'tso na l'ue ts'ooⁿ nntseicanaaⁿ.” ²³ Nquii David'ñeeⁿ, matsjaaⁿ 'naaⁿaⁿ Jesús, tsaⁿ na macwjiⁿ'n'maaⁿñeⁿ nn'aⁿ Israel cha'xjeⁿ ñ'oom na tso Ty'oots'om na nnts'aaⁿ. ²⁴ Cwii tjoocheⁿ na nnto' Jesús ts'iaaⁿ na ty'iom Ty'oots'om jom tyom'aaⁿ Juan, tyoñequiaaⁿ ñ'oom ndaaⁿ cha'tso nn'aⁿ Israel. Tyotsoom ndaana na calcweⁿ n'omna ndo' cwits'oomndyena. ²⁵ Quia na jnda majaatseicanaaⁿñeⁿ Juan ts'iaaⁿ na tyotseixmaaⁿ, tsoom: “O m'aaⁿ n'om'yo' na ja ts'aⁿ na nndyocwjiⁿ'n'maaⁿñeⁿ 'o saa nchii jom ja. Jom manncwjeeⁿeⁿ ndo' t'maⁿ tseixmaaⁿ. Ja meiⁿ cwe' l'oom'm ticatseixmaⁿ'ya na nntseicanaaⁿ.”

²⁶ Tsoti Pablo ndaana:

—'O nn'aaⁿ'ya, nt'omndyo jaa cwiluiindyó tsjaaⁿ 'naaⁿ Abraham ndo' nt'omndyo' 'o nchii jo' saaⁿ mati cwila't'maaⁿ'ndyo' Ty'oots'om. Ndaaⁿ jaa na cha'tsondyó seicwanom Ty'oots'om ñ'oomwaa na ma'moⁿ'na' ndaaya chiuu cal'aaya cha nluiⁿ'maaⁿ'ndyo. ²⁷ Nn'aⁿ na m'aⁿ Jerusalén ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye jo ndaana ticala'noⁿ'na 'ñeeⁿ cwiluiñe Jesús. Ee meiiⁿ ticwii cwii xuee na cwita'jndyena cwila'naaⁿ'na ñ'oom na tyola'ljeii profetas saaⁿ ticala'noⁿ'na na matseineiⁿ ñ'oom'ñeeⁿ cantyja 'naaⁿ Jesús. Jo' na manquieetona tquiana jnaaⁿ'na cha'xjeⁿ tso ñ'oom'ñeeⁿ na nntjoom. ²⁸ Meiⁿ t'icatseixmaaⁿ na nncueeⁿ'eⁿ ee meiⁿ'cwii jnaaⁿ'na tjaaⁿ'na, saaⁿ tyotaⁿ'na nnom Pilato na cueeⁿ'eⁿ. ²⁹ Jnda na jlacandaⁿ'ndyeñeⁿ na cha'tso ñ'oom cha'xjeⁿ na matsoljeii 'naaⁿ Ty'oots'om na nntjom Jesús, tyjeendye nn'aⁿ jom ts'oom'naaⁿ. Chii ty'ecat'iuuna jom quii' tsei'tsuaa. ³⁰ Saaⁿ s'aa Ty'oots'om na tando'xcoom. Je' tac'oomñeⁿ quii'ntaaⁿ l'oo. ³¹ Ndo' nn'aⁿ na tyocañ'eeⁿ ñ'eⁿñeⁿ na jnaⁿ'na Galilea na ty'ewana Jerusalén jndye xuee tyonty'iaatina jom jnda na wando'xcoom. Je' majoona cwitjei'yuu'ndyena cantyja 'naaⁿ'na ndaaⁿ nn'aⁿ.

³² Jo' chii cwiñequiaayâ ñ'oom naya ndaaⁿ'yo' cantyja 'naaⁿ ñ'oom na tso Ty'oots'om ndaaⁿ welooya na ñet'om teiyo na nnts'aaⁿ. ³³ Ndo' je' ndaaⁿ jaa nn'aⁿ tsjaaⁿ joona jnda seicanaaⁿñeⁿ ñ'oom'ñeeⁿ ee wando'xco Jesús jnda na tue'. Teiyo teiljeii ñ'oom naquii' salmo jnda we na matsona': “U cwiluiindyu' ti'indaaya ndo' xuee je' ma'mooⁿ'ya ndaaⁿ nn'aⁿ na cwiluiindyó tsotye'.” ³⁴ Jnda t'moⁿ Ty'oots'om na nnts'aaⁿ na nncwando'xco Jesús jnda na tueeⁿ'eⁿ, meiⁿ xocatoo' sei'ts'o 'naaⁿ'na cha'xjeⁿ matso salmo jnda we. Matsona': “Nntio'naaⁿ'ndyo 'o cha'xjeⁿ ñ'om na tsjooⁿ nnom David na nnts'aaⁿ.” ³⁵ Mati teiljeii ñ'oom naquii' cwiicheⁿ salmo na ndoo' matseineiⁿ nquii Jesús. Matsona': “U xonquiaaⁿ na nnto'ndyo ee na cwiluiindyó ti'jnda' na lju' ts'ooⁿ'ya jo njom'.” ³⁶ David, tsaⁿ na seiljeii ñ'oom'ñeeⁿ ñejndi'ntjoom ndaaⁿ nn'aⁿ cha'xjeⁿ na l'ue ts'om Ty'oots'om. Jnda chii tueeⁿ'eⁿ. Ty'ecat'iuu nn'aⁿ jom yuu tjacant'iuu'ndye weloom'm na ñet'om teiyocheⁿ ndo' to'ñe. ³⁷ Saaⁿ Jesús t'icatoo'ñe. S'aa Ty'oots'om na tando'xcoom. ³⁸ Jo' chii 'o nn'aaⁿ'ya, cala'noⁿ'yo' ñ'oom na cwiñequiaayâ ndaaⁿ'yo', ee cantyja 'naaⁿ jom jo' na matseit'maⁿ ts'om Ty'oots'om jnaⁿ'yo'. ³⁹ Cantyja 'naaⁿ ljeii na tqeeⁿ Moisés xocaluiⁿ'maaⁿñeⁿ ts'aⁿ. Saaⁿ cantyja 'naaⁿ Jesús meiⁿ'cwi'ñeeⁿ'cheⁿ ts'aⁿ na nntseyiu' ñ'eⁿñeⁿ nluiⁿ'maaⁿñe. ⁴⁰ Jo' chii queⁿ' queⁿ'yo' cwenta cha tintjom'yo' cha'xjeⁿ matso ñ'oom na tyola'ljeii profetas. ⁴¹ Tyoluena: Queⁿ'yo' cwenta 'o nn'aⁿ na ticueeⁿ n'om'yo' ñ'oom na mayuu'.

Catseicaty'uena' 'o. Ndo' na nntsuundyó'.

Ee ncuee na cwitando'yo' ja Ty'oots'om nnts'aa ts'iaaⁿ t'maⁿ na nntseicaty'uena' 'o, na xocala'yuu'yo' ñ'eⁿ'ndyo meiiⁿ na nntso ts'aⁿ ndaaⁿ'yo' na cal'a'yo' na ljo'.

⁴² Jnda na seinein Pablo jlueen naquii' wats'om'ñeeñ ñequio nn'a'n na ñ'eeñ ñ'eñé. Ndo' nn'a'n na nchii judíos tyol'ana ty'oo ndaa nañ'eeñ na cala'nei'tina ñ'oom'ñeeñ ndaana cwicheñ xuee na cwita'jndyee nn'a'n judíos.

⁴³ Quia na jnda t'oom'ndye nn'a'n na tyotjomndye wats'om'ñeeñ jndye nn'a'n ty'elajomndyena ñ'eñ Pablo ñ'eñ Bernabé. Ñ'eeñ nn'a'n judíos ndo' ñ'eeñ nn'a'n na nchii judíos saa ñequio na xcwee' n'omna cwila't'maan'ndyena Ty'oots'om cha'xeñ nn'a'n judíos. Pablo ñ'eñ Bernabé tyolajndo'na n'om nañ'eeñ na tyeñ c'omna na quit'ma' n'omna Ty'oots'om ee jom matseixmaa' naya.

⁴⁴ Quia na tue'ntyjonnda' xuee na cwita'jndyee nn'a'n judíos manndyo ndyendye nn'a'n quii' tsjoom tjomndyena na nndyena ñ'oom' Ty'oots'om.

⁴⁵ Saa nn'a'n judíos, quia na nty'iaana na jndyendye nn'a'n jnda tjomndye, tyola'taa' n'omna. Tyoluena na tyuu' ñ'oom na tyotseinei' Pablo ndo' tyoluena ñ'oom ntjei' nacjoom'm. ⁴⁶ Jo' chii Pablo ñ'eñ Bernabé tyolanein'na ñequio na t'ma'ya n'omna. Jluena:

—Matsa'ntjomna' na nleinei'jndyee ñ'oom' Ty'oots'om ndaa' 'o nn'a'n judíos, saa tiñe'cato'ñoom'yo' juuna'. Cwil'a'yo' cha'cwijom ticalaxma'yo' na nnto'ñoom'yo' na ticantycwii na nntando'yo'. Jo' chii je' ññequiaayâ ñ'oom nayawaa ndaa' nn'a'n na nchii judíos. ⁴⁷ Ee luua sa'ntjom Ta Ty'oots'om ja, tsoom:

Ja jnda tquaa'ya 'o na nlxma'yo' cha'cwijom chom na nntseixueñena' ndaa' nn'a'n na nchii judíos.

Hasta cha'waa nnom tsjoomnancue ññequia'yo' ñ'oom ndaa' nn'a'n cantyja na nlui'n'maan'ndyena.

⁴⁸ Quia na jndye nn'a'n na nchii judíos ñ'oomwaa' tquiaana' na jeeñ neiiñ n'omna. Tyolat'maan'ndyena ñ'oom' Ty'oots'om. Ndo' jlayu' cha'tsondye nn'a'n na maxjeñ ntyjii Ty'oots'om na nnto'ñoomna na ticantycwii na nntando'na. ⁴⁹ Ndo' t'oom' ñ'oom' Ta Ty'oots'om cha'waa ndyuaa'ñeeñ.

⁵⁰ Saa nn'a'n judíos tyolajndo'na n'om nañ'eeñ na c'omna cwilacandá cantyja na cwi'oo wats'om 'naa'na. Mati tyolajndo'na n'om nañ'eeñ na c'omna cwiluiitquiendye tsjoom Antioquia'ñeeñ. Jo' na jla'jomndye nn'a'n na tyota'wi'na Pablo ñ'eñ Bernabé hasta tjei'na nañ'eeñ ndyuaana. ⁵¹ Jo' chii Pablo ñ'eñ Bernabé jla'teincwii'na nc'ee'na chii tquiaa' ts'ojndaa' na chuu' na t'mo'na' na tis'a l'a nn'a'n tsjoom'ñeeñ. Jnda chii ty'ena tsjoom Iconio. ⁵² Saa nn'a'n na cwilayu' na m'a'n tsjoom Antioquia'ñeeñ neii'na ndo' too' naquii' n'omna m'aañ Espíritu Santo.

14

Cwiñequiana ñ'oom' Ty'oots'om tsjoom Iconio

¹ Ndo' Pablo ñ'eñ Bernabé majo'ti l'ana tsjoom Iconio. Ty'equie'na naquii' wats'om 'naa' nn'a'n judíos. Tyoñequiana ñ'oom' Ty'oots'om. Jeeñ ya tyola'nei'na. Jo' chii jndyendye nn'a'n judíos jlayu' ndo' mati nt'omcheñ nn'a'n na nchii judíos. ² Saa nn'a'n judíos na tyolayu' tyola'ndaa'na n'om nn'a'n na nchii judíos. Tyol'ana na calancjoo'ndye nañ'eeñ nacjoo nn'a'n na cwilayu'. ³ Jo' chii Pablo ñ'eñ Bernabé majndye xuee ljoo'ndyena tsjoom'ñeeñ. Ndo' ñequio na t'ma'ya n'omna tyoñequiana ñ'oom cantyja 'naa' naya na matseixma' Ty'oots'om ee nquiuna na ñ'eñ'ñ'eeñ ñ'eñ'ndyena. Ndo' jom t'mo'o' na mayuu' ñ'oom na tyoñequiana ee s'aa' na tyol'ana 'naa' t'ma' na xocanda' nnts'aa na cwe' najndeii nquii ts'a'ñ mei' xocatsei'no'ñ ts'a' chiuu tuiyyuu. ⁴ Saa nn'a'n tsjoom'ñeeñ to'na' jooa. Ee nt'omndyena tyola'jomndyena ñequio nn'a'n judíos ndo' nt'omcheñ tyola'jomndye ñequio apóstoles. ⁵ Quia jo' nn'a'n judíos

ñequio nn'aⁿ na nchii jo' jla'jomndyena ñequio naⁿmaⁿ'iaaⁿ tsjoomna na tyol'ueendyena chiuu nnta'wi'na naⁿ'ñeeⁿ ndo' na njñomna ljo'. ⁶ Saq Pablo ñ'eⁿ Bernabé jndyena na ljo'. Jo' chii jleinomna. Ty'ena tsjoom Listra ñequio tsjoom Derbe, jo' jo' ndyuaa Licaonia. Ndo' ty'ena ndyuaa na mat'uiina' ñ'eⁿ ndyuaa'ñeeⁿ. ⁷ Jo' jo' tyoñequiana ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'oqots'om.

Nn'aⁿ tsjoom Listra cwijñomna ljo' Pablo

⁸ Tsjoom Listra tyowacatyeeⁿ cwii tsaⁿ's'a na tileicjaacaa ee maxjeⁿ ntjeiⁿ nc'eeⁿ tuiiñê. Meiⁿjom ndii' tyoojaacaⁿ. ⁹ Jndii tsaⁿ'ñeeⁿ na seineiⁿ Pablo. Ndo' nquiee nty'iaaⁿ'aⁿ juu, ee sei'nqooⁿ'oⁿ na tseixmaⁿ tsaⁿ'ñeeⁿ na matseyu'ya ts'om na nlco'yana' juu. ¹⁰ Quia jo' jndeiⁿ seineiⁿ, matsoom:

—Quintya', cwintyje'.

Quia jo' mañoom' teintyjee', to' tjacaa. ¹¹ Ndo' nn'aⁿ ndyuaa Licaonia, quia na nty'iaana na luaa' s'aa Pablo, to'na tyola'xuaana ñequio ñ'oomna. Tyoluena:

—Cwa we nty'oq cha'na nn'aⁿ jnda tqwiecañomna jaa.

¹² Jo' chii jlueña na Bernabé ty'oq Júpiter jom, ndo' Pablo je' jlueña na jom ty'oq Mercurio ee jom mañequiaaⁿ ñ'oom ndaana. ¹³ Nnom tsjoom meintyjee' wats'om cwentaa' ty'oq Júpiter. Ndo' tyee cwentaa' Júpiter'ñeeⁿ jndyochom quioo'ndyo na ta'njom' l'uaaljaa' cantyo'yo' hasta 'ndyoots'atoom' tsjoom ee jom ñequio nn'aⁿ quii' tsjoom ñe'cala'cweena quioo'ñeeⁿ na nla't'maaⁿndyena Bernabé ñ'eⁿ Pablo. ¹⁴ Saq apóstoles, quia na nty'iaana na luaa' nl'a nn'aⁿ, to'na tyojndii'ndyena liaana na matsei'ndaa'na' nquiuna na luaa' cwil'a naⁿ'ñeeⁿ. Jndeiⁿ ty'equeie'na quii'ntaaⁿ nn'aⁿ. ¹⁵ Tyolaxuaana tyoluena:

—Chiuu sa 'o nn'aⁿ na luaa' ñe'cal'a'yo'. Mann'aⁿ ja cha'na 'o. Tquioñ'ooⁿ'yâ ñ'oom naya na ndyeyalo' cha ca'ndye'yo' nmeiⁿ na cwe' ts'iaaⁿ'ndyo. Calat'maaⁿ'ndyo' nquii Ty'oqots'om na wando' ee jom tqueeⁿ cañoom'luee ñequio tsjoomnancue ñequio ndaaluee ndo' cha'tso nnom na cwilaxmaⁿ'na'. ¹⁶ Ncuae na ñejndyowaana' ñe'ndiitoom na cal'a cha'tso nn'aⁿ mei'ljo'cheⁿ na l'ue n'omna. ¹⁷ Saq tica'ñeeⁿ na ticwji'yuu'ñê cantya 'naaⁿ nqueⁿ, ee mach'eeⁿ naya cha'tsondye nn'aⁿ. Mañequiaaⁿ ndaaluaa' na cwinaⁿ'na' tsjo'luee. Ndo' mach'eeⁿ na cwique ntjom. Mach'eeⁿ na cwijaacjooya ñ'eⁿ nantquie na mañequiaaⁿ ndo' mach'eena' na neii'ya.

¹⁸ Saq meiiⁿ na jlueña ñ'oommeiⁿ jeeⁿ nc'uaa' tjawitsaaⁿ na ñe'calacwjee nn'aⁿ quioo' jo ndaana na nlat'maaⁿ'ndye naⁿ'ñeeⁿ joona.

¹⁹ Juu xjeⁿ'ñeeⁿ tqwiecañom nn'aⁿ judíos na jnaⁿ tsjoom Antioquía ñequio Iconio. L'ana na ñe'cwii ñ'oom t'maⁿ'na ñequio Iconio ñequio Listra. Jo' chii tyojñomna ljo' Pablo. Jnda chii ty'eñ'omtscoq'ndyena jom nnom tsjoom ee jla'tiuuna na jnda tueeⁿ'eⁿ. ²⁰ Saq nn'aⁿ na cwilayu' ty'ecwintyjee'na ndiocheⁿ nacañom'm. Quia jo' teicantyaⁿ, tjaquie'nnaaⁿ'aⁿ quii' tsjoom. Ndo' teincoo cwiicheⁿ xuee jlueeⁿ'eⁿ tjaaⁿ ñ'eⁿ Bernabé tsjoom Derbe.

²¹ Tyoñequiana ñ'oom naya ndaa nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ, ndo' jndye nn'aⁿ jlayu'. Jnda chii ty'elcwee'nda'na Listra ñequio Iconio ñequio Antioquía. ²² Njoom'ñeeⁿ tyoteijndeiitina nn'aⁿ na cwilayu' na c'omt'maaⁿ'ndyeti naⁿ'ñeeⁿ n'omna. Tyola'jndo'na n'om naⁿ'ñeeⁿ na cwintyjee'tye'na na cwilayu'na. Ndo' tyoluena:

—Maxjeⁿ cwilaxmaaⁿ'ya na jndye nawi' nntjoq'ya na cwitsaaquiaⁿ'a cantya 'naaⁿ' na matsa'ntjom Ty'oqots'om.

²³ Mati tjeii'ndyena nn'aⁿ na nntioona ts'iaaⁿ na nluiitquiendye cwentaa' cwii cwii tmaaⁿ' nn'aⁿ na macwji' Ty'oqots'om cwentaaⁿ'aⁿ. Tyola'nei'na

nnoom Ty'oots'om ndo' tyola'cwejndo'ndyena. Ndo' tioona naⁿñeeⁿ l'ooⁿ ee na ñeⁿ jom jnda jlayu'na.

Cwi'oolcwee'nnda'na tsjoom Antioquía ndyuua Siria

²⁴ Jnda jo' tei'nomna ndyuua Pisidia, tquiena ndyuua Panfilia. ²⁵ Jo' jo' tyoñequiana ñ'oom tsjoom Perge. Jnda chii ty'ena tsjoom Atalia. ²⁶ Tsjoom'ñeeⁿ tuona w'aandaa. Ty'elcwee'nnda'na tsjoom Antioquía yuu na jnaⁿna jnda na tío nn'aⁿ joona l'o Ty'oots'om ndo' je' jnda jlacandana ts'iaaⁿñeeⁿ. ²⁷ Ndo' jnda na tquiena Antioquía jla'tjomna nn'aⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ. Tyoluena ndaaⁿ naⁿñeeⁿ cha'tso na tyoteijndeii Ty'oots'om na tyol'ana ndo' na mati s'aaⁿ na cwilayu' nn'aⁿ na nchii judíos. ²⁸ Jndye xuee ljoo'ndyena ñequio nn'aⁿ na cwilayu' jo' jo'.

15

Tjomndye nn'aⁿ na cwilayu' tsjoom Jerusalén

¹ Xjeⁿñeeⁿ nt'om nn'aⁿ jnaⁿna ts'ondaa Judea, tquiocuena Antioquía. Tyot'mooⁿna ndaaⁿ nn'aⁿ na cwilayu' jo' jo'. Tyoluena na jndeinaⁿ na cal'a naⁿñeeⁿ costumbre cha'xjeⁿ ñ'oom na sa'ntjom Moisés na cal'a nn'aⁿ judíos ñequio yo'ndaa na naⁿnom. Ee xeⁿ ticalacandá naⁿñeeⁿ jo', jlúena na xocalui'n'maaⁿndye naⁿñeeⁿ. ² Ndo' Pablo ñ'eⁿ Bernabé tyolañ'eeⁿ ndyueena ñ'eⁿ naⁿñeeⁿ na tqúie Antioquía. Tyoluena na tiyuu' na macaⁿna' na cal'a naⁿñeeⁿ costumbre'ñeeⁿ. Jnda chii teijndaa' na wendye joona ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwilayu' nnc'oona Jerusalén. Nnc'oontyjaa'na nquie apóstoles ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye quii'ntaaⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ tsjoom'ñeeⁿ. Jo ndaaⁿ naⁿñeeⁿ nleijndaa' ñ'oomwaa'.

³ Quia jo' tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ tsjoom Antioquía ty'ioomna ts'iaaⁿ naⁿñeeⁿ. Jo' chii ty'ena. Teinomna ndyuua Fenicia ñequio Samaria. Tyolacandiina nn'aⁿ na cwilayu' jo' jo' na mati nn'aⁿ na nchii judíos macwilcwe' n'om, macwilayu'na. Ndo' quia na jndye naⁿñeeⁿ na ljo', cha'tsondyena tqúiaana' na jeeⁿ neiiⁿna.

⁴ Quia tuee' Pablo ñ'eⁿ Bernabé Jerusalén, cha'waa tmaaⁿ nn'aⁿ na cwilayu' jo' jo' ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye quii'ntaaⁿna ñequio apóstoles to'ñoomna naⁿñeeⁿ ñequio na neiiⁿna. Quia jo' naⁿñeeⁿ tyoluena cha'tso na jnda s'aa Ty'oots'om ñ'eⁿndyena. ⁵ Saaⁿ nt'om nn'aⁿ na cwilayu' na cwilaxmaⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ judíos na jndyu fariseos teicantyjana. Tyoluena:

—Jndeina' na cal'a naⁿñeeⁿ costumbre na cwil'aa jaa nn'aⁿ judíos ñequio yo'ndaa na naⁿnom ndo' cal'uuya ndaana na calacandaaⁿndyena cha'tso ljeii na tqúeⁿ Moisés.

⁶ Ndo' apóstoles ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye tjomndyena na m'maⁿna ñ'oomwaa'. ⁷ Mayo tyol'uee'ndyena chiuu nl'ayoona na nlajndaa'ndyena ñ'oom'ñeeⁿ. Jnda chii teicantyja Pedro. Tsoom ndaana:

—'O re nn'aⁿya na cwilayu'yo' manquiuy'yo' na jaach'ee xuee tjeii'ñe Ty'oots'om ja quii'ntaaⁿyo' na ñnequiaya ñ'oom naya chiuu na nlui'n'maaⁿndye nn'aⁿ na nchii judíos cha nlayu'na. ⁸ Ee nqueⁿ mantyjeeⁿ chiuu cwila'xmaⁿ nn'aⁿ naquii' n'om. Ndo' jnda t'mooⁿ na mati maco'ñoom nn'aⁿ na nchii judíos laxmaⁿ ee tqúiaaⁿ Espíritu Santo na nnc'oomñe naquii' n'omna cha'xjeⁿ tqúiaaⁿ juu na nnc'oomñe naquii' n'ooⁿ jaa. ⁹ Meiⁿ tiquich'eeⁿ na we waa ñ'eⁿndye joona ndo' ñ'eⁿndyo jaa ee seiljoom'm n'omna nc'e na cwilayu'ya n'omna ñ'eⁿñê. ¹⁰ Quia jo' je' je' zchiuu na ñe'cal'a'yo' xjeⁿ Ty'oots'om? 'O cwil'a'yo' na jndeina' na joo nn'aⁿ na cwilayu' na nchii judíos calacandana ñ'oom na matsa'ntjomna' jaa nn'aⁿ

judíos na juuna' matseijomna' cwii xuu, ndo' xuu'ñee' mei' welooya na ñet'om teiyo tícana'ndyena mei' jaa. ¹¹ Saá tiyuu' na ljo' maca'na' ee cwilayuu'a na macandá juu naya na matseixma' Ta Jesús na cwe' yu jo' na cwilui'n'maa'ndyó jaa ndo' mati joona.

¹² Quia jo' cha'tsondye nn'a' na tjomndye jla'che'na. Tyoque'na cwenta ñ'oom na tyotseinei' Bernabé ñequio Pablo cantyja 'naa' ts'iaa' t'ma' ñequio 'naa' na tyol'ana quii'ntaa' nn'a' na nchii judíos na xocandáá nluuina' na cwe' najndeii nquii ts'a'. ¹³ Jnda na jla'nei' na'ñee' quia jo' t'o Jacobo, matsoom:

—'O re nn'a'ya na cwilayu'yo' candye'yo' ñ'oom na nntsjoó. ¹⁴ Juu Simón Pedro jnda tsoom ndaáya chiuu waa na jna'jndyeena' na tio'naa'ñe Ty'oots'om nn'a' na nchii judíos na macwji'ñê nn'a' quii'ntaa' na'ñee' na n'laxma' tmaa' cwentaa'a'. ¹⁵ Juu ñ'oomwaa' ljo'yu tseixma'na' ñequio ñ'oom na tyola'ljeii profetas. ¹⁶ Luaa matsona':

Quia na jnda tui cha'tso nmei',
nnc'oo'nda'a na wi' ts'oo'ya tsjaa' 'naa' David na jndyowicantyjoó'.
Matseijndaa'ndyó na cwii joona nntsá'ntjom.

¹⁷ Luaa' matseijndaa'ndyó cha mati nn'a' na nchii judíos nl'ueena ja na cwiluiindyó na matsá'ntjo'ya.

Cha'tsondye na'ñee' na quia n'laxma' cwentaya nl'ueena ja.

¹⁸ Ñ'oom'ñee' tsotina':

Luaa' ñ'oom na teiyo t'mo' Ty'oots'om ndaáya ñequio ts'iaa'mei' na mach'ee'.

¹⁹ Tsoti Jacobo:

—Nc'e ñ'oom'ñee', jo' chii matseitiuuya cantyja 'naa' nn'a' na nchii judíos na cwilcwe' n'om na cwilayu', mei' ticatsona' na n'lacachuuya xuu joona joo ñ'oom na matsá'ntjomna' jaa. ²⁰ Malei'tye' xe' cwe' n'laljeiia ñ'oom na n'lacwanoo'ya na m'a'na na tacwa'na nantquie na jnda tsá' nn'a' jo ndáá 'na' na cwila't'maa'ndyena na nchii Ty'oots'om. Ndo' tanc'omna na cwe' nnc'omyana ñ'e' nc'iaana. Tantquuina seii quioo' na cwe' cwi'uoo cantyó'. Ndo' tantquuina niom'. ²¹ Ee teiyo maxje'n cwit'moo' nn'a' ljeii na tque' Moisés. Ndo' cha'tso njoom cwila'naa' nn'a' judíos ñ'oom'ñee' naquii' lan'om 'naa'na ticwii cwii xuee na cwita'jndyeena.

Carta na tja na m'a' nn'a' na nchii judíos

²² Quia jo' apóstoles ñequio nn'a' na cwiluiitquiendye ñequio cha'waa tmaa' nn'a' na macwji' Ty'oots'om cwentaa'a' tsjoom Jerusalén t'ma'na na ya na nntjeii'ndyena nn'a' quii'ntaa'na na nnc'oo tsjoom Antioquia ñequio Pablo ñ'e' Bernabé. Ty'ioomna ts'iaa'ñee' Judas ts'a' na jnda we xuee' Barsabás, ñequio Silas. Na'nomm'a' cwiluiitquiendye quii'ntaa'na. ²³ Ndo' jla'cwanomna cwii carta ñequio na'ñee'. Carta'ñee' matsona':

“Já apóstoles ñequiondyó já nn'a' na cwiluiitquiendyó quii'ntaa' tmaa' nn'a' na macwji' Ty'oots'om cwentaa'a' tsjoom Jerusalén, cwilacwanoo'ya cartawaa na m'a' 'o nn'a' na nchii judíos na m'a'yo' tsjoom Antioquia ñequio ndyuua Siria ñ'e' Cilicia. Cwil'uuyá na xma'ndyó' 'o nn'aa'ya na cwilayu'yo'. ²⁴ Já jnda jndyaá na ljo jna' nt'om nn'a' na ty'e' na m'a'yo' ndo' tyolañ'ee'ndyena 'o ñ'e' ñ'oom na tyoluena. Tyola'ndaa'na n'om'yo' ñequio ñ'oom'ñee'. Saá nchii já l'uuyá na caluena na ljo'. ²⁵ Jo' chii já tjomndyó ndo' ñe'cwii jnda t'maa'ya na ya na nntjeii'ndyó nt'om nn'a' quii'ntaa'ya na nnc'oona na m'a'yo' ñequio Bernabé ñ'e' Pablo, nquiee nn'aa'ya na jee' jnda nquiuuya. ²⁶ Ee na'm'a' ti'maa' n'omna mei' cwjena

na m'a^{na} na cantyja 'naa^m Taya Jesucristo. ²⁷ Jo' chii cwijñoo^{nyâ} Judas ñequio Silas na m'a^{nyo}!. Jooná nlué jndaa'ndyena ndaa^{yo}! ñ'oom na cwil'uuyâ. ²⁸ Ee nquii Espíritu Santo jnda t'mooⁿ ndaa^{yâ} na tilacachuutya^{yâ} xuu 'o, macanda nmeiiⁿ laxma^{yo}! na calacanda^{yo}! ²⁹ Tacwa^{yo}! nantquie na jnda tsaⁿ nn'aⁿ jo ndaaⁿ na cweⁿ nn'aⁿ l'a. Tantquie^{yo}! niomⁿ meiiⁿ seii quiooⁿ na cweⁿ cwi'uooⁿ cantyoⁿ!. Ndoⁿ meiiⁿ tanc^{om}'yoⁿ na cweⁿ nnc^{om}'ya^{yo}! ñ'eⁿ nn'aⁿ. Xeⁿ cwilacanda^{yo}! nmeiⁿ quia jo' malei^{tye}ⁿ, ya cwil'a^{yo}!. Macanda ñ'oommeiiⁿ cwil'uuyâ ndaa^{yo}!. Xma^{ndyo}! na cha^{tsondyo}!."

³⁰ Quia jo' jluiⁿ Judas ñ'eⁿ Silas. Ty'ena tsjoom Antioquía ñ'eⁿ Pablo ñ'eⁿ Bernabé. Quia na tqienua jo' jo' jla^{tjomna} nn'aⁿ na cwilayuⁿ ndoⁿ tqienua carta na cwileiñ^{omna} ndaaⁿ ñeeⁿ. ³¹ Ndoⁿ jnda na jla^{naa} na ñeeⁿ juunaⁿ tqiuaanaⁿ na neii^{na}, ty'omt^{maa}'ndyena n'omna. ³² Ndoⁿ Judas ñequio Silas, mati cwiluiindyena profetas. Jo' chii jndye ñ'oom tyola^{nei}^{na} ndaaⁿ ñeeⁿ, tqienua na t'maⁿ n'om na ñeeⁿ ndoⁿ ty'enajndana na cwilayu^{na}. ³³ Judas ñ'eⁿ Silas tyom'a^{na} na jo' jo' cwantindyo xuee. Xjeⁿ na macwi'oolcwee^{na} Jerusalén yuu m'aⁿ nn'aⁿ na jñoom jooná, nn'aⁿ na cwilayuⁿ tsjoom Antioquía tío jooná l'oo Ty'oqots^{om} na c'oona na tjaá ñomtiuu c'omna. ³⁴ Saa Silas seitoom na nljoo^{ñetyee}ⁿ jo' jo'. ³⁵ Mati Pablo ñ'eⁿ Bernabé l'joo^{ndyena}. Jooná ñequio jndye nt'omcheⁿ nn'aⁿ tyot^{moo}^{na} ndoⁿ tyoñequiana ñ'oom naya 'naaⁿ! Ty'oqots^{om} ndaaⁿ nn'aⁿ.

Pablo na nda we ndii' wjaanquiaaⁿ ñ'oom' Ty'oqots^{om}

³⁶ Jnda na teinom cwanti xuee na ñet^{omna} jo' jo', tso Pablo nnom Bernabé: —Cwa nntsaa^{lcwaa}'nndaa'a nntsacanty^{iaaya} chiuu cwil'oom'aⁿ nn'aa^{ya} na cwilayuⁿ cwii cwii tsjoom yuu na tyoñequiaaya ñ'oom 'naaⁿ! Ta Ty'oqots^{om} nda.

³⁷ Ndoⁿ Bernabé l'ue ts'oom na nncjaañ^en Juan ñ'eⁿndyena, ts'aⁿ na nda we xuee! Marcos. ³⁸ Saa Pablo tiljoya ts'oom na nncjaaⁿ tsaⁿ ñeeⁿ ee ñeeⁿ jooná ndyuaa Panfilia ts'iaaⁿ na ty'ena. ³⁹ Jo' chii Pablo ñequio Bernabé ticjaañ^{joom} t'ma^{na} hasta to^{ndyena}. Bernabé tjañ^{oom} Marcos. Tuona ts'om w'aandaa. Ty'ena ndyuaaxe^{ncwe} Chipre. ⁴⁰ Saa Pablo, tjeii^{ñê} Silas. Cwii tjoocheⁿ na nnc'oona tío nn'aⁿ na cwilayuⁿ jooná l'oo Ty'oqots^{om} na catio^{naa}'ñê jooná. Jnda chii ty'ena. ⁴¹ Tyowai^{nomna} ndyuaa Siria ñequio Cilicia. Tyotei^{jndeina} na ty'enajnda ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwajiⁿ Ty'oqots^{om} cwentaaⁿ aⁿ.

16

Pablo ñequio Silas ty'eñ^{omna} Timoteo

¹ Quia jo' Pablo ñ'eⁿ Silas tqienua tsjoom Derbe. Jnda chii ty'ena tsjoom Lистра. Jo' jo' tajnaa^{na} cwil ts'aⁿ na matseyiuⁿ na jndyu Timoteo. Jom jnda yuscu ts'aⁿ judía na matseyiuⁿ saaⁿ tsotyeeⁿ nchii ts'aⁿ judío juu. ² Nn'aⁿ na cwilayuⁿ na m'aⁿ tsjoom Lистра ñ'eⁿ tsjoom Iconio tyotjeii^{yana} Timoteo. ³ L'ue ts'om Pablo na nncjaañ^en Timoteo ñ'eⁿñê. Jo' chii seijndaa^{ñê} na tuii ñ'eⁿ tsaⁿ ñeeⁿ cha^{xje}ⁿ costumbre na cwil'aⁿ nn'aⁿ judíos ñequio yo^{nda} na na^{nom}. S'aaⁿ na l'jo' chaⁿ nn'aⁿ judíos na m'aⁿ ndyuaa na cwil'oona til'ana na tila^{ñoom}'ndyena ñ'oom na cwíñequiana ee nquiu na ñeeⁿ na Timoteo nchii ts'aⁿ judío tsotyeeⁿ. ⁴ Pablo ñequio Silas ñ'eⁿ Timoteo tyoma^{nomna}. Ndoⁿ ticwii cwii tsjoom yuu na tyoquienua tyola^{candiina} nn'aⁿ na cwila^{yu} ñ'oom na jla^{jndaa}'ndye apóstoles ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye quii^{ntaa}ⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na macwajiⁿ Ty'oqots^{om} cwentaaⁿ aⁿ tsjoom Jerusalén. ⁵ Jo' chii cwii cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na macwajiⁿ Ty'oqots^{om} cwentaaⁿ aⁿ tyo^{oonajndana} na cwila^{yu}'ya n'omna ndoⁿ 'io ndiiⁿ 'io ty'ewijndyendyetina.

Tco'na' nnom Pablo cwii ts'a' ndyuua Macedonia

⁶ Pablo ñequio nn'a' na ñ'ee' ñ'e'ñê, seicu' Espíritu Santo na nnc'oola'nei'na ñ'oom' Ty'oqots'om ndyuua Asia. Jo' chii tei'nomna ndyuua Frigia ñequio ndyuua Galacia. ⁷ Quia na tquiena tye'ncoo ndyuua Misia jla'tiuuna na nnc'ooquie'na ndyuua Bitinia saa tinquiaa Espíritu Santo na nnc'oono jo'. ⁸ Jo' chii cwe' tei'nomna ndyuua Misia. Ty'ecuenta hasta tquiena tsjom Troas, nndyoo' 'ndyoo ndaaluee. ⁹ Jo' jo' waa na tco'na' nty'iaa' Pablo natsjom. Nty'iaa'na' meintyjee' cwii tsa'ns'a ts'a' ndyuua Macedonia. S'aa tsa'ñee' ty'oo nnoom, tso: "Cwinoom' ntyjawaa ndyuua Macedonia. Candyo'tei'jndei' já." ¹⁰ Jnda na nty'iaa' Pablo na tco'na' nnoom, mantya jla'jndaa'ndyô na nncwit'ioô'â ndaaluee nntsaayâ ndyuua Macedonia. Ee jla'ngô'â na majñom Ty'oqots'om já na nntsaanquiaayâ ñ'oom naya ndaa nn'a' ndyuua'ñee'.

Tyjee' Pablo ñ'e' Silas tsjoom Filipos

¹¹ Jo' chii tuqoyâ ts'om w'aandaa tsjoom Troas. Saandyeyuuyâ squiaayâ ndyuuaaxe'ncwe Samotracia. Teincoo cwiiche' xuee saayâ squiaayâ tsjoom Neápolis. ¹² Jo' jluii'â ñ'e' w'aandaa, saayâ squiaayâ tsjoom Filipos. Tsjoom'ñee' m'aa'na' nacje 'naa' nn'a' romanos ndo' t'ma'ti matseixma'na' na cha'tso njoom cha'waa ndyuua Macedonia. Tsjoom Filipos'ñee' ljoon'dyoyayâ cwantindyo xuee. ¹³ Xuee na cwita'jndyee nn'a' judios jluii'â nnom tsjoom 'ndyoo jndaa. Ee jla'tiuuyâ aa nchii nliuuyâ yuu cwila'nei' nn'a' nnom Ty'oqots'om, nlajomndyô ñ'e'ndyena. Jo' jo' jliuuyâ nt'om yolcu. Saacwindyuuaandyô jlanaayâ ñ'oom' Ty'oqots'om ndaa na'ñee'. ¹⁴ Quii'ntaa' yolcu'ñee' ñ'e' ts'a' na jndyu Lidia. Jom ts'a' na jna' tsjoom Tiatira na majndaq liaa ya, liaa colo catsioo'. Jom ts'a' na matseit'maa'ñê Ty'oqots'om. S'aa Ta Ty'oqots'om naquii' ts'oom na ya tquee' cwenta ñ'oom na tyoñee' na seinei' Pablo. ¹⁵ Ndo' teits'oomñê ñ'e' nn'a' wa'na'. Jnda chii seity'ooñê ndaayâ, tsoom:

—Xe' cwinty'ia'yo' na matseicandaya na matseyiu'a ñequio Ta Jesús cwa caljoo'ndyo' w'aya.

Ndo' s'aa' na caljoo'ndyô wa'na'.

Pablo ñ'e' Silas ñjomndyena w'aancjo tsjoom Filipos

¹⁶ Cwii xuee'ñee' saayâ yuu cwila'nei' nn'a' nnom Ty'oqots'om ndo' tjomndyô cwii yuscuchjoo na macjawee' 'ndyoo nc'e na m'aa' jndyeta naquii' ts'om. Tsa'ñee' m'aa'tyee' luee nn'a' na cwita'ntjom cantya 'naa'na'. T'maa' s'om cwiquioo luee na'ñee' nc'e na macjawee' 'ñom. ¹⁷ Toq'q' na tyojantyoq' nanquaa'ñê ñ'e' Pablo. Tacwaxua 'ñom, tyotsoom:

—Na'nomm'a' cwindyentjomna nnom Ty'oqots'om na m'aa' nandyetiche'. Cwila'candiina 'o cantya nato na cwicalui'n'maa'ndye nn'a'.

¹⁸ Jndye xuee tyoch'ee yuscuchjoo'ñee' na ljo'. Jo' chii seiloo'ñe Pablo, taquee' seinei' nnom jndyeta na m'aa' naquii' ts'om yuscuchjoo'ñee'. Tsoom:

—'U jndyeta, ñequio xuee' Jesucristo matsa'ntjo'ya, calui' naquii' ts'om yuscuchjoom'aa'.

Ndo' mantyjache' jlui' jndyeta'ñee'.

¹⁹ Ndo' nn'a' na cwita'ntjom cantya 'naa' juu, quia na nty'iaana na jnda jlui' jndyeta'ñee' naquii' ts'oom jla'ngô'na na jnda tsuundyena s'om na cwiquioo lueena cantya na macjawee' 'ñom. Jo' chii t'uena Pablo ñ'e'

Silas. Ty'echona naⁿñeeⁿ jo ndaa naⁿmaⁿn'iaaⁿ naquii' ts'ua t'maⁿ. ²⁰ Quia na tqiüena ndaa naⁿmaⁿn'iaaⁿ jluena:

—Nn'aⁿ judios m'aⁿ, cwitjaa'ndyena tia' nn'aⁿ tsjoomya. ²¹ Ee cwit'mooⁿna ñ'oom na jaa na cwilaxmaaⁿya nn'aⁿ romanos, ticaty'iomna' na nnto'ñooⁿya meiⁿ na nl'aaya chiuu na cwilüena.

²² Quia jo' jla'wendye nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ nacjoo' Pablo ñ'eⁿ Silas ndo' naⁿmaⁿn'iaaⁿ saⁿtjomna na calui' liaa naⁿñeeⁿ ndo' cacho'na n'oomjneiⁿ.

²³ Jndye tjaa'na naⁿñeeⁿ. Jndaⁿ chii tiomna joo w'aancjo. Jluena nnom ts'aⁿ na mach'ee cwenta w'aancjo na ya ya cats'aaⁿ cwenta joona. ²⁴ Ndo' tsaⁿñeeⁿ, jndaⁿ na ñeeⁿ ñ'oomwaa' tjaa'ñe naⁿñeeⁿ w'aancjo naquii'cheⁿ ndo' seityeeⁿ joona na tyeⁿ ñjoom' nc'ee'na ts'oom tscaa'.

²⁵ Ndo' Pablo ñ'eⁿ Silas, cha'na xcwe tsjom to'na tyola'neiⁿna nnom Ty'oots'om, tyotana luantsa, ndo' praso na too'ndye ñ'eⁿndyena naquii' w'aancjo, tyondyeendye naⁿñeeⁿ. ²⁶ Ndo' mats'ia jo' indeii s'eii, teincwii' tsiaⁿtsjo' w'aancjo. Xjeⁿñeeⁿ cha'tso ndyueel'a w'aancjo'ñeeⁿ jnaaⁿ cheⁿnquieena' ndo' mati l'uaancjo na ñjoom cha'tso praso jnaⁿna'. ²⁷ Ndo' juu ts'aⁿ na mach'ee cwenta w'aancjo l'cweeⁿ, nty'iaaⁿna na meiⁿnaaⁿ ndyueel'a w'aancjo. Jo' chii tjeii'ñe espada 'naaⁿaⁿ na nntseicuee'ñe cheⁿnqueⁿ ee seitiom na jndaⁿ jleinom praso. ²⁸ Saa Pablo indeii seixuaⁿ nnom tsaⁿñeeⁿ tsoom:

—Aa ndi' re, tintseicuee'ndyu' ee cha'tsondyô ndi m'aaⁿya.

²⁹ Quia jo' tcaⁿ tsaⁿñeeⁿ chom. Indeii tjaqueⁿeⁿ naquii' w'aancjo. Cwiteiñe na ty'ueeⁿ. Cwe' seiquiooñetoom jo nnom Pablo ñ'eⁿ Silas. ³⁰ Jndaⁿ chii tjeii'eⁿ joona ch'eⁿ. Matsoom ndaana:

—'O ta, ¿ljo' macaⁿna' na cats'aaya cha nlui'n'maaⁿndyo?

³¹ Jluena nnoom:

—Catseyu' ñequio Ta Jesucristo, quia jo' nlui'n'maaⁿndyu' 'u ndo' mati nn'aⁿ wa'.

³² Quia jo' tyola'neiⁿna ñ'oom' Ty'oots'om nnom tsaⁿñeeⁿ ñequio cha'tso nn'aⁿ waⁿaⁿ. ³³ Juu xjeⁿñeeⁿ na ndicwaⁿ jaaⁿcheⁿ tjachom joona ndo' tmaaⁿ yuu na tqiuee'ndyena na cho'na. Jndaⁿ chii teits'oomñe ndo' mati cha'tso nn'aⁿ waⁿaⁿ. ³⁴ Jndaⁿ jo' tjañ'oom Pablo ñequio Silas waⁿaⁿ, tquiaaⁿ na tcwa'na. Jom ndo' ñequio cha'tso nn'aⁿ waⁿaⁿ neiiⁿna na jndaⁿ macwilayu'na ñequio Ty'oots'om.

³⁵ Quia na jndaⁿ teixuee, naⁿmaⁿn'iaaⁿ jñoomna policia na m'aaⁿ tsaⁿ na mach'ee cwenta w'aancjo na candyaañe Pablo ñ'eⁿ Silas. ³⁶ Jo' chii ts'aⁿ na mach'ee cwenta w'aancjo seicañeeⁿ Pablo, matsoom nnom:

—Naⁿmaⁿn'iaaⁿ jndaⁿ jla'cwanomna ñ'oom na nndyaandyo'. Wanaaⁿ na nlui'yo'. Catsa'yo', meiⁿcwii' ñomtiuu tac'om'yo'.

³⁷ Saa Pablo matsoom ndaa policia:

—Jâ cwilaxmaaⁿya cantyja 'naaⁿ tsjoom Roma. Saa meiiⁿ na ljo' tjaa'na já na jndoo' cha'tso nn'aⁿ meiiⁿ na tyoowijndaa' aa waa na jla'tjoondyô. Jndaⁿ chii tiomna já w'aancjo. Nmeiiⁿ l'ana já meiiⁿ na meiⁿchjoo ticatsona' na nl'ana na ljo' nn'aⁿ romanos. Ndo' je' ¿aa cwe' nt'iu nntjeii'na já? Xoya na ljo'. Nquieena quicocatjeii'na já.

³⁸ Quia jo' policia'ñeeⁿ ty'elacandiina naⁿmaⁿn'iaaⁿñeeⁿ ñ'oommeiⁿ. Ndo' naⁿñeeⁿ quia jndyena na Pablo ñequio Silas cwilaxmaⁿna nn'aⁿ romanos, jeeⁿ tyuena. ³⁹ Jo' chii naⁿmaⁿn'iaaⁿ ty'ecataⁿna ñ'oom t'maⁿ ts'om ndaa naⁿñeeⁿ. Jndaⁿ chii tjeii'na joo w'aancjo. Jla'ty'oondyena na calui' naⁿñeeⁿ tsjoomna.

⁴⁰ Quia jo' jlui'na w'aancjo, ty'ena waa' Lidia. Jo' jo' tyola'neiⁿna ñequio nn'aⁿ

na cwila'yu'. Tyoñe'quiana na t'maⁿ n'om naⁿñeeⁿ. Jnda³ jo' jlui'na tsjoom Filipos'ñeeⁿ.

17

Jlajmei'ndye nn'aⁿ tsjoom Tesalónica

¹ Pablo ñ'eⁿ Silas ty'ena tei'nomna tsjoom Anfípolis ñ'eⁿ tsjoom Apolonia. Jnda³ chii tquiena tsjoom Tesalónica yuu waa cwii wats'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos.

² Ndyee smaⁿ na tyom'aⁿ na tsjoom'ñeeⁿ. Ñequi' quia xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ judíos, Pablo s'aaⁿ cha'xjeⁿ quich'eeⁿ. Tjatseijomñê ñ'eⁿ naⁿñeeⁿ na cwitjomndyena wats'om 'naaⁿna. Tyotseineiⁿ ndaana. ³ T'mooⁿ na juu ñ'oom' Ty'oqts'om na teiyo teiljei matsona' na maxjeⁿ jndei'na' na cwajndii nntjom Cristo. Nnty'oom nn'aⁿ jom ts'oom'naaⁿ, maxjeⁿ nncueeⁿ eⁿ jnda³ chii nncwando'xcoom. Tsoti Pablo:

—Jndyocwji'yuu'ndyoc cantyja 'naaⁿ Jesús ndaa'yo', jom cwiluiñê Cristo.

⁴ Quia jo' nt'om nn'aⁿ judíos'ñeeⁿ jla'yu'na, jla'jomndyena ñequio Pablo ñ'eⁿ Silas. Mati nn'aⁿ na nchii judíos na cwila't'maaⁿndye Ty'oqts'om jndyendyena jla'yu'na. Mati jndye yolcu na cwiluiitquiendye jla'yu'na. ⁵ Saa joo nn'aⁿ judíos na tyoola'yu'jeeⁿ ndya' taaⁿ n'omna nn'aⁿ na cwila'yu' ñ'oom na mañequiaa Pablo. Jo' chii jla'tjomna cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na wi'ndye. Jnda³ chii jlajmei'na nn'aⁿ tsjoomna. Ndo' ty'ena waa' ts'aⁿ na jndyu Jasón. Ty'equei'na w'aa'ñeeⁿ ñequio na jndei'na' na cwil'ueena Pablo ñequio Silas ee ñe'catsa'na naⁿñeeⁿ jo ndaa³ nn'aⁿ tsjoomna. ⁶ Saa t'caliuna naⁿñeeⁿ, jo' chii ty'eñ'omna Jasón ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwila'yu'. Ñequio na jndei'na' ty'echna naⁿñeeⁿ jo ndaa³ naⁿma'n'iaaⁿ tsjoomna. Jndei tyolaxuaana, jluena:

—Joo naⁿnom na cwila'ñ'eeⁿndyena nn'aⁿ na cha'waa tsjoomnancue, mati ñjaaⁿ jnda³ tquiena. ⁷ Ndo' Jasónm'aaⁿ jnda³ seiljoom joona waⁿaⁿ. Ndo' cha'tso naⁿm'aⁿ cwil'ana na tjaa yuu l'ue ñ'oom na maqueⁿ tsaⁿma'ts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma, ee cwiluena cwii cheⁿ ts'aⁿ m'aaⁿ na matsaⁿntjom na jndyu Jesús.

⁸ Ndo' naⁿma'n'iaaⁿ ñequio nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ, quia jndyena ñ'oommeiⁿ jlajmei'ndyena. ⁹ Saa Jasón ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwila'yu', jnda³ na t'oomna s'om, quia jo' jla'candyaandye naⁿñeeⁿ joona.

Pablo ñ'eⁿ Silas cwiiñequiana ñ'oom' Ty'oqts'om tsjoom Berea

¹⁰ Jnda³ na teijaaⁿ xuee'ñeeⁿ nn'aⁿ na cwila'yu' mañoom' jñoomna Pablo ñ'eⁿ Silas na c'oo naⁿñeeⁿ tsjoom Berea. Quia na jnda³ tquiena tsjoom'ñeeⁿ ty'ena wats'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. ¹¹ Nn'aⁿ judíos tsjoom Berea'ñeeⁿ ya nn'aⁿndyentina nchiiti nc'iaana na m'aⁿ tsjoom Tesalónica. Ñequio na xcwee' n'omna tyoqueⁿna cwenta ñ'oom na tyolue naⁿñeeⁿ. Ndo' 'io ndi 'io tyola'naaⁿ na ñ'oom' Ty'oqts'om na teiyo teiljei na tyol'ueena aa mayuu' ñ'oom na cwilue naⁿñeeⁿ ndaana. ¹² Jo' chii jndyendye nn'aⁿ judíos jla'yu'na. Mati nn'aⁿ na cwilaneiⁿ ñ'oom griego, jndye yolcu na t'maⁿti cwiluitquiendye ndo' mati naⁿnom na cwilaneiⁿ griego jndyendyena jla'yu'na. ¹³ Saa nn'aⁿ judíos na m'aⁿ Tesalónica jndyena na mañequiaa Pablo ñ'oom' Ty'oqts'om ndaa³ nn'aⁿ Berea. Jo' chii ty'ena tsjoom'ñeeⁿ, ty'ela'jmei'na naⁿñeeⁿ. ¹⁴ Jo' chii nn'aⁿ na cwila'yu' jla'tyuaa'na jñoomna Pablo na cjaⁿ 'ndyoo ndaaluee. Saa Silas ñequio Timoteo ljoo'ndyena Berea'ñeeⁿ. ¹⁵ Nn'aⁿ na ty'ela'jomndye ñ'eⁿ Pablo ty'eca'ndyena jom tsjoom Atenas. Jnda³ chii ty'elcwee'na tsjoomna Berea. Ty'eñ'omna ñ'oom na seintyaañe Pablo ndaana na catsейтуuaa' Silas ñ'eⁿ Timoteo na nnc'oontyjoⁿa naxeeⁿeⁿ. Tila'yoo'ndyena.

Pablo matseineiⁿ ndaa nn^an tsjoom Atenas

¹⁶ Yocheⁿ na meindoo' Pablo joona tsjoom Atenas seiloo'ñê na nty'iaaⁿaⁿ na cha'waa quii' tsjoom'ñeeⁿ too' 'naⁿ na cwe' nn^an l'a. ¹⁷ Jo' chii tyotseineiⁿ ndaa nn^an judíos naquii' wats'om 'naaⁿna ñequio ndaa nt'omcheⁿ nn^an na cwitjomndye jo' jo' na cwila't'maaⁿndye Ty'oots'om. Mati 'io ndi 'io tyotseineiⁿ ndaa nn^an na m'aⁿ ts'ua t'maⁿ. ¹⁸ Tyom'aⁿ nt'om nn^an naquii' tsjoom'ñeeⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na cwit'mooⁿ nn^an epicúreos ndo' tyom'aⁿ nt'omcheⁿ nn^an na cwilajomndye ñ'oom na cwit'mooⁿ nn^an estoicos. To' naⁿñeeⁿ na cwila'neiⁿna ñ'eⁿ Pablo. Nt'omndye joona jlúena:

—¿Ljo' ñ'oom matseineiⁿ tsaⁿm'aaⁿ na jeeⁿ jndye ñ'oom ntyjeeⁿ?

Ndo' nt'omndyena jlúena:

—Ndo' ntyjii matseineiⁿ cantyja 'naaⁿ nty'oots'om xcondye.

Luaa' jlúena ee tyotseineiⁿ Pablo ndaana cantyja 'naaⁿ Jesús ndo' cantyja na nncwando'xco ts'aⁿ xeⁿ jnda tue'. ¹⁹ Quia jo' ty'eñ'omna jom cwii joo na jndyu Areópago yuu cwitjomndye nn^an na cwi'oocandye ñ'oom. Jlúena nnoom:

—Cwa catsu' ndaayâ chiuu waa ñ'oom xco na ma'mooⁿ ndaa nn^an. ²⁰ Ee tijoom ñeindyayâ ñ'oom na mañequiaa', jeeⁿ xuii' juuna'. Jo' chii ñe'caliuuyâ chiuu cwit'mooⁿ ñ'oommeiⁿ.

²¹ Ee nn^an tsjoom Atenas ñequio nn^an na jnaⁿ nt'omcheⁿ njoom na cwic'eeⁿya tsjoom'ñeeⁿ jeeⁿ ntyjaa' n'omna na ñe'candyena ndo' ñe'cala'neiⁿna meiⁿnquia nnom ñ'oom na xcoti.

²² Quia jo' tjameintyjee' Pablo quii'ntaaⁿ nn^an yuu cwiwijndaa' ñ'oom. Tsoom:

—'O re nn^an tsjoom Atenas, ndiocheⁿ na manty'iaya, jnda ljeiya na 'o jeeⁿ cwila't'maaⁿndyo'. ²³ Ee quia na tjotseicaandyo quii' tsjom'yo', jndye joo nty'iaya yuu cwila't'maaⁿndyo'. Jo' ljeiya cwii tio na chuna' ljeii: “Tiowaa' cwentaa' Ty'oots'om na ticata'jnaaⁿa.” Majuu Ty'oots'om na cwe' cwila't'maaⁿndyo'to'yo' meiⁿ ticata'jnaaⁿ'yo' jom, majom na matseinaⁿya ndaa'yo' cantyja 'naaⁿaⁿ.

²⁴ Jom s'aaⁿ tsjoomnancue ñequio cha'tso 'naⁿ na niom nnomna'. Cwiluiñê na matsa'ntjoom cha'waa cañoom'luee ñequio tsjoomnancue. Jo' chii ticaⁿ'na' w'aa na nl'a nn^an yuu na nnc'oomñê. ²⁵ Meiⁿ ticaⁿ'na' nn^an na nnte'i'x'ee jom ee tjaaⁿ'na' ljo' na matsei'tjooⁿ' jom. Ee nqueⁿ mañequiaaⁿ na cha'tsondyo cwitandoo'a, cwitjaaya jndye ñequio cha'tsofi 'naⁿ na macaⁿ'na' jaa.

²⁶ Ñequio ñe'cwii ts'aⁿ s'aaⁿ tsjaaⁿ jaa nn^an tsjoomnancue meiⁿ na meinch'o ndyuaa na m'aaⁿya ee nqueⁿ s'aaⁿ na jnda t'oom'ndyo cha'waa nnom tsjoomnancue. Ndo' seijndaa'ñê cwaaⁿ xjeⁿ nncue'ntyjo na nnc'oom ts'aⁿ ndo' yuu na cwii cwii joo. ²⁷ Luaa' s'aaⁿ cha cha'tsondyo jaa cal'uaaya jom, call'aanc'uaa'ndyo na calacandyoo'ndyo na nnta'jnaaⁿ'a jom, meiⁿ na mayuu' titquia m'aaⁿ ñequio cwii cwiindyo. ²⁸ Ee cantyja 'naaⁿ jom cwitandoo'a, cwima'nooⁿ'ya ndo' cwic'aaⁿ'ya cha'xjeⁿ tyolue nt'om nn^a'yo' na jndo' n'om. Tyoluena: “Jaa laxmaaⁿ'ya ntseinda Ty'oots'om.” ²⁹ Jo' chii nc'e na cwilaxmaaⁿ'ya ntseinda Ty'oots'om ticaty'iomna' na nlajoom'ndyo jom cwe' cwii 'naⁿ na tuiina' ñequio s'om cajaⁿ, oo s'om xuee, oo ljo' na cwil'a nn^an cwe' cantyja na cwila'tiuu cheⁿnquieena. ³⁰ Ncúee na jnda teinom, Ty'oots'om seiquii' ts'oom ñequio nn^an cantyja na tijndo' n'omna, saá je' je' cha'tso nn^an meiⁿ'yuuⁿcheⁿ joo na m'aⁿ'na matsa'ntjoom na calcwe' n'omna.

³¹ Ee jnda seijndaa'ñê xuee na nncu'xeeⁿ jaa nn^an tsjoomnancue cantyja na maty'iomana'. Jnda tqueeⁿ na nquii Jesús nncu'xeⁿ jaa. Ndo' jnda t'mooⁿ na mayuu' na nluii na ljo' ndaa cha'tso nn^an ee s'aaⁿ na tando'xco joo jnda na tue'.

³² Ndo' nn'aⁿ tsjoom Atenas quia jndyena na matseineiⁿ Pablo cantyja na nntando'xco nn'aⁿ na jndā tja, cwantindyē joona cwe' tyoncona. Saa nt'omndye joona tyoluena:

—'Io cha luua' nndyaayaayâ ñ'oomwaa'.

³³ Quia jo' jlui' Pablo quii'ntaaⁿna. ³⁴ Saa cwantindyē nn'aⁿ jla'jomndyena ñequio Pablo ndo' jla'yu'na, mandin'ēⁿ Dionisio. Jom ts'aⁿ na cwiluiitquieñe Areópago yuu cwiwijndaa' ñ'oom. Mati yuscu na jndyu Dámaris ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ jla'yu'na.

18

Pablo mañequiaa' ñ'oom' Ty'oqts'om tsjoom Corinto

¹ Jndā tuui na nmeii' jlui' Pablo Atenas, tjaaⁿ tsjoom Corinto. ² Jo' jo' ljeii' cwii' ts'aⁿ judío na jndyu Aquila. Tsaⁿñeeⁿ tuiiñē ndyuaa Ponto. Nmeii'ndyo ñejnaaⁿ ndyuaa Italia ñequio scoom'm Priscila. Saa jlui'na jo' jo' ee Claudio, tsaⁿma'ts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma na matsa'ntjom ndyuaa Italia tqueⁿ ñ'oom na calui' cha'tso nn'aⁿ judíos tsjoom'ñeeⁿ. Jo' na tja Aquila ñequio scoom'm jlui'na jo' jo', ty'ena tsjoom Corinto. Tjacando' Pablo joona. ³ Ndo' na ñe'cwii' ts'iaaⁿ 'naaⁿna ñ'eⁿ Pablo na cwil'ana l'aaliaa, jo' chii' ljoo'ñē ñ'eⁿndyena. Ñe'naaⁿ tyol'ana ts'iaaⁿñeeⁿ. ⁴ Ticwii' cwii' xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ judíos tyocaa Pablo wats'om 'naaⁿ na ñ'eeⁿ. Tyotseineiⁿ ndaana ñequio ndaaⁿ nn'aⁿ na nchii' judíos ee na l'ue ts'oom na nla'yu'na ñ'eⁿ Cristo.

⁵ Silas ñequio Timoteo jndā tquiena na m'aaⁿ Pablo na jnaⁿna ndyuaa Macedonia. Quia jo' Pablo, macandā ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oqts'om na tyoqueⁿñē. Tyocwji'yuu'ñē ndaaⁿ nn'aⁿ judíos na Jesús cwiluiiñē Cristo tsaⁿ na meindoo'na na nndyocwji'n'maaⁿñē joona. ⁶ Saa joona ty'ena nacjoom'm, tyola'jmei'ndyena nnoom. Jo' chii' seitei'ncweeⁿēⁿ liaⁿaⁿ ndaana na ma'mooⁿ na nts'ooⁿ joona, je' nncja' cwii'cheⁿ ntyja. Matsoom ndaana:

—Je' meiiⁿ na nntsuundyo' saa jnaⁿ ncjo'yo' nchii' jnaⁿ ja. Na je' xuee na cwii' wjaana' nncjo' na m'aⁿ nn'aⁿ na nchii' laxmaⁿna nn'aⁿ judíos.

⁷ Quia jo' jlueeⁿēⁿ quii' wats'om'ñeeⁿ, tjaaⁿ waa' ts'aⁿ na jndyu Justo, tsaⁿ na matseit'maaⁿñē Ty'oqts'om. Waa' tsaⁿñeeⁿ ñe'cwii' t'uii' ñequio wats'om'ñeeⁿ. ⁸ Tyom'aaⁿ cwii' ts'aⁿ na jndyu Crispo na cwiluiitquieñe cantyja 'naaⁿ wats'om'ñeeⁿ. Jom ñequio cha'tso nn'aⁿ waⁿaⁿ jla'yu'na ñequio Ta Jesús. Ndo' jndye nt'omcheⁿ nn'aⁿ tsjoom Corinto, quia na jndyena ñ'oom na tyoñequiaa Pablo, jla'yu'na ndo' teits'oomndyena. ⁹ Pablo waa na tco'na' nnoom cwii' teijaaⁿ. Jñeeⁿ na seineiⁿ Ta Jesús. Matso nnoom:

—Tinty'ue'. Tincjaameintyje' na matsei'neiⁿ ñ'oom 'na'ya. Tintseicheⁿ'.

¹⁰ Ee ja m'aaⁿya ñ'eⁿndyu' ndo' mei'cwii' ts'aⁿ tixocats'aa wi' ñ'eⁿndyu'. Ee ja jndye nn'aⁿ m'aⁿ tsjoomwaañe quia nla'xmaⁿ cwentaya.

¹¹ Jo' chii' ljoo'ñē Pablo tsjoom Corinto cwii' chu waljoo' xcwe na tyo'mooⁿ ñ'oom' Ty'oqts'om ndaaⁿ na ñ'eeⁿ.

¹² Jndā chii' t'oom Galión gobiernom tsjoom Corinto na matsa'ntjoom cha'waa ndyuaa Acaya. Quia jo' nn'aⁿ judíos na m'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ ñe'cwii' jla'jomndyena na jla'wendyena nacjoo' Pablo. Ty'eñ'omna jom wats'iaaⁿ.

¹³ Ty'enquiána jnaaⁿaⁿ nnom gobiernom. Jluena:

—Tsaⁿm'aaⁿ matseijnooⁿ n'om nn'aⁿ na xuii' calat'maaⁿndyena Ty'oqts'om, tachii' cha'xjeⁿ na matso ljeii' na tqueⁿ Moisés.

¹⁴ Xjeⁿ na manntseineiⁿ Pablo, seityuaa'ti Galión. Tso tsaⁿñeeⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ judíos:

—'O nn'aⁿ judíos, xeⁿ waa ljo' mach'ee tsa^m'aaⁿ oo xeⁿ t'maⁿ jnaaⁿ'aⁿ waa quia jo' maty'iomna' na nntseicachjuundyo na nndii ñ'oom na cwindu'yo'. ¹⁵ Saa 'o cwe' jnaaⁿ ñ'oom na mañequiaa tsa^m'aaⁿ ndo' xuee' ts'aⁿ na maleiñ'oom, jo' cwilancjoo'ndyo', ndo' cwe' cantyja 'naaⁿ ljeii na cwileiñ'om' 'o nn'aⁿ judíos nchii ljeii cantyja 'naaⁿ wats'iaaⁿ. Jo' chii cajndo'to' ncjo'yo', ee ja tiñe'cu'xãⁿya ñ'oommeiⁿ'.

¹⁶ Ndo' tjeiiⁿ'eⁿ naⁿ'ñeeⁿ naquii' wats'iaaⁿ. ¹⁷ Quia jo' cha'tso nn'aⁿ na tyoolayu' na nchii judíos t'uena Sóstenes, ts'aⁿ na cwiluiitquieñe wats'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. Tyotjaa'na jom tach'eⁿ wats'iaaⁿ. Saa Galión t'icatseiñ'oom'ñe naⁿ'ñeeⁿ.

Tjalcwe' Pablo Antioquía, jndã chii wjaanquiaaⁿ ñ'oom' Ty'oqots'om na jndã ndyee ndii'

¹⁸ Pablo, jndyeti xuee tyoljoo'ñetyeeⁿ Corinto. Jndã jo' tsoom ndãã nn'aⁿ na cwila'yu' na mawjaⁿ. Jndã chii mana tjaaⁿ. Ndo' Priscila ñ'eⁿ Aquila ty'ena ñ'eⁿ'ñe. Tquiena tsjoom Cencrea. Jo' jo' teinqui' xqueeⁿ na ma'moⁿ'na' na matseicandã'ñe ñ'oom na jndã tsoom nnom Ty'oqots'om na nnts'aⁿ. Jndã jo' tuona w'aandaa na wjaana' ndyuaa Siria. ¹⁹ Tquiena tsjoom Éfeso. Priscila ñ'eⁿ Aquila ljoo'ndyena jo' jo'. Pablo tjaaⁿ wats'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos, tjaqueⁿ'eⁿ tyotseineiⁿ ndãã naⁿ'ñeeⁿ. ²⁰ Ndo' naⁿ'ñeeⁿ tyol'ana ty'oo nnoom na majndyeti xuee caljoo'ñe ñ'eⁿ'ndyena, saa ticwancueⁿ'eⁿ. ²¹ Jndã chii t'maaⁿ joona na mawjaⁿ. Tsoom ndããna:

—Jndei'na' na jo Jerusalén na manndyoo' na nncuee' xuee saa xeⁿ Ty'oqots'om l'ue ts'oom nddyonnda'a na m'aⁿ'yo'.

Jndã jo' jlueeⁿ'eⁿ Éfeso ñ'eⁿ w'aandaa. ²² Ndo' quia na jndã tueⁿ'eⁿ tsjoom Cesarea, tjawaaⁿ Jerusalén yuu na tjanquiaaⁿ na xmaⁿ'ndye tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oqots'om cwentaaⁿ'aⁿ. Jndã chii jlueeⁿ'eⁿ jo' tueⁿ'eⁿ tsjoom Antioquía. ²³ Ndo' quia na jndã teinom cwantindyo xuee na tyom'aaⁿ tsjoom'ñeeⁿ jlueeⁿ'eⁿ jo' jo'. Tcuu tcuu tyomanoom ndyuaa Galacia ñequio ndyuaa Frigia, ndo' ñ'oom na tyoñequiaaⁿ, tquiaana' na ty'enajndati cha'tsondye nn'aⁿ na cwila'yu'.

Apolos mañequiaaⁿ ñ'oom' Ty'oqots'om tsjoom Éfeso

²⁴ Tsjoom Éfeso tuee' cwii ts'aⁿ judío na jndyu Apolos, ts'aⁿ tsjoom Alejandría. Jom ts'aⁿ na mawajnaaⁿ'ya ñ'oom' Ty'oqots'om na teiyo teiljeii, ndo' jeeⁿ ya matseineiⁿ cantyja 'naaⁿ'na'. ²⁵ Jndã ñet'mooⁿ nn'aⁿ nnoom cantyja 'naaⁿ natoo' nquii na nndyocwji'n'maaⁿ'ñe nn'aⁿ. Jo' chii ñequio na ntjyaa' ts'oom tyotseineiⁿ ndãã nn'aⁿ. Xcwe tyo'mooⁿ cha'waa na ntjjiityeeⁿ cantyja 'naaⁿ na nndyocwji'n'maaⁿ'ñe Jesús nn'aⁿ, saa cantyja 'naaⁿ na nleits'oomndye nn'aⁿ, macandã ntyjeeⁿ cantyja 'naaⁿ ñ'oom na tyoñequia Juan. ²⁶ Tqooⁿ'oⁿ na tyotseineiⁿ naquii' wats'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. Meiⁿ'chjoo tí'maaⁿ ts'oom. Ndo' Priscila ñ'eⁿ Aquila, quia na jndyena ñ'oom na seineiⁿ, quia jo' ty'eñ'omna jom w'aana. T'mooⁿ'tina nnoom cantyja 'naaⁿ natoo' Ty'oqots'om. ²⁷ Ndo' quia s'aana' ts'oom na ñe'cjaⁿ ndyuaa Acaya, quia jo' nn'aⁿ na cwila'yu' tyoluena na ya. Tyola'ljeiina ñ'oom na tjañ'oom na m'aⁿ nn'aⁿ na cwila'yu' ndyuaa'ñeeⁿ na cala'ljo naⁿ'ñeeⁿ jom. Naⁿ'ñeeⁿ jndã jla'yu'na nc'e naya na matseixmaⁿ Ty'oqots'om. Jo' chii quia na tue' Apolos na m'aⁿna t'maⁿ tyoteiñdeii tsaⁿ'ñeeⁿ joona. ²⁸ Ndo' tyo'mooⁿ ndãã nn'aⁿ judíos chiuu waa na tixcwe cwila'yu'na. Ndo' na jeeⁿ jndã ñ'oom tyotseineiⁿ t'icandã nluena na tiyuu'. Ee ñequio ñ'oom' Ty'oqots'om na teiyo

teiljeii tyo'mooⁿ ndaana na Jesús tseixmaⁿ Cristo tsaⁿ na meindoo'na na nndyocwji'n'maaⁿñe joona.

19

Pablo mañequiaaⁿ ñ'oom' Ty'oots'om tsjoom Éfeso

¹Yocheⁿ na m'aaⁿ Apolos tsjoom Corinto ndyuaa Acaya, Pablo tyomanoom njoom nch'uu quii' ntsjo. Jnda chii tueⁿeⁿ tsjoom Éfeso yuu na ljeiiⁿ cwanti nn'aⁿ na jla'jomndye ñ'oom na tyoñequiaa Juan. ²Matsoom ndaaⁿ naⁿñeeⁿ:

—¿Aa tjaquiee' Espíritu Santo naquii' n'om'yo' quia na jlayu'yo'?

Jluena nnoom:

—Tjaa'naⁿ. Mei'nchjoo tyoondyaayâ aa m'aaⁿ Espíritu Santo.

³Quia jo' matsoom ndaana:

—¿Cwaaⁿ ñ'oom t'mooⁿ nn'aⁿ ndaa'yo' na teits'oomndyo'?

Jluena nnoom:

—Aa já cantyja 'naaⁿ ñ'oom na tyo'moⁿ Juan, jo' na teits'oomndyô.

⁴Quia jo' tsoom ndaana:

—Juan tyotseits'oomñe nn'aⁿ quia na tyolcwe' n'omna. Ndo' tyotsoom ndaaⁿ naⁿñeeⁿ na cala'yu'na ñequio Jesús tsaⁿ na nndyontyjo naxeeⁿeⁿ. Juu tseixmaⁿ Cristo.

⁵Ndo' jnda na jndyena ñ'oommeiⁿ quia jo' teits'oomndyena ñequio xuee' Ta Jesús. ⁶Ndo' quia na jnda tio Pablo l'ooⁿ nacjoona quia jo' tjaquiee' Espíritu Santo naquii' n'omna. Mana to'na tyola'neiⁿ na nt'omcheⁿ nnom ñ'oom na nchii ñ'oom na maxjeⁿ cwila'neiⁿna. Tyoñe'quiana ñ'oom na t'moⁿ Ty'oots'om ndaana. ⁷Naⁿnom'ñeeⁿ cha'na canchoo'wendyena.

⁸Cha'na ndyee chi' tyom'aaⁿñe Pablo tsjoom Éfeso ndo' ñequiicheⁿ tyocaⁿ wats'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. Tyotseineiⁿ ndaaⁿ naⁿñeeⁿ ñequio na t'maⁿ ts'oom. Tyoqueⁿñe tyo'mooⁿ ndaana cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om na mal'uee'ñe na nla'yu'na. ⁹Saaⁿ cwantindye naⁿñeeⁿ tyola'quie' n'omna, tiñe'cala'yu'na. Ndo' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na jnda tjomndye tyoluena ñ'oom ntjeiⁿ cantyja 'naaⁿ nafoo' Ty'oots'om. Quia jo' Pablo 'ñeeⁿ joona, tjachom nn'aⁿ na cwila'yu' w'aa scwela cwentaa' ts'aⁿ na jndyú Tirano. Jo' jo' ticwii xuee tyo'mooⁿ ndaana. ¹⁰We chu tyo'mooⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ hasta cha'tsondye nn'aⁿ judíos ñequio nn'aⁿ na nchii judíos na tyom'aⁿ ndyuaa Asia jndyena ñ'oom naya cantyja 'naaⁿ Ta Jesús. ¹¹S'aa Ty'oots'om na tyoch'ee Pablo 'naaⁿ t'maⁿ na xocandaⁿ nnts'aa na cwe' najndeii nguii ts'aⁿ. ¹²Ee liaa ñequio payom 'naaⁿ nn'aⁿwii, jnda na ty'loom nn'aⁿ joona' Pablo, n'maaⁿ naⁿwii'ñeeⁿ. Mati nn'aⁿ na m'aⁿ jndyedia naquii' n'om tjei'na' jndyedia'ñeeⁿ.

¹³Nt'om nn'aⁿ judíos na calua'ndye tyoma'nomna, tyotjeii'na jndyedia naquii' n'om nn'aⁿ. Jnda chii jla'tiuuna na nntjeii'na jndyedia ñequio xuee' Ta Jesús. Jo' chii cwii cwiindyena tyoluena ndaaⁿ jndyedia:

—Matsa'ntjonyaya na calui'yo' ñequio xuee' Jesús, tsaⁿ na matseineiⁿ Pablo cantyja 'naaⁿ.

¹⁴Maljo' tyol'a cha'tso ntquiee' ntseinda cwii ts'aⁿ judío na jndyú Esceva. Tsaⁿñeeⁿ tyee na cwiluiitquieñe. ¹⁵Saaⁿ t'o jndyedia, matsoom ndaana:

—Jesús mawajnaⁿa, ndo' mati Pablo, saaⁿ 'o je' ¿'ñeeⁿ cwiluiindyoy'?

¹⁶Ndo' juu tsa'sa'ñeeⁿ na maleiñ'oom jndyedia, tju'ñe nacjoona. Jnaaⁿ joona. Cwajndii s'aaⁿ hasta 'ñeeⁿ joona na ñecantsei'ndyena ndo' tquiee'ndyena. Jndei jlu'na naquii' w'aa na jlei'nomna jom. ¹⁷Ndo' cha'tso nn'aⁿ judíos ñequio nn'aⁿ na nchii judíos na tyom'aⁿ tsjoom Éfeso'ñeeⁿ jliuna

na ljo' tuii. Jo' chii cha'tsondyena tyuena, ndo' tyola't'maaⁿndyena xuee' Ta Jesús.

¹⁸ Mati nn'aⁿ na jndā jla'yu' jndyendyena tqunionquiana jnaaⁿna, tjei'yuu'ndyena ljo' ñel'ana na ticatsa'ntjomna'. ¹⁹ Jndye nn'aⁿ na ñet'om na calua'ndye, tquiochona nom 'naaⁿna na quio cwil'ana ts'iaaⁿñeeⁿ. Jla'cona joona' jo ndāā cha'tso nn'aⁿ. Ndo' quia na tjeii'na cwenta cwanti na jnda nom'ñeeⁿ jliuna na jdana' wen'aaⁿ nchoo' qui meiⁿ s'om xuee. ²⁰ Maxjeⁿ tjawit'maaⁿ ñ'oom 'naaⁿ Ta Ty'oots'om. Tjawijndyendyeti nn'aⁿ tyola'yu'.

²¹ Jndaⁿquia seitiuu Pablo na nncjaawinoom ndyuaa Macedonia ñequio ndyuaa Acaya. Jnda chii nncjaⁿ tsjoom Jerusalén. Xeⁿ jnda tjaaⁿ Jerusalén maxjeⁿ jndei'na' na cjaⁿ tsjoom Roma. ²² Quia jo' we nn'aⁿ na cwitei'jndei jom, juu Timoteo ñequio Erasto, jñoom joona, ty'eñetina ndyuaa Macedonia, saā nqueⁿ ljoo'ñetyeeⁿ ndyuaa Asia.

Jla'jmeiⁿndye nn'aⁿ tsjoom Éfeso

²³ Ncuae'ñeeⁿ jeeⁿ t'maⁿ ñ'oom s'aana' tsjoom Éfeso na tyotseineiⁿ Pablo cantyja 'naaⁿ natoos' Ty'oots'om. ²⁴ Ee jo' jo' tyom'aaⁿ cwii tsaⁿs'a na jndyu Demetrio na tyotseindo s'om. Ñequio s'om xuee tyoch'eeⁿ na jlui'tsjaaⁿ wats'om cwentaa' ndyoo Diana. T'maaⁿ tantjoom ñequio nc'iaaⁿa na tyol'ana ts'iaaⁿñeeⁿ. ²⁵ Seitjoom naⁿñeeⁿ ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ na majo' ts'iaaⁿ cwil'a. Matsoom ndāāna:

—O re nn'aⁿya manquiu'yo' cantyja 'naaⁿ ts'iaaⁿwaa jeeⁿ ya cwitan-tjooⁿya. ²⁶ Saā cwindye'yo' ndo' cwinty'ia'yo' na manom Pablo. Matsoom ts'iaaⁿ na cwil'a nn'aⁿ ñequio lueena, tiyuu' na Ty'oots'om joona'. Ndo' nchii macandā nn'aⁿ tsjoom ñjaaⁿ Éfeso saā manntycwii ndyuaa Asia jnda s'aaⁿ na cwiñequiandye nn'aⁿ ñequio ñ'oomwaa' na matseineiⁿ. ²⁷ Jo' na jeeⁿ teincuu' ee ts'iaaⁿ na cwil'aaya jaach'eetona' na cwe' ts'iaaⁿndyoo. Ndo' mati wats'om t'maⁿ na ndii' Diana, ndyoo na nguii cha'tso nn'aⁿ na t'maⁿti ñ'oom tseixmaⁿ, jaach'eetona' tjaa 'ñeeⁿ cwitjooⁿne wats'om'ñeeⁿ. Je' nn'aⁿ na m'aⁿ cha'waa ndyuaa Asia ñequio cha'waa tsjoomnancue cwila't'maaⁿndyena juu saā cwe' ts'iaaⁿ na mach'ee Pablo nntycwii na jeeⁿ t'maⁿ ñ'oom juu nquiuna.

²⁸ Quia jndyena ñ'oommeiⁿ jeeⁿcheⁿ ndya' jla'wjeena. Jndei tyola'xuaana, tyoluena:

—Nquii Diana cwentaa jaa nn'aⁿ Éfeso, jeeⁿ t'maⁿ ñ'oom.

²⁹ Quia jo' cwe' seiñ'eeⁿtona' nn'aⁿ cha'waa naquii' tsjoom'ñeeⁿ. Mantyja t'uena Gayo ñequio Aristarco, nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿ Pablo na jnaⁿ ndyuaa Macedonia. Ty'e'chona naⁿñeeⁿ, ty'e'quie'na naquii' w'aa yuu cwitjomndye nn'aⁿ quia na waa jomta. ³⁰ Pablo ñe'cjaaqueⁿeⁿ w'aa'ñeeⁿ saā tinquia nn'aⁿ na cwila'yu' na nncjaⁿ. ³¹ Mati cwanti nn'aⁿ na m'aⁿ n'iaaⁿ ndāā nn'aⁿ ndyuaa Asia na ya ñ'oom ñ'eⁿ Pablo, jla'cwanomna ñ'oom na m'aaⁿ na tincjaaqueⁿeⁿ w'aa'ñeeⁿ. ³² Nn'aⁿ na jnda tjomndye naquii' w'aa'ñeeⁿ nchii na ndi' ljo' cwiluena, cwe' c'uaato m'aⁿna. Nt'omndye naⁿñeeⁿ cwii ñ'oom cwila'xuaana, ndo' nt'omndyena cwiicheⁿ ñ'oom cwila'xuaana. Ee majndyendyetina ticaliuna ljo ts'iaaⁿ na tjomndyena. ³³ Saā nn'aⁿ judíos l'ana na cjaatseineiⁿ cwii ts'aⁿ na jndyu Alejandro ndāā nn'aⁿ. Ee nt'om nn'aⁿ majnda jlueña nnoom ljo' ts'iaaⁿ na tjomndyena. Jo' chii seiweeⁿ ts'ooⁿ na cala'cheⁿ nn'aⁿ ee na ñe'catseineiⁿ ñ'oom ndāāna ñ'oom na ncwaañoom'na' nn'aⁿ judíos. ³⁴ Saā quia na tqeeⁿna cwenta na jom ts'aⁿ judío, cha'tsondyena jla'tjoom'na jndyena. Cha'na cwii we hora ñe'cwii tyola'xuaana, tyoluena:

—Jeeⁿ t'maⁿ ñ'oom tseixmaⁿ Diana cwentaa jaa nn'aⁿ Éfeso.

³⁵ Quia jo' tsaⁿtseiljeii tsjoom'ñeeⁿ, quia na jndā jndāq s'aaⁿ na seicheeⁿ joona, tsoom:

—O nn'aⁿ Éfeso, nn'aⁿ cha'waa tsjoomnancue manquiuna na jaa nn'aⁿ tsjoomwaa teijnoomya na nntei'x'aaya wats'oom' ndyoo Diana na nquiuyu na t'maⁿti ñ'oom tseixmaⁿ. Mati cwitei'x'aaya tsjo' na tuina' cha'xjeⁿ nqueⁿ na jnaⁿna' cañoom'luee jndyocuenta' na m'aaⁿya. ³⁶ Meiⁿ tjaa 'ñeeⁿ nntso na tiyuu' na ljo'. Jo' chii cala'cheⁿndyo'. Tacal'a'yo' na ñoomñoom ljo' nl'a'yo'. ³⁷ Ee ti'm'aⁿ na tquio'cho'yo' ñjaaⁿ chaa' l'uu jndā nty'ueena 'na' na tseixmaⁿ ndyoo Diana na cwila't'maaⁿndyo, meiⁿ tyooluena ñ'oom ntjeiⁿ nacjoom'm. ³⁸ Jo' chii Demetrio ñequio nn'aⁿ na ñe'cwii ts'iaaⁿ cwil'ana ñ'eⁿñê, xeⁿ waa ñ'oom na ñe'queⁿna nacjoo' ts'aⁿ quia jo' c'oona na m'aaⁿ jwe. Ee na m'aaⁿ jom cwiwijndaa' ñ'oom na cwiqueⁿ nn'aⁿ nacjoo nc'iaana. ³⁹ Ndo' xeⁿ waa cwiiⁿcheⁿ ñ'oom na l'ue n'om'yo' na nleijndaa', nleijndaa'na' quia na nncuaa jomta. ⁴⁰ Ee teincuu' na luaa' cwil'a'yo' xuee je' ee nndāq nntso gobiernom na cwilawendyo nacjoom'm ee xeⁿ nncwax'eeⁿ ndāya tjaa'na' ljo' ñ'oom ya nnt'ooya nnoom.

⁴¹ Quia na jndā seineiⁿ ñ'oomwaa', tsoom na cat'oom'ndyena.

20

Tja Pablo ndyuaa Macedonia ñ'eⁿ ndyuaa Grecia

¹ Jndā na teicheⁿ tia' t'maⁿñeeⁿ, Pablo tqueeⁿeⁿ nn'aⁿ na cwila'yu'. Tyotseineiⁿ ndāna ñ'oom na ñequeiaana' na t'maⁿ n'omna. Ndo' t'maⁿndye ntyeena. Jndā chii jlueeⁿeⁿ tjaaⁿ ndyuaa Macedonia. ² Tyomanoom cha'waa ndyuaa'ñeeⁿ. Tyotseineiⁿ ndāq nn'aⁿ na cwila'yu' ñ'oom na tquiaatina' na t'maⁿ n'omna. Jndā chii tjaaⁿ, tueⁿeⁿ ndyuaa Grecia. ³ Ndyee chi' t'oomñê jo' jo'. Jndā chii mancuooⁿ w'aandaa na wjaⁿ ndyuaa Siria, ndo' ljeiⁿ ñ'oom na cwindoo nn'aⁿ judios jom. Jo' chii seitoom na nomtyuaa nncjaalcweeⁿeⁿ, nncwinomnnaaⁿaⁿ ndyuaa Macedonia. ⁴ Tyom'aⁿ n'tom nn'aⁿ na tyocañ'eeⁿ ñ'eⁿñê. Tyocañ'eeⁿ Sópater ts'aⁿ tsjoom Berea. Mati ñ'eⁿ Aristarco ñequio Segundo, joona nn'aⁿ tsjoom Tesalónica. Ndo' tyoñ'eⁿ Gayo ts'aⁿ tsjoom Derbe. Tyoñ'eⁿ Timoteo. Mati Tíquico ñequio Trófilo nn'aⁿ ndyuaa Asia tyocañ'eeⁿna ñ'eⁿ Pablo. ⁵ Joo naⁿñeeⁿ ty'eñetina. Tquiena tsjoom Troas. Jo' jo' tyomei'ndoo'na Pablo ñ'eⁿ ja Lucas. ⁶ Já tyom'aaⁿyá tsjoom Filipos ncuee na cwicwa' nn'aⁿ judios tyoo' na tjaa'na' ndaaljo' tjaquiee'. Quia na jndā teinom ncuee'ñeeⁿ tuooqyā w'aandaa. Saayā squiaaqañoⁿya naⁿñeeⁿ tsjoom Troas xuee jndā 'om. Jo' jo' ljoo'ndyô cwii ntquiee' xuee.

Tyotseineiⁿ Pablo ndāq nn'aⁿ na cwila'yu' tsjoom Troas

⁷ Xuee najndyee smaⁿna, nn'aⁿ na cwila'yu' tjomndyena na nl'ana xeⁿntaⁿ tyoo' na nlcwa'na na cwicañjom n'omna Jesús. Ndo' tyotseineiⁿ Pablo ndāna. Na nnteeⁿncoo cwiiⁿcheⁿ xuee mawjaⁿ, jo' chii tyotseineiⁿ tyotseineiⁿ ndāna hasta tuee' xcwe tsjom. ⁸ Jeeⁿ jndye ncjocandi na niom chom cuarto nandyee yuu tyom'aⁿna. ⁹ Ndo' cwii tsaⁿs'a na titquieñe na jndyū Eutico wacatyeeⁿ mantana cuarto'ñeeⁿ na jndā ndyee na teicantyoo'na'. Tyjee' na ñe'catsom ee teincoo ñ'oom tyoñequiaa Pablo. Jo' chii jnaⁿjndeiⁿ tsaⁿtsjom ñ'eⁿñê. Mana tiooñê xjeⁿ nomtyuaacheⁿ. Ty'ela'we nn'aⁿ jom, jndā tueeⁿeⁿ. ¹⁰ Quia jo' Pablo tjacueeⁿ. Tcoom'm xtyeeⁿ nacañoom' tsaⁿñeeⁿ, taxcweeñê juu. Matsoom ndāq nn'aⁿ na cwila'yu':

—C'om't'maaⁿndyo' n'om'yo'. Mawando'nnda' tsaⁿm'aaⁿ.

¹¹ Jndā tsoom na ljo' tjawannaaⁿaⁿ naquii' w'aa. Tyoch'eeⁿ xeⁿntaⁿ tyoo' tcwa'na na tyocañjom n'omna Jesús. Jndā chii tyotseineintyeeⁿ hasta na tjawixueecheⁿ. Jndā jo' mana tjaaⁿ. ¹² Ndo' tsaⁿs'a'ñeeⁿ na titquieñe nchii cwe' cwantindyō tquaana' na neiiⁿ nn'aⁿ na wando'nnaaⁿaⁿ.

Tjanty'iaa' Pablo nn'aⁿ tsjoom Troas ñ'eⁿ Mileto

¹³ Já saañetyaayâ ñ'eⁿ w'aandaa hasta tsjoom Asón. Jndā t'maa'yâ na jo' jo' nleincwindyô ñ'eⁿ Pablo ee jom nomtyuaa wjaⁿ. ¹⁴ Jndā na teincwindyô tsjoom Asón ñ'eⁿ cwi saayâ ñ'eⁿ w'aandaa. Squiaayâ tsjoom Mitilene. ¹⁵ Jluu'â jo' jo' ndo' cwiicheⁿ xuee tei'nooⁿyâ ndyuaaxeⁿncwe na jndyu Quío. Cwiicheⁿ xuee squiaayâ ndyuaaxeⁿncwe Samos. Jndā chii saayâ ta'jndyaayâ ndyuaa Trogilio. Cwiicheⁿ xuee saatyayâ squiaayâ tsjoom Mileto. ¹⁶ Ee jndā seitiuu Pablo na ticjaameintyjeeⁿeⁿ tsjoom Éfeso ndyuaa Asia ee ntyjeeⁿ xeⁿ nncwinoom jo' jo' nntseyooⁿ'na' jom ndo' matseytuaaⁿaⁿ cha xeⁿ na a nndaā mam'aa' Jerusalén ndo' nncuee' xuee Pentecostés.

Seineiⁿ Pablo ndaaⁿ nn'aⁿ na cwiluitquiendye wats'om tsjoom Éfeso

¹⁷ M'aa'yâ tsjoom Mileto'ñeeⁿ ndo' jñoom nn'aⁿ na nnc'ooqueeⁿndyena nn'aⁿ Éfeso na cwiluitquiendye naquii' tmaaⁿ nn'aⁿ na cwila'yuu' tsjoom'ñeeⁿ. ¹⁸ Ndo' jndā na tque'cañom naⁿ'ñeeⁿ, matsoom ndaāna:

—'O manquiu'yo' chiuu tyom'aa'ya quii'ntaaⁿ'yo' cantyati xuee na tyajndyaaya ndyuaa Asiawaa. ¹⁹ Tyondi'ntjoⁿ'ya nnom Ta Ty'oots'om ñequio na tyoju'ndyocjaya. Ndo' tyot'iqooya na jnda ntyjiya ndo' wi' tyotjoⁿ'ya na tyondooⁿ nn'aⁿ judíos ja. ²⁰ Saa tícjomeintyjaa'a na tyotseinaⁿ'ya ndaaⁿ'yo' na tyotsjoo cha'tso ñ'oom na mateijndeina' 'o. Tyo'mooⁿ ndaaⁿ'yo' quia na tyotjomndyo' ndo' mati naquii' l'a'yo'. ²¹ Cha'tsondyo' tyocwji'yuu'ndyo ndaaⁿ'yo', meiiⁿ nn'aⁿ judíos meiiⁿ nchii nn'aⁿ judíos. Tsjoō na calcwe' n'om'yo' nnom Ty'oots'om ndo' cala'yuu'yo' ñequio Taya Jesucristo. ²² Ndo' je', majo Jerusalén ee luaa' matsa'ntjom Espíritu Santo ja, meiⁿ ticaljeiyya ljo' nntjoⁿ'ya la'ñeⁿ. ²³ Macandā ntyjii ticwii tsjoom na mawinooⁿ'ya ma'moⁿ Espíritu Santo nooⁿ na maxjeⁿ nnta'wi' nn'aⁿ ja la'ñeⁿ ndo' nntuee'na ja w'aancjo. ²⁴ Saa tjaa na coch'eena' ja na ljo' catjoⁿ meiⁿ ticajnda ntyjii meiiⁿ xeⁿ na nlcuee' nn'aⁿ ja. Ñe'cwii ntyjaa' ts'oⁿ'ya na ñequio na neiⁿ'ya nntseicandaaⁿndyo ts'iaaⁿ na tquiaa Ta Jesús nooⁿ na nncwji'yuu'ndyo ñ'oom naya cantyja na wi' ts'om Ty'oots'om nn'aⁿ. Ee jo' na macwji'n'maaⁿ'ñeⁿ nn'aⁿ na cwila'yuu'.

²⁵ 'Ndo' je' je' canty'ia'yo', cha'tsondyo' na tyoñequiaya ñ'oom ndaaⁿ'yo' cantyja 'naaⁿ na matsa'ntjom Ty'oots'om, ntyjii na taxocanty'ia'nda'yo' ja. ²⁶ Jo' chii xuee je' macwji'yuu'ndyo ndaaⁿ'yo' na meiiⁿ na nntsuuñe cwii ts'aⁿ saa ja tatjaa'na' jnaⁿ cwii cachooⁿya ndaaⁿ'yo'. ²⁷ Ee cha'tso ñ'oom na l'ue ts'om Ty'oots'om na catsjoo ndaaⁿ'yo' jndā tsjoō. Meiⁿcwii ñ'oom tíc'at'iuu'ndyo ndaaⁿ'yo'. ²⁸ Quia jo' cal'a'ndyo'cheⁿncjo'yo' cwenta ndo' mati cha'tso nn'aⁿ na cwila'yuu', ee jndā ty'iom Espíritu Santo ts'iaaⁿ 'o na catei'x'e'yo' tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿ'aⁿ na tue' Jesús cwentaana. ²⁹ Ee ntyjii quia na tac'ooⁿndyo ñ'eⁿndyo', nlquie nn'aⁿ naquii' ntaaⁿ'yo' na nla'ndaa'na n'om'yo' na cwila'yuu'yo' cha'na cwitjoom cannaⁿ. Ee quia na cwiquie lowo quii'ntaaⁿ'yo' cwila'cwjee lowo'ñeeⁿ jooyo'. ³⁰ Hasta quii'ntaaⁿ ncjo'yo' nnto' nt'om nc'iaa'yo' nnt'mooⁿ'na ndaaⁿ'yo' saa taxcwe cha'xjeⁿ ñ'oom na mayuu'. Laa'ti' nnt'mooⁿ'na cha nt'omndyo' 'o ñequio nc'iaa'yo' na mati cwila'yuu' n'lajomndyo' ñ'eⁿndyena. ³¹ Jo' chii c'omc'eendyo', ndo' cjaañjoom' n'om'yo'

cwii ndyee chu naxuee ndo' natsjom t'icjomeintyja'a na tyoteijndeityaya 'o cha nntsaala'no'nti'yo' ñ'oom' Ty'oots'om. Ñes'aa na ljo' ñequio na tyot'iooya na jnda ntyjiia.

³² Ndo' je' je' 'o nn'a'ya ma'ndiya 'o ñequio l'o Ty'oots'om ñequio juu ñ'oom naya na matseixmaa'. Cantya 'naa' juuna' nntsaanajnda'yo' ndo' tjom nnto'ñoom'yo' naya na mañequiaa' ndaa cha'tsondye nn'a' na cwiluindyewentaa'a'. ³³ Ja tyootseiquee' ts'oq' me' s'om xuee, me' s'om cajan, me' liaa' ts'a'. ³⁴ 'O nquiu'yo' nncq tyots'aa ts'iaa' ñequio l'oo na tyowantyjo' 'na' na tyoca'na' ja ñequio nn'a' na ñe'ñ'ee' ñ'e'ndyo. ³⁵ Cantya na tyots'aa ñequi'che' tyo'mqo'ya ndaa'yo' na ts'iaa' cal'a'yo' cha ndaa' nntei'jnde'yo' nn'a' na matsei'tjoona'. Cjaañjoom' n'om'yo' ñ'oom na tyotseinei' Ta Jesús. Tyotsom: "Mat'ma'ti máto'naa'ñena' ts'a' na mañequiaa nchiiti ts'a' na maco'ñom."

³⁶ Quia na jnda seinei' Pablo ñ'oommei', quia jo' tcoom'm xtyee'. Ndo' ñequio cha'tsondye na'ñee' tyola'nei'na nnom Ty'oots'om. ³⁷ Cha'tsondyena tyotyueena, tyota'xcweendyena Pablo, ndo' tyot'uena ts'oq'. ³⁸ Ee jee' jnda nquiuna na t'xom ndaana na taxocanty'iaannda'na jom. Jnda chii ty'eca'ndyena jom yuu waa w'aandaa.

21

Tja Pablo Jerusalén

¹ Jnda t'o'ndyô ñequio na'ñee', tuqoyâ w'aandaa, saandyeyuuyâ, squiaayâ ndyuaaxencwe Cos. Cwiiche' xuee saatyayâ wasta tsjoom Rodas. Jluui'â jo' jo' saayâ squiaayâ tsjoom Pátara. ² Jo' jo' jliuuyâ cwii w'aandaa na ncwit'iona' na wjaana' ndyuaa Fenicia. Jo' chii tuqoyâ juuna', mana saayâ. ³ Quia na jnda teitquioo' ndyuaaxencwe Chipre, 'ndyaayâ ndyuaa'ñee' jo ntyja tymaa'. Saayâ, squiaayâ tsjoom Tiro ndyuaa Siria. Jo' jo' jluui'â w'aandaa ee tsjoom'ñee' tjameintyjee'na' na nlui' canchuu na ñjom ts'omna'. ⁴ Tyol'uqayâ nn'a' na cwila'yu' tsjoom'ñee' ndo' quia jliuuyâ joona ljoo'ndyô ñ'e'ndyena cwii ntquiee' xuee. Joona jnda t'mo' Espiritu Santo ndaana ljo' nntjom Pablo, jo' chii tyoluenaa nnoom na tincja' Jerusalén. ⁵ Jnda na teinom ntquiee' xuee na ljoo'ndyô tsjoom'ñee', cha'tsondye nn'a' na cwila'yu' ñequio lcuuna, ndana ty'eca'ndyena já nnom tsjoom. Squiaayâ su ts'otei' 'ndyoo ndaaluee. Jo' jo' taa'â cantyaayâ jlanaayâ nnom Ty'oots'om. ⁶ Jnda jo' t'ma'ndyô ntyjaayâ ndo' tyota'xcweendyô. Jnda chii tuqoyâ ts'om w'aandaa. Ndo' na'ñee' ty'elcwee'na l'aana.

⁷ Jluui'â tsjoom Tiro'ñee', saayâ squiaayâ tsjoom Tolemaida. Jo' jo' jluui'â w'aandaa. Saanquiaayâ na xma'ndye nn'a' na cwila'yu' tsjoom'ñee' ndo' ljoo'ndyô ñ'e'ndyena cwii xuee. ⁸ Teincoo cwiiche' xuee jluui'â tsjoom'ñee', saayâ squiaayâ tsjoom Cesarea. Squiaayâ waa' Felipe ts'a' na quijaanquiaa ñ'oom naya cantya 'naa' Jesucristo. Jom cwii joo nn'a' na ntquiee'ndye na tyoty'ioom nn'a' ts'iaa' joona na ndye'ntjomna naquii' tmaa' nn'a' na macwji' Ty'oots'om cwentaa'a' Jerusalén. Jo' ljoo'ndyô na m'aa' jom. ⁹ M'a' ñequiee yolcu ntseinaa' na tyooma'co. Joona tyoñequiana ñ'oom' Ty'oots'om. ¹⁰ Cwantindyo xuee na m'aa'yâ jo' jo' ndo' tyjee' cwii ts'a' na jndyu Agabo na jna' ts'ondaa Judea. Jom profeta. ¹¹ Na m'aa' já tyjee'e'. Seityee' nc'ee' l'oo' ñequio 'na' na chu'tye' ts'iaa' Pablo. Matsoom:

—Luua matso Espiritu Santo na n'l'a nn'a' judíos na m'a' Jerusalén. Malaa'ti' nla'tye'na ts'a' na 'naa' 'na'waa ndo' nntioona jom luee nn'a' na nchii nn'a' judíos.

¹² Quia na jndyaayâ ñ'oommeiⁿ, jâ ndo' mati nn'aⁿ na cwila'y^u tsjoom Ceseareaⁿ ñeeⁿ tyola'ty'oondyô nnom Pablo na ticjaⁿ Jerusalén. ¹³ Saâ matsoom:

—¿Chiuu na cwityuee'yo'? Na nmeiiⁿ cwil'a'yo' yacheⁿ ññe'quia'yo' na chjoo' ts'ooⁿya. Ee ja mañequiaandyô ljo'cheⁿ na ñe'cal'a nn'aⁿ Jerusalén ñ'e'ndyô. Meiiⁿ na nlatyeⁿ na ja oo meiiⁿ na nlacuee'na ja cantyja 'naaⁿ xuee' Ta Jesús maxjeⁿ ñecuaato.

¹⁴ Tîcandaa n'laayâ n'alcwaaⁿ â jom na wjaⁿ Jerusalén. Jo' chii 'ndyaatoo^{yâ}, ndo' l'uuyâ:

—Cats'aa Ta Ty'oots'om yuu na l'ue ts'oom ñ'eⁿ Pablo.

¹⁵ Jndâ jo' mana jla'jndaa'ndyô saawaayâ Jerusalén. ¹⁶ Ndo' cwantindye nn'aⁿ na cwila'y^u tsjoom Cesarea ty'eñ'eeⁿ na ñ'e'ndyô. Squiaayâ na m'aaⁿ Mnasón. Jom ts'aⁿ na jnaⁿ ndyuaaxeⁿncwe Chipre ndo' jaach'ee xuee na matseyoom'm. Waa' jom ljo'ndyô.

Pablo tjacanoom'm Jacobo

¹⁷ Quia na jndâ squiaayâ Jerusalén, nn'aⁿ na cwila'y^u to'ñoomna jâ ñequio na neiiⁿna. ¹⁸ Teincoo cwiicheⁿ xuee saayâ ñ'eⁿ Pablo na m'aaⁿ Jacobo. Jo' jo' jndâ tjomndye cha'tso nn'aⁿ na cwiluitquiendye quii'ntaaⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ. ¹⁹ Pablo tquiaaⁿ na xma'ndye na ñ'eeⁿ. Jndâ chii tcuu tcuu tyotseineiiⁿ cha'tso na tyoteijndei Ty'oots'om jom ts'iaaⁿ na tyoch'eeⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na nchii judíos. ²⁰ Ndo' joona jndâ na jndyena na tyotseineiiⁿ tyola't'maaⁿndyena Ty'oots'om. Tyoluena nnoom:

—Mayuu' re nn'aaⁿya saâ mantyji' cwanti meiiⁿ nn'aⁿ judíos jndâ jla'y^una tsjoom ñjaaⁿ, ndo' cha'tsondyena cwiluena na jndei'na' na catseicandâ ts'aⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés. ²¹ Saâ jndâ jndyena cantyja 'naaⁿ na 'u xuii' ma'mooⁿ ndaaⁿ cha'tso nn'aⁿ judíos na cwic'eeⁿ nt'omcheⁿ njoom naquii'ntaaⁿ nn'aⁿ na nchii judíos. Jndâ jndyena na mats^u' na tacalan'oom'ndye na ñ'eeⁿ ñ'oom na tqueⁿ Moisés. Mati jndâ jndyena na matseijndo' n'om na ñ'eeⁿ na tacal'ana costumbre na cwil'aaya ñequio yo'ndaa na naⁿnom, meiiⁿ tacalacandaaⁿndyena nt'omcheⁿ costumbre 'naaⁿ welooya na ñet'om teiyo. ²² Quia jo' ¿chiuu ya n'laayoo^{yâ}? Ee nn'aaⁿya na cwila'y^u na m'aⁿ tsjoomwaa, maxjeⁿ nntjomndyena quia na jndâ jndyena na mam'aa'ndy^u.

²³ Cwa sa luua catsa' cha'xjeⁿ na n'l'uuyâ njom'. Quii'ntaaⁿyâ m'aⁿ ñequiee naⁿnom na jndei'na' na cala'candaaⁿndyena cwii ñ'oomtyeⁿ na jndâ tqueⁿna nnom Ty'oots'om. ²⁴ Catseijomndy^u ñ'e'ndyena, na nlque' lju'na' 'o nnom Ty'oots'om. Ndo' cation' l'ua' cantyja na maca'na' 'o na nlque' lju'na' 'o. Quia na jndâ t'ioo' ñ'oom 'naaⁿna quia jo' ya nnteinqui' nqueⁿna. Luua' catsa' cha nla'noⁿ cha'tso nn'aⁿ na tiyuu' ñ'oom na jndâ jndyena cantyja 'naaⁿ. Nliuna na mati 'u matseicandaaⁿndy^u ljeii na tqueⁿ Moisés. ²⁵ Saâ cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na cwila'y^u na nchii nn'aⁿ judíos, jndâ jla'cwanoo^{yâ} ljeii na m'aⁿna na tanc'oom' n'omna cantyja 'naaⁿ costumbre 'naaⁿ jâ nn'aⁿ judíos. Macandâ t'maaⁿyâ na tacwa'na nantquie na jndâ tsâⁿ nn'aⁿ ndaaⁿ 'naaⁿ na cwe' nn'aⁿ n'l'a. Tantquina niom' meiiⁿ seii quioo' na cwe' cwi'uooⁿ canty^o'. Ndo' tanc'omna na cwe' nnc'omyana ñ'eⁿ nc'iaana.

T'uena nawi' Pablo naquii' wats'om t'maⁿ

²⁶ Quia jo' Pablo seijomñe ñequio ñequiee naⁿnom'ñeeⁿ. Teincoo cwiicheⁿ xuee s'aaⁿ ts'iaaⁿ na tqueⁿ lju'na' joona jo nnom Ty'oots'om. Jndâ chii tjaqueⁿ'eⁿ naquii' wats'om t'maⁿ. Tjatseicañeeⁿ ntyee cwaaⁿ xuee na nla'candaaⁿndyena ñ'oom na waa ndaana ndo' na ñnequiana quioo' na nncwje cwentaa' Ty'oots'om.

²⁷ Quia na wjaacandaa' ntquiee' xuee'ñee' cantyja na nla'candaa' ndyena, nt'om nn'a' judíos na jna' ndyuaa Asia nty'iaana Pablo naquii' wats'om t'ma'. Jo' chii tyola'jmei'na cha'tso nn'a' ndo' t'uena Pablo. ²⁸ Jee' jndei tyola'xuaana jluena:

—'O re nn'aa'ya Israel catei'jndei'yo' já ee luaa ts'a' na ñetonom cha'tso njoom. Tyotseinei' ñ'oom nacjoo cha'tsondyo ñequio nacjoo' ljei na tque' Moisés, ndo' nacjoo' wats'om t'ma'waa. Ndo' nchii macanda luaa', mati jnda jndyochom nt'om nn'a' na nchii judíos naquii' wats'om t'ma'waa. Jo' na jnda seits'iaa'ñê juuna' na matseixma'na' cwentaa' Ty'oots'om.

²⁹ Luaa' tyoluena ee cwe' na nty'iaana Pablo naquii' tsjoom ñequio ts'a' na nchii judío na jndy Tróximo, jom ts'a' Éfeso, jo' chii jla'tiuuna na tjañ'oom Pablo tsa'ñee' naquii' wats'om t'ma'.

³⁰ Quia jo' cha'tso nn'a' quii' tsjoom jla'jmei'ndyena. Maje' maje'ndyo jla'tjomndyena. T'uena Pablo, ty'eñ'omtscoo'ndyena jom, tjeii'na jom tach'e' wats'om t'ma'. Jnda jo' ntyja ntyja jla'cu'na ndyueel'a juuna'.

³¹ Manla'cuee'na jom saq majuu xje'ñee' tuee' ñ'oom na m'aa' ts'a' na cwiluiitquieñe ndaa' sondaro na cha'tsondye nn'a' quii' tsjoom Jerusalén cwila'jmei'ndyena. ³² Jo' chii tsa'ñee' mantya tjachom sondaro ñequio capeita' na cwitsa'ntjom cwii cwii sia'nto sondaro'ñee'. Jndei ty'ena yuu m'a' nn'a' na cwila'jmei'ndye. Quia na nty'iaa na'ñee' ts'a' na cwiluiitquieñe ñequio sondaro 'naa'a', quia jo' mañoom' ndyena na cwitjaa'na Pablo. ³³ Ndo' ts'a' na cwiluiitquieñe ndaa' sondaro, quia na jnda ty-jee'cañoom, sa'ntjoom sondaro na cat'uena Pablo, cala'tye'na tsa'ñee' ñequio we lu'uaancjo. Jnda chii tax'ee' ñee' ts'a' Pablo ndo' ljo' s'aa tsa'ñee'.

³⁴ Saq nn'a' na cwila'jmei'ndye tiñe'cwii ñ'oom tyola'xuaana. Cwe' c'uaato ndyueena. Ndo' na luaa' tileicaljeii' ñ'oom na mayuu'. Yati sa'ntjoom sondaro na c'ooñ'omna Pablo w'aa yuu na cwic'ee'na. ³⁵ Quia na jnda tquiena tioo' yuu na jaawa ts'a' na wjaaqueie' naquii' w'aa'ñee' jla'wena Pablo ee manchjena' jom na cwajndii cwil'a nn'a' na jndyendye. ³⁶ Ee cha'tsondye na'ñee' ty'entyjona. Tacwaxua ndyueena, tyoluena:

—Calacue'yo' jom.

Pablo macaa' na nntseinei' ndaa' nn'a'

³⁷ Mannc'ooñ'om sondaro Pablo naquii' w'aa ndo' tsoom nnom ts'a' na cwiluiitquieñe ndaa' sondaro:

—¿Aa wanaa' na nntsjoq cwii ñ'oom njom'?

Matso tsa'ñee':

—¿Aa 'na' ñ'oom griego? ³⁸ Quia jo' aa nchii ts'a' egipto 'u na nmeii'ndyo ñeseiweñe nacjoo' gobiernom na seitjoom cwii ñequiee mei' nn'a' na tia nn'a'ndye na tjachom joona ndyuaa yuu tjaa nn'a' c'oom.

³⁹ Ndo' t'o Pablo nnom tyo na cwiluiitquieñe:

—Ja ts'a' judío. Ja tuiindyq tsjoom Tarso, tsjoom t'ma' na matsa'ntjom ndyuaa Cilicia. Saq mats'aaya ty'oo njom' quiaa' ñ'om' na nntseina' ndaa' nn'a'.

⁴⁰ Tquiaa tsa'ñee' ñ'oom'm. Quia jo' teintyjee' Pablo cjoo' ntioo' yuu na jaawa ts'a' na wjaaqueie' naquii' w'aa'ñee'. Seiwee' ts'oo' ndaa' nn'a' na waa na nntsoom. Quia jo' jla'che'na, seineii' ndaa'na ñequio ñ'oomna ñ'oom hebreo.

22

¹ Matsoom:

—'O ta ñequio 'o re nn'a'ya, candye'yo' nntseina'ya ndaa'yo' cantyja 'na'ya.

² Quia na jndyena na seineiiⁿ ndaana ñequio ñ'oomna ñ'oom hebreo, jla'cheⁿna, tyoqueⁿtina cwenta. ³ Matsoom ndaana:

—Ja ts'aⁿ judío. Tuiindyō tsjoom Tarso ndyuaa Cilicia, saa tjowijndoya tsjoom Jerusalénwaa na tyotseiⁿna^{ny}a na tyo'moⁿ maestro Gamaliel nooⁿ. Jom t'uu tyo'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés na tyoleiñ'om welooya na ñet'om teiyo. Ñequio na xcweeⁿ ts'oo^{ny}a mand'iⁿtjōⁿ nnom Ty'oots'om majo'ti cha'xjeⁿ na xcweeⁿ n'omⁿ 'o na cwindyeⁿtjōm'yo' nnoom. ⁴ Ja ñetcoⁿ'wi'a nn'aⁿ na m'aⁿ natooⁿ Jesús, hasta s'a na tja jooa. Tyowjaya naⁿnom ndo' naⁿl'cu, tyotiō^{ny}a jooa w'aancjo. ⁵ Nquii tyee na cwiluiitquieñe ñequio cha'tso nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ndaaⁿ'yo' manquiuna na to'ñoⁿ carta lueena na nncjoñ'o^{ny}a na m'aⁿ nn'aa^{ny}a nn'aⁿ judíos na m'aⁿ tsjoom Damasco. Tjocachoo^{ny}a nn'aⁿ na cwila'y^u' na m'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ na ññequiona w'aancjo ñjaaⁿñe Jerusalén na nntioomna cantya na cwila'y^u'na ñ'eⁿ Jesús.

Pablo matseineiⁿ cantya na nlcwe' ts'oom jnaaⁿ'a
(Hch. 9:1-19; 26:12-18)

⁶ Tsoti Pablo:

—Xcwe na wa'njooⁿ nato na jō Damasco na manndyooⁿ nncuaya, ndo' cha'na quiajmeiⁿ ñejomto tioo chom ndiocheⁿ nacañomya. Jnaⁿ'na' cañoom'luee ndo' jeeⁿ ndya' xueena'. ⁷ Quia jo' tioondyo nomtyuaa ndo' jndiyya na matseineiⁿ ts'aⁿ nooⁿ, matso: “Aa ndi' Saulo, ¿chiiu na maco'wi' ja?” ⁸ Ndo' t'oya: “¿Ñeeⁿ 'u Ta?” Quia jo' tso nooⁿ: “Ja Jesús ts'aⁿ Nazaret na maco'wi'.” ⁹ Ndo' nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿndyo nty'iaana chom'ñeeⁿ ndo' tyuena, saa t'candyena ñ'oom na seineiⁿ ts'aⁿ ñ'eⁿndyo. ¹⁰ Ndo' tsjoo^{ny}a: “¿Chiiu nnts'aayo Ta?” Quia jo' matsoom nooⁿ: “Quicantya', cja' quii' tsjoom Damasco. Jo' jo' nndi' cha'tso ts'iaaⁿ na matsaⁿ'ntjō^{ny}a na nntsa'.” ¹¹ Seinchjaaⁿ'na' ja na jeeⁿ ndya' xuee chom'ñeeⁿ. Jo' chii nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿndyo cwe' ts'oo^{ny} ty'et'uena chii tuaya Damasco.

¹² Jo' jo' m'aaⁿ cwii ts'aⁿ na jndy^u Ananías. Jom ñequio na xcweeⁿ ts'oom matseicanaaⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés. Ndo' cha'tso nn'aⁿ judíos na m'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ tyotjeiiⁿ yana jom. ¹³ Tueⁿ'eⁿ na m'aa^{ny}a. Matsoom nooⁿ: “U re nn'a^{ny}a Saulo canty'ia' nnda'.” Ndo' majuu xjeⁿ'ñeeⁿ teitquionnda'a, mana teitquiooⁿ'ñe nty'ia. ¹⁴ Tsotyeeⁿ nooⁿ: “Nquii Ty'oots'om cwentaa welooya na ñet'om teiyo majnda seijndaa'ñe na 'u nljei' chiiu waa na l'ue ts'oom. 'U nnty'ia' nquii Jnaaⁿ tsaⁿ na tja jnaⁿ tseixmaⁿ, ndo' na nndi' ñ'oom na nntseineiⁿ njom'. ¹⁵ Ee nncwji'yuu'ndy^u' cantya 'naaⁿ'aⁿ ndaaⁿ cha'tso nn'aⁿ. Nntsu' ndaana cantya na jnda nty'ia' jom ndo' na jnda jndi' ñ'oom na seineiⁿ njom'. ¹⁶ Quia jo' ¿ljo' meindo' je'? Quicantya' ndo' cwits'oomndy^u'. Caⁿ' nnom Ta Jesús na catseiljoomⁿ 'm 'u jnaⁿ' na matseiⁿxmaⁿ.”

Matseineiⁿ Pablo na jñom Ty'oots'om jom na m'aⁿ nn'aⁿ na nchii judíos

¹⁷ Tsoti Pablo:

—Quia na jnda jndyo^olcwa'a ñjaaⁿñe Jerusalén waa na tco'na' nooⁿ naquii' wats'om t'maⁿ xcwe na matseina^{ny}a nnom Ty'oots'om. ¹⁸ Nty'iaaya Jesús. Matsoom nooⁿ: “Catseityua' calui' quii' tsjoomwaa ee xocandy^e nn'aⁿ ñ'oom na nncwji'yuu'ndy^u' cantya 'na^{ny}a.” ¹⁹ Quia jo' tsjōⁿ nnoom: “Nquieena, Ta, nquiuna na ja tyojoquia' naquii' cha'tso lan'om 'naaⁿ'na. Nquiuna na tyocwjaa'a nn'aⁿ na cwila'y^u' ñ'eⁿndy^u' ndo' tyotiō^{ny}a jooa w'aancjo. ²⁰ Ndo' quia na jla'cueeⁿ nn'aⁿ Esteban, ts'aⁿ na tyocwji'yuu'ñe cantya 'naⁿ', ja ñ'aⁿ'ya. Seijomndyo na cal'ana na ljo' jom, ndo' tyots'aa cwenta liaa naⁿ'ñeeⁿ

xjeⁿ na jla'cuee'na jom.” ²¹ Saa matso Ta Jesús nooⁿ: “Cja', ee tquia majñooⁿya 'u na m'aⁿ nn'aⁿ na nchii judíos.”

Pablo m'aaⁿ l'o ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaa sondaro

²² Tyotqueⁿ nn'aⁿ cwenta ñ'oom na tyotseineiⁿ Pablo, saa quia na tsoom ñ'oomwaa' taticandyetina. To'na tyolaxuaana. Tyoluena ndaa sondaro:

—Calacue'yo' tsaⁿm'aaⁿ ee tacatseixmaaⁿ na nncwanoom'm.

²³ Jndeiⁿ tyola'xuaana. Tjeii'na liaana, tyola'caandyena joona' na jeeⁿ ndya' lioona. Ndo' tyotju'ndyeendyena ts'oⁿndaa na ticuee' n'omna. ²⁴ Jo' chii ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaa sondaro sa'ntjoom na c'ooñ'om naⁿñeeⁿ Pablo naquii' w'aa yuu cwic'eeⁿna. Matsoom:

—Catja'yo' tsaⁿm'aaⁿ cha nntsoom ljo' s'aaⁿ ee ñe'caljeiⁿya chiuu na jeeⁿ jla'xuaa nn'aⁿ nacjoom'm.

²⁵ Quia jo' jla'tyeⁿna jom na nntjaa'na jom. Saa tsoom nnom capeitaⁿ na meintyjee' jo' jo':

—¿Aa wanaaⁿ na nntja'yo' ts'aⁿ meiiⁿ na matseixmaaⁿ ts'aⁿ tsjoom Roma ndo' tyoowijndaa' jnaaⁿaⁿ?

²⁶ Ndo' capeitaⁿñeeⁿ quia na jñeeⁿ ñ'oomwaa' tjaaⁿ na m'aaⁿ ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaa cha'tso sondaro. Matsoom nnom tsaⁿñeeⁿ:

—Catsa' cwenta na luaa' ñe'catsa' ñ'eⁿ tsaⁿm'aaⁿ ee tseixmaaⁿ ts'aⁿ tsjoom Roma.

²⁷ Quia jo' ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaa sondaro tjaaⁿ na m'aaⁿ Pablo. Matsoom:

—Catsu' nooⁿ ¿aa ts'aⁿ tsjoom Roma matsei'xmaⁿ'?

Ndo' t'ooⁿ matsoom:

—Mayuu' na jo' ja.

²⁸ Quia jo' tso ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaa sondaro:

—Ja t'maaⁿ s'om tquiaya chii tseixmaⁿya ts'aⁿ tsjoom Roma.

Matso Pablo nnom:

—Saa ja cantyja na tuiindyō tseixmaⁿya jo'.

²⁹ Jo' chii sondaro na manntjaa' Pablo mana 'ndyena jom, tei'ndyona nacañom'm. Ndo' ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaana quia na jñeeⁿ na ts'aⁿ tsjoom Roma matseixmaⁿ Pablo ty'ueeⁿ ee nqueⁿ sa'ntjoom na cwityeⁿñe tsaⁿñeeⁿ.

Pablo m'aaⁿ jo ndaa naⁿmaⁿ'iaaⁿ 'naaⁿ nn'aⁿ judíos

³⁰ Saa juu tsaⁿ na cwiluiitquieñe ndaa sondaro ñe'caljeiiⁿ chiuu na cwiqueⁿ nn'aⁿ judíos ñ'oom nacjoo' Pablo. Jo' chii teincoo cwiicheⁿ xuee sa'ntjoom na catjomndye ntyee na cwiluiitquiendye ñequio cha'tso naⁿmaⁿ'iaaⁿ 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. Jnda chii seicanaaⁿ'a' l'uaancjo na chu'tyeⁿñe Pablo, tjañ'oom tsaⁿñeeⁿ jo ndaa naⁿmaⁿ'iaaⁿñeeⁿ.

23

¹ Pablo nty'iaaⁿ'aⁿ ndaa naⁿmaⁿ'iaaⁿ 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. Matsoom ndaana: —Ja ntyjii, 'o re nn'aⁿya, cha'tso xuee na jnda jndyowana' ñequii'cheⁿ mats'aaya cantyja na matsei'noⁿ'a na maty'iomna' jo nnom Ty'oqts'om.

² Quia jo' tyee na cwiluiitquieñe, tsaⁿ na jndyu Ananías, sa'ntjoom nn'aⁿ na meintyjee' nacañoom' Pablo na catmeiiⁿ'na nda' 'ndyoo tsaⁿñeeⁿ. ³ Ndo' jo' matso Pablo nnom tyee'ñeeⁿ:

—Ty'oqts'om nlc'o'weeⁿ'e' u ee 'u ts'aⁿ na we waa mache'. 'U matsei'xmaⁿ' na nncu'xeⁿ' ja cha'xjeⁿ na matso ljeii na tqueⁿ Moisés saa matsu' na catjaa' nn'aⁿ ja meiiⁿ ljeii'ñeeⁿ matsona' na ticwanaaⁿ.

⁴ Ndo' nn'aⁿ na meintyjee' jo' jo' tyoluena nnom Pablo:

—¿Chiuu na matsei'neiⁿl ñ'oom na matseijnⁿaaⁿna' tye na cwiluiitquieñe na mand'iⁿtjom nnom Ty'oots'om?

⁵ Matso Pablo:

“O re nn'aⁿya, ticaljeiⁿya na jom tye na cwiluiitquieñe. Ee mayuu' ñ'oom' Ty'oots'om na maxjeⁿ waa na jndā teiljeiⁿna' matsona' na tintseineiⁿ ts'aⁿ ñ'oom na matseijnⁿaaⁿna' ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndāā nn'aⁿ tsjom'm.”

⁶ Pablo ntyjeeⁿ na we ndii' naⁿmaⁿn'iaaⁿ na matseineiⁿ ndāā. Nt'omndye jona cwilaxmaⁿna tmaaⁿl nn'aⁿ judíos na jndyu saduceos. Ndo' nt'omndye jona cwilaxmaⁿna tmaaⁿl fariseos. Jo' chii jndeiⁿ seineiⁿ, tsoom:

—O re nn'aⁿya ja tseixmaⁿya fariseo. Mati tsotyā majo' jom. Sāā 'o cwitu'xeⁿ'yo' ja cwe'nc'e na matseyu'a na nnta'ndo'xco nn'aⁿ na jndā tja.

⁷ Quia na jndā tsoom na nmeiiⁿl, jla'ntja'ndye nn'aⁿ fariseos ñ'eⁿ saduceos. Taticatjoom' jla'neiⁿna. ⁸ Ee nn'aⁿ saduceos cwiluena xocatando'nnda' nn'aⁿ na jndā tja, meiⁿ ángel meiⁿ espíritu, tjaa'naⁿ. Sāā nn'aⁿ fariseos cwilayu'na na m'aⁿ ángel, ndo' na m'aaⁿ espíritu ndo' na nntando'nnda' nn'aⁿ na jndā tja. ⁹ Quia jo' cha'tsondye nn'aⁿ na tjomndye tacwaxua ndyueena na tyolantja'ndyena. Ndo' nt'om nn'aⁿ na cwit'moqⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés na laxmaⁿ nn'aⁿ fariseos tei'canyjana, jluena:

—Tsa'm'aaⁿl tjaa jnaaⁿaⁿ coliuuyā. Ndo' xeⁿ mayuu' na seineiⁿ cwii espíritu oo cwii ángel nnoom, quia jo' tantsaaya nacjoo' Ty'oots'om.

¹⁰ Jeeⁿ cwajndii tyolantja'ndyena hasta ty'ue ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndāā sondaro. Nty'iaaⁿaⁿ maxjeⁿ nla'cuee'na Pablo. Jo' chii sa'ntjoom na c'oocatjeii'ndye sondaro tsaⁿñeeⁿ naquii' luee nn'aⁿ na cwiluiitquiendye, c'oõñ'omnda'na jom naquii' w'aa yuu cwic'ee'na.

¹¹ Quia na jndā teijaaⁿ teitquioo'ñe Ta Jesús nnom Pablo, matso nnoom:

—Cja'nt'maaⁿndyu' ts'om'l, ee cha'na jndā tjei'yuu'ndyu' canyja 'na'ya naquii' tsjoom Jerusalénwaa, malaa'ti' nncwji'yuu'ndyu' canyja 'na'ya tsjoom Roma.

Canyja na cwiwijndaa' chiuu nla'cuee'na Pablo

¹² Teincoo cwiicheⁿ xuee nt'om nn'aⁿ judíos jla'jomndyena. Tqueⁿtyeⁿna cwii ñ'oom na w'ii nacjooⁿna na tacwa'na tacwena ndaa hasta xeⁿ jndā jla'cuee'na Pablo. ¹³ Teinom wen'aaⁿ ts'aⁿ na tqueⁿtyeⁿ ñ'oomwaa' cjoo'.

¹⁴ Ty'e naⁿñeeⁿ na m'aⁿ ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ndāā nn'aⁿ judíos. Jluena ndāā naⁿñeeⁿ:

—Jā jndā tquaⁿtyaaⁿyā ñ'oom na w'ii nacjooyā na tacwaa'ā hasta cue'jndyee Pablo nl'aayā. ¹⁵ Ndo' je' je' 'o ñequio cha'tso naⁿmaⁿn'iaaⁿ 'naaⁿ jaa nn'aⁿ judíos, cataⁿ'yo' nnom ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndāā sondaro na 'io catseicwanoom tsaⁿñeeⁿ na m'aⁿ'yo'. Cal'a'yo' na ndoo' na tcuuti ñe'cata'x'eendyo' canyja 'naaⁿaⁿ. Ndo' jā m'aaⁿc'eendyo' na nlcuaā'ā jom cwii tjocheⁿ na nlquie'ñ'omna jom na m'aⁿ'yo'.

¹⁶ Sāā tyochjoo jnda yuscu tyjee Pablo jndii na ljo' nl'ana. Jo' chii tjaⁿ w'aa yuu cwic'eeⁿ sondaro. Tjaqueⁿeⁿ seicañeeⁿ Pablo na ljo'. ¹⁷ Quia jo' Pablo t'maaⁿ cwii capeitaⁿ. Matsoom nnom:

—Cja'ñ'oom'ya' tyochjoom'aaⁿ na m'aaⁿ ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndāā'yo' ee waa ñ'oom na nntsoom nnom tsaⁿñeeⁿ.

¹⁸ Quia jo' capeitaⁿñeeⁿ tjañ'oom tyochjoo yuu na m'aaⁿ nquii ts'aⁿ na cwiluiitquieñeti ndāāna. Matsoom:

—Nquii p̄aso Pablo t'maaⁿ ja. Tcaaⁿ na candyoñ'oⁿ tyochjoom'aaⁿ na m'aaⁿl, ee waa na nntsoom njom'.

19 Quia jo' ts'a'n na cwiluiitquieñe ndaana t'uee'n ts'o tyochjoo, tjañ'oom juu yuu na ñe'wendyena. Tax'eeñe nnom, matsoom:

—¿Cwaa'n ñ'oom na ñe'catsu' nqo'?

20 Quia jo' matso tyochjoo'ñee'n:

—Nn'a'n judíos jnda t'ma'nna na nta'nna njom' na 'io nntseicwanom' Pablo na m'a'n na'ma'n'iaa'n 'naa'nna. Nl'ana na ndoo' ñe'cata'x'eeti na'ma'n'iaa'n cantyja 'naa'n'a'n. 21 Saa 'u tintseyu' na ljo' ee joona teinom wen'aa'ndyena na m'a'c'eendyena na nla'cuee'na jom. Jnda ta'wi'ndye che'nquieena na tacwa'na ndo' tacwena hasta xje'n na nla'cuee'che'na jom. Je' macanda cwii meindoo'na xe'n chiuu nntsu' 'u.

22 Ndo' ts'a'n na cwiluiitquieñe ndaa sondaro seicoom'm 'ndyoo tyochjoo'ñee'n na tintseinei'n nnom mei'ncwii ts'a'n na jnda seicandii jom ñ'oomwaa'. Jnda chii jñoom tyochjoo'ñee'n.

Cwilacwanomna Pablo na m'aa'n gobiernom Félix

23 Quia jo' ts'a'n na cwiluiitquieñe ndaa sondaro t'maa'n we capeita'n. Sa'ntjoom na cala'jndaa'ndyena we sia'nto sondaro na cwi'ooca' n'cee' ñequio ndyee'n'aa'n nchoo' qui sondaro na ntyjondye catso ndo' we sia'nto sondaro na cwileicho ncjo lantsa. Sa'ntjoom na ñjee'n na teijaa'n nlui' na'ñee'n na nnc'oona tsjoom Cesarea. 24 Mati tsoom na calajndaa'ndyena quioo' na nncjaawa'ljoo Pablo, ndo' ya ya cal'ana cwenta jom cha mati ya nncue'e'n na m'aa'n Félix ts'a'n na m'aa'n gobiernom. 25 Ndo' seiljei' cwii carta na 'ooñ'omna na m'aa'n tsa'ñee'n.

26 Matsona': "Ja Claudio Lisias matseicwano'n na xma'ndyu' 'u ta gobiernom Félix. 27 Tsa'ns'am'aa'n t'ue nn'a'n judíos jom ndo' mawaa na nla'cuee'na jom. Saa quia na jndiia na jom matseixmaa' ts'a'n tsjoom Roma jo' na saayâ ñ'e'n sondaro 'na'ya. Tjeii'ndyo jom luee na'ñee'n. 28 Ee l'ue ts'o'o'n na nleijndaa'ya chiuu na cwique'na ñ'oom nacjoom'm. Jo' chii yati tjon'õ'n jom jo ndaa na'ma'n'iaa'n 'naa'n na'ñee'n. 29 Ndo' ljeiya na cwe' cwique'ntona ñ'oom nacjoom'm cantyja 'naa'n' ljeii na cwileiñ'om nquieena. Saa nchaa l'uu waa ljo' s'aa'n na tseixmaa'n na nncue'e'n oo na nljoo'ñe' waancjo. 30 Saa jndiia na cwindoo nn'a'n jom. Jo' chii matseicwano'ya jom na m'aa'n. Ndo' mati matsjoo ndaa nn'a'n na cwique' ñ'oom nacjoom'm na c'oona na m'aa'n na cala'jndaa'ndyeyana ñ'oom'ñee'n. Cwe' la'ti' waa na matsjoo."

31 Ndo' sondaro'ñee'n jla'candana ñ'oom na sa'ntjom ts'a'n na cwiluiitquieñe ndaana. Ty'eñ'omna Pablo natsjom hasta na tqiiena tsjoom Antipatris. 32 Teincoo cwiche' xuee sondaro na cwi'ooca' n'cee' ty'elcwee'na w'aa yuu cwic'ee'na. Ndo' sondaro na ntyjondye catso ty'eca'ndyena Pablo. 33 Jnda na tqiiena Cesarea, tqiiana carta na ñ'omna nnom gobiernom ndo' tioonā cwenta Pablo l'oo'n. 34 Quia sei'naa'n' gobiernom carta'ñee'n, ta'x'ee'n 'ndyoo Pablo cwaa' ts'ondaa jna'n. Ndo' ljeii' na jna' tsa'ñee'n ts'ondaa Cilicia. 35 Jo' chii matsoom nnom tsa'ñee'n:

—Quiejndyee nn'a'n na cwique' ñ'oom cjo' quia jo' nndiia ñ'oom 'ndyo' ndo' nleijndaa'ya.

Ndo' sa'ntjoom na cal'a sondaro cwenta tsa'ñee'n naquii' wats'iaa'n na jndo' Herodes na tuii.

24

Pablo matseinei' cantyja 'naa'n' nque'n jo nnom Félix

1 Xuee jnda 'om tjacue Ananías tsjoom Cesarea. Jom tyee na cwiluiitquieñe. Mati nt'omche' nn'a'n na cwiluiitquiendye quii'ntaa' nn'a'n judíos tsjoom Jerusalén ty'ena ñ'e'ñe. Jnda na tqiiena Cesarea ty'entyjaa'na gobiernom

na nñe'quiiana jnaaⁿ Pablo. Mati Tértulo, ts'aⁿ na 'naa^mti na nntseitjoom' ñ'oom, tjañ'eeⁿ ñ'eⁿndyena. ² Quia jo' tqueeⁿñe gobiernom Pablo. Jndaⁿ chii to' Tértulo tyoñequiaaⁿ jnaaⁿ Pablo. Tsoom nnom gobiernom:

—Cwe' cantyja na jndo' ts'om' 'u ta Félix cwic'aaⁿyâ na tjaa'naⁿ ntia' quii'ntaa'yâ. Ndo' t'maⁿ waa na matsei'jndaa'ndyu'ti' naquii' njoommeiⁿ. ³ Jo' chii jâ cwila't'maaⁿndyô 'u. Ndo' ñequii'cheⁿ cwil'uuyâ na quianl'ua' cha'tso naya na mache'. ⁴ Saa tica'na' na jeeⁿ jndye ñ'oom nla'cachjuuyâ 'u. Macaⁿa cwii naya'ñeeⁿ njom' na catsei't'maⁿ ts'om' na nndi' ljo' nl'uuyâ meiiⁿ na tiyo. ⁵ Jâ jndaⁿ jliuuyâ Pablom'aaⁿ jeeⁿcheⁿ ndya' tia ljo' mach'eeⁿ. Tia' macwjaa'ñê jâ nn'aⁿ judíos cha'waa tsjoomnancue. Ndo' majuutyeeⁿ cwiluiiñê xqueⁿ ñ'oom quii'ntaaⁿ ntmaaⁿ nn'aⁿ na cwila'yuu' ñ'eⁿ ts'aⁿ na jnaⁿ tsjoom Nazaret. ⁶ Ñe'cjaachom nn'aⁿ na nchii judíos naquii' wats'om t'maⁿ 'naa'yâ. Ndo' na luaa' nnts'aaⁿ nntseits'iaaⁿñê juuna'. Jo' chii jâ t'uaayâ jom na ñe'catu'xaaⁿyâ jom ñequio ljeii na tqueⁿ Moisés na cwileiñ'oo'yâ. ⁷ Saa tjacatii'ñe nquii Claudio Lisias, tsaⁿ na cwiluittquieñe ndaaⁿ jondaⁿ. Ndo' ñequio na jndei'na' tjacwjii'ñê Pablom'aaⁿ luagayâ. ⁸ Tsoom na sâ nn'aⁿ na cwiquaaⁿyâ ñ'oom nacjoo' tsaⁿm'aaⁿ quiooyâ na m'aaⁿ. Quia jo' 'u nddaaⁿ nncwax'e' nnom tsaⁿm'aaⁿ ndo' nljei' na mayuu' cha'tso ñ'oom na cwiquaaⁿyâ nacjoom'm.

⁹ Ndo' mati nn'aⁿ judíos na ñ'eeⁿna ñ'eⁿ Tértulo jla'jomndyena. Jluena na mayuu' na luaa' waa. ¹⁰ Quia jo' gobiernom s'oo l'ooⁿ na catseineiⁿ Pablo. Jo' chii t'o Pablo matsom:

—Ntyjiyaya 'u ta na jndye ndyu macu'xeⁿ ndyuua njoomyâ. Jo' chii t'maⁿya ts'ooⁿya na nnc'oya 'ndyo'. ¹¹ Ja cwe' jnda'ti canchoo'we xuee na tjowaa Jerusalén na tjocatsei't'maaⁿndyô Ty'ooots'om, ndo' 'u ta nndaⁿ nljei' na mayuu' na ljo'. ¹² Ja meiⁿcwii t'icatseintja'ndyo ñ'eⁿ nn'aⁿ meiⁿ ticwjaa'ndyo tia' nn'aⁿ naquii' wats'om t'maⁿ meiⁿ naquii' lan'om nch'uu oo meiⁿquia joo naquii' tsjoom. ¹³ Jo' chii naⁿm'aⁿ xocalui'yuu' ñ'oom na cwiluena nacjoya. ¹⁴ Saa xonquiu'nn'aⁿya 'u ta. Ja maxjeⁿ matsei't'maaⁿndyô Ty'ooots'om na tyola't'maaⁿndye welaya na ñet'om teiyo. M'aaⁿya na matseijomndyo majuu nato xco na cwilue naⁿm'aⁿ na tachii jo'ndyo. Saa tiyuu' na tachii jo'ndyo ee matseyiu'a cha'tso ljeii na tqueⁿ Moisés ñequio cha'tso ñ'oom na tyola'ljeii profetas. ¹⁵ Ja ljo'waayu ntyjaa'ya ts'ooⁿya cantyja 'naaⁿ Ty'ooots'om cha'xeⁿ na ntyjaa'ya n'om naⁿm'aⁿ. Ntyjaa'ya ts'ooⁿya na cha'tso nn'aⁿ na jndaⁿ tjâ nnta'ndo'nnda' meiⁿ laxmaⁿ na nn'aⁿ na jndaⁿ jlui'ya oo meiiⁿ nn'aⁿ na waa jnaaⁿ. ¹⁶ Jo' chii maqueⁿndyo na ñequii'cheⁿ nnc'ooⁿya na tico'tiana' ntyjiyaya jo nnom Ty'ooots'om ndo' ticatseitjoondyo meiⁿ nnom jom meiⁿ jo ndaaⁿ nn'aⁿ.

¹⁷ Je' jndaⁿ s'aa xuee na tacoca ndyuua tsjomya Jerusalén. Jo' chii tjolcwa'a na nñe'quiaya cwentaa' Ty'ooots'om ndo' mati na nnts'aaya naya nn'aⁿ ndyuuaaya. ¹⁸ Majo' mats'aaya naquii' wats'om t'maⁿ. Jndaⁿ tqueⁿlju'ndyo cha'xeⁿ costumbre na cwil'aayâ nnom Ty'ooots'om. Nchii na jeeⁿ jndye nn'aⁿ m'aⁿ ñ'eⁿndyo ndo' meiⁿ nchii c'uaa ndyuena na cwila'ntja'ndyena. Saa jndaⁿ na tqueⁿlju'ndyo cwanti nn'aⁿ judíos na jnaⁿ ndyuua Asia jliuna ja jo' jo'. ¹⁹ Maty'iomna' na nquiee naⁿñeeⁿ quicaluena njom' xeⁿ na mayuu' waa ñ'oom na cwituee'na nacjoya. ²⁰ Oo xeⁿ tinquio naⁿñeeⁿ quia jo' calue naⁿm'aⁿ ljo' waa na tis'a jliuna na s'aaya quia na tyom'aaⁿya jo ndaaⁿ naⁿman'iaaⁿ cwentaaⁿ jâ nn'aⁿ judíos. ²¹ Macandâ cwii waa na c'uaa seiñaⁿya quii'ntaaⁿ naⁿñeeⁿ. Tsjooya ndaana: “Meintyjaa'a jo ndaa'yo' xuee je' na cwitu'xeⁿyo' ja cwe' nc'e na matseyiu'a na nta'ndo'nnda' nn'aⁿ xeⁿ jndaⁿ tjâ.”

²² Ndo' Félix mantyjiitcuuñê chiuu waa ñ'oom cantyja 'naa' nn'a' na cwila'jomndyena cantyja 'naa' Cristo. Jo' chii t'catsein'oom'ñê nn'a' na tq'ionquia jnaa' Pablo. Matsoom:

—Quia na nncwjee' nquii Lisias, tsa' na cwiluiitquieñe ndaa sondaro, nncwax'atya' ñom cha nljeijndaa'ndyo ñ'oom na cwindu'yo'.

²³ Ndo' jo' sa'ntjom Félix capeita' na cal'ana cwenta Pablo na cwe' nnc'oomjna'yaa' ndo' nchii na nla'cu'na na nnguicajndoo' nc'iaa'a' jom.

²⁴ Tyoowijndyee' xuee matyjee'nnda' Félix ndi ñ'e' scoom'm Drusila, ts'a' judía. T'quee'ñê Pablo na ndyena nntseinei' cantyja na nntseyu' ts'a' ñequio Jesucristo. ²⁵ Quia jo' Pablo tyotseinei' na cats'aa ts'a' cantyja na maty'iomyana' ndo' na tiñequiaañe ts'a' na nnts'aa' yuu na tis'a. Mati tyotseinei' na maxje' nncuee' xuee na nncu'xe' Ty'o'ots'om nn'a'. Quia na jndii Félix ñ'oommei', ty'uee', Mana tsoom nnom Pablo:

—Cja'nnda' je'. Nnty'iaa cwaa' na nncju'naa'ñena' ja, n'quee'ndy'onna'a' u.

²⁶ Mati macantyyaa' ts'om Félix na nntso Pablo nnoom aa xoquiñoom s'om cha nntseicandyaañê tsa'ñee'. Jo' chii jndye ndii' tyoquee'ñê Pablo na tyola'nei'na. ²⁷ Jnda teinom we chu na m'aa' Pablo jo' jo' teijndyooñe gobiernom Félix, to'ñom Porcio Festo. Ndo' cwe' na jee' l'ue ts'om Félix na cala'tiuu nn'a' judíos na jom ya ts'a'ñê, ñee' Pablo na ndicwa' m'aa' tsa'ñee' na p'aso.

25

Pablo matseinei' jo nnom Festo

¹ Jnda'ti ndyee xuee na mam'aa' Festo ts'iaa' quia jo' jluee'e' Cesarea tjaa' Jerusalén. ² Ndo' ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'a' na cwiluiitquiendye ndaa' nn'a' judíos ty'enquiiana jnaa' Pablo nnom tsa'ñee'. ³ Tyota'na na cats'aa' cwii naya'ñee' na cjaacandyoo'ñe Pablo. Ta'na na ljo' ee jnda' jla'tiuuna na ndo'ona tsa'ñee' nato na nla'cuee'na juu. ⁴ Saa' Festo tinquiaa' ñ'oom'm. Tsoom nda'ana:

—Pablo maxje' m'aa' p'aso Cesarea ndo' ja tajndye cwii tjoo' na nncjolcwa'a jo' jo'. ⁵ Jo' chii 'o nn'a' na cwiluiitquiendyo' tsa'yo' Cesarea ñ'e'ndyo. Jo' jo' ñe'quia'yo' jnaa' tsa'ñee' xe' waa ljo' s'aa'.

⁶ Ñe'ñee' ñe'qui xuee ljoo'ñe Festo Jerusalén. Jnda' chii tjalcwee'e' Cesarea. Teincoo cwiiche' xuee tjawacatyee' yuu na maxje' quiwacatyee' na m'aa' gobiernom. Sa'ntjoom na quioñ'omna Pablo. ⁷ Quia na jnda' tyjee' Pablo, mam'a' nn'a' judíos na tq'iona Cesarea na jna'na Jerusalén. Ty'ela'candyoo'ndyena nacañom'm. Ndo' t'ma' jnaa'a' tyol'ana saa' ticalui'yuu' ñ'oom na cwiluena nacjoom'm. ⁸ Quia jo' tso Pablo na tiyuu' ñ'oom na cwiluena. Tsoom:

—Ja mei'chjoo tjaa na cotseitjoondyo mei' na cjoo' ljei' na tqee' Moisés na cwilei'ño' ja' nn'a' judíos, mei' na cjoo' wats'om t'ma', mei' nnom tsa'ma'ts'iaa' t'ma' tsjoom Roma.

⁹ Saa' Festo l'ue ts'oom na c'om nn'a' judíos na ya ñ'oom ñ'e'ñê. Jo' chii tsoom nnom Pablo:

—¿Aa ñe'cja' Jerusalén na jo' jo' nleijndaa'ya ñ'oom 'na' na nncu'xa'ny'a 'u?

¹⁰ Matso Pablo nnom:

—Je' mameintyyaa'a jo' njom' 'u ta yuu na maty'iomna' na nntu'xe'ndyo ee 'u waa na matsei'xma' cantyja 'naa' tsa'ma'ts'iaa' t'ma' tsjoom Roma. Ee nn'a' judíos tjaa na cotseitjoondyo nda'ana ndo' mantyyi'ya' na ljo'. ¹¹ Ja ñe'quiaandyo na nnc'io' xe' waa ljo' s'aa na maty'iomna' na c'io' na nntio'ny'a

jnaⁿya. Saaⁿ tiyuuⁿ ñ'oom na cwiqueⁿ naⁿm'aⁿ nacjoya. Jo' chii ticwanaaⁿ na ñeiquiaa ts'aⁿ ja lueena. Ja macaⁿ'a na nquii tsaⁿmaⁿ'ts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma nncuⁿ'xeⁿ ja.

12 Quia jo' seineiⁿ Festo ñeiquio naⁿtquie. Jndaⁿ chii toom nnom Pablo:

—Jndaⁿ tcaⁿ'ñ'oom na tsaⁿmaⁿ'ts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma nncuⁿ'xeⁿ 'u. Jo' chii maxjeⁿ wjaⁿ na m'aaⁿ jom.

Matseineiⁿ Festo cantyja 'naaⁿ' Pablo nnom Agripa

13 Jndaⁿ teinom cwantindyo xuee ndo' tuee! Agripa tsjoom Cesarea ñeiquio tyjeeⁿ Berenice. Ty'enquiana na xmaⁿ'ñe Festo. Agripaⁿ'ñeeⁿ cwiluiñê tsaⁿ na matsaⁿ'ntjom nn'aⁿ judíos. 14 Jndye xuee ljooⁿ'ndyena jo' jo'. Jo' chii seineiⁿ Festo cantyja 'naaⁿ' Pablo nnom Agripaⁿ'ñeeⁿ. Matsoom:

—Ljoⁿ m'aaⁿ cwii tsaⁿ's'a na 'ndii Félix na ñaⁿso juu. 15 Quia na tjoya Jerusalén, ntyee na cwiluiñquiendye ñeiquio nn'aⁿ na cwiluiñquiendye ndaaⁿ nn'aⁿ judíos tyoñeⁿ quiana jnaaⁿ'aⁿ nooⁿ'ya. Tyotaⁿ na na catsaⁿ'ntjoⁿ'ya na cueeⁿ'eⁿ. 16 Saaⁿ tsjooⁿ ndaana na tiquil'a nn'aⁿ romanos na cweⁿ nncueⁿ'to ts'aⁿ. Najndyee nntjomndye nn'aⁿ wats'iaaⁿ nluena ljo' s'aa ts'aⁿ. Ndo' mati nquii ts'aⁿ nntsoom ljo' s'aaⁿ. 17 Jo' chii quia na jndaⁿ tquie naⁿ'ñeeⁿ ñjaaⁿ ticatseyooⁿ'ndyo. Teincoo cwiicheⁿ xuee mana tjowaⁿ'catyaⁿ'ya yuu na maxjeⁿ quiwaⁿ'catyaⁿ'ya na m'aaⁿ'ya ts'iaaⁿ. Saⁿ'ntjoⁿ na cjaacandyooⁿ'ñe Pablo. 18 Seitiuuya aa nchii t'maⁿ jnaaⁿ'aⁿ. Saaⁿ quia na jlue naⁿ'ñeeⁿ jnaaⁿ'aⁿ seiⁿ'noⁿ'a tiyuuⁿ na waa ljo' s'aaⁿ. 19 Macandaⁿ cwilaⁿ'ncjooⁿ'ndyena ñ'eⁿ'ñê cantyja ñ'oom na cwilaⁿ't'maaⁿ'ndyena ndo' cantyja 'naaⁿ' Jesús. Ee jndaⁿ tueⁿ tsaⁿ'ñeeⁿ saaⁿ Pablo matsoom na mawandoⁿ'xco tsaⁿ'ñeeⁿ. 20 Saaⁿ ja ticaljeii chiuu nnts'aayo na nntseijndaaⁿ'ndyo ñ'oomⁿ'ñeeⁿ. Jo' chii tax'ayaⁿ 'ndyoo Pablo aa ya na wjaⁿ Jerusalén na jo' jo' nncuⁿ'xaⁿ'ya jom cantyja 'naaⁿ' ñ'oomⁿ'ñeeⁿ. 21 Saaⁿ jom tcaaⁿ na nquii Augusto, tsaⁿmaⁿ'ts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma, nncuⁿ'xeⁿ jom. Jo' chii saⁿ'ntjoⁿ'ya na caljooⁿ'ñê na ñaⁿso jom hasta xjeⁿ na nndaⁿ njñoⁿ'ya jom na m'aaⁿ tsaⁿmaⁿ'ts'iaaⁿ t'maⁿ'ñeeⁿ.

22 Quia jo' matso Agripa nnom Festo:

—Mati ja ñeⁿ'candiiya na nntseineiⁿ.

Matso Festo nnoom:

—'Iocheⁿ nndiⁿ nntseineiⁿ.

23 Teincoo, quia ljo' Agripa ñeiquio Berenice tcweeⁿ na liaa na jeeⁿ ndyaⁿ ya. Ty'ena na m'aaⁿ Festo. Ty'equieⁿ na nquiiⁿ w'aa ñeiquio nn'aⁿ na cwiluiñquiendye ndaaⁿ sondaro ndo' ñeiquio nn'aⁿ na cwiluiñquiendye quiiⁿ tsjoom. Quia jo' saⁿ'ntjom Festo na c'ooⁿ'omna Pablo. 24 Ndo' matso Festo:

—'U ta Agripa ñeiquio 'o na m'aⁿ'yoⁿ ñjaaⁿ, macwinty'iaⁿ'yoⁿ tsaⁿ's'am'aaⁿ'. Chaⁿ'tso nn'aⁿ judíos na m'aⁿ Jerusalén ndo' mati nn'aⁿ na m'aⁿ ñjaaⁿ Cesarea cwiqueⁿ na ñ'oom nacjoom'm. Jndeiⁿ ndyueena cwiluena na tseixmaaⁿ na cueeⁿ'eⁿ. 25 Saaⁿ ja jndaⁿ ljeiya na tjaa ljo' mach'eeⁿ na tseixmaaⁿ na cueeⁿ'eⁿ. Ndo' jndaⁿ tcaaⁿ na nquii Augusto, tsaⁿmaⁿ'ts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma, nncuⁿ'xeⁿ tsaⁿ'ñeeⁿ jom. Jo' chii jndaⁿ seitiuuya na nntseicwanoⁿ'ya jom na m'aaⁿ tsaⁿ'ñeeⁿ. 26 Saaⁿ tjaaⁿ'naⁿ jnaaⁿ'aⁿ na majndaaⁿ na nntseiljeiya na m'aaⁿ ta tsaⁿmaⁿ'ts'iaaⁿ t'maⁿ'ñeeⁿ. Jo' na jndaⁿ jndyoñ'oⁿ'ya jom jo ndaaⁿ'yoⁿ, ndo' majndaiticheⁿ t' njom 'u ta Agripa. L'ue ts'ooⁿ'ya na nncwaxeⁿ nnoom. Aa nchii nlejndaaⁿ jnaaⁿ'aⁿ na nntseiljeiya. 27 Ee ja matsjooⁿ cweⁿ ts'iaaⁿ'ndyo na nntseicwanoⁿ'ya cwii ñaⁿso ndo' ticatsjooⁿ'ya chiuu waa jnaaⁿ'aⁿ.

¹ Quia jo' matso Agripa nnom Pablo:

—Wanaa' na catseinei' cantyja 'na'.

Seintyja Pablo ts'oo'. Tqo' na tyotseinei' cantyja 'naa'a'. ² Matsoom:

—Mañequiaana' na nei'ya, 'u rey Agripa, na nndi' ñ'oom 'ndyo nncō xuee je'. Nntsjooya cantyja na ntyjiya na mei'chjoo tiyuu' ñ'oom na cwique' nn'a' judíos nacjoya. ³ Ee 'u mantyi'ya' cha'tso costumbre na cwil'aa já nn'a' judíos ñequio cha'tso ñ'oom na tileicatjoom' m'maa'ya. Jo' chii mats'aa ty'oo njom' na c'oom' na t'ma' ts'om' na nndi' ñ'oom na nntsjoō.

Chiuu tyom'aa' Pablo cwii tjoche' na nlcwe' ts'oom jnaa'a'

⁴ Tsoti Pablo:

—Cha'tsonde nc'iaya nn'a' judíos manquiuyana chiuu na ñet'oo'ya quii'ntaa'na xje' na cächjoondyo ndyuaa tsjomya ndo' mati na ñet'oo'ya tsjom Jerusalén. ⁵ Toom cwe' nla'tiuna na nntjei'yuu'ndyena na mats'a' fariseo ja ee jnda jaach'ee xuee manquiuna na ljo'. Manquiuna na mats'aa cha'na cwil'a nn'a' fariseo'ñee' na cwila'candatina chiuu na t'ma' ljeii na tqe' Moisés. ⁶ Je' m'aa'ya ljoō na nntu'xe'ndyo cwe' ee ntyjiyaya naquii' ts'oo'ya na nnta'ndo'nnda' nn'a' na jnda tja. Ee luua' ñ'oom na tso Ty'oots'om ndaa' welooyâ na ñet'om teiyo na nnts'aa'. Ja ntyjaa'ya ts'oo'ya na nncue'ntyjo ñ'oom'ñee'. ⁷ Ndo' cha'tso na canchoo'we ntmaa' nc'iaayâ nn'a' Israel majo'ti ntyjaa'ya n'omna na nnta'ndo'nnda' nn'a' na jnda tja. Jo' na tic'oomeintyjee'na na cwila't'maa'ndyena Ty'oots'om ñequio na xcwee' n'omna. Ndo' ja, nc'e na maluaa' ntyjaa'ya ts'oo'ya, 'u ta Agripa, jo' na jnda tqe' nt'om nc'iaya nn'a' judíos ñ'oom nacjoya. ⁸ Ticatsona' na cwila'tiuu'yo' na tiyuu' na matseilcwinnda' Ty'oots'om nn'a' xe' jnda tja.

Ñetco'wi' Pablo nn'a' na cwilayu'

⁹ Tsoti Pablo:

—Nncō tyotseitiuuya na maxje' indei'na' na nlcō'wi'a nn'a' na cwila'yu' ñ'e' Jesús tsa' na jna' Nazaret. ¹⁰ Ndo' mayuu' na tco'wi'a nn'a' naquii' tsjom Jerusalén. Jndye nn'a' na la'xma' cwentaa' Ty'oots'om tiqō'ya w'aancjo ñ'oom ndyuee ntyee na cwiluiitquiendye. Ndo' mati seijom-ndyo na tja na'ñee'. ¹¹ Jndye ndii' tyocō'wi'a nn'a' cha'tso lan'om 'naa' nn'a' judíos. Tyol'uee'ndyo chiuu nnts'aa' cha catjeii'ndye nn'a' cantyja na cwila'yu'. Mayuu'che' na seijmei'na' ja hasta mati nt'omche' njoom na tqia tjo na tyocō'wi'a nn'a' na cwila'yu'.

Matseinei'nnda' Pablo na nlcwe' ts'oom jnaa'a'

(Hch. 9:1-19; 22:6-16)

¹² Tsoti Pablo:

—Majo' ts'iaa' na tjo tsjoom Damasco ñequio ljeii na tqia ntyee na cwiluiitquiendye na mañequiaana' na jndoya ee ty'ioomna ts'iaa'ñee' ja. ¹³ 'U ta, wa'njoo'ya nato, ndo' cha'na quiajmei' nty'iaya chom na jna'na' cañoom'luee na xueetina' nchiiti ñe'quioom'. Seixueena' ndioche' yuu m'aa'ya ñequio nn'a' na ñ'ee' ñ'e'ndyo. ¹⁴ Cha'tsondyō tqiaandyō nom-tyuaa, ndo' jndiia na seinei' ts'a' nqō' ñequio ñ'oom hebreo. Matso: “Aa ndi' Saulo, ¿chiuu na maco'wi' ja? 'U maco'wi'ndyu' che'nncu' cha'na matjom quioo'jndyo na mamei' ntsio' nnom ts'oom tã na ñ'e' matseityuaa' ts'a' juuyo'.” ¹⁵ Quia jo' tsjoo: “¿Ñee' 'u Ta?” Ndo' matsoom nqō': “Ja Jesús tsa' na maco'wi'.” ¹⁶ Saa quicantja', cwintyje', ee ja jnda teitquioo'ndyo njom' na nnt'io' ts'iaa' 'u na nndi'ntjom' nqō'. Nncwji'yuu'ndyu' ljo' na jnda nty'ia' je' ndo' mati na quia nnty'ia'ti' ja. ¹⁷ Nncwañqō'na 'u ljo' na ñe'cal'a nn'a' judíos ñequio nn'a' na nchii judíos. Ee majñqō'ya 'u na m'a' nn'a' na nchii

judíos. ¹⁸ 'U nntei'jndei' naⁿñeeⁿ na nla'noⁿna cha tacal'ana yuu na tia ee jo' matseijomna' cha'cwijom mac'eⁿ ts'aⁿ yuu na jooⁿñe. Saa n'ana yuu na l'ue ts'om Ty'oots'om ee jo' matseijomna' cha'na mac'eⁿ ts'aⁿ yuu na xueeñe. Ndo' nnc'oomeintyjee'na na m'aⁿna nacje 'naaⁿ Satanás, nnc'omna nacje 'naaⁿ Ty'oots'om. Cantyja na nla'yua'na ñ'eⁿndyo jo' na nntsei'tmaⁿ ts'ooⁿya jnaaⁿna ndo' maxjeⁿ matjom nndaana cha'xeⁿ cwicandaa nt'omcheⁿ nn'aⁿ na jnda jlu' naquii' n'om.⁹

Pablo matseicanaqⁿ ñ'oom na tso Jesús nnoom

¹⁹ Tsoti Pablo:

—Jo' chii seicandaya, 'u rey Agripa, ñ'oom na tso Jesús quia na teitquioo'ñe nooⁿ. ²⁰ Najndyee seinaaⁿya ndaaⁿ nn'aⁿ tsjoom Damasco. Tsjoⁿ na calcwe' n'omna jnaaⁿna, c'oontyjonaxeⁿ Ty'oots'om. Mati tsjoⁿ na cal'ana yuu na maty'iomayana' cha ca'moⁿna' na mayuu' na jnda lcwe' n'omna. Jnda jo' majo'ti seinⁿya ndaaⁿ nn'aⁿ Jerusalén ñequio cha'waa ts'ondaa Judea. Mati seinⁿya ndaaⁿ nn'aⁿ na nchii judíos. ²¹ Cwe' jnaaⁿ na tyotseinⁿya ñ'oommeiⁿ jo' na t'ue nn'aⁿ judíos ja naquii' wats'om t'maⁿ na nla'cuee'na ja. ²² Saa mateijndei Ty'oots'om ja. Jo' chii hasta je' ndicwaⁿ mañequiaya ñ'oom ndaaⁿ cha'tso nn'aⁿ meiiⁿ nn'aⁿ na t'maⁿ cwiluiindy ndo' meiiⁿ nn'aⁿ na tjaa ljo' coluiindy. Ñ'oom na matseinⁿya mei'chjoo tjaa na matseicwaljoo'a ntyjati cha'xeⁿ ñ'oom na tyoñequiaa Moisés ñequio profetas na jluena chiuu waa na quia nlui. ²³ Naⁿñeeⁿ tyoluena na maxjeⁿ wi' nntjom Cristo, nquii na nncwji'n'maaⁿñe nn'aⁿ. Nncueeⁿeⁿ ndo' nncwando'xcoom. Jom ts'oo najndyee na nncwando'xco na cha'tso nn'aⁿ na jnda tja. Cantyja na nncwando'xcoom m'moⁿna' ndaaⁿ ja nn'aⁿ judíos ndo' ndaaⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ na nchii judíos na nquii Cristo, tsaⁿ na nncwji'n'maaⁿñe nn'aⁿ, jnda jndyo.

Pablo mal'uee'ñe chiuu ndaaⁿ nnts'aaⁿ na nntseyu' Agripa

²⁴ Xcwe na matseinei' Pablo ñ'oommeiiⁿ ndo' majndeito t'o Festo. Jndei seineiⁿ matsoom:

—Xqueⁿ 'u Pablo, matseintjeiⁿna', cwe' na jeeⁿ jndye sei'naⁿ, jo' na luaa' matjom'.

²⁵ Saa tso Pablo:

—'U ta, ja tjaa'naⁿ na matsei'ndaa'na' xquaaⁿ. Matseitiuyaya naquii' xquaaⁿ ndo' matseinⁿya ñ'oom na mayuu'. ²⁶ Luaa m'aaⁿ Agripa, ts'aⁿ na matsa'ntjom. Jom tcuu ntyjeeⁿ ñ'oommeiⁿ. Jo' chii ja ñequio na t'maⁿ ts'ooⁿ matseinⁿya jo nnoom ee ntyjiya na jom cha'tso ñ'oommeiⁿ mantyjeeⁿ cantyja na jnda tuii, ee nchii na tuii jo' na cwe' wanty'iuu'. ²⁷ 'U ta Agripa, ¿aa matsei'yu' ñ'oom na tyola'ljeii profetas? Ja ntyjii na matsei'yu' ñ'oom na tyolue naⁿñeeⁿ.

²⁸ Matso Agripa nnoom:

—'U cwaa'ti matsei'tiuu' na cwe' chjoowi' ñ'oom na jnda tsu' luaa', mantseyi'ya ja ñequio Cristo.

²⁹ Matso Pablo nnom:

—Meiiⁿ na jndye oo meiiⁿ na tijndye ñ'oom na jnda jndi' tsjoⁿ ñequio cha'tsondye nn'aⁿ na cwindye na matseinⁿya, toom cwe' na nnts'aa Ty'oots'om na nc'om'yo' cha'na m'aaⁿ ja cwe' na nchii na chu'tye'ndyo' cha'na chu'tye'ndyo ja, saa na nlayu'yo' cha'xeⁿ na matseyi'ya.

³⁰ Jnda seinei' Pablo ñ'oommeiⁿ teintyjee' rey'ñeeⁿ ñequio gobiernom, ñ'eⁿ Berenice, ñequio cha'tso nn'aⁿ na meindyuaandy ñ'eⁿndyena. ³¹ Jlu'i'na ch'eⁿ. Tyola'neiⁿ ntyjeena ndaaⁿna. Jluena:

—Tjaa ljo' s'aa tsa^m'aaⁿl na tseixmaaⁿ na nncueeⁿ'eⁿ oo na nljoo'ñê w'aancjo.

³² Tso Agripa nnom Festo:

—Nndaā na nndyaañe tsa^m'aaⁿl xeⁿ nchii na tcaaⁿ na nncu'xeⁿ nquii tsa^m'maⁿ'ts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma jom.

27

Pablo cwilacwanomna jom tsjoom Roma

¹ Jla'tiuuna na nñoomna Pablo ndyuaa Italia. Jo' chii tioona cwenta jom ñequio nt'omcheⁿ praso l'õ capeitaⁿ na jndyu Julio, ts'aⁿ na matsaⁿ'ntjom cwii tmaaⁿ sondaro na jndyuna' Augusto. Ndo' ja Lucas, tjoñ'aⁿ ñ'eⁿ Pablo.

² Saacuõõyâ w'aandaa. Ndo' tjañ'eⁿ Aristarco ñ'eⁿndyõ. Jom ts'aⁿ tsjoom Tesalónica ndyuaa Macedonia. Ndo' w'aandaa'ñeeⁿ jnaⁿ'na' tsjoom Adramitio na wjaana' njoom na m'aⁿ 'ndyoo ndaaluee ndyuaa Asia. Jnda tuõõyâ, mana saayâ. ³ Cwiicheⁿ xuee squiaayâ tsjoom Sidón. Ndo' Pablo, s'aa Julio na wi' ts'om jom. Tquiaa ts'aⁿ'ñeeⁿ ñ'oom' na nncjaacando'yaaⁿ nn'aⁿ na ya ñ'oom jom ñ'eⁿndye ndo' na nntei'x'eeyana jom. ⁴ Jnda chii saacuõõndaa'â w'aandaa. Jnaa'yâ tsjoom Sidón. Saanquiandyõ nandyee' ndyuaaxeⁿncwe Chipre ee jo' jo' tijndeiti maqui'caljoo jndye sta w'aandaa cantyja na tsaayâ. ⁵ Saawi'noõ'yâ ñ'eⁿ w'aandaa nacjee' ndyuaa Cilicia ñequio ndyuaa Panfilia. Squiaayâ tsjoom Mira ndyuaa Licia.

⁶ Jo' jo' ljeii capeitaⁿ w'aandaa na jnaⁿ'na' tsjoom Alejandria na wjaana' ndyuaa Italia. Tsoom na jo' cuõõyâ. Jo' chii tuõõyâ juuna'. ⁷ Jndye xuee niom tyotsaayâ. Nc'uaa' chii saacatsquiaayâ ndyeyu yuu na waa tsjoom Gnido. Ndo' na taleicandā nntsaandyeyuuyâ na ndicwaⁿ maqui'caljoo jndye sta w'aandaa, jo' chii saanquiandyõ tei'noõ'yâ ndyuaa Salmón, saawi'noõ'yâ nacjee' ndyuaaxeⁿncwe Creta. ⁸ Jeeⁿ ndyaa' nc'uaa' saawi'noõ'yâ nacañoom'wi' tyuaa'ñeeⁿ. Chii squiaayâ cwii joo na nndyoo' tsjoom Lasea na jndyuna' Buenos Puertos yuu na tjaquiee'ndii'ñe ndaaluee.

⁹ Jndye xuee t'õõ'yâ nato ñ'eⁿ w'aandaa nc'e na tis'a m'aaⁿ jndye. Ndo' je' jnda tue'ntyjo ncuee na teincuu' na cwii nncjaati w'aandaa ee jnda macwit-saaquia'â ncueesua'. Jo' chii Pablo seijnõõ'õⁿ n'om nn'aⁿ. ¹⁰ Matsoom:

—Laa matsei'noⁿ'a 'o re, xeⁿ nntsaatyayâ nntjooⁿ'ya nata', ndo' t'maⁿ nntsuundyõ. Nchii macandā canchuu ñequio w'aandaa, sãã mati ncjõõya nncwjaaya.

¹¹ Sãã capeitaⁿ seiyoom'm ñ'oom na tso ts'aⁿ na maleiñ'oom w'aandaa ñequio ts'aⁿ na 'naaⁿ juuna'. Ñ'oom na tso Pablo tícatseiñ'oom'ñê.

¹² W'aandaa'ñeeⁿ meintyjee'na' yuu na maxjeⁿ cwí'oomeintyjee' l'aandaa. Sãã ticuee'cheⁿ na ya na jo' jo' nncwintyjee'na' naquii' ncueesua'. Ndo' majndyendyetina cwiluena na tsaatsaatyayâ. Jluena aa nchii nnts'aana' na nntsquia'cañõõ'yâ yuu na cwí'oomeintyjee' l'aandaa tsjoom Fenice majuu ndyuaaxeⁿncwe Creta. Ee jo' jo' ya nljoo'ndyõ ncueesua' ee tijndei mawinom jndye.

Jndei tío jndye ts'om ndaaluee

¹³ Jndyo jndye tijndei tijndei. Tjantquiena' w'aandaa jo ntyja na cwit-saayâ. Jo' chii jla'tiuuna na ya na nntsaayâ. Quia jo' xjo na majaacue quii' ndaaluee cha nncwintyjee'cheⁿ w'aandaa, jla'wena juuna'. Chii saayâ saawi'noõ'yâ cañoom'wi' tyuaaxeⁿncwe Creta. ¹⁴ Tyoowijndye na saayâ ndo' tei'caljoo jndye t'maⁿ w'aandaa. Majuu ndyuaaxeⁿncwe Creta jnaⁿ'na' jondo'

cantyja na cwicalui' cancjoo ntquiee'. ¹⁵ Jndye'ñee'n tjomñe w'aandaa. Tyotseilcwe'na' juuna'. Jo' chii 'ndyaatooꝑyâ, cjaañ'oomto jndye juuna' yuu na ñe'cjaañ'oomna'. ¹⁶ Tei'nogꝑyâ cwii ndyuaaxe'ncwe chjoo na jndyu Clauda. Jo' jo' ticuee'che'n na jee'che'n jndei' m'aa'n jndye. Tyolajndaꝑyâ ndo' juu xuljoo na tsaacantyjaandyô, nc'uaa' chii jndaꝑ tuaa'â juuna' ts'om w'aandaa. ¹⁷ Jnda tuaa'â xuljoo ts'om w'aandaa jla'tye'na w'aandaa ñequio l'uaa cha tintyuii'na'. Nquiaana xe'n nncjaac'oo' w'aandaa cwii joo na jndyuna' Sirte yuu na jndye tei' ñjom. Jo' chii to'ñoomna liaa ntmei'n na macwjaa'ñena' jndye ee ñe'cala'xjee'ndyena na jndei' mantquie jndye w'aandaa. Jnda jo' 'ndyetaona tjangquie jndye juuna'. ¹⁸ Teincoo cwiiche'n xuee ndicwa'n jndei' maqui'caljoo jndye w'aandaa. Jo' chii to'na tyotjeii'na canchuu ts'omna'. Tyotuee'na joona' ts'om ndaaluee cha na nntseixjee'ñena' na jaa' w'aandaa. ¹⁹ Ndo' xuee jnda ndyee cha'tso l'oo ts'iaa' cwentaa' w'aandaa ncjooꝑyâ tyotjeii'â joona' ñequio luaꝑyâ, tyotuua'â joona' ts'om ndaaluee. ²⁰ Jndye xuee taticanty'iaayâ ñe'quioom' mei'n cancjoo. Ndo' jee'n ndya' jndei' tyoqui'caljoo jndye t'ma'n w'aandaa hasta tyolatiuuꝑyâ tjaa chiuu cwii ya, maxje'n nncwjaꝑyâ.

²¹ Jnda jaach'ee xuee tacocwaa'â. Jo' chii teintyjee' Pablo quii'ntaa'n nn'a'n. Matsoom:

—'O re, yati xe'n cwe' jndye'yo' ñ'oom na tsjoo xje'n na m'aa'ya Creta na tinquiꝑoꝑyâ. Quia jo' xocatjooꝑyâ na nmeii'n, ndo' meii'n canchuu xocatsuuna'. ²² Saa je' matsjoo c'om't'maa'ndyo' n'om'yo' ee mei'ncwiindyꝑ xocwjaꝑyâ macandâ nquii' w'aandaa nntsuuna'. ²³ Ee ja matseixma'ya cwentaa' Ty'oots'om ndo' mandiantjooꝑyâ nnoom. Tsjom teincoo je' ñoom cwii ángel cwentaa'a'na na m'aa'ya. ²⁴ Matso ángel'ñee'n noꝑo'n: "Tinc'oom' 'u Pablo na nquia' ee maxje'n nncue' na m'aa'n tsa'ma'ts'iaa'n t'ma'n tsjoom Roma. Ndo' cantyja 'na' 'u cha'tso nn'a'n na quio ñ'e'n', Ty'oots'om nnts'aa na ticwjena." ²⁵ Jo' chii 'o re c'om't'maa'ndyo' n'om'yo' ee ja matseyu'a na nnts'aa Ty'oots'om cha'xje'n na tso ángel noꝑo'n. ²⁶ Saa nncjaaju'yuuna' jaa cwii ndyuaaxe'ncwe.

²⁷ Teinom cha'na quin'oom xuee na tyotsaayâ chii squiaꝑyâ ndaaluee Adria. Lomañjaa'n maju' jndye w'aandaa na wjaana'. Cha'na xcwe tsjom ndo' jla'noꝑ' nn'a'n na cwileiñ'om w'aandaa na manndyoo' nntsquiaꝑyâ yuu m'aa'n tyuaa. ²⁸ Tuee'na 'na' na nnty'iaana cwanti njoom naquii' ndaatioo ndo' jliuna njoom cha'na ntquiuu nc'aa. Ty'ety'etina chii jliuna njoom cha'na quin'oom nc'aa. ²⁹ Nquiaana na nnqui'ljoo w'aandaa ljo'. Jo' chii tuee'na ñequiee xjo quii' ndaaluee na ñjoomna' jo ts'aa'n w'aandaa na nl'ana' na nncjaawintyjee'che'na'. Jnda jo' ñequio na chjoo' n'omna cwii tyomeindo'tina na nleixuee. ³⁰ Jnda jo' nn'a'n na cwileiñ'om w'aandaa jla'tiuuna na nlei'nomna. Jo' chii ty'ena sta w'aandaa. Cwe' l'ayana na ndoo' cwituee'na ncjo naquii' ndaaluee na nl'ana' na nncjaameintyje'che'n w'aandaa. Saa tiyuu', ee xuljoo cwituee'na quii' ndaaluee na nlei'nomna. ³¹ Saa Pablo matsoom nnom capeita'n ñequio sondaro 'naa'n':

—Xe'n na'm'a'n' ticaljoo'ndye ts'om w'aandaa quia jo' 'o xocandaꝑ nlui'n'maa'ndyo' ñjjaa'.

³² Jo' chii tyjee sondaro ts'uaa na chu'tye'n xuljoo. Mana 'ndyena na tjawjaana'.

³³ Quia na jaawindyoo' nleixuee seinei'n Pablo ndaa' nn'a'n na cwa'na. Matsoom:

—Je' jndā quin'oom xuee na m'aⁿyo' na chjoo' n'om'yo', tyoocwa'yo', ndo' tyoonda'yo'. ³⁴ Jo' chii mats'aa ty'oo ndaa'yo' na nlcwa'yo' cha nnc'omjndei' n'om'yo' ee mei'cwiindyo' xocwje'yo'. Cha'tsondyo' nlu'i'n'maaⁿndyo'.

³⁵ Jndā tsoom na luua' to'ñoom tyoo'. Tquiaaⁿ na quian'l'uaa' Ty'oots'om jo ndāā cha'tso naⁿñeeⁿ. Jndā jō' tyjeeⁿ juuna', tōq'oⁿ na macwaaⁿaⁿ.

³⁶ Ndo' na luua' s'aaⁿ cha'tsondyena ty'omt'maaⁿndyena n'omna. Matijoonā to'na tcwa'na. ³⁷ Na cha'tsondyō na m'aaⁿyā ts'om w'aandaa, we siaⁿto waljoo' ndyeeⁿaaⁿ nchoo' nqui nchoo' yomndyō. ³⁸ Jndā na tjacjoona na tcwa'na, quia jo' tyotioomna canchuu lqeeⁿ trigo ts'om ndaaluee cha nntseixjeeⁿñena' na jaa' w'aandaa.

Tjac'oo' w'aandaa ndo' na tei'ndaa'na'

³⁹ Quia na jndā teixuee, nn'aⁿ na cwilei'ñ'om w'aandaa t̄cata'naaⁿna ndyuaa'ñeeⁿ. Sāā jliuna cwii joo yuu na tjaquiee'ndii' na m'aaⁿ ndaaluee yuu ñequii' ts'otei'. Jla'tiuna ya xeⁿ nndāā n'ana na nncjaaquiee' w'aandaa jo' jo'. ⁴⁰ Quia jo' ncjo na tuee'na ts'om ndaaluee na nncjaawintyjee'cheⁿ w'aandaa, tyjena l'uaa na ñjoomna'. 'Ndyena ncjo'ñeeⁿ ts'om ndaaluee. Ndo' jla'canaⁿna n'oom pala' na jla'tyeⁿna ee joonā' cwilei'uee'ndyena na wjaantquiēna' w'aandaa. Ndo' jla'ntyjana liaa jo sta w'aandaa na macwjaa'ñena' jndye cha wjaantquiēna' w'aandaa. Jndā chii to' w'aandaa na wjaana' jo yuu tjaquiee'ndii' na m'aaⁿ ndaaluee. ⁴¹ Sāā squiaayā cwii joo yuu cwitjom we tsei' ndaa. Mana tjac'oo' sta w'aandaa naquii' tei' yuu na cañjeiiⁿ m'aaⁿ ndaa. Mana taticandāā nntjeii'ndyena juuna'. Ndo' ts'aaⁿna' jnaⁿna' na tjatyuui' s'aa nmoⁿ t'maⁿ. ⁴² Quia jo' jla'tiuu sondaro na nla'cwjeena p̄aso cha tinc'oota'ljoo' naⁿñeeⁿ na mana nlei'nomna. ⁴³ Sāā capeitaⁿ ñe'cwañomⁿ Pablo. Jo' chii tinquiaaⁿ na nla'cwjee sondaro p̄aso. Ndo' p̄aso na 'naaⁿ na nnta'ljoo' sa'ntjoom na joonā najndyee catuee'ndyena ts'om ndaaluee, c'oota'ljoo'na cha nlcwiēna tyuaatcwii. ⁴⁴ Ndo' nt'omcheⁿ c'oontyjon dyē cjoo' lcaa' oo cjoo' lcaa'ntaⁿ na tyuui' w'aandaa. Jo' na cha'tsondyō ya squiaayā tyuaatcwii.

28

'Naa' na tyoch'ee Pablo na tyom'aaⁿ ndyuaaxeⁿncwe Malta

¹ Jndā na jlui'n'maaⁿndyō nawi'ñeeⁿ chii jliuyyā na Malta jndyu ndyuaaxeⁿncwe yuu squiaayā. ² Nn'aⁿ ndyuaa'ñeeⁿ l'ana na ya nn'aⁿndyena ñe'ndyō. Jla'canaaⁿndyena chom. Jluena na calawiindyō, ee jeeⁿ teiⁿ ndo' jndā macwiwa'. ³ Pablo seixweeⁿ cwii sāā' n'oom teincwe. Ndo' quia na tiom joonā' naquii' chom jlui'nom cwii catsuu na maleinomyo' chom. Mana t'uiyo' ts'ooⁿ tyeⁿ. ⁴ Ndo' nn'aⁿ ndyuaa'ñeeⁿ quia na ntyiaana na tiñe'ca'ndiyo' ts'ooⁿ tyola'neiⁿ cheⁿnquieena ndāā nlc'iaana. Jluena:

—Tsaⁿm'aaⁿ ñā nchii maxjeⁿ ts'aⁿ na ñeseicwjee nn'aⁿ jom? Ee meiiⁿ na jlui'n'maaⁿñē ts'om ndaaluee sāā je' maxjeⁿ nntioom cantyja na tis'a ñes'aaⁿ nncueeⁿeⁿ.

⁵ Sāā Pablo seitei'ncweeⁿeⁿ ts'ooⁿ. Mana tiooñeyo' naquii' chom. Tjaa na teinoom'm. ⁶ Naⁿñeeⁿ tyomeindoo'na, jla'tiuuna na nncwjaa'ñena' tcoo' Pablo oo na mats'ia jo' cwe' nnquiooñetoom mana nncueeⁿeⁿ. Sāā jndā tjawiquiuu' na meindoo'na, cwinty'iaana na tjaa na teinoom'm, jo' chii cwii cheⁿ ljo jla'tiuna. Jluena na jom cwii ty'oots'om.

⁷ Ndyoo' yuu tyolawindyō waa tyuaa cwentaa' ts'aⁿ na cwiluiitquieeñeti tyuaaxeⁿncwe'ñeeⁿ. Publio jndyu tsaⁿñeeⁿ. Tsoom na caljoo'ndyoyaayā waⁿaⁿ. Quia jo' ljoo'ndyō jo' jo' cwii ndyee xuee. Seiñ'oom'ñē jā tquiaaⁿ

na tcwaa'â. ⁸ Ndo' seijomna' na wii' tsotyeeⁿ. Matseicona' juu ndo' mateii' ndaanom'. Tjantyjaa' Pablo tsaⁿñeeⁿ. Seineiⁿ nnom Ty'o^oots'om. Jndâ chii toom l'o^on nacjoo' tsaⁿñeeⁿ, sein'maaⁿ juu. ⁹ Jndâ tuui na luua', nt'omcheⁿ nn'aⁿwii ndyuaaxeⁿncwe'ñeeⁿ ty'entyjaa'na Pablo, ndo' n'maaⁿna. ¹⁰ Jndye naya l'a naⁿñeeⁿ jâ. Ndo' quia na saacuogyâ w'aandaa na macwitsaayâ, tquiana cha'tso 'naⁿ na nleil'uee'ndyô yochēⁿ na cwitsaayâ.

Na tuee' Pablo tsjoom Roma

¹¹ Jndâ teinom ndyee chi' na squiaayâ ndyuaaxeⁿncwe'ñeeⁿ ndo' saacuogyâ w'aandaa'ñeeⁿ. Juuna' jnaⁿna' tsjoom Alejandria, saâ tjameintyjee'yana' ndyuaaxeⁿncwe'ñeeⁿ cha'waa ncuuesua'. Juuna' ñoom 'ndyoonnom Cástor ñequio Pólux. ¹² Saayâ squiaayâ tsjoom Siracusa yuu na cwi'oomeintyjee' l'aandaa. Jo' jo' ljoo'ndyogyayâ cwii ndyee xuee. ¹³ Jluui'â jo' jo'. Saasaatyayâ saawi'nooⁿyâ cañoom'wi' ndyuaa hasta xjeⁿ na squiaayâ tsjoom Regio. Teincoo cwiicheⁿ xuee jndyo jndye na jnaⁿna' jo ndo' cantyja na macalul' caxjuu ts'oom'naaⁿ. Tjantquie jndye'ñeeⁿ w'aandaa jo cantyja na cwitsaayâ. Ndo' xuee jndâ we squiaayâ tsjoom Puteoli. Jo' jo' jluui'â w'aandaa na macandâ. ¹⁴ Tsjoom'ñeeⁿ jliuuyâ nt'om nn'aⁿ na cwila'yu'. Jluue naⁿñeeⁿ na caljoo'ndyô ñ'eⁿndyena cwii ntquiee' xuee. Jo' na ljoo'ndyô. Jndâ chii saayâ tsjoom Roma. ¹⁵ Ndo' nn'aⁿ na cwila'yu' tsjoom Roma, quia na jndyena na mañjomndyô nato, quia jo' nt'omndye joona tquiocatjomndyena jâ xjeⁿ tsjoom Foro de Apio ndo' nt'omndye joona tquiocatjomndye jâ cwii joo na jndyu Tres Tabernas. Jndâ na nty'iaa' Pablo naⁿñeeⁿ tquiaaⁿ na quian'l'uaa' Ty'o^oots'om ndo' ty'o^oomt'maaⁿñê ts'oom. ¹⁶ Quia na jndâ squiaayâ tsjoom Roma, capeitaⁿ tquiaaⁿ cwenta praso l'o^o ts'aⁿ na cwiluiitquieñe cantyja 'naaⁿ sondaro. Saâ Pablo tquiana na wandyo^o nn'oom ñequio cwii sondaro na nnts'aa cwentâ jom.

Pablo mañequiaa' ñ'oom' Ty'o^oots'om tsjoom Roma

¹⁷ Jndâ ndyee xuee na squiaayâ, tqueeⁿ Pablo nn'aⁿ na cwiluiitquiendye naquii' lan'om cwentaa nn'aⁿ judíos tsjoom'ñeeⁿ. Quia na jndâ tjomndyena seineiⁿ ndaana. Matsoom:

—'O nn'aⁿya mei'chjoo tjaa ljo' s'aaya nacjoo nc'iaaya nn'aⁿ judíos, meiⁿ nacjoo' costumbre 'naaⁿ welooya na ñet'om teiyo. Saâ meiⁿ na ljo' t'uena ja na praso tsjoom Jerusalén. Tioona ja luee nn'aⁿ romanos. ¹⁸ Ndo' naⁿñeeⁿ taⁿna na catsjoo nnc^o chiuu waa. Jndâ jndyena ñ'oom'ñeeⁿ ñe'cala'candyandyena ja ee jla'noⁿna tjaa ljo' s'aa na tseixmaⁿ na c'iq. ¹⁹ Saâ tical'ue' nom nn'aⁿ judíos na ljo'. Jo' na jndei'na' s'aa ty'oo na nquii ts'aⁿma'ts'iaaⁿ t'maⁿ tsjomwaañe nncu'xeeⁿ ja. Saâ ja nchii na maquaⁿya ñ'oom nacjoo nn'aⁿ ndyuaa tsjomya na jndyoo ñjaaⁿ. ²⁰ Tqueeⁿndyô 'o na nnty'iaaya 'o ndo' na nntseinaⁿya ñ'eⁿndyô'. Ee cantyja 'naaⁿ na matseyu'a na jndâ jndyo nqueⁿ na nty'jaa' n'o^on jaa nn'aⁿ judíos na nncwji'n'maaⁿñe jaa, jo' na chu'tyeⁿndyô ñequio l'uaancjomeiiⁿñe.

²¹ Quia jo' jluena nnoom:

—Jâ meiⁿcwii carta tyocwjee' na m'aaⁿyâ na nna'na' ts'ondaa Judea na matseineiⁿna' cantyja 'naⁿ. Ndo' mati nc'iaaya nn'aⁿ judíos na cwiquie ñjaaⁿ tjaa'naⁿ ñ'oom cotuee'na nacjo'. ²² Saâ ñe'candyayayâ chiuu waa na matseinoⁿ cantyja 'naaⁿ ñ'oom xco na cwilayu'yo' ee manquiuyuâ na cha'tso nn'aⁿ cwiluena na tis'aⁿ ñ'oom'ñeeⁿ.

²³ Jo' chii jla'jndaa'ndyena cwaaⁿ cwii xuee na nntjomndyennnda'na. Quia na tue'ntyjo xuee'ñeeⁿ jndyendye nn'aⁿ tjomndye yuu mac'eⁿ Pablo. Cwit-sjoom tqoⁿoⁿ tyotseineiⁿ ndaana hasta xjeⁿ na tmaa'cheⁿ. Tyotseineiⁿ

cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om. L'ue ts'oom na nla'noⁿna cantyja 'naaⁿ Jesús. Jo' chii tjac'oomna' na seineiiⁿ cantyja 'naaⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés ndo' cantyja 'naaⁿ ñ'oom na tyola'ljeii profetas. ²⁴ Nt'om naⁿñeeⁿ jla'yu'na ñ'oom na seineiiⁿ, ndo' nt'om naⁿñeeⁿ t'cala'yu'na. ²⁵ Ticatjoom' jla'tiuuna ñ'oom na jndyena. Jo' chii t'oom'ndyena. Saaⁿ tsojndyee Pablo cwii ñ'oom ndaana. Matsoom:

—Mayuu' ñ'oom na seijndo' Espíritu Santo ts'om profeta Isaías. Juu ñ'oom'ñeeⁿ seineiiⁿ ndaaⁿ welooya na ñet'om teiyo. ²⁶ Matsoom:

Cja' na m'aⁿ naⁿm'aⁿ. Catsu' ndaana:

Luaa matseicandii Ty'oots'om 'o:

'O mayuu' nndye'yo' saaⁿ xocala'noⁿyo'.

Ndo' mayuu' na nnty'ia'ndaⁿyo' saaⁿ xoqueⁿyo' cwenta.

²⁷ Ee jndaⁿ teiquie' n'om'yo'.

Jndaⁿ s'aana' ñ'eⁿndyo' cha'cwijom na candaa'yo'.

Ndo' jndaⁿ s'aana' cha'cwijom na nchjaaⁿyo'.

Jeeⁿ cachjoo cwila'noⁿyo' cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om.

Jo' na matseijomna' 'o na ndoo' nchjaaⁿyo' ndo' na candaa'yo'.

Jo' chii xolcwe' n'om'yo' ndo' na luaa' waa xocatseit'maⁿ ts'oqⁿya jnaⁿyo'.

²⁸ Tsoti Pablo:

—Saaⁿ cala'noⁿyo' cantyja 'naaⁿ ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'oots'om na macwji'n'maaⁿñê nn'aⁿ. Na je' xuee na cwii wjaana', nncjaa ñ'oomwaa na m'aⁿ nn'aⁿ na nchii judíos. Joonaa nndyena juuna'.

²⁹ Jndaⁿ na tso Pablo ñ'oomwaa' mana t'oom'ndye nn'aⁿ judíos. Jndye ñ'oom cwityola'neiⁿ cheⁿnquieena ndaaⁿ nc'iaana.

³⁰ Candaⁿ we chu ljoo'ñe Pablo cwii w'aa na cwe' tyotiomi'uaaⁿ na tyom'aaⁿyaaⁿ. Ndo' neiiⁿ ts'oom cha'tso nn'aⁿ na tyo'oocajndoo' jom.

³¹ Tyoñequiaaⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿ na matsa'ntjom Ty'oots'om ndo' tyo'mqoⁿ cantyja 'naaⁿ Ta Jesucristo. T'maⁿ waa na tju'naaⁿñena' na tyotseineiⁿ. Meiⁿcwii tjaa 'ñeeⁿ seitsaaⁿñe jom.

Carta na seicwanom Pablo na m'aⁿ nn'aⁿ Roma

Xmaⁿndye nn'aⁿ na cwila'yu' tsjoom Roma

¹ Ja Pablo cwiluindyō apóstol cwentaa' Jesucristo. Jom ty'ioom ts'iaaⁿ ja na matseixmaⁿya ts'aⁿ na majñom Ty'oots'om jo ndaaⁿ nn'aⁿ na nñequiaya ñ'oom naya 'naaⁿ'aⁿ cantyja na macwji'n'maaⁿñê joona.

² Matseicwanom Ty'oots'om ñ'oom na macwji'n'maaⁿñê nn'aⁿ. Tandyo xuee t'mooⁿ na ljo' nnts'aaⁿ ñequio ñ'omndyuee profetas. Jla'ljeina ñ'oom'ñeeⁿ na lju' la'xmaⁿ'na'. ³ Juu ñ'oom naya'ñeeⁿ mat'uiina' cantyja 'naaⁿ' Jnaaⁿ, nquii Ta Jesucristo. Cantyja na ts'aⁿ jom, tuiiñê tsjaaⁿ 'naaⁿ' rey David na jndyowicantyyoo'. ⁴ Jndaⁿ chii t'moⁿ Espíritu Santo na Jnda Ty'oots'om juu ndo' waa najndei. Teitquioo' naljo' ee jndaⁿ na tue' tando'xco quii'ntaaⁿ l'oo'. ⁵ Ndo' cantyja 'naaⁿ' jom macandaya naya na matseixmaⁿ Ty'oots'om na majñoom ja ts'iaaⁿ 'naaⁿ'aⁿ jo ndaaⁿ nn'aⁿ cha'waa tsjoomnancue. Ee l'ue ts'oom na meinquaiyuucheⁿ caliu nn'aⁿ na t'maⁿ waa na jndaⁿ s'aaⁿ, cha cala'yu'ya n'omma ndo' cala'candana jo nnoom. ⁶ Mati mañ'oomna' 'o, ee maqueeⁿñê 'o na cala'xmaⁿ'yo' cantyja 'naaⁿ' Jesucristo.

⁷ Matseicwanoⁿ cartawaa na m'aⁿ' cha'tsondyo' 'o na candya' ts'om Ty'oots'om na m'aⁿ'yo' Roma, na maqueeⁿñê na cwiluindyo' cwentaaⁿ'aⁿ. Nquii Tsotyaaⁿ Ty'oots'om ñequio Ta Jesucristo quiana na tjaa ñomtiuu c'om'yo' jo ndaana ñequio naya na laxmaⁿ'na.

Ñe'cjaacando' Pablo nn'aⁿ na cwila'yu' Roma

⁸ Najndyee nc'e Jesucristo, mañequiaya na quianl'uaa' Ty'oots'omya cantyja 'naⁿ'yo'. Ee mei'yuucheⁿ na mawaya, ya ñ'oom cwila'neiⁿ nn'aⁿ cantyja na cwila'yu'ya ñ'om'yo' ñ'eⁿñê. ⁹ Manoom'm na mayu'a na ticjomeintyaa'a na macaⁿ'a nnoom na cateijneiⁿ 'o. M'aaⁿya na xcwee' ts'ooⁿya na mandi'ntjoⁿya nnoom. Ndo' ñequii'cheⁿ matseinaⁿ'ya ndaaⁿ nn'aⁿ ñ'oom naya cantyja 'naaⁿ' Jnaaⁿ Jesucristo. ¹⁰ Ñequii'cheⁿ na macaⁿ'a nnom Ty'oots'om cha xeⁿ na jom l'ue ts'oom nncue'ntyjoⁿ na ndaaⁿ nncjocandoo'a 'o. ¹¹ Ee ntyjaa'ya ts'ooⁿya na nncua'cañoⁿya na nnteijndeiya 'o ñequio ñ'oom' Ty'oots'om cha nntsana'jnda'yo' cantyja 'naaⁿ'aⁿ. ¹² Luaa' l'ue ts'ooⁿ cha juu na cwilayu'ya n'om'yo' ñ'eⁿñê ñequio juu na matseyu'ya ts'ooⁿya tjoom' nnteijndeiina' 'o ndo' nnteijndeiina' ja.

¹³ 'O nn'aⁿya na cwila'yu'yo' ñ'eⁿ Ty'oots'om, l'ue ts'ooⁿ na caliu'yo' na jndye ndii' tyotseijndaa'ndyo na nncua'cañoⁿya 'o, saq ñeseicu'na' ja. Luaa' waa na ñetqueⁿ ts'ooⁿ, cha cantyja 'naaⁿ' ts'iaaⁿ na nnts'aaya majndyeti nn'aⁿ nntioondye l'ooⁿ, ndo' mati 'o nntsala'noⁿ'ti'yo' cantyja 'naaⁿ'aⁿ cha'xjeⁿ quiluii quii'ntaaⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ na nchii judíos. ¹⁴ Ee matseijomna' ja cha'cwijom cwii ts'aⁿ na t'maⁿ chujna', tseixmaⁿ'ya na ljo' ndaaⁿ nn'aⁿ na cwila'neiⁿ ñ'oom griego, ndo' mati ndaaⁿ mei'quia nn'aⁿ na tjachuii' ñ'oom na cwila'neiⁿ. Oo ndaaⁿ nn'aⁿ na jndo' n'om cantyja 'naaⁿ' ljeii, ndo' mati ndaaⁿ nn'aⁿ na ticata'jnaaⁿ ljeii. ¹⁵ Jo' chii jeeⁿ queeⁿ ts'ooⁿya na mati ñequiaya ñ'oom na macwji'n'maaⁿñe Ty'oots'om nn'aⁿ ndaaⁿ 'o quia na nncuaya na m'aⁿ'yo' Roma.

Waa najndei ñ'oom naya

16 Tijnaa^a cantyja 'naaⁿ ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'oqots'om, ee juuna' cwiluiñena' najneiⁿ na macwji'n'maaⁿñê meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseyu' ñ'oom naya'ñeeⁿ. Najndyee mach'eeⁿ na ljo' ñequio nn'aⁿ judíos ndo' mati ñequio meiⁿquia nn'aⁿ. 17 Juu ñ'oom naya'ñeeⁿ matseicandiina' chiuu mach'ee Ty'oqots'om na maqueeⁿ jaa na tjaa jnaⁿ laxmaaⁿya jo nnoom nc'e na cwila'yua n'ooⁿya ñ'eⁿ Jesucristo. Ee waa ñ'oom'm na teiljei na matsona' na ljo': "Nquii ts'aⁿ na maqueeⁿ Ty'oqots'om na tjaa jnaⁿ tseixmaⁿ, catseyu'ya ts'om tsaⁿñeeⁿ ñ'eⁿñê."

Cha'tsondye nn'aⁿ jnda jla'tjoondyena

18 Ee xjeⁿ cañoom'lueecheⁿ matseicanooⁿ Ty'oqots'om na matseiweeⁿ nacjoo nn'aⁿ na cwil'a cha'tso nnom na cwajndii ñequio natia. Na nmeiiⁿ cwil'ana, cwila'lcwe'na nt'om nn'aⁿ na ñe'caliu ñ'oom na mayuu' cantyja 'naaⁿa. 19 Ee naquii' n'omna maxjeⁿ manquiuyana ñ'oom na mayuu' cantyja 'naaⁿ Ty'oqots'om ee manquiityeeⁿ jnda t'mooⁿ chiuu matseixmaaⁿ ndaana. 20 Ee ljo' na titquoo' na matseixmaⁿ Ty'oqots'om nndaⁿ nncwajnaaⁿ ts'aⁿ jo' quia na manty'iaa' cha'tso na s'aaⁿ. Ee xjeⁿ na tuiicheⁿ tsjoomnancue cwitwiquoo'ya na jom cwiluiñê Ty'oqots'om ndo' cha'waa xuee waa na jneiⁿ. Jo' chii nn'aⁿ natia ljo' cwil'a xocandaⁿ nluena na tjaa'naⁿ jnaⁿ cachona, meiⁿ xocandaⁿ nta'ñoom'ndyena. 21 Ee meiiⁿ na cwila'noⁿ na cantyja 'naaⁿ Ty'oqots'om saⁿ maxjeⁿ t'icala't'maaⁿndyena jom cha'xjeⁿ na maca'na'. Meiⁿ na quian'l'uaaⁿaⁿ tiñe'nquiiana. Ndo' joo ñ'oom na tyom'aaⁿ n'omna cantyja 'naaⁿ chiuu cwiluiñê jeeⁿ cwe' ts'iaaⁿndyo joona'. Jo' chii s'aana' ntjeiⁿ naquii' n'omna, ndo' na ljo' cwiljo na jaaⁿñe naquii' n'omna. 22 Meiiⁿ na cwiluena na la'xma'na nn'aⁿ na jeeⁿ jndo' n'om, saⁿ cwinooⁿ na cwe' ntjeiⁿndyeton. 23 'Ndyena na cwila't'maaⁿndyena Ty'oqots'om na ticantycwii na wando' na m'aaⁿ yuu na jeeⁿ neiⁿncoo'. To'yooona na cwila't'maaⁿndyena ndyueendaⁿ nn'aⁿ na cwintycwii na ta'ndo', ñequio cantsaa ñequio quioo' na cwí'ooa' ñequio quioo' na tjaa'naⁿ nc'ee'.

24 Jo' chii 'ndiito Ty'oqots'om na cal'atona meiⁿquia na ntjeiⁿ na ñe'cal'ana na cwajndii na queeⁿ n'om seiina na cantyja 'naaⁿ joona' ñel'ana cwii na jeeⁿ jnaaⁿ ñequio ntyjeena. 25 T'icala'yua'na ñ'oom na mayuu' cantyja 'naaⁿ Ty'oqots'om. Yacheⁿ jla'yua'na ñ'oom na cwe' cantu. Ee tyola't'maaⁿndyena 'naⁿ na s'aaⁿ nchii nqueⁿ na s'aaⁿ cha'tso nnom. Ndo' matsona' na ñequii'cheⁿ cala't'maaⁿndye nn'aⁿ jom cha'waati xuee. Cal'a cha'tsondye nn'aⁿ naljo'.

26 Macwe' nc'e jo' chii 'ndiito Ty'oqots'om joona na cal'ana ljo' na mach'eena' nquiuna na ñe'cal'ana. Hasta yolcu tquiandye ndaⁿ ntyjelcu ndo' nchii ljo' teincoondyena. 27 Ndo' mati naⁿnom nchii macandaⁿ cwe' ñequio yolcu tyom'aⁿna. Seijmeiⁿtina' joona na queeⁿ n'omna nc'iaana. Tyom'aⁿna meiiⁿ ñ'eⁿ ntyjenomna, ndo' nchii ljo' feincoondyena, cwii na jnaaⁿticheⁿ. Ndo' na ljo' l'ana, tyota'wi'ndye cheⁿnquiieena, tiomndyena ñequio seiina na ntjeiⁿ ljo' ñel'ana.

28 Ndo' nc'e na l'ayana na tsuu' n'omna Ty'oqots'om, jo' chii mati 'ndiitoom na cal'atona meiⁿljo'cheⁿ natia na ñe'cal'ana. 29 M'aⁿna na cwil'ana cha'tso nnom na ticaty'iomyana'. Cha'na ts'aⁿ na cwe' m'aaⁿya ñ'eⁿ x'iaa', oo ts'aⁿ na ntjeiⁿ ljo' mach'ee ñ'eⁿ x'iaa' oo ts'aⁿ na matseiqueeⁿ ts'om 'naaⁿ x'iaa', ts'aⁿ na ticatseiñ'oom'ñe yuu na maty'iomyana', ts'aⁿ na taa' ts'om x'iaa', ts'aⁿ na matseicjee nn'aⁿ, ts'aⁿ na matseintja'ñe ñequio x'iaa', ts'aⁿ na manquiunⁿaⁿ x'iaa', ts'aⁿ na matseiⁿndaⁿ ts'om x'iaa', ts'aⁿ na cwe' matseineiⁿto chiuu waa ñ'oom na mandii cantyja 'naaⁿ x'iaa', 30 ts'aⁿ na mation'oom x'iaa', ts'aⁿ na ticuee' ts'om Ty'oqots'om, ts'aⁿ na wi'ñe ñequio x'iaa', ts'aⁿ na sañe scuñe, ts'aⁿ na matseiwendyeñe cheⁿnquii, ts'aⁿ na

matseijndaa'ñexco natia, ts'aⁿ na ticatseit'maaⁿñe nn'aⁿ na nda juu, ³¹ ts'aⁿ na tiñequiaaⁿñe na nntsei'noⁿ yuu na ya oo yuu na tia, ts'aⁿ na meiiⁿ na ñ'oom 'ndyoo saa xocatseicandā, ts'aⁿ na ticajnda ntyjii ljo' cwitjoom nc'iaa', ts'aⁿ na tixocatseit'maⁿ ts'om x'iaa', ts'aⁿ na tic'oom na wi' ts'om nn'aⁿ, ³² joona manquiujndaa'ndyena na jnda seijndaa'ñe Ty'oots'om na nntsuundyee nn'aⁿ na nmeiiⁿ cwil'a, saa meiiⁿ na ljo', wjaana' na 'ool'ana na ljo', ndo' yacheⁿ ya nquiuna quia na cwinty'iaana na majo'ti cwil'a nt'omcheⁿ nn'aⁿ.

2

Xcwe macu'xeⁿ Ty'oots'om nn'aⁿ

¹ Cantyja 'naaⁿ ñ'oommeiⁿ, catsei'noⁿ na tjaa'naⁿ yuu cowañoom'na' 'u, nts'oona' 'ñeeⁿ cwiluiindyū, maco'wi'ndyū' cheⁿnncu' quia na jeeⁿ matsū' na nt'omcheⁿ nn'aⁿ jeeⁿ tiann'a'ndye ndo' majo'to ljo' na cwil'ana mache' 'u. ² Ee manquiuyaaya quia na nt'uiityeⁿ Ty'oots'om nn'aⁿ na cwil'a na nmeiiⁿ, nncu'xeeⁿ joona cantyjati na mayū' na l'ana. ³ 'U na matseitiū' na cats'aaⁿ na cat'uiina' nn'aⁿ na cwil'a na nmeiiⁿ, ¿aa ndya' matseitiū' na tixocat'uiina' 'u ndo' ljo'waayu mache' cha'xjeⁿ naⁿñeeⁿ? ⁴ Cwa ndya' candaā' ts'om' na ntso' na cajnda ntyjeeⁿ ñ'eⁿndyū'. Jom na jeeⁿ t'maⁿ ts'oom ñ'eⁿndyū', ndo' waljoo'cheⁿ na wi' ts'oom 'u. ¿Aa ticatsei'noⁿ na luaa' mach'eeⁿ cha cjaañ'oomna' 'u na calcwe' ts'om' jnaⁿ? ⁵ Saa 'u nchii jo' ñe'catsa', 'u maxjeⁿ quie' ts'om', tiñe'calcwe' ts'om'. Maty'iomna' cantyja 'naⁿ na matseit'ue'ya' na cat'uiina' 'u. Ee nncue'ntyjō xuee na nncu'xeⁿ Ty'oots'om cha'tso nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ na maty'iomyana'. ⁶ Maquialjo'cheⁿ manquiityeeⁿ ñequeiaaⁿ na ticwii cwii ts'aⁿ nncwantjom cantyjati na jnda ñes'aa. ⁷ Ndaa joo nn'aⁿ na cwijoo' n'om na cwil'a yuu na maty'iomyana' na cantyja 'naaⁿ jo' cwil'uee na n'l'a yuu na matseit'maa'ñena' jom, ñequeiaaⁿ na nla'xmaⁿna na ticantycwii na cwita'ndo' añaⁿna. ⁸ Saa t'maⁿ waa na nntseiw'eeⁿ nn'aⁿ na ticatuee'ndyecje nnoom, na cwi'oo nacjoo' ñ'oom na mayū' cantyja 'naaⁿa', na cwil'a cha'tso nnom natia. ⁹ Jeeⁿ t'maⁿ nawi' nntseiquioom nacjoo cha'tsondye nn'aⁿ na cwil'a natia ndo' t'maⁿ nntsei'ndaa'na' nquiuna. Najndyee nntjoom nn'aⁿ judíos na ljo', ndo' majo'ti nntjoom nn'aⁿ na nchii judíos. ¹⁰ Saa cha'tso nn'aⁿ na cwil'a yuu na ya, tjoom' nntseit'maaⁿñe Ty'oots'om joona, nnts'aaⁿ na nluuit'maⁿndyena ndo' ñequeiaaⁿ na meiiⁿcwii ñomtiūu tic'omna jo nnoom. Najndyee nnts'aaⁿ na ljo' ñequio nn'aⁿ judíos, ndo' mati nn'aⁿ na nchii judíos.

¹¹ Ee Ty'oots'om nchii na nncjaañ'oom'ñe ñ'eⁿ cwii ts'aⁿ, saa cwiicheⁿ tineiiⁿeⁿ. ¹² Cha'tso nn'aⁿ na nchii judíos na la'xmaⁿ jnaⁿ na tyoondye chiuu matsa'ntjom ljeii na tqueⁿ Moisés, maxjeⁿ nntsuundyena nc'e na jnda jla'tjoondyena cantyja 'naaⁿ'na' meiiⁿ tyoondyena juuna'. Ndo' cha'tso nn'aⁿ judíos na m'aⁿ nacje 'naaⁿ ljeii'ñeeⁿ na la'xmaⁿ jnaⁿ, majuuna' nnt'uiityeⁿ'na' joona. ¹³ Ee cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om, nchii nn'aⁿ na cwe' cwindye chiuu matsa'ntjom ljeii'ñeeⁿ maqueeⁿ joona na tjaa jnaⁿ la'xmaⁿna, macandaⁿ nn'aⁿ na cwil'a chiuu na matsa'ntjomna'. ¹⁴ Saa nn'aⁿ na nchii judíos na ticuaa ljeii lueena na matsa'ntjomna' na tqueⁿ Moisés, saa cwil'ana cha'xjeⁿ na ma'moⁿ'na' ndo' na ljo' nquieena laxmaⁿ'na' cha'cwijom ljeii na maqueeⁿ'na' xjeⁿ joona. ¹⁵ Ee cantyja na cwil'a naⁿñeeⁿ cwi't'mooⁿ'na na juu ljeii'ñeeⁿ teiljeiina' naquii' n'omna ee juu na m'aaⁿ n'omna ma'moⁿ'na na ljo'. Juu jo' macwji'yuu'ñena' na manquiuna quia cwil'ana yuu na ya, ndo' yuu na tia. ¹⁶ Ee maxjeⁿ nleitquioo' na ljo' juu xuee na nncu'xeⁿ Ty'oots'om cha'tso na cwe' wanty'iuu' tyol'ana. Maty'ioom ts'iaaⁿ Jesucristo na cu'xeeⁿ nn'aⁿ

cantyja na jla'tjoondyena cha'xjeⁿ ma'moⁿ ñ'oom naya na mañequiaya ndaa nn'aⁿ.

Nn'aⁿ judíos ndo' ljeii na tqueⁿ Moisés

17 'U je' na cwiluiindy^u' ts'aⁿ judío. 'U quit'maⁿ ts'om' ljeii na tqueⁿ Moisés, ndo' macwji's'andyu' cheⁿnncu' na tseixmaⁿ cwentaa' Ty'oots'om. 18 Jndaa'ya ntyji' chiuu l'ue ts'oom. Ndo' ma'moⁿ ljeiiⁿñeeⁿ njom' cwaaⁿ na yati nncwjii'ndy^u'. 19 Jndaa'ya ntyji' na ndaaⁿ nntsa' na nncja'chuundy^u' nn'aⁿ na laxmaⁿ na nchjaaⁿ, ndo' na cwiluiindy^u' chom na matseixueñena' ndaaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ cantyja 'naaⁿ na jaaⁿñe. 20 'U matseitiuu' na jeeⁿ 'naⁿ na m'moⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ na tijndo' n'om cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om ndo' na cwiluiindy^u' cha'cwijom maestro 'naaⁿ nn'aⁿ na tijndye nquiu cantyja 'naaⁿ ee ñequio ljeii na matsa'ntjomna' na maleiñ'oom', waa ñ'oom na matsona' chiuu na nluii ndo' tseixmaⁿ ñ'oom na mayuu'. 21 'U na ma'moⁿ ndaaⁿ nt'omcheⁿ, ¿chiuu na tiñe'ca'moⁿ njom' nncu'? Xeⁿ ma'moⁿ na tinch'uee ts'aⁿ, ¿chiuu na mach'uee'? 22 Xeⁿ ma'moⁿ na tinc'oomya ts'aⁿ ñ'eⁿ cwiicheⁿ ts'aⁿ, quia jo' ¿chiuu na majo' mache'? 'U na jndo' na'na cwe' nn'aⁿ l'a, quia jo' ¿chiuu na mach'uee' 'naⁿ na cwiñequia nn'aⁿ ndaaⁿ joona'? 23 Matseis'andyu' na maleiñ'oom' ljeii na tquiaa Ty'oots'om nnom Moisés, saa quia matsei'tjoondy^u' jo nom juuna', ¿aa nchii majucje' Ty'oots'om? 24 Ndo' na luaa', jeeⁿ xcwe ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii na matsona': "Nn'aⁿ na nchii judíos cwiluiindyena cwitio'ñ'oomna Ty'oots'om nc'e natia na cwil'a' o nn'aⁿ judíos."

25 'Naaⁿ na cwiluii ntjaaⁿ yo'ndaa naⁿnom nda nn'aⁿ judíos jnda tseixmaⁿna' xeⁿ matseicanda' ljeii na tquiaa Ty'oots'om nnom Moisés. Saa xeⁿ matsei'tjoondy^u' nnom ljeiiⁿñeeⁿ maty'iomna' cantyja 'naⁿ cha'cwijom na ticaluii 'naaⁿñeeⁿ 'u. 26 Ndo' ts'aⁿ na quich'ee cha'xjeⁿ matsa'ntjom ljeiiⁿñeeⁿ meiiⁿ tyooluii 'naaⁿñeeⁿ juu, naljo' mach'ee tsaⁿñeeⁿ matseijndaa'ñena' cantyja 'naaⁿ na cha'cwijom jndaⁿ tuii 'naaⁿñeeⁿ juu meiiⁿ ticaluii. 27 Juu ts'aⁿ na tyooluii 'naaⁿñeeⁿ, saa mach'ee chiuu t'maⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, nñequiaa jnaⁿ 'u ts'aⁿ judío ee meiiⁿ na waa ljeiiⁿñeeⁿ l'o', saa tyootseicanda' juuna' ndo' 'u ts'aⁿ na jndaⁿ tuii 'naaⁿ tjaaⁿ. 28 Ee nchii cwe' tsjaaⁿ na tuiiñe ts'aⁿ, jo' na cwiluiiñe judío, meiiⁿ nchii cwe' 'naaⁿ na cwil'ana ndana na naⁿnom. 29 Cwiwitquioo' na cwiluiiñe ts'aⁿ cwii judío quia na m'aaⁿ na xcwee' ts'om jo nnom Ty'oots'om. Juu 'naaⁿ na cwiluii tjaaⁿ ts'aⁿ matseicandaⁿñena' quia nquii Espiritu Santo maqueⁿ xcom naquii' ts'om ts'aⁿ. Ts'aⁿ na luaa' matseixmaⁿ, mal'ueeⁿ yuu na nncjaawee' ntyjii Ty'oots'om ñ'eⁿñê, tints'aa meiiⁿ nn'aⁿ ticjaawee' nquiuna ñ'eⁿñê.

3

1 Quia jo' ¿aa waa yuu mateijndeitina' ts'aⁿ nc'e cwiluiiñê ts'aⁿ judío oo aa jndati cwiluiiñê nc'e na tuii 'naaⁿ tjaaⁿaⁿ? 2 Mayuu' na ljo'. Ndo' jndye nnom niom na cwit'moⁿna' na ljo'. Najndyee nc'e na tquiaa Ty'oots'om ñ'oom'm ndaaⁿ. 3 Saa je' je', xeⁿ na nt'omndye naⁿñeeⁿ ticala'yu'ya n'omna, ¿aa jo' chii mati jom taxotseicanaⁿ ñ'oom 'ñom? 4 Majndaa'ya na nchii ljo' ee jom mach'eeⁿ cantyja na maty'iomyana' meiiⁿ na cha'tso nn'aⁿ cwiluiindyena na cantundyena. Ee ñ'oom'm na teilejii matsona':

Ñequio ñ'om'ndyo' nleitquioo' na cwiluiindy^u' na maty'iomyana'.
Meiⁿ xoca'moⁿna' na matsei'tjoondy^u' quia cwilue nn'aⁿ na tixcwe mache'.

5 Saa xeⁿ joo na ticaty'iomyana' na cwil'aaya cwit'moⁿna' na Ty'oots'om cwiluiiñê na maty'iomyana', ¿chiuu nl'uuyoo^{ya}? ¿Aa nnts'aacheⁿna' na

tixcwe ljo' mach'eeⁿ quia na matseijndaa'ñê na nntiooⁿya jnaaⁿya? Matseinchu'a ñ'oommeiiⁿ cha'xjeⁿ na cwila'nchu' nn'aⁿ ñ'oom. ⁶ Saa meinchjoo nchii ljo', ee xeⁿ Ty'oots'om tixcwe ljo' mach'eeⁿ quia jo' çchiiu nnts'aayom na nncu'xeeⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue?

⁷ Saa xeⁿ juu na cantu na matseixmaⁿya matseit'maaⁿñena' Ty'oots'om na cwiluiñê na mayom'm, quia jo' çchiiu na macu'xeⁿna' ja na cwiluiindyö ts'aⁿ jnaⁿ? ⁸ Xeⁿ na luua' waa quia jo' chiiu tical'aayaaya natia cha cantyja 'naaⁿl jo' cats'aana' yuu na ya, cha'xjeⁿ cantu na cwila'neiⁿ nt'om nn'aⁿ na cwilue na ljo' cwil'uuyâ. Maxjeⁿ maty'iomyana' na cat'uiityeⁿ Ty'oots'om naⁿñeeⁿ na nmeiiⁿ cwiluena.

Tjaa 'ñeeⁿ c'oom na tyootseitjooñe

⁹ Quia jo' jaa nn'aⁿ judíos, çaa waa cwii nnom na mach'eeⁿna' na yati cantyja 'naaⁿya jo nnom Ty'oots'om, nchiiti nn'aⁿ na nchii judíos? Meiⁿchjoo nchii jo', ee jndâ macwil'uuya na cha'tso nn'aⁿ m'aⁿna nacje 'naaⁿl jnaⁿ, meiiⁿ nn'aⁿ judíos, ndo' meiiⁿ nn'aⁿ na nchii judíos. ¹⁰ Cha'xjeⁿ ñ'oom' Ty'oots'om na teiljei na matsona':

Meiⁿcwii tjaa 'ñeeⁿ juu c'oom na mach'ee na maty'iomyana'.

¹¹ Meiⁿcwii tjaa 'ñeeⁿ c'oom na matsei'noⁿl cantyja 'naaⁿl Ty'oots'om.

Tjaa 'neeⁿ juu na mal'ue jom.

¹² Cha'tsondyena jndâ macwila'jomndyena nato na tis'a.

Tjaa yuu nndaq na nleil'uee'ñê joona.

Meiⁿcwiindyö joona tic'oom na mach'ee yuu na ya, meiⁿcwii, meiⁿcwii.

¹³ Cantyja na cwila'neiⁿna ñ'oom cwajndii, matseijomna' joona cha'cwijom cwii tsei'tsuua na ticatâ' na maju'na' jndye c'lee.

Jeeⁿ yoo' ndyueena ñ'eⁿ cantu.

Ñ'oom wi' na cwila'neiⁿna matseijomna' cha'cwijom ndaa ndyuee canduu na wjeena'.

¹⁴ Ñequii'cheⁿ cwila'neiⁿna ñ'oom ntjeiⁿ nacjoo nc'iaana.

Ñ'oom na cwila'ndaa'na' naⁿñeeⁿ.

¹⁵ Cwii ñ'oom na tit'maⁿ saa nla'cuaeⁿna x'iaana.

¹⁶ Meiⁿyuuucheⁿ na cwiquiena, cwila'ndaa'na n'om nn'aⁿ, ndo' cwe' nc'e jnaaⁿ joona maco'wi'na' naⁿñeeⁿ.

¹⁷ Ndo' ticaliuna chiiu waa na nnc'oom ts'aⁿ na tjaa tia' ñ'eⁿ nn'aⁿ.

¹⁸ Meiⁿ cwe' tic'oom' n'omna na nnc'omna na nquiaana Ty'oots'om.

¹⁹ Jaa manquiuuya na tquiaa Ty'oots'om ljei na matsa'ntjomna' na tqueⁿ Moisés ndaq jaa nn'aⁿ judíos. S'aaⁿ na ljo' cha catseicheⁿna' meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na m'aaⁿ nacje 'naaⁿl ljeii'ñeeⁿ na ñe'catso na tjaa jnaaⁿl. Ee cantyja 'naaⁿl juuna' matseijndaa'ñê na cha'tsondye nn'aⁿ la'xmaⁿna jnaⁿ. ²⁰ Ee nchii nlqueⁿna' ts'aⁿ na tjaa jnaaⁿl jo nnom Ty'oots'om nc'e na mach'ee yuu na matsa'ntjom ljeii'ñeeⁿ. Ee juuna' ts'iaa'na' tomti na matseijndaa'ñena' na cwiluiindyö nn'aⁿjnaⁿ jo nnoom.

Nlui'n'maaⁿñe ts'aⁿ nc'e na matseyu'ya ts'om

²¹ Saa je' jndâ t'moⁿ Ty'oots'om chiiu ya yuu na tseixmaⁿ ts'aⁿ na tjaa jnaaⁿl jo nnoom, taxocwil'ue meiiⁿ na ñe'tseicandâ ts'aⁿ ljei na tquiaaⁿ nnom Moisés ñequio nt'om ñ'oom na tandyo xuee jla'ljeii profetas, cwit'mooⁿna' na ljo'. ²² Je' tomti matsa' Ty'oots'om nn'aⁿ na meiⁿcwii jnaⁿ tacola'xmaⁿna, quia na cwila'yuya n'omna ñ'eⁿ Jesucristo. Meiⁿ tyooch'eeⁿ na cwe' ñejndaa' nn'aⁿ na matseiñ'oom'ñê. ²³ Ee cha'tsondyeñ'eⁿ nn'aⁿ tjom la'xmaⁿna jnaⁿ, ndo' meiⁿcwii ticuaa cantyja 'naaⁿna na nlquiena jo nnom Ty'oots'om na nncwji'n'maaⁿñê añmaaⁿna. ²⁴ Saa nc'e naya na matseixmaaⁿ na cwe'yuu

cwicandaaya, jo' chii maqueeⁿ nn'aⁿ na tjaa jnaⁿ laxmaⁿna jo nnoom. Mach'eeⁿ na ljo' nc'e tioml'ua Jesucristo jnaaⁿ cha'tsondye nn'aⁿ. ²⁵ Tqueⁿ Ty'oqots'om jom na cueueⁿeⁿ cwentaa jnaaⁿ jaa cha mei'cwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseyiyu'ya ts'om ñ'eⁿñê matseicanduu'na' jnaaⁿ ts'aⁿñeeⁿ. Laa'ti' seijn-daañe Ty'oqots'om cha ca'moⁿna' na mach'eeⁿ yuu na maty'iomyana'. Ee teiyoticheⁿ cwii tjoocheⁿ na nncue'ntyjo xjeⁿ na nncue' Cristo, nc'e na m'aaⁿ nioomcheeⁿ, ticwjaa'ñê cwenta jnaaⁿ nn'aⁿ. ²⁶ Maluaa' ma'moⁿna' je', na Ty'oqots'om xcwe mach'eeⁿ quia na mañequiaaⁿ na caliu nn'aⁿ na matsaⁿaⁿ jooⁿa na tjaa jnaⁿ la'xmaⁿna jo nnoom, nc'e na cwila'yuy'ya n'omna ñequio Jesús.

²⁷ ¿Yuu waa je' na ndaaⁿ nntseis'añe cheⁿnquii ts'aⁿ? Tquia jndaⁿ tquie'na' jo'. ¿Chiuu na ljo'? ¿Aa ee cwila'candaⁿndyo ljo' na matsa'ntjom ljeii na tqueⁿ Moisés? Mei'chjoo nchii jo', tomti ee na cwila'yuy'ya cwii n'ooⁿya ñequio Jesucristo. ²⁸ Quia jo' cwiwitquioo'ndyeyu na maqueⁿ Ty'oqots'om ts'aⁿ na tjaa jnaⁿ tseixmaⁿ jo nnoom nc'e na matseyiyu'ya ts'om, meiⁿ ticwjaa'ñê cwenta aa matseicandaⁿ chiuu t'maⁿ ljeii'ñeeⁿ oo aa tyootseicandaⁿ juuna'. ²⁹ Ndo' Ty'oqots'om je', ¿aa ñequiicheⁿ m'aaⁿñê cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ judíos? ¿Aa nchii mati ñequio nn'aⁿ na nchii judíos? Mayuu' na ljo'. ³⁰ Ee ñecwii Ty'oqots'om m'aaⁿ na juu matsaⁿ nn'aⁿ na tjaa jnaⁿ cwii cola'xmaⁿ ee na cwila'yuy'ya n'omna ñ'eⁿ Jesucristo. Ticwjaa'ñê cwenta aa jndaⁿ tuii 'naaⁿ tjaaⁿ ts'aⁿ oo aa tyooluii. ³¹ Quia jo', ¿aa nc'e na cwila'yuy'ya n'ooⁿya ñ'eⁿ Jesucristo jo' chii mach'een' na tjaa yuu cwil'ue ljeii na tqueⁿ Moisés? Mei'chjoo nchii jo', ee mañequio na cwila'yuy'ya cwii n'ooⁿya ñ'eⁿ Jesucristo cwitjei'yuu'ndyo na l'ue ljeii'ñeeⁿ.

4

Ñ'oom cantyja 'naaⁿ Abraham

¹ Ndo' na luaa' waa, ¿cwaaⁿ cwii nnom na jndaⁿ tue'ntyjo s'aa weloo welooya Abraham cantyja 'naaⁿ ñ'oomwaa'? ² Ee xeⁿ mayuu' tqueⁿ Ty'oqots'om jom na tjaa jnaⁿ cwicatseixmaaⁿ cwe' ee cwii nnom na s'aaⁿ, ndaaⁿ nntseis'añe cheⁿnqueⁿ, saaⁿ nchii cantyja 'naaⁿ Ty'oqots'om na nluii na ljo'. ³ Ee ¿ljo' matso ljeii 'naaⁿ Ty'oqots'om cantyja 'naaⁿa'? Matsona': "Tyotseyiyu'ya ts'om Abraham ñequio Ty'oqots'om, ndo' na s'aaⁿ naljo', Ty'oqots'om tqueⁿ jom na tjaa jnaⁿ cwicatseixmaaⁿ." ⁴ Quia na mach'ee ts'aⁿ ts'iaaⁿ, s'om na nnjoml'uañê, nchii cwe' na macanaaⁿaⁿ jo', macoñoom ee jndaⁿ tantjoom. ⁵ Saaⁿ nchii cantyja ljo' na mach'ee ts'aⁿ, jo' chii maqueⁿ Ty'oqots'om juu na swiluiiñe na tjaa jnaⁿ tseixmaⁿ. Maqueeⁿ nn'aⁿjnaⁿ na tjaa jnaⁿ cwicalaxmaⁿna nc'e na cwilayu'ya n'omna ñ'eⁿ Cristo. ⁶ Nquii David, seineiⁿ cantyja 'naaⁿ ñ'oom'ñeeⁿ. Tsoom na t'maⁿ mañequiaana' na neiⁿ cwii ts'aⁿjnaⁿ quia maqueⁿ Ty'oqots'om jom na tjaa jnaⁿ tseixmaaⁿ, meiⁿ ticwjaa'ñê cwenta cantyja na mach'ee. ⁷ Tsoom: Jeeⁿ neiⁿ nn'aⁿ na cha'tso jnaaⁿ na jndaⁿ seit'maⁿ ts'om Ty'oqots'om, ndo' jndaⁿ seicanoom'm jooⁿa'.

⁸ Jeeⁿ neiⁿ ts'aⁿ na tajom catso Ty'oqots'om na chujnaⁿti nnoom.

⁹ Quia jo' juu na luaa' matsona' nnc'om ts'aⁿ na neiⁿeⁿ ¿aa cwe' tomti ncjoo nn'aⁿ judíos cwicandaaya jo' oo aa mati nt'omcheⁿ nn'aⁿ? Ee jndaⁿ l'uuya quia na seiyuy'ya ts'om Abraham ñ'eⁿ Ty'oqots'om, xjeⁿñeeⁿ tqueⁿ jom na tjaa jnaⁿ tseixmaaⁿ. ¹⁰ ¿Ljo' xjeⁿ tqueⁿ Ty'oqots'om jom na ljo'? ¿Aa quia jndaⁿ na s'aañe cheⁿnqueⁿ 'naaⁿ na seicatooⁿoⁿ na cwil'aa jaa nn'aⁿ judíos ndaaya na naⁿnom, oo aa xjeⁿ na tyooch'eeⁿ na ljo'? Tuii na ljo' xjeⁿ na tyooch'eeⁿ

'naaⁿñeeⁿ. ¹¹ Jndanquia chii sa'ntjom Ty'oots'om jom na cats'aañe cheⁿnqueⁿ 'naaⁿ tjaaⁿ'aⁿ. Juu 'naaⁿñeeⁿ ma'moⁿ'naⁿ na jndaⁿ tqueⁿ Ty'oots'om jom na tjaaⁿ jnaⁿ tseixmaaⁿ joⁿ nomⁿ nc'eⁿ na matseyiuⁿ'ya ts'oom ñ'eⁿñe. Quia ljo'cheⁿ tso Ty'oots'om nnoom na nntseixmaaⁿ tsotye cha'tsondye nn'aⁿ na cwilayuⁿ ñ'eⁿñe meiiⁿ ticaluii 'naaⁿ jooⁿa. Ndo' nc'eⁿ na cwila'yuyⁿ'ya n'omna ñ'eⁿñe, joⁿ na maqueⁿ jooⁿa na ticala'xmaⁿ'na jnaⁿ. ¹² Mayuuⁿ cwiluiiñe Abraham tsotye nn'aⁿ na jndaⁿ tuii 'naaⁿ ntjaaⁿ'na, saⁿ nchii macandⁿ cwiluiiñe na ljoⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ na jndaⁿ tuii 'naaⁿ ntjaaⁿ' xeⁿ nchii mati ndaaⁿ nn'aⁿ na majoⁿ'ti cwila'yuyⁿ'ya n'omna ñ'eⁿ Ty'oots'om cha'xjeⁿ na s'aaⁿ cwitjoⁿocheⁿ na s'aaⁿ 'naaⁿ nqueⁿ.

Seicandaaⁿñe Ty'oots'om ñ'oom'm nnon Abraham nc'e na tyotseyiyuⁿ'ya ts'om ñ'eⁿñe

¹³ Ee nnom Abraham ñequio tsjaaⁿ 'naaⁿ'aⁿ na jndyowicantyjooⁿ tso Ty'oots'om ñ'oom na nnts'aaⁿ na ndaana tsjoomnancue. Nchii cweⁿ nc'eⁿ na seicandaaⁿñe Abraham ljeii na matsaⁿ'ntjomnaⁿ, joⁿ na tso Ty'oots'om na nnts'aaⁿ na ljoⁿ, saⁿ nc'eⁿ seiyuⁿ'ya ts'om ñ'eⁿñe, joⁿ na tqueⁿ jom na tjaaⁿ jnaⁿ tseixmaaⁿ. ¹⁴ Ee xeⁿ na mayuuⁿ na jooⁿ nn'aⁿ na cwila'candⁿ ljeii na tquiaa Ty'oots'om nnom Moisés ndaana tsjoomnancue, quia joⁿ cweⁿ ts'iaaⁿ'ndyo na cwila'yuyⁿ'ya n'omna, ndoⁿ mati juu ñ'oom na tsoom nnom Abraham na nnts'aaⁿ jndaⁿ tyuuiⁿ'naⁿ. ¹⁵ Ee ljeii na tquiaa Ty'oots'om nnom Moisés, matsejndaaⁿ'ñenaⁿ na nnt'ueeⁿ nn'aⁿ. Macandⁿ xeⁿ ticuaa ljeiiⁿñeeⁿ ndaaⁿ, quia joⁿ xocatsonaⁿ na cwila'tjoⁿondyena nnomnaⁿ.

¹⁶ Joⁿ chii ñ'oom na tjuⁿ Ty'oots'om nacjoom'm na nnts'aaⁿ ñequio Abraham waanaⁿ joⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ 'naaⁿ'aⁿ na jndyowicantyjooⁿ. Ñ'oom na tsoom na nnts'aaⁿ na ljoⁿ, cwiluiiñenaⁿ cwii naya na cwe'yⁿ jnaaⁿ'aⁿ ee na seiyuⁿ'ya ts'oom ñ'eⁿñe. Joⁿ chii ñ'oomⁿñeeⁿ nchii macandⁿ cwentaa nn'aⁿ na cwi'oontyjoⁿ chiuu matsaⁿ'ntjom ljeii, xeⁿ nchii mati cwentaa cha'tsondye nn'aⁿ na cwila'yuyⁿ'ya n'omna cha'xjeⁿ na tyotseyiuⁿ cwii ts'om jom. Luuaⁿ waa na maqueⁿ'naⁿ Abraham na cwiluiiñe tsotyaaⁿ na cha'tsondyo ¹⁷ joⁿ nnom Ty'oots'om na ñ'eⁿ seiyoom'm. Mañejuuti na mañequiaa na cwitandoⁿ'xco l'oo, ndoⁿ mach'ee na cuaa 'naⁿ na tijoom ñetuaa. Luuaⁿ matseicandaaⁿ'ñenaⁿ cha'xjeⁿ matso ñ'oom'm na teiljeii na matsonaⁿ: “Ja maquiⁿ'ya 'u na cwilui-indyⁿ' tsotye cha'tsondye nn'aⁿ.”

¹⁸ Ndoⁿ meiiⁿ na tjaaⁿ'naⁿ cwii nnom na m'moⁿ'naⁿ na juu ñ'oom na tso Ty'oots'om nnom Abraham na nnts'aaⁿ nntseicandaaⁿ'ñenaⁿ, saⁿ tyotseyi-oom'm ndoⁿ tyocantyjaaⁿ ts'oom na nluii cha'xjeⁿ na tso nnoom. Ndoⁿ na ljoⁿ tueⁿ'ntyjo na cwiluiiñe tsotye jndyendye nn'aⁿ cha'xjeⁿ ñ'oom na tso Ty'oots'om nnoom: “Maluaaⁿ nncueⁿ'ntyjo na jndye nncjaawicantyjooⁿ tsjaaⁿ 'naⁿ.” ¹⁹ Meiiⁿ na manndyooⁿ ndaaⁿ cwii sianto chuuⁿ Abraham, ndoⁿ ntyjeeⁿ na manndyooⁿ na nncwjena ñequio scoom'm Sara ndoⁿ jeeⁿ jndaⁿ tquiendyena na nnc'oomya ndana, saⁿ maxjeⁿ ticantycwii na tyotseyiyuⁿ'ya cwii ts'oom ñ'eⁿ Ty'oots'om. ²⁰ Ticats'aanaⁿ na we waa nnc'oom' ts'om Abraham meiiⁿ na n'ñeeⁿ na ntyjaaⁿ ts'oom ñ'oom na tso Ty'oots'om na nnts'aa. Yacheⁿ tyotseyiyuⁿ'ya ts'oom ndoⁿ tyocantyjaaⁿ ts'oom juu ndoⁿ tyotseit'maaⁿ'ñe juu, ²¹ ee majndaaⁿ'ya ntyjeeⁿ na Ty'oots'om waa najndei na nntseicandaaⁿ'ñe ñ'oom'ndyoo. ²² Ndoⁿ nc'eⁿ na tyotseyiyuⁿ'ya ts'oom, joⁿ chii tqueⁿ Ty'oots'om jom na cwiluiiñe na tjaaⁿ jnaⁿ cwicatseixmaaⁿ.

²³ Ndoⁿ juu ñ'oom na teiljeii na tqueⁿ Ty'oots'om juu na tjaaⁿ jnaⁿ cwicatseixmaⁿ nc'eⁿ na tyotseyiyuⁿ'ya ts'om, nchii macandⁿ waanaⁿ cantyaⁿ 'naaⁿ Abraham. ²⁴ Mati teiljeinaⁿ cwentaa jaa. Ee na cwila'yuyⁿ'ya n'ooⁿ'ya ñ'eⁿ Ty'oots'om, joⁿ chii mati jaa maw'anaⁿ na tjaaⁿ jnaⁿ cwicola'xmaaⁿ'ya, ee na cwila'yuuⁿ'a ñ'eⁿ nqueⁿ na s'aaⁿ na tandoⁿ'xco Jesús jndaⁿ na tueⁿ, nquii na

cwiluiiñe na matsa'ntjom jaa, ²⁵ manquiti tsaⁿ na tquia nn'aⁿ cwenta na cue' cwentaa' jnaaⁿya ndo' na tquiaaⁿ na tando'xco cha nncwji'n'maaⁿñe jaa.

5

Tjaa jnaⁿ cwicola'xmaaⁿya

¹ Jo' chii nc'e na jnda tqueⁿna' na cwiluiindyö nn'aⁿ na tjaa jnaⁿ cwicolaⁿxaaⁿya nc'e na cwila'yü'ya n'ooⁿya ñeⁿ Ty'oöts'om, jnda ljoya ts'om Ty'oöts'om ñeⁿndyö nc'e nquii Jesucristo na cwiluiiñe na matsa'ntjom jaa. ² Macantya 'naaⁿ jom, jo' na macwjaa'ñena' jaa naquii' nayawaañe na matseixmaⁿ Ty'oöts'om na cwicalui'n'maaⁿndye nn'aⁿ, na cwila'yü'ya n'om ñeⁿñe. Ndo' tyeⁿ m'aaⁿya naquii' ñ'oomwaa' ndo' mañequiaana' na jeeⁿ neiiⁿya, ee ntyjaa'ya n'ooⁿya na nla'jomndyö na matseit'maaⁿñena' Ty'oöts'om. ³ Ndo' nchii macanda jo', mati mañequiaana' na neiiⁿya naquii' nawi' na cwiitjooⁿya. Ee nquiuuya na joo nawi'ñeeⁿ oon'omna' jaa na c'ooⁿya na t'maⁿ n'ooⁿ. ⁴ Ndo' juu na m'aaⁿya na t'maⁿ n'ooⁿya mach'eena' na cwinaⁿndyö quia cwiwinooⁿya nawi', ndo' juu na cwinaⁿndyö mañequiaana' na tyeⁿ cwicantyaⁿ n'ooⁿya Ty'oöts'om. ⁵ Ndo' juu na cwicantyaⁿya n'ooⁿya Ty'oöts'om, tacats'aana' nquiuuya na cwe' ts'iaaⁿndyö jo', ee jnda seicattoo' Ty'oöts'om naquii' n'ooⁿya ñequio juu na candya' ts'oom jaa ee jnda tquiaaⁿ Espíritu Santo naquii' n'ooⁿya.

⁶ Juu xjeⁿ na ñet'ooⁿya na tjaa chiuuya na nl'aaya na nntjei'n'maaⁿndyö cheⁿncjoo, majuuto xjeⁿñeeⁿ tquiaaⁿñe Cristo na cueeⁿen cwentaa jaa nn'aⁿ na tia nn'aⁿndyö. ⁷ Jeeⁿ jndei'na' na ññequiaaⁿñe ts'aⁿ na cue' cwentaa' x'iaa' meiiⁿ cwiluiiñe tsaⁿñeeⁿ ts'aⁿ na mach'ee na maty'iomyana'. Saa nndaⁿ nnts'aana' na m'aaⁿ cwii ts'aⁿ na nljoya ts'om na cue' cwentaa' cwii ts'aⁿ na mayuu'cheⁿ ya ts'aⁿñe. ⁸ Saa Ty'oöts'om ma'mooⁿ na candya' ts'oom jaa, ee xjeⁿ na ndicwaⁿ cwiluiindyö nn'aⁿ jnaⁿ jñoom Cristo na cue' cwentaaya. ⁹ Je' je' na jnda tue' Cristo, jnda tqueⁿna' jaa na tjaa jnaⁿ cwicola'xmaaⁿya jo nnom Ty'oöts'om, jo' chii cantya 'naaⁿ Cristo, majndaa'ya na taxocat'uiina' jaa quia na nncu'xeⁿ Ty'oöts'om nn'aⁿ xuee na macanda. ¹⁰ Ee xeⁿ juu xjeⁿ na ñet'ooⁿ ndiaaⁿndyö ñeⁿ Ty'oöts'om tqueeⁿ jaa na cwiljoya ts'oom ñeⁿndyö nc'e na tue' Jnaaⁿ, majndei'tcheⁿ je' na nlui'n'maaⁿndyö nc'e na wanoom'm. ¹¹ Ndo' nchii macanda jo', xeⁿ nchii mati mañequiaana' na jeeⁿ neiiⁿya na matseitjoom'na' jaa ñeⁿ Ty'oöts'om nc'e Taya Jesucristo jo' na cwiljoya ts'om Ty'oöts'om ñeⁿndyö.

Xuii' cantya 'naaⁿ Adán ñequio Cristo

¹² Luaa waa cantya 'naaⁿ ñ'oomwaa'. Jnaaⁿ cwii ts'aⁿ, jo' na jndyoquiee' jnaⁿ tsjoomnancue ndo' jnaaⁿ jnaⁿñeeⁿ jo' na cwiwje nn'aⁿ ndo' na cwiwje nn'aⁿ, luaa' ty'oomna' cha'tsondye nn'aⁿ ee cha'tsondyena laxmaⁿna jnaⁿ.

¹³ Cwiitjoocheⁿ na nncuaa ljeii na matsa'ntjomna', maxjeⁿ cwila'tjooⁿndye nn'aⁿ jo nnom Ty'oöts'om, saa t'icatsoom na waa jnaaⁿ ts'aⁿ quia na tjaa'naⁿ ljeii na maqueⁿna' xjeⁿ. ¹⁴ Saa meiiⁿ na ljo', xjeⁿ na t'oomcheⁿ Adán hasta xjeⁿ na t'oom Moisés, maxjeⁿ tyowje nn'aⁿ na tyola'tjooⁿndyena meiiⁿ na nchii tyola'tjooⁿndyena nnom cwii ñ'oom na jnda sa'ntjom Ty'oöts'om, cha'xjeⁿ s'aa Adán, juu na cwiluiiñe cwii na matseijomna' nquii na quia nndyö.

¹⁵ Juu na seitjooñe Adán, meiⁿchjoo titseijomna' ñequio juu naya na mañequiaa Ty'oöts'om na cwito'ñooⁿya. Ee cwe' na seitjooñe cwii ts'aⁿ, jo' na cwiwje nn'aⁿ, saa juu naya na cwe'ya na mañequiaa Ty'oöts'om na cwito'ñooⁿ cantya 'naaⁿ ñecwii ts'aⁿ, majuu Jesucristo, juuna' jndati tseixmaⁿna' ndo' mañ'omna' jndyendye nn'aⁿ. ¹⁶ Juu na seitjooñe Adán, meiⁿchjoo ticatseijomna' ñequio na macwji'n'maaⁿñe Ty'oöts'om añmaaⁿya.

Ee cautyja 'naaⁿl jnaaⁿl ñecwii ts'aⁿ mat'uiiⁿtyeⁿna' cha'tsonⁿdye nn'aⁿ. Saaⁿ cautyja 'naaⁿl juu na macwji'n'maaⁿñe Ty'oⁿots'om nn'aⁿ, cwe'yⁿu matsaaⁿl'aⁿ nn'aⁿ na cwiluiindyena na tjaa jnaⁿ la'xmaⁿna jo nnoom meiiⁿ na jndye nnom jnda jla'tjoondyena. ¹⁷ Ee xeⁿ cautyja na seitjooⁿñe Adán, teijndaaⁿ na maxjeⁿ nncwje cha'tso nn'aⁿ, majndeitiicheⁿ naya na matseixmaⁿ Ty'oⁿots'om na cwe'yⁿu, maqueⁿna' nn'aⁿ na cwilaljo Jesucristo na tjaa jnaⁿ cwila'xmaⁿna jo nnom Ty'oⁿots'om. Cautyja 'naaⁿl juu jndyendye nn'aⁿ nluixcondyena.

¹⁸ Ee cha'xjeⁿ juu na seitjooⁿñe Adán seiⁿjndaa'ñena' na mat'uiiⁿna' cha'tsonⁿdye nn'aⁿ, maluaa' cautyja 'naaⁿl juu na seicandaa'ñe Jesucristo, maqueⁿna' jndye nn'aⁿ na cwiluiindyena nn'aⁿ na tjaa jnaⁿ la'xmaⁿ.

¹⁹ Ñe'ca'moⁿna' cwe' n'e na títseicandaa Adán jo nnom Ty'oⁿots'om jo' na s'aana' na cha'tsonⁿdye nn'aⁿ la'xmaⁿna jnaⁿ, maluaa' matseijomna' cautyja 'naaⁿl Cristo seicanaaⁿ jo nnom Ty'oⁿots'om, jo' na jndyendye nn'aⁿ maqueⁿ Ty'oⁿots'om na tjaa jnaⁿ cwicola'xmaⁿna jo nnoom.

²⁰ Saaⁿ quia na teitquioo' ljeii na tqeⁿ Moisés seicanto'tina' jnaaⁿ nn'aⁿ, ndo' jnda na tjawijndyeti jnaaⁿ nn'aⁿ, Ty'oⁿots'om seicwaljoo'tyeeⁿ na ya ts'aⁿñe ñequio nn'aⁿ. ²¹ Ndo' cha'xjeⁿ juu jnaⁿ waa najndeii na tseixmaⁿna' na cwje nn'aⁿ, malaa'ti' juu naya na matseixmaⁿ Ty'oⁿots'om na maqueⁿna' jaa na tjaa jnaⁿ la'xmaaⁿya waaticheⁿ najndeii na matseixmaⁿna' na ñequiaana' na ticantycwii na cwitandoo'a n'e nquii Jesucristo na cwiluiiñe na matsa'ntjoom jaa.

6

L'oo jaa cautyja 'naaⁿl jnaⁿ saq cwitandoo'a n'e Cristo

¹ ¿Quia jo' ¿chiiu n'l'uuyoo cautyja 'naaⁿl ñ'oommeiⁿ? ¿Aa tsal'aatyaaⁿ jnaⁿ cha na nnto'ñoⁿtyaaⁿ naya na matseixmaaⁿ? ² Tijoom jndaa. Ee juu ts'aⁿ na jnda tue' xocandaa nntsa'ntjomti natia jom. Ndo' jaa nn'aⁿ na cwila'yuu'a ñ'eⁿ Cristo cwiluiindyoo l'oo jo nnom jnaⁿ. Jo' chii ¿chiiu nluuiyuu na n'l'aatyaaⁿ natia? ³ ¿Aa ticala'noⁿ'yo' quia na teits'oomndyo, tjaa'ñena' jaa cautyja na tue' Cristo Jesús? ⁴ Ee quia na teits'oomndyo tjoom' tjacanty'iuu'ndyo ñequio Cristo jo' na tqeⁿna' na l'oo jaa, cha na nnts'aana' na la'xmaaⁿya nn'aⁿ na cwita'ndo'xco cha'xjeⁿ na tando'xco Cristo cautyja 'naaⁿl juu na t'maⁿ najndeii na matseixmaⁿ Tsotyaaⁿ Ty'oⁿots'om.

⁵ Ndo' xeⁿ seitjoom'na jaa ñ'eⁿñe cautyja na tueeⁿeⁿ, mati matseitjoom'na' jaa ñ'eⁿñe cautyja na tando'xcoom. ⁶ Manquiuyu jaa na ñe'jla'xmaaⁿya na tyol'aaya jnaⁿ, ty'ioomna' jo' ts'oom'naaⁿ ñ'eⁿ Cristo, cha juu na mach'eena' na cwila'tjoondyo nnom Ty'oⁿots'om, catyuii' najndeii na matseixmaⁿna' na nndyaandyoo na cwindya'ntjooⁿya nnom jnaⁿ cha'xjeⁿ mand'i'ntjomtyeⁿ cwii ts'aⁿ nnom ts'aⁿ na seiⁿjnda jom. ⁷ Ee ts'aⁿ na jnda tue' jnda jndyaañe na maqueⁿ jnaⁿ xjeⁿ jom. ⁸ Ndo' n'e na cwila'jomndyo ñ'eⁿ Cristo na tueeⁿeⁿ, mati cwila'yuu'a na nntandoo'a ñ'eⁿñe. ⁹ Ee manquiuyu na Cristo cwii ndii' na jnda tando'xcoom na tueeⁿeⁿ, tacuaa cwii xuee na nncue'nnaaⁿan ee juu na mach'ee na cwiwje nn'aⁿ tatjaa'na' ljo' cwiya nndaq nnts'aana' ñ'eⁿñe.

¹⁰ Quia na tue' Cristo, ñejom ndii' tueeⁿeⁿ cwentaa jnaaⁿ nn'aⁿ, meiⁿ tacaⁿna' na cue'nnaaⁿan. Ndo' je' na wanoom'm, wanoom'm cwentaa' Ty'oⁿots'om.

¹¹ Jo' chii mati 'o, c'oom'ya n'om'yo' na mayuu'cheⁿ na jnda tja'yo' cautyja 'naaⁿl jnaⁿ, ndo' na tando'yo' cautyja 'naaⁿl Ty'oⁿots'om ee na matseitjoom'na' 'o ñequio Cristo Jesús na cwiluiiñe na matsa'ntjoom jaa.

¹² Jo' chii tañequiandyoo na nna'jndeii jnaⁿ na nntsa'ntjomna' sei'yo' na cwiwje, na nlqueⁿna' xjeⁿ 'o na nla'candaa'ndyo' chiiu l'ue ts'omna'. ¹³ Meiⁿ tintio'yo' sei'yo' l'o jnaⁿ, na nleil'uena' cha'na l'ots'iaaⁿ na ñ'eⁿ nluui yuu na

ticaty'iomiana'. Je' je' quiandyo' che^{ncjo}'yo' l'o Ty'o^{ots}'om cha'xjeⁿ nn'aⁿ na tando'xco na tja, ndo' catio'yo' seii'yo' l'o^o na nleil'uena' cha'na l'ots'iaaⁿ na ñeⁿ nluui yuu na maty'iomiana'. ¹⁴ Ee ticatsona' na nlqueⁿ jnaⁿ xjeⁿ 'o, ee nchii m'aⁿ'yo' nacje 'naaⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés, 'o m'aⁿ'yo' nacje 'naaⁿ naya na matseixmaⁿ Ty'o^{ots}'om.

Matseijomna' jaa cha'cwijom ts'aⁿ na teijdañe

¹⁵ Quia jo' ¿chiiu nncuaa? ¿Aa nc'e na tic'o^o'nya xjeⁿ 'naaⁿ ljeii'ñeeⁿ, jo' chii nla'tjo^ondyotya^a nnom Ty'o^{ots}'om? ¿Aa nl'aa na ljo' nc'e na cwicandaaya naya na matseixmaaⁿ? Jeeⁿ tic'oom'na' jo'. ¹⁶ 'O manquiujndaa'ndyo' quia mañequiaañe ts'aⁿ na nndi'ntjomtyeeⁿ nnom cwiicheⁿ na nntseicana^a ljo' na matsa'ntjom, cwiluiñe tsaⁿ'ñeeⁿ ts'aⁿ na tyeⁿ mandi'ntjom nnom patrom 'naaⁿ ndo' jndei'na' na catseicana^a ljo' na matsa'ntjom tsaⁿ'ñeeⁿ. Jo' chii xeⁿ mandi'ntjom ts'aⁿ nnom jnaⁿ, wjaan'omna' juu na nntsuuñe, oo aa nntseicana^a nnom Ty'o^{ots}'om, na cantyja 'naaⁿ jo' nnc'oom cha'xjeⁿ na ma'moⁿ'na'. ¹⁷ Saa jeeⁿ ndya' quian'uaa' Ty'o^{ots}'om, na 'o meiiⁿ na tyeⁿ ñejndye'ntjom'yo' nnom jnaⁿ, saa je' ñequio na xcwee'ya n'om'yo' cwila'ñ'oom'ndyo' ñ'oom na t'mo^o nn'aⁿ ndaa'yo' cantyja 'naaⁿ'aⁿ. ¹⁸ Ndo' je' na jnda seicandyaañe 'o nnom jnaⁿ, jo' chii cwiluiindy^o' nn'aⁿ na cwindye'ntjomtyeⁿ cantyja na maty'iomiana'. ¹⁹ Matseinaⁿ ñ'oommeiⁿ ndaa'yo' cha'xjeⁿ ñ'oom na cwila'neiⁿ nn'aⁿ nc'e 'o ticala'noⁿ'ya'yo' jona'. Quia jo' cha'xjeⁿ na jnda tquia'ñ'eⁿ'yo' seii'yo' na ñejndye'ntjom'tyeⁿ'yo' nnom jnaⁿ ñequio ndaa' cha'tso nnom natia, ndo' na ñel'a'yo' yuu na matso ljeii na matsa'ntjomna' na tal'a'yo', maluaa' je' quiandyo'ñ'eⁿ'yo' na nndye'ntjom'yo' cha'xjeⁿ na maty'iomiana' na cantyja 'naaⁿ jo' xcwe nc'om'yo' jo nnom Ty'o^{ots}'om.

²⁰ Xjeⁿ na ñejndye'ntjom'tyeⁿ'yo' nnom jnaⁿ, tic'oom' n'om'yo' na nl'a'yo' yuu na ya. ²¹ Ndo' na luaa' tyol'a'yo', ¿yuu waa na teijndeina' 'o? Je' cantyja na nmeiiⁿ ñel'a'yo', yacheⁿ mach'ena' jnaaⁿ'yo', ee jona' 'oochona' 'o na nntsuundy^o'. ²² Saa je' je' jnda jndyaandyo' na ñejndye'ntjom'tyeⁿ'yo' nnom jnaⁿ, ndo' jnda saaqueie'ndyo' na cwindye'ntjom'tyeⁿ'yo' nnom Ty'o^{ots}'om, ndo' cantyja 'naaⁿ jo' waa naya 'naⁿ'yo' na maque'lju'na' 'o jo nnoom, ndo' na nnto'ñoom'yo' na ticantycwii na nntando'yo'. ²³ Ee nquii jnaⁿ matiom'l'uana' jaa na cwiwjaaya, saa naya na cwicandaaya nnom Ty'o^{ots}'om mañequiaana' na ticantycwii na cwita'ndo'a nc'e Jesucristo na cwiluiñe na matsa'ntjom jaa.

7

Matseijomna' jaa cha'cwijom ts'aⁿ na jnda toco

¹ 'O nn'aⁿya na cwila'yu'yo' ñ'eⁿ Cristo, manqui'yo' chiiu waa na matsa'ntjom ljeii na tquiaa Ty'o^{ots}'om nnom Moisés, na juu ljeii'ñeeⁿ taxoqueⁿtina' xjeⁿ ts'aⁿ na jnda tue'. ² Ee matseijomna' cha'xjeⁿ cwii yuscu na jnda toco, matseityeⁿ ljeii jom ñequio saaⁿ'aⁿ yocheⁿ na wando'. Saa xeⁿ nncue' quia jo' cwindyaañe l'o ljeii 'naaⁿ. ³ Jo' chii xeⁿ ndicwaⁿ wando' saaⁿ'aⁿ ndo' nnc'o^o' ndyoo cwiicheⁿ tsaⁿ's'a quia jo' matsona' na jom yuscu na cwe' m'aaⁿ'ya ñ'eⁿ tsaⁿ's'a'ñeeⁿ. Saa xeⁿ na jnda tue' saaⁿ'aⁿ quia jo' wanaaⁿ na nncoconnaaⁿ'aⁿ ndo' xocatsona' na cwe' m'aaⁿ'yaaⁿ ñ'eⁿ tsaⁿ'ñeeⁿ.

⁴ Jo' chii 'o nn'aⁿya na cwila'yu'yo', mati 'o cwiluiindy^o' l'oo cantyja 'naaⁿ ljeii na matsa'ntjomna' na tqeⁿ Moisés nc'e ts'oom'naaⁿ ty'ioom nn'aⁿ Cristo, cha na nnda^a nla'xmaⁿ'yo' cwenta^a cwiicheⁿ, manqueⁿ na wando'xcoom jnda na tueeⁿ'eⁿ. Maluaa' waa cha nnda^a nleil'uee'ñe 'o. ⁵ Ee quia na

ñet'oo'ya xje' 'naa' na teincoondyo na nn'a' jna' jaa, ljeii'ñee' tyotseil-cwii'ñena' ndaaya na cwil'aaya cha'tso nnom natia na quee' ts'om sei'a, jo' na tjachuuna' jaa na nntsuundyo. ⁶ Saa je' je' jnda tjaaya cantyja 'naa' ljeii na ñetque'na' xje' jaa, jo' chii je' mam'a'candyaandyo na ndya'ntjoo'ya nnom Ty'oots'om nc'e cwaitandoo'xcoo'ya na m'aa'ya nacje 'naa' Espíritu, tachii cantyja 'naa' ñ'oom tqeiee na ñesa'ntjom.

Jna' ñe'que'na' xje' 'naa'na' ja

⁷ Quia jo' çchuu nl'uuyoo'ya je' cantyja 'naa' ljeii na tqeue' Moisés, aa jna' matseixma'na'? Mei'chjoo nchii jo' ee xe' nchii juuna', xocatsei'no'na na ticatsa'ntjomna' na matseiquee' ts'oo' 'naa' cwiche' ts'a' hasta quia ljeiya na tso ljeii'ñee': "Tintseiquee' ts'om' 'naa' x'ia'". ⁸ Saa juu ljeii'ñee' teil'uee'ñe jna' na s'aana' na tyotseiquee'na' ts'oo' jndye nnom natia. Ee yuu na ticuaa ljeii'ñee' m'aa' ts'oo'ñe jna'. ⁹ Tyowaa xje' na ticaljeii chiuu matsa'ntjom ljeii na tqeue' Moisés, xje'ñee' t'icatsei'ndaa'na' ntyjiiya na ñeseitjoondyo nnomna', saa quia na sei'no'na chiuu matsa'ntjomna', quia jo' ljeiya na wando' jna', na wjaañ'oomna' ja na nntsuundyo. ¹⁰ Ndo' juu ljeii'ñee' na ts'iaa'na' na ñeiquiaana' na ndaya na ticantycwii na wando'a, teijndaa'yuu na nntsuundyo cantyja 'naa'na'. ¹¹ Ee juu jna' teil'uee'ñena' ljeii'ñee' na tquiu'nn'a'na' ja ndo' tqeue'na' na nntsuundyo.

¹² Jo' chii nquii ljeii'ñee' lju' cwiluii'ñena' cantyja 'naa'na', ndo' ñ'oom na matsa'ntjom cwiluii'ñena' na lju', mati xcwe ndo' jee' yana'. ¹³ Quia jo' çaa ñe'catsona' na ljeii na cwiluii'ñe na yana' tjañ'oomna' ja na nntsuundyo? Mei'chjoo nchii ljo'. Juu jna' na waana' quii' ts'oo', sei'ndaa'ñena' na nntsuundyo ndo' t'mo' jndaa'ñena' na jna' jo', juu jo' teil'uee'ñena' cwii na jee' ya ndo' laa'ti waa na juu ñ'oom na matsa'ntjomna' t'mo'na' na jee' tia tseixma' jna'.

¹⁴ Manquiuuya na tquiaa Espíritu ljeii na matsa'ntjomna'. Saa nc'e na ts'a' ja matseijomna' cantyja 'na'ya na cwiluiindyoo ts'a' na sei'nda jna', na tye' mand'i'ntjo'ya nnomna'. ¹⁵ Tileicats'i'no'na chiuu na matjo'ya na tileicats'aaya ljo' na ñe'cats'aa, yache' mats'aayoya majo'to ljo' na jee' jndoya. ¹⁶ Saa quia na mats'aa yuu na tiñe'cats'aa, matsei'no'na na jee' ya juu ljeii na matsa'ntjomna'. ¹⁷ Ndo' na ljo', ma'mo'na' na nchii nncjo mats'aa. Juu jna' na m'aa' naquii' ts'oo' mach'eena' na ljo'. ¹⁸ Ndo' ntyjiiya nc'e na ts'a' ja, tjaa'na' cwii na matseixma'ya na nts'aa yuu na ya. L'ue ts'oo' na nnts'aa yuu na ya saa leicandaā nnts'aa. ¹⁹ Juu na ya na ñe'cats'aa, ticats'aa jo', ñeiqui'che' natia na tiñe'cats'aa, juu jo' mats'aa. ²⁰ Quia jo' xe' juu na tiñe'cats'aa mats'aa, nchii manncotyā mats'aa jo'. Juu jna' na m'aa' quii' ts'oo', juuna' mach'eena' na ljo'.

²¹ Jo' chii luaa waa na maljeiya cantyja 'na'ya. Quia na matseijndo na nnts'aa yuu na ya na l'ue ts'oo', yache' maljeiya na m'aa' natia naquii' ts'oo'. ²² Ee nncjo jee' nei'ncoo' ntyjii ljeii 'naa' Ty'oots'om na tquiaa' nnom Moisés, ²³ saa maqua' cwenta naquii' sei'a m'aa' cwii na matseiweñe nacjoo' juu na m'aa' ts'oo' na ma'mo'na' na cats'aa, majuu jna' na matsa'ntjomna' sei'a, na maleiñ'oomna' ja prašo.

²⁴ Jee' ndya' nty'iaa'ndyo. ç'Ñee' nndaā nntseicandyaañe ja ñequio sei'a na wjaañ'oomna' ja na nntsuundyo? ²⁵ Jee' ndya' quian'l'uaa' Ty'oots'om na macanda jom ndaaā nncwji'n'maa'ñe ja nc'e Taya Jesucristo. Je' je' matsei'no'na na tseixma'ya na cju'ndyo cja jo nnom ljeii 'naa' Ty'oots'om na matsa'ntjomna'. Saa cantyja 'naa' na ts'a'na' ja ndicwa' m'aa'ya nacje 'naa' jna'.

8

C'oo'ya cha'xjeⁿ matsa'ntjom Espíritu cwiluiñe Ty'oots'om

¹ Jo chii jaa nn'aⁿ na cwilajomndyo ñequio Jesucristo, ticat'uii Ty'oots'om jaa cantyja 'naaⁿ jnaaⁿya. Luaa' waa nc'e na cwil'aaya yuu na l'ue ts'om Espíritu Santo, nchii yuu na l'ue n'ooⁿ ncjoo. ² Ee juu ljeii na matsa'ntjomna' cantyja 'naaⁿ Espíritu na mañequiaa na wando'a jo nnom Ty'oots'om nc'e na matseijomndyo ñequio Cristo Jesús, ljeii'ñeeⁿ jnda seicandyaañena' ja jo nnom ljeii na ma'moⁿna' na matseixmaⁿya jnaⁿ na cantyja 'naaⁿ jo' nntsuundyoy. ³ Ee ljeii na tqueⁿ Moisés, tícandaq nlqueⁿna' na tjaa jnaⁿ laxmaaⁿya ee tjaa'naⁿ najndeii na matseixmaⁿna' cha nla'candaqaya juuna' ee la'xmaaⁿya nn'aⁿ na cwila'tjoondye. Saa yuu na tícandaq nnts'aa juuna', nquii Ty'oots'om jnda s'aaⁿ. Ee jñoom Jnaaⁿ na ts'aⁿ cha'na jaa nmeiiⁿ, na juu nncue' cwentaa jnaaⁿya. Ndo' na ljo' seijndaa'ñe na cwintycwii najndeii na matseixmaⁿ jnaⁿ na c'oo'ya nacje 'naaⁿna'. ⁴ Luaa' s'aaⁿ cha nndaq nla'candaqaya ljo' na matsa'ntjom ljeii'ñeeⁿ. Ee jaa tac'o'ntyaqaya cantyja 'naaⁿ natia na cwila'queeⁿ n'oo'ya. Jaa cwitsaam'aaⁿya nacje 'naaⁿ na l'ue ts'om Espíritu Santo.

⁵ Nn'aⁿ na cwiñe'quiandy e na cwil'a yuu na l'ue ts'om seii macanda tomti jo' cwijoo' n'omna. Saa nn'aⁿ na cwil'a ljo' na l'ue ts'om Espíritu Santo macanda cwijoo' n'omna ljo' na l'ue ts'om Ty'oots'om. ⁶ Quia na macanda tomti nnc'oom' ts'om ts'aⁿ cantyja 'naaⁿ ljo' na l'ue ts'om seii'eⁿ, wjaañ'omna' jom na nntsuuñe. Saa quia na nnc'oom' ts'om ts'aⁿ ljo' na l'ue ts'om Espíritu Santo wjaañ'oomna' jom na ticantycwii na nncwanoom'm ndo' tjaa ljo' chjoo' ts'om. ⁷ Saa nn'aⁿ na cwiñequiandy e cantyja 'naaⁿ jnaⁿ, m'a'wjeena nacjoo' Ty'oots'om, ee tiñe'catue'ndyecjena jo nnom ljeii na matsa'ntjomna', meiⁿ xondaq n'ana. ⁸ Jo' chii nn'aⁿ na 'oom'aⁿ cantyja 'naaⁿ jnaⁿ, xocandaq n'ana yuu na cjaawee' ntyjii Ty'oots'om.

⁹ Saa 'o tac'om'yo' cantyja 'naaⁿ na teincoondyo' na nn'aⁿ, 'o tsaam'aⁿyo' nacje 'naaⁿ Espíritu na cwiluiñe Ty'oots'om, xeⁿ na mayuu'cheⁿ Espíritu na cwiluiñe m'aa'ñe naquii' n'om'yo'. Ts'aⁿ na ticatseixmaⁿ Espíritu na cwiluiñe Cristo tyooluiñe cwentaaⁿa'. ¹⁰ Ndo' xeⁿ Cristo wanoom'm naquii' n'om'yo' meiiⁿ na mayuu' seii'yo' m'a'l'oondyena' nc'e jnaⁿ, nquii espíritu na la'xmaⁿyo' m'aaⁿ na wando' ee jnda seicandyaañe Ty'oots'om 'o cantyja 'naaⁿ jnaⁿyo'. ¹¹ Ndo' xeⁿ Ty'oots'om na tquiaaⁿ na tando'xco Cristo m'aaⁿ Espíritu na cwiluiñe naquii' n'om'yo', majom ñequiaaⁿ na nnta'ndo'nda' seii'yo' ñequio mañejuuti Espíritu na cwiluiñe m'aa'ñe naquii' n'om'yo'.

¹² Jo' chii 'o nn'aⁿya na cwila'yu'yo', waa cwii na jeeⁿ matsona' na cal'aaya, saa nchii n'l'aya yuu na l'ue n'ooⁿ ncjoo. ¹³ Ee xeⁿ na cwiñequiandyoy joo na teincoondyo' ñequio seii'yo' nntsuundyoy, saa xeⁿ ñequio Espíritu Santo cwil'a'yo' na joo na teincoondyo' ñequio seii'yo' cwjena', quia jo' nlui'n'maaⁿndyo'.

¹⁴ Cha'tsondey nn'aⁿ na 'oontyjo ljo' na ma'moⁿ Espíritu na cwiluiñe Ty'oots'om, na'ñeeⁿ cwiluiindyena ntseinaaⁿ. ¹⁵ 'O nchii to'ñoom'yo' cwii espíritu na nnts'aayuuna' nquiu'yo' na ndicwaⁿ la'xmaⁿyo' moso ndaq joo na l'ue n'om seii'yo', na jo' jo' cwiicheⁿ cwiindii' nnc'om'yo' na nquia'yo' na nnt'uii Ty'oots'om 'o. 'O jnda to'ñoom'yo' Espíritu Santo na macjwaa'ñe 'o na cwiluiindyoy ntseinaaⁿ. Jom mach'eeⁿ na cwil'uuya: "Ta Tsotyaaⁿya." ¹⁶ Manquiti Espíritu Santo macwji'yuu'ñe nnom espíritu na laxmaaⁿya na matsoom na cwiluiindyoy ntseinda Ty'oots'om. ¹⁷ Ndo' na cwiluiindyoy ntseinaaⁿ, mati la'xmaaⁿya na ndaaya cha'tso na jnda seijndaa'ñe na ndaa nn'aⁿ na cwiluiindyoy ntseinaaⁿ, mañejuuti na ndaa' Cristo, mati jo'

nndaaya xeⁿ cwilajomndyo nawi' na tjatjoom cha ndanquia nlajomndyo na cwiluiit'maⁿñê.

¹⁸ Ee ntyjiiyaya na nawi' na tsatjooⁿya je', meiⁿchjoo xocatseijomna' ñequio na nntseit'maaⁿñena' jaa xuee na macandã. ¹⁹ Cha'tso na tqueⁿ Ty'oots'om ñequio na ntyjaa' n'omna meiⁿndooⁿnty'iaandy xuee quia na m'mooⁿ 'ñeeⁿ joo cwiluindy na nntseinaaⁿ. ²⁰ Ee cha'tso na tqueⁿ Ty'oots'om tei'ndaa'na' saaⁿ nchii tjoomna' na luaa' ee na l'ue n'om nquieena', tjoomna' na ljo' ee luaa' l'ue ts'oom. Saaⁿ maxjeⁿ ntyjaa'ya n'omna' na nncueⁿntyjoⁿ cwii xuee na nlco'yannanda'na', ²¹ na nncueⁿntyjoⁿ xjeⁿ na nndyaandy joona' na tyeⁿ m'aⁿna' nacje 'naaⁿ na cwiwi'ndaa'na' ndo' cwiwjena', cha nla'jomndye joona' ñequio juu na cwindyaandy ntseinaaⁿ, cwii na jeeⁿ ndya' jnda tseixmaⁿna'. ²² Manquiuuya na cha'tso na tqueⁿ Ty'oots'om hasta xjeⁿ je'cheⁿ jeeⁿ cwiwcweena' nawi' cwiitjoom joona' cha'xjeⁿ maquuina' yuscu na matseincuii. ²³ Ndo' nchii macandã joo na tqueeⁿ cwiitjoomna' na wi', mati jaa na jnda to'ñooⁿya Espiritu Santo, cwii na cwe' tyuaa'ya na xeⁿ jnda nnto'ñooⁿñ'aaⁿ na jnda seijndaa'ñê na nndaaya, jaa t'maⁿ wi' cwiitjooⁿya yocheⁿ na cwimeⁿndooⁿa na nncwjaa'ñe Ty'oots'om jaa na cwiluindy ntseinaaⁿ, cha na nndaã nndyaandy sei'ia. ²⁴ Nc'e na luaa' waa na cwicanty-jaa' n'ooⁿya, jo' chii na cwilui'n'maaⁿndyo, saaⁿ quia jnda nty'iaa' ts'aⁿ cwii na macantyjaa' ts'oom, tacatsona' na ntyjaa'ti ts'oom ee cwii na mamanty'iaa' ts'aⁿ, ticatsona' na ntyjaa'ti ts'oom. ²⁵ Saaⁿ xeⁿ ljo' na meiⁿndooⁿa na nnty'iaaya ndicwaⁿ tyoonty'iaaya jo', macaⁿna' na c'oⁿt'maaⁿndyo n'ooⁿya yocheⁿ na meiⁿndooⁿa juuna'.

²⁶ Maluaa' mach'ee Espiritu, mateijneiⁿ jaa yuu na tixcwe cwil'uuya. Ee jaa ti'naaⁿya nlanaaⁿya nnom Ty'oots'om cha'xjeⁿ na macaⁿna', jo' chii manquiti Espiritu Santo matseity'ooñê nnom Ty'oots'om ñequio na cwicom ts'oom cwentaaⁿya ñequio ñ'oom na tileicatso ts'aⁿ. ²⁷ Ndo' Ty'oots'om tcuu mal'ueeⁿ chiuu waa naquii' ts'om ts'aⁿ, jo' chii ntyjeeⁿ ñ'oom na matseity'ooñê Espiritu nnom cwentaaⁿna' na cwiluindy cwentaaⁿaⁿ, ee juu matseity'ooñê cha'xjeⁿ na l'ue ts'oom.

Nndaã nnaⁿñe ts'aⁿ nc'e Jesucristo

²⁸ Ee manquiuuya nn'aⁿ na jnda nquiu Ty'oots'om, cha'tso nnom na cwiwi'nomna cwitei'jndeiina' joona, nquiee nn'aⁿ na maqueeⁿñê cha'xjeⁿ na l'ue ts'om nqueⁿ. ²⁹ Ty'oots'om ntyjeeⁿ cwaaⁿ nn'aⁿ nla'xmaⁿ cwentaaⁿaⁿ cwiitjoocheⁿ na nluindyena. Ndo' teiyu tqueeⁿ na catseijomna' joona cha'xjeⁿ na Jnaaⁿ Jesucristo cha na juu nluitquieñe quii'ntaaⁿ cha'tsondye ntseinaaⁿ. ³⁰ Ndo' nn'aⁿ na tqueeⁿ na cwiluindy cwentaaⁿaⁿ, maqueeⁿñê joona. Ndo' joo nn'aⁿ na maqueeⁿñê, maqueeⁿ joona na tjaa jnaⁿ cwicola'xmaⁿna, ndo' na tjaa jnaⁿ cwicola'xmaⁿna, ññequiaaⁿ na nluui't'maⁿndyena ñ'eⁿñê.

³¹ Quia jo' ljo' cwii ya nl'uuya cantyja 'naaⁿ ñ'oommeiⁿ? Xeⁿ Ty'oots'om m'aaⁿ cantyja 'naaⁿya, ¿ñeeⁿ nleichuu xjeⁿ 'naaⁿ jaa? ³² Ee Ty'oots'om t'icwañom'm Jnaaⁿ, tquiaaⁿ na tue' juu cwentaaⁿya. Ndo' na luaa' s'aaⁿ, ma'moⁿna' na mati ññequiaaⁿ na nnto'ñooⁿya cha'tso nnom na macaⁿna' jaa cha'xjeⁿ mañequiaaⁿ na tseixmaⁿ Jnaaⁿ. ³³ ¿Ñeeⁿ juu nndaã nncju' jna' cjoⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ? Tjaa 'ñeeⁿ juu ee manquityeeⁿ jnda tqueeⁿ jaa na tjaa jnaⁿ cwicola'xmaaⁿya jo nnoom. ³⁴ Ndo' na ljo' ¿ñeeⁿ joo nntueeⁿ jnaⁿ nacjoona? ¿Aa nnts'aa Cristo? Xocats'aaⁿ ee nqueⁿ tquiaañê na tueeⁿeⁿ cwentaaⁿya ndo' tando'xcoom jnda na tueeⁿeⁿ. Je' wacatyeeⁿ ntyjaa' ts'o Ty'oots'om ntyjaya na macaaⁿ ñ'oom 'naaⁿya nnom. ³⁵ ¿Aa waa

cwii nnom nawi' na nndaꝯ nnts'aana' na nntseitsaa'ñena' na Cristo m'aa' na candya' ts'oom jaa? Naw' na cwiťjoo'ya, ꝯaa nndaꝯ nnts'aana' oo na cwintyo nn'a' jaa nc'e na m'aa'ya cantyja 'naa'a', ndo' na matsei'tjoona' na nlcwaa'a, oo na matsei'tjoona' liaaya? Oo, ꝯcwii nnom na jee' teincuu' na cwiťjoo'ya oo na cwila'jndaa'ndye nn'a' na nla'cwjeena jaa? Maxje' tjaa'na' mei'cwii nnom na nndaꝯ nntseitsaa'ñena' na m'aa' Cristo na candya' ts'oom jaa. ³⁶ Ee ñ'oom na teiljeii' naquii' libro Salmos, matsona':

Nc'e na cwiluiindyô nn'a' cwenta', jo' chii meincha' xuee na ñe'cala'cwjee nn'a' jâ.

Cwil'ana ñ'e'ndyô cha'na cwiťjoom canma' na jnda' teijndaa' na nncwje.

³⁷ Saa' meii' na luaa' waa cantyja 'naa' cha'tso nmei', waljoo'che' na tsanandyô nmei', nc'e Cristo m'aa' na candya' ts'oom jaa. ³⁸ Ee ntyjiiya tjaa mei'cwii na nndaꝯ nnto'na' jaa na m'aa' Ty'oots'om na candya' ts'oom jaa. Cantyja na cwiwjaꝯ, cantyja na cwiťandoo'a, mei' ángeles, mei' ljo' na t'ma' waa najnda, mei' nn'a' na t'ma' n'iaa' la'xma', mei' ljo'che' na matsecaty'uena' jaa na maje', ndo' mei' ljo' na wjaach'eena' jaa 'io cha, ³⁹ mei' ljo' na m'a' nandye, mei' ljo' na niom yuu na njoomti ts'om ndaaluee, mei' ljo' na s'aa Ty'oots'om. Mei'cwii na cha'tso nmei', xocandaꝯ nnto'na' jaa na t'moo' na m'aa' na candya' ts'oom jaa nc'e Cristo Jesús na cwiluiñê na catsa'ntjoom jaa.

9

Tjei'ñe Ty'oots'om nn'a' Israel na nla'xma'na cwenta'a'

¹ Ja Pablo, nc'e na matseyu'a ñ'e' Jesucristo, matseina'ya ñ'oom na mayuu', nchii cwe' cantu. Juu na m'aa' ts'oo', ma'mo' Espíritu Santo na mayuu' jo'. ² Ee t'ma' waa na matseichjoo'na' ts'oo' ndo' matseindaa'na ntyjiiya cantyja 'naa' nn'a'ya nn'a' judíos na ti'ñe'calayu' ñ'e' Cristo, ³ ee cwiljoya ts'oo' meii' na cato'na' ja ñ'e' Cristo, ndo' meii' nncju'wi'na' aña'ya xe' na cantyja 'naa' jo' nnteijndeiina' nn'a'ya na mañe'cwii tsjaa' cwiluiindyô ñ'e'ndyena. ⁴ Jooná cwiluiindyena tsjaa' 'naa' nquii Israel na jndyowicantjoo'. Tjaa'ñe Ty'oots'om jona na ntseinaa'. Juu na tseixmaa' na caxueñê tyom'aa' quii'ntaa'na quia na tyocañ'ee' ñ'e'ndyena. Tquiaa' ljeii' nnom Moisés na matsa'ntjomna' chiuu nnc'omna. Seijndaa'ñê chiuu l'ue ts'oom na nla't'maa'ndyena jom naquii' wats'om, ndo' jndye nnom nt'omche' ñ'oom tsoom ndaꝯana na nnts'aa'. ⁵ Cwiluiindyena ndacantjyo welooya ndo' cantyja 'naa' tsjaa' 'naa' jona tuiñe Cristo na ts'a' jom, na cha'tso na cha'tso cantyja 'naa'a' cwiluiñê Ty'oots'om. Ñequii'che' na cala't'maa'ndye nn'a' jom. Amén.

⁶ Ndo' mei' nchii ñ'oom na tso Ty'oots'om ndaa' nn'a' Israel na nnts'aa', t'atsecandaꝯ'ñena'. Luaa' waa ee nn'a' na jndyowicantjoo' tsjaa' 'naa' nn'a' Israel, ticha'tsondyena na mayuu'che' cwiluiindyena nn'a' Israel.

⁷ Ee ticha'tsondye ntseindacantjyo Abraham mayuu'che' na cwiluiindyena ntseinaa', ee tso Ty'oots'om nnoom: "Ntseindacantjyo ti'jnda' Isaac, jona nncwjaꝯ'ñena' na nluindyena tsjaa' 'naa'." ⁸ Ñ'oommei' cwíñe'quiana' na caliuuya na nchii cwe' cantyja 'naa' tsjaa' na cwiluiindyena nn'a', jo' na macwjaꝯ'ñena' na cwiluiindyena ntseinda Ty'oots'om. Tomti cwiluiindyena ntseinaa' nc'e ñ'oom na tsoom ndaa' nn'a' Israel na nnts'aa'. ⁹ Ee tso Ty'oots'om nnom Abraham chiuu na nnts'aa', luaa' matsona': "Tiempomiei' ndyoonnda'a na m'a'yo', ndo' nquii' scu' Sara nnleñ'oom cwii tyochjoo'nda'yo'."

10 Ndo' nchii macandā luaa' waa na ma'moⁿ'na' chiuu na maqueⁿ Ty'o^ots'om nn'aⁿ na ntseinaaⁿ. Ee we ntseinda Rebeca ñecwii tsotyena majuu Isaac na cwiluiñe welooya. 11-13 Ee cwitzoocheⁿ na nluindyeyen cwyee'ñeeⁿ, meiⁿ na l'ana na tis'a oo ljo' na ya, ndo' tso Ty'o^ots'om nnom Rebeca: "Juu tsaⁿ na nluuñejndyee nndi'ntjoom nnom tyjeeⁿ." Ñ'oomwaa' matseiljoyuna' ñequio ñ'oom'm na teiljeii na matsona': "T'ooⁿ'ya na wi' ts'ooⁿ'ya Jacob ndo' s'aaya na ticuee' ts'ooⁿ'ya Esaú." Luaa' ma'moⁿ'na' na Ty'o^ots'om wanaaⁿ na nncwjiñe nn'aⁿ na nluindyeyen cwentaaⁿ'aⁿ cha'xjeⁿ nqueⁿ na l'ue ts'oom, joo nn'aⁿ na macwaaⁿ na nluindyeyen cwentaaⁿ'aⁿ. Meiⁿ ticwjaa'ñe cwentaa' ljo' cwii nnom na cwil'ana. 14 Ndo' na luua' waa, ¿chiuu ya nl'uu? ¿Aa ticwixcwe ljo' mach'ee Ty'o^ots'om? Jeeⁿ tic'oom'na'. 15 Ee tsoom nnom Moisés: "Ñeeⁿ juu na matseitiuuya na nnteijndeiya maxjeⁿ nnteijndeiya tsaⁿ'ñeeⁿ, ndo' 'ñeeⁿ juu na matseitiuuya na nnc'ooⁿ'ya na wi' ts'ooⁿ'ya maxjeⁿ jo' nnts'aaya." 16 Jo' chii Ty'o^ots'om nchii macwjeeⁿ'eⁿ ts'aⁿ na nntseixmaⁿ cwentaaⁿ'aⁿ cwe' ee na l'ue ts'om nquii, oo cwe' nc'e na jeeⁿ matseijndeiⁿ ts'aⁿ na nncjaawee' ts'oom ñ'e'ñe. Jom macwjeeⁿ'eⁿ ts'aⁿ na nluuñe cwentaaⁿ'aⁿ ee na wi' ts'oom juu. 17 Ee naquii' ñ'oom'm na teiljeii matsona' chiuu tsoom nnom rey ndyuaa Egipto. Tsoom: "Ja tquiaya na cwiluiindyⁿ rey, cha cantyja 'naⁿ nleitquioo' na jndoya ndo' cha nn'aⁿ na cha'waa tsjoomnancue caliuna chiuu t'maⁿ tseixmaⁿ xueya." 18 Ndo' na luua' waa, 'ñeeⁿ juu na l'ue ts'oom na nnc'oom na wi' ts'oom maxjeⁿ jo' nnts'aaⁿ, ndo' 'ñeeⁿ juu na nnts'aaⁿ na nntseiquie' ts'om, maxjeⁿ jo' nluu. 19 Nndaq nnts'aana' na m'aaⁿ ts'aⁿ na nntso nqooⁿ: "Xeⁿ na luua' waa quia jo' ¿chiuu na matseincjoo'ñe Ty'o^ots'om ljo' cwil'a nn'aⁿ? Ee tjaa'na' ts'aⁿ nndaq nncjaa nacjoo' ljo' na l'ue ts'oom." 20 'U na cwe' ts'aⁿ 'u, ¿ljo' ts'iaaⁿ na ñe'catesincjoo'ndyu' nacjoo' Ty'o^ots'om? ¿Aa maty'iomna' na xuaa na tuui ñ'eⁿ ts'ocachu nntsona' nnom ts'aⁿ na s'aa juuna': "¿Chiuu ts'iaaⁿ na luua' sa' ja?" 21 Ee ts'aⁿ na mach'ee ts'iaaⁿ ñ'eⁿ ts'ocachu, nqueⁿ ntyjeeⁿ ljo' ts'iaaⁿ na ñe'cats'aaⁿ ñ'eⁿ joona'. Mañ'eⁿ ts'o'ñeeⁿ nnts'aaⁿ cwii xuaa na yaticheⁿ oo cwii na cwe' cwantindyo.

22 Ndo' nquii Ty'o^ots'om ¿ljo' mach'eena' xeⁿ seijndaa'ñe na m'mooⁿ na matseiw'eeⁿ nn'aⁿ na cwila'tjooⁿndyena nnoom, ndo' nnts'aaⁿ na nleitquioo' juu najndei na cwiluiñe? Jndyocaa xuee na tintycwii na mach'eeⁿ na wjaanoomñe ñequio nn'aⁿ na la'xmaⁿ na nnt'ueeⁿ joona nc'e na ticalcwe' n'omna jnaaⁿ, na la'xmaⁿ na nntsuundyena. 23 S'aaⁿ na luua' cha cantyja 'naa' jaa nleitquioo' na juu na cwiluiit'maⁿ'ñe, jeeⁿ t'maⁿ tseixmaⁿ'na', jaa na cwitzoocheⁿ na ncuua cha'tso, ty'oom na wi' ts'oom na seijndaa'ñe na nla'jomndyo na matseit'maaⁿ'ñena' jom. 24 Ty'o^ots'om tqueeⁿ'ñe jaa na la'xmaaⁿ cwentaaⁿ'aⁿ. Nt'omndyo jaa tjeii'ñe quii'ntaaⁿ nn'aⁿ judíos ndo' nt'om tjeii'ñe quii'ntaaⁿ nn'aⁿ gentiles. 25 Cha'xjeⁿ na matso ñ'oom naquii' libro na seiljeii Oseas:

Nn'aⁿ na nchii laxmaⁿ nn'aⁿya,

je' nntsjoq ndaana na mann'aⁿya joona.

Ndo' nn'aⁿ na ñet'om na tjaa 'ñeeⁿ wi' ts'om joo, je' la'xmaⁿ'na nn'aⁿ na wi' ts'ooⁿ'ya joona.

26 Matsoticheⁿ ljeii'ñeeⁿ:

“O na nchii cwiluiindyoy' nn'aⁿ tmaaⁿ' cwentaya”,

naⁿ'ñeeⁿ nntseicajndyu'na' na cwiluiindyena ntseinda Ty'o^ots'om na wando'.

27 Mati seineiⁿ Isaías cantyja 'naa' nn'aⁿ Israel, tsoom: “Nn'aⁿ na wjaaw-cantyjoo' nn'aⁿ Israel, meüⁿ na nleijndyenyena cha'na jndye tei' 'ndyoo

ndaaluee, saꝓ cwe' cwantindye joona nluin'maa'ndyena." ²⁸ Ndo' tjat-sotiche'na': "Ta Ty'oots'om maxje' nntseicandaa'ñê ñ'om ñ'om ñequio nn'a' n tsjoomnancue, na nncu'xee' joona cha'xje' na matsona' ndo' jndei m'aa' na nnts'aa' na ljo'."

²⁹ Cha'xje' na jndꝓ tso Isaiás:

Nquii Ty'oots'om na matsꝓ'ntjoom cañoom'luee, xe' nchii ñ'ee' cwantindyo tsjaa' jaa nn'a' judíos, maxje' jndꝓ ljoon'ndyo cha'xje' tjoom nn'a' tsjoom Sodoma ñ'e' Gomorra.

Luaa mañ'oomna' nn'a' judíos cantyja 'naa' ñ'oom naya

³⁰ ¿Chiuu nl'uuyoo je' cantyja 'naa' ñ'oommei'? Joo nn'a' na nchii judíos cwiluindyena tque' Ty'oots'om joona na tjaa jna' cwicola'xma'na, nc'e na cwila'yu'ya n'omna ñ'e'ñê. Ndo' majootona na nchii ñel'ueena na nluin'maa'ndyena. ³¹ Ndo' nn'a' Israel je', na tyoque'ndyena na nla'candaa'ndyena chiuu t'ma' ljeii na tque' Moisés cha que'na' joona na tjaa jna' la'xma'na, ticandaa' nla'candana juuna'. ³² ¿Ndo' chiuu na luaa' tjoomna? Luaa' tjoomna ee tyocantyyaa'ya n'omna na nluin'maa'ndyena nc'e na tyola'candaa'ndyena ljo' na matsꝓ'ntjom ljeii na tque' Moisés, ee nchii tyola'yu'ya n'omna ñ'e' Ty'oots'om. Ndo' nc'e naljo', jo' chii matseijoom'na' cantyja 'naa'na na jndꝓ tei'ty'uiina "Tsjo' na cwiwi'ty'uii nn'a'" ³³ ee waa ñ'oom cantyja 'naa'na' naquii' ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii na matsona':

Ja maquiꝓ'ya tsa' na nluiñe tsjo' na nquiee nn'a' tsjoom Sión nncwity'uiina cantyja 'naa'na', jom nluiñe tsjo'ty'a na cantyja 'naa'na' nntseiquiaana' nn'a', saꝓ ts'a' na nntseyiu' ñ'e'ñê, xocats'aana' ntyjee' ndoo' cwe' ts'iaa'ndyo na matseijoom'm.

10

¹ O nn'a'ya na cwila'yu'yo', maca'na' nnom Ty'oots'om na nluin'maa'ndye nn'a' Israel ndo' ntyjaa'ya ts'oo'ya na nluii na ljo'. ² Ee macwji'yuu'ndyo cantyja 'naa'na na cwijoo' n'omna na nluii't'ma'ñe Ty'oots'om cantyja 'naa'na. Saꝓ ticwixcwe na cwindye'ntjomna nnoom cha'xje' na l'ue ts'oom. ³ Ee ticala'no'na chiuu waa na maquee' nn'a' na tjaa jna' cwicola'xma' jo nnoom. Joona cwil'uee'ndye che'nquieena chiuu ya na nlque'na' joona na ljo'. Ticatuee'ndyecjena cha'xje' na seijndaa'ñê na maquee' nn'a' na tjaa jna' laxma' jo nnoom. ⁴ Ee juu ljeii na tquiaa Ty'oots'om nnom Moisés, cwinty-cwii najndei na matseixma'na' quia na matseyiu' ts'a' ñequio Cristo. Jo' chii ts'a' na matseyiu' ñ'e'ñê, maquee'na' tsa'ñee' na tjaa jna' cwiicatseixmaa'.

⁵ Ee cantyja 'naa' na nlque'na' ts'a' na tjaa jna' cwiicatseixma' jo nnom ljeii na matsꝓ'ntjomna', luaa seiljeii Moisés: "Juu ts'a' na matseicandꝓ ñ'oom na matsꝓ'ntjomna', maxje' c'oom nacje 'naa'na'." ⁶ Saꝓ juu ñ'oom cantyja 'naa' na nlque'na' ts'a' na tjaa jna' cwiicatseixma' nc'e na matseyiu'ya ts'om ñ'e'ñê, luaa matsona': "Tinc'oom' ts'om': ¿Ñee' nncjaawa cañoom'luee na juu ndyoñ'oom Cristo? ⁷ Oo mei' tintsu': 'Ñee' nncjaacue yuu na m'a' aña'na' l'oo' cha na nndyoñ'oomlcwe' jom. ⁸ ¿Ljo' matso ñ'oomwaa'?: 'Matsona': "Juu ñ'oom' Ty'oots'om candyoo' nacañom' waana', mati naquii' 'ndyo' ndo' naquii' ts'om'." Majuu ñ'oomwaa' na cwiñe'quiaayá na c'oom ts'a' na matseyiu'ya ts'oom ñ'e' Cristo. ⁹ Xe' na macwji'yuu'ndyu' na Jesús cwiluiniñe na matsꝓ'ntjoom 'u, ndo' ñequio na xcwee' ts'om' matseyiu' na tquiaa Ty'oots'om na tando'xcoom jndꝓ na tuee'e', quia jo'

nlui'n'maa'ndyu'. ¹⁰ Ee quia ñequio cha'waa ts'om ts'a'n matseyoom'm ñ'e'n Ty'oqots'om, jo' na maque'na' jom na tjaa jna' cwicatseixmaa'n. Ndo' ñequio ñom macwiji'yuu'ñe na cwilui'n'maa'ñe nc'e Jesucristo.

¹¹ Ee ñ'oom' Ty'oqots'om na teiljeii matsona': "Xocats'aana' na cwe' ts'iaa'ndyo na seiyu' ts'a' ñ'e'n Ty'oqots'om." ¹² Ee jo nnoom meii' nn'a'n judíos, oo meii' nt'omche' nn'a'n, jom ñecwii xje' ntyjee' ñ'e'ndye joona. Ee manquiti na cwiluiñe na matsa'ntjom, cwiluiñe na matsa'ntjoom cha'tso nn'a'n. Ndo' ndaa' cha'tsondye nn'a'n na cwilcwii'na xue'e'n, canda'ya mañequiaa' na maca'na' joona. ¹³ Cha'xje' tso ñ'oom' Ty'oqots'om na teiljeii: "Nlui'n'maa'ñe mei'cwi'ñee'che' ts'a' na malcwii' xuee' nquii na cwiluiñe na matsa'ntjom jaa." ¹⁴ Saa' ¿chiiu nl'ayoona na nlcwii'na jom na cwji'n'maa'ñe joona xe' na tyoola'yu'na ñ'e'ñe? ¿Ndo' chiiu nl'ayoona na nla'yu'na ñ'e'ñe xe' tyoondyena cantyja 'naa'na'? Ndo' ¿chiiu nl'ayoona na ndyena cantyja 'naa'na' xe' tjaa 'ñee' ñequiaa' ñ'oom'm ndaana? ¹⁵ Ndo' ¿chiiu nluiiyu na nnc'oonquia nn'a' ñ'oom'm ndaa' nt'omche' xe' na tjaa 'ñee' majñom na'ñee'? Cha'xje' matso ñ'oom'm na teiljeii: "Jee' nei'ncoo' quia cwiquie'cañom nn'a' na cwñequia ñ'oom naya."

¹⁶ Saa' ticha'tsondye nn'a' na cwindye ñ'oom' Ty'oqots'om cwilañ'oom'ndyena juuna'. Ma'mo'na' na ljo' ee tso Isaías: "Jee' 'u Ta, tijndye nn'a' cwila'yu' ñ'oom na cwñequiaayâ." ¹⁷ Jo' chii cwe' nc'e na mandii ts'a' ñ'oom cantyja 'naa' Cristo, jo' na mawee'na' na matseyu'ya ts'om ñ'e'n Ty'oqots'om.

¹⁸ Saa' mawax'a: ¿Aa nnts'aache'na' na tyoondye nn'a' Israel ñ'oom' Ty'oqots'om? Maxje' jnda' jndyena juuna', ee luaa' matso ñ'oom'm na teiljeii: Jnda' teinei' ñ'oom' Ty'oqots'om mei'yuu'che' na m'a' nn'a' tsjoomnancue, ee tcuu tcuu cwii cwii ndyuua' jnda' tja' ñ'oom'm.

¹⁹ Mawax'atya: ¿Aa ndya' nnts'aache'na' na nn'a' Israel ticala'no'na na luaa' nnts'aa' Ty'oqots'om? Maxje' jla'no'na ee Moisés najndyee' tsoom ñ'oom' ndyoo Ty'oqots'om:

Ja nnts'aaya na nla'xueena quia na nntseiñ'oom'ndyo nn'a' na nchii tsjaa' joona.

Ndo' nnts'aa na nla'líoo'ndyena cwe' jnaa' nc'e nn'a' na ticata'jnaa'na cantyja 'na'ya.

²⁰ Tícatseiwee ts'om Isaías quia na tsoom ñ'oom' ndyoo Ty'oqots'om:

Nn'a' na tical'uee ja joona jliuna ja.

Ndo' ndaa' nn'a' na ticala'x'e ja, seica'mo'ndyo ndaana.

²¹ Saa' cantyja 'naa' nn'a' Israel seinei' Isaías ñ'oom' ndyoo Ty'oqots'om: "Tyoo'cjomentyjaa' na matseiliuuya l'oo'ya ndaa'yo' na ñe'catejndeiya 'o. Saa' 'o jee' quie' n'om'yo' ndo' cwila'wendyo' nacjo'ya."

11

Nn'a' Israel na cwicalui'n'maa'ndye

¹ Ñ'oomwaa ñe'cwax'a, ¿aa jnda' tye'nquie' Ty'oqots'om nn'aa'na' nn'a' Israel? Tyooch'ee' na ljo', ee mati ja luaa'ñe cwii joona. Tuiindyoo na jndyowicantyjoo' tsjaa' 'naa' Abraham ñ'e' jndacantyjoom Benjamín.

² Xocats'aana' na cwii ndii' s'aa Ty'oqots'om na jnda' ntyjee' nn'a' Israel ndo' je' tal'uendyena ntyjee'. ¿Aa ticaliu'yo' ñ'oom'm na teiljeii na seinei' Elías xje' na matseinei' nnoom Ty'oqots'om na mañequiaa' jnaa' nc'iaa'na' nn'a' Israel? Tsoom: ³ "Jee' 'u Ta, jnda' jla'cwjeena nc'iaaya profetas ndo' jnda' jla'tyui'na ndio yuu na ñe'jla't'maa'ndye nn'a' 'u. Je' ñenco' cwima'ndiina',

ndo' mati ñe'cala'cueue'na ja.” ⁴ Saa t'o Ty'oots'om nnoom, tso: “Tiñencu' cwima'ndiina', ee m'a' ntquiee' mei' nn'a' na jnda tjeii'ndyo cwentaya na tyoota' cantye jo nnom ty'oq Baal.” ⁵ Ndo' majo'ti je', nc'e naya na matseixma' Ty'oots'om, ma'ndiina' cwii tmaa' chjoo na macwjii'ñe cwentaa'a'. ⁶ Ndo' xe' cantyja 'naa' naya na matseixma' Ty'oots'om, jo' na cwicalui'n'maa'ndyena, quia jo' nchii cwiluii na ljo' nc'e chiuu na cwil'a nquieena. Ee xe' naljo', juu naya na matseixmaa' na cwe' yu, tixocatseixma'na' naya.

⁷ Luua waa ñ'oomwaa'. Majndyendyeti nn'a' Israel t'icato'ñoomna naya na matseixma' Ty'oots'om na tyol'ueena, macandā nt'omndye joona na tjeii'ñe Ty'oots'om to'ñoomna jo'. Saa nt'omndye joona s'aana' na quie' n'omna. ⁸ Tjaa chiuu xuii' cha'na matso Isaías: “Na Ty'oots'om tquiaa' na tjoomna, s'aana' cha'na ts'a' na ñe'catsoo cha meii' na niom n'om ndaana saa titquioona, ndo' meii' na niom lua'quina saa cantyena ndo' luua' cwiitjoomna hasta xje' je'che'.” ⁹ Mati seinei' David cantyja 'naa'na, tsoom: Majoo nantquie na cwicwa'na catseicwaque'na' tei'nc'o' na nntseityuu'na' joona,

ndo' mañequio joona' cwi'ty'uiina
cha na catioomndyena natia na cwil'ana.

¹⁰ Cats'aana' ñ'e'ndyena cha'cwijom nn'a' na 'oowinchjaa' na tileicanty'iaa. Cats'aana' na ñequii'che' catseijomna' joona cha'cwijom ts'a' na jaa' xuu' na jnda'jom ntyjo wjaa.

Waa chiuu ya na nlui'n'maa'ndye nn'a' na nchii judíos

¹¹ Quia jo' ¿chiuu waa na cala'noq'na na luua' waa? ¿Aa ñe'catsona' na ticjaañjoom' l'a nn'a' judíos, jo' cha wjaachuuna' joona na nntsuundyena? Jee' nchii jo'. Nc'e na jla'tjoondyena na t'icala'yu'na ñ'e' Ty'oots'om, jo' chii tju'naa'ñeyuuna' na nlui'n'maa'ndye nt'omche' nn'a' na tachii judíos. Tuii na luua' cha mati catseiquee'na' n'omna na nla'xma'na cha'na nn'a' na cwiluiindy cwentaa' Ty'oots'om. ¹² Xe' juu na jla'tjoondye nn'a' judíos mañequiaana' na nlui'n'maa'ndye nn'a' tsjoomnancue ndo' juu na ticjaa-cañjoom' na l'ana seijndaa'ñena' na waa naya 'naa' nn'a' na nchii tsjaa' joona, quia jo' juu xje' na nnc'ooquie'nnda'na cantyja 'naa' Ty'oots'om, cwanti t'ma'ti naya nntseixma'na'.

¹³ Nc'e na maty'iom Ty'oots'om ts'iaa' ja jo ndaa' nn'a' tsjaa' na cwilui-indyo', macwjii'a cwentana na jee' jnda tseixma' juuna'. ¹⁴ Quee' ts'oo'nyaa na cats'aana' na ticjaa'wee' n'om nn'a'nyaa na ñe'cwii tsjaa' quio tuiindyo' na macandā 'o cwicalui'n'maa'ndyo' ndo' catseiquee'na' n'omna na mati joona cwjii'n'maa'ñe Ty'oots'om. ¹⁵ Ee xe' cantyja 'naa' na 'ndiina' nn'a' judíos, tju'naa'ñena' na joo nn'a' tsjoomnancue nljoaandyena jo nnom Ty'oots'om, c'oom' n'om'yo' chiuu nnts'aana' quia na jnda tju'na' na cwiluiindyennda'na cwentaa'a'. Na nluii na luua', nntseijomna' cantyja 'naa'na cha'cwijom ts'a' na wando'xco na jnda tue'. ¹⁶ Ee xe' juu tsquee'tyoo' na cwineii'ndyee cwiluiñena' na lju'na', ma'mo'na' na mati cha'waa tsquee'ñee' lju'na'. Ndo' mati nch'ioo' ts'oom, xe' maque' lju'na' joona', mati chatso l'o' ts'oom jnda tque'lju'na'. ¹⁷ Saa xe' nt'om l'o' ts'oom olivo xiom', jnda jndii'na' ndo' 'u je' na matseijomna' 'u cha'na ts'oom olivo jnda, jnda ñjoom'ndyu' quii'ntaa' l'o' ts'oom olivo xiom', ndo' na ljo' macwjaa'ñena' 'u cantyja 'naa' nch'ioo' ts'oom'ñee' ndo' ndaa' juuna' mañequiaana' na wjaanajndu'. ¹⁸ Saa tinc'oom' ts'om' na 'u cwiluii't'ma'ndyu'ti' nchiiti l'o' nquii ts'oom. Ee xe' na nnts'aana' na ljo' ntyji', cjaañjoom' ts'om' na nchii 'u cwiluiindyu' nch'ioo' ts'oom na mañequiaa' na jnda l'ona', nch'ioo'na' cwiñequia na jnda l'ona'.

19 Nnts'aacheⁿna' na nnts'u': "Mayuu' na ljo', sãã nc'e na jndii' l'õ ts'oom olivo'ñeeⁿ, jo' chii ñjoom'ndyõ ja." 20 Mayuu' na ljo'. Jndii'ñena' joona nc'e na ticala'yuy'a n'omna, ndo' 'u tyeⁿ meiⁿntyje' na matseyiyu'ya ts'om'. Jo' chii tintseis'andyu' ndo' tintseiscundyu', yati c'oom' na nquia'. 21 Ee xeⁿ tícatseit'maⁿ ts'om Ty'oots'om l'õ nquii ts'oom'ñeeⁿ, majndeiticheⁿ cwe' 'u. 22 Cantya'ia' chiiu t'maⁿ ts'om Ty'oots'om ndo' mati jeeⁿ ñecwii ñ'oom jom. Cantya na ñecwii ñ'oom jom, jo' na seiquiaana' na'ñeeⁿ. Sãã ñequiondyu' 'u yats'a'ñê. Que'ndyu' na nnts'a' yuu na l'ue ts'oom ee xeⁿ tjaa jo' mati 'u nntseiquioona'. 23 Mati nn'aⁿ judíos na tiñe'cala'yuy' ñ'eⁿ Jesucristo, xeⁿ nncue'tnyjo na nla'yuy'na ñ'e'ñê, nndaã nnts'aa Ty'oots'om na nntseicañjoom'nnaaⁿaⁿ joona, ee waa na jneiⁿ na nndaã nntseicañjoom'nnaaⁿaⁿ joona. 24 Ee 'u na nchii ts'aⁿ judío cwiluiindyuy', xeⁿ na matseijomna' 'u cha'na ts'oom olivo jndaã, sãã jndaã ñjoom'ndyu' ts'oom olivo xiom', meiiⁿ na tiquilui na ljo', majndeiticheⁿ cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ judíos, tijndeina' na ñjoom'ndyennda'na manquiti ts'oom olivo xiom' na la'xmaⁿna.

Na cwii macandã nluin'maa'ndye nn'aⁿ Israel

25 'O nn'aⁿya na cwila'yuy'yo', l'ue ts'õõ'ya na caliu'yo' ñ'oomwaa na wanty'iuu' waana', cha tints'aana' ndoo' nquii'yo' na jeeⁿ jndo' n'om'yo'. Nt'om nn'aⁿ judíos cwila'quie' n'omna cantyja 'naaⁿ Jesucristo hasta xjeⁿ na nntseicandaã'ñena' lojoo nn'aⁿ na cwila'yuy' ñ'eⁿ jom na nchii cwiluiindyena tsjaaⁿ nn'aⁿ judíos. 26 Quia na jndaã tuii nmeiⁿ, cha'tsondye nn'aⁿ judíos nluin'maa'ndyena cha'xjeⁿ na matso ñ'oom' Ty'oots'om na selljeii Isaiás: Naquii' tsjoom Sión nnaⁿ tsaⁿ na nntseicandyaañe nn'aⁿ ndo' nn'aⁿ na jndyowicantyyoo' tsjaaⁿ 'naaⁿ Jacob nquindyõ natia na la'xmaⁿna.

27 Quia na nntseicanduu'a jnaaⁿna quia jo' nntseicandaã'ñena' ñ'oom na t'maⁿtyaaⁿya ñ'eⁿndyena.

28 Nc'e ñ'oom naya na macwji'n'maa'ñe Ty'oots'om nn'aⁿ, jo' na m'aⁿntiaa'ndye nn'aⁿ judíos ñ'e'ñê, ndo' na luaa' s'aana', tju'naa'ñena' na cwitsaaquiee'ndyo' 'o. Sãã ndicwaⁿ m'aaⁿ na wi' ts'oom joona na tjeii'ñê weloona na nluindyewentaaⁿaⁿ. 29 Ee quia na jndaã tquiaa Ty'oots'om cwii nnom na macandaã' ts'aⁿ ndo' na maqueeⁿñê juu na nntseixmaⁿ cwentaaⁿaⁿ taxocatseichueeⁿ jo'. 30 Ee cha'xjeⁿ na ñet'om'yo' na ñe'la'quie' n'om'yo' nnom Ty'oots'om, je' mañ'oom na wi' ts'oom 'o, sãã je' je' nn'aⁿ judíos cwila'quie' n'omna nnoom. 31 Maluaa' matseijomna' cantyja 'naaⁿna. Je' cwila'quie' n'omna cha ndañquia nnc'oom Ty'oots'om na wi' ts'oom joona, cha'xjeⁿ je' m'aaⁿ na wi' ts'oom 'o. 32 Ee s'aa Ty'oots'om na cha'tsondyõ la'xmaaⁿya na tyoola'candaã'ndyõ jo nnoom, cha na cha'tsondyõ nnc'oom na wi' ts'oom.

33 Joo na maqueⁿna' Ty'oots'om na tyañe, jeeⁿ jnda laxmaⁿna', jeeⁿ jndo' ts'oom, cha'tso matsei'noõⁿõⁿ. Tjaa 'ñeeⁿ nntseinchu'tcuuñe chiiu matseijn-daa'ñê, tjaa 'ñeeⁿ nndaã nntsei'noõⁿ ljo' na mach'eeⁿ. 34 Cha'na teiljeii ñ'oom na tso Isaiás: "¿Ñeeⁿ cwii jaa nmeii'ñe nndaã nntseinoⁿ chiiu m'aaⁿ ts'om nqueⁿ na matsa'ntjoom? ¿Aa m'aaⁿ 'ñeeⁿ juu na jeeⁿcheⁿ jndo' ts'om cha na nndaã nntseijndo' ts'oom? 35 ¿'Ñeeⁿ teijndeiiindyee jom cha je' macaⁿna' na catseilcweeⁿ jo' nnom juu?" 36 Ee cha'tsoñ'eⁿ niom nc'e jom, ndo' tseixmaⁿñ'eeⁿ jo'. Jo' chii macandã jom caluiit'ma'ñê cha'waati xuee. Amén.

¹ Macwe' jo' 'o nn'a^{ny}a na cwila'y^u'yo', nc'e na m'aaⁿ Ty'o^ots'om na jeeⁿ wi' ts'oom jaa, macaⁿ'a ndaa'y^o' yocheⁿ na cwitsaam'aⁿ'ti'y^o' na nñequiandyo'ñ'eⁿ'yo' na nla'xmaⁿ'yo' cha'cwijom quioo' na cwila'cwjee nn'aⁿ judíos, cwii nnom na lju', na cjaawee' ts'oom. Na nl'a'y^o' na ljo' jeeⁿ xcwe nla't'maaⁿ'ndyo' jom. ² Tanc'om'yo' na mati 'o cwil'a'y^o' ljo' na cwinty'ia'y^o' na cwil'a nn'aⁿ tsjoomnancue, cala'chui'y^o' cantyja na cwila'tiuu'y^o' cha na luua' ntseixcona' cha'tso cantyja na cwitsaam'aⁿ'yo'. Ee na nl'a'y^o' naljo' nncue'ntyjo na nla'noⁿ'yo' chiuu waa na l'ue ts'om Ty'o^ots'om ñ'eⁿ'ndyo', na juu jo' tjacantyja naya tseixmaⁿ, ndo' cjaawee' ts'oom ndo' candaq' tseixmaⁿ'na.

³ Nc'e ts'iaaⁿ na jnda tquiaa Ty'o^ots'om na matseixmaⁿ'ya, jo' na matsjooya ndaa'y^o', meiⁿ'cwiindyo' 'o tincwinom' na nnc'oom' ts'om cantyja 'naaⁿ nquii cha'xjeⁿ na matsona' na nncwjeiiⁿ'eⁿ cwenta chiuu matseixmaaⁿ. Cwii ndo' cwiindyo' cwj'y^a cwenta cwanti na jnda tquiaa Ty'o^ots'om nnom na matseixmaⁿ na matseyu'y^a ts'om ñ'eⁿ'ñê. ⁴ Ts'aⁿ ñecwiñê saq jndye tjaacañjoom'ñê, ndo' cwii cwii joo na tjaacañjoom'ñê tiljo'y^u ts'iaaⁿ'na' ñ'eⁿ nc'iaana'. ⁵ Maluua' waa na matseijomna' jaa nn'aⁿ na cwila'y^u'u, meiiⁿ na jndyendo saq matseijoom'na' cantyja 'naaⁿ'ya na ñ'e'cwii sei' cwiluiindyo cantyja 'naaⁿ' Cristo. Ndo' ts'iaaⁿ na mañequiaa Ty'o^ots'om na cal'aaya cwentaaⁿ'aⁿ tjachuii'na' na cwii cwiindyo.

⁶ Ts'iaaⁿ na mañequiaa Ty'o^ots'om na cal'aaya, tiñecwii xjeⁿ joona'. Nqueⁿ matseijndaa'ñê cwaaⁿ ts'iaaⁿ nntseixmaⁿ cwii cwiindyo. Saq macaⁿ'na' na calacandaq'ndyo cwii cwii nnom ts'iaaⁿ na mañequiaaⁿ. Xeⁿ na jnda tquiaaⁿ na 'naaⁿ' ts'aⁿ na ndaaⁿ nntseiteincoo' ñ'oom'm ndaaⁿ nn'aⁿ, cwa catseicandaq'ñê tsaⁿ'ñeeⁿ juuna'. ⁷ Ndo' xeⁿ mañequiaaⁿ na macandaq' ts'aⁿ na candi'ntjom quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na cwila'y^u', cats'aa ts'iaaⁿ'ñeeⁿ ñequio na xcwee' ts'om. Ndo' juu ts'aⁿ na macandaq' na ma'moⁿ ndaaⁿ nc'iaa', queⁿ'ñê ts'iaaⁿ'ñeeⁿ. ⁸ Ts'aⁿ na macandaq' na mañequiaa na t'maⁿ n'om nn'aⁿ, ts'iaaⁿ'ñeeⁿ cats'aa. Ndo' juu ts'aⁿ na niom s'om l'o tintseintycwii' na nnteijndeiⁿ nc'iaa' 'naⁿ na matseit'joona' joona. Ts'aⁿ na 'naaⁿ' na nluuitquieñe cats'aa naljo' ñequio na mach'eeñe cwenta. Ndo' ts'aⁿ na mateijndeiⁿ nn'aⁿ na nty'iaandye cats'aa naljo' ñequio na neiiⁿ'.

Ñ'ooomeiiⁿ laxmaaⁿ'ya na calacandaq'ndyo

⁹ C'om'yo' na wi' n'om'yo' nc'iaa'y^o' ñequio na mayo'cheⁿ'yo', nchii cwe' cwil'a'y^u'yo'. Catseiqueeⁿ'na' n'om'yo' cha'tso yuu na ya, saq yuu na tia c'om'yo' na jndoo'yo'. ¹⁰ C'om'yo' na jnda nquiu'y^o' nc'iaa'y^o' cha'xjeⁿ ñ'eⁿ'nquii ts'aⁿ ntseinda 'o, ñequii'cheⁿ cal'a'y^o' na joona t'maⁿ'ti caluiindy, ñecuaa meiiⁿ 'o tjaa 'ñeeⁿ catseit'maaⁿ'ñe.

¹¹ Tila'nchqueeⁿ'ndyo' ts'iaaⁿ 'naaⁿ' Ty'o^ots'om na la'xmaⁿ'yo'. Cjoo' n'om'yo' na cwindye'ntjom'yo' nnom Jesucristo.

¹² C'om'yo' na neiⁿ'yo' cha'tso na matseijndaa'ñe Ty'o^ots'om na nñequiaaⁿ na nda'yo'. Quia maju'wi'na' 'o, c'om't'maaⁿ'ndyo' n'om'yo'. Ndo' ñequii'cheⁿ calaneiiⁿ'yo' nnoom.

¹³ Quia matseit'joona' 'naⁿ nn'aⁿ na maqueeⁿ cwentaaⁿ'aⁿ, quia'y^o' cantyja na cwileiñ'om'yo' na nnteijndeiina' naⁿ'ñeeⁿ. Catei'x'ee'y^o' nn'aⁿ na cwila'y^u' na cwe' cwiquieya na m'aⁿ'yo'.

¹⁴ Quia matseitaa' ts'om ts'aⁿ 'o, nchii mati nlcwe' 'o ñ'oom wi' cjoo' tsaⁿ'ñeeⁿ. 'O cata'y^o' na Ty'o^ots'om catio'naaⁿ'ñê juu.

¹⁵ Quia cwinty'ia'y^o' na neiiⁿ nc'iaa'y^o' na cwila'y^u', mati 'o c'om'yo' na neiⁿ'yo' ñ'eⁿ'ndyena. Saq quia cwitjoomna na matseichjoo'na' n'omna, mati 'o c'om'yo' na chjoo' n'om'yo' ñ'eⁿ'ndyena.

16 Tjoom' c'om'yo' ñ'eⁿ nc'iaa'yo'. Tinc'om'yo' na s'andyo' ndo' lcundy'o'. Catsañ'oomndyo' ñequio nn'aⁿ na nty'iaandye, tints'aana' nquiu'yo' na cwe' 'o jndo'ti n'om'yo'.

17 Natia na nnts'aa ts'aⁿ 'o, til'a'yo' na nnjoom. Ñequii'cheⁿ cala'jnda'yo' na cha'tso na cwil'a'yo' nla'xma'yo' na ya nn'a'ndyo' jo ndaa cha'tso nn'aⁿ.

18 'O tacala'ntja'ndyo' ñequio nn'aⁿ. 'O cha'tso na ndaa nla'yo' ñequii'cheⁿ cal'a'yo' yuu na ya cha tincju'naa'ñena' na nl'uee'ndye nn'aⁿ tia' ñ'e'ndyo'.

19 'O nn'a'ya na jeeⁿ wi' ts'oo'ya, til'a'yo' na canjoom. Quiandyo' na nquii Ty'oots'om nnts'aaⁿ na nnjoom, xeⁿ naljo' l'ue ts'oom. Ee waa ñ'oom'm na teiljeii na matsona': "Matso Ty'oots'om: Nncō nnts'aa na nnjoom. Ja nnts'aa na nntioomndye nn'aⁿ na cwila'tjoondye nōō."²⁰ Ndo' mati waa cwicheⁿ ñ'oom na teiljeii na matsona': "Juu ts'aⁿ na jndoo' 'u, xeⁿ na ñejnōō'm, quiaa' na nlcwaa'aⁿ. Xeⁿ na ñec'om ndaa, quiaa' ndaa na nnc'om ee na nnts'a' na luaa', nnts'aana' na jnaa'aⁿ chiuu waa na mach'eeⁿ ñ'e'ndyu'."

21 Tiñe'quiaandyu' na joo na ticatsa'ntjomna' nna'ndyena' ñ'e'ndyu'. Catsa' yuu na ya cha cana'ndyu' nacjoo' joo na ticatsa'ntjomna'.

13

Calan'oo'ndyo ñ'oom ntyuee na'ma'n'iaa'

1 Cwii cwiindy'o' 'o cju'ñecje ndaa na'ma'n'iaaⁿ, ee nn'aⁿ na m'aⁿ n'iaaⁿ, Ty'oots'om maqueeⁿ joona ts'iaa'ñeeⁿ. Tjaa'naⁿ cwii ts'aⁿ na m'aaⁿ ts'iaaⁿ na nchii jom tqueeⁿ juu. ² Quia jo' ñ'eeⁿ juu na wjaa nacjoo na'ma'n'iaaⁿ, mawjaa tsa'ñeeⁿ nacjoo' na seijndaa'ñe nquii Ty'oots'om. Ndo' maxjeⁿ nnt'uiina' jom na nntioomñe na ljo' mach'eeⁿ. ³ Jo' chii ts'aⁿ na mach'ee yuu na tia m'aaⁿ na nquia'aⁿ na'ma'n'iaaⁿ. Saa ts'aⁿ na mach'ee yuu na cwitsa'ntjom n'iaaⁿ, ya m'aaⁿ, tyoocaty'ueeⁿ na'ñeeⁿ. Jo' chii catsa' yuu na cwitsa'ntjomna' 'u, quia ljo'cheⁿ taxoc'oom' ts'om' aa nla'wjeena 'u. Maxjeⁿ nnc'omna na neiiⁿna 'u. ⁴ Ee na'ma'n'iaaⁿ la'xma'na na cwindye'ntjomna nnom Ty'oots'om cha catei'jndeiiina 'u. Saa xeⁿ mache' na til'uee ljeii na cwilein'omna, quia jo' c'oom' na nquia' joona, ee ticwe' ts'iaa'ndyo na la'xma'na sayo ee cwiluiindyena na cwindye'ntjomna nnom Ty'oots'om na cwita'wi'na nn'aⁿ na cwil'a yuu na tia. ⁵ Quia jo' we ndii' maca'na' na cala'canda'yo' jo ndaa na'ma'n'iaaⁿ. Najndyee nc'e na tical'ue n'om'yo' na cat'uii ljeii na cwileiñ'omna 'o. Ndo' na jnda we nc'e na nquiu'yo' naquii' n'om'yo' na matsona' na cal'a'yo' na ljo'. ⁶ Macwe' jo' na cwtiom'yo' ts'iaa'ndaa'yo', ee nn'aⁿ na m'aⁿ n'iaaⁿ, ñequio ts'iaa'meiⁿ cwita'ntjomna cha nl'ana ts'iaaⁿ na maqueeⁿ Ty'oots'om joona. ⁷ Nnom cwii cwii ts'aⁿ na waa na matseixma' na nntseit'maa'ndyu' juu, catsa' naljo' ñ'e'ñe. Quia maca'na' na nntiom'yo' ndaa na'ma'n'iaaⁿ, catiom'yo', cha'na ts'iaaⁿ nnom tyuaa. Calacanda'yo' nnom ljeii na cwiqueⁿ na'ma'n'iaaⁿ, ndo' cala't'maa'ndyo' cha'tsondye joona na matsona' na cala't'maa'ndyo'. ⁸ Mei'ncwii ts'aⁿ tincho'jna'yo' nnom. C'om'yo' na wi' n'om'yo' nc'iaa'yo' ee juuna' matseijomna' cha'cwijom na cho'jna'yo'. Juu ts'aⁿ na m'aaⁿ na wi' ts'om x'iaa', matseicañaⁿ chiuu t'maⁿ ljeii na matsa'ntjomna' na tqueeⁿ Moisés, ⁹ ee ljeii'ñeeⁿ matsa'ntjomna': "Tinc'om'ya' ñequio cwicheⁿ ts'aⁿ, tintseique' ts'aⁿ, tinch'uee' naaⁿ ts'aⁿ, tintseiqueeⁿ ts'om' naaⁿ ts'aⁿ." Ee cha'tso ñ'oommeiⁿ ñequio nt'omcheⁿ na sa'ntjom ljeii na tqueeⁿ Moisés, cwila'x'iaa'ndye joona' ñequio ñ'oomwaa na matsona': "C'oom' na jnda ntjii tyjets'a'ndyu' cha'xjeⁿ na wi' ts'omndyu' che'ncu'." ¹⁰ Ee quia na m'aaⁿ ts'aⁿ na jnda ntyjii tyjets'a'ñe, xocats'aa na wi'ñe ñ'eⁿ tsa'ñeeⁿ. Ee ts'aⁿ na

jnda ntyjii ntyjenn'a'ñe, matseicandañ'ee' n ljeii na tquiaa Ty'oqots'om nnom Moisés.

¹¹ Cala'no'yo' naljo' ndo' c'oom' n'om'yo' cantyja 'naa' tiempo na m'aa'ya je'. Matseijomna' cantyja 'na'yo' cha'cwijom na cwinda'yo'. Jo' chii calcwi'yo' ee je' mandyoo'ti m'aa'na' na nlui'n'maa'ndyo, nchi-iti quia jlayuu'jndyaa ñ'oom'm. ¹² Juu na cwitsaam'aa'ya matseijomna' cha'cwijom natsjom, juuna' wjaawinomna'. Wjaawindyoo'ti xuee quia na nlui'n'maa'ndyo. Jo' chii ca'ndyaa na cwilajomndyo ts'iaa' na laxma'na' cantyja 'naa' najaa'. Cal'uee'ndyo l'o ts'iaa' ya na laxma'na' cantyja 'naa' naxuee. ¹³ C'oo'ya cha'xje' na maca'na' na cats'aa ts'a' quia naxuee. Nchii c'oo'ya na cwicwa'jndoo'ndyo mei' nchii na cwicandyaaya. Nchii c'oo' ñequio nn'a' na cwe' luua'ndyo ñequio nt'omche' nnom natia la'xma'. Tac'oo'ya na cwila'ntja'ndyo ñequio nn'a' mei' tala'taa' n'oo'ya joona. ¹⁴ Saa 'o wandyo' cal'a'yo', 'o cwee'yo' Jesucristo cha'xje' macwee ts'a' liaa. Tañe'quiandyo' na joo na nei'nco nquiu nn'a' na matseixma' ts'oomnancue nlque'na' xje' 'naa'na' 'o.

14

Tintio'ñ'oom' cwii nn'a' na matseyiu'

¹ Cato'ñoom'yo' meii' ts'a' na ticuee' na matseyiu'ya ts'om, saa nchii na nnto'yo' na nla'ñ'ee'ndyue'yo' ñ'e'ñe. ² Cal'uu, m'a' nn'a' nquiu na wanaa' na nlcwa' ts'a' cha'tso nnom 'na', saa m'a' nt'omche' na ticuee' na cwilayu'ya n'om ñ'e' Ty'oqots'om, joona cwe' tso cwicwa'na. ³ Luua maca'na': Juu ts'a' na ntyjii na mei'quia nantquie wanaa' na nlcwa', tints'aa na ticuee' ts'om ts'a' na cwe' jndaa' ljo' macwa'. Ndo' mati 'u ts'a' na cwe' jndaa' ljo' macwa' tincwjaa'ndyu' cwenta cwe' na cha'tso nnom macwa' x'ia', ee maco'ñom Ty'oqots'om jom. ⁴ ¿Ñee' cwiluiindyu' na matsei'ncjoo'ndyu' ljo' mach'ee cwiche' x'ia' na matseyiu'? Ee nquii na matsa'ntjom jom nntso na aa xcwe aa tixcwe mach'ee'. Nljoñeya tsa'ñ'ee' ee waa najndeii na matseixma' Jesús na matsa'ntjom jom.

⁵ M'a' nn'a' na cwitjeii'na cwenta na waa cwii xuee na t'ma'ti tseixma'na' ndo' m'a' nt'omche' nn'a' na cwila'tiuu na mei'nquia xuee ñecwii xje'. Saa cwii cwii ts'a' c'oom'tye' ts'om cantyja 'naa' ñ'oom'waa'. ⁶ Ts'a' na maque'na' na t'ma'ti cwii xuee, mach'ee' na ljo' ee na matseit'maa'ñe Nquii na matsa'ntjom jom. Ndo' ts'a' na mach'ee na ñe'cwii xje' tseixma'na', mach'ee na ljo' ee na matseit'maa'ñe Nquii na matsa'ntjom juu. Ndo' ts'a' na macwa' cha'tso nnom nantquie, macwaa'a' joona' ee na matseit'maa'ñe Nquii na matsa'ntjom jom, ndo' mañequiaa' na quian'uaa' Ty'oqots'om. Mati ts'a' na cwe' jndaa' nantquie na macwa' mach'ee' na ljo' ee na matseit'maa'ñe Ty'oqots'om ndo' mañequiaa' na quian'uaa'. ⁷ Ee tjaa 'ñee' jaa c'oom na wando' cwe' ee na l'ue ts'om nquii, ndo' tjaa 'ñee' jaa c'oom na nncue' ee na l'ue ts'om nquii. ⁸ Cantyja na tando'o'a, tando'o'a cwe' ee Jesucristo, ndo' cantyja na cwiwjaaya, ncwjaaya cantyja 'naa' jom. Jo' chii aa na tando'o'a oo aa na nncwjaaya, maxje' m'aa'ya cantyja 'naa' jom. ⁹ Manc'e jo' na tuee'ne' ndo' tando'xoom cha na nntseixmaa' na matsa'ntjom jaa cha que'na' jom na cwiluiñe na matsa'ntjom nn'a' na jnda' tja ndo' cwenta nn'a' na ta'ndo'.

¹⁰ Saa 'u je', ¿chiuu na xje'nto 'u ñe'cu'xe' cwii nn'a' na matseyiu' oo chiuu na m'aa'na' na ticuee' ts'om' jom? Ee cha'tsondyo nncwinoo' jo nnom Cristo na nncu'xee' jaa. ¹¹ Ee mawaa ñ'oom' Ty'oqots'om na teiljeii na matsona': Ja wando'a, matso nquii Ty'oqots'om, nc'e naljo' jo' chii cha'tsondye nn'a' nnta'na cantyena jo noo'ya,

ndo' nla't'maa'ndyena Ty'oots'om ñequio na jndoo' cha'tsondye nn'a'n.

¹² Luaa waa cantyja 'naa'ñ'oom'ñee'n, cwii cwiindyö nñequiaaya cwenta nnoom cantyja 'naa'ya.

Tintsa' na nntseilcwe'na' x'ia' na matseyiyu'

¹³ Jo' chii tacatsona' na nntio'ñ'oo'ya cwii ndo' cwii nc'iaaya. 'O cala'jnda'yo' na til'a'yo' cwii nnom na jnaa'ñ' jo' nntseicwachuu'ñena' juu ndo' nnts'aana' na nntseitjoo'ñe. ¹⁴ Nc'e na matseixma'ya ts'a'n na matseyiyu'a ñ'e'n Jesucristo, jo' chii m'aa'ntye'n ts'oo'ñ na tjaa'na' cwii nnom 'na' na tilju' matseixma'na'. Saa' xe'n na m'aa'ñ ts'a'n na matseitiuu na niom 'na' na tilju', cantyja 'naa'ñ nquii ts'a'ñee'n mach'eena' na tilju'na'. ¹⁵ Ee xe'n cwe' cantyja 'naa'ñ ljo' na macwa' matsei'ndaa'na' ntyjii cwii nn'a'ñ na matseyiyu' ndo' na luua' mache', tic'oom' na jnda ntyji' jom. Jo' chii tantsa' cwii na ya ntyji' macwa' nntsei'ndaa'na' cwii nn'a'ñ na tue' Cristo cwentaa'ñ'a'n. ¹⁶ Tiñe'quia'yo' na nncju'naa'ñena' na nlanei'n nn'a'ñ ñ'oom na tijo'ndyo nacio'yo' ljo' na 'o nquii'yo' na ya. ¹⁷ Ee juu na matsa'ntjom Ty'oots'om, nchii tomti waana' na nlejindaa' ljo' na wanaa'ñ na nntquia'ya oo na nncwaa'ya. Matsa'ntjoom jaa cha cantyja 'naa'ñ Espíritu Santo nnda'ñ nl'aaya yuu na maty'iomya'na'. Ndo' mati na nnc'oo'ya na neii'ya ndo' na mei'cwii ñomtiuu tic'oo'ya jo nnoom. ¹⁸ Ts'a'n na luua' mand'ntjom nnom Cristo, cwijaawee' ntyjii Ty'oots'om ñ'e'ñe, ndo' mati neii'ñ nn'a'ñ jom.

¹⁹ Cwe' nc'e' jo' tsantjoo'ya mei'nquia nnom na nnda'ñ nl'aaya na tical'ua'ñ ndia'ñ ñequio nn'aa'ya na cwila'yu'. Ee na nl'aaya na ljo' nnteijndeindyö ntyjaa' na nntsanajnda'ya na cwila'yu'a. ²⁰ Jo' chii tintseyiyu' ts'iaa'ñ 'naa'ñ Ty'oots'om na cwe' jndaa' cwii nnom nantquie na macwa'. Mayuu' cha'tso nnom nantquie lju' la'xma'na', saa' tia matseixma'ñ xe'n cantyja 'naa'ñ cwii nnom na macwa' matsei'ndaa'na' ntyjii cwii x'ia' na matseyiyu'ya ts'oom ñ'e'n Ty'oots'om. ²¹ Yati na tinqui' sei', tinc'ua' winom ndo' tintsa' cwii nnom na cantyja 'naa'ñ jo' nntseilcwe'tya'na' cwii x'ia' na matseyiyu', oo na nntseiquioona' jom na nnts'aa'ñ jna'ñ oo na nnts'aana' na titye'n matseyiyu'ya ts'oom ñ'e'n Ty'oots'om. ²² Juu na matseyiyu' cantyja 'naa'ñ ñ'oommei'ñ, matsa'ntjomna' na c'oom'tye'ñ cantyja 'naa'ñ na jo' nnom Ty'oots'om. Ee jee'ñ neii'ñ ts'a'ñ na m'aa'ñ ts'om na xcwe mach'ee cantyja 'naa'ñ ñ'oommei'ñ na tjaa' meii'cwii na maco'tia'na' ntyjii. ²³ Saa' ts'a'ñ na tijndaa'ya ntyjii aa mayuu' na ya na nlcwa' ts'a'ñ cwii nnom nantquie ndo' xe'n nlcwaa'ñ'a'ñ jo', nnts'aayuuna' jnaa'ñ'a'ñ waa, ee cha'tso ljo' na mach'ee ts'a'ñ ndo' ticaljeiiyaa'ñ aa mayuu' na ya jo', maxje'ñ jna'ñ jo' mach'eena'.

15

Cal'aaya cha'tso na cateijndeindyö ntyjaa'

¹ Jaa na tye'n la'xmaa'ya na cwila'yu'ya n'oo'ya ñ'e'n Ty'oots'om cantyja 'naa'ñ ñ'oommei'ñ, joo nn'a'ñ na titye'n cwila'yu'na cantyja 'naa'ñ jo', lax-maa'ya na cacho'ya na cateijndeii' jooona, nchii macanda' cwijndoo'a cantyja 'naa'ñ ncjoo'ya. ² Cwii cwiindyö cal'aaya yuu na nncjaawee'ñ n'om nc'iaaya, cha nnteijndeii'na' jooona, ndo' cha na nnc'oonajndana na cwila'yu'ya n'omna ñ'e'n Ty'oots'om. ³ Ee mei'n nquii Cristo t'cats'aa'ñ yuu na cjaawee' ntyjee'. Jom tjoom cha'xe'ñ waa ljeii' naquii' libro Salmos na matsona': "Ñ'oomwi' na tyotue'ñ nn'a' nacio', mati ty'oomna' ja." ⁴ Ee cha'tso ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii' tandyo xuee, teiljeiina' cha ca'mo'na'ñ nda'ya chiuu na c'oo'ya jo nnoom. Teiljeiina' cha cantyja 'naa'ñ jooona' nnda'ñ nntsaantjoo'ya cantyja 'naa'ñ'a'ñ na ñecwii n'oo'ya ndo' na nnc'oo't'maa'ndyö n'oo'ya na nntyjaa' n'oo'ya na nluii cha'tso chiuu t'ma'ñ ljeii'ñee'n. ⁵ Nquii Ty'oots'om

na mañequiaa^a ndaaya na cwicantyjaa' n'oo^onya jom, cateijneiⁿ 'o na ya c'om'yo' ñequio nc'iaa'yo' cha'xjeⁿ na l'ue ts'om Cristo Jesús, ⁶ cha na cha'tsondyo'ñ'eⁿyo' ñequio ñecwii jndyee'yo' na nla't'maaⁿndyo' Ty'o^ots'om Tsotye nquii Ta Jesucristo.

Cwindye nt'omcheⁿ nn'aⁿ ñ'oom naya

⁷ Jo' chii cato'ñoom'yo' nc'iaa'yo' cha'xjeⁿ Cristo maco'ñoom 'o, cha na nluitt'mañe Ty'o^ots'om. ⁸ Luaa matsjoo ndaa'yo', Cristo jñoom na jndyondi'ntjoom ndaa nn'aⁿ judíos cha na nntseicandaa'ñê ñ'oom na tso Ty'o^ots'om ndaa welooya na nnts'aaⁿ ndo' mati cha m'moⁿna' na mayom'm.

⁹ Mati jndyo Cristo cha nn'aⁿ na nchii judíos nnda^a nla't'maaⁿndyena Ty'o^ots'om na m'aaⁿ na wi' ts'oom joona. Ee matso ñ'oom'm na teiljeii:

Maxjeⁿ nntseit'maaⁿndyo 'u quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na nchii judíos.

Nntaya luantsa na nntseit'maaⁿñena' 'u.

¹⁰ Ndo' cwiicheⁿ ñ'oom na teiljeii matsona':

'O nn'aⁿ na nchii judíos, c'om'yo' na neiⁿyo' ñequio nn'aⁿ na maqueⁿ Ty'o^ots'om na cwiliindye cwentaaⁿaⁿ.

¹¹ Mati mawaa cwiicheⁿ ñ'oom na teiljeii na matsona':

Cha'tsondyo' 'o nn'aⁿ na nchii judíos cwiliindyo',

cala't'maaⁿndyo' Ta Ty'o^ots'om.

¹² Ndo' mati teiljeii ñ'oom na tso Isaías:

Nch'ioo' Isai nndeⁱ ts'oom'ndaa,

jom nntseiwena' na nnts'aⁿntjoom nn'aⁿ na nchii judíos cwiliindye.

Joon nla'cantyjaa' n'omna jom.

¹³ Nquii Ty'o^ots'om mañequiaaⁿ na cwicantyjaa' n'oo^onya. Macaⁿa na ñequiaaⁿ na nla'xmaⁿñ'eⁿyo' na neiⁿyo' jo nnoom, ndo' na nnc'om'yo' na tjañomtiiu m'aⁿyo' nc'e na cwilayu'yo' ñ'eⁿñê, cha cantyja 'naaⁿ Espíritu Santo nntseicwaljoo'tina' na laxmaⁿyo' na cwicantyjaa' n'om'yo' jom.

¹⁴ Cantyja 'naⁿ 'o nn'aⁿya na cwila'yu'yo', matsei'noⁿa na cwila'xmaⁿyo' cha'tso nnom na nnteijndeina' nc'iaa'yo'. Ndo' mati cwila'noⁿya'yo' cantyja 'naaⁿ ñ'oom na cwilayuu'a, hasta mati ndaa^a nnt'moⁿyo' joona' ndaa nc'iaa'yo'.

¹⁵ Saa ti'maaⁿ ts'oo^onya na matseiljeiya cartawaa na m'aⁿ 'o nn'aⁿya na cwila'yu'yo' cha tintsuu' n'om'yo' joona'. Mats'aa naljo' nc'e cha'cwijom cwii xuu na maju'na' nacjoya na cats'aaya. Mats'aa na ljo' ee naya na mañequiaa Ty'o^ots'om na matseixmaⁿ.

¹⁶ Ndo' naljo' majo' na tqeeⁿ ja na mand'iⁿtjoⁿya nnom Jesucristo quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na nchii judíos. Mañequiaya ñ'oom naya 'naaⁿaⁿ na macwji'n'maaⁿñê nn'aⁿ na cwila'ljo Jesucristo naquii' n'om, cha ñequiaya joona nnom Ty'o^ots'om cha'xjeⁿ mañequiaa ts'aⁿ cwii ofrenda na nnc'o'ñoom, ee nquii Espíritu Santo jnda^a tqeeⁿ ljoom'm joona.

¹⁷ Nc'e na matseiyu'a ñ'eⁿ Cristo Jesús, mañequiaana' na neiⁿya na laa'ti' waa na mand'iⁿtjoⁿya nnom Ty'o^ots'om. ¹⁸ Ticats'aana' ntyjii na nncwjii'a cwenta cwanti ya ts'iaaⁿ na nl'a nt'omcheⁿ, macandaa ntyjiiya na Ty'o^ots'om ñeteiil'uee'ñê ja na nncwantjoⁿya nn'aⁿ na nchii judíos cwentaaⁿaⁿ, cha nla'candaaⁿndyena jo nnoom.

Ñetantjoⁿya joona ñequio ñ'om'ndyoya, ndo' ñequio ljo' na ñenty'iaana chiuu waa na tyom'aaⁿya quii'ntaaⁿna.

¹⁹ Ndo' na luaa' waa, jnda^a seicandaaⁿndyo na mañequia ñ'oom naya na macwji'n'maaⁿñe Cristo nn'aⁿ, tyots'aa na ljo' Jerusalen ñequio cha'tso ntyja hasta tue'ñoomna' ndyuaa Ilírico. ²⁰ Luaa' waa na tyotsejindo na tyoñequiaya ñ'oom ndaa^a nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ na cwilui'n'maaⁿndyena, tyots'aa ts'iaaⁿ yuu na tijoom ñejndye nn'aⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿ Cristo, cha nchii ts'iaaⁿ na

jndā tō' nt'omcheⁿ nntseicañjōōⁿa. ²¹ Ee waa ñ'oom 'ndyoo Isaías na teiljeii cantyja 'naaⁿ! Cristo, tsoom: Nn'aⁿ na tijoom ñenty'iaa jom nndyena cantyja 'naaⁿa. Ndo' joo nn'aⁿ na tijoom ñejndye cantyja 'naaⁿaⁿ, nla'noⁿna.

Ñe'cjaa Pablo Roma

²² Nc'e ts'iaaⁿmeiⁿ!, jndye xuee tyotseicu'na' ja na nncuacañōōⁿya 'o na m'aⁿ'yo' Roma. ²³ Saa je' ticaⁿna' na ñequii'cheⁿ nñ'aⁿ ñjaaⁿ. Ndo' nc'e na majndye ndyu matseiqueeⁿna' ts'ōōⁿya na ñe'cjoandōō'a 'o, ²⁴ jo' chii na matseitiuuya na nncwinōōⁿya na m'aⁿ'yo' quia na nncjōya ndyuua España, ndo' xeⁿ jndā tquiaana' na neiⁿya na mam'aaⁿtjōōⁿya cwantindyo xuee, quia jo' mancjo'ti'yo' nnteijndei'yo' na nncjō ncjōtya. ²⁵ Saa jōjndyaaya Jerusalén, ee jōn'ōⁿya cwii na nnteijndeiina' nn'aⁿya nn'aⁿ judíos na cwila'yū' na m'aⁿ'jo' jo'. ²⁶ Ee nn'aaⁿya na m'aⁿ ndyuua Macedonia ñequio Acaya jndā jla'tjomna tsjō'ñjeeⁿ na nla'cwanomna na matei'jndeiina' nn'aaⁿya na cwila'yū' na jeeⁿ jñeeⁿndye na m'aⁿ Jerusalén. ²⁷ Ee jla'tiuuna na nla' naya'ñeeⁿ nn'aⁿ jndíos na cwilayu', ndo' maty'iomna' na ljo' cal'ana ee cha'cwijom na cho'jnaⁿna ndaaⁿ naⁿñeeⁿ, ee cwicandaana na cwicalui'n'maaⁿndyena nc'e nn'aⁿ judíos. Jo' chii matsona' na catei'jndeiina' naⁿñeeⁿ 'naⁿ na maca'na'. ²⁸ Ndo' quia na jndā seicandaāⁿndyō ts'iaaⁿmeiⁿ!, ndo' xeⁿ jndā ljo tsjō'ñjeeⁿñeeⁿ lueena, quia ljo' nncwinōōⁿya na m'aⁿ'yo' na jō ndyuua España. ²⁹ Ee ntyjiyaya quia na nncuaya na m'aⁿ'yo', jeeⁿ ya nntio'naaⁿñe Cristo 'o na nñequiaya ñ'oom'm ndaaⁿ'yo'.

³⁰ 'O nn'aⁿ na cwila'yū'yo', nc'e Taya Jesucristo ndo' cantyja 'naaⁿ na mañequiaa Espíritu Santo na wi' n'ōōⁿya nc'iaaya, maca'na' na queⁿndyo' na calajomndyo' ñ'eⁿndyo' na nlanāāⁿya nnom Ty'ōots'om cantyja 'na'ya. ³¹ Cataⁿ'yo' nnoom na nlu'i'n'maaⁿndyō luee joo nn'aⁿ na m'aⁿ ts'ōndaa Judea na tiñe'cala'yū'. Ndo' mati joo nn'aⁿ cwentaⁿ'aⁿ na m'aⁿ Jerusalén nncjaawee' n'omna na nnto'ñoomna naya na jōñ'ōⁿ cwentaana. ³² Cha xeⁿ na Ty'ōots'om l'ue ts'om nncue'cañōōⁿya 'o ñequio na neiⁿya, ndo' na nnty'iaya 'o nnts'aana' jndaa'jom na nncwajndyaya. ³³ Nquii Ty'ōots'om na mañequiaa na tjaa'naⁿ ñomtiuu cwic'ōōⁿya jo nnoom, c'oomñē ñ'eⁿndyo' na cha'tsōndyo'. Amén.

16

Mañequiaa Pablo na xmaⁿndye nn'aⁿ

¹ Cal'a'yo' cwii naya'ñeeⁿ na catei'jndei'yo' nomnn'aaⁿya Febe. Jom mandi'ntjom quii'ntaaⁿ tmaaⁿ! nn'aⁿ na macwji' Ty'ōots'om cwentaⁿ'aⁿ tsjoom Cencrea. ² Cato'ñoom'yo' jom ñequio xuee! Nquii na cwiluiñe na matsa'ntjom jaa cha'xjeⁿ na maca'na' na cal'aa jaa nn'aⁿ na cwilayu'ya n'ōōⁿya ñ'eⁿ Ty'ōots'om. Ndo' catei'jndei'yo' jom ñequio mei'nquia nnom na maca'na'. Ee jom jndye nn'aⁿ jndā ñeteijneiⁿ!, ndo' mati ja.

³ Quia'yo' na xmaⁿñe Priscila ñ'eⁿ ti'Aquila. Jona cwila'jomndyena ts'iaaⁿ 'naaⁿ! Cristo Jesús ñ'eⁿndyo'. ⁴ Ee seiteincuu'ñena' cantyja na m'aⁿ'na, cwe' cha calui'n'maaⁿndyō ja. Jo' chii cha'tso nntaaⁿ! nn'aⁿ na macwji' Ty'ōots'om cwentaⁿ'aⁿ na nchii judíos cwíñequia na quian'uaa' Ty'ōots'om cantyja 'naaⁿ'na, ndo' mati ja. ⁵ Mati quia'yo' na xmaⁿndye tmaaⁿ! nn'aⁿ na macwji' Ty'ōots'om cwentaⁿ'aⁿ na cwi'tjomndye w'aana. Xmaⁿñe Epeneto, tsaⁿ na jeeⁿ jnda ntyjiyaya. Jom ts'aⁿ najndyee na seiyu' ñ'eⁿ Cristo ndyuua Acaya. ⁶ Candu'yo' xmaⁿñe María. Jom jeeⁿ jndye ts'iaaⁿ na s'aaⁿ quii'ntaaⁿ'yo'. ⁷ Candu'yo' na xmaⁿndye nn'aⁿ na ñecwii tsjaaⁿ ñ'eⁿndyo' juu Andrónico ñ'eⁿ

Junias. Maljoyu ñet'oo^{ny}a w'aancjo ñ'eⁿndyena. Jnda nquiui apóstoles jooa. Jooa tyuaa'ti jla'yu'na ñ'eⁿ Cristo, nchiiti ja.

⁸ Candu'yo' nnom ti'x'liaya Amplias xmaⁿñê. Ee na jnda ntyjeeⁿ Ta Jesús, mati na jeeⁿ wi' ts'oo^{ny}a jom. ⁹ Ndo' xmaⁿñê Urbano. Jom matseijomñê ts'iaaⁿ 'naaⁿ' Cristo ñ'eⁿndyo. Ndo' mati xmaⁿñê Estaquis, jom jeeⁿ wi' ts'oo^{ny}a. ¹⁰ Candu'yo' na xmaⁿñê Apeles. Cantya na mach'eeⁿ jnda teitquioo' na matseyu'ya ts'oom ñ'eⁿ Cristo. Ndo' mati xmaⁿndye nn'aaⁿ' Aristóbulo. ¹¹ Xmaⁿñê Herodión tsaⁿ na mañe'cwii tsjaaⁿ já ñ'eⁿñê. Ndo' xmaⁿndye nn'aaⁿ' Narciso na m'aⁿna cantya 'naaⁿ' Jesucristo. ¹² Xmaⁿñê nomnn'aa^{ny}a Trifena ñ'eⁿ Trifosa na cwil'ana ts'iaaⁿ 'naaⁿ' Ta Jesucristo. Ndo' xmaⁿñê nomnn'a^{ny}a Pérsida, jom jeeⁿ jnda ntyjiya. Jeeⁿ maqueⁿñê na mach'eeⁿ ts'iaaⁿ 'naaⁿ' Ta Jesús. ¹³ Xmaⁿñê Rufo. Jom jeeⁿ t'maⁿ matseixmaaⁿ cantya 'naaⁿ' Ta Jesucristo. Ndo' mati xmaⁿñê tsoñeeⁿ. Juu jnda ntyjiya cha'cwijom ntyjii na tsondyo nncq. ¹⁴ Mati cal'a'yo' cwii naya'ñeeⁿ na candu'yo' na xmaⁿñê Asíncrito, Flegonte, Hermas, Patrobas, Hermes ñequio nn'aⁿ na cwila'yu' na m'aⁿ ñ'eⁿndyena. ¹⁵ Candu'yo' na xmaⁿñê Filólogo, Julia, Nereo, ñequio nomtyjeeⁿ, ñequio Olimpas, ñequio cha'tso nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿ'aⁿ na m'aⁿ ñ'eⁿndyena.

¹⁶ Quia'yo' na xmaⁿndyo' ntyjee'yo' ñequio na xcwee' n'om'yo' na cwitaⁿ'yo' luee'yo'. Ticwii tmaaⁿ' nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿ'aⁿ ñ'eⁿ Cristo ndyuaameiⁿ cwila'cwanomna na xmaⁿndyo'.

¹⁷ 'O nn'a^{ny}a na cwila'yu'yo', mats'aa' ty'oo ndaa'yo' na queⁿndyo' cwenta cantya 'naaⁿ joo nn'aⁿ na cwil'a na cwitoⁿ'ndye nn'aⁿ tmaaⁿ' 'o, na cwil'ana na cwila'tjoondye nc'iaa'yo' jo nnom Ty'oots'om. Ee ñ'oom na cwit'mooⁿ naⁿ'ñeeⁿ tixcwe m'aⁿ'na' ñ'eⁿ ñ'oom na jnda t'mooⁿ'yâ ndaa'yo'. Catjei'ndyo' cantya 'naaⁿ naⁿ'ñeeⁿ, ¹⁸ ee ticala'xmaⁿ'na nn'aⁿ na cwindye'ntjom nnom nqui' Ta Jesucristo. Naⁿ'ñeeⁿ ticatuee'ndyecjena cantya 'naaⁿ'a. Macanda na cwijndoo'na ljo' na macaⁿ'na' nquieena. Cwila'neiⁿna ñ'oom ca'naaⁿ' na jeeⁿ neiⁿ'ncoo' jooa', saa joo ñ'oom'ñeeⁿ cwinquo'nn'aⁿ'na' joo nn'aⁿ na ticuee' na cwila'noⁿ'. ¹⁹ Saa jnda t'om ñ'oom cantya 'naⁿ'yo' na 'o cwitue'ndyo'cje'yo' nnom ñ'oom na xcwe. Jo' na mañequiaana' na jeeⁿ neiⁿ'ya. Ndo' l'ue ts'ooⁿ na c'oom'c'eendyo' na nl'a'yo' ljo' na majo'ndyo', nchii nl'a'yo'yo' yuu na tis'a. ²⁰ Nqui' Ty'oots'om na mañequiaaⁿ na meiⁿ'cwii ñomtiiu tic'oo^{ny}a jo nnoom, mawaa xjeⁿ na nnts'aaⁿ na nntseicachquiaañena' Satanás nacjee' nc'ee'yo'. Juu naya na tseixmaⁿ Jesucristo, c'omna' ñ'eⁿndyo'.

²¹ Timoteo na ñ'eⁿ cwil'aayâ ts'iaaⁿ 'naaⁿ' Ty'oots'om, matseicwanoom na xmaⁿndyo'. Mati Lucio, Jasón, ndo' Sosípater, nn'aⁿ na mañecwii tsjaaⁿ ja ñ'eⁿndye cwilacwanomna na xmaⁿndyo'.

²² Maja Tercio matseicwanoⁿ na xmaⁿndyo' ñequio xuee' Ta Jesús. Cartawaañe matseiljeiya na matseicwanom Pablo na m'aⁿ'yo'.

²³ Matseicwanom Gayo na xmaⁿndyo'. Ja Pablo m'a^{ny}a waⁿ'aⁿ na mateix'eeⁿ ja. Ndo' mañjaaⁿ cwitjomndye nn'aⁿ na cwila'yu'. Ndo' mati Erasto matseicwanoom na xmaⁿndyo'. Jom tsaⁿ'coñom s'om tsjoomwaa. Mati juu nn'a^{ny}a Cuarto matseicwanoom na xmaⁿndyo'.

²⁴ Ty'oots'om quiaaⁿ na c'oom naya na matseixmaⁿ Ta Jesucristo ñ'eⁿ cha'tsondyo' 'o. Amén.

Pablo malcwii'naaⁿ'aⁿ Ty'oots'om

²⁵ Ndo' je', cwila't'maaⁿ'ndyo Ty'oots'om. Jom waa najneiⁿ na nnts'aaⁿ na nnc'om'jnda'ti'yo' cantya 'naaⁿ' ñ'oom naya na mañequiaya na cwilui'n'maaⁿ'ndye nn'aⁿ ndo' nc'e ñ'oom na ma'mooⁿ'ya cantya 'naaⁿ'

Jesucristo. Ndo' na luaa' waa, matseijomna' ñequio juu na cwe' wanty'iuu' tyom'aa'na' xje' cwitjooche' na ncuua tsjoomnancue. ²⁶ Saa je' je' cwiwitquioo' xcweyana' ndaa nn'a' ee ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii na tyola'nei' profetas na tyondye'ntjom nnoom, cantyjati xje' na tyotsa'ntjom Nque' na ticantycwii na m'aa'. Juu ñ'oom waanty'iuu'ñee' jnda seicanoo' cha nn'a' mei'nquia ndyuaa nnda nla'yu'na ndo' nla'candana jo nnoom.

²⁷ Nnom nquii Ty'oots'om na ñecwiiñê, na tjacantyja na jndo' ts'oom, ñecwiitco caluiit'ma'ñê nc'e Jesucristo. Amén.

Carta najndyee na seicwanom Pablo na m'aⁿ nn'aⁿ tsjoom Corinto

Xmaⁿdye nn'aⁿ na cwila'yu' tsjoom Corinto

1 Maja Pablo, cwiluiindyō apóstol cwentaa' Jesucristo na mañequiaya ñ'oom naya 'naaⁿaⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ nc'e na l'ue ts'om Ty'oots'om. Nquii nn'aaⁿya Sóstenes matseijomñê ñ'eⁿndyō na matseiljeiya cartawaañe. 2 Matseicwanoⁿya juuna' ndaaⁿ 'o nn'aⁿ na cwiluiindyō tmaaⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ na m'aⁿyo' tsjoom Corinto, 'o na maqueⁿñooⁿ cwentaaⁿaⁿ nc'e Cristo Jesús, na jndaⁿ tqueeⁿñê na calajomndyō' ñ'eⁿñê, ndo' mati ñ'eⁿ nn'aⁿ meiⁿquiyuucheⁿ na cwilcwii'na xuee' Ta Jesucristo, na cwiluiñê na matsaⁿntjoom jooⁿa ndo' mati jaa. 3 Nquii Tsotyaⁿya Ty'oots'om ñequio Ta Jesucristo catio'naaⁿndyena 'o. Quiana na meiⁿcwii ñomtiuu tic'om'yo' jo ndaⁿana.

Matio'naaⁿñe Ty'oots'om nn'aⁿ nc'e Cristo

4 Ñequii'cheⁿ mañequia na quian'l'uaa' Ty'oots'om cantyja 'naⁿyo' ee naya na matseixmaaⁿ na mañequiaaⁿ na cwito'ñoom'yo' cantyja 'naaⁿ Jesucristo. 5 Ndo' nc'e na matseijoom'naⁿ 'o ñ'eⁿñê, mañequiaa Ty'oots'om na la'xmaⁿyo' cha'tso nnom na mateijndeinaⁿ 'o jo nnoom, cha'tso na cwicandaaⁿ na cwila'teinco'yo' ñ'oom'm ndaaⁿ nn'aⁿ ndo' ñequio na cwila'noⁿya'yo' cantyja 'naaⁿaⁿ. 6 Ndo' na luua', juu ñ'oom cantyja 'naaⁿ Cristo teitquioo' na mayuu' juuna' cantyja 'naⁿyo'. 7 Ndo' na ljo', titseitjoonaⁿ 'o meiⁿcwii nnom na mañequiaa Ty'oots'om cha cwicandaaⁿ cwil'a'yo' ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ yocheⁿ na cwimeⁿndo'yo' na nncuee' xuee quia na nncwjee'nnda' Ta Jesucristo. 8 Nquii Ty'oots'om wjaañequiaaⁿ najndaⁿyo' na cwindyentjom'tyeⁿyo' nnoom. Ndo' wjaach'eeⁿ na ljo' hasta na nncue'ntyjo xuee na nncwjee'nnda' Jesucristo na nntu'xeⁿndye nn'aⁿ. Quia jo' nleitquioo' na tatjaa'naⁿ jnaⁿ cwicwila'xmaⁿyo'. 9 Ty'oots'om ñequii'cheⁿ matseicañaⁿ ñ'oom na jndaⁿ tjoom'm na cjoom'm, ndo' manquiiyeeⁿ jndaⁿ tqueeⁿñê 'o na calajomndyō' ñequio Jnaaⁿ Jesucristo na cwiluiñê na matsaⁿntjom jaa.

Nn'aⁿ tsjoom Corinto na cwila'yu' titjoom' m'aⁿa

10 'O nn'aⁿya na cwila'yu'yo' ñequio Jesucristo na cwiluiñê na matsaⁿntjom jaa, ñequio najndeiⁿ na cwiluiñê matseity'oondyō ndaaⁿyo' na c'om'yo' na tjoom' m'aⁿyo' ñequio nc'iaa'yo' na cwila'yu', tanc'om'yo' na meiⁿtoⁿl' ñ'eⁿndyena. C'om'yo' na ñecwiixjeⁿ nquii'yo' ñ'eⁿndyena. 11 Luua' matsjooⁿ ndaaⁿyo' 'o nn'aⁿya ee joo nn'aⁿ waa' Cloé jndaⁿ jluena nooⁿya na m'aⁿntiaa'ndyō' ñequio ntyjee'yo' na cwilayu'. 12 Luua waa na ñe'catsjoo cantyja 'naaⁿl' ñ'oomwaaⁿ, ñ'eeⁿndyō' 'o na cwindu'yo': "Ja matseijomndyō cantyja 'naaⁿ Pablo"; nt'omndyō' 'o: "Ja ñ'eⁿ Apolos"; ndo' nt'omndyō': "Ja ñ'eⁿ Pedro"; ndo' nt'omndyō': "Ja ñ'eⁿ Cristo". 13 ¿Aa nts'aacheⁿna' na matoⁿñe Cristo? Ndo' ja Pablo, ¿aa ty'iroom nn'aⁿ ja ts'oom'naaⁿ cwent'a'yo'? Oo, ¿aa ñequio xueeya teits'oomndyō'? 14 Quian'l'uaa' Ty'oots'om na macanda Crispo ñ'eⁿ Gayo na seits'oomndyō, tjaa'naⁿ nt'omndyō' 'o na seits'oomndyō, 15 cha tjaa ñ'eeⁿ nndaⁿ nnto na ñequio xueeya seits'oomndyō jom. 16 Ndo' je' macjaañjoom' ts'ooⁿ na mati seits'oomndyō Estéfanás ñequio nn'aⁿ waⁿaⁿ. Meiⁿ tileicjaañjoom'ti ts'ooⁿ aa m'aⁿ nt'omndyō' 'o na seits'oomndyō. 17 Ee nchii ty'iom Cristo ts'iaaⁿ ja na catseits'oomndyō nn'aⁿ. Jñoom ja

na catseicandiiya nn'aⁿ na macwji'n'maaⁿñê añaⁿna, meiⁿ nchii nts'aaya ts'iaaⁿñeeⁿ ñequio ñ'oom na jndo' n'om nn'aⁿ, ee xeⁿ naljo', juu ñ'oom cantyja 'naaⁿ na ty'ioom nn'aⁿ jom ts'oom'naaⁿ, tjaa'naⁿ najndeii na matseixmaⁿna'.

Cristo cwiluiñê najndeii Ty'oqts'om ñequio na jndo' ts'om

¹⁸ Ndaa nn'aⁿ na cwil'ootsuundy e añaⁿ, juu ñ'oom na ty'ioom nn'aⁿ Cristo ts'oom'naaⁿ, nquiuna ticajndana', saa jo ndaa jaa na matsaa-calui'n'maaⁿndyo, tseixmaⁿna' ñ'oom najndeii cantyja 'naaⁿ Ty'oqts'om.

¹⁹ Cha'xjeⁿ matseicandii ñ'oom'm na teiljeii:

Nn'aⁿ na jeeⁿ jndye nqui,

nnts'aa na catyui' na jndo' n'omna,

ndo' juu na jeeⁿ cwila'noⁿna, nnts'aa na cwe' ts'iaaⁿndyo juu jo'.

²⁰ Nc'e luua' tso ljeii'ñeeⁿ, zyuu l'ueñe ts'aⁿ na jeeⁿ jndo' ts'om ndo' mati ts'aⁿ na jndye matsei'naaⁿ ndo' ñequio ts'aⁿ na jeeⁿ ya matseitjoom' ñ'oom? Ee jnda tqueⁿ Ty'oqts'om cha'tso na jndo' n'om nn'aⁿ, cwe' ts'iaaⁿndyo joona'.

²¹ Nc'e na jndo' ts'om Ty'oqts'om, sei'nooⁿoⁿ na nquiee nn'aⁿ tsjoomnancue tixocata'jnaaⁿna jom cantyja 'naaⁿ na jndo' n'omna, jo' chii majaawee' ts'oom na nncwji'n'maaⁿñê añaⁿna' nn'aⁿ cwe' cantyja 'naaⁿ ñ'oom'm na cwinequia nn'aⁿ, meiiⁿ cwitjeii'na cwenta na juuna' ñ'oom na ticajnda tseixmaⁿna'.

²² Nn'aⁿ judíos cwitaⁿna na nnty'iaandaaⁿna cwii ts'iaaⁿ t'maⁿ na tixocalui-ina' na cwe' najndeii nqui ts'aⁿ cha nla'yu'na. Saa nn'aⁿ na nchii judíos, joona cwil'uee'ndyena ñ'oom na nntseijndo'tina' n'omna cha na nla'yu'na,

²³ saa já cwinequiaayâ ñ'oom na ty'ioom nn'aⁿ Cristo ts'oom'naaⁿ. Ñ'oom'ñeeⁿ tia nqui nn'aⁿ judíos ndo' nn'aⁿ na nchii judíos cwitjeii'na cwenta na jeeⁿ cje tseixmaⁿna'.

²⁴ Ndo' cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na ma'maⁿ Ty'oqts'om, meiiⁿ nn'aⁿ judíos oo meiiⁿ nn'aⁿ nt'omcheⁿ tsjaaⁿ, macwji'n'maaⁿñê nn'aⁿ, ndo' na cwiluiñe na jndo' ts'oom.

²⁵ Ee juu na ndoo' nqui nn'aⁿ na tseixmaⁿna' na tixcwe mach'ee Ty'oqts'om jndo'ti ts'oom na luua' mach'eeⁿ, nchiiti juu na jndo' n'om nn'aⁿ, ndo' juu na cwitjeii'na cwenta na tijneiⁿ na tquiaaⁿ na luua' tjom Cristo, juu jo' ma'moⁿna' na jndeityeeⁿ, nchiiti cha'tso n- jnda na la'xmaⁿ nn'aⁿ.

²⁶ O nn'aⁿya na cwila'yu'yo', queⁿyo' cwenta na ma'maⁿ Ty'oqts'om 'o meiⁿ tijndyendyo' cwitjeii' nn'aⁿ cwenta na la'xmaⁿyo' nn'aⁿ na jndo' n'om, tijndyendyo' cwiluiindyoy' nn'aⁿ na t'maⁿ cwiluiindyey, tijndyendyo' tuiindyoy' nda nn'aⁿ na tyandyey.

²⁷ Ee macwjiñe Ty'oqts'om nn'aⁿ cwentaaⁿna' na tijndo' n'om cha catseijnaaⁿna' nn'aⁿ na ndoo' nquiuna na jndo' n'om nquieena. Ndo' macwjiñe cwentaaⁿna' nn'aⁿ na tit'maⁿ cwiluiindyey cha cantseijnaaⁿna' nn'aⁿ na waa na jnda la'xmaⁿ.

²⁸ Quii'ntaaⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue macwjiñe nn'aⁿ cwentaaⁿna' na cje la'xmaⁿ, macwjiñe nn'aⁿ na ticuee' n'om nt'omcheⁿ nn'aⁿ, nn'aⁿ na cwitjeii' nt'omcheⁿ cwenta na tjaa yuu l'uendyey. Nmeiiⁿ mach'eeⁿ cha' m'moⁿna' na joo nn'aⁿ na nqui na t'maⁿ la'xmaⁿ ticjaaquiee' cantyja 'naaⁿna.

²⁹ Cha'tso nmeiiⁿ mach'eeⁿ cha meircwii ts'aⁿ tincwji'sañe tincwji'scuñe cheⁿnqui jo nnoom.

³⁰ Manquityeeⁿ jnda s'aaⁿ na tjoom' cwiluiindyoy' cantyja 'naaⁿ Cristo Jesús, ndo' cantyja 'naaⁿ jom cwicanda'yo' na jndo' n'om'yo', ndo' na m'aⁿyo' na tjaa jnaⁿ cwila'xmaⁿyo', ndo' na maqueⁿñoⁿ 'o na lju' n'om'yo' jo nnoom, ndo' na cwilui'n'maaⁿndyo'.

³¹ Cha'xjeⁿ na matseicandii ñ'oom'm na teiljeii: "Xeⁿ na m'aaⁿ ts'aⁿ na ñe'catseis'aañe cheⁿnqui, cwji's'aaⁿ Ty'oqts'om cantyja na mach'ee ñ'e'ñê."

2

¹ Saa 'o nn'a^{ny}a na cwila'y^u'yo', quia tuacañoo^{ny}a 'o na nñequiaya ñ'oom na mayuu' na ticaliu nn'aⁿ cantyja 'naaⁿl Ty'o^ots'om, nchii sein^a'ny^a ndaa'y^o' ñ'oom na jnd^o' n'om nn'aⁿ meiⁿ nchii ñ'oom na jeeⁿ ca'naaⁿ na cwila'neiⁿ nn'aⁿ na jndye ñ'oom nquii. ² Xjeⁿñeeⁿ tyeⁿ tyom'aaⁿ ts'o^o' na ñe'cwii ñ'oom na nñequiaya ndaa'y^o', ndo' cantyja 'naaⁿ' nquii Jesucristo, saa ñequii'cheⁿ cantyja 'naaⁿ' na ty'ioom nn'aⁿ jom ts'oom'naaⁿ. ³ Ñet'o^o'ny^a quii'ntaaⁿ'yo' na tñjnd^o, tyoteindy^o na tyocat'ua^o na aa nncjaacañjoom^l ts'iaaⁿ na nnts'aa. ⁴ Saa quia tyoñequiaya ñ'oom' Ty'o^ots'om ndaa'y^o', nchii sein^a' ñ'oom na cwila'neiⁿ nn'aⁿ na jeeⁿ jnd^o' n'om, tqui^o' na nquii Espí^ritu ñequio najndeii na matseixmaaⁿ teil'uee'ñê ñ'oom'ñeeⁿ. ⁵ Luaa' tuii cha juu na cwila'y^u'ya n'om'yo' c'oomnaⁿ cantyja 'naaⁿ' najndeii na matseixmaⁿ Ty'o^ots'om, nchii cwe' nc'e juu na jnd^o' n'om nn'aⁿ.

Nc'e Espí^ritu Santo, cwijaantyjo^o' n'om nn'aⁿ cantyja 'naaⁿl Ty'o^ots'om

⁶ Saa jo ndaaⁿ nn'aⁿ na queeⁿ n'om na cwila'y^u'ya n'om, cwilanaaⁿ'yâ ñ'oom na jnd^o n'o^o'nyâ, saa juuna' titseijomna' cha'na juu na jnd^o' n'om nn'aⁿ tsjoomnancue, meiⁿ nchii cha'na ñ'oom na jnd^o' n'om nn'aⁿ na la'xmaⁿ n'iaaⁿ, na juu jo' wjaantycwii cantyja 'naaⁿna. ⁷ Ee já cwilanaaⁿ'yâ ñ'oom na jnd^o' ts'om Ty'o^ots'om. Teiyoticheⁿ wanty'iuu' tyom'aaⁿ ñ'oom'ñeeⁿ ee tyoowe'ntyj^o xjeⁿ na ntyjeeⁿ na caliu nn'aⁿ juuna'. Ee cwtj^oocheⁿ na nlqueeⁿ tsjoomnancue saa jndâ seijndaa'ñê na nnto'ñoo^{ny}a na nlui'n'maaⁿndy^o. ⁸ Nquiee nn'aⁿ na cwiluiindy^e n'iaaⁿ tsjoomnancue tícala'noⁿ'na cantyja 'naaⁿ' na luaa' seijndaa'ñe Ty'o^ots'om. Ee xeⁿ jla'noⁿ'na na Jesús cwiluiiñê nquii na matsa'ntjom yuu na tjacantya na jeeⁿ nei'ncoo^l, quia jo' tíxocaty'ioomna jom ts'oom'naaⁿ. ⁹ Naⁿ'ñeeⁿ tjoomna cha'xjeⁿ na matseineiⁿ ñ'oom' Ty'o^ots'om na teiljeii. Matsona': Joo nn'aⁿ na jnda nquii Ty'o^ots'om, jndâ seijndaa'ñê jndye nnom cwentaana na tjacantya na ya na meiⁿjom tyoonty'iaa nn'aⁿ.

Meiⁿ tyoondyena cantyja 'naaⁿ joo jo', majndeitiicheⁿ na nnc'oomⁿ n'omna chiuu la'xmaⁿ'na'.

¹⁰ Nquii Espí^ritu Santo t'mooⁿ ñ'oommeiiⁿ ndaaⁿya, ee jom mal'uetcuuñê cha'tso, hasta ñ'oom na t'maⁿ'ti na matsei'noⁿ' nquii Ty'o^ots'om.

¹¹ Cantyja 'naaⁿ ts'aⁿ, ¿'ñeeⁿ nntsei'noⁿ' chiuu m'aaⁿl ts'om cwícheⁿ ts'aⁿ? Macandâ nquii ntyjii. Maluaa' waa cantyja 'naaⁿl Ty'o^ots'om, macandâ nquii Espí^ritu na cwiluiiñê ntyjii chiuu m'aaⁿl ts'oom. ¹² Jaa tyooto'ñoo^{ny}a juu na m'aaⁿl n'om nn'aⁿ na tyoola'xmaⁿ'na cantyja 'naaⁿl Ty'o^ots'om. Jaa cwito'ñoo^{ny}a Espí^ritu na mañequiaaⁿ cha nndaaⁿ nla'no^o'a cha'tso na cwe'y^u na mañequiaaⁿ na cwicandaaya. ¹³ Quia cwilanaaⁿ'yâ cantyja 'naaⁿl ñ'oommeiⁿl, cwilwil'uee'ndy^o ñ'oom na ma'moⁿ Espí^ritu ndaaⁿyâ, nqueⁿ na cwiluiiñê Ty'o^ots'om, nchii ñequio ñ'oom na cwt'mooⁿ nn'aⁿ cantyja na jnd^o' n'om nquiee. Ndo' na luaa', cwilwil'uee'ndy^o ñ'oom na matseijndaa'ñe Espí^ritu na cwt'mooⁿ'yâ ndaaⁿ nn'aⁿ na la'xmaⁿ'na jom.

¹⁴ Saa ts'aⁿ na ticaluiiñê cwentaa' Ty'o^ots'om titseiñ'oom'ñe ñ'oom na matseijndaa'ñe Espí^ritu na cwiluiiñê ee ndoo' ntyjii tsaⁿ'ñeeⁿ na cwe' ñ'oom na til'ue joona'. Ee mandâ ts'aⁿ na matseixmaⁿ cantyja 'naaⁿl Espí^ritu, juu nndaaⁿ nntsei'noⁿ'l. ¹⁵ Saa ts'aⁿ na matseixmaⁿ Espí^ritu nndaaⁿ nntsei'noⁿ'l ñ'oommeiⁿl, meiⁿ tjaa 'ñeeⁿ ts'aⁿ na wanaaⁿ na nntso na tixcwe mach'eeⁿ.

¹⁶ Ee ñ'oom' Ty'o^ots'om na teiljeii matsona': “¿'Ñeeⁿ ts'aⁿ jndâ sei'noⁿ'l chiuu na m'aaⁿl ts'om Nquii na cwiluiiñê na matsa'ntjom jaa? ¿'Ñeeⁿ ts'aⁿ nndaaⁿ nntseijnd^o' ts'oom?” Saa jaa laxmaaⁿ'ya juu na m'aaⁿl ts'om Cristo.

3

Cwiluiindyô nn'a na cwila'x'iaa'ndye ñ'e'n Ty'oôts'om

1 Cautyja 'na'ya, 'o nn'a'ya na cwila'y'u'yo', tîcandaã nntseina'ya ñ'oom cautyja 'naa' Cristo ndaa'yo' cha'xje' na ma'mo' ts'a' juuna' ndaa' nn'a' na la'xma' Espîritu. Tca'na' na nntseina'ya juuna' ndaa'yo' na cha'cwijom cwiluiindyô' cautyja 'naa' tsjoomnancue, cha'cwijom ndaa' yonch'uu. 2 Ee yo'ndaa tileicandaã nntquiina sei'. Joonã macanda' ndaatsuu' tsondeyena cwiwena. Maluaa' matseijomna' cautyja 'na' 'o. 'O tileicala'no'nyo' ñ'oom' Ty'oôts'om na jndei'tina', ee tyooquiee n'om'yo' cautyja 'naa'a'. Ndo' mei' je' tileicala'no'nyo' ñ'oom'm na jndei'tina'. 3 'O ndicwa'na la'xma'nyo' cautyja 'naa' tsjoomnancue. Ee na cwila'taa' n'om'yo' nc'iaa'yo' ndo' cwila'ntja'ndyo' ñ'e'ndyena, ma'mo'na' na tjaa na matseichuii'na' 'o ñequio nn'a' na la'xma' cautyja 'naa'na'. 4 Ee quia cwiindyô' 'o nntso: "Ja matseijomndyo cautyja 'naa' Pablo", ndo' cwiiche' nntso: "Ja matseijomndyo cautyja 'naa' Apolos", ma'mo'na' na la'xma'nyo' cha'xje' nn'a' tsjoomnancue.

5 Ja Pablo ç'ñee' cwiluiindyô? Ndo' ç'ñee' cwiluiiñe Apolos? Ñequii'che' cwiluiindyô nn'a' na cwindya'ntjoo'yâ nnom Jesucristo na cautyja 'naa'yâ jla'y'u'yo' ñ'e'ñê. Cwii cwiindyô ñel'aayâ ts'iaa' na tquiaa' ndaa'yâ. 6 Ts'iaa' na s'aa matseijomna' cha'cwijom ts'a' na manom'. Ndo' ts'iaa' na s'aa Apolos matseijomna' cha'cwijom ts'a' na matseicandaã' ntjom. Saa' nquii Ty'oôts'om mach'ee' na tjaanajndei' ts'iaa'ñee'. 7 Ndo' na luua', mei' juu ts'a' na manom' tit'ma' cwiluiiñe, mei' ts'a' na matseicandaã'. Nquii Ty'oôts'om t'ma' cwiluiiñe ee jom mach'ee' na wjaana-jndei' ts'iaa'ñee'. 8 Juu ts'a' na manom' ñequio ts'a' na matseicandaã', ñe'cwii xje' cwiluiindyena. Ndo' nquii Ty'oôts'om nntioml'uaa' ts'a' cautyjati na jndã ñe'ndi'ntjom nnoom. 9 Ee jâ cwe' cwila'xmaa'yâ nn'a' na cwilajomndyo' ts'iaa' 'naa' Ty'oôts'om, ndo' 'o la'xma'nyo' tyuaa'a', la'xma'nyo' cha'cwijom w'aa na mach'ee'. 10 Cautyja 'naa'na', ja cwiluiindyô cha'cwijom luañetquiee na seijndaa'ñe Ty'oôts'om na maqua' tsia'ntsjô' ndo' cwiiche' ts'a' matseicandaã'ñe w'aa nacjoo' juuna'. Saa' cwii cwii ts'a' que'ñe cwenta cautyja 'naa' ts'iaa' na mach'ee. 11 Ee tjaa 'ñee' ts'a' na ndaa' nlque'ndyo cwiiche' ts'iaa'ntsjô' ñequio tsia'ntsjô' na waa, na juu jo' tseixma'na' Jesucristo. 12 Saa' tiñe'cwii nnom 'na' na cwileil'uee'ndye nn'a' na cwil'a ts'iaa' nacjoo' tsia'ntsjô'ñee'. Ee ts'a' na xcwee'ya ts'om na mandî'ntjom nnom Ty'oôts'om, matseijomna' ts'iaa' na mach'ee' cha'cwijom cwii w'aa na cwiluiina' ñ'e'n s'om caja', oo ñ'e'n s'om xuee, oo ñ'e'n ljo' na jee' jnda. Saa' ts'a' na tixcwee' ts'om na mandî'ntjom nnom Ty'oôts'om, matseijomna' ts'iaa' na mach'ee' cha'cwijom cwii w'aa na cwiluiina' ñ'e'n n'oom, oo ñ'e'n nei'jnda, oo ñ'e'n n'oomljooto'. 13 Juu xuee quia na nncu'xe' Ty'oôts'om nn'a', nleitquoo'ya chiuu tseixma' ts'iaa' na tyoch'ee cwii cwii ts'a'. Juu xuee'ñee' t'ma' chom nncuaa, jo' jo' m'mo'na' chiuu tseixma' ts'iaa' na tyoch'ee cwii cwii ts'a'. 14 Jo' chii xe' tilco ts'iaa' na tyoch'ee ts'a', waa naya na nlo'ñoom cautyja 'naa' ts'iaa' na jndã ñes'aa'. 15 Saa' xe' nlco ts'iaa'ñee', nntsuuñe cautyja 'naa' juuna'. Nque' nlu'na'maa'ñê, saa' cwe' ñetomti jo'. Ndo' na luua' nntjoom nntseijomna' cautyja 'naa'a' cha'cwijom na nc'uaa' chii jluii'ñe naquii' chom.

16 Ça ticali'yo' na 'o cwiluiindyô' waa' Ty'oôts'om ndo' na m'aa' Espîritu Santo naquii' n'om'yo'? 17 Xe' na m'aa' ñee' juu na nntseyuii' waa' Ty'oôts'om, nntseyuee'ñe' tsa'ñee' ee lju' cwiluiiñe juuna', ndo' mancjo'yo' cwiluiindyô' w'aa'ñee'.

18 Meiⁿcwiindyo^l 'o tinguuiⁿⁿ'aⁿñe cheⁿnquii cantyja 'naaⁿ ñ'oomwaa^l. Xeⁿ m'aaⁿ 'ñeeⁿ ts'aⁿ quiiⁿntaaⁿ'yo^l na matseitiuu na jndo^l ts'om cha'xjeⁿ nquiee nn'aⁿ tsjoomnancue cwitjeiiⁿna cwenta, c'oom juu cha'na ts'aⁿ na meiⁿchjoo tijndo^l ts'om, cha mayuuⁿcheⁿ nntseixmaaⁿ ts'aⁿ na jndo^l ts'om. 19 Ee juu na cwitjeiiⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue cwenta na jndo^l n'omna, Ty'oots'om macwjeeⁿeⁿ cwenta na ntjeiⁿ jo^l. Ee waa ñ'oom'm na teiljeiinaⁿ na matsona^l: "Nnt'uii Ty'oots'om nn'aⁿ ñequio mañejuu na jndo^l n'omna". 20 Ndo^l waa cwiicheⁿ ñ'oom'm na teiljeii na matsona^l: "Nqueⁿ na cwiluiiñê na catsaⁿntjom jaa mantyjeeⁿ joo ñomtiiu 'naaⁿ nn'aⁿ na jeeⁿ jndo^l n'om, cwe^l ts'iaaⁿndyo jona^l." 21 Nc'e na ljo^l, tintjei's'andyo^l na majndaa^l ts'aⁿ na cwilajomndyo^l ñ'eⁿñe. Ee cha'tso na matseijndaaⁿñe Ty'oots'om la'xmaⁿna^l cwenta'yo^l. 22 Meiiⁿ nncō Pablo, oo nquii Apolos, oo nquii Pedro, cha'tsondyō cwiluiindyō na cwindyaⁿntjooⁿyâ ndaaⁿ'yo^l. Ee cha'tso na s'aa Ty'oots'om m'aaⁿna^l cwentaaya. Cantyja na cwitandoo^a tsjoomnancuewaañe matseixmaⁿna^l naya 'naaⁿya ee na cwito'ñooⁿya na cwitandoo^a ñ'eⁿñê. Mati cantyja na cwiwjaaya matseixmaⁿna^l naya 'naaⁿya, nc'e cantyja 'naaⁿ jo^l cwitsaaquiaa^a cañoom'luee. Cha'tso na cwiwinooⁿya je^l ñequio na quia wjaaweⁿcañoomna^l cwila'xmaⁿna^l na nnteijndeiiina^l jaa. 23 Ndo^l 'o m'aⁿ'yo^l cwentaa^l Cristo ndo^l jom cwiluiiñê cwentaa^l Ty'oots'om.

4

Ts'iaaⁿ na maty'iom Jesucristo apóstoles

1 Jo^l chii catjei'yo^l cwenta cantyja 'naaⁿyâ na cwiluiindyō nn'aⁿ na cwindyeⁿntjom nnom Cristo, ndo^l na cwi'tmooⁿyâ ndaaⁿ nn'aⁿ ñ'oom^l Ty'oots'om na wanty'iuu^l tyom'aⁿna^l. 2 Juu ts'aⁿ na waa cwii ts'iaaⁿ na matseixmaⁿ, macaⁿna^l na cwitquioo^l cantyja 'naaⁿ'aⁿ na cwiluiiñê ts'aⁿ na matseicanda^l. 3 Saa cantyja 'naⁿya, ticwjaaⁿndyo cwenta chiuu waa na 'o cwi'tjei'yo^l cwenta cantyja 'naaⁿ ts'iaaⁿ na matseixmaⁿ'ya oo chiuu nquii nt'omcheⁿ. Meiⁿ ticu'xaⁿ cheⁿnncō cantyja 'naⁿya. 4 Juu na m'aaⁿ ts'ooⁿ tica'moⁿna^l aa waa na matseitjooⁿndyo, saa meiiⁿ na ljo^l tica'moⁿna^l na tjaa jnaⁿya. Nquii Ty'oots'om nncu'xeeⁿ ja. 5 Nc'e na luua^l, cwi'tjoocheⁿ na nncwjeeⁿnda^l Ta Jesús, tintjei'yo^l cwenta cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na cwindyeⁿntjom ndaaⁿ'yo^l. Ee xjeⁿñeeⁿ nnts'aaⁿ na nleitquiooⁿ'ya 'naⁿ na cwe^l wanty'iuu^l cwil'aⁿ nn'aⁿ ñequio joo 'naⁿ na cwilaⁿjndaaⁿndyena naquiiⁿ n'omna. Quia jo^l ñequeiaa Ty'oots'om nnom cwii cwii ts'aⁿ cha'xjeⁿ na matsona^l.

6 'O nn'aⁿya na cwilaⁿ'yu^l'yo^l, matseingⁿya ñ'oommeiⁿ ndaaⁿ'yo^l cantyja 'naⁿya ñ'eⁿ Apolos cha nnteijndeiiina^l 'o, ndo^l cha cantyja 'naaⁿyâ nnts'aalaⁿngⁿ'yo^l na tincwinom'yo^l ñ'oom na teiljeii, ndo^l cha meiⁿcwii ts'aⁿ tincwjiⁿs'aaⁿ cwii ts'aⁿ na mañequiaa ñ'oom^l Ty'oots'om cha nnts'aana^l na ticwentyjo 'naaⁿ cwiicheⁿ. 7 Ee çchiuu waa cantyja 'naⁿ na mach'eena^l ntyji^l na jndandyuⁿ'ti nchiiti cwiicheⁿ? Ndo^l çcwaaⁿ cwii nnom na matsei'xmaⁿ na nchii nquii Ty'oots'om mañequiaaⁿ na matsei'xmaⁿ jo^l? Ndo^l xeⁿ cwe^l jnda^l nayaⁿñeeⁿ, çchiuu na matseiⁿ'andyu^l na cha'cwijom tyuu^l na jnda^l jjuuna^l?

8 Mach'eena^l na nquiu'yo^l na la'xmaⁿ'yo^l nn'aⁿ na tyandye. Cha'cwijom tjaa meiⁿcwii na macaⁿ'tina^l 'o. Cha'cwijom na cwiluiindyo^l nn'aⁿ na cwitsaⁿntjom, meiiⁿ na ticañⁿaaⁿyâ. Toom cwe^l na mayuu^l cwiluiindyo^l nn'aⁿ na cwitsaⁿntjom cha matiⁿ ja nlaⁿjomndyō jo^l ñ'eⁿndyo^l. 9 Mach'eena^l ntyjii na maqueⁿ Ty'oots'om já apóstoles na wanty'iaaⁿndotyaaⁿ na cha'tsondye nn'aⁿ. Matseijomna^l cantyja 'naaⁿyâ cha'cwijom nn'aⁿ na jnda^l teijndaa^l na nncwje na jndooⁿcheⁿ nn'aⁿ ndo^l nnty'iaa ángeles. 10 Cwitjeiiⁿ nn'aⁿ cwenta na já na cwifnequiaayâ ñ'oom cantyja 'naaⁿ Cristo la'xmaaⁿyâ nn'aⁿ

na ntjeiⁿndye sãã 'o cwi'tjei' cheⁿncjo'yo' cwenta na la'xmaⁿyo' na jeeⁿ jndo' n'om'yo' cantyja 'naaⁿaⁿ. Cwi'tjei'yo' cwenta na tileicjaanjoom' cwil'aayâ sãã 'o jeeⁿ cwijaanjoom' cwil'a'yo'. Cwila't'maaⁿndye nn'aⁿ 'o sãã jâ tic-uee' n'omna. ¹¹ Hasta xjeⁿ je', waa xjeⁿ na matseitjooⁿa' na nntquiaayâ ndo' na nncwaa^yâ ñequio liaa na nlcwaa^lâ. Jndye ndii' cwiacchoo^lâ, ndo' meiⁿ tjaaⁿna' w'aaya. ¹² Cwiwijn^ydaayâ na cwil'aayâ ts'iaaⁿ. Quia cwitioo nn'aⁿ ñ'oomwi' cjooyâ, cwitaa^yâ na catio'naaⁿñe Ty'oots'om jooⁿa. Quia cwileintyjona jâ, cwila'quii n'ooⁿyâ. ¹³ Quia cwila'neiⁿ nn'aⁿ ñ'om tag^l ts'om nacjooyâ, cwila'joom'na jâ cha'cwijom to' na niom nnom tsjoomnancue sãã cwi't'ooyâ ñequio ñ'oom ya. Hasta xjeⁿ je' cwil'a nn'aⁿ na cwila'xmaa^yâ cwii na jeeⁿ ts'iaaⁿ.

¹⁴ Nchii cwe' matseiljeiya ñ'oommeiⁿ cha catseijnⁿaa'na 'o sãã cha na nntseijndo'na' n'om'yo' n'e na cwiluiindyoy' ntseindaaya na jeeⁿ wi' ts'ooⁿya 'o. ¹⁵ Ee meiiⁿ na aa m'aⁿ qui meiⁿ nn'aⁿ na cwi't'mooⁿna cantyja 'naaⁿ Cristo ndaa'yo', sãã tijndye lotye'yo' m'aⁿ. Cantyja 'naaⁿ na cwila'yuya n'om'yo' ñ'eⁿ Ty'oots'om, ja cwiluiindyoy' tsotyeyo' n'e ñ'oom naya na macwiji'n'maaⁿñe nn'aⁿ. ¹⁶ Jo' chii matseijndo'a n'om'yo', cal'a'yo' cha'xjeⁿ na quits'aaya.

¹⁷ Jo' chii majñooⁿya Timoteo na m'aⁿyo', cwiluiiñe jndaaya na jeeⁿ matseicañaaⁿ ndo' na jnda ntyjiya jom, jom nnts'aaⁿ na nncjaañjoom' n'om'yo' chiuu waa na jom'aaⁿ na matseixmaⁿya cwentaa' Cristo Jesús cha'xjeⁿ na ma'mooⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ cwii cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na macwjeeⁿeⁿ cwentaaⁿaⁿ. ¹⁸ Ñ'eeⁿndyo' 'o na cwilas'andyoy' cheⁿncjo'yo' na cwindu'yo' na tixocjonty'iannda'a 'o. ¹⁹ Sãã tyuaa' nncjocandoo'a 'o xeⁿ l'ue ts'om Ta Jesús, ndo' quia ljo'cheⁿ nljeiya chiuu n'om naⁿñeeⁿ na luaa' cwil'ana, nljeiya chiuu tseixmaⁿ ñ'oom na cwila's'andyena. ²⁰ Ee juu na ma'moⁿna' na matseixmaⁿ ts'aⁿ na matsaⁿtjom Ty'oots'om jom, xocwitquioo' jo' cwe' n'e ñ'oom na matseineiⁿ ts'aⁿ, nleitquioo' jo' cantyja 'naaⁿ na aa matseixmaaⁿ najndeii na cwiluiiñe Ty'oots'om. ²¹ ¿Chiuu nl'ue n'om'yo' na cats'aa'? ¿Aa nncjocandoo'a 'o na nntseit'ia'a 'o, oo aa nnc'ooⁿya na wi' ts'ooⁿya 'o, ñequio na jeeⁿ jnda ntyjiya 'o?

5

Catjei'yo' ts'aⁿ na m'aaⁿya ñ'eⁿ cwicheⁿ yuscu

¹ Waa ñ'oom na cwiindyoy' 'o mañ'oom tsondyee t'maⁿ ndo' na ljo' meiⁿ nn'aⁿ na tyoola't'maaⁿndye Ty'oots'om tiquil'ana na luaa'. ² Ndo' 'o cwi'tjei' cheⁿncjo'yo' cwenta na jeeⁿ cwila'candaaⁿndyo' meiⁿ tatiato nquii'yo' na luaa' waa. Matsona' na catjei'yo' tsaⁿñeeⁿ quii'ntaaⁿyo' na luaa' mach'eeⁿ. ³ Meiiⁿ na tic'ooⁿndyo' ñ'eⁿndyo', sãã cantyja 'naaⁿ espíritu 'naⁿya m'aaⁿya ñ'eⁿndyo', ñequio xuee' Ta Jesucristo jnda tu'xaⁿya ts'aⁿ na luaa' mach'ee. ⁴ Quia cwi'tjomndyo' na nla't'maaⁿndyo' Ty'oots'om ja nnc'ooⁿya ñ'eⁿndyo' cwe' cantyja 'naaⁿ espíritu 'naⁿya ndo' mati ñequio juu najndeii na matseixmaⁿ Ta Jesús nnc'oomna' ñ'eⁿndyo'. ⁵ Ndo' na luaa', la'xmaⁿyo' na catio'yo' tsaⁿñeeⁿ l'o Satanás cha cwi'ndaa' seiiⁿeⁿ sãã nlui'n'maaⁿñe espíritu 'naaⁿaⁿ quia na nncwjee'nnda' Ta Jesús.

⁶ Tixcwe na cwi'tjei'yo' cwenta na jeeⁿ cwila'candaaⁿndyo' jo nnom Ty'oots'om ndo' na cwiljoya n'om'yo' na luaa' waa quii'ntaaⁿyo'. ¿Aa ticali'yo' na meiiⁿ ñechjoowi' ndaaljo' matseicandeei'na' cha'waa tsqueeⁿtyoo'? ⁷ Jo' chii catjei'ndyo' cantyja 'naaⁿ cha'tsoñ'eⁿ na la'xmaⁿna' ndaaljo' tquie na matsei'ndaa'na' 'o cha nntseijomna' 'o tyoo' na tuiina'

ñ'eⁿ tsqueeⁿtyoo^l xco na tjaa ndaaljo^l tjaquiee^l na cwicwa^l nn'aⁿ judíos xuee Pascua, na juu tyoo^lñeeⁿ cwiluiindyo^l. Ee Cristo cwiluiñê Catsmaⁿ chjoo cwentaaya cautyja 'naaⁿ xuee Pascua 'naaⁿya. Jla'cuee^l nn'aⁿ jom ndo^l tueeⁿeⁿ cwentaaya. ⁸ Jo^l chii matsona^l na calajomndyo xuee Pascua ñequio na xcwee^l n'oo^lya ndo^l na mayuu'a, na joo jo^l la'xmaⁿ'na' cha'cwijom tyoo^l na tjaa ndaaljo^l tjaquiee^l. Nchii n'ajomndyo xuee Pascua ñeeⁿ ñequio ndaaljo^l tquie na tseixmaⁿ'na' na quie^l n'oo^lya ndo^l natia na cwil'aaya.

⁹ Ñequio cwiicheⁿ carta^lñeeⁿ tsjoo^lya na tilajomndyo^l ñequio nn'aⁿ na cwe^l m'aⁿya ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ. ¹⁰ Saa ñ'eⁿ carta^lñeeⁿ nchii ñe'catsjoo^lya na catjeiⁿndyo^lñ'eⁿyo^l ñequio nn'aⁿ tsjoomnancue na cwe^l m'aⁿya ñequio nn'aⁿ oo na m'aⁿna na cwila'queeⁿ n'omna 'naaⁿ cwiicheⁿ ts'aⁿ, oo na jeeⁿ ya cwinquio^lnn'aⁿna n'iaana cha nnda^l ntjeiⁿ'na 'naaⁿ naⁿñeeⁿ oo ñ'eⁿ joo nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndye 'naⁿ na cwe^l nn'aⁿ l'a. Ee xeⁿ tilajomndyo^l ñequio nn'aⁿ na laxmaⁿ nmeiⁿ, n'caⁿ'na' na calui^lyo^l tsjoomnancue. ¹¹ Ñ'oom na l'ue ts'oo^l na cala'no^lyo^l cautyja 'naaⁿ carta^lñeeⁿ, ts'aⁿ na matso na matseyu^l ñ'eⁿ Jesucristo, meiⁿchjoo tilajomndyo^l ñ'eⁿñê xeⁿ m'aaⁿyaⁿ ñ'eⁿ ts'aⁿ na cwe^l luaaⁿndyo^l, oo queeⁿ ts'oom 'naaⁿ cwiicheⁿ ts'aⁿ, oo matseit'maaⁿñê 'naⁿ na cwe^l nn'aⁿ l'a, oo cantuñê, oo tsaⁿ candii jom, oo mach'ueeⁿ. Meiⁿ na nlcwa^l ñequio ts'aⁿ na matseixmaⁿ nmeiⁿ til'a^lyo^l. ¹² Titseixmaⁿya na nncu'xaⁿya nn'aⁿ na tyoola^lyu^l. Ncjo^lyo^l la'xmaⁿ'yo^l na nntu'xeⁿ'yo^l nn'aⁿ na m'aⁿ quiiⁿ'ntaaⁿ'yo^l. ¹³ Nquii Ty'oots'om nncu'xeeⁿ nn'aⁿ na tyoola^lyu^l. Quia jo^l catjei^lyo^l ts'aⁿ jnaⁿ'ñeeⁿ quiiⁿ'ntaaⁿ'yo^l.

6

Ticaty'iomiana' na n'luqaⁿya ñ'oom cjo^l nc'iaaya

¹ Quia cwiindyo^l 'o waa ñ'oom na malein'oomna^l juu ñequio cwiicheⁿ x'iaa^l na matseyu^l, ¿chiiu na cwiqueⁿ'yo^l ñ'oom tsaⁿ'ñeeⁿ jo nnom jwe na nchii ts'aⁿ na matseyu^l? Cwa nchii ncjo^lyo^l na cwila^l'yu^lyo^l ñ'eⁿ Ty'oots'om nla^l'jndaaⁿndyo^l ñ'oomñeeⁿ. ² ¿Aa ticaliu^lyo^l na joo nn'aⁿ na cwiluiindy^e cwentaa^l Ty'oots'om nntu'xeⁿna nn'aⁿ tsjoomancue? Ndo^l nc'e na nntu'xeⁿ'yo^l nn'aⁿ tsjoomnancue, ¿chiiu na tileicandaa^l nntu'xeⁿ'yo^l ñ'oommeiⁿ na cwe^l cwantindyo^l joona^l? ³ ¿Aa ticaliu^lyo^l na nntu'xaⁿya ángeles? Ndo^l nc'e na ljo^l, majndeiticheⁿ nnda^l nla^l'jndaaⁿndyo^l ñ'oom na mat'uiina^l jaa yu^l na ticjaañjoom^l na cwil'aaya je^l. ⁴ Jo^l chii xeⁿ niom ñ'oom na maleichuuna^l 'o ñequio nn'aⁿ'yo^l na cwila^lyu^l, caty^l'iom^l'yo^l ts'iaaⁿ'ñeeⁿ nn'aⁿ quiiⁿ'ntaaⁿ'yo^l na tit'maⁿ la'xmaⁿ na catu'xeⁿna ñ'oom 'naⁿ'yo^l. ⁵ Matsjoo na luaa^l cha catseijnaaⁿ'na' o^l. ¿Aa nnts'aacheⁿ'na' na tjaa^l'na' meiⁿ'ñecwiiⁿ ts'aⁿ quiiⁿ'ntaaⁿ'yo^l na jndo^l ts'om na nntseijndaaⁿ'ñê ñ'oom na maleichuuna^l 'o? ⁶ ¿Aa maxjeⁿ maty'iomiana^l na cwiqueⁿ'yo^l ñ'oom cjo^l cwiⁿnn'aⁿ'yo^l na mati matseyu^l? Jo^l chii cwitjomndyo^l jo ndaa^l nn'aⁿ na cwitu'xeⁿ ñ'oom, meiⁿ na joona nchii nn'aⁿ na cwila^lyu^l.

⁷ Juu na cwila^l'ntjaⁿndyo^l ñequio nc'iaa^l'yo^l na cwila^l'yu^l ma'moⁿ'na' na t'maⁿ waa na cwila^l'tjooⁿndyo^l. Yati caljo^lya n'om^l'yo^l nawi^l na cwil'ana 'o, meiⁿ na cwinty'ueena 'naⁿ'yo^l. ⁸ Saa 'o xui^l na cwil'a^lyo^l, mancjooⁿndyo^l cwita^l'wi^l'yo^l nn'aⁿ'yo^l na cwila^l'yu^l hasta cwinty'ueeⁿ'yo^l 'naaⁿ'na. ⁹ ¿Aa ticaliu^lyo^l na joo nn'aⁿ na cwiñequiandy^e cautyja 'naaⁿ natia ticalaxmaⁿ'na cautyja na matsaⁿ'ntjom Ty'oots'om? Tiñeⁿ'quio^lnn'aⁿndyo^l cheⁿ'ncjo^l'yo^l cautyja 'naaⁿ ñ'oomwaañê. Nn'aⁿ na cwe^l cwitjomndyeyana ñ'eⁿ nn'aⁿ na tyoo^l'uncona, tixocalaⁿ'xmaⁿ'na cautyja na matsaⁿ'ntjom Ty'oots'om, meiⁿ nn'aⁿ na cwila^l't'maaⁿndye 'naⁿ na cwe^l nn'aⁿ l'a, meiⁿ nn'aⁿ na cwe^l m'aⁿya ñ'eⁿ nn'aⁿ, meiⁿ naⁿnom na cwe^l ñ'eⁿ ntyjenom m'aⁿ, ¹⁰ meiⁿ

nn'aⁿ na cwinty'uee, meiⁿ nn'aⁿ na queeⁿ n'om 'naaⁿl cwiicheⁿ ts'aⁿ, meiⁿ naⁿcandyee, meiⁿ nn'aⁿ na cwitioñ'oom nn'aⁿ, meiⁿ nn'aⁿ na cwinquo'nn'aⁿ ts'aⁿ cha nndaq ntjei'na 'naaⁿa'. ¹¹ Ñ'eeⁿndyo' 'o na ñeja'lxmaⁿ'yo' nmeiⁿl cwitjocheⁿ na nla'y'u'yo', saq je' jnda tmaⁿndyo', jnda tqeⁿndyo Ty'oots'om 'o, jnda tqueeⁿ 'o na tjaa jnaⁿ la'xmaⁿ'yo' ñequio xuee' Ta Jesucristo ndo' cantyja 'naaⁿl nqui Espiritu na cwiluiñe Ty'oots'om cwentaaya.

Maque'lju' Ty'oots'om sei' ts'aⁿ

¹² Waa ñ'oom na cwilue nn'aⁿ: “Wanaaⁿ na nnts'aa mei'ljo'cheⁿ na l'ue ts'ooⁿ”. Mayuu^l na ljo', saq ticha'tso mateijndeina^l ts'aⁿ. Ñ'oom na mayuu^l wanaaⁿ na nnts'aa yuu na l'ue ts'ooⁿ saq ticatsona^l na cwii na mats'aa nlqueⁿna' xjeⁿ 'naaⁿna' ja. ¹³ Mati cwilue nn'aⁿ: “Juu nantquie tseixmaⁿna' cwentaa' tsiaa' ts'aⁿ, ndo' tsiaa' ts'aⁿ tseixmaⁿna' cwentaa nantquie.” Ñ'oom na mayuu^l jo', saq we nnom nmeiⁿl nnts'aa Ty'oots'om na ndyuena^l. Saq nchii tqeeⁿ sei' ts'aⁿ na cwe' luua' nnc'oom ñ'eⁿ cwiicheⁿ ts'aⁿ, tqeeⁿ sei' a na laxmaⁿna' cwentaa' nqueⁿ na matsa'ntjoom, ndo' jom m'aaⁿ cwentaa' sei'a. ¹⁴ Ndo' cha'xjeⁿ na tquiaaⁿ na wando'xco Jesús mati ñequiaaⁿ na nntandoo'xcooya nc'e najndei na cwiluiñe.

¹⁵ ¿Aa ticaliu'yo' na juu sei'yo' laxmaⁿna' cwii taⁿl sei' Cristo? ¿Aa maty'iomna^l na nntseitjoⁿa juuna^l ñ'eⁿ cwii yuscu na cwe' luua' m'aaⁿ ñ'eⁿ nn'aⁿ? Meiⁿchjoo ticaty'iomna^l ¹⁶ ¿Aa ticala'noⁿ'yo' quia na matseitjoom'ñe ts'aⁿ ñequio sculjaa', ñe'cwii sei' laxmaⁿna? Ee ñ'oom' Ty'oots'om na teiljei matsona^l: “Wendye joona, ñe'cwii sei' la'xmaⁿna.” ¹⁷ Ndo' na luua' waa, quia na matseijomñe ts'aⁿ ñequio Ta Jesús, ñe'cwii cwiluiñe tsaⁿñeeⁿ ñ'eⁿñe.

¹⁸ Cha'cwijom na jndei maleinom ts'aⁿ cha na tica'tuii cwii na teincuu' jom, maluaa' cal'a'yo' na tic'om'ya'yo' ñ'eⁿ ts'aⁿ na cwe' luua'. Ee nt'omcheⁿ jnaⁿ na mach'ee ts'aⁿ tica'tuiina^l seiⁿ'eⁿ, saq ts'aⁿ na matseitjoom'ñe ñ'eⁿ cwiicheⁿ ts'aⁿ na cwe' luua', matseicw'aa'ñe jnaⁿ seiⁿ'eⁿ. ¹⁹ ¿Aa ticaliu'yo' na cwiluiñe sei'yo' wats'om cwentaa' Espiritu Santo na m'aaⁿ quii' n'om'yo' na jnda tquiaa Ty'oots'om na c'oom ñ'eⁿndyo'? Jo' chii ticalaxmaⁿ'yo' na ñequiandyo' na nla' sei'yo' yuu na queeⁿ n'omna^l. ²⁰ Ee jnda seijnda Ty'oots'om 'o ñequio cwii na jeeⁿcheⁿ ndya' jnda. Jo' chii laxmaⁿ'yo' na cala't'maaⁿndyo' jom ñequio sei'yo' ñequio espíritu 'na'yo' ee na we ndii' joona' la'xmaⁿna' cwentaaⁿa'.

7

Ñ'oom cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na jnda t'unco

¹ Ndo' je' maw'o ñ'oom na cwita'x'e'yo' nqoⁿ nacjoo' carta na jla'cwanom'yo'. Ñecuaa meiⁿl ticoco tsaⁿ's'a, ² saq jnaaⁿ na jeeⁿ cwe' luua' cwic'eeⁿ nn'aⁿ ñ'eⁿ nc'iaana, jo' chii yati cwii cwii tsaⁿ's'a cocoom ndo' mati cwii cwii tsaⁿ'scu c'oom saaⁿaⁿ. ³ Nqui tsaⁿ's'a waa cwii nnom na matseixmaaⁿ na nnts'aaⁿ ñ'eⁿ scoom'm ndo' mati tsaⁿ'scu waa cwii nnom na matseixmaaⁿ na nnts'aaⁿ ñ'eⁿ saaⁿaⁿ. Wendyena quiandy ntyjeena ndaana na cala'candaⁿndyena ñ'oomwaa^l. ⁴ Tsaⁿ'scu titseixmaaⁿ na nntseintycwii'ñe nnom saaⁿaⁿ ee saaⁿaⁿ tseixmaⁿ cwenta jom, meiⁿ tsaⁿ's'a titseixmaaⁿ na nntseintycwii'ñe nnom scoom'm ee scoom'm tseixmaⁿ cwenta jom. ⁵ Cwe' jo' tintseintycwii'ñe ts'aⁿ nnom saaⁿaⁿ, nnom scoom'm saq ñequi'cheⁿ wanaaⁿ na nla'ljondyo' xeⁿ waa ñ'oom na jnda t'ma'yo' na ñe'calanei'yo' nnom Ty'oots'om. Saq nchii na jndye xuee, tints'aana' na tileicala'quii' n'om'yo' ndo' na ljo' nnts'aa Satanás na nla'tjoondyo'.

⁶ Luaa' waa na matsjoo cantyja 'naa' n'oomwaa', saa tintjei'yo' cwenta na tseixma'na' n'oom na matsa'ntjomna'. ⁷ Cantyja 'na'nya toom cwe' cha'tso na'nom laxma'na' cha'na ja, saa tiñe'cwii xje' na mañequiaa Ty'ooots'om na laxmaa'ya. Ee ñ'e' nn'a' waa cwii nnom na la'xma', ndo' nt'omche' cwiiche' ljo la'xma'.

⁸ Ndaa joo na'nom na tyoo'unco ndo' mati joo yolcu na jnda ljondye, matsjoo na yati caljoo'ndyena na ñenqueena cha'na m'aa' ja luaañe. ⁹ Saa xe' tileicwiqúi n'omna na m'a' ñenqueena, ñecuaa, c'uncona, ee yati na m'aa' ts'a' na we ca', nchiiti na cwe' matseiquee' ts'oom na ñe'c'oom ñ'e' ts'a'.

¹⁰ Saa ndaa 'o na jnda tma'co'yo', luua waa n'oom na matsa'ntjomna', nchii cwe' n'oom 'ndyo ja, n'oom 'ndyoo nquii Ta Jesús jo': juu scuu' ts'a' ticato'ñe ñequio saa'na'. ¹¹ Saa xe' ma'ñee' saa'na', ticwanaa' na ncoconnaa'na', matsona' na caljoyaandyennda'na. Ndo' mati juu saa'na', tintseyuyii' ljeii 'naa'na.

¹² Ndaa nt'omndyo' 'o na jnda t'unco'yo', luua matsjoo nncó, nchii matsa'ntjom Ta Jesús na caluii na ljo', xe' na m'aa' ts'a' na matseyu' saa scoom'm tyootseyu' ndo' tsa'ñee' cwiljoya ts'om na m'aa' ñ'e'ñe', tinto'ñe ñequio scoom'm. ¹³ Ndo' cwii yuscu na matseyu', xe' saa'na' tyootseyu', saa cwiljoya ts'om na cwiljoo'ñe ñ'e'ñe', tintseyuee' ljeii na tocoom ñ'e'ñe. ¹⁴ Ee maque'ndyoo Ty'ooots'om saa' yuscu na tyootseyu' nc'e na cwiluiñe saa' yuscu na matseyu'. Ndo' mati maque'ñoo' scuu' ts'a' na tyootseyu' nc'e saa'na' tseixma' ts'a' na matseyu'. Ee xe' nchii na luua' waa, quia jo' nda jona nla'xma' cha'na nda nn'a' na tyoola'yu', saa na mayuu' maque'na' nda jona cantyja 'naa' tmaa' cwentaa' Ty'ooots'om. ¹⁵ Saa xe' juu ts'a' na tyootseyu' ñe'catseyuee' ljeii na tocoom ñ'e' saa'na' oo scoom'm, quia jo' ñecuaato na ca'ñee'. Quia na luua' waa maxje' til'aaya na jnde'na' na caljoo'ñe ts'a'. Ee Ty'ooots'om l'ue ts'oom na ticachooya tia' ñequio nn'a' w'aaya. ¹⁶ Ee ¿chiiu ntyji'yu' 'u tsa'scu na matseyu' na jnda tma'co' na xocatseyu' sa' ñ'e' Ty'ooots'om cantyja 'na'? Ndo' mati 'u tsa's'a na matseyu' na jnda tma'co', ¿chiiu ntyji'yu' na xocatseyu' scu' cantyja 'na'?

Tilajndaqya na nlachui'a na tyolaxmaa'ya

¹⁷ Ticwii cwiindyo' 'o, caljoya ts'om chiuu waa na jnda tquiaa Ty'ooots'om na matseixma' quia na t'maa' juu. Luua' waa n'oom na mañequiaaya ndaa nn'a' cha'tso ntmaa' nn'a' na macwjee' cwentaa'na'. ¹⁸ Quia na t'maa' 'u, ¿aa jnda tuii 'naa' sei' cha'xje' cwil'a nn'a' judíos yonom ndana? Tintseichui' na luua' waa. Ndo' xe' aa tyooluii 'naa' sei' quia na t'maa' 'u, taca'na' na caluii na ljo'. ¹⁹ Ee ticateijndeina' ts'a' xe' na tuii 'naa'ñee' tjaa'na' meii' xe' ticaluiina'. N'oom na jndati na catseicanda' ts'a' n'oom na matsa'ntjom Ty'ooots'om. ²⁰ Jo' chii meiq' quia cwii nnom na matseixma' ts'a' quia na t'ma' Ty'ooots'om jom, jo' jo' caljoya ts'oom. ²¹ ¿Aa cwiluiindy' ts'a' na mand'i'ntjomtye' quia na t'maa' 'u? Tinc'oom' ts'om' na ljo', saa xe' nncju'naa'ñena' na nndyaandyu', cwa catsa' na ljo'. ²² Ee ts'a' na m'aa' na mand'i'ntjomtye' quia na t'ma' Ty'ooots'om jom na catseyoom'm ñ'e' Ta Jesús, je' cwiluiñe ts'a' na jnda seicandyaañe'. Ndo' maljoyu cantyja 'naa' ts'a' na m'aa' xje' 'naa' quia na t'ma' Cristo jom, je' cwiluiñe ts'a' na mand'i'ntjomtye' nnoom. ²³ Juu ñequio na seijnda Ty'ooots'om 'o, jee' ndya' jnda jo'. Jo' chii tiñequiandyo' na laxma'yo' nn'a' na cwindye'ntjomtye' ndaa nn'a'. ²⁴ Quia jo' 'o nn'a'ya, cwii cwiindyo' caljoya ts'om chiuu waa na tyotseixma' xje' na t'ma' Ty'ooots'om juu.

Nn'a' na tyoonc'unco ndo' yolcu na jnda ljondye

25 Ñ'oom na cwita'x'ee'yo' nqōn cantyja 'naa' yolcu na tyoo'unco, tjaa'na' ñ'oom na matsa'ntjom Ta Jesús ja cantyja 'naa' ñ'oomwaa'. Saa nc'e na matseixma'ya ts'a' na wi' ts'oom, ntyjii na ndaa nla'ñ'oom'ndyo' ñ'oom na matsjoo cantyja 'naa' ñ'oomwaa'. 26 Cwe' nc'e jndye nnom quich'een'a' tiempomeii'n, jo' chii macwjii'a cwenta na yatiche' caljoo'ñe ts'a' cha'xje' na jnda teijnoom'm. 27 Xe' m'aa' scu', tintseytuyii' ljeii na tma'co' jom. Saa xe' tjaa'na' scu', tical'ue' ts'a' na nluii'ñe scu'. 28 Saa xe' aa mma'co', tjaa'na' jna'naljo'. Ndo' mati cwii yuscundyua, tjaa'jnaa' xe' ncoco. Ee jndye nnom nawi' quich'een'a' na nntjoom nn'a' na nnc'unco ndo' ñe'cateijndeiya 'o na tincwinom'yo' joona'.

29 'O nn'a'ya na cwila'yuy'yo', luua waa na ñe'catsjoo'ya: Jnda teitsjoo' xuee na nncwjee'nnda' Cristo. Nc'e na ljo' joo nn'a' na jnda t'unco, c'omna cha'cwijom tjaa'na' lcuuna, tjaa'na' s'aana. 30 Joo nn'a' na m'a' na chjoo' n'om, c'omna cha'xje' quia waa xuee. Ndo' joo nn'a' na m'a' ncuee, c'omna cha'cwijom m'a'na na chjoo' n'omna. Ndo' nn'a' na cwilajnda 'na' c'omna cha'cwijom nchii 'naa'na jo'. 31 Ndo' joo nn'a' na cwiwil'uee'ndye 'na' na cwila'xma' cantyja 'naa' tsjoomnancuewaañe, matsona' na c'omna cha'cwijom na tica'jnda nquiuna ljo' la'xma'na', ee juu na matseixma' tsjoomnancuewaañe mawjaantcwiina'.

32 Till'ue ts'oo' na jndye ñomtiuu nc'om'yo', ee ts'a' na tjaa'na' scuu', m'aa' ts'oom chiuu nnc'oom jo nnom Ta Jesús, na nncjaawee' ts'oom ñ'e'ñe, 33 saa ts'a' na m'aa' scuu', m'aa' ts'oom cantyja 'naa' 'na' na maca'na' cha neii' scoom'm ñ'e'ñe. 34 Ndo' na luua' waa, tiñecwii m'aa' ts'oom. Ñecwii xje' mat'uiina' cantyja 'naa' yuscu na tjaa'na' saa' ñequio yuscu ndyua na tyoococo. Joona m'aa' n'omna cantyja 'naa' ts'iaa' 'naa' Ta Jesús, na ñeiquiandyen'e'na na la't'maa'ndyena jom cantyja 'naa' seiina ñequio espíritu 'naa'na. Saa yuscu na jnda mam'aa' saa', m'aa' ts'oom cantyja 'naa' 'na' na maca'na' ndo' ñequio chiuu na nnc'oom cha nncjaawee' ntyjii saa'a' ñ'e'ñe.

35 Nchii matsjoo ñ'oommei' ndaa'yo' ee tical'ue ts'oo' na nnc'unco'yo' saa cha na nnteijndeina' 'o ndo' cha na xcwee' n'om'yo' na ndye'ntjom'yo' nnom Ta Jesús.

36 Ñ'oom na jndu'yo' na m'aa' cwiindy'o' 'o na m'aa' nomjnda na jnda jaawinom'na' na ndyuañe ndo' 'u na tsotyee' jnda mamatseitiuu' na ya xe' nncocotom, maxje' ya na nluii na ljo'. Ee nchii jna' na nntsa' na ljo'. 37 Saa xe' m'aa' cwii ts'a' na jnda seijndaa'ñe naquii' ts'om na xonquiaa na nncoco nomjnda, ee na manty'iaa' na tica'na', ya cats'aa na ljo'. 38 Quia jo' ya mach'ee ts'a' na maw'o' ñomcaa' jnda, saa yati mach'ee juu ts'a' na matseiljo nomjnda.

39 Yuscu na m'aa' saa', mat'uiitye'na' juu ñ'e'ñe'yoche' na wando' tsa'ñee'. Saa xe' nncue' tsa'ñee', wanaa' na ncoconaa'a' ñ'e' meij'quia ts'a' na l'ue ts'oom, macanda' ñequii'che' ñ'e' ts'a' na matseyu'. 40 Saa matseitiuu yati mach'ee' xe' na nljoo'ñe na ñenque'. Luua' m'aa' ts'oo' cantyja 'naa' ñ'oomwaa' ndo' mantyjii na matseixma'ya Espíritu na cwiluii'ñe Ty'oqots'om.

8

Nantquie na cwila't'maa'ndye nn'a' 'na' na cwe' nn'a' nl'a

1 Je' nnc'o'ya ñ'oom na cwita'xe'yo' cantyja 'naa' seii quioo' na cwila'cwjee nn'a' na cwila't'maa'ndyena 'na' na cwe' nn'a' l'a. Ñ'oom na mayuu' na cha'tsondyo cwiluiindy'o' nn'a' na jndo' n'oo'ya cantyja 'naa' ñ'oomwaa',

ndo' juu jo' wjan'oomna' jaa na c'oo'ya na s'andyo, lcundyö. Saa juu na m'aa'ya na jnda nquiuyu nn'a'n, matejndeina' na tsaanajndaaya na cwila'yuu'a. ² Ts'a'n na matseitiu na jndye waa na jndo' ts'om, tyootsei'no' cha'xe'n na maca'na' na caljeii. ³ Saa nquii ts'a'n na jnda ntyjii ñequio Ty'oöts'om, mawajna'a'n tsa'ñ'ee'n.

⁴ Cantyja 'naa' aa wanaa'n na nntquie'yo' seii quioo' na cwiwil'uee'ndye nn'a'n na cwila't'maa'ndye 'na' na cwe' nn'a'n l'a, cwila'noo'na na mei'cwii tjaa ljo' la'xma'n joona' ee maxje'n macandä nque'n m'aa'n. ⁵ Ee cañoom'luee ñequio tsjoomnancue jndye nnom na maniom na cwila't'maa'ndye nn'a'n na cwilueña na t'ma' ñ'oom la'xma'n, saa joona' nchii nquii Ty'oöts'om cwiluiindyena'. Ndo' na mayuu' na jndye 'na' maniom na cwilue nn'a'n "Ta" ndaana', ndo' cwituee'ndyecjena cantyja 'naa' joona'. ⁶ Saa cantyja 'naa' jaa nmeii' ñecwii Ty'oöts'om m'aa'n, ndo' jom cwiluiñê Tsotyaaya. Cantyja 'naa' jom cha'tso na maniom, jom tquee' jo', ndo' nc'e jom, jo' na m'aa'ya. Ndo' mati ñecwii m'aa'n na cwiluiñê na matsä'ntjom jaa, nquii Jesucristo. Cha'tsoti na maniom, cwim'a'na' nc'e nque'n, mandii ñ'aa'n jaa.

⁷ Saa ticha'tsondye nn'a'n cwila'no'na na ljo' ee jnda ljeii'na' na cwila't'maa'ndyena cwii na cwe' nn'a'n l'a, ndo' quia cwicwa'na nantquie'ñee'n, cwitjeii'na cwenta na cwila't'maa'ndyena juuna'. Ndo' nc'e na tyoowijndo' n'omna cantyja 'naa' ñ'oommei', jo' chii juu na m'aa'n n'omna tseixma'na' cwii na jnda t'aa'na' na cwajndii. ⁸ Ee nchii cwe' aa macwa' ts'a'n nantquie'ñee'n, oo, aa ticwaa'n'a' joona', jo' na macjaawee' ntyjii Ty'oöts'om jom. Mei' nchii na jee' ya nn'a'ndyotyaa' xe'n cwicwaa'a' joona', oo nchii nn'a'n na tiann'a'ndyotyaa' xe'n ticwaa'a' joona'. ⁹ Saa cal'andyo' cwenta na juu luua' na wanaa' na c'om'yo', tiseixma'na' cwii na nnts'aana' na nntseitjooñe cwii nn'a'nyo' na cachjoo matseyiu'. ¹⁰ Ee xe'n 'u na ntyji' chiuu wanaa' na nntsa', mawacatyee' cwii joo yuu na cwila't'maa'ndye nn'a'n cwii na cwe' nn'a'n l'a, ndo' cwii ts'a'n na titye' na matseyiu' nty'iaa'na' 'u jo', ndaa' nnts'aana' na mache' na luua', nnc'omt'maa'ñe ts'oom na mati lcwaa'na' 'na' na cwila't'maa'ndye nn'a'n ty'oö'ñee'n. ¹¹ Ndo' na luua', juu na matsei'no' na wanaa' na ljo' mache', nntsei'ndaa'na' juu nn'a'n na titye' matseyiu', na mati tue' Cristo cwentaa'na'. ¹² Quia laa'ti' cwil'a'yo' ñequio joo nn'a'nyo' na tit'ma' cwilayu'ya n'om, cwila'tjoondyo' ndaana na cwila'ñ'ee'ndyo' n'omna. Ndo' mati cwilaxma'nyo' jna' jo nnom Cristo. ¹³ Jo' chii xe'n cantyja 'naa' na macwa'a cwii nnom nantquie' na cwiwil'uee'ndye nn'a'n na cwila't'maa'ndye cwii na cwe' nn'a'n l'a, xe'n jnaa' jo' matseitjooñe cwii nn'a'ya na matseyiu', quia jo' tajom cwilcwa'nda'a' juuna' cha tintseilcwe'tya'na juu nn'a'ya.

9

Ts'a'n na cwiluiñê apóstol, waa najndeii na matseixmaa'n

¹ Joo na wanaa' na l'a apóstoles, mati ja tseixma' jo' ndo' chiuu waa na laxma'na, mati jo' matseixma'ya. Jnda nty'ianoo'ya Jesús na cwiluiñê na matsä'ntjoom jaa, ndo' 'o cwiluiindyö' cwentaa'na' nc'e ts'iaa' 'naa'na' na tyots'aaya quii'ntaa'nyo'. ² Ndaa' nnts'aana' na nt'omche' nn'a'n cwitjeii'na cwenta na ticaluiindyö apóstol, saa jo ndaa' 'o matsona' na cwiluiindyö na ljo' ee juu na cwila'yuyö' ma'mo'na' na ljo'.

³ Ndaa' joo nn'a'n na cwilue na nchii cwiluiindyö apóstol, luua waa ñ'oom na matseilcwa'a ndaana. ⁴ Waa na matseixma'ya na wanaa' na nnc'o'ñö' na maca'na' na nlcwaa'a ndo' na nlcwaya, ⁵ ndo' mati wanaa' na nnc-jaa'ñe' cwii yuscu na matseyiu' quia jonquiaya ñ'oom naya cha'xe'n cwil'a'

nt'omcheⁿ apóstoles, ñequio ntyjee nquii Ta Jesús ndo' mati Pedro. ⁶ Ndo' çaa m'aaⁿ n'om'yo' na cwe' macandā nquii Bernabé ñ'eⁿndyo ja na ticat-sona' na nnteixe'yo' já? ⁷ Ee ç'ñeeⁿ sondaro na cwe' nquii matseicatsuu 'na' na macaⁿna' juu na macaa ndia'? Ndo' ç'ñeeⁿ ts'aⁿ na manom' cwii ntjom l'oo' uva na tiquii taa'na'? Ndo' ç'ñeeⁿ ts'aⁿ na mateix'e canmaⁿ na tic'uu ndaatsuuyo'? ⁸ Meiⁿ ticala'tiuu'yo' na cwe' tomti ñ'oom na m'aaⁿ n'om nn'aⁿ na macwji'a. Ee ljeii na tquiaa Ty'oots'om nnom Moisés, majo'ti matsa'ntjomna'. ⁹ Ee naquii' libro'ñeeⁿ teiljeii: “Tintjaa'ndyo' bosa ndyuee quioo'ndyo yoche' na cwil'a'yo' ts'iaaⁿ.” Saa meiiⁿ na ljo' teiljeii, nchii macandā ma'moⁿna' na cwe' cantyja 'naaⁿ quioo'ndyo ñjom ts'om Ty'oots'om. ¹⁰ Nc'e na m'aaⁿ ts'oom cantyja 'naa'ya, jo' chii teiljeii ñ'oomwaa'. Naya 'naa'ya na teiljeiina', ee juu ts'aⁿ na matseindyaa tyuaa ñequio juu ts'aⁿ na macwja' lqueeⁿ, cwil'ana ts'iaa'meiⁿ na ntyjaa' n'omna na nleil'uee'ndyena na cwiwe'. ¹¹ Jo' chii nc'e na jndā njoⁿâ tsjaaⁿ cantyja 'naaⁿ Espiritu naquii' ntaaⁿyo', ticwinom'na' na ñnequia'yo' na cwitaa'ya ndaayo' chjoowi' 'na'yo' cha'cwijom cwii na jndā tue'. ¹² Nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ndaa'yo' cwil'ana na cateijnde'yo' jooa. Ndo' majndeiticheⁿ já wanaaⁿ na cateijnde'yo'.

Meiiⁿ na wanaaⁿ na ntaa'ya na cal'a'yo' na ljo', saa meijom ndii' tyool'uuyâ. Ee cwila'quii n'oo'ya naquii' na cwitjoo'ya cha ticatseitsaa'ñena' na ya tsandye'yo' ñ'oom' Ty'oots'om. ¹³ 'O manquiu'yo' nquiee ntyee cwentaa nn'aⁿ judíos na cwindye'ntjom naquii' wats'om t'maⁿ cwitquiina seii quioo' na cwila'cwjeena na cwiñequia nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndyena Ty'oots'om. Wanaaⁿ na cwitquiina sei'ñeeⁿ ee jo' jo' waa tio t'maⁿ yuu cwindye'ntjomna nnoom. ¹⁴ Ndo' cha'xeⁿ cwicandaa na'ñeeⁿ 'na' na cwiwil'uee'ndyena, maluaa' sa'ntjom Ta Jesús na joo nn'aⁿ na cwiñe'quia ñ'oom naya 'naaⁿa' nnto'ñoomna ljo' na macaⁿna' jooa nc'e ñ'oom'm na cwiñe'quiiana. ¹⁵ Saa meijom ndii' tyoocaⁿa na ñnequia'yo' ljo' na macaⁿna' ja, meiⁿ nchii matseiljeiya ñ'oomwaañe cha nnteiijnde'yo' ja. Ee yati ntyjii meiiⁿ na aa nc'iō na tintsuu nayawaañe na cantyja 'naaⁿ jo' matseis'andyo.

¹⁶ Saa tyoocwji's'andyo na mañequiaya ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'oots'om ndaa'yo' ee ts'iaaⁿñeeⁿ matseixma'ya. Ndo' jeeⁿ nty'iaa'ndyo xeeⁿ ticatseicandaya juuna'. ¹⁷ Jo' chii xeⁿ mañequiaya ñ'oom nc'e na l'ue ts'ooⁿ nncō, mats'aa' na nncwantjoⁿ, saa xeⁿ mats'aa' na ljo' nc'e na maty'ioom ts'iaaⁿñeeⁿ ja, quia jo' cwe' matseicandaa'ndyo ts'iaaⁿ na ty'ioom ja. ¹⁸ Quia jo' juu na mawantjoⁿ, na m'aa'ya na nei'ya na mañequia ñ'oom na macwji'n'maaⁿñe Ty'oots'om nn'aⁿ na meiⁿcwii na chojna'yo' nooⁿ, na nchii nncwantjoⁿya 'na' na macaⁿna' ja na mañequiaya ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'oots'om.

¹⁹ Ja meiiⁿ nchii cwiluiindyō moso na mandi'ntjomtyeⁿ nnom patrom 'naaⁿ, saa jndā tque'ndyo cheⁿnncō na matseixma'ya na ljo' ndaa' cha'tso nn'aⁿ. Mats'aa' na ljo' cha majndyeti nn'aⁿ nncwantjoⁿ cwentaa' Cristo. ²⁰ Quia na m'aa'ya quii'ntaaⁿ nn'aⁿ judíos, mats'aa' cha'na cwii jooa na m'aⁿna nacje 'naaⁿ ljeii na tquiaa Moisés cha nncwantjoⁿya jooa cwentaa' Cristo, meiiⁿ tic'ooⁿya nacje 'naaⁿna'. ²¹ Ndo' jo ndaa' nn'aⁿ na tic'omna nacje 'naaⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, mats'aa' cha'na cwii nquieena cha nncwantjoⁿya jooa, meiiⁿ na mayuu' m'aa'ya nacje 'naaⁿ ljeii 'naaⁿ nquii Ty'oots'om nc'e na m'aa'ya nacje 'naaⁿ Cristo. ²² Quia na m'aa'ya ñ'eⁿ nn'aⁿ na cachjoo na cwila'yu'ya n'om, mati mats'aa' na cachjoo matseyu'ya ts'ooⁿ cha mati nncwantjoⁿya jooa. Ndaa' cha'tso nn'aⁿ mats'aa' na matseixma'ya cha'xeⁿ jooa cha nt'omndye jooa nlui'n'maaⁿndyena. ²³ Mats'aa' cha'tso nmeiⁿ

nc'e ñ'oom naya na cantyja 'naa' jo' cwilui'n'maa'ndye nn'a' cha mati nntseijomndyo ñequio naya na cwito'ñoom nn'a' cantyja 'naa'na'.

²⁴ 'O manquui'jndaa'ndyo' quia cwitjomndye nn'a' na nleinom, cha'tsondyena cwileinomna, saa macanda juu ts'a' na nncuee'jndyee nla't'maa'ndye nn'a' juu. Quia jo' cala'jnda'yo' cha'xe' matseijndei tsa'ñee'. Cjoo'yaya n'om'yo' na cwindye'ntjom'yo' nnom Ty'oots'om cha mati nntseit'maa'ñe' 'o. ²⁵ Saa cjaañjoom' n'om'yo' cantyja 'naa' joo nn'a' na cwileinom, jndye nnom na cwila'ljondyena, ee cwicantyyaa' n'omna na nnta'ntjomna, meii' juu 'na' na cwita'ntjomna tyuaa' cwiwi'ndaa'na'. Jo' chii mati jaa cjoo'yaya n'oo'ya na cwindya'ntjoo'tyaa'ya nnom Ty'oots'om nc'e juu na nnto'ñoo'ya na ñequiaa' ndaaya tijoom cwi'ndaa'na'. ²⁶ Cantyja 'na' ja luaa tyoots'aa cha'na mach'ee ts'a' na cwe' maleinomto na tijndaa' yuu wjaayuu. Cantyja na mand'i'ntjo'ya nnoom, mei' tyoots'aa cha' cwil'a nn'a' na cwe' cwituee'to ndda' naquii' jndye. ²⁷ Nchii nmeii' mats'aa. Ja ñequio na jndei'na' maju'cja seii'a na catseicandana' na matsa'ntjo'ya juuna', cha cwii na jnda' t'moo'ya ndaa' nt'omche' ticwji'ndyona' ja na ticwil'uendyo naquii' ts'iaa' 'naa' Cristo.

10

Ticala't'maa'ndyo mei'quia na cwe' nn'a' l'a

¹ 'O nn'a'ya na cwila'yuyoy', l'ue ts'oo' na cala'no'yo' quia jlui' welooya nn'a' judíos Egipto, cha'tsondyena tyotseintyo Ty'oots'om ncwaa' nchquiu nacjoona ndo' cha'tsondyena teinomna Ndaaluae Wee. ² Ndo' na luaa', cha'tsondyena teits'oomndyena na seitjoom'na' joona ñ'e' Moisés quia na tyotseintyona' nchquiu'ñee' cjoona ndo' na teinomna ndaaluae'ñee'. ³ Ndo' mati cha'tsondyena tyocwa'na maná na tquaa Ty'oots'om na jna'na' cañoom'luee, ⁴ ndo' cha'tsondyena tyowena ndaaluo na tyocalui'na' quii' tsjo' na ñ'e' ñ'e'na' ñ'e'ndyena. Nguii Cristo cwiluii'ñe' tsjo'ñee'. ⁵ Saa meii' na luaa' tyom'a'na, maxje' majjndyendyetina ticjaawee' ntyjii Ty'oots'om ñ'e'ndyena ee tical'ana yuu na l'ue ts'oom. Macwe' jo' jndyendyena tjana ndyuaa yuu tja nn'a' c'oom.

⁶ Cha'tso nmei'na na tyotjoomna laxma'na' cwii na ma'mo'na' ndaaya na tila'quee' n'oo'ya cwii cwii nnom natia cha'xe' tyola'quee' n'omna. ⁷ Jo' chii tila't'maa'ndyo' cwii na cwe' nn'a' l'a cha'xe' ñel'a nt'omndye joona ee tso ñ'oom na teiljei: "Ty'ewindyuaandyee nn'a' na nlcwa' ndo' na nncwe, jnda jo' teicantyyana na l'ana cha'xe' nn'a' na tic'om nacje' 'naa' Ty'oots'om." ⁸ Mei' tanc'oo'ya na cwe' luaa'ndyo ñ'e' nt'omche' nn'a' cha'xe' na tyol'a joona ee jnaa' jo' na s'aa Ty'oots'om na ñecwii xuee tja ntquiuu nchoo' ndyee mei'ndyena. ⁹ Mei' tacal'aaya xje' Cristo cha'xe' ñel'a nt'omndye joona, ee jo' na tquii canduu joona ndo' tjana. ¹⁰ Mei' tilancjoo'ndyo' nnom Ty'oots'om cha'xe' ñel'a nt'omndye joona, ndo' jnaa' jo' na jñoom ángel na jndyotseicwjee joona.

¹¹ Cha'tso nmei'na na tyotjoom welo welooya, laxma'na' cwii na ma'mo'ndyeyuna' ndaaya, ndo' teiljei joona' quii' ñ'oom' Ty'oots'om cwii na matseijndo'na' n'oo'ya chiuu maca'na' na c'oo'ya ncuemeii' na macanda. ¹² Jo' chii ts'a' na matseitiuu na meintyjee'tye' cantyja 'naa' Ty'oots'om, cats'aañe' cwenta na ticju'cjena' juu. ¹³ Ee joo na cwiwinom'yo' na maque'na' xje' 'o cha cala'tjoondyo' nnom Ty'oots'om, ticachui'na' ñequio na cwi'tjoom nt'omche' nn'a'. Saa jom cwiluii'ñe' na mayoom'm, mei' tijoom quiaa' na juu na maque'na' xje' 'o nncwinom'na' juuna' na xocandaa nna'ndyo' ndo' mati ñequiaa' na ya nluii'ndyo' naquii' juuna'. ¹⁴ Jo' chii 'o

nn'aⁿya na jeeⁿ wi' ts'oqⁿya, cantyja 'naaⁿ na nla't'maaⁿndyo' 'naⁿ na cwe' nn'aⁿ cwil'a, c'om'yo' cha'na ts'aⁿ na jndei maleinom na nquiaⁿ'aⁿ na nnt'uii nawi' jom. ¹⁵ Matsjoo na ljo' ndaa'yo' ee ntyjiia na 'o cwila'no'yo'. Jo' chii queⁿya'yo' cwenta ñ'oom na matsjoo. ¹⁶ Ee cwifnequiaaya na quianl'uaa' Ty'oots'om xjeⁿ na cwito'ñoqⁿya waso, juu jo' ma'moⁿ'na' na cwilajomndyo cantyja 'naaⁿ nioom' Cristo. Ndo' quia cwityjaaya tyoo' ma'moⁿ'na' na cwilajomndyo cantyja 'naaⁿ seiiⁿ'eⁿ. ¹⁷ Ee meiiⁿ na jndyendyo saa ñe'cwii tyoo' cwicwaa'a ndo' nc'e na ljo' ñe'cwii sei' cwiluiindyoo.

¹⁸ Cala'no'yo' cantyja 'naaⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ Israel. Nn'aⁿ na cwitquiina seii quioo' na cwitioona nacjoo' tio wats'om t'maⁿ, xjeⁿ'ñeeⁿ cwilajomndyena cantyja 'naaⁿ quioo' na cwila'cwjeena. ¹⁹ Ndo' na matsjoo na luaa', tila'tiuu'yo' na ñe'catsjoo na juu 'naⁿ'ñeeⁿ na cwila't'maaⁿndye nn'aⁿ waa najndei na matseixmaⁿ'na' meiiⁿ nchii na ñe'catsjoo na juu sei' na cwifnequia naⁿ'ñeeⁿ nnom juuna' jndati matseixmaⁿ'na' ñequio meiiⁿ'quia sei'. ²⁰ Ñ'oom na matsjoo cantyja 'naaⁿ ñ'oomwaa', joo nn'aⁿ na tic'omna cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om, quia cwila'cjweena quioo', nchii nnom jom cwifnequiaana sei'ñeeⁿ, ndaaⁿ naⁿ'jndii cwifnequiaana joona'. ²¹ Ee ticatsona' na nncwe'yo' na njom waso na cwiwe nn'aⁿ na cwila'jomndye ñequio Cristo, ndo' mati nncwe'yo' cwii na matseixmaⁿ'na' cantyja 'naaⁿ naⁿ'jndii. Meiiⁿ ticatsona' na nlcwa'yo' na cwila'jomndyo' ñequio Cristo, ndo' mati nlcwa'yo' cwii na matseixmaⁿ'na' cantyja 'naaⁿ naⁿ'jndii.

²² ¿Aa ñe'cal'aaya na jaa jndaqⁿyaaya nchiiti jom ndo' jom jeeⁿ xueeⁿ jaa?

Ts'aⁿ na matseyiu' cats'aa' cha'tso ñequio na wi' ts'oom tyjenn'a'ñe

²³ Waa ñ'oom na cwilue nn'aⁿ: “Wanaaⁿ na nnts'aa ts'aⁿ meiiⁿ'quia na ñe'cats'aa.” Ñ'oom na mayuu' jo', saa ticha'tso mateijndeiina' jom. Mayuu' wanaaⁿ na nnts'aa ts'aⁿ ljo' na l'ue ts'oom, saa ticha'tso mateijndeiina' na nncjaanajneiⁿ jo nnom Ty'oots'om. ²⁴ Ee nchii ñequii'cheⁿ nc'oom' ts'om ts'aⁿ cantyja 'naaⁿ nqueⁿ. C'oom' ts'oom cantyja 'naaⁿ nt'omcheⁿ nc'iaaⁿ'aⁿ na cwila'yul', cwaaⁿ cwii na nnts'aaⁿ na nnteijndeiina' joona na nnc'oonajndana cantyja na cwila'yuna.

²⁵ Wanaaⁿ na nntque'yo' cha'tso nnom sei' na cwileil'ua. Meiiⁿ tinta'xe'yo' ¿aa cwiwil'uee'ndye nn'aⁿ sei'ñeeⁿ xjeⁿ na cwila't'maaⁿndyena cwii na cwe' nn'aⁿ cwil'a? Ee na nliu'yo' na ljo' ndaaⁿ nnts'aana' na nntsei'ndaa'na' nquiu'yo'. ²⁶ Ee naquii' Salmos matsona': “Tsjoomnancue ñequio 'naⁿ na matseixmaⁿ'na', cha'tso jo' 'naaⁿ nquii Ta Ty'oots'om.”

²⁷ Cwii ts'aⁿ na nchii ts'aⁿ na matseyiu', xeⁿ maqueeⁿ'ñeⁿ cwii 'o waⁿ'aⁿ na nlcwa' ñ'eⁿ'ñeⁿ, wanaaⁿ na nncja' xeⁿ aa l'ue ts'om'. Cwa' meiiⁿ'quia na mañequiaa ts'aⁿ'ñeeⁿ. Saa cha tintsei'ndaa'na' ntyji' tincwaxe' aa ts'iaaⁿ sei'ñeeⁿ na cwila't'maaⁿndye nn'aⁿ cwii na cwe' nn'aⁿ l'a. ²⁸ Saa xeⁿ nntso cwii ts'aⁿ njom': “Sei'waañe jnda tacatyeⁿ'na' cwentaa' cwii na cwe' nn'aⁿ l'a”, jo' chii 'u je' tinlqui' juuna'. Ee meiiⁿ na xocatsei'ndaa'na' 'u xeⁿ na nlqui' juuna' saa nntsei'ndaa'na' ts'om ts'aⁿ na t'moⁿ' njom' ee m'aaⁿ ts'oom na ticatsona' na nlqui' juuna'. ²⁹ Matseinaⁿ cantyja 'naaⁿ juu na m'aaⁿ ts'om ts'aⁿ'ñeeⁿ na seicandii 'u, nchii cantyja 'naaⁿ na m'aaⁿ ts'om' nncu.

Saa ndaaⁿ nnts'aana' na nncwax'ee cwiindyoo' 'o: “¿Chiuu na matsona' na ja catseiljondyoyo cwe' chiuu na m'aaⁿ ts'om cwiicheⁿ?” ³⁰ Ee xeⁿ mañequiaaya na quianl'uaa' Ty'oots'om cantyja 'naaⁿ juu na macwa'a, quia jo' ¿yuu waa na nncju'naaⁿ'ñena' na nntso ts'aⁿ na tixcwe mats'aa?” ³¹ Quia jo' na cwicwa'yo' ñequio na cwiwe'yo', ñequio meiiⁿ'quia na cwil'a'yo', na cha'tso na cha'tso ñequii'cheⁿ cats'aana' na caluii't'maⁿ'ñeti Ty'oots'om cantyja 'naaⁿ jo'. ³² Til'a'yo' cwii nnom na cantyja 'naaⁿ jo' nntseilcwe'na' ts'aⁿ cantyja

'naaⁿ Ta Jesús, meiiⁿ na ts'aⁿ judío, meiiⁿ nn'aⁿ na nchii judíos, ndo' meiiⁿ joo nn'aⁿ na laxmaⁿ tmaaⁿ cwentaa' Ty'ooots'om. ³³ Malaa'ti' waa na quits'aaya, ee matseijndo na cha'tso cantyja 'naⁿya nncjaawee' n'om nn'aⁿ. Nchii mal'ueendyo na joo na mats'aa na cwe' ja cateijndeina', saa cateijndeina' na majndyetei nn'aⁿ nlu'n'maaⁿndyena.

11

¹ Jo' chii cw'aa'ndyo' ja cantyja na mats'aaya ee ja jom'aa'nyaa cha'xjeⁿ na tyoch'ee Cristo.

Luaa c'om'yalcu quia cwiitjomndye nn'aⁿ

² Matseit'maaⁿndyo 'o na ñequii'cheⁿ cwijaañjoom' n'om'yo' ja ndo' cwilawe'yo' ñ'oom na jnda tquaaⁿnyaa ndaa'yo' ³ Saa l'ue ts'ooⁿ na nla'noⁿ'yo' na tseixmaⁿ Cristo xqueⁿ cwii cwii tsaⁿ's'a ndo' juu tsaⁿ's'a tseixmaaⁿ xqueⁿ scoom'm cha'xjeⁿ nquii Ty'ooots'om tseixmaaⁿ xqueⁿ Cristo. ⁴ Jo' chii xeⁿ matiom tsaⁿ's'a 'naⁿ xqueⁿ quia matseineiⁿ nnoom oo quia mañequiaa ñ'oom'm, matseijnaaⁿ tsaⁿ'ñeeⁿ Cristo na cwiluiiñe xqueeⁿ. ⁵ Saa xuii' cantyja 'naaⁿ cwii yuscu, xeⁿ ticata' xqueⁿ quia na matseineiⁿ nnom Ty'ooots'om oo quia na mañequiaa ñ'oom'm matseijnaaⁿ'aⁿ saaⁿ'aⁿ. Xeⁿ na ljo' mach'eeⁿ matseijomna' cantyja 'naaⁿ'aⁿ cha'cwijom na jnda teinquí' caseii xqueeⁿ. ⁶ Ndo' xeⁿ tical'ue ts'om yuscu na ñjom 'naⁿ xqueeⁿ, quia jo' cateinquí' xqueeⁿ. Saa nc'e na jeeⁿ t'maⁿ matseijnaaⁿ'na' jom na nnoⁿ soxqueeⁿ oo na nnteinquí' caseii, quia jo' cañjom 'naⁿ xqueeⁿ. ⁷ Saa tsaⁿ's'a je', ticyat'iomna' na ñjom 'naⁿ xqueeⁿ ee jluii'ñe Ty'ooots'om ndo' tqueeⁿ na cantyja 'naaⁿ juu na caluii'maaⁿ'ñe saa wandyoq' cantyja 'naaⁿ tsaⁿ'scu ee tsaⁿ's'a matseit'maaⁿ'ñena' cantyja 'naaⁿ'aⁿ. ⁸ Ee quia na s'aa Ty'ooots'om tsaⁿ's'a, nchii teil'uee'ñe tsaⁿ'scu na tuii na ljo', teil'uee'ñe tsaⁿ's'a na s'aaⁿ tsaⁿ'scu. ⁹ Meiⁿ nchii na s'aaⁿ tsaⁿ's'a cha cateijndeina' tsaⁿ'scu, s'aaⁿ tsaⁿ'scu cha cateijndeina' tsaⁿ's'a. ¹⁰ Manc'e na luaa' waa ndo' nc'e na cwiqueⁿ ángeles cwentaa, jo' chii matsona' na cañjom 'naⁿ xqueⁿ yuscu cha m'moⁿ'na' na maju'ñecjeeⁿ nnom saaⁿ'aⁿ. ¹¹ Saa cantyja 'naaⁿ jaa nn'aⁿ na cwila'yu', waa naya 'naaⁿ tsaⁿ's'a nc'e tsaⁿ'scu, ndo' mati waa naya 'naaⁿ tsaⁿ'scu nc'e tsaⁿ's'a. ¹² Ee meiiⁿ na mayuu' najndyee s'aa Ty'ooots'om tsaⁿ'scu ee tsaⁿ's'a, saa mati na mayuu' na m'aaⁿ tsaⁿ's'a ee tsaⁿ'scu, ndo' cha'tsoñ'eⁿ cwinaⁿ na m'aaⁿ Ty'ooots'om.

¹³ C'oom'ya n'om'yo', ¿aa ndya' maty'iomana' na ticañjom 'naⁿ xqueⁿ yuscu na nntseineiⁿ nnom Ty'ooots'om? ¹⁴ Mati ma'moⁿ'yana' ndaaya na matseijnaaⁿ'na' tsaⁿ's'a quia na teincoo sooxqueeⁿ, ¹⁵ saa matseit'maaⁿ'ñena' yuscu quia na cwiwiteincoo soxqueeⁿ, ee joona' tseixmaⁿ'na' cwii na matseicu'na' xqueeⁿ. ¹⁶ Saa xeⁿ m'aaⁿ ts'aⁿ na ticjaawee' ts'om ñ'oomwaa', macaⁿ'na' na catei'noo'no' na meiⁿ jâ meiⁿ nn'aⁿ cwii cwii tmaaⁿ' na macwji' Ty'ooots'om cwentaaⁿ'aⁿ, tjaa'naⁿ cwicheⁿ nnom na cwil'aaya.

Tixcwe cwil'ana quia cwicwa'na Cena na tqueⁿ Jesucristo

¹⁷ Ñ'oom na matseiljeitya ndaa'yo' leicandaq nntsjoq na ya cwil'a'yo' ee mach'eena' quia cwiitjomndyo' juu na cwil'a'yo' matseilcwe'na' 'o nchii na mateijndeina' 'o. ¹⁸ Ee najndyee jnda mandiiya quia cwiitjomndyo' na nla't'maaⁿndyo' Ty'ooots'om, titjoom' m'aⁿ'yo', ndo' m'aaⁿ ts'ooⁿ na ljo'. ¹⁹ Ee maxjeⁿ nleitquioo'yuu na titjoom' m'aⁿ'yo' cha m'moⁿ'na' ñ'eeⁿ joo quii'ntaaⁿ'yo' m'aⁿ'na na xcwee' n'omna' jo nnom Ty'ooots'om. ²⁰ Ndo' nc'e na titjoom' m'aⁿ'yo', jo' chii juu na cwicwa'yo', tiyuu' na tseixmaⁿ'na' nquii Cena na seijndaa'ñe Ta Jesús. ²¹ Ee quia cwicwa'yo' cwii cwiindyo' matseiyuaa'ti na nlcwa' na jndyoñ'oom, meiⁿ tinquiaaⁿ na nntseijomñe cwiicheⁿ x'iaaⁿ'aⁿ

na matseyu', ndo' na ljo' nt'om jooa ma'ndiina' na ñe'jndo' ndo' nt'om jnda jndyee. ²² ¿Chiuu 'o? ¿Aa maxjeⁿ tjaa'na' l'a'yo' yuu na nleiñ'oom' na nlcwa'yo' ndo' na nncwe'yo'? ¿Aa maxjeⁿ ticuee' n'om'yo' nc'iaa'yo' na mati cwiluiindyee tmaa' cwentaa' Ty'oots'om? Ee na laa'ti' na cwil'a'yo' cwila'jna'yo' joo nc'iaa'yo' na wanty'iaa ma'. ¿Aa cwila'tiuu'yo' na jee' xcwe na cwil'a'yo'? Leicandaq nntsjoq na ljo'.

Cantyja na seijndaa'ñe Jesucristo na cuaa Cena
(Mt. 26:26-29; Mr. 14:22-25; Lc. 22:14-20)

²³ Ee nnom Ta Jesús to'ñoⁿya ñ'oom na t'mooⁿya ndaa'yo', na mañejuu teijaa' na seiquioo Judas jom luee nn'a', to'ñoom tyoo' ²⁴ ndo' jnda na tquiaa' na quian'uaa' Ty'oots'om cantyja 'naa'na', tyjee' juuna'. Tsoom: "Cato'ñoom'yo' tyoo'waa, cwa'yo' juuna'. Seii'a cwiluiñena'. Mañequiaandyq na nnc'iq cha nncwañoom'na' 'o. Ñequii'cheⁿ na luaa' nntsal'a'yo' cha cat'moⁿyo' na cwicañjom n'om'yo' ja." ²⁵ Ndo' mati jnda na tcwa'na, to'ñoom waso, tsoom: "Juu wasowaañe tseixma'na' ñ'oomxco na maquaⁿya ñequio nioom'a. Cwii cwii ndii' na cwiwe'yo' juuna', cjaañjoom'tyeⁿ n'om'yo' ja." ²⁶ Jo' chii ticwii cwii ndii' na cwicwa'yo' tyoo'waa ndo' na cwiwe'yo' na ñjom wasowaa, cwitsatjei'yuu'ndyo' ndaa' nn'a' cantyja na tue' Ta Jesús, hasta quia na ndyonnaa'na'.

Nchii cwe' nntseijomñeto ts'a'na quia cwicwa' nn'a'na Cena

²⁷ Jo' chii mei'quia ts'a'na na macwaa'na' tyoo'waa oo ma'om na ñjom wasowaa na tic'oom'ya ts'oom na jnda tseixma'na', waa jnaa'na' nacjoo' seii' ndo' nioom' Ta Jesús. ²⁸ Nc'e na ljo', matsona' na cwii cwii ts'a'na cwitjoocheⁿ na nlcwaa'na' tyoo'ñeeⁿ ndo' na nnc'om na ñjom waso'ñeeⁿ, c'oom'ya ts'oom na aa tjaa'na' cwii nnom cantyja 'naa'na' na matseicu'na' na nntseijomñe juu jo'. ²⁹ Ee ts'a'na na cwe' macwa'to'ndo' cwe' ma'uuto mei' ticwjaa'ñe cwenta na la'xma'na' seii' Ta Jesús, juu na macwaa'na' ndo' ma'om, matseijndaa'ñena' na waa jnaa'na' cantyja 'naa'na'. ³⁰ Macwe' jnaa'na' na nmeii' cwil'a'yo', jo' chii majndyendyo' 'o wii'yo' ndo' tijnda'yo', hasta nt'om nc'iaa'yo' jnda tja. ³¹ Saa xeⁿ ñequii'cheⁿ na cwiquaaⁿyaaya cwentaa' cwil'aaya yuu na maty'iomyana', quia jo' tixoca'na' na nnts'aa Ta Jesús xjeⁿ jaa, ³² ee quia mañequiaa Ta Jesús jaa, luaa' mach'eeⁿ cha ntsaala'noo'na' ndo' cha tica'na' na nnt'ueeⁿ jaa cha'xjeⁿ nnt'ueeⁿ nn'a'na' na la'xma'na' cantyja 'naa'na' tsjoomnancue.

³³ Jo' chii 'o nn'a'na' na cwila'yuy'yo', quia cwitjomndyo' na nla'jomndyo' na nlcwa'yo' ndo' nncwe'yo' na cwicañjom n'om'yo' na tue' Ta Jesús, cwindo'yo' cwii ndo' cwii x'iaa'yo'. ³⁴ Ndo' xeⁿ m'aa'na' cwii'ndyo' 'o na ñe'jndo' cwa'ññeeⁿ na waa wa'na' cha' tica'na' na nnt'uii Ty'oots'om jom na matseijomñe quia cwilajomndyo' Cena. Nt'omcheⁿ ñ'oom na cwita'xee'yo' nooⁿ, cuajndyaq na m'a'nyo' quia jo' nntseijndaa'ndyo' jooa'.

12

Jndye nnom ts'iaa'na mañequiaa Espiritu Santo

¹ 'O nn'a'na' na cwila'yuy'yo', l'ue ts'oqⁿ na caliu'yo' chiuu mach'ee Espiritu Santo na cwicandaaya cwii cwii nnom na l'ue ts'oom cha ndaa' nndya'ntjooⁿya nnom Ty'oots'om.

² 'O manquii'ndaa'ndyo' cwitjoocheⁿ na cwila'yuy'yo', tyojaachuuna' 'o cha'cwijom na nchjaa'nyo' na cwe' tyola't'maa'ndyo'to'yo' joo na cwe' nn'a'na' ñel'a na xondaq nla'nei'na'. ³ Jo' chii matsjoo ndaa'yo', ts'a'na na matseixma'na' Espiritu Santo, xocatso na cju'wi'na' Jesús. Ndo' mati xocatso ts'a'na na

cwiluiñe Jesús na matsa'ntjoom juu xeⁿ nchii m'aaⁿ tsaⁿñeeⁿ nacje 'naaⁿ Espíritu Santo.

⁴ Nquii Espíritu Santo jndye nnom mañequiaaⁿ na cwicandaaya cha cwicandaq cwil'aaya ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oots'om. Saa manquiiyeeⁿ mañequiaaⁿ na cwilaxmaaⁿya joo jo'. ⁵ Jndye nnom niom na cwindya'ntjooⁿya nnom Ta Jesús, saa manquii Espíritu matseijndaañe cha'tso joona'. ⁶ Jndye nnom maniom na tjachuii' na cwiwil'ue cha cwicandaq cwil'aaya ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oots'om. Saa nqueⁿ ñe'cwii cwiluiñe na mateijneiⁿ cwii cwiindygo na cwil'aaya joona'. ⁷ Nnom cwii cwiindygo mañequiaa Ty'oots'om cwii nnom na ma'moⁿna' na laxmaaⁿya Espíritu cha nntei'jndeiina' nnc'iaaya na cwila'yu'. ⁸ Ñ'eeⁿ nn'aⁿ na mañequiaaⁿ na cwiñe'quia ñ'oom' Ty'oots'om ñequio na jndo'ya n'om. Ndo' ñ'eeⁿ nt'omndye joona manquii Espíritu mañequiaaⁿ na nndaq nla'neiⁿna ñ'oom cha nla'noⁿ nn'aⁿ chiuu l'ue ts'om Ty'oots'om na nnc'omna. ⁹ Ñ'eeⁿndye joona na cantyja 'naaⁿ Espíritu Santo la'xmaⁿna na cwila'yu'ya n'omna, ndo' nt'omndye joona cwicandaana na nla'n'maⁿna nn'aⁿwii. ¹⁰ Nt'omndye joona cwicandaana na nndaq nl'ana ts'iaaⁿ t'maⁿ na ticaluiina' cantyja 'naaⁿ najndei nquii ts'aⁿ. Ndo' nt'om joona cwicandaana na jeeⁿ ya cwiñequiana ñ'oom na ma'moⁿ Ty'oots'om ndaana. Nt'om joona cantyja 'naaⁿ Espíritu mañequiaa Ty'oots'om na nndaq ntjei'na cwenta quia tiyuu' cwii ñ'oom na cwiñequia nn'aⁿ ndo' quia na mayuu' juuna'. Nt'om cwicandaq cwila'neiⁿ nt'omcheⁿ nnom ñ'oom ndo' wandyoqⁿ nn'aⁿ na mañequiaaⁿ na cwicandaq cwila'teincooⁿna chiuu ma'moⁿ ñ'oom ñeeⁿ. ¹¹ Espíritu Santo ñecwii cwiluiñe. Manquiiyeeⁿ mañequiaaⁿ cwii cwii nnom ts'iaaⁿmeiⁿ ndaq nn'aⁿ cantyjati na l'ue ts'oom.

Luaa matseijomna' na tjat'uii'ndyo ñ'eⁿ Cristo

¹² Matseijomna' cantyja 'naaⁿ Cristo cha'cwijom ts'aⁿ na majndye tjat'uii' ndo' meiiⁿ jndyena' saa ñecwii ts'aⁿ tseixmaⁿ. ¹³ Ee cha'tsondyo meiiⁿ nn'aⁿ judíos jaa, meiiⁿ cwiluiindygo nn'aⁿ na cwila'neiⁿ ñ'oom griego, oo meiiⁿ nn'aⁿ na cwindya'ntjooⁿtyaaⁿya ndaq patrom 'naaⁿya, oo meiiⁿ nn'aⁿ na m'aaⁿya xjeⁿ 'naaⁿ ncjoo, cwii na jnda teits'oomndygo cwiluiindygo ñecwii seiⁿ Cristo nce' ñecwii cwiluiñe Espíritu, ndo' cha'tsondyo jnda to'ñooⁿya jom.

¹⁴ Ee seiⁿ ts'aⁿ nchii ñe'cwii nnom tseixmaⁿ, jndye nnom tjacañjoomñe. ¹⁵ Xeⁿ cwe' nntso x'ee ts'aⁿ: “Nc'e na titseixmaⁿya ts'o ts'aⁿ jo' chii ticatseixmaⁿya cantyja 'naaⁿ seiⁿ ts'aⁿ.” ¹⁶ Ndo' mati xeⁿ nntso tsua'qui ts'aⁿ: “Nc'e na nchii cwiluiindygo ts'omnom ts'aⁿ, jo' chii ticat'uiindygo cantyja 'naaⁿ seiⁿ ts'aⁿ.” Meiiⁿ na luaa' nntso tsua'qui ts'aⁿ, saa tiyuu' na ljo'. Maxjeⁿ t'uii'na' ts'aⁿ. ¹⁷ Ee xeⁿ cha'waañe ts'aⁿ ñequii'cheⁿ n'omnnoom cwiluiñe, ¿chiuu nnts'aayom na ñeeⁿ? Ndo' mati xeⁿ cha'waañe ts'aⁿ ñequii'cheⁿ lua'queeⁿ, ¿chiuu nnts'aayom na nncwjaaⁿ jndye? ¹⁸ Saa Ty'oots'om jnda seinchoom'm ticwii cwii nnom nmeiⁿ naquii' seiⁿ ts'aⁿ cha'xeⁿ na l'ue ts'oom. ¹⁹ Xeⁿ cha'waañe ts'aⁿ ñe'cwii nnom cwiluiñe, meiⁿchjoo ticandaq ñe seiⁿ ts'aⁿ. ²⁰ Saa meiiⁿ na jndye nnom na tqueⁿ Ty'oots'om na tjacat'uiñe ts'aⁿ, maxjeⁿ ñ'eⁿ joo jo' candaq' cwiluiñe seiⁿ ts'aⁿ.

²¹ Ts'omnnoom ts'aⁿ tijoom nndaq nntsona' nnom ts'o ts'aⁿ: “Ja tjaa yuu l'uee'ndyo 'u.” Meiⁿ xqueⁿ ts'aⁿ tijoom nndaq nntsona' ndaq nce'ee ts'aⁿ: “Ja tjaa yuu l'uee'ndyo 'o.” ²² Saa jeeⁿ wandyo' waa cantyja 'naaⁿ ñ'oomwaa'. Ee mañ'eeⁿ yuu na ñjoom'ñe ts'aⁿ na cwi'tjei'la cwenta na ndoo' nquiuuya na meiⁿ ticaⁿna' joona'. Saa jeeⁿ l'uena'. ²³ Ndo' cwii cwii nnom seiⁿla na nquiuuya na tit'maⁿ la'xmaⁿna', cwil'aatyaa cwenta joona', ndo' cwii cwii nnom seiⁿla na tia nquiuuya na nleitquioo'na' ndaq nn'aⁿ, cwita'nty'iuu'ndyotyaa joona'

24 *saá* joo na tjacañjoom'ndyo yuu na titia nquiuyu na nnty'iaa nn'a'n joona' mei'n tica'na' na nla'cuu'ndyo. Jo' chii cwiwitquioo' na Ty'oots'om seicañjoom'm cha'waandyoñ'aa'n, ndo' joo na cwila'cuu'ndyo, joona' t'ma'ti mañequiaa' na cwila'xma'na'. 25 Luaa' waa na s'aa'n na tjacañjoom'ñe ts'a'n cha ticateituu ts'a'n na ya nnc'oomñe meii' ticañ'e cwii joona'. Ee tquee'n nmei'n' cha catei'ndeindyena' cwii cwii nnom sei'a na tjachuii'na'. 26 Manc'e jo' chii quia wi' mach'eena' cwii joo na tjacañjoom'ñe ts'a'n, wi' mach'eena' cha'waañê. Ndo' quia ya cwii joona', cha'waañê yaa'na'.

27 'O cwiluiindyoy' seii' Cristo, ee cwii cwiindyoy' matseixma' cwii cwii na tjacañjoom'ñe na matseicandaa'ñena' seii'e'n. 28 Maluaa' matseijomna' na jnda seijndaa'ñe Ty'oots'om quii'ntaa' nn'a'n na cwiluiindyena seii' Cristo. Najndyee tquee' apóstoles, nda we nn'a'n na cwit'moo'ñ' ñ'oom na jnda t'moo'ndaana, jnda ndyee nn'a'n na cwit'moo'ñ' ñ'oom naya 'naa'm'a'n, mati nn'a'n na nddaa nla' 'naa' t'ma' na xocandaa nluina' cwe' najndei nquii ts'a'n, nda jo' nn'a'n na nddaa nla'n'ma'na nn'a'wii, nda jo' nquiee na cwila'jndaa'ndye ñ'oom, nda jo' joo nn'a'n na mats'ia jo' nddaa nla'nei'na nt'omche' nnom ñ'oom na tjachuii'. 29 Ticha'tsondye cwiluiindyey apóstoles, mei'n nchii cha'tsondye cwiluiindyey profetas. Ticha'tsondye laxma' nn'a'n na cwit'moo'ñ' chiuu ma'mo'ñ' ñ'oom'm. Mei'n nchii cha'tsondye cwil'a ts'iaa' t'ma' na tixocandaa nluina' cwe' cantyja 'naa' najndei na matseixma' nquii ts'a'n. 30 Mei'n ticha'tsondye nddaa nla'n'ma' nn'a'wii. Mati ticha'tsondye nddaa nla'nei'ñ'oom na tjachuii' ñequio ñ'oom na macwixje' cwila'nei'n, mei'n nchii cha'tsondye nddaa nla'teincoo' ljo' cwit'moo'ñ' ñ'oom'ñee'n. 31 Jo' chii jo nnom Ty'oots'om que'ndyoy' na nla'xma'nyo' nt'om ts'iaa'mei'n' na t'ma'tiche' la'xma'na'. Ndo' je' ñeca'moo'nyya ndaa'yo' cwii nnom na mañequiaa' quii' n'oo'nyya na cwiluii't'ma'ñeti juuna', nchiiti cha'tso nmei'n'.

13

C'oo'ya na wi' n'oo'nc'iaaya

1 Xe'n nddaa nntseina'nyya nt'omche' nnom ñ'oom na cwila'nei'n nn'a'n, meii'ñ'oom na cwila'nei'n ángeles, *saá* tic'oo' na wi' ts'oo'nyya nn'a'n, matseijomna' cantyja 'na'nyya cha'cwijom na c'uaa tsom' na cwitjo' oo cha'cwijom ncjo cañjee' na cantseii' jndyena'. 2 Ndo' xe'n nddaa nntseina'ñ' ñ'oom na ma'mo'ñ' Ty'oots'om noo' ndo' matsei'no'ña cha'tso na wanty'iuu' na matseijndaa'ñe na mandii'ee'n cha'tso na matsei'no'ña, hasta nddaa nguindyoy' ntsjo' ncye na matseiyu'ya ts'oo', *saá* xe'n tic'oo'nyya nawi' ts'oo'ya nn'a'n, mei'nchjoo tjuuy l'uendyo. 3 Ndo' xe'n cha'tso na malei'ñ'o'ñ' mañequia ndaa ndyeeñee'n' ndo' meii' mañequiandyoy na nla'cuee' nn'a'n ja ñequio chom, *saá* xe'n tic'oo' na wi' ts'oo'nn'a'n, tjaa yuu l'uendyo.

4 Juu ts'a'n na jnda ntyjii nn'a'n, ticationm ts'om ñ'e'n na'ñee'n, mal'uee'n chiuu nntei'jnei' nn'a'n, titaa' ts'oom, titseis'añê titseiscuñê cantyja 'naa'm'a'n, 5 tintjei'ñe ñ'e'n nc'iaa', nchii ñequii'che' na m'aa'ñ' ts'om cantyja 'naa'ñ' nquii, nchii ntyja ntyja matseiw'ii. 6 Juu na cwil'a nn'a'n na cwila'tjoondyena, tineii'e'n, *saá* quia na majo'ndyo cwil'a nn'a'n, m'aa' na neii'e'n. 7 Ts'a'n na jnda ntyjii x'iaa' matseiquii ts'oom cha'tso na matjoom, ñequio na macantyyaa' ts'oom ndo' ñequio na ticationm ts'oom cantyja 'naa' joona'.

8 Juu na m'aa'ñ' ts'a'n na wi' ts'om x'iaa' tijoom canticwyina'. Nncue'ntyjyo xje'n na tixocala'nei'n nn'a'n ñ'oom cantyja 'naa'ñ' na' na quia nluii, mei'n xocala'nei'na ñ'oom na tjachuii', mei'n xoca'na' ñ'oom na jndo' n'om nn'a'n.

9 Ee ticandaa'ñ'e'n cwila'noo'ñ'á ndo' mati quia nla'noo'ñ'áayá ñ'oom'm na

cwiñequiaayâ, ¹⁰ saã quia nncwjee' juu na candaã'ñ'e'n quia jo' n'ndiina' nmei'n' na ticandaã' la'xma'n. ¹¹ Quia ñet'oo'n na tyochjoo ja, tyotseina'ya, tyotseitiuuya ndo' ñet'oom' ts'oo'n cha'xje'n cwii yucachjoo, saã quia na tue'ntyjo chuu'a' ndi na ñet'oo'n'ya cha'na joona. ¹² Ndo' maluaa' waa na matseijomna' cantyja 'naa'yâ, je' juu na cwila'nogo'â cantyja 'naa' Ty'oots'om, matseijomna' juuna' cha'cwijom na manty'iaa' ts'a'n nnon tsjo'ñom na jnda teitsa nnomna'. Saã juu na candaã'ñ'e'n quia na jnda tyjee'cañoom juuna' quia jo' candaã'ñ'e'n nntsei'no'n'a. Je' cwe' xe'nta'n xe'nta'n matsei'no'n'a saã quia ljo'che'n nntsei'no'n'tcuundyö cha'xje'n nquii Ty'oots'om candaã'ñ'e'n mawajna'n'a ja.

¹³ Niom ndyee nnom na waa ndo' waana': na matseyu'ya ts'om ts'a'n ñ'e'n Ty'oots'om, na macantyyaa' ts'om ts'a'n ñ'e'n jom ndo' na m'aa'n na jee'n candya' ts'oom jaa, saã t'ma'ti naquii' ntaa'n ndyee nmeii'n, juu na m'aa'n na candya' ts'oom nn'a'n.

14

Nn'a'n na ndaaq nla'nei'n ñ'oom na tjachuii'

¹ Jo' chii cjoo' n'om'yo' na c'om'yo' na jnda nquii'yo' nn'a'n ndo' mati cantyyaa' n'om'yo' na nquii Espiritu Santo nñequiaa'n na nda'yo' na ndaaq nla'yo' ts'iaa'n 'naa' Ty'oots'om, majndeitiiche'n na ndaaq nñequia'yo' ñ'oom'm. ² Ee ts'a'n na matseinei'n mei'nquia nt'omche'n nnom ñ'oom cwe' tomti nnom Ty'oots'om matseinei'n, nchii ndaaq nn'a'n n'c'e tjaa 'ñee'n juu na matsei'no' ñ'oom'ñee'n. Cantyja 'naa' Espiritu Santo matseinei'n ñ'oom na wanty'iuu' m'aa'na', saã tjaa 'ñee'n juu nntsei'no' ñ'oom'ñee'n. ³ Saã ts'a'n na mañequiaa ñ'oom' Ty'oots'om, 'oonajnda nc'iaa'n'a' na cwilayu' n'c'e ts'iaa'n na mach'ee'n ndo' cantyja 'naa' na ljo' cwiñ'omt'maa'ndyena n'omna, ñ'oom'ñee'n matseijnoom'na' joona. ⁴ Juu ts'a'n na ndaaq nntseinei'n cwiiche'n nnom ñ'oom na tjachuii', jaawijondei che'nqnee' cantyja 'naa' Espiritu Santo saã juu ts'a'n na matseinei'n ñ'oom na m'om'n' nquii Ty'oots'om nnom, ts'iaa'ñee'n mach'eena' na 'oonajnda nn'a'n tmaa'n' cwentaa'n'a'. ⁵ Ya ntyjii xe'n cha'tsondyo' ya nlanei'nyo' nt'omche'n nnom ñ'oom na tjachuii' saã nei'tyaya na nñe'quia'yo' ñ'oom na ma'mo' Ty'oots'om ndaa'yo' ee juuna' xcweti, nchiiti juu na matseinei'n ts'a'n mei'nquia nnom ñ'oom na tjachuii'. Macanda xe'n na matseitein-coo' ts'a'n ñ'oom'ñee'n cha joo nn'a'n tmaa'n' na macwji' Ty'oots'om cwentaa'n'a'n nnc'oonajdana n'c'e Espiritu Santo. ⁶ Jo' chii 'o nn'a'ya na cwilayu'yo', mei'chjoo xocateijndeina' 'o na nncjocandoo'a 'o xe'n na matseina' cwe' ñ'oom na tjachuii', saã xe'n na nntseina'ya ñ'oom na jnda t'mo' Ty'oots'om nogo'nyya, oo cwii ñ'oom na matsei'ño'n'a cantyja 'naa' ñ'oom'm, oo cwii ñ'oom cantyja 'naa' 'naa' na quia nluui, oo cwii ñ'oom na m'moo' ndaa'yo', nmei'n mayuu' nnteijndeina' 'o. ⁷ 'Na' na cwi'tjo' cha'na tsmaa'n ñequio arpa, xe'n nchii tjachuii' jndyena', xotsei'ño'n' ts'a'n cwaan' cwii joona' macjo' ts'a'n. ⁸ Ndo' sondaro na mation jndye ntu, xe'n tijndaa' c'uaa jndye mach'ee'n, tixocola'c'eendye nc'iaa'n'a' na n'l'ana ndia'. ⁹ Maluaa' matseijomna' cantyja 'na'yo', xe'n ñ'oom na cwilanei'nyo' tijndaa' joona' na cwindye nn'a'n, ¿chiiuuya na nla'no'n'na ljo' na cwindu'yo'? Nntseijomna' cantyja 'na'yo' cha'cwijom ts'a'n cwe' matseixuaato quii' jndye. ¹⁰ Nnts'aache'na' jndye nnom na tjachuii' na cwila'nei'n nn'a'n tsjoomnancue, ndo' cwii cwii joona' majndaa' ljo' ma'mo'na'. ¹¹ Saã xe'n tisei'no'n'a ljo' ma'mo' ñ'oom na matseinei'n ts'a'n cwii ñ'oom'ñee'n, nntseijomna' ja cha'cwijom ts'a'n cwiiche'n ndyuaa ndo' maljo'yu ntyjee'n ñ'e'n ja. ¹² Jo' chii n'c'e na cwila'quee'n n'om'yo' na nñequiaa Espiritu Santo na nlxama'yo' ts'iaa'n 'naa'n'a', cjoo'ya n'om'yo' na jndye nnom

ts'iaaⁿ 'naaⁿ'aⁿ na nla'xmaⁿ'yo' na ñeiquiaana' na nnc'oonajdann'aⁿ tmaaⁿ' cwentaa' Ty'o^ots'om.

¹³ Jo' chii' ts'aⁿ na matseineiⁿ ñ'oom na tjachuii', caⁿ nnom Ty'o^ots'om na ndaa nntseiteincoom'm juuna'. ¹⁴ Ee xeⁿ matseinaⁿ nnom Ty'o^ots'om ñequio cwii' nnom ñ'oom na tjachuii' na nchii' ñ'oomya, na mayuu' matseinaⁿ'ya ñequio espiritu 'na'ya saa tic'oom' ts'o^o' cantya na mats'aa. ¹⁵ Quia jo' ¿chiiu macaⁿ'na' na cats'aa? Matsona' na catseinaⁿ'ya cantya 'naaⁿ' espíritu 'na'ya ndo' mati ñequio na nla'noⁿ'ya nn'aⁿ ljo' na matseinaⁿ. Macaⁿ'na' na cataya ñequio espíritu 'na'ya ndo' mati ñequio na cwila'noⁿ'ya nn'aⁿ ljo' na mataya. ¹⁶ Xeⁿ quia na matseineiⁿ ñ'oom na tjachuii' matseit'maaⁿ'ndyu' Ty'o^ots'om, 'u mañequiaa' na quianl'uaaⁿ'aⁿ ñequio na xcwee'ya ts'om', saa ts'aⁿ na ticatsei'noⁿ' ñ'oom na matseineiⁿ, ¿chiiu nnts'aayuu na nntso Amén? ee cha ntyjii ñ'oom na matseineiⁿ. ¹⁷ Nnts'aacheⁿ'na' na 'u xcwe mañequiaa' na quianl'uaa' Ty'o^ots'om saa ticatejndeina' tsaⁿ'ñeeⁿ na nncjaanajneiⁿ na matseyoom'm. ¹⁸ Mañequia na quianl'uaa' Ty'o^ots'om na majndyeti ñ'oom na cwichuii' matseinaⁿ'ya, nchiiti 'o, ¹⁹ saa quia na m'aa'ya quii'ntaaⁿ nn'aⁿ tmaaⁿ' na macwji Ty'o^ots'om cwentaaⁿ'aⁿ, yati ntyjii na cwe' ñe'om ñ'oom nntseinaⁿ na ya nla'noⁿ' nn'aⁿ, nchiiti quii' meiiⁿ ñ'oom ñequio ñ'oom na tjachuii'.

²⁰ 'O nn'aⁿ'ya na cwilayu'yo', cantya 'naaⁿ' natia, cala'xmaⁿ'yo' cha'na yonch'u saa cantya 'naaⁿ' na m'aaⁿ' n'om'yo' ñ'oomwaa', cala'xmaⁿ'yo' cha'na nn'aⁿ na jnda tquiee n'om. ²¹ Ee naquii' ñ'oom' Ty'o^ots'om na teiljei matsona': "Ñequio ñ'oom na cwichuii' na cwila'neiⁿ nn'aⁿ nt'omcheⁿ' ndyuaa nntseinaⁿ'ya ndaa nn'aⁿ tyuaawaa saa meiiⁿ na luaa' tixocala'ñ'oom'ndyena chiiu matsjoo", luaa' matso nqueⁿ na tseixmaaⁿ na catsa'ntjoom. ²² Quia na ndaa nntseineiⁿ ts'aⁿ ñ'oom na tjachuii' ñequio ñ'oom na maxjeⁿ matseineiⁿ, juu jo' tseixmaⁿ'na' 'naaⁿ jo ndaa nn'aⁿ na tyoola'yu'. Saa juu na ndaa nntseineiⁿ ts'aⁿ ñ'oom na jnda t'moⁿ Ty'o^ots'om nnoom tseixmaⁿ'na' 'naaⁿ jo ndaa nn'aⁿ na cwila'yu', nchii' cwentaa nn'aⁿ na tyoola'yu'. ²³ Ee quia cwitjomndyo' na laxmaⁿ'yo' tmaaⁿ' na macwji' Ty'o^ots'om cwentaaⁿ'aⁿ, ndo' xeⁿ cha'tsondyo' cwilaneiⁿ'yo' ñ'oom na tjachuii', ndo' jo' jo' nncjaquiee' cwii' ts'aⁿ na quia mandiicheⁿ ñ'oom' Ty'o^ots'om oo ts'aⁿ na tyootseyu' jom, nntseitiuutoom na 'o jnda teintjeiⁿ'ndyo'. ²⁴ Saa xeⁿ cha'tsondyo' cwilaneiⁿ'yo' ñ'oom na ma'moⁿ Ty'o^ots'om ndaa'yo' ndo' xeⁿ juu xjeⁿ'ñeeⁿ nncjaquiee' cwii' ts'aⁿ na tyootseyu' oo ts'aⁿ na quia mandiicheⁿ ñ'oom' Ty'o^ots'om, nlc'o'tiana' ntyjeeⁿ na waa jnaaⁿ'aⁿ ndo' nnc'oom' ts'oom cantya 'naaⁿ'aⁿ nc'e ñ'oom na cwilaneiⁿ'yo'. ²⁵ Ndo' na ljo' nleitquioo' cha'tso na wanty'iuu' na m'aaⁿ' ts'oom. Quia jo' lcoom'm xtyeeⁿ na nntseit'maaⁿ'ñe Ty'o^ots'om ndo' nntsei'noⁿ'oⁿ na mayuu'cheⁿ m'aaⁿ Ty'o^ots'om quii'ntaaⁿ'yo'.

Cha'tso candaq'ya caluii xjeⁿ na cwitjomndyena

²⁶ Quia jo' 'o nn'aⁿ'ya na cwila'yu'yo' quia cwitjomndyo' na cwila't'maaⁿ'ndyo' Ty'o^ots'om, nt'omndyo' 'o cata'yo' salmos, nt'omndyo' 'o cat'moⁿ'yo' ñ'oom na jnda t'moⁿ Ty'o^ots'om ndaa'yo', nt'omndyo' 'o ndaa nlanieiⁿ'yo' nt'omcheⁿ nnom ñ'oom na tjachuii' ñequio ñ'oom na maxjeⁿ cwilaneiⁿ'yo', ndo' nt'omcheⁿ nc'iaa'yo' cala'teincoo'na chiiu cwit'mooⁿ n'oom'ñeeⁿ. Saa cha'tso na cwil'a'yo' caluiina' na catejndeina' na nnc'oonajnda nn'aⁿ na cwila'yu'. ²⁷ Quia na m'aⁿ nn'aⁿ na cwila'neiⁿ ñ'oom na tjachuii', ñequii'cheⁿ ñe'wo oo ndyeendyena na nla'neiⁿ'na. Cwii' ndo' cwiindyena nla'neiⁿ'na ndo' mati ñ'eⁿ ts'aⁿ na nntseiteincoo' ñ'oom'ñeeⁿ. ²⁸ Ndo' xeⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ tmaaⁿ' cwentaa' Ty'o^ots'om tjaa'naⁿ ts'aⁿ na ndaa nntseiteincoo' ñ'oom'ñeeⁿ, yati na tintseineiⁿ ñ'oom na tjachuii' ndaa

nn'aⁿ na cwila'y^u!. Cwe' naquii' ts'om nquii catseineiⁿ ñequio Ty'o^oots'om.
 29 Ndo' cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na cwila'neiⁿ ñ'oom na ma'moⁿ Ty'o^oots'om
 naquii' n'om, cala'neiⁿ meiiⁿ we oo ndyeendye jooⁿ na n'om nc'iaana
 queⁿ cwenta aa xcwe n'oom'ñeeⁿ. 30 Saaⁿ xeⁿ waa na m'moⁿ Ty'o^oots'om n'om
 cwiicheⁿ ts'aⁿ na wacatyeeⁿ jo' jo', quia jo' juu ts'aⁿ na mañequiaa ñ'oom
 quiaaⁿ na wanaaⁿ na nntseineiⁿ tsaⁿñeeⁿ. 31 Ndo' na luaa' cwii ndo' cwii ts'aⁿ
 nndaⁿ nntseineiⁿ ñ'oom na ma'moⁿ Ty'o^oots'om naquii' ts'om cha nnc'ooliu
 nn'aⁿ na cwila'y^u! ndo' nnc'oola'noⁿttina. 32 Juu ts'iaaⁿ na mañequiaa ts'aⁿ
 ñ'oom na ma'moⁿ Ty'o^oots'om naquii' ts'oom, matsona' na joo nn'aⁿ na
 cwifnequiaa ñ'oom c'omna xjeⁿ 'naaⁿ! x'iaana na tjom cwifnequiana ñ'oom.
 33 Ee Ty'o^oots'om nchii cañ'eeⁿ cwiluiiñê, jom cwiluiiñê na tjoom' m'aⁿ nn'aⁿ
 ñequio nc'iaana.

Cha'xjeⁿ cwiwijndaa' quii'ntaa' cha'tso ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwjeeⁿeⁿ
 cwentaaⁿaⁿ, 34 quia na cwitjomndye nn'aⁿ na nla't'maaⁿndyena Ty'o^oots'om,
 matsona' na joo yolcu ñema'cheeⁿndyo c'omna ee ticwanaaⁿ na nla'neiⁿna
 xjeⁿñeeⁿ. Macaⁿna' na c'omna nacje 'naaⁿ s'aana cha'xjeⁿ na matsaⁿntjom
 ljeii 'naaⁿ Ty'o^oots'om. 35 Xeⁿ waa ñ'oom na ñe'caliuna, quiejndyena w'aana,
 quia jo' cata'x'ena ñ'oom'ñeeⁿ ndaaⁿ s'aana. Ee tixcwe na mawax'ee yuscu
 cwii ñ'oom quia cwitjomndye nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndyena Ty'o^oots'om.

36 C'oom' n'om'yo' na nchii quii'ntaaⁿ! o jnaⁿndyee ñ'oom' Ty'o^oots'om,
 meiⁿ nchii macandá ñencjo'yo' na jnda to'ñoom'yo' juuna'. 37 Xeⁿ m'aaⁿ 'ñeeⁿ
 cwiindyoyo' na matseitiuu na cwiluiiñê ts'aⁿ na mañequiaa ñ'oom' Ty'o^oots'om
 oo na waa cwii n'om ts'iaaⁿ na mañequiaa Espiritu na matseixmaⁿ, cat-
 sei'no^ooⁿ na ñ'oomwaa' na matseiljeiya, ñ'oom na matsaⁿntjom Ta Jesús
 juuna'. 38 Saaⁿ xeⁿ titseñ'oom'ñe ñ'oomwaa', tila'ñ'oom'ndyo' jom.

39 Jo' chii 'o nn'aⁿya na cwila'y^u!, cala'queeⁿ n'om'yo' na nndaⁿ ñequia'yo'
 ñ'oom' Ty'o^oots'om. Meiⁿ ticcala'cu'yo' nn'aⁿ na cwila'neiⁿ nt'omcheⁿ n'om
 ñ'oom na tjachuii'. 40 Saaⁿ cha'tso cantyja na cwitjomndyo', caluiina' cha'xjeⁿ
 na matsona' ndo' ñequio na xcweya m'aaⁿna'.

15

Cristo jnda mawando'xcoom

1 Ndo' je' je' 'o nn'aⁿya na cwila'y^uyo', matseilcwii'ndyomnda'a joo ñ'oom
 naya na jnda ñet'mooⁿya ndaaⁿ'yo'. Ñ'oom'ñeeⁿ jla'y^uyo' ndo' hasta xjeⁿ
 je'cheⁿ ndicwaⁿtyeⁿ m'aⁿ'yo' cantyja 'naaⁿ juuna'. 2 Nc'e juu ñ'oom naya'ñeeⁿ
 cwilui'n'maaⁿndye añmaaⁿ'yo' xeⁿ cwiljoo'ndyo'tyeⁿ'yo' cantyja 'naaⁿ ñ'oom
 na tyoñequiaa ndaaⁿ'yo', meiⁿ ticwe' ts'iaaⁿndyo' na jla'y^uyo'. 3 Tyo'mooⁿ
 ndaaⁿ'yo' ñ'oom na to'ñooⁿya na t'maⁿti tseixmaⁿna', na tue' Cristo cwentaa'
 jnaaⁿya cha'xjeⁿ cwi't'mooⁿ ñ'oom' Ty'o^oots'om na teiljeii, 4 ndo' na ty'iuu
 nn'aⁿ jom, saaⁿ xuee na jnda ndyee tquiaa Ty'o^oots'om na tando'xcoom
 cha'xjeⁿ na matso ñ'oom'm na teiljeii, 5 ndo' teitquoo'ñê n'om Pedro
 ndaⁿ jo' ndaaⁿ cha'tso apóstoles. 6 Jnda jo', teinooⁿ 'om siaⁿnto nn'aⁿ na
 cwila'y^u!, ñejom teitquoo'ñê ndaana na majndyendyeti naⁿñeeⁿ ndicwaⁿ
 cwita'ndo'na je' saaⁿ nt'om jnda tja. 7 Jnda jo' teitquoo'ñê n'om Jacobo ndo'
 jnda jo' teitquoo'ñê ndaaⁿ cha'tsondye apóstoles. 8 Ndo' na macandá mati
 teitquoo'ñê no^on ja. Matseijomna' cantyja 'naⁿya cha'cwijom cwii yu'ndaa
 na jnda teinom'na' xjeⁿ na nluuñe. 9 Ee cha'tso nt'omcheⁿ apóstoles, t'maⁿti
 cwiluiindyena nchiiti ja, meiⁿ ticatseixmaⁿya na nntseicajndyu'na' ja cwii
 apóstol ee tyoco'wi'a tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'o^oots'om cwentaaⁿaⁿ. 10 Saaⁿ
 na matseixmaⁿya apóstol je', matseixmaⁿya jo' nc'e naya na matseixmaⁿ

Ty'ooṭs'om, meiⁿ ticwe' ts'iaaⁿndyo juuna', ee seiṅdotyaya naquii' ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ, nchiiti nt'omcheⁿ apóstoles, meiⁿ nchii cwiluii ts'iaaⁿñeeⁿ cwe' cantyja 'naⁿ nncō, sã cwiluii juuna' nc'e naya'ñeeⁿ na matseixmaaⁿ. ¹¹ Quia jo' tints'aa aa ja oo aa jona. Ñ'oomwa' ñ'oom na cwiñequiaayâ, ndo' juuna' ñ'oom na jndâ jla'yu'yo'.

Nnta'ndo'xco nn'aⁿ na jndâ tja

¹² Cwiñequiaayâ ñ'oom na tando'xcoom jndâ na tueeⁿeⁿ, quia jo' çchiuu na ñ'eeⁿndyo' 'o na cwindu'yo' na taxocata'ndo'xco nn'aⁿ na jndâ tja? ¹³ Ee xeⁿ tiyuu' na nnta'ndo'xco nn'aⁿ na jndâ tja, quia jo' meiⁿ nquii Cristo tîcwando'xcoom. ¹⁴ Ee xeⁿ tîcwando'xcoom quia jo' juu ñ'oom na cwiñequiaayâ cwe' ts'iaaⁿndyo juuna' ndo' mati juu na cwila'yu'ya n'om'yo' cwe' ts'iaaⁿndyo. ¹⁵ Ee xeⁿ na mayuu' na ljo', quia jo' matseijndaa'ñena' cantyja 'naaⁿyâ na cwila'ayâ na cantuñe Ty'ooṭs'om ee jndâ macwil'uuyâ na tquiaaⁿ na tando'xco Cristo sã xeⁿ xocata'ndo'xco nn'aⁿ na jndâ tja meiⁿ xocats'aana' na mayuu' na tando'xcoom. ¹⁶ Ee joo nn'aⁿ na jndâ tja, xeⁿ xocata'ndo'xcona, quia jo' meiⁿ nquii Cristo tîcwando'xcoom, ¹⁷ ndo' xeⁿ tîcwando'xcoom cwe' ts'iaaⁿndyo juu na cwila'yu'ya n'om'yo' ñ'eⁿñê. Ndicwaⁿ cho' nqueⁿ'yo' jnaⁿ'yo'. ¹⁸ Ee xeⁿ luaa' waa mati nn'aⁿ na ñeja'yu' ñ'eⁿñê na jndâ tja, jndâ tsuundyee. ¹⁹ Ee juu na cwicantijaa' n'ooⁿya Cristo xeⁿ macandâ xjeⁿ na cwitandoo'a je' mawañoom'na' jaa, wanty'iaa'ndyotyayya na cha'tsondyee nn'aⁿ.

²⁰ Sã ñ'oom na mayuu'cheⁿ na tquiaa Ty'ooṭs'om na wando'xco Cristo. Matseijomna' cantyja 'naaⁿaⁿ cha'cwijom ntjom na cwiwe' jndyee ee quii'ntaa' l'oo jom ts'aⁿ najndyee na tando'xco. ²¹ Cantyja 'naaⁿ cwii ts'aⁿ, jnaⁿ'na' na cwiwje nn'aⁿ tsjoomnancue. Mati cantyja 'naaⁿ cwii ts'aⁿ jnaⁿ'na' na cwita'ndo'xco nn'aⁿ. ²² Ndo' cha'xjeⁿ cantyja 'naaⁿ Adán cha'tsondyee nn'aⁿ cwiwje, mati cantyja 'naaⁿ Cristo, cha'tsondyee nn'aⁿ nnta'ndo'xcona. ²³ Sã majndaa' na nluui na ljo': najndyee tando'xco Cristo, ndâ jo' quia na nncwjee'nnaaⁿ'aⁿ, nnta'ndo'xco nquiee nn'aⁿ na cwiliindyee cwentaaⁿ'aⁿ. ²⁴ Quia jndâ seityuii' Cristo cha'tsoñ'eⁿ na cwila'xmaⁿ na cwiwueⁿ xjeⁿ, ñequio cha'tso na cwitsantjom, quia jo' nntycwii cha'tsoñ'eⁿ. Ndâ jo' nquii na cwiluiiñê na matsa'ntjoom, ñequiaaⁿ cwentâ jo' l'o Tsotyeeⁿ Ta Ty'ooṭs'om. ²⁵ Ee tseixmaaⁿ na nntsa'ntjoom hasta xjeⁿ na jndâ tju'cje Tsotyeeⁿ nacjee' nc'eeⁿ cha'tso na cwi'oo nacjoom'm. ²⁶ Juu na macandâ na nntseityueeⁿeⁿ na matseiwêñe nacjoom'm, juu na mach'ee na cwiwje nn'aⁿ. ²⁷ Ee jndâ tju'cje Ty'ooṭs'om cha'tso nacjee' nc'ee Cristo, jo' chii quia na matsona' naljo', cwiwitquioo'ya na tic'oomna' nquii Ty'ooṭs'om. Ee jom cha'tso jndâ tqueeⁿ nacje 'naaⁿ Cristo. ²⁸ Nquii Cristo cwiluiiñê Jnda Ty'ooṭs'om. Quia jndâ s'aaⁿ na cha'tso na niom cwitue'ndyecje jo nnoom, quialjo' manquityeeⁿ nncju'ñecjeeⁿ nnom Ty'ooṭs'om cha nntseixmaⁿ na tjacantyja na t'maⁿ cwiluiiñê jo ndâ ç cha'tsoñ'eⁿ.

²⁹ M'aⁿ nn'aⁿ na cwiwits'oomndyee cwentaa nn'aⁿ na jndâ tja. Sã xeⁿ na mayuu' tjaa'naⁿ na cwita'ndo'xco nn'aⁿ na jndâ tja, quia jo' çljo' ts'iaaⁿ na cwiwits'oomndyee cwentaa l'oo? ³⁰ Ndo' xeⁿ ticata'ndo'xco nn'aⁿ na jndâ tja çchiuu na já cha'tso xjeⁿ m'aa'yâ na teincuu' waa na cwitjoo'yâ? ³¹ Ee 'io ndi 'io m'aa'ya na teincuu' na ñe'catseicuee'na' ja. Ndo' na ljo', ñ'oom na mayuu' jo' cha'xjeⁿ mati na mayuu' na mañequiaana' na nei'ya na cwiluiindyoo' nn'aⁿ na cwila'yu' ñequio Jesucristo na nqueⁿ cwiluiiñê na matsa'ntjoom jaa. ³² Tsjoom Éfeso seiṅdoya cwii ts'ooⁿ ñequio quioo' wje sã

meiiⁿ na ljo' çyuu waa na mawantjoⁿ? Ee xeⁿ na mayuu¹ na ticata'ndo'xco nn'aⁿ na jnda tja yati cal'aaya cha'xjeⁿ cwilue nn'aⁿ: “Cwa cwaa'a ndo' cwaaya ee 'iocha luua' nncwjaaya.”

³³ Tiñe'quiandyo' na ñe'nquiu'nn'aⁿna' 'o. Waa ñ'oom na matso ts'aⁿ: “Joo nn'aⁿ na tis'a la'xmaⁿ cwila'ndaa'na ts'iaaⁿ na ya na cwiluii.” ³⁴ C'oom'nnda' n'om'yo' cha'xjeⁿ na matsona' na cal'a'yo'. Tsacwi'ntyje'yo' na cwil'a'yo' jnaⁿ ee m'aⁿ nt'omndyo' 'o na ticalaxmaⁿyo' cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om. Matsjoo na ljo' cha calui'jnaa'ndyo'.

Nmeiiⁿ nlxmaⁿ seiⁿ nn'aⁿ na nnta'ndo'xco

³⁵ Nnts'aache'na' m'aaⁿ cwii ts'aⁿ na nncwax'eeⁿ: “çChiuu nluuiyuu na nnta'ndo'xco nn'aⁿ na jnda tja? çChiuu mmaⁿ sei' na nla'xmaⁿna?” ³⁶ Tijndo' ts'om ts'aⁿ na luua' nncwax'ee, ee tsjaaⁿ na nnom' ts'aⁿ cha'cwijom nncue'na' cha nncwando' ntjom'ndaa. ³⁷ Quia na wjaacanom' ts'aⁿ, nchii ts'oomtsoo wjaacanoom'm, nnaⁿ wjaacanoom'm oo tsjaaⁿ lqueeⁿ trigo oo cwicheⁿ nnom tsjaaⁿ. ³⁸ Jnda na jnom' ts'aⁿ tsjaaⁿñeeⁿ, nquii Ty'oots'om mañequiaaⁿ chiuu mmaⁿna' cha'xjeⁿ na l'ue ts'oom. Cwii cwii nnom tsjaaⁿ mañequiaaⁿ na nntseixmaⁿ juuna' cha'xjeⁿ na maca'na'. ³⁹ Cha'tso sei' tiñecwii xjeⁿ la'xmaⁿna'. Nn'aⁿ la'xmaⁿna cwii nnom sei', quioo' wandyo' seiyo' ndo' cantaa ñequio calcaa cwicheⁿ nnom sei' la'xmaⁿyo'. ⁴⁰ Mati m'aⁿ cancjoo tsjo'luee ndo' m'aⁿ nt'om nnom na cwita'ndo' na tqueⁿ Ty'oots'om nnom tsjoomnancue, ndo' joo na m'aⁿ tsjo'luee cwichuii' na nei'ncoo' jona' ñequio juu na nei'ncoo' joo na m'aⁿ nnom tsjoomnancue. ⁴¹ Juu na caxueeñe ñe'quioom' cwichuii'na' ñequio na xuee chi' ñequio juu na caxueendye cancjoo, ndo' joo cancjoo cwichuii' na xueena' ñequio nt'omcheⁿ cancjoo.

⁴² Maluaa' waa na matseijomna' na cwichuii' na nla'xmaa'nya quia na nntando'xcooya. Sei'ts'o na wjaanty'iuu'ñe ts'aⁿ tseixmaⁿna' cwii na nto' saã quia na nncwando'xcona', nntseixmaⁿna' cwii na tijoom cwii cue'. ⁴³ Juu ts'oo na nncjanty'iuu' tseixmaⁿna' cwii na tal'ue saã jeeⁿ nei'ncoo' tseixmaⁿna' quia na nncwando'xcoom. Quia na wjaanty'iuu'ñe ts'oo, mei'cwii tjaa na nndaã nnts'aaⁿ, saã quia na nncwando'xcoom jeeⁿ t'maⁿ najneiⁿ. ⁴⁴ Quia na wjaanty'iuu' sei'ts'o 'naaⁿ ts'aⁿ tseixmaⁿna' cantyja 'naaⁿ tyuaa, saã quia na nncwando'xcona' tseixmaⁿna' cantyja 'naaⁿ Espiritu Santo.

⁴⁵ Maluaa' waa na ma'moⁿ ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii, matsona': “Adán ts'aⁿ najndyee, tuiñe ñ'eⁿ ts'o ndo' s'aaⁿ na tando'”, saã nquii Adán na macandã cwiluiiñe Espiritu, jom mañequiaaⁿ na cwita'ndo' nn'aⁿ. ⁴⁶ Nchii juu cantyja 'naaⁿ Espiritu tyowaajndyee, tyowaajndyee cantyja 'naaⁿ tyuaa, jnda jo' chii tuua cantyja 'naaⁿ Espiritu. ⁴⁷ Juu ts'aⁿ na t'oomjndyee s'aa Ty'oots'om juu ñ'eⁿ ts'o, tyotseixmaaⁿ cantyja 'naaⁿ tyuaa. Saã nquii ts'aⁿ na jnda we cwiluiiñe na matsã'ntjoom, tseixmaaⁿ cantyja 'naaⁿ cañoom'luee. ⁴⁸ Sei'i'a nmeiiⁿ la'xmaⁿna' cha'na ts'aⁿ na tuiñejndyee ñequio ts'o. Saã sei'i'a na nlxmaa'nya quia na nntando'xcooya nlxmaa'nya cha'na sei'i' nqueⁿ na m'aaⁿ cañoom'luee.

⁴⁹ Cha'xjeⁿ tyowaa Adán na s'aa Ty'oots'om maluaa' cwimaaⁿa. Mati xjeⁿ na nntando'xcooya mmaaⁿa cha'xjeⁿ waa Cristo na m'aaⁿ cañoom'luee.

⁵⁰ 'O nn'a'nya, ñe'catsjooya ndaa'yo' sei' ñequio ndei' leicandãã nntseijomna' jona' yuu na matsã'ntjom Ty'oots'om mei' 'naⁿ na cwiwi'ndaa' xocandãã nntseijomna' jona' ñequio joo na ticantycwii na m'aⁿ. ⁵¹ Saã l'ue ts'oqⁿ na nla'noⁿyo' cwii ñ'oom na wanty'iuu' m'aⁿna'. Ticha'tsondyo nncwjaaya saã cha'tsondyo nntseichuiina'. ⁵² Jeeⁿ cjee na nluui na ljo' cha'na cwii ndii' na nntseitsjã ts'aⁿ lua'nnom, xjeⁿ na nleic'uaa ndu na

macanda. Ee maxjeⁿ nleic'uaa ndu ndo' nnta'ndo'xco nn'aⁿ na jnda tja na tajom cwjennda'na. Ndo' nntseichuii'na' jaa. ⁵³ Ee jaa seii'a nmeiiⁿ na teincoondyo na wjaawi'ndaa'na' nlcwee'na' cwii na tijoom cwi'ndaa'. Jaa seii'a na nncue'na' nlcwaa' cwii na tijoom ncue', m'aaⁿ ndo' m'aaⁿna'. ⁵⁴ Ee juu na laxmaa'ya na cwiwi'ndaa'na', quia na jnda tcweena' juu na tijoom cwi'ndaa' ndo' juu seii'a na jaawe'na' quia na jnda tcweena' na tijoom cue', xjeⁿñeeⁿ nntseicanda'ñena' ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii na matsona': "Jnda seityuii' Ty'oots'om najndeii na mach'ee na cwiwje nn'aⁿ. ⁵⁵ 'U na mache' na cwiwje nn'aⁿ, ¿je' je' yuu waa na cwii nnda' ntsa' ñ'eⁿndyo? Meiⁿchjoo tjaa yuu cwii cuaa na ncwantjom!" ⁵⁶ Juu jnaⁿ na laxmaa'ya waa najndeii na matseixmaⁿna', jo' chii cwiwjaaya. Ndo' juu ljeii na tqeeⁿ Moisés waa najndeii na matseixmaⁿna' na mañequiaana' na cat'uii jnaⁿ jaa. ⁵⁷ Saã jndye na quian'uaa' Ty'oots'om na mañequiaaⁿ na cwinaⁿndyoⁿ nc'e nquii Ta Jesucristo na matsaⁿntjoom jaa.

⁵⁸ Nc'e na luaa', 'o nn'aⁿya na jeeⁿ wi' ts'oogⁿya, caljooⁿndyoⁿtyeⁿyo' ñequio Ty'oots'om, ñecwiitco titsawintyeⁿyo' na cwindyeⁿntjomⁿyo' nnom Ta Jesús ee manquiuⁿjndaaⁿndyo' na jeeⁿ ticwe' ts'iaaⁿndyoⁿ juu ts'iaaⁿ nats'aⁿ nnoom.

16

Cwila'tjomna s'om na n'l'ana naya nc'iaana na m'aⁿ Jerusalén

¹ Cantyja 'naaⁿ ñ'oom na nla'tjomⁿyo' s'om na n'l'aⁿyo' naya nn'aⁿ cwentaa' Ty'oots'om na wi' m'aⁿna Jerusalén, luaa matseijndo'a n'omⁿyo'. Cal'aⁿyo' cha'xjeⁿ na tsjoo na cal'a ntnaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿndyuaa Galacia. ² Ticwii xueeneiⁿnco' cwii cwiindyoy' 'o calat'ueⁿyo' cwanti na ñnequiaⁿyo' cantyja na cwiitantjomⁿyo'. Quia jo' quia na nncuaya quiiⁿntaaⁿyo' nchii s'om quia nlat'ue'cheⁿyo'. ³ Ndo' catjeiiⁿndyo' cwii oo we x'iaaⁿyo' na cwilaⁿnoⁿyo' na joona ya na nnc'ooñ'omna s'omⁿñeeⁿ Jerusalén. Quia jo' quia na nncuaⁿ na m'aⁿyo', nntseiljeiya cwii tsom na nnc'ooñ'omna. ⁴ Ndo' xeⁿ macaⁿna' na nncjo jo' jo', quia jo' nnc'oonna ñ'eⁿndyo.

Ñ'e'cjaacando' Pablo nn'aⁿ na cwila'yu' Corinto

⁵ Nncjo na m'aⁿyo' xeⁿ jnda tjowinooⁿ ts'oonda Macedonia ee maxjeⁿ matseijndaaⁿndyo na jo' joindyaa. Jnda jo' nncuacañoⁿya 'o. ⁶ Nndaã nnts'aana' na nljooⁿndyo ñ'eⁿndyo' meiiⁿ ñe'cwantindyoy xuee oo cha'waa ncueteiⁿ. Quia jo' 'o nndaã nntsalacwanomⁿyo' ja nato quia na nncjo xeⁿ yuu cwijoyo. ⁷ Ee ticaljaya ts'oogⁿ na cwe' cjee cjee m'aaⁿna' nncwinooⁿ na m'aⁿyo'. Ntyjaa'ya cwii ts'oogⁿ na majndye xuee nndaã nljooⁿndyo ñ'eⁿndyo', xeⁿ Ty'oots'om l'ue ts'oom. ⁸ Saã jnda seijndaaⁿndyo na nljooⁿndyotyã ñjaaⁿ tsjom Éfeso hasta na jnda teinom xuee Pentecostés. ⁹ Ee jeeⁿ t'maⁿ maju'naaⁿñena' na mats'aa ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ta Jesús ndo' jeeⁿ ticwe' ts'iaaⁿndyo meiiⁿ jndye nn'aⁿ m'aⁿ na jndoo ja.

¹⁰ Nndaã nnts'aana' na nncuee'cañoⁿo Timoteo 'o. Xeⁿ na ljo', cala'luiⁿyo' jom cha nljeii'na' na ya nnc'oomñe ñ'eⁿndyo'. Ee mati jom mañejuu ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ta Jesucristo mach'eeⁿ cha'xjeⁿ ja. ¹¹ Jo' chii meiⁿcwiindyoy' 'o tinc'omⁿyo' na tila'ñ'oomⁿndyo' jom. Ñequio na xcwee' n'omⁿyo' cateijndeiyoy' jom cha quia nlueeⁿeⁿ quiiⁿntaaⁿyo' quia jo' nndyolcweeⁿeⁿ ñequio na neiiⁿeⁿ. Meiⁿndo'a jom ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwila'yu'.

¹² Tyocaⁿ a nnom nquii nn'aaⁿya Apolos na cateijomñe ñequio nn'aaⁿya na cwila'yu' na cwi'oocajndooⁿ na 'o. Saã na majeⁿndyo ticats'aana' ts'oom na ñe'cjaⁿ. Majo' nncuee'cañoⁿo 'o quia na ñnequiaana' na wanaaⁿ.

Xmaⁿndyo' na cha'tsondyo'

¹³ Queⁿ queⁿyo' cwenta chiuu cwii tsam'aⁿti'yo'. C'om'tyeⁿyo' na cwila'yu'ya n'om'yo' ñ'eⁿ Ty'o^ots'om. Catsanajnda'yo' cantyja na cwila'yu'yo' ñ'eⁿñê cha'na nn'aⁿ na 'ooquiendye na ñe'cwii waa na cwil'a.

¹⁴ Cha'tso na cwil'a'yo', cat'moⁿyo' na wi' n'om' nc'iaa'yo'.

¹⁵ 'O nn'aⁿya, manqui'yo' na cha'waa ts'o^ondaa Acaya, juu Estéfanás ñequio nn'aⁿ waⁿaⁿ jla'yu'jndyeena ñ'eⁿ Ty'o^ots'om. Jooná cwijoo' n'omna na cwindye'ntjomna ndaa nn'aⁿ na cwila'yu' ñ'eⁿñê jo' jo'. ¹⁶ Macwe' jo' macaⁿa na catue'ndyo'cje'yo' ndaa nn'aⁿ na la'xmaⁿ cha'na joona. Ndo' malaa'ti' cal'a'yo' ñequio cha'tso nn'aⁿ na cwilajomndye ñ'eⁿndyena na cwiteijndei' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'o^ots'om. ¹⁷ Jeeⁿ nei'ya na jnda tyjee'cañoom Estéfanás ja, ñequio Fortunato ñequio Acaico. Cha'cwijom manty'iaya ncjo'yo' na manty'iaya joona, ee jnda jla'noomndyena cantyja 'na'ya cwii na le-icandaⁿ nl'a'yo' na tic'oomndyo'. ¹⁸ Na jnda tquiena na m'aa'ya, ñ'oom na jla'candiina ja tquiaana' na t'maⁿ ts'o^o, majo'ti nnts'aana' ñ'eⁿndyo' 'o quia na nlquiennnda'na na m'aⁿyo'. Nn'aⁿ na cwindye'ntjomna cha'na joona matsona' na nla't'maaⁿndye nn'aⁿ joo naⁿñeeⁿ.

¹⁹ Ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'o^ots'om cwentaa'aⁿ na m'aⁿ ts'o^ondaa Asiawaa cwila'cwanomna na xmaⁿndyo'. Majuu nn'aa'ya Aquila ñequio scoom'm Priscila cwiluena na xmaⁿndyo' ndo' majo'ti cwilue nn'aⁿ tmaaⁿ na cwitjomndye w'aana ñequio xuee' nqueⁿ na cwiluiñê na matsa'ntjoom jaa.

²⁰ Cha'tsondye nn'aⁿ na cwila'yu' ñjaaⁿñe cwila'cwanomna na xmaⁿndyo'. Nc'e na cwiluiindyo' ntseinda Ty'o^ots'om, quia cwitjomndyo' ñ'eⁿ nc'iaa'yo' na tjoom' cwila'yu'yo' ñ'eⁿndyena, cata'yo' lueena na cwiñe'quia'yo' na xmaⁿndyena.

²¹ Nnc^o Pablo na matseiljei xueya na matsjooya na xmaⁿndyo'.

²² Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na ticajnda ntyjii nquii Ta Jesucristo, quiaa Ty'o^ots'om na quioo ñ'oomwi' nacjoo' tsan'ñeeⁿ. Quiaaⁿ na matyuaa' cwjee'nda' nquii Ta Jesucristo.

²³ Nquii Ta Jesucristo quiaaⁿ na c'oom naya na matseixmaaⁿ ñ'eⁿndyo'.

²⁴ Mañequiaana' na jeeⁿ jnda ntyjiiya 'o nc'e jom. Mantyjati luaa'ndyo. Amén.

Carta na jndá we cwentaa nn'aⁿ tsjoom Corinto

Xmaⁿndye nn'aⁿ na cwila'y^u tsjoom Corinto

¹ Mannco Pablo, cwiluiindyo apóstol, ts'aⁿ na maty'iom Jesucristo ts'iaaⁿ. Matseicwangoⁿya cartawaa ñequio Timoteo na m'aⁿ o' tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ na m'aⁿyo' tsjoom Corinto ndo' mati ndaa cha'tsondye nn'aⁿ na cwilayu' ñ'eⁿñê na m'aⁿ ts'ondaa Acaya. ² Nquii Tsotyaaya Ty'oots'om ñequio Jesucristo na cwiluiñê na matsa'ntjoom jaa, quiana na nnto'ñoom'yo' naya na laxmaⁿna ñequio na tjaañomtiuu c'om'yo' jo ndaana.

Matseijoom' Ty'oots'om jaa na wi' na cwiitjooⁿya

³ Cwila't'maaⁿndyô Ty'oots'om na m'aaⁿ na wi' ts'oom jaa ndo' na matseijoom'm jaa. Jom cwiluiñê Tsotye Jesucristo na matsa'ntjom jaa. ⁴ Manquiiyteeⁿ mañequiaaⁿ na cwiñ'omt'maaⁿndyô n'ooⁿyâ nawi' na cwiwinooⁿyâ. Luaa' mach'eeⁿ cha' nla'xmaaⁿyâ na ndaa ñequiaayâ na t'maⁿ n'om nn'aⁿ na cwiwinom nawi'. ⁵ Ee na matcuuti na cwilajomndyô ñequio Cristo nawi' na teinoom, juu nawi'ñeeⁿ matseijndaa'ñena' na t'maⁿti mañequiaaⁿ na cwiñ'omt'maaⁿndyô n'ooⁿyâ. ⁶ Ndo' nc'e na ljo', quia matseijaa'ñena' nawi' na cwiwinooⁿyâ, luaa' waa cha nntseijoom'na' 'o ndo' na nlui'n'maaⁿndyo' ee quia matseijoom' Ty'oots'om jâ, mach'eeⁿ na ljo' cha mati nntseijoom'na' 'o nawi' na cwiwinom'yo' ndo' na nlui'n'maaⁿndyo' ndo' nc'e jo' ñequio na t'maⁿ n'om'yo' ndaa nla'quii n'om'yo' na cwiitjom'yo' nawi' cha'xjeⁿ cwiwinooⁿyâ. ⁷ Ee tyeⁿ waa na cwicantyyaa' n'ooⁿyâ jo nnom Ty'oots'om cantyya 'na'yo', ee manquiyaaⁿ quia maleichuwi'na' 'o cha'xjeⁿ na cwiitjooⁿyâ, mati mañequiaaⁿ na cwiñ'omt'maaⁿndyo' n'om'yo' cha'xjeⁿ na mañequiaaⁿ na cwiñ'omt'maaⁿndyô n'ooⁿyâ.

⁸ 'O nn'aⁿya na cwila'y^uyo', l'ue n'ooⁿyâ na caliu'yo' cantyya 'naaⁿ nawi' na tyotseijaa'ñena' nacjooyâ xjeⁿ na tyom'aaⁿyâ ndyuua Asia. S'aana' na jeeⁿ jaa' juuna' hasta na ntycwii na m'aaⁿ n'ooⁿyâ na nlui'n'maaⁿndyô naquii' nawi'ñeeⁿ, ndo' na ljo' jla'tiuuyâ maxjeⁿ nntseicwjetona' jâ. ⁹ S'aana' nquiuuyâ na matseijomna' jâ cha'na nn'aⁿ na jndá teijndaa' na mañejom na cwje. Tuii na ljo' cha ca'moⁿyana' ndaayâ na ñequi'cheⁿ c'ooⁿyâ na quit'maⁿ n'ooⁿyâ Ty'oots'om na mañequiaaⁿ na cwiitjooⁿ na cwiitjooⁿ na jndá tja, meiⁿ tanc'ooⁿyâ na ntyjaa' n'ooⁿyâ chiuu cwilaxmaaⁿ nncjooyâ. ¹⁰ Jndá seicandyaañê jâ nawi' t'maⁿñeeⁿ. Ndo' ndicwaⁿ matseicandyaañê jâ. Jo' chii jom ntyjaa'tyeⁿ n'ooⁿyâ na mati xuee na wjaatina' nntseicandyaañetyeeⁿ jâ, ¹¹ xeⁿ 'o cwiiteijndei'yo' jâ na cwilanei'yo' nnoom cantyya 'naaⁿyâ. Ee quia majndye nn'aⁿ cwiitjeii'na ncuueyâ jo nnoom, nnts'aana' na majndyendyeti nn'aⁿ ñequiana na quian'l'uaaⁿaⁿ na matio'naañê jâ.

Waa na seitsaaⁿñena' na tñjaa Pablo Corinto

¹² Waa cwii nnom na mañequiaana' na neii'yâ cantyya 'naaⁿ juuna' na juu na m'aaⁿya n'ooⁿyâ matsona' na cwiitjooⁿaaⁿyâ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ cha'xjeⁿ macaⁿna' na c'oom ts'aⁿ na jndá tqueⁿ Ty'oots'om na cwiluiñê cwentaaⁿaⁿ na lju' ts'om ndo' mat'maⁿticheⁿ cwilaxmaaⁿyâ na ljo' jo ndaa 'yo' nc'e juu naya na matseixmaaⁿ, nchii cwe' na jndo' n'ooⁿ ncjooyâ. ¹³ Naquii' joo

cartas na cwila'cwanooⁿyâ na m'aⁿ'yo' tomti cwiit'mooⁿ joona' cha'xjeⁿ ñ'oom na cwiwiljeii nacioona', ndo' cha'xjeⁿ na cwila'naⁿ'yo' ndo' na cwila'noⁿ'yo' ljo' cwila'candii joona'. Ntyjaa'ya cwii ts'ooⁿya na nncue'ntyjo na candaã' nla'noⁿ'ya'yo' cantyja 'naaⁿyâ, ¹⁴ cha meiiⁿ na cwe' cwantindyo cwila'noⁿ'yo' cantyja 'naaⁿyâ je', saa juu xuee quia na nncwjee'nda' Ta Jesús na cwila't'maaⁿ'ndyo, 'o ndaaã nla't'maaⁿ'ndyo' jom cantyja 'naaⁿyâ cha'xjeⁿ jâ nla't'maaⁿ'ndyô jom cantyja 'naⁿ'yo'.

¹⁵ Nc'e na luua' waa na ntyjaa'ya cwii ts'ooⁿya cantyja 'naⁿ'yo', seitiuuya na wendii' nncwinooⁿ na m'aⁿ'yo' na nty'iaya 'o cha we ndii' nñequiaana' na neiⁿ'yo' na nty'ia'yo' ja, ¹⁶ ee seitiuuya na nty'iaya 'o na mawinooⁿya na majo ts'ondaa Macedonia, ndo' na nty'iandaa'a 'o quia na ndyolcwa'a na nnaa'ya jo' jo', ndo' na ljo' 'o ndaaã nnteijndei'yo' ja na jojotyã na nncua ndyuua Judea. ¹⁷ Ndo' na luua' seijndaa'ndyo, ¿aa mach'eenã' nquiu'yo' na cwe' na s'aato na seijndaa'ndyo na luua'? ¿Aa cwiit'jei'yo' cwenta na mats'aa cha'na mach'ee ts'aⁿ na m'aaⁿ cantyja 'naaⁿ' tsjoomnancue quia matsjoo "majo'ndyo" cwii ñ'oom saa ndanquia cwiwitquioo' na ma'moⁿ'na' na "nchii jo'", ndo' xeⁿ matsjoo na nchii jo' cwii ñ'oom, saa ndanquia ma'moⁿ'na' na majo'ndyo juuna'? ¹⁸ Saa macwji'yuu'ñe Ty'oqots'om na nchii la'xmaa'yâ nn'aⁿ na mañejuu xjeⁿ cwil'uuyâ ndaa'yo' na waa na l'aayâ saa tical'aayâ. ¹⁹ Juu Silvano ñ'eⁿ Timoteo ñ'eeⁿ na ñ'eⁿ'ndyo na tñoñequiaayâ ñ'oom naya ndaa'yo' cantyja 'naaⁿ' Jesucristo Jnda Ty'oqots'om. Ty'oom'ñeeⁿ nchii we ndii' tseixma'na', na waa xjeⁿ na majo'ndyo ndo' waa xjeⁿ na nchii jo'ndyo juuna'. Cantyja 'naaⁿ' jom, ñequii'cheⁿ tseixmaⁿ ñ'oom'ñeeⁿ ñ'oom na mayuu'. ²⁰ Ee cantyja 'naaⁿ' jom, cha'tso ñ'oom na tso Ty'oqots'om na nnts'aaⁿ, laxmaⁿ joona' na majo'ndyo nc'e Cristo. Ndo' na ljo', quia cwila't'maaⁿ'ndyo Ty'oqots'om, cwil'uuya Amén cantyja 'naaⁿ' Cristo Jesús. ²¹ Ee ñequii'cheⁿ mañequiaa Ty'oqots'om na 'o ndo' jâ cwiljoo'ndyotyaa'ya cantyja 'naaⁿ' Cristo ndo' jnda tqueeⁿ na cwiluiindyô na lju' n'ooⁿya. ²² Ndo' cha m'moⁿ'na' na cwiluiindyô cwentaa'aⁿ, jnda tquiaaⁿ Espíritu Santo quii' n'ooⁿya, cwii na matseicandiina' na nnto'ñooⁿ'ya cha'tso na matseijndaa'ñe.

²³ Macaⁿ'a nnom Ty'oqots'om na cwji'yuu'ñe cantyja 'naⁿ'ya na matseina'ya ñ'oom na mayuu'. Tícjô tsjom'yo' quia na seijndaa'ndyo na ncjo' ee na wi' ts'ooⁿ'ya 'o ee xeⁿ tjo na m'aⁿ'yo' jndei'na na nntseitia' 'o. ²⁴ Ee nchii ñe'quaa'yâ xjeⁿ 'o cantyja na cwila'y'u'yo' ee 'o xcweti waa na cwila'y'u'ya n'om'yo' ñ'eⁿ Ty'oqots'om. Saa nc'e na ñe'cateijndeiia'yâ 'o na c'om'yo' na neiⁿ'ti n'om'yo'.

2

¹ Jo' chii seijndaa'ndyo na maxjeⁿ tícjô na m'aⁿ'yo', tints'aa na nntseichjoo'na' n'om'yo'. ² Ee xeⁿ cantyja 'naaⁿ' na ljo', nnts'aa na nntseichjoo'na' n'om'yo' ndo' na ljo' ntjom'yo', ¿ñeeⁿ nñequiaa na nei'ya? Macanda 'o ee xeⁿ na maxjeⁿ tjo je' jnda s'aa cwii nnom na seichjoo'na' n'om'yo'. ³ Cwe' jo' na seiljeiya ñ'oom'ñeeⁿ na seicwanoⁿya na m'aⁿ'yo' ee tiñe'cjonty'ia 'o na nla'yo' na chjoo' ts'ooⁿ ee matsona' na 'o nñequia'yo' na nei'ya. ⁴ Ee sei'ndaa'na' ntyjiiya quia seiljeiya carta'ñeeⁿ, s'aana' na jeeⁿ jnda ntyjiiya hasta ty'iooya. Nchii seiljeiya juuna' na catseichjoo'na' n'om'yo' saa cha cala'noⁿ'yo' na juu na jeeⁿ wi' ts'ooⁿ'ya 'o jeeⁿ t'maⁿ' tseixma'na'.

Cala't'maⁿ n'omna ts'aⁿ na seitjooñe

⁵ Saa xeⁿ m'aaⁿ ts'aⁿ na s'aa na chjoo' n'om nn'aⁿ, nchii cwe' tomti ja na tquiaaⁿ na chjoo' ts'ooⁿ, s'aaⁿ na ljo' ñ'eⁿ cha'tsondyo' 'o, meiⁿ nchii

cwe' na mawingoⁿa na matsjoq na ljo'. ⁶ Saa je' malei'tyeⁿ jnda tuii chiuu na majndyendyo'ti'yo' jla'jndaa'ndyo' na catioom cantyja na seitjooñê. ⁷ Je' maca'na' na cala't'maⁿ n'om'yo' jom ndo' quia'yo' na t'maⁿ ts'oom, tints'aana' na juu na m'aaⁿ na chjoo' ts'oom na seitjooñê nncjan'oomna' jom na tacantyyaa' ts'oom Ty'oots'om. ⁸ Jo' chii maca'na ndaa'yo' na cat'moⁿyo' na jnda nquiu'yo' jom. ⁹ Seiljeiya carta'ñeeⁿ na seicwanoyya na m'aⁿyo' cha nleitquioo' aa nla'canda'yo' ñ'oom na maquayya ndaa'yo'. ¹⁰ Ee meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na cwila't'maⁿ n'om'yo' mati ja matseit'maⁿ ts'ooⁿ tsaⁿñeeⁿ, ndo' meiⁿnquia' ñeeⁿ na jnda seit'maⁿ ts'ooⁿ, jo nnom Cristo mats'aa na ljo' na cateijndeina' 'o, ¹¹ cha tincwantjom Satanás jaa ee manquiuuyaaya chiuu mayaa'aⁿ.

Waa na seitsaa'ñena' Pablo tsjoom Troas

¹² Quia na tjo tsjoom Troas na ñnequiaya ñ'oom cantyja 'naaⁿ Cristo ndaaⁿ nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ, t'maⁿ tju'naa'ñena' na nndi'ntjonyya nnoom jo' jo', ¹³ saa meiiⁿ na ljo' tileiquiaana' na ya ntyjii ee tic'oomñeeⁿ ti'nn'aa'yya Tito. Nc'e na ljo', tsjooya ndaaⁿ na ñeeⁿ majoyya, jluii'a na m'aⁿna, jndyoondyeyuya ñjaaⁿ ts'ondaa Macedonia.

Cwicandaq cwitantjoo'yya nc'e na m'aa'yya nacje 'naaⁿ Cristo

¹⁴ Matseit'maaⁿndyo Ty'oots'om na jeeⁿ quianl'uaa'aⁿ. Ee nc'e na m'aa'yya nacje 'naaⁿ Cristo, jo' na mei'yuucheⁿ na cwitsaayâ, ñequii'cheⁿ nqueⁿ wjaachom jâ na cwicandaq na nnaⁿndyô mei'ljo'cheⁿ na cwitjoo'yyâ. Jo' chii ñequii'cheⁿ mawil'uee'ñê jâ na 'oondye nn'aⁿ ñ'oom naya 'naa'aⁿ. Juu ts'iaaⁿmeiiⁿ matseijomna' juuna' cha'cwijom na maju'na' jndye cachi ndaana. ¹⁵ Ee jaa nn'aⁿ na cwilayuu'a ñ'eⁿ Cristo matseijomna' cha'cwijom tsioom suu na mañequiaaⁿ nnom Ty'oots'om na cwi't'oom'na' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na cwicalui'n'maaⁿndye ndo' mati nn'aⁿ na 'ootsuundyena. ¹⁶ Jo ndaaⁿ nn'aⁿ na 'ootsuundy laxmaa'yya cha'cwijom cwii jndye na matseicwjeena' jona saa jo ndaaⁿ nn'aⁿ na cwilui'n'maaⁿndye laxmaa'yya cha'cwijom cwii jndye na mañequiaana' na cwita'ndo' añaⁿna. Meiⁿ tjaa 'ñeeⁿ c'oom na cwe' cantyja 'naaⁿ nquii na nleinaaⁿ na nnts'aa ts'iaaⁿmeiⁿ. ¹⁷ Ee m'aⁿ nn'aⁿ na cwi't'mooⁿ ñ'oom' Ty'oots'om cwe' cha ndaaⁿ nnta'ntjomna cantyja 'naa'na'. Saa jâ na cwiluiindyô apóstoles, ñequio na xcwee'ya n'oo'yyâ cwiñe'quiaayâ ñ'oom'm ndo' cwiluiindyô nn'aⁿ na cwindye'ntjomtyeⁿ nnom Cristo.

3

Ñ'oom na tijoom cachuii' na matseijndaa'ñe Ty'oots'om

¹ Quia cwil'uuyâ na luua', ¿aa m'aaⁿ n'om'yo' na cwitoo'nndaâ na cwila't'maaⁿndyo cheⁿncjoo'yyâ cantyja 'naaⁿ ts'iaaⁿ na cwil'aayâ? Oo ¿aa cwila'tiuu'yo' na maca'na' na nnts'añ'oo'yyâ cartas na cwilue nt'omcheⁿ nn'aⁿ na jeeⁿ candaq' ts'iaaⁿ na cwil'aayâ? Oo ¿aa nntaa'yyâ na quia'yo' carta na nndu'yo' na jeeⁿ candaq' ts'iaaⁿ cwil'aayâ? Nt'omcheⁿ nn'aⁿ luua' cwil'ana. ² Saa mancjo'ti'yo' cwiluiindyo' cha'cwijom cwii tsom na teiljeiina' naquii' n'oo'yyâ na ma'moⁿna' ndaaⁿ nn'aⁿ na cwijaacañjoom' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oots'om na cwiluii quii'ntaa'yo'. Nc'e cantyja 'naaⁿ juuna' nndaq nljeii ts'aⁿ chiuu waa ts'iaaⁿ na tyots'aa quii'ntaa'yo' ndo' nndaq nndii na jla'ljo'yo' Jesu-cristo. ³ Cwiwitquioo'ya na 'o laxma'yo' cwii carta na nquii Cristo seiljeiⁿ cantyja 'naaⁿ ts'iaaⁿ na jnda macwil'aayâ quii'ntaa'yo', na nchii teiljeii juuna' ñequio ndaantom, saa ñequio Espíritu Santo, meiⁿ nchii nacjoo' lcaa'ljo' saa teiljeiina' naquii' n'om'yo'.

4 Manquiuyuayâ na luua' waa ee cwicantyyaa' n'oo'yâ Ty'oots'om n'e Cristo. 5 Mei' nchii ncjooyâ waa cwii nnom na laxmaa'yâ na ndaa nl'uuyâ na jee' cwijaacañjoom' ts'iaa' naa'a' na cwil'aayâ, nquii Ty'oots'om mañequiaa' na cwijaacañjoom' cwil'aayâ juuna'. 6 Nque' jnda ty'ioom ts'iaa' jâ na cwicandaa cwindya'ntjoo'yâ cantyya 'naa' ñ'oom na tijoom cachuii' na mañequiaana' na nluin'maa'ndye nn'a'. Juu ñ'oom'ñee' waa najndeina' na matseijndaa'ñena' na cwita'ndo'xco añmaa' nn'a' n'e Espiritu Santo. Nchii maque'na' xje' nn'a' cha'xje' mach'ee ljeii naqui. Ee ljeii'ñee' matseijn-daa'ñena' na cwje nn'a'.

7 Juu ljeii na tque' Moisés, teiljeina' cjoo' lcaa' ljo'. Ñeseixma'na' na caxueena' hasta tyoch'eena' na caxuee nnom Moisés, mei' leicandaa nty'iaa nn'a' Israel nnoom ndo' juu na caxuee nnoom che'ndyoch'e' tjanduu'na'. Juu ljeii'ñee' na seijndaa'ñena' na cwiwje nn'a', tyjee'na' ñequio na caxuee na cwiluiñe Ty'oots'om, 8 n'e na luua' tyotseixma' juu na caxuee'ñee', cwanti t'ma'ti tseixma' ñ'oom na tijoom cachuii' na cwito'ño'ya na matseijndaa'ñe Espiritu Santo. 9 Ee xee juu ñ'oom na seijndaa'ñena' na nnt'uiitye'na' nn'a' tyotseixma'na' na caxuee na cwiluiñe Ty'oots'om, quia jo' juu ñ'oom na maquee'na' jaa na tjaa jna' laxmaa'ya, t'ma'ti na caxuee na tseixma'na', nchiti ñ'oom na tquee'ñee'. 10 Meii' t'ma' na caxuee tyotseixma' ljeii na tque' Moisés, saa juu ñ'oom na maque' Ty'oots'om jaa na tjaa jna' laxmaa'ya, t'ma'tiche' naxaxuee na tseixma'na'. 11 Jo' chii xe' juu ñ'oom'ñee' na ticwiyoo' meii' t'ma' tyotseixma'na' na caxuee na cwiluiñe Ty'oots'om, saa je' juu ñ'oom na cwiljotype' t'ma'tiche' na caxuee na cwiluiñe tseixma'na'.

12 N'e juu ñ'oomxcowaa' mañequiaana' na cwicantyyaa' n'oo'yâ, jo' jo' na cwilana'yâ juuna' ndaa' nn'a' ñequio na t'ma'ya n'oo'yâ. 13 Mei' tiquil'aayâ cha'na tyoch'ee Moisés na tyotseicataa'a' nnoom ñequio liaa cha juu na caxuee nnoom na ñeya tjantycwiina', titquioo' juuna' ndaa' nn'a' Israel. 14 Saa na'ñee' ticala'no'na na luua' tyoch'ee' ee xje' n'che' quia cwila'naa'na ñ'oom tquee'ñee' na tquiaa Moisés ndaana waa cwii na cha'cwijom liaa na matseicu'na' na nla'no'na na juu jo' macandâ maquindyona' quia na matseyu' ts'a' ñequio Cristo. 15 Ee xje' n'che', quia na cwila'naa'na ñ'oom na tyoñequiaa Moisés, ticala'no'na juuna'. Matseijomna' cha'cwijom na ta' na nla'no'na juuna'. 16 Saa quia cwilcwe' ts'om ts'a' jnaa' na nntioñe l'q nquii na cwiluiñe na matsa'ntjom, matseicanaa'ñena' na nntsei'no' ñ'oom'ñee'. 17 Ee manquii na cwiluiñe na matsa'ntjom jaa, manquiityee' cwiluiñe Espiritu, ndo' mei'quiayuuche' na m'aa' Espiritu na cwiluiñe, jo' cwindyaandye nn'a'. 18 Jo' chii cha'tsondyo jaa n'e na ticata' ndaaya ñequio cwii liaa, matseijomna' jaa cha'cwijom tsjo'jnom na maju'na' na caxuee na cwiluiñe Jesús na matsa'ntjom jaa, ndo' 'io ndi 'io matseijomtina' jaa cha'na nque' na jaawijndyeti matseit'maa'ñena' jom na juu jo' cwina'na' cantyya 'naa' nque' na matsa'ntjoom jaa, na cwiluiñe Espiritu.

4

Macandâ Jesucristo cwiluiñe na matsa'ntjom

1 Jo' chii n'e na m'aa' Ty'oots'om na wi' ts'oom jâ na mañequiaa' na cwilax-maa'yâ ts'iaa'meii' na jee' cajndana', tica'ndyaanc'uaa'ndyô na cwil'aayâ juuna'. 2 Ndo' mei' quia na jee' jnaa' na cwil'a' naa' na cwe' nty'iu, jnda tjei'ndyô cantyya 'naa'na'. Mei' tjaa'na' cwii nnom na cwil'aayâ cha ñequi'nn'a'na' nn'a'. Mei' tiquilachuii'â ljo' na ma'mo' ñ'oom' Ty'oots'om. Ñequi'che' cwilana'yâ ñ'oom na mayuu' ndo' n'e na ljo'

cwiñe'quiandyoñ'aa'yâ jo nnoom meiñ'lo'che' na m'aa' n'om nn'a' cantyja 'naa'nyâ. ³ Ee juu ñ'oom naya na cwiñe'quiaayâ, xe' tseixma'na' cha'cwijom cwii' na' na matseicu'na' ndaąna, macandâ ndaą nn'a' na 'oosundye tseixma'na' na ljo'. ⁴ Ee nn'a' tsjoomnancue, cwe' nc'e na tyoola'yu'na, jo' chii juu na cwiluiñe Ty'oots'om cwentaana matseicoom'm na nla'no'na, jo' na tileique'na cwenta na juu ñ'oom naya cantyja 'naa' Cristo na jee' cajnda tseixma'na' na jom jluiñe' nquii Ty'oots'om. ⁵ Quia cwiñequiaayâ ñ'oom, nchii cwilanaa'yâ chiuu laxmaa' ncjooyâ, sâą cwilanaa'yâ na Jesucristo cwiluiñe' na catsa'ntjoom ndo' na luua', jâ cwiluiindyô na cwindya'ntjooyâ ndaa'yo' nc'e na jnda nquiuuyâ Jesús. ⁶ Ee nquii Ty'oots'om na sa'ntjoom na cwixueeñe yuu na jaa'ñe, manquiiyee' jnda s'aa' na seixueeñena' naquii' n'oo'nyâ, cha cantyja 'naa' juu na caxuee'ñee' nndaą nnta'jnaa'ñâ na t'ma' cwiluiñe' nc'e mañejuu na xuee'ñee' matseixueeñena' nnom Jesucristo.

Jaa laxmaa'ya cha'cwijom ncuua ts'ocachu

⁷ Juu nayawaañe na jee' jndana', la'xmaa'yâ juuna' naquii' sei'â na joo sei'â matseijomna' cha'cwijom ncuua ts'ocachu. Luua' waa cha nleitquioo'ya na cwicandaą cwil'aayâ ts'iaa'mei' nc'e Ty'oots'om mañequiaa' na jndaayâ, mei' nchii ncjooyâ waa na cwila'xmaa'yâ. ⁸ Jo' chii mei' na jndye nnom na ñe'catseic'oo'na' jâ, sâą cwina'ndyô, mei' niom na ñe'canchjena' jâ, sâą ndicwa' m'aa'yâ na quit'ma' n'oo'nyâ Ty'oots'om. ⁹ Jndye nn'a' cwintyo jâ sâą tyoo'ndii Ty'oots'om jâ. Cwitmei'ndyena jâ nnom tyuaa, sâą ndicwa' m'aa'tyaayâ. ¹⁰ Mei'yuu'che' na cwitsaayâ, ñequio sei'â nmei' cwitjooyâ na ñe'catseicwjeena' jâ cha'xje' seicuee'na' Ta Jesús. Luua' waa cha mati m'mo'na' na la'xmaa'yâ juu na wando'xcoom. ¹¹ Ee yoche' na cwitandoo'â, 'io ndi 'io ñe'catseicwjeena' jâ nc'e na m'aa'nyâ cantyja 'naa' Jesús, cha mati cantyja 'naa'nyâ ñequio sei'â nleitquioo' na la'xmaa'yâ juu na wando'xcoom. ¹² Quia jo' mei' wi' cwitjooyâ na ñe'catseicwjeena' jâ sâą cantyja 'naa' jo', 'o la'xma'yo' na cwitandoo' ñe' Ty'oots'om.

¹³ Naquii' ñ'oom' Ty'oots'om na teiljei' matsona': "Matseiyu'a ñe' Ty'oots'om, jo' chii macwji'yuu'ndyo cantyja 'naa'a'." Mati jâ cwilayu'ya n'oo'nyâ ñe'ñe' ndo' cwilanaa'yâ cantyja 'naa' jo'. ¹⁴ Ee manquiuuyaayâ na nquii Ty'oots'om na tqúiaa' na tando'xco Jesús jnda na tue', nnts'aa na nntandoo'xcjooyâ ñe'ñe', ndo' ñecwii' tmaa' nncjachom 'o ñe'ndyo jâ yuu na m'aa'. ¹⁵ Cha'tso nawi'mei' na cwiwinooyâ ts'iaa'na' na catejndeina' 'o, cha na majndye nn'a' nnto'ñoomna naya na matseixma' Ty'oots'om, ndo' na ljo' jndye joona nñequiana na quian'l'uaa'a' cha catseit'maa'ñena' jom.

¹⁶ Jo' chii tica'ndyenc'uaa'ndyo ee mei' na jaaju'cjena' sei'â sâą 'io ndi 'io cwiwitei'xco naquii' n'oo'yâ. ¹⁷ Ee joo nawi' na cwitjooyâ je' ñequio sei'â, cwe' chjootindyo joona', tiyoche' cwiwinooyâ joona' ndo' cantyja 'naa' jo' cwicandaaya cwii na tintycwii na matseif'maa'ñena' jaa na juu jo' t'ma'ti ndo' jndati tseixma'na', nchiiti cha'tso nmei'. ¹⁸ Ee tiquitjaa'ndyô cwenta na wi' na tqúioo' na cwitjooyâ. Cwiqúaa'yâ cwenta joo 'na' na tileicanty'iaaya, ee joo na cwinty'iaayâ, ticaljotype'na', sâą joo na titquioo' m'aa' ndo' m'aa'.

5

Nnto'ñoo'ya sei'a na xco

¹ Sei'a nmei' la'xma'na' cha'cwijom cwii w'aa na cwe' cwantindyo chu waana'. Ndo' manquiuuya xe' nntyuii' juuna' jnda seijndaa'ñe

Ty'oots'om w'aa na xcona' jo cañoom'luee na ticantycwii na waana', na nchii nn'a'n l'a juuna'. ² Ee mayuu' yocheⁿ na cwitandoo'a ñequio seiia nmeii'ñe, cwila'ncjoo'ndyo ee queeⁿ n'oo'ya na nnc'oo'ya w'aaxco na waana' cañoom'luee, ³ ee na nla'xmaa'ya juuna', nntseijomna' jaa cha'cwijom ts'a'n na cwee liaa', nchii cha'na ts'a'n na ñecasei'ñe. ⁴ Seiia nmeii' na laxma'na' cha'cwijom w'aa yuu na cwic'aa'ya, jaawi'ndaa'na', jo' cwilancjoo'ndyo ndo' matsei'ndaa'na' nquiuuya ee nchii cwe' na ñeca'ndyaaya seiia na n'ndiina' jaa cha'cwijom ñecantsei'ndyo, saa nc'e na ñe'cwa'a seiia na xcona', cha juu na laxmaa'ya na cwiwi'ndaa' ndo' na 'oowje' cwitsuuf'e'na' nc'e na laxmaa'ya na ticantycwii na cwitandoo'a. ⁵ Nquii Ty'oots'om jnda' seiinda'ñe na nluii na luaa', ndo' cha na m'mo'na' na nntseicanda'ñe juuna', jnda' tquiaa' Espíritu Santo naquii' n'oo'ya, cwii na ma'mo'na' na cwiljotyee' ñ'oom na jnda' tsoom.

⁶ Jo' chii cwiñ'omt'maa'ndyo n'oo'ya na yocheⁿ na ndicwa' tandoo'a ñequio seiia nmeii', tyoto'ñoo'ya w'aaya, ñecatsona' na tic'oo'ya ñequio nqueⁿ na cwiluiiñe na matsa'ntjoom jaa. ⁷ Ee cwitsam'aa'tyaaya nc'e na cwila'yuya cwii n'oo'ya ñ'e'ñe, nchii nc'e na cwinty'iaandaaya jom. ⁸ Saa m'aa'ya na quit'ma' n'oo'ya Ta Jesús ndo' nl'ueyaya n'oo'ya na tacatandoo'tyaaya ñequio seiia nmeii' cha' nnda' nntandoo'a yuu na m'aa'. ⁹ Jo' chii cha'tso na cha'tso na cwil'aaya, cwijoo' n'oo'ya na ñequii'che' cal'aaya yuu na cwijaawee'ntyjee', meii' na cwitsam'aa'tyaaya ñ'e' seiia nmeii', oo meii' na jnda' 'ndyaaya juuna'. ¹⁰ Ee cha'tsondyo nncwintyja'a' jo nnom Cristo na nncu'xee' jaa, cha cwii cwiindyo nnto'ñoo'ya canty'jati na jnda' ñel'aa xje' na ñet'oo'ya ñequio seiia, aa na maty'iomana' ndo' aa na tia.

Cwiljaya ts'om Ty'oots'om ñ'e'ndyo nc'e Cristo

¹¹ Nc'e na nntu'xe'ndye nn'a'n, jo' chii cwijoo' n'oo'yâ na quiandyee nn'a'n cantyja 'naa'na'. Nquii Ty'oots'om ntyjii'ndaa'ñe chiuu n'oo'yâ ndo' ntyjaa' n'oo'yâ na mati 'o. ¹² Tinc'oom' n'om'yo' na ñe'calat'maa'ndyo che'ncjoo'yâ ndaa'yo'. Já cwe' cwiñequiaayâ na wanaa' na c'om'yo' na jnda' nquiu'yo' já, cha nnda' nla'lcwe'yo' ñ'oom ndaa' nn'a'n na cwilas'andye cantyja chiuu na cwiwitquioo', nchii cantyja chiuu tseixma' ts'a'n naquii' ts'om. ¹³ Ee meii' cwiluee nn'a'n na jnda' teintjei'ndyô, luaa' laxmaa'yâ nc'e Ty'oots'om, ndo' xe' laxmaa'yâ ts'a'n na yaa', luaa' waa cha' cateijndeina' 'o. ¹⁴ Juu na m'aa' Cristo na candya' ts'oom já cwiluii'ena' cwii na matsa'ntjomna' ee nquiuuyaayâ na tuee'ew' cwenta' cha'tsondyee nn'a'n, jo' chii cha'tsondyo cwiluiindyô l'oo. ¹⁵ Tuee'ew' cwenta' cha'tsondyee nn'a'n cha joo nn'a'n na cwitandoo'na tic'omtina cantyja na l'ue n'om nquieena, saa catando'na cantyja 'naa' nque' na tuee'ew' ndo' tando'xcoom cwentaana. ¹⁶ Jo' chii je' tacotjeii'â cwenta chiuu tseixma' ts'a'n cha'xje' nn'a'n ts'oomnancue cwitjeii'na cwenta chiuu tseixma' cwii x'iaana. Tyowaa cwii tiempo maluaa' tyotjeii'â cwenta chiuu tseixma' Cristo saa je' tacol'aayâ na ljo'. ¹⁷ Jo' chii ts'a'n na matseijoom'na' juu ñequio Cristo, cwiluii'ne ts'a'n na jnda' tuii'ne xco. Cha'tso na tijo'ndyo na ñeseixmaa' jnda' teinom, cha'tso cantyja 'naa'na' laxma' xcona'.

¹⁸ Nquii Ty'oots'om mach'ee' ts'iaa'mei'na', majom maquee' jaa na cwiljaya ts'oom ñ'e'ndyo nc'e Cristo ndo' maty'ioom ts'iaa' jaa na quiandyee nn'a'n na caljaya ts'oom ñ'e'ndyena. ¹⁹ Luaa' matsona': Cwiljaya ts'om Ty'oots'om ñ'e' nn'a'n nc'e Cristo, meii' ticwja'a'ñe cwenta na la'xma'na jna', ndo' ty'ioom ts'iaa' ndaayâ na ñequiaayâ ñ'oom ndaa' nn'a'n na cwiljaya ts'oom ñ'e'ndyena. ²⁰ Je' cwiluiindyô nn'a'n na cwila'candii 'o ñ'oom na matseicwanom Cristo na m'a'nyo'. Maty'iomna' na nquii Ty'oots'om matseity'ooñe

ndaa'yo' ñequio ñ'omndyuayâ. Jo' chii ñequio xuee' Cristo cwila'ty'oondyô ndaa'yo' na caljoya n'om'yo' ñ'e'n Ty'oots'om. ²¹ Cristo mei'cwii jna' t'icatseixmaa', saa' nc'e na candya' ts'om Ty'oots'om jaa, jo' na s'aa na matseixmaa' jna' cha jaa na matseitjoom'na' ñ'e'nê ndaa' nla'xmaa'ya cantyja na maty'iomyana' cha'xje' na maca'na'.

6

¹ Nc'e na cwiluiindyô nn'a' na cwil'a ts'iaa' ñ'e'n Ty'oots'om, cwil'aayâ ty'oo ndaa'yo' na til'a'yo' na ticato'ñoom'yo' naya na matseixmaa'. ² Ee naquii' ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii matsoom:

Jndiia Ty'oom na tsu' noo' juu xje' na tjawee' ts'oo' ñ'e'ndyu'.

Teijndeiya 'u juu xuee na seijndaa'ndyo na nncwji'n'maa'ndyo 'u.

Cala'no'yo' ñ'oomwaa' na tso Ty'oots'om. Je' cwiwee' xje' na ñecateijnei' 'o. Je' xcwe xje' na jee' ñe'cwji'n'maa'ñê 'o.

³ Mei'cwii tiquil'aayaayâ cha catseilcwe'na' ts'om ts'a', tints'aana' na tia ñ'oom cwiwinei' cantyja 'naa' ts'iaa' na cwil'aayâ. ⁴ Na cha'tso na cwil'aayâ cwijoo'ya n'oo'yâ na m'mo'na' na cwiluiindyô nn'a' na cwindye'ntjomtye' nnom Ty'oots'om, na jndye nnom nawi' na cwiwinoo'yâ, m'aa'yâ na t'ma'ya n'oo'yâ, ñequio na matseitjoona' na nleil'uee'ndyô ndo' cantyja 'naa' cwii cwii nnom najndei'na' na mat'uiina' jâ, ⁵ cwiwooyâ na cwicachoo'â cwil'a nn'a', ndo' na cwitioomna' jâ l'aancjo. Quia waa tacwaxua ndyueena cjooyâ. Ndo' mati m'aa'yâ na jndei'na' na cwil'aayâ ts'iaa' cha'na mei'quiandyo ts'a' na m'aa' moso. Ndo' na macwji'na' tsa'tsjom ndaa'yâ ndo' mati cwiwooyâ na matseitjoona' ljo' nntquiaayâ, ⁶ mati cwit'moo'yâ na cwiluiindyô nn'a' na cwindye'ntjomtye' nnom Ty'oots'om cantyja 'naa' na lju' na cwitsaam'aa'yâ ndo' mati na cwila'no'ñâ ñ'oom na mayuu' ndo' na m'aa'yâ na nioom' n'oo'yâ ñequio nn'a', ndo' na ya nn'a'ndyô quio joona, ma'mo'na' na ljo' nc'e m'aa' Espíritu Santo ñ'e'ndyô, ndo' cantyja 'naa' na xcwee'ya n'oo'yâ na wi' n'oo'yâ nn'a', ⁷ ma'mo'na' na ljo' nc'e xcwee' n'oo'ya na cwiñequiaayâ ñ'oom na mayuu', cwilui na ljo' ñequio najndei' na matseixma' Ty'oots'om. Ntyjaya ndo' ntyjatyma' cwiwil'uee'ndyô l'ots'iaa' na maty'iomyana'. ⁸ Quia waa cwila't'maa'ndye nn'a' jâ, quia waa ticuee' n'omna' jâ. Quia waa cwiluena na ya nn'a'ndyô, ndo' quia waa cwiluena na tia nn'a'ndyô. Quia waa cwiluena na cantundyô meii' ñ'oom na mayuu' cwilanaayâ. ⁹ Waa xje' na cwil'a nn'a' ñ'e'ndyô cha'cwijom la'xmaa'ya nn'a' na tjaa ñee' cwajnaa' meii' jndye nn'a' m'a' na cwita'jnaa' na jâ. Waa xje' teincuu' m'aa'ya na ñe'cala'cwienea jâ saa' ndicwa' wandandoo'â, cwicachoo'â saa' tyoowjaayâ. ¹⁰ Meii' na maniom na matseichjoo'na' n'oo'yâ saa' m'aa'yâ na nei'yâ. Meii' na jnee'ndyô saa' cantyja 'naa'yâ maque'na' jndye nn'a' na tyandyena jo nnom Ty'oots'om. Meii' na mei'chjoo' tjaa na cwilei'ñ'oo'yâ, saa' cha'tsoñ'e' la'xma'na' cwentaayâ.

¹¹ 'O nn'a'ya na cwila'yu'yo' na m'a'yo' tsjoom Corinto, tyoonquio'nn'aa'yâ 'o, ndyeyu cwilanaayâ ndaa'yo'. Tyoola'cuu'â ndaa'yo' chiuu m'aa' n'oo'yâ ñ'e'ndyô'. ¹² Mei'cwii tyooch'eena' na wandii' n'oo'yâ ñ'e'ndyô'. Saa' xe' laxma'yo' na wandii' n'om'yo' ñ'e'ndyô quia jo' ncjo'yo' waa chiuu cantyja 'na'yo'. ¹³ Cha'xje' nquii tquie ts'a' matseinei' ndaa' nteinda, mats'aa ty'oo ndaa'yo', c'om'yo' na jnda nquiu'yo' ja cha'xje' jnda ntyjiia 'o.

Cwiluiindyô wa'ts'om 'naa' Ty'oots'om na wando'

14 Tilax'iaa'ndyo' ñequio nn'aⁿ na tyoolayu', ee xeⁿ luua' cwil'a'yo' tixot-seiljoyuna' 'o ñ'e'ndyena. Ee nn'aⁿ na cwil'a yuu na maty'iomiana' xondaã nlayomndyena ñequio juu na matseixmaⁿ natia. Meiⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñequio na cwiluiiñe naxuee xondaã nlla'x'iaa'ndye ñequio na tseixmaⁿ najaⁿ. 15 Ee xotseitjoom'na Cristo ñequio Satanás. Ndo' mati ts'aⁿ na matseyiu', xondaã nntseitjoom'na' jom ñequio cwii ts'aⁿ na tyootseyiu'. 16 Nn'aⁿ na cwiluiindyee waa' Ty'oqots'om, ¿aa nndaã nleijom ñ'oom joona ñequio nn'aⁿ na cwila't'maa'ndye 'na' na nchii jom cwiluiindyena'? Ee 'o cwiluiindyoy' wats'om 'naa' Ty'oqots'om na wando', cha'xeⁿ tsoom:

Ja nnc'ooⁿ naquii' n'omna, ndo' nnconoo^{ny}a quii'ntaa'na.

Ja nntseixma^{ny}a Ty'oqots'om cwentaana, ndo' joona nluindyena tmaaⁿ cwentaya.

17 Ndo' na luua' waa, mati waa cwiicheⁿ ñ'oom'm na teiljei na matso nqueⁿ na cwiluiiñe na matsa'ntjoom jaa. Matsoom:

'O je', calui'yo' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na tia nn'a'ndye. Catjei'ndyo' cantyja ljo' laxmaⁿ na ñ'eeⁿ.

Meiⁿ tant'ue'yo' 'na' na tilju' tseixmaⁿ. Xeⁿ nmeiⁿ nla'nda'yo' quia jo' nloñoo^{ny}a 'o.

18 Ndo' nntseixma^{ny}a Tsotyeyo'.

Ndo' mati 'o nla'xma^{ny}yo' ntseindaaya na naⁿnom ndo' na'lcu. Nmeiiⁿ ñ'oom na tso nqueⁿ na matseixmaaⁿ na catsa'ntjoom jaa na tja-

cantyja na cwiluiiñe najneiⁿ.

7

1 'O nn'a^{ny}a na jeeⁿ wi' ts'oo^{ny}a, nc'e na la'xmaa^{ny}a ñ'oommeiⁿ na jnda tso Ty'oqots'om na nnts'aa', jo' chii macaⁿna na cala'lju'ndyo' cantyja 'naa' cha'tso na matseicw'aa'ñena' sei'ia ñequio n'oo^{ny}a. Ndo' ñequio na nquiaaya na nc'oom na ticjawee' ntyjeeⁿ ñ'e'ndyo, candaã' quiandyoñ'aa' cha'tso na l'ue ts'oom.

Neiiⁿ Pablo na joo nn'aⁿ Corinto tioo' n'omna ñ'e'ñe

2 Cwa quiandyoy' na nntseitjoom'nnda'na' já ñ'e'ndyo'. Já meiⁿjom ndii' tyool'aayâ nawi'ndyô ñ'e'ndyo'. Meiⁿ tyoola'tjoondyô nnom meiⁿcwiindyoy' 'o, meiⁿ na ñ'e'nquio'nn'aa'yâ 'o. 3 Saã nchii luua' matsjoo' na matseitia' 'o ee jnda ñetsjoo' na m'a'nyoy' naquii' ts'oo^{ny}a meiiⁿ na nntandoo'â oo meiiⁿ na nncwjaayâ ñ'e'ndyo'. 4 T'maⁿ waa na t'maⁿ ts'oo^{ny}a 'o ndo' jeeⁿ nei^{ny}a 'o. Quii'ntaaⁿ cha'tso nawi' na cwiwinoo^{ny}yâ tileicantycwii na m'aa^{ny}a na nei^{ny}a.

5 Ee cantyjati na squiaayâ ts'oo^{ndaa} Macedonia, tileiquiaana' na nnta'jndyayâ ee lomañjaaⁿ jndye nnom na tyoco'wi'na' já, tyolawendye nn'aⁿ nacjooyâ ndo' macaty'uaya. 6 Saã nquii Ty'oqots'om na mañequiaaⁿ na t'maⁿ n'om nn'aⁿ na m'aⁿ na chjoo' n'om, manquiiyeeⁿ tquiaaⁿ na t'maⁿ n'oo^{ny}yâ na tyjee'cañoom Tito já, 7 ee nchii macanda cwe' na tyje'cañoom já, saã mati nc'e na tquia'yo' na neiiⁿeⁿ na tyom'aaⁿ ñ'e'ndyo'. Ee seicañeeⁿ na jeeⁿ ñ'e'canty'ia'yo' ja, ndo' na tia nquii'yo' ljo' na tuii quii'ntaa^{ny}yo'. Mati tsoom na tyojoo' n'om'yo' na nla'canda'yo' ñ'oom na seijndo'q'a n'om'yo'. Ndo' quia na jndiia na ljo', t'maⁿti tioo na nei^{ny}a.

8 Ee meiiⁿ na juu carta'ñeeⁿ seichjoo'na' n'om'yo', saã tico'tiana' ntyjii na ljo' s'aa ee jnda ljeiya na cwe' chjootindyoy' s'aana' na tco'tiana' nquii'yo',

9 saã je' nei^{ny}a na seicwano^{ny}a juuna' meiⁿ nchii na seichjoo'na' n'om'yo' na tquiaana' na nei^{ny}a, tquiaana' na nei^{ny}a na 'o tioo' n'om'yo', na jo' jo' tjawee' ntyjii Ty'oqots'om. Ndo' na luua' tquoo^{ny}a na nchii s'aaya cwii nnom na seilcwe'tya'na' 'o. 10 Ee quia na mañequiaa Ty'oqots'om na matseichjoo'na' ts'om ts'aⁿ cwii na ticatsa'ntjomna' na mach'ee, luua' mach'eeⁿ cha nlcwe'

ts'om ts'aⁿ, cha nndaq nncwji'n'maaⁿñê juu. Ndo' na luua' mach'eeⁿ meiⁿ xocatso tsaⁿñeeⁿ na cwe' ts'iaaⁿndyo na lcwe' ts'om. Saa nn'aⁿ na tyoola'yu' meiiⁿ jnaⁿ na laxmaⁿna mach'eeⁿna' na chjoo' n'omna, maxjeⁿ tiñe'calcwe' n'omna. Ndo' cwe' jnaaⁿ jo' cwitsuundye añmaaⁿna. ¹¹ Queⁿyo' cwenta juu na tyom'aⁿyo' na chjoo' n'om'yo' teil'uee'ñe Ty'oqots'om. Juuna' s'aana' na tqueⁿndyo' na jla'jndaa'ndyo'. S'aana' na jla'liao'ndyo' na luua' s'aa tsaⁿñeeⁿ ndo' t'om'yo' na nguia'yo' xeⁿ chiuu nnts'aa Ty'oqots'om ñ'eⁿndyo'. Mati s'aana' na ñe'canty'ia'yo' ja ndo' tqueⁿtyeⁿyo' na cjameintyjeeⁿeⁿ natia na s'aaⁿ.

¹² Quia jo' nchii cwe' tomti cantyja 'naaⁿ juu ts'aⁿ na seitjooñe, jo' na seiljeiya carta'ñeeⁿ, meiiⁿ nchii cwe' cantyja 'naaⁿ tsotyeeⁿ na jlui'jnaaⁿñe, saa seiljeiya juuna' cha' jo nnom Ty'oqots'om nntseica'moⁿyana' na 'o jnda nquiu'yo' ja. ¹³ Ndo' na maljeiya na ljo', tquiaana' na ty'oⁿt'maaⁿndyo ts'oqⁿ.

Majndeiticheⁿ quia na ljeiya na jla'ñ'oom'ndyo' Tito ts'iaaⁿ na tjaaⁿ na m'aⁿyo'. Ndo' na teijndeiy'yo' jom mati tquiaana' na neiⁿya nc'e s'aana' ntyjeeⁿ cha'cwijom na m'aaⁿ waⁿaⁿ. ¹⁴ Meiⁿ ticalui'jnaaⁿndyo quia na tjei's'aya 'o nnoom, na tsjooⁿya na ntyjiiyaya na 'o nla'candaⁿndyo' ñ'oom na nntsoom, ndo' cha'xjeⁿ jlui'yuu' cha'tso ñ'oom na jnda tjei'yuu'ndyo ndaa'yo', mati cha'tso ñ'oom na jnda l'uuyá nnoom cantyja 'naⁿyo', jnda jlui'yuu'na'. ¹⁵ Ndo' nc'e na luua', jndati ntyjeeⁿ 'o na majaañjoom' ts'oom na tyola'candaⁿndyo' ñ'oom na tsoom ndaa'yo', na ñequio na tyotue'ndyo'cje'yo' ndo' na cwicatyue' neiⁿyo'. ¹⁶ Jeeⁿ ndyaa' neiⁿya na candaⁿya nndaq nnc'oⁿt'maaⁿndyo ts'oqⁿya ñ'eⁿndyo'.

8

S'om na nnteijndeiiina' nc'iaana na cwilayu'

¹ Ndo' je' 'o nn'aaⁿyá na cwila'yu'yo', l'ue n'oqⁿyá na caliu'yo' cantyja 'naaⁿ naya na mach'ee Ty'oqots'om ñequio ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwjeeⁿeⁿ cwentaaⁿaⁿ na m'aⁿna ts'oqⁿndaa Macedonia. ² Ee jooⁿna meiiⁿ jndye nnom nawi' na jaa'na' na cwiwinomna, m'aⁿna na neiⁿna, ndo' meiiⁿ na jeeⁿ nty'iaandyena saa ndoo' ntyjii ts'aⁿ na tyandyena na tinc'uaa' tquiana s'om na nnteijndeiiina nn'aⁿ na matseitjooⁿa'. ³ Macwji'yuu'ndyo cantyja 'naaⁿna ee tquiana ñequio na xcwee' n'omna, ndo' meiⁿ titomndyo tquiana ee maxjeⁿ ljo' l'ue n'omna. ⁴ Jndye ty'oo tyol'ana ndaaⁿyá na nnta'ncueeyá na nla'jomndyena na nnteijndeiiina nn'aaⁿya na cwila'yu' Jerusalén. ⁵ Meiⁿ nchii l'ana cha'xjeⁿ na jla'tiuyá, ee tquiandyejndyena naquii' l'o Ta Jesús na caluii ñ'eⁿndyena yuu na macaⁿna, nda jo' jlueⁿna ndaaⁿyá na cal'uuyá chiuu l'ue ts'om Ty'oqots'om na cal'ana. ⁶ Nc'e na luua' waa, l'aayá ty'oⁿ nnom Tito na catseicandaⁿñê ts'iaaⁿ nayawaañe na toj'ñeeⁿ quii'ntaaⁿyo' na cwila'tjom'yo' s'om'ñeeⁿ. ⁷ Ee 'o jndye nnom cwiwitquioo' na 'o ma'na'ti'yo' nchiiti nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwila'yu': 'O t'ma'ti waa na cwila'yu'ya n'om'yo' ñ'eⁿ Ty'oqots'om. 'O jndyendyo' ya cwit'moⁿyo' ñ'oom'm ndaaⁿ nt'omcheⁿ. 'O xcweti cwila'noⁿyo' cantyja 'naaⁿa'. 'O queeⁿti n'om'yo' na cwindye'ntjom'yo' nnoom. 'O jnda nquiu'yo' ñ'eⁿndyo'. Nc'e na nmeiⁿ la'xmaⁿyo', jo' chi matsona' na mati nncwinom'yo' nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwilayu' na t'maaⁿti ñequia'yo' na nnteijndeiiina' nc'iaa'yo' na cwila'yu'.

⁸ Na matsjoo ñ'oomwaa', nchii na matsa'ntjoⁿya 'o chiuu cal'a'yo'. Saa ñequii'cheⁿ l'ue ts'oqⁿ na caliu'yo' na nt'omcheⁿ nn'aⁿ queeⁿ n'omna na cwil'ana na ljo'. Ndo' na nla'jomndyo' m'moⁿyana' na xcwee' n'om'yo' na jnda nquiu'yo' na ñeeⁿ. ⁹ Ee macwila'noⁿyo' cantyja 'naaⁿ juu naya na matseixmaⁿ Ta Jesucristo. Ee meiiⁿ ñet'oom na tjacantyja na tyañe cañoom'luee,

saa nc'e na jeeⁿ candya' ts'oom 'o s'aañe cheⁿnqueⁿ na nty'iaa'ñeñ'eeⁿ. Ndo' na ljo' s'aaⁿ maqueeⁿ 'o na cwiluiindyo' na tyandyo' jo nnom Ty'oots'om.

¹⁰ Matsjoo ndaa'yo' chiuu waa na m'aaⁿ ts'ooⁿ cantyja 'naaⁿ ñ'oomwaa' cha cateijndeina' 'o. Ee 'o machu'cheⁿ jla'tiuu'yo' na ñe'cateijndeiy'o' nn'aⁿ Jerusalén ndo' xjeⁿñeeⁿ jla'cato'yo' na nla'tjom'yo' s'om. ¹¹ Jo' chii cjo' n'om'yo' na nla'candaq'ndyo' ñ'oomwaa', ee tyom'aⁿyo' na queeⁿ n'om'yo' na ñnequia'yo' s'om na nnteijndeina' nn'aⁿ na cwila'yu' jo' jo', cha'xjeⁿ na s'aana' naquii' n'om'yo' quia jo', jo' quia'yo' cantyjati na cwileiñ'om'yo'. ¹² Ee xeⁿ na mayuu' na l'ue ts'om ts'aⁿ na ñnequiaa cwentaa' Ty'oots'om, jom maco'ñoom na maleiñ'oom ts'aⁿ, nchii macaaⁿ na ticuaa l'o ts'aⁿ.

¹³ Meiⁿ nchii matsjoo na cateijndeiy'o' nt'omcheⁿ nn'aⁿ cha na catseitjoona' na cwileil'uee'ndyo'. ¹⁴ Maty'iomna' na tjoom' cateijndeii nn'aⁿ nc'iaana na cwila'yu'. Je' 'o na majndaa'ti m'aⁿyo' maxjeⁿ nndaq nnteijndeiy'o' nn'aⁿ Jerusalén 'na' na matseitjoona' joona, cha cwiicheⁿ ndii' quia na ndaq nliu joona mati nndaq nnteijndeina yuu na matseitjoona' 'o, ndo' na luua' nl'a'yo', ñe'cwii xjeⁿ nnteijndeina' 'o ñ'e'ndye joona, ¹⁵ cha'xjeⁿ matso ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii: "Ts'aⁿ na majndye maná tyocañeⁿ, títseicwaljoo'na', ndo' mati juu ts'aⁿ na tijndye tyocañeⁿ, tícateitjoona' jom."

Tito ñequio nn'aⁿ na cwiteijndeii jom

¹⁶ Mañequiaya na quian'l'uaa' Ty'oots'om cantyja 'naaⁿ nn'aaⁿya Tito. Ee cha'xjeⁿ na m'aaⁿ ts'ooⁿ chiuu nnteijndeitya 'o, maluaa' m'aaⁿ ts'oom cantyja 'naⁿyo'. ¹⁷ Ee neii'eⁿ quia tsjooya nnoom na cjaacanty'iaa'naaⁿaⁿ 'o. Ndo' nc'e na queeⁿ ts'oom na ñe'cateijneiⁿ 'o, jo' chii mawjaacando'naaⁿaⁿ 'o ee mati jom l'ue ts'oom na ljo'.

¹⁸ Ñ'eⁿ Tito cwijñoo'yá cwiicheⁿ nn'aaⁿya na matseyu'. Quii'ntaaⁿ ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ waa ñ'oom na jeeⁿ ya mañequiaa tsaⁿñeeⁿ ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'oots'om. ¹⁹ Ndo' nchii macanda na luua' waa. Joo ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ ndyuaameii'ñe, jnda ty'ioomna ts'iaaⁿ jom, na nncjaañ'eeⁿ ñ'e'ndyô quia nntsaayá Jerusalén na nntsaaca'ndyaayá s'om na cwil'a'yo' naya naⁿñeeⁿ, na cantyja 'naaⁿ jo' matseit'maaⁿñena' Ty'oots'om ndo' m'moⁿna' na ñe'cateijndeiiya naⁿñeeⁿ. ²⁰ We ndyeendyô ñecwí nntsaayá Jerusalén cha tjaa 'ñeeⁿ nntseituu na tis'a cwil'aayá ñ'eⁿ s'om'ñeeⁿ. ²¹ Ee nchii macanda jo nnom Ty'oots'om cwiqueⁿndyô na nl'aayá yuu na maty'iomyana', saaⁿ mati jo ndaq nn'aⁿ.

²² Ñequiondye joona cwila'cwanoo'yá cwiicheⁿ nn'aaⁿya na jndye nnom na mach'eeⁿ ma'moⁿna' ndaayá na jeeⁿ queeⁿ ts'oom ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oots'om ndo' je' majndeiticheⁿ na luua' ee cantyja 'naⁿyo' mañ'oom t'maaⁿñé ts'oom. ²³ Xeⁿ m'aaⁿ ts'aⁿ na mawax'ee 'ñeeⁿ cwiluiñe Tito, candu'yo' na cwiluiñe x'iaaya. Matseijomñe ñ'e'ndyo na cwindye'ntjoo'yá ndaa'yo'. Ndo' xeⁿ cwita'x'ee nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ nt'omcheⁿ na m'aⁿ candu'yo' na ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ cwijñoomna na m'aⁿ ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ ndo' matseit'maaⁿñena' Cristo cantyja 'naaⁿna. ²⁴ Jo' chii cat'moⁿndeyeyu'yo' na mayuu'cheⁿ jnda nqui'u'yo' na m'aⁿ cha caliu ticwii cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ. Ee na nl'a'yo' na ljo', cha'tsondye nn'aⁿ na cwila'yu' nliuna na ticantundyô na cwitjeii'á ñ'oom na jeeⁿ ya cwila'candaq'ndyo'.

¹ Cautyja 'naa' na nla'tjom'yo' s'om na nla'yo' naya nn'a' na macwji' Ty'oots'om cwentaa'na, mei' taca'na' na nntseiljeityaya ñ'oommei'.

² Ntyjiyyaya na quee' n'om'yo' na nntei'jnde'yo'. Jnda ñetjei's'aya 'o ndaa nn'a' ñjaa' ts'ondaa Macedonia na 'o na m'a'yo' ts'ondaa Acaya, machu' jla'jndaa'ndyo' na nntei'jnde'yo'. Ndo' majndye nn'a' ts'ondaa Macedonia mati ñe'catei'jnde'yo' na n'om'yo' ñ'oom'ñee'. ³ Saa mei' na luaa', majñoo'ya na m'a'na' na nnc'oona na m'a'yo' cha ticats'aana' na tiyuu' ñ'oom ya na jnda tsjooya cautyja 'na'yo', cha na c'omc'eendyo' cha'xe' na jnda tsjoo ndaana. ⁴ Ee quia na nntsquiaaya na m'a'yo' ñequio nn'a' Macedonia na nnc'oo ñ'e'ndyo, ndo' xe' nleitquioo' na tic'omc'eendyo' ñequio s'om'ñee', jee' t'ma' nluil'jnaa'ndyo, ndo' mati 'o. ⁵ Nc'e na ljo' matsona' na ca'na ndaa nn'aa'nya nmeii' na nnc'oojndyeena na m'a'yo' na nla'candaa'ndyo' s'ommei' na jnda jndu'yo' na ñequia'yo'. Ndo' na luaa', joo s'ommei' cwiñequia'yo' joona' ñequio na xcwee' n'om'yo', nchii cwe' na jdeii' ndyuayâ.

⁶ Saa cjaañjoom'ya n'om'yo' ñ'oomwaa na cwe' tjañoom': Juu ts'a' na tijndye tsjaa' manom', tit'ma' nntseiwé. Saa ts'a' na maya tsjaa' manom', majndyeti nntseiwé. ⁷ Quia jo' cwii cwiindyo' 'o catseitiuu cwanti na ñequiaa na nntei'jndei' ts'iaa'waa'. Nchii ñequiaa ñequio najnde'na' oo na tixcwee' ts'om, ee cjaawee' ntyjii Ty'oots'om nn'a' na cwiñequia 'na' na waa luee ñequio na jnda nquiuna jom. ⁸ Ee jom candaa'ya ndaa ñequiaa' cha'tso na maca'na' 'o hasta waljoo'che' na nleil'uee'ndyo', ndo' mati ndaa nntei'jnde'yo' nt'omche'. ⁹ Cha'xe' ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii na matsona': Ty'oots'om ñequio na xcwee' ts'oom mateix'ee' nn'a' na nty'iaandye, Cha'tso na maty'iom'ya' na matseixmaa', m'aa' ndo' m'aa'na'.

¹⁰ Jo' chii nquii Ty'oots'om na mañequiaa' ts'jaa' na nnom' ts'a', ndo' na cwiwe' ntjom cha niom na lcwa' ts'a', ñequiaa' na nleil'uee'ndyo' ndo' nleijndyena' cha ndaa nntei'jnde'yo' nt'omche' nn'a' na maca'na' joona. ¹¹ Ndo' na luaa', nleijndye 'na'yo' cha ñequio na xcwee' n'om'yo' ndaa nntei'jnde'yo' nt'omche' nn'a'. Ndo' quia na nntsaañ'oo'yâ tsjo'ñjee' na cwiñequia'yo' nnts'aana' na joo nn'a' na matseitjoona' ñequiana na quianl'uaa' Ty'oots'om. ¹² Ndo' na ljo' nla'yo', nchii macandâ na matseijndaa'ñena' ljo' na maca'na' na ñee', mati nla't'maa'ndyena Ty'oots'om na nluena na quianl'uaa'na' cautyja 'na'yo'. ¹³ Joona nla't'maa'ndyena Ty'oots'om ee juu na cwiteijnde'yo' joona m'mo'na' ndaana na cwila-candaa'ndyo' chiuu cwit'moo' ñ'oom naya 'naa' Cristo. Ndo' mati nla't'maa'ndyena jom na jee' xcwee' n'om'yo' na cwiteijnde'yo' joona ndo' mati nt'omche' nn'a' na cwila'yu'. ¹⁴ Ndo' nc'e na ljo', nnts'aana' na nla'nei'na nnom Ty'oots'om na catio'naa'ñe' 'o. Nnc'omna na jnda nquiuna 'o nc'e cautyja 'naa' juu naya na matseixmaa', jo' na cwil'a'yo' naya joona. ¹⁵ Quial'uaa' Ty'oots'om ee jnda tquiaa' cwii na jee' cajnda na cwicandaaya na tjaa'na' ñ'oom na ndaa nlanaa'ya na nleixcwe na m'mo'na' na ljo'.

10

Nc'e cwiluiñe Pablo apóstol, waa najndei na matseixmaa'

¹ Ja Pablo, nc'e Cristo m'aa' na candya' ts'oom jaa ndo' t'ma' ts'oom ñ'e'ndyo waa na mats'aa ty'oo ndaa'yo'. Ee waa ñ'oom quia na m'aa'ya ñ'e'ndyo', jee' nioom' ts'oo' saa quia na tquia m'aa'ya ñ'e'ndyo', jee' s'andyo. ² Maca'na cwii naya'ñee' ndaa'yo' quia na jnda tuannda'a na m'a'yo', nt'omndyo' 'o na cwindu'yo' na mats'aa cha'xe' cwil'a' nn'a' na tyoola'yu', til'a'yo' na nlca'na' na nntseijndei' 'ndyo nacjo'yo'. Ee quia

na jndā mam'aa' quii'ntaa'yo' nliu'yo' na ti'maa' ts'oo' na nntseijndei' 'ndyo nacjoo na'ñee'. ³ Ee meii' na laxmaa'nyâ cha'xje' nt'omche' nn'a' saā tiquila'jndaayâ cha'xje' cwil'a jooa na cwila'jnda na cala'jomndye nn'a' ñequio ñ'oom na cwiñequiana. ⁴ Ee l'õ ts'iaa' na cwiwil'uee'ndyo cha cattyui' ts'iaa'tye' na matseijndaa'ñe tsa'jndii tila'xma'na' cha'xje' joo na cwiwil'uee'ndye nt'omche' nn'a'. Juu najndei' na cwiluiñe Ty'oots'om, tseixma'na' l'õ ts'iaa' 'naa'nyâ na nntseyuii'na' najndei' na matseixma' tsa'jndii. ⁵ Ñequio najndei' na matseixma' Ty'oots'om cwila'tyuii'â cha'tso ñ'oom na jndo' n'om nn'a' na cwi'oo nacjoom'm. Ndo' mati mei'quia na matseit'maa'ñe che'nquii' ts'a'na, na juu jo' matseitsaa'ñena' na nntsei'no' ts'a' cantyja 'naa'na'. Cha'tso cantyja na matseitiu ts'a', mats'aa na cju'cjena' juu jo' cantyja 'naa' Cristo, cha catseicandaa'ñe ts'a' jo nnoom. ⁶ Ndo' quia na jndā macwila'candaa'ndyo'ñ'e'nyo', m'a'c'aayâ na nnta'wii'a mei'quia nn'a' na cwila'wendye nacjooyâ.

⁷ 'O macandā cwe' ljo' na cwiwitquioo', jo' cwi'tjei'yo' cwenta. Mei'ñee'che' 'o na macwji' cwenta na m'aa'ñe cantyja 'naa' Cristo, matsona' na cwji'ya tsa'ñee' cwenta na mati jâ majo' la'xmaa'nyâ. ⁸ Mei' ticats'aana' na tia ntyjii na matseijndei' 'ndyo naquii' ts'iaa' na matseixma'ya na ty'iom Ty'oots'om ja. Ee tquiaa' na matseixma'ya na ljo' cha nntseijndeiina' na nntsanajnda'yo' cantyja 'naa'na', nchii cha nlco'wi'na' 'o. ⁹ Mei' ticatsona' na cwiindyo' 'o nnc'oom' ts'om na matseiljeiya cartamei' cwe' cha catseicat'yuen' juu. ¹⁰ Waa ñ'oom na cwilue nt'om nc'iaa'yo' na matseieincuu'ndyo' ndo' na jee' jndā ñ'oom cho carta 'na'ya. Mati cwiluena quita mawâ na m'a'nyo' quia jo' cwiwitquioo' na ja ts'a' na mei' cwe' ti'naa'to mei' ti'na'ya na nntseichu'a ñ'oom. ¹¹ Nquii' ts'a' na luaa' m'aa' ts'om, catsei'noo'lo' quia na jndā mam'a'tjoo'na mati mañe'cwii xje' nnts'aa cha'xje' ñ'oom na teiljeii cjo' cartawaañe.

¹² Tquie nn'a' quii'ntaa'yo' na jee' nei'ncoo' ñ'oom cwila'nei'na ndaa'yo' cantyja 'naa' chiuu cwila'xma' nquieena. Jâ xocal'aayâ na ljo'. Laxma'na nn'a' na cwe' cwil'ato quia na cwi'tjeii' che'nquieena cwenta cantyja 'naa'na ñequio chiuu cwi'oom'a' nt'omche' nc'iaana. ¹³ Saā tixocwinoo'â na nla't'maa'ndyo che'ncjooyâ cantyja 'naa' ts'iaa' na laxmaa'nyâ. Jâ ñequii'che' nlanaa'nyâ cantyjati na matseijndaa'ñe Ty'oots'om ee jom tquiaa' na squia'cañoo'nyâ 'o na m'a'nyo' tsjoom Corinto. ¹⁴ Jo' chii quia cwil'uuyâ na Ty'oots'om ty'loom ts'iaa' jâ na cala'candiyyâ 'o cantyja 'naa' Cristo, tyoowinoo'â meii' na wanaa' na nla't'maa'ndyo che'ncjooyâ. Ee majâ squia'cañoo'jndyaayâ 'o ñequio ñ'oom naya'ñee'. ¹⁵ Mei' tixocal'uuyâ na cwenta jâ ts'iaa' na jndā mach'ee cwiiche'. Jâ wandyo' cwil'aayâ. Cwicantyyaa' n'oo'nyâ na juu na cwilayu'ya n'om'yo' ñ'e' Ty'oots'om, nleit'ma'tina' cha' cantyja 'naa' jo' nncjaawit'ma'ti ts'iaa' 'naa'na' na cwil'aayâ quii'ntaa'yo', saā na nluii naljo' cha'xje' na matseijndaa'ñe. ¹⁶ Quia jo' nndaā nnts'añ'oo'nyâ ñ'oom naya 'naa'na' ndaa' nn'a' na tquiati m'a'na ñequio tsjom'yo' yuu na tyoondyena juuna'. Ee naljo' nntseitsaa'ñena' na l'uuyâ na ts'iaa' na mach'ee cwiiche' ts'a' tseixma'na' ts'iaa' na l'aa jâ.

¹⁷ Jo' chii ts'a' na ñe'catseit'maa'ñe che'nquii, catseit'maa'ñe cantyja na mach'ee Ty'oots'om ñ'e'ñe. ¹⁸ Ee nchii matseit'maa'ñena' ts'a' quia na matseijndei' che'nquii na jee' cwijaacanjoom' cantyja 'naa'. Matseit'maa'ñena' juu quia na macjaawee' ntyjii Ty'oots'om ñ'e'ñe.

11

M'a'n nn'a'n na tiyuu' na cwiluiindyena apóstoles

1 Toom cwe' na nnc'omt'maa'ndyo' n'om'yo' ñ'e'ndyo na nntseina' cha'xje' ts'a'n na cwe' matseinei'to. Cwa, cal'a'yo' na ljo'. 2 Ee m'aa'ya na xuaya 'o cha'xje' nquii Ty'ooots'om m'aa' na xuee' 'o. Ee seijndaa'ndyo ñomca 'na'nyo' ñequio nquii Cristo. Ndo' ñe'catiööya 'o l'oo' na nla'xma'nyo' cha'cwijom cwii yuscundyua na tyoom'aa' ñ'e'n tsa'ns'a. 3 Eva tqui'nn'a'n catsuu jom cantya na jndo' ts'omyo'. Mati macat'ua na joo ñomtiuu 'na'nyo' nnquiu'nn'a'na' 'o, nnts'aana' na nla'tquiöo'ndyo' ñequio na xcwe c'oom ts'a'n na candya' ts'om Cristo. 4 Ee 'o cwiljoya n'om'yo' ñ'e'n nn'a'n na cwe' cwiquieya na m'a'nyo' na cwila'nei'na ndaa'yo' cantya 'naa' cwiiche' Jesús, tanchii nquii Jesús na tyoñequiaayâ ñ'oom' ndaa'yo'. Ndo' wandyo' espírtu na cwito'ñoom'yo', tanchii nquii Espírtu Santo na to'ñoom'yo'. Ñ'oom na cwiñequia na'ñee' cantya chiuu na nluin'maa'ñe aña'aa' ts'a', wandyo' juuna' ñequio ñ'oom na tyoñequiaayâ ndaa'yo'. 5 Na'ñee' na cwiquie'cañom 'o na cwiluena na joona cwiluiindyena apóstoles na tjacantya, saä mei'chjoo ticats'aana' ntyjii na cjeti matseixma'ya ñ'e'ndye joona. 6 Ee meii' na aa ti'na'ya na ya nntseinchu'a ñ'oom cha'xje' joona, saä xcweya ñ'oom mantyiiji cantya 'naa' Jesús cristu ndo' juu jo' jnda t'möo'ndyeyuuyâ ndaa'yo' cantyati cha'tso na tyol'aayá.

7 Ticwantjo'ya na tyoñequiaya ñ'oom naya 'naa' Ty'ooots'om ndaa'yo', ndo' nc'e na ljo' ¿aa mach'eena' ndoo' nquiu'yo' na jee' seitjoondyo ndaa'yo' na tju'ndyocja cha nluui'tma'ndyo' 'o? 8 Nt'omche' ntnaa' nn'a'n na macwji' Ty'ooots'om cwentaa'a'n tquiana s'om na tca'na' ja. S'om'ñee' teil'uee'ndyo cha nndaä ndi'ntjo'ya ndaa'yo'. 9 Xje' na ñet'oo'ya quii'ntaa'nyo' ndo' na ñeseitjoona' ja, ticju'a xuu nacjo'yo'. Ee nn'a' na cwila'yo' na m'aa' Macedonia tquiecanomna ja, tquiana s'om na seitjoona' ja. Na cha'tsoñ'e' seijndo na ticatiöo xuu nacjo'yo', ndo' ñecwitco na nnts'aa na ljo'. 10 Cha'xje' ñ'oom na mayuu' cantya 'naa' Cristo m'aa'na' ñ'e'ndyo, jo' chii mei'cwii ts'a'n ts'ondaa Acaya xonndaä nnts'aa na nntseitsaa'ñe na macwji's'andyo' na nei'ya na mats'aa naljo'. 11 Ndo' na luua' matsjoo, ¿aa nla'tiuuto'yo' na tiwi' ts'oo'ya 'o? Mantyiiche' Ty'ooots'om na wi' ts'oo'ya 'o.

12 Saä xuee na cwiwjaatina' jots'aa cha'xje' jnda ñes'aa cha nntseit-saa'ñena' na nntjeii's'andye che'nquiee na'ñee' na cwiluena na ljo'yu cwil'ana ts'iaa' 'naa' Ty'ooots'om cha'xje' na cwil'aayâ. 13 Ee na'm'a'n nchaal'uuyuu' na apóstoles joona, la'xma'na nn'a'n na cwe' cwinquiu'nn'a'n. Joona cwe' cwil'ayana na cwiluiindyena nn'a'n na cwindyentjom nnom Cristo. 14 Mei' ticats'aana' na jee' m'aa' n'om'yo' na nmei' cwil'ana ee mati Satanás mach'eeyaa' na cwiluiiñe cwii ángel na caxueeñe. 15 Nc'e na luua' ts'oom, mati nn'a' na cwindyentjom nnoom, cwe' cwil'ayana na m'a'na cantya na maty'iomyana', saä na macandä nnt'uiitye'na' joona cantyati na jnda ñel'ana.

Nc'e na cwiluiñe Pablo apóstol, jndye nawi' teinoom

16 Matsjoonnda'a tila'tiuu'yo' na ja ntjei'ndyo, saä xe' na ljo' cwil'a'yo', quindyoy' na nntseina' cha'na ts'a'n na ntjei'ñe cha nncju'naa'ñena' na nncwji's'andyo cantya 'na'ya. 17 Ñ'oom na matsjoo, nchii ñ'oom na sa'ntjom Ta Jesús na catsjoöya. Cwe' na matsjoo nncö ee mat'uiina' cantya na macwji's'andyo. 18 Nc'e jndye nn'a'n m'a'na na cwitjeii's'andye cha'na cwil'a' nn'a'n tsjoomnancue, mati ja nncwji's'andyo cantya 'na'ya.

19 Ndoos' nquiu'yo' na jee' jndq' n'om'yo' ee na cwindye'yo' ñ'oom na cwiñequia na'ntjeim'a'ni. 20 Ee cwiljo'ya n'om'yo' quia cwil'a na'ñee' na cwindye'ntjom'tye'yo' ndaana, quia cwitjei'na 'na'yo', ndo' quia cwitmei'na nda'watmei'nda'yo'. 21 Meii' na jee' jnaa'na na nntsjo' na ljo', saa tileic'o' t'maa'ndyô n'oo'ya na nl'aayâ cha'xje' cwil'a na'ñee'.

Teii' na matseina'ya cha'na ts'a'na na jndâ teintjei'ñe, saa yuu na wanaa' na cwila't'maa'ndye na'ñee', mati wanaa' na ljo' nnts'aa ja. 22 Joona, ¿aa cwiluiindyena nn'a' hebreos? Mati ja majo' cwiluiindyô. ¿Aa nn'a' na jndyowicantyoo' tsjaa' Israel joona? Mati majo' ja. ¿aa tsjaa' Abraham na jndyowicantyoo' joona? Majo' ja. 23 Joona, ¿aa cwiluiindyena nn'a' na cwindye'ntjom nnom Cristo? Ntyji na matseina' cha'na ts'a'na na ntjei'ñe, saa ja t'ma'ti ts'iaa'ñee' mats'aa, nchiiti joona. Majndyeti ndii' jla'sei' nn'a' ja jnaa' na mañequiaya ñ'oom' Ty'o'ots'om. Jndyeti ndii' tuee' nn'a' ja wa'ancjo nc'e na mand'i'ntjo'ya nnom Cristo. Ndo' jndye ndii' waa na teincuu' na ntseicuee'na' ja. 24 'Om ndii' tyola'sei' nn'a' judíos ja na cwii cwii ndii' na l'ana na ljo', ntquiunchoo'nqui waljoo' ñjeii' ndii' tioona 'na' ja. 25 Ndyee ndii' tyotjaa' nn'a' romanos ja ñ'e' n'ooml'eii. Cwii ndii' tyotmeii' nn'a' ljo' ja. Ndo' ndyee ndii' seijomna' na tyuii' wa'andaa xje' na wa'ñjoo'ya ts'om ndaaluee. Cwii ndii' tyowantyjo nnom ndaaluee mei'chaa' xuee ndo' mei'chaa' tsjom. 26 Na jndye joo manoo'ya ts'iaa' naa' Ty'o'ots'om, jndye ndii' maco'wi'na' ja na cwicwje' jndaa. Ndo' mati teincuu' quia na matjomndyô na canty'ue. Quia waa nquiee nn'a'ya nn'a' judíos cwil'ana na teincuu' m'aa'ya, ndo' quia waa majo'ti cwil'a nn'a' na nchii judíos. Quiju'na' na waa na teincuu' cjoya naquii' njoom, ndo' mati jo ndo' jndaa. Quia waa teincuu' m'aa'na' na mawity'ioya ndaaluee, ndo' mati quii'ntaa' nn'a' na cwe' cwil'aya na cwila'yu'. 27 Quia waa na matseicwejnadyaa'ndyôñ'a' naquii' ts'iaa' naa' Ty'o'ots'om. Quia waa maquiina' ja ndo' macwji'na' tsa'tsjom noo'. Majndye ndii' m'aa'ya na tileicaljeiya ljo' na nl'quia'ya ndo' na jaa' m'aa'na' na ñec'ua ndaa. Ndo' jndye ndii' mawejndq'a. Quia waa tei' m'aa'ya na matseijoo'na' liaa na nl'cwaya.

28 Ndo' wandyo' nmei', 'io ndii' 'io jaawa jaacue na m'aa' m'aa' ts'oo' cantyja 'naa' cwii cwii tmaa' nn'a' na macwji' Ty'o'ots'om cwentaa'na'. 29 Ee quia na m'aa' ts'a'na na tijndei' ts'oom cantyja na matseiyoom'm mati mach'ee'na' na tijndq' cantyja na matseiyu'a. Quia na cwinajndei' jna' ñ'e' cwii nn'a'ya na matseiyu', matjo' na jnaa'na ndo' matseiloo'ndyô. 30 Xe' maca'na' na nntseit'maa'ndyô che'nncô, nntseina'ya cantyja 'naa' joo na cwit'moo'na' na ticwi'na'ya. 31 Nquii Ty'o'ots'om na cwiluiñê Tsotye Ta Jesucristo cwentaa'ya, mantyjee' na matseina'ya ñ'oom na mayuu'. 32 Quia ñet'oo'ya tsjoom Damasco, nquii Aretas tyom'aa' gobiernom. Jom ty'oom ts'iaa' cwii ts'a'na Damasco na sa'ntjom na cat'ue sondaro ja xje' na jocalui'a 'ndyoots'a nnom tsjom'ñee'. 33 Saa jla'c'o' nn'a' ja cwii mantana tatsia' nnom tsjoom na wa'njoo'ya cwii tsquieel'oo. Ndo' laa'ti' jlui'n'maa'ndyô naquii' l'ô tsa'ma'ts'iaa'ñee'.

12

'Naa' na tco'na' nnom Pablo

1 Tjaa'na' naya 'naa' ts'a'na na macwji's'añe che'nquii, saa nntseina'tya cantyja 'naa' joo na tco'na' noo' ñ'e' joo ñ'oom na t'mo' Ta Jesucristo noo'. 2 Wajna'na' cwii ts'a'na na matseiyu' ñ'e' Cristo. Jndaa' canchoo'ñequiee chu na tjañ'oom Ty'o'ots'om tsa'ñee' cañoom'luee na jndâ ndyee. Aa ndiñ'e' seii'e' oo aa ticañ'e', jo' ticaljeii, Ty'o'ots'om ntyjii. 3 Ntyjiya na tja

tsaⁿñeeⁿ jo' jo', ¿aa ndiñ^en seiiⁿeⁿ oo aa ticañ^em? jo' ticaljeii, Ty'oots'om ntyjii, ⁴ sãã tjañ'oomna' tsaⁿñeeⁿ paraíso yuu na m'aaⁿ nquii Ty'oots'om. Jo' jo' jndii tsaⁿñeeⁿ ñ'oom na cwe' wanty'iuu' m'aaⁿna' na ticwanaaⁿ na nntseiteincoo' ts'aⁿ joona'. ⁵ Nndaã nntseit'maaⁿndyo cantyja 'naaⁿ cwii ts'aⁿ chaⁿ na tsaⁿñeeⁿ, sãã cantyja 'naⁿya tixotseit'maaⁿndyo, macandaã nntseit'maaⁿndyo cantyja 'naaⁿ joo na cwit'mooⁿna' na ticwiⁿnaⁿya. ⁶ Meiiⁿ xeⁿ na nntseit'maaⁿndyo cantyja 'naⁿya, tixocats'aana' na tseixmaⁿya cha'xjeⁿ ts'aⁿ na meiⁿ cwe' tñjndo'to ts'om ee ñ'oom na mayuu' matseinaⁿ, sãã tixocats'aa na ljo', cha tiseitiuu' ts'aⁿ na t'maⁿ cwiluiindyö, nchiiti cantyja na cwindyena na matseinaⁿ oo na mats'aa.

⁷ Joo nmeiⁿ na tcoⁿna' ngoⁿ na jeeⁿ t'maⁿ la'xmaⁿna', cha nntseicuⁿna' na nntseis'andyö na cwii nnom na nty'ia, nc'e jo' jnaⁿna' na tyoquiina' ja cha'cwijom ndii' tsioom quii' seii' ts'aⁿ, luua' s'aa Satanás cha co'wiⁿna' ja. ⁸ Ndyee ndii' tcaaⁿa nnom Ta Jesús na cwjeeⁿeⁿ juu nawiⁿñeeⁿ. ⁹ Sãã nqueⁿ tsoom ngoⁿ: “Juu naya na matseixmaⁿya, macwiiwindeiina' cantyjati na macaⁿna' 'u, ee t'maⁿti cwiwitquioo' juu najndo quia na mateijndeiya ts'aⁿ yuu na tileicandaã nnts'aaⁿ.” Luua' tsoom. Jo' chii m'aaⁿya na neiⁿya ndo' matseit'maaⁿndyo meiiⁿ na nquiu nn'aⁿ na cje mats'aa, cha juu najndei na cwiluiñe Cristo nleitquioo' na m'aaⁿna' ñ'eⁿndyo. ¹⁰ Jo' chii m'aaⁿya na neiⁿya meiiⁿ na cje mats'aa, meiiⁿ cwila'jnaaⁿ nn'aⁿ ja, ñeeⁿ na matseijjoona' na nleil'ueeⁿndyo, meiiⁿ cwintyjo nn'aⁿ ja, ñequio joo na wi' na mawinooⁿya nc'e na cwiluiindyö cwentaa' Cristo. Ee quia na majucjena' ja, sãã cantyja 'naaⁿaⁿ m'aaⁿya najndo.

M'aaⁿ ts'om Pablo cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ Corinto na cwila'yu'

¹¹ Na nmeiiⁿ matseinaⁿya, maty'iomna' cantyja 'naⁿya na tseixmaⁿya ts'aⁿ na tñjndo'to ts'om sãã 'o cwil'a'yo' najndeiⁿna' na catsjooya na ljo'. Ee matsona' na 'o ya ñ'oom nntjei'yuu'ndyo' cantyja 'naⁿya. Ee meiiⁿ ja tit'maⁿ cwiluiindyö sãã tjaaⁿna' cwii nnom na tit'maⁿ tseixmaⁿya ñequio joo apóstoles na cwindu'yo' na jeeⁿ t'maⁿ cwiluiindyö. ¹² Quia na tyom'aaⁿya quii'ntaaⁿyo', tyom'aaⁿ niomchaⁿya xjeⁿ na teil'ueeⁿñe Ty'oots'om ja na tyoch'eeⁿ 'naaⁿ ñequio ts'iaaⁿ t'maⁿ na tixocaluiina' cantyja najndei nquii ts'aⁿ, niom ts'iaaⁿ na tuii na tquaana' na tyojaawee' n'om'yo' ndo' cha'tso nmeiⁿ tyot'mooⁿndyeyuna' na cwiluiindyö apóstol quii'ntaaⁿyo'.

¹³ Cantyja 'naⁿyo' ñequio nt'omche ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ, ñecwii xjeⁿ mats'aaya ñ'eⁿndyo' cha'xjeⁿ ñequio joona. Macanda ticaⁿaⁿ na catei'xe'yo' ja. Calat'maⁿ n'om'yo' ja na mach'eena' nquiu'yo' na cantyja 'naaⁿ jo' seitjoondyo ndaaⁿyo'.

¹⁴ Je' matseijndaaⁿndyo na nndaⁿ ndyee ndii' na majocandooⁿnda'a 'o. Meiⁿ xocaⁿa na nntei'xe'yo' ja ee nchi mal'uaya 'naⁿyo', mal'uaya na 'o ncwantjoⁿya ee matsona' na nquiee tqiue nn'aⁿ nla'catsuundyena cwentaa ndana, nchi ndana nntex'ee joona. ¹⁵ Ndo' ñequio na xcwee'ya ts'ooⁿ hasta meiiⁿ na nntseicatsuuya cha'tso na matseixmaⁿya, mati meiiⁿ cha'waa cantyja 'naⁿya cha na nnteiñdeiiⁿna' añaⁿyo'. Ndo' nnts'aa naljo' meiiⁿ 'o ticajnda nquiu'yo' ja sãã ja t'maⁿ wi'ts'ooⁿya 'o.

¹⁶ Tícatíoⁿ xuu 'o na catei'xe'yo' ja, sãã nt'omndyo' 'o cwitjei'yo' cwenta na ta'ntjoⁿya 'o ñequio cwii na tqiui'nn'aⁿna' 'o cha'cwijom tyuu'ndyo' ñ'eⁿ cwii te'nc'o'. ¹⁷ ¿Aa nnts'aacheⁿna' cwitjei'yo' cwenta na tqiui'nn'aⁿya 'o ñequio cwii nn'aⁿya na jñooⁿya na m'aⁿyo'? ¹⁸ Tcaaⁿa nnom Tito na cjacantya'iaaⁿaⁿ 'o ndo' jñooⁿya cwiicheⁿ nn'aⁿya na matseyiu' ñ'eⁿñê. ¿Aa nnts'aacheⁿna' na tqiui'nn'aⁿ Tito 'o? ¿Aa tiyuu' na wendyö ñecwii xjeⁿ m'aaⁿ n'ooⁿyá?

¹⁹ Nndaꝯ nnts'aana' na cwila'tiuu'yo' cwe' na jee' cwila'cajñoom'ndyô ndaa'yo' saa' tiyuu' naljo'. Cautyja 'naa'ñ ñ'oomwaa', wandyo' waana', ee ntyjii Ty'ootts'om ñ'oom na cwilanaꝯyâ ndaa'yo' ndo' na cwila'xmaa'yâ cwentaa' Cristo. Jo' chii 'o nn'a'ya na jee' wi' ts'oo'ya, cwil'aayâ na ljo' cha nnteijndeina' 'o na nntsanaajnda'yo'. ²⁰ Ee macaty'ua' xe' na nncuaçañoo'nnnda'a 'o nndaꝯ nnts'aana' na xocaljeiya 'o cha'xe' na ntyjaa' ts'oo', mei' 'o xocaliu'yo' ja cha'xe' na ntyjaa' n'om'yo'. Nquiaya na nljeiya na cwila'ntja'ndyo', na cwila'taa' n'om'yo' nc'iaa'yo', cwilawjee'yo' joona, cwtijei'ya'ndyo' che'ncjo'yo', ndo' cwilanein'yo' cantu nacjoona, na cwtio'ñ'oom'yo' joona, na cwtijei's'andyo', cwtijei'lcundyo' che'ncjo'yo' ndo' na tixcwe m'a'nyo' cha'xe' matsona' na c'om'yo'. ²¹ Matseicaty'uena' ja quia na ncuacañoo'nnnda'a 'o, nquii Ty'ootts'omya nnts'aa' na nlui'jnaa'ndyo' quii'ntaa'yo' ndo' na nntseyi'ioona' ja cautyja 'naa' jndyendyo' 'o na jaach'ee xuee cwila'tjoondyo' nnoom mei' tyoolcwe' n'om'yo' jna'nyo', na tilju' tsaam'a'nyo' jo nnoom, na ndicwa' cwim'a'nyo' ñequio nn'a' ndo' na cwila'quee' n'om'yo' chiuu tseixma' tsjoomnancue.

13

Ñ'oom na macandꝯ na matseijndo' Pablo n'omna

¹ Je' jnda' ndyee ndii' na majocandoo'a 'o. Ñ'oom' Ty'ootts'om na teiljeii matsona' quia na m'a' we ndyee nn'a' na manquijndaa'ndye cwii nnom na matsei'tjoñe ts'a', maxje' nnt'uiitye'na' tsa'ñee'. ² Quia na ñet'oo'ya ñ'e'ndyo' na jnda' we tsjooya na xoc'oo'ya na t'ma' ts'oo'ya ñequio nn'a' na ndicwa' cwila'tjoondye. Je' cwtijooche' na nncuañnda'a na m'a'nyo', mañejuu ñ'oom'ñee' matsjoo tixoc'oo' na t'ma' ts'oo' ñequio na'ñee'. ³ ee 'o cwil'ue'yo' cwii na ma'mo'na' quia matseina'ya ndaa'yo', matseinei' nquii Cristo. Ee quii'ntaa'nyo' nchii cwiluiñe' na tijnei' na nnt'ueii' 'o. Nque' waa najnei' quii'ntaa'nyo'. ⁴ Ñ'oom na mayuu' na ty'oom nn'a' jom ts'oom'naa' cha'cwijom ts'a' na tijndei matseixma', saa' wanoom'm nc'e najndei na cwiluiñe Ty'ootts'om, ndo' mati jâ na cwilajomndyô cautyja na tijndei ñeseixmaa', cha nc'e jo', mati nntandoo'â ñ'e'ñe' nc'e najndei na matseixma' Ty'ootts'om cha nnteijndeina' 'o.

⁵ Catjei' che'ncjo'yo' cwenta aa xcwee' n'om'yo' jo nnom Ty'ootts'om, cha nleitquioo' çaa cwila'yu'ya n'om'yo' ñ'e'ñe'? Que'nyo'yo' cwenta cautyja 'naa'nyo'. Xe' leique'nyo' cwenta na m'aa' Jesucristo quii' n'om'yo' quia jo' çaa chii ma'mo'na' na cwiluiindyo' nn'a' na cwe' cwila'yu'to? ⁶ Saa ntyjaa'ya cwii ts'oo'ya na nla'no'nyo' na jâ nchii cwila'xmaa'yâ nn'a' na cwe' cwila'yu'to. ⁷ Cwitaa'yâ nnom Ty'ootts'om na til'a'yo' 'na' natia, nchii cwil'uyyâ naljo' cha nleitquioo' na jâ jlui'yaayâ jo', cwil'uyyâ cha n'l'ayo' 'na' na maty'iomiana'. Tints'aa' mei' 'o cwtijei'yo' cwenta na tixcwe cwil'aayâ. ⁸ Ee xocandaꝯ nntsaa'yâ nacjoo' ñ'oom na cwiluiñena' na mayuu'. Ñequii'che' cwilajomndyô cautyja 'naa'ñ juuna'. ⁹ M'aa'yâ na neii'yâ quia na laxmaa'yâ na tijnda'yâ cha na m'mo'na' na 'o laxma'nyo' na jnda'yo' cautyja 'naa'ñ Cristo. Ñecwitco cwitaa'yâ na n'laxma'nyo' na candaꝯ'ndyo' jo nnom Ty'ootts'om. ¹⁰ Waa najndei na matseixma' Cristo na juu jo' mañequiaa' na matseixma'ya cha cateijndeina' 'o na nntsanaajnda'yo' cautyja 'naa'ñ, nchii cha na catseyuii'na' na cwiluiindyo' cwentaa'ñ. Matseiljeiya cartawaañe na nnto'ñoom'yo' cha quia na jnda' tuaya quii'ntaa'nyo', mei' tica'na' na nleil'uee'ndyô najndei na matseixma'ya na cat'uiina' 'o.

Matseit'maa'ñe Pablo Ty'ootts'om

¹¹ Ñ'oom na macanda, 'o nn'a^{na}ya, c'om'yo' na nei^{na}'yo'. Calajnda'yo' na nla'xma^{na}'yo' na candaa'ndyo' jo nnom Ty'oots'om. Quia'yo' na t'ma^{na} n'om nc'iaa'yo'. C'om'yo' na ya nn'a^{na}ndyo' ñequio jooona na tjaa'na^{na} tia' cacho'yo' ñ'e^{na}ndyena. Quia jo' nquii Ty'oots'om na m'aa^{na} na candya' ts'oom jaa ndo' na mañequiaa^{na} na tjaa ñomtiuu c'oo^{na}ya jo nnoom, nnc'oomñê ñ'e^{na}ndyo'. ¹² Cwii cwii x'iaa'yo' na matseyu' cata^{na}'yo' ts'oo^{na} na cwiñequia'yo' na xma^{na}ñê nc'e na jnda nquii'yo' jom. ¹³ Cha'tsondye nn'a^{na} na m'a^{na} ñjaa^{na} na la'xma^{na} cwentaa' Ty'oots'om cwila'cwanomna na xma^{na}ndyo' 'o.

¹⁴ Juu naya na matseixma^{na} Ta Jesucristo, ñequio juu na m'aa^{na} Ty'oots'om na candya' ts'oom jaa, ñequio nquii Espíritu Santo na m'aa^{na} naquii' n'oo^{na}ya, ñequii'che^{na} cala'xma^{na}'yo' cha'tso nmei^{na}'. Amén.

Carta na seicwanom Pablo na m'aⁿ nn'aⁿ ndyuua Galacia

Xmaⁿndye nn'aⁿ na cwila'yu' ndyuua Galacia

¹ Ja Pablo cwiluiindyō apóstol na cjonquia ñ'oom naya 'naaⁿaⁿ ndaa nn'aⁿ. Nchii nn'aⁿ ty'ioom ts'iaaⁿmeiiⁿñe ja. Nquii Jesucristo ñequio tso-tyeeⁿ Ta Ty'oots'om tquiana na matseixmaⁿya juuna'. Jom tquiaaⁿ na tando'xco juu jndā na tue'. ² Ja ñequio cha'tsondye nn'aⁿ na m'aⁿ ñ'eⁿndyo cwilaljeiyya tsomwaañe na cwila'cwanooⁿya juuna' na m'aⁿ'o nmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ na m'aⁿ'yo' ndyuua Galacia. ³ Nquii Tsotyaaⁿ Ty'oots'om ñequio Ta Jesucristo quiana na nnto'ñoom'yo' naya na la'xmaⁿna ñequio na meiⁿcwii ñomtiuu tic'om'yo' joo ndaana. ⁴ Nqueⁿ tquiaañe cheⁿnqueⁿ na cueeⁿeⁿ cwentaa jnaaⁿya cha'xjeⁿ na seijndaaⁿñe nquii Tsotyaaⁿ Ty'oots'om cha nndyaandyō natia na tseixmaⁿ tsjoomnan-cuewaañe. ⁵ Ñequii'cheⁿ catseit'maaⁿñena' Ty'oots'om. Amén.

Tjaa'naⁿ cwicheⁿ ñ'oom na cantyja 'naaⁿ jo' nndaq nlu'i'n'maaⁿñe ts'aⁿ

⁶ Matsei'ndaa'na' ntyjiiya na cwi'tjei'ndyo' cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om na jom tqueeⁿñe 'o ee Cristo m'aaⁿ na jeeⁿ candya' ts'oom 'o ndo' je' yacheⁿ cwila'jomndyo' cwicheⁿ ñ'oom na cantyja 'naaⁿ juuna' ntyjaa' n'om'yo' na nlu'i'n'maaⁿndyo'. ⁷ Saa nchii na mayuu' na waa cwicheⁿ ñ'oom na cantyja 'naaⁿ jo' nlu'i'n'maaⁿñe ts'aⁿ. Cwe' na m'aⁿ nn'aⁿ na cwila'ñ'eeⁿndyena 'o ndo' ñe'cala'chuii'na ñ'oom na nlu'i'n'maaⁿñe ts'aⁿ cantyja 'naaⁿ Cristo. ⁸ Ee meiⁿ xeⁿ cwii jā nmeiiⁿ ññequiaayā ñ'oom na tjachuii'na' cantyja na nlu'i'n'maaⁿñe ts'aⁿ, oo meiⁿ cwii ángel na nnaaⁿ cañoom'luee, cju'wi' Ty'oots'om tsaⁿñeeⁿ. ⁹ Jndā ñetsjoo ndo' je' matsjoo nnda'a: Xeⁿ ññequiaa ts'aⁿ ñ'oom ndaa'yo' cantyja na nlu'i'n'maaⁿñe ts'aⁿ na tjachuii'na' ñequio ñ'oom na jndā to'ñoom'yo', cju'wi' Ty'oots'om tsaⁿñeeⁿ.

¹⁰ Quia matsjoo ñ'oomwaa' zaa matsjoo naljo' ee l'ue ts'ooⁿ na calue nn'aⁿ na jeeⁿ cwijaacanjoom' na mats'aa oo na nquii Ty'oots'om nntsoom na ljo' cantyja 'na'ya? Ee xeⁿ ndicwaⁿ matseijndo na cjawee' n'om nn'aⁿ ñ'eⁿndyo, tixotseixmaⁿya ts'aⁿ na mand'i'ntjom nnom Cristo.

Ty'iom Ty'oots'om ts'iaaⁿ Pablo

¹¹ 'O nn'aⁿya na cwila'yu'yo' ñ'eⁿ Cristo, cala'noⁿ'yo' na juu ñ'oom na mañequia cantyja na nlu'i'n'maaⁿñe ts'aⁿ, nchii nn'aⁿ jla'jndaa'ndye juuna'. ¹² Ee nchii nnom cwii ts'aⁿ to'ñoⁿya juuna' meiⁿ nchii cwe' cwii ts'aⁿ t'moⁿ juuna' nooⁿ, manquiti Jesucristo t'mooⁿ juuna' nooⁿ'ya.

¹³ Ee jndā ñejndye'yo' chiuu ts'ooⁿya xjeⁿ na tyotseijomndyo ñequio ñ'oom na laxmaaⁿ jā nn'aⁿ judíos, na tyoco'wi'a nn'aⁿ na laxmaⁿ tmaaⁿ cwen-taa' Ty'oots'om. Tyoqueⁿya ts'ooⁿ na ntseiyuii'a tmaaⁿñeeⁿ. ¹⁴ Naquii' ñ'oom'ñeeⁿ, tyowinoⁿ'a jndye ntyjanoⁿ na ljoyu tquiendyo, ee tyooⁿ'ti ts'ooⁿ na nntseicandaⁿndyo ñ'oom tquie na jla'jndaa'ndye weloo welooⁿ. ¹⁵ Saa cwi'tjoocheⁿ na nlu'iindyō, nc'e naya na matseixmaⁿ Ty'oots'om tjeiiⁿñe ja. Ndo' quia na tuee' na ntyjeeⁿ na jndā tue'ntyjo xjeⁿ, ¹⁶ seijndaaⁿñe na ljeiya chiuu cwiluiñe Jnaaⁿ cha nntseinaⁿya ñ'oom ndaaⁿ nn'aⁿ na nchii judíos chiuu ya na nlu'i'n'maaⁿndyena. Ndo' quia tuii na ljo', ticwax'a nnom meiⁿcwii ts'aⁿ cha na caljeiya cwaaⁿ ñ'oom na ññequiaⁿ. ¹⁷ Meiⁿ tícjo Jerusalén na nty'ia apóstoles na teijndye xuee jñom Cristo joona ñequio ñ'oom

naya 'naaⁿ'aⁿ cwitjoocheⁿ na tjaa'ñê ja ts'iaaⁿ'ñeeⁿ. Tjoindyaa ndyuua Arabia, ndo' jnda jo' tuanna'a Damasco.

¹⁸ Tjacaawii ndyee chu ndo' tjo Jerusalén. Quia jo' tajnaⁿ'aⁿ Pedro. Tyom'aaⁿ'ya ñ'eⁿ'ñê cwii quin'oom xuee. ¹⁹ Saa tícanty'iaya nt'omcheⁿ naⁿ'ñeeⁿ na jñom Cristo ñequioñ'oom naya 'naaⁿ'aⁿ, ñenquii Jacobo, tyjee nquii Ta Jesús, nty'iaya. ²⁰ Jo nnom Ty'oots'om, juu ñ'oom na matseiljeiya luaa', ñ'oom na mayuu'juuna'.

²¹ Jndanquia tjo ts'ondaa Siria ñequio ndyuua Cilicia. ²² Saa ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Cristo cwentaaⁿ'a na m'aⁿ'na ts'ondaa Judea, tícata'jnaaⁿ'na ja. ²³ Ñenquii'cheⁿ tyowic'uaa ñ'oom na tyondyena: "Juu tsaⁿ'ñeeⁿ na tyotseijneiⁿ na tyoleintjooⁿ já, je' nqueⁿ mañequiaaⁿ ñ'oom na jaach'ee xuee na ñe'catseyueeⁿ'eⁿ." ²⁴ Ndo' tyola't'maaⁿ'ndyena Ty'oots'om cantyja 'na'ya.

2

Tjacanty'iaa' Pablo nt'omcheⁿ apóstoles

¹ Jnda na tjacaawii canchoo'ñequiee chu, tjonna'a Jerusalén ñequio Bernabé. Mati tja Tito ñ'eⁿ'ndyo. ² Tjo jo' ee jnda t'moⁿ' Ty'oots'om nooⁿ na l'ue ts'oom na cjo. Jo' jlanaaⁿ'yá na ñencjoochaaⁿ'yá ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye cantyja 'naaⁿ' ts'iaaⁿ' naaⁿ'aⁿ. Tcuu tcuu t'mooⁿ'ya ndaana ñ'oom na mañequiaya ndaa nn'aⁿ na chii judíos cha ndaa nlui'n'maaⁿ'ndyena. S'aa na ljo' ee tical'ue ts'ooⁿ na juu ts'iaaⁿ na jnda ñes'aa ñequio ts'iaaⁿ na quia nnts'aa, nleitquioo' na cwe' tsiaaⁿ'ndyo joona'. ³ Saa juu Tito na tyom'aaⁿ ñ'eⁿ'ndyo, meiiⁿ na nchii ts'aⁿ judío jom, tjaa'naⁿ ñ'oom jlue naⁿ'ñeeⁿ na jndeina' na caluii ñ'eⁿ'ñê cha'na cwil'aa já nn'aⁿ judíos ñequio ndaayá na naⁿ'nom. ⁴ T'uiina' ñ'oom'ñeeⁿ nc'e yuu na m'aaⁿ'yá ty'equie' nn'aⁿ na cwil'a cheⁿ'nqueieena na cwiluiindyena nn'aⁿ na cwila'yu'. Saa joona cwe' ty'equieⁿ na cwenta naya na la'xmaaⁿ'ya na m'aⁿ' candyaandyo jo nnom ljeii na matsa'ntjomna' nc'e cwila'jomndyo ñequio Cristo Jesús. Ee l'ue n'omna na cwiicheⁿ ndii' candya'ntjooⁿ'tyaaⁿ'ya nnom ljeii'ñeeⁿ. ⁵ Saa meiⁿ chjoowi' tícate'ndyocjaayá ndaa naⁿ'ñeeⁿ ee til'ue n'ooⁿ'yá na nnchuii' juu ñ'oom na xcweti ma'moⁿ'na' cantyja 'naaⁿ' na nlui'n'maaⁿ'ñe ts'aⁿ.

⁶ Saa joo naⁿ'ñeeⁿ na cwjndoo'na ts'iaaⁿ' naaⁿ' Ty'oots'om Jerusalén, tjaa'naⁿ ñ'oom na jla'cwaljoo'tina na quiaaya ndaa nn'aⁿ. Meiⁿ tjaa na coch'eena' ja ljo' cwiluiindyena, ee nchii cantyja na cwiwitquioo' macwji' Ty'oots'om cwenta chiuu tseixmaⁿ ts'aⁿ. ⁷ Ee jla'noⁿ'na na nquii Ty'oots'om jnda ty'iom ts'iaaⁿ ja na mañequiaya ñ'oom naya 'naaⁿ'aⁿ ndaa nn'aⁿ na nchii judíos, cha'xjeⁿ jnda ty'iom ts'iaaⁿ'ñeeⁿ Pedro na mañequiaaⁿ juuna' ndaa nn'aⁿ judíos. ⁸ Ee manquiiti Ty'oots'om na jñoom Pedro na quiaa ñ'oom naya ndaa nn'aⁿ judíos, mati jñoom ja na quiaa ñ'oom'ñeeⁿ ndaa nn'aⁿ na nchii judíos. ⁹ Nc'e na ljo' nquii Jacobo, Pedro ndo' Juan, na cwiluiitquiendye, jla'noⁿ'na na jnda ty'iom Ty'oots'om ts'iaaⁿ'ñeeⁿ ja, ndo' ñequio na neiiⁿ'na cwii cwiindyotyot'uaa ntyjaaya luaaya, joona ndo' já ñequio Bernabé. Na l'ana na ljo' t'mooⁿ'na na cwila'jomndyena na l'aayá ts'iaaⁿ' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na nchii judíos yoch'eⁿ na cwil'a joona ts'iaaⁿ' quii'ntaaⁿ judíos. ¹⁰ Ñe'cwii waa na taⁿ'na na cal'aayá, na cjañjoom' n'ooⁿ'yá nn'aⁿ na cwila'yu' tsjoom Jerusalén na nty'iaandy, ndo' jo' maqueⁿ ts'ooⁿ' na mats'aa na ljo'.

Tsjoom Antioquía tixcwe s'aa Pedro

¹¹ Saa quia tja Pedro tsjoom Antioquía, nnoom tsjoo na tixcwe mach'eeⁿ, ee 'naⁿ na s'aaⁿ tcaⁿ'na' na candi'tiaaⁿ'aⁿ. ¹² Ee xjeⁿ na tyooquie nt'om nn'aⁿ

judíos na jñom Jacobo, tyocwa' Pedro ñequio nn'aⁿ na cwila'yu' na nchii judíos. Saa jnda na tquie naⁿ ñeeⁿ, tooⁿ oⁿ na macwji'ñê ee nquiaⁿ aⁿ nn'aⁿ na cwilue jndeina' na caluii nacjoo' tjaaⁿ ts'aⁿ cha'xjeⁿ cwil'ana ndana na naⁿ nom. ¹³ Ndo' na luaa' s'aaⁿ, mati nt'omcheⁿ nn'aⁿ judíos na cwila'yu', jla'jomndyena ñ'eⁿ Pedro na tis'a na we waa na s'aaⁿ, hasta mati Bernabé seijomñe na tuii na luaa'. ¹⁴ Ndo' quia na tquiagⁿ cwenta na juu na cwil'ana tixcwe m'aaⁿ na' cha'xjeⁿ ma'moⁿ ñ'oom na mayuu' cantyja 'naaⁿ na nlui'n'maaⁿ ñe ts'aⁿ, jo ndaaⁿ cha'tsondye nn'aⁿ na cwila'yu' tsjoⁿ nnom Pedro: “U je' na ts'aⁿ judío 'u, saa ljooñe mache' cha'cwijom nchii jo' 'u. Nn'aⁿ na nchii judíos cwiluiindyena, ¿chiiu na ñe'catsa' na c'omna cha'xjeⁿ cwil'a nn'aⁿ judíos?”

Ñequi'cheⁿ cantyja na cwila'yu'ya n'om nn'aⁿ nlui'n'maaⁿndyena

¹⁵ U ndo' ja tuiindyō nn'aⁿ judíos, nchii nn'aⁿ na cwila'tjoondye quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na nchii judíos cwiluiindyē. ¹⁶ Saaⁿ meiiⁿ na luaa', manquiuu jndaⁿdyō na tjaa'naⁿ ts'aⁿ na nlqueⁿ na' jom na tjaa jnaⁿ cotseixmaaⁿ nc'e na matseicañaaⁿ ñ'oom na matsa'ntjomna' na tqueⁿ Moisés, ñequi'cheⁿ nc'e na matseyu' ñ'eⁿ Cristo, jo' na nlui'n'maaⁿ ñe. Ee cha na nlqueⁿ na' ts'aⁿ na m'aaⁿ cwentaa' Ty'oots'om, macaⁿ na' na catseyu'ya ts'om, ee tjaa meiiⁿ cwii ts'aⁿ na nlqueⁿ na' jom na tjaa jnaⁿ cotseixmaaⁿ nc'e na matseicañaaⁿ chiiu t'maⁿ ljeii na matsa'ntjomna' na tqueⁿ Moisés.

¹⁷ Jo' chii, xeⁿ yocheⁿ na cwijoo' n'ooⁿ na nlqueⁿ na' jaa na cwiluiindyō nn'aⁿ na tjaa jnaⁿ la'xmaⁿ nc'e na cwilayuu'a ñ'eⁿ Cristo, cwiwitquoo' na manncjootyaaⁿ cwiluiindyō nn'aⁿ na waa jnaaⁿ, ¿aa ñe'ca'moⁿ na' na la'xmaaⁿ ya nn'aⁿ jnaⁿ nc'e jom? Tijoom jnda. ¹⁸ Ee xeⁿ waa cwii na matsetyuii'a ndo' ndanquia mats'aa xcō juuna', mati matseijndaa'ñena' na mayuu' waa jnaⁿ ya. ¹⁹ Ja cantyja 'naaⁿ ljeii na matsa'ntjomna', matseijomna' cantyja 'naⁿ ya cha'cwijom ts'oo, mañejuu ljeii'ñeeⁿ na tqueⁿ na' ts'oo ja cha ndaaⁿ nncwando'a jo nnom Ty'oots'om. ²⁰ Ñe'naaⁿ jnda ty'ioomna' ja ts'oom'naaⁿ ñequio Cristo. Manc'e jo' maty'iomna' cantyja 'naⁿ ya nchii ja cwiluiindyō na wando'a, nquii Cristo wanoom'm naquii' ts'ooⁿ. Ndo' na wando'a na ts'aⁿ ja, wando'a ee na matseyu'ya ts'ooⁿ ñequio Jnda Ty'oots'om na m'aaⁿ na candya' ts'oom ja ndo' na tquiaañe ncheⁿ nqueⁿ na tueⁿ eⁿ cwentaaⁿ. ²¹ Tiquits'aa na til'ue naya na matseixmaⁿ Ty'oots'om ee xeⁿ ndaaⁿ nlqueⁿ na' ts'aⁿ na tjaa jnaⁿ tseixmaⁿ ee matseicañaaⁿ chiiu t'maⁿ ljeii'ñeeⁿ quia jo' cwe' ts'iaaⁿ ndyo na tue' Cristo.

3

Ty'oots'om maqueeⁿ ts'aⁿ na tjaa jnaⁿ tseixmaⁿ jo nnom

¹ O nn'aⁿ na cwila'yu'yo' na m'aⁿyo' ndyuaa Galacia, jeeⁿ ndya' ntjeiⁿ ljo' cwil'a'yo'. ¿Ñeeⁿ tju' tycu calua' cjo'yo' na tilacandaaⁿ ndyo' ñ'oom na tseixmaⁿ na' na mayuu'? Ee ñ'oom na tyoñequiaayā ndaaⁿyo' s'aana' ndoo' nquii'yo' na nty'ia'ndaaⁿyo' na jñoom Jesucristo ts'oom'naaⁿ. ² Candu'yo' nndii. ¿Aa to'ñoom'yo' Espíritu Santo nc'e na jla'candaaⁿ ndyo' chiiu matsa'ntjom ljeii na tqueⁿ Moisés, oo aa nc'e na jla'yu'ya n'om'yo' ñ'oom na tyondye'yo'? ³ ¿Aa maxjeⁿ ntjeiⁿ nqueⁿyo'? ¿Aa nndaaⁿ nts'aana' na cwila'tiuu'yo' na cwe' najnda' ncjo'yo' na nndaaⁿ nla'candaaⁿ ndyo' jo nnom Ty'oots'om yuu na jla'cato'jndyee'yo' ñ'eⁿ Espíritu? ⁴ ¿Aa cwe' ts'iaaⁿ ndyo cwii nnom nawii' na teinom'yo'? Toom cwe' waa na teijndeina' 'o. ⁵ Quia mañequiaa Ty'oots'om na cwito'ñoom'yo' Espíritu ndo' mach'eeⁿ ts'iaaⁿ quii'ntaaⁿyo' na tixocaluiina' nc'e na jndeiⁿ nquii ts'aⁿ, nchii mach'eeⁿ na ljo'

ee na cwila'candaḡ'ndyo' chiuu matsa'ntjom ljeii na tqueⁿ Moisés, saḡ nc'e na cwila'yuyoyo' ñ'oom na jnda macwindye'yo'.

⁶ Maluaa' matseijomna' cantyja 'naaⁿ Abraham. Tyotseyiyu'ya ts'oom ñ'eⁿ Ty'oots'om, ndo' nc'e jo' tqueⁿ jom na tjaa jna' cwicotseixmaaⁿ.

⁷ Jo' chii cala'no'yo' na cha'tsondye nn'aⁿ na cwila'yuyoyo' n'om ñ'eⁿ Ty'oots'om, maqueeⁿ jooⁿ na cwiluindyena tsjaa' 'naaⁿ Abraham na jndyowicantyyoo'. ⁸ Ñ'oom'm na teiyo teiljeii, tyuaa' t'moⁿ'na' na nḡqueeⁿ nn'aⁿ na nchii judíos jooⁿ na tjaa jna' la'xmaⁿ na nc'e na cwila'yuyoyo' n'omna ñ'eⁿñê. Luaa ñ'oomya na seicañeeⁿ juu: “Nndio'naa'ndyo nn'aⁿ cwii cwii ndyuaa nc'e 'u.” ⁹ Quia jo' ljo'yuyoyo' matio'naa'ñê nn'aⁿ na cwila'yuyoyo' n'om ñ'eⁿñê cha'xjeⁿ seiyu' Abraham ñ'eⁿñê.

¹⁰ Nn'aⁿ na cwilacantyyaa' n'om na nluin'maa'ndyena nc'e na quit'maⁿ n'omna ljeii na tqueⁿ Moisés m'aⁿ na nacje 'naaⁿ ñ'oom na maco'wi'na' jooⁿ. Ee waa ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii na matsona': “Cha'tsondye nn'aⁿ na tyoola'candañ'eⁿ ñ'oom na jnda teiljeii naquii' ljeii na tqueⁿ Moisés, m'aⁿ na nacje 'naaⁿ ñ'oom na maco'wi'na' ts'aⁿ.” ¹¹ Cwiwitquioo'ya na tjaa ñeeⁿ maqueⁿ'na' juu na tjaa jna' cwicotseixmaⁿ nc'e mach'ee chiuu maca' ljeii na tqueⁿ Moisés, ee ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii matsona': “Ts'aⁿ na tjaa jna' cwicotseixmaⁿ jo nnom Ty'oots'om, maca'na' na catseyiyu'ya ts'om ñ'eⁿñê.” ¹² Saḡ ljeii na tqueⁿ Moisés tica'moⁿ'na' na maca'na' na catseyiyu'ya ts'om ts'aⁿ ñ'eⁿ Ty'oots'om, ee matsona': “Ts'aⁿ na matseicandaḡ ljeii 'naaⁿ Moisés, c'oom na cje'naaⁿ'na'.”

¹³ Seicandyaañe Cristo jaa juu ñ'oomwi' na seijndaa'ñe ljeii na tqueⁿ Moisés na nnt'uuiwi'na' nn'aⁿ, ee t'uuiwi'na' jom cwentaaya nc'e ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii na matsona': “Mei'quia ts'aⁿ na cwila'ntyja nn'aⁿ cwii ts'oom, m'aa' tsa'ñeeⁿ nacje 'naaⁿ ñ'oomwi'.” ¹⁴ Luaa' matsona' cha joo nn'aⁿ na ticaluindyeyo' nn'aⁿ judíos, cantyja 'naaⁿ Cristo Jesús nndaḡ nla'xmaⁿ na juu ñ'oom na tio'naa'ñe Ty'oots'om Abraham, ndo' naljo', nc'e na cwila'yuyoyo' n'omna ñ'eⁿ Ty'oots'om nndaḡ nnto'ñoomna Espiritu Santo na tsoom na ñeiquiaaⁿ.

Ljeii na matsa'ntjomna' ndo' ñ'oom na tso Ty'oots'om na nnts'aa'

¹⁵ O nn'aⁿya na cwila'yuyoyo', mantseinaⁿya ñ'oom ndaa'yo' cantyja 'naaⁿ na matseijndaa'ñe cwii ts'aⁿ ñ'oomtyeⁿ ñ'eⁿ x'iaaⁿ'aⁿ. Quia na jnda s'aaⁿ xueⁿ'eⁿ cjo' tsoⁿ'ñeeⁿ, ticwanaaⁿ na nntso cwiicheⁿ ts'aⁿ na ticalui chiuu tso tsoⁿ'ñeeⁿ oo na nntseicwaljo'ti ts'aⁿ ñ'oom na tso juuna'. ¹⁶ Ndo' nnom Abraham tso Ty'oots'om chiuu nts'aa' cantyja 'naaⁿ jnda tsa'ñeeⁿ. Ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii tic'oomna' ntseinaaⁿ, na cha'cwijom jndye nn'aⁿ ee matsona': “Cantyya 'naaⁿ jnda' nncu'”, ndo' naljo', ma'moⁿ'na' ñeeⁿ ts'aⁿ, manquii Cristo. ¹⁷ Luaa waa na ñe'catsjoo ndaa'yo'. Ty'oots'om seijndaa'ñê cwii ñ'oom na xocachui'na' ñequio Abraham. Tjaa ñequiee sianto waljoo' ntquiuu nchoo' nqui ndyu ndo' tyjee'cañoom ljeii na matsa'ntjomna' na tquaia Moisés. Saḡ juuna' tixocandaḡ nntseityui'na' najndeii na matseixmaⁿ ñ'oom na tso Ty'oots'om nnom Abraham na nnts'aaⁿ. ¹⁸ Saḡ xeⁿ ñequii'cheⁿ nc'e na matseicandaḡñe ts'aⁿ chiuu matsa'ntjom ljeii na tqueⁿ Moisés cha nloñom na jnda tso Ty'oots'om na ñeiquiaaⁿ quia jo' tixocatsona' na to'ñom ts'aⁿ juuna' nc'e ñ'oom na tsoom na ñeiquiaaⁿ saḡ ñ'oom na mayuu' cwe' yu tquiaaⁿ ñ'oom'ñeeⁿ nnom Abraham. ¹⁹ Quia jo' juu ljeii na tqueⁿ Moisés çyuu ñ'ueña? Ts'iaaⁿ'na' nc'e jndye nnom na cwila'tjoondye nn'aⁿ, jo' chii jndañquia chii tquiaa Ty'oots'om juuna'. Teijndaa' na nncuaana' hasta xjeⁿ na tyjee' Nquii na cwiluñe tsjaa' 'naaⁿ Abraham, nqueⁿ na tso Ty'oots'om

nnoom chiuu nnts'aa. Ljeii'ñeeⁿ tyoñequia ángeles juuna', ndo' nquii Moisés ts'iaⁿ na tyotseixmaaⁿ ts'aⁿ na tyom'aaⁿ xcwe quii'ntaaⁿ nn'aⁿ ñequio jo nnom Ty'oqots'om. ²⁰ Quia na ñecwii ts'aⁿ, tica'na' ts'aⁿ na nnc'oom xcwe ee nquii Ty'oqots'om ñequii cwiñê.

Luaa ts'iaaⁿ ljeii na matsa'ntjomna'

²¹ Ndo' na luaa', çaa ñe'catsona' na juu ljeii na matsa'ntjomna' m'aaⁿna' nacjoo' ñ'oom na jnda tso Ty'oqots'om na nnts'aa'? Jeeⁿ tic'oom'na' ee xeⁿ waa cwii ljeii na ndaaⁿ nlqueⁿna' ts'aⁿ na tjaa jnaⁿ cwicatseixmaⁿ nc'e na matseicandaa'ñe juuna', quia jo' juu na tjaa jnaⁿ catseixmaⁿ ts'aⁿ, nntseixmaaⁿ juuna' ee na matseicañaaⁿ ljo' matsa'ntjomna'. ²² Saa juu ñ'oom' Ty'oqots'om na teiljeii matseijndaa'ñena' na cha'tsondye nn'aⁿ m'a'tyeⁿna nacje 'naaⁿ jnaⁿ. Luaa' waa cha cha'tsondye nn'aⁿ na cwila'yu' ñ'eⁿñê ndaaⁿ nnto'ñoomna ñ'oom na jnda tsoom na nnts'aaⁿ nc'e na cwila'yu'ya n'omna ñ'eⁿ Jesucristo. ²³ Cwii tjoqcheⁿ na teitquioo' na cala'yu'ya n'ooⁿya, tyeⁿ tyom'aaⁿya nacje 'naaⁿ ljeii na matsa'ntjomna'. Majuu xjeⁿñeeⁿ tyom'aaⁿya na cwiicantyyaa' n'ooⁿya na nleitquioo' na nlui'n'maaⁿndyo nc'e na cwila'yu'ya n'ooⁿya ñ'eⁿ Jesucristo. ²⁴ Jo' chii juu ljeii'ñeeⁿ ts'iaaⁿna' na nnts'aana' cwentá jaa cha'cwijom na laxmaa'ya yonch'u na m'moⁿna' ndaaya hasta xjeⁿ na nddyo Cristo, cha nc'e na cwila'yu'ya n'ooⁿya ñ'eⁿñê nnts'aana' na tjaa jnaⁿ la'xmaaⁿya jo nnom Ty'oqots'om. ²⁵ Saa je' na tyjee' na cwila'yu'ya n'ooⁿya ñ'eⁿ Ty'oqots'om, tic'oⁿtyaaⁿ nacje 'naaⁿ ljeii'ñeeⁿ na tyoch'eena' cwentá jaa. ²⁶ Je' cha'tsondyo' cwiluindyo' ntseinda Ty'oqots'om nc'e na cwila'yu'ya n'om'yo' ñ'eⁿ Cristo Jesús. ²⁷ Ee cha'tsondyo' 'o na jnda teits'oomndyo' cantyya 'naaⁿaⁿ, cwiw'aa'ndyo' cantyya na matseixmaaⁿ cha'xjeⁿ na cwee ts'aⁿ liaa. ²⁸ Nc'e na ljo', je' nchii cwe' judío matseixmaⁿ, meiⁿ nchii cwe' ts'aⁿ na tuiñe cwiicheⁿ nnom tsjaaⁿ. Je' meiⁿ nchii tseixmaⁿ ts'aⁿ na seijnda cwii patrom, mei'nchii tseixmaⁿ ts'aⁿ na m'aaⁿ xjeⁿ 'naaⁿ nquii, meiⁿ nchii tseixmaⁿ ts'aⁿ o o ts'aⁿscu 'u. 'O ñe'cwii cwilaxmaⁿyo' nc'e na cwila'jomndyo' ñequio Cristo Jesús. ²⁹ Ndo' nc'e na cwiluindyo' cwentaa' Cristo, quia jo' mati cwiluindyo' tsjaaⁿ Abraham na jndyowicantyyoo' ndo' maxjeⁿ ndda'yo' naya na jnda tso Ty'oqots'om na nnts'aa'.

4

¹ Luaa waa na ñe'catsjooⁿya cantyya 'naaⁿ ñ'oomwaa': Cwii tyochjoo meiiⁿ na matsona' na nlo'ñom 'naaⁿ tsotye na jnda tue', ndo' na luaa' tseixmaⁿ, tjaa'naⁿ na cwichuii' juu ñequio cwii moso na seijnda tsotye, meiiⁿ cha'tso 'naaⁿ tsotyeeⁿ la'xmaⁿna' 'naaⁿaⁿ. ² M'aⁿ nn'aⁿ na cwhiteix'ee juu, ndo' na cwijndoo'na ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ hasta nncue'ntyjo chu na jnda seijndaa'ñe tsotyeeⁿ. ³ Mati maluaa' matseijomna' jaa nn'aⁿ na cwila'yu'u'a. Ee cwii tjoqcheⁿ na jndyaaya ñ'oom na catseyiu' ts'aⁿ ñequio Cristo, tyom'aaⁿya nacje 'naaⁿ cha'tso nnom na quit'maⁿ n'om nn'aⁿ na cantyya 'naaⁿ jooⁿa ntyjaa'ya n'omna na nlui'n'maaⁿndyena. ⁴ Saa quia na tue'tyjo xjeⁿ na ntyjii Ty'oqots'om, jñoom Jnaaⁿ. Tuiñe jnda cwii yuscu. Tyom'aaⁿ nacjee 'naaⁿ ljeii na matsa'ntjomna'. ⁵ Jñoom na nntseicandyaañe jaa na tyom'aaⁿya nacje 'naaⁿ ljeii'ñeeⁿ, cha ndaaⁿ nnc'o'ñom Ty'oqots'om jaa na nncwjaa'ñê na cwiluindyo' ntseinaa'.

⁶ Ndo' cha na m'moⁿndyeyuna' na cwiluindyo' ntseinaaⁿ jñoom Espíritu na tseixmaⁿ Jnaaⁿ naquii' n'om'yo' ndo' nqueⁿ mañequiaaⁿ na cwindu'yo': "Tsoyaya Ty'oqots'om." ⁷ Jo' na cwiluindyu' jnaaⁿ, nchii cwe' ts'aⁿ na mand'i'ntjomtyeⁿ nnom patrom. Ndo' nc'e na cwiluindyu' jnaaⁿ, juu na ñnequiaaⁿ na ndaa' Cristo, mati 'u ndda'.

M'aa'ni ts'om Pablo cantyja 'naa' nn'a' na cwila'yo'

8 Jach'ee xuee quia na tyoota'jna'yo' Ty'oots'om, tyondye'ntjom'tye'yo' ndaa nty'oon'om na tyolue nn'a' na jee' t'ma' ñ'oom la'xma', meii' tiyuu' na la'xma'na' nque'. 9 Saa' je' na cwita'jna'yo' Ty'oots'om, oo yati na nl'uuya na mawajna'an' 'o, ¿chiiu waayu na cwilcwe'nda'yo' na ntyjaa' n'om'yo' na nluin'maa'ndyo' cantyja 'naa' 'na' na tijnda'na' ndo' til'uea', na ndye'ntjom'tye'nda'yo' ndaana'? 10 'O ndicwa' na cwitjei'yo' cwenta na niom ncuee na t'mati laxma'na', ndo' mati cantyja 'naa' chi'nda' ñequio nt'om ncuee na cwitjei' nn'a' cwenta na jee' t'ma' la'xma'na', ndo' mati na cwitjom ndyu. 11 Ndo' na nmeii' cwil'a'yo', jee' matseicat'yuea' ja na cwe' ts'iaa'ndyo ts'iaa' na tyots'aaya quii'ntaa'yo'.

12 'O nn'a'ya na cwila'yo' ñ'e' Cristo, maca'na ndaa'yo' na calcwe'yo' na ntyjaa' n'om'yo' ñ'oommeei' cha'xje' m'aa' candyaandyo cantyja 'naa' joo'na'. Meii' na mayuu' tyoota'wi'yo' ja saa' matseijomna' na ljo' cwil'a'yo'. 13 Manquiu'nda'ndyo' quia tjonquiajndyaa' ñ'oom' Ty'oots'om ndaa'yo', t'oo'ya na wii'a. 14 Ndo' juu tycu'ñee' na tjo'ya, cwajndii tyoch'eena' ja, saa' meii' na ljo', t'ical'a'yo' na ty'aa'yo' ja. 'O to'ñoom'yo' ja na cha'cwijom cwilui'ndyo cwii ángel, cha'cwijom nquii Cristo Jesús ja. 15 Quia jo' ¿chiiu tuii na je' tanei'yo' ja cha'xje' quialjo'? Ee macwji'yuu'ndyo cantyja 'na'yo' chiiu tyom'aa' n'om'yo', hasta meii' na n'omnda'yo' nntjei'yo' na nntiom'yo' n'om noo'. 16 ¿Aa mach'eeyuuna' nquii'yo' na jndoya 'o nc'e matseina'ya ñ'oom na mayuu' ndaa'yo'?

17 Joo na m'a'na' na cwiñequiana ñ'oom ndaa'yo', jee' quee' n'omna na nla'jomndyo' ñ'e'ndyena, saa' tixcwe ee l'ue n'omna na nto'ndyo' ñ'e'ndyō cha ñenqueena nla'ñ'oom'ndyo' joo'na. 18 Ee ya na cwila'neii'ndye na'ñee' 'o, xe' xcwee' n'omna ñ'e'ndyo'. Ndo' majndeitiche' quia na ticañ'a'ya ñ'e'ndyo'. 19 'O ntseindaaya cwiiche' cwiindii na maquiina' ja cantyja 'na'yo' cha'xje' na maquiina' cwii yuscu na matseincui, maljo' na nntjo' hasta xje' na nntseilui'na' Cristo naguii' n'om'yo'. 20 Toom cwe' na ñ'a'ya ñ'e'ndyo' je' cha' nncju'naa'ñena' na ñomquia'ti nntseina' ndaa'yo', ee ñ'oom na mayuu'che' matseii'ee'ñena' ja cantyja 'na'yo'.

Ñ'oom cantyja 'naa' Agar ñequio Sara

21 'O na l'ue n'om'yo' na ñe'c'om'yo' na cje 'naa' ljeii na tque' Moisés, candu'yo' noo': ¿Aa tyoondye'yo' chiiu matso juuna'? 22 Matso ljeii'ñee' na t'om we ntseinda Abraham. Cwii tsa'ñee' tuiiñe jnda tsa'scu na tyondi'ntjomtye' ndaana, ndo' cwiiche' tuiiñe jnda scuu' nque', Sara'ñee' titseixmaa' ts'a' na m'aa' candyaane. 23 Jnaa' na seincui yuscu na tyondi'ntjomtye' ndaana, tuiiñe cha'xje' cwilui'ndye mei'nquia yo'nda, saa' jnaa' na tuiiñe jnda scuu' nque', tuiiñe nc'e ñ'oom na jnda tso Ty'oots'om na nnts'aa'. 24 Ñ'oomwaa' tseixma'na' ñ'oom tja'ñoom'. Ee we yolcu'ñee' la'xma'na we ñ'oom na maxje' ntseicanda'ñena'. Cwii ñ'oom'ñee' ma'mo'na' Sjo Sinaí, ndo' nn'a' na m'a' nacje'naa' ñ'oom'ñee' cwilui'ndyena nn'a' na cwindye'ntjomtye'. 25 Juu ñ'oom Agar ma'mo'na' sjo Sinaí na m'aa'na' ndyuua Arabia, na juu sjo'ñee' matseijomna' cha'na Jerusalén na waa je', ee nn'a' tsjoom'ñee' cwindye'ntjomtye'na nnom ljeii na tque' Moisés. 26 Saa' juu tmaa' nn'a' Jerusalén na waa jo nandy na la'xmaa'ya, m'aa' candyaane', ticandi'ntjomna' nnom ljeii na tque' Moisés. 27 Ee mawaa ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeiina' na tyoñequiaa Isaiás teiyo. Matsona':

'U yuscu na titsjaa'ndyu' na tjaa'na' ntseinda',

jndei catseixua' na neiⁿ,
 'u na ticaljei' chiuu nlquiina' ts'aⁿ na nntseincuii,
 jndei catseixua' na manco' na neiⁿ,
 ee jndyendyeti ntseinda yuscu na tyootseincuii
 nchiiti cha'tsondye tyjelcoom.

²⁸ 'O nn'a^{ny}a na cwila'yuyoyo', la'xmaa^{ny}a cha'na Isaac, ee mati jaa cwilui-
 indyo ntseinda Ty'oots'om na tsoom nnom Abraham na nc'om. ²⁹ Saa
 cha'xjeⁿ juu jnda Abraham na tuiiñe cha'xjeⁿ meiⁿquia ts'aⁿ, tyoco'weeⁿeⁿ
 Isaac na tuiiñe nc'e Espíritu Santo, maluaa' waa je'. ³⁰ Saa ñ'oom na tso
 Ty'oots'om nnom Abraham na teiljeii, luua matsona': "Caleintyo' tsa'scu
 na mandí'ntjomtyeⁿ njom' ñequio jnaaⁿ, ee ticwanaaⁿ na nnc'o'ñoom 'naⁿ na
 waa, jnda scu' nncu' nnc'o'ñom." ³¹ Jo' chii 'o nn'a^{ny}a, tila'xmaa^{ny}a ntseinda
 yuscu na ñejndi'ntjomtyeⁿ. Laxmaa^{ny}a ntseinda yuscu na m'aaⁿ candyaañe.

5

Cwintye'tyeⁿ'yo' naquii' na jnda seicandyaañe Cristo 'o

¹ Jnda tquiaa Cristo na cwiluiindyo nn'aⁿ na m'aⁿ candyaandye jo nnom
 ljeii na matsa'ntjomna'. Caljoo'ndyo'tyeⁿ'yo' cantyja 'naaⁿ na laxma'yo'
 naljo', tantue'ndyo'cje'nnda'yo' nacje 'naaⁿ ñ'oom na nleichuuna' 'o na
 cwindye'ntjom'tyeⁿ'yo' nnomna'.

² Candye'yo' ñ'oom na matsjoo^{ya}, xeⁿ cwiñequiandyo' na nluii 'naaⁿ nt-
 jaa'yo' cha'xjeⁿ cwil'a nn'aⁿ judíos yo'ndaa ndana na naⁿnom, mach'eena'
 cantyja 'naⁿ'yo' na meiⁿchjoo ticajndañe Cristo. ³ Cwiicheⁿ cwii ndii'
 matsjooⁿnda'a meiⁿquiaa tsa's'a na ñequiaa na nluii 'naaⁿñeeⁿ tjaaⁿ jn-
 dei'na' na catseindaⁿñ'eeⁿ ljo' na matsa'ntjom ljeii na tqueⁿ Moisés. ⁴ 'O
 na cwila'tiuu'yo' na tjaa jnaⁿ cwicola'xmaⁿ'yo' jo nnom Ty'oots'om nc'e
 na cwila'candaⁿ'ndyo' chiuu t'maⁿ ljeii'ñeeⁿ jnda seitquoo'na' 'o cantyja
 'naaⁿ Cristo. Ndo' jnda toⁿ'na' 'o ñequio na m'aaⁿ Ty'oots'om na candya'
 ts'oom 'o. ⁵ Ee m'aa^{ny}a na cwicantyjaa' n'oo^{ny}a na maqueⁿ'na' jaa na tjaa
 jnaⁿ cwicola'xmaa^{ny}a nc'e nquii Espíritu ndo' cantyja 'naaⁿ na cwila'yuyoyo
 n'oo^{ny}a. ⁶ Ndo' quia na m'aa^{ny}a cantyja 'naaⁿ Cristo Jesús, meiⁿ cwii ticajnda
 tseixmaⁿ'na' na aa tuii 'naaⁿ ntjaa^{ny}a oo aa tyooluii. Ñe'cwii waa na jnda
 tseixmaⁿ'na', na cwila'yuyoyo n'oo^{ny}a ñ'eⁿñeⁿ ndo' cantyja 'naaⁿ juu jo' m'aa^{ny}a
 na wi' n'oo^{ny}a nn'aⁿ.

⁷ 'O ya ñejla'jomndyo' cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om. ¿Ñeeⁿ seitsaaⁿñe 'o
 na ticala'canda'yo' jo nnom ñ'oom na mayuu'? ⁸ Nchii Ty'oots'om s'aaⁿ
 naljo' ee jom maqueeⁿñe 'o. ⁹ Tintsuu' n'om'yo' ñ'oom na matsona':
 "Chjoowi' ndaaljo' matseicandeiñ'eeⁿ'na' cha'waa tsquee'tyoo'." ¹⁰ Cantyja
 'naⁿ' 'o, jo nnom nquii na cwiluiiñe na matsa'ntjom, quit'maⁿ ts'ooⁿ
 na tixocala'tiuu'yo' na waa cwiicheⁿ chiuu ya cha nla'xmaⁿ'yo' na tjaa jnaⁿ'yo'
 jo nnom Ty'oots'om. Ee nqueⁿ nncu'xeeⁿ ts'aⁿ na matseiñ'eeⁿñe 'o cantyja
 'naaⁿ ñ'oomwaa', tjacwenta 'ñeeⁿ cwiluiiñe tsaⁿñeeⁿ.

¹¹ 'O nn'a^{ny}a, cantyja 'naⁿ ja luuañe, xeⁿ ndicwaⁿ mañequiaya ñ'oom
 na macaⁿ'na' na caluii 'naaⁿ tjaaⁿ ts'aⁿ, xocantyoⁿ nn'aⁿ judíos ja. Ee xeⁿ
 mañequiaya ñ'oom'ñeeⁿ, quia jo' tixocala'liooⁿ'ndyena ñequio
 ñ'oom na ty'loom nn'aⁿ Jesús ts'oom'naaⁿ. ¹² Toom cwe' joo nn'aⁿ na
 cwila'ñ'eeⁿ'ndyena 'o ñequio ñ'oomwaa' nntyjeñ'eeⁿ'na yuu na naⁿnom joona.

¹³ Ee 'o nn'a^{ny}a tqueeⁿñe Ty'oots'om na cala'xmaⁿ'yo' nn'aⁿ na jnda
 jndyaandyo'. Saa nchii na nleil'uee'ndyo' naya'ñeeⁿ na nla'jomndyo' ñequio
 na neiⁿncoo' na ntyjii seii' ts'aⁿ. 'O c'om'yo' na nnteijndeiindyo' ntyjee'yo'
 nc'e na m'aⁿ'yo' na wi' n'om'yo' joona. ¹⁴ Ee ljeii na tqueⁿ Moisés ñequio

ñ'oomwaa matseicandaꝯñena': "C'oom! na wi' ts'om! tyje ts'a'ndyu' cha'xje' na jnda ntyji' nncu'." ¹⁵ Ee xe' cwitye'nguiendyo' che'ncjo'yo', cal'andyo' cwenta na nchii nla'tyui'yo' ts'iaa' naa' Ty'oots'om quii'ntaa'yo'.

Natia na matseiquee'na' ts'om ts'a'

¹⁶ Luaa matsjoo ndaa'yo': C'om'yo' nacje 'naa' Espíritu quia jo' tixola'canda'yo' chiuu quee' ts'om seii'yo'. ¹⁷ Ee ljo' na quee' ts'om seii' ts'a' m'aa'na' nacjoo' Espíritu, ndo' Espíritu wjaam'aa' nacjoo' na quee' ts'om seii' ts'a'. Ndo' we ndii' nmei' m'a' ndiaa'ndye. Nc'e na luaa' waa, tixocandaꝯ nla'yo' ljo' na l'ue n'om'yo'. ¹⁸ Saa quia cwiñe'quiandyo' na wjaa'moꝯ Espíritu ndaa'yo' chiuu waa na cal'a'yo', quia jo' cwindyaandyo' cantyja 'naa' ljeii na tque' Moisés.

¹⁹ Cwiwitquioo'ya ljo' na cwil'a nn'a' na teincoondye: m'a'na na cwe' luaa'ndyo ñequio nn'a', tilju' ljo' m'aa' n'omna, wi'ndyena ñequio nn'a', ²⁰ cwila't'maa'ndyena 'na' na jnda l'a nn'a', ndo' cwil'ana ts'iaa' calua', m'a'na na jndooona nc'iaana, xueena nn'a'. Cwii ñ'oom tit'ma'na', saa cwilawjeyayana, cwil'ana na cha'tso nn'a' tixcwe m'a', mandꝯ nquieena xcwe cwil'ana. Ñequii'che' na m'aa' n'omna cantyja 'naa' nquieena, ²¹ cwila'tꝯ' n'omna nc'iaana, cwila'cwjeena nn'a', cwicandyena, cwicwa'caxii'ndyena, ndo' niom nt'omche' na matseijomna' nmei' na cwil'ana. Matseijndo'a n'om'yo' cha'xje' jnda ñetsjoo ndaa'yo', nn'a' na cwila'jomndye naquii' natiamei', tixocala'jomndyena cantyja na matsꝯntjom Ty'oots'om.

Nmei' cwiwitquioo' mach'ee Espíritu Santo

²² Saa luaa waa ts'iaa' Espíritu: mach'ee' na m'aa'ya na wi' n'oo'ya nn'a', m'aa'ya na neii'ya, m'aa'ya na tjaa ñomtiuu c'oo'ya jo' nnom Ty'oots'om, m'aa'ya na nioom'che' n'oo'ya quia tixcwe ljo' cwil'a nn'a' ñ'e'ndyo, m'aa'ya na ya nn'a'ndyo ñequio nn'a', mach'ee' na cwiiteijndeiya nn'a', cwila'candaꝯndyo ñ'oom ntyuaaya, ²³ mach'ee' na cje cwil'aaya jo' ndaa' nn'a', ndo' na cwique'ndyo che'ncjooya xje' joo na l'ue ts'om seii'a na cal'aaya. Quia cwil'aaya nmei' juu ljeii na matsꝯntjomna' xocat'uiina' jaa. ²⁴ Joo nn'a' na cwiluiindyena cwentaa' Cristo, nnom ts'oom'naa' jnda ty'ioomna cha'tso na quee' ts'om seiina ñequio na tijo'ndyo na l'ue ts'omna'. ²⁵ Quia jo' cha'xje' na cwitandoo'a cantyja 'naa' Espíritu, mati matsona' na ñequiaaya na ca'moo' ndaaya chiuu waa na tsam'aa'tyaaya.

²⁶ Ticatsona' na nla's'andyo nla'scundyo na nla'aaya na nla'lioo'a nn'a', mei' na nnc'oo'ya na taa' n'oo'ya nt'omche' nc'iaaya.

6

Cateijndeiindyo ntyjaa na cwila'yu'

¹ O nn'a' na cwila'yu'yo', xe' m'aa' cwii nn'a'yo' na jnda tju'cje jna' juu, 'o na cwitsam'a'yo' cantyja 'naa' Espíritu, laxma'yo' na cateijndei'yo' jom na c'oomnaa'a' nacje 'naa' Cristo, saa cal'a'yo' naljo' ñequio na cwitue'ndyo'cje'yo'. Ndo' ticwiindyo' 'o cal'andyo' cwenta cantyja 'na'yo', tints'aana' na mati nncju'cje jna' 'o. ² Cwii ndo' cwiindyo' cateijndei'yo' nn'a'yo' na cwila'yu' mei'quia na cwitjoomna, ee na nla'yo' naljo' nla'candaꝯyo' ljeii na matsꝯntjomna'.

³ Ee xe' na m'aa' ts'om ts'a' na t'ma' cwiluiiñe' mei' ticatseixmaa' na ljo', manquiu'nn'a'ñe che'nque'. ⁴ Cwii cwiindyo' 'o que'ñe che'nquii' cwenta aa mach'ee cha'xje' na matsona', ee xe' matseicandaꝯñe quia jo' nndaꝯ

nnc'oom na neii^{nl} cantyja 'naa^{nl}, nchii ee macwji' cwentá na xcweti mach'ee, nchiiti cwiicheⁿ, ⁵ ee cwii cwiindyó chooya xuu 'naa^{ny}a.

⁶ Joo nn'aⁿ na cwindye ñ'oom' Ty'oóts'om na cwit'mooⁿ nn'aⁿ ndaana, matsona' ññequiana 'naⁿ na macaⁿna' na^{nl}ñeeⁿ.

⁷ Tiñe'quiandyo' na nnquiu'nn'aⁿna' 'o, tjaa 'ñeeⁿ juu na ndaa ntioñ'oom Ty'oóts'om, ee mei^{nl}jo'cheⁿ na nnom' ts'aⁿ, majo' jo' nncue'. ⁸ Ee ts'aⁿ na ññequiaañ'eⁿ cantyja na l'ue ts'om seii', majuu jo' nnts'aana' cha'cwijom cwiwe' ntjom, nntsei'ndaa'na jom ndo' nncuee^{nl}eⁿ. Saa xeⁿ mach'eeⁿ yuu na cjawee' ts'om Espíritu, ññequiaaⁿ na nnlo'ñom tsa^{nl}ñeeⁿ na ticantycwii na wando' añmaa^{nl}. ⁹ Jo' chii tilanchquee^{nl}ndyo na nl'aaya yuu naya ee xeⁿ ti'ndyaanc'uaa^{nl}ndyo, nncue'ntyjo xjeⁿ na nnto'ñoo^{ny}a na ticantycwii na cwitandoo'a. ¹⁰ Ndo' nc'e na ljo', cwii cwii ndii' na mañequiaana' na nndaag nntei'jndeiya nn'aⁿ, cal'aaya na ljo', majndeiticheⁿ joo nn'aⁿ na cwila'yuy'a n'om.

Ñ'oom na cwimacandá na ma'moⁿ tsomwaa

¹¹ Que^{ny}yo' cwentá na t'maⁿ ljeii matsa'a. ¹² Joo na^{nl}ñeeⁿ na cwila'jndana na quiandyo' na caluii 'naaⁿ ntjaa^{ny}yo' cwil'ana na luaa' ee l'ue n'omna na ljoyaandye nn'aⁿ judíos ñ'e^{ny}ndyena saa xeⁿ nla'jomndyena cantyja 'naa^{nl} ts'oom'naaⁿ na tue' Cristo, nntyjo na^{nl}ñeeⁿ joona. ¹³ Ee meiiⁿ joo nn'aⁿ na cwila'jndana na caluii 'naaⁿ seii'yo' ticalacandana chiuu t'maⁿ ljeii'ñeeⁿ. Saa cwijoo' n'omna na quiandyo' na caluii naljo' cha nndaag nla's'andyé na jnda tantjomna 'o. ¹⁴ Saa cantyja 'na^{ny}a, tijoom cwji's'andyó. Mandá macwjii's'aya cantyja 'naa^{nl} juu na tue' nquii Ta Jesucristo nacjoo' ts'oom'naaⁿ, ee cantyja 'naa^{nl} ts'oom'naaⁿ, juu na matseixmaⁿ ts'oomnancue, maqueⁿna' ts'oo cantyja 'na^{ny}a ndo' mati cwiluiindyó ts'oo cantyja 'naa^{nl} juuna'. ¹⁵ Ee quia na macwjaa'ñena' ts'aⁿ cantyja 'naa^{nl} Cristo Jesús, ticajnda meiiⁿ na aa jnda tuii 'naaⁿ seii^{nl}eⁿ oo aa tjaa'naⁿ. Juu na tuiiñexco ts'aⁿ, juu jo' cajnda. ¹⁶ Cha'tsondye nn'aⁿ na cwilajomndyena ñ'oomwaa', quiaa Ty'oóts'om na mei^{nl}cwii ñomtiuú tic'omna jo nnoom ñequio juu na m'aaⁿ na candya' ts'oom joona.

¹⁷ Na xuee je' na wjaa wjaatina', mei^{nl}cwii ts'aⁿ tintseintjaa^{nl} ja cantyja 'naa^{nl} ñ'oommei^{nl}. Ee cantsaaⁿ na choya cwit'mooⁿna' na cwiluiindyó ts'aⁿ na mandí'ntjomtyeⁿ nnom Ta Jesús.

¹⁸ 'O nn'a^{ny}a na cwila'yuy'yo' ñequio Jesucristo na cwiluiiñeⁿ na matsá'ntjoom jaa, macaⁿa na catio'naaⁿñeⁿ cha'tsondyo' 'o. Amén.

Carta na seicwanom Pablo na m'aⁿ nn'aⁿ tsjoom Éfeso

¹ Ja Pablo, ee na l'ue ts'om Ty'oots'om, cwiluiindyó apóstol, ñ'oomwaa' ma'moⁿna' ts'aⁿ na majñom Cristo Jesús ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ. Matseicwanon^{ya} cartawaa na m'aⁿyo' tsjoom Éfeso na la'xmaⁿyo' cwentaa' Ty'oots'om ndo' na cwila'yuyoy' ñ'eⁿ Cristo Jesús. ² Nquii Tsotyaa^{ya} Ty'oots'om na cwila't'maaⁿndyó ñequio Jesucristo na cwiluiiñê na matsaⁿntjoom jaa, quiana na nntoⁿñoom'yo' juu naya na laxmaⁿna ñequio juu na tjañomtiu^coom ts'aⁿ jo nda^{na}.

Matio'naaⁿñe Cristo jaa

³ Cwila't'maaⁿndyó nquii Ty'oots'om na cwiluiiñê tsoty^e Jesucristo na matseixmaaⁿ na matsaⁿntjoom jaa. Nc'e na matseitjoom'na' jaa ñequio Cristo, jo' xjeⁿ cañoom'lueecheⁿ nc'e Espíritu Santo matio'naaⁿñê jaa ñequio cwii cwii nnom na matseixmaaⁿ na m'aaⁿ cañoom'luee. ⁴ Cwitjoocheⁿ na tqueⁿ Ty'oots'om tsjoomnancue, jndaⁿ tjeiiñê jaa na nntseitjoom'na' jaa ñequio Cristo. Luaa' s'aaⁿ cha nlqueⁿna' jaa na lju'ndyó jo nnoom, ndo' na tjaa jnaⁿ cwicolaxmaaⁿya jo nnoom. ⁵ Ee na wi' ts'oom jaa jo' chii xjeⁿ na jndyeecheⁿ tjeiiñê jaa na nluindyó ntseinaaⁿ nc'e Jesucristo, ee luaa' tqueeⁿ ee na ljo' l'ue ts'oom na nluui. ⁶ Tuui na ljo' cha' cantyja 'naaⁿ jo' nntseit'maaⁿñena' juu naya na matseixmaaⁿ, na cwe' yu tquiaaⁿ na la'xmaaⁿya nc'e nquii Jnaaⁿ na jeeⁿ candya' ts'oom. ⁷ Cantyja 'naaⁿ juu na jeeⁿ wi' ts'oom jaa, jo' na macwji'n'maaⁿñê jaa ee na tue' Jnaaⁿ, na matseit'maⁿ ts'oom jnaaⁿya. ⁸ Canda^{ya} ma'moⁿ Ty'oots'om na wi' ts'oom jaa na matseijnooⁿoⁿ n'ooⁿya ndo' mañequiaaⁿ na cwila'ñoⁿa. ⁹ Ndo' jndaⁿ t'mo^onda^{ya} juu na l'ue ts'oom na wanty'iuu' tyom'aaⁿna', majuu cantyjati na jnaⁿ cha'tso na seijndaa'ñê na nncjaacanda^{na}'na'. ¹⁰ Juu ñ'oom wanty'iuu'ñeeⁿ ma'moⁿna' na quia nncueⁿntyj^o xjeⁿ nntseicanda^{na}'ñeñ'eⁿna', matseijndaa'ñê na cha'tso na m'aⁿ cañoom'luee ñequio nnom tsjoomnancue nc'om joo jo' nacje 'naaⁿ Cristo.

¹¹ Nc'e na jndaⁿ seitjoom'na' jaa ñ'eⁿ Cristo, teiyo tjeiiñe Ty'oots'om jaa cha na nc'oomnâ' jaa na nndaaya cha'na na nndaⁿ' jom, ndo' na nncuaa na ljo' matseiljo'yuna' ñequio na jndaⁿ seijndaa'ñê na nnts'aaⁿ ndo' cwiluiina' cha'xjeⁿ na cjaawee' ts'oom. ¹² Luaa' waa na mach'eeⁿ cha já nn'aⁿ judíos na ñentyjaa'jndyee n'ooⁿya Cristo, catseit'maaⁿñena' Ty'oots'om cantyja 'naaⁿyâ. ¹³ Ndo' mati 'o nn'aⁿ na nchii judíos quia na jndye'yo' ñ'oom na mayuu' cantyja 'naaⁿ Cristo, majuu ñ'oomxco naya na macwji'n'maaⁿñena' 'o, jla'yuyoy' ñ'eⁿñê, jo' na jño^ooⁿ sayo 'o ñequio Espíritu Santo na tsoom na nntoⁿñoom'yo'. ¹⁴ Manquii Espíritu Santo na tjameiⁿntyjee' nnom ñ'oom na cwiljoty^e na maxjeⁿ nntoⁿñooⁿya ljo' na ñnequiaa Ty'oots'om nda^{ya} quia na jndaⁿ seicandyaⁿñeñ'eeⁿ nn'aⁿ na nla'xmaⁿ cwentaaⁿaⁿ, cha na catseit'maaⁿñena' jom na jeeⁿ t'maⁿ cwiluiiñê.

Quiaa Ty'oots'om na jnd^o n'om nn'aⁿ na cwila'yuy'

¹⁵ Cantyja 'naaⁿ nmeiⁿ mati ja quia na mandiiya na cwila'yuy'ya n'om'yo' ñequio Ta Jesús ndo' na m'aⁿyo' na wi' n'om'yo' cha'tso nn'aⁿ na lju' n'om, ¹⁶ tyoocjomeiⁿntyjaa'a na mañequiaa na quianl'uaaⁿaⁿ cantyja 'naⁿyo' quia na matseinaⁿya nnoom. ¹⁷ Ty'oots'om caxuee cwiluiiñê, nqueⁿ na cwiluiiñê Tsoty^e Jesucristo na matsaⁿntjoom jaa, macaⁿa nnoom na cantyja

'naaⁿ Espíritu quiaaⁿ na nla'nòⁿ'yo' ñ'oom na ma'mqooⁿ ndaaya ndo' yati ntsatal'jnaⁿ'yo' jom. ¹⁸ Mati catseicanaaⁿñê naquii' nqueⁿ'yo' cha na nndaⁿ nla'nòⁿ'yo' ljo' tseixmaⁿ ñ'oom na cwicantyyaa' n'om'yo' na cantyya 'naaⁿ juuna' maqueeⁿñê 'o, ndo' juu na mañequiaaⁿ na cwicandaa nn'aⁿ na laxmaⁿ cwentaaⁿ'a, jeeⁿ cajndana' ndo' jeeⁿ t'maⁿ tseixmaⁿ'na', ¹⁹ ndo' mati quiaaⁿ na caliuuya na jeeⁿ'cheⁿ ndya' t'maⁿ waa na jneiⁿ. Ñequio juu najndeiⁿ na matseixmaaⁿ nndaⁿ nnteijneiⁿ jaa nn'aⁿ na cwila'yuu'a ñ'eⁿñê. Ndo' cantyya 'naaⁿ juu najneiⁿ luua', ²⁰ s'aaⁿ na tando'xco Cristo na tue', ndo' s'aaⁿ na tjacjoo ntyjaa' ts'ooⁿ ntyjaya la'ñeⁿ cañoom'luee, ²¹ tqueeⁿ juu na t'maⁿti cwiluiiñe nchiiti cha'tso na cwiluiitquiendye ndo' mati jo ndaaⁿ cha'tso na cwitsaⁿntjom na m'aⁿ cañoom'luee ñequio cha'tso na waa najnda. Juu cwiluiit'maⁿñeti jo ndaaⁿ cha'tso na m'aⁿ je' ndo' mati 'io cha. ²² Mati s'aaⁿ na cha'tso nnom c'om nacje 'naaⁿ juu ndo' s'aaⁿ na juu cwiluiiñe xqueⁿ ñ'oom jo nnom tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji Ty'oqots'om cwentaaⁿ'a, ²³ ee tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji Ty'oqots'om cwentaaⁿ'a cwiluiiñena' seii' Cristo ndo' matseicandaaⁿñeñ'eⁿ'na' jom nc'e juu tmaaⁿñeeⁿ ndo' cha'tso na niom, candaⁿ'laxmaⁿ'na' nc'e Cristo.

2

Cwilui'n'maa'ndyo nc'e na jeeⁿ wi' ts'om Ty'oqots'om jaa

¹ Mañejuu xjeⁿ na tquiaa Ty'oqots'om na ta'ndo' xco Cristo tquiaaⁿ na 'o tando'yo' meiiⁿ na juo nnoom tyola'xmaⁿ'yo' l'oo nc'e natia ñequio jnaⁿ na ñeja'l'xmaⁿ'yo', ² mati 'o ñet'om'yo' naquii' natiameiⁿ, ñesantyyo'yo' ndo' ñel'a'yo' ljo' na cwil'a nn'aⁿ tsjoomnancuewaa, cha'xjeⁿ na l'ue ts'om juu espíritu na waa najndeiⁿ na m'aaⁿ naquii' jndye na maleichuu xjeⁿ 'naaⁿ'na' nn'aⁿ na tiñe'cal'a chiuu na l'ue ts'om Ty'oqots'om. ³ Mati tiempo na jnda teinom ñeja'l'jomndyo naquii' cha'tso natiameiⁿ, ñel'aaya ljo' na queeⁿ n'om seii'a ndo' ñeja'l'candaⁿ'ndyo ñ'omtiuu 'naaⁿ'ya. Ndo' na ljo' ñel'aaya, juu na matseiwi'iityeⁿ Ty'oqots'om nn'aⁿ laxmaaⁿ'ya na cat'uiina' jaa cha'xjeⁿ na nnt'uiina' nt'omcheⁿ. ⁴ Saⁿ jeeⁿ'cheⁿ ndya' wi' ts'om Ty'oqots'om jaa. T'maⁿ waa na candya' ts'oom ñ'eⁿ'ndyo, ⁵ ee xjeⁿ na ñet'ooⁿ'ya na l'oo nc'e jnaaⁿ'ya, xjeⁿ'ñeeⁿ tquiaaⁿ na tandoo'xcooⁿya quia na tquiaaⁿ na tando'xco Cristo. Ndo' na ljo', nc'e naya na matseixmaaⁿ, jo' na cwiluii'n'maa'ndyo'. ⁶ Ndo' na tyolaxmaaⁿ'ya l'oo tquiaaⁿ na tandoo'xcooⁿya ñequio Cristo Jesús, ndo' s'aaⁿ na cwimeiⁿ'ndyuaandyo ñ'eⁿ'ñe cañoom'luee. ⁷ Luua' s'aaⁿ cha xuee na cwiwjaana' m'mqoⁿ'na' na juu na m'aaⁿ na jnda ntyjeeⁿ jaa, jeeⁿ cajnda tseixmaⁿ'na' ñequio juu naya na matseixmaaⁿ nc'e Cristo Jesús. ⁸ Nc'e naya 'naaⁿ Ty'oqots'om na cwe' yu, jo' chii cwicaluii'n'maa'ndyo' ee na cwila'yuya' n'om'yo' ñ'eⁿñê. Meiⁿ nchii laxmaⁿ'yo' na ljo' nc'e cwii na jnda l'a' ncjo'yo', laxmaⁿ'yo' naljo' nc'e mach'eeⁿ na cwicanda'yo' juuna'. ⁹ Nchii cwe' waa na jnda s'aa ts'aⁿ jo' na cwiluii'n'maa'ñê, cha nntseicu'na' na nntseis'añe cheⁿ'nqueⁿ. ¹⁰ Ee cwiluii'ndyo ts'iaaⁿ na mach'ee Ty'oqots'om. Jnda tqueeⁿ'xcoom jaa cantyya 'naaⁿ Cristo Jesús cha na cal'aaya cha'tso nnom na maty'iomyana' na ndyu'ñeeⁿ'cheⁿ seijndaa'ñê na cal'aaya.

Cwiljyaandyo ñ'eⁿ Ty'oqots'om nc'e na tue' Cristo

¹¹ Jo' chii cjañjoom' n'om'yo' chiuu ñeja'l'xmaⁿ'yo' cwitjoocheⁿ na cwila'yuya'yo'. 'O nchii tsjaaⁿ judío 'o ndo' nc'e naljo' joona na cwil'ana 'naaⁿ ntjaaⁿ yo'ndaa ndana na naⁿ'nom, cwiluena na 'o tila'xmaⁿ'yo' cwentaa' Ty'oqots'om nc'e na tiquil'a'yo' naljo'. ¹² Tiempo'ñeeⁿ nchii cantyya 'naaⁿ Cristo ñet'om'yo', ñet'om'ndyo'yo' cantyya 'naaⁿ nn'aⁿ Israel, ee watoⁿ'

tyom'aⁿyo' cantyja 'naa^m ñ'oomtyeⁿ na seijndaa'ñe Ty'o^oots'om ñequiondye joona, ndo' mati ñ'oom na tsoom nda^ana na nnts'aaⁿ. Xje^mñeeⁿcheⁿ meiⁿ ticantyyaa' n'om'yo' jom, meiⁿ na nnc'om'yo' cantyja 'naa^maⁿ. ¹³ Saaⁿ je' je' tjoom' m'aⁿyo' ñ'eⁿ Cristo Jesús. Jo' chii 'o na ñet'om'ndyo'yo' ñ'eⁿ Ty'o^oots'om jndaⁿ seicandyoo'ñena' 'o cantyja 'naa^maⁿ nc'e na tquiaañe Cristo na tuee^meⁿ cwenta'yo'. ¹⁴ Ee Cristo cwiluiiñe na cwiljoya n'o^o ñaⁿ ja nn'aⁿ judíos ñequio 'o na nchii jo' cwiluiindyoy'. Jom s'aaⁿ na ñecwii tmaaⁿ laxmaaⁿya na ñet'o^ony^a na we tmaaⁿ jaa, ee seityuee^meⁿ juu na ñet'o^o na wjeendyo ntyja^a cwii na cha'cwijom tatiom na ñetoⁿ'na' jaa. ¹⁵ Ñ'oom na tqueⁿ Moisés jndye nnom tyoqueⁿ'na' xjeⁿ nn'aⁿ. Saaⁿ cantyja na tue' Cristo seintycwiiⁿ najndeiⁿ na tyotseixmaⁿ ñ'oom'ñeeⁿ. S'aaⁿ na ntycwii jo' cha we ntmaaⁿndyoⁿ nncwil'uee'ñe na nnts'aaⁿ cwii tmaaⁿ xco na tjoom' m'aaⁿya cantyja 'naa^maⁿ. Laa'ti' waa na seintycweeⁿ na ticuee' n'om nn'aⁿ cwii cwii tmaaⁿ nc'iaana. ¹⁶ Nc'e na tue' Cristo nacjoo' ts'oom'naaⁿ jo' na seintycwiiñ'eeⁿ na m'aⁿntiaa'ndye we ntmaaⁿ nn'aⁿ, s'aaⁿ na ñecwii tmaaⁿ jjoona, ljoyaandyena ñ'eⁿ Ty'o^oots'om.

¹⁷ Jndyo Cristo na jndyonquiaaⁿ ñ'oom xco na mach'eena' na cwintycwii tia' quii'ntaaⁿ 'o nn'aⁿ na tquia ñet'om'yo' cantyja 'naa^m Ty'o^oots'om, ndo' mati quii'ntaaⁿ jaⁿ nn'aⁿ judíos na candyoo'ti ñet'o^ony^a cantyja 'naa^maⁿ. ¹⁸ Nc'e cantyja 'naa^m Cristo jo' na meiⁿ we ntmaaⁿ jaa, wanaaⁿ na nntsaquia^a na m'aaⁿ Ty'o^oots'om, cwiluii na ljo' nc'e Espíritu Santo. ¹⁹ Jo' chii 'o nn'aⁿ gentiles tacola'xmaⁿyo' nn'aⁿ na cwe' cwiquieya cwii tyuaa na nchii jo' tuiindyoy'. Xeⁿ nchii je' je' mañecwii xjeⁿ cwiluiindyoy' ñequio tmaaⁿ na cwiluiiñe cwentaa' Ty'o^oots'om, cwiluiindyoy' nn'aⁿ na ñecwii w'aa 'o, ndo' ñequii ñeeⁿ nseinda 'o. ²⁰ 'O cwiluiindyoy' cha'cwijom w'aa na jnaⁿ'na' nacjoo' ts'iaⁿ'tsjo', na tacatyeeⁿ nacjoo' ñ'oom na tyoñequia apóstoles ñequio profetas. Manquiiⁿ Jesucristo cwiluiiñe tsjo' nqui w'aa'ñeeⁿ. ²¹ Cristo cwiluiiñe tsiaⁿ'tsjo'ñeeⁿ. Nacjoo' juuna' cha'waa w'aa'ñeeⁿ cwijom wjaacanda^a'na' hasta na ncue'ntyjo na nluiiñena' cwii wats'om na lju' cwentaa' Ta Ty'o^oots'om. ²² Jo' chii cha'tsondyoy' 'o na seitjoom'na' ñ'eⁿ Cristo matseitjomna' 'o ñ'eⁿ nc'iaa'yo' na cwiluiindyoy' cwii w'aa yuu na nnc'oomñe Ty'o^oots'om nc'e Espíritu Santo.

3

To'ñom Pablo ts'iaa' na nnts'aaⁿ

¹ Jnaaⁿ ñ'oommeiⁿ, jo' na ja Pablo m'aaⁿya praso cantyja 'naa^m Cristo Jesús cha cateijndeina' 'o nn'aⁿ gentiles, ² Nc'e na jeeⁿ yañe Ty'o^oots'om, matsona' na manquiu'yo' na tquiaaⁿ ts'iaaⁿ waa na cats'aaya juuna' naquii'ntaaⁿ'yo' cha na cateijndeina' 'o. ³ Ee t'mooⁿ nooⁿya ñ'oom na jeeⁿ wanty'iuu' ñetuaa chiuu jndaⁿ seijndaa'ñe, ndo' tquiaaⁿ na catsei'noⁿ'a juuna'. Chjoowi' ñ'oom'ñeeⁿ jndaⁿ seiljeiya na matseicwanoⁿ'ya na m'aⁿyo'. ⁴ Quia nla'naⁿ'yo' juuna' quia jo' nla'noⁿ'yo' na matsei'noⁿ'a ñ'oom na wanty'iuu' ñetuaa cantyja 'naa^m Cristo. ⁵ Juu na jeeⁿ wanty'iuu' ñetuaa tñquiaa Ty'o^oots'om na nliu nn'aⁿ na ñet'om teiyo juuna', cha'xjeⁿ je' ñequio Espíritu Santo jndaⁿ t'mooⁿ ndaaⁿ apóstoles na lju' n'om ñequio profetas. ⁶ Luaa waa ñ'oom na wanty'iuu' ñetuaana: Nn'aⁿ na nchii judíos joona, juu na nnts'aaⁿ Ty'o^oots'om na nddaa nn'aⁿ judíos, mati nnto'ñoomna. Matseitjoom'na' joona ñequio sei' Cristo, mati mañ'oomna' joona naquii' ñ'oom na tso Ty'o^oots'om na nnts'aaⁿ cantyja 'naa^m Cristo Jesús.

7 Macantyja 'naaⁿ ñ'oomwaa' jo' na s'aa Ty'oots'om na jndaya na mañequiaya juuna' ndaaⁿ nn'aⁿ, ndo' tquiaaⁿ najndei na matseixmaaⁿ na ñ'eⁿ mats'aaya tsiaaⁿ waa'. 8 Quii'ntaaⁿ cha'tsondye nn'aⁿ cwentaa' Ty'oots'om na tit'maⁿ cwiliuindyey, cantyja 'naⁿya, ja tit'maⁿndyotyá, nchiiti joona. Saa meiiⁿ na ljo', nogoⁿ ja tquiaaⁿ ts'iaaⁿ na catseicandiiya nn'aⁿ na nchii judíos na cha'tso na matseixmaⁿ Cristo jeeⁿ cajndana' meiⁿ xocandaaⁿ nntsei'noⁿ ts'aⁿ. 9 Ndo' ty'ioom ts'iaaⁿ ja na cats'aaya na c'ooliu nn'aⁿ chiuu nncwji'n'maaⁿñé 'o nn'aⁿ na nchii tuiindyoy judíos. Quia na jnaⁿjndyeecheⁿna' na s'aa Ty'oots'om cha'tsoti na maniom seijndaaⁿñé na luaaⁿ nncuaa, saa hasta quia je'cheⁿ matseicanooⁿ na ljo', 10 cha cantyja 'naaⁿ juu tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿ cha'tsondye na cwiliuindyey na m'aⁿ cañoom'luee ñequio cha'tso na cwitsaⁿntjom jo' jo', caliu na jndye nnom na jndo' ts'om Ty'oots'om. 11 Ty'oots'om s'aaⁿ cha'tso nmeiⁿ cha'xjeⁿ nqueⁿ jndaⁿ seijndaaⁿñé na ticantycwii na l'ue ts'oom na nncuaa, ndo' seicandaⁿñena' naljo' ee Taya Jesucristo. 12 Ndo' nc'e na cwila'yuyá n'ooⁿ ñ'eⁿ Jesucristo ndo' cwicantyyaa' n'ooⁿya jom, jo' na matseicanaaⁿñena' na cwila'candyooⁿndyo na m'aaⁿ Ty'oots'om. 13 Jo' chii macaⁿa ndaaⁿ'yo' na tintsei'ndaaⁿ'na' nquiu'yo' nawi' na matjoⁿya cantyja 'naⁿ'yo' ee na ljo', matseit'maaⁿñena'ⁿo.

Cristo candyá ts'oom jaa

14 Macwe' jo' na maco'a xtyaya jo nnom Tsotyey Taya Jesucristo, 15 na cantyja 'naaⁿ jom cha'tso yo na m'aⁿ cañoom'luee ñequio yo na m'aⁿ tsjoomnancue, cwilcwii'na xueⁿ na cwiliuñé Tsotyena. 16 Nquii Tsotyaya waa na jeeⁿ cajnda na tjaa ljo' cwii macaⁿ'na' na matseixmaaⁿ. Macaⁿ'na na cantyja 'naaⁿ joona', naquii' n'om'yo' ñequiaaⁿ na nnaⁿndyo' ndo' nla'xmaⁿ'yo' najndei na cwiliuñé nc'e Espíritu, 17 cha nndaⁿ nnc'oomñe Cristo naquii' n'om'yo' nc'e na cwila'yuyá n'om'yo' ñ'eⁿñé cha caljotyey na m'aⁿ'yo' naquii' na m'aaⁿ Ty'oots'om na wi' ts'om 'o, cha'xjeⁿ njoom ty'e nch'ioo' ts'oom. 18 Mati macaⁿ'na nnom Ty'oots'om na cala'noⁿ'ya'yo' ñequio cha'tsondye nn'aⁿ na cwila'yuyá cwanti na t'maⁿ na m'aaⁿ Cristo na wi' ts'oom nn'aⁿ, ndo' na tco, ndo' na njoom, ndo' na ndye. 19 Juu na m'aaⁿ Cristo na wi' ts'oom 'o luaa, macaⁿ'na na cala'noⁿ'yo' na waljoo'cheⁿ na t'maⁿ'na', ndo' na luaa nla'noⁿ'yo' jo' na nnc'om'yo' na chawaañ'eⁿ naquii' n'om'yo' m'aaⁿñe Ty'oots'om.

20 Catseit'maaⁿñena' Ty'oots'om na jom jndyeti nndaⁿ nnts'aaⁿ nchii cwe' cha'xjeⁿ cwitaaⁿ jaa meiⁿ nchii cwe' cha na cwila'tiuutyaya ndo' na mateijneiⁿ jaa nc'e najndei na matseixmaaⁿ m'aaⁿ'na' naquii' n'ooⁿ'ya. 21 Jom catseit'maaⁿñena' naquii' tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿ'na' nc'e Cristo Jesús cha'tso ndyu ndo' cha'waati xuee na cwii wjaatina'. Amén.

4

Tjoom' m'aⁿ'yo' nc'e Espíritu Santo

1 Ja m'aaⁿya w'aancjo jnaaⁿ na cwiliuindyoy ts'aⁿ na m'aaⁿñe cantyja 'naaⁿ Jesucristo, mats'aaya ty'oo ndaaⁿ'yo' na c'om'yo' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ cha'xjeⁿ na macaⁿ'na' na c'om' nn'aⁿ na maqueeⁿñe Ty'oots'om cwentaaⁿ'na' ee mancjo'yo' jo'. 2 C'om'yo' na nioom' n'om'yo' ndo' yann'aⁿndyo', c'om'yo' na t'maⁿ n'om'yo', canaⁿndyo' ñ'eⁿ nc'iaa'yo' ñequio na wi' n'om'ntyjee'yo'. 3 Ñequio na mateijndei Espíritu Santo 'o, calajnda'yo' na ñecwii n'om'yo' ñequio nn'aⁿ na cwila'yuyá nc'e na matseijjoom'na' 'o na ya m'aⁿ'yo' ñequiindyey joona. 4 'O nc'e Cristo ñecwii sei' cwiliuindyoy ndo' ñecwii Espíritu Santo na m'aaⁿñe naquii' n'om'yo', cha'xjeⁿ jndaⁿ tqueeⁿñe Ty'oots'om 'o na ñecwii

waa na cwicantyjaa' n'om'yo',⁵ m'aaⁿ ñecwiiñe Jesucristo na cwiluiiñê na matsa'ntjoom, ndo' ñecwii na cwila'yu'ya n'oo'ya ñ'e'ñê, ndo' ñe'cwii na cwileits'oomndye nn'aⁿ cantyja 'naa'ⁿa,⁶ ndo' m'aaⁿ ñecwii Ty'oots'om na nqueⁿ cwiluiiñe Tsotyaa'ya na cha'tsondyo, jom cha'tso matsa'ntjoom ndo' mach'eeⁿ ts'iaaⁿ 'naa'ⁿaⁿ naquii' n'oo'ya ndo' m'aaⁿñê jo' jo'.

⁷ Cwii cwiindyö cantyjati na jnda jndaa' nnom Cristo na 'naa'ⁿ ts'iaaⁿ na matseixmaⁿ, cantyjati jo' naya na maco'ñom. ⁸ Nc'e na luua' jo' matso ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii:

Quia na tjawaaⁿ cañoom'luee jnda na tando'xcoom na tueeⁿeⁿ,
tjachom cha'tso joo na ñet'om nacjoom'm,
ndo' ndaaⁿ nn'aⁿ tquiaaⁿ cwii cwii nnom na 'naa'ⁿa.

⁹ ¿Ljo' ñe'ca'mo'na' na matsona' na tjawaaⁿ? Matsona' naljo' ee najndyee jndyocueeⁿ nnom tsjoomnancuewaañe. ¹⁰ Jom na jndyocueeⁿ majuutyeeⁿ tjawannaaⁿaⁿ cañoom'luee cha na cha'tsoti na niom, candaa' ma'mo'na' na m'aaⁿñê. ¹¹ Ndo' manquityeeⁿ tquiaaⁿ na nt'om nn'aⁿ cwiluiindyé apóstoles. Nt'om cwiluiindyé nn'aⁿ na cwi't'mooⁿ ñ'oom cantyja 'naa'ⁿaⁿ cha cala'yu' nn'aⁿ. Nt'om cwiluiindyé na cwiñe'quia ñ'oom xco na ya cantyja na nlu'i'n'maaⁿñe ts'aⁿ, ndo' nt'om cwiluiindyé na cwi'te'i'x'ee ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ ndo' nt'omcheⁿ cwito'ñoom na 'naa'ⁿ na cwi't'mooⁿ ndaaⁿ nc'iaa. ¹² Luua' s'aa Cristo, jo' na ya tei'naaⁿ nn'aⁿ na cwila'xmaⁿ cwentaaⁿaⁿ na nl'ana ts'iaaⁿ na macaⁿna' cha na nncjaawi-jndyeendye nn'aⁿ na nnc'om cantyja 'naa'ⁿaⁿ, ¹³ hasta xjeⁿ na nncue'ntyjo na cha'tsondyo tjoom' nnc'oo'ya na cwila'yu'ya n'oo'ya ñ'e'ñê ndo' na candaa'ya na cwita'jnaaⁿaⁿ nquii jnda Ty'oots'om. Ndo' na ljo' n'laxmaa'ya nn'aⁿ na jnda tquiee n'om na candaa' nntseijomna' jaa cantyja 'naa'ⁿ Cristo. ¹⁴ Quia jo' taxocatseijomnda'na' jaa cha'na yocanch'u na tijo yo cwila'chuii' chiuu waa na m'aaⁿ n'om. Meiⁿ taxonquiandyö na nleichuuna' jaa cantyja 'naa'ⁿ ñ'oom xco na cwe' cantu na cwiñe'quia nn'aⁿ na jeeⁿ jndo' n'om na joo ñ'oom'ñeeⁿ cwi'oochoondyena' nn'aⁿ nato na tixcwe. ¹⁵ Quia jo' nc'e na wi' n'oo'ya nn'aⁿ, calanaa'ya ñ'oom na mayuu', matsona' na catsanajndaaya cantyja 'naa'ⁿ cha'tso nnom chiuu waa na m'aa'ya nc'e na matseitjoom'na' jaa ñ'eⁿ Cristo na cwiluiiñê xqueⁿ tmaaⁿ jaa na laxmaa'ya seiiⁿeⁿ. ¹⁶ Ndo' cantyja 'naa'ⁿ Cristo, jaa na cwiluiindyö seiiⁿeⁿ, matseijomna' cha'na tjacañjoom'ñe seii' ts'aⁿ, ndo' juu jo' quia ya t'uii'na' ñequio cwii cwii nnom na tjacañjoom'ñe ts'aⁿ, quia jo' tjoom' m'aaⁿna', ndo' nc'e jo' ya wjanajndei juuna'. Ndo' jaa na cwiluiindyö seiiⁿeⁿ, nntsawijndaaya na wi' n'oo'ya nn'aⁿ.

Cwiluiindyöxcoo na cwila'yuu'a ñ'eⁿ Cristo

¹⁷ Jo' chii nc'e nquii Ta Jesús matsa'ntjoom jaa, luua ñ'oom na matsjoo ndaa'yo'. Tsacwi'ntyje'yo' na matseijomna' 'o cha'na nn'aⁿ na tyootioondye l'o Ty'oots'om. Ee joona m'aⁿna ñomtiuu 'naa'ⁿna na cwe' ts'iaaⁿndyo joona'. ¹⁸ Ee juu na cwila'noⁿna matseijomna' cha'cwijom na jaañe. Ee juu na wando' Ty'oots'om ticuaana' ñ'e'ndyena ee ticala'noⁿna cantyja 'naa'ⁿaⁿ nc'e na quie' n'omna. ¹⁹ Jnda s'aana' na tajnaa'tona natia na cwil'ana, cwiñequiandyena nnom ljo' na queeⁿ ts'om seiina cha ñequio na neiiⁿna ndaaⁿ nl'añ'eⁿna cha'tso nnom ljo' na ticaty'iomyana'. ²⁰ Saa 'o nchii luua' waa ñ'oom na tyot'mooⁿ nn'aⁿ cantyja 'naa'ⁿ Cristo ndaa'yo', ²¹ xeⁿ na mayuu' jndye'ya'yo' ñ'oom'm ndo' jla'noⁿyo' na ñ'oom na mayu'cheⁿ juuna', ²² quia jo' cantyja 'naa'ⁿ chiuu waa na ñet'om'jndyee'yo', catje'ndyo' cantyja 'naa'ⁿ natia na ñeseiqueeⁿ ts'om seii'yo' ee juu jo' tseixmaⁿna' cwii na jnda tei'ndaa'ñ'eⁿ na joo natia'ñeeⁿ cwinquiu'nn'aⁿna' ts'aⁿ. ²³ Macaⁿna' na

cala'xco'yo' cantyja 'naa'ni' espíritu 'na'nyo' ñequio na m'aa'ni' n'om'yo', ²⁴ ndo' na c'omxcondyo' cha'cwijom ts'a'ni na macwee liaa xco na juu jo' cwiluiñena' cantyja na l'ue ts'om Ty'oots'om na cwiwitquioo' jo' quia na mach'ee ts'a'ni na maty'iomyana' ndo' lju' wjaam'aa'ni.

²⁵ Jo' chii tacalanei'yo' cantu, cwii ndo' cwiindyo' catseinei' ñ'oom na mayuu' ñ'e'ni nc'iaa' ee cha'tsondyo cwiluiindyo cwii cwii nnom ljo' na tjacañjoom'ñe seii' Cristo.

²⁶ Quia matsei'w'ii' x'ia', tintseitjoo'ndyu'ti' nnoom na jndaa'jom nntseicamaa'ndyu' na tincja'cwaa'ny'a' jom. ²⁷ Tiñenquia'yo' mei'cwii nnom na tsa'ndii nndaq nnts'aa'ni xje'ni'o.

²⁸ Ñee'ni'o na ñex'uee, je' cats'aayaa'ni ts'iaa'ni na yati cha nnc'uaa ljo' na ndaaj nnteiñei'ni' nt'omche'ni na matseitjoo'na' jooa.

²⁹ Mei'cwii ñ'oomntjei'ni' talanei'yo', macanda calanei'yo' ñ'oom naya na nnteiñdeii'na' ts'a'ni na nncjaawjñdeii'tyee'ni, ndo' nn'a'ni na nndye ñ'oom'ñee'ni nntio'naa'ñena' jooa. ³⁰ Ndo' til'a'yo' cwii nnom na nntseichjoo'na' ts'om Espíritu Santo na cwiluiñe Ty'oots'om, nquii na ñequio juu ty'ioom sayo'ni'o, cha jndaa' ñee'ni'o xuee quia na nlnui'n'maa'ndyeñ'e'ni' nn'a'ni.

³¹ Ca'ndye'yo' cha'tso nnom na cwil'a'ni na matsei'ndaa'na' n'om'yo', cha'na nntseiw'ii' ts'a'ni x'iaa'ni'a', nntseiloo'ñe ts'a'ni ñ'e'ni' x'iaa'ni'a', c'uaa c'uaati' ñom na matseime'i'ñe'ni' nnom x'iaa'ni'a', maju' ts'a'ni ñ'oom wi' nacjoo' x'iaa'ni'a', ñequio chatso nnom ljo' na tis'a'. ³² Cal'a'yo' na ya nn'a'ndyo' ñ'e'ni' nc'iaa'yo', c'oom na wi' n'om'yo' jooa, cala't'ma'ni' n'om'yo' nc'iaa'yo' cha'xje'ni' mati matseit'ma'ni' ts'om Ty'oots'om'ni'o nc'e' Cristo.

5

Luua maca'na' na c'om ntseinda Ty'oots'om

¹ Nc'e na cwiluiindyo' ntseinda Ty'oots'om na m'aa'ni na jee'ni' candya' ts'oom'ni'o, jo' na maca'ni' na calui'ndyo' cha'xje'ni' nque'ni. ² C'om'yo' na jnda nquiu'yo' mei'ñquia' nn'a'ni cha'xje'ni' Cristo ty'oom na candya' ts'oom jaa, ndo' tquiaañe na ttee'ni'ni' cwentaa'ya. Ndo' na ljo' s'aa'ni' s'aana' ntyjii Ty'oots'om ñ'e'ni'ñe'ni' cha'cwijom catsma'ni' na cwila'cuee'ni' nn'a'ni judíos cha nntseit'ma'ni' ts'oom jooa jnaa'ni'na. Manc'e'ni' jo' chii tío na jee'ni' tjawee' ntyjii Ty'oots'om ñ'e'ni'ñe'ni' cha'cwijom cwii jndye cachi.

³ Saa quii'ntaa'ni'ni'o na cwiluiindyo' nn'a'ni cwentaa' Ty'oots'om ticatsona' mei'ni' cwé'ni' na nlanei'nyo' ñ'oom cantyja 'naa'ni' na cwe'ni' nnc'oomya ts'a'ni ñ'e'ni' x'iaa'ni' ndo' cha'tso nnom ñ'oomtia, oo aa quee'ni' ts'om ts'a'ni na ñe'cwityañe'ni'.

⁴ Ticaty'iomna' na nlanei'nyo' mei'ñquia' nnom ñ'oom ntjei'ni' oo ñ'oom wi', oo ñ'omjnaa'ni' na cwila'nei'ni' nn'a'ni. Nchii jo' na nl'a'yo'. 'O cjaañjoom'ni' n'om'yo' cwii cwii nnom na cantyja 'naa'ni' joo jo' ññe'quia'yo' na quianl'uaa' Ty'oots'om. ⁵ Ee manquiu'yo' na juu ts'a'ni na cwe'ni' nnc'oomya ñequio x'iaa'ni' oo na nntseiquee'ni' ts'om na ñe'cwityañe, jo' jo' matseijomna' cha'na quia na matseit'maa'ni'ñe'ni' ts'a'ni cwii na cwe'ni' nn'a'ni' nl'a', ndo' na ljo' nntseicu'na'ni' na nncjaaquiee'ni' tsa'ni'ñee'ni' cantyja na matsa'ntjom Cristo ñ'e'ni' Ty'oots'om. ⁶ Mei'cwii ts'a'ni' tinguio'nn'a'nyo' na nndu'yo' ñ'oom ntjei'ni' nnom, ee macwe'ni' jnaa'ni' jo' juu na t'ma'ni' nntseiw'ii' Ty'oots'om nnt'uiina'ni' nn'a'ni na tilañ'oom'ndyena chiuu na matseicañee'ni' jooa. ⁷ 'O til'a'yo' cha'xje'ni' na cwil'ana.

⁸ Ee'ni'o jnda ñet'om'nyo' cantyja 'naa'ni' na jaa'ñe saq je'ni' na jnda seitjoom'na'ni' 'o ñequio Ta Jesucristo, c'om'yo' cantyja 'naa'ni' naxueeñe, ⁹ ee juu naxueeñe quia na matseixueeñena' naquii'ni' ts'om ts'a'ni, mach'eena'ni' na yats'a'ni'ñe, xcwe

mach'eeⁿ ndo' mayom'm ñ'oom na nntseineiⁿ. ¹⁰ Cala'jnda'yo' na nnt-sawi'na'yo' na nl'a'yo' cha'tso yuu na macjaawee' ntyjii Ta Jesús ñ'e'ndyo'. ¹¹ Ticala'jomndyo' ñequio ljo' na tjaa yuu l'ue na cwil'a nn'aⁿ na m'aⁿ cantyja 'naaⁿ na jaa'ñe. 'O cala'canog^o'yo' na tixcwe ljo' cwil'ana. ¹² Ee mach'eena' na jnaaⁿ ts'aⁿ na nntseineiⁿ ljo' na cwe' nty'iu cwil'a na'ñeeⁿ, ¹³ sãa quia na jnda seicanog^o'naxueeñe cha'tso ljo' na cwe' nty'iu cwiluii, quia jo' cwi-witquoo'ya. Ee juu naxuee matseicanog^o'na' cha'tsoñ'eⁿ ljo' na wanty'iuu' niom. ¹⁴ Cantyja 'naaⁿ luaa', luua matsona':

Calcwi' 'u na watsu',

quicantya' na wa' qui'ntaaⁿ l'oo

cha na ñequiaa Cristo na xuee nnc'oom'.

¹⁵ Cantyja 'naaⁿ nmeiⁿ cal'andyo' cwenta cantyja chiuu waa na tsam'a'yo'. Tinc'om'yo' na cwe' tijndo'to n'om'yo', 'o c'om'yo' na jndo'ya n'om'yo'. ¹⁶ Jo' chii que'ndyo' na nl'a'yo' yuu na maty'iomyana'. Meiⁿ tila'catsu'yo' xuee 'na'yo' na cwe' chutindyo, ee cwii cwii xuee jaawiwiti. ¹⁷ Til'a'yo' cwii nnom na cwe' nl'a'to'yo', cala'no'ya'yo' ljo' l'ue ts'om Ta Ty'oots'om na nl'a'yo'. ¹⁸ Tinc'om'yo' na candye'yo', ee na luua' nl'a'yo' wjaachuna' 'o na nntsuundyo', 'o c'om'yo' na too'ndyo' ñ'eⁿ Espíritu Santo. ¹⁹ Cala'na'yo' ñ'oom na cho salmos na nndye'yo' ñ'eⁿ nc'iaa'yo' ndo' cata'yo' cha'tso nnom na ya nnta ts'aⁿ na cwila't'maa'ndyo' Ta Ty'oots'om ñequio na xcwee'ya n'om'yo'. ²⁰ Ñequi'cheⁿ quia'yo' na quian'l'uaa' Tsotyaa'ya Ty'oots'om cantyja cha'tsoti na matio'ñaa'ñe 'o ñequio xuee' Taya Jesucristo.

Ñ'oom cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na t'unco.

²¹ Catue'ndyo' cje'yo' ndaa nc'iaa'yo' na cwila'yu' nc'e na t'mañe Ty'oots'om nquiu'yo'.

²² 'O yolcu na m'aⁿ s'aa'yo' cal'a'yo' ljo' na l'ue n'omna cha'cwijom cwindye'ntjom'yo' nnom nquii Ta Jesucristo. ²³ Ee tsaⁿs'a cwiluiiñe xqueⁿ scoom'm, cha'xjeⁿ Cristo cwiluiiñe xqueⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿ ndo' na macwji'n'maa'ñe tmaaⁿñeeⁿ, ee cwiluiiñena' seiⁿeⁿ, ²⁴ ndo' cha'xjeⁿ t'maaⁿ nn'aⁿ na cwila'yu' maju'ñecje nnom Cristo, maluaa' maca'na' na joo yolcu na jnda t'unco catuee'ndyecjena ndaa s'aana.

²⁵ Naⁿnom na m'aⁿ l'cuu c'omna na jnda nquiuna joo cha'xjeⁿ Cristo ty'oom na candya' ts'oom tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿ ndo' na tquiaañe na tueeⁿeⁿ cwentaana. ²⁶ Luua' s'aaⁿ cha na nntseixmaⁿ tmaaⁿñeeⁿ cwentaa' Ty'oots'om ndo' tqueⁿ l'oom'm juuna' quia na teits'oomndyena ndo' ñequio na tyondyena ñ'oom'm, ²⁷ cha ñequiaa cheⁿnqueⁿ tmaaⁿñeeⁿ nnom na nei'ncoo' caxuee tseixma'na', na tjaa yuu na cwajndii cantyja 'naaⁿna' meiⁿ tjaa'na' na cantseii'na' meiⁿ tjaa cwiicheⁿ na nljei' na tic-uaaya cantyja 'naaⁿna', na ñequi'cheⁿ tseixma'na' cwentaa' Ty'oots'om ndo' candaa'ñeⁿ matseixma'na' cwentaaⁿaⁿ. ²⁸ Maluaa' waa na matsona' na c'oom tsaⁿs'a na wi' ts'oom scoom'm cha'xjeⁿ jnda ntyjeeⁿ seiⁿeⁿ. Ee ts'aⁿ na wi' ts'om scuu' ma'moⁿ na jnda ntyjiñe cheⁿnquii. ²⁹ Ee tjaa 'ñeeⁿ quich'ee na jndoo'ñe cheⁿnquii. Macwaaⁿaⁿ nantquie cha nnc'oom na yaaⁿaⁿ. Ndo' cha'xjeⁿ Cristo mach'eeⁿ cwenta jaa tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ, maluaa' matseijomna' na cateix'ee ts'aⁿ scoom'm. ³⁰ Ee jaa tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ, cwiluiindy seiⁿ Cristo na cha'waañe. Ndo' cwii cwiindy matseijomna' cwii cwii nnom na matseicañjomna' jom. ³¹ "Jo' chii tsaⁿs'a n'ñeeⁿ tsotyeeⁿ tsoñeeⁿ cha na nntseitjoom'na' jom ñ'eⁿ scoom'm ndo' wendyena nla'xma'na ñecwii ts'aⁿ." ³² Jeeⁿ t'maⁿ matseixmaⁿ ñ'oomwaa' na jeeⁿ wanty'iuu' waana'. Sãa

ja matseijoom'ndyo ñ'oommeiⁿ cantyja 'naaⁿ Cristo ñequio tmaaⁿ nn'aⁿ na macwjiⁿ Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ. ³³ Saa ñ'oom na macanda, cwii ndo' cwiindyoy['] 'o c'oom na jnda ntyjii scuu' cha'xjeⁿ na jnda ntyjiiñe cheⁿnqui ndo' mati 'o na'lcu cala'l'uee'ndyo' s'aa'yo'.

6

Luaa macaⁿna' na c'om nda nn'aⁿ na cwila'yu'

¹ 'O yonch'u, nc'e na cwila'yu'yo' ñequio Jesucristo, laxmaⁿyo' na c'om'yo' na ndyaandyoy['] jo ndaa nn'aⁿ na nda o' ee maty'iomyana' na nl'a'yo' naljo'.

² Ee ljeii najndyee na matsa'ntjomna' chuuna' ñ'oom na tso Ty'oots'om na nnts'aaⁿ. Matsona': "Catseit'maaⁿndyu' tsotye' ñ'eⁿ tso'ndyo' ³ cha na nnc'oom' na neiⁿ ndo' tco xueechu' nnom tsjoomnancuewaa." ⁴ Ndo' 'o je', na m'aⁿ nda'yo' til'a'yo' cwii nnom na nla'llood'ndyena, 'o cala'quie'yo' joona ñequio ñ'oom na matseijndo'na' n'omna chiuu nnc'omna ndo' cat'moⁿyo' ndaana na candya' ts'om Ta Jesucristo joona.

Ñ'oom cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na teil'uandye na cwindye'ntjomtyeⁿ

⁵ 'O nn'aⁿ na teijndandyoy['], c'om'yo' na ndyaandyoy['] ndaa patrom 'naⁿyo', catue'ndyo'cje'yo' ndaana ndo' ñequio na nquia'yo' cala't'maaⁿndyo' joona ñequio na xcwee' n'om'yo' cha'xjeⁿ nquiu'yo' na cwindye'ntjom'yo' nnom nqui Cristo. ⁶ Nchii cwe' quia na jndoo'na jo' na cwique'ndyo' ts'iaaⁿ na wil'a'yo'. 'O cal'a'yo' na ljo' ee na manquiu'yo' na nnom nqui Cristo m'aⁿtyeⁿyo' moso, ndo' ñequio na xcwee' n'om'yo' cwil'a'yo' yuu na l'ue ts'om Ty'oots'om. ⁷ Ts'iaaⁿ na nl'a'yo', cal'a'yo' juuna' ñequio na tinc'uaa' n'om'yo', cha'xjeⁿ nnom nqui Ta Jesucristo na cwindye'ntjom'yo', nchii cwe' ndaa nn'aⁿ.

⁸ Ee manquiu'yo' na cwii cwii ts'aⁿ, aa m'aaⁿtyeeⁿ moso oo aa m'aaⁿ xjeⁿ 'naaⁿ nqueⁿ, saa Ta Jesús ñequiaaⁿ na nnc'oñom cantyjati na ya na ñes'aa. ⁹ Ndo' 'o je' patrom, majo'ti cal'a'yo' ñequio nn'aⁿ na m'aⁿtyeⁿ moso 'naⁿyo' meiⁿ nchii na nndu'yo' cwii ñ'oom na ntseicaty'uena' joona. Ee cjañjoom' n'om'yo' na 'o ñ'eⁿndye joona cañoom'luee m'aaⁿ Ta Jesús na matsa'ntjoom jaa. Ndo' jo nnom jom ñecwii xjeⁿ cwila'xmaa'ya.

L'o ts'iaaⁿmeiiⁿ cwil'uee'ndyo'

¹⁰ 'O nn'aⁿya, Ta Jesús tjacantya najndei na matseixmaaⁿ. Cantyja 'naaⁿ jo' c'oom' jndeiⁿ n'om'yo' nc'e matseijoom'na' 'o ñ'eⁿñê. ¹¹ Cwil'uee'ndyo' cha'tso nnom l'o ts'iaaⁿ ndia' na jnda tquiaa Ty'oots'om ndaa'yo', cha na nndaⁿ nnaⁿndyo' nacjoo' cha'tso nnom na manquiu'nn'aⁿ tsaⁿjndii 'o. ¹² Ee nchii cwe' ñequio nn'aⁿ na la'xmaⁿ seii ñequio ndeiⁿ cwil'aaya tia'. Jaa m'aaⁿya nacjoo najnda na wi'ndye na titquoo' na m'aⁿ jo ndo' ljo'luee, joo na waa najnda na cwiqueⁿ xjeⁿ, na cwitsa'ntjom, ndo' nt'omcheⁿ na cwitsa'ntjom tsjoomnancue jaaⁿwaañe. ¹³ Jo' chii cwil'uee'ndyo' cha'tsoñeⁿ l'o ts'iaaⁿ cwentaa ndia' na mañequiaa Ty'oots'om cha quia na nncue'ntyjo xuee na wi' nntjom'yo' nndaⁿ nnaⁿndyo' ndo' na jnda jndaⁿ jnaⁿndyo' tia', ndicwaⁿ meiⁿntyje'tyeⁿyo'. ¹⁴ Cwintyje'tyeⁿyo' cwentaaⁿaⁿ na cwil'uee'ndyo' ñ'oom'm cha'xjeⁿ sondaro matsaityeeⁿ xcweeⁿeⁿ ñequio tjaⁿ, cal'a'yo' na maty'iomyana' ee juuna' nncwañoom'na' 'o cha'xjeⁿ cotom xjo wañoom'na' sondaro. ¹⁵ Cha'xjeⁿ m'aaⁿc'eeñe sondaro na mañjoom l'oom'm na wjaⁿ tia', mati 'o ñequii'cheⁿ c'om'c'eendyo' na nntsancia'yo' ñ'oom na ya na mañequiaana' na cwiljoa ntyjii Ty'oots'om ñ'eⁿ nn'aⁿ. ¹⁶ Tsaⁿjndii majoom'm ndo' nacjo'yo' na too' chom. Cha'xjeⁿ tjaⁿ tmeiⁿ mawañoom'na' sondaro na tinc'oom ndo' jom, maluaa' cwil'uee'ndyo' juu

na cwilayu'ya n'om'yo' cha nlandu'yo' ndo na maju' tsa'ndii nacjo'yo'.
 17 Juu na macwji'n'maa'ñe Ty'oots'om nn'a'n cwil'uee'ndyo' juuna' na
 nncwafoom'na' 'o cha'xje'n tja'xque'n xjo' mawañoom'na' xque'n sondaro ndo'
 mati cwil'uee'ndyo' ñ'oom'm cha'xje'n xjo' espada na mañequiaa Espíritu Santo
 ndaa'yo'. 18 Tintsacwintyje'yo' na cwilanein'yo' nnom Ty'oots'om cha'xje'n
 na mañequiaa Espíritu Santo naquii' n'om'yo', ñequii'che'n cala'ty'oondyo'
 ndo' cata'n'yo' nnoom, tincwintque'n'yo', ñequii'che'n na c'om'c'eendyo' na
 calanein'yo' nnoom cantyja 'naa' nn'a'n na m'a'n cwentaa'n'a'. 19 Mati
 calanein'yo' nnom Ty'oots'om cantyja 'na'ya na cateijnei'n ja ñ'oom na nnt-
 seina'ya nndaq nn'a'n mei'n tintseicaty'uena' ja na ñequiaya na caliu nn'a'n
 chiuu waa ñ'oom na jee'n wanty'iuu' waa na nlui'n'maa'ñe ts'a'n. 20 Jnda
 ty'ioom ts'iaa'n ja na mañequiaya ñ'oom naya 'naa'n'a'n, ndo' cwe' jnaa' jo'
 na m'aa'ya w'aancjo, calanein'yo' nnoom na c'o'nt'maa'ndyo' ts'o'o'ya na
 nntseina'ya juuna' ndaa' nn'a'n cha'xje'n matsona' na cats'aa.

Ñ'oom na jaantycwii na matseiljeii Pablo cartawaañe

21 Ti'nn'a'ya Tíquico, tsa'n na jee'n jnda ntyjiya, jom jee'n xcwee' ts'oom ts'iaa'
 'naa' Ta Jesús, jom ntseicañee'n 'o chiuu waa na m'aa'ya cha caliu'yo' ljo'
 mats'aaya. 22 Cwe' jo' na majñ'o'o'ya jom na m'a'n'yo' na catseicañee'n 'o chiuu
 waa na m'aa'ya ñjaa'n cha na ñequiaana' na t'ma'n n'om'yo'.

23 'O nn'a'ya na cwila'yu'yo', nquii Ty'oots'om na cwiluiñê Tsotya'ya
 ñequio Jesucristo na cwiluiñê na matsa'ntjoom jaa, quiana na nnda'yo' na
 mei'cwii ñomtiuu tic'om'yo' jo ndaana ndo' na cato'ñoom'yo' na m'a'na na
 wi' n'omna 'o ee cwila'yu'ya n'om'yo' ñ'e'ndyena, 24 juu naya na matseixma'n
 Ty'oots'om, quiaa' juuna' ndaa' cha'tsondye nn'a'n na ticala'chuii' na m'a'na na
 jnda nquiu Taya Jesucristo.

Carta na seicwanom Pablo na m'aⁿ nn'aⁿ Filipos

Xmaⁿndye nn'aⁿ na cwila'y^u' tsjoom Filipos

¹ Maja Pablo ñequio Timoteo cwiluiindyô nn'aⁿ na cwindye'ntjomtyeⁿ nnom Jesucristo, cwilaljeiiyâ cartawaañe, cwilacwanoo^{yâ} juuna' na m'aⁿ 'o na cwila'y^u'yo' tsjoom Filipos na cwila'jomndyo' ñ'eⁿ Cristo Jesús, ñequiondyo' 'o na cwijindo'yo' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'o^ots'om ñequio 'o na cwindye'ntjom'yo' ndaaⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'o^ots'om cwentaaⁿaⁿ.

² Nquii Tsotyaa^y Ty'o^ots'om ñequio Ta Jesucristo guiana na candaa^yya nnto'ñoom'yo' naya na la'xmaⁿ ñequio juu na tjaa ñomtiu^u c'oom ts'aⁿ jo ndaaⁿna.

Macaⁿ Pablo cwentaa nn'aⁿ na cwila'y^u'

³ Cwii cwii ndii' na macjaañjoom' ts'o^ony^a 'o, nnom Ty'o^ots'omya, mañequiaya na quian'l'uaaⁿaⁿ cantyja 'naⁿ'yo'. ⁴ Quia na matseinaⁿya nnoom, ñequio na neiⁿya macaⁿa na cateijneiⁿ 'o na cha'tsondyo'. ⁵ Ee cantyjati xuee najndyee hasta xjeⁿ je'cheⁿ, ñecwii cwila'jomndyô naquii' ts'iaaⁿ na cwiñequiaayâ ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'o^ots'om. ⁶ Ee ntyjiyya na juu ts'iaaⁿ nayawaañe na to' Ty'o^ots'om naquii' n'om'yo', ñe'cwii tco nnts'aaⁿ na nncjaacandaa'ñ'eⁿna' hasta xjeⁿ na nncwjee'nnda' Jesucristo. ⁷ Maxjeⁿ maty'iomyana' na luaa' m'aaⁿ ts'o^ony^a cantyja 'naaⁿ cha'tsondyo' ee na jeeⁿ jnda ntyjiyya 'o na cwila'jomndyo' ñ'eⁿndyô naya na matseixmaⁿ Ty'o^ots'om, meiiⁿ na m'aaⁿya w'aancjo oo meiiⁿ na meiⁿntyjaa'a jo ndaaⁿ na maⁿ'naⁿ'iaaⁿ na mawañoⁿa ñ'oom naya 'naaⁿaⁿ oo na mañequiaya ñ'oom ndaaⁿ nn'aⁿ cantyja na macwji'n'maaⁿñe nn'aⁿ. ⁸ Ee mantyjiiⁿndaa'ñe Ty'o^ots'om na jeeⁿ jnda ntyjiyya 'o nc'e juu na m'aaⁿ Jesucristo na jeeⁿ candya' ts'oom 'o cha'xjeⁿ na jeeⁿ wi' ts'om yuscu jnaaⁿ na 'ndaañe. ⁹ Macaⁿa nnom Ty'o^ots'om na nnc'om'ti'yo' na jnda nquii'yo' nc'iaa'yo', ñequio na jndo'ti n'om'yo' ndo' na nla'noⁿ'ti'yo' cha'tso, ¹⁰ cha ndaaⁿ nntjei'yo' cwentaaⁿ cwii nnom na xcweti tseixmaⁿna'. Ee na ljo' ndaaⁿ nnc'om lju'ndyo' na cwitsam'aⁿ'ti'yo' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ, meiⁿ ticalaxmaⁿ'yo' nn'aⁿ na cwila'tjoondye jo nnom Cristo xuee quia na nncwjee'nnaaⁿaⁿ, ¹¹ ndo' na luaa', nleil'uee'ñe Jesucristo joo na jnda jla'jomndyo' ñ'eⁿñe na nntseijomna' joona' cha'cwijom cwii ntjom na cwiwe' na cantyja 'naaⁿ joona' nntseit'maaⁿ'ñena' Ty'o^ots'om.

Yocheⁿ na wa'ndo'a nndi'tjoⁿya nnom Cristo

¹² 'O nn'aⁿya na cwila'y^u'yo', l'ue ts'o^o na cala'noⁿ'yo' na joo nawi'meiiⁿ na matjoⁿya, mayuu'cheⁿ cwiteijndeina' na 'oonndye nn'aⁿ ñ'oom naya na macwji'n'maaⁿñe Ty'o^ots'om nn'aⁿ. ¹³ Ee cha'tso nn'aⁿ na m'aⁿ wats'iaaⁿ ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ, manquiuyana na m'aaⁿya w'aancjo nc'e na majontyjoya cantyja 'naaⁿ Cristo. ¹⁴ Ndo' majndyeti nn'aⁿ na cwila'y^u' na cwiⁿty'iaana na m'aaⁿya praso, cwin'omt'maaⁿ'ndyena n'omna na ti'maaⁿ n'omna cwilaneiⁿna ñ'oom' Ty'o^ots'om ñequio na cwicantyyaa' n'omna Ta Jesús.

¹⁵ Ñ'oom na mayuu' na cwantindy^e joona cwilaneiⁿna ñ'oom'ñeeⁿ na taa' n'omna ja ndo' ñequio na ñe'cwinom'na ja, saaⁿ nt'omcheⁿ ñequio na xcwee' n'om cwil'ana ts'iaaⁿ'ñeeⁿ. ¹⁶ Saaⁿ nt'omndyena cwiñequiana ñ'oom'ñeeⁿ na ñequii'cheⁿ m'aaⁿ n'omna cantyja 'naaⁿ nquieena, tixcwee' n'omna ee cwila'tiuuna na cwil'ana na ljo', cha nncjheetina' ja na m'aaⁿya praso,

17 **saa** nt'omndyena cwiñe'quiana ñ'oom'm ee na jnda nquiuna ja. Ee cwila'noⁿ'yana na ty'iom Ty'o^ots'om tis'aaⁿ ja na nncwintyjaa'a jo ndaa naⁿ'maⁿ'naaⁿ tsjoomwaañe. S'aaⁿ na ljo' ee l'ue ts'oom na nncwji'yuu'ndyo ñ'oom naya 'naaⁿ'aⁿ ndaana. 18 **Saa** meiiⁿ na luua' waa tjaa na coch'eena' ja, ee meiiⁿ na xcwee' n'omna oo na aa tixcwee' n'omna na cwiñequiana ñ'oom cantyja 'naaⁿ' Cristo, m'aaⁿya na neiⁿ'ya na ljo'.

Ndo' nnc'o^ontyaya na neiⁿ'ya, 19 ee ntyjiiya na cha'tso nmeiiⁿ nntseijn-daa'ñena' na ndyaandyo w'aancjo nc'e na cwilaneiⁿ'yo' nnom Ty'o^ots'om cantyja 'naⁿ'ya ndo' na mateijndeiⁿ nquii Espíⁿritu na cwiluiiñe Jesucristo ja. 20 Ee ntjayaⁿ cwii ts'o^on na tixonquiaa Ty'o^ots'om na nnts'aa cwii na cantyja 'naaⁿ' jo' nlui'naaⁿ'ndyo, xeⁿ nchii ñequio na t'maⁿ'ya ts'o^on ndaa nntseinaⁿ ndaa cha'tsondye nn'aⁿ ndo' na maje' ndo' 'iocha luua' nleitquioo' cantyja 'naⁿ'ya na tjacantya na t'maⁿ' cwiluiiñe Cristo, meiiⁿ na nncwando'tya oo meiiⁿ na nntseicuee'tona' ja. 21 Ee cantyja 'naⁿ'ya, meiiⁿ xeⁿ nncwando'tya, maxjeⁿ nnom Cristo nndi'ntjoⁿ'ya, ndo' xeⁿ nla'cuee'na ja, majo' t'maⁿ'ti naya 'naⁿ'ya. 22 **Saa** xeⁿ na aa nncwando'tya ndaa nnts'aatyā ts'iaaⁿ 'naaⁿ' Ta Jesús, jo' chii ticaljei cwaaⁿ cwii na we joo nmeiⁿ' na nncwji'ndyo. 23 Ee quii'ntaaⁿ we nmeiⁿ', jeeⁿ jndei'na' cwaaⁿ cwii na nncwji'ndyo nayati, ee xeⁿ nnc'io nncjo na m'aaⁿ Cristo, na juu jo' jndati tseixmaⁿ'na' cantyja 'naⁿ'ya, 24 **saa** cantyja 'naaⁿ' cwiicheⁿ luua' macaⁿ'na' na nncwando'tya cha cateijndeiina' 'o. 25 Ndo' na mantjiiyaya na ljo', matsei'noⁿ'a na nnc'o^ontyaya cantyja 'naⁿ'yo' cha nnteijndeiina' 'o na nntsatsati'yo' cantyja 'naaⁿ' Cristo ndo' na t'maⁿ'ti ñequiaana' na neiⁿ'yo' na cwilayu'ya n'om'yo' ñ'eⁿ jom. 26 Jo' chii na nnc'o^o'nnda'a quii'ntaaⁿ'yo' cha juu na neiⁿ'yo' na cwiluiindyo' cwentaa' Jesucristo, nleif'maⁿ'tina'.

27 Luua queⁿ'yo' cwentā: juu cantyja na cwitsam'aⁿ'yo', cjoo' n'om'yo' na matseijomna' juuna' ñequio ñ'oom naya cantyja 'naaⁿ' Cristo, quia jo' meiiⁿ na nncjo nnty'ia 'o oo meiiⁿ na aa ti'cjo, ndaa nndiia ñ'oom na cwiljoo'ndyo'tyeⁿ'yo' na ñe'cwii n'om'yo' na cwila'jnda'yo' na cha'tsondyo' cantyja 'naaⁿ' ñ'oom na cwila'yuu'a na la'xmaa'ya nc'e juu ñ'oom na macwji'n'maaⁿ'ñe Ty'o^ots'om nn'aⁿ, 28 na meiⁿ'cwii tintseicatyu'ena' 'o ljo' na nl'a nn'aⁿ na jndooⁿ 'o. Na nl'a'yo' na ljo', nntseixmaⁿ'na' cwii 'naaⁿ ndaa jooⁿ na nntsuumdyena, **saa** cantyja 'naⁿ'yo' tseixmaⁿ'na' cwii 'naaⁿ na ñequiaa Ty'o^ots'om na nlui'n'maaⁿ'ndyo'. 29 Ee nchii ñequii'cheⁿ cwicanda'yo' na cwila'yuu'yo' ñ'eⁿ Cristo, **saa** mati na lco'wi'na' 'o cantyja 'naaⁿ'aⁿ. 30 'O ndo' mati ja mañe'cwii waa na cwila'jnda'ya. 'O jnda nty'ia'nda'yo' chiuu waa na seijndoya ndo' je' macwindye'yo' na ndicwaⁿ matseijndō.

2

T'maⁿ tjuñeje Cristo mati t'maⁿ matsei'maaⁿ'ñe Ty'o^ots'om jom

1 Jo' chii xeⁿ mañequiaana' na t'maⁿ n'om'yo' na la'xmaⁿ'yo' cwentaa' Cristo, xeⁿ mañequiaana' na t'maⁿ n'om'yo' na m'aaⁿ na candya' ts'oom 'o, xeⁿ m'aaⁿ Espíⁿritu quii' n'om'yo', ndo' xeⁿ m'aⁿ'yo' na wi' n'om'yo' nt'omcheⁿ, 2 quia jo' quia'yo' na canda'ya na neiⁿ'ya na cha'tsondyo' c'om'yo' na ñe'cwii ñ'oom 'o, na ñe'cwii c'om'yo' na jnda nqui'yo' ntyjee'yo', na ñe'cwii na m'aaⁿ n'om'yo' ndo' ñe'cwii ts'iaaⁿ cwil'a'yo'. 3 Meiⁿ'cwii til'a'yo' na watōⁿ m'aⁿ'yo' meiⁿ nchii na cwilas'andyo' cwilalcundyo'. Ñequii'cheⁿ cal'a'yo' na cwitue'ndyo'c'je'yo'. Cwii cwindyo' cwji' cwentā na t'maⁿ'ti cwiluiiñe x'iaa' nchiiti nquii. 4 Meiⁿ'cwiindyo' 'o tinc'oom' ts'om na ñe'tomti chiuu waa na wjaawinōm nquii. Mati c'oom' n'om'yo' chiuu nnteijndeiina' nc'iaa'yo'.

⁵ Cwii cwiindyo' ñe'cwii c'oom' n'om'yo' cha'xje' tyom'aa' ts'om Cristo Jesús, ⁶ ee jom:

Meii' na ñe'cwii ts'oom ñ'e' Ty'oots'om, saa ticatseijnei' na ñecwii xje' cwiluiiñê ñ'e'ñe Jom.

⁷ Tjei'ndyooñe che'nque' cantyja na matseixmaa', ndo' t'oom cha'na cwii moso, tuiiñê cha'xje' jaa nn'a'.

⁸ Ndo' na t'oomñê cha'na jaa nmeii', tjucjeñe che'nque', ndo' na seicandaa'ñê, jo' na tuee'e', cwii na seijnaa'na' na tuee'e' cjo' ts'oom'naa'.

⁹ Ndo' nc'e na ljo', jo' chii t'ma' matseit'maa'ñe Ty'oots'om jom. Ndo' mati tqee' na jndati tseixma' xue'e', nchiiti xuee' meiq'quia ts'a',

¹⁰ cha cantyja 'naa' xuee' Jesús cha'tso joo na m'a' cañoom'luee cata'na cantyena, ndo' mati joo na m'a' tsjoomnancue ñequio cha'tso joo na m'a' tsjoom l'oo, ¹¹ ndo' cha'tsondyena catjei'yuu'ndyena na cwiluiiñe Jesucristo na catsa'ntjoom na cantyja 'naa' jo' nntseit'maa'ñena' Tsotyaaya Ty'oots'om.

Laxmaa'ya cha'cwijom chom na cwiwixuee ndaa' nn'a' tsjoomnancue

¹² Jo' chii 'o nn'a'ya na jee' jnda ntjiiya, quia ñet'oo'ya ñ'e'ndyo', jla'candaa'ndyo' chiuu ñetsjoo'ya ndaa'yo', majndeitiche' je' na tic'oo'ndyo' ñ'e'ndyo' cala'canda'yo'. Cantyja na cwitsam'a'yo' ñequio na xcwee' n'om'yo' cat'mo'yo' na cwiluiindyo' nn'a' na macwji'n'maa'ñe Ty'oots'om, ¹³ ee manquityee' mach'ee' na l'ue n'om'yo' na nl'a'yo' yuu na ya ndo' mateijnei' 'o na nla'canda'yo' yuu na l'ue ts'oom.

¹⁴ Cha'tso na cwil'a'yo', tila'ncjoo'ndyo' mei' ticalañ'ee' ndyue'yo' ñequio nc'iaa'yo' na cwila'yu' ¹⁵ cha tjaa 'ñee' juu nljeii na nntso waa na cwila'tjoondyo'. Cala'xma'yo' ntseinda Ty'oots'om na lju' m'a'yo' quii'ntaa' nn'a' natia laxma' na quie' n'om. Jo ndaa' na'ñee' cala'xma'yo' cha'cwijom cancjuu na cwiwixuee jo nnom tsjoomnancue na jaa'ñe, ¹⁶ yoche' na cwitsañ'om'yo' ñ'oom naya jo ndaa' nn'a' na mañequiaana' na cwita'ndo' añmaa'na. Ndo' na ljo' quia na nncwjee'nnda' Cristo, nndaa' nnc'oo' na nei'ya cantyja 'na'yo', na matseinqo' yana' na ticwe' ts'iaa'ndyo' ñes'aaya ts'iaa' quii'ntaa'yo'. ¹⁷ Ndo' meii' xe' na aa nntseicuee'na' ja cha'cwijom quioo' na cwila'cuee' nn'a' na cwila't'maa'ndyena Ty'oots'om cha na nntseicandaa'ñena' na cwiñequia'yo' nnoom nc'e na cwilayu'ya n'om'yo' ñ'e'ñê maxje' m'aa'ya na nei'ya ndo' matseinei'ndyo' ñequio cha'tsondyo'. ¹⁸ Mati c'om'yo' na nei'yo' ndo' calajomndyo' ñ'e'ndyo' na m'aa'ya na nei'ya.

Cantyja 'naa' Timoteo ñequio Epafrodito

¹⁹ Macantyja'aa' ts'oo'ya jo nnom Ta Jesús na tyuaa' njñoo'ya Timoteo na m'a'yo' cha quia na nndyolcwee'e' nndiyya chiuu waa na m'a'yo'. ²⁰ Ee ñenque' m'aa' ts'oom cantyja 'na'yo' cha'xje' ja luaa na jaawa jaacue na m'aa' ts'oo' chiuu ya nnteiñdeiiina' 'o, ²¹ ee cha'tso nt'omche' nn'a' macandā m'aa' n'omna cantyja 'naa' na cwila'jndaa'ndye nquieena nchii chiuu waa na l'ue ts'om Jesucristo. ²² Saa 'o nquiu'ya'yo' chiuu wjaam'aa' Timoteo ndo' chiuu waa na tyondi'ntjoom n'e'ndyo, tejinei' ja cha'cwijom mach'ee' jnda ts'a' ñequio tsotye. ²³ Jo' chii tyuaa'ti na nljeiya chiuu nntseijn-daa'ñena' ñ'oom na maleiñ'oom ja, quia jo' njñoo'ya jom na m'a'yo', ²⁴ saa mati quit'ma' ts'oo' Nquii na matsa'ntjom ja na tyuaa' nncjo' candoo'a 'o.

25 Saa maquaⁿ cwenta na macaⁿna' na catseicwanoⁿlcwa'a ti'nn'aaⁿya Epafrodito, jom na matseijomñe' ts'iaaⁿ na mats'aa ndo' tseimaaⁿ sondaro cwentaa' Ta Jesús, jom na jñom'yo' na m'aaⁿya na cwiteijnde'iyo' ja 'naⁿ na macaⁿna' ja. 26 Jeeⁿ l'ue ts'oom na nnty'iaaⁿnnaaⁿaⁿ cha'tsondyo' 'o ee matse'i'ndaa'na' ntyjeeⁿ na jnda jndye'yo' na ñeteiweeⁿeⁿ. 27 Ee ñ'oom na mayuu' naljo' tjoom hasta mawaa xjeⁿ na ntseicuee'na' jom saa ty'oom Ty'oots'om na wi' ts'om jom, ndo' nchii macandá jom, mati ja, titseicwaljoo'tina' na chjoo' ts'ooⁿ. 28 Jo' chii matyuaa'ti majñooⁿya jom na m'aⁿyo' cha na ñeiquiaana' na nei'yo' na nnty'ia'nda'yo' jom ndo' cha tic'ooⁿya na chjoo' ts'ooⁿ. 29 Ñequio na nei'yo' cato'ñoom'nda'yo' jom cha'na cwii ts'aⁿ na matseijomñe' ñ'eⁿ Ta Jesús ndo' ñequii'cheⁿ cala't'maaⁿndyo' nn'aⁿ na laxmaⁿ cha'na jom. 30 Ee mawaa mawaaxjeⁿ na ntseicuee'na' jom na mandi'ntjoom nnom Cristo. Tju'teincuu'ñena' jom na mateijnei' ja ts'iaaⁿ na leicandaaⁿ nl'a' ncjo'yo'.

3

Cwii na mayuu'cheⁿ na jdana'

1 Ndo' je' je' 'o nn'aⁿya na cwila'yuyoy', quiaana' na nei'yo' na cwilui-ndyo' cwentaa' Ta Jesús. Ticjomeintyjaa'a na nntsjoonnda'a ñ'oom na jnda seiljeiya ndaaⁿyo' jom' mateijndeina' 'o. 2 Cal'andyo' cwenta cantyja 'naaⁿ na m'aⁿ na cha'cwijom calue' jona natia na cwil'ana na cwityjena seii' ts'aⁿ, 3 ee jaa laxmaaⁿya nn'aⁿ na mayuu'cheⁿ tuii 'naaⁿ, jaa na cwila't'maaⁿndyo Ty'oots'om nc'e Espíritu Santo, na m'aaⁿya na neii'ya na laxmaaⁿya cantyja 'naaⁿ Cristo Jesús meiⁿ ticantyyaa' n'ooⁿya 'naaⁿ na tuii seii' ts'aⁿ. 4 Cantyja 'naⁿ ja luua, wanaaⁿ na ntseicantyyaa' ts'ooⁿ cha'na ts'iaaⁿwaa'. Xeⁿ aa m'aaⁿ ts'aⁿ na matseitiuu wanaaⁿ na matseicantyyaa' ts'om ts'iaaⁿmeiⁿ, majndeiticheⁿ ja, 5 jnda ñeeⁿ xuee na tuiindyoy tuii 'naaⁿ tjaaⁿya. Ts'aⁿ tsjaaⁿ nn'aⁿ Israel ja, tmaaⁿ cwentaa' Benjamin, ts'aⁿ hebreo ja ndo' tsotyá tsondyo mann'aⁿ hebreos jona. Cantyja 'naaⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, ts'aⁿ tmaaⁿ fariseo ja. 6 Cantyja na tyojoo' ts'ooⁿ naquii' ñ'oom cwilein'om nn'aⁿ judíos, tyontyjoya tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ. Cantyja 'naaⁿ na matseicandaaⁿ ñe ts'aⁿ jo nnom ljeii na tqueⁿ Moisés, tjaaⁿ ñeeⁿ juu na ndaaⁿ m'moⁿ na tyootseicandaaⁿndyo jo nnom juuna'. 7 Saa cha'tso nmeiⁿ na tandyoy xuee tjeii'a cwenta na tjacantyya na jnda laxmaⁿna', je' nc'e na m'aaⁿya cantyja 'naaⁿ Cristo macwjii'a cwenta na cwe' ts'iaaⁿndyo laxmaⁿna', 8 ndo' nchii macandá luua', tjaa'na' cwiicheⁿ na jnda ntyjiiya quia na macwjii'a cwenta na tjacantyya naya tseixmaⁿna' na cwiluiindyoy cwentaa' Cristo Jesús na cwiluiiñe' na matsa'ntjoom ja. Nc'e jom, cha'tso na ñetjeii'a cwenta na jnda laxmaⁿna', je' macwjaaⁿndyo cwenta na laxmaⁿna' cha'cwijom to' cha ndaaⁿ ntseixmaⁿya cwentaaⁿaⁿ, 9 ndo' na nleitquioo' na matseijoom'na' ja cantyja 'naaⁿaⁿ. Nchii mal'uaya na matseixmaⁿya ts'aⁿ na tjaa jnaaⁿ nc'e matseicandaaⁿndyo ljeii na tqueⁿ Moisés saa nc'e na matseyu'ya ts'ooⁿ ñ'eⁿ Cristo. 10 Ñe'catseiljeii'ndyo cantyja 'naaⁿ Cristo ndo' na ntseixmaⁿya juu najndeii na matseixmaⁿ Ty'oots'om na s'aa na tando'xoom, ndo' na ntseijomndyo ñequio joo nawi' na teinoom ndo' na ntseixmaⁿya cha'xjeⁿ na seixmaaⁿ xjeⁿ na tueeⁿeⁿ, 11 ee na ntyjaa' ts'ooⁿ na ñ'aⁿ quia na nnta'ndo'xco nn'aⁿ na jnda tja.

Cala'jndaqya cha nntantjooⁿya

12 Nchii ñe'catsjoq na jnda mamatseixmaⁿya cha'tso nmeiⁿ meiⁿ nchii na candaⁿ matseixmaⁿya saa matseijndoya ts'ooⁿ na macantyyaa' ts'ooⁿ na ntseixmaⁿya jona nc'e nquii Cristo tjei'ñeeⁿ ja. 13 O nn'aⁿya na cwila'yuyoy',

nchii matsjooya na mamatseixma^aya juuna^a, saa luaa mats'aa, cwitsuu'yaya ts'ooⁿ ljo' ñeseixma^aya jaach'ee xuee ndo' matseijndoyaya na nncua^antyjoaya juu na waa jo nnooⁿ, ¹⁴ cha nncua^acañoo^aya yuu na jnda t'moⁿ Ty'oqots'om nooⁿ ndo' na nnto'ñoⁿya naya na ñeiquiaa nqueⁿ na ma'maaⁿ jaa cantyja 'naaⁿ! Cristo Jesús.

¹⁵ Cha'tsondyo jaa na laxmaa^aya na canda^a cwila'yuyaya n'ooⁿya matsona^a na laa'ti' c'oom' n'ooⁿya. Ndo' xeⁿ waa cwiicheⁿ nnom na m'aaⁿ n'om'yo' cantyja 'naaⁿ ñ'oomwaa', nntseijndo' Ty'oqots'om n'om'yo' cantyja 'naaⁿ'na'.

¹⁶ Saa ñ'oom na mayuu'cheⁿ, macaⁿ'na' na tjoom' c'ooⁿya cantyja 'naaⁿ ñ'oom na jnda to'ñoⁿya.

¹⁷ O nn'a^aya na cwila'yuyoyo', cala'ljeii'ndyo' cha'xjeⁿ na mats'aa. Ndo' mati queⁿ'yo' cwenta cwaaⁿ nc'iaa'yo' na cwila'ljeii'ndye cha'xjeⁿ na cwil'aayâ, caluii'ndyo' jona. ¹⁸ Jndye ndii' jnda ñetsjooya ndaa'yo', ndo' ñequio na mat'iooya matsjoonnda'a, jndye nn'aⁿ m'aⁿ na jndoo ñ'oom cantyja 'naaⁿ na tue' Cristo nacjoo' ts'oom'naaⁿ, ¹⁹ saa na macanda maxjeⁿ nntsuundyena. Ñequii'cheⁿ cwila't'maaⁿndyena juu na l'ue n'om seiina. Matsona^a na c'omna na jnaaⁿna cantyja 'naaⁿ'na' saa juu na matsona^a na c'omna na jnaaⁿna, cwitjeii's'andyena cantyja 'naaⁿ'na'. ²⁰ Saa jaa nmeiiⁿ la'xmaa^aya cantyja 'naaⁿ cañoom'luee, juu jo' tseixmaⁿ'na' tsjoomya, ndo' cwimeii'ndo'nty'iaandyo na jo' jo' nnaⁿ nquii na macwji'n'maaⁿñe jaa, juu Jesucristo. ²¹ Jom nntseichueeⁿ'eⁿ seii'a na jeeⁿ cje tseixmaⁿ'na' na nntseijomna' jona' cha'na seiiⁿ'eⁿ na xocwi'ndaa' na matseixmaaⁿ jnda na wando'xoom. Nnts'aaⁿ na ljo' nc'e najndeii na tseixmaaⁿ na nlqueeⁿ xjeⁿ cha'tso na niom.

4

C'ooⁿ na neiⁿya na m'aa^aya ñ'eⁿ Ta Jesús

¹ Jo' chii 'o nn'a^aya na cwila'yuyoyo' na jeeⁿ wi' ts'ooⁿya, ndo' na jeeⁿ ñe'cantyiaaya, 'o na jeeⁿ jnda ntyjiia, jeeⁿ neiⁿya cantyja 'naⁿ'yo', na cwilui'ndyo' cwii na tantjoⁿya, tyeⁿ caljoo'ndyo' cantyja 'naaⁿ' Ta Jesús.

² Macaⁿ'a nnom Evodia ndo' mati nnom Síntique, nc'e na cwiluiindyena ntyjelcuna na cwila'yuyoyo' ñ'eⁿ Ta Jesús, caljoo'andyena ñ'eⁿ ntyjeena. ³ Ndo' 'u ti'x'iaaya na tjoom' ñel'aaya ts'iaaⁿ 'naaⁿ' Ty'oqots'om, macaⁿ'a na cateijndeii' yolcum'aⁿ, ee tyolajomndyena ñ'eⁿndyo na tjoom' tyoñeiquiaaya ñ'oom na macwji'n'maaⁿñe nn'aⁿ, mandiiⁿ'eⁿ Clemente ñequio nt'omndye jona na ñel'ana ts'iaaⁿ ñ'eⁿndyo na jnda teiljeii ncuenea naquii' libro na chuuna' ncuue nn'aⁿ na laxmaⁿ na ticantycwii na cwita'ndo'.

⁴ Ñequii'cheⁿ c'om'yo' na neiⁿ'yo' na laxmaⁿ'yo' cwentaa' Ta Jesús. Matsjoonnda'a: C'om'yo' na neiⁿ'yo'. ⁵ Cal'a'yo' na cha'tsondye nn'aⁿ nnta'jnaaⁿ'na na 'o la'xmaⁿ'yo' nn'aⁿ na yann'a'ndyo'. Jnda teindyoo' na nncwjee'nnda' Ta Jesús.

⁶ Meiⁿljo'cheⁿ na cwiwinom'yo', tiñequiandyo' na nntseiiⁿ'eeⁿ'ñaena' 'o. Quia na cwilaneiⁿ'yo' nnom Ty'oqots'om, cha'tso jo' cataⁿ'yo' nnoom ndo' ñequio na quian'l'uaaⁿ'aⁿ. ⁷ Na nl'a'yo' na ljo' ñeiquiaaⁿ na tjaa ñomtiiu c'om'yo' jo nnoom na juu jo' t'mati tseixmaⁿ'na' nchiiti na nnda^a nntseii'ñoⁿ ts'aⁿ, ndo' juuna' nnts'aana' cwenta n'om'yo' ñequio joo ñomtiiu na m'aⁿ'yo' ee na matseijoom'na' 'o ñ'eⁿ Cristo Jesús.

C'oom' n'om'yo' cha'tso na ya la'xmaⁿ'na'

⁸ Ñ'oom na macanda 'o nn'a^aya na cwila'yuyoyo', c'oom'ya n'om'yo' cha'tso na cwiluiiñaena' na mayuu', cha'tso na matseit'maaⁿ'ñaena' cwiicheⁿ ts'aⁿ, cha'tso na maty'iomyana', cha'tso na lju' tseixmaⁿ'na', cha'tso na cjaawee'

nquiu nn'a'n, cha'tso na waa ñ'oom ya cantyja 'naa'na'. Mei'nquia na ya laxma'na' ndo' na matseixma'na' na nntseiwendyena' ts'a'n, cha'tso nmei'n' c'oom'ya n'om'yo' cantyja 'naa'na'.

⁹ Cha'tso na jnda ñet'moo'ya ndaa'yo' ñequio joo na jnda ñenty'ia'yo' na ñes'aa, na jnda ñejndye'yo' na ñeseina', ñequii'che' jo' cal'a'yo', quia jo' nquii Ty'oots'om na mach'ee' na cwiljoya ts'oom ñ'e'ndyo jaa, nc'oomñe' ñ'e'ndyo'.

Nn'a'n na tyolayu' tsjoom Filipos tyoteijndeina Pablo

¹⁰ Mañequiaa Ta Jesús na nei'ya na cwijaañjoom'nnda' n'om'yo' ja. Nchii na matsjoo na jnda tsuu' n'om'yo' ja, cwe' na ticju'naa'ñena' na nnteijndeiti'yo' ja. ¹¹ Nchii matsjoo na luaa' ee na matseitjoona' ja nc'e' jnda ljeii'na' na cwiljoya ts'oo' aa maleiñ'o'ya oo aa tjaa'na'. ¹² Ee jnda ljeii'na' chiuu waa na m'aa'ya ee quitjo'ya na matseitjoona' ja, ndo' quia waa maya na maleiñ'o'. Jnda sei'no'yaya na c'oo'ya na nei'ya mei'nquia na matjo', meii' na aa tcwaa'a, meii' ticwa'a, meii' na ma'ndiina' l'oo, oo meii' na matseitjoona'. ¹³ Cha'tso cwicandaa mats'aa nc'e' najndei nquii Cristo. ¹⁴ Saa jee' xcwe l'a'yo' na teijndeiy'o' cantyja na matseitjoona' ja.

¹⁵ Quia na jlui'a ts'ondaa Macedonia na to'a na mañequia ñ'oom naya na macwji'n'maa'ne Ty'oots'om nn'a'n, macandá 'o tmaa' nn'a'n na macwji' Ty'oots'om cwentaa'a' na m'a'nyo' Filipos jla'cwanom'yo' tsjo'ñjee' na teijndeiy'o' ja na jndu'yo' na quian'uaa' Ty'oots'om na teijndei ñ'oom'ñee' 'o. ¹⁶ Ndo' mati quia tyom'aa'ya Tesalónica nchii cwe' ñejom ndii' jla'cwanom'yo' tsjo'ñjee' na teijndeiy'o' ja 'na' na matseitjoona' ja. ¹⁷ Saa nchii cwe' ñequii'che' na m'aa' ts'oo' cantyja 'naa' s'om na maco'ño'. Ja l'ue ts'oo' nlejndyeti naya 'na'yo' na cwileiwe jo nnom Ty'oots'om. ¹⁸ Jnda to'ño'ya cha'tso na jla'cwanom'yo' hasta waljoo'che' jndye to'ño'ya. Cantyja 'naa' joo s'om na jla'cwanom'yo' ñequio l'o Epafrodito, jee' tinc'uaa' l'a'yo'. Juu jo' matseijomna' cha'cwijom jndyee' ts'oom suu na jee' cachi ntyjii Ty'oots'om, ¹⁹ Ndo' nquii Ty'oots'omya nc'e' Cristo Jesús ñequiaa' cha'tsoti na maca'na' 'o cantyjati na matseixmaa' na tjacantyja na tyañê. ²⁰ Ñequii'che' caluiit'ma'ñe Ty'oots'om na nque' Tsotyayya. Caluii na ljo'.

Xma'ndyo' na cha'tsondyo'

²¹ Cantyja 'na'ya candu'yo' na xma'ndye cha'tso nn'a'n na cwila'xma'na tmaa' cwentaa' Ty'oots'om nc'e' m'a'na cantyja 'naa' Jesucristo. Joo nn'a'n na cwila'yu' na m'a' ljoofne' ñ'e'ndyo' cwila'cwanomna na xma'ndyo'. ²² Mati cha'tsondye nn'a'n na la'xma'na tmaa' cwentaa' Ty'oots'om cwila'cwanomna na xma'ndyo', majndeitiche' nn'a'n na cwindye'ntjomna nnom tsa'mats'iaa'nt'ma' tsjoom Roma.

²³ Juu naya na matseixma' Ta Jesucristo cwentayya, c'oomna' ñ'e' cha'tsondyo' 'o.

Carta na seicwanom Pablo na m'aⁿ nn'aⁿ tsjoom Colosas

Nn'aⁿ na cwila'yu' Colosas to'ñoom carta

¹⁻² Ja Pablo cwiluiindyô apóstol na majñom Jesucristo na jonquia ñ'oom naya 'naaⁿ'aⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ, matseixmaⁿya ts'iaaⁿmeiiⁿ ee na l'ue ts'om Ty'oots'om. Wendyô ñequio ti'nn'aⁿya Timoteo cwilaljeiyá cartawaa na m'aⁿ'yo' tsjoom Colosas na cwila'yu'yo' ñequio Cristo ndo' na cwiluiindyô' cwentaa' Ty'oots'om. Cwitaⁿyaⁿ na quiaa Tsotyaaⁿya Ty'oots'om naya na matseixmaaⁿ ndaaⁿ'yo' ñequio na meiⁿcwii ñomtiiu tic'om'yo' jo nnoom.

Macaⁿ Pablo na catio'naaⁿñe Ty'oots'om nn'aⁿ na cwila'yu'

³ Quia cwilanaaⁿyaⁿ nnom Ta Ty'oots'om, ñequii'cheⁿ cwiñe'quiaayá na quian'l'uaaⁿ'aⁿ cantyja 'naⁿ'yo'. Jom cwiluiñê Tsotyⁿ nquii Ta Jesucristo cwentaaya. ⁴ Ee jnda macwindyaayá na mati 'o cwiluiindyô' nn'aⁿ na cwila'yu'ya n'om'yo' ñ'eⁿ Jesucristo, ndo' na jnda nquii'yo' cha'tsondye nn'aⁿ na cwiluiindyⁿe cwentaa' Ty'oots'om. ⁵ Juu na m'aⁿ'yo' na wi' n'om' ntyjee'yo' mat'uiina' juu na cwicantyyaa' n'om'yo' na cwileiwená cañoom'luee. Quia tyondye'yo' ñ'oom na mayuu' na macwji'n'maaⁿñe Ty'oots'om nn'aⁿ, jo' tquiaana' na cwicantyyaa' n'om'yo'. ⁶ Ñ'oomwaa' na tquia nn'aⁿ ndaaⁿ'yo' wjaanty'eena' cha'waa tsjoomnancue ndo' matejindeiina' nn'aⁿ. Ljo'yu mach'eena' cha'na s'aana' quii' n'om'yo' xjeⁿ na jndye'yo' na tyola'neiⁿ nn'aⁿ cantyja na candyá ts'om Ty'oots'om nn'aⁿ ndo' jla'noⁿ'yo' na mayuu'cheⁿ na ljo' tseixmaaⁿ. ⁷ Juu Epafraⁿ tyo'mooⁿ ñ'oom nayawaañe ndaaⁿ'yo'. Tjom cwindya'ntjooⁿyaⁿ nnom Cristo ñ'eⁿñê, ndo' jeeⁿ jnda nquiiuyá jom. Mati jeeⁿ xcwee' ts'oom na mand'i'ntjoom ndaaⁿ'yo'. ⁸ Nqueⁿ seicañeeⁿ já cantyja 'naⁿ'yo' ndo' cantyja na mañequiaa Espíritu Santo na wi' n'om'yo' nn'aⁿ na cwila'yu'.

⁹ Manc'e jo', xjeⁿ na jndyaayá cantyja 'naⁿ'yo', ñecwii tco cwilanaaⁿyaⁿ nnom Ty'oots'om cwenta'yo'. Cwitaⁿyaⁿ nnoom na m'mooⁿ ndaaⁿ'yo' chiuu l'ue ts'oom ñ'eⁿndyo' ndo' na ñequiaaⁿ na jndo' n'om'yo' ndo' na nla'noⁿ'yo' ljo' l'ue ts'om Espíritu Santo. ¹⁰ Ndo' naljo' ndaaⁿ nnc'om'yo' cha'xjeⁿ matsona' na c'om nn'aⁿ na laxmaⁿ'na' cwentaa' Ta Jesús, na ñequii'cheⁿ cwil'a'yo' yuu na cjaawee' ntyjeeⁿ, na cha'tso nnom ts'iaaⁿ na ya nleitquioo' cantyja 'naⁿ'yo' na cha'cwijom cwiwe' ntjom, na nncjaachuñetina' 'o na yati nnta'jnaⁿ'yo' Ty'oots'om. ¹¹ Jom tjacantyya cwiluiñê najneiⁿ. Cwitaⁿyaⁿ na cantyja 'naaⁿ' jo' ñequiaaⁿ na jnda'yo' cha ñequio na t'maⁿ n'om'yo' ndo' na neiⁿ' n'om'yo' nndaⁿ nnaⁿndyo' cha'tso nnom nawi' na cwiwinom'yo'. ¹² Ndo' mati na ñe'quia'yo' na quian'l'uaa' Tsotyaaⁿya Ty'oots'om. Ee na jnda tqueeⁿ na la'xmaaⁿya na nnto'ñoⁿya cha'tso nnom na cwito'ñoom nn'aⁿ na macwjeeⁿ'eⁿ cwentaaⁿ'aⁿ na cwila'jomndyena cantyja na cwiluiñê na matsa'ntjoom yuu na jeeⁿ cacuee. ¹³ Ndo' seicandyañê jaa na ñet'ooⁿya nacje 'naaⁿ' najaaⁿñe. Ndo' jnda tjaa'ñê jaa nacje 'naaⁿ' na matsa'ntjom Jnaaⁿ, nquii na jeeⁿ candyá ts'oom, ¹⁴ cantyja na tue' juu, jo' cwilui'n'maaⁿndyo, na matseit'maⁿ ts'oom jnaa'ya.

Ljoyaandyⁿe nn'aⁿ ñequio Ty'oots'om nc'e na tue' Cristo

¹⁵ Tixocandaⁿ nnty'iaa' ts'aⁿ Ty'oots'om saaⁿ na nty'iaa nn'aⁿ Jnaaⁿ jla'noⁿ'na chiuu cwiluiñê. Juu m'aaⁿ najndyee cwitjoocheⁿ na jl'ana cha'tso

na niom. ¹⁶ Ñequio Cristo s'aa Ty'oqots'om cha'tsoti na m'aⁿ cañoom'luee ñequio tsjoomnancue. Nt'om ya cwinty'iaandaaya ndo' ñ'eeⁿ nt'om na tileicanty'iaaya, cha'na cantyja na cwitsa'ntjom ángeles, ndo' cha'na joo na cwiluiitquiendye na nchii nn'aⁿ joo. Ñ'eⁿ Cristo s'aaⁿ cha'tsoñ'eⁿ, cha catseit'maaⁿñena' juu cantyja 'naaⁿ cha'tso nmeiⁿ'. ¹⁷ M'aaⁿ Cristo cwitjoocheⁿ na ncuaa cha'tso nmeiⁿ ndo' cantyja 'naaⁿ jom teinchu' cha'tso na seijndaa'ñê. ¹⁸ Nqueⁿ cwiluiiñê xqueⁿ tmaaⁿ jaa nn'aⁿ na cwila'yuu'a ndo' cwiluiindyoye seiiⁿeⁿ. Cwitandoo'a nc'e jom, nqueⁿ na tquiaa jndyee Ty'oqots'om na tando'xcoom quii'ntaaⁿ l'oo. Cantyja 'naaⁿ cha'tso nmeiⁿ maqueⁿna' jom na tjacantya na cwiluiit'maⁿñê na cha'tso na cha'tso. ¹⁹ Ty'oqots'om l'ueya ts'oom na catseixmaⁿ Cristo cha'tsoti na matseixmaaⁿ. ²⁰ Ndo' mati nc'e Cristo l'ue ts'oom na nnc'omyaandyey ñ'eⁿñê cha'tsoti na m'aⁿ, meiiⁿ jaa nn'aⁿ tsjoomnancue, ndo' mati joo na m'aⁿ cañoom'luee nc'e na tue' Cristo nnom ts'oom'naaⁿ.

²¹ Na ñejdyowana', meit'oⁿ ñet'om'yo' cantyja 'naaⁿ Ty'oqots'om, ndo' wjee'yo' jom xjeⁿ naquii' n'om'yo'cheⁿ nc'e natia na ñel'a'yo', saá je' jndá tqueeⁿ 'o na cwiljoya ts'oom ñ'eⁿndyo', ²² nc'e na wi' na teinom Cristo na tueeⁿeⁿ cantyja na ts'aⁿ jom. S'aaⁿ naljo' cha nddaá m'mqooⁿ 'o nnom Tsotyeeⁿ na cwiluiindyoy' cwentaaⁿaⁿ na meiⁿcwii tacwajndiindyoy' ndo' tatjaa'na' jnaⁿyo'. ²³ Saá cantyja 'naⁿyo' macaⁿna' na caljoo'ndyoy'tyeⁿyo' na cwila'yuy'a n'om'yo' ñ'eⁿñê cha'cwijom na njoom na wjaa nch'ioo' ts'oom. Tintjei'ndyoy' na ntyjaa' n'om'yo' ñ'oom naya na jndá jndyey'yo' na mañequiaana' na cwilui'n'maa'ndyoy'. Juu ñ'oom'ñeeⁿ cwit'omna' cha'waa tsjoomnancue ndo' ja Pablo majuuna' mañequiaaya ndaaⁿ nn'aⁿ.

Mandi'ntjom Pablo ndaaⁿ nn'aⁿ na macwji'n'maa'ñe Ty'oqots'om

²⁴ Waa nawi' na mawinooy'a cwenta'yo', saá neiⁿya na ljo' matjoⁿ ee cantyja 'naaⁿ jo', ñequio seii'a matseicandaá'ñena' juu nawi' na teinom Cristo cwentaaⁿ nn'aⁿ tmaaⁿ 'naaⁿaⁿ, na juu jo' seiiⁿeⁿ tseixmaⁿna'. ²⁵ Ee nc'e ts'iaaⁿ na jndá ty'iom Ty'oqots'om ja, jo' na cwiluiindyoy ts'aⁿ na mandi'ntjom ndaaⁿ nn'aⁿ na macwjeeⁿeⁿ cwentaaⁿaⁿ. Cantyja 'naaⁿ ts'iaaⁿñeeⁿ seijndaa'ñê na mañequiaaya ñ'oom naya 'naaⁿaⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ meiⁿquaiyuucheⁿ, ndo' mati mateijndeiiⁿ 'o. ²⁶ Jndye ndyoy na jndá teinom, ñet'oomnty'iu juu ñ'oom naya'ñeeⁿ saá je' ma'moⁿ Ty'oqots'om juuna' ndaaⁿ nn'aⁿ cwentaaⁿaⁿ. ²⁷ Ee tjaawee' ts'oom na matseicañeeⁿ nn'aⁿ cwentaaⁿaⁿ na juu na jeeⁿ cajnda na tseixmaⁿ Cristo na matseit'maaⁿñena' jom, mati m'aaⁿ jo' cwenta' 'o. Juu ñ'oom wanty'iuu'ñeeⁿ, luua ma'moⁿna': Cristo m'aaⁿñê naquii n'om'yo', na juu jo' mañequiaana' na cwicantyyaa' n'om'yo' na nla'jomndyoy' na nluuit'maⁿñê.

²⁸ Já cwilacandiiyá cantyja 'naaⁿ Cristo. Cwilajndoo'á n'om nn'aⁿ ndo' mati ñequio ñ'oom na xcweti cwit'mqoo'yá ndaaⁿ cha'tso nn'aⁿ cha cantyja 'naaⁿ Cristo nnc'omna na candaá'ndyena jo nnom Ty'oqots'om. ²⁹ Ee na luua' waa ts'iaaⁿ na to'ñoⁿ, matseijndoyya na mats'aa juuna' ñequio najndeii na mañequiaa Cristo na matseixmaⁿya.

2

¹ L'ue ts'ooⁿ na caliu'yo' na jeeⁿ t'maⁿ waa na matseijndoyya cantyja 'naⁿyo', 'o ndo' mati nn'aⁿ na cwila'yuy' na m'aⁿna tsjoom Laodicea, ndo' mati cha'tsondye nn'aⁿ na ticata'jnaaⁿ ja, ² matseijndo cha nnc'om t'maaⁿndyey n'om, ndo' cha tjoom' nc'om na wi' n'om nc'iaa na cwila'yuy', ndo' na jndyety na cwi'oola'noⁿ cantyja 'naaⁿ ñ'oom wanty'iuu' na matseicandii Ty'oqots'om na juuna' maquiiiti Cristo cwiluiiñena'. ³ Ee cantyja 'naaⁿ jom

m'aⁿ nty'iu cha'tso na jndo' ts'om Ty'oots'om na jeeⁿ jnda laxmaⁿna' ñequio joo na mantyyiicheⁿ. ⁴ Matsjoo ñ'oomwaa' ndaa'yo' cha tiñe'quiandyo' na ñne'quiu'nn'aⁿna' 'o cwii ñ'oom na nla'neiⁿ nn'aⁿ ndaa'yo' na nnc-jaachuuñena' 'o. ⁵ Ee meiiⁿ na tic'ooⁿya quii'ntaaⁿyo', saa naquii' ts'ooⁿya cha'cwijom na ñ'aⁿya ñ'eⁿndyo' na jeeⁿ neiⁿya na maquaⁿ cwenta na jeeⁿ xcwe cwil'a'yo' ndo' na cwila'yuy'a n'om'yo' ñ'eⁿ Ty'oots'om.

⁶ 'O jnda jla'ljo'yo' Cristo Jesús naquii' n'om'yo' na cwiluiiñê na matsa'ntjoom 'o. Jo' chii ñequiii'cheⁿ c'om'yo' na cwila'jomndyo' ñ'eⁿñê. ⁷ C'om'tyeⁿyo' cantyja 'naaⁿaⁿ cha'xjeⁿ tyeⁿ m'aⁿ nch'ioo' ts'oom quii' tyuaa. Ndo' catsana'jnda'yo' cantyja na cwila'yuy'yo' ñ'eⁿñê. Cal'a'yo' cha'xjeⁿ ñ'oom na t'moⁿ ts'aⁿ ndaa'yo'. Ndo' ñequiii'cheⁿ quia'yo' na jeeⁿ quianl'uaa' Ty'oots'om cha'tso nnom na matio'naaⁿñê 'o.

Nmeii' la'xmaaⁿya nc'e na cwitandoq'xcqoⁿya ñ'eⁿ Cristo

⁸ Cal'andyo' cwenta na tiñequiandyo' na nla'jomndyo' ñequio nn'aⁿ na cwinquio'nn'aⁿ nt'omcheⁿ ñequio ñ'oom na m'aaⁿ n'omna, ñ'oom na matseiñ'eeⁿñena' nn'aⁿ ee nchii cantyja 'naaⁿ Cristo cwila'jomndyena, macanda cwi'oola'jomndye chiuu na nquiu nquiee ndo' ñequio natia najnda na cwitsa'ntjom tsjoomnancuewaañe.

⁹ Ee cha'tso na cwiluiiñê Ty'oots'om candaa'ñ'eⁿ tseixmaⁿ Cristo na tuiiñê na ts'aⁿ jom. ¹⁰ Cantyja 'naaⁿ jom maqueⁿna' 'o na candaa'ndyo' jo nnom Ty'oots'om ee cwila'jomndyo' ñ'eⁿ Cristo na cwiluiiñê na catsa'ntjoom cha'tsondyeñ'eⁿ na nchii nn'aⁿ cwiluiindy e na waa najnda na cwitsa'ntjom. ¹¹ Ndo' mati 'o jnda tuii ñ'eⁿndyo' cwii na matseijomna' cha'cwijom na cwil'aⁿ nn'aⁿ judíos ñ'eⁿ yonom'ndaa ndana. Saa juu na s'aa Cristo ñ'eⁿndyo', nchii cwe' joo' seii' ts'aⁿ tuiina', jom macwji'n'maaⁿñê 'o cantyja 'naaⁿ jna' na laxmaⁿyo' na teincoondyo' na nn'aⁿjna' 'o. Luaa' ts'iaaⁿ na mach'ee Cristo. ¹² Quia na teits'oomndyo', tjacant'iuu'ndyo' ñequio Cristo. Ndo' mati cwitando'xco'yo' ñ'eⁿñê nc'e cwila'yuy'yo' na waa najndeii na matseixmaⁿ Ty'oots'om na tquiaaⁿ na tando'xco juu. ¹³ Ncuae na jnda teinom, ñejla'xmaⁿyo' l'oo nc'e jnaⁿyo' ndo' nc'e na tyooluii ñ'eⁿndyo' cha'na cwil'aⁿ nn'aⁿ judíos yonom'ndaa ndana. Saa je' je' mañequiaa Ty'oots'om na tjoom' cwitando'yo' ñequio Cristo na jnda seit'maⁿ ts'oom jnaⁿyo'. ¹⁴ Juu na tyowaa na cho'jnaaⁿya nnom ljeii na matsa'ntjomna', na tyoque'na' xjeⁿ 'naaⁿna' jaa, seicanduu' Ty'oots'om. S'aaⁿ na mawinom ts'oom ee na ty'loom juuna' ts'oom'naaⁿ. ¹⁵ Cwe' nc'e na tue' Cristo joo' ts'oom'naaⁿ, jo' tju'cje Ty'oots'om cha'tsondye joo na waa najnda na m'aⁿ jo nandy ndo' jlui'jnaaⁿndye joo jo ndaa' cha'tso na s'aaⁿ. Tjachuu Cristo joona nawil' ee na jnda tantjoom.

Cal'uaqya naya na niom cañoom'luee

¹⁶ Nc'e na luaa' s'aa Cristo, tiñequiandyo' na nntso cwii ts'aⁿ na tixcwe cwil'a'yo' cantyja 'naaⁿ na cwicwa'yo' oo na cwiwe'yo' oo ñ'oom cantyja 'naaⁿ cwii xuee na cwilue nn'aⁿ na jeeⁿ t'maⁿ tseixmaⁿ oo quia na m'aaⁿ chi'ndaa oo xuee na cwital'jndyena. ¹⁷ Ee ñ'oommeiⁿ cwe' ncwaaⁿ juu na quia ndyo na manquii Cristo cwiluiiñê na candaa'. ¹⁸ Tiñe'quiandyo' na nntjeii' na m'aⁿ naya 'na'yo' na jeeⁿ jdana' na cwe' cwil'ayana na jeeⁿ nioom' n'omna ndo' na cwila't'maaⁿndyena ángeles. Joona cwitii'ndyena cantyja 'naaⁿ ñ'oom na tyoonty'iaana na cantyja 'naaⁿ jo' cwila's'andyena nc'e ñ'oom na m'aaⁿ n'om nquieena. ¹⁹ Joo na m'aⁿ cwitjeii'ndyena cantyja 'naaⁿ Cristo na cwiluiiñê xqueⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na cwiluiindy seiiⁿeⁿ. Nc'e na mateix'eeⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ cwentaa'aⁿ, 'oonajndana ndo' macwjaa'ñena' joona

cantyja 'naaⁿ'aⁿ cha'xjeⁿ tjat'uii cwii cwii nnom na tjacañjoom'ñe sei'ts'o' 'naaⁿ'ya cha'xjeⁿ na sei'jndaa'ñe Ty'oots'om.

²⁰ 'O jnda tja'yo' ñequio Cristo, jo' chii je' tic'om'yo' nacje 'naaⁿ ñ'oom na maqueⁿ'na' xjeⁿ nn'aⁿ na la'xmaⁿ'na cantyja 'naaⁿ' tsjoomnancue. Quia jo' ¿chiiu na ndicwaⁿ cwil'a'yo' cha'na nn'aⁿ tsjoomnancue, na cwilañ'oom'ndyo' ñ'oom na maqueⁿ'na' xjeⁿ nn'aⁿ? ²¹ Cha'na ñ'oom na cwiluena: “Tiñe'quiu' luaa'. 'Naⁿ'waa' ticwanaaⁿ na nlqui' mei' tileiñ'oom'”.

²² Cha'tso ñ'oommeiⁿ na cwiqueⁿ joona xjeⁿ nn'aⁿ, mat'uiina' 'naⁿ na cwintycwii na mawil'uee'ñe ts'aⁿ, ñequii'cheⁿ la'xmaⁿ'na' ñ'oom na cwiqueⁿ nn'aⁿ na matsa'ntjomna' ñequio ñ'oom na cwit'mooⁿ na'ñeeⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ.

²³ Na mayuu' mach'ena' ndoo' ntyjii ts'aⁿ na jndo' ts'om ts'aⁿ na luaa' ñ'oom tseineiⁿ ee cwit'mooⁿ'na' na jeeⁿ matseit'maaⁿ'ñe ndo' jeeⁿ maqueⁿ xjeⁿ sei', saaⁿ ñ'oom'ñeeⁿ mei'chjoo ticateijndeina' juu na wjaa nacjoo joo na cwiqueⁿ'na' xjeⁿ juu na matseit'jooñe nnom Ty'oots'om.

3

¹ Quia jo' nc'e na jnda macwitando'xco'yo' ñ'eⁿ Cristo, cal'ue'ya'yo' na nnto'ñoom'yo' 'naⁿ na niom cañoom'luee yuu na wacatyeeⁿ ntyjaa' ts'o Ty'oots'om ntyjaya. ² C'oom' n'om'yo' cantyja 'naaⁿ cwii cwii nnom na matseixmaⁿ cañoom'luee, nchii 'naⁿ na matseixmaⁿ tsjoomnancue. ³ Ee laxmaⁿ'yo' l'oo ndo' juu na cwita'ndo'yo' je', wanty'iuu' m'aaⁿ'na' ñ'eⁿ Cristo nc'e m'aaⁿ ñ'eⁿ Ty'oots'om. ⁴ Je' cwitando'yo' jo nnom Ty'oots'om nc'e wando' Cristo. Quia nleitquioo'ñe, mati 'o nleitquioo'ndyo' ñ'eⁿ'ñe ndo' n'lajomndyo' na nluui't'maⁿ'ñe.

Catjei'ndyo' ñequio cha'tso natia na ñe'jla'jomndyo'

⁵ Jo' chii cha'tso nmeiⁿ na cwiqueⁿ n'om'yo' cha'xjeⁿ cwiqueⁿ n'om nn'aⁿ na tyoolayu', queⁿ'yo' cwenta na l'oo laxmaⁿ'na', cha'na na nc'oomya ts'aⁿ ñ'eⁿ cwiicheⁿ ts'aⁿ na nchii saaⁿ'aⁿ, nchii scoom'm, meiⁿ talajomndyo' ts'iaaⁿ na tilju' laxmaⁿ, meiⁿ tañequiandyo' ñequio joo na queeⁿ n'om sei'yo', meiⁿ tala'jomndyo' ñequio joo natia na l'ue n'om'yo', meiⁿ tila'queeⁿ n'om'yo' 'naaⁿ' cwiicheⁿ ts'aⁿ, na juu jo' ljo'yu jnaaⁿ ts'aⁿ cha'xjeⁿ na matseit'maaⁿ'ñe cwii na nl'a nn'aⁿ. ⁶ Ee cwe' jnaaⁿ nmeiⁿ, juu na jeeⁿ cwajndii matseiw'ii Ty'oots'om nnt'uiina' nn'aⁿ na cwilaquie' n'omna. ⁷ 'O ndyu na teinom tyolaxmaⁿ'yo' natiameiⁿ, ⁸ saaⁿ je' je' tsacwintyje'yo' na cwil'a'yo' nmeiⁿ. Talawjee'yo' nn'aⁿ, talaqueeⁿ n'om'yo' nt'omcheⁿ, talataaⁿ n'om'yo' nn'aⁿ, tala'jnaⁿ'yo' joona, talaneiⁿ'yo' ñ'oomwi'. ⁹ Talaneiⁿ'yo' cantu ndaaⁿ nc'iaa'yo' ee jnda tyuii' juu na tyolaxmaⁿ'yo' na cjee' xuee na cwila'yu'yo' ñ'eⁿ Jesucristo ñequio cwii cwii nnom na ñel'ajndyee'yo'. ¹⁰ Jnda seichui'xco'na' o' cantyja na tsam'aⁿ'yo', cwii na laxmaⁿ'yo' nc'e na tuiindyoxco'yo', cha nluui'ndyo Ty'oots'om, nqueⁿ na s'aaⁿ jaa, cha na ya ndo' candaaⁿ nla'nooⁿ'a cantyja 'naaⁿ'aⁿ. ¹¹ Je' ticwjaa'ñe cwenta ljo' cwiluindyee nn'aⁿ, aa griego oo aa judío, aa jnda tuui oo aa tyooluii ñ'eⁿ'ñe cha'xjeⁿ cwil'a nn'aⁿ judíos ñ'eⁿ yonom'ndaa ndana, aa ts'aⁿ na cwe' ñetyjee'yu oo ts'aⁿ'jndaⁿ jua, aa moso na m'aaⁿ'tyeⁿ oo aa ts'aⁿ m'aaⁿ xjeⁿ 'naaⁿ'. Ñ'oom na macwjaa'ñe cwenta na nquii Cristo tjacantyja na t'maⁿ cwiluiiñe ndo' na m'aaⁿ naquii' n'ooⁿ'ya.

¹² Jeeⁿ candya' ts'om Ty'oots'om 'o ndo' jnda tjeiiⁿ'eⁿ 'o na cwilui'ndyo' nn'aaⁿ'aⁿ. Jo' chii c'om'yo' na wi' n'om'yo' nn'aⁿ ndo' na ya nn'aⁿ'ndyo' ñequio cha'tsondyena. C'om'cye'yo' ndaaⁿ nn'aⁿ, c'om'yo' na cwentandyo' ñequio cha'tso nn'aⁿ, c'om'yo' na m'aaⁿ nioomcheⁿ n'om'yo'.

¹³ C'om't'maaⁿ'ndyo' n'om'yo' ñequio nc'iaa'yo'. Ndo' cala't'maⁿ n'om'yo' joona quia cwila'tjoondyena ndaaⁿ'yo'. Cal'a'yo' ñ'eⁿ'ndyena cha'xjeⁿ s'aa

Cristo na seit'maⁿ ts'oom 'o. ¹⁴ Ndo' cha'tso na cha'tso, c'om'yo' na canda^aya m'aⁿyo' na wi' n'om'yo' nc'iaa'yo', ee juu jo' matseitjoom'na' cha'tso ndo' canda^a tseixmaⁿna'. ¹⁵ Nc'e Cristo cwiljo^a ts'om Ty'o^ots'om ñ'eⁿndyo'. Quiandyo' na juu jo' nntsaⁿtjomna' 'o ee cantyja 'naaⁿna' t'maaⁿ 'o na n'laxmaⁿyo' ñecwii ts'aⁿ cwiluiindy^o. Ndo' quia'yo' na quianl'uaaⁿaⁿ.

¹⁶ Cats'aana' na canda^aya c'oom ñ'oom' Cristo naquii' n'om'yo', na cwit'moⁿyo' ndo' cwilajndo^{yo}'yo' n'om nc'iaa'yo' na cwila'yu', na cwita'yo' salmos, luantsa ñequio nt'omcheⁿ na cwila't'maaⁿndyo' jom, ndo' naquii' n'om'yo' na quianl'uaa' Ty'o^ots'om. ¹⁷ Ndo' mein'quia na cwil'a'yo' oo na cwilaneⁿyo', cal'a'yo' cha'tso jo' ñequio xuee' Ta Jesús na cwifnequia'yo' na quianl'uaa' Tsoty^aya Ty'o^ots'om nc'e jom.

Nmeiiⁿ matsona' na cal'aaya

¹⁸ 'O yolcu na m'aⁿ s'aa'yo', cala'canda^andyo' nda^ana, ee maxjeⁿ luaa' matsona' na cal'a yolcu na cwila'yu' ñequio Ta Jesús. ¹⁹ 'O naⁿnom na m'aⁿ lcuu'yo', c'om'yo' na wi' n'om'yo' jooⁿa. Tal'a'yo' na cwe' cwila'tia'to'yo' jooⁿa. ²⁰ 'O nda nn'aⁿ, cala'canda^andyo' ñ'oom na cwits^antjom tyendye'yo' 'o. Ee jeeⁿ ya ntyjii Ta Jesús na cwil'a'yo' na ljo'. ²¹ 'O naⁿnom na m'aⁿ nda'yo', tal'a'yo' ljo' na nlawjeena ñ'eⁿndyo' ee xeⁿ naljo' n'ndyena na ñe'cal'ana yuu na ncjaawee' nquiu'yo' ñ'eⁿndyena. ²² 'O na m'aⁿtyeⁿyo' moso nda^a patrom 'na'yo', cala'canda^andyo' ñ'eⁿyo' nda^ana. Nchii cwe' quia na cwiqueⁿna cwenta ljo' na cwil'a'yo' cha nnjaawee' n'omna ñ'eⁿndyo', ñequii'cheⁿ candye'ntjom'yo' nda^ana na xcwee' n'om'yo' nc'e na nquia'yo' Nqueⁿ na mats^antjoom 'o. ²³ Cha'tsoti na cwil'a'yo', caluiina' ñequio na xcwee'ya n'om'yo', cha'cwijom nnom nquii Ta Jesús cwindye'ntjom'yo', nchii cwe' nda^a nn'aⁿ. ²⁴ Ee manquiu'ya'yo' na ñequiaa Ta Jesús na nnto'ñoom'yo' cwii na jeeⁿ jnda na nda'yo'. Ee 'o nnom Cristo cwindye'ntjom'yo', jom cwiluiiñe patrom na tjacantya na mats^antjoom 'o. ²⁵ Saa ts'aⁿ na matsei'tjooñe, nntioml'uaaⁿ juu ñequio mañejuuti natia na mach'ee tsaⁿñeeⁿ. Ee jom xocjaañ'oomñe ñ'eⁿ cwii ts'aⁿ saa cwii'cheⁿ ticuee' ts'oom.

4

¹ 'O patrom na m'aⁿ moso 'na'yo' na cwindye'ntjomtyeⁿna nda^ayo', cal'a'yo' ñ'eⁿndyena ljo' na maty'iomyana' ee manquiu'ya'yo' cañoom'luee m'aaⁿ cwii na cwiluiiñe na mats^antjom 'o na ñequia'yo' cwenta nnoom.

Nmeiiⁿ ñ'oom na matseijndo' Pablo n'oq^oya

² Ticwintqueⁿyo' na ñequii'cheⁿ cwilaneⁿyo' nnom Ty'o^ots'om. C'oom'ya n'om'yo' na cwil'a'yo' na ljo'. Ndo' ñequii'cheⁿ quia'yo' na quianl'uaaⁿaⁿ. ³ Mati calaneⁿyo' nnoom cantyja 'naaⁿyâ cha' nncju'naaⁿñena' na ñequiaayâ ñ'oom'm na cwe' wanty'iu m'aaⁿna' na cantyja 'naaⁿ juuna' m'aaⁿya w'aancjo. ⁴ Cataⁿyo' nnoom na xcwe ñequiaaya ñ'oom'ñeeⁿ cha'xeⁿ na matsona'.

⁵ Quia na m'aⁿyo' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na tyoola'yu', c'om'yo' na jndo'ya n'om'yo'. Ticwii cwii ndii' na maju'naaⁿñena' na nlaneⁿyo' nda^ana cantyja 'naaⁿ Cristo, cal'a'yo' na ljo'. ⁶ Ñ'oom na cwilaneⁿyo', ñequii'cheⁿ cats'aana' na cjawee' nquiu nn'aⁿ, cha ya nla'noⁿyo' cwaaⁿ ñ'oom nnt'o'yo' nda^ana.

Matseicwanom Pablo na xmaⁿndye nn'aⁿ

⁷ Nquii ti'nn'aaⁿya Tíquico na jeeⁿ wi' ts'o^oya, nntseicañeeⁿ 'o cantyja 'na'ya. Jeeⁿ xcwee' ts'oom na mateijneiⁿ ja na mandi'ntjoom nnom Ta Jesús.

⁸ Macwe' jo' majñoo^oya jom na m'aⁿyo' na nntsoom nda^ayo' chiuu waa na

jom'aa'nyā ndo' na ñeiquiaa' na jnda'yo' naquii' na cwilayu'yo'. ⁹ Mati ñequio jom mawjaa Onésimo, cwii ncjo'yo' na jee' wi' ts'oo'nyā jom na jee' xcwee' ts'oom ñ'e' Ty'oqots'om. Wendye joona nluena ndaa'yo' cha'tso na cwiluii ljooñe.

¹⁰ Matseicwanom Aristarco na xma'ndyo'. M'aa'ñê w'aancjo ñ'e'ndyo. Mati Marcos tyjee Bernabé matseicwanoom na xma'ndyo'. Jnda jndye'yo' ñ'oom xe' na aa nncue'cañoom 'o cato'ñoom'yo' jom na xcwee' n'om'yo'.

¹¹ Juu Jesús tsa' na jnda we xuee' Justo, matsoom na xma'ndyo'. Quii'ntaa' nn'a' judíos na cwila'yu' mandā ndyeendye joona cwiñequiana na t'ma' ts'oo' na cwiñequiaayâ ñ'oom na quiandye nn'a' na nntsa'ntjom Ty'oqots'om joona.

¹² Juu Epafras, cwii ncjo'yo', matseicwanoom na xma'ndyo'. Cwiluiiñê ts'a' na mandi'ntjom nnom Cristo Jesús. Ñequii'che' matseinei' nnom Ty'oqots'om cantyja 'na'yo' na nncwintyje'tye'nyo' jo nnom ndo' ñequio na xcwee' n'om'yo' na n'a'yo' yuu na l'ue ts'om. ¹³ Macwji'yuu'ndyo cantyja 'naa'a' na jee' majoo' ts'oom, ñequii'che' matseinei' nnom Ty'oqots'om cantyja 'na'yo', 'o ndo' mati nn'a' tsjoom Laodicea ñequio tsjoom Hierápolis. ¹⁴ Nquii Lucas, tyonasei, matseicwanoom na xma'ndyo'. Jee' jnda ntyjiya ñ'e'ñê. Ndo' mati tso Demas xma'ndyo'.

¹⁵ Candu'yo' na xma'ndye nn'a' na cwila'yu' na m'a' Laodicea. Mati xma'ñê Ninfas ñequio tmaa' nn'a' na macwji' Ty'oqots'om cwentaa'a' na cwi'tjomndye wa'a'. ¹⁶ Quia na jnda jla'na'yo' cartawaañe, cala'cwanom'yo' juuna' na m'a' tmaa' nn'a' na macwji' Ty'oqots'om cwentaa'a' na m'a' Laodicea cha na nla'naa'na juuna', ndo' mati 'o cala'na'yo' carta na matseicwanonyā na m'a' joona. ¹⁷ Ndo' candu'yo' nnom Arquipo na matsjoo que'ñê na nntseicandaa'ñê ts'iaa' na jnda ty'iom Ta Jesús jom.

¹⁸ Mannco Pablo ñequio ts'oqoya matseiljeiya na xma'ndyo'. Cjaañjoom' n'om'yo' na m'aa'nyā praso. Quiaa Ty'oqots'om na nto'noom'yo' naya na matseixmaa'. Amén.

Carta najndyee na seicwanom Pablo na m'aⁿ nn'aⁿ Tesalónica

Matseiljeii Pablo cwii carta ñequio nc'iaaⁿaⁿ

¹ Ja Pablo matseiljeiya cartawaañe, ñequio Silvano ñ'eⁿ Timoteo, matseicwanonⁿya juuna' ndaa' 'o tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'ooots'om cwentaaⁿaⁿ na m'aⁿ'yo' tsjoom Tesalónica, 'o na cwila'xmaⁿ'yo' cwentaa' Tsotyaaya Ty'ooots'om ndo' mati Ta Jesucristo. Quiana na nnto'ñoom'yo' naya na cwila'xmaⁿna ndo' na nda'yo' na tjaa ñomtiuu c'om'yo' jo ndaana.

Nn'aⁿ Tesalónica la'xmaⁿna na cwila'yuy'a n'omna

² Ñenquii'cheⁿ na cwiñe'quiaayâ na quian'l'uaa' Ty'ooots'om cantyja 'naⁿ'yo' na cha'tsondyo'. Cwijaañjoom' n'oogⁿyâ 'o quia na cwilanaaⁿyâ nnoom. ³ Tyootsuu' n'oogⁿyâ 'o jo nnom nquii Tsotyaaya na jeeⁿ xcwee' n'om'yo' na cwila'yuy'a n'om'yo'. Jo' chii jndye ts'iaaⁿ na ya cwileitquoo' na cwil'a'yo'. Ndo' jeeⁿ cwiqueⁿya n'om'yo' na cwitei'jndei'yo' nc'iaa'yo' nc'e na wi' n'om'yo' jooana. Ndo' tica'ndye'nc'uaa'ndyo' na wi' na cwi'tjom'yo' nc'e na ntyjaa' n'om'yo' Ta Jesucristo. ⁴ 'O nn'aaⁿya, Ty'ooots'om m'aaⁿ na candya' ts'oom 'o, ndo' manquiuuyaayâ na jnda tjeii'ñê 'o cwentaaⁿaⁿ. ⁵ Ee quia tyoñequiaayâ ñ'oom ndaa'yo' na macwji'n'maaⁿñe Ty'ooots'om nn'aⁿ, nchii cwe' tomti teil'uena' nc'e ñ'oom na tyolanaaⁿyâ saa nc'e najndei na matseixmaⁿ Espíritu Santo ndo' na tquiaana' na jla'nogⁿ'yo' na juu ñ'oom'ñeeⁿ ñ'oom na mayuu' jo'. Ndo' ñequio na tyol'uagayâ chiuu na nnteijndeiina' 'o.

⁶ Jo' chii mati 'o macwitsantyjo'yo' cha'xjeⁿ na cwil'aayâ. Ndo' maluaa', macwitsantyjo'yo' naxeⁿ nquii Ta Jesucristo. Nc'e jo' na tquiaa Espíritu Santo na jeeⁿ neiⁿ'yo' meiiⁿ wi' ñe'l'a nn'aⁿ tsjom'yo' jnda na to'ñoom'yo' ñ'oom naya na tyoñequiaayâ ndaa'yo'. ⁷ Ndo' na luaa', tyolaxmaⁿ'yo' cwii na ma'moⁿ'na' ndaa nn'aⁿ ts'ondaa Macedonia ñequio Acaya chiuu na nnc'oom'aⁿna. ⁸ Ee na m'aⁿ 'o jnaⁿna' na tjanty'ee ñ'oom naya 'naaⁿ Ta Jesucristo. Ndo' je' tachii macandâ ndyuaa'yo' Macedonia ñequio Acaya saa mati jndye joo jnda manquiu nn'aⁿ na cwila'yuy'a n'om'yo' ñequio Ty'ooots'om. Jo' chii meiⁿ taca'tina' na nl'uuyâ ñ'oom cantyja 'naⁿ'yo' ndaa naⁿñeeⁿ. ⁹ Ee manquieeti naⁿñeeⁿ cwila'neiⁿna chiuu waa na sacajndogⁿ'â 'o ndo' na ya to'ñoom'yo' já. Mati cwila'neiⁿna chiuu waa na jnda 'ndye'yo' na tyola't'maaⁿndyo' 'naⁿ na cwe' nn'aⁿ nl'a, ndo' je' naxeⁿ Ty'ooots'om macwitsantyjo'yo'. Je' jnda macwindye'ntjom'yo' nnom nqueⁿ na wanoom'm, na macandâ jom cwilui-ñê Ty'ooots'om. ¹⁰ Mati cwila'neiⁿ naⁿñeeⁿ na cwimei'ndo'yo' na nncw-jee'ndda' Jesús, Jnda Ty'ooots'om na nnaaⁿ cañoom'luee, nquii na tquiaaⁿ na wando'xco jnda na tue', nquii na macwji'n'maaⁿñe jaa na wi' na jeeⁿ cwajndii na quia nncwjee'cañoom.

2

Ts'iaaⁿ na s'aa Pablo Tesalónica

¹ 'O nn'aaⁿya na cwila'yuy'o', mancjo'ti'yo' nquiu'yo' na ticwe' ts'iaaⁿndyo na sacajndogⁿ'â 'o. ² 'O manquiu'ya'yo' na jeeⁿ t'ma' jla'jnaaⁿ nn'aⁿ tsjoom Filipos já ndo' jla'sei'na já, saa meiiⁿ na luaa', xcwe xjeⁿ na tjooⁿyâ nawi'waa', tquiaa Ty'ooots'om na t'maⁿ n'oogⁿyâ na tquiaayâ ñ'oom ndaa'yo' cantyja na macwji'n'maaⁿñe añaⁿ nn'aⁿ. ³ Ee ñ'oom na cwiñequiaayâ cwiluiñena'

ñ'oom na mayuu', nchii ñ'oom na tijndaa'ya nquiuuyâ, ndo' nchii cwe' na ñe'cala'ntjaa'yâ nn'a^n, mei^n nchii na cwinquo'nn'aa'yâ nn'a^n. ⁴ Wandyo' waa cantyja 'naa'yâ, ee tjawee' ntyjii Ty'oots'om ñ'e'ndyô ndo' ty'ioom ts'iaa^n jâ na ñe'quiaayâ ñ'oom na macwji'n'maa'ñe' aña^n nn'a^n. Nchii cwil'aayâ ts'iaa'ñe'e^n cha na nncjaawee' n'om nn'a^n ñ'e'ndyô, saa cha nque' nncjaawee' ts'oom, ee jom nlquee' cwenta chiuu n'o'o'yâ. ⁵ 'O manquiu'ya'yo' na tijoom ñe'jla'ca'naa'ndyô ndaa'yo', mei^n nchii tqiuo'nn'aa'yâ 'o na nntjeii'â tsjo'ñjee^n luee'yo'. Ty'oots'om noom'm na ljo'. ⁶ Meii'jom ndii' tyool'uaayâ na nla't'maa'ndye nn'a^n jâ, mei^n ndaa' 'o mei^n ndaa' nt'omche^n. ⁷ Jâ tyojndoo'â 'o ñequio na jnda nquiuuyâ ñ'e'ndyô' cha'xje^n cwii yuscu na jee^n wi' ts'om ntseinda, ya cwenta mach'ee joona. ⁸ T'ma^n waa na jee^n wi' n'o'o'yâ 'o, nchii tomti neii'yâ na tyoñequiaayâ ñ'oom naya 'naa' Ty'oots'om ndaa'yo' saa mati chiuu waa na tyom'aa'yâ quii'ntaa'yo'. Luaa' waa nc'e na jee^n jnda nquiuuyâ 'o. ⁹ 'O nn'a'ya na cwila'y'u'yo' tyootsuu' n'om'yo' chiuu na tyola'jndaayayâ na nnta'ntjoo'yâ na tca'na' jâ. Naxuee natsjom tyol'aayâ ts'iaa^n cha t'catiooyâ xuu naco'yo' na nntei'xe'yo' jâ yoche^n na tyoñequiaayâ ñ'oom naya 'naa' Ty'oots'om ndaa'yo'.

¹⁰ 'O nn'aa'ya na cwila'y'u'yo', manquiu'yo' ndo' mati mantyjii Ty'oots'om chiuu ñet'o'o'yâ quii'ntaa'yo'. Tyola'candaay'ndyô jo nnoom na tyol'aayâ yuu na maty'omyana' ndo' mei'cwii ts'a^n xondaq' ntso na jla'tjoondyô ndaa'yo'. ¹¹ 'O manquiu'yo' chiuu waa na ñet'o'o'yâ quii'ntaa'yo' na tyom'aa'yâ cha'cwijom mach'ee ts'a^n ñequio ntseinda, ¹² tyolanaayâ ñ'oom ndaa'yo' na tyoñequiaana' na t'ma^n n'om'yo', tyola'jndoo'â n'om'yo' na cal'om'yo' cha'xje^n na matsona' na c'om nn'a^n na maquee'ñe' Ty'oots'om na calajomndyena cantyja na matsa'ntjoom ndo' ñequio na matseit'maa'ñena' jom.

¹³ Quia tyondye'yo' ñ'oom naya 'naa' Ty'oots'om na tyoñequiaayâ ndaa'yo' mana to'ñoom'yo' juuna'. Jo' na cwiñe'quiaayâ na quian'l'uaa'na' cantyja 'na'yo'. Ee jla'ng'yo' na ñ'oom' Ty'oots'om juuna' nchii ñ'oom na cwe' cwila'tiuu nn'a^n. Ndo' mayuu' na jo' juuna'. Jo' chii cwiwitquioo' ts'iaa^n na mach'ee^n naquii' n'om' 'o na cwila'y'u'yo' ñ'e'ñe'. ¹⁴ 'O nn'aa'ya, ljo'waayu ñetjom'yo' cha'xje^n ñetjoom ntmaa^n nn'a^n na macwji' Ty'oots'om cwentaa'na' ndyuaa Judea. Ee nquiee nn'a^n tsjom'yo' ñeta'wi'na 'o cha'xje^n tuii ndyuaa Judea, tyota'wi' nn'a^n judíos nc'iaana na cwilayu' ñequio Cristo Jesús. ¹⁵ Nn'a^n judíos'ñee^n jla'cuee'na Ta Jesús, cha'xje^n weloona tyola'cwejena profetas ndo' mati jleintyo nn'a^n judíos jâ. Tiquil'ana yuu na cjaawee' ntyjee^n ñ'e'ndyena, ndo' m'a'na nacjoo cha'tsondey nn'a^n, ¹⁶ ee quia na ñe'calanaayâ ñequio nn'a^n na tachii judíos cha mati nndaq' nncwji'n'maa'ñe' Ty'oots'om joona, tiñe'quiandyena na nl'aayâ na ljo', ndo' na cwil'ana na luaa', cwila'cwaljoo'tina' jnaa'na jo nnoom. Saa je' juu na jee^n cwajndii na matseiw'ee^n nn'a^n mama t'uiina' joona.

Ñe'cjaacando'ndda' Pablo nn'a^n Tesalónica

¹⁷ 'O nn'aa'ya, cantyjati xuee na tjei'na' jâ quii'ntaa'yo', meii^n taconty'iaayâ 'o saa ñequii'che^n cwijaañjoom' n'o'o'yâ 'o chiuu cwiwsam'a'nti'yo'. Jo' chii jee^n cwicantyyaa' n'o'o'yâ na nntsaacajndoo'nda'â 'o. ¹⁸ Jee^n ñe'catsaayâ na m'a'yo', majndeitiche' ja Pablo jndye ndii' s'aana' na ñe'cjo saa seitsaa'ñe' Satanás na nl'aayâ na ljo'. ¹⁹ ¿Ljo' jo' na ñe'quiaana' na cwicantyyaa' n'o'o'yâ jo nnom Ty'oots'om, ndo' na ñe'quiaana' na neii'yâ oo na nntantjoo'yâ jo nnoom? ¿Aa nchii ma'o jo'? Ee ma'o cwiluiindy'o'

cha'tso nmeiⁿ na nntseit'maaⁿñena' ja jo nnom Ta Jesucristo quia na nndyonaaⁿaⁿ. ²⁰ Nc'e 'o, jo' matseit'maaⁿñena' já ndo' mañequiaana' na neii'yâ.

3

¹ Quia tileicatseiⁿquiti ts'ooⁿ na tjaa ñ'oom cantyja 'naⁿ'yo' seijndaa'ndyo na nljoo'ndyo na ñeⁿncqo tsjoom Atenas. ² Jo' chii jñooⁿyâ juu nn'aaⁿya Timoteo na m'aⁿ'yo', jom cwiluiiñê mosoo' Ty'oⁿots'om. Matseijomñê ñ'eⁿndyô na cwiñe'quiaayâ ñ'oom naya 'naaⁿ' Cristo. Tjacanoom'm 'o na nñequiaaⁿ na t'maⁿ ñ'om'yo' ndo' na nnc'oom'jndeiⁿ' n'om'yo' cantyja na jnda jla'yⁿ'yo'. ³ Ee na l'ue n'ooⁿyâ na meiⁿcwiindyⁿ' 'o tintseilcwe'na' ts'om cwe' nc'e na wi' na cwiⁿgiom'yo'. Ee manquiⁿ'yo' na maxjeⁿ mañequiaa Ty'oⁿots'om na catjooⁿya nawi'meiⁿ'. ⁴ Ee quia tyom'aaⁿyâ ñ'eⁿndyo' t'mooⁿyâ ndaaⁿ'yo' na maxjeⁿ nncwinooⁿya nawi' ndo' jnda macwiluii naljo' cha'xjeⁿ na manquiⁿ'yo'. ⁵ Nc'e na tileicwiquiti ts'ooⁿ, jo' chii jñooⁿya Timoteo na ncjacwax'eeⁿ aa ndicwaⁿ cwila'yⁿ'ya n'om'yo' ñ'eⁿ Ty'oⁿots'om ee nquiaya xeⁿ na aa jnda s'aa tsaⁿ'ndii na jla'tjoondyo' ndo' jo' nnts'aana' na cwe' ts'iaaⁿ'ndyo ts'iaaⁿ na ñel'aayâ quii'ntaaⁿ'yo'.

⁶ Saa je' jnda jndyolcweeⁿeⁿ na ñet'oom Tesalónica ndo' jeeⁿ ya ñ'oom jndyoh'oom na cwilayu'ya n'om'yo' ñ'eⁿ Ty'oⁿots'om ndo' na jnda nquiⁿ'yo' já. Tsoom na ñequiⁿ'cheⁿ cwijaañjoom' n'om'yo' já ñequio na jnda nquiⁿ'yo' ndo' jeeⁿ queeⁿ n'om'yo' na nnty'ia'yo' já cha'xjeⁿ ñe'canty'iaayâ 'o. ⁷ Jo' chii 'o nn'aⁿya, quii'ntaaⁿ cha'tso na matseijaa'ñena' nacjooyâ ñequio nawi' na cwiwinooⁿyâ t'maⁿ waa na mañequiaana' na t'maⁿ n'ooⁿyâ na cwiljoo'ndyo'tyeⁿ'yo' na cwila'yⁿ'ya n'om'yo' ñ'eⁿ Ty'oⁿots'om. ⁸ Ndo' na cwindyaayâ na cwiljoo'ndyo'tyeⁿ'yo' cantyja 'naaⁿ' Ta Jesús, mach'eena' cantyja 'naaⁿyâ cha'cwijom na cwiluiindyoxcooyâ. ⁹ Meiiⁿ ncjooyâ tileicwijnⁿdaayâ na cwiñe'quiaayâ na quian'uaa' Ty'oⁿots'om cantyja 'naⁿ'yo'. Quian'l'uaaⁿ'aⁿ na waljoo'cheⁿ na neii'yâ jo' nnoom cantyja 'naⁿ'yo'. ¹⁰ Naxuee natsjom cwitaaⁿyâ nnom Ty'oⁿots'om na nñequiaaⁿ na nnty'iaandaayâ 'o na nla'candaⁿ'ndyotyaaayâ yuu na cwimatseitjoona' na cwila'yⁿ'ya n'om'yo' ñ'eⁿñê.

¹¹ Cwitaaⁿyâ na nquiⁿ Tsotyaaⁿya Ty'oⁿots'om ñequio Ta Jesucristo cateijndeiⁿina já cha ndaaⁿ nntsacajndoo'ndaa'â 'o. ¹² Mati cwitaaⁿyâ na cateijndeiⁿ Ta Ty'oⁿots'om na nncjaaquindyⁿ' na m'aⁿ'yo' na wi' n'om'yo' cwii cwii ntyjee'yo'. Ndo' catseicwaljoo'tina' na wi' n'om'yo' cha'tso nt'omcheⁿ nn'aⁿ cha'xjeⁿ m'aaⁿ já na wi' n'ooⁿyâ 'o. ¹³ Quiaaⁿ na nleijndeiⁿ' n'om'yo' cha nla'xmaⁿ'yo' na lju' n'om'yo' na candaⁿ'ndyo' jo' nnom Tsotyaaⁿya Ty'oⁿots'om quia na nncwjeeⁿ'nda' Ta Jesús ñequio cha'tsonⁿdye nn'aⁿ cwentaaⁿ'aⁿ.

4

Nmeii' cal'aaya cha nncjaawee' ts'om Ty'oⁿots'om

¹ Ndo' je' 'o nn'aaⁿya ñequio xuee' Ta Jesús cwitaaⁿyâ ndaaⁿ'yo' ndo' cwitsaⁿ'ntjooⁿyâ 'o na c'om'yo' cha'xjeⁿ na jnda t'mooⁿyâ na cal'a'yo' cha nncjaawee' ts'om Ty'oⁿots'om ñ'eⁿndyo'.

² Ndo' manquiⁿ'ya'yo' ñ'oom'ñeeⁿ na tquaaⁿ'tyaaⁿyâ ndaaⁿ'yo' ñequio najnⁿdeii na matseixmaⁿ' Ta Jesús. ³ Ee luaa waa na l'ue ts'om Ty'oⁿots'om ñ'eⁿndyo' na calaxmaⁿ'yo' na lju' n'om'yo' cantyja 'naaⁿ'aⁿ meiⁿ tanc'om'ya'yo' ñequio nn'aⁿ na cwe' luaa', ⁴ ticwiindyⁿ' 'o nn'aaⁿya, cala'noⁿ'yo' na l'ue ts'om Ty'oⁿots'om na c'om'yo' na yandyⁿ' ñequio lcuu'yo', ndo' na cala't'maaⁿ'ndyo'

joona, ⁵ nchii nnc'oom tsa^{ns}'a ñequio scoom'm na ncwinom'na' ljo' mach'eeⁿ na tia na matseiteoom ñ'eⁿñe cha'xjeⁿ cwil'a nn'aⁿ na tic'om nacje 'naaⁿ Ty'oots'om. ⁶ Meiⁿcwii tsa^{ns}'a tintseitjooñe nnom x'iaa' na nnc'oomya ñ'eⁿ scuuⁿ tsaⁿñeeⁿ meiⁿ tinguui'nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ ñ'oommeiⁿ ee jeeⁿ t'maⁿ na wiⁿ nntseitequoo Ta Jesús nacjoo' ts'aⁿ na mach'ee cha'tso nmeiⁿ cha'xjeⁿ na jnda ñeja'lcaandiyâ 'o. ⁷ Ee nchii na tqueeⁿñe Ty'oots'om jaa na nlajomndyo cantyja 'naaⁿ natia, saa jom l'ue ts'oom na c'ooⁿya na lju' n'ooⁿya jo nnoom. ⁸ Cwe'jo' xeⁿ m'aaⁿ ts'aⁿ na ticuee' ts'om ñ'oommeiⁿ na cwit'mooⁿyâ ndaa'yo', catsei'noⁿ tsaⁿñeeⁿ na nchii cwe' ñ'oom na tqueⁿ nn'aⁿ mach'ee na til'ue. Juu mach'ee na til'ue ñ'oom na tqueⁿ nquii Ty'oots'om, na jom tquaaⁿ Espiritu Santo naquii' n'ooⁿyâ.

⁹ Cantyja 'naaⁿ na c'om'yo' na wi' n'om ntyjee'yo' na cwila'yu', tacaⁿ'na' na cwinntseiljeiya ñ'oom'ñeeⁿ ee manquiti Ty'oots'om ma'mooⁿ ndaa'yo' na c'om'yo' na wi' n'om'yo' joona. ¹⁰ Ee 'o wi' n'om'yo' nn'aⁿ na cwila'yu' na m'aⁿ ts'ondaa Macedonia. Saa cwitaaⁿyâ ndaa'yo' na c'om'yo' na mat'maⁿti na wi' n'om'yo' joona. ¹¹ Cala'jnda'yo' na tjoom' ñ'oom nnc'om'yo' ñ'eⁿ nc'iaa'yo'. Tacatii'ndyo' ñ'oom 'naaⁿna na ticatseixmaⁿ'na' na nla'jomndyo'. Cjoo' n'om'yo' na cal'a'yo' ts'iaaⁿ 'naⁿ'yo' cha'xjeⁿ ñ'oom na jnda tquaaⁿtyaaⁿyâ ndaa'yo', ¹² ee na nl'a'yo' na ljo', nn'aⁿ na tyoola'yu' nla't'maaⁿndyena 'o meiⁿ xotseitejooⁿ' na' na nleil'uee'ndyo'.

Cantyja na ndyonna' Ta Jesucristo

¹³ Ndo' je' 'o nn'aⁿya, tacaⁿ'ue n'ooⁿyâ na mati ticala'noⁿ'yo' chiuu nnts'aana' ñequio nn'aⁿ na jnda tja meiⁿ tanc'om'yo' na chjoo' n'om'yo' cha'xjeⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ na tintyjaa' n'om Ty'oots'om. ¹⁴ Ndo' cha'xjeⁿ cwila'yuu'a na tue' Jesús ndo' na tando'xcoom, maluaa' cwila'yuu'a na cantyja 'naaⁿ jom ñnequiaa Ty'oots'om na joo nn'aⁿ na jnda tja na ñeja'yu' ñ'eⁿñe nnta'ndo'xcona.

¹⁵ Jo' chii cwil'uuyâ ndaa'yo' ñ'oom na t'moⁿ nquii na cwiluiiñe na catsaⁿtjom jaa na ndicwaⁿ cwitandoo'a hasta xjeⁿ na ndyonnaaⁿ'aⁿ, xocwinooⁿ'a nn'aⁿ na jnda tja. ¹⁶ Ee manquiti Jesús nnaaⁿ cha'oom'luee, jndeiⁿ ñ'oom na nntsaⁿtjom, ndo' ndyocueeⁿ, xjeⁿñeeⁿ nleic'uaa jndyee' ángel na cwiluiitquieñe ndo' mati ndu 'naaⁿ Ty'oots'om. Quia jo' joo nn'aⁿ na jnda tja na ñeja'yu' ñ'eⁿ Jesús, joona najndyee nnta'ndo'xcona. ¹⁷ Jnda jo' jaa na ndicwaⁿ cwitandoo'a xjeⁿñeeⁿ ñe'naaⁿ nncjaachuuna' jaa ñ'eⁿndyena quii' nchiqui na nntjomndyo ñequio Ta Jesús quii' jndye ndo' nnc'ooⁿtyaaⁿya ñ'eⁿñe. ¹⁸ Jo' chii ñequio ñ'oommeiⁿ quia'yo' na t'maⁿ n'om nn'aⁿ'yo' na cwila'yu'.

5

¹ 'O nn'aaⁿya, cantyja 'naaⁿ cwaanⁿ xuee oo cwaanⁿ xjeⁿ na ndyonna' Ta Jesús, meiⁿ ticaⁿ'na' na nntseiljeiya. ² Ee manquiu'ya'yo' nncue'ntyjo xuee na ndyonna' Ta Jesús xjeⁿ na tic'om c'ee nn'aⁿ na nluii na ljo'. Matseijomna' cha'na quia na macwjee' tsaⁿnch'ue. ³ Xcwe xjeⁿ quia cwilue nn'aⁿ: "Je' tjaa'naⁿ tia', tjaa'naⁿ na teincuu'", majuu xjeⁿñeeⁿ ñejomto nquioo nawi' t'maⁿ nacjoona cha'xjeⁿ quia na manaⁿ'na' na maquiina' yuscu na manntseincuii, meiⁿ tjaaⁿ'na' na cwii nndaⁿ ndyaandyee nn'aⁿ juu nawi'ñeeⁿ. ⁴ Saa 'o nn'aⁿya, ticalaxmaⁿ'yo' cantyja 'naaⁿ na jaaⁿñe, jo' chii juu xuee na nncwjeeⁿnda' Ta Jesús xocatseijomna' juuna' cantyja 'naⁿ'yo' cha'na quia na nncwjee' tsaⁿnch'ue waa' ts'aⁿ. ⁵ Jaa la'xmaaⁿya cantyja 'naaⁿ naxuee. Tila'xmaaⁿya cantyja 'naaⁿ natsjom oo cantyja 'naaⁿ najaaⁿñe. ⁶ Jo' chii

maty'iomna' na c'oo'ya na wando' n'oo'ya ndo' que'ndyoche'ncjooya xje' cantyja 'naa'ya jo nnom Ty'oots'om. Ee ticatsona' na c'oo'ya cha'cwijom na cwindaaya cha'na nt'omche' nn'a' na tyoola'yu'. ⁷ Ee nn'a' na cwinda, natsjom cwindana, ndo' nn'a' na cwicandyee, natsjom cwindyeena, ⁸ saa nc'e na cwilaxmaa'ya cantyja 'naa' naxuee, cwa que'ndyoche'ncjoo xje', cha'waati xuee c'oo'ya cha'na ts'a' na candaq' xque'. Matsona' na cata'ñoom'ndyo che'ncjooya ñequio na cwilayu'ya n'oo'ya ñ'e' Ty'oots'om ndo' ñequio juu na m'aa'ya na wi' n'oo'ya nn'a' ñequio juu na ntyjaa' n'oo' na nncwji'n'maa'ñe Ty'oots'om aña'ya cha'xje' mawañoom' tja'xque'xjo xque' sondaro. ⁹ Ee nchii seijndaa'ñe Ty'oots'om na nnt'uuityee' jaa naquii' nawi' t'ma'. Saa tquee' jaa na nndaaya na nlui'n'maa'ndyo nc'e nquii Ta Jesucristo. ¹⁰ Jom tuee'n'e' cwentaa'ya cha tjom' na nntandoo'a ñ'e'ñê quia' na nndyonaa'n'a', meii' na ndicwa' tandoo'a ndo' meii' na aa jnda tjaaya. ¹¹ Jo' chii cwii ndo' cwiindy'o' quia'yo' na t'ma' n'om ntyjee'yo' na nc'oonajdana cha'xje' na cwil'a'yo'.

Ñoom na matsejndo' Pablo n'omna

¹² 'O nn'a'ya, cwita'nyâ na cala'tmaa'ndyo' nn'a' na cwil'a ts'iaa' 'naa' Ty'oots'om quii'ntaa'yo' na cwijndoo'na ts'iaa' 'naa'a' ndo' na cwila'jndo'na n'om'yo'. ¹³ Maty'iomna' na cala't'maa'ndyo' na'ñee' ñequio na jnda nquii'yo' jooa, ee jooa jee' cwila'jdana naquii' ts'iaa'waa'. C'om'yo' na tjom' ñ'oom ñequio nc'iaa'yo' na tjaa ndia' cach'o'yo' ñ'e'ndyena.

¹⁴ Ndo' cwila'jndei' ndyuaayâ ndaa'yo' 'o nn'a'ya, na cala'tia'yo' nn'a'yo' na tiñe'calla' ts'iaa'. Quia'yo' na t'ma' n'om nn'a' na leic'om t'maa'ndye n'om. Cateijndei'yo' nn'a' na tijdana na tila'yu'ya n'omna. C'om' nioom-che' n'om'yo' ñequio cha'tsondye nn'a'.

¹⁵ Xe' tis'a' cwil'a nn'a' 'o, cal'andyo' cwent'a na tinl'a'yo' wi' jooa. 'O xuii' cal'a'yo', 'o ñequii'che' cal'a'yo' yuu na ya ñ'e' nn'a', meii' mancjo'ti'yo' oo meii' ñ'e' meii'quia' ts'a'.

¹⁶ Ñequii'che' c'om'yo' na nei'nco n'om'yo'. ¹⁷ Tintsawi'ntyje'yo' na cwilanei'yo' nnom Ty'oots'om. ¹⁸ Cha'tso na mach'eena' ñequiondyo' quia'yo' na quianl'uaa' Ty'oots'om ee luua' l'ue ts'oom ñ'e'ndyo' 'o na cwila'yu'yo' ñ'e' Cristo Jesús. ¹⁹ Tila'tsaa'ndyo' ts'iaa' na mach'ee Espiritu Santo quii'ntaa'yo'. ²⁰ Joo ñ'oom na cwiñequia' nn'a' na ma'mo' Ty'oots'om ndaana, til'a'yo' na ticuee' n'om'yo' ñ'oom'ñee'. ²¹ Cha'tso ñ'oommei' catjei'yo' cwent'a aa xcwe jooa', ndo' ñ'oom na cwiwitquioo' na xcwe, caljoo'ndyo'tye'yo' ñequio jooa'. ²² Cala'tquioo'ndyo' ñequio cha'tso nnom natia.

²³ Manquiti Ty'oots'om, nque' na mañequiaa' na tjaa ñomtiuu m'aa' ts'a' jo nnoom, jom que'ñoo' 'o na candaq'ndyo'. Cwañom'm cha'waa espíritu 'na'yo', ñequio aña'nyo' ndo' sei'yo' cha caljoo' jooa' na meii'cwii jna' tilaxma'na' hasta xje' na nncwjee'nnda' Jesucristo na cwiluiñê na matsa'ntjoom jaa. ²⁴ Nquii Ty'oots'om na macwaa' 'o cwiluiñê na mayom'm, maxje' nntseicanaq' cha'tso nmei' cantyja 'na'yo'.

Cwiñequiana na xma'ndye nn'a'

²⁵ 'O nn'aa'ya ñequii'che' calanei'yo' cantyja 'naa'nyâ nnom Ty'oots'om.

²⁶ Quia'yo' na xma'ndye cha'tso nn'aa'ya na m'a' ñ'e'ndyo' na cwita'nyo' lueena.

²⁷ Ñequio na jndei ts'iaaⁿ na matseixmaⁿya na tquiaa Ta Jesucristo matiooya xuuwaañe nacjo'yo' na cala'naⁿ'yo' cartawaa na ndye cha'tsonde nn'aaⁿya na cwila'yu'.

²⁸ Nquii Ta Jesucristo cwentaaya quiaaⁿ na nla'xmaⁿ'yo' naya na matseixmaaⁿ.

Carta na jndá we na seicwanom Pablo na m'aⁿ nn'aⁿ Tesalónica

Mañequiaa Pablo na xmaⁿndyena

¹ Ñ'eⁿ Silvano ndo' ñ'eⁿ Timoteo, ja Pablo matseiljeiya cartawaañe na matseicwanoⁿya juuna' na m'aⁿ 'o tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'o^oots'om cwentaaⁿaⁿ tsjoom Tesalónica, na cwila'xmaⁿyo' cwentaa' Tsotyaaⁿya Ty'o^oots'om ndo' Jesucristo na cwiluiñê na matsaⁿntjoom jaa. ² Nquii Tsotyaaⁿya Ty'o^oots'om ñequio Jesucristo, quiana na candaⁿya nto'ñoom'yo' naya na la'xmaⁿna ñequio na meiⁿcwii ñomtiuu tinc'om'yo' jo ndaⁿana.

Quia na nddyonnda' Cristo nntu'xeⁿndye nn'aⁿ

³ 'O nn'aⁿya, ñequii'cheⁿ macaⁿna' na ñequiaayâ na quianl'uaa' Ty'o^oots'om cantyja 'naⁿyo', ndo' maty'iomyana' na cwila'aayâ na ljo' ee wjaawixcweti na cwila'yu'ya n'om'yo' ñ'eⁿñê ndo' nc'e cwii ndo' cwiindy^o' wi'ti n'om'yo' ntyjee'yo'. ⁴ Hasta quii'ntaaⁿ ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'o^oots'om cwentaaⁿaⁿ cwilanaⁿayâ cantyja 'naⁿyo'. Cwitjei'saayâ 'o na m'aⁿ nioom'cheⁿ n'om'yo' meiiⁿ na jndye nnom nawi' na cwiwinom'yo' ndo' na cwintyjo nn'aⁿ 'o saa cwit'moⁿyo' na cwila'yu'ya n'om'yo' ñ'eⁿ Ty'o^oots'om. ⁵ Nc'e na luaa' cwil'a'yo', ma'moⁿna' na jeeⁿ xcwe macwji' Ty'o^oots'om cwentaaⁿ cantyja 'naⁿyo'. Ee matsaaⁿaⁿ 'o na la'xmaⁿyo' na nntsaquiee'ndyo' yuu na matsaⁿntjoom. Nc'e na ljo', je' cwiwinom'yo' nawi'.

⁶ Ty'o^oots'om mach'eeⁿ na maty'iomyana' na joo nn'aⁿ na cwita'wi' 'o je', nlc'o'weeⁿeⁿ jooa. ⁷ Ndo' mati 'o na wi' na cwitjom'yo' ñequiaaⁿ na nnta'jndyaayâ ñ'eⁿndyo' majuum xuee quia na nleitquioo'ñennda' Ta Jesús. Ee mats'ia' jo' na nnaaⁿ cañoom'luee nddyocueeⁿ. Nleitquioo'ñê naquii' ntsaachom ñequio ángeles cwentaaⁿaⁿ na jeeⁿ jndá. ⁸ Nñoom na nnt'ueeⁿ nn'aⁿ na ticala'xmaⁿna cwentaa' Ty'o^oots'om meiⁿ tical'añ'oomndyena ñ'oom na tseixmaⁿ Ta Jesús na macwji'n'maaⁿñê añmaaⁿ nn'aⁿ. ⁹ Na'ñeeⁿ tixocantycwii na nnt'uiityeⁿna' jooa. Ndo' tquia nncwji'ndyona' jooa ñequio yuu na nnc'oom Jesucristo na nluui'tmaⁿñê ndo' ñequio najndeii na matseixmaaⁿ. ¹⁰ Nluui na ljo' juu xuee quia na nñoom na nla't'maaⁿndye nn'aⁿ 'naaⁿaⁿ jom, na cha'tsondye nn'aⁿ na cwila'yu'na ñ'eⁿñê nncjaawee' n'omna, mati ñ'eⁿ 'o na jndá macwila'yu'yo' ñ'oom na tyoñequiaayâ cantyja 'naaⁿaⁿ.

¹¹ Jo' chii ñequii'cheⁿ cwilanaⁿayâ nnom Ty'o^oots'om cantyja 'naⁿyo'. Cwitaⁿayâ nnom nqueⁿ na jndá tqueeⁿ 'o na cala'xmaⁿyo' cwentaaⁿaⁿ na ñequii'cheⁿ nncjaawee' ts'oom ñ'eⁿndyo'. Mati cwitaⁿayâ na ñequiaaⁿ cantyja najneiⁿ naquii' n'om'yo' cha ndaⁿ nla'canda'ndyo' cha'tso ñ'oom na ya na cwiqueⁿ n'om'yo', ndo' na nntseicandaa'ñena' cha'tso ts'iaaⁿ na ya na cwil'a'yo' nc'e na cwila'yu'ya n'om'yo' ñ'eⁿñê. ¹² Nc'e na luaa', nntseit'maaⁿñena' xuee' Ta Jesús cantyja 'naⁿyo', ndo' mati nntseit'maaⁿñê 'o nc'e naya na matseixmaⁿ nquii Ty'o^oots'om na cwila't'maaⁿndyo' ndo' cantyja 'naaⁿ Ta Jesucristo.

2

Nleitquioo'ñe ts'aⁿ na wi'ñeti

¹ 'O nn'aaⁿya, cantyja 'naaⁿ na nncwjee'nnda' Ta Jesucristo cwentaaⁿya ndo' na nntjomndyo' yuu na m'aaⁿ, cwitaⁿayâ ndaⁿay^o' ² na tilachui'yo' chiuu

m'aaⁿ n'om'yo' ñ'oomwaa' meiⁿ tiñequiandyo' cantyja cwii nnom na quia nluui nntseicaty'uená' 'o oo cwii ñ'oom na mañequiaa ts'aⁿ cantyja 'naaⁿ jo' oo cwii carta na waa ñ'oom na já jla'cwanooⁿ yâ juuna' na matsona' na jnda tue'ntyjo xjeⁿ na nncwjeeⁿ eⁿ. ³ Meiⁿ cwii tiñequiandyo' na nnguii'nn'aⁿ ñ'oomwaa' 'o ee cwiťjoocheⁿ na nncue'ntyjo xuee'ñeeⁿ maxjeⁿ nla'wendye nn'aⁿ nacjoo' Ty'oots'om ndo' nleitquoo'ñe juu tsaⁿ s'aⁿ na jeeⁿ tiaa', majndaa' na nntsuiñê nnts'aa Ty'oots'om. ⁴ Jom nncjaⁿ nacjoo cha'tso na la'xmaⁿ cwentaa' Ty'oots'om ñequio cha'tso nnom na cwila't'maaⁿ ndye nn'aⁿ. Jo' chii ncjaaqueⁿ eⁿ naquii' wats'om t'maⁿ 'naaⁿ Ty'oots'om. Nncwjeeⁿ eⁿ ñ'oom na jom cwiluiiñê nquii Ty'oots'om ndo' cala't'maaⁿ ndye nn'aⁿ jom.

⁵ ¿Aa ticjaañjoom' n'om'yo' na jnda tsjooⁿ ya ñ'oommeiⁿ ndaa'yo' quia na ñet'ooⁿ ya ñ'eⁿ ndyo'? ⁶ Ndo' macwila'noⁿ ya'yo' 'ñeeⁿ na matseitsaaⁿ ñeya tsaⁿ ñeeⁿ cha na ticwitquoo'ñe cwiťjoocheⁿ na nncue'ntyjo xjeⁿ na ntyjii Ty'oots'om. ⁷ Ee juu ts'iaaⁿ natia na wanty'iuu' m'aⁿ na' je' mach'eena' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ, na maje'ndyo macandá macaⁿ na' na nleindyoo nqueⁿ na matseitsaaⁿ ñê na nnc'oom tsaⁿ ñeeⁿ. ⁸ Quia ljo'cheⁿ nleitquoo'ñe juu tsaⁿ ñeeⁿ na waljoo'cheⁿ na tia ts'aⁿ ñe. Ndo' nquii Ta Jesús quia na nncwjeeⁿ eⁿ ñequio najndei na neiⁿ ncoo' nacaxuee na cwiluiiñê, nntseicueeⁿ eⁿ tsaⁿ ñeeⁿ ñequio jndye 'ñom. ⁹ Juu tsaⁿ ñeeⁿ na wi'ñeti nñoom ñequio najndei na matseixmaⁿ Satanás. Nnguii'nn'aaⁿ nn'aⁿ ñequio ts'iaaⁿ na nnts'aaⁿ ndo' ñequio jndye nnom 'naaⁿ na meiⁿ jom tiquinty'iaaⁿ nn'aⁿ. ¹⁰ Nntseineiⁿ cha'tso nnom ñ'oom na wi' na ñequi'nn'aaⁿ nn'aⁿ na jnda teijndaa' na nntsuundy. Ee joona tñquiandyena na nnguioo na jnda nquiuna ñ'oom na mayuu' na nncwji'n'maaⁿ ñena' joona. ¹¹ Nc'e na luua', 'ndii Ty'oots'om na cwe' ñ'oom cantu ñe'quii'nn'aⁿ na' joona ndo' nla'yu'na ñ'oom na tiyuu', ¹² s'aaⁿ na luua' cha nnt'uiitye'na' cha'tsondye nn'aⁿ jnaaⁿ na ti'cato'ñoomna ñ'oom na mayuu' ee neiⁿ tina na nl'ana natia.

Tjeii'ñe Ty'oots'om 'o na nluu'n'maa'ndyo'

¹³ 'O nn'aaⁿ ya na jeeⁿ candya' ts'om Ta Jesús, jeeⁿ maty'iomyana' na ñequii'cheⁿ ñnequiaayâ na quial'uaa' Ty'oots'om cantyja 'naⁿ yo' ee cwiťjoocheⁿ na nncuaa tsjoomnancue tjeii'ñê 'o na nluu'n'maa'ndyo'. Ndo' tqe'ñooⁿ 'o cantyja 'naaⁿ aⁿ nc'e Espíritu, ndo' teill'uee'ñê ñ'oom na mayuu' na jnda macwila'yu'yo'. ¹⁴ Ee ñequio juu ñ'oom naya na tyoñequiaayâ ndaa'yo', jo' na tcwaaⁿ 'o cha nndaá nla'jomndyo' cantyja na cwiluii't'maⁿ ñe Jesucristo na cwiluiiñê na matsa'ntjoom jaa.

¹⁵ Jo' chii 'o nn'aⁿ ya, caljoo'ndyo'tyeⁿ yo' ñequio ñ'oom na ñet'mooⁿ yâ ndaa'yo' ñequio carta na jla'cwanooⁿ yâ na m'aⁿ yo', tintsuu' n'om'yo' joona'. ¹⁶ Nquii Jesucristo na cwiluiiñê na matsa'ntjoom jaa ndo' nquii Tsotyaaya Ty'oots'om na jom nc'e naya na matseixmaaⁿ m'aaⁿ na jeeⁿ wi' ts'oom jaa mañequiaaⁿ na ticantycwii na m'aaⁿ ya na t'maⁿ n'ooⁿ ya ñequio na cwi'cantyjaa'ya n'ooⁿ ya jom, ¹⁷ quiaaⁿ na nla'xmaⁿ yo' na t'maⁿ n'om'yo' ndo' na nnc'om' jnda'yo' cantyja 'naaⁿ aⁿ cha cha'tso na cwilanei'yo' ñequio na cwil'a'yo' nla'xmaⁿ joona' na ya.

3

Cjaañjoom' n'om'yo' já jo nnom Ty'oots'om

¹ 'O nn'aⁿ ya, ñ'oom na macandá, calaneim'yo' nnom Ty'oots'om cantyja 'naaⁿ yâ na tyuaa' nt'om ñ'oom cantyja 'naaⁿ Ta Jesús cha'tso joo, ndo' nnts'aana' na jnda nquii nn'aⁿ juuna' cha'xjeⁿ na tuii ñ'eⁿ ndyo' 'o. ² Ndo'

mati cataⁿyo' na nndyaandyô ljo' na ñe'cal'a nn'aⁿ na tia nn'aⁿndye ñ'eⁿndyô na quie' n'omna ee ticha'tso nn'aⁿ cwilayu'ya n'omna ñ'eⁿ Ty'oqots'om. ³ Saa cwiluiiñê na mayom'm ndo' nñequiaaⁿ na nntsaanajnda'yo' cantyja 'naaⁿaⁿ ndo' na nncwañoom'm 'o ljo' ñe'cats'aa nquii tsa'ndii 'o. ⁴ Já cwicantyyaa' n'ooⁿyâ Ty'oqots'om cantyja 'naⁿyo' ee 'o cwila'canda'yo' ñ'oom na ñet'mooⁿyâ ndaa'yo'. Ndo' nquiuuyâ na ntsal'a'ti'yo' cha'xjeⁿ na cwitsa'ntjooⁿyâ 'o. ⁵ Nqueⁿ na cwiluiiñê na matsa'ntjoom, cateijneiⁿ 'o na nnc'om'yo' na wi' n'om'yo' nn'aⁿ cha'xjeⁿ m'aaⁿ na candya' ts'oom joona, ndo' na nnc'om nioomcheⁿ n'om'yo' nawi' na cwiwinom'yo' cha'xjeⁿ tyom'aaⁿ jom quia na teinoom nawi' t'maⁿ.

Queⁿndyo na cal'aaya ts'iaaⁿ 'naaⁿya

⁶ 'O nn'aaⁿya, ñequio xuee' Ta Jesucristo cwitsa'ntjooⁿyâ na catjei'ndyo' ñequio ts'aⁿ na matseyiu' na tiñe'cats'aa ts'iaaⁿ meiⁿ tiñe'tseijomñe ñequio ñ'oom na ñet'mooⁿya ndaa'yo'. ⁷ Saa 'o manquiu'yo' na matsona' na cal'a'yo' cha'na ñel'aayâ. Ee quia na ñet'ooⁿyâ quii'ntaaⁿyo', meiⁿjom ndii' ticanty'ia'yo' na t'ical'aayâ ts'iaaⁿ. ⁸ Ee já t'icato'ñooⁿyâ naya luee'yo' na cwe'yu. Ñetqueⁿndyô na ñel'aayâ ts'iaaⁿ, ñetantjooⁿyâ 'naⁿ na ñetca'na' já. Naxuee natsjom ñe'jla'jndaayâ cha t'icatuââ'â xuu nacjoo' meiⁿcwiindyô' 'o na nntex'ee já. ⁹ Meiiⁿ na maty'iomna' na cataa'yâ ndaa'yo' ljo' na ñetca'na' já saa t'ical'aayâ na ljo'. Ee ntyjaa' n'ooⁿyâ na cal'oondyo' cha'xjeⁿ na cwil'aayâ. ¹⁰ Ee quia ñet'ooⁿyâ quii'ntaaⁿyo' t'quiaⁿtyaaⁿyâ ñ'oom ndaa'yo' juu ts'aⁿ na tiñe'cats'aa ts'iaaⁿ, meiⁿ ticatsona' na nlcwaaⁿaⁿ. ¹¹ Saa cwindyaayâ na ñ'eeⁿ nt'omndyo' 'o na t'iquil'a'yo' ts'iaaⁿ, cwe' cwiqueⁿndyo' na cwiti'ndyo' ljo' mach'ena' nt'omcheⁿ ntyjee'yo'. ¹² Ndaaⁿ nn'aⁿ na nmeiiⁿ m'aⁿ, nc'e najndeii na matseixmaⁿ Ta Jesucristo, cwitsa'ntjooⁿyâ ndo' cwijñoom' ntyuaayâ 'o na cal'a'yo' ts'iaaⁿ na nntantjom'yo' 'naⁿ na maca'na' 'o.

¹³ Ndo' 'o, nn'aaⁿya, ticwintqueⁿyo' na cwil'a'yo' yuu na maty'iomyana'.

¹⁴ Queⁿyo' cwenta 'ñeeⁿ juu ts'aⁿ na tiñe'catseicanda ñ'oom na cwil'uuyâ ndaa'yo' nacjoo' cartawaañe. Ticala'quii'ndyo' ñ'eⁿ tsaⁿñeeⁿ cha nlco'tiana' ntyjeeⁿ. ¹⁵ Saa tinc'owam ndiaa'ndyo' ñ'eⁿñê, 'o cala'jndo'yo' ts'oom cha'xjeⁿ cwii ts'aⁿ na matseyiu'.

Ñ'oom na macanda

¹⁶ Nqueⁿ na matsa'ntjoom na tseixmaaⁿ na tjaa ñomtiuu c'oom ts'aⁿ jo nnoom quiaaⁿ na 'o tjaa ñomtiuu c'om'yo' na cha'waa xjeⁿ ñequio cha'tso na cwiwinom'yo'.

¹⁷ Ja Pablo, nncō matseiljeiya xueya nacjoo' cartawaañe cha'xjeⁿ quits'aa cha'tso carta 'na'ya. ¹⁸ Juu naya na matseixmaⁿ Jesucristo, c'oomna' ñequio cha'tsondyo'. Amén.

Carta najndyee na seicwanom Pablo na m'aaⁿ Timoteo

Matseiljeii Pablo carta cwentaa' Timoteo

¹ Nncō Pablo cwiluiindyō apōstol cwentaa' Jesucristo. Nquii Ty'oōts'om na cwiluiiñē na macwji'n'maaⁿñē jaa sã'ntjoom na matseixmaⁿya na ljo' ñequio Ta Jesucristo na cantyja 'naaⁿ jom m'aaⁿya na cwicantyjaa' n'ooⁿya.

² Matseiljeiya cartawaañē na matseicwanoⁿya na m'aaⁿ 'u Timoteo, na cwiluiindyū' jndaaya nc'e na matseyi'ya ts'om' ñ'eⁿ Ty'oōts'om. Nty-jaa' ts'ooⁿ nquii Tsotyaaⁿya Ty'oōts'om ñequio Cristo Jesús na cwiluiiñē na matsã'ntjoom jaa na ñequiana na nncō'ñom' naya na la'xmaⁿna ñequio na m'aⁿna nawi' n'omna nn'aⁿ ndo' na meiⁿcwii ñomtiuu tinc'oom' jo ndãana.

Cats'aañē Timoteo cwenta ñ'oom na tiyuu'

³ Cha'xjeⁿ na tsjooⁿya njom' quia na jluii'a Macedonia na caljoo'ndyu' Éfeso na catsã'ntjom' nt'omcheⁿ nn'aⁿ na ticat'mooⁿna ñ'oom na tiyuu', ⁴ tilqueⁿ cwenta ñ'oom na cwe' cuento laxmaⁿna' ñequio ñ'oom cantyja 'naaⁿ weloo nn'aⁿ na ñet'om teiyo ee ñ'oommeiⁿ cwil'ana' na cwe' cwila'ñ'eeⁿ ndyuee nn'aⁿ meiⁿ ticateijndeina' ts'aⁿ na nntseyi'ya ts'om ñ'eⁿ Ty'oōts'om.

⁵ Ts'iaaⁿ ñ'oom'ñeeⁿ na sa'ntjōⁿya na c'ooⁿya na wi' n'ooⁿya cwii ndo' cwii nn'aⁿ ñequio na lju' n'ooⁿya na m'aaⁿya n'ooⁿya ñequio na xcwee' n'ooⁿya na cwila'yū'ya n'ooⁿya ñ'eⁿ Ty'oōts'om. ⁶ Ñ'eeⁿ nn'aⁿ jnaaⁿ ñ'oom'ñeeⁿ na jnda tju'tya'na' jona cantyja 'naaⁿ ñ'oom na mayuu', ñ'oom na cwe' ts'iaaⁿndyo cwila'jomndyena. ⁷ Ñ'e'calaxmaⁿna nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii 'naaⁿ Ty'oōts'om na matsã'ntjomna' meiiⁿ ticala'noⁿna ljo' tseicandii ñ'oom na cwila'neiⁿna cantyja 'naaⁿna', meiⁿ ljo' na ma'moⁿ ñ'oom na cwiñequiana ñequio na t'maⁿya n'omna.

⁸ Manquiuuya na jeeⁿ l'ue ljeii na tqueⁿ Moisés xeⁿ mawil'uee'ñe ts'aⁿ juuna' cha'xjeⁿ na seijndaa'ñe Ty'oōts'om. ⁹ Macaⁿna' na cjaanjoom' n'ooⁿya na nchii teijndaa' ljeii na qui cwentaa nn'aⁿ na cwila' na maty'iomana'. Teijndaa' juuna' cwentaa nn'aⁿ na quie' n'om, cwentaa nn'aⁿ na ticatuee'ndyecje, cwentaa nn'aⁿ na tia cwil'a, nn'aⁿ na laxmaⁿ'jnaⁿ, cwentaa nn'aⁿ na ticala't'maaⁿndye Ty'oōts'om oo cwiicheⁿ nnom na matseit'maaⁿñe ts'aⁿ, teijndaa' juuna' cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na cwila'cwjee tye ndyena ndo' mati cwentaa cha'tsondye nn'aⁿ na cwila'cwjee nn'aⁿ, ¹⁰ cwentaa nn'aⁿ na cwe' m'aⁿya ñequio nn'aⁿ, cwentaa naⁿnom na m'aⁿ ñequio tyjenom, cwentaa nn'aⁿ na cwila'jnda ntyje nn'aⁿndyena, cwentaa nn'aⁿ na cwilaneiⁿ cantu, cwentaa nn'aⁿ na tyeⁿ cwiqueⁿ ñ'oom na nlacandaⁿ saa tiquil'a, ljeii'ñeeⁿ m'aⁿna' na mat'uiina' meiⁿquia na wjaana' nacjoo' ñ'oom na xcwe na cwit'mooⁿ nn'aⁿ.

¹¹ Juu ñ'oom xcwewaa' ñecwii xjeⁿ matseicandiina' ñequio ñ'oom na jeeⁿ jnda'na' cantyja na cwilui'n'maaⁿndye nn'aⁿ. Nquii Ty'oōts'om na tjacantyya na t'maⁿ cwiluiiñē maty'oom ts'iaaⁿ ja na mañequiaya ñ'oom'ñeeⁿ ndãã nn'aⁿ.

Quian'l'uaa' Ty'oōts'om t'maⁿ wi' ts'oom Pablo

¹² Mañequiaya na quian'l'uaa' Ta Jesucristo cwentaaⁿya na mañequiaⁿ na jndeiⁿ ts'ooⁿ na maqueeⁿ cwenta na cwiluiindyō ts'aⁿ na matseicandã na macwjaa'ñē ja naquii' ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ. ¹³ Jaach'ee xuee tyotseinaⁿ ñ'oom ntjeiⁿ nacjoom'm, ñetco'wi'a nn'aⁿ na cwila'yū' ñ'eⁿñē, ndo' tyotseijnaaⁿa jom. Saa ty'oom Ty'oōts'om na wi' ts'oom ñ'eⁿndyo, ee xjeⁿ'ñeeⁿ meiⁿ tyootseyi'ya meiⁿ ticaljeii na tixcwe tyots'aa. ¹⁴ Juu naya na matseixmaⁿ

Jesucristo, tquiaaⁿ na canda^aya matseixmaⁿya juuna' ndo' t'mooⁿ na jeeⁿ wi' ts'oom ja ndo' jndaya na matseyiu'ya ts'oqⁿ ñ'eⁿñê, joona' na cwila'xmaaⁿya nc'e na cwila'jomndyo ñ'eⁿñê.

¹⁵ Ñ'oomwaa ñ'oom na mayuu' juuna', ndo' matsona' na cha'tsondye nn'aⁿ cala'yu'na juuna': jndyo Cristo Jesús tsjoomnancue cha nncwji'n'maaⁿñê nn'aⁿ jnaⁿ, quii'ntaaⁿ joona ja cwiluiindyö ts'aⁿ na t'maⁿti ñeseitjoondyo nnoom. ¹⁶ Luaa waa na ty'oom Ty'oqots'om na wi' ts'oom ñ'eⁿndyo cha cantyja 'naⁿya m'moⁿ Jesucristo na m'aaⁿ na nioom'cheⁿ ts'oom. Ndo' cantyja 'naaⁿya waa na ma'moⁿna' chiuu nc'om nn'aⁿ na nla'yu' ñ'eⁿñê cha nnto'ñoomna na ticantycwii na cwita'ndo' añaⁿna. ¹⁷ Nc'e na luaa', cha'waati xuee cala't'maaⁿndyo nqueⁿ na ticantycwii na cwiluiñê na matsa'ntjoom, nqueⁿ na wanoom'm ndo' na wanoom'm, nqueⁿ na leicanda^a nty'iaa ts'aⁿ jom, na macanda nqueⁿ cwiluiñê Ty'oqots'om ndo' na jndö' ts'oom.

¹⁸ 'U jndaaya Timoteo, luaa ñ'oom na matsa'ntjoⁿya 'u. Ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oqots'om matseijomna' cha'cwijom tia'. C'oom' na ti'maaⁿ ts'om' na matseijndu' naquii' ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ. Catsa' na ljo' na matseyiu'ya' ts'om' ñ'eⁿñê ndo' ñequio na tico'tiana' ntyji' nc'e na matseicanda' cha'xjeⁿ ñ'oom na ñejlue nn'aⁿ na cwila'yu' cantyja 'naⁿ quia na jla'neiⁿna ñ'oom na t'moⁿ Ty'oqots'om naquii' n'omna. ¹⁹ Ñ'eeⁿ nn'aⁿ na tila'ñ'oomndye na maco'tiana' nquiuna, ndo' nc'e na ljo', juu na cwila'yu'ya n'omna ñ'eⁿ Ty'oqots'om, jnda tyuii'na'. ²⁰ Luaa' tseixmaⁿ Himeneo ñequio Alejandro. Jo' chii jnda tiqöya joona l'o Satanás, cha cala'noⁿna na tantjeii'na ñ'oom ntjeiⁿ nacjoo' Ty'oqots'om.

2

Ma'moⁿna' chiuu calana^aya nnom Ty'oqots'om

¹ Najndyee matseijndo'a ts'om' na maty'iomna' na cataaⁿya nnom Ty'oqots'om 'na' na macaⁿna' jaa, ndo' calana^aya nnoom cwentaa cha'tsondye nn'aⁿ. Quiaaya na quianl'uaaⁿaⁿ cantyja 'naaⁿna. ² Laxmaaⁿya na cataaⁿya nnoom cantyja 'naaⁿ cha'tsondye nn'aⁿ na cwiluiindyö gobierno, ñequio joo nn'aⁿ na laxmaⁿ na maⁿna'iaaⁿ cha ndda^a nnc'oqⁿya na ya m'aaⁿya, tjaa'naⁿ ndia', na xcwee' n'oqⁿya ñ'eⁿ Ty'oqots'om ndo' tjaa'naⁿ ñ'oom tia cwila'neiⁿ nn'aⁿ cantyja 'naaⁿya. ³ Maty'iomyana' na luaa' cal'aaya. Ndo' nquii Ty'oqots'om na macwji'n'maaⁿñê jaa cjaawee' ts'oom na ljo', ⁴ ee l'ue ts'oom na cha'tsondye nn'aⁿ nluin'maaⁿndye ndo' na nnta'jnaaⁿna ñ'oom na mayuu'. ⁵ Ñecwii Ty'oqots'om m'aaⁿ ndo' ñ'e'cwii m'aaⁿ na matseiljoyaañe jom ñ'eⁿ nn'aⁿ, manquii Jesucristo na ts'aⁿ jom. ⁶ Ee tquiaañê na tueeⁿ cha ntioom na cho'jna' cha'tsondye nn'aⁿ cha ndda^a nluin'maaⁿndyena, teitjuoo' na jo' quia na tue'ntyjo xjeⁿ. ⁷ Nc'e na luaa', ty'ioom ts'iaaⁿ ja na cwiluiindyö ts'aⁿ na mañequiaa ñ'oom cantyja 'naaⁿaⁿ ndo' ts'aⁿ na majñoom ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ, na ca'moqⁿya nda^a nn'aⁿ na nchii judíos ñ'oom na xcweti na cala'yu'ya n'omna, ñ'oom na mayuu' matseinaⁿ, nchii cwe' cantu.

⁸ Meiⁿyuucheⁿ joo na cwitjomndye nn'aⁿ l'ue ts'oqⁿ cala'neiⁿ na nom nnom Ty'oqots'om na nlawena lueena ñequio na xcwee' n'omna. Tic'omna na wjeena nc'iaana, meiⁿ ticañjom n'omna ñ'oom na nquiuna ñequio nc'iaana. ⁹ Ndo' mati yolcu l'ue ts'oqⁿ na cwee'na liaa na cwe' na ya xjeⁿ na nchii jee'cheⁿ tycwi' nchii liaa jnda. Cal'ana xjeⁿ cha'tso cantyja 'naaⁿna. Ticwinom'na' na nla'chjoomndyena soonqueⁿna, meiⁿ ticwinom'na' na nla'chjoomndyena ñ'eⁿ 'na' na cwiluiina' ñequio s'om cajaan oo ñequio ta'

perla na jeeⁿ jnda. ¹⁰ Saa yolcu na cwiñequiaandye na nntsaⁿntjom Ty'oots^{'om} joona, cal'ana cha'tso nnom ts'iaaⁿ na ya, ee macandā cantyja 'naaⁿ joo jo' ntyjii Ty'oots^{'om} cha'cwijom matseichjoomñena' joona. ¹¹ Matsona' na candyecheⁿ yolcu ñ'oom na cwi't'mooⁿ nn'aⁿ ndo' na catueeⁿndyecjena: ¹² ee tyooñequiaya na nnt'mooⁿ yolcu quia na cwi'tjomndye nn'aⁿ meiⁿ na nlqueⁿna xjeⁿ ts'a^s'a. L'ue ts'ooⁿ na cwe' candyecheⁿna. ¹³ Ee najndyee s'aa Ty'oots^{'om} Adán, jnda chii s'aaⁿ Eva, ¹⁴ ndo' nchii Adán tquiiⁿnn'aⁿna', tquiiⁿnn'aⁿna' yuscuⁿñeeⁿ, ndo' jnda na tquiiⁿnn'aⁿna' juu, jo' seijndaaⁿñena' na waa jnaaⁿaⁿ. ¹⁵ Saa nluiⁿ'maaⁿndye yolcu xeⁿ cwilaⁿ'candaaⁿndye na mañequiaa Ty'oots^{'om} na c'om ndana ndo' m'aⁿna na cwilaⁿ'yuⁿ'ya n'omna ñ'eⁿñê, ñequio na m'aⁿna na jnda nquiuna nt'omcheⁿ ndo' na 'oom'aⁿna na lju' n'omna.

3

Nmeii' cal'a nn'aⁿ na cwijndoo' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oots^{'om}

¹ Luaa ñ'oom na mayuu': xeⁿ m'aaⁿ ts'aⁿ na macantyyaa' ts'oom na nluitquieñê jo nnom tmaaⁿ na macwji' Ty'oots^{'om} cwentaaⁿaⁿ, jeeⁿ xcwe na macantyyaa' ts'oom. ² Jo' chii ts'aⁿ na jnda ty'oomna' na cwiluiitquieñê quii' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oots^{'om}, matsaⁿntjomna' na tjaaⁿ'na' ñ'oom cjoom'm. Ñecwiⁿ scoom'm m'aaⁿ. Ts'aⁿ na xcwe matseitiuⁿ jom. Ts'aⁿ na maqueeⁿñê cwenta ndo' na cwiluiiñê ts'aⁿ na jnda nquiⁿ nn'aⁿ. Matsona' na ñequiiⁿ'cheⁿ m'aaⁿc'eeñê na nnteix'eeⁿ nn'aⁿ na cwe' cwiquieya waⁿ'aⁿ, ndo' 'naⁿ'aⁿ na m'mooⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ, ³ ticatsona' na tsaⁿ'candii jom, meiⁿ na nl'ueeⁿ ndia'. Macaⁿ'na' ts'aⁿ na yats'aⁿñe jom, ts'aⁿ na xiomⁿ'ñe ñequio nn'aⁿ, na tint-seiqueeⁿ ts'oom s'om. ⁴ Maty'iomna' na ya maqueeⁿ xjeⁿ nn'aⁿ waⁿ'aⁿ, mati cwilaⁿ'candaaⁿndye ntseinⁿaaⁿ nnoom, ndo' cwilaⁿ't'maaⁿndyena jom, ⁵ ee xeⁿ tiⁿ'naⁿ'aⁿ na nlqueeⁿxjeⁿ nn'aⁿ waⁿ'aⁿ, tixocandaaⁿ nnteix'eeⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots^{'om} cwentaaⁿaⁿ. ⁶ Nc'e na ljo', ts'aⁿ na nluiitquieñê jo ndaaⁿ nn'aⁿ tmaaⁿ cwentaaⁿ Ty'oots^{'om} ticatsona' na jom ts'aⁿ na nmeiiⁿndyo tioñe l'o Ty'oots^{'om}, tints'aana' na nnc'oom' ts'oom na jeeⁿ t'maⁿ cwiluiiñê, ndo' na ljo' ntseijndaaⁿñena' cantyja 'naaⁿ'aⁿ na waa jnaaⁿ'aⁿ cha'xjeⁿ jnaⁿ na t'uiina' tsaⁿjndii. ⁷ Mati macaⁿ'na' na waa ñ'oom ya cantyja 'naaⁿ'aⁿ quiiⁿ'ntaaⁿ nn'aⁿ na tyoolaⁿ'yu', cha ticaluiⁿ'jnaaⁿ'ñê ndo' na ncjaañ'oom tsaⁿjndii jom xjeⁿ 'naaⁿ'.

Nn'aⁿ na cwindyeⁿntjom, nmeiiⁿ matsona' calaxmaⁿ'na

⁸ Mati cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na cwindyeⁿntjom quii' tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots^{'om} cwentaaⁿ'aⁿ, matsona' na macandā ñ'oom ya nquiⁿ nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ'na, ndo' cwilaⁿ'candaaⁿndyena ñ'om ndyueena. Tincⁿ'omna na nn'aⁿ candyee joona, meiⁿ tincⁿ'omna na queeⁿ n'omna s'om na nchii jndyaa' 'naaⁿ'na. ⁹ Maty'iomna' cantyja 'naaⁿ'na na cwiljooⁿndyetyeⁿna ñequio ñ'oom na xcwe na cwilaⁿ'yuu'a cantyja 'naaⁿ' Cristo na meiⁿ'cwii ñomtiuⁿ cantyja 'naaⁿ'na'. ¹⁰ Najndyee macaⁿ'na' na nlqueⁿ nn'aⁿ cwenta aa cwilaⁿ'candaaⁿndye naⁿ'ñeeⁿ ndo' xeⁿ teitquioo' na ya cwil'ana, quia jo' ya nndyeⁿntjomna nnom tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots^{'om} cwentaaⁿ'aⁿ. ¹¹ Mati matsona' lcuu naⁿ'ñeeⁿ cuaa ñ'oom ya cantyja 'naaⁿ'na, nchii la'xmaⁿ'na nn'aⁿ na cwilaⁿ'tjom cantu, xcwe cantyja 'naaⁿ'na ndo' cwilaⁿ'candaaⁿndyena cantyja 'naaⁿ' cha'tso. ¹² Matsona' na cwii tsaⁿ's'a na mandiⁿ'ntjom, ñecwii scoom'm ndo' ya maqueeⁿ xjeⁿ ntseinⁿaaⁿ ñequio cha'tsondye nn'aⁿ waⁿ'aⁿ. ¹³ Nn'aⁿ na cwindyeⁿntjom naquii' tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots^{'om} cwentaaⁿ'aⁿ, xeⁿ na ya cwil'ana ts'iaaⁿ'ñeeⁿ quia jo'

nnquioo na jnda nquiu naⁿñeeⁿ joona. Ndo' mati ñeiquiaana' na ti'maaⁿ n'omna na nntjei'yuu'ndyena na cwila'yuu'ya n'omna ñequio Cristo Jesús.

Ñ'oom na mayuu' na ticala'ngⁿ nn'aⁿ na cwilayuu'a

¹⁴ Ntyjaa' ts'ooⁿ na tyuaa' nncjocandoo'a 'u, jo' chii matseiljeiya ñ'oommeiⁿ ¹⁵ cha xeⁿ na nntseitsaaⁿñena' na nncjo, quia jo' mantyjij'ndaa'ndyu' chiuu matsa'ntjomna' na nnc'oom' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na cwila'yuu' na la'xmaⁿna tmaaⁿ cwentaa' Ty'oots'om na wando', na juu jo' cwiluiñena' tax'ee w'aa ñ'oom na mayuu'. ¹⁶ Ñ'oom na mayuu', juu ñ'oom wanty'iuu' m'aaⁿna cantyja 'naaⁿ na cwila't'maaⁿndyo, jeeⁿ t'maⁿ tseixmaⁿna', matsona':

Teitquioo'ñe Cristo tsjoomnancue na ts'aⁿ jom, cantyja 'naaⁿ Espíritu teijndaa' na tjaa jnaⁿ tseixmaaⁿ, nty'iaa ángeles jom.

Ndaa nn'aⁿ jndye njoomnancue tyoñequia nn'aⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿaⁿ, nn'aⁿ cha'waa tsjoomnancue tyola'yuu'na ñ'eⁿñê, cañoom'luee to'ñom Ty'oots'om jom.

4

Nn'aⁿ na cwitjei'ndye cantyja 'naaⁿ ñ'oom na cwila'yuu'a

¹ Ma'moⁿjndaa'ñe Espíritu Santo na ncuee na macanda nt'om nn'aⁿ nntjei'ndye cantyja na matseyuu'ya ts'om ts'aⁿ ñ'eⁿ Cristo, na nla'jomndyena ñequio jndye espíritu na cwinquio'nn'aⁿ, ndo' ñ'eⁿ ñ'oom na cwila'cwanom naⁿjndii. ² Nn'aⁿ na tixcwe 'oom'aⁿ na cantundyena nl'ana na luaa'. Nc'e natia na cwil'ana, juu na m'aaⁿ n'omna leica'moⁿna' ndaana na tixcwe 'oom'aⁿna. ³ Cwilue naⁿñeeⁿ na ticwanaaⁿ na ncoco ts'aⁿ, ndo' na niom nantque na cwi'tsa'ntjomna na ticwanaaⁿ na nlcwa'ts'aⁿ, meiiⁿ na mañequiaa Ty'oots'om joona' na jaa nn'aⁿ na cwila'yuu'a cwiwil'uee'ndyo joona' ndo' cwiñe'quiaaya na quian'l'uaaⁿaⁿ, ndo' mati nn'aⁿ na cwita'jnaaⁿ ñ'oom na mayuu'. ⁴ Ee cha'tso na tqueeⁿ, ya laxmaⁿ joona', meiⁿ ticatsona' na c'ooⁿya na ticuee' n'ooⁿya joona' na ñeiquiaaya na quian'l'uaaⁿaⁿ cantyja 'naaⁿna', ⁵ ee cantyja 'naaⁿ ñ'oom'm ñequio na cwilanaaⁿya nnoom, jo' na maque'lju'na' joona'.

Ts'aⁿ na xcwe mandi'ntjom nnom Jesucristo

⁶ Xeⁿ na m'moⁿ ñ'oommeiⁿ ndaa nn'aⁿ na cwila'yuu', nntseixmaⁿ cwii mosoo' Jesucristo na candaa' wjaawjndu' cantyja 'naaⁿ ñ'oom na cwila'yuu'a ñequio ñ'oom na xcweti m'aaⁿ na matseijomndyu'.

⁷ Tintseñ'oom'ndyu' ñ'oom na tiyuu'na' na cwe' ts'iaaⁿndyo na ticjaawee' ts'om Ty'oots'om. Que'ya ts'om' na matseit'maaⁿndyu' jom. ⁸ Waa na mateijndeina' ts'aⁿ quia na matseits'eiiñê na maleinoom. Saa t'maⁿti mateijndeina' jom quia na matseijneiⁿ na matseit'maaⁿñê Ty'oots'om. Ee quia na cwila't'maaⁿndyo jom jndye mateijndeina' jaa cha'waa xuee na m'aaⁿya tsjoomnancue ndo' mati na nnc'ooⁿya na ticantycwii na cwitandoo'a.

⁹ Ñ'oommeiⁿ jeeⁿ xcwe cwit'mooⁿna', jo' chii cha'tsondye nn'aⁿ macaⁿna' na cato'ñoomna joona'. ¹⁰ Ee jaa nn'aⁿ na cwila'yuu'a cwila'jndaaya ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oots'om ndo' cwiñe'quiandyo na wi' cwi'tjooye ee na m'aaⁿya na ntyjaa'tyeⁿ n'ooⁿya ñ'eⁿ nqueⁿ na wanoom'm. Cha'tsondye nn'aⁿ ndaa nlui'n'maaⁿndye cantyja 'naaⁿaⁿ ndo' majndeiticheⁿ cwilui'n'maaⁿndye joo nn'aⁿ na cwila'yuu' ñ'eⁿñê.

11 Ca'moⁿⁱ ñ'oommeiⁿⁱ ndaa nn'aⁿ. Catsa'ntjom' na cala'candaa'ndyena joona'. 12 Tiñequiaandyu' na ticuee' n'om nn'aⁿ 'u cwe' ee na titquiendyu'. Cantya na matseineiⁿⁱ, catseixmaⁿⁱ cwii na m'moⁿⁱna' ndaa nn'aⁿ na cwila'yu' chiuu na nnc'oom'a^{na}, ndo' mati cantya chiuu na wjaam'aa'ndyu' ndaa nn'aⁿ, ndo' cantya na m'aaⁿⁱ na wi' ts'om' joona, ndo' cantya na matseiyu'ya' ts'om' ñ'eⁿ Ty'oots'om, ndo' cantya na lju' nquiu nn'aⁿ cantya 'naⁿⁱ. 13 Cwitjoocheⁿ na nncuacanoo^{ny}a na m'aaⁿⁱ, queⁿndyu' na catsei'naⁿⁱ ñ'oom' Ty'oots'om na jnda teiljeii ndaa nn'aⁿ. Cwil'uee'ndyu' juuna' cha ññequiaana' na t'maⁿ n'omna ndo' ca'moⁿⁱ juuna' ndaana. 14 Joo najndeii na tseixmaⁿ Ty'oots'om na tquiaaⁿ na matseixmaⁿⁱ cha ndaa nndi'ntjom' nnoom ya ya cwil'uee'ndyu' joona'. Ee jnda' joona' quia t'oo nn'aⁿ na cwiluitquiendye lueena najo' ndo' jla'nei'na ñ'oom cantya 'naⁿⁱ na t'moⁿⁱ Ty'oots'om naquii' n'omna.

15 Ñequio na xcwee' ts'om' queⁿndyu' naquii' ñ'oommeiⁿⁱ, cha jo ndaa cha'tsondye nn'aⁿ nleitiqooⁿ na xcweti wjaam'aaⁿⁱ.

16 Cats'aandyu' cwenta cantya 'naⁿⁱ ndo' cantya ñ'oom na ma'mooⁿⁱ. Ticwinchqueⁿⁱ na mache' ts'iaaⁿ 'naaⁿⁱ Ty'oots'om. Ee xeⁿ luua' nlqueⁿndyu' nchii macanda nncu' nluin'naa'ndyu' mati nn'aⁿ na cwindye ñ'oom na mañequiaa'.

5

Nmeiⁿ cats'aa ts'aⁿ na mand'ntjom quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na cwila'yu'

1 Cwii ts'aⁿ na jnda tquieñe, tintseitia' jom. Catseijndo' ts'oom cha'cwijom na cwiluiñe tsotyē'. Ndo' nn'aⁿ na cje m'aⁿ, catsa' ñ'eⁿndyena cha'cwijom na cwiluiindyena nt'iu' nncu'. 2 Ndaa yolcu na jnda tquiendye, catseineiⁿⁱ ñ'eⁿndyena na cha'na tso'ndyo'. Ndo' ñ'eⁿ yolcu na cje m'aⁿ, catsa' na cha'na nt'iu' nncu' saa ñequio na meiⁿcwii tjaa'naⁿ na matseitiuu' ñ'eⁿndyena.

3 Cal'uee'ndyu' chiuu nntei'jndei'yo' yolcu na jnda ljondye na mayuu'cheⁿ tjaa 'ñeeⁿ na ndaa nntei'x'ee joona. 4 Ee cwii yuscu na jnda ljoñe xeⁿ m'aⁿ ntseinaaⁿ oo ntseindacantjoom macaⁿna' najndyee cala'noⁿⁱ na ñ'eeⁿ na jndei'na' na joona catei'x'eena jom ee cha'cwijom chojnaⁿ na nnoom na seiqueeⁿ joona. Jeeⁿ xcwe na nl'ana na ljo' ndo' cjaawee' ntyjii Ty'oots'om.

5 Juu yuscu na jnda ljoñe na tue' saa' ndo' na mayuu' tjaa'naⁿ nn'aaⁿ na nntei'x'ee jom, m'aaⁿ tsaⁿñ'eeⁿ na macanda nquii Ty'oots'om na macantjaaa' ts'oom. Jo' chii naxuee ndo' natsjom macaaⁿ nnom. 6 Saa yuscu na jnda ljoñe na mach'ee cantya na neiⁿco tsjoomnancuee, meiiⁿ na ndi wanoom'm, saa ju nnom Ty'oots'om matseijomna' jom cha'cwijom ts'oo. 7 Ñ'oommeiⁿ catsa'ntjom' nn'aⁿ na cwila'yu' na cala'candaa'ndyena joona' cha xocuaa ñ'oom na tis'a cwil'ana. 8 Ee ts'aⁿ na tic'oom' ts'om cantya 'naaⁿⁱ nn'aaⁿⁱ na tjawitquigo', majndeiticheⁿ nn'aaⁿⁱ nquii, tsaⁿñ'eeⁿ macwijiñe na matseiyu'ya ts'oom ñ'eⁿ Ty'oots'om ndo' na ljo' mach'eeⁿ wi'ñetyeeⁿ nchiiti ts'aⁿ na tyootseiyu'.

9 Quia cwiwiljeii ncuee yolcu na jnda ljondye, macanda cala'ljei'yo' xuee' yuscu na jnda jndaa' ndyeeⁿaaⁿ chuu' ndo' na macanda ñ'eⁿ saa' ñet'oom. 10 Macaⁿna' na waa ñ'oomya cantya 'naaⁿaⁿ, na ya seiqueeⁿ ntseinaaⁿ, tyotseiljoom nn'aⁿ na cwe' tyoquieya waⁿaⁿ, mati tyoju'ñe cjeeⁿ na tyondi'ntjom ndaa nn'aⁿ na cwila'yu'ya n'om, ndo' tyoteijneiⁿ nn'aⁿ na wi' cwiwinom, ñequii'cheⁿ tyojoo'ya ts'oom na ñes'aaⁿ cha'tso nnom naya.

11 Saa yolcu na jnda ljondye na titquiendye, tintseiljei' ncueena, ee quia na wjaachuuna' joona na neiⁿco nquiuna na ñec'omnnda'na na we ca'na quia

jo' ñe'c'unconnda'na. Ndo' jo' nntjiei'ndyena na macandã Cristo cwicanty-jaa' n'omna. ¹² Ndo' na luua', matseijndaa'ñena' na cwila'tjoondyena na tyoola'candãna na macandã Cristo m'a'na na quit'ma' n'omna. ¹³ Ndo' mati cwe' w'aa ndo' w'aa nc'iaana cwi'oona, ndo' na ljo', cwila'nchquee'ndyena. Ndo' nchii macandã jo', mati cantundyena, cwitii'ndyena ljo' cwiitjom nt'omche' nn'a'n, cwila'nei'na ñ'oom na ticatsona' na nluena. ¹⁴ Nc'e na luua' waa, jo' na l'ue ts'oo' na yolcu na jndã ljondye na cje m'a'na, c'unconnda'na, c'om ndana, cateix'eena w'aana mei' tinguiana na wanaa' na nla'nei' nn'a' ñ'oom wi' nacjoo nn'a' na cwila'yu'. ¹⁵ Ee ñ'ee' yolcu na jndã ljondye na jndã tjeii'ndyena cantyja 'naa' Cristo na cwilajomndyena cantyja ñaa' Satanás.

¹⁶ Cwii tsa'scu na matseyu', xe' quii'ntaa' nn'aa'a' na jndã teitquioo' m'a' yolcu na jndã ljondye, maca'na' na cateix'ee' yolcu'ñee' cha tica'na' na joo nn'a' tmaa' cwentaa' Ty'oots'om cateix'eena yolcu'ñee'.

¹⁷ Nn'a' na cwiluiitquiendye na ya cwilei'choondyena tmaa' nn'a' na macwji' Ty'oots'om cwentaa'a', matsona' na candaa' cala't'maa'ndyee nn'a' joona. Majndeitiche' nquieena na laxma'na na cwifnequiana ñ'oom' Ty'oots'om ndo' na cwit'moo'na juuna'. ¹⁸ Ee waa ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii' na matsona': "Tincwjaa'ndyu' bosa 'ndyoo quioo'jndyo na mach'ee ts'iaa'." Ndo' mati waa cwiche' ñ'oom na matsona': "Na'ntjom laxma'na na nnto'ñoomna na cwitantjomna."

¹⁹ Quia na waa ñ'oom nacjoo' cwii ts'a' na cwiluiitquieñe ndaa' nn'a' na cwila'yu', tintseñ'oom'ndyu' ñ'oom'ñee' xe' tjaa'na' we oo ndyee ts'a' na nncwji'yuu'ñe juuna'.

²⁰ Saa' nn'a' na cwiluiitquiendye quii' ts'iaa' 'naa' Ty'oots'om, xe' cwila'tjoondyena mei' ñe'ca'ndyena na ljo' cwil'ana, catseitia' joona jo ndaa' nn'a' na cwila'yu' cha' cateicat'y'uenaa' joona.

²¹ Jo nnom Ty'oots'om ñequio Ta Jesucristo, ndo' jo ndaa' ángeles na cwilui-indye cwentaa' Ty'oots'om, catseicandaa'ndyu' ñ'oommei', mei' tintsaa' na wja'ñ'oomndyu' ñ'e' cwii ts'a' saa' cwiche' tinei'. ²² Tintseicjeendyu' na nndio' l'o' cjoo' cwii ts'a' na nluitquieñe ts'iaa' 'naa' Ty'oots'om, cha xe' waa na matseitjooñe tixocats'aana' na nnt'uii' jnaa'a' 'u. 'U cwji'ndyu' cantyja 'naa' cha'tsoo' nnom natia.

²³ Quia na wi' tsia', nchii ñequii'che' ndaatoo ma'ua'. Mati c'ua' chjoowi' winom.

²⁴ Nt'om nn'a' mañoom' cwiwitquioo' na cwila'tjoondye cwii tjooc'he' na nnt'uiina' joona saa' nt'omche' nn'a' ndanquia cwiwitquioo' naljo' laxma'na. ²⁵ Ndo' maljo'yu waa cantyja 'naa' ts'a' na mach'ee yuu naya, mañoom' cwiwitquioo' na ya mach'ee', ndo' ts'iaa' ya na cwil'a nn'a' meii' titquioo'na', saa' ndanquia nleitquioo'na'.

6

¹ Cha'tsondye nn'a' na cwindye'ntjomtye' ndaa' patrom, matsona' na cala't'maa'ndyena patrom 'naa'na ñequio na xcwee' n'omna cha tincju'naa'ñena' na ñoomñoom ñ'oom nlanei' nn'a' nacjoo' Ty'oots'om ndo' mati nacjoo' ñ'oom na cwit'moo'ya. ² Ndo' quia la'xma' patrom 'naa'na nn'a' na cwila'yu', jee' matsona' na cala't'maa'ndyena nañ'ee' ee na nn'aa'ndyena nc'e na cwila'yu'na. Maty'iomna' na yati candye'ntjomna ndaa' nañ'ee'. Ee ts'iaa' 'naa' nañ'ee' cwil'ana ndo' cwiluiindyena na nn'aa'ndyena na wi' n'om ntyjeendyena nc'e tjom na cwila'yu'na. Ca'mo'nd' ndo' quiaa' ñ'oommei' ndaa' nn'a'.

Caljoya n'oo'ya cantyjati na mañequiaa Ty'oots'om

³ Xeⁿ m'aaⁿ cwii ts'aⁿ na ñomquiati ñ'oom na ma'mooⁿ na juu ñ'oom'ñeeⁿ titseijomna' ñequio ñ'oom na xcweti cautyja 'naaⁿ Ta Jesucristo na ticatei-jndeina' na wjaaqueife ts'aⁿ cautyja 'naaⁿaⁿ, ⁴ jom matseis'aañe saa meijooⁿ ticatsei'ñoⁿoⁿ, cwe' jndyeto matseineiⁿ cautyja 'naaⁿ ñ'oom na nqui nn'aⁿ judios ndo' matseintja'ñe ñ'eⁿ nn'aⁿ cautyja 'naaⁿ n'oom'ñeeⁿ. Jo' na cwinaⁿna' na cwila'taaⁿ n'om nn'aⁿ nc'iaana, ndo' m'aⁿna na jndoondye ntyjeena, cwila'jnaaⁿndyena, ndo' tiya m'aaⁿ n'omna cautyja 'naaⁿ nc'iaana, ⁵ jo' chii tileicantycwii na cwila'ntja'ndye nn'aⁿ na tajo'ndyo cwicwila'tiuuna, na tatícata'jnaaⁿna ñ'oom na mayuu'. Cwila'tiuuyoona na ñ'oom 'naaⁿ Ty'oots'om na matseyiu' ts'aⁿ cwiluiñena' cwii nnom na nleityañe ts'aⁿ. ⁶ Ñ'oom na mayuu' na ts'aⁿ na matseyiu' ñequio Ty'oots'om, cautyja 'naaⁿ jo' matseixmaⁿ cwii na jndati nchiiti na nleityañe ts'aⁿ tsjoomnancue. Saa macaⁿna' na caljoya ts'oom ñequio cha'tso na jnda jnaaⁿaⁿ nnom Ty'oots'om. ⁷ Ee tjaa'na' ljo' tquiocooⁿya tuiindyⁿo tsjoomnancue ndo' tjaa'na' ljo' ya nntsaachoo, ⁸ xeⁿ niom na cwicwaa'a ndo' niom laaⁿya, maty'iomna' ñequio nmeiⁿ caljoya n'ooⁿya. ⁹ Ee nn'aⁿ na ñe'cwityandy, mat'uiina' jooⁿa cha'cwijom cwii teinco', na jndye nnom na ntjeiⁿ na matsei'ndaa'na' jooⁿa na matiomna' jooⁿa na nnt'uiiwi'na' na nntsuundyena. ¹⁰ Ee juu na matseicandya' ts'om ts'aⁿ s'om, tseixmaⁿna' x'ee cha'tso nnom natia. Ndo' m'aⁿ nn'aⁿ nc'e na queeⁿ n'omna s'om jnda maju'taa'ñena' jooⁿa cautyja na cwila'yuya' cwii n'omna ñ'eⁿ Ty'oots'om ndo' jndye nnom nawii jnda mamanchjena' jooⁿa.

Ts'aⁿ na matseyiu' luaa macaⁿna' na queⁿya ts'om

¹¹ Saa 'u je' na cwiluiindy' cwentaa' Ty'oots'om, cwiji'ndyu' cautyja 'naaⁿ nmeiⁿ. Cja'ntyjo' cautyja 'naaⁿ cha'tso na maty'iomana'. Quiaandyu'ñ'eⁿ cautyja 'naaⁿ Ty'oots'om, na nntseyiu'ya' ts'om' ñ'eⁿñe, na c'oom' na wi' ts'om' nn'aⁿ, meiⁿ wi' matjom' saa ti'ndiinc'uaa'ndyu', c'oom nioom'cheⁿ ts'om' ñequio nn'aⁿ. ¹² Catseijndu' cha nla'yu' nn'aⁿ. Tye'caljoo'ndyu' cautyja na mañequiaa Ty'oots'om na matseixmaⁿ na ticantycwii na wando' añaⁿna' na ee macwe' jo' tqueeⁿñe 'u, ndo' na tjei'yuu'ndyu' cautyja 'naaⁿ na matseyiu'ya' ts'om' ndaa jndyendye nn'aⁿ. ¹³ Jesucristo ya ñ'oom tjei'yuu'ñe jo nnom Poncio Pilato. Jo' chii jo nnoom ñequio jo nnom Ty'oots'om na mañequiaa na cwita'ndo' cha'tso, luaa ñ'oom na matsa'ntjoⁿya 'u Timoteo, ¹⁴ na catseicanda' ñ'oom na maquaⁿya njom', tintseichui' jooⁿa cha ticaⁿna' na ndi'tia'. Catseicanda' jooⁿa' hasta xjeⁿ na nncwjee'nnda' Jesucristo. ¹⁵ Quia na ntyjii Ty'oots'om na jnda tue'ntyjo xjeⁿ, nnts'aaⁿ na nntseicandaⁿñena' na luaa' ee macandaⁿ nqueⁿ cwiluiñe na tjacautyja na matsa'ntjoom. Jom tseixmaaⁿ Rey ndaaⁿ cha'tsondye nn'aⁿ na tjacautyja na cwitsa'ntjom, jom cwiluiñe na matsa'ntjoom cha'tsondye nn'aⁿ na cwitsa'ntjom. ¹⁶ Mandⁿ nqueⁿ m'aaⁿ ndo' m'aaⁿ na tjiom cueeⁿeⁿ. M'aaⁿ yuu caxuee yuu na leicandaⁿ nntseindyoo'ñe ts'aⁿ. Tjaa ñ'eeⁿ juu na jnda nty'iaa' jom meiⁿ xondaⁿ nty'iaa' ts'aⁿ jom. Tseixmaaⁿ na ñequi'cheⁿ catseit'maaⁿñena' jom ndo' najndeiⁿ na matsa'ntjoom. Amén. ¹⁷ Nn'aⁿ na tyandy, catsa'ntjom' na ticatjeii'sandyena meiⁿ tilacantjyaa' n'omna juu na tyandyena, ee tijndaⁿ aa nljotyeⁿna' lueena. Cautyjaa' n'omna nqui Ty'oots'om na jeeⁿ candaⁿ mañequiaaⁿ cha'tso 'na' na nnteijndeiina' jaa. ¹⁸ Catsa'ntjom' jooⁿa na cal'ana naya nn'aⁿ, jo' na nncuaa na tyandyena na majndye nnom na ya cwil'ana, na tic'omna na ntycwiina, 'na' na niom lueena, catei'jndeiina nn'aⁿ. ¹⁹ Ee na nl'ana na ljo', nla'wena cwii nnom na tyandyena, na juuna' matseijomna' x'ee ñ'oom na nnc'ona' ñ'eⁿndyena 'io cha, ndo' na nla'xmaⁿna na ticantycwii na cwita'ndo'na.

Ñ'oom na macandá na maco'ñom Timoteo

²⁰ 'U Timoteo, cateixe' ñ'oom naya 'naa' Ty'oqts'om na jnda to'ñom'. Tintseiñ'oom'ndyu' ñ'oom na cwilue nn'aⁿ na cwe' cwila'ñ'eeⁿto ndyuee, na tileicwijndaa'. Meiⁿ tintseiñ'oom'ndyu' ñ'oom na wjaana' nacjoo' ñ'oom na mayuu' na cwilue nn'aⁿ na tjacantyja na yana' meiiⁿ na tiyuu' juuna'

²¹ ee ñ'eeⁿ nn'aⁿ na nmeiiⁿ laxmaⁿ ndo' na ljo', jnda tju'taaⁿñena' joona na cwilayu'ya n'omna.

Quíaa Ty'oqts'om na nncoñom' naya na matseixmaaⁿ.

Carta na jndā we na seicwanom Pablo na m'aaⁿ Timoteo

Pablo matseicwanoom ñ'oom na m'aaⁿ Timoteo

¹ Ja Pablo cwiliindyō apóstol 'naaⁿl Jesucristo, Ty'oots'om ty'ioom tsiaaⁿwaañe ja nc'e na l'ue ts'oom, cha'xjeⁿ ñ'oom na jndā tsoom na mañequiaaⁿ na cwita'ndo' añmaaⁿ nn'aⁿ na cwilajomndyena ñ'eⁿ Cristo Jesús. ² Matseiljeiya cartawaañe na matseicwanō'ya juuna' na m'aaⁿl 'u jndaaya Timoteo na jeeⁿ wi' ts'ooⁿya. L'ue ts'ooⁿ na nquii Tsotyaaaya Ty'oots'om ndo' Ta Jesucristo cwentaaya nntio'naaⁿndyena 'u ñequio naya na la'xmaⁿna, ñequio na wi' n'omna 'u tjaañomtiuu c'oom' jo ndāana.

Cwji'yuuñe Timoteo cantyja 'naaⁿl Cristo

³ Naxuee ndo' natsjom quia na matseinaⁿya nnom Ty'oots'om, ñequii'cheⁿ quijaañjoom' ts'ooⁿya 'u. Mandi'ntjoⁿya nnoom ñequio na mei'cwii titia ntyjii cha'xjeⁿ tyol'a nn'aⁿ tsjaaⁿ na tuiindyō. ⁴ Ñequii'cheⁿ macjaañjoom' ts'ooⁿya na tiomna' ndaa n'om njom' quia na toⁿndyō ndo' jeeⁿ ñe'canty'iannda'a 'u cha nñequiaana' na neiⁿya. ⁵ Macjaañjoom' ts'ooⁿ na jeeⁿ xcwe matsei'yuya' ts'om' ñ'eⁿ Ty'oots'om. Najndyee tyotseyiu' tso'ndyō' tsaⁿtquiee Loida mati nquii tso'ndyō' Eunice ndo' mantyjiiindaⁿndyō na mati 'u.

⁶ Quia na tiōō l'oōya nacio', jnda' juu najndei na matseixmaⁿ Ty'oots'om cha nndaā nndi'ntjom' nnoom. Cwil'uee'ndyū' juu naya'ñeeⁿ. ⁷ Nchii Ty'oots'om mañequiaaⁿ na m'aaⁿya na nquiaaya. Jom mañequiaaⁿ na lax-maaⁿya najndei na matseixmaaⁿ ñequio na c'ooⁿya na wi' n'ooⁿya nn'aⁿ ndo' mati na que'ndyō cheⁿncjōō xjeⁿ cantyja 'naaⁿya. ⁸ Ja wa'njōō' w'aancjo, sãã tinc'oom' na jnaⁿ na nncwji'yuu'ndyū' cantyja 'naaⁿl nqueⁿ na cwiluiñe na matsaⁿntjoom jaa, mei' tinc'oom' na jnaⁿl cantyja 'naⁿya. Ñequio najndei na mañequiaa Ty'oots'om, catseijomndyū' nawi' na cwiwinōō'ya nc'e juu ñ'oom na cwiñequiaaya na macwji'n'maaⁿñe nn'aⁿ. ⁹ Jnda tjei'n'maaⁿñe jaa ndo' maqueeⁿñe jaa na calaxmaaⁿya nn'aⁿ na maqueⁿñōōⁿ cwentaⁿ'aⁿ nchii cwe' nc'e cwii nnom na jndā ñe'laaya, sãã nc'e na luaa' jndā seijndaa'ñe ndo' na m'aaⁿ na wi' ts'oom jaa nc'e cwilajomndyō ñ'eⁿ Cristo Jesús ee cwii tjōōcheⁿ na ncuaa tsjoomnancue, m'aaⁿ na candya' ts'oom jaa. ¹⁰ Je' ma'mōōⁿ na candya' ts'oom jaa na jnda jndyō nquii na macwji'n'maaⁿñe jaa, Jesucristo. Jom seityueeⁿ na jndei na matseixmaⁿ juu na mach'ee na cwiwje nn'aⁿ. Cantyja 'naaⁿl juu ñ'oom naya na cwiñequiaaya cwito'ñoom nn'aⁿ na ticantycwii na cwita'ndo'na.

¹¹ Ty'oots'om ty'ioom ts'iaaⁿ ja na nñequiaaya ñ'oom naya 'naaⁿ'aⁿ ndo' na cwiliindyō ts'aⁿ na majñoom ts'iaaⁿ 'naaⁿ'aⁿ na ca'mōō'ya juuna' ndāā nn'aⁿ na nchii judíos. ¹² Nc'e na luaa' jo' chii mawinōō'ya nawi'meiⁿ, sãã tic'ooⁿ na jnaaⁿ'a na ljo' ee mawajnaⁿ'a nqueⁿ na ntyjaa' ts'ooⁿ ndo' ntyjiiindaⁿndyō na waa najndei na matseixmaaⁿ na mach'eeⁿ cwenta juu na m'aaⁿya na quit'maⁿ ts'ooⁿya jom hasta xuee quia na nncu'xeeⁿ nn'aⁿ.

¹³ Ñ'oom na xcweti na jndā jndi' na tyoñequiaaya njom', queⁿl juuna' jo njom' cwii na ma'mōⁿ'na' chiuu na ncjaam'aaⁿ na matsei'yuya' ts'om' ndo' na c'oom' na wi' ts'om' nn'aⁿ nc'e na cwilajomndyō ñ'eⁿ Cristo Jesús. ¹⁴ M'aaⁿ Espiritu Santo quii' n'ooⁿya, ñequio na mateijñeiⁿ jaa catsa' cwenta ñ'oom na jeeⁿ xcwe na mañequiaa Ty'oots'om luāāya.

¹⁵ Cha'xjeⁿ na jnda jndi' cha'tsondye nn'aⁿ ndyuaa Asia jnda 'ndyena ja. Quii'ntaaⁿ joona ñ'eⁿ Figelo ñequio Hermógenes. ¹⁶ C'oom Ty'oots'om nawi' ts'oom nn'aaⁿ Onesíforo ee jndye ndii' teijneiⁿ ja ndo' meiⁿ tíc'oom na jnaaⁿ aⁿ na m'aaⁿ ya praso. ¹⁷ Ee quia na tyjeeⁿ eⁿ ñjaaⁿ Roma tyoqueⁿ ñê na tyol'ueeⁿ ja hasta xjeⁿ na nljeiiⁿ cheⁿ ja. ¹⁸ Xuee quia na nncu'xeⁿ Ty'oots'om nn'aⁿ quiaaⁿ na nnc'oom na wi' ts'oom juu. 'U ntyji' na jeeⁿ t'maⁿ teijneiⁿ já tsjoom Éfeso.

2

Sondaro 'naaⁿ Jesucristo na ya mandí'ntjom nnoom

¹ Quia jo' 'u jndaaya, c'oom'jndei' ts'om' cantyja 'naaⁿ naya na laxmaaⁿ ya nc'e na cwilajomndyo ñ'eⁿ Cristo Jesús. ² 'U jnda ñejndi' ñ'oom na tyoñequiaya ndaa jndyendye nn'aⁿ, ñ'oom'ñeeⁿ caty'iom' ts'iaaⁿ nn'aⁿ na cwicantyyaa' n'om Ty'oots'om na nnt'moqⁿ na joona' ndaa nt'omcheⁿ nn'aⁿ.

³ 'U cwiluiindy' sondaro 'naaⁿ Jesucristo. Jo' chii catseiⁿ qui' ts'om' nawi' na mawi'noom' ee na mandí'ntjom nnoom. ⁴ Tixocatiíⁿ ee cwii son-daro ts'iaaⁿ na tseixmaⁿ tsjoomnancue, ee l'ue ts'oom na nquii ts'aⁿ na matsaⁿ ntjom jom c'oom na ya ntyjii ñ'eñê. ⁵ Ndo' maljoyu cantyya 'naaⁿ cwii ts'aⁿ na maleinom na ñecwantjom, tixocwantjoom xeⁿ ticatseicañaⁿ ñ'oom na cwiqueⁿ na nnoom. ⁶ Ndo' mati ts'aⁿ na mach'ee ts'iaaⁿ jndaⁿ tseixmaaⁿ na jom nleil'ueeⁿ ñeeⁿ na cwiwe' ntjoom'm. ⁷ Yaya c'oom' ts'om' cantyya 'naaⁿ ndyee nnom ñ'oommeiⁿ na matsjoⁿ quia jo' nquii Ty'oots'om ñnequiaaⁿ na nntsei'noⁿ joona'.

⁸ Cjaañjoom' ts'om' cantyya 'naaⁿ Jesucristo. Tuiiñê tsjaaⁿ rey David na jndyowicantyyoo', tando'xcoom jnda na tueeⁿ eⁿ. Luaaⁿ ñ'oom na mañequia ndaa nn'aⁿ na cantyya 'naaⁿ juuna' macwji'n'maaⁿ ñee Ty'oots'om nn'aⁿ. ⁹ Nc'e na mañequiaya ñ'oom nayawaañê jo' na wi' matjoⁿ, ndo' jnaaⁿ jo' na chu'tye'ndyo ñ'eⁿ l'uaancjo cha'xjeⁿ cwii ts'aⁿ na t'maⁿ jnaaⁿ, saa ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'oots'om xocandaa nla'tyeⁿ nn'aⁿ juuna'. ¹⁰ Jo' chii matseiⁿ qui' ts'oⁿ cha'tso na matjoⁿ cha nnteijndeiina' nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿ aⁿ cha mati nnto'ñoomna na macwji'n'maaⁿ ñê joona nc'e Cristo Jesús, juu jo' na jeeⁿ jndana' ndo' na ticantycwii na matseixmaⁿ ts'aⁿ juuna'.

¹¹ Ñ'oomwaa jeeⁿ mayuu' juuna':

Xeⁿ la'xmaaⁿ ya l'oo cantyya 'naaⁿ Jesucristo mati nntandoo'a ñequioñê,

¹² xeⁿ cwila'jomndyo nawi' na tjoom, mati nla'jomndyo cantyya na matsaⁿ ntjom,

saa xeⁿ cwitjei'ndyo cantyya 'naaⁿ aⁿ, mati nncwji'ñê cantyya 'naaⁿ ya.

¹³ Meiⁿ xeⁿ jaa tila'candaaya saa jom ñequii'cheⁿ na matseicañaⁿ, ee tixocandaa nncwji'ñê cheⁿ nqueⁿ cantyya na matseixmaaⁿ.

Ts'aⁿ na cjaawee' ts'om Ty'oots'om juu

¹⁴ Catseilcwii'ndyu' ñ'oommeiiⁿ ndaa nn'aⁿ. Ñequio na ndo' Ty'oots'om catsaⁿ ntjom na tacala'ntja'ndyena na cwe' cantyya 'naaⁿ ñ'oom na niom naquii' ntaaⁿ yo' ee tjaa ñeeⁿ mateijndeiina', ndo' yacheⁿ matseif'eeⁿ ñena' nn'aⁿ na cwindye. ¹⁵ Catseijndu' naquii' ts'iaaⁿ na mache' cha nncjaawee' ntyjii Ty'oots'om ñ'eⁿ ndyu', quia jo' xocats'aana' na tia ntyji' ee cwiluiindy' mosoom'm na xcwe mandí'ntjom nnoom. Catsei'noⁿ chiuu ma'moⁿ ñ'oom na mayuu' ndo' xcwe ca'moⁿ juuna'. ¹⁶ Tintseijomndyu' ñ'oom na cwe' ts'iaaⁿ ndyo na cwila'neiⁿ nn'aⁿ na cwe' cwila'ñ'eeⁿ to ndyuee. Ee naⁿ ñeeⁿ yacheⁿ wjaachuuna' joona na 'ool'atina natia. ¹⁷ Ndo' mati ñ'oom na cwit'moqⁿ na wjaanty'eena' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ cha'cwijom cwii tycu. Maluaa'

mach'eena' ñequio ñ'oom na ma'moⁿ Himeneo ñequio Fileto, ¹⁸ joona jnda toⁿndyena ñequio ñ'oom na mayuu', ee cwiluena na jnda teinom na nlcwinnda' nn'a' na jnda tja, ndo' na laa'ti' ñ'oom na cwiñequiana, matseyuyii'na' na cwila'yuy'a n'om nt'omcheⁿ nn'aⁿ. ¹⁹ Saa jnda tque'tyeⁿ Ty'oots'om ñ'oom na matseijomna' cha'na tsia'tsjo', na teiljeiina': "Mawajnaaⁿya Ty'oots'om cha'tsondye nn'aⁿ na cwiluiindy cwentaaⁿaⁿ", ndo' mati waa cwiicheⁿ ñ'oom'm na matsona': "Cha'tsondye nn'aⁿ na cwilcwii'na xuee' Ty'oots'om, cateji'ndyena cantyja 'naaⁿ natia."

²⁰ Waa' cwii tsaa'tya, jndye nnom 'naⁿ niom na cwiwil'ue. Nt'om joona' tui ñequio s'om cajaan' ndo' s'om xuee, saa nt'om tuiina' ñ'eⁿ n'oom oo ts'ocachu. Nt'om joona' cwiwil'ueⁿ ts'iaaⁿ na ya saa nt'om joona' cwiwil'ueⁿ ts'iaaⁿ na cwe' cwantindyo. ²¹ Cha na ndaqa nleil'uee'ñe Ty'oots'om jaa cwii ts'iaaⁿ na jnda, maca'na' na calaxmaa'ya na lju' n'oo'ya, na cwiitjei'ndyo cantyja 'naaⁿ natia, quia jo' ndaqa nleil'uee'ñe jaa cwii ts'iaaⁿ na ya juuna'.

²² Tica'ndiindyu' na wjaañ'oomna' 'u ñ'eⁿ natia na cwila'queeⁿ n'om nn'aⁿ na cje m'aⁿ. Catseijomndyu' ñequio nn'aⁿ na 'oom'aⁿ cantyja na maty'iomyana', ñequio nn'aⁿ na cwila'yuy'a n'om ñ'eⁿ Ty'oots'om, ñequio nn'aⁿ na m'aⁿ na wi' n'om ntyjee, ñequio nn'aⁿ na ya m'aⁿ ñ'eⁿ nt'omcheⁿ tjaa'naⁿ ndia' cachona. ²³ Tintseijomndyu' ñequio ñ'oom na cwe' cwila'ñ'eeⁿto ndyuee nn'aⁿ na tjaa ljo' mateijndeiiⁿ ee ntyji'ya' na cwe' jnaaⁿ jo' na cwila'ntja'ndye nn'aⁿ. ²⁴ Ee ts'aⁿ na mandi'ntjom nnom Ty'oots'om, ticatsona' na nntii'ñe ndia'. Jom matsona' na c'oom na ya ts'aⁿñe ñequio cha'tsondye nn'aⁿ, ndo' tseixmaaⁿ ts'aⁿ na 'naaⁿ m'moⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ, tintseit'oom na ndioomndye nn'aⁿ na cwila'tjoondye nnom. ²⁵ Nn'aⁿ na cwila'wendye nacjoom'm maca'na' na m'mooⁿ ndaana ñequio na nioom' ts'oom na ntyjaa' ts'oom na nnts'aa Ty'oots'om na nlcwe' n'omna ndo' na nla'noⁿna ñ'oom na mayuu', ²⁶ cha nntseijndo'na' n'omna ndo' na ndyaandyena cantyja 'naaⁿ juu teinco' na seijndaa'ñe tsa'jndii na maleichom joona prašo na cwil'ana yuu na l'ue ts'oom.

3

Luaa nnc'om nn'aⁿ ncuee na macanda

¹ Catseinoⁿ na ncuee na macanda wi'ti nntjoom nn'aⁿ. ² Ee quia ljo'cheⁿ nnc'om nn'aⁿ na cwila'neii'ndye che'nquieena. Neii'na s'om. Cwila't'maa'ndye che'nquieena. Cwila'sandyena, cwila'lcundyena. Cwit'mooⁿna na ticuee' n'omna nquii Ty'oots'om. Xola'candana ñ'oom na cwilue lotyena, londyena. L'ona cwe' na wi' n'om naⁿñeeⁿ joona. Xocala't'maa'ndyena ñ'oom na cwila'yuy' nn'aⁿ ñequio Ty'oots'om. ³ Tixoc'omna na wi' n'omna nc'iaana, l'ona meii' wi' cwiitjoom naⁿñeeⁿ. Cwila'tjomna cantu, tixoque'ndye che'nquieena xjeⁿ cantyja 'naaⁿna. Jeeⁿ wi'ndyena ñequio nn'aⁿ, macwi'oona nacjoo' cha'tso na la'xmaⁿ na ya. ⁴ Cwil'ueena yuu na nlco'wi'na' nc'iaana nc'e cwe' ljoljo na ya m'aⁿna ñ'eⁿ naⁿñeeⁿ. M'aⁿna na ti'maaⁿ n'omna. Cwiitjeii'yandye che'nquieena. Cwil'ueena yuu na tomti na ñequiaana' na neii' nquieena nchii yuu na l'ue ts'om Ty'oots'om. ⁵ Cwil'ana na ndoo' jeeⁿ cwila't'maa'ndyena saa cantyja na cwil'ana macwiji'na' na waa najndei ñ'oom na cwila'jomndyena.

Tintseiquii'ndyu' ñequio nn'aⁿ na nmeiiⁿ cwil'a. ⁶ Naⁿñeeⁿ laxmaⁿna nn'aⁿ na cwiquie l'aa nn'aⁿ, ndo' cwinquoo'nn'aⁿna yolcu na jeeⁿ cwila'tjoondye, na joona m'aⁿna xjeⁿ 'naaⁿ na queeⁿ n'omna, ⁷ ñe'quii'cheⁿ ñe'candy yolcu'ñeeⁿ mei'nquia ñ'oom na cwit'mooⁿ nn'aⁿ saa tileicala'noⁿna cwaaⁿ ñ'oom na mayuu'. ⁸ Ndo' cha'xjeⁿ naⁿcalua' Janes ñequio Jambres jla'wendyena nacjoo' Moisés, mati naⁿm'aⁿ cwilawendyena nacjoo'

ñ'oom na mayuu', la'xmaⁿna nn'aⁿ na ntjeiⁿ nqueⁿ, ndo' jooⁿna cantyja na matseyu^{'ya} ts'om ts'aⁿ ñ'eⁿ Ty'oots'om, macwji^{'ndyona} jooⁿa. ⁹ Saa nn'aⁿ na nmeiⁿ cwinquo^{'nn'a} xocwiyo na luaa['] cwil'ana ee cha'xjeⁿ jla'no^{'n} nn'aⁿ na joo we naⁿñeeⁿ na tyola'wendyena nacjoo' Moisés tyom'aⁿna na ntjeiⁿ nqueⁿna, mati cha'tso nn'aⁿ nnc'ooliu na majo'ti laxmaⁿ na m'aⁿ.

Ñ'oom na macandá na maque^{'tye}n Pablo nnom Timoteo

¹⁰ Saa mawajna^{'ya} chiuu tseixmaⁿ ñ'oom na ma'mooⁿ, ntyji' chiuu waa ts'iaaⁿ na teijnoomya, ñequio na matseyu^{'ya} cwii ts'oo^{'nya}, ndo' na m'aaⁿ nioomcheⁿ ts'ooⁿ, ntyji' chiuu waa na jnda ntyjiya Ty'oots'om, ndo' na wi'ts'oo^{'ya} nn'aⁿ, ndo' mati na tica'ndiinc'uaa^{'ndyo}, ¹¹ mantyi' na tyontyjo nn'aⁿ ja ndo' nawi' na tyowinooⁿ. Mantyi' chiuu tjoⁿ tsjoom Antioquia, Iconio ndo' Listra, ta'wi' nn'aⁿ ja jo' jo'. Saa seicandyaañe Ty'oots'om ja cantyja 'naaⁿ cha'tso nmeiⁿ. ¹² Ee ñ'oom na mayuu' na cha'tsondye nn'aⁿ na ñe'c'omna na xcwee' n'omna cantyja 'naaⁿ Cristo Jesús, maxjeⁿ wi' ncwinomna. ¹³ Ee nn'aⁿ na wi'ndye ndo' nn'aⁿ na cwinquo^{'nn'a}, yacheⁿ cwajndiiti nñequio^{'nn'a}ndye ntyjeena.

¹⁴ Saa 'u je' c'om'tyeⁿ cantyja 'naaⁿ cha'tso na jnda sei'naⁿ ndo' na matsei'no^{'n} na mayuu'na, ee mawajna^{'ya} ñeeⁿ jooⁿna na t'moo^{'na} juuna' njom'. ¹⁵ Ee xjeⁿ na cachjoondyu'cheⁿ tajnaⁿ ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeiina' tandyo xuee. Juuna' matsejndo'na' ts'om' ndo' mañequiaana' na nlu'i'n'maa'ndyu' nc'e na matsei'yua' ts'om' ñequio Cristo Jesús. ¹⁶ Cha'tso ljei' 'naaⁿ Ty'oots'om teiljeiina' jndye ñ'oom' nqueⁿ ndo' ts'iaa^{'na} na ma'mo^{'na} nnom ts'aⁿ, ndo' na nntseitia'na' ts'aⁿ quia tixcwe wjaam'aaⁿ, ndo' na nlco'xcwena' ts'aⁿ, mati na m'mo^{'na} nnom ts'aⁿ na c'oom cantyja na maty'iomyana', ¹⁷ cha ts'aⁿ na cwiluiñe cwenta' Ty'oots'om canda'a^{'ya} m'aaⁿ c'eeñe na nnts'aaⁿ cwii cwii nnom ts'iaaⁿ na ya.

4

¹ Jo nnom nquii Ty'oots'om ñequio nnom Jesucristo na nncwjee'cañoom na cwiluiñe rey na nncu'xeeⁿ nn'aⁿ na nndita'ndo' ndo' nn'aⁿ na jnda tja, mat'io^{'ya} ts'iaa^{'mei}n 'u, ² na catseineiⁿ ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'oots'om ndaaⁿ nn'aⁿ. C'omc'eendyu' na nntsa' ts'iaa^{'waa} meiⁿ naaⁿ ticanaa^{'ndyu}, cwil'uee^{'ndyu} juuna' cha nñe'quiandye nn'aⁿ, cha nntseitia'na' ts'aⁿ na tixcwe m'aaⁿ, ndo' na nñequiaana' na t'ma^{'n} ts'om ts'aⁿ ndo' na m'mo^{'n} ndaaⁿ nn'aⁿ ñequio na nioom'cheⁿ ts'om'. ³ Ee nncue'ntyjo xjeⁿ na taxola'ñ'oom'ndye nn'aⁿ ñ'oom na xcweti ma'mo^{'na} saa ñ'oom na ñe'candye nquieena nl'uee nquiana nn'aⁿ na nt'moo^{'n} ñ'oom'ñeeⁿ ndaaⁿ. ⁴ Tañe'candyena ñ'oom na mayuu', cwe' ñ'oom na cwila'jndaa'ndye cheⁿnquieena jo' ñe'candyena. ⁵ Saa 'u je', tintseiñ'ee^{'ñena} 'u, caljoya ts'om' meiⁿ wi' na matjom', cjoo' ts'om na mañequiaa^{'n} ñ'oom naya na cantyja 'naaⁿ jo' cwilui'n'maa'ndye nn'aⁿ. Catseicanda'a^{'ndyu} ts'iaaⁿ na matseixmaⁿ.

⁶ Mawjaawindyoo' xjeⁿ na nla'cuee' nn'aⁿ ja, cha'cwijom cwila'cuee'na quioo' na cwila't'maa^{'ndyena} Ty'oots'om, mawaa mawaa xjeⁿ na nnc'iq. ⁷ Ja jnda ñesejndoyaya naquii' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oots'om. Jnda seicanda'a^{'ndyo} cantyja na maca^{'na} na cats'aaya. T'icatseitjoo^{'ya} na matseyu^{'ya} cwii ts'oo^{'nya} ñ'e'ñe. ⁸ Je' macandá cwime^{'ndo}'a na nco'ñoo^{'ya} juu na nntseit'maa^{'ñena} ja nc'e na matseijmndyo cantyja 'naaⁿ na maty'iomyana' na nquii Ta Jesús nñequiaa^{'n} juuna' noo^{'nya}, jom cwiluiñe jwe na xcwe macu'xeeⁿ, meiⁿ nchii macandá nennco nñequiaa^{'n} na ndaya juu naya^{'ñee} saa mati nñequiaa^{'n} jo' ndaaⁿ cha'tso nn'aⁿ na cwime^{'ndoo}'na na nncwjee' nnaa^{'n}.

Matseicandii Pablo Timoteo cantyja 'naa' nn'a' na cwita'jnaa'na

⁹ Catseijndu' na cjee nncwje'cañoom' ja, ¹⁰ ee Demas jnda' ñee' ja, tjaa' Tesalónica, neii'tye' 'na' na tseixma' tsjoomnancue. Crescente tjaa' ndaandyuaa Galacia ndo' Tito tjaa' ndaandyuaa Dalmacia. ¹¹ Macanda Lucas ndicwa' m'aa' ñ'e'ndyo. Quia nndyo' candyo'ñ'oom' Marcos ee t'ma' nndaä nnteijnei' ja ts'iaa' na waa. ¹² Ndo' Tíquico jñoo'ya jom tsjoom Efeso. ¹³ Quia na nndyo' candyo'ñ'oom' liaatco 'na'ya na 'ndiya waa' Carpo tsjoom Troas. Mati candyo'chu' libro 'na'ya majndeitiche' nom 'na'ya na chu'lcwiina'.

¹⁴ Alejandro, tsa' na macwja' ncjo jee' t'ma' nawi' s'aa' ja. Saa' nquii Ta Ty'oqts'om nnts'aa' na nnjoom na ljo' s'aa'. ¹⁵ Mati 'u re, cats'aandyu' cwenta ñ'e'ñê ee matseijnei' na wja' nacjoo' ñ'oom naya na cwit'moo'ya. ¹⁶ Najndyee na tjomeintyjaa'a jo ndaa' na'man'iaa' ñjaa' na ntseinchu'a ñ'oom na waa nacjoya, tjaa' ñee' na seijomñe' ñ'e'ndyo. Cha'tsondyena 'ndyena ja. Ntyjaa' ts'oq' na ticwjaa'ñe' Ty'oqts'om jnaa'na na luaa' l'ana. ¹⁷ Saa' teijndei Ta Jesús ja, tquiaa' najndo' cha na jo ndaa' cha'tsondye nn'a' na tyoola'yu' jnda' tquiaa' ñ'oom cantyja 'naa' na macwji'n'maa'ñe' Ty'oqts'om añmaa' nn'a'. Laa'ti' waa na seicandyaañe' Ta Jesús ja nawi' na mawaa xje'na nnt'uiitye'na' ja, ¹⁸ ndo' nntseicandyaañetyee' ja cha'tso nnom nawi' ndo' nnts'aa' cwenta ja na nntseijomndyo cantyja 'naa' na matsa'ntjoom cañoom'luee. Ñecwii tco caluiit'ma'ñê. Amén.

Mañequiaa' na xma'ndye nn'a'

¹⁹ Xma'ñe' nomnn'aa'ya Prisca ñequio saa'a' Aquila, mati nn'a' waa' Onesíforo. ²⁰ Ljoo'ñe' Erasto Corinto, ndo' 'ndiya Trófimo tsjoom Mileto na wee'e'. ²¹ Xee' nndaä nntsa' candyo cwii tjoqche' na nntsaquiaa'a ncueetei'. Juu Eubulo, Pudente, Lino, ñequio Claudia ñequio cha'tsondye nn'a' na cwilayu' ñjaa' cwila'cwanomna na xma'ndyu'.

²² Ta Jesucristo c'oomñê ñ'e'ndyu'. Ndo' Ty'oqts'om catio'naa'ñê cha'tsondyo' 'o. Mantyjati luaa'.

Carta na seicwanom Pablo na m'aaⁿ Tito

Xmaⁿne Tito

¹ Ja Pablo cwiliuindyö mosoo' Ty'oots'om, ndo' mati apóstol 'naaⁿ Jesucristo cha joo nn'aⁿ na jnda tjeiiñê na cwila'yuy'a n'om nnta'jnaaⁿna ñ'oom na mayuu' na wjaañ'oomna' ts'aⁿ na nntseijomñe ñ'eⁿ Ty'oots'om, ² na cantyja 'naaⁿ jo' cwicantyjaa' n'ooⁿya na ndaaya na ticantycwii na cweitandoo'a. Nquii Ty'oots'om na tijoom ñnequiu'nn'aaⁿ tqueⁿtyeeⁿ ñ'oom'm na nlxamaaⁿya na ljo' cweitjoocheⁿ na nluii tsjoomnancue. ³ Ndo' quia tue'ntyjo xjeⁿ, t'mooⁿ ñ'oom naya 'naaⁿaⁿ, cwiluii naljo' cantyja 'naaⁿ ñ'oom na mañequia nc'e nquii Ty'oots'om na macwji'n'maaⁿñê jaa saⁿntjoom na cats'aa ts'iaaⁿwaa'. ⁴ Matseiljeiya cartawaañe na matseicwanoⁿya na m'aaⁿ 'u Tito, cwiliuindyu' jndaaya na mayuu'cheⁿ nc'e mañejuu na cwila'yuy'a n'ooⁿya, na ntyjaa' ts'ooⁿya nquii Tsotyaaⁿya Ty'oots'om ñequio Jesucristo na macwji'n'maaⁿñê jaa, candaⁿya ñnequiana na nnc'o'ñom' naya na la'xmaⁿna.

Ts'iaaⁿ na nnts'aa Tito ndyuaaxeⁿncwe Creta

⁵ Quia na 'ndiya 'u ndyuaaxencwe Creta, s'aa naljo' na nntseijndaa'ndyu' ts'iaaⁿ na ticwityuaa'a na nntseijndaa'ndyo na quia nncjacandaⁿ jo', ndo' na nleijndaa' nn'aⁿ na nluiitquiendye ndaaⁿ nn'aⁿ cwii cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ. ⁶ Macaⁿna' na cwii ts'aⁿ na nluiitquieñe quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na cwila'yuy' c'oom na tjaaⁿnaⁿ ñ'oom cjoom'm, na ñe'cwii scoom'm, ndo' cwila'yuy' nteinaaⁿ na tjaaⁿnaⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿna na ti'ya 'oom'aⁿna oo na tiñe'la'ndana nnom tsotyena. ⁷ Ee ts'aⁿ na matseixmaⁿ na cando' ts'iaaⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ tmaaⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ, ts'iaaⁿmeiⁿ chuu xqueeⁿ. Jo' chii matsona' na jeeⁿ xcwe c'oom jo ndaaⁿ nn'aⁿ. Ticatsona' na ts'aⁿ na jeeⁿ s'añe, jmeiⁿñe, nchii tsaⁿuu, nchii tsaⁿmal'ue tia', nchii queeⁿ ts'om s'om na nchii jndyaa' 'naaⁿ. ⁸ Matsona' na catseixmaⁿ ts'aⁿ na matseñ'oom'ñe nn'aⁿ na cwiñequia ñ'oom' Ty'oots'om na cwe' cwiquieya waa', ts'aⁿ na neiⁿ cha'tso na ya laxmaⁿ, na tseixmaⁿ na jndo' ts'om, na wjaam'aaⁿ cantyja 'naaⁿ na maty'iomyana', na xcwee' ts'om jo nnom Ty'oots'om ndo' na maqueⁿñe cheⁿnquii xjeⁿ. ⁹ Macaⁿna na caljoo'ñetyeeⁿ cantyja 'naaⁿ ñ'oom na mayuu' na jnda t'mooⁿ nn'aⁿ nnoom, cha mati ndaaⁿ nntseijnooⁿoⁿ n'om nt'omcheⁿ nn'aⁿ ñequio ñ'oom na jeeⁿ xcwe ndo' na ñnequiandye nn'aⁿ na cwi'oo nacjoo' ñ'oom' Ty'oots'om.

¹⁰ Ee jndye nn'aⁿ m'aⁿ na tiñe'catuee'ndyecje, majndeiticheⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na cwilue najnde'na' na caluii 'naaⁿ ntjaaⁿ naⁿom, jndye ñ'oom na cwe' cwila'nei'tona' na cwinquio'nn'aⁿna' nn'aⁿ. ¹¹ Macaⁿna' na catseicheⁿ jooⁿ ee cwila'ndaa'na n'om nn'aⁿ hasta cha'waañ'eⁿ na cwii w'aa nn'aⁿ. Ee cwi't'mooⁿna ñ'oom na meiⁿchjoo ticaty'iomyana' cwe' ee na ñe'cata'ntjomna.

¹² Cwii nquiee nn'aⁿ ndyuaa xeⁿncwe Creta na tyoñequiaa ñ'oom tioñ'oom nn'aⁿ ndyuaaⁿaⁿ, tsoom: "Nn'aⁿ ndyuaa Creta, cwe' nn'aⁿ cantundye, tia nn'aⁿndye, cwe' ñecwa'to, ntqueeⁿna." ¹³ Ndo' ñ'oom na tsoom cantyja 'naaⁿ naⁿñeeⁿ, mayuu' jo'. Jo' chii jndeii' ñ'oom catsu'ndaⁿna, cha xcwe nnc'omna cantyja na cwila'yuy'a n'omna. ¹⁴ Ndo' mati cha tila'ñ'oom'ndye naⁿñeeⁿ cuento na cwe' cwila'jndaa'ndye cheⁿnquiee nn'aⁿ judíos, meiⁿ ñ'oom na cwiqueⁿ nn'aⁿ na ticuee' n'om ñ'oom na mayuu'.

¹⁵ Nn'aⁿ na laxmaⁿ na lju' n'om, cha'tso na m'aaⁿ n'omna laxmaⁿna' na lju'. Saⁿ joo na m'aaⁿ quii' nqueⁿ nn'aⁿ na tyoolayu' ñequio joo na m'aaⁿ n'omna,

tilju' laxmaⁿ jo'. ¹⁶ Ee meiiⁿ na cwiluenta na cwita'jnaaⁿ na Ty'oots'om, saa joo na cwil'ana cwit'mooⁿna' na tiyuu'. Laxmaⁿ na nn'aⁿ na tiann'aⁿndye, nn'aⁿ na cwilawendye nacjoo' Ty'oots'om, meiⁿcwii leicandaⁿ nl'ana yuu na ya.

2

Ñoom na xcweya m'aa'na'

¹ Saa 'u je', ñ'oom na mañequiaa', ñequii'cheⁿ catseijomna' ñequio ñ'oom na jeeⁿ xcwe na cwit'mooⁿyâ cantyja 'naaⁿl Ty'oots'om. ² Naⁿnom na tquiendye, ca'moⁿ ndaana na c'omna na xcwe cwil'ana, c'omna na macanda ñ'oom ya nquii nn'aⁿ cantyja 'naaⁿna, nn'aⁿ na xcwe m'aⁿ na cwila'yuu'ya n'om, m'aⁿna na jnda nquiuna nc'iaana na cwila'yuu', ndo' na cwila'quii n'omna nawi' na cwiwinomna. ³ Ndaa yolcu na tquiendye, catsu' na call'ana yuu na matsei'maaⁿñena' Ty'oots'om. Tala'neiⁿna cantu nacjoo ntyjalcuna, meiⁿ nchii na cwicandyena. Calaxmaⁿna cwii na ma'moⁿna' ndaa nt'omcheⁿ, ⁴ cat'mooⁿna ndaa ntyjalcuna na titquiendye na c'om na wi' n'om s'aa ñ'eⁿ nda, ⁵ ndo' cal'a cheⁿnquieena xjeⁿ cantyja 'naaⁿna, na lju' m'aⁿna jo nnom Ty'oots'om, ya cwitei'x'eena l'aana, ya nn'aⁿndyena ñequio cha'tso, na cwila'candaⁿndyena jo ndaa s'aana, cha cantyja 'naaⁿna tala'neiⁿ nn'aⁿ ñ'oomwi' nacjoo' ñ'oom' Ty'oots'om.

⁶ Ndaa naⁿnom na titquiendye catsu' na cal'a cheⁿnquieena xjeⁿ cantyja 'naaⁿna, ⁷ ndo' 'u cha'tso cantyja 'naⁿl, catseixmaⁿ cwii na ma'moⁿna' ndaana chiuu na c'omna ee na xcwe na wja'm'aaⁿl. Catsa' naljo' ñequio na xcwee' ts'om', ⁸ xcwe catseineiⁿl cha xonquiaana' na nlue nn'aⁿ na tiyuu' ñ'oom na matsei'neiⁿl. Ee naljo' nn'aⁿ na ñe'c'oo nacjooya nntseijnaaⁿna' jooa, xocandaⁿ nliuna ñ'oomwi' na nluena nacjooya.

⁹ Ndaa nn'aⁿ na cwindye'ntjomtyeⁿ, catsu' na catuee'ndyecjena ndaa patrom 'naaⁿna. Cala'candana na nncjaawee' nquii patrom 'naaⁿna jooa meiⁿ nchii nnc'oot'oona ljo' cwilue naⁿñeeⁿ. ¹⁰ Meiⁿ tinty'ueena, cat'mooⁿna na cwila'candaⁿna ndaa naⁿñeeⁿ, cha cantyja 'naaⁿna nleitquioo' na jeeⁿ neiⁿncoo' tseixmaⁿ ñ'oom naya 'naaⁿl nquii Ty'oots'om na macwji'n'maaⁿñê jaa.

¹¹ Ee juu naya na matseixmaⁿ Ty'oots'om na cantyja 'naaⁿl jo' cwicalui'n'maaⁿndye nn'aⁿ cwiwitquioo'na' ndaa cha'tso nn'aⁿ, ¹² juu naya'ñeeⁿ ma'moⁿna' ndaaya na catjei'ndyo cantyja 'naaⁿ cha'tso natia laxmaⁿ, ñequio cha'tso na queeⁿ n'om seii'a, na quaⁿ cheⁿncjoo xjeⁿ cha nnc'ooⁿya quii'ntaaⁿ nn'aⁿ cwii na nncjaawee' ntyjii Ty'oots'om, ¹³ yocheⁿ na cwimeii'ndoo'a na nntseicandaⁿñena' ñ'oom na jnda' tsoom na nnts'aaⁿ na nncwjee'nnda' Ty'oots'om Jesucristo nquii na tjacantyja t'maⁿ cwiluiiñe na macwji'n'maaⁿñê jaa. ¹⁴ Nqueⁿ tquaaⁿñe cheⁿnqueⁿ na tueeⁿeⁿ cwentaaⁿ cha na nncwji'n'maaⁿñê jaa quii' cha'tso nnom natia, ndo' cha na candaⁿñ'eⁿ nntseiljoom'm naquii' n'ooⁿya, na nlqueeⁿ jaa na cwilaxmaaⁿya cwentaaⁿaⁿ, na queeⁿ n'ooⁿya na nl'aaya yuu na ya.

¹⁵ Ñ'oommeiⁿl ca'moⁿl ndaa nn'aⁿ. Ñequio jooa' catseijndo' n'omna, ndo' quia na macaⁿna' na catseitia' jooa, catsa' na ljo' ñequio najndeiⁿ na matseixmaⁿl. Tiñequiaa' na nnts'aa' ts'aⁿ na ticuee' ts'oom 'u.

3

Nmeii' cal'aaya

¹ Catseilcwii'ndyu' ndaana na catuee'ndyecjena nnom gobiernom ñequio nt'omcheⁿ naⁿman'iaaⁿ, calacandaⁿndyena ndo' c'omc'eendyena na nl'ana yuu naya. ² Meiⁿcwiindyena tala'neiⁿna ñ'oomwi' nacjoo' x'iaana.

Calaxmaⁿ na nn'aⁿ na tjtatia' cachona ñequio nt'omcheⁿ, ya nn'aⁿndyena ñequio cha'tso. Cat'mooⁿ na na nioom' n'omna ñequio cha'tsondye nn'aⁿ.

³ Ee xuee na ñejndyowana' mati jaa ñet'o^oya na ntjeiⁿ ljo' ñel'aaya, na quie' n'o^oya jo nnom Ty'o^ots'om. Tyolaxmaaⁿya nn'aⁿ na jnda tsuundye. Tyondya'ntjoⁿtyaaⁿ ndaa cha'tso nnom na queeⁿ n'om seii'a ñequio na jeeⁿ neinco nquiuuya. Tyolajomndyo ñequio natia. Tyolataaⁿ n'o^oya, jndoo nn'aⁿ jaa ndo' jndooya joona. ⁴ Saa nquii Ty'o^ots'om na macwji'n'maaⁿñê jaa, t'mooⁿ na jeeⁿ ya mach'eeⁿ ndo' na candya' ts'oom nn'aⁿ, ⁵ tjei'n'maaⁿñê jaa, nchii nc'e na ñel'aaya yuu na maty'iomyana', saa nc'e na wi' ts'oom jaa. Tjei'n'maaⁿñê jaa na seiljoom'm jaa na tuiindyoxcoo cha cantya 'naaⁿ Espiritu n'laxmaaⁿya nn'aⁿ na cwita'ndo' xco. ⁶ Cantya 'naaⁿ Jesucristo na macwji'n'maaⁿñê jaa, candaⁿya jnda tquiaa Ty'o^ots'om Espiritu Santo quii' n'o^oya, ⁷ cha na nndaⁿ nnto'ñooⁿya juu na ntyjaa'ya n'o^oya na ticantycwii na cwitandoo'a nc'e na jnda jndyaandyo jnaaⁿya nc'e naya na matseixmaaⁿ.

⁸ Ñ'oomwaa' ñ'oom na mayuu' juuna', tintseitsaaⁿndyu' na matseineiⁿ joona' ndaa nn'aⁿ na cwila'yuu'. Cjoo' n'omna na nl'ana cha'xjeⁿ na maty'iomyana' ee jeeⁿ ya na nluui naljo' ndo' cwitei'jndeiina' cha'tsondye nn'aⁿ. ⁹ Saa cwji'ndyu' cantya 'naaⁿ ñ'oom na cwila'ñ'eeⁿ ndyuee nn'aⁿ, ñ'oom na cwilaneiⁿ na cantya 'naaⁿ nn'aⁿ na ñet'om teiyo, ñ'oom na cañ'eeⁿ cantya 'naaⁿ ljeii na tqeeⁿ Moisés na cantya 'naaⁿ jo' cwila'ntja'ndyena, ee nmeiⁿ jeeⁿ cwe' ts'iaaⁿndyo, ticateijndeiina' nn'aⁿ.

¹⁰ Xeⁿ na m'aaⁿ ñ'eeⁿ juu quii' ntaaⁿyo' na mach'ee na cwitoⁿndye nn'aⁿ tmaaⁿ na macwji' Ty'o^ots'om cwentaaⁿa, cwaⁿ tsaⁿñeeⁿ cwii oo we ndii', saa xeⁿ titseiñ'oom'ñê 'u, tañequiaa' na nntseijomñê quia cwitjomndyo', ¹¹ ee macaⁿ na catsei'noⁿ na tixcwe m'aaⁿ tsaⁿñeeⁿ jo nnom Ty'o^ots'om ndo' tseixmaaⁿ jnaⁿ, ndo' juuna' matseijndaa'ñena' na nnt'uiina' jom.

Nmeii' cats'aa Tito

¹² Quia na njñoⁿya Artemas oo Tíquico na m'aaⁿ, queⁿndyu' na nncja'ndo' ja tsjoom Nicópolis, ee jnda seijndaa'ndyo na nnc'o^oya jo' jo' ncuee na teiⁿ. ¹³ Ndo' cateijndei' Apolos ñ'eⁿ ti'Zenas, tsaⁿ na matsei'noⁿ ljeii na tqeeⁿ Moisés. Catsa' cwanti na nndaⁿ nntsa' na nntei'ndei' joona na nnc'o^onquiana ñ'oom' Ty'o^ots'om, cha meiⁿcwii ticatseitjoona' joona. ¹⁴ Mati catsu' ndaa nn'aaⁿya na cwila'yuu' na queⁿndyena na cal'ana cha'tso nnom na maty'iomyana' cha nndaⁿ nntei'jndeiina' nn'aⁿ na matseitjoona' joo. Cal'ana na ljo' cha n'laxmaⁿ na nn'aⁿ na ya nn'aⁿndye.

Xma'ndyo' Ty'o^ots'om catio'naaⁿñe 'o

¹⁵ Cha'tsondye nn'aⁿ na m'aⁿ ñ'eⁿndyo cwiluena na xma'ndyu'. Mati 'u catsu' na xma'ndye nn'aⁿ na wi' n'om jaa na tjoom' cwila'yuu'ya n'o^oya. Ty'o^ots'om catio'naaⁿñê cha'tsondyo'. Amén.

Carta na seicwanom Pablo na m'aaⁿ Filemón

Pablo matseiljeiⁿ carta cwentaa' Filemón

¹ Ja Pablo na m'aaⁿya w'aancjo nc'e Cristo Jesús, ñequio ti'nn'aⁿya Timoteo matseiljeiya cartawaa na matseicwanoⁿ na m'aaⁿ Filemón, 'u na matseil'jomndyu' ts'iaaⁿ 'naaⁿ nqueⁿ. ² Xmaⁿndye nn'aⁿ na cwitzjomndye wa', mati xmaⁿñe nomnn'aaⁿya Apia ñequio Arquipo na mati matseijomñê na cwilajndaayâ naquii' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'ooots'om. ³ Nquii Tsotyaaya Ty'ooots'om ñequio Ta Jesucristo quiana na candaⁿya nnto'ñoom'yo' naya na la'xmaⁿna ndo' mati na meiⁿ cwii ñomtiu ti'om'yo' jo ndaⁿna.

Matseyu'ya ts'om Filemón ndo' wi' ts'oom nc'iaaⁿaⁿ

⁴ Ñequii'cheⁿ mañequiaya na quial'uaa' Ty'ooots'omya na mañjom ts'oⁿya 'u na matseinaⁿya nnoom. ⁵ Ee jnda jndiia na jee' jnda ntyji' Ta Jesús ndo' matseyu'ya ts'om' ñeⁿñê ndo' na wi' ts'om' cha'tsondye nn'aⁿ na jnda tqueⁿlju' Ty'ooots'om n'om. ⁶ Macaⁿ'a nnom Ty'ooots'om na cha'xjeⁿ matseijomndyu' na cwila'yuy'ya cwii n'oⁿya, na nncue'ntyjo xjeⁿ na candaⁿ nntseinoⁿ cha'tso na matio'naaⁿñe Ty'ooots'om jaa nc'e Cristo Jesús. ⁷ 'U nn'aⁿya, juu na m'aaⁿ na jnda ntyji' nn'aⁿ mañequiaana' na neiⁿya ndo' quian'ua' na cantyja 'naaⁿ juuna', nn'aⁿ na cwilayu', cwiñ'omt'maaⁿndye n'om.

Pablo macaaⁿ naya cantyja 'naaⁿ Onésimo

⁸ Nc'e na cwiluiindyⁿ apóstol 'naaⁿ Cristo ja, jo' chii wanaaⁿ na nntsjoⁿ yuu na ntyji na maty'iomiana' na catsa'. ⁹ Saa xcweti ntyjii na nlcaaⁿ'a cwii ñ'omwi' ts'om nc'e na wi' n'oⁿ ntyjaa. Ee manncotquia Pablo je' m'aaⁿya prašo nc'e na tseixmaⁿya cwentaa' Cristo Jesús, ¹⁰ macaⁿ'a cwii naya'ñeeⁿ cantyja 'naaⁿ juu ti'jndaaya Onésimo, na tuiñexcoom ñjaaⁿñe yuu na m'aaⁿya w'aancjo.

¹¹ Ñet'oomna' ndoo' ntyji' na til'ueñê, saa je' jnda cwiluiñê cantyja 'naⁿ ndo' mati ja. ¹² Matseilcwa'a jom na m'aaⁿ. Je' coñom'nnda' jom cha'cwijom ntyji' na nnc'oñom' nncⁿ. ¹³ Ja ya ntyjii xeⁿ na ljoo'ñê ñjaaⁿñe ñ'eⁿndyo cha nndi'ntjoom nqⁿ yocheⁿ na m'aaⁿya prašo nc'e na mañequiaya ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'ooots'om. ¹⁴ Saa tiñe'cats'aa na ljo' na nchii ñ'om'ndyo', ee juu naya na nntsa' ja nntsa' juuna' nc'e na l'ue ts'om', nchii cwe' na jndei' 'ndyo. ¹⁵ Nndaⁿ nnts'aana' na tqiaa Ty'ooots'om na jleinoom 'u cwantindyⁿ xuee maco'ñom' cwe' cwii moso na ndi'ntjomtyeⁿ njom'. Jom cwiluiñê cwii nn'aaⁿya na wi' n'oⁿya. Mayuu' ja jnda ntyjiia ñ'eⁿñê ndo' majndeiiticheⁿ 'u je' nnc'oom' na wi' ts'om' jom, cwii ndii' nc'e na ts'aⁿ jom cha'na jaa ndo' jnda we nc'e na cwiluiñê cwii nn'aaⁿya na m'aaⁿñê cwentaa' Ta Jesucristo.

¹⁷ Jo' chii xeⁿ ntyji' na tjoom' cwilayuu'a, co'ñom' jom cha'xjeⁿ ntyji' maco'ñom' ja. ¹⁸ Ndo' xeⁿ waa cwii natá' na s'aaⁿ, oo xeⁿ chujnaaⁿ njom', cwjaa'ndyu' na nncⁿ chojnaⁿ. ¹⁹ Maja Pablo, matseiljeiya xueeya, ja nndioⁿ, meiⁿ na ticatsjooya njom' na chujnaⁿ nqⁿ na cwiluiindyⁿ cwentaa' Ty'ooots'om. ²⁰ Jo' chii 'u re nn'aⁿya na matseyu', tints'a' na tiñe'quiaa' naya na macaⁿ'a. Nc'e na cwiluiindyⁿ tjom na cwilayu'a ñequio Cristo, quiaa' na t'maⁿ ts'oⁿ.

²¹ Matseiljeiya cartawaa na matseicwanoⁿya na m'aaⁿ ee ntyjiyaya na nntseicanda' ñ'oom na macaⁿ'a, ndo' na t'maⁿ'ticheⁿ nntsa' nchii cwe' tomti

na macaⁿa. ²²Ndo' cwiicheⁿ na macaⁿa njom', catseijndaa'ndyu' cwii cuarto wa' yuu na nnc'ooⁿya, ee ntyjaa' ts'ooⁿya na nncuacañooⁿnnda'a 'o nc'e na cwilaneiⁿyo' nnom Ty'ooots'om cantyja 'naⁿya.

Xmaⁿñe Filemón

²³Matseicwanom Epafra na xmaⁿndyu'. M'aaⁿ praso ñjaaⁿñe ñ'eⁿndyo nc'e na laxmaaⁿya cwentaa' Cristo Jesús. ²⁴Mati Marcos, Aristarco, Demas ñequio Lucas, nn'aaⁿya na cwila'jomndye ñ'eⁿndyo ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'ooots'om.

²⁵Quiaa Ta Jesucristo na canda^a' nnto'ñoom'yo' naya na matseixmaaⁿ.

Carta na to'ñoom nn'aⁿ hebreos

Tquiaa Ty'oqots'om ñ'oom'm nnom Jnaaⁿ na quiaa juuna' ndaaya

¹ Ncuee na ñejndyowa jndye ndii' ndo' jndye nnom ñ'oom teil'uee'ñe Ty'oqots'om na tyotseineiⁿ ndaa wello welooya ñequio ñ'oom ndyuee profetas na tyola'neiⁿna chiuu na quia nluui. ² Saa je' ncuee na macanda, jnda mamatseineiⁿ ndaaya ñequio ñ'oom 'ndyoo Jnaaⁿ. Cha'tsoti na niom, ñ'eⁿ juu quia tqeeⁿ joona', ndo' seijndaa'ñe na cha'tso joo jo' calaxmaⁿna' cwentaa' juu. ³ Ty'oqots'om t'maⁿ cwiluiiñe, ndo' juu na neiⁿncoo' na caxuee na cwiluiiñe, maljo' cwiluiiñe Jnaaⁿ. Cha'xjeⁿ na matseixmaⁿ Ty'oqots'om, maluaa' t'maⁿ matseixmaⁿ Jnaaⁿ. Manquiityeeⁿ t'maⁿ ñ'oom matseixmaaⁿ, jo' na waa waati tsjoomnancue ñequio cha'tso na niom cañoom'luee. Cantyja na tueeⁿeⁿ teijndaa' na matseilju' Ty'oqots'om cha'tso jnaaⁿya. Jnda na teinom na tueeⁿeⁿ quia jo' tjawacatyeeⁿ ntyjaa' ts'o Ty'oqots'om ntyjaya cañoom'luee.

T'maⁿti cwiluiiñe Jnda Ty'oqots'om nchiiti ángeles

⁴ Nquii Jnda Ty'oqots'om t'maⁿti ñ'oom tseixmaaⁿ nchiiti ángeles, ee jnda tqeeⁿna' jom na t'maⁿti ts'iaaⁿ tseixmaaⁿ, nchiiti joona. ⁵ Ee tijoom ñetso Ty'oqots'om nnom cwii ángel:

'U cwiluiindyu' Jndaaya;

je' majndaa' na cwiluiindyō tsotye'.

Meiⁿ cwii ndii' tiqitso Ty'oqots'om cantyja 'naaⁿ cwii ángel:

Ja nntseixmaⁿya tsotyeⁿ

ndo' juu nntseixmaⁿ jndaaya.

⁶ Ndo' quia na t'moⁿ Ty'oqots'om Jnaaⁿ na ñequiicheⁿ tuiiñe ndaa nn'aⁿ tsjoomnancue, tsoom:

Cha'tsondye ángeles 'naaⁿ Ty'oqots'om cala't'maaⁿndyena juu.

⁷ Saa luua ñ'oom tso Ty'oqots'om cantyja 'naaⁿ ángeles:

Mats'aa na cjeendyena cha'na jndye.

Jooa cwindyentjomna nooⁿ ndo' matseijomna' joona cha'na ntsaachom.

⁸ Nmeiiⁿ tsoom cantyja 'naaⁿ ángeles, saa nnom Jnaaⁿ tsoom:

'U Ty'oqots'om, juu cantyja na matsaⁿntjom',

m'aaⁿ ndo' m'aaⁿna'

juu jo' m'aaⁿna' cantyja na maty'iomyana'.

⁹ 'U neiⁿ na cwil'a nn'aⁿ yuu na ya, ndo' jeeⁿ jndo' natia na cwil'ana, Nc'e na ljo', nquii Ty'oqots'om na matseit'maaⁿndyul', jnda tjeiⁿeⁿ 'U, ndo' mañequiaaⁿ na neiⁿti'cheⁿ 'u, nchiiti nc'ia'.

¹⁰ Mati matso Ty'oqots'om:

'U Ta, quia na jnaⁿjndyeecheⁿ cha'tso, 'U tqeeⁿ tsjoomanancue; manncu'ti' tqeeⁿ ljo'luee.

¹¹ Cha'tso nmeiⁿ nntsuuna',
saa 'u m'aaⁿ ndo' m'aaⁿndyul'.

Nleindyō joona' cha'na liaa.

¹² Nntseilcwiindyu' joona' cha'xjeⁿ mach'ee ts'aⁿ ñ'eⁿ cwii liaa, nntseijndyooⁿdyu' joona' cha'xjeⁿ ts'aⁿ nntseijndyooñe liaⁿaⁿ.

Saa 'u ñecwiixjeⁿ:

ticantycwii xuee chu'.

¹³ Saa meiⁿjom ndii' tyootso Ty'oqots'om nnom cwii ángel:

Cajmaⁿ ñjaaⁿñe jo ntyjaa' ts'oⁿ ntyjaya

hasta xjeⁿ na nnts'aⁿ nn'aⁿ na jndoo 'u na la'xmaⁿ na ts'oom na ntyjo nc'e^l.

¹⁴ Ee cha'tso ángeles cwiluiindyena na cwindye'ntjomna nnom Ty'oqots'om na majñoom joona na cateijndeina nn'aⁿ na cwicanda^a na nlui'n'maaⁿ ndye añmaaⁿ na.

2

Na macwji'n'maaⁿñe Ty'oqots'om nn'aⁿ, jeeⁿ t'maⁿ tseixmaⁿna'

¹ Nc'e na jeeⁿ t'maⁿ cwiluiiñe Cristo, jo' chii macaⁿna' na jaa nn'aⁿ na cwila'yuu'a ñ'eⁿ Ty'oqots'om quaⁿtyaacheⁿ cwenta ñ'oom na cwindyaaya, tints'aana' na n'ndyaaya joona'. ² Ljeii na matsaⁿntjomna' na tquiaa Ty'oqots'om tandyo xuee ñequio luee ángeles, tyeⁿ tyoqueⁿna' xjeⁿ nn'aⁿ, ndo' cha'xjeⁿ na maty'iomyana' tyot'uiina' nn'aⁿ na waa jnaⁿ tyolaxmaⁿ ndo' tyola'tjoondyena nnom juuna'. ³ Nc'e na luaa' waa, ¿chiiu nl'aa na nndyaandyo xeⁿ tila'ñ'ooⁿndyo juu na macwji'n'maaⁿñe Ty'oqots'om nn'aⁿ na jeeⁿ jnda tseixmaⁿ juuna'? Juu jo' tyotseicandii jndyee nquii Ta Jesús cantyja 'naaⁿna', ndo' nn'aⁿ na tyondye na seineiⁿ, tyot'mooⁿna juuna' ndaayâ. ⁴ Ndo' mati tjei'yuu'ñe Ty'oqots'om cantyja 'naaⁿñ' ñ'oom'ñeeⁿ na s'aaⁿ 'naaⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ, ñequio nt'omcheⁿ nnom na jeeⁿ tyojaaweeⁿ n'omna, ñequio ts'iaaⁿ na tixocaluina' cantyja 'naaⁿ' najndeii nquii ts'aⁿ, ñequio cwii nnom ts'iaaⁿ na cwicandaana na mach'ee Espiritu Santo cha'xjeⁿ na l'ue ts'oom.

Tuiiñe Jesucristo na matseixmaaⁿ cha'na jaa nmeiⁿ

⁵ Juu tsjoomnancue na quia ncuaa na cwilanaaⁿya cantyja 'naaⁿna', nchii tju'cje Ty'oqots'om juuna' nacje 'naaⁿ ángeles. ⁶ Ee waa ñ'oom naquii' libro Salmos na seineiⁿ David nnom Ty'oqots'om. Tsoom:

¿Ljo'to cwiluiindyene nn'aⁿ tsjoomnancue na jeeⁿ m'aaⁿ ts'om' joona?

Ndo' ¿ljo' cwiluiindyena na mache' cwenta joona?

⁷ Cwe' cwantindyo xuee tqueⁿ joona na ticue'ntyjo na t'maⁿ cwiluiindyena ñequio ángeles.

Saa matseiwe'ndye' joona na matsei't'maaⁿndyu' joona,

⁸ cha'tsoti na tqueⁿ, tju'cje' joona' nacje 'naaⁿ ts'aⁿ.

Ndo' na tju'cjee' cha'tsoti tjaa'na na 'ñeeⁿ na quia nnc'omna' nacje 'naaⁿ ts'aⁿ. Saa meiⁿ na luaa' tsoom, tyoonty'iaaya cha'tsoti na m'aⁿna' nacjee 'naaⁿ ts'aⁿ. ⁹ Saa cwinty'iaaya Jesús, na cwe' cwantindyo xuee na tqueⁿ Ty'oqots'om na ticuee'ntyjo na t'maⁿ cwiluiiñe cha'na ángeles, je' candaa'ya

matsei't'maaⁿñena' jom nc'e na teinoom nawi' na tueeⁿeⁿ, cha cantyja 'naaⁿ naya na matseixmaⁿ Ty'oqots'om, tueeⁿeⁿ cwentaa cha'tsondye nn'aⁿ.

¹⁰ Cha'tsoti na m'aⁿ, m'aⁿ nc'e na tqueⁿ Ty'oqots'om ndo' laxmaⁿ cwentaaⁿaⁿ. Jom l'ue ts'oom na cha'tsondye nn'aⁿ na cwiluiindyena ntseinaaⁿ, cala'jomndyena na matsei't'maaⁿñena' jom. Nc'e na ljo', seijndaa'ñe na tquiina' Jesús cha nntseixmaⁿ na candaa'ñe, nquii na macwji'n'maaⁿñe nn'aⁿ.

¹¹ Ee jaa nn'aⁿ na la'xmaaⁿya na lju' n'ooⁿya ñecwii Tsotyaaya ñequio nquii na maqueⁿ jaa na lju' n'ooⁿya. Nc'e na ljo' tjinaaⁿ jnda Ty'oqots'om na nntseicajñoom jaa ntyjee nqueⁿ. ¹² Ee naquii' libro Salmos teiljeii ñ'oom na tsoom:

'U Tsotyaya, nntseinaⁿya cantyja 'naⁿ ndaa cha'tso ndyentyjo na cwila'yuu' ñ'eⁿndyo.

Ñequio luantsa nntsei't'maaⁿndyo 'u ñ'eⁿndye joona yuu na cwitjomndyena.

¹³ Ndo' waa cwiicheⁿ ñ'oom na teiljeii na tsoom:

Ñequii'cheⁿ nntseicantyyaa'tyeⁿ ts'ooⁿya Ty'oqots'om.

Ndo' mati waa cwiicheⁿ ñ'oom na tsoom:

Luaa ja ñequio ntseindaaya na jnda tquiaa Ty'ooots'om l'oo.

¹⁴ Ndo' cha'xje' ntseinda we ts'aⁿ laxmaⁿ na mañecwii sei' ñequio niom' mati tyotseixmaⁿ Jesús sei' ñequio niom' cha'xjeⁿ laxmaⁿ nn'aⁿ cha cantya na nncueeⁿeⁿ nndaq nntseyueeⁿeⁿ najndeii na mach'ee na cwiwje nn'aⁿ, manquii tsa'jndii jo'. ¹⁵ Ndo' na luaa', jnda seicandyaañê cha'tsondye nn'aⁿ na cha'waa xuee chuuna na la'xmaⁿ na cha'cwiwjom moso na mandi'ntjomtyeⁿ na m'aⁿ na nquiaana na nncwjena. ¹⁶ Ee ñ'oom na mayuu' tachii cwe' ángeles na jndyoteijneiⁿ, saq jndyoteijneiⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ Abraham na jndyotein-coo'. ¹⁷ Ndo' cha na nluui na ljo', tcaⁿna' na ñecwii xjeⁿ tseixmaaⁿ ñequio ntyjeeⁿ, cha jo nnom Ty'ooots'om nntseixmaaⁿ cwii tyee na tjacantya na t'maⁿ cwiluiiñê, na matseicanaaⁿ ndo' na m'aaⁿ na wi' ts'oom nc'iaaⁿaⁿ cha nndaq nntseit'maⁿ ts'om Ty'ooots'om nn'aⁿ jnaⁿ na laxmaⁿ na nc'e na tueeⁿeⁿ cwentaana. ¹⁸ Ee cha'xjeⁿ na tjoom nawi' ndo' tyocantyyaa'ñena' na catseit'joqñê, jo' chii je' nndaq nntseijneiⁿ nn'aⁿ na maqueⁿna' xjeⁿ jona na nla'tjoondyena.

3

Jesús t'ma'ti cwiluiiñê, nchiiti Moisés

¹ Jo' chii, 'o nn'aⁿya na jnda tjei'ndyo Ty'ooots'om 'o, na jnda tqueeⁿñê 'o na la'xmaⁿyo' nn'aaⁿaⁿ, c'oom'ya n'om'yo' cantya 'naaⁿ Cristo Jesús, na cwiluiiñê apóstol ndo' mati tyee na tjacantya cantya 'naaⁿyo' na cwila'yu'yo' ñ'eⁿñê. ² Tyotseicanaaⁿ nnom Ty'ooots'om na ty'iom ts'iaaⁿ jom cha'xjeⁿ tyotseicandá Moisés quii' waa' Ty'ooots'om. ³ Saq Jesús t'ma'ti tseixmaaⁿ na nluui't'ma'ñê nchiiti Moisés cha'xjeⁿ ts'aⁿ na mach'ee w'aa cwiluii't'ma'ñetyeⁿ nchiiti w'aa na s'aaⁿ. ⁴ Cwii cwii w'aa majndaa' ts'aⁿ na s'aa juuna', saq cha'tso na niom, Ty'ooots'om s'aa joo jo'. ⁵ Tyotseixmaⁿ Moisés moso quii' waa' Ty'ooots'om. Tyotseicanaaⁿ ts'iaaⁿ na ty'iom jom. Ts'iaaⁿ na tyoch'eeⁿ tyocwji'yuu'ñê ndaq naⁿñeeⁿ ñ'oom na secandii jom. ⁶ Saq Cristo na cwiluiiñê jnda Ty'ooots'om, matseicanaaⁿ quii' waa' Ty'ooots'om. Jaa laxmaaⁿya w'aa'ñeeⁿ xeⁿ tica'ndyaaⁿ nc'uaa'ndyooⁿ na m'aaⁿya na jom quit'maⁿ n'ooⁿ ndo' na cwicantyyaa'tyeⁿ n'ooⁿya jom.

Waa na nnta'jndyee nn'a' cwentaa' Ty'ooots'om

⁷ Jo' chii cha'xjeⁿ matso Espíritu Santo naquii' ñ'oom' Ty'ooots'om na teiljeii: Xuee je', xeⁿ cwindyeyo' ñ'oom na matseineiⁿ Ty'ooots'om,

⁸ tala'quie' n'om'yo' cha'xjeⁿ ñel'a nn'aⁿyo' nn'aⁿ Israel, na tyola'wendyena nacjoo' Ty'ooots'om ndo' tyoqueⁿna xjeⁿ jom quia na tyom'aⁿ na ndyuaa yuu tjaa nn'aⁿ c'om.

⁹ Jo' jo' weloo welo'yo' tyoqueⁿna xjeⁿ 'naaⁿ na ja meiiⁿ wenn'aaⁿ ndyu tyonty'iaana ts'iaaⁿ t'maⁿ na tyots'aaya quii'ntaaⁿna,

¹⁰ macwe' jo' seiw'liya naⁿñeeⁿ.

Ndo' tsjooya:

“Naⁿm'aⁿñê ñenquii'cheⁿ cwila'tjoondyena noqⁿ.”

Ticantyyaa' n'omna ja.

Meiⁿ tiñe'cala'noⁿna' chiuu waa na l'ue ts'ooⁿ na c'omna.”

¹¹ Ndo' tiqo ñ'oom wi' cjoona nc'e na jeeⁿ seiw'liya jona na tijoom nnc'ooquieeⁿndyena yuu na seijndaa'ndyo na nnta'jndyena.

¹² Jo' chii 'o nn'aⁿya, cal'andyo' cwenta na tjaa meiⁿ cwiindyoyo' 'o na nntseixmaⁿ jnaⁿ na ticatseyu' ñ'eⁿ nquii Ty'ooots'om na wando'. ¹³ 'O je' 'io ndi 'io quia'yo' na t'maⁿ n'om nc'iaa'yo' yocheⁿ na ndicwaⁿ wanaaⁿ na matseineiⁿ ñ'oom' Ty'ooots'om na teiljeii cantya 'naaⁿna', cha tjaa 'ñeeⁿ juu

quii'ntaaⁿyo' na nñequii'nn'aⁿ jnaⁿ juu na mati nntseiquie' ts'om. ¹⁴ Ee cha nndaā nla^xmaaⁿya cwentaa' Cristo, macaⁿna' na caljoo'ndyotyāⁿya cantyja 'naaⁿa' cha'xjeⁿ quia na too'a na cwicantyjaa' n'ooⁿya jom hasta na macanda.

¹⁵ Cha'xjeⁿ ñ'oom na matsona':

Xeⁿ xuee je' cwindye'yo' ñ'oom na matseineiⁿ Ty'oots'om, talaquie' n'om'yo' cha'xjeⁿ l'a nn'aⁿ Israel quia tyola'wendyena nacjoom'm. ¹⁶ ¿Cwaaⁿ nn'aⁿ na tyola'wendye jnda na jndyena jndyee' Ty'oots'om? Manquieeti nn'aⁿ na tjei' Moisés ndyuaa Egipto. ¹⁷ Mawax'atya, ¿ñee naⁿñeeⁿ na tyotseiw'eeⁿ joona wenn'aaⁿ ndyu? Ñequio joo na tyolaxmaⁿ jnaⁿ na tja ndyuaa yuu tjaa nn'aⁿ c'om. ¹⁸ Ndo' ¿ñeeⁿ naⁿñeeⁿ na tso Ty'oots'om ñ'oomtyeⁿ na w'iina' na tijoom xuee nnc'ooquiee'ndye yuu na nñequiaaⁿ na nnta'jndyeena? Tsoom na ljo' ndaa joo nn'aⁿ na ticalacandaā'ndye. ¹⁹ Ndo' na luaa' waa, ma'moⁿtyeⁿnquiona' ndaaⁿya nc'e na ticala'yuu' naⁿñeeⁿ, jo' na seicu'na' na nnc'ooquie'na ndyuaa'ñeeⁿ.

4

Waa na nta'jndyee nn'aⁿ cwentaa' Ty'oots'om

¹ Jo' chii ndicwaⁿ waa ñ'oom na tso Ty'oots'om na wanaaⁿ na nntsaquiaāⁿla na nnta'jndyaāⁿya na m'aaⁿ. Jo' chii cal'aaya cwenta na tintseicu'na' na nt'omndyo' 'o taxocandaā nla^jomndyo' cantyja 'naaⁿ jo'. ² Ee je' macwindaāⁿya ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'oots'om cha'na joo nn'aⁿ Israel. Saa tjaa'naⁿ na teijndeiⁿ ñ'oom'ñeeⁿ joona, ee ticala'yuu'ya n'omna quia tyondyena juuna'. ³ Saa jaa na cwila'yuu'a nntsaquiaāⁿla yuu na nnta'jndyaāⁿya cha'xjeⁿ jnda tso Ty'oots'om:

Xjeⁿ na w'iiaⁿ joona tsjoo

na tijoom ñequia na nnc'ooquiee'ndyena yuu na tsjoo na nnta'jndyeena.

Waa cwii taⁿ ñ'oom' Ty'oots'om na teiljei na matseinei'na' cantyja 'naaⁿ xuee na jnda ntquiee':

Xjeⁿ na tqueeⁿ tsjoomnancue tjacandaā' ts'iaaⁿ na s'aaⁿ.

⁴ Saa waa cwiicheⁿ taⁿ ñ'oom' Ty'oots'om na teiljei cantyja 'naaⁿ xuee na jnda ntquiee'. Matsona':

Xuee jnda yom tjacandaā' cha'tso ts'iaaⁿ na s'aa Ty'oots'om.

Xuee jnda ntquiee' tacaⁿna' na nnts'aatyeeⁿ ts'iaaⁿ, tajñeeⁿ.

⁵ Ndo' mati waa cwiicheⁿ ñ'oom'm na teiljei na ma'moⁿna' cantyja 'naaⁿ juu ñ'oom'ñeeⁿ. Matsona':

Tijoom xuee nñequia na nnc'ooquie'na ndyuaa yuu na mats'aa naya na nnta'jndyeena cantyja 'naⁿya.

⁶ Ndicwaⁿ wanaaⁿ na nt'om nn'aⁿ nnc'ooquiee'ndyena yuu na nnta'jndyeena ee nn'aⁿ na tyondye jndyee ñ'oom na macwiji'n'maaⁿñe Ty'oots'om nn'aⁿ t'c'ooquiee'ndyena jo' jo' nc'e na tyola'tjoondyena. ⁷ Nc'e naljo' ma'moⁿxco Ty'oots'om cwiicheⁿ xuee na matseicajndyuna' xuee je'. Tjacaⁿ jndye ndyu quia jo' ñequio 'ndyoo David seineiⁿ ñ'oom'm na jnda teiljei:

Xuee je' xeⁿ nndye'yo' jñeeⁿeⁿ, tilaquie' n'om'yo'.

⁸ Ee xeⁿ jndaā tquiaa Josué yuu na nnta'jndyee nn'aⁿ Israel, tixocatseineiⁿ Ty'oots'om cantyja 'naaⁿ cwiicheⁿ xuee. ⁹ Jo' chii nn'aⁿ cwentaa' Ty'oots'om ndicwaⁿ waa na nnta'jndyeena cantyja 'naaⁿa', ¹⁰ ee ts'aⁿ na nncjaquiee' yuu na mawajndye Ty'oots'om, nncwajndye cantyja na mach'ee cha'xjeⁿ nqueⁿ tajñeeⁿ ts'iaaⁿ na s'aaⁿ. ¹¹ Jo' chii matsona' na calajndaāⁿya na nntsaquiaāⁿla yuu na nnta'jndyaāⁿya cha tjameiⁿcwii ts'aⁿ na nntseijomna' na tintseyoom'm cha'na nn'aⁿ Israel.

¹² Ee juu ñ'oom' Ty'oots'om wando'na' ndo' waa najndei na matseixma'na'. Taatiche' juuna' nchiiti cwii xjo na we ntyja taa. Mawindi' juuna' na matoo'ñena' añaama' ts'a' ñequio espíritu 'naa' ts'a'. Matseicanoo'na' ñ'oom na ñjoomtiche' na m'aa' ts'om ts'a' ndo' macu'xe'na' ñomtiuu na m'aa' ts'om ts'a'. ¹³ Na cha'tso na jnda tque' Ty'oots'om, tjaa mei'cwii na ndaa nncwenty'iu jo nnoom, ee cha'tsoñ'e' m'a' xueena' jo nnom nque' na ñnequiandyo cwenta.

Jesús cwiluiñe' tyee na tjacantyja na cwiluiit'mañe

¹⁴ Nquii Jesús Jnda Ty'oots'om cwiluiñe' tyee na tjacantyja cwentaaya. Jnda tjaque'e' cañoom'luee, jo' chii maca'na' na caljoo'ndyotyaa'ya cantyja 'naa' na cwila'yuy'a n'oo'ya ñ'e'ñê. ¹⁵ Ee m'aa' na wi' ts'oom jaa cha'tso na tijo'ndyo na la'xmaa'ya. Ee teinoom cha'tso na mach'eena' xje' jaa na cwila'tjoondyo nnom Ty'oots'om, saa mei'cwii ticatsetjooñê. ¹⁶ Jo' chii ñequio na t'ma'ya n'oo'ya calacandyoo'ndyo tio 'naa' Tsotyaa'ya Ty'oots'om cha nnto'ñoo'ya na wi' ts'oom jaa ñequio naya na matseixmaa' na nnteijndeiina' jaa quia na maca'na'.

5

¹ Cwitjeii'ndye nn'a' cwii ts'a' na nluuiñe' tyee na tjacantyja cwiluiit'mañe quii'ntaa'na. Cwity'iomna ts'iaa' jom na mei'ntyjee'e' jo nnom Ty'oots'om cwentaana, na ñnequiaa tsa'ñee' 'na' na cwifnequiana nnoom ñequio quioo' na cwila'cwjeena na cwila't'maa'ndyena jom. ² Ndo' nc'e juu tyee'ñee' ñecwixje' matseitjooñê cha'xje' jona, jo' chii ndaa' nc'oom na wi' ts'oom nc'iaa'a' na leicala'no'na chiuu waa na matsa'ntjom Ty'oots'om nc'e mati jom cwiluiñe' ts'a' na matseitjooñê, ³ ndo' nc'e na matseixmaa' na ljo', jo' chii matseixma'e' quioo' na mañequiaa' nnom Ty'oots'om cwenta jnaa'a' cha'xje' mati cwentaa nn'a' tmaa' na matseixmaa'.

⁴ Mei' tjaa 'ñee' juu na cwe' l'ue che'nquii ts'om na caluiit'mañe na nnc'oom ts'iaa' tyee'ñee'. Maxje' nquii Ty'oots'om nnty'ioom ts'iaa'ñee' juu cha'xje' na ty'ioom juuna' Aarón. ⁵ Maluaa' waa cantyja 'naa' Cristo, nchii ty'iomñe che'nque' ts'iaa' na cwiluiñe' tyee na tjacantyja, nquii Ty'oots'om seit'mañe'ñee' jom na catseixmaa' ts'iaa'ñee', ee manquityee' tsoom: 'U cwiluiindy' jndaaya.

Xuee je' majndaa' na cwiluiindy' tsoyte'.

⁶ Ndo' mati waa cwiiche' ñ'oom'm na teiljeii na matsoom:

'U ñequii'che' na cwiluiindy' tyee cha'xje' ts'iaa' na tyotseixma' Melquisedec.

⁷ Xje' na tando' Cristo nnom tsjomnancue jndei tyotseinei' nnom Ty'oots'om, hasta tyoquiaa ndaannoom na tyoch'ee' ty'oo nnom nquii na waa najndei na matseixma' na tintseicuee'na' jom na tyuaa', ndo' nc'e na tyotseicaña'a', jo' chii jndii Ty'oots'om ñ'oom ñom. ⁸ Ndo' nc'e na luua', meii' na cwiluiñe' Cristo Jnda Ty'oots'om saa ljeii' na tca'na' na catseicanda'ñê jo nnom, ⁹ ndo' cwii na jnda tque'na' na cwiluiñe' na canda'ñê, seijndaa'ñena' na cha'tso nn'a' na cwila'canda'ndye joo nnoom, mañequiaa' na la'xma'na na ticantycwii na cwicalui'n'maa'ndyena ¹⁰ ee tque' Ty'oots'om jom tyee na tjacantyja na cwiluiit'mañe, cha'na ts'iaa' na tyotseixma' juu tyee Melquisedec.

Waa na teincuu' xe' macwji'ñe' ts'a' na matseyoom'm

¹¹ Jndye ñ'oom niom na matsona' na catsjoo'ya ndaa'yo' cantyja 'naa' ts'iaa' na matseixma' tyee'ñee' saa mach'eena' na jndei'na' na nntseit-eincoo'a juuna' ndaa'yo' ee 'o jee' nc'uaa' cwila'no'nyo'. ¹² Jaach'ee xuee

cwila'yu'yo' ñ'eⁿ Ty'o^ots'om, jo' chii matsona' na je' cwiluiindy^o nn'aⁿ na cwit'mo^o ñ'oom' Ty'o^ots'om ndaa' nt'omcheⁿ, saa' 'o ndicwaⁿ maca'na' na catseineiⁿxco ts'aⁿ ndaa'yo' ñ'oom'm na tijndeit'ina' na nntsei'no^o ts'aⁿ, 'o ndaatsuu maca'na' nchii nantquie na canda^a!. ¹³ Ndo' nn'aⁿ na cwe' ndaatsuu maca'na' joo, matseijomna' jooⁿ cha'cwijom yo'ndaa na ndicwaⁿ cwintei', ti'naaⁿ na ñ'eeⁿ na ntjeii'na cwenta cantyja 'naaⁿ ñ'oom na jn-dei'tina'. ¹⁴ Saa' nantquie na canda^a!, tseixma' juuna' cwentaa nn'aⁿ na canda^a! cwila'no^o ñ'oom' Ty'o^ots'om. M'aa'na' cwentaa nn'aⁿ na ya cwitjeii' cwenta yuu na maty'iomyana' ndo' yuu na ticat'iomyana'.

6

¹ Jo' chii tsatsa^yaaya naquii' ñ'oom' Ty'o^ots'om cha nla'xmaa^ya nn'aⁿ na jnda' tquiee n'om. Ca'ndya^ya cwii ntyja ñ'oom na cwe' we'yandy^o na cwit'mo^o nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ Cristo, nchii macanda' tomti nlanaa^ya ñ'oom na calcwe' ts'om ts'aⁿ jnaaⁿ'aⁿ, ndo' mati ñ'oom na cwji'ñe ts'aⁿ cantyja na mach'eeⁿ na titeicantyyaa' ts'oom na cantyja 'naaⁿ jo' nlu'i'maaⁿñe, ndo' ñ'oom na maca'na' na catseyu'ya ts'om ts'aⁿ ñ'eⁿ Ty'o^ots'om, ² ndo' ñ'oom cantyja 'naaⁿ na cwiwits'oomndye nn'aⁿ, ndo' ñ'oom cantyja 'naaⁿ na cwitioo nn'aⁿ lueena nacjoo' x'iaana quia cwitaⁿ nn'aⁿ na cwil'uee'ñe Ty'o^ots'om juu, ndo' ñ'oom cantyja 'naaⁿ na cwitando'xco nn'aⁿ na jnda' tja' ndo' ñ'oom cantyja 'naaⁿ na ticantycwii na nnt'uiwi'na' nn'aⁿ na nncu'xeⁿ Ty'o^ots'om. ³ Ndo' xeⁿ ñ'eeⁿ quia Ty'o^ots'om na nnt'mo^oyâ ndaa'yo' ñ'oom na nntei'ndeina' na nntsei'quieeña' n'om'yo' cantyja 'naaⁿ'aⁿ, maxjeⁿ n'laayâ.

⁴ Ee nn'aⁿ na cwila'jomndye cantyja 'naaⁿ nquii na cwiluiñe naxuee ndo' jnda' jliuna na juu na mañequiaa Ty'o^ots'om na cwicandaana, jeeⁿ ya juu jo' ndo' cwito'ñoomna Espiritu Santo, ⁵ ndo' jnda' jliuna na jeeⁿ ya ñ'oom' Ty'o^ots'om ndo' najndeii na cwiluiñe cha'waa ndyu ndo' ndyu na cwindyona', ⁶ ndo' jnda' na tajnaaⁿ'na cha'tso nmeiⁿ!, xeⁿ cwitjeii'ndyena cantyja 'naaⁿ Ty'o^ots'om, xonda' nlcwe'nnda' n'omna, ee na luaa' l'ana cwity'ioomxcona Jnda Ty'o^ots'om ts'oom'naaⁿ na cwilui'jnaaⁿñe ndaa' cha'tso nn'aⁿ. ⁷ Nn'aⁿ na luaa' la'xmaⁿ, matseijomna' jooⁿ cha'na tyuaa na ya cwiicandi' ndaaluaa' na cwiquioo cjoa'na', xeⁿ ya cwiwe' ntjom na nleil'uee'ñe ts'aⁿ na tyoch'ee ts'iaaⁿ, ma'moⁿ'na' na matio'ñaⁿñe Ty'o^ots'om tyuaa'ñeeⁿ, ⁸ saa' xeⁿ cwe' n'oomnioom ñequio l'o^oonioom cwi'oom tyuaa'ñeeⁿ, cwiwitquioo' na maju'wi' Ty'o^ots'om tyuaa'ñeeⁿ ndo' na macanda' njñom ts'aⁿ chom juuna'.

Mateijndei ñ'oom' Ty'o^ots'om na cwiljoo'ndyotyaa^ya

⁹ Saa' 'o nn'aⁿya na jeeⁿ wi' n'o^oyâ, meiiⁿ na luaa' waa ñ'oom na cwil'uuyâ ndaa'yo', jnda^a'ya nquiuuyâ na titeijomna' 'o cha'na tyuaa na til'uena'. Niom na cwit'mo^o'na' na m'aⁿ'yo' nato na macwji'n'maaⁿñe Ty'o^ots'om nn'aⁿ. ¹⁰ Ee Ty'o^ots'om cwiluiñe na maty'iomyana', meiiⁿ xocatsuu' ts'oom na jnda nquiu'yo' jom na ñeteijndei'yo' nn'aⁿ na cwila'yu' ñ'eⁿñe ndo' ndicwaⁿ cwil'a'yo' na ljo'. ¹¹ L'ue n'o^oyâ na cwii cwindyo' 'o hasta xuee na macanda ñequii'cheⁿ nnt'moⁿ'yo' na m'aⁿ'yo' na wi' n'om' ntyjee'yo' na cwila'yu' cha'nda'yo' juu na cwicantyyaa' n'om'yo' nnom Ty'o^ots'om. ¹² Til'ue n'o^oyâ na nnc'om'yo' na ntque'yo' saa' calajnda'yo' na nluui'ndyo'tye'yo' cha'xeⁿ tyoll'a nn'aⁿ na tyoñ'omt'maaⁿ'ndyena n'omna na nnto'ñoomna cha'tso na jnda' tso Ty'o^ots'om na ñequiaaⁿ ndaana.

¹³ Quia na tso Ty'o^ots'om ñ'oom nnom Abraham waa na nnts'aaⁿ, tjaa' ñeeⁿ cwiicheⁿ na t'ma'ti cwiluiñe cha'na jom na cantyja 'naaⁿ xuee' juu

nddaa nntseyteyⁿtyeeⁿ ñ'oom'm. Jo' chii tqeⁿtyeⁿñe cheⁿnqueⁿ ñ'oom'm nnom tsaⁿñeeⁿ.

¹⁴ Tsoom nnom: “Na mayuu'cheⁿ t'maⁿ nntiq'naaⁿndyo 'u ndo' nnts'aa na nlejindyendye nn'aⁿ tsjaaⁿ 'naⁿ na nncjawintyoo'.” ¹⁵ Tyom'aa Abraham na jeeⁿ t'maⁿ ts'oom na ñeteinom'm na nluii na ljo', ndo' jnaaⁿaⁿ cha'xjeⁿ na tso Ty'ooots'om nnoom. ¹⁶ Quia na ntyjaa' ts'om ts'aⁿ na cala'yu' nn'aⁿ na nntseicandaa'ñê ñ'oom na jndaⁿ tsoom nnom cwii x'iaaⁿaⁿ na nnts'aaⁿ, malcweeⁿeⁿ nquii Ty'ooots'om na queⁿya cwenta na nchii cantu matseineiⁿ. Ndo' na ljo' mach'eeⁿ, meiⁿchjoo xonquiaana' na nntseineiⁿti ts'aⁿ cantyja 'naaⁿ ñ'oom'ñeeⁿ. ¹⁷ Jo' chii l'ue ts'om Ty'ooots'om na nleitquioo'ya ndaa nn'aⁿ na manto'ñoomna juu na ndaana na jndaⁿ tsoom na nnto'ñoomna, ee na nntseicandaa'ñê ñ'oom na jndaⁿ tqeⁿtyeeⁿ, meiⁿ xocatseichueeⁿeⁿ ñ'oom na jndaⁿ tsoom. Jo' chii cha na m'moⁿ'na' na mayuu' juu ñ'oom'ñeeⁿ, seityeⁿñê cheⁿnqueⁿ ñ'oomtyeⁿ nacjoom'm. ¹⁸ Cantyja 'naaⁿ we nnom ñ'oommeiⁿñe na xocwijndyooaⁿ meiⁿ xonquiu'nn'aⁿ Ty'ooots'om cantyja 'naaⁿ joona', jaa cwito'ñooⁿ'ya cwii na mañequiaana' na t'maⁿ ñ'ooⁿ'ya na xotseichuii'na' nc'e cwila'quit'maⁿ n'ooⁿ'ya juu na cwicantyyaa' n'ooⁿ'ya jom. ¹⁹ Ndo' juu na m'aaⁿya na cwicantyyaa' n'ooⁿ'ya jom, matseixmaⁿ'na' cwii na tyeⁿ matseiljona' añaⁿya cantyja 'naaⁿaⁿ. Juu jo' meiⁿ tixocatyuii'na', m'aaⁿ ndo' m'aaⁿ'na'. Macjaquiee'na' naxeⁿ liaa na ntyja quii' wats'om cañoom'luee, ²⁰ yuu na jndaⁿ tjaquiee' Jesús cantyja 'naaⁿya. Ndo' na luaa', maqueⁿ'na' jom na cwiluiiñê tyee na tjacantyya cantyja 'naaⁿya, na mañecwii ts'iaaⁿ matseixmaaⁿ cha'xjeⁿ ñeseixmaⁿ Melquisedec.

7

Jesús matseixmaaⁿ ts'iaaⁿ tyee cha'xjeⁿ Melquisedec

¹ Nquii Melquisedec tyom'aaⁿ rey ndaaⁿ nn'aⁿ tsjoom Salem ndo' mati tyotseixmaaⁿ tyee cwentaa' Ty'ooots'om na m'aaⁿ na ndyeticheⁿ. Quia na jndyolcwe' Abraham jndaⁿ na tantjoom tia' ñ'eⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwitsaⁿ'ntjom, tjacatjomê Melquisedec jom, tcaⁿ tsaⁿñeeⁿ na catio'naaⁿñe Ty'ooots'om jom. ² Ndo' cha'tso 'na' na tjei' Abraham luee nn'aⁿ ñ'eⁿ na s'aaⁿ tia', tquiaaⁿ diezmo cantyja 'naaⁿ joo jo' nnom Melquisedec. Xuee' Melquisedec ma'moⁿ'na' na cwiluiiñê ts'aⁿ na matsaⁿ'ntjom cha'xjeⁿ na maty'iomyana' ndo' xuee' tsjoom Salem ma'moⁿ'na' na tjaa tia' nn'aⁿ tsjoom'ñee, jo' ma'moⁿ'na' na tyoluiiñê ts'aⁿ na ya matsaⁿ'ntjoom naⁿñeeⁿ na tjaa tia' cachona. ³ Tijndaa' meiⁿ tsotyeⁿ, meiⁿ tsoñeeⁿ, meiⁿ cwaaⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ na tuiiñê. Tijndaa' cwaaⁿ na tuiiñê, meiⁿ cwaaⁿ na tueeⁿeⁿ. Ndo' na ljo' ñequii'cheⁿ matseijomna' jom cha'na nquii Jnda Ty'ooots'om, ñequii'cheⁿ matseixmaaⁿ tyee.

⁴ C'oom' n'om'yo' na jeeⁿ t'maⁿ tyoluiiñê Melquisedec na nquii weloo welooya Abraham, cha'tso na tjeiⁿ'eⁿ luee nn'aⁿ na ñequio s'aaⁿ tia', tquiaaⁿ diezmo nnom. ⁵ Cantyja 'naaⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés, nquiee ntyee na cwiluiindyey tsjaaⁿ Leví na jndyowicantyyoo', matsaⁿ'ntjom ljeii'ñeeⁿ na quia nn'aⁿ judios diezmo ndaana, meiiⁿ na nn'aaⁿndyena ndo' mati cwiluiindyey ntyee'ñeeⁿ tsjaaⁿ 'naaⁿ Abraham. ⁶ Saaⁿ juu Melquisedec, meiⁿ nchii cwiluiiñê tsjaaⁿ Leví jom, to'ñoom cwenta diezmo l'oo Abraham, tsaⁿ na jndaⁿ tso Ty'ooots'om nnom chiuu nnts'aaⁿ. Ndo' tcaⁿ Melquisedec na catio'naaⁿñe Ty'ooots'om Abraham. ⁷ Ee ñ'oom na mayuu' ts'aⁿ na t'maⁿti cwiluiiñê matio'naaⁿñê ts'aⁿ na cjeti tseixmaⁿ. ⁸ Cantyja 'naaⁿ na waa quii'ntaaⁿ nn'aⁿ judios, nn'aⁿ na cwito'ñoom diezmo, joona nn'aⁿ na cwiwje, saaⁿ ñ'oom' Ty'ooots'om na jndaⁿ teiljeii matseinei'na' cantyja 'naaⁿ Melquisedec na cha'cwijom na ndicwaⁿ wanoom'm. ⁹ Jo' chii nddaaⁿ nntso ts'aⁿ na joo ntyee

na la'xmaⁿna tsjaaⁿ Leví na je' cwito'ñoomna diezmo, mati tquiana diezmo cantyja 'naaⁿna nnom Melquisedec nc'e nquii Abraham. ¹⁰ Ee quia na tquiaa Abraham diezmo nnom Melquisedec xjeⁿ na tjacatjomñe tsaⁿñeⁿ jom, meiiⁿ na tyooluiñe Leví saaⁿ cantyja na macwji' Ty'oots'om cwenta, nc'e nquii Abraham, jo' maty'iomnaⁿ na tquiaa Leví diezmo.

¹¹ To'ñoom nn'aⁿ Israel ljeii na matsaⁿntjomna' cantyja 'naaⁿ ntyee tsjaaⁿ Leví na joona tsjaaⁿ Aarón na jndyowicantyyoo'. Quia jo' ts'iaaⁿ na ñel'a ntyee'ñeeⁿ, xeⁿ nddaaⁿ nlqueⁿna' ts'aⁿ na candaaⁿñe jo nnom Ty'oots'om, maxjeⁿ taxocaⁿna' na nnc'oom cwiiⁿcheⁿ tyee na nchii chaⁿna ts'iaaⁿ na ñeseixmaⁿ Aarón saaⁿ nlcaⁿna' cwii tyee na nntseixmaⁿ ts'iaaⁿ chaⁿna juu na ñeseixmaⁿ Melquisedec. ¹² Ee quia na cwileijndyoo ts'iaaⁿ na la'xmaⁿ ntyee, mati macaⁿna' na nleijndyoo ljeii na matseijndaaⁿñena' ts'iaaⁿ na cwil'ana. ¹³ Ndo' nquii na cwiluiñe na matsaⁿntjom jaa na cantyja 'naaⁿ matseineiⁿ ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii, jom tuiiñe tsjaaⁿ cwiiⁿcheⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ Israel, ndo' cantyja 'naaⁿ tmaaⁿñeeⁿ, tjaa meiiⁿ ncwii ts'aⁿ na jndaⁿ ñet'oom tyee. ¹⁴ Ee maxjeⁿ majndaaⁿya na nquii na cwiluiñe na matsaⁿntjom jaa, tuiiñe tsjaaⁿ tmaaⁿ Judá, ndo' quia seineiⁿ Moisés cantyja 'naaⁿ ts'iaaⁿ ntyee, ticwjjaaⁿñe ñ'oom cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ tmaaⁿñeeⁿ.

¹⁵ Ndo' majndaaⁿya na ljo' quia cwiwitquioo' na juu tyee cantyja 'naaⁿya matseijomna' jom chaⁿna Melquisedec, ¹⁶ na nchii ñeseixmaaⁿ tyee nc'e na mawaa ljeii na matseijndaaⁿñena' cwaaⁿ tsjaaⁿ nn'aⁿ nla'xmaⁿna ntyee, saaⁿ nc'e na waa najndeiⁿ na wando' na tijoom catyuii'. ¹⁷ Ee matso Ty'oots'om na ljo' cantyja 'naaⁿ Cristo:

'U ñequii'cheⁿ matseixmaⁿ tyee
cha'xjeⁿ ts'iaaⁿ na tyotseixmaⁿ Melquisedec.

¹⁸ Jo' chii ñ'oom na teijndaaⁿjndyee na tyotsaⁿntjomna', 'ndiina', nc'e na tijndeiina' na nlui'n'maaⁿñe ts'aⁿ cantyja 'naaⁿna', ticwil'uena'. ¹⁹ Ee ljeii na tqueⁿ Moisés meiiⁿcwii ts'aⁿ tiqueⁿna' na candaaⁿñe jo nnom Ty'oots'om. Saaⁿ waa cwiiⁿcheⁿ na matseinoomñe juuna' na la'xmaaⁿya cwii na candaaⁿti na mañequiaana' na cwicantyyjaa' n'ooⁿya na cantyja 'naaⁿ juu jo' matseicanⁿdyoo'ñena' jaa na m'aaⁿ Ty'oots'om.

²⁰ Ndo' t'mooⁿ na mayuu' na ljo' nc'e ñ'oomtyeⁿ na seineiiⁿ. Nt'omcheⁿ ntyee na ñet'om, quia na t'omna ts'iaaⁿ, tjaaⁿna' ñ'oomtyeⁿ tuaa cantyja 'naaⁿna. ²¹ Saaⁿ cantyja 'naaⁿ Ta Jesús ty'iomna' ts'iaaⁿ tyee jom ñequioo ñ'oomtyeⁿ ee matso ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii:

Nquii na matsaⁿntjom seineiiⁿ ñ'oomtyeⁿ
meiⁿ xotseichueiiⁿ na seitoom:

“'U ñequii'cheⁿ nntseixmaⁿ ts'iaaⁿ tyee cha'xjeⁿ ts'iaaⁿ na tyotseixmaⁿ
Melquisedec.”

²² Nc'e juu ñ'oomtyeⁿwaa', ma'moⁿndyeyuna' na Jesús waa ñ'oom na candaaⁿti cantyja 'naaⁿa', nchiiti juu na tyowaajndyee. ²³ Jeeⁿ jndyendye ntyee na tyom'aⁿ najndyee, ee leicaljooⁿndye ts'iaaⁿñeeⁿ nc'e na tyowjena, ²⁴ saaⁿ nc'e na ticue' Jesús, jo' chii tjaaⁿna' cwiiⁿcheⁿ ts'aⁿ tjaquiee' ts'iaaⁿ tyee na matseixmaaⁿ. ²⁵ Jo' chii candaaⁿya nddaaⁿ nncwji'n'maaⁿñe cha'tsondye nn'aⁿ na cwilaⁿcandyooⁿndyena na m'aaⁿ Ty'oots'om cantyja 'naaⁿa', ee ticantycwii na wanoom'm ndo' na macaaⁿ nnom cantyja 'naaⁿna.

²⁶ Jo' chii candaaⁿya cwiluiñe Jesús tyee na tjacantyyja na macaⁿna' jaa. Jom lju' ts'oom, tyootseitjooñe, juu na cwajndii tjaaⁿna' na t'aaⁿna' jom, tiquich'eeⁿ chaⁿna cwil'a nn'aⁿ jnaⁿ, je' matseit'maaⁿñena' jom nandyeti cañoom'luee. ²⁷ Meiⁿ ticaⁿna' na cats'aaⁿ chaⁿna tyol'a nt'omcheⁿ ntyee na tjacantyyja tyoluiit'maⁿndye, na 'io ndii 'io tyolaⁿcwjeena quioo' na tyoñequiana

jooyo' nnom Ty'oots'om, najndyee cwentaa jnaaⁿ nquieena ndo' nda jo' mati cwentaa jnaaⁿ nn'aⁿ. Saa xuii' na s'aa Jesús, ñejomndii' tquiaañe cheⁿ nqueⁿ na tueeⁿ eⁿ, cwii na macandá. ²⁸ Ljeii na tqeⁿ Moisés tqeⁿ na' nn'aⁿ ts'iaaⁿ ntyee na ticandaá' la'xmaⁿ na. Saa ñ'oom na ndanquia tqeⁿ tyeⁿ Ty'oots'om maty'iomna' ts'iaaⁿ nquii Jnaaⁿ na tjaa yuu ntycwii na tseixmaaⁿ na candaá'ñê.

8

Jesús cwiluiñê na matioom'ñê ñ'oom cwentaaya

¹ Cautyja 'naaⁿ ñ'oomwaa na matseinaⁿ cautyja 'naaⁿ ntyee, luaa ñ'oom na t'maⁿ ti tseixmaⁿ na' na cha'tso. Cristo matseixmaaⁿ tye na tjacautyja na cwiluii'tma'ñê cwentaaya. Jnda tjaaⁿ cañoom'lueecheⁿ. Je' mawacatyeeⁿ ntyjaa' ts'o Ty'oots'om ntyjaya na macwiluii'tma'ñê, ² na mamandi'ntjoom naquii' yuu na tjacautyja na lju' tseixmaⁿ na', juu na s'aa nquii Ty'oots'om, nchii nn'aⁿ l'a jo'.

³ Cwii cwii tye na tjacautyja na t'maⁿ cwiluiñê cwity'ioomna ts'iaaⁿ jom na nntseicueⁿ eⁿ quioo' ndo' na ñequiaaⁿ jooyo' nnom Ty'oots'om cwentaa nn'aⁿ. Nc'e na luaa', mati tcaⁿ na' na waa na ñequiaa Jesucristo. ⁴ Xeⁿ na ndi m'aaⁿ tsjoomnancue, meiⁿ xoc'oomna' jom na nntseixmaaⁿ tye, ee m'aⁿ ntyee ljooñe na cwinequia quioo' nnom Ty'oots'om cha'xjeⁿ matseijndaa'ñê ljeii na tqeⁿ Moisés. ⁵ Wats'om yuu na cwindye'ntjom ntyee'ñeeⁿ, cwe' tseixmaⁿ na' ncwaaⁿ na jlui'tsjaaⁿ juu na waa cañoom'luee. Nquiuuyaaya na cwe' ncwaaⁿ jo' ee quia to' Moisés na nnts'aaⁿ wats'omliaa, matso Ty'oots'om nnoom: "Queⁿ queⁿ cwenta na catsa' juuna' cha'xjeⁿ na t'mooⁿ ya njom' quia t'oom' sjo Sinaí." ⁶ Saa nquii tye na tjacautyja cwentaaya, mach'eeⁿ ts'iaaⁿ yuu na xcweti cwiwit'maaⁿ, matseitjoom nn'aⁿ ñequio Ty'oots'om nc'e cwii ñ'oomtyeⁿ na xcwetina', na cajndati ñ'oom chuuna' na tso Ty'oots'om na nntseicanaaⁿ.

⁷ Juu ñ'oomtyeⁿ na seijndaa'ñê jndyee Ty'oots'om, xeⁿ tqeⁿ na' na candaá'ndye nn'aⁿ, quia jo' t'icaⁿ na' cwiicheⁿ ñ'oom. ⁸ Saa ljeii Ty'oots'om na juu ñ'oom'ñeeⁿ t'iqueⁿ na' nn'aⁿ na candaá'ndye jo nnoom, jo' chii tsoom: Matso nquii Ta: Mancue'ntyjo xjeⁿ

na nlqaaⁿ xcq ñ'oomtyeⁿ ñequio nn'aⁿ Israel ndo' ñequio nn'aⁿ Judá.

⁹ Juu ñ'oom'ñeeⁿ tixotseijomna' ñequio ñ'oomtyeⁿ na seijndaa'ndyo ñequio weloona,

quia na t'uiya lueena

na tjeii'a joona ndyuaa Egipto;

saa nc'e na t'icala'candaá'ndyena ñ'oom'ñeeⁿ,

jo' chii 'ndiya joona, luaa' matso nqueⁿ na matsa'ntjoom.

¹⁰ Juu ñ'oomtyeⁿ na nntseijndaa'ndyo ñequio nn'aⁿ Israel

quia na nncue'ntyjo xjeⁿ,

luaa nntseixmaⁿ na' matso nquii na matsa'ntjom:

Ñ'oom 'naⁿ ya na matsa'ntjomna', nncwjaa'ndyo joona' naquii' nqueⁿ na,

ndo' nntseiljeiya joona' naquii' n'omna.

Ja nntseixmaⁿ ya Ty'oots'om cwentaana

ndo' joona nla'xmaⁿ na nn'aⁿ ya.

¹¹ Quia ljo'cheⁿ tixocaⁿ na' na ca'moⁿ cwii cwii ts'aⁿ ndaaⁿ nc'iaa',

oo ndaaⁿ nn'aaⁿ na' oo ndaaⁿ nt'omcheⁿ,

cha nnta'jnaaⁿ na nqueⁿ na cwiluiñê na matsa'ntjoom,

ee xjeⁿ ñeeⁿ cha'tsondye nn'aⁿ nnta'jnaaⁿ na ja,

meiiⁿ ts'aⁿ na tit'maⁿ cwiluiñê, meiiⁿ ts'aⁿ na tjacautyja na matsa'ntjom.

¹² Ndo' natia na cwil'ana nntseit'maⁿ ts'ooⁿ
ndo' xocañjomti ts'ooⁿya jnaaⁿna.

¹³ Quia na mateineiⁿ Ty'oots'om cantyja 'naaⁿ cwii ñ'oomtyeⁿ xco, ma'moⁿna' na jnda tquieeñe ñ'oom na tyowaa jndyee ndo' juu na jnda tquiee tseixmaⁿna', mawaa xjeⁿ na nntsuuna'.

9

Wats'om tsjoomnancue ndo' wats'om cañoom'luee

¹ Juu ñ'oomtyeⁿ na tqeⁿjndyee Ty'oots'om ñequio nn'aⁿ Israel, jndaa' seijndaa'ñena' chiuu nla't'maaⁿndyena jom ndo' na nl'ana cwii w'aaliaa.
² Juu cuarto na cwe' we'yandyo cantyja 'naaⁿ w'aaliaa'ñeeⁿ tyomeintyjee' xjo na tyocantyyoo chom ndo' ñ'eⁿ cwii mei'sa yuu na tyocantyyo ntyoo'. Cuarto'ñeeⁿ jndyuna' Cuarto Lju'. ³ Naxeⁿ liaa na ntya na jnda we, tyowaa cwiicheⁿ cuarto na jndyuna' na Lju'ticheⁿ Tseixmaⁿ. ⁴ Naquii' cuarto'ñeeⁿ tyowaa tio s'om cajaan yuu tyola'co ntyee suu ndo' cwii castom na tcweeñ'eⁿna' s'om cajaan. Ts'om castom'ñeeⁿ tyowaa cwii xuaa na tuina' ñ'eⁿ s'om cajaan to'o'cheⁿ ñjom maná ndo' mati ñ'eⁿ ts'oom l'eii 'naaⁿ Aarón na jndeina' ndo' ñjom lcaa' ljo' na chona' ljeii ñ'oomtyeⁿ na seijndaa'ñe Ty'oots'om ñ'eⁿndyena. ⁵ Nacjoo' castom'ñeeⁿ tyocantyyo we querubines na tuii ñequio s'om cajaan. Joonaa' cwit'mooⁿna' na m'aaⁿ Ty'oots'om ñequio nn'aⁿ. Ndyeyu nacjoo' tscaa' na ta' 'ndyoo castom'ñeeⁿ, tjom lquii querubines'ñeeⁿ yuu cwiñequia ntyee nioom quioo' na jnda jla'cwjeena cha catseit'ma' ts'om Ty'oots'om jaa nn'aⁿ Israel. Jndye ñ'oom maniom na cwit'mooⁿ cwii cwii nmeiⁿ, saq ticaⁿna' na nlanaaⁿya cantyja 'naaⁿ joona' na maje'ndyo.

⁶ Quia na jnda teijndaa' cha'tso nmeiⁿ, nquiee ntyee 'io ndi 'io tyo'oqueie'na cuarto na we'yandyo na tyol'ana ts'iaaⁿ na la'xmaⁿna. ⁷ Saq cuarto na jnda we, macanda tyojaaqueie' nquii tyeen na tjacantyya cwiluiit'ma'ñe, ndo' ñejom ndii' na cwii cwii chu. Tyojaachom nioom quioo' na cwila'cwjee nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndyena Ty'oots'om. Niom'ñeeⁿ tyoñequiaaⁿ cwentaa' jnaaⁿ nqueⁿ ndo' mati cwentaa jnaaⁿ nn'aⁿ. ⁸ Ndo' na luua' tuua, ma'moⁿ Espiritu Santo na yocheⁿ na tyowaa wats'om liaa'ñeeⁿ, ticwanaⁿ na nncjaquiee' meir'quia ts'aⁿ cuarto na lju'ticheⁿ tseixmaⁿna'. ⁹ Cha'tso nmeiⁿ la'xmaⁿna' cwii na ma'moⁿna' ndaaya ncuee meiiⁿñe, ee 'naⁿ na tyoñequia nn'aⁿ ñequio quioo' na tyola'cwjeena na cwila't'maaⁿndyena Ty'oots'om, ts'iaaⁿñeeⁿ ticandaq nluqeⁿna' joona na la'xmaⁿna na candaq'ndyena jo nnom Ty'oots'om. ¹⁰ Ñ'oom'ñeeⁿ cwe' t'uiina' cantyja 'na' na cwicwa'na ndo' na cwiwena ñequio nt'omcheⁿ nnom na maque'lju'na' joona. Saq cwe' tomti la'xmaⁿna' cwii na matsa'ntjomna' chiuu na nc'omna, ndo' joo ñ'oommeiⁿ ñequii'cheⁿ tyowaa najndana' hasta xjeⁿ na seichuii' Ty'oots'om chiuu nla't'maaⁿndyee nn'aⁿ jom.

Nioom' Cristo

¹¹ Saq jnda jndyo Cristo na cwiluiñe tyeen na tjacantyya cantyja 'naaⁿ cha'tso naya na maniom. Juu wats'om yuu na mandi'ntjom, yati ndo' candaq'ti tseixmaⁿna', meiⁿ nchii nn'aⁿ l'a juuna' ee nchii tseixmaⁿna' cantyja 'naaⁿ tsjoomnancue. ¹² Jnda tjaqueⁿeⁿ yuu na lju'ticheⁿ wats'om cañoom'luee, saq nchii cha na ñequiaaⁿ nioom canch'ioo ñequio nioom quioo'ndyo nch'u, jom tquiaaⁿ nioom' nqueⁿ, meiⁿ ticaⁿna' na nnts'aannaⁿaⁿ na ljo' ndo' nc'e jo', seijndaa'ñe na la'xmaⁿna na ticatycwii na cwicalui'n'maaⁿndyo. ¹³ Ñ'oom na mayuu' quia tyolacandaandyee ntyee nioom quioo'ndyo ñequio nioom canch'ioo nacjoo nn'aⁿ ñequio tsjaa' na tcoñe casondyecu, tyowaa najndei na tyola'xmaⁿ ts'iaaⁿmeiⁿ na tqeⁿ

lju'na' nn'a' cha nndaꝯ nla't'maa'ndyena Ty'oots'om. ¹⁴ Ndo' nc'e na luaa' waa, juu nioom' Cristo mat'ma'ti waa najndei na matseixma'na', ee cantyja 'naa' najndei na matseixma' Espíritu Santo na ticantycwii na m'aa', Cristo tquiaañe che'nque' nnom Ty'oots'om na seijomna' jom cha'na quioo' na candaꝯ ñe ndo' nioom' jom matseilju'na' na m'aa'ntye' n'og'ya cantyja 'naa' joo ts'iaa' na wjaachuuna' jaa na nncwjaaya cha nndaꝯ ndya'ntjoo'ya nnom Ty'oots'om na wando'.

¹⁵ Nc'e na luaa', tquiaañe Cristo na tuee'ne' cha cantyja 'naa' cwii ñ'oom xco na matseijndaa'ñe nndaꝯ nntseitjoom nn'a' ñequio Ty'oots'om, ndo' na ljo' nndaꝯ nntseit'ma' ts'oom nn'a' jnaa'na na ñel'ana quia tyom'a'na nacie 'naa' ñ'oomtye' na tyowaajndyee ndo' cha joo nn'a' na ma'ma' Ty'oots'om nndaꝯ nnto'ñoomna juu naya na tijoom ntycwii na jnda' tsoom na ñnequiaa' ndaa' na'ñee'. ¹⁶ Quia matseiljeii ts'a' tsoom na matseijndaa'ñena' cwii na l'ue ts'om, ñ'oom na chuu tsoom'ñee', tjaa'na' najndeiina' yoche' na ndicwa' wando' tsa'ñee'. ¹⁷ Ee tsoom na seiljeii ts'a' na ma'mo'na' chiuu waa na matseijndaa'ñe, tjaa'na' najndei tsoom'ñee' yoche' na wando' tsa'ñee', xe' jnda' tuee'ne' quia jo' waa najndei na matseixma'na'. ¹⁸ Nc'e na ljo', ñ'oom na teijndaa' najndyee mati tque'tye'na' cwe' ñ'e' nioom quioo'. ¹⁹ Ee quia na jnda' sei'naa' Moisés cha'tso ljeii na matsa'ntjomna' ndaa' nn'a' Israel, quia jo' seityee' soo wee cwii ts'oom hisopo, seicana'a' soo'ñee' quii' nioom catsondyench'u ñequio nioom canch'ioo na tjoom'na' ñ'e' ndaatioo, jnda' jo' seicandaꝯñe niom'ñee' tsoom na chuu ljeii'ñee' ndo' mati nn'a' Israel. ²⁰ Ndo' tsoom ndaꝯana: "Cantya 'naa' niom'waa ma'mo'na' na cwiljotyee' ñ'oom na matsa'ntjomna' na matseijndaa'ñe Ty'oots'om ñ'e'ndyo'." ²¹ Ndo' mati seicandaꝯñe niom'ñee' wats'omliaa ñequio cha'tso 'na' na cwilw'ue jo' jo' na cwila't'maa'ndyena Ty'oots'om. ²² Cantya 'naa' ljeii na matsa'ntjomna', mandyo na cha'tsoti 'na' maque'lju'na' ñequio niom', ndo' xe' ticwe' niom', ticatseit'ma' ts'om Ty'oots'om jnaa' nn'a'.

Tquiaañe Cristo na tuee'ne', jo' na matseiljoom'm jnaa'ya

²³ Ndo' na luaa', jo' chii tca'na' na cwe' nioom quioo' cha que'lju'na' joo 'na' na teil'ue quii' wats'omliaa na jona' jlui'tsjaa'na' joo 'na' na niom cañoom'luee, saꝯ joo 'na'ñee' tca'na' na cue' cwii na candaꝯ'ti. ²⁴ Ee Cristo, nchii tjaque'ne' wats'om na ñel'a nn'a', cwii na cwe' jlui'tsjaa'na' wats'om na mayuu'che' na waa cañoom'luee. Jom tjaque'ne' cañoom'luee yuu na matioom'ñe ñ'oom 'naa'ya jo nnom Ty'oots'om. ²⁵ Nchii tjaque'ne' cañoom'luee na jndye ndii' na nncuee'ne' cwentaa nn'a', cha'xje' quich'ee tyee na cwiluiitquieñe jo ndaa' nn'a' judíos na chu ndo' chu mawjaaque'ne' cuarto na macandá na lju' tseixma'na' na ñnequiaa' nioom quioo'. ²⁶ Ee xe' na ljo' tca'na', quia jo' jndye ndii' xje' na tque' Ty'oots'om tsjoomnancue, nlca'na' na cue' Cristo. Saꝯ ncuemeii' na mawjaantycwii cantyja 'naa' tsjoomnancue, ñejomndii' teitquioo'ñe Cristo, na tquiaañe na tuee'ne' na nntseicanoom'm jnaa' nn'a'. ²⁷ Ndo' cha'xje' na majndaa' na ñejom ndii' nncwjaaya na cha'tsondyo, ndo' jnda' jo' nncu'xe' Ty'oots'om jaa, ²⁸ maluaa' ñejomndii' na tquiaañe Cristo na tuee'ne' cha nntseinom'm jnaa' jndyendye nn'a'. Nda' jo' nleitquioo'ñe na nda' we, nchii cwe' na nntseijndaa'ñe cantyja 'naa' jnaa' nn'a', saꝯ na nncwji'n'maa'ñe nn'a' na cwicantyjaa' n'om jom.

1 Juu ljeii na tqueⁿ Moisés matseijomna' juuna' cwe' cwii ncwaaⁿ joo naya na tseixmaⁿ Cristo na quia nnto'ñoo^{ya}, nchii tseixmaⁿna' cwii na nlqueⁿna' ts'aⁿ na candaq'ñe jo nnom Ty'oots'om. Nc'e na luaa', juu ljeii'ñeeⁿ tijoom candaq'nlqueⁿna' na candaq'la'xmaⁿ nn'aⁿ na chu ndo' chu cwilacandyooⁿndyena na m'aaⁿ Ty'oots'om. 2 Ee cantyja 'naaⁿ ljeii'ñeeⁿ, xeⁿ waa na nndaq'nlqueⁿna' ts'aⁿ na tjaa jnaⁿ tseixmaaⁿ, quia jo' jnda' ndye nn'aⁿ Israel na cwila'cwjeena quioo' cha nntseit'maⁿ ts'om Ty'oots'om joona. 3 Saa nc'e na chu ndo' chu ñeja'cwjeena quioo' cha catseit'maⁿ ts'om Ty'oots'om jnaⁿ na laxmaⁿna, na luaa' ñel'ana yacheⁿ s'aana' na tjañjoom' n'omna na ndicwaⁿ laxmaⁿna jnaⁿ, 4 ee tijoom jndaa nlju'ñe ts'aⁿ jnaaⁿaⁿ cwe' ee na cwiqiuoo nioom quioondyo ñequio canch'ioo.

5 Macwe' jo' quia jndyo Cristo tsjoomnancue, tsoom nnom Ty'oots'om: Tileiquiaana' na nljoya ntyji' na cwe' quioo' cwila'cwjee nn'aⁿ, ñequio 'naⁿ na cwiñe'quiana na cwila't'maaⁿndyena 'u.

Jo' chii tquiaa' na ts'aⁿ ja cha nnc'iō cwentaa nn'aⁿ cha nntseit'maⁿ ts'om' jnaⁿ na la'xmaⁿna.

6 Tineiⁿ na cwila'cona quioo' ñequio nt'omcheⁿ na cwil'ana naya 'U cha nndaq' nntseit'maⁿ ts'om' jnaaⁿna.

7 Jo' chii tsjoo:

"Luua ja Ta, waa ñ'oom na teiljeii cantyja 'naⁿya na matsona': 'U Ty'oots'om, jnda' jndyoo na nnts'aaya yuu na l'ue' ts'om', cha'xjeⁿ ñ'oom na teiljeii cantyja 'naⁿya nacjoo' libro."

8 Najndyee tso Cristo na tineiiⁿ Ty'oots'om quioo' na cwila'cwjeena na cwila'cona nnom tio, ñequio nt'omcheⁿ nnom na cwil'ana naya jom meiiⁿ juu ljeii na matsa'ntjomna' ñequio najndel'na' matsona' na cal'ana naljo'.

9 Jnda' jo' tsoom: "Jnda' jndyoo na nnts'aa yuu na l'ue ts'om'." Ñ'oomwaa' ma'moⁿna' na matseyueeⁿñeⁿ ñ'oom na cwila'cwjee nn'aⁿ quioo' cha nntseit'maⁿ ts'oom jnaaⁿna ndo' macwjaa'ñe ñ'oom xco na jnda' we na ñejom ndii' nncue' Cristo cwentaa jnaaⁿ nn'aⁿ. 10 Jnda' tqueⁿ Ty'oots'om jaa na lju' n'oo^{ya} nc'e s'aa Jesucristo cantyja na l'ue ts'oom, na tquiaañe cheⁿnqueⁿ na tueeⁿñeⁿ cwentaaaya, ñejom tuii na ljo' cwentaa cha'tsondyoñ'aaⁿ.

11 Ntyee cwentaa nn'aⁿ judíos na ñet'om nacje 'naaⁿ ñ'oom najndyee na tacatyeeⁿtyeⁿ, 'io ndi 'io mañe'joo mañe'joo ts'iaaⁿ tyol'ana na tyola'cwjeena quioo' cha nntseit'maⁿ ts'om Ty'oots'om joona. Saa tijoom candaq' na nntseicanduu' Ty'oots'om jnaaⁿ nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ jo'. 12 Saa Cristo ñejom ndii' tquiaañe nnom Ty'oots'om na cueeⁿñeⁿ cha nndaq' nlju'ndyoo cantyja 'naaⁿ jnaaⁿya. Jnda' jo' tjawacatyeeⁿ ntyjaa' ts'o Ty'oots'om ntyjaya yuu na matseit'maaⁿñena' jom. 13 Je' meinom'm hasta xjeⁿ na nnts'a' Ty'oots'om nn'aⁿ na jndoo jom na nntseijomna' naⁿñeeⁿ cha'cwijom ts'oom na ntyjo nc'eeⁿ, 14 ee ñejom ndii' na tquiaañe na tueeⁿñeⁿ, ndo' nc'e na ljo', juu na candaq' na maqueⁿna' na lju' n'om nn'aⁿ na cwicantyyaa' n'omna jom, ticantycwiina'.

15 Ndo' mati nquii Espíritu Santo macwji'yuu'ñe na ljo' ndaaya, na tsoom:

16 Nqueⁿ na matsa'ntjoom tsoom:

"Luua ñ'oom na nlquaaⁿxco ñ'eⁿ nn'aⁿ Israel jnda' na tjacaa jndye ntyu. Nlquaaⁿya ñ'oom na matsa'ntjomna' quii' n'omna, ndo' nntseiljeiya joona' naquii' nqueⁿna."

17 Jnda' jo' tsotyeeⁿcheⁿ:

Meiⁿ xocjaañjoom'ti ts'oo^{ya} jnaaⁿna ñequio natia na cwil'ana.

18 Jo' chii quia jnda' seit'maⁿ ts'om Ty'oots'om jnaaⁿ nn'aⁿ, tacaⁿtina' na cwiicheⁿ nncue'nnda'.

Calacandyoo'ndyoo na m'aaⁿ Ty'oots'om

19 Jo' chii 'o nn'a'ya na cwila'yuy'yo' ñ'eⁿ Ty'oots'om, cwiñ'ooⁿt'maaⁿndyo n'ooⁿya na ndyeyu macwitsaaquiaa'a yuu na tseixmaⁿ na lju'ticheⁿ na m'aaⁿ. Ee nioom' Jesucristo mañequiaana' na wanaaⁿ na cal'aaya na ljo'. 20 Cwitsquiaaya jo' jo' cantya 'naaⁿ nato xco. Juuna' mañequiaana' na ticantycwii na wando' ts'aⁿ. Cristo seijndaa'ñê natowaa' quia na tjaa'ñe ts'aⁿ lantsa tsei'ntseeⁿeⁿ. Na luaa' tjoom matseijomna' cha'cwijom quia na t'ioo' liaa tco na ñentyja yuu na tyowjaaquee' tyee cuarto na macandã na lju'ticheⁿ. 21 Jesús cwiluiñê tyee cwentaaya na tjacantya na cwiluiit'maⁿñê na matsã'ntjoom nn'aⁿ na cwiluiindyewenta' Ty'oots'om. 22 Jo' chii jndei'na' na cala'candyoo'ndyo na m'aaⁿ Ty'oots'om ñequio na xcwee'ya n'ooⁿya, ñequio na canda'ya na cwila'yuy'ya n'ooⁿya ñ'eⁿñê, ee jndã seiljoom'm jaa naquii' n'ooⁿya cha tinc'ooⁿya na maco'tiana' nquiuyya na nntsaantya'aa' jom, na jndã tmaaⁿ jaa na cha'waandyo ñequio cwii na matseijomna' ndaatioo lju'. 23 Caljoo'ndyotyaaⁿya ñequio ñ'oom na cwicantya'aa' n'ooⁿya. Til'aaya na we waa cantya 'naaⁿna'. Ee ñ'oom na jndã tso Ty'oots'om ndaaya na nnts'aaⁿ, maxjeⁿ nntseicanda'ñê. 24 Mati la'xmaaⁿya na cateijndei'ya nn'a'ya na cwila'yuy' cha na cantya 'naaⁿ jo' nntseiqueeⁿna' n'omna na mati nnc'omna na wi' n'omna nc'iaana, ndo' na cal'ana yuu na ya. 25 Tacal'aaya na ticala'jomndyo quia cwitjomndye nn'aⁿ na cwila'yuy'. M'aⁿ nn'aⁿ na cwil'a na ljo' saa jaa quiaaya na t'maaⁿ n'om cha'tsondye nn'aⁿ na cwila'yuy'. Majndei'ticheⁿ je' na cwinty'iaaya na wjaawindyoo' na nncwjee'nnda' nquii Ta Jesús.

26 Ee xeⁿ cwil'aayaaya na nla'tjoondyo nnom Ty'oots'om ndo' macwita'jnaaⁿa ñ'oom na mayuu', tjaa'naⁿ cwicheⁿ nnom na nnc'o juuna' ñequiondyo cantya 'naaⁿ jnaⁿ na cwil'aatyaaya. 27 Xeⁿ cwil'aaya na ljo', macandã mei'ndoo'na' na nncu'xeⁿ Ty'oots'om jaa, ee waa cwii na matseicaty'uena' ee ncuua chom na jeeⁿ w'ii na nnt'uina' nn'aⁿ na cwi'oo nacjoom'm. 28 Tyowaa na teiyo na mei'quia ts'aⁿ na tiñe'catseicandã ñ'oom na tqueⁿ Moisés, cwe' ñequio ñ'oom 'ndyoo meiiⁿ ñe'we ndyee ts'aⁿ na ntyji na ljo' mach'ee tsaⁿñeeⁿ, seijndaa'ñena' na cueeⁿeⁿ. Maxjeⁿ tjaa' ñeeⁿ nnc'oom na wi' ts'om tsaⁿñeeⁿ. 29 Nc'e na luaa' waa, c'oom'ya nn'om'yo' cwanti na wi'ti nntjom cwii ts'aⁿ na matseiyu' na mach'eeya jnaaⁿ. Cha'cwijom macandyueeⁿ Jnda Ty'oots'om. Mach'eeⁿ na ticuee' ts'oom na juu nioom' Jesús na maqueⁿtyeⁿna' ñ'oom xco na matseijndaa'ñê, s'aaⁿ na cwe' cwantindyo niom'ñeeⁿ ndo' juuna' maqueⁿna' jom na tseixmaaⁿ cwenta' Ty'oots'om. Matseijnaaⁿ tsaⁿñeeⁿ nquii Espiritu na cwiluiñê Ty'oots'om na jom jeeⁿ wi' ts'oom juu. 30 Ee manquiuyya na tso Ty'oots'om: "Ja tseixmaⁿya na nntioom nn'aⁿ n'ooⁿya cantya na cwila'tjoondyena. Cha'tso na nnjoom, nncõ nnts'aa na nntioomna." Ndo' mati waa cwicheⁿ ñ'oom na tsoom: "Nquii Ta Ty'oots'om nncu'xeeⁿ nn'aaⁿaⁿ cantya na jndã jla'tjoondyena nnoom." 31 Jeeⁿ cwajndii nlco'wi'na' ts'aⁿ na nncju'na' juu l'õ Ty'oots'om na wando'.

32 Cjaañjoom'ya n'om'yo' ncuee na ñeindyocaana', quia na to'yo' na cwila'yuy'yo' ñ'eⁿ Ty'oots'om, tyola'quiiyaya n'om'yo' na jeeⁿ wi' tyotjom'yo' na la'xmaⁿyo' cwentaⁿaⁿ. 33 Ñ'eeⁿndyo 'o na tyocalui'jnaaⁿndyo' l'a nn'aⁿ ndo' na tyota'wi'na 'o jo ndãã nt'omcheⁿ, ndo' nt'omndyo' 'o tyoteijndei'yo' nn'aⁿyo' na cwila'yuy' na teinomna nawi'ñeeⁿ. 34 Mati t'om'yo' na wi' n'om'yo' nn'aⁿyo' na cwila'yuy' na too'ndyena w'aancjo, teijndei'yo' joona 'na' na ñetcaⁿna'. Ndo' quia tjeii' nn'aⁿ 'naⁿyo' nc'e na cwila'yuy'yo', tyom'a'yo' na nei'yo' meiiⁿ na tjom'yo' na ljo'. Ee cwila'noⁿyo' na cañoom'luee waa cwii nnom na jndati tseixmaⁿna', na tixontycwiina'. 35 Jo' chii nc'e na nmeiⁿ

jnda teinom'yo', tica'ndyenc'uaa'ndyo' na cwicantyjaa' n'om'yo' Ty'oots'om, ee juuna' matseijndaa'ñena' na nnto'ñoom'yo' cwii na jee' jnda tseixma'.

³⁶ Maca'na' na cala'quii n'om'yo' nawi' na cwiwinom'yo'. Ee na nl'a'yo' na ljo', nla'jomndyo' ñequio na l'ue ts'om Ty'oots'om ndo' na nndaā ñnequiaa' na nnto'ñoom'yo' cha'tso na jnda tsoom na nnts'aa'. ³⁷ Ee waa ñ'oom'm na teiljeii cantyja 'naa' Cristo na matsona':

Nque' na waa ñ'oom na nncwjee'e',
mawaa mawaa xje' na nncwjee'cañoom.
Tayo mancwjee'e'.

³⁸ Ts'a' na maqua' na tjaa jna' tseixma',
nnc'oom cantyja 'na'ya nc'e na matseyu'ya ts'oom ñ'e'ndyo;
saa xe' lcwe'ntyaa'a' cantyja 'na'ya,
xoc'oq'ya na nei'ya jom.

³⁹ Saa jaa ticala'xmaa'ya cha'na nn'a' na cwitjeii'lcwee'ndye na cantyja 'naa' jo' cwitsuundye. Jaa la'xmaa'ya nn'a' na cwila'yuy'ya n'oq'ya ñ'e' Ty'oots'om, ndo' na ljo' maquee' jaa na cwicalui'n'maa'ndyo.

11

Matsona' na catseyu'ya ts'om ts'a' ñ'e' Ty'oots'om

¹ Ts'a' na matseyu'ya ts'om ñ'e' Ty'oots'om, majndaa'ya ntyjii na nlo'ñom ljo' na macantyjaa' ts'om jo nnoom. Ndo' mati maniom 'na' meii' na tyoonty'iaa ndaaya. ² Nc'e na tyola'yuy'ya n'om weloo nn'a' Israel, jo' chii tjawee' ntyjii Ty'oots'om ñ'e'ndyena.

³ Cantyja na cwila'yuy'ya n'oq' ñ'e' Ty'oots'om, cwila'noq'a na tquee' tsjoomnancue ñequio tsjo'luee. Ndo' teil'uee'ñe' 'na' na xocandaā nty'iaa' ts'a' jona' na tqee' 'na' na niom na cwinty'iaaya je'.

⁴ Abel tyotseyu'ya ts'oom. Nc'e na ljo' xcweti seit'maa'ñe' juu, nchiiti Caín. Ndo' nc'e na ljo' tyotseixmaa', tso Ty'oots'om na tjaa jnaa'a' ndo' 'na' na tyoñequiaa' tjawee' ts'om. Ndo' na tyotseyu'ya ts'oom, meii' na jnda tuee'e' ndicwa' matseijn'oq' n'oq'ya.

⁵ Mati Enoc tyotseyu'ya ts'oom ñ'e' Ty'oots'om. Wanoom'm quia na tjañ'oom jom cañoom'luee, ticuee'e'. Taticaliu nn'a' jom, ndo' cwi'tjoche' na nncjaañ'oom jom, ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii matsona' na tjaawee' ntyjii ñ'e'ñe'. ⁶ Xocjaawee' ntyjii Ty'oots'om ñ'e' ts'a' xe' ticatseyu'ya ts'om ñ'e'ñe', ee cha na nntseicandyoo'ñena' ts'a' ñ'e'ñe', maca'na' na catseyu' na m'aa' ndo' na t'ma' naya nnts'aa' juu na xcweti mal'ue jom.

⁷ Nquii Noé, nc'e na tyotseyu'ya ts'oom ñ'e' Ty'oots'om, quia na seicandii jom na nluii cwii na tijoom ñenty'iaa nn'a' na tuui, seicandaā'ñe' ndo' s'aa' w'aandaa cha nlui'n'maa'ndye nn'a' wa'a'. Ndo' nc'e na tyotseyoom'm, t'moq' na nn'a' tsjoomnancue la'xma' jna' saa nque' jlui'n'maa'ñe' nc'e na tyotseyu'ya ts'oom ñ'e'ñe'.

⁸ Mati Abraham tyotseyu'ya ts'oom ñ'e' Ty'oots'om. Jo' chii quia na t'ma' jom, seicañaa'. luee'e' tsjom'm na wja' ndyuaa na macanaa'a'. Tjaa' meii' ticaljeii' yuu wjaayom. ⁹ Ndo' nc'e na tyotseyu'ya ts'oom, ñeseijomna' jom na tyom'aa' tyuaa'ñee' cha'na ts'a' na cwe' tyjee'ya, ndo' juuna' tyuaa na macanaa'a' na tquiaa Ty'oots'om. Cwe' la'aaliaa tyom'aa' jo' jo' ndo' majo'ti Isaac ñ'e' Jacob na mañejuu ñ'oom tsoom na nndaana na nnts'aa'.

¹⁰ Ee tyomeindoo'nty'iaañe' Abraham na nncja' yuu waa tsjoom na jee' tye' tsia'tsjo' ñ'e' tuina' na seijndaa'ñe' nquii Ty'oots'om ndo' ñenque' s'aa' juuna'.

11 Mati nc'e na tyotseyiyu'ya ts'om Sara, meiiⁿ na jnda teinoom' xjeⁿ na nc'oom jnaaⁿ, ndo' mati nquii Abraham jnda tquieñeñ'eeⁿ, ty'oom Sara najneiⁿ na nnc'oom jnaaⁿ nc'e na tyotseyiroom'm na tixotseitjoñe Ty'ooots'om na nntseicandaañe ñ'oom na tso nroom na nnts'aa. 12 Nc'e na jeeⁿ ndya' tquieñe Abraham matseijomna' jom cha'cwijom cwii ts'oo. Saa meiiⁿ na ljo', tue'ntyjo na jndyendye nda ntseindacantjoom cha'na jndyendye cancjoo na m'aⁿ tsjo'luee, oo cha'na tei' ndyoo ndaaluee, cwii na xocandaa nncuncho ts'aⁿ.

13 Cha'tsondye na m'aⁿ tjana meiiⁿ tícatoñoomna na jnda tso Ty'ooots'om ndaana na ndaana, saa nc'e na tyola'yuy'ya n'omna, nty'iaatquiana jooaⁿ na jnda tso Ty'ooots'om na ndaana ndo' tyom'aⁿ na na neiⁿ na ee jla'noⁿ yana na la'xmaⁿ na nn'aⁿ na cwe' m'aⁿ yana ljoñe, cwe' cwiwinomyana tsjoom-nancue. 14 Ndo' nn'aⁿ na cwilue na ljo', cwi'tmqoñndyeyuna na cwil'ueena cwii joo na tseixma'na' tsjoomna. 15 Ee xeⁿ cwe' na tyeⁿ ñjom n'omna ndyuua yuu na jnaⁿ, tijndei'na' na nnc'oolcwee'na jo' jo'. 16 Saa tyola'queeⁿ n'omna na lquiena cwii joo na yati yuu na m'aaⁿ Ty'ooots'om. Jo' chii tijnaaⁿ aⁿ na cwiluena na cwiluiñe Ty'ooots'om cwentaana, ee jnda seijndaañe cwii tsjoom yuu na nnc'omna.

17 Tue'ntyjo na ñe'caljeii Ty'ooots'om chiuu ts'om Abraham ñ'eñe. Jo' chii nc'e na matseyiyu'ya ts'oom ñ'eñe, tjañ'oom jnaaⁿ na ñecwiiñe na nnts'aaⁿ ñ'eñe cha'xjeⁿ cwila'cwjee nn'aⁿ quioo' na cwila't'maaⁿ ndyena Ty'ooots'om. Ljoya ts'oom na s'aaⁿ naljo' ee ntyjii jndaañe na jnda tso Ty'ooots'om nroom chiuu nnts'aa. 18 Ñ'oom na jnda tso nroom: "Cantya 'naaⁿ Isaac jeeⁿ ndya' jndyendye nda ntseindacantjo' nnc'om." 19 Ee sei'noⁿ Abraham meiiⁿ na cue' Isaac, saa waa najndeiⁿ na matseixmaⁿ Ty'ooots'om na nncwando'xco juu. Ndo' cantya na seicandaañe, maty'iomna' na to'ñomnaaⁿ aⁿ jnaaⁿ, cha'cwijom na tue' tsaⁿ ñeeⁿ, jnda chii tando'nda'.

20 Mati tyotseyiyu'ya ts'om Isaac ñ'eⁿ Ty'ooots'om. Ndo' tio'naaⁿ ñe ntseinaaⁿ Jacob ñ'eⁿ Esaú cantya 'naaⁿ ndyu na wjaa wjaatina'. 21 Mati Jacob tyotseyiyu'ya ts'oom ñ'eⁿ Ty'ooots'om ee quia na mawaa xjeⁿ na nncueeⁿ eⁿ, seit'maañe Ty'ooots'om xjeⁿ na tio'naaⁿ ñe we ntseinda José cwe' ts'oom'eii cwiintyjeeñe. 22 Mati José tyotseyiyu'ya cwii ts'oom ñ'eⁿ Ty'ooots'om. Quia na mancueeⁿ eⁿ seineiiⁿ ndaa nn'aaⁿ aⁿ nn'aⁿ Israel na nncwji'lcwe' Ty'ooots'om jooa ndyuua Egipto. Ndo' saⁿ ntjoom quia na nluii na ljo', c'oochona ndei' sei'ts'o 'naaⁿ aⁿ.

23 Ndo' mati nn'aⁿ na ndana Moisés tyola'yuy'ya n'omna ñ'eⁿ Ty'ooots'om. Jo' chii jnda na tuiiñe, tanty'iuuna jom ndyee chi', ee tqeⁿ na cwenta nchii cwe' meiiⁿ quia ts'aⁿ ndana, meiiⁿ tícatyueña na saⁿ ntjom rey na cwje cha'tsondye yo'ndaa na naⁿ nom. 24 Ndo' mati nquii Moisés tyotseyiyu'ya ts'oom ñ'eⁿ Ty'ooots'om. Ee quia na jnda tue'ntyjo choom'm tatinquiaañe na nlue nn'aⁿ na jom tsoñeeⁿ yuscu jnda Faraón'ñeeⁿ. 25 Ee tjawee'ti ts'oom na matseijomñe ñequio nn'aⁿ na cwiluiindyee cwentaⁿ Ty'ooots'om meiiⁿ w'i tyotjoomna, nchiiti na nntseijomñe cantya 'naaⁿ jnaⁿ na cwila'neiⁿ ndyee nn'aⁿ. 26 Ee sei'noⁿ qⁿ na jndati tseixmaⁿ na' quia cwicalui'jnaaⁿ ñe ts'aⁿ nc'e na matseixmaⁿ cwentaⁿ Cristo, nchiiti na jnda la'xmaⁿ s'om cajaan ñequio nt'omcheⁿ na jeeⁿ cajnda na tyoniom Egipto quia jo'. Jom tyoqueⁿ tyeⁿ cwenta juu na jndati na nnc'oñoom na ñequiaa Ty'ooots'om nroom.

27 Ndo' nc'e na tyotseyiyu'ya ts'om Moisés, jlueeⁿ ndyuua Egipto, meiiⁿ tinquiaⁿ aⁿ na matseiw'ii tyo na matsaⁿ ntjom ndyuua ñeeⁿ jom, t'ndiinc'uaaⁿ ñe ee nty'iaaⁿ aⁿ nquii na ñequiaa naya na nnaaⁿ aⁿ. 28 Nc'e na tyotseyiyu'ya ts'oom ñ'eⁿ Ty'ooots'om, tqeeⁿ xuee Pascua ndo' santjoom na

cala'candaꝯandyẽ nn'a'n Israel niom' we ntyja ndyueel'a l'aana cha tintse-icuee' ángel mei'cwii tsa'ns'a na tuiiñejndyee w'aa'ñee'n nda nn'a'n Israel. ²⁹ Nc'e na tyola'yuy'a n'om nn'a'n Israel ñ'e'n Ty'oots'om, jo' chii teinomna Ndaaluee Wee na s'aana' cha'cwijom tyuaatcwii. Saꝯ nn'a'n Egipto quia na l'ana na ljo', seijtjomnda'na' ndaa, mana tjana.

³⁰ Macantya 'naa'n na tyola'yuy'a n'om nn'a'n Israel, jo' chii tania'ljo' tsjoom Jericó tquiaana' jo ndaana jnda na tyowintcoomndyena ndioche'n tsjoom'ñee'n ntquiee' xuee. ³¹ Mati sculjaa' Rahab tyotseyiyu'ya ts'oom ñ'e'n Ty'oots'om. Nc'e na teijnei'n nn'a'n Israel na ty'eque'n cwenta chiuu waa tsjoom'ñee'n, jo' chii ticuee'n'e' quia tjã nn'a'n tsjoom'm na tyoola'yuy'.

³² Ndo' cwaa'n nt'omche'n nn'a'n na jotseina'tya cantyja 'naa'n na cwila'yuy'a n'om ñ'e'n Ty'oots'om. Ee tileicju'naa'ñena' na nntseina'ya cantyja 'naa'n Gedeón, Barac, Sansón, Jefe'té, David, Samuel, ndo' ñequio joo profetas. ³³ Ee na tyola'yuy'a n'om na'ñee'n ñ'e'n Ty'oots'om, jo' chii tyola'tyuii'na n'iaa' nt'omche'n ndyuua, tju'cjena' na'ñee'n nacje 'naa' nn'a'n Israel. Nt'omndye joona tyotsa'ntjomna nn'a'n ndyuua'ñee'n cantyja na maty'iomana'. Nt'omndye joona na tyola'yuy'a na ñ'e'n Ty'oots'om jndaana na seicandaꝯ'ñẽ ñ'oom'm na jnda tsoom na nnts'aa'n. Ndo' juu Daniel na tyotseyiyu'ya ts'om ñ'e'n Ty'oots'om, jndyaañẽ na tícataqui liom jom quia tuee' nn'a'n jom ts'om tsue'w'aa quioo'ñee'n, ³⁴ ndo' nt'omndye joona nc'e na tyola'yuy'a n'omna, jo' chii tícwjena quia tioom nn'a'n joona ntom' na waljoo'che'n na jmei' chom, jlui'n'maa'ndyena. Nt'omndye joona jndyaandyena quia teijndaa' na nla'cwjee nn'a'n joona ñequio xjo. Ndo' nt'omndye na'ñee'n na ñeteiwiina s'aana' na tco'yana' joona nc'e na tyola'yuy'a n'omna ñ'e'n Ty'oots'om. Ndo' nt'omche'n nn'a'n jndaana na jee' jndana quia tyowaa ndia', hasta jleintyjona mei'che'n sondaro nc'e na tyola'yuy'a n'omna ñ'e'nñẽ. ³⁵ Nt'om yolcu nc'e na tyola'yuy'a n'omna ñ'e'n Ty'oots'om, tando'nnda' nn'aa'na na jnda tjã.

Saꝯ nt'om nn'a'n na tyola'yuy'a n'omna ñ'e'nñẽ, l'a nn'a'n na tjanioomndyena ñequio na cwajndii tyoquiina' joona. L'ona meii' tyolue na'ñee'n ndaana na ndyaandyena xe'n nntjei'ndyena cantyja 'naa'na'. Ee jla'no'na meii' na nncwjena, saꝯ ntyjaa' n'omna na nlcwinnda'na na xcweti na nnta'ndo'na ñ'e'nñẽ. ³⁶ Ndo' nt'om nn'a'n jee'n tyolajnaa' nn'a'n joona na quit'ma'n n'omna Ty'oots'om, nt'om tyola'sei'yaya nn'a'n jnaa' na tyolayuy'a n'omna ñ'e'n jom, ñ'ee'ndyena na tyochu'tye'ndye l'uaancjo ndo' ñ'ee'ndyena na tyotioom nn'a'n joona l'aancjo. ³⁷ Ndo' nt'om nn'a'n na tyola'yuy'a n'omna, tyola'cwjee nn'a'n joona ñ'e'n ljo'. Nt'om joona to'ndyexcwena l'a nn'a'n ñ'e'n xjo sierra, oo ñ'e'n xjo espada. Nt'omndye joona cwe' ntja'n canma'n ñequio ntja'n canch'ioo tyocwee'na. Tyom'a'na na nty'iaandyẽñ'e'na, wi' tyotjoomna ndo' cwajndii tyoll'a nn'a'n ñ'e'ndyena. ³⁸ Nn'a'n tsjoomnancue mei'chjoo ticala'xma'na na nnc'om na'ñee'n quii'ntaa'na, cwe' jnaa' jo' joona me'i' cwe' tijndaa' yuu nnc'omna, aa quii' ntsjo, aa ndyuua yuu tjaa nn'a'n c'om, aa quii' lue'ljo' ñequio lue'ndyuua. ³⁹ Cha'tsondyẽ na'm'a'n na tyola'yuy'a n'omna ñ'e'n Ty'oots'om jndaa' na tjawee' ntyjee' ñ'e'ndyena. Saꝯ tícandaana ñ'oom na jnda tsoom ndaana na nnts'aa', ⁴⁰ ee waa cwii na yati na jnda seijndaa'ñe Ty'oots'om na nla'xmaa'ya cha ñequii'che'n nla'xma'na na candaꝯ'ndyena ñ'e'ndyo.

¹ Jeeⁿ t'maⁿ tmaa^m naⁿñeeⁿ na jndaⁿ t'mooⁿndyena na cwila'yuya n'omna ñ'eⁿ Ty'oots'om. Jo' chii catjei'ndyo cantyja 'naaⁿ' cwii cwii nnom na matsaitsaaⁿñena' na tsantyooya cantyja 'naaⁿ'a' ndo' mati cantyja 'naaⁿ' jnaⁿ na maju'tya'na' jaa. Ñequio na t'maⁿya n'ooⁿya cjoo' n'ooⁿya na nntsantyooya naxeⁿ Jesucristo. ² Ñequiicheⁿ canty'iaatyaaⁿya nnom Jesús ee cantyja 'naaⁿ' jom cwinaⁿ na cwila'yuya n'ooⁿya ñ'eⁿ Ty'oots'om ndo' juu jo' nntseicandaaⁿñena' cantyja 'naaⁿ' jom. Cwajndii tjoom na ty'ioom nn'aⁿ jom ts'oom'naaⁿ, saaⁿ ticwjaaⁿñê cwenta na seijnaaⁿ'na' jom na tueeⁿ'eⁿ jo' ee ntyjiicheeⁿ xeⁿ jndaⁿ teinom nawi'ñeeⁿ, nnc'oom na neiiⁿ'eⁿ. Jndaⁿ jo' tjawacatyeeⁿ ntyjaaⁿ tío 'naaⁿ' Ty'oots'om ntyjaya.

³ Jo' chii c'oom'ya n'om'yo' cantyja 'naaⁿ' na s'aa Jesús na tyotseiqui ts'oom ñequio nn'aⁿ jnaⁿ na tyo'oo nacjoom'm cha tila'nchqueeⁿndyo' meⁿ' ticanty-cwii na t'maⁿ n'om'yo' na wi' na cwiwinom'yo'. ⁴ Ee meiiⁿ na cwila'jndaⁿ'yo' nacjoo jnaⁿ, saaⁿ tyootjom'yo' na nla'cwjee nn'aⁿ 'o. ⁵ ¿Aa jndaⁿ tsuu' n'om'yo' ñ'oom na matsejndo' Ty'oots'om n'om'yo' na cwiluiindyoy' ntseinaaⁿ? Ee naquii' n'oom'm na teiljeii matsona':

'U jndaaya, tintiom ts'om' quia macwja' Ty'oots'om 'u, tintycwii na t'maⁿ ts'om' quia matseitiaaⁿ'aⁿ 'u.

⁶ Ee matsejnooⁿ'oⁿ n'om nn'aⁿ na wi' ts'oom,

ndo' ts'aⁿ na macwjaaⁿñê cwentaaⁿ'aⁿ na cwiluiñe jnaaⁿ, matseiseiiⁿ'eⁿ tsaⁿ'ñeeⁿ.

Luaa' ñ'oom tso Ty'oots'om. ⁷ Jo' chii cala'quii n'om'yo' quia matseiseiiⁿ'eⁿ 'o ee na n'l'a'yo' naljo' m'moⁿ'na' na macwjaaⁿñê na 'o cwiluiindyoy' ntseinaaⁿ, ¿aa m'aaⁿ 'ñeeⁿ tiqui'maⁿ jnda? ⁸ Ee xeⁿ tiqui'maⁿ Ty'oots'om 'o cha'xeⁿ quich'eeⁿ ñequio ñt'omcheⁿ ntseinaaⁿ, ma'moⁿ'na' na nchii ntseinaaⁿ 'o, la'xmaⁿ'yo' nn'aⁿ na tijndaa' tsotyena. ⁹ Ee quia ñet'ooⁿya na nch'uundyoy, tyo'maⁿ lotyaaya jaa saaⁿ tyotueⁿndyocjaaⁿ ndaana. Ndo' na luaa', chiuuti nntueⁿndyocjaaⁿ jo nnom Tsotyaaⁿ na m'aaⁿ cafoom'luee cha nntandooⁿ'a cantyja 'naaⁿ'aⁿ. ¹⁰ Nquiee lotyaaya cantyjati na jla'noⁿ'na tyo'maⁿ'na jaa quia na tcaⁿ'na', ndo' mati nquii Ty'oots'om ma'maaⁿ jaa cha nlco'yana' jaa ndo' na nlqueⁿ'na' na lju' n'ooⁿ' cha'xeⁿ nqueⁿ. ¹¹ Ñ'oom na mayuu' ticjaaweeⁿ n'ooⁿya quia matseiseiiⁿ'eⁿ jaa, wi' nquiuuya, saaⁿ xeⁿ cwila'nooⁿ'a chiuu waa na ñeca'mooⁿ' ndaaya, nntantyooya na ya m'aaⁿya jo nnoom.

Teincuu' na nts'oo ts'aⁿ na macwaⁿ Ty'oots'om jom

¹² Jo' chii yuu na teijndyaa luee'yo' ñequio ndei'cantye'yo', c'om'yo' na jnda'yo'. ¹³ Calajndaⁿ'yo' na nnc'om'yo' nato yuu cha juu ts'aⁿ na jndaⁿ t'uooⁿ x'lee ndaaⁿ nlco'xcwena' jom, meⁿ' ticwinioom'm.

¹⁴ Cjoo' n'om'yo' na tinc'om'ndiaa'ndyo' ñequio meⁿ'cwii ts'aⁿ. Mati c'om'yo' na lju' n'om'yo' jo nnom Ty'oots'om, ee ts'aⁿ na ticatseixmaⁿ na lju' ts'om, tixocuee' na m'aaⁿ. ¹⁵ Queⁿndyo'ya'yo' cwenta na tjaa 'ñeeⁿ 'o na titseijomñe cantyja 'naaⁿ' naya na matseixmaⁿ Ty'oots'om, tints'aana' na nntseijomña tsaⁿ'ñeeⁿ cwii ts'ooⁿ na jana' na matsej'ndaa'na' nn'aⁿ xeⁿ neil'uee'ndyena juuna', hasta ndaaⁿ nncwjenja. ¹⁶ Meⁿ'cwiindyoy' 'o tinc'oom'ñe ñequio cwiicheⁿ ts'aⁿ na cwe' luaa' meⁿ' ticats'aa ts'aⁿ na ticajnda ntyjeeⁿ joo naya na seijndaa'ñe Ty'oots'om cha'xeⁿ s'aa Esaú, ee na jom tuiñejñeeⁿ, jo' chii we ndii' 'naaⁿ' tsotyeeⁿ nnaaⁿ'aⁿ saaⁿ cwe' cwii nantquie ñ'eⁿ seijndyooñê juu naya'ñeeⁿ. ¹⁷ Ndo' manquiu'yo' na ndanquia quia na tcaⁿ'na' na catio'naaⁿ'ñe tsotyeeⁿ jom, ticatseyu' tsotyeeⁿ. Taticatseichuii' tsotyeeⁿ ñ'oom na tso meiiⁿ na jeeⁿ tyot'ioom.

¹⁸ 'O tyootjom'yo' cha'na tjoom nn'aⁿ Israel. Jona ty'entyjaa'na sjo Sinai quia tquiaa Ty'oots'om ljeii naqui ndaana. Juu sjo'ñeeⁿ tyowaa chom na

tyo'oowandii'ndye. Quia waa cwe' na joo'ñe, quia waa jaa' ntom ndo' jndei tyom'aa' jndye, ¹⁹ mei' tyoondye'yo' jndyee' ntu na tyondye na'ñee' mei' jndyee' nquii Ty'oots'om. Quia na jndye na'ñee' jñee'e', l'ana ty'oo na tintseinei'tyee' ndaana. ²⁰ Ee tileicala'ñ'oom'ndyena ñ'oom na sa'ntjom Ty'oots'om, na tsoom: "Meii' ts'a'ndo' mei' quioo', xe' nnto' na ncaawa sjowaañe, cala'cwje'yo' joo ñ'e' ljo' oo ñ'e' lantsa." ²¹ Juu na teitquioo' ndaana, jee' cwajndii seicaty'uena' hasta tso nquii Moisés: "Cwiteindyo na jee' macaty'ua."

²² Saa 'o cwila'candyoo'ndyo' na m'aa' Sjo Sión, tsjoom' nquii Ty'oots'om na wando', juu Jerusalén na m'aa'na' cañoom'luee, ndo' m'a' mei' mei'che' ángeles na cwila'jomndyena na cwila't'maa'ndyena jom, ²³ Cwila'candyoo'ndyo' na m'a' tmaa' nn'a' na cwiluiindyena cwentaa' Ty'oots'om na jnda teiljeii ncueena libro cañoom'luee. 'O cwila'candyoo'ndyo' na m'aa' nque' na cwiluiñe' na macu'xee' cha'tsondye nn'a', cwila'candyoo'ndyo' na m'a' espíritu na laxma' nn'a' na jnda tqee' na tjaa jna' la'xma'na. ²⁴ 'O cwila'candyoo'ndyo' na m'aa' Jesús na seijndaa'ñe' ñ'oomtye' xco, 'o cwila'candyoo'ndyo' na m'aa' niom' na maque'lju'na' jaa, na juuna' yati waa ñ'oom cantyja 'naa'na', nchiiti niom' Abel na tcwe'.

²⁵ Jo' chii cal'andyo' cwenta na nhii na ticala'ñ'oom'ndyo' nque' na matseinei' ndaaya. Ee xe' tícandyaandy na'ñee' na jndyena na seinei' Ty'oots'om ndaana xje' ljooche' tsjoomnancue, majndeiitiche' jaa na cwindyaa na matseinei' nque' na m'aa' cañoom'lueeche', tixocandyaandyo.

²⁶ Xje'ñee'che' jndyee' Ty'oots'om s'aana' na teincwii' tyuaa saa je' matsoom: "Cwiiche' cwii ndii' nhii cwe' nntseiteincwii'a tyuaa, mati tsjo'luee."

²⁷ Ñ'oom'ñee' "cwiiche' cwii ndii'" ma'mo'na' na nquiño' tsjoomnancue ñequio tsjo'luee na tqee' cha nljoo'ndyetye' cha'tso na maquee' na tixocateincwii'na'. ²⁸ Juu na matsa'ntjom Ty'oots'om na cwila'jomndyo, tjaa'na' cwii nnom na nntseiteincwii'na' juuna'. Cwa quiaaya na quian'l'uaa'na' cantyja 'naa' jo' ndo' cala't'maa'ndyo jom ñequio na xcwee' n'oo'ya ndo' mati ñequio na jnda nquiuuya. ²⁹ Ee nquii Ty'oots'om na cwila't'maa'ndyo, cwiluiñe' chom na matseindyueña' cha'tso.

13

Nmeii' nncjaawee' ntyjii Ty'oots'om ñ'e'ndyo

¹ Ñequi'che' c'om'yo' na wi' n'om'yo' nc'iaa'yo' na cwila'yu' nc'e cwilui'ndyo' na nn'aa'ndyo'. ² Tintsuu' n'om'yo' na nntei'xe'yo' nn'a' na cwila'yu' na cwe' cwiquieya na m'a'yo'. Ee nt'om nn'a' na jnda ñel'a na ljo', maángeles jnda ñetei'x'eena, meii' ticaliuana na ljo'.

³ Cjaañjoom' n'om'yo' nn'a'yo' na cwila'yu' na m'a'na w'aancjo. C'oom' n'om'yo' cantyja 'naa'na na cha'cwijom ncjo'yo' m'a'yo' jo' jo' ñ'e'ndyena, mati cantyja 'naa' nn'a' na wi' cwiwinomna na cha'cwijom nncjo'yo' wi' cwiwinom'yo'.

⁴ Cala'canda'yo' cantyja na tma'co'yo'. Nquii tsa'ns'a c'oom na macanda ñequio scoom'ny. Nquii yuscu macanda' c'oom ñequio saa'na'. Quia jo' m'a' lju'na jo nnom Ty'oots'om cantyja na m'a'na na we ca'na. Ee nncu'xee' joo nn'a' na cwe' cwim'a'ya ñequio nc'iaa'.

⁵ Tila'quee' n'om'yo' s'om. Caljoya n'om'yo' cwanti na cwileiñ'om'ti'yo'. Ee manquiiti Ty'oots'om jnda tsoom: "Tijoom nntseitjoo na ñequiaya na maca'na' u. Tijoom 'ndiya 'u." ⁶ Manc'e na luaa' cwiñ'oo't'maa'ndyo

n'oo^{na}ya na cwila'jomndyo na cwil'uuya ñ'oom na tso juu ts'aⁿ na seiljeii Salmos. Tsoom:

Nquii Ta Ty'oots'om mateijneiⁿ ja.

Jo' chii tixocaty'ua ljo' cwii nnom na ndaa nnts'aa ts'aⁿ ñ'eⁿndyo.

⁷ Cjaañ'oom' n'om'yo' nquiee nn'aⁿ na ñetuiitquiendye na tyot'moo^{na} na ñ'oom' Ty'oots'om ndaa'yo'. C'oom' n'om'yo' cantyja 'naaⁿ' na tyola'candaⁿndyena ndo' cala'yuy'a n'om'yo' ñ'eⁿñê cha'xjeⁿ tyol'a joona.

⁸ Jesucristo ñecwii xjeⁿ cwiluiiñê xuee wja, je' ndo' cha'tsoti ndyu.

⁹ Tiñequiandyo' na nt'omcheⁿ nnom ñ'oom na ñomquiana' na cwiñequia nn'aⁿ na nnc'oochoondyena' 'o xjeⁿ 'naa'na'. Ee xcweti na nntsana jndaaⁿya cantyja 'naaⁿ' naya na matseixmaⁿ Ty'oots'om, nchii cwe' aa cwicwaa'a oo aa ticwaa'a cwii nnom nantquie, ee joo jo' meiⁿ ticateijndeina' nn'aⁿ jo nnoom.

¹⁰ 'O manquiu'yo' naquii' wats'om 'naaⁿ' nn'aⁿ judíos waa tio yuu na cwindye'ntjom ntyee. Cwicwa'na cantyja 'naaⁿ' jo', saa jaa xuii', cwila't'maaⁿndyo cantyja na jñoom Cristo ts'oom'naaⁿ, juuna' tseixma'na' tio cwentaaya, ndo' nquiee ntyee'ñeeⁿ, tila'xma'na na nlcwa'na cantyja 'naaⁿ'na'. ¹¹ Juu tyee na tyoluiitquieñe na tyoch'ee ts'iaaⁿ wats'om 'naaⁿ' nn'aⁿ judíos, tyojaachom nioom quioo' na jnda seicwjeⁿ. Tyojaaqueⁿe ñ'eⁿ juuna' naquii' cuarto na tjacantyja na lju' tseixmaⁿ, cha ndaaⁿ nntseit'maⁿ ts'om Ty'oots'om jnaaⁿ cha'tsondye nn'aⁿ judíos. Saa jo ndo' nnom tsjoom tyola'coñ'eⁿna joo quioo'ñeeⁿ. ¹² Jo' chii mati Jesús tquiaañê na jla'cuee' nn'aⁿ jom jo ndo' nnom tsjoom Jerusalén. Tioo nioom'm jo' jo' cha queⁿlju'na' jaa jo nnom Ty'oots'om. ¹³ Manc'e jo' catsaaya na m'aaⁿ Jesús nnom tsjoom na cwila'jomndyo juu na jlui'jnaaⁿñê. ¹⁴ Saa jaa na m'aaⁿya tsjoomnancuewaañe, tjaa'naⁿ cwii tsjoom na m'aaⁿtye'na' yuu ya nnc'ooⁿtyaaⁿya. Jaa cwil'uaⁿtcuundyo juu tsjoom na quia nncwjee'. ¹⁵ Jo' chii ñequii'cheⁿ la'xmaa'ya na cala't'maaⁿndyo Ty'oots'om cantyja 'naaⁿ' Jesucristo, cwii na jeeⁿ cjaawee' ntyjeeⁿ na nl'uuya: Caluiit'maⁿndyu'. ¹⁶ Tintsuu' n'om'yo' na nl'a'yo' naya nt'omcheⁿ nn'aⁿ. Cateijndei'yo' nt'om nc'iaa'yo' 'na' na matsei'tjoona' joona. Ee na mach'ee ts'aⁿ nmeiⁿ' jndati ntyjii Ty'oots'om, nchiiti quia matseicuee' ts'aⁿ quioo' na matseit'maaⁿñe jom.

¹⁷ Cala'candaⁿndyo' ndaaⁿ nn'aⁿ na cwiluiitquiendye jo ndaa'yo'. Cala'ñ'oom'ndyo' na cwiⁿsa'ntjomna ee cwiqueⁿna cwenta cantyja 'naaⁿ'yo' ndo' ñequiana cwenta nnom Ty'oots'om cantyja 'naaⁿ' ts'iaaⁿ na cwil'ana. Na nla'candaⁿndyo' jo ndaana nquioo na neiiⁿna ts'iaaⁿ na cwil'ana, nchii na nnc'omna na chjoo' n'omna.

¹⁸ Calaneiⁿ'yo' nnom Ty'oots'om cantyja 'naaⁿ'yâ. M'aaⁿ'yâ na titia nquiuuyâ jo nnoom ndo' l'ue n'ooⁿ'yâ na ñequii'cheⁿ cal'aayâ cha'tso cha'xjeⁿ na maty'iomyaⁿna'. ¹⁹ Cataⁿ'yo' nnom Ty'oots'om na ñequiaaⁿ na tyuaa' ndaaⁿ nncjocandoo'nda'a 'o.

Naya na macaⁿ ts'aⁿ na seiljeii cartawaañe

²⁰ Nquii Ty'oots'om na mañequiaaⁿ na meiⁿcwii ñomtiu tic'ooⁿya jo nnoom, na tquiaaⁿ na tando'xco Ta Jesucristo, nqueⁿ na cwiluiiñê na mateix'eeⁿ canmaⁿ ntsmeiiⁿeⁿ na tqueⁿtyeeⁿ ñ'oomxco ñ'eⁿ nioom'm. ²¹ quiaaⁿ cha'tso na maca'na' 'o cha nla'xmaⁿ'yo' na candaⁿndyo' jo nnoom na nl'a'yo' yuu na l'ue ts'oom. Cats'aaⁿ ñequiandyô yuu na l'ue ts'oom nc'e Jesucristo. Ñequii'cheⁿ catseit'maaⁿñena' jom. Calui na ljo'.

²² 'O nn'aⁿya na cwilayu'yo', macaⁿ'a na candye'yo' ñ'oommeiⁿ na mañequiaana' na t'maⁿ n'om'yo'. Ee chjoowi' ñ'oomwaañe na matseicwanⁿya na m'aⁿ'yo', titco juuna'. ²³ Caliu'yo' na m'aaⁿcandyaañe juu

nn'aaⁿya Timoteo. Xeⁿ nleityuaaⁿ'aⁿ na nncwjee'cañoom ja, nntsaaya ñe'cwi ñ'eⁿñê quia na jocandoo'a 'o.

²⁴ Candu'yo' na xmaⁿndye cha'tso nn'aⁿ na cwiluitquiendye tmaaⁿ na cwitjomndyo'. Mati xmaⁿndye cha'tso nn'aⁿ na cwiluiindye cwentaa' Ty'o^ots'om jo' jo'. Joo nn'aⁿ ndyuaa Italia na cwila'yu' cwila'cwanomna na xmaⁿndyo'.

²⁵ Quiaa Ty'o^ots'om na canda^a na nto'ñoom'yo' naya na matseixmaaⁿ.

Carta na seiljeii Santiago

Xma'ndye nn'a' na cwila'yu' na jleinom

¹ Ja Santiago na cwiluiindy mosoo' Ty'oqots'om ndo' Ta Jesucristo. Matseiwang'oya na xma'ndyo' 'o nn'a' na canchoo'we ntaaa' jaa nn'a' Israel na jnda' t'oom'ndyo' cha'waa' tsjoomnancue.

M'aa'c'eeñe Ty'oqots'om na nntseijnog'o' ts'om ts'a'

² 'O nn'a'ya na cwila'yu'yo', matsona' na c'om'yo' na nei'yo' cantyja 'naa'' cwii cwii nnom nawi' na cwiwinom'yo'. ³ Ee manqui'yo' quia maque'na' xje' juu na cwila'yu'ya n'om'yo' ñ'e' Ty'oqots'om, matseijndaa'ñena' na nnc'om' niom'che' n'om'yo'. ⁴ Ndo' quiandyo' na juu na m'aa' niom'che' n'om'yo', cats'aana' na canda'ndyo' jo nnom Ty'oqots'om cha nla'xma'nyo' nn'a' na wjaaquieendye cantyja na cwila'yu' na mei'ncwii titseitjoona' 'o.

⁵ Xe' m'aa' cwiindyo' 'o na matseitjoona' na jndo' ts'om, ca' juuna' nnom Ty'oqots'om, ee jom nchii cwe' xje' ñe'quiaa' ndaa'yo' mei' tiquitseitiaa' a' ts'a' na maca'. ⁶ Ndo' quia cwita'nyo' nnoom, cal'a'yo' naljo' na cwila'yu'ya cwii n'om'yo' ñ'e'ñe' tinc'om'yo' na we waa' m'aa' n'om'yo', ee ts'a' na luua' m'aa' ts'om, matseijomna' juu cha'cwijom nmo' ndaaluee, na lomañjaa' maleiñ'oomñe jndye juuna'. ⁷ Ts'a' na laa'ti' m'aa' ts'om tintseituu na ñe'quiaa' Ty'oqots'om ñ'oom na maca'. ⁸ Ee jom xuee je' matseitoom cwii nnom, sa' 'io jnda' xuii' na m'aa' ts'oom, jo' chii tiñe'cwii nnom na wjaam'aa'.

Cantyja 'naa'' ts'a' na nty'iaa'ñe ndo' ts'a' na tyañe

⁹ Nn'aa'ya na nty'iaa'ñe maca'na' na c'oom na neii'e' na matseiwendye Ty'oqots'om jom. ¹⁰ Ndo' tsa'ntya na matseyu' maca'na' na c'oom na neii'e' xe' na maju'cje Ty'oqots'om jom. Ee tsa'ntya matseijomna' jom cha'na ljaa' 'naa'' tsojndaa' na tiyo ntyjana'. ¹¹ Ee quia na nlui' ñe'quiom' ndo' xe' jnda' teijmei'nyla, nlcaa' tsojndaa' ndo' mati ljaa' 'naa''na' cwiquiaa, mana cwintycwii na jee' nei'ncoo'na'. Maluaa' matseijomna' cwii tsa'ntya, cwintycwiiñe naquii' cha'tso ts'iaa' 'naa''a'.

Cana'ñe ts'a' quia na ñe'cats'aana' xje' jom

¹² Mañequiaana' na neii' ts'a' quia na cwina'ñe na maque'na' xje' juu ndo' ticats'aa' jna'. Ee quia na jnda' jna'ñe nnc'o'ñom na ticantycwii na nncwando' ee jnda' tso Ty'oqots'om na ñe'quiaa' jo'. Matseijomna' juuna' cha'cwijom corona na nnto'ñoom nn'a' na wi' n'om' jom. ¹³ Quia na mach'eena' ts'om ts'a' na ñe'cats'aa' cwii nnom natia, tintseitoom na Ty'oqots'om mach'ee na ljo' ee jom tyooch'eena' ntyjee' na ñe'cats'aa' natia, mei' titseijndaa'ñe na cats'aa' ts'a' naljo'. ¹⁴ Sa' mach'eena' xje' ts'a' quia na mañequiaa'ñe nnom juu natia na matseiquee' ts'oom, ndo' juu na matseiquee' ts'oom mawjaañ'oomna' jom xje' 'naa''na'. ¹⁵ Ndo' quia na jnda' jnda' s'aa' ñ'omtiuu 'ña' ts'a' na cats'aa' yuu na l'ue ts'omna', quia jo' mana wjaañ'oomna' ts'a' na nntsuuñe'.

¹⁶ 'O nn'a'ya na cwila'yu'yo' na jee' wi' ts'oq'ya 'o, tañequiandyo' na ñe'quiu'nn'a'na' 'o na nla'tiuu'yo' na nquii Ty'oqots'om mach'ee' na cwila'tjoandyo nnoom. ¹⁷ Nquii Tsotyaa'ya Ty'oqots'om na m'aa' nandye mañequiaa' cha'tso nnom na cwito'ñoo'ya na jee' ya laxma'na' ndo' canda'na'. Jom ñecwii xje' cwiluiñe, mei' tyootseichui'ñe cha'xje' cwichui' ncwa'. ¹⁸ Nque' nc'e na l'ue ts'oom, tquee' jaa na tuiindyoxcoq

quia jla'yuu'a ñ'oom'm na cwiluiñena' na mayuu'. S'aa'n na ljo' cha nlque'na' jaa cha'cwijom ntjom na cwiwe'jndyee quii'ntaa' cha'tso na jnda tquee'.

Calacandaq'ndyo cha'tso na matsa'ntjom ñ'oom' Ty'oqts'om

¹⁹ 'O nn'a'ya na cwila'yuyoyo' na wi' ts'oo'ya, ticwiindyoyo' 'o catseiquee'na' ts'om na candiyya ñ'oom' Ty'oqts'om. Tinc'oom na jee' cjee' ndyoo na ndoo' mantyjii ljo' ma'mo'na'. Mei'n nchii na nntseiteincuu'ñe na nntseiw'ii x'iaa'.²⁰ Ee quia na matseiw'ii ts'a'n x'iaa'a'n, tyooch'ee' yuu na maty'iomyana' na l'ue ts'om Ty'oqts'om na cal'aaya. ²¹ Cwe' nc'e jo', cha'tso na cwajndii na la'xma'n nn'a'n ñequio cha'tso na waljoo'che' na tia na cwil'ana, catjei'ndyoyo' cantyja 'naa' nmei'ñ'. Ndo' ñequio na cwitue'ndyoyo' jo nnom Ty'oqts'om, cala'ljo'yoyo' ñ'oom'm na jnda jnoom'm naquii' n'om'yo', na cantyja 'naa'ñ' juuna' nndaq nluin'maa'ndyoyo'.

²² Saa tjaa yuu mateijndeina' na cwe' mandii ts'a'n ñ'oom naya, xe'n nchii maca'na' na nnts'aa'n ljo' na matsona', ee xe' tical'a'yo' naljo' cwinquo'nn'a'ndyoyo' che'ncj'oyoyo'. ²³ Ee ts'a'n na cwe' tomti mandii ñ'oom'ñee' ndo' ticats'aa ljo' na matsona' matseijomna' tsa'ñee' cha'na ts'a'n na manty'iaa' nnom ñ'e'n tsjo'jnom. ²⁴ Tsa'ñee' ntyjee' chiuu waa' xje' na manty'iaa'a'n tsjo'jnom, saa quia na n'ñee' na manty'iaa'a'n juuna' mana cwitsuu' ts'oom chiuu waa'n. ²⁵ Saa tsa'n na tye'n ñjom ts'om ñ'oom na mandii, ndo' maque'ya cwenta chiuu xcwe matsa'ntjom ljeii na matseicandyaañena' jaa ndo' tye'n mei'ntyjee' na matseicanda' chiuu matsa'ntjomna', tsa'ñee' nnc'oom na neii'e'n cantyja 'naa'ñ' cha'tso na mach'ee'.

²⁶ Xe'n m'aa'n cwii ts'a'n quii'ntaa'nyoyo' na matseitiuu na macanda' juu jee' xcwe mach'ee' saa ticats'aa xje' tsa'a, quia jo' manquii'nn'a'ñe che'nquii, ndo' ñ'oom na matseitiuu jo' tjaa yuu l'uena'. ²⁷ Jo nnom Ty'oqts'om, ñ'oom na xcweti ndo' lju' tseixma'n na cwila'yuu'a, luua matsona': Cateijndei ts'a'n ndyeñee' na jnda tja tyendyee, ndo' yolcu na jnda ljondye na tja s'aa, cateijndei ts'a'n joona nawi' na cwitjomna ndo' tintseiquii'ñe ñequio natia na matseixma' tsjoomnancue.

2

Tical'a'yo' na cwe' jndaa' nn'a' na cwila't'maa'ndyoyo'

¹ 'O nn'a'ya na cwila'yuyoyo' ñequio Ta Jesucristo, jom tjacantyya na cwiluiit'ma'ñe. L'ue ts'oom na til'a'yo' na cwe' jndaa' nn'a' na cwila't'maa'ndyoyo'. ² Nnts'aana' na wjaaqueie' cwii ts'a'n yuu na cwitjomndyoyo' na ndii' tseix'ii s'om cajaan' ts'o' ndo' cwee liaa na ya. Ndo' mati wjaaqueie' cwii ts'a'n na cwee liaa na cwantindyoyo', ³ saa 'o nla'ñ'oom'ndyoyoyo' ts'a'n na cwee liaa na ya, ndo' nndu'nyoyo' nnoom: "Cajma'ñ' ljooyu na yati", saa nnom ts'a'n na jñee'ñe nndu'yo': "Luua' cwintyje'", oo "Luua' cajma'ñ' nomtyuaa", ⁴ ndo' na luua' cwil'a'yo' cwit'mo'ñ' che'ncj'oyoyo' na cwe' jndaa' ñee' na cwiluiit'ma'ñeti quii'ntaa'nyoyo', ndo' naljo' ma'mo'na' na tis'a cwila'tiuu'yo', tixcwe cwitjei'yo' cwenta.

⁵ 'O nn'a'ya na cwila'yuyoyo' na jee' wi' ts'oo'ya, candye'yo' ñ'oomwaa: Nn'a' tsjoomnancue na nty'iaandyeyo, jnda tjei' Ty'oqts'om joona na laxma'na na tyandyena nc'e na cwila'yuyoyo' n'omna ñ'e'ñe, nc'e na candya' n'omna jom, nnto'ñoomna cantyja na matsa'ntjoom cha'xje' na jnda tquee' na nnts'aa'. ⁶ Saa 'o je', yache' cwil'a'yo' na catseijnaa'na' ndyeñee' ndo' çaa nchii mana'tya cwinchjeena' oo? Ndo' joona cwilei'cho xje'naa'na 'o jo ndaa' na'ma'n'iaa'. ⁷ Ndo' aa chii majoo na'tya cwila'nei'na ñ'oomntjei'ñ' nacjoo' xuee nque' na jee' jnda tseixma'na' na cantyja 'naa'ñ' juu jo' matseicajindyuna' 'o.

⁸ Waa ljeii na tjacantyja na matsa'ntjomna'. Luaa matsona': "C'oom' na wi' ts'om' x'ia' cha'xje' na jnda ntyji' ñequio nncu'." Xe' na mayuu'che' cwila'canda'yo' ljeii'ñee', quia jo' ya cwil'a'yo'. ⁹ Saa xe' cwe' jndaa' ñee' na cwila't'maa'ndyo'ti'yo', mach'een' na waa jna'yo' ee cwila'tjoondyo' jo nnom ljeii' naa' Ty'oots'om na matsa'ntjomna'. ¹⁰ Ee xe' matseicandaa'ñe ts'a' cha'tso ljeii'ñee', saa matseitjoone cantyja 'naa' cwii jona', matseijndaa'ñena' na waa jnaa'la' jo ndaa' cha'tso ljeii'ñee'. ¹¹ Ee nquii Ty'oots'om na tso: "Tinc'oom'ya' ñequio cwiiche' ts'a'", majom matsoom: "Tintseicue' ts'a'." Jo' chii xe' na tyooche' na cwe' m'aa'ya' ñ'e' cwiiche' ts'a', saa nntseicue' ts'a', maxje' jnda seitjoondyo' nnom cha'waa ljeii'ñee'. ¹² Jo' chii maca'na' na cal'andyo' cwenta ñ'oom na cwila'nei'yo', ndo' ljo' na cwil'a'yo', cha'xje' cwil'a' nn'a' na maxje' nquii na mei'chiuuche' nlejindaa' ñ'oom 'naa' nnts'aa ljeii na matseicandyaañena' jaa. ¹³ Ndo' nn'a' na tic'om na jnda nquii nc'iaa, quia na nntu'xe'ndye nn'a', tjaa'na' ñee' nnc'oom na wi' ts'om jona. Saa nn'a' na t'om na wi' n'om nc'iaa, na'ñee' nlu'iyana quia na nntu'xe'ndye nn'a'.

Cal'aaya yuu na maty'iomiana' nc'e na cwilayuu'a

¹⁴ O nn'a'ya na cwila'yu'yo' na jee' wi' ts'o'o'ya, çyuu l'ue na nntso ts'a' na matseyu'ya ts'oom ñ'e' Ty'oots'om, saa tjaa na mach'ee' na ma'mo'na' na ljo'? Na luaa' ts'oom, çaa ndaa' nlu'iyana'ñe? ¹⁵ Cal'uu, xe' m'aa' cwii nn'a'ya na tsa'na' oo tsa'ncu na matseitjoona' liaana ndo' nantquie na nlcwa'na na ticwii xuee, ¹⁶ ndo' cwiindyo' 'o nntso ndaana: "Catsa'to'yo'." Ty'oots'om catio'naa'ñe 'o na nlcwee'yo' liaa ndo' na nlcwa'cjaacjo'yo', saa xe' tinquiaa' ljo' na maca'na' jona, çyuu nnteijndei' ñ'oom na luaa' tsu' ndaana? ¹⁷ Maluaa' cantyja 'naa' ñ'oom na matseyu'ya ts'om' ñ'e'ñe xe' tjaa'na' ts'iaa' coch'een' ñ'e'ndyu' quia jo' ma'mo'na' na ticwando'na' naquii' ts'om'.

¹⁸ Nnts'aache'na' na cwiindyo' 'o nntso: "U matseyu'ya ts'om' ñ'e' Ty'oots'om ndo' ja mats'aa yuu na maty'iommyana'." Xe' na ljo', ca'mo'na' na matseyu'ya ts'om' ñ'e'ñe' mei' tyoowitquioo' ñequio na mache', ndo' ja ñequio ljo' na mats'aaya m'mo'nyana na matseyu'ya ts'o'o'ya ñ'e'ñe'. ¹⁹ U matseyu' na ñecwii Ty'oots'om m'aa', ya na ljo' mache', mati na'ndii maluaa' cwila'yu'na ndo' cwriteindyena na nquiaana. ²⁰ Tintsa' na cwe' ntjei'ndyu'to', que'ya' cwenta. Na cwe' na nntso ts'a' na matseyu'ya ts'oom ñ'e' Ty'oots'om, saa cantyja na mach'ee' tyoowitquioo' na mayuu' na ljo', quia jo' juu na matseyu'ya ts'om', matseixma'na' ts'oo. ²¹ Cjaañjoom' n'om'yo' ljo' na s'aa welooya Abraham, jo' na tqe' Ty'oots'om jom na tacatseixmaa' jna' ee na tquiaa' ti'jnaa' Isaac na cue' cwenta' Ty'oots'om. ²² Que' cwenta ñ'oomwaa' cantyja 'naa' Abraham, cantyja na s'aa' ma'mo'na' na tyotseyu'ya ts'oom ndo' juu jo' matseicandaa'ñena' cantyja na luaa' s'aa'. ²³ Ndo' na luaa' s'aa' seicandaa'ñena' ñ'oom' Ty'oots'om na teiljei na matsona': "Tyotseyu'ya ts'om Abraham ñequio Ty'oots'om, jo' na tqe'na' jom na tjaa jna' cwicotseixmaa', ndo' seicajndyuna' jom ts'a' na jee' ya ñ'oom juu ñequio Ty'oots'om."

²⁴ Ndo' na ljo', çaa cwique'yo' cwenta? Nchii tomti maco'ñom Ty'oots'om ts'a' cwe' cantyja na matseyu'ya ts'om ñ'e'ñe' saa mati cantyja na mach'ee'. ²⁵ Majo'ti tuii ñequio sculjaa' na jndyu Rahab, tqe' Ty'oots'om jom na tacatseixmaa' jna' nc'e ljo' na s'aa', na tquiaa' wa'na' na ljo'ndye nn'a' na ty'eque' cwenta chiuu m'a' nn'a' tsjom'm, ndo' jñoom jona cwiiche' nato. ²⁶ Ee cha'xje' cha'waa seii' ts'a' xe' ticuaa espíritu 'naa'na', maxje'

ts'oo juuna', majo'ti matseijomna' na matseyu'ya ts'om ts'a'n, ts'oo juuna' xe'n ticañ'e'n na mach'ee ts'a'n.

3

Cantyja 'naa' tsaa ts'a'

1 Tinc'om'yo' na jee'n jndyendyo' na ñe'cat'mo'nyo' ndaa nn'a'n, ee manquiu'yo' na jaa na cwit'moo'ya majaa'ti m'aa'na' nacjooya quia na nleijndaa' jnaa'ya ñ'e'n nn'a'n. 2 Cha'tsondyo jndye nnom niom na ticjaacanjoom' na cwil'aaya, saa xe'n m'aa'n cwii ts'a'n na maque'ñe xje'n cha'tso na matseinei'n, tsa'ñee'n matseixmaa' ts'a'n na yañe jom, ee maque'ñe che'nque' xje'n cantyja 'naa'a'n. 3 Cwitjaa'ndyo xjo frenom naquii' 'ndyoo caso cha ñeiquiaañeyo' cantyja na cwitsa'ntjoo'ya. Ndo' na luua' cwil'aaya ndaa' nluqa'nyaa xje'n cha'waañeyo'. 4 Mati que'nyo' cwenta cantyja 'naa' w'aandaa, meii'n na jee'n t'ma'na' ndo' jee'n jndei' jndye na mantquie juuna', ndo' ts'oom pala' na ñequio wjaañ'oom ts'a'n juuna' jee'n cachjoona', saa ndaa' nncjaañ'oom ts'a'n w'aandaa'ñee'n meiyuuche'n na l'ue ts'om ts'a'n. 5 Maluaa' mach'eenal' ñequio tsaa ts'a'n na matseixma'na' cwii na tjacañ'oom'ñe ts'a'n, meii'n na jee'n cachjoona' saa teinom'na' na jndye ljo' ndaa' nnts'aana'. Cwii chom cachjoo saa ndaa' nntseicona' cwii jndaa' t'ma'. 6 Ndo' tsaa ts'a'n tseixma'na' ntsaachom. Juuna' too'che'na' ñequio cha'tso nnom natia ndo' waa najndei' na matseixma'na' na matse'ndaa'na' cha'waa' cantyja na wjaam'aa'n ts'a'n. Juuna' ndaa' nncju'na' na nlei'ndaa'ñ'e'n chiuu ya na m'aa'n ts'a'n, ee chom b'io matseic'uaa juuna'. 7 Ts'a'n ndaa' nntseixoom'm cha'tso quioo', cha'na: quioo' quii'ndaa' na wjee, cantsaa, canduu, ndo' quioo' na m'a'n ts'om ndaaluee, ndo' maxje'n macwila'xiom' nn'a'n quioo'm'a'n. 8 Saa tsaa ts'a'n meii'cwii ts'a'n xocandaa' nntseixiom' juuna', ee juuna' matseixma'na' cwii natia na xonda' nts'aa ts'a'n xje'n. 9 Ñequio juuna' cwila't'maa'ndyo Tsotyaa'ya Ty'oots'om ndo' mañ'e'n juuna' cwituqa'a ñ'oomwi' nacjoo nn'a'n na s'aa'n na tuiindy'e cha'xje'n na waa nque'n. 10 Ñequio 'ndyoo ts'a'n matseit'maa'ñe Ty'oots'om ndo' mañequio juuna' majoom'm n'oomwi' nacjoo' ts'a'n. 'O nn'a'ya na jee'n wi' ts'oo'nyaa, meich'joo ticaty'iomyana' na luua' cwiluii. 11 ¿Aa ndaa' nnts'aana' cwii xo' na cwinaa' ndaaitooya majo' jo' cwinaa' ndaaitoo na ja? 12 'O nn'a'ya na cwila'yuy'yo' na jee'n wi' ts'oo'nyaa, cwii ts'oom higuera xocandaa' nna' tã aceitunas juuna', meii' ts'oo' tãuva xonna' tã higos juuna'.

Na m'aa' Ty'oots'om cwina' na jndo' ts'om ts'a'

13 Xe'n na m'aa'n cwii ts'a'n quii'ntaa'nyo' na jndo' ts'om, ndo' t'ma' matseino', ca'moo' na ljo' ñequio na c'oom na yats'a'ñe, c'oom na nioom' ts'oom ee jo' na m'mo'na' na jndo' ts'oom. 14 Saa xe'n quii' n'om'yo' laxma'nyo' cwii na matse'ndaa'na' 'o cha'cwijom cwii na ja jnaa' na jee'n xuee'yo' ndo' jee'n cwila'jnda'yo' na nluui t'ma'ndyo', quia jo' tintjei'yo' cwenta na jndo' n'om'yo', ee na cwilaxma'nyo' na ljo' maty'iomna' na cantundyo' ndo' cwitjei'ndyo' ñequio ñ'oom na mayuu'. 15 Ee ts'a'n na luua' waa na jndo' ts'om chii na m'aa'n Ty'oots'om cwina'na', m'aa'na' cantyja 'naa' tsjoomnancue, tseixma'na' na jndo' n'om nn'a'n, laxma'na' cwentaa' tsa'ndii. 16 Ee yuu na m'a'n nn'a'n na tã' n'om nc'iaa, ndo' jee'n xueena, jo' jo' cwe' cañ'ee'nto m'a'na, ndo' niom cha'tso nnom natia. 17 Saa juu na jndo' n'om nn'a'n na mañequiaa Ty'oots'om, m'a'n nn'a'n na lju' n'omna jo nnoom ndo' ndaa' nn'a'n, m'a'na na tjaa'na' tia' cachona, m'a'na na yann'a'ndye ñequio nc'iaana, ndyaandyena, wi' n'omna nt'omche' nn'a'n, cwil'ana yuu na ya, jndaa' m'aa'n n'omna chiuu cwil'oom'a'na, ndo' xcwee' n'omna ljo' cwil'ana. 18 Ndo' nn'a'n

na cwita'ya nc'iaa na cho tia', na luaa' cwil'ana cwinomna cwii na nnts'aana' cha'cwijom cwiwe' ntjom ndo' cantyja 'naa' naljo', jndye ncue' nnts'aana' na maty'iomjana'.

4

Tacatseix'iaa'ñe ts'a' na matseyiu' ñequio tsjoomnancue

¹ ¿Yuu cwina' ndia', ndo' yuu cwina' na cwila'ntja'ndyo' ñ'e' nc'iaa'yo'? Cwina' jooona' naquii' n'om'yo' nc'e' natia na quee' n'om' seii'yo'. ² 'O tjoondyo' cwii nnom, saa tileicuaana' luee'yo', jo' na nla'cue'yo' ts'a', ndo' quee' n'om'yo' na nncuaa' cwii nnom 'na' luee'yo', saa tileicuaana', jo' na cwingo'yo' mana matseiwena' tia'. Tileicuaa' ljo' na l'ue' n'om'yo' ee na tyoota'yo' nnom Ty'oots'om. ³ Ndo' xe' na cwita'yo' saa tileicato'ñoom'yo', mach'eena' na ljo' ee tixcwe cwita'yo', ee 'o ñequiom 'na' luee'yo' cha na nla'catsuu'yo' jooona' yuu na quee' n'om' seii'yo'. ⁴ Nty'iaandyo' 'o nn'a' na tixcwe cwil'a'yo'. ¿Aa ticaliu'yo' na ts'a' na m'aa' na ya ñ'oom juu ñequio tsjoomnancue mach'eena' na jnoom'm Ty'oots'om? ⁵ Manc'e jo' chii luua' tso ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii: “Nquii Espiritu na jnda' tquiaa' Ty'oots'om na c'oomñe' quii' n'oo'ya na m'aa' na candya' ts'oom jaa, canda'ya waa na xuee' jaa.” ⁶ Saa Ty'oots'om mateijndeityee' jaa ñequio na'na na matseixmaa'. Ee cha'na matso ñ'oom'm na teiljeii: “Ty'oots'om m'aa' nacjoo nn'a' na cwilas'andye, cwila'lcundye, saa mateijnei' nn'a' na cwituee'ndyecje.” ⁷ Jo' chii catue'ndyo'cje'yo' jo nnom Ty'oots'om cha nna'ndyo' ñequio tsa'jndii ndo' nleinoom 'o. ⁸ Cala'candyoo'ndyo' na m'aa' Ty'oots'om quia' jo' nntseicandyoo'ñe' na m'a'yo'. 'O na laxma'yo' jna', calalju'yo' luee'yo' ndo' 'o na ñe'c'om'yo' na wi' n'om'yo' Ty'oots'om ndo' mañejuu xje' mati cwila'candya' n'om'yo' tsjoomnancue, na luua' laxma'yo', calalju'yo' n'om'yo'. ⁹ Co'tiana' nquii'yo', catyuee'yo' ndo' cata'tio'yo' na cwila'tjoondyo'. Na cwinc'o'yo' na nei'nco' n'om'yo', catseicwaque'na' jo' na chjoo' n'om'yo' na cwila'tjoondyo'. ¹⁰ Catue'ndyo'cje'yo' jo nnom Ta Ty'oots'om cha na jom nnts'aa' na nntseiwendyena' 'o.

Tantu'xaa'ya nn'aa'ya na cwila'yu'

¹¹ 'O nn'a'ya, tintio'ñ'oom'yo' ntyjee'yo'. Ee ts'a' na nntio'ñ'oom' oo matseijndaa'ñe jnaa' x'iaa', wja' nacjoo' ljo' na ma'mo' ljeii, ndo' matseijndaa'ñe ljo' tis'a matseixma' ljeii. Ee xe' na 'u matseijndaa'ndyo' na tjo'ndyo' ljo' matso ljeii quia' jo' mach'eena' na 'u cwiluiindyu' ts'a' na matseijndaa'ñe ljo' tjo'ndyo' matseinei' ljeii, nchii cwiluiindyu' ts'a' na matseicanda'ñe ljo' na matsona'. ¹² Ee ñecwii m'aa' na tquiaa' ljeii na matsa'ntjomna' ndo' manquiiyee' tseixmaa' na nncu'xee' na aa cwila'tjoondye nn'a' cantyja 'naa'na' ndo' manquiiyee' nnda' nncwji'n'maa'ñe oo nncu'xee' 'u. Saa 'u je', ¿ljo' cwiluiindyu' na jee' ñe'cu'xe' x'ia'?

Ticatseit'maa'ñe che'nquii ts'a' cantyja chiuu nnts'aa'

¹³ Candye'yo' ñ'oom na matsjoo' luua', 'o nn'a' na quindu'yo': “'Iocha luua', nntsaaya tsjoomwaa' oo tsjoomwaa', jo' jo' nnc'oo'ya cwii chu na nla'jndaa' ndo' nnda' na nntantjoo' s'om.” ¹⁴ Ndo' mei' cwe' ticaliu'to'yo' aa cwindando'yo' 'iochati. 'O matseijomna' cha'na nchquios'to' na chjoowi'ta'ndyo' na cwiwitquoo'na' xe' jnda' mana cwitsuna'. ¹⁵ 'O luua' maca'na' nndu'yo': “Xe' Ty'oots'om l'ue' tsoom na ndicwa' tandoo'tyaaya, quia' jo' nl'aaya nmeii' oo nt'omche'.” ¹⁶ Saa 'o nchaa' l'uu' ljo' cwindu'yo', 'o ndicwa' cwilanei'yo' ñ'ooms'a, ñ'oomscu, ndo' cha'tso ñ'oom na macwji's'añe oo na

macwji'scuñe ts'aⁿ tia laxmaⁿna'. ¹⁷ Jo' chii meiⁿquia ts'aⁿ na mantyjii na cats'aa yuu na maty'iomyana', ndo' ticats'aa, maxjeⁿ jnaⁿ tseixmaⁿ tsaⁿñeeⁿ.

5

Waa na nnt'uiina' na'ntya

¹ ¡Candy'e'yo' ñ'oommeiiⁿ 'o na'ntya! ¡Catyuee'yo' ndo' cala'xua'yo' cantyja na cwajndii nntjom'yo' na nlco'wi'na' 'o! ² Ee 'naⁿ na tyandyo', jnda tei'ndaa'na', ndo' lia'yo' na jndati jnda tcwa' canty'ua. ³ S'om cajan' ndo' s'om xuee 'naⁿyo' jnda t'oom ntsaana', ndo' joo tsaⁿñeeⁿ nntjei'yuu'ndyena' na tia na cwil'a'yo', ndo' nla'tyuii'ñ'e'na' 'o cha'xjeⁿ mach'ee chom. Ñeja't'ue'yo' 'na'ntyo' na ñ'eⁿ cwileityandyo' cwentaa' ndyumeiiⁿñe. ⁴ S'om na tîcations'ua'yo' nn'aⁿ na ñel'a ts'iaaⁿ 'na'ntyo' cwiñequiana' jna'ntyo' na tis'a cwil'a'yo'. Ndo' Ta Ty'oots'om jnda jñeeⁿ ñ'omndyuee na'ntjoom'yo' na ñel'a ts'iaaⁿ 'na'ntyo'. ⁵ Nnom tyuaawaa jeeⁿ neiⁿncoo' m'a'ntyo' ndo' cwil'a'yo' cha'xjeⁿ na 'o l'ue n'om'yo', cwila'ca'meiⁿndyo' cha'cwijom quioo' na nntseicuee' ts'aⁿ. Ndo' jnda tue'ntyjo xuee na nncwje'yo'. ⁶ Cwil'a'yo' na cat'uiityeⁿ w'aancjo nn'aⁿ na tjaa jnaaⁿ hasta cwil'a'yo' na cwjena, ee na tjaa'naⁿ ljo' ya nndaq nl'ana ñ'eⁿndyo'.

C'om't'maa'ndyo' n'om'yo' ndo' calanei'ntyo' nnom Ty'oots'om.

⁷ Jo' chii 'o nn'a'ya na cwila'yuy'yo' c'om't'maa'ndyo' n'om'yo' hasta na nncwjee'nnda' Ta Jesucristo. Cha'xjeⁿ na t'maⁿ ts'om cwii ts'aⁿ na mach'ee ts'iaaⁿ jndaq, na xjeⁿ na tyjee'cheⁿ ndaalua' hasta xjeⁿ na nnma'cheⁿ na meiⁿnom'm na nlque ntjoom'm. ⁸ Mati 'o c'om't'maa'ndyo' n'om'yo' ndo' cwintyje'tye'ntyo', ee mandyoo' nncwjee'nnda' Ta Jesucristo. ⁹ 'O nn'a'ya, tla'ncjoo'ndyo' che'ncjo'yo' nacjoo nc'iaa'yo' cha tica'na' na nncu'xeⁿ Ty'oots'om 'o ee nqueⁿ cwiluiñê na macu'xeeⁿ nn'aⁿ, ndo' mam'aa'c'eeñê na nnts'aaⁿ naljo'. ¹⁰ 'O nn'a'ya na cwila'yuy'yo', c'om't'maa'ndyo' n'om'yo' cha'xjeⁿ nquiee profetas na tyoñequia ñ'oom' Ty'oots'om na jeeⁿ wi' tyotjoom. ¹¹ Jaa manquiuuya na neiⁿnc'o n'om nn'aⁿ na cwina'ndye nawi' na cwitjoom. 'O manquiu'yo' chiuu jnaⁿñe Job nawi' na tyotjoom ndo' manquiu'yo' chiuu s'aa Ty'oots'om ñ'e'ñê na cwimacanda, ee Ty'oots'om matsei'noo'ñ' ljo' cwitjooⁿya ndo' m'aaⁿ na wi' ts'oom jaa.

¹² Ñ'oom na maca'ntyaya ndaa'yo' 'o nn'a'ya, na tilcwi'yo' meiⁿ cañoom'luee, meiⁿ tyuaa ndo' meiⁿcwii nnom 'na', macanda candu'yo' na mayuu' ñ'oom na nquiu'yo' na mayuu' ndo' ñ'oom na nquiu'yo' na tiyuu', candu'yo' na tiyuu' jo' cha na tint'uii Ty'oots'om 'o cantyja 'naaⁿ jna'ntyo'.

¹³ Xeⁿ m'aaⁿ cwiindyoy' 'o na manchje nawi' juu, catseineiⁿ nnom Ty'oots'om. Ndo' xeⁿ m'aaⁿ ts'aⁿ na neiⁿnc'o ts'om cata luantsa. ¹⁴ Xeⁿ m'aaⁿ cwiindyoy' 'o na wii', queeⁿñe nn'aⁿ na cwiluiitquiendye nnom tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿ cha na cala'neiⁿ na'ñeeⁿ nnom Ty'oots'om cwentaaⁿ, ndo' caty'oomndyena seitye nacjoom'm ñequio xuee' Ta Ty'oots'om. ¹⁵ Quia na cwilanei'ntyo' nnom Ty'oots'om ñequio na cwilayu'yo' n'om'yo' ñ'e'ñê, nntsein'maaⁿ ts'aⁿ na wii', ndo' xeⁿ na seitjooñe tsaⁿñeeⁿ nnoom nntseit'maⁿ ts'oom juu. ¹⁶ Jo' chii ticwiindyoy' 'o catjei'yuu'ndyo' jna'ntyo' ndaaq nc'iaa'yo', cha na nn'maaⁿyo'. Ee ts'aⁿ na cwiluiñe cantyja na maty'iomyana', quia matseineiⁿ nnom Ty'oots'om ñequio na jndaya ntjyii, jndye waa na nnts'aana'. ¹⁷ Profeta Elias tyotseix-maaⁿ cha'xjeⁿ jaa nmeiiⁿ, saa quia na seineiiⁿ nnom Ty'oots'om ñequio na seicantyyaa'ya ts'oom na tcaaⁿ na ticua', ndyee chu waljoo' xcwe taticua'.

¹⁸ Jndā jo' tcaⁿnnaaⁿ'aⁿ na cua', quia jo' s'aa Ty'oōts'om na jnaⁿnnda'na' na tyowa' ndo' tue' ntjom.

¹⁹ O nn'aⁿya, xeⁿ ma'ndii cwiindyo' 'o ñ'oom na mayuu', ndo' cwii x'iaaⁿ'aⁿ mach'ee na calcwe'nnaaⁿ'aⁿ, ²⁰ caliu'yo', ts'aⁿ na nnts'aa na calcwe' ts'aⁿjnaⁿ nato na tijo'ndyo', macwji'n'maaⁿñê tsaⁿñeeⁿ na nntsuuñe añmaaⁿ!, ndo' mach'eeⁿ na jndye jnaaⁿ! tsaⁿñeeⁿ matseit'maⁿ ts'om Ty'oōts'om.

Carta najndyee na seiljeii Pedro

Pedro seicwanoom carta na m'a'n nn'a'n na t'oom'ndye

¹ Maja Pedro na cwiluiindyō apóstol, ts'a'n na majñom Jesucristo ts'iaa'n 'naa'a'n matseiljeiya ñ'oomwaa na matseicwano'ya juuna' ndaa' 'o na jnda' t'oom'ndyo', na m'a'nyo' l'onda' Ponto, Galacia, Capadocia, Asia ñ'e'n Bitinia, ² ndaa' 'o na jaach'ee xuee tjeii'ñe Tsotyaa'ya Ty'oots'om 'o na laxma'nyo' cwenta'a'n cha'xje'n na seijndaa'ñê. Cautyja 'naa' Espíritu Santo tque'ñoo' 'o na nlaxma'nyo' na calacanda'yo' jo noom ndo' na nlaxma'nyo' na lju' n'om'yo' ñequio nioom' Jesucristo. Quiaa Ty'oots'om na canda'ya nnto'ñoom'yo' naya na matseixmaa' ñequio na tjaa ñomtiuu c'om'yo' jo nnoom.

Cwicautyjaa' n'oo'ya na nntandoo'nnda'a

³ Catseit'maa'ñena' nquii Ty'oots'om na cwiluiiñê Tsotye Ta Jesucristo cwentaaya. Jom nc'e na jee' wi' ts'oom jaa jnda' s'aa' na cwiluiindyoxcoo nc'e na tando'xco Jesucristo. Cautyja 'naa' jo' m'aa'ya na cwicautyjaa' n'oo'ya na ndaaya na nntandoo'a. ⁴ Cautyja 'naa' Jesucristo nnts'aa Ty'oots'om na nnto'ñoom'yo' juu na nda'yo' na cwileiwe cañoom'luee na lju' tseixma'na' na tijoom cwi'ndaa' mei'n xoc'uaana' cha'na ljaa'. ⁵ Nc'e na cwilayu'ya n'om'yo' ñ'e'n Ty'oots'om mawañoom'm 'o ñequio najndeii na matseixmaa'. Nnts'aa' na ljo' hasta ncuee na macanda' quia na nleitquioo' na nncwji'n'maa'ñê 'o.

⁶ Nc'e na manquiulyo' na macwji'n'maa'ñê 'o, t'ma' cwiquioo na nei'nyo', meii'n mach'eená' maniom jndye nnom nawi' na cwiwinom'yo' je'. Saa' tyo maca'na' na nntjom'yo' nmei'n, ntyja nncwinomna'. ⁷ Juu na cwila'yuyá' n'om'yo' matseijomna' juuna' cha'cwijom s'om cajan', juuna' maca'na' na nncwinom'yo' nawi' cha nleitquioo' cwanti na jdana'. Juu na matseiyuyá' ts'om ts'a'n na ya nncwinomna' nawi', jndati tseixma' jo' nchiiti s'om cajan' na cwintycwiina'. Ndo' naljo', juu na cwila'yuyá' n'om'yo', jnda' teitquioo' na ya jlui'yo', quia na nncwjee'nnda' Jesucristo, nluui't'ma'ndyo' cautyja 'naa' juu jo'.

⁸ 'O meii'n tyoonty'ia'yo' jom, saa' candya' n'om'yo' ñ'e'nñê. Meii'n na nchii cwinty'ia'nda'yo' jom, saa' nc'e na jom quit'ma' n'om'yo', mañequiaana' na t'ma' waa na nei'nyo'. Mei'n tileicaliu'yo' cwaa' ñ'oom na nndu'yo' na nei'nyo'. Ndo' juu na nei'nyo' matseit'maa'ñena' Ty'oots'om. ⁹ Ee nc'e na cwila'yuyá' ñ'e'n Jesucristo, cwito'ñoom'yo' na macwji'n'maa'ñe Ty'oots'om aña'ma' na'nyo'.

¹⁰ Ncuee na teinom nquiee profetas na tyoñequia ñ'oom' Ty'oots'om cautyja 'naa' na quia nluui, tyola'naa'na ñ'oom'm ndo' tcuu tcuu ñe'cala'no'na cautyja 'naa' na nncwji'n'maa'ñê nn'a'n, ndo' nc'e naya na matseixmaa' ñejlanei'na cautyja 'naa'na'. ¹¹ Nquii Espíritu na matseixma' Cristo na tyom'aa' quii' n'omna, tyuaa' t'moo'nda' na'ñee' nawi' na ntjom Cristo ndo' na nda'quia nntseit'maa'ñena' juu. Tcuu tcuu tyol'ueena 'ñee' ts'a'n tsa'ñee' na t'mo' Espíritu nda'ana ndo' cwaa' xje' nncwjee'. ¹² Na'ñee' t'mo' Ty'oots'om nda'ana na tixocaluiiñe Cristo xje' na cwita'ndo' nquieena. T'moo'nda'ana na nnc'oom juu xje' na m'aa' jaa. Jo' chii ndyumeii'ñe, ñequio na matejndeii Espíritu Santo na jñom Ty'oots'om, cwíe'quia nn'a'n ñ'oom naya ndaa'yo' cautyja 'naa' Jesucristo. Jee' cajnda ñ'oom nayawaañe hasta matseiquee'na' n'om ángeles na ñe'cala'no'na juuna'.

Ty'oqots'om maquee'nñê na c'oo' na lju' n'oo'

¹³ Que'n'tye'yo' cantyja na cwila'tiuu'yo'. Cal'a' che'ncjo'yo' xje' na ñe'cwii n'om'yo'. C'om'yo' na ñe'cwii waa na quit'ma' n'om'yo' cantyja naya na nnts'aa Ty'oqots'om 'o quia na ndyondda' Ta Jesucristo. ¹⁴ Nc'e na cwiluiindy'o' ntseinda Ty'oqots'om na cwila'canda'ndyo', catjei'ndyo' cantyja 'naa' joo ts'iaa' na ñe'jla'jomndyo' cwi'tjooche' na ta'jna'yo' jom. ¹⁵ Nquii Ty'oqots'om na t'maa' 'o cwiluiiñê na lju' ts'oom. Jo' chii mati 'o c'om'yo' na lju' n'om'yo' jo nnoom cantyja cha'tsoti na cwi'tsam'a'nyo'. ¹⁶ Ee teiyo teiljeii ñ'oom' Ty'oqots'om na matsona': "Nc'e na ja cwiluiindy'o' na lju' ts'oo'ya, mati 'o c'om'yo' na lju' n'om'yo'."

¹⁷ Nc'e na cwilcwi'yo' Tsoty'e'yo' na nque' xocats'aa' na neiie'n cwii ts'a' saã cwiiche'n tineii'e'n, jo' chii c'om'yo' na nquia'yo' jom yoche' na m'a'nyo' ljooñe cha'cwijom nn'a' na cwe' cwiqweya. ¹⁸ Juu na ñet'om'yo' cwi'tjooche' na jla'y'u'yo' ñ'e' Ty'oqots'om na jee' cwe' ts'iaa'ndyo' jo', tjei'ñ'maa'ñê 'o cantyja 'naa'na', joo jo' t'moo' welo'yo' ndaa'yo'. Manquiu'jndaa'ndyo' na juu na tjei'n'maa'ñê 'o, nchii ñjom'ua juuna' ñequio 'na' na windyue, cha'na s'om caja' oo s'om xuee, ¹⁹ 'o ñjom'uandyo' ñequio nioom' Cristo na jee' ndya' jnda, na tquaañe che'ngue' na jla'cuee'na jom cha'cwijom cwii catsma' na cwiñe'quia nn'a' na cwila't'maa'ndyena Ty'oqots'om, na mei'cwii ticatseix-maa' na ticanda'ñê, cha'cwijom catsma' na canchii'ñe'ñ'e'. ²⁰ Cwi'tjooche' na nlque' Ty'oqots'om tsjoomnancue, saã jnda tquee' na nntjom Cristo na ljo'. Saã hasta ndyumeii' tquiaa Ty'oqots'om na teitquoo'ñê cha nnteijndeina' 'o. ²¹ Je' cantyja 'naa' Jesucristo m'a'nyo' na cwila'y'u'yo' ñ'e' Ty'oqots'om. Manquiiyee' tquiaa' na tando'xco juu jnda na tue', ndo' seit'maa'ñê juu. Ndo' nc'e na ljo' cwila'y'u'ya n'om'yo' ñ'e'ñê, ndo' cwi'cantyjaa' n'om'yo' jom.

²² Ndo' je', nc'e na cwito'ñoom'yo' ñ'oom na mayuu', jo' na lju' añmaa'yo' cha xcwee' n'om'yo' cwil'a'yo' na cwilawi' n'om'yo' nn'a'nyo' na cwila'y'u'. Ndo' matsona' na c'om'yo' na wi' n'om'yo' cwii ndo' cwiindy'o' ñequio na lju' n'om'yo' ndo' ñequio cha'waa na jnda'yo'. ²³ Ee jnda tuuixcondyo' cwe' nchii cantyja 'naa' nn'a' na cwiwje. 'O jnda tuuixcondyo' cantyja 'naa' ñ'oom' Ty'oqots'om na wando', cwii na m'aa' ndo' m'aa'.

²⁴ Ee ñ'oom' Ty'oqots'om na seiljeii Isaías, matsona':

Cha'tsondye nn'a' matseijomna' joona cha'cwijom tsc'o jndaã.

Ndo' juu na t'ma' na cwiluiindyena matseijomna' juuna' cha'cwijom ljaa' tsc'o jndaã.

Saã quia na cwicaa' tsc'o jndaã, cwi'quiaa ljaa'na',

²⁵ saã ñ'oom' Ty'oqots'om ticantycwii na m'aa'na'.

Ndo' juu ñ'oom'ñee' na tyoñequia nn'a' ndaa'yo' tseixma'na' ñ'oom na nlui'n'maa'ndye añmaa' nn'a'.

2

¹ Nc'e na luua', catjei'ndyo' cantyja 'naa' cwii cwii nnom natia, cha'tso na maquiu'nn'a'na', cha'tso na we waa na mach'ee ts'a', cha'tso na cwila'taa' n'om' nn'a' nc'iaana, cha'tso na cwitio'ñ'oom nn'a' nt'omche'n. ² Cha'xje' yo'ndaa na 'ndaandy'e cwil'ueena ndaatsuu' tsondyena, cjo'o' n'om'yo' na cal'ue'yo' ndaatsuu ñequii' cantyja 'naa' Espiritu, cha cantyja 'naa' jo' nntsana'jnda'yo' na laxma'nyo' nn'a' na macwiji'n'maa'ñê Ty'oqots'om, ³ xe' na aa mayuu'che' jnda cwi'que'nyo' cwenta na jee' ya cwiluiiñe nque' na matsa'ntjoom 'o.

Cristo cwiluiiñê tsjo' na wando'

⁴ Jo' chii cala'candyoo'ndyo' jo nnom nqueⁿ na cwiluiiñê tsjo' na wando', nqueⁿ na tjeii' nn'aⁿ cwenta na xocwil'ueñê, saã tjei' Ty'oots'om jom na l'ueñê ndo' jnda ntyjii jom. ⁵ Ndo' mati 'o, na cwiluiindyoy' ljo' na cwita'ndo', quiandyoy' na mawil'uee'ñe Ty'oots'om 'o na cwiluiindyoy' wats'om yuu na m'aaⁿ Espirito, cwiluiindyoy' cwii tmaaⁿ ntyee na lju' n'om, na cantyja 'naaⁿ Jesucristo cwila't'maaⁿndyoy' Ty'oots'om, ts'iaaⁿ cantyja 'naaⁿ Espiritu na jee' cwijaawee' ts'oom.

⁶ Ee naquii' ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii matsona':

Quii' tsjom Sión maquaⁿya cwii tsjo' na tseixmaⁿ'na' tsjo' naquii tsiaⁿtsjo' w'aa.

Matso Ty'oots'om:

Ja tjeii'a jom cwentaya ndo' jeeⁿ ndya' jnda cwiluiiñê;

Meiⁿñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseyiu' ñ'eⁿñê,

tijoom xuee nnts'aana' na cwe' ts'iaaⁿndyoy' na ñentyjaa' ts'om jom.

⁷ Cantyja 'naaⁿ 'o na cwila'yu'yo' ñ'eⁿ nqueⁿ na cwiluiiñê tsjo'waa, jeeⁿ jnda cwiluiiñê saã cantyja 'naaⁿ joo nn'aⁿ na ticalayu' ñ'eⁿñê, matseicandaa'ñena' na matso ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii:

Juu tsjo' na tqiee' luañê na cwil'a w'aa,

tseixmaⁿ'na' tsjo' nquii tsiaⁿtsjo'.

⁸ Ndo' mati waa cwicheⁿ ñ'oom na matseineiⁿ'na' cantyja 'naaⁿ'aⁿ:

Jom matsejoomna' cha'cwijom cwii tsjo' ty'a, cwii tsjo' na matseiquiaana' nn'aⁿ.

Tquiaandyna ee tilañ'oom'ndyena ñ'oom cantyja naaⁿ'aⁿ ee luaa' teinoomna.

Nn'aⁿ na cwiluiindyoy' cwentaa' Ty'oots'om

⁹ Saã 'o cwiluiindyoy' tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿ'aⁿ, cwii tmaaⁿ ntyee na cwindye'ntjom'yo' nnom nqueⁿ na tjacantyja cwiluiiñê na matsa'ntjom, cwiluiindyoy' nn'aⁿ cwii tsjoomnancue na lju' ts'om, cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ'yo' cwentaaⁿ'aⁿ, nmeiiⁿ laxmaⁿ'yo' cha nntjei'yuu'ndyoy' na jeeⁿ t'maⁿ ts'iaaⁿ mach'eeⁿ ñ'eⁿndyoy', nqueⁿ na t'maaⁿ 'o na calui'yo' naquii' najaaⁿ ndo' na nlajomndyoy' ñequio na neiⁿncoo' naxuee na cwiluiiñê. ¹⁰ Ñet'om'yo' na tilaxmaⁿ'yo' tmaaⁿ cwentaa' Ty'oots'om, saã je' je' cwila'xmaⁿ'yo' juuna'. Jaach'eeti xuee ticaliu'yo' na candya' ts'oom 'o, saã je' je' cwiliu'yo' na ljo' jom ñ'eⁿndyoy'.

Xcwe c'om'yo' cha ndaa ndye'ntjom'yo' nnom Ty'oots'om.

¹¹ 'O nn'aⁿya na jeeⁿ wi' ts'ooⁿ'ya, nc'e na cwiluiindyoy' cha'cwijom nn'aⁿ na cwe' cwiquieya, ndo' cwe' cwiwinom'yo' tsjoomnancue, macaⁿ'a ndaa'yo' na tañequiandyoy' na joo na l'ue n'om sei'yo' na nnc'oochona' 'o xjeⁿ 'naaⁿ'na'.

¹² Xcwe c'om'yo' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na tic'om nacje 'naaⁿ Ty'oots'om, ee na nl'a'yo' na ljo' meiiⁿ na tia ñ'oom cwilaneⁿ'na najo'yo' na cha'cwijom tiann'aⁿndyoy', nlqueⁿna cwenta naya na cwil'a'yo' ndo' xuee quia na ñequiana cwenta nnom Ty'oots'om, nla't'maaⁿndyena jom cantyja 'naⁿ'yo'.

¹³ Ndo' cwe' nc'e na cwiluiindyoy' cwentaa' nquii Ta Jesús, jo' chii catue'ndyoy'cje'yo' ndaa cha'tso nn'aⁿ na m'aⁿ n'iaaⁿ. Najndyee nnom nquii tsaⁿmaⁿ'ts'iaaⁿt'maⁿ, ¹⁴ ndo' mati ndaa nn'aⁿ na matsaaⁿ'aⁿ nacje 'naaⁿ'aⁿ na cwic'eeⁿ n'iaaⁿ. Ee jona cwito'ñoomna ñ'oom na catu'xeⁿ'na nn'aⁿ na cwil'a natia. Ndo' mati cwila't'maaⁿndyena nn'aⁿ na cwil'a yuu na maty'iomyana'.

¹⁵ Ee l'ue ts'om Ty'oots'om na cal'a'yo' yuu na maty'iomyana' cha cantyja 'naaⁿ' jo' nntseicheⁿ'na' nn'aⁿ na tijndo' n'om na ntjei' ljo' cwil'a.

¹⁶ 'O cwiluiindyoy' nn'aⁿ na jnda seicandyaañe Ty'oots'om naquii' natia. Saã ticala'tiuu'yo' na ljo' s'aaⁿ ñ'eⁿndyoy' cha nncju'naaⁿ'ñena' na nl'a'ti'yo'

na ticaty'iomjanya'. Cal'a'yo' cha'xeⁿ na macaⁿna' na cal'a nn'aⁿ na cwiluiindy^e moso jo nnoom. ¹⁷ C'om'yo' na cwila't'maaⁿndyo' cwii cwii ts'aⁿ cantyja^t na matsona'. Mati c'om'yo' na jnda nquiu'yo' nn'aⁿ na cwila'yu'. Calat'maaⁿndyo' Ty'oots'om ñequio na jnda nquiu'yo' jom. Mati tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ, cala't'maaⁿndyo' jom.

Juu na tjom Cristo na wi' t'maⁿ, luaa ma'moⁿna'.

¹⁸ O na tyeⁿ m'aⁿyo' moso ndaa patrom 'naⁿyo', catue'ndyo'cje'yo' ndaa joona meiiⁿ aa ya nn'aⁿndyena oo aa tiann'aⁿndyena. ¹⁹ Ee jeeⁿ ya cantyja 'naaⁿ ts'aⁿ quia mañequiaaⁿ ñeⁿcuaa na ticaty'iomjanya' ljo' matjoom ee ntyjeeⁿ xcwe m'aaⁿ jo nnom Ty'oots'om. ²⁰ Ee xeⁿ cwila'sei'na 'o nc'e cwii nnom na tia na jnda l'a'yo', zyuu waa naya 'naⁿyo' meiiⁿ na m'aⁿyo' na cwiljoya n'om'yo' na cwicacho'yo'? Saa xeⁿ cwila'quii n'om'yo' quia na cwicacho'yo' jnaaⁿ na l'a'yo' yuu na ya, luaa'jeeⁿ xcwe jo nnom Ty'oots'om. ²¹ T'maⁿ Ty'oots'om 'o na caljoya n'om'yo' meiiⁿ na nntjom'yo' nmeiⁿ, ee teinom Cristo na wi't'maⁿ, cwii na nluu'ndyo' jom na ntsantyo'yo' 'naaⁿ nc'eeⁿ. ²² Ee meiⁿcwii ticatseitjooñê meiⁿ tiquinquiu'nn'aaⁿ. ²³ Quia na jla'jnaaⁿ nn'aⁿ jom, títseilweeⁿ ñ'oom jnaaⁿ ndaana. Quia na ta'wi'na jom, saa tico'weeⁿ joona, cwe' ndiiñetoom ñequio l'o Ty'oots'om na xcwe macu'xeⁿ. ²⁴ Ñequio seiiⁿeⁿ tjachom jnaaⁿya nacjoo' ts'oom'naaⁿ cha nla'xmaaⁿya l'oo jo nnom jnaⁿ ndo' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ nc'ooⁿya cha'xeⁿ na maty'iomjanya'. ²⁵ Ee cwitjoocheⁿ na tajnaⁿyo' Cristo, ñeseijomna' 'o cha'na canmaⁿ na jnda tsuundyeyoo', saa je' na jnda lcwe'yo' cantyja 'naaⁿ Cristo, mach'eeⁿ cwenta añmaaⁿyo' cha'xeⁿ mateix'ee sto quioo'ñeeⁿ ndo' na mawañoom'm 'o.

3

Luaa matsona' na c'om nn'aⁿ na jnda tuncu

¹ O yolcu na m'aⁿ s'aa'yo', mala'ti' catue'ndyo'cje'yo' ndaana cha ñeeⁿ joona na tyoola'yu' ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'oots'om, nc'oola'noⁿna na mayuu' juuna' nc'e na cwiqueⁿna' cwenta chiuu m'aⁿyo' joo ndaana meiiⁿ tyoondy'yo' ndaana, ² ee na cwiqueⁿna' cwenta na xcwe tsam'aⁿyo' jo ndaana ñequio na cwila't'maaⁿndyo'. ³ Juu na cwilatycwi'ndyo' cantyja 'naⁿyo' til'a'yo' cwe' ñequio 'naⁿ na cwiwitquioo' cha'na cwila'tycwi'yo' soonqueⁿyo', 'naⁿ na tuiina' ñequio s'om cajaan oo liaa na jeeⁿ chjoom. ⁴ O calaxmaⁿyo' na tycwi'ndyo' naquii' n'om'yo', na juu na neiⁿncoo'ndyo' xocantycwiina', na nleitquioo' jo' laxmaⁿyo' quia na ya nn'aⁿndyo' meiⁿ titsei'ndaa'na' 'o ljo' na cwitjom'yo'. ⁵ Ee yolcu na tyom'aⁿ na tandy xuee na tyoluindy^e na lju' n'om, maluaa' tyola'xmaⁿna, tyocantyyaa' n'omna Ty'oots'om ndo' tyotuee'ndyecjena ndaa' saana. ⁶ Maluaa' tyotseixmaⁿ Sara. Tyotseicandaⁿñê nnom Abraham, ndo' tsoom nnom saaⁿa Ta.

⁷ Ndo' mati 'o na n'nom na m'aⁿ lcuu'yo', c'oom'ya n'om'yo' cantyja 'naaⁿna, cala't'maaⁿndyo' joona na ticwe'ntyjo na jdana cha'na 'o, saa mati nc'e juu naya na matseixmaⁿ Ty'oots'om na ñecwii xjeⁿ mañequiaaⁿ na laxmaⁿna na ticantycwii na cwita'ndo'na cha'xeⁿ 'o. Luaa' cal'a'yo' cha tintseicu'na' na ñeeⁿ ñ'oom na cwitaⁿyo' nnoom.

Cwitjoom nn'aⁿ nawi' na cwil'ana na maty'iomjanya'

⁸ Ndo' cha'tsondyo' c'om'yo' ñequio nn'aⁿ na cwila'yu' na ñecwii cwila'tiuu'yo' na jnda nquiu'yo' joona. C'om'yo' na wi' n'om'yo' cha'cwijom ñequio ts'aⁿ ntseinda 'o. Cal'a'yo' na jndati nquiu'yo' nt'omcheⁿ ñequio na nty'iaandyo' ñ'eⁿndyena. ⁹ Ts'aⁿ natia mach'ee 'o, tilal'cwe'yo' nawi' nacjoo' tsaⁿñeeⁿ. Xeⁿ na matseijnaaⁿaⁿ 'o, 'o tila'jna'yo' jom. 'O cwiicheⁿ

ljo cal'a'yo', cata'yo' na catio'naa'ñe Ty'oots'om ts'a'na na nmeii' mach'ee, ee jnda seijndaa'ñe na 'o nnto'ñoom'yo' na nntio'ñaan'ñe 'o. ¹⁰ Ee waa ñ'oom' Ty'oots'om na teiljei na matsona':

Mei'quia ts'a'na na ñe'c'oom na ya quii'ntaa' nc'iaa', xe' ntyjaa' ts'om na cha'tso xuee na wando' nnc'oom na neii', quia jo' cats'aa'ñe che'nquii xje' tsa. Tantseinei' ñ'oom na tia, mei' tañe'quiaa'ñe na nntseinei' cantu.

¹¹ Cwji'ñe cantyja 'naa' natia, cats'aa' yuu na ya, cal'uee' na caljayaandye nn'a' ñ'e' nc'iaana.

Que'ñe na cats'aa' nallo'.

¹² Ee maque' Ty'oots'om cwenta nn'a'na na cwiluiindyew cwentaa'a'na, ndo' mañee' ñ'oom na cwilanei'na nnoom, saq nn'a'na na cwil'a natia, m'aa' nacjoo na'ñee'.

¹³ Ee xe' ñequii'che' cwil'a'yo' na ya, ¿ñee' nndaq nnts'aa nawi'ñe ñ'e'ndyo'?

¹⁴ Saq meii' xe' cwiwinom'yo' nawi' na jnda l'a'yo' naya, matio'naa'ñe Ty'oots'om 'o. Mei' ncwii' ts'a'na tinc'om'yo' na nquia'yo' juu, tila'catyuendyo'.

¹⁵ 'O naquii' n'om'yo' cala't'maa'ndyo Cristo na cwiluiñe na matsa'ntjoom 'o. Ñequii'che' c'omc'eendyo' na nt'o'yo' nnom ts'a'na na mawax'ee chiuu waa na cwicantyyaa' n'om'yo' jom, ¹⁶ c'om'yo' cha'xje' na maca'na' cha mei'cwii ñomtiuu tacandii' nqui'yo' cha joo nn'a'na na tia cwilanei'na cantyja chiuu cwitsaam'a'yo' na cwilayu'yo' ñ'e'na Cristo, nc'omna na jnaa'na cantyja 'naa' ñ'oom na cwilanei'na.

¹⁷ Ee xe' na l'ue ts'om Ty'oots'om, yati na co'wi'na' ts'a'na nc'e mach'ee yuu naya, nchiiti na co'wi'na' juu na mach'ee natia. ¹⁸ Cristo ñejom tjoom nawi' nc'e jnaa' jaa, taca'na' na cue'naa'a'. Jom na ticatseixmaa' jna' tuee'e' cwentaa' jaa nn'a' jna', cha nndaq nncwjaa'ñe jaa cwentaa' Ty'oots'om. Cantyja 'naa' seii'e' tuee'e', saq nc'e espíritu 'naa'a' tando'xcoom. ¹⁹ Ndo' cantyja 'naa' espíritu na tseixmaa', tjanquiaa' ñ'oom ndaq espíritu 'naa' l'oo na m'a'na jna', ²⁰ na joona xuee'ñee'che' ñejla'tjoondyena yoche' na tyom'aa' Noé. Xje'ñee' tyomei'ndoo'ntyiaa'ñe Ty'oots'om na calcwe' n'omna' yoche' na tjaluii w'aandaa, na cantyja 'naa' juuna' ñe'ñee' ts'a'na jluin'maa'ñe naquii' ndaatioo'ñee'. ²¹ Ndaatioo'ñee' matseijomna' juu ndaa na cwiwits'oomndyo, na cantyja 'naa' jo' laxmaa'ya nn'a'na na cwilui'n'maa'ndyo je'. Na cwiwits'oomñe ts'a'na tica'mo'na' cantyja 'naa' na nlju'ñe, cantyja 'naa' juuna' ma'mo'na' na maca'na' na tic'oom na m'aa' m'aa' ts'oom jo nnom Ty'oots'om ndo' na tseixma' ts'a'na na cwilui'n'maa'ñe nc'e na tando'xco Jesucristo. ²² Tjalcwee'e' cañoom'luee' ndo' wacatyee' ntyjaa' ts'o Ty'oots'om ntyjaya yuu cwituee'ndyecje cha'tso ángeles ñequio nt'omche' nnom na cwiluiitquiendye ndo' m'a'na nt'omche' na waa na jnda la'xma'.

4

Candyq'ntjoo'ya cantyjati naya na cwicandaaya nnom Ty'oots'om

¹ Jo' chii, cha'xje' na tco'wi'na' Cristo ñequio seii'e', mati 'o la'xma'yo' na ñnequiandyo' na co'wi'na' 'o, ee ts'a'na na maco'wi'na' juu ñequio seii', jnda ty'ioo'ñe na ñe'que' jna' xje' jom, ² cha cantyjati xuee' na wañoom'm nnc'oom cha'xje' na l'ue ts'om Ty'oots'om, nchii cha'xje' na quee' ts'om seii' ts'a'. ³ Tco xuee' na ñel'a'yo' cha'xje' cwil'a nn'a'na na tic'om nacje' 'naa' Ty'oots'om, ñel'a'yo' natia na cwil'a na'ñee', tyom'a'yo' na quee' n'om'yo' nt'omche', ñejla'xma'yo' nn'a'na candyee, tyocwa'jndoo'ndyo' ndo' tyowe'yo', ndo' tyola't'maa'ndyo' joo na cwe' nn'a'na l'a. ⁴ Saq je' nc'e na ticalajomndyo'ti'yo'

ñequio na mawinom'na' natia na cwil'a na n'ñee'n, jo' matseñ'ee'n'ñena' joona ndo' tia ñ'oom cwilanei'n na cantyja 'na'nyo'. ⁵ Saa' ncue'ntyjo xje' na nlca'na' na ñequiana cwenta nnom Nque'n na m'aa'c'eeñe' na nncu'xee'n nn'a'n na cwita'ndo' ndo' nn'a'n na jnda' tja. ⁶ Jo' chii ndaa' l'oo jnda' teinei'n ñ'oom' Ty'oots'om cha cha'xje'n jom wanoom'm, mati ndaa' nnta'ndo' na meii'n jnda' tu'xe'ndyena cha'xje'n cwitu'xe'ndye cha'tso nn'a'n.

⁷ Jnda' wjaawindyoo' na nntycwii cha'tso. Nc'e na ljo' catjei'ya'yo' cwenta chiuu cwitsam'a'nyo', ndo' calanei'nyo' nnom Ty'oots'om ñequio na xcwee' n'om'yo'. ⁸ Ndo' na t'ma'ti c'om'yo' na xcwe' na m'a'nyo' na jnda' nquiu'yo' nc'iaa'yo' na cwilay'u' ee quia na m'aa' ts'a'n na jnda' ntyjee'n x'iaa'n'a', matseit'ma'ya ts'oom ts'a'n na matseijtjoñe' nnoom. ⁹ Cateix'ee'yo' nn'a'n na cwe' cwiquieya l'a'yo', mei'n tila'ncjoo'ndyo' ñ'e'ndyena. ¹⁰ Cwii cwiindyoo' cwicanda'yo' cwii nnom na ndaa' nl'a'yo' ts'iaa'n' naa' Ty'oots'om. Cha'xje'n mach'ee' cwii ts'a'n na mato'ñ' ts'iaa'n, jo' cwil'uee'ndyo'ya'yo' jndye nnom naya na matseixma' Ty'oots'om. ¹¹ Xe'n macandaa' ts'a'n na catseinei'n, ñ'oom na mañequiaa' cats'aana' cha'cwijom nquii Ty'oots'om matseinei'n. Xe'n macandaa' ts'a'n na mateijnei'n nn'a'n, cats'aa'n naljo' ñequio najndeii na matseixmaa' na mañequiaa' Ty'oots'om. Cha'tso na cwil'a'yo' cal'a'yo' juuna' cha caluiit'ma'ñe' Ty'oots'om nc'e Jesucristo, ee jom tseixmaa' na caluiit'ma'ñe', ticantycwii najndeii na matseixmaa'. Amén.

Xe'n cwita'wi' nn'a'n 'o, nmeii'n cal'a'yo'

¹² 'O nn'a'nya na cwila'y'u'yo', tints'aana' na tileicala'nq'nyo' cantyja 'naa'n' juu na wi' na cwiwinom'yo' na juuna' matseijomna' cha'cwijom mawinom ts'a'n quii' chom, tinc'oom' n'om'yo' na juu jo' t'ma'n' waa na cwichuii'na' ñequio na cwiitjoom nt'omche'n nn'a'n. ¹³ Nchii jo' na nl'a'yo'. 'O c'om'yo' na nei'nyo' na cwiitjom'yo' na ljo' ee cantyja 'naa'n' jo' cwilajomndyo' na tco'wi'na' Cristo cha mati candaa' na nei'nyo' quia na nleitquioo'ñe' na nluiit'ma'ñe'. ¹⁴ Xe'n na cwiitio'ñ'oom nn'a'n 'o ee na cwiluiindyoo' cwentaa' Cristo matio'naa'ñe' Ty'oots'om 'o. Mach'ee'n na ljo' ee nquii Espíritu na cwiluiiñe' m'aa'n naquii' n'om'yo'. Mayuu' na cwilanei'n na ñ'oom ntjei'n nacjoo' Cristo saa' cwiluiit'ma'ñe' cantyja 'na'nyo'. ¹⁵ Xe'n na m'aa'n cwiindyoo' 'o na wi' matjom, nchii cats'aana' na ljo' nc'e na seicuee' ts'a'n, oo na mach'uee', oo cwiiche'n nnom natia, mei'n nchii nc'e na matii'ñe' cwii nnom ñ'oom 'naa'n' cwiiche'n ts'a'n. ¹⁶ Saa' xe'n maco'wi'na' 'u nc'e na matseijomndyu' ñequio Cristo, ticatsona' na c'oom' na jna'n, 'u catseit'maa'ndyu' Ty'oots'om na matjom' naljo'.

¹⁷ Ee jnda' tue'ntyjo xje' na juu na macu'xe'n Ty'oots'om nn'a'n nna'na quii'ntaa'n' jaa na laxmaa'ya nn'a'n 'naa'n'a'n. Ndo' xe'n mana'na' ñequiondyo' jaa majndeitiche'n nn'a'n na tilacandaa'ndye ñ'oom'm. ¹⁸ Ndo' xe'n nc'uaa' nlui'n'maa'ndye nn'a'n na maque'na' joo na tjaa' jna'n laxmaa'n, çchiiu' nluiiyuu na nlui'n'maa'ndye nn'a'n na tia nn'a'ndye ñequio nn'a'n jna'n? ¹⁹ Jo' chii nn'a'n na wi' cwiitjoomna' nc'e na l'ue' ts'om Ty'oots'om, ñecwitco cal'ana na maty'iomyana', ndo' catioona añmaa'na l'q' Ty'oots'om na s'aa' joona, ee cwiluiiñe' na mayom'm.

5

Ñ'oom na matseijndo'na' n'om nn'a'n cwentaa' Ty'oots'om

¹ Nnc'o na cwiluiitquiendyo, waa na ñe'catseijndo'a n'om' 'o na cwiluiitquiendyo' quii' ntmaa'n' nn'a'n na macwji' Ty'oots'om cwentaa'n'a'n, ja na ndoo'noo' na wi't'ma' na teinom Cristo, ndo' na mati nntseijomndyo' na

nluiit'maⁿñê quia na nndyonnaaⁿaⁿ ndo' mati 'o. ² Nn'aⁿ na cwiluiindy e canmaⁿ ntsmeiⁿ Ty'oots'om cal'a'yo' cwenta jooa, nchii ñequio najndeina' na nl'a'yo' ts'iaaⁿñeeⁿ, meiⁿ nchii na queeⁿ n'om'yo' s'om, saa ñequio na xcwee'ya n'om'yo' cha'xeⁿ nquii Ty'oots'om l'ue ts'oom, ³ Ty'oots'om ty'loom ts'iaaⁿ 'o, meiⁿ nchii nlqueⁿndyo' na nluiit'maⁿndyo' ndaa joo nn'aⁿ na cwilayu'. 'O xcweya c'om'yo' jo ndaana cha ndaa nluiiⁿndyena 'o. ⁴ Ndo' na luaa', nqueⁿ na cwiluiitquieñê na mateix'eeⁿ tmaaⁿ cwentaaⁿaⁿ, quia na nndyonnaaⁿaⁿ, nnts'aaⁿ na nnto'ñoom'yo' cwii corona na tjjoom nc'uaana' na cantya 'naaⁿ jo' nntseit'maaⁿñena' 'o.

⁵ Ndo' mati 'o nn'aⁿ na cjeti m'aⁿyo', catue'ndyo'cje'yo' ndaa nn'aⁿ na cwiluiitquiendye naquii' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oots'om. Matsona' na cha'tsondyo'ñ'e'yo' catue'ndyo'cje'yo' ndaa nc'iaa'yo' na cwila'yu' ñequio na nioom' n'om'yo', ee waa ljeii na matsona': M'aaⁿ Ty'oots'om nacjoo nn'aⁿ na cwtijeii's'andye, cwtijeii'lcundye,

saa ndaa nn'aⁿ na cwituee'ndyecje mañequiaaⁿ naya na matseixmaaⁿ.

⁶ Jo' chii catue'ndyo'cje'yo' nacje 'naaⁿ ts'o Ty'oots'om na tjacantya najndeii cwiluiiñê cha quia nncue'ntyjo xjeⁿ ntyjeeⁿ nntseit'maaⁿñê 'o. ⁷ Catue'yo' nacjoo' nqueⁿ cha'tsoñ'eⁿ na matseiñ'eeⁿñena' 'o ee m'aaⁿ ts'oom 'o.

⁸ C'om'yo' na jndo' n'om'yo' ndo' cal'a'yo' cwenta, ee m'aaⁿ tsaⁿjndii na jnoom'm 'o. Matseijomna' jom cha'cwijom catsiaⁿ liom na manom manomyo' na mal'ueyo' quioo' na nlquiiyo'. ⁹ Calajnda'yo' na cwitsa'yo' nacjoom'm ñequio na cwila'yu'ya ñ'om'yo' ñ'eⁿ Ty'oots'om ee manquii'yo' na cha'waa tsjoomnancue nquiee nn'aⁿyo' na cwila'yu', maljoyu na wi' cwiwinomna cha'xeⁿ na cwtijom'yo'. ¹⁰ Ndo' ndanquia cwantindyo xuee na cwiwinom'yo' nawi'meiⁿ, manquiiiti Ty'oots'om nnts'aaⁿ na laxmaⁿyo' na candaⁿndyo', na nncwintyje'tyeⁿyo' cantya 'naaⁿaⁿ, na nc'om'yo' na jnda'yo' jo nnoom, na tjaa'naⁿ na cwii nntseits'eiina' 'o. Nnts'aaⁿ na nmeiiⁿ nc'e naya na matseixmaaⁿ na m'aaⁿ na candya' ts'oom 'o. Jnda maqueeⁿñê 'o na nla'jomndyo' yuu na caxuee na ticantycwii na cwiluiiñê nc'e Jesucristo.

¹¹ Ñenqueⁿ tintycwii na tseixmaaⁿ najneiⁿ na catsaⁿntjoom. Amén.

Matseicwanom Pedro na xmaⁿndye nn'aⁿ na cwila'yu'

¹² Mateijndei Silvano ja na teiljeii carta chjoowaañe. Macwjii'a cwenta na cwiluiiñê ts'aⁿ na matseyu' na xcwee' ts'oom. Cantya 'naaⁿ juuna' mañequiaya na t'maⁿ n'om'yo' ndo' macwji'yuu'ndyo' na juu naya na matseixmaⁿ Ty'oots'om, cwiluiiñena' na mayuu'.

¹³ Tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ na m'aⁿna Babilonia, na ljo'yu macwjeeⁿeⁿ jooa cwentaaⁿaⁿ cha'xeⁿ macwjeeⁿeⁿ 'o, cwila'cwanomna na xmaⁿndyo'. Ndo' mati maljo' mach'ee jndaaya ti'Marcos. ¹⁴ Cwii cwiindyo' ñequio luee'yo' quia'yo' na xmaⁿndye ntyjee'yo'.

Ndaa cha'tsondyo' na laxmaⁿyo' cwentaa' Cristo, quiaa Ty'oots'om na nnto'ñoom'yo' na meiⁿcwii ñomtiiu tinc'om'yo' jo ndaana.

Carta na jnda we na seiljeii Pedro

Carta na seicwanom Pedro ndaa nn'a na cwilayu'

¹ Ja Simón Pedro cwiluiindyō moso 'naa' Jesucristo ndo' apóstol na majñoom na mañequiaya ñ'oom naya ndaa nn'a. Matseiljeiya ndo' matseicwanō'ya cartawaañe ndaa 'o na mati laxma'yo' juu na cwila'yu'ya n'om'yo' cha'xje' jā, na juu jo' jee' ndya' jnda tseixma'na'. Laxma'yo' juuna' nc'e nquii Ty'oots'om na cwila't'maa'ndyō ñequio Jesucristo na macwji'n'maa'ñe jaa cwiluiñe na maty'iomyana'. ² Nc'e na cwita'jna'yo' Ty'oots'om ñequio Jesús na cwiluiñe na matsa'ntjoom jaa, cwijndye naya na cato'ñoom'cho' na la'xma'na ñequio na tjaa ñomtiuu' c'om'yo' jo ndaa.

Jndaa' chiuu l'ue ts'om Ty'oots'om na calaxmaa' jaa

³ Nquii Ty'oots'om, cantyja 'naa' najndei na cwiluiñe, mañequiaa' na cwicandaaya cha'tso na maca'na' jaa cha ndaa nnc'oo'ya jo nnoom ndo' cha ndaa n'ajomndyō cantyja na cwiluiñe. Mach'ee' na ljo' nc'e nque' na maquee'ñe 'o na jee' ndya' t'ma' cwiluiñe ndo' mati ñequio cha'tso naya na t'ma' na mach'ee'. ⁴ Cantyja 'naa' nmei', jnda tquiaa' ñ'oom ndaa chiuu na nnts'aa', na joo ñ'oom'ñee' jee' jnda laxma'na', cha cantyja 'naa' joo'na' 'o ndaa ntsalajomndyō' na jom Ty'oots'om teincooñe ndo' cha ndaa ndyaandyō' natia na cwajndii na chuu tsjoomnancue na matseiquee'na' ts'om ts'a'. ⁵ Nc'e na luua', juu na cwilayu'ya n'om'yo', maca'na' na c'om'yo' na xcwe cantyja 'na'nyō' ñequio nn'a', ndo' ñequio juu jo' c'om'yo' na xcwe cala'no'nyō', ⁶ ndo' quia cwilaxma'nyō' jo' c'om'yo' na que'ndyō' che'ncjo'yo' xje', ndo' ñequio juu jo', c'om'yo' na nioom'che' n'om'yo', ndo' ñequio juu jo', quiandyō' na nleitquio' na m'a'nyō' cantyja 'naa' Ty'oots'om, ⁷ ndo' quia laxma'nyō' jo', c'om'yo' cha'xje' ñequii ts'a' n'tseinda, ndo' na ljo', c'om'yo' na jnda nquii'yo' nn'a'.

⁸ Ee xe' cwila'xma'nyō' cha'tso nmei' ndo' cwileijndye joo'na' cantyja 'na'nyō', xocats'aana' na ticwil'uendyō' mei' ticwe' ts'iaa'ndyō na cwilaxma'nyō' cwentaa' Ta Jesucristo. ⁹ Saa' ts'a' na ticatseixma' nmei', cwiluiñe ts'a' na tsā manty'iaa' oo nchjaa'. Jnda tsuu' ts'oom na seilju' Ty'oots'om jom jnaa'a' na ñeseixmaa'. ¹⁰ Jo' chii 'o nn'a'ya na cwila'yu'yo' ñ'e' Ty'oots'om nc'e na tqee'ñe 'o ndo' tjeii'ñe 'o cwentaa'a', cjo' n'om'yo' na calaxma'nyō' nmei', ee xe' na nmei' cwil'a'yo' quia jo' tijoom nntseilcwe'tya'na' 'o cantyja 'naa'a'. ¹¹ Ndo' xe' nmei' n'l'a'yo', jee' tinc'uaa' ñequiaa' na nntsaquiee'ndyō' yuu na ticantycwii na matsa'ntjom nquii na tjacantyja na t'ma' cwiluiñe ndo' na macwji'n'maa'ñe jaa, juu Ta Jesucristo.

¹² Jo' chii ñequii'che' na matseilcwii'ndyō ñ'oommei' ndaa'yo' meii' na manquiu'ya'yo' joo'na' ndo' mantyjiiya na 'o m'aa'tye' n'om'yo' ñ'oom na mayuu' na jnda to'ñoom'yo'. ¹³ Ee maxje' ntyjii na maty'iomyana' na matseilcwii'ndyō ñ'oommei' ndaa'yo' yoche' na wa'ndo'a'. ¹⁴ Ee ntyjiiya na mawaxje' na nnc'io, cha'xje' t'mo' Ta Jesucristo noo'. ¹⁵ Saa' nnts'aa' cha'tso na ndaa nnts'aa' cha meii' na jnda ty'iq nncjaa'ñjoom' n'om'yo' ñ'oommei'.

Ñ'e' Pedro quia seit'maa'ñe Ty'oots'om Jesucristo

¹⁶ Quia na t'mo'nyā ndaa'yo' cantyja 'naa' najndei na matseixma' Jesucristo na cwiluiñe na matsa'ntjoom jaa, ndo' cantyja 'naa' na nntseixmaa' quia na nndyonnaa'a', nchii cwe' cuento ñ'oom'ñee', ee

jndoo'ndaayâ na tjacantyja na t'maⁿ seit'maaⁿñe Ty'oots'om jom. ¹⁷ Ee nty'iaandaayâ xjeⁿ na nquii Tsotyaaⁿ Ty'oots'om t'maⁿ seit'maaⁿñe jom, tso: "Luaa nquii ti'Jndaaya na jeeⁿ candya' ts'oqⁿya jom, ñ'eⁿ jom jeeⁿ neiⁿya." ¹⁸ Mancjootyayâ jndyayâ ñ'oom'ñeeⁿ na tso na jnaⁿna' nandye caoom'luee, xjeⁿ na t'oqⁿyâ ñ'eⁿñê sjo'ñeeⁿ na lju' tseixmaⁿna'.

¹⁹ Ndo' mati waa na cwileiñ'oqⁿya na majndaa'ya, juu ñ'oom na tyolaneiⁿ profetas na tyoñequia ñ'oom' Ty'oots'om tandyo xuee, 'o jeeⁿ xcwe nl'a'yo' xeⁿ cwilañ'oom'ndyo' ñ'oom'ñeeⁿ na laxmaⁿna' cha'cwijom lámpara na matseixueeña' yuu na jaaⁿñe, hasta nquii na cwiluiñe caxjuuncoo matseixueeñe naquii' n'om'yo'. ²⁰ Saa najndyee macaⁿna' na catsei'no^m ts'aⁿ na tjaaⁿna' cwii ñ'oom' Ty'oots'om na teiljei nc'e na seiñdaa'ñe nquii na seiljei juuna', ²¹ ee profetas na tyoñequia ñ'oom cantyja 'naaⁿ 'naaⁿ na quia nluii, ticalaneiⁿna chiuu tyom'aaⁿ n'om nquieena. Joona tyolaxmaⁿna nn'aⁿ na tyolaneiⁿ cwentaa' Ty'oots'om chiuu t'moⁿ Espíritu Santo ndaana.

2

M'aⁿ nn'aⁿ na tiyuu' ñ'oom cwit'moqⁿ (Jud. 4-13)

¹ Mati tiempo'ñeeⁿ tyom'aⁿ profetas na tiyuu' ñ'oom tyoñequia ndaa nn'aⁿ Israel, ndo' majo'ti nnts'aana' quii'ntaaⁿyo'. Joona cwe' nty'iu nt'moqⁿna ñ'oom na nntsei'ndaa'na' 'o, hasta nluena na tiyuu' ñ'oom cantyja 'naaⁿ nqueⁿ na macwji'n'maaⁿñê joona, ndo' na luaa' n'omna tyuaa' nnt'uiiwi'na' joona. ² Jndye nn'aⁿ nla'jomndye natia na jeeⁿ wi' laxmaⁿna, ndo' jnaaⁿ na luaa' laxmaⁿ naⁿñeeⁿ, tis'a ñ'oom ncwineiⁿ cantyja 'naaⁿ ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'oots'om. ³ Nc'e na jeeⁿ queeⁿ n'omna s'om, jo' na nl'ana nawi' 'o ñequio ñ'oom na cwit'moqⁿna ndaa'yo' na tiyuu' saa' Ty'oots'om teiyo seiñdaa'ñe na nnt'uiitye'na' joona, ndo' maxjeⁿ nluii cha'xjeⁿ na jndâ seiñdaa'ñê.

⁴ Ee ángeles na l'a jnaⁿ t'icatsei't'maⁿ ts'om Ty'oots'om. Tiom joona naquii' b'io yuu na jaaⁿñe, na chu'tyeⁿndyena l'uaancjo na caljoo'ndyetye'na jo' jo' na nncwindoo'na hasta quia na nncu'xeeⁿ cha'tso. ⁵ Meiⁿ nn'aⁿ na tyom'aⁿ tsjoomnancue teiyo, t'icatsei't'maⁿ ts'om Ty'oots'om joona quia seiquiom ndaalua'nty'a nacjoona na tia nn'aⁿndyena. Manda tjei'n'maaⁿñê Noé, ndi ñ'eeⁿ ntquiee' nn'aaⁿ ts'aⁿñeeⁿ. Jom tsaⁿ na tyoñequia ñ'oom ndaa nn'aⁿ na c'omna cantyja na maty'iomyana'. ⁶ Ndo' mati seiñdaa'ñe Ty'oots'om na tyuii' tsjoom Sodoma ñ'eⁿ Gomorra na tco ñ'eⁿna' cwe' tsjaa' 'ndiina'. S'aaⁿ na ljo' cha na m'moⁿna' ndaa nn'aⁿ na quia nnc'om na tal'ana cha'xjeⁿ tyol'a naⁿñeeⁿ. ⁷ Saa seicandyaañê Lot na tyom'aaⁿ tsjoom'ñeeⁿ ee tyotseixmaⁿ cantyja na maty'iomyana'. Tyotsei'ndaa'na' ntyjeeⁿ na tyonty'iaaⁿna' na cwajndii natia na tyol'a naⁿñeeⁿ. ⁸ Juu Lot'ñeeⁿ tyoluiñê cantyja na maty'iomyana'. Jo' chii 'io ndi 'io tyotsei'ndaa'na' ntyjeeⁿ na tyonty'iaaⁿna' ndo' tyoñeeⁿ cha'tso nnom natia na tyol'a naⁿñeeⁿ. ⁹ Jo' chii nn'aⁿ na cwiñequiandyeñ'eⁿ cantyja na l'ue ts'om Ty'oots'om, mantyjiiñdaa'ñê chiuu nntseicandyaañê ts'aⁿ quia na maqueⁿna' xjeⁿ juu. Ndo' mati nn'aⁿ na cwiñequiandye cantyja 'naaⁿ natia, nljoo'ndyena nacje 'naaⁿ nawi' na nt'uiitye'na' joona xuee na nntu'xeⁿndye nn'aⁿ.

¹⁰ Maluaa' nnts'aaⁿ ñequio nn'aⁿ na cwe' cwíñe'quiandyeto cantyja na nei'ncó nquii nn'aⁿ tsjoomnancue, ndo' na ticuee' n'omna na nnts'aⁿtjom Ta Jesús joona. Tjaa na matseicaty'ueña' joona na cwiñe'quiandyetona cantyja na l'ue n'om nquieena. Meiⁿ tinquiaana na nluena cwii ñ'oomntjeiⁿ nacjoo joo na jndâti na t'maⁿ cwiluiindyé na m'aⁿ yuu na jeeⁿ nei'ncó',

11 *saa* wandyo' waa cantyja 'naa' ángeles ee meii' na jndatina ndo' t'ma'ti laxma'na, *saa* tiquila'jnaa'na joo na jee' t'ma' cwiluiindy'e jo nnom nquii na matsa'ntjom.

12 *Saa* joo nn'a'na na tiyuu' ñ'oom na cwiñequia matseijomna' jooa cha'cwijom quioo' na tijndo' n'om. Ee quioo' cwe' cwil'atoyo'. Tuiindyeyo' na ndaa' nnt'ue nn'a'na na nla'cwjeena jooyo'. Na'ñee' meii' ñ'oom na ticala'no'na *saa* cwilanei'na ñ'oom ntjei' cantyja 'naa'na', ndo' nncw-jena cha'xje' cwiwje quioo', 13 nnt'uiiwi'na' jooa nc'e na jnda ta'wi'na nt'omche'. Jooa m'a'na na neii'na na cwiñequiandyena cantyja 'naa' joo na nei'nc'o nquii nn'a' tsjoomnancue. Matseijnaa'na' 'o na cwilajomndyena ñ'e'ndyo' quia cwicwa'yo' na cwila't'maa'ndyo' xje' na cwila'nei'ndyena na cwiñequiandyena ñequio na nei'nc'o n'omna na manquii'nn'a'na' jooa.

14 Na nty'iaana cwii yuscu, quee' n'omna jom, tyoojaacjooa na cwila'tjoomndyena. Nn'a'na na titye' cwila'yu', cwi'oochoondyena na'ñee' na n'ndye ñ'oom' Ty'oots'om. Laxma'na nn'a'na na quee' n'om 'naa' cwiiche' ts'a'na na ñe'cuaana' lueena. Laxma'na nn'a'na na nlco'wi' Ty'oots'om.

15 La'xma'na na'm'a'na' nn'a'na na jnda tsuundy'e ee jnda 'ndyena nato na yuu. Jooa cwila'jomndyena ñ'oom na tyoñequiaa profeta Balaam jnda Beor na tyoque' ts'oom na nncwantjoom s'om cantyja 'naa' natia na nnts'aa'. 16 *Saa* na tia na s'aa', jndi'tiaa'na' ñ'oom 'ndyoo ts'a'na na seinei' snom tsmeii'e', ndo' na ljo' seitsaa'ñena' na ntjei' ljo' wjacats'aa'.

17 Na'm'a'na' na cwit'moo'na' ndaa'yo', la'xma'na cha'cwijom lui' na jnda tcaa', cha'cwijom nchquii na lomañjaa' mantquie jndye. Ndo' jnda teijndaa' cantyja 'naa'na na ticantycwii na ljoo'ndyetye'na yuu na jaa'ntom. 18 Na'm'a'na' s'a ñ'oom cwilanei'na na tixocateijndeina' ts'a'na c'oom cha'xje'na na l'ue ts'om Ty'oots'om, cantyja 'naa'na' natia na cwiluii ndo' na quee' n'om nn'a'na, cwil'a na'm'a'na' na joo nn'a'na na quia jna'che'na' na cwindyaandy'e natia na matseixma'na tsjoomnancue, quiandy'e na'ñee' cantyja na l'ue n'omna. 19 Cwiluena xe' nntseijomñe' ts'a'na ñequio ñ'oom na cwiñequiana, nnc'oom candyaañe' ts'a'na *saa* nquiee' tquiena laxma'na na cwindye'ntjomtye'na ndaa' natia, ee mei'quia na maque'na' xje' 'naa'na' ts'a'na, tseixma'na tsa'ñee' ts'a'na na mand'i'ntjomtye'na nnom juuna'. 20 Ee quia matseyiu' ts'a'na ñequio nquii na cwiluiiñe' na matsa'ntjom, nquii Jesucristo na macwji'n'maa'ñe' nn'a'na, ee na matseyiu' ts'a'na jo' jnda jndyaañe' natia na matseixma'na tsjoomnancue ndo' nda'quia xe' nntseijomñenna'na' ñequio natiamei'na', cwajndiiti nntjoom, nchiiti na tjom jñee'. 21 Tit'ma'ti nnt'uiina' na'm'a'na' xe' tyootajnaa'na ñ'oom na mayuu', *saa* nc'e na ta'jnaa'na juuna' ndo' nda'quia tjeii'lcwe'ndyena, tye'nti nt'uiina' jooa nc'e ta'jnaa'na ñ'oom na lju' na matsa'ntjonna'. 22 Ndo' na luaa' waa ma'mo'na' na mayuu' ñ'oom na tjañoom'. Matso ñ'oom'ñee': "Juu catsue' wjaacwa'naa'na' na'na' na jnda too'. Ndo' catscu na jnda seicanda' ts'a'na, wjaalcwe'yo', nntseicantye'e'ñenna'yo' quii' tsoo'."

3

Ndyonna' Jesucristo

1 'O nn'a'na na jee' jnda ntyjiya, cartawaañe' carta jnda we matseicwano'ya na m'a'na'yo'. Ntyjaa' ts'oo'na na nnc'oom'ya n'om'yo' ñequio we jonna'. 2 L'ue ts'oo'na na cjañjoom' n'om'yo' ñ'oom na tandyo xuee tyoñequia profetas na lju' n'om. Ndo' mati cjaañjoom' n'om'yo' ñ'oom na t'mo' nque'na na cwiluiiñe' na matsa'ntjoom jaa ndo' macwji'n'maa'ñe' jaa, ñ'oom na tyoñequia apóstoles 'naa'na' ndaa'yo'.

³ Najndyee c'oom' n'om'yo' ncuee na macandã nnc'om nn'aⁿ na nnei'n'conca nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndye Ty'oots'om. Macandã nnc'om naⁿñeeⁿ cantyja 'naaⁿ natia na cwila'queeⁿ n'omna. ⁴ Nluena: “¿Yuu waa na ma'moⁿna' na matseicandaaⁿñena' ñ'oom na seineiⁿ Ta Jesús na nncwjeeⁿnnaaⁿaⁿ? Ee cantyjati xjeⁿ na tja nn'aaⁿya na tyolayuⁿndyee, ñecwiixjeⁿ m'aⁿ cha'tsoñ'eⁿ cha'xjeⁿ quia na tqeeⁿ Ty'oots'om joo joⁿ.” ⁵ Naⁿm'aⁿl' cwil'ayana na cwitsuuⁿ n'omna quia toⁿ Ty'oots'om na maqueeⁿ cha'tso, nc'e ñ'oom ñ'om, teitquiooⁿ cha'tso na niom jo nandye mati jluiⁿ tsjoomnancue quiiⁿ ndaa ndoⁿ cantyja 'naaⁿ ndaaⁿñeeⁿ. ⁶ Ndoⁿ mati cantyja 'naaⁿ ndaa, juu tsjoomnancue na tyowaa, tyuiiⁿ juunaⁿ ñ'eⁿ ndaaluaⁿnty'a. ⁷ Ndoⁿ mati nc'e ñ'oom 'ndyoo Ty'oots'om, joo ljo'luee ñequio tyuua na waa jeⁿ, cwileiwenaⁿ na l'concaⁿ juu xuee quia na nncuⁿxeeⁿ nn'aⁿ. Xjeⁿñeeⁿ nn'aⁿ natia nn'aⁿndye nntsuundyee. ⁸ Saaⁿ 'o nn'aⁿya na cwila'yuy'oⁿ na jeeⁿ wiⁿ ts'ooⁿya 'o, tintsuuⁿ n'om'yoⁿ na ntjyii Ty'oots'om cwii xuee matseijomnaⁿ chaⁿ na cwii meiⁿ ndyu ndoⁿ cwii meiⁿ ndyu laxmaⁿnaⁿ ntyjeeⁿ cha'cwijom cwii xuee. ⁹ Saaⁿ nchii cweⁿ na jeeⁿ nioomñe Ty'oots'om na nntseicañaⁿ ñ'oom na jndaⁿ tsoom na nnts'aaⁿ cha'xjeⁿ cwila'tiuu nt'omcheⁿ nn'aⁿ, saaⁿ m'aaⁿ nioomcheⁿ ts'oom, ee tical'ue ts'oom na nntsuuñe meiⁿcwii ts'aⁿ. Jom l'ue ts'oom na cha'tsondyee nn'aⁿ calcweⁿ n'omna jnaaⁿna.

¹⁰ Saaⁿ nncueⁿcañoom xuee quia na nndyonndaⁿ Nquii na matsaⁿntjom quia na tic'omc'ee nn'aⁿ. Nntseijomnaⁿ cha'cwijom quia na nncwjeeⁿcañoom ts'aⁿnch'ue natsjom. Jeeⁿ nntseicaty'uenaⁿ nn'aⁿ na jndeiⁿ nleic'uaa ljo'luee na nntsuunaⁿ, ndoⁿ cha'tso na teil'ueeⁿñe Ty'oots'om na tqeeⁿ tsjoomnancue nlcoñ'eⁿnaⁿ ñequio chaⁿ.

¹¹ Nc'e na luuaⁿ waa na jndaⁿ teijndaaⁿ na nntyuiiⁿ cha'tso nmeiⁿ, maty'iomnaⁿ na c'om'yoⁿ na ljuⁿ n'om'yoⁿ jo nnoom ndoⁿ na xcweeⁿ n'om'yoⁿ na cwila't'maaⁿndyoⁿ jom. ¹² Cwindoⁿnty'iaandyoⁿ na nncueⁿntyjoⁿ xuee quia na nncwjeeⁿ Ty'oots'om. Cal'a'yoⁿ cha'tso na ndaaⁿ nl'a'yoⁿ cha nntse-ityuuaⁿnaⁿ na nncueeⁿ xueeⁿñeeⁿ. Quia joⁿ nntyuiiⁿ ljo'luee ñequio chom ndoⁿ 'naⁿ na ñequio tuii tsjoomnancue nndiⁿ joonaⁿ ñequio ntsaachom. ¹³ Saaⁿ jaa meiⁿndooⁿa na nnc'om ljo'luee xco ñequio tsjoomnancue xco na jndaⁿ tsoom na nncuaa na cantyja 'naaⁿ joonaⁿ ñequiiⁿcheⁿ nncuaa na maty'iomnyanaⁿ, ndoⁿ cha'tso ya.

¹⁴ Nc'e na luuaⁿ, 'o nn'aⁿya na jeeⁿ wiⁿ ts'ooⁿya, yocheⁿ na cwimeⁿndooⁿa nmeiⁿ, cal'a'yoⁿ cha'tso na ndaaⁿ nl'a'yoⁿ cha na nljeii Ty'oots'om na ya m'aⁿyoⁿ jo nnoom, na tjaaⁿnaⁿ na cwajndiindyooⁿ meiⁿ tacolatjoondyoⁿ jo nnoom. ¹⁵ Tintsuuⁿ n'om'yoⁿ na juu na meiⁿndooⁿnty'iaañe Ta Jesús, luuaⁿ tseixmaaⁿ cha wanaaⁿ na l'uiⁿn'maaⁿndye nn'aⁿ. Mati tiⁿnn'aaⁿya Pablo na jeeⁿ jnda nquiuyua, luuaⁿ waa ñ'oom na seiljeiⁿ na seicwanoom ndaaⁿyoⁿ cha'xjeⁿ na matseijndoⁿ Ty'oots'om ts'oom. ¹⁶ Ñequio cha'tso carta na matseiljeiⁿ, matseineiⁿ cantyja 'naaⁿ ñ'oommeiⁿ. Nacjooⁿ cartaⁿñeeⁿ ñ'eeⁿ ñ'oom na jndeiⁿnaⁿ na nntseiⁿnoⁿ ts'aⁿ, na joo nn'aⁿ na tyoola'yuy'a n'om ndoⁿ na tijndoⁿ n'om, tixcwe cwila'teincooⁿna joonaⁿ cha'xjeⁿ mati cwil'ana ñequio nt'omcheⁿ ñ'oomⁿ Ty'oots'om na jndaⁿ teiljeii, ndoⁿ wiⁿ ntjoomna na cwil'ana na ljoⁿ.

¹⁷ Joⁿ chii 'o nn'aⁿya na wiⁿ ts'ooⁿya, nc'e na manquiuⁿti'yoⁿ ñ'oommeiⁿ, cal'andyoⁿ cwenta, tints'aanaⁿ na joo ñ'oom na cwinquioⁿnn'aⁿ naⁿñeeⁿ na tia nn'aⁿndye, nnc'oochonaⁿ 'o na nncjuⁿtyaⁿnaⁿ 'o na xcwe m'aⁿyoⁿ jo nnom Ty'oots'om. ¹⁸ Joⁿ chii catsataⁿjnaⁿti'yoⁿ Ta Jesucristo na cwiluiñe na matsaⁿntjoom jaa ndoⁿ na macwjiⁿn'maaⁿñeⁿ jaa. Jom candyaⁿ ts'oom 'o, catsanaⁿjndaⁿyoⁿ cantyja 'naaⁿ juu joⁿ. Ticantycwii na cwiluiiⁿmaⁿñe. Amén.

Carta najndyee na seiljeii Juan

Nquii na cwiluiiñe ñ'oom na mañequiaa na wando' ts'a

¹ Cwilaljeiiyâ ñ'oom na cwilacwanoo'yâ ndaa'yo' cantyja 'naa' nqueⁿ na maxjeⁿ m'aaⁿ cwitjoocheⁿ na jnaⁿ cha'tso. Jnda jndyaayâ na seineiiⁿ ndo' jnda nty'iaa ndaayâ jom. Nty'iaayaayâ jom ndo' jnda t'uaa ntyjaayâ luaayâ ñ'eⁿñê, nqueⁿ na cwiluiiñê Ñ'oom na mañequiaa na cwitandoo'a.
² Ndo' jom na mañequiaaⁿ na wando' añaⁿ ts'aⁿ, teitquioo'ñê ndo' jnda nty'iaa ndaayâ jom ndo' cwitjei'yuu'ndyô ndaa'yo' cantyja 'naa' na matseixmaaⁿ. Cwiñequiaayâ ñ'oom ndaa'yo' na mañequiaaⁿ na ticantycwii na wando' añaⁿ ts'aⁿ. Tyom'aaⁿ ñequio Tsotyaaⁿ Ty'oqts'om ndo' tyjee'cañoom jaa.
³ Ndo' cwit'moo'yâ ndaa'yo' cantyja 'naa' na tyonty'iaa ndaayâ na tyoch'eeⁿ, ñequio ñ'oom na tyoñequiaaⁿ na tyondyaayâ, cha nndaⁿ nla'jomndyo' ñ'eⁿndyô ee juu na cwilajomndyô m'aaⁿ na ñequio Tsotyaaⁿ Ty'oqts'om ndo' ñequio Jnaaⁿ Jesucristo. ⁴ Nc'e na luaa', cwila'ljeiiyâ ñ'oommeiiⁿ cha candaⁿ nnc'om'yo' na neiⁿyo'.

Ty'oqts'om cwiluiiñe naxuee

⁵ Luaa waa ñ'oom na tyondaayâ na tyoñequiaa Jesucristo na cwit'moo'yâ ndaa'yo', cwiluiiñe Ty'oqts'om na xueeñe meiⁿ tjaa'naⁿ na matseixmaaⁿ na jaaⁿ. ⁶ Xeⁿ cwil'uuya na cwilajomndyo ñ'eⁿ Ty'oqts'om, ndo' mati cwit-saam'aaⁿya cantyja 'naa' na jaa'ñe, cantu cwilanaaⁿya meiⁿ tic'ooⁿya nacje 'naa' ñ'oom na mayuu'. ⁷ Saa xeⁿ cwiljoo'ndyo nacje 'naa' na cwiluiiñe naxuee cha'xeⁿ nqueⁿ cwiluiiñe naxuee, jeeⁿ xcwe cwilajomndyo ñequio nn'aaⁿya na cwila'yuu', ndo' juu niom' Jnaaⁿ Jesucristo matseilju'na' jaa cha'tso jnaⁿ na laxmaaⁿya.
⁸ Saa xeⁿ cwil'uuya na tjaa jnaⁿ laxmaaⁿya, cwinquio'nn'aⁿndyo che'ncjooya, meiⁿ tilaxmaaⁿya cantyja 'naa' na mayuu'. ⁹ Xeⁿ cwitjei'yuu'ndyo na laxmaaⁿya jnaⁿ, jom cwiluiiñe na mayoom'm. Mach'eeⁿ na maty'iomyana' na matseit'maⁿ ts'oom jnaaⁿya ndo' na matseiljoom'm jaa cha'tso na laxmaaⁿya na ticaty'iomyana'. ¹⁰ Saa xeⁿ cwil'uuya na tyool'aaya jnaⁿ, cwil'aaya na ndoo' nquiyua cantuñe Ty'oqts'om, meiⁿ tyoñequiaaⁿ na nntsa'ntjom ñ'oom'm jaa.

2

Matoom'ñe Cristo ñ'oom 'naa' ts'aⁿ jo nnom Ty'oqts'om

¹ O na laxmaⁿyo' ntseindaaya, matseiljeiya ñ'oommeiiⁿ cha' tal'a'yo' jnaⁿ, saa xeⁿ m'aaⁿ 'neeⁿ juu na mach'ee jnaⁿ, m'aaⁿ cwii na matoom'ñe ñ'oom 'naa'ya jo nnom Tsoty, nquii Jesucristo na cwiluiiñe na maty'iomyana'.
² Cantyja na tueeⁿeⁿ jo' chii cwiljoya ts'om Ty'oqts'om ñ'eⁿndyo ndo' nchii macanda cwentaa jnaaⁿ jaa, mati cwentaa jnaaⁿ nn'aⁿ cha'waa tsjoomnancue.

³ Cwila'noo'a na cwila'xmaaⁿya cwentaaⁿa quia cwila'candaⁿndyo ñ'oom na matsa'ntjoom jaa. ⁴ Saa xeⁿ nntso ts'aⁿ: "Ja mam'aaⁿya cwentaaⁿa", saa titseinda ñ'oom na matsa'ntjoom, tseixmaⁿ tsaⁿñeeⁿ tsaⁿcantu meiⁿ tic'oomñe cantyja 'naa' na mayuu'. ⁵ Saa xeⁿ matseicanda ts'aⁿ ñ'oom'm ma'moⁿna' na juu na candya' ts'om Ty'oqts'om juu, candaⁿ m'aaⁿna' naquii' ts'om tsaⁿñeeⁿ maluaa' waa na cwila'noo'a na cwiluiindyô

cwentaaⁿaⁿ. ⁶ Juu ts'aⁿ na matso na cwiluiiñe cwentaa' Ty'oots'om, matsona' na c'oom cha'xjeⁿ ñet'oom Jesucristo.

Ñ'oom xco na matsa'ntjomna'

⁷ 'O nn'aⁿya na cwila'y^u'yo', nchii ñ'oom xco na matsa'ntjomna' na matseiljeiya ndaa'y^o', ñ'oomwaañe ñ'oom teiyo, juuna' waana' jo ndaa'y^o' xjeⁿ na jnaⁿ jndyeecheⁿ na cwila'y^u'yo'. Juuna' mañejuutina' na jnda ñejndye'y^o'. ⁸ Saa ñ'oom na matseiljeiya cwenta'y^o' tseixmaⁿ'na' ñ'oom xco ndo' cantyja 'naaⁿ' Cristo cwiwitquoo' na mayuu' juuna' ndo' mati cantyja 'naⁿ'yo' ee jnda wjaawinom na juu najaaⁿ maqueⁿ'na' xjeⁿ ndo' juu naxuee mamatseixueeñena'.

⁹ Xeⁿ m'aaⁿ ts'aⁿ na tso na matseixmaaⁿ cantyja 'naaⁿ' naxuee, saa jnoom'm cwii nn'aaⁿ'aⁿ na matseyu', tsaⁿ'ñeeⁿ ndicwaⁿ matseijomñe ñequio najaaⁿ.

¹⁰ Juu ts'aⁿ na wi' ts'om x'iaa' na matseyu', matseijomñe cantyja 'naaⁿ' naxuee ndo' tjaa'naⁿ na matseixmaaⁿ na nncju'cje jnaⁿ jom. ¹¹ Saa ts'aⁿ na jndoo' cwii nn'aaⁿ' na matseyu' ndicwaⁿ m'aaⁿ cantyja 'naaⁿ' najaaⁿ'ñe, matseijomñe ñ'eⁿ juuna', meiⁿ ticaljeiiⁿ yuu wjaⁿ, ee juu najaaⁿ matseinchjaaⁿ'na' jom.

¹² 'O ntseindaaya, matseiljeiya ñ'oomwaañe ndaa'y^o' nc'e jnda seit'maⁿ ts'om Ty'oots'om jnaⁿ'yo' cwe' ee Jesucristo. ¹³ Matseiljeiya ñ'oomwaa cwentaa' 'o ta na ncjo'tquie'y^o' nc'e jnda macwila'jomndyo' ñequio Cristo na m'aaⁿ xjeⁿ na jnaⁿ'jndyeecheⁿ cha'tso. 'O na titquiendyo' matseiljeiya ñ'oomwaa nc'e jnda macwinaⁿndyo' nacjoo' tsaⁿ'jndii.

'O ntseindaaya, matseiljeiya ñ'oomwaa nc'e macwita'jnaⁿ'yo' nqueⁿ na cwiluiiñe Tsotyaaⁿ. ¹⁴ Matseiljeiya ñ'oomwaa cwenta' 'o ta na ncjo'tquie'y^o' nc'e jnda macwita'jnaⁿ'yo' nqueⁿ na mam'aaⁿ xjeⁿ na jnaⁿ'jndyeecheⁿ'na' cha'tso. Mati matseiljeiya ñ'oom cwenta' 'o na titquiendyo' nc'e laxmaⁿ'yo' na jnda'y^o' ndo' jnda mam'aaⁿ ñ'oom' Ty'oots'om quii' n'om'yo' ndo' jnda macwinaⁿndyo' nacjoo' tsaⁿ'jndii.

¹⁵ Tilacandya' n'om'yo' na matseixmaⁿ tsjoomnancue meiⁿ ts'iaaⁿ na matseixmaⁿ'na'. Cwii ts'aⁿ na candya' ntyjii na matseixmaⁿ tsjoomnancue, titseixmaaⁿ juu na candya' ts'om Ty'oots'om nn'aⁿ. ¹⁶ Ee tjaameiⁿ cwii na matseixmaⁿ tsjoomnancue na jnaⁿ'na' na m'aaⁿ nqui Tsotyaaⁿ Ty'oots'om, ñequi'cheⁿ cwinaⁿ joona' cantyja 'naaⁿ' tsjoomnancue, cha'na natia na queeⁿ ts'om ts'aⁿ na macanda laxmaⁿ joona' na teincooñe na ts'aⁿ jnaⁿ jom, na queeⁿ ts'om na jndyeti 'naⁿ na nty'iaaⁿ'a' cuaana' l'ooⁿ, ndo' na macwji'sañe macwji'scuñe nc'e 'naⁿ na maleichom. Cha'tso nmeiiⁿ laxmaⁿ'na' cantyja 'naaⁿ' tsjoomnancue. ¹⁷ Ndo' joo na matseixmaⁿ tsjoomnancue na cwilaqueeⁿ n'om nn'aⁿ, mawjaatseicjena', ñequio cha'tso natia na queeⁿ n'om nn'aⁿ na matseixmaⁿ'na'. Saa ts'aⁿ na mach'ee yuu na l'ue ts'om Ty'oots'om, ticantycwii na wando'.

Ñ'oom na mayuu' ndo' ñ'oom cwe' cantu

¹⁸ 'O ntseindaaya, je' m'aaⁿya ncuee na macanda. Jnda jndye'y^o' na nleitquoo'ñe cwii na m'aaⁿ nacjoo' Cristo, ndo' nc'e na cwiwitquoo' jndye nn'aⁿ na cwi'oona nacjoom'm jo' chii cwila'nooⁿ'a na je' m'aaⁿya ncuee na macanda. ¹⁹ Naⁿ'ñeeⁿ tjeii'ndyena quii' ntmaaⁿ' na cwila'xmaaⁿya cwe' ee tiyuu' na ñeja'xmaⁿ'na cwentaa' Ty'oots'om. Ee xeⁿ na mayuu' na ñeja'xmaⁿ'na cwentaaⁿ'aⁿ, maxjeⁿ xocatjeii'ndyena. Saa jnda l'ana na ljo' cha nleitquoo'ya na tiyuu' na la'xmaⁿ'na cwentaa' Ty'oots'om.

²⁰ Saa jnda tquiaa Cristo Espiritu Santo naquii' n'om'yo'. Jo' chii cwila'noⁿ'yo' cha'tso ñ'oom na cwiluiiñena' na mayuu'. ²¹ Jo' chii matseiljeiya ñ'oomwaa nc'e cwila'noⁿ'yo' ñ'oom na mayuu', nchii nc'e na ticala'noⁿ'yo'

juuna', ndo' manqui'u'ya'yo' na cwii ñ'oom cantu tijoom nna'na' naquii' ñ'oom na mayuu'.

²² ¿Ñee' juu cwiluiiñe na cantuñe? Nquii ts'a' na mañequiaa ñ'oom na nquii Jesús nchii cwiluiiñe Cristo. Tsa'ñee' cwiluiiñe ts'a' na m'aa' nacjoo' Cristo ee maljo'yu macwji'ñe cantya 'naa'ñi Tsotyaa'ya Ty'oots'om cha'xje' cantya 'naa'ñi Jnaa'ñi Jesucristo. ²³ Cha'tsondye nn'a' na cwi'tjeii'ndye cantya 'naa'ñi Jnda Ty'oots'om, tilaxma'na cwentaa' Tsotyaa'ya Ty'oots'om, saã ts'a' na matseijomñe ñ'e'ñ Jnaa', mati matseijomñe cwentaa' Tsotyaa'ya Ty'oots'om.

²⁴ Jo' chii ñ'oom na tyondye'jndyee'yo' caljoo'na' quii' n'om'yo' ee xe' cwiljoo'na' naquii' n'om'yo', mati cwiljoo'ndyo'tye'yo' cantya 'naa'ñi Jnda Ty'oots'om ñequio Tsotyee'. ²⁵ Ndo' luua waa ñ'oom na matseieii' nda'ya na nntseicaña' na laxmaa'ya na ticantycwii na cwi'tandoo'a.

²⁶ Matseijeiya ñ'oommei'ñ ndaa'yo' cantya 'naa'ñi nn'a' na ñe'quio'nn'a'na 'o. ²⁷ Saa 'o laxma'yo' Espíritu Santo na jnda tquiaa Jesucristo naquii' n'om'yo', jo' chii mei'ñ taca'na' ts'a' na m'mo'ñ ndaa'yo', ee nquii Espíritu ma'moo'ñ cha'tso ñ'oommei'ñ ndaa'yo', ndo' jona' laxma'na' ñ'oom na mayuu' nchii cwe' cantu. Jo' chii ñequii'che'ñ calajomndyo'tye'yo' ñequio Cristo cha'xje' na ma'mo'ñ Espíritu ndaa'yo'.

²⁸ Jo' chii 'o ntseinda'ya, ñequii'che'ñ calajomndyo' ñ'e'ñe' cha quia na nleitquioo'ñe na nndyonnaa'na', ñequii'che'ñ m'a'yo' na cwila'qui t'ma' n'om'yo' jom. ²⁹ Nc'e na manquiuyu'ya na Cristo cwiluiiñe na maty'iomyana', jo' chii cwila'ño'o'na cha'tso nn'a' na cwil'a na maty'iomyana' cwilui-indyena ntseinda Ty'oots'om.

3

Cwiluiindyo ntseinda Ty'oots'om

¹ Que'yo' cwentana na jee' ndya' t'ma' waa na candya' ts'om Tsotyaa'ya Ty'oots'om jaa. Manc'e jo' maquee' jaa na cwiluiindyo ntseinaa', ndo' je' majo' jaa. Ndo' nc'e na luua' waa joo nn'a' na tic'om cantya 'naa'na' tileicala'ño'na cantya 'naa'ya, jnaa'ñi na ticata'jnaa'na nque'. ² 'O nn'a'ya na cwila'y'u'yo' na jee' wi' ts'oo'ya, je' cwiluiindyo ntseinda Ty'oots'om. Ndo' meii' na ticala'ño'o'na je' chiuu mmaa'na nnda'quia saã cwila'ño'o'na quia na nleitquioo'ñe'nda' Jesucristo, n'laxmaa'ya cha'xje' nque', ee nnty'iaa nda'ya jom cha'xje' waa'. ³ Ndo' ticwii cwii ts'a' na luua' macantyyaa' ts'om jom, maque'ñju'ñe che'nquii jo nnoom cha'xje' nque' cwiluiiñe na lju'ñe. ⁴ Ticwii cwii ts'a' na mach'ee jna', matseijndaa'ñena' na chujna' tsa'ñee'ñ nnom ljeii na matsa'ntjom Ty'oots'om, ee cha'tso jna' ma'mo'na' na matseitjoo'ne ts'a' nacjoo' ljeii na matsa'ntjom. ⁵ Saa manqui'u'ya'yo' na tyee'ca'noom Cristo na ntseicanoom'm jna' na laxmaa'ya. Ndo' jom mei'ncwii nnom jna' ticatseixmaa'. ⁶ Jo' chii cwii cwii ts'a' na matseijomñe ñ'e'ñe', tiquich'eeya jna', saã ts'a' na mach'eeya jna', mei' tyoonty'iaa' jom, mei' ticwajnaa' jom. ⁷ 'O na cwiluiindyo' ntseinda'ya, mei'ncwii ts'a' tiñenquiandyo' na ñequii'nn'a' 'o, ts'a' na mach'ee yuu na maty'iomyana', ya ts'a'ñe cha'xje' nquii Cristo cwiluiiñe na ya ts'a'ñe. ⁸ Saa juu ts'a' na ñequii'che'ñ matseitjoo'ne, matseixma' cantya 'naa'ñi tsa'ñjndii. Ee cantyati xje' na jna'ndyeeche'na' cha'tso, tsa'ñjndii jna' matseixmaa'. Ndo' jnda jndyo Jnda Ty'oots'om na nntseityuee'ñe' ts'iaa' 'naa'ñi tsa'ñjndii.

⁹ Tjaa 'ñee' c'oom na cwiluiiñe jnda Ty'oots'om na mach'eeya jna' ee jnda tquiaa' na catseixma' na wando' ndo' nc'e jo' tiñecats'aa jna' nc'e cwiluiiñe jnaa'. ¹⁰ Luua waa na cwila'ño'o'na 'ñee' cwiluiindye ntseinda Ty'oots'om ndo' 'ñee' cwiluiindye ntseinda tsa'ñjndii, mei' quia ts'a' na tiquich'ee na

maty'iomyana' ticaluiñe jnda Ty'oots'om ndo' mati ts'a'na na tiwi' ts'om x'iaa' na matseyu'.

C'oo'ya na wi' n'oo'ya nc'iaaya na cwila'yu'

11 Ñ'oom na macwindye'yo' xje' na jna'ndyeeche'na' na cwila'yu'yo' matsona' na c'oo'ya na wi' n'oo'ya nn'aa'ya na cwila'yu'. 12 Cañ tyotseixmaa' cantyja 'naa' tsa'ndii. Ticaty'iomna' na nl'aaya cha'na s'aa' na seicue'ne' tyjee'. Ndo' ¿chiiu na s'aa' na luaa'? S'aa' na ljo' ee tyotseijomñe' cantyja na ticaty'iomyana', saq juu tyjee' tyoch'ee na maty'iomyana'.

13 Jo' chii 'o nn'a'ya na cwila'yu'yo', nc'e na luaa' waa tintseñ'ee'ñena' 'o na joo nn'a' na tyoola'yu' m'a'na na jndoono 'o. 14 Jaa na cwilayuu'a ñet'oo'ya nacje 'naa' na cwitsuundye nn'a' saq je' laxmaa'ya na ticantycwii na cwitandoo'a. Cwila'noo'a na ljo' nc'e na jnda nquiuuya nn'aa'ya na cwilayu'. Ts'a' na ticajnda ntyjii x'iaa' na matseyu', ndicwa' m'aa' nacje 'naa' na cwitsuundye añmaa' nn'a'. 15 Mei'quia ts'a' na jndoo' x'iaa' na matseyu' cwiluiñe ts'a' na matseicwjee nn'a' ndo' manquiu'yo' ts'a' na matseicwjee nn'a' ticatseixma' na tintycwii na wando'. 16 Luaa waa na ma'mo'na' ndaaya chiuu tseixma'na' na m'aa' ts'a' na wi' ts'om x'iaa'. Nquii Jesús tquiaañe che'nque' na tuee'ne' cwentaaaya. Ndo' na ljo', juu na cwitandoo'a laxmaa'ya na nndya'ntjoo'ya ndaa' nn'aa'ya na cwilayu'. 17 Ndo' mati quia m'aa' cwii ts'a' na matseyu' ndo' maya 'na' na maljeii, ndo' meii' na maque' tsa'ñee' cwenta na matseitjoo'na' cwii x'iaa'a' na matseyu', saq tiquioo na wi' ts'oom juu, ¿yuu waa na ma'moo' na jnda ntyjee' Ty'oots'om? 18 'O ntseindaaya, juu na m'aa'ya na jnda nquiuuya nn'a', xocwitquioo' na ljo' cwe' ñ'oom na cwilanaa'ya, ma'mo'na' na ljo' nc'e chiuu na cwil'aa'ya.

C'oo't'maa'ndyo n'oo'ya jo nnom Ty'oots'om

19 Quia jo' luaa waa na nndaq nla'noo'a na laxmaa'ya cantyja 'naa' na mayuu' ndo' na tjaa'na' na cañ'ee' jo nnom Ty'oots'om, 20 ee xe' maco'tiana' nquiuuya naquii' n'oo'ya, jom cwiluiit'mañetyee', nchiiti juu na luaa' mach'eena' naquii' n'oo'ya ndo' tcuu mantyjee' cantyja 'naa'ya. 21 Jo' chii 'o nn'a'ya na cwila'yu'yo' na jee' jnda ntyjiiya, xe' tjaa'na' na maco'tiana' nquiuuya jo nnoom, quia jo' cwiñ'oo't'maa'ndyo n'oo'ya, 22 ndo' cha'tso na cwitaa'ya nnoom, ññequiaa' na nnto'ñoo'ya jo' nc'e na cwila'candaa'ndyo ñ'oom na matsa'ntjoom jaa ndo' na cwil'aaya yuu na cjaawee' ntyjee'. 23 Ndo' ñ'oom na matsa'ntjoom jaa matsona' na calayuu'a ñequio Jnaa' Jesucristo ndo' na c'oo'ya na wi' n'oo'ya nc'iaaya na cwilayu' cha'xe' na matsa'ntjoom. 24 Nn'a' na cwila'candaa'ndye ñ'oom na matsa'ntjoom, m'a'na quii' ts'oom ndo' jom m'aa' naquii' n'omna.

4

Cal'aaya xje' ñ'oom na cwindyaa

1 'O nn'a'ya na cwilayu'yo' na jee' jnda ntyjiiya, m'a' nn'a' na cwiluena' na ma'mo' Espíritu Santo ñ'oom na cwiñequiana, saq tilayu'yo' cha'tso ñ'oom'ñee'. 'O que'nyaya'yo' cwenta ñ'oommei' cha nliu'yo' aa laxma' na'ñee' Espíritu na cwiluiñe Ty'oots'om ndo' aa nchii cwiche' espíritu laxma'na. Ee tsjoomnancue jndyendye nn'a' m'a' na cwe' cwilueya na ñ'oom' Ty'oots'om cwiñequia saq cwe' cantu. 2 Luaa waa na nndaq nla'noo'yo' aa ndya' mayuu' na nquii Espíritu Santo ma'moo' ñ'oom na mañequiaa ts'a'. Ticwii cwii ts'a' na macwji'yuu'ñe na nquii Jesús na cwiluiñe Cristo tuiñe na ts'a' jom, tsa'ñee' matseixma' Espíritu na mañequiaa Ty'oots'om na c'oomñe

quii' n'ooⁿya. ³ Ee ts'aⁿ na ticwji'yuu'ñe na ljo', titseixmaⁿ nquii Espíritu na cwiluiiñe Ty'oots'om, tseixmaⁿ tsaⁿñeeⁿ espíritu na m'aaⁿ nacjoo' Cristo. Ndo' 'o jnda jndye'yo' na nncwje'cañoom espíritu'ñeeⁿ ndo' je' maxjeⁿ mam'aaⁿ tsjoomnancue.

⁴ 'O nteindaaya, 'o laxmaⁿ'yo' cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om ndo' jnda tanjom'yo' naⁿñeeⁿ na cwe' cantu ñ'oom cwiñequia, ee nqueⁿ na m'aaⁿ naquii' n'om'yo' jndeiiyeeⁿcheⁿ nchiiti juu na m'aaⁿ naquii' n'om nn'aⁿ na laxmaⁿ cantyja 'naaⁿ tsjoomnancue. ⁵ Naⁿñeeⁿ cwilaxmaⁿna cantyja 'naaⁿ tsjoomnancue, nc'e na ljo' ñ'oom na cwilaneⁿna laxmaⁿna cantyja 'naaⁿna'. Ndo' nn'aⁿ na cwilajomndye cantyja 'naaⁿna' cwindyena ñ'oom na cwiñequia naⁿñeeⁿ. ⁶ Saa já laxmaaⁿyá cwentaa' Ty'oots'om. Ts'aⁿ na matseixmaⁿ cwentaaⁿa matseiwe ñ'oom na cwiñequiaayâ, saa ts'aⁿ na titseixmaⁿ cwentaaⁿa ticatseñ'oom'ñe ñ'oom na cwiñequiaayâ.

Ty'oots'om cwiluiiñe na candya' ts'oom

⁷ 'O nn'aⁿya na cwila'yuu'yo' na jnda ntyjiia, matsona' na c'ooⁿya na jnda nquiuyya nc'iaaya na cwila'yuu'. Juu jo' cwinaⁿna' na m'aaⁿ nquii Ty'oots'om. Jo' chii cwii cwii ts'aⁿ na m'aaⁿ na jnda ntyjii nc'iaa' na cwilayu', cwiluiiñe jnaaⁿ ndo' mawajnaaⁿ jom. ⁸ Ts'aⁿ na tic'oom na jnda ntyjii x'iaa' na matseyu' tic'oom tsaⁿñeeⁿ cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om ee jom cwiluiiñe na candya' ts'oom nn'aⁿ. ⁹ T'moⁿ Ty'oots'om na candya' ts'oom jaa ee Jnaaⁿ na ñecwiiñe jñoom juu tsjoomnancue cha nndaq nntando'o' cantyja 'naaⁿ. ¹⁰ Juu na m'aaⁿ Ty'oots'om na candya' ts'oom nn'aⁿ, luua waa cantyja 'naaⁿna'. Nchii jaa ty'ooⁿ na jnda nquiuyya jom, jom ty'oom na candya' ts'oom jaa ndo' jñoom jnaaⁿ cha cantyja 'naaⁿ juu nndaq nntseit'maⁿ ts'oom jnaaⁿya.

¹¹ 'O nn'aⁿya na cwila'yuu'yo' na jeeⁿ jnda ntyjiia, nc'e na luua' waa na candya' ts'om Ty'oots'om jaa, mati matsona' na c'ooⁿya na jnda nquiuyya nn'aaⁿya na cwilayu'. ¹² Mei'jom ndii' tyoonty'iaa' nnom ts'aⁿ Ty'oots'om saa quia cwit'mooⁿya na wi' n'ooⁿya nn'aaⁿya, jom m'aaⁿ quii' n'ooⁿya ndo' juu na m'aaⁿ na candya' ts'oom jaa, mamatseicandaq'ñeñ'eⁿna' cantyja 'naaⁿya. ¹³ Luua waa na ma'moⁿna' na m'aaⁿya cantyja 'naaⁿa' ndo' na m'aaⁿ quii' n'ooⁿya, na jnda tquiaaⁿ Espíritu Santo naquii' n'ooⁿya. ¹⁴ Já jnda ntyiandaayâ jom ndo' cwitjei'yuu'ndyô ndaq'yo' na nquii Tsotyaaⁿ Ty'oots'om jnda jñoom Jnaaⁿ tsjoomnancue na nncwji'n'maaⁿñe añmaaⁿ nn'aⁿ. ¹⁵ Ee mei'quia ts'aⁿ na macwji'yuu'ñe na Jesús cwiluiiñe Jnda Ty'oots'om, m'aaⁿ Ty'oots'om quii' ts'om ndo' tseixmaⁿ cantyja 'naaⁿa'.

¹⁶ Luua waa na cwita'jnaaⁿa Ty'oots'om ndo' cwilayuu'a na m'aaⁿ na candya' ts'oom jaa. Cwiluiiñe Ty'oots'om na candya' ts'om nn'aⁿ. Juu na cwiluiiñe na candya ts'oom, ts'aⁿ na matseixmaⁿ jo', wando' cantyja 'naaⁿa' ndo' m'aaⁿ quii' ts'om tsaⁿñeeⁿ. ¹⁷ Luua waa na ma'moⁿna' na juu na m'aaⁿ na candya' ts'oom jaa matseicandaq'ñena' na tixola'catyuendyo juu xuee quia na nncu'xeeⁿ nn'aⁿ, nc'e na m'aaⁿya tsjoomnancue cha'na Jesucristo. ¹⁸ Quia na matseixmaⁿ ts'aⁿ juu na m'aaⁿ Ty'oots'om na candya' ts'oom nn'aⁿ ticaty'ue na nncu'xeeⁿ juu ee juu macandaq'na matseixmaⁿ na m'aaⁿ na candya' ts'oom, macwji'na' na nquiaa'. Xeⁿ na m'aaⁿya na nquiaaya, luua' waa nc'e na m'aaⁿ n'ooⁿya na nncu'xeeⁿ jaa. Ndo' na ljo' ma'moⁿna' na juu na m'aaⁿ na candya' ts'oom jaa, ticandaq' laxmaaⁿya juu jo'.

¹⁹ Jaa m'aaⁿya na candya' n'ooⁿya Ty'oots'om nc'e jom ty'oomjñeeⁿ na candya' ts'oom jaa. ²⁰ Xeⁿ na nntso ts'aⁿ: "Ja candya' ts'ooⁿya Ty'oots'om", saa m'aaⁿ na jnoom'm cwii x'iaaⁿa na matseyu', cwe' tsaⁿcantu jom. Ee xeⁿ tic'oom na jnda ntyjeeⁿ x'iaaⁿa na manty'iaaⁿa xondaq nnc'oom na candya'

ts'oom Ty'oots'om na tyoonty'iaaⁿaⁿ. ²¹ Luaa waa ñ'oom na matsa'ntjomna' na mañequiaaⁿ ndaⁿya na c'ooⁿya na wi' n'ooⁿya nn'aaⁿya na cwila'yⁿu'.

5

Luaa cal'aaya cha nnaⁿndyo ñequio tsjoomnancue

¹ Ticwii cwii ts'aⁿ na matseyu'ya ts'om na Jesús cwiluiñe Cristo, macwiluiñe jnda Ty'oots'om. Ndo' ticwii cwii ts'aⁿ na candya' ts'om nqueⁿ na cwiluiñe Tsotyaaⁿya, mati matsona' na c'oom tsaⁿñeeⁿ na jnda ntyjii nn'aⁿ na cwiluiindyⁿe ntseinaaⁿ. ² Quia laxmaaⁿya na candya' n'ooⁿya Ty'oots'om ndo' cwila'candaⁿndyo yuu na matsa'ntjoom jaa, quia jo' mati cwila'nooⁿa na m'aaⁿya na wi' n'ooⁿya ntseinaaⁿ. ³ Luaa waa na ma'moⁿna' na candya' n'ooⁿya Ty'oots'om na cwila'candaⁿya ñ'oom na tqueeⁿ na matsa'ntjoom, ndo' joona' nchii cwii na xocandaⁿ nla'candaⁿndyo, ⁴ ee cwii cwii ts'aⁿ na cwiluiñe jnda Ty'oots'om cwii candaⁿ manaⁿñe ñequio na tixcwe na matseixmaⁿ tsjoomnancue. Cwinaⁿndyo nc'e na cwila'yⁿu'ya n'ooⁿya ñ'eⁿ Cristo. ⁵ Macandaⁿ ts'aⁿ na matseyu'ya ts'om na nquii Jesús cwiluiñe Jnda Ty'oots'om nndaⁿ nnaⁿñe ñequio na matseixmaⁿ tsjoomnancue.

Ñ'oom na macwji'yuu'ñena' cantyja 'naaⁿ' Jnda Ty'oots'om

⁶ Cantyja na jndyo Jesucristo tsjoomnancue, niom we nnom na ma'moⁿna' cantyja 'naaⁿ' jo', ndaatioo ndo' niom', nchii ñequii'cheⁿ cantyja 'naaⁿ' ndaatioo saⁿ ñ'eⁿ ndaatioo ndo' niom'. Nquii Espiritu macwji'yuu'ñe cantyja 'naaⁿ' na ljo' ndo' jom cwiluiñe ñ'oom na mayuu'. ⁷ Cañoom'luee m'aⁿ ndyee na cwitjei'yuu'ndye cantyja 'naaⁿ' ñ'oomwaa': Nquii Tsotyaaⁿya, ndo' Nquii na cwiluiñe ñ'oom' Ty'oots'om ndo' Espiritu Santo. Ndo' ndyeendye joona ñecwii cwiluiindyena. ⁸ Ndo' nnom tsjoomnancue m'aⁿ ndyee na cwitjei'yuu'ndye cantyja 'naaⁿ' ñ'oomwaa': Nquii Espiritu, ndaa ndo' niom', ndo' ndyeendye joo ñecwii ñ'oom cwilajomndye. ⁹ Ndo' nc'e na cwito'ñoⁿya ñ'oom na cwitjei'yuu'ndye nn'aⁿ, majndeiiti nndaⁿ nnto'ñoⁿya ñ'oom na macwji'yuu'ñe Ty'oots'om na juuna' jndati tseixmaⁿna', ee tseixmaⁿna' ñ'oom na jnda tjei'yuu'ñe cantyja 'naaⁿ' Jnaaⁿ. ¹⁰ Ee ts'aⁿ na matseyu' ñequio Jnaaⁿ, mawaa ñ'oom na macwji'yuu'ñena' quii' ts'om, saⁿ ts'aⁿ na ticatseyu' ñequio Ty'oots'om mach'ee na cantuñe ee ticatseyu' ñ'oom na jnda tjei'yuu'ñe cantyja 'naaⁿ' Jnaaⁿ. ¹¹ Ndo' ñ'oom'ñeeⁿ, luaa waa na macwji'yuu'ñena', jnda tquiaa Ty'oots'om na laxmaaⁿya na ticantycwii na cwitandooⁿa, ndo' na laxmaaⁿya juuna' nc'e Jnaaⁿ. ¹² Jo' chii ts'aⁿ na matseixmaⁿ cwentaa' nquii na cwiluiñe Jnda Ty'oots'om matseixmaⁿ tsaⁿñeeⁿ na ticantycwii na wando' añaⁿaaⁿ, saⁿ ts'aⁿ na ticatseixmaⁿ cwentaa' Jnaaⁿ, ticatseixmaⁿ na wando' añaⁿaaⁿ.

Ñ'oom na macanda na chuu tsoomwaañe

¹³ Matseiljeiya cartawaañe cwenta' 'o na cwilayu'yo' ñ'eⁿ Jnda Ty'oots'om cha cala'noⁿ'yo' na laxmaⁿ'yo' na ticantycwii na cwitandooⁿ'yo'.

¹⁴ Cwiñ'ooⁿt'maaⁿndyo n'ooⁿya Ty'oots'om ee cwila'nooⁿa quia cwitaaⁿya cwii naya nnoom cha'xjeⁿ na l'ue ts'oom, mañeeⁿ ñ'oom na cwitaaⁿya. ¹⁵ Ndo' cha'xjeⁿ cwila'nooⁿa na mañeeⁿ ñ'oom na cwitaaⁿya nnoom, mati nquiuuya na cwito'ñoⁿya ñ'oom na jnda taaⁿya nnoom.

¹⁶ Cwii ts'aⁿ na matseyu', quia nljeii cwii x'iaa' na matseyu' na matseitjooñe tsaⁿñeeⁿ cwii nnom jnaⁿ na nchii wjaañ'oomna' juu na nntsuuñe, macaⁿna' na caⁿ tsaⁿñeeⁿ cwii naya nnom Ty'oots'om ndo' jom ñnequiaaⁿ na nncwando' añaⁿaaⁿ tsaⁿñeeⁿ. Waa jnaⁿ na wjaañ'oomna' ts'aⁿ na nntsuuñe, tjaa'naⁿ nasei meñⁿ cwii caⁿ ts'aⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿ' tsaⁿñeeⁿ. ¹⁷ Cha'tso

nnom natia, laxmaⁿna' jnaⁿ ndo' waa jnaⁿ na ticjaañ'oomna' ts'aⁿ na nntsuuñe.

¹⁸ Manquiuuya na ts'aⁿ na matseixmaⁿ cwentaa' Ty'ooots'om tiquich'eeya jnaⁿ ee Jnda Ty'ooots'om mach'ee cwenta, meiⁿ ticwanaaⁿ na ntsei'ndaa' tsaⁿjndii juu.

¹⁹ Manquiuuya na cwiluiindyō cwentaa' Ty'ooots'om ndo' cha'tsondye nn'aⁿ na laxmaⁿna cantyja 'naaⁿi tsjoomnancue m'aⁿna nacje 'naaⁿi tsaⁿjndii.

²⁰ Ndo' mati manquiuuya na jnda jndyo Jnda Ty'ooots'om ndo' jnda tei-jndo' n'ooⁿya na cwila'nooⁿa na cwitajnaaⁿa nguii Ty'ooots'om na cwiluiñê na mayom'm. Tjoom' cwitsaam'aaⁿya cantyja 'naaⁿi nguii na cwiluiñê na mayuu', juu Jnaaⁿ Jesucristo. Ñ'oomwaa' ma'moⁿna' cantyja 'naaⁿi Ty'ooots'om na cwiluiñê na mayom'm ndo' mati mañequiaa ñ'oom'ñeeⁿ na tseixmaⁿ ts'aⁿ na ticantycwii na wando'. ²¹ 'O ntseindaaya, macanda Ty'ooots'om cala't'maaⁿndyo', nchii cwe' cwii na l'a nn'aⁿ na cwiluena na jeeⁿ t'maⁿ ñ'oom. Mantyjati luaa'ndyo matsjoo.

Carta na jndá we na seiljei Juan

Cantyja 'naa' ñ'oom na mayuu' ñequio na wi' ts'om ts'a' x'iaa'

¹ Maja na cwiluiitquiendyo, matseiljeiya cartawaañe na matseicwano^{nya} na m'aa' ñ'u nomnn'a^{nya} na macwji' Ty'oots'om cwentaa'aⁿ ñequio ntseinda'. Ñ'oom na mayuu' na jeeⁿ wi' ts'oo^{nya} 'o na cwila'jomndyo' ñequio ñ'oom na mayuu'. Ndo' nchii macandá ja wi' ts'oo^{nya} 'o mati cha'tsondye nn'aⁿ na cwita'jnaa'na ñ'oom na mayuu'. ² Wi' ts'oo^{nya} 'o nc'e ñ'oom na mayuu' na waana' quii' n'oo^{nya} na ñequii'cheⁿ nnc'oomna' ñ'eⁿndyo. ³ Nquii Ty'oots'om na cwiluiiñe Tsotyaaya ñequio Jnaa' Jesucristo quiana naya na la'xma'na naquii' n'om'yo' ñequio juu na m'aa' na wi' n'omna 'o ñequio juu na tjaa ñomtiu c'om'yo' jo ndaana nc'e ñ'oom na mayuu' ndo' na candya' n'omna 'o.

⁴ Jeeⁿ nei^{nya} na ljeiya nt'om ntseinda' cwilajomndyena ñequio ñ'oom na mayuu' cha'xjeⁿ nquii Tsotyaaya Ty'oots'om jnda sa'ntjoom. ⁵ Ndo' je' 'u nomnn'a^{nya} na matseyu', maca'na njom' na c'oo^{nya} na jnda nquiuuya nn'aa^{nya} na cwilayu'. Ñ'oomwaa' na matseiljeiya nchii ñ'oom xco na matsa'ntjomna', ñecwii xjeⁿ juuna' cha'xjeⁿ ñ'oom na ñejndyaa n-jndyee. ⁶ Luaa waa na ma'mo^{na}' na jnda nquiuuya nt'omcheⁿ, na c'oo^{nya} na cwila'canda^{ndyo} ñ'oom'm na cwitsa'ntjomna' cha'xjeⁿ ñ'oom na tyondye'jndyee'yo' na c'oo^{nya} na wi'n'oo^{nya} nn'aⁿ na cwila'yu'.

M'a' nn'a' na cwinquo'nn'a'

⁷ Jndye nn'aⁿ m'aⁿ tsjoomnancue na cwinquo'nn'aⁿ na cwiluena na tiyuu' na jndyo Jesucristo na ts'aⁿ jom. Ts'aⁿ na luaa' mach'ee cwiluiiñe ts'aⁿ na manquiu'nn'aⁿ, ndo' ts'aⁿ na wjaa nacjoo' Cristo. ⁸ Jo' chii cal'a'yo' cwenta na juu ts'iaaⁿ na jnda ñel'a'yo' titseicwaque'na' na cwe' ts'iaaⁿndyo cha canda^ñ' nnto'ñoom'yo' na nntantjom'yo'.

⁹ Mei'nquia ts'aⁿ na nncwinom' ñ'oom na waa cantyja 'naa' Cristo, ticaljoo'ñe ñequio ñ'oom na t'mooⁿ, tic'oom tsa'ñeeⁿ ñ'eⁿ Ty'oots'om. Saa ts'aⁿ na wiljoo'ñe ñequio ñ'oom na ma'mo^{na}' cantyja 'naa' Cristo, tseixmaⁿ tsa'ñeeⁿ cwentaa' Ty'oots'om ndo' ñequio Cristo. ¹⁰ Xeⁿ nncwjee'cañoom ts'aⁿ 'o ndo' nchii mañequiaaⁿ ñ'oom na mayuu' cantyja 'naa' Cristo, mei'n tilaljo'yo' jom l'a'yo' meiⁿ na ñnequia'yo' na xmaⁿñe. ¹¹ Ee ts'aⁿ na mañequiaa na xmaⁿñe, matseijomñe ñequio natia na matseixmaaⁿ.

Ñ'oom na macandá na matseinei' Juan nacjoo' cartawaañe

¹² Jndye ñ'oom maniom na mañe'catseina^{ntyaya} ñ'eⁿndyo'. Saa ticatsetiuuya na nncwil'uee'ndyo tsom canchii' ñequio ndaantom. Ee ntyjaa'ya cwii ts'ooⁿ na nncjocandoo'a 'o na nlanaaⁿ ntyjaaⁿ ndaaya. Ndo' ntyjiya na t'maⁿ nquioo na neii^{nya} xjeⁿ na nl'aaya na ljo'.

¹³ Joo ntseinda nomnn'aⁿ na m'aⁿ ñjaaⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaa'aⁿ cwila'cwanomna na xmaⁿndyu'. Mantya luaa' ñ'oom na matseiljeiya.

Carta na jndā ndyee na seiljeii Juan

Ñoom na seicwanom Juan na m'aa' Gayo

¹ Ja na cwiluiitquiendyo, matseiljeiya cartawaa na wjaana' na m'aa' Gayo na mayuu'che' jee' wi' ts'oo'ya 'u.

² 'U re nn'a'ya na jee' jnda ntyjiya maca'na nnom Ty'oots'om na cha'tso cantyja 'na' ya wja'm'aa', ndo' ya nc'oom' na tiwi' cha'xje' ya wjaaquindyu' na m'aa' nacje 'naa' Espiritu. ³ Ee tquiecañom nt'om nn'aa'ya na cwila'yuu' na m'aa'ya, ndo' tquiaana' na jee' nei'ya na jluena nōō' na jee' xcwee' ts'om' cantyja 'naa' ñ'oom na mayuu' ndo' cantyja na wjaam'aa', mache' na juu ñ'oom naya maque'na' xje' 'naa'na' 'u. ⁴ Ee tjaa'na' cwiiche' nnom ñ'oom na mañequiaatina' na nei'ya cha'xje' quia na mandiiya na joo nn'a' na cwiluiindyē ntseindaaya tye' cwiljoo'ndyena naquii' ñ'oom na mayuu'.

Juan matseit'maa'ñē Gayo

⁵ 'U re nn'a'ya na jee' jnda ntyjiya, jee' xcwe mache' na mateixe' nn'aa'ya na cwe' cwiqieya na m'aa', meii' jooa nn'a' na ticwajna'. ⁶ Jo ndaa' nn'a' na cwila'yuu' ljoōñe, jluena na jee' wi' ts'om' jooa. Cwii naya'ñee' cateijnde' jooa 'na' na maca'na' cha nndaq' nc'ootina ts'iaa' 'naa' Ty'oots'om, ee jee' cjawee' ntyjee' na mache' naljo'. ⁷ Ee jooa macwi'ooñ'omna ñ'oom naya 'naa' Jesucristo jo ndaa' nn'a', ndo' t'icato'ñoomna s'om ndaa' nn'a' na tyoolayu'. ⁸ Nc'e na ljo', jaa nn'a' na cwilayuu' la'xmaa'ya na cateix'aa'ya jooa na nnteijndeiya na cwi'oonquiiana ñ'oom na mayuu'.

Tixcwe s'aa Diótrefes

⁹ Seiljeiya cwii carta cwentaa' tmaa' nn'a' na macwji' Ty'oots'om cwentaa' yuu na m'a'yo' saa juu Diótrefes ticwancue'e' na ja nntsa'ntjo' ee ñecuaa xje' 'naa'a'. ¹⁰ Nc'e na luaa', quia na nncua'cañoo'ya 'o, quia jo' ncwa'ya jom na mach'ee' na luaa' na matseinei' ñ'oom cantu nacjooyá. Ndo' nchii macandā nmei' mach'ee', mati nn'a' na cwi'oonquia ñ'oom' Ty'oots'om, tiñe'coñoom jooa, ndo' nn'a' na ñe'cala'ljo na'ñee', macwjee'e' jooa quii' tmaa' nn'a' na macwji' Ty'oots'om cwentaa'na'.

¹¹ 'U re nn'a'ya na jee' jnda ntyjiya, tintseijomndyu' ñequio ts'iaa' natia, 'u cawseijomndyu' ts'iaa' na ya. Ee ts'a' na matseijomñe ts'iaa' na ya tseixmaa' cwentaa' Ty'oots'om, saa ts'a' na wjaantyjo ñequio natia, tic'oomñe cwentaa'na'.

Ya mach'ee Demetrio

¹² Cha'tsondyē nn'a' ya ñ'oom nquiuna cantyja 'naa' nn'aa'ya Demetrio, ndo' manquiiti ñ'oom na mayuu' macwji'yuu'ñena' cantyja 'naa'na'. Mati jâ cwtijei'yuu'ndyô na ljo' ndo' 'o manquiuyoo' na cwilanaa'ya ñ'oom na mayuu'.

Ñoom na macandā na seiljeii Juan

¹³ Jndyē ñ'oom niom na ñe'catseiljeiya cwenta' saa tiñe'cats'aa naljo' ñequio tsoom ñequio ndaantom, ¹⁴ ee ntyjaa'ya ts'oo' na tyuaa' nnty'iaaya 'u quialjo'che' nlanaa' ntyjaa' ndaa'ya.

¹⁵ Quiaa Ty'oots'om na tjaañomtiuu c'oom'. Nn'a' na m'a' ñjaa' na ya ñ'oom ñequiondyu' cwila'cwanomna na xma'ndyu', ndo' 'u je', quiaa' na xma'ñe cwii cwii ts'a' na matseiyu' yuu na m'aa'.

Carta na seiljeii Judas

M'a'ndye nn'a' na m'a' cwentaa' Ty'oots'om

¹ Ja Judas matseiljeiya cartawaañe. Cwiluiindyö ts'a' na mand'i'ntjomtye' nnom Jesucristo. Ti'xiögya jndyu Jacobo. Cartawaañe matseicwano'gya juuna' ndaa' nn'a' na ma'ma' Tsotyaa'ya Ty'oots'om na macwji'ñoo' joona na macwjaa'ñê cwentaa'na, nc'e na matseitjoom'na' joona ñequio Jesucristo.

² Quiaa Ty'oots'om na nleijndyeta na nnto'ñoom'yo' na wi' ts'oom' o, ñequio na mei'cwii ñomtiuu tic'om'yo' ñequio na candya' ts'oom' o.

M'a' nn'a' na cwinquio'nn'a'

(2 P. 2:1-17)

³ 'O nn'a'ya na wi' ts'oo'ya, jnda seiquee'na' ts'oo' na nntseiljeiya cwii ñ'oom cwenta'yo' cantyja 'naa' juu na tjoom' na macwji'n'maa'ñe Ty'oots'om jaa, saa je' maqua'ya cwenta na maca'na' na catseijndo'a n'om'yo' na cjoo' n'om'yo' cantyja 'naa' juu na cwilayu'ya n'oo'ya na juuna' ñejom tquiaa' na laxma' nn'a' cwentaa'na. ⁴ Ee m'a' nn'a' quii'ntaa'yo' na cwilajomndyena ñ'e'ndyo' saa cwinquio'nn'a'na 'o. Ñ'oom' Ty'oots'om na jach'ee xuee teiljeii ma'mo'na' cantyja 'naa'na na nnt'uiiwi'na' joona cha'xe' laxma'na na nntjoomna. Joona tic'omna cantyja 'naa'na, ee cwiwil'uee'ndyena juu naya na matseixmaa' na wanaa' na nnc'omyana ñequio nn'a' ndo' naljo' cwil'ana cwitjeii'ndyena cantyja 'naa' Jesucristo na cwiluiñê na matsa'ntjoom jaa ndo' macanda' nque' njacantya na t'ma' cwiluiñê jo nda'ya.

⁵ Meii' na ntyjii na manquiu'yo' ñ'oomwaa saa l'ue ts'oo' na cjaañjoom' n'om'yo' na ya tjei' Ty'oots'om nn'a' Israel ndyuua Egipto saa jndanquiache' s'aa' na tja' nt'omndye joona na ticala'yu'na ñ'e'ñê. ⁶ Ndo' mati cjaañjoom' n'om'yo' nquiee ángeles na ticaljoo'ndyena ts'iaa' na laxma'na, hasta 'ndyena yuu na seijndaa'ñe Ty'oots'om cwentana, maleichom joona na prašo mei' xocantycwii na chu'tye'ndyena l'uaancjo yuu na jaa'ñeñ'e' hasta juu xuee quia na nncu'xee' cha'tso. ⁷ Mati nn'a' tsjoom Sodoma ñequio Gomorra ñequio nn'a' nt'omche' njoom ndioche', tquiandyeñ'e'na na l'ana mei'quia nnom na quee' n'om seiina nchii cha'xe' na seijn-daa'ñe Ty'oots'om na nnc'om nn'a', ndo' na luaa' tyol'a nn'a' njoom'ñee' tseixma'na' cwii na ma'mo'na' na nnt'uiiwi' chom na tijoom canduu' nn'a' na nmeii' cwil'a.

⁸ Na'ñee' na m'a'na quii'ntaa'yo' meii' na manquiuna na tuii na ljo', saa laxma'na nn'a' na cwicatsoona ndaa, cwila'ndaa'ndyena seiina, l'ona na nlque' Ta Jesús xje' joona, cwila'jnaa'na ángeles na t'ma' cwiluiindy e cañoom'luee. ⁹ Saa ángel na cwiluitquieñe na jndyu Miguel quia na seijmei'ñê nnom tsa'jndii cantyja 'naa' sei'ts'o' naa' Moisés, t'icatseijnaa'na cwe' tsoom nnom juu: "Nquii Ta Ty'oots'om catseitiaa'na 'u." ¹⁰ Saa na'm'a' wi' ñ'oom cwila'nei'na nacjoo' mei'nquia na ticala'no'na, ndo' chjoowi' na ndya' cwila'no'tina, cwila'no'na jo' cwe' na c'ee' n'omna, cha'cwijom quioo' na cwe' mach'eetoyo'. Ndo' cantyja 'naa' jo' cwila'ndaa'ndye che'nquieena.

¹¹ Nlco'wi'na' na'm'a' ee cwi'oontyjo'na cha'xe' na s'aa Caín. Cha na nnta'ntjomna s'om cwila'jomndyena na tis'a' s'aa Balaam ndo' cwilawendyena nacjoo' Ty'oots'om cha'xe' seiweñe Coré ndo' nc'e na ljo' s'aa' seicuee' Ty'oots'om jom. ¹² Matseijnaa'na' 'o na ñ'ee' na'm'a' quia na cwilajomndyo' ñ'e' nc'iaa'yo' na cwilayu' na tjoom' cwicwa'yo'

na cwicañjom n'om'yo' Ta Jesús ndo' na m'm'aⁿ ñequio na neiiⁿna cwicwa'na ndo' cwiwena ñ'eⁿndyo' meiⁿ tico'tiana' nquiuna. Matseijomna' jona cha'cwijom ts'aⁿ cwe' m'aaⁿ ts'om cantyja 'naaⁿ nquii meiⁿ ticateix'ee canma'. Jona laxmaⁿna cha'cwijom nchquiu na wjaachuu jndye na tjaa ndaluaa' cachona'. Matseijomna' jona cha'na n'oom na meiiⁿ na jnda tue'ntyjo xjeⁿ na nl'ana' ta, saã tjaa ta col'ana', na we ndii' tjana' ee na jnda tyena' xeⁿ quii' nch'ioona'. ¹³ Cantyja na cwil'a na m'm'aⁿ la'xmaⁿna cha'na nmoⁿ t'maⁿ ndaaluee na mandyontquiena' chom' na tjoom' na cwajndii nt'a, la'xmaⁿna cha'na canjoo na tijndaa' cwaan ntyja cwi'oona'. Majndaa' na ticantycwii na nljoo'ndyetyeⁿ na m'm'aⁿ yuu na ntomñ'eⁿ najaaⁿ.

¹⁴ Mati Enoc, tsaⁿ na jnda ntquiee' ndii' na tei'cantyjoo' tsjaaⁿ 'naaⁿ Adán, tyotseineiⁿ ñ'oom na t'moⁿ Ty'oots'om naquii' ts'oom cantyja 'naaⁿ na m'm'aⁿ. Tsoom: "Nt'iaya nquii' na cwiluiiñe na matsa'ntjom cha'tso na macwjee'cañoom ñequio meiⁿ meičeⁿ nn'aⁿ na lju' n'om, ¹⁵ na nncu'xeeⁿ cha'tso nn'aⁿ ndo' na nt'uiiweeⁿ eⁿ cha'tsodye jona cantyja natia na jnda ñel'ana ndo' na nnts'aaⁿ na nnt'uiiyeⁿna' nn'aⁿ na jeeⁿ tia ñe'jla'xmaⁿ cantyja 'naaⁿ cha'tso nnom natia na jnda ñel'a, ndo' cantyja 'naaⁿ cha'tso ñ'oom wi' na jnda ñe'jla'neiⁿna nacjoom'm." ¹⁶ Na m'm'aⁿ ñequii'cheⁿ cwilancjoo'ndyena ljo' cwiluii na ticjaawee' nquiuna na cwil'a nt'omcheⁿ, ljo' na cwil'a nc'iaana cwiluena xocwil'ue jo'. Ñequii'cheⁿ l'ue n'omna na caluii natia na queeⁿ n'om seiina. S'a ñ'oom cwilaneiⁿna ndo' ca'naaⁿndyena cha nquioo s'om lueena.

Matseijndo' Judas n'om nn'aⁿ na cwilayu'

¹⁷ Saã 'o nn'aⁿya na cwila'yuu' na jnda ntyjiia 'o, cjaanjoom' n'om'yo' ñ'oom na jaach'ee xuee tyoñequia apóstoles cwentaa' Ta Jesucristo, ¹⁸ na tyoluena ndaa'yo': "Joo ncuee na macandá nnc'om nn'aⁿ na nla'neiⁿ ñ'oom ticuee' ts'om nacjoo' ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'oots'om. Ndo' nl'ana cha'tso nnom na tilju' na cwila'queeⁿ n'omna." ¹⁹ Jnaaⁿ jona na cwitoⁿndye nn'aⁿ na cwila'yuu'. Cwila'ñ'oom'ndyena cantyja 'naaⁿ joo na queeⁿ n'om seiina, meiⁿ ticalaxmaⁿna Espíritu na cwiluiiñe Ty'oots'om.

²⁰ Saã 'o je' nn'aⁿya na jeeⁿ jnda ntyjiia, caljoo'ndyo'tyeⁿyo' naquii' juu na cwila'yuu'ya n'om'yo' na lju' tseixmaⁿna'. Calaneiⁿyo' nnom Ty'oots'om ñequio juu najndeiⁿ na matseixmaⁿ Espíritu Santo. ²¹ 'O caljoo'ndyo' cantyja na m'aaⁿ Ty'oots'om na candya' ts'oom 'o ndo' cwindo'yo' juu xuee quia nquii' Jesucristo na cwiluiiñe na matsa'ntjoom jaa nncwjee'nnaaⁿaⁿ, xjeⁿñeeⁿ nc'e na wi' ts'oom jaa ñnequiaaⁿ na nnto'ñooⁿya na ticantycwii na ntandoo'a.

²² Nn'aⁿ na we waa na m'aaⁿ n'om cantyja 'naaⁿ ñ'oommeiiⁿ, cat'moⁿ'yo' ndaana cha ñecwii nla'tiuuna. ²³ Ndo' nt'omcheⁿ nn'aⁿ na jnda tjachuuna' jona cantyja 'naaⁿ ñ'oom na cwit'mooⁿ na m'm'aⁿ, catjei'n'maaⁿndyo' jona' cha'cwijom na macwji' ts'aⁿ x'iaaⁿaⁿ quii' chom. Ndo' ñequio nt'omcheⁿ c'om'yo' na wi' n'om'yo' jona saã c'om'yo' na nquia'yo' na juu natia na laxmaⁿna tincw'uaa'ndyo' jona'.

Ñ'oom na macandá na matseit'maaⁿñena' Ty'oots'om

²⁴ Nnom Nqueⁿ na waa najndeiⁿ na cwiluiiñe na nncwañom'm 'o na tincju'cjena' 'o na ñequio na neiiⁿeⁿ nnts'aaⁿ na nncwintyje'yo' jo nnoom yuu na jeeⁿ caxuee na m'aaⁿ na mei'cwii tila'tjoo'ndyo' jo nnoom, ²⁵ nnom Nqueⁿ na ñequii'cheⁿ cwiluiiñe Ty'oots'om na macwji'n'maaⁿñe jaa cantyja 'naaⁿ Jesucristo na jom cwiluiiñe na matsa'ntjoom jaa cala't'maaⁿndyo' jom, jom cwitaa'jndyaaya jo ndaaya, jom cha'tso najndeiⁿ matseixmaaⁿ, ndo' na

maqueeⁿ xjeⁿ cha'tso, cha'xjeⁿ tyoontycwii na ñejndyowana', na waa na je',
ndo' na ticantycwii na cwiwjaatina'. Amén.

Ñ'oom cantyja na tco'na' nty'iaa' Juan

'Naa' na t'mo' Jesucristo na quia nluui

¹ Ñ'oommeii' tquiaa Ty'oots'om nnom nquii Jesucristo na jom ca'moo' joo'na' ndaa' nquiee nn'a' na cwindye'ntjom nnoom. Ñequio 'ndyoo ángel cwentaa'a' seica'moo' ñ'oom'ñee' nqoo' ja Juan na mand'i'ntjo'ya nnoom. Ee joo ñ'oommeii' cwila'nei'na' cantyja na jnda' teicandyoo' na nluui. ² Jo' chii mamacwji'yuu'ndyo ñ'oommeii' na t'mo' Ty'oots'om nqoo' ñequio Jesucristo. Macwji'yuu'ndyo cha'tsoti na tco'na' na nty'iaya ndo' na jndi'ya.

³ Matio'naa'ñe Ty'oots'om juu ts'a' na matsei'naa' ñ'oommeii' cantyja chiuu cwii ndyona', ndo' mati joo nn'a' na cwindye ndo' cwila'we joo'na' naquii' n'om. Ee jnda' mawaa xje' na nluui cha'xje' na cwit'moo' ñ'oommeii'.

Ñ'oom na to'ñoom ntquiee' ntmaa' nn'a' na macwji' Ty'oots'om cwentaa'a'

⁴ Ja Juan matseicwano' ñ'oommeii' ndaa' 'o na cwiluiindyo' ntquiee' ntmaa' nn'a' na macwji' Ty'oots'om cwentaa'a' na m'a'yo' ndyuaa Asia. Cato'ñoom'yo' naya na matseixmaa' ñequio juu na tjañomtiu na mañequiaa' quii' ts'om ts'a'. Nque' na m'aa' ndo' m'aa'ñe' ndo' tyom'aa' cwitjooche' na nncuaa tsjoomnancue ndo' nncwjee'nnaa'a' ndo' mati cantyja 'naa' ntquiee' Espíritu na m'a'na jo nnom tio na wacatyee'. ⁵ Ndo' mati quiaa Jesucristo na nla'xma'yo' joo naya'ñee'. Jom cwiluiñe' na macwji'yuu'ñe' ñ'oom na mayuu' ndaa'ya, ndo' jom ts'a' najndyee na tando'xco na tde'. Cwiluiñe' na matsa'ntjoom cha'tsondye nn'a' na cwiluiitquiendye ndaa' nn'a' tsjoomnancue. Nque' na jee' candya' ts'oom jaa ndo' ñequio nioom'm na tcwe' tmaa' jaa jnaa'ya na waa. ⁶ Jnda' tquee' jaa na t'ma' cwiluiindyo' na m'aa'ya nacje 'naa' Ty'oots'om. Ndo' tquee' na cwiluiindyo' ntyee na cwindya'ntjoo'ya nnom Ty'oots'om na juu cwiluiñe' Tsotyee'. Catseit'maa'ñena' jom ndo' caluiit'ma'ñe' cantyjati najndei' na matseixmaa' cha'waati na yo. Amén.

⁷ Que'yo' cwentá, manncwjee'cañoom Cristo ñequio nchquiu. Ndo' cha'tsoti nn'a' nnty'iaa' jom, ndiñ'ee' nn'a' na jla'jomndye na tuee'ee'. Ndo' cha'tso ntmaa' na cwii cwii nnom nn'a', jndei' nla'xuaana na chjoo' n'omna quia na nnty'iaana jom. Maxje' nntseicandaa'ñena' na ljo'. Amén.

⁸ "Ja cwiluiindyo Alfa ñequio Omega. Ja maxje' m'aa'ya najndyee ndo' na macanda." Luua' matso nque' na matsa'ntjoom cha'tso. Nque' na m'aa' ndo' m'aa' ndo' maxje' ñet'oom ndo' nncue'ntyjo' na nncwjee'cañoom. Nque' na cwiluiñe' na cha'tso najndei' matseixmaa'.

Tco'na' nnom Juan na nty'iaa'a' Cristo

⁹ Ja Juan na cwiluiindyo' nn'a'yo' tjom na cwiwingoo'ya nawi' ñ'e'ndyo', ndo' tjom na cwitue'ndyocjaaya nnom Ty'oots'om. Ee nquii' Jesucristo mañequiaa' na tjom m'aa'ya na ticiatiom n'oo'ya. Ja tyom'aa'jna'ya ndyuaaxe'ncwe na jndyuna' Patmos nc'e na tyoñequia ñ'oom' Ty'oots'om ndo' na tyocwji'yuu'ndyo' cantyja 'naa' Jesús. ¹⁰ Juu xuee na cwila't'maa'ndyo nque' na cwiluiñe' na matsa'ntjoom jaa, m'aa'ya nacje 'naa' Espíritu Santo ndo' t'moo' cwii na tco'na' nqoo'ya. Jndi'ya na jndei' teic'uaa na sei'nei' ts'a' jo naxa'na cha'cwijom jndyee' ntu. ¹¹ Tso nqoo': —Ja maxje' m'aa'ya najndyee cwii tjooche' na nncuaa tsjoomnancue ndo' jom'aa'tyaya meii' na tacuaana'. Cwa, catseiljei'tcuundyu' cantyja

na manty'ia' njom'. Catsa' libro, ndo' catseicwanom' juuna' ndyuaa Asia ntquiee' tsjoom na m'aⁿ ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oqots'om cwentaaⁿa'. Cjaana' tsjoom Éfeso, Esmirna, Pérgamo, Tiatira, Sardis, Filadelfia, ñequio Laodicea.

¹² Quia jo' taquaxaⁿa cha ya nnty'iaya 'ñeeⁿ juu matseineiⁿ ñ'eⁿndyo. Ndo' quia na jnda taquaⁿ, nty'iaya ntquiee' xjo s'om cajaan' na cwicañjoom' nlca. ¹³ Xcwe quii'ntaaⁿ ncjo'ñeeⁿ nty'iaya meintyjee' nqueⁿ na matseijomna' cha'cwijom ts'aⁿ jom. Cweⁿ cwii' liaatco xjeⁿ nomtyuaacheⁿ. Ndo' tsei'jñaⁿ chu'tyeⁿ cwii' naⁿ na tuii' ñ'eⁿ s'om cajaan'. ¹⁴ Sooxqueeⁿ canchii'na' cha'cwijom soo' catsmaⁿ canchii', ndo' cha'na canchii' tsaaⁿ. N'omnnoom xueena' cha'cwijom chom. ¹⁵ Nc'eeⁿ caxueena' cha'na colo na matseixmaⁿ s'om wee quia na je'ndyo jlui'na' naquii' chom, ndo' seilju'ya ts'aⁿ juuna'. Ndo' c'uaa na matseineiⁿ cha'cwijom c'uaa quia na cwicwjee' jndaa. ¹⁶ Ts'ooⁿ ntyjaya too'ndye ntquiee' cancjuu ndo' quii' 'ñom macalui'nom cwii' xjo na we ntyja taa. Ndo' jeeⁿ caxuee nnoom cha'na xueeñe ñe'quioom' na quiajmeiⁿ'.

¹⁷ Quia na nty'iaya jom, tioondyo jo nc'eeⁿ cha'cwijom ts'oo ja. Ndo' teicaljoom ts'ooⁿ ntyjaya nacjoya, tsoom nooⁿ:

—Tinty'ue'. Ee maja na m'aaⁿya najndyee cwii' tjoqcheⁿ na nncuaa tsjoom-nancue ndo' jom'aaⁿtyaya meiiⁿ na tacuaana'. ¹⁸ Ja cwiluindyⁿ na wando'a. Ndo' meiiⁿ na jnda t'io saa' je' m'aaⁿya na ticantycwii' na wando'a. Cha'tso nn'aⁿ na cwiwe m'aⁿna nacje 'naⁿya ndo' mati Hades yuu meindoo' l'oo. ¹⁹ Cwa catseiljei' cha'tso na maco'na' njom' na manty'ia', ñequio cha'tso na nlco'na' nnty'ia' na cwiluii' je' ndo' na cwii' nncjaaluii. ²⁰ Je' nntsjoⁿ ljo' ma'moⁿ ñ'oom wanty'iuu'waa cantyja 'naaⁿ ntquiee' cancjuu na nty'ia' na too'ndye ts'oo ntyjaya, ndo' ntquiee' xjo s'om cajaan' na cwicañjoom' nlca. Joo ntquiee' cancjuu'ñeeⁿ, jo' jo' ntquiee' ángeles na cwil'a cwenta ntquiee' ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oqots'om cwentaaⁿa'. Ndo' joo ntquiee' xjo s'om cajaan' na cwicañjoom' nlca, jo' jo' ntquiee' ntmaaⁿ na ñeeⁿ na la'xmaⁿ cwentaa' Ty'oqots'om.

2

Ñ'oom cwentaa ntquiee' ntmaaⁿnn'aⁿ: Ñ'oom na tja tsjoom Éfeso

¹ Tsoti Jesús nooⁿ:

—'U Juan, catseiljei' ñ'oommeiiⁿ, catseicwanom' jooⁿna' na m'aaⁿ ángel na mach'ee cwenta tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oqots'om cwentaaⁿa' na m'aⁿ tsjoom Éfeso. Catsu': "Nmeiiⁿ ñ'oom na matseinaⁿ nncjo' na too'ndye ntquiee' cancjuu ts'oo ntyjaya. Ja m'aaⁿya quii'ntaaⁿ ntquiee' xjo s'om cajaan' na cwicañjoom' nlca: ² Mantyjiiya chiuu waa ts'iaaⁿ 'naⁿya na cwil'a'yo', ndo' cantyja na cwila'jnda'yo' na tica'ndyenc'uaa'ndyo'. Mantyjiiya na ticuaaya nquiu'yo' cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na tia nn'aⁿndye. Ndo' jnda' jliu'yo' chiuu laxmaⁿ nn'aⁿ na cwe' cwil'aya na cwiluindyⁿ apóstoles, jnda' jliu'yo' na cantundye na'ñeeⁿ. ³ Ntyjiiya na t'maⁿ n'om'yo' ndo' na cwila'quii' n'om'yo' meiiⁿ t'maⁿ nawil' cwiwi'nom'yo'. Meiⁿ ticwintqueⁿyo' na cwila'jnda'yo' na cwindye'ntjom'yo' nooⁿ. ⁴ Saa' waa na ntyjiiya ñ'eⁿndyo': tacantyyaa' n'om'yo' ja cha'xjeⁿ quia to'jndyee'yo' na jeeⁿ jnda nquiu'yo' ñ'eⁿndyo. ⁵ Cjaañjoom' n'om'yo' cha'tso na ñel'ajndyee'yo' ndo' je' tacol'a'yo', calcwe' n'om'yo'. Cal'a'nda'yo' yuu na ya cha'xjeⁿ na ñel'a'jndyee'yo', Ee xeⁿ tical'a'yo' na ljo', quia jo' nncuaçañoⁿya 'o ndo' nncwji'a xjo na ñjoom' sca quii'ntaaⁿyo'. ⁶ Saa' waa cwii' na jeeⁿ majo'ndyo cantyja 'na'yo'. M'aⁿyo' na jndoo'yo' ts'iaaⁿ na la'xmaⁿ nn'aⁿ tmaaⁿ na jndy nicolaítas, ndo' mati nncjo

jndoya ljo' na cwil'ana. ⁷ 'Ñee' 'o na ñe'candye'yo', candye'ya'yo' ñ'oom na matseineiⁿ Espíritu Santo ndaa ntmaaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ cwentaa' Ty'oots'om quia tso: 'Ñee' juu na jndaa jnaⁿñe ñequio natia, ñnequiaya na nlquii taa' ts'oom na mañequiaana' na wando' ts'aⁿ. Juu ts'oom'ñeeⁿ meintyjee'na xcweya paraíso cwentaa' Ty'oots'om."

Ñ'oom na tja tsjoom Esmirna

⁸ Tsoti Jesús nqoⁿ:

—Catseljei' ñ'oommeiiⁿ, catseicwanom' jooa' na m'aaⁿ ángel na mach'ee cwenta tmaaⁿ nn'aⁿ macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ na m'aⁿna tsjoom Esmirna. Catsu': "Ñ'oommeiiⁿ matseinaⁿ ja, na m'aaⁿya najndyee ndo' m'aaⁿya na macanda. Ja meiiⁿ na jnda' t'io saa je' jnda' mawandoxco. ⁹ Mantyjiiya chiuu waa na m'aⁿ'yo' ndo' nawi' t'ma' na cwiwinom'yo'. Ndo' ntyjiiya cantyja na wanty'iaandyo m'aⁿ'yo' saa jo nnom Ty'oots'om laxmaⁿ'yo' na tyandyo'. Ntyjiiya ñ'oom wi' na cwilue nn'aⁿ nacjo'yo'. Naⁿñeeⁿ tuindyena na judíos saa cantyja na cwil'ana mach'eena' na meiⁿchjoo nchii jo' jooa. Jooa la'xmaⁿna tmaaⁿ nn'aⁿ na matseitjom Satanás cwentaaⁿaⁿ. ¹⁰ Tintyue'yo' cwii nawi' na manntjom'yo'. Ee queⁿ'yo' cwenta, mawaa xjeⁿ na cwantindyo' 'o nnts'a'yo' w'aanco n'e na taa' ts'om tsaⁿjndii. Ee ñe'caljeiiⁿ chiuu n'om'yo'. Nntjom'yo' nawi'ñeeⁿ cwii qui xuee saa caljoo'ndyo'tyeⁿ'yo' na ñe'cwii cala'tiuu'yo' meiiⁿ ñequio jo' cwje'yo', quia jo' ja ñnequiaya na nnto'ñoom'yo' na ticantycwii na cwitando'yo'. ¹¹ 'Ñee' 'o na ñe'candye'yo', candye'ya'yo' ñ'oom na matseineiⁿ Espíritu Santo ndaa ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ: 'Ñee' juu na jndaa jnaⁿñe ñequio natia, juu na jnda' we ndii' na nncue' ts'aⁿ, xocat'uiina' jom."

Ñ'oom na tja tsjoom Pérgamo

¹² Tsoticheⁿ Jesús nqoⁿ:

—Catseljei' ñ'oommeiiⁿ, catseicwanom' jooa' na m'aaⁿ ángel na mach'ee cwenta tmaaⁿ nn'aⁿ cwentaa' Ty'oots'om na m'aⁿ tsjoom Pérgamo. Catsu': "Luaa ñ'oom na matsjoo nncó na maleiñ'oⁿya xjo na taa' we ntyja: ¹³ Mantyjiiya chiuu waa na m'aⁿ'yo' ndo' na majo'to cwic'eⁿ'yo' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na matsa'ntjom tsaⁿjndii. Ntyjiiya na tyeⁿ cwilei'ñ'om'yo' xueya ndo' tyootjei'ndyo' cantyja na cwila'yu'yo' ñ'eⁿndyo' meiiⁿ na xcwe quii' tsjom'yo' jla'cuee' nn'aⁿ ti'x'iaa'yo' Antipas. Jom ñequio na xcwe' ts'oom tyocwji'yuu'ñe cantyja 'na'ya ndaa nn'aⁿ na cwindye'ntjom nnom tsaⁿjndii na maxjeⁿ mac'eⁿ jo' jo'. ¹⁴ Saa niom nt'om na ntyjiiya ñ'eⁿndyo', ee m'aⁿ cwantindyo' 'o na cwilei'ñ'om'tyeⁿ'yo' ñ'oom na t'moⁿ Balaam. Jom t'mooⁿ nnom Balac ñ'oom na s'aana' na jla'tjoondye nn'aⁿ Israel nnom Ty'oots'om. Ee tsoom na ya na cala't'maaⁿndyena 'naⁿ na xwe' nn'aⁿ nl'a. Ndo' ya na nnc'oocats'aⁿ na sei quioo' jo ndaana', jnda' jo' nntquina sei'ñeeⁿ. Ndo' tsoom na maxjeⁿ ya na cwe' nc'omyana ñequio nc'iaana. ¹⁵ Mati waa cwiicheⁿ na ntyjiiya ñ'eⁿndyo' na m'aⁿ nt'omndyo' 'o na cwilei'ñ'om'tyeⁿ'yo' ñ'oom na cwit'mooⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na jndy nicolaítas, ndo' ñ'oom'ñeeⁿ jeeⁿ jndoya. ¹⁶ Jo' chii calcwe' n'om'yo'. Ee xeⁿ tical'a'yo' na ljo', tyuaa' nncuaçañoⁿya 'o ndo' ñequio xjo na macalui' quii' 'ndyo nnts'aaya tia' ñ'eⁿ cwantindyo' 'o na cwito'ñoom'yo' ñ'oom'ñeeⁿ. ¹⁷ 'Ñee' 'o na ñe'candye'yo', candye'ya'yo' ñ'oom na matseineiⁿ Espíritu Santo ndaa ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ. 'Ñee' juu na jndaa jnaⁿñe ñequio natia, ñnequiaya maná na nlcwa' na ticata'jnaaⁿ nn'aⁿ. Ndo' ñnequiaya cwii tsjo' canchii' nnom. Nacjoo'

juuna' nntseiljeixco xueya ndo' meiⁿcwii ts'aⁿ ticaljeii ljo' matso ljeiiⁿñeeⁿ, macanda nquii ts'aⁿ na nnco'ñom juuna' ntyjii."

Ñoom na tja tsjoom Tiatira

¹⁸ Tsoticheⁿ Jesús nqoⁿ:

—Catseiljei'ti' ñ'oommeiiⁿ, catseicwanom' jooⁿa' na m'aaⁿ ángel na mach'ee cwenta tmaaⁿ nn'aⁿ cwentaa' Ty'oots'om na m'aⁿ tsjoom Tiatira. Catsu': "Luua ñ'oom na matseinaⁿ nncō na cwiluiindyō Jnda Ty'oots'om. N'omnqōⁿ jeeⁿ xueena' cha'cwijom chom, ndo' nc'a caxueena' cha'cwijom s'om wee na jnda seilju'ya ts'aⁿ. ¹⁹ Tcuu mantyjiiya chiuu waa ts'iaaⁿ 'na'ya na cwil'a'yo' ndo' na wi' n'om' nc'iaa'yo' na la'xmaⁿ'yo' na cwila'yu'ya n'om'yo'. Ndo' ntyjiiya na ya cwindye'ntjom'yo' nqōⁿ ndo' na tica'ndyenc'uaa'ndyo'. Ndo' je' candaa'ti waa na cwil'a'yo' naquii' ts'iaaⁿ 'na'ya nchiiti quia to'jndyee'yo'. ²⁰ Saa waa na ntyjiiya ñ'e'ndyo' ee cwiñe'quiandyo' na ma'mōⁿ cwii yuscu ñ'oom na tis'a quii'ntaa'yo'. Jom cwe' matsoyaaⁿ na cwiluiñe' ts'aⁿ na mañequiaa ñ'oom' Ty'oots'om, saa mach'eeⁿ cha'na tyoch'ee yuscu na jndyu Jezabel. Manquii'nn'aaⁿ nn'aⁿ na cwindye'ntjom nqōⁿ. Ee ma'mōqōⁿ na wanaaⁿ na cwe' c'omyana ñ'eⁿ nc'iaana, ndo' na cala't'maa'ndyena 'naⁿ na cwe' nn'aⁿ n'l'a, ndo' ya na catquiina sei' na ty'equeⁿ nn'aⁿ jo ndaa jooⁿa'. ²¹ Ndo' jnda tquiaya na wanaaⁿ na calcwe' ts'oom jnaa'aⁿ, saa tiñe'calcwe' ts'oom na cwe' m'aa'yaⁿ ñequio nn'aⁿ. ²² Que'nyo' cwenta, ja nntseiquiōⁿ cwii tycu w'ii nacjoom'm. Ndo' mati nquiee nn'aⁿ na cwe' m'a'ya ñ'eⁿñê, nnts'aa na nntjoomna cwii nawi' t'maⁿ xeⁿ na ticalcwe' n'omna na cwila'jomndyena natia na mach'eeⁿ. ²³ Ja nntseicwjaya cha'tso nn'aⁿ na cwi'oontyjo naxeeⁿeⁿ na cwiluiindyē cha'cwijom ntseinaaⁿ. Ndo' na ljo' cha'tso ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji'la cwentaya nliuna na ja ntyjiitcuundyō chiuu waa na matseituu ts'aⁿ ñequio chiuu waa na m'aaⁿ ts'om ts'aⁿ. Ndo' cantyati na jnda ñel'a'yo', malaa'ti' ñnequiaya na nlo'ñom ticwiindyō' 'o. ²⁴ Saa nt'omndyo' 'o na m'a'yo' Tiatira na tyoolajomndyo' ñ'oom na cwindye naⁿñeeⁿ, meiⁿ tyoowijndo' n'om'yo' ñ'oom'ñeeⁿ na cwiluena la'xmaⁿ'na' ñ'oom wanty'iuu' cantyja 'naaⁿ Satanás. Ndo' na luua' waa ticatiōtya xuu nacjo'yo'. ²⁵ Saa macanda matsjō na caljoo'ndyo'tye'nyo' cantyja 'naaⁿ ñ'oom na mayuu' na cwilei'ñ'om'yo', hasta xjeⁿ na nncuaya. ²⁶ Ndaa joo nn'aⁿ na cwita'ntjom na ñe'cats'aa Satanás xjeⁿ jooⁿa ndo' cwiljoo'ndyetyeⁿna cantyja 'na'ya hasta na macanda, ñnequia najndeii na matseixmaⁿ na nntsa'ntjomna nn'aⁿ na cwii cwii ndyuaa. ²⁷ Jnda tquiiaa Tsotyaya na nntseixma'ya na nntsa'ntjō'ya. Cha'xjeⁿ na nntiuujndaⁿ xuaa na mmeiⁿ ts'aⁿ ts'oom'l'eii'xjo, maluaa' nncu'xeeⁿ nn'aⁿ. ²⁸ Ndo' ñnequiaya caxjuuncoo nnom tsaⁿñeeⁿ. ²⁹ Ñeeⁿ 'o na ñe'candy'e'yo', candye'ya'yo' ñ'oom na matseineⁿ Espiritu Santo ndaa ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿa."

3

Ñoom na tja tsjoom Sardis

¹ Tsoticheⁿ Jesús nqoⁿ:

—Catseiljei'ti' ñ'oommeiiⁿ, catseicwanom' jooⁿa' nam'aaⁿ ángel na mach'ee cwenta tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ na m'aⁿ tsjoom Sardis. Catsu': "Luua matsjō nncō na matseixma'ya ntquiee' Espiritu cwentaa' Ty'oots'om ndo' ntquiee' canjuu: Tcuu mantyjiiya chiuu waa ts'iaaⁿ 'na'ya na cwil'a'yo' na m'a'yo' ndo' na waa ñ'oom cantyja 'na'yo' na jeeⁿ tando' n'om'yo', saa tiyuu'. 'O cwilaxma'nyo' cha'cwijom l'oo.

2 'O na m'aⁿ'yo' cha'cwijom na cwindayo', calcwiiya n'om'yo'. Juu chjoowi' na ndi cwileif'om'yo', calajnda'yo' na nncjaanajndeina'. Ee mawaa xjeⁿ na ñe'cantycwii naya'ñeeⁿ naquii' n'om'yo'. Ee maljeiya na tixcwe cwil'a'yo' jo nnom Tsotyaya Ty'oots'om. 3 Quia jo' tyeⁿ cjaañoom' n'om'yo' ñ'oom naya na jnda to'ñoom'yo'. Calawe'yo' joona' ndo' calcwe' n'om'yo'. Ee xeⁿ ticalajndaa'ndyo' na nnc'om'c'eendyo', mats'ia jo' nncuacañooⁿ'ya 'o cha'cwijom macwjee'cañoom tsaⁿcanch'ue quia tic'omc'eeñe ts'aⁿ. Meiⁿ xocala'noⁿ'yo' ljo' xjeⁿ nncuacañooⁿ'ya 'o. 4 Saa m'aⁿ cwantindyo' 'o tsjoom Sardis na tyoolacwajindiindo' lia'yo' ñequio natia. Jo' chii ñequiaya liaa canchii' na nlcwee'yo' ndo' nnc'om'yo' ñ'e'ndyo' ee la'xmaⁿ'yo' na nnda'yo' joona'. 5 'Ñeeⁿ joo na jndaã jna'ndye ñequio natia, nntseicwaya liaa canchii' na'ñeeⁿ. Meiⁿ tijoom catseicanduu'a ncueena nacjoo' libro na chuuna' ncuee nn'aⁿ na ticantycwii na cwita'ndo'. Ndo' nncwji'yuu'ndyo' na cwiluiindyena cwentaya jo nnom Tsotyaya ndo' mati jo ndaa' ángeles cwentaaⁿ'aⁿ. 6 'Ñeeⁿ 'o na ñe'candye'yo', candye'ya'yo' ñ'oom na matseineiⁿ Espiritu Santo ndaa' ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿ'aⁿ."

Ñ'oom na tja tsjoom Filadelfia

7 Tsoticheⁿ Jesús nooⁿ:

—Catseiljei'ti' ñ'oommeiiⁿ, catseicwanom' joona' nam'aaⁿ ángel na mach'ee cwenta tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿ'aⁿ na m'aⁿ tsjoom Filadelfia. Catsu': "Ja cwiluiindyó na lju' ts'ooⁿ ndo' cwiluiindyó ñ'oom na mayuu'. Cha'xjeⁿ David tyowaa najneiⁿ na tyotsa'ntjoom cha'waa ndyuuaaⁿ'aⁿ, mati ja matseixmaⁿ'ya juu najndeiⁿ na matsa'ntjom Ty'oots'om. Ee ja tseixmaⁿ'ya na ñequiaya na wanaaⁿ na nncjaaquiee' ts'aⁿ cañoom'luee oo na ticwanaaⁿ. Nncó matseicanaaⁿ'ndyo' ndo' tjaa 'ñeeⁿ juu ndaa' nntseicu'tyeⁿ. Oo matseicu'tyaⁿ'ya ndo' tjaa 'ñeeⁿ juu ndaa' nntseicanaa'ñe. Luaa waa na matsjoo nncó: 8 Mantyjiiya chiuu waa ts'iaaⁿ 'na'ya na cwil'a'yo'. Canty'ia'yo', jnda seicanaaⁿ'ndyo' cwii cha'cwijom 'ndyoots'a jo ndaa'yo' cha ndaa' nntjei'yuu'ndyo' cantyja 'na'ya, ndo' tjaa 'ñeeⁿ juu ndaa' nntseicu'. Ee meiiⁿ tit'maⁿ waa na jnda'yo', saa cwilacanda'yo' ñ'oomya meiⁿ tyootjei'ndyo' cantyja 'na'ya. 9 Luaa waa na nnts'aaya. M'aⁿ nn'aⁿ tsjom'yo' na cwiluena na joona na mayuu'cheⁿ judíos na wi' ts'om Ty'oots'om. Saa cantyja na cwil'ana mach'eeⁿ na tyyuu' na ljo'. Ñenquii'cheⁿ cantu cwila'neiⁿ'na, ee la'xmaⁿ'na tmaaⁿ' cwentaa' Satanás. Jo' chii queⁿ'yo' cwenta, nnts'aaya na nnc'oontyjaa'na 'o na nnta'na cantyena jo ndaa'yo'. Ndo' na nnc'oola'noⁿ'na na ja m'aa'ya na candya' ts'ooⁿ'ya 'o. 10 Nc'e na cwiqueⁿ'yo' cwenta ñ'oom na tsjoo na tica'ndyenc'uaa'ndyo' meiⁿchiuucheⁿ na cwitjom'yo', jo' chii mati ja nnts'aa cwenta 'o juu xjeⁿ quia na nlc'o'wi'na' cha'tsondye nn'aⁿ na m'aⁿ tsjoomnancue. 11 Queⁿ'yo' cwenta, matyuuaa' nncuacañooⁿ'ya 'o. Cha'tso naya na tseixmaⁿ'ya na jnda to'ñoom'yo', tila'candaandyo' joona', cha' tints'aana' na ticanda'yo' cwii corona. 12 'Ñeeⁿ juu na cwina'ñe ñequio natia, ja nnts'aa na nljoo'ñetyeⁿ nacañoom' Ty'oots'om. Nntseijomna' ts'aⁿ'ñeeⁿ cha'cwijom cwii ta ts'oomx'ee wats'om cañoom'luee. Ndo' tijoom cwinncwji'na' juu jo' ee nquii Ty'oots'om cwentaya cwiluiiñe wats'om'ñeeⁿ. Ndo' nntseiljeiya xueⁿ'eⁿ nacjoo' ts'aⁿ'ñeeⁿ ñequio xuee' tsjoom 'naaⁿ'aⁿ, majuu tsjoom Jerusalén xco. Tsjoom'ñeeⁿ ndyocuenta' na nna'na' cañoom'luee yuu na m'aaⁿ nqueⁿ' na cwiluiiñe cwentaya. Ndo' mati nntseiljeiya cwii'cheⁿ xueya na xcona' nacjoo' ts'aⁿ'ñeeⁿ. 13 'Ñeeⁿ 'o na ñe'candye'yo', candye'ya'yo' ñ'oom na matseineiⁿ Espiritu Santo ndaa' ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿ'aⁿ."

Ñ'oom na tja tsjoom Laodicea

14 Tsoticheⁿ Jesús nqoⁿ:

—Catseiljei'ti ñ'oommeiiⁿ, catseicwanom' joona' nam'aaⁿ ángel na mach'ee cwenta tmaaⁿ nn'aⁿ cwentaa' Ty'oqots'om na m'aⁿ tsjoom Laodicea. Catsu': "Luua matsjoo nncō na cwiluiindyō ñ'oom na mayuu' ndo' ñequii'cheⁿ macwji'yuu'ndyō ñ'oom na candaā'. Ñ'eⁿndyō ja s'aa Ty'oqots'om cha'tso na tuui. 15 Ja mantyyiia chiuu waa na la'xmaⁿ'yo'. Ticatseijomna' 'o meiiⁿ cha'na ndaatioo teiⁿ, oo meiiⁿ cha'na ndaatioo jmeiⁿ!. Toom cwe' m'aⁿ'yo' na queeⁿya n'om'yo' cantyja 'naⁿya quia jo' nntseijomna' 'o cha'na ndaatioo jmeiⁿ!. Oo toom cwe' canda'ñ'eⁿ na l'o'yo' ja quia jo' nntseijomna' 'o cha'na ndaatioo teiⁿ. 16 Saa n'e na cwe' cwiljoyato n'om'yo' chiuu waa na m'aⁿ'yo', jo' chii matseijomna' 'o cha'cwijom ndaa na cwe' tue'ncue, meiiⁿ tijmeiⁿ ndo' meiiⁿ titeiⁿ. Na luua' waa na cwila'xmaⁿ'yo', maxjeⁿ nncwjii'a 'o cantyja 'naⁿya cha'xjeⁿ na macwji' ts'aⁿ ndaajnaⁿ quii' ndyoo. 17 Ee cwindu'yo': Jâ tyandyō, jnda teit'aa' naaⁿyâ. Meiiⁿ cwii tjaa na cwimatseitjoona' jâ. Saa ticaliu'yo' na 'o la'xmaⁿ'yo' nn'aⁿ na nty'iaa'ndye. La'xmaⁿ'yo' nn'aⁿ na wi' cwitjoom, ndo' nn'aⁿ na jñeeⁿndye. La'xmaⁿ'yo' na nchjaaⁿ'yo' ndo' na ñecantsei'ndyō!. 18 Jo' chii matseijndo'a n'om'yo' na cal'uee'ndyō' naya na m'aaⁿya na matseijomna' juuna' cha'na s'om cajan' na cajndati, quia jo' nnc'om'yo' na mayuu'cheⁿ na tyandyō' jo nnom Ty'oqots'om. Ndo' cal'uee'ndyō' liaa canchii' na m'aaⁿya na nlcwee'yo', quia jo' nntseicu'na' na jnaaⁿ'yo' na m'aⁿ'yo' na ñecantsei'ndyō'. Ndo' cal'uee'ndyō' ncheⁿ nasei na nnc'oocue n'omndaā'yo' quia jo' nleitquioo'yo' na nla'nōⁿ'yo' chiuu waa cantyja na m'aⁿ'yo'. 19 Cha'tso nn'aⁿ na candya' ts'ooⁿya, quia cwila'tjoondyena macwaⁿya joona, ndo' matseisei'a joona quia na maca'na'. Jo' chii ñequii'cheⁿ c'om'yo' na cjoo' n'om'yo' cantyja 'naⁿya, ndo' calcwe' n'om'yo'. 20 Queⁿ'yo' cwenta, meintyjaā'a 'ndyoots'a ndo' macjoo'a juuna'. Xeⁿ m'aaⁿ 'ñeeⁿ juu na nndii na macwaⁿya, ndo' nntseicanaa'ñe 'ndyoots'a, nncjōquia'a na nntseijomndyō ñ'eⁿñê. Nlcwaa'a ñ'eⁿñê ndo' mati nlcwaaⁿ'aⁿ ñ'eⁿndyō. 21 Ñ'eeⁿ juu na jnda jnaⁿñe ñequio natia, quia mawa'catyaⁿ tio 'naⁿya, ññequiaya na nncwa'catyeeⁿ na cañomya, cha'xjeⁿ ja jnda jnaⁿndyō ñequio natia ndo' jnda jndycajmaⁿya nacañoom' Tsotyaya tio 'naaⁿ'a. 22 Ñ'eeⁿ 'o na ñe'candy'e'yo', candy'e'ya'yo' ñ'oom na matseineiⁿ Espiritu Santo ndaā nmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oqots'om cwentaaⁿ'a."

4*Cwiwit'maaⁿñe Ty'oqots'om cañoom'luee*

1 Jnda jndii ñ'oommeiⁿ, quia jo' tco'nnda'na' nqoⁿ na nty'iaaya cwii 'ndyoots'a na wanaaⁿ cañoom'luee. Ndo' jndiinnda'a na seineiⁿ juu na jndiindyaaⁿ na teic'uaa jndyee' cha'cwijom ntu, tso nqoⁿ:

—Candyo'waa' ñjaaⁿ, ndo' m'mqoⁿya njom' chiuu waa na quia wjaaluiiti.

2 Ndo' juu xjeⁿñeeⁿ m'aaⁿya nacje 'naaⁿ Espiritu Santo. Quia jo' nty'iaaya na meintyjee' cwii tio cañoom'luee, wacatyeeⁿ cwii ts'aⁿ nacjoo' juuna'.

3 Jeeⁿ neiⁿncoo' caxueeñê. Juu jo' matseijomna' cha'cwijom tsjō' jaspe ñequio cornalina na jeeⁿ wando' colo 'naaⁿ'na'. Tio'ñeeⁿ ndii'na' catsuut-soom'naⁿ na tseijomna' cha'na tsjō' esmeralda na jeeⁿ neiⁿncoo'na'. 4 Ndo' ndiocheⁿ tio'ñeeⁿ meintyjee' nt'omcheⁿ ntquiuu nchoo' ñequiee ntio. Jo' jo' meindyuaandyē ntquiuu nchoo' ñequiee nn'aⁿ na cwiluiitquienyē. Cwee'na liaa canchii' ndo' ñjom corona s'om cajan' nqueⁿ'na. 5 Juu tio'ñeeⁿ na meintyjee' xcwe cwicalui' chom ntsuee ndo' c'uaa cwila'naⁿ'na'. Ndo' jo nnom tio'ñeeⁿ

meintyjee' ntquiee' sca catsuu na cwiwixuee chom. Joo chom'ñeeⁿ cwilui-indye ntquiee' Espíritu na cwiluiñe Ty'oots'om. ⁶ Ndo' jo nnom tio'ñeeⁿ waa cwii ndaaluee na jee' caxuee cha'na tsioo.

Ndo' ndiocheⁿ tio'ñeeⁿ m'aⁿ ñequiee naⁿ na ta'ndo' na niom n'om ndaana jo nanqueⁿ na ndo' jo ndaana. ⁷ Joo tsaⁿ na wando' na nty'iajndyaa, matseijomna' jom cha'cwijom liom. Ndo' tsaⁿ na jnda we, matseijomna' jom cha'cwijom quioo'jndyo. Tsaⁿ na jnda ndyee, matseijomna' nnoom cha'na nnom ts'aⁿ. Ndo' tsaⁿ na jnda ñequiee, matseijomna' jom cha'cwijom cachi na mantya. ⁸ Ndo' cha'tsondye joo naⁿñeeⁿ na ta'ndo', niom yom yom lquiina. Cha'waandyena ñ'eⁿ lquiina chuu' n'om ndaana. Naxuee natsjom tic'oomeintyjee'na na cwiluena:

Nquii Ta Ty'oots'om matseixmaⁿñ'eeⁿ cha'tso nnom najnda.

Lju'. Lju'. Lju' cwiluiñe.

Nqueⁿ m'aaⁿ nacjee' na jnaⁿjndyeena'.

Maxjeⁿ m'aaⁿ ndo' m'aaⁿ ndo' nncue'ntyjo na nncwjee'cañoom.

⁹ Joo ñequiee naⁿñeeⁿ na ta'ndo', cwilcwii'na nquii Ty'oots'om na wacatyeeⁿ tio, jom na tjaa yuu cantycwii na wanoom'm. Cwila't'maaⁿndyena jom ndo' cwiñe'quiiana na quianl'uaaⁿaⁿ. ¹⁰ Quia na cwil'ana na ljo', quia jo' cha'tso ntquiuu nchoo' ñequiee naⁿ na cwiluitquiendye cwita'na cantyena jo nnom nqueⁿ na wacatyeeⁿ tio. Cwila't'maaⁿndyena jom na tjaa yuu cantycwii na wanoom'm. Cwitsa'na corona 'naa'na jo nnom tio. Cwiluena:

¹¹ 'U Ta Ty'oots'oomyâ na t'maⁿ cwiluiindyu',

jeeⁿ matsona' na cwit'maaⁿndyu'.

'U tijoom cantycwii cantyja najndu'.

'U sa' cha'tso na niom.

Tuiina' nc'e na l'ue ts'om' ndo' ndim'aⁿna' nc'e 'u.

5

Tsom na to'ñom Catsmaⁿ

¹ Ndo' nty'iaya cwii tsom na chu'lzwiina' na maleiñ'oom nqueⁿ na wacatyeeⁿ nacjoo' tio. Ndiina' ts'ooⁿ ntyjaya ndo' we ntyja teiljeiina'. Ndo' ntquiee' joo na tjata'tye'na'. ² Ndo' nty'iaya cwii ángel na jeeⁿ jndeiina' jeeⁿ c'uaa 'ndyoo na matseineiⁿ. Mawax'ee:

—¿Ñeeⁿ joo tseixmaⁿ na nntseicanaaⁿñe yuu na ta'tyeⁿ tsomwaa ndo' na nntseicanoⁿ juuna'?

³ Saq meiⁿcwii tjaa ñeeⁿ c'oom na matseixmaⁿ na nntseicanaaⁿñe tsom'ñeeⁿ, meiⁿ ángeles cañoom'luee, meiⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue, meiⁿ añmaaⁿ nn'aⁿ na jnda tjá na m'aⁿ tsjoom l'oo. Meiⁿ cwii na ndyee ndii'ndye joona ticandaa nty'iaa' naquii' tsom'ñeeⁿ. ⁴ Jo' chii jeeⁿ tyot'iqoo cwe' nc'e na meiⁿcwii tjaa ñeeⁿ tseixmaⁿ na nntseicanaaⁿñe tsom'ñeeⁿ, meiⁿ na nnty'iaa' naquii'na'. ⁵ Ndo' cwii nquiee naⁿñeeⁿ na cwiluitquiendye tso nooⁿ:

—Tant'ioo' ee m'aaⁿ nqueⁿ na jnda seityueeⁿeeⁿ juu natia. Jom tseixmaaⁿ na nntseicanaaⁿñe cwii ndo' cwii ntquiee' joo na tjata'tyeⁿ tsom'ñeeⁿ ndo' nntseicanoⁿ juuna'. Jom matseicaⁿjndyuna' Liom cwentaa' tmaaⁿ nn'aⁿ Judá na cwiluiñe tsjaa' David na jndyowicantycjoo'.

⁶ Quia jo' nty'iaya cwii ts'aⁿ cha'cwijom catsmaⁿ na jnda jla'cuee' nn'aⁿ. Meintyjeeⁿ nacañoom' tio quii'ntaaⁿ ñequiee naⁿta'ndo' ñequio nn'aⁿ na cwiluitquiendye. Jom niom ntquiee' ndei'ñeeⁿeeⁿ ndo' niom ntquiee' n'omnnoom. Joo n'omnnoom cwiluiindyena' ntquiee' Espíritu na cwiluiñe Ty'oots'om na jñoom cha'waa tsjoomnancue. ⁷ Ndo' tjantycjaaⁿaⁿ nquii na

wacatyeeⁿ tio. To'ñoom tsom na ndii' ts'o ntyjaya. ⁸ Ndo' jom na matseica-jndyuna' Catsmaⁿ quia jndā to'ñoom tsom'ñeeⁿ, quia jo' ñequiee naⁿ na ta'ndo' ta'na cantyena jo nnoom ndo' majo'ti l'a ntquiuu nchoo' ñequiee nn'aⁿ na cwiluiitquiendye. Ticwiindy naⁿ t'quie'ñeeⁿ maleiñ'oom arpa ñequio waso s'om cajaⁿ na too'cheⁿ na' ñjom suu. Suu'ñeeⁿ tseixmaⁿ na' ñ'oom ndyuee nn'aⁿ na cwiluiindyew cwentaa' Ty'oōts'om quia na cwila'neiⁿ na nnoom. ⁹ Ndo' cwitana cwii luantsa xco. Cwiluena:

'U tseixmaⁿ na nncōñom' tsomwaa' ndo' nntseicanaaⁿ ndyu' yuu na tjata'tyeⁿ juuna'.

Ee jla'cuee' nn'aⁿ 'u ndo' ñequio niom' tioml'ua' jnaaⁿ nn'aⁿ cha nla'xmaⁿ na cwentaa' Ty'oōts'om.

Joona cwiluiindyena nn'aⁿ na ticwii cwii ntmaaⁿ, ñequio nn'aⁿ na ticwii cwii nnom ñ'oom na cwila'neiⁿ,

ñequio nn'aⁿ na ticwii cwii nnom na tjachuii'ndye, ñequio nn'aⁿ cwii cwii ndyuua.

¹⁰ Jndā tqueⁿ na cwiluiindyena tmaaⁿ nn'aⁿ na matsa'ntjom Ty'oōts'oomya. Ndo' jndā tqueⁿ joona na cwiluiindyena ntyee na cwindye'ntjomna nnoom. Ndo' nntsa'ntjomna nn'aⁿ tsjoomnancue.

¹¹ Quia jo' cwiicheⁿ cwii ndii' nty'iaya ndo' jndiyya na c'uaa ndyuee jndye ángeles na m'aⁿ ndiocheⁿ yuu na wacatyeeⁿ tio ñequio ñequiee naⁿ na ta'ndo', ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye. Ndo' tue'ntyjo na jndyendye ángeles'ñeeⁿ cha'na nqui meiⁿ ndii' na nqui nqui meiⁿ. ¹² C'uaa cwiluena:

Juu Catsmaⁿ na jla'cuee' nn'aⁿ,
t'maⁿ cwiluiiñe cantyja najneiⁿ,

ndo' tseixmaaⁿ na tyañê.

Macandā jom cwiluiiñe na jndō' ts'oom ndo' cha'tso nndā nnts'aaⁿ.

Jeeⁿ maty'iomna' na cal'uuya ñ'oom ya cantyja 'naaⁿaⁿ, ndo' calawaandyaya jom ndo' cala't'maaⁿ ndyo jom.

¹³ Ndo' mati jndiyya na teic'uaa ndyuee ticwii cwii nnom na s'aa Ty'oōts'om jo cañoom'luee, ñequio nnom tsjoomnancue, ñequio tsjoom l'oo, ñequio naquii' ndaaluee. Cha'tso na m'aⁿ jo' jo' luaa tyolue:

Cantyjati na tjaa yuu cwintycwii xuee,

cala't'maaⁿ ndyo nqueⁿ na wacatyeeⁿ tio ñequio juu Catsmaⁿ.

Maty'iomyana' na cal'uuya ñ'oom ya cantyja 'naaⁿaⁿ, ndo' calawaandyaya joona,

ee t'maⁿ waa najndeiⁿ na la'xmaⁿ na.

¹⁴ Ndo' ñequieendye naⁿ na ta'ndo', tyolue:

—Amén.

Ndo' joo ntquiuu nchoo' ñequiee nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ta'na cantyena, tyola't'maaⁿ ndyena nqueⁿ na tjaa yuu nntycwii na wanoom'm.

6

Ntquiee' joo na tjata'tyeⁿ tsom

¹ Quia jo' nty'iaya nquii Catsmaⁿ seicanaaⁿ ñê yuu najndyee na ntquiee' joo na ta' tsom'ñeeⁿ. Ndo' jndiyya na matseineiⁿ cwii tsaⁿ najndyee na ñequieendye naⁿ ñeeⁿ na ta'ndo'. C'uaa seineiⁿ cha'cwijom c'uaa 'ndyoo tsuee. Tso:

—Candyo' ndo' canty'ia'.

² Quia jo' jleity'iom nooⁿ ndo' queⁿ cwenta, nty'iaya cwii caso canchii'. Ndo' wa'ljoo ts'aⁿ naxeⁿyo'. Maleiñ'oom casa' ndo' jndā to'ñoom corona na ñjom xqueeⁿ. Tyomanoom na jndā jnaⁿ ñê ñ'eⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ nacjoom'm ndo' mal'uee'ñê yuu na nnaⁿ jndeiityeeⁿ.

3 Jnda na seicanaaⁿñê yuu na jnda we na ta'tyeⁿ tso^m'ñeeⁿ quia jo' jndiyya na matseineⁿ tsaⁿ na jnda we na ñequieendye naⁿ'ñeeⁿ na ta'ndo'. Tso:

—Candyo' ndo' canty'ia'.

4 Ndo' jluiⁿnom cwii^echeⁿ caso wee. Ndo' juu ts'aⁿ na wa'ljoo, to'ñoom najneiⁿ na nncwjaaⁿñê tia' quiiⁿ'ntaaⁿ nn'aⁿ cha cantycwii na ya m'aⁿna ñ'eⁿ nc'iaana tsjoomnancue, cha yacheⁿ cala'cwjeendyena. Ndo' to'ñoom cwii xjo espada na jeeⁿ t'maⁿ.

5 Jnda na seicanaaⁿñê yuu na jnda ndyee na ta'tyeⁿ tso^m'ñeeⁿ quia jo' jndiyya na matseineⁿ tsaⁿ na jnda ndyee na ñequieendye naⁿ'ñeeⁿ na ta'ndo'. Tso:

—Candyo' ndo' canty'ia'.

Ndo' nty'ia^y cwii caso ntoom ndo' ts'aⁿ na wa'ljoo maleichom lua'ncjeⁿ.

6 Ndo' jndiyya teic'uaa quiiⁿ'ntaaⁿ ñequiee naⁿ na ta'ndo' na catseineⁿ ts'aⁿ, tso: —We tsua'xjo lqueeⁿ trigo, na jdana' cwii denario, cha'xjeⁿ na mawan-tjom ts'aⁿ na cwii xuee. Ndo' yom tsua'xjo lqueeⁿ cebada na jdana' cwii denario, saã tints'a' na nntseitjoona' seitye ñequio winom.

7 Quia na seicanaaⁿñê yuu na jnda ñequiee na ta'tyeⁿ tso^m'ñeeⁿ, jndiyya na matseineⁿ tsaⁿ na jnda ñequiee na ñequieendye naⁿ'ñeeⁿ na ta'ndo'. Tso:

—Candyo' ndo' canty'ia'.

8 Quia jo' jleity'iomnnda' ngoⁿ ndo' que^m cwenta nty'ia^y cwii caso tsjaa'. Ndo' ts'aⁿ na wa'ljoo, matseicajndyuna' jom nquii na waa najndeiⁿ na cwiiwje nn'aⁿ. Ndo' jo naxeeⁿ'eⁿ jndyontyjo tsaⁿ na cwentaa' yuu na meindoo' l'oo. To'ñoomna najdana na nla'cwjeena xcwee' na xcwe nn'aⁿ na m'aⁿ tsjoomnancue. Nl'ana na nla'cwjeendye nn'aⁿ ñ'eⁿ ncjo, ndo' ñequio jndo' ts'om, ndo' ñequio ntycu, ndo' ñequio quioo' wjee.

9 Quia na seicanaaⁿñê yuu na jnda 'om na ta'tyeⁿ tso^m'ñeeⁿ quia jo' teitquioo' nty'ia^y tio t'maⁿ. Ndo' jo ndo' x'ena' m'aⁿ añmaaⁿ nn'aⁿ na jnda tja na jla'cwjee nn'aⁿ joona nc'e na tica'ndyena ñ'oom' Ty'ooots'om, meiⁿ tica'ndyena na tyotjeii'yuu'ndyena ñ'oom'ñeeⁿ. 10 Joo naⁿ'ñeeⁿ jndeiⁿ jla'xuaana, jlueⁿna:

—'U Ta na macanda nncu' matsa'ntjom' cha'tso, 'U tseixmaⁿ na lju' ts'om' ndo' na matsei'canda' ñ'oom' ndyo'. ¿Cwanti cwiiyo m'aaⁿna' ndo' nncue'ntyjo na nncu'xeⁿ naⁿ'ñeeⁿ na m'aⁿ tsjoomnancue na waa jnaaⁿna jnaaⁿ na tjaã jâ? ¿Cwaaⁿ nntsa' na nntioomndyena nioomyâ na tcwe'?

11 Ndo' cwii cwiindye joona to'ñoomna liaa canchii' na tei'ncoonal. Ndo' matsoom ndaãna na cwindo'yana chjootindyo hasta quia nntseicandaã'ñena' na nncwje nt'om nn'aaⁿna na cwindyentjom nnoom, ee ma-jndaa' na nla'cwjee nn'aⁿ naⁿ'ñeeⁿ cha'xjeⁿ na tja joona.

12 Seicanaaⁿñê yuu na jnda yom na ta'tyeⁿ tso^m'ñeeⁿ. Ndo' queⁿ'yo' cwenta jeeⁿ jndeiⁿ s'eii. S'aana' na teintomñe ñe'quioom' cha'na cwii liaa na ntom ndo' s'aana' na teiweeñe chi' cha'cwijom niom'. 13 Ndo' cancjuu jnaaⁿndyena tsjo'luee, tquiaandyena tsjoomnancue. Cha'xjeⁿ na cwiquiaa ta'ndaa xqueⁿ ts'oom higuera quia na jndeiⁿ m'aaⁿ jndye, maluaa' matseijomna' tquiaandyentjom. 14 Ndo' tjatseilcwiiñena' tsjo'luee cha'na matseilcwiiñe che'nquii tsuee mana teindyooⁿa'. Ndo' cha'tso ntsjo ñequio ndyuaaxe'ncwe, tei'ndyooⁿa'. 15 Quia jo' nty'ia^y nquiee nn'aⁿ na cwitsa'ntjom ndaaⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue, ty'eleiⁿ'nomna ñequio nn'aⁿ na t'maⁿ cwiluindye tsjoomnancue, ñequio nn'aⁿ na cwitsa'ntjom sondaro. Ndo' ñequio nn'aⁿ na tyandyentjom, ñequio nn'aⁿ na waa najndeiⁿ na cwila'xmaⁿ, ñequio nn'aⁿ na cwindyentjomtyeⁿ, ñequio nn'aⁿ na m'aⁿ xjeⁿ 'naaⁿ. Cha'tso naⁿ'ñeeⁿ ty'eta'nty'iuuna naquii' ntsjo, quii'ntaaⁿ ljo'nty'a ndo' naquii' lue'ljo'. 16 Tyola'xuaana ndaaⁿ ntsjo ñequio ljo'nty'a, jlueⁿna:

—Cwa, quiaandyo' nacjooyâ cha nndaq̄ nnta'nty'iuuyâ nnom nqueⁿ na mawacatyeeⁿ tio ñequio nnom nquii Catsmaⁿ na t'maⁿ nlco'weeⁿeⁿ jâ. Ee nnts'aaⁿ na catioq̄ndyô.

¹⁷ Ee jnda tue'ntyjo juu xuee na t'maⁿti na matseiw'iityeeⁿ jâ cantyja 'naaⁿ jnaaⁿyâ. Ndo' tjaa ñeeⁿ juu na nndaq̄ nluii'ñe na ticat'uiina' juu jo'.

7

Tioo ángeles sayo cantaa nn'aⁿ Israel

¹ Nquii Catsmaⁿ, jnda teinom na seicanaaⁿñê yom joo na tjata'tyeⁿ tsom'ñeeⁿ quia jo' nty'iaya ñequiee ángeles na meiⁿ'ntyjee' ñequiee nqui tsjoomnancue. Cwila'cu'na jndye cha tancjaana' nnom tsjoomnancue, meiⁿ nnom ndaaluee, meiⁿ nacjoo n'oom. ² Joona jnda tqúiaa Ty'oots'om na waa najndana na nl'ana nata' tsjoomnancue ñequio ndaaluee. Mati nty'iaya waiiche' ángel na jnaⁿ jo yuu na macalui' ñe'quiom', juu maleiñ'oom sayo 'naaⁿ Ty'oots'om na wando'. Jndei seixuaa ndaq̄ ñequiee ángeles'ñeeⁿ. ³ Tso ndaana:

—Nntioq̄jndyaa sayo cantaa nn'aⁿ na cwindye'ntjom nnom Ty'oots'oomya, nda jo' wanaaⁿ na nla'nda'yo' tsjoomnancue ñequio ndaaluee ndo' n'oom.

⁴ Ndo' jndiia cwanti nn'aⁿ na tioo ángeles'ñeeⁿ sayo cantaa. Naⁿ'ñeeⁿ tue'ntyjo cwii siaⁿnto meiⁿ waljoo' wen'aaⁿ nchoo' ñequiee meiⁿndyena na cwiluiindyena canchoo'we ntmaaⁿ nn'aⁿ Israel. ⁵ Na cwii cwii tmaaⁿ'ñeeⁿ jndaⁿ'ti canchoo'we meiⁿ nn'aⁿ na tioo ángeles saayo cantaa. Tioona saayo canchoo'we meiⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ Judá, canchoo'we meiⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ Rubén, canchoo'we meiⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ Gad, ⁶ canchoo'we meiⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ Aser, canchoo'we meiⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ Neftalí, canchoo'we meiⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ Manasés, ⁷ canchoo'we meiⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ Simeón, canchoo'we meiⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ Leví, canchoo'we meiⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ Isacar, ⁸ canchoo'we meiⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ Zabulón, canchoo'we meiⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ José, ndo' canchoo'we meiⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ Benjamín.

Tmaaⁿ nn'aⁿ na cwee' liaa canchii'

⁹ Ndo' quia na jnda teinom cha'tso nmeiⁿ, nty'iaya cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye na meiⁿcwii ts'aⁿ xocandaq̄ nncuncho. Jnaⁿ na ñeeⁿ ticwii cwii ndyuaa, ndo' la'xmaⁿna ticwii cwii tmaaⁿ nn'aⁿ, ñequio ticwii cwii nnom na tjachuii'ndye, ñequio ticwii cwii nnom ñ'oom na cwila'neiⁿna. Meiⁿ'ntyjee'na jo nnom tio yuu na m'aaⁿ Ty'oots'om ndo' na m'aaⁿ Catsmaⁿ. Cwee'na liaa canchii' teincoo ndo' too' njom n'oom tanc'a lueena. ¹⁰ C'uaa cwila'neiⁿna, cwiluena:

Nquii Ty'oots'om cwentaaya na wacatyeeⁿ tio, ñ'eⁿ nquii Catsmaⁿ,

macanda joona nquiuna cantyja na cwicalui'n'maaⁿndyo.

¹¹ Ndo' meiⁿ'ntyjee' cha'tso ángeles ndiocheⁿ nacañoom' tio yuu na meindyuaandye nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ñequio ñequiee na ñeeⁿ na ta'ndo'. Ty'etanquio ángeles nnomtyuaa jo nnom tio na wacatyeeⁿ nquii Ty'oots'om na tyola't'maaⁿndyena jom. ¹² Tyoluena:

Amén. Maty'iomna' na ticantycwii na cwila't'maaⁿndyo Ty'oots'oomya ndo' na cwilawaⁿandyaaya jom.

Macanda jom tseixmaaⁿ cha'tso na jndo' ts'oom.

Cwil'uuya na quianl'uaaⁿaⁿ ndo' cwil'uuya ñ'oom ya cantyja 'naaⁿaⁿ, ee jom t'maⁿ cwiluiiñê cantyja najneiⁿ ndo' cha'tso nndaq̄ nnts'aaⁿ.

Tijoom cwintycwii cantyja 'naaⁿ'aⁿ. Amén.

¹³ Quia jo' cwii naⁿñeeⁿ na cwiluiitquiendye, tso nqoⁿ:

—Joo naⁿ'aⁿ na cwee' liaa canchii' teincoo, ¿aa matsei'nqoⁿ ljo' cwilui-
indiyena, ndo' yuu jnaⁿ'na?

¹⁴ Ndo' tsjooya nnom tsaⁿñeeⁿ:

—'U ta, mantyji!

Ndo' jom tsoom nqoⁿ:

—Nmeiⁿ joo nn'aⁿ na jnda jnaⁿndye nawi' t'maⁿ na tei'nom. Jnda
jla'yu'tyeⁿ na ñ'eⁿ nqueⁿ na jñoom Catsmaⁿ na seiljoom'm n'omna ñequio
nioom'm. Jo' na cwee'na liaa canchii'. ¹⁵ Manc'e jo' m'aⁿ'na jo nnom
tio yuu na wacatyeeⁿ Ty'oots'om. Naxuee natsjom cwindye'ntjomna
wats'om cañoom'luee. Ndo' nqueⁿ mach'eeⁿ cwenta joona. ¹⁶ Taxoc'omna
na ñe'jndo'tina, meiⁿ na ñe'cwetina ndaa. Taxocanty'iaa'ti ñe'quoom'
nacjoona, meiⁿ na nntseicooñetina' joona. ¹⁷ Ee nquii Catsmaⁿ na mein-
tyjee' ndyeyu jo nnom tio, jom nnteix'eeⁿ joona. Cha'na ts'aⁿ na male-
ichuu canmaⁿ, nncjaachom joona yuu waa xo'tyeⁿ na xocantquiee' ndaatioo
na mañequiaana' na ticantycwii na wando' ts'aⁿ. Ndo' nquii Ty'oots'om
nncuee'ñe' ndaandaana.

8

Sayo na jnda ntquiee'

¹ Nquii Catsmaⁿ, quia na seicanaa'ñe' cwiicheⁿ joo na jnda ntquiee' na
ta'tyeⁿ tsoⁿñeeⁿ, quia jo' teicheⁿ cañoom'luee cha'na xcwe hora. ² Jnda
jo' nty'ia ntquiee' ángeles na meiⁿ'ntyjee' jo nnom Ty'oots'om. To'ñoomna
ntquiee' ntu. ³ Ndo' tue'cañoom cwiicheⁿ ángel. Tjameintyjeeⁿ'eⁿ ndyeyu
nomts'om na tuina' ñ'eⁿ s'om cajaⁿ. Maleiñ'oom xo' cwentaa' tsioomsuu
na tuina' ñ'eⁿ s'om cajaⁿ. Ndo' to'ñoom cwenta jndye suu na nntseicoom
nacjoo' nomts'om na meintyjee' jo nnom tio yuu na wacatyeeⁿ Ty'oots'om.
Seitjoom suu'ñeeⁿ ñequio ñ'oom na cwila'neiⁿ cha'tso nn'aⁿ nnom Ty'oots'om,
majoo nn'aⁿ na cwiluiindyena cwentaaⁿ'aⁿ. ⁴ Jnda jo' seicoom joona'. Tjawa
tsioomsuu'ñeeⁿ jo nnom Ty'oots'om na tjoom'na' ñequio ñ'oom na cwila'neiⁿ
nn'aⁿ nnoom na la'xmaⁿ cwentaaⁿ'aⁿ. ⁵ Ndo' juu ángel'ñeeⁿ seicatom'm xo'
'naaⁿ'aⁿ ñequio ñoom na ntyjo nomts'om. Jnda chii tjoom'm juuna' xjeⁿ
tsjoomnancuecheⁿ. Mañoom' teic'uaa na jndei cwila'xuaa ntsuee. Jndye
nnoom na tyowic'uaa. Tco'na' chom tsuee, ndo' s'eii.

Ntquiee' ntu na cwilei'cho ntquiee' ángeles

⁶ Quia jo' joo ntquiee' ángeles na cwilei'cho ntquiee' ntu, jla'jndaa'ndyena
na nntjoo'na.

⁷ Juu ángel najndyee tjooⁿ'oⁿ ntu 'naaⁿ'aⁿ. Ndo' jnaⁿ'na' na tua' tsaaⁿ, tua'
chom, na tjoom'na' niom'. Tquiaana' tsjoomnancue. Ndo' tco manndyoo'
xcwe tsjoomnancue mati tco manndyoo' xcwe n'oom na meiⁿ'ntyjee', ndo'
tco cha'tso jnda ndei.

⁸ Ángel na jnda we tjooⁿ'oⁿ ntu 'naaⁿ'aⁿ, quia jo' ty'oom chom cwii
cha'cwijom sjo t'maⁿ, jnda chii tju'na' jo' ts'om ndaaluee. Ndo' manndyoo'
xcwe na cha'tso ndaaluee seicwaqueⁿ'na' niom'. ⁹ Jo' chii s'aana' na man-
ndyoo' xcwe na cha'tso quicoo' na m'aⁿ ndaaluee, tjayo'. Ndo' manndyoo'
xcwe l'aandaa seityuii'na'.

¹⁰ Ángel na jnda ndyee tjooⁿ'oⁿ ntu 'naaⁿ'aⁿ, quia jo' jnaⁿ cwii caxjuu
t'maaⁿ tsjo'luee. Cwicoñe cha'cwijom chom scacatsuu ndo' tíoñe nacjoo
manndyoo' xcwe candaa ñ'eⁿ lui'xo'. ¹¹ Ndo' s'aana' jeeⁿ ja ndaatioo'ñeeⁿ

cha'cwijom tscō tjacanoom. Jo' chii caxjuu'ñeeⁿ seicajndyuna' tscō tjacanoom. Ndo' jndye nn'aⁿ na teil'uee'ndye ndaa'ñeeⁿ, tjana ee jeeⁿ jana'.

12 Ángel na jnda ñequiee tjooⁿoⁿ ntu 'naaⁿ'aⁿ, quia jo' manndyoo' cha'na xcwe ñe'quoom' ñ'eⁿ chi' sei'ndaa'na'. Teintomna'. Ndo' majo'ti cancjuu tei'ndaa'. Taticwixueena'. Mati ñe'quoom' seitjoona' cha'na ñequiee hora na taticwixueeñe. Ndo' mati natsjom, seitjoona' cha'na ñequiee hora na taticwixueeñe chi' ñequio cancjuu.

13 Quia jo' nty'iaya, mantya cwicheⁿ ángel nandyē. Ndo' jndiyya na jndei matseixuaa, tso:

—Jeeⁿ wi' nntjoom nn'aⁿ na m'aⁿ tsjoomnancue, quia na nleic'uaa ntu na cwinntjoo' ndyee ángeles'ñeeⁿ.

9

1 Ángel na jnda 'om tjooⁿoⁿ ntu 'naaⁿ'aⁿ. Quia jo' nty'iaya cwii caxjuu na jna' tsjo'luee, tíoñe tsjoomnancue. Ndo' caxjuu'ñeeⁿ tquiaa Ty'ooots'om ts'ow'aa nnoom cwentaa' cwii tsue' na tjaa yuu ntycwii na njoom.

2 Seicanaa'ñe 'ndyoo tsue'ñeeⁿ. Quia jo' jlui' ndioom jo' jo' cha'cwijom ndioom na cwicalui' ntom' t'maⁿ. Ndo' nc'e na jeeⁿ 'aa ndioom'ñeeⁿ, seijaa'ñena' tsjoomnancue hasta tatquioo' na manty'iaa' ñe'quoom'. 3 Naquii' ndioom'ñeeⁿ jna'ndyē jndyē calcaa. Ty'entyjajo' nnom tsjoomnancue. To'ñoomyo' na wjeeyo' cha'na w'ii catsjo. 4 Ndo' Ty'ooots'om tñquiaa' na wanaaⁿ na nlcwa'yo' jnda na nioom nnom tsjoomnancue, meiⁿ tscō jnda, meiⁿ tscō n'oom. Macanda wanaaⁿ na nnta'wi'yo' joo nn'aⁿ na ticañoom sayo 'naaⁿ'aⁿ cantaana. 5 To'ñoomyo' ñ'oom na cha'waa 'om chi' wanaaⁿ na nl'ayo' na nlquina' na'ñeeⁿ cha'na maquii'na' ts'aⁿ quia na tco' catsjo. Saa ticwanaaⁿ na nla'cwjeeyo' na'ñeeⁿ. 6 Ncuae'ñeeⁿ yocheⁿ na wi' cwiitjoomna nl'uee'ndyē cheⁿnquieena na cwjetona, saa xocaliuna chiuu ya nl'ana. Nnc'omna na queeⁿ n'omna na ñe'cwjena, saa xocaliuna chiuu ya na nncwjena.

7 Calcaa'ñeeⁿ matseijomna' jooyo' cha'cwijom catso na m'aⁿc'eeyo' na nnc'ooyo' ntia'. Nqueⁿyo' ñjom cha'cwijom corona na tuiina' s'om cajan do' ndaayo' matseijomna' cha'cwijom nnom ts'aⁿ. 8 Ndo' soonqueⁿyo' cha'cwijom soonqueⁿ yolcu, ndo' ndei'n'omyo' cha'cwijom ndei'n'om liom.

9 Tsuaayo' cha'cwijom ñ'eⁿ xjo tuiina'. Jeeⁿ c'uaa lquiiyo' cha'cwijom c'uaa ndyuee tornom quia na jndei 'oontyaandyē catso na cwi'ooyo' tia'. 10 Ndo' n'aaⁿ calcaa'ñeeⁿ matseijomna' cha'na n'aaⁿ caljo, ee mati jeeⁿ wjee ndaa xioomyo'. Ndo' cha'waa na 'om chi' wanaaⁿ na nnta'yo' xioomyo' nn'aⁿ.

11 M'aaⁿ cwii ángel na matsa'ntjoom calcaa'ñeeⁿ. Jom jñoom Abadón ñequio ñ'oom hebreo ndo' ñ'oom griego Apolión. Ma'moⁿ xueⁿ'eⁿ tsaⁿ na matseicwjee nn'aⁿ.

12 Jnda teinom na tco'na' nty'iaya cwii nawi' na quia nntjoom nn'aⁿ. Saa canty'ia', ndicwaⁿ waa we nawi' na quia nncue'ntyjo.

13 Ángel na jnda yom tjooⁿoⁿ ntu 'naaⁿ'aⁿ, quia jo' quii'ntaaⁿ ñequiee nqui nomts'om na tuiina' ñ'eⁿ s'om cajan na meiⁿntyjee'na' jo nnom Ty'ooots'om, jndiyya na teic'uaa seineiⁿ. 14 Tso nnom ángel na jnda yom na maleiñ'oom ntu:

—Cja'tseicanaⁿ joo ñequiee ángeles na chu'tyē'ndyē na m'aⁿ joo jndaa t'maⁿ Eufrates.

15 Quia jo' tjatseicanaaⁿ'aⁿ ángeles'ñeeⁿ na c'oola'cwjeena nn'aⁿ cha'waa tsjoomnancue. Manndyoo' cha'na xcwe nn'aⁿ tsjoomnancue nla'cwjeena.

Ee ángeles'ñeeⁿ majndaa' na m'aⁿc'eendyena na nl'ana ts'iaaⁿñeeⁿ chuwa^a, ndo' chi'waa, ndo' xueewaa, ndo' horawaa. ¹⁶ Ndo' jndiyya cantyja 'naa' sondaro 'naa'ⁿ, na ntyjondye catso, tue'ntyjo cha'na ntquiuu meiⁿ ndii' na nqui nqui meiⁿndyena.

¹⁷ Luaa' waa na tco'na' nqoⁿ na nty'iaya catso'ñeeⁿ ñequio sondaro na ntyjondye jooyo'. Naⁿñeeⁿ cwee'na ncjo candyana na mawañoom'na' jona na tilquiee'ndyena. Ndo' ncjo'ñeeⁿ chona' colo wee ñequio colo tsa, ñequio colo cajaⁿ. Ndo' matseijomna' nqueⁿ catso'ñeeⁿ cha'na nqueⁿ liom. Ndo' naquii' ndyueeyo' cwicalui' chom ñequio ndioom ñequio sufra. ¹⁸ Ñequio ndyee' nnom nawi'ñeeⁿ na jlui' quii' ndyueeyo', chom ñequio ndioom ñequio sufra, jo' na tja manndyoo' xcwe nn'aⁿ na m'aⁿ tsjoomnancue. ¹⁹ Catso'ñeeⁿ we ndii' waa na jndayo' na cwita'wi'yo' nn'aⁿ, naquii' ndyueeyo' ndo' n'aa'yo'. Ee yuu na tjacantycwii' n'aa'yo' jo' ntyjoo nqueⁿ canduu. Ndo' canduu'ñeeⁿ nioom tyotquiiyo' nn'aⁿ.

²⁰ Saã nn'aⁿ na 'ndiina' na tícwje ñequio nawi'meiⁿ!, tícawce' n'omna. Tíca'ndyena natia na cwil'ana, meiⁿ tíc'oomeintyjee'na na cwila't'maaⁿndyena na'ndii' ñequio 'na' na cwe' nn'aⁿ nl'a na tuii' ñ'eⁿ s'om cajaⁿ, ñ'eⁿ s'om xuee, ñ'eⁿ s'om wee, ñ'eⁿ ljo', ndo' ñ'eⁿ n'oom. 'Na'meiⁿ tilei'canty'iaana', meiⁿ na ndyena', nmeiⁿ na nnc'ooca'na'. ²¹ Ndo' tícawce' n'omna na cwila'cwjeena nc'iaana. Meiⁿ tíca'ndyena cantyja na cwila'calua'ndyena, meiⁿ cantyja na cwe' cwim'a'nyana ñ'eⁿ nc'iaana, meiⁿ cantyja na cwinty'ueena 'na'.

10

Ángel na maleiñ'oom cwii libro chjoo

¹ Quia jo' nty'iaya cwiicheⁿ ángel na waa najndei na tseixmaⁿ. Jndyocueeⁿ na jnaaⁿ cañoom'luee. Cha'waañe wandi' nchquiu ndo' ntyjaty'io catsuu tsoom'na' jo ts'om xqueeⁿ. Caxuee nnom cha'cwijom ñe'quoom', ndo' tsoeⁿ cha'cwijom ntsaachom na teincoo. ² Cwii ts'ooⁿ ndii' libro chjoo na jndã n'meiⁿ!. Tcoom'm x'eeⁿ ntyjaya nnom ndaaluee, ndo' x'eeⁿ ntyjaty-maaⁿ nnom tyuaatcwii. ³ Jndei seixuaⁿ cha'na matseixuaa liom. Quia na jndã seixuaⁿ, quia jo' teic'uaa ndyuee ntquiee' ntsuee. ⁴ Quia na jndã teicheⁿ ndyuee ntquiee' ntsuee'ñeeⁿ, quia jo' seijndaa'ndyo na nntseiljeiya ñ'oom na jluena, saã jndiyya cwii jndyee na teic'uaa cañoom'luee. Matso:

—Ñ'oom na jndi' na jlue ntquiee' ntsuee'ñeeⁿ cwanty'iuu'ndy' jona', tintseiljei'.

⁵ Ndo' juu ángel na nty'iaya na meintyjee' nnom ndaaluee ndo' nnom tyuaatcwii, seiweeⁿ ts'ooⁿ ntyjaya jo cañoom'luee. ⁶ Tyeⁿ ñ'oom tjoom'm na cjoom'm na malcweeⁿeⁿ xuee' Ty'oots'om na tjaa yuu ntycwi' na wando', nqueⁿ na s'aaⁿ cañoom'luee ñequio tsjoomnancue ñequio ndaaluee ñequio cha'tso nnom na niom jo' jo'. Luaa ñ'oomtyeⁿ na seineiⁿ, tsoom:

—Taxocwindoo'ti Ty'oots'om. ⁷ Ee jndã tue'ntyjo xjeⁿ na juu ángel na jndã ntquiee' nncjoⁿoⁿ ntu 'naa'ⁿ. Xjeⁿñeeⁿ matseicandaa'ñena' ñ'oom na ntyjii quii' Ty'oots'om. Majuu ñ'oom'ñeeⁿ na jndã tqe'tyeeⁿ ndaa nquiee profetas na cwindye'ntjomtyeⁿ nnom.

⁸ Quia jo' juu na jndiyya na seineiⁿ cañoom'luee, seineiⁿndda' nqoⁿ. Matso:

—Cja'co'ñoom' libro chjoo na mein'meiⁿ na ndii'na' ts'o ángel na meintyjee' nnom ndaaluee ñequio nnom tyuaa.

⁹ Jo' chii tjontyjaa'a ángel'ñeeⁿ, tsjooⁿ nnom na ñnequiaaⁿ libro chjoo'ñeeⁿ nqoⁿ. Tsoom nqoⁿ:

—Luua libro. Qui'ñom', cwa' juuna'. Nnts'aana' na jee' chi quii' 'ndyo' cha'cwijom tsiom' canty'i saq' ts'om tsia' nnts'aana' na jee' ja.

¹⁰ Quia jo' to'ño' libro chjoo'ñee' na ndii' ts'o' ángel, ndo' tcwaa'a juuna'. Ndo' quii' 'ndyo' s'aana' na chi ntyjii cha'cwijom tsiom' canty'i saq' ts'om tsia' jee' ja s'aana'. ¹¹ Quia jo' tso' ángel'ñee' noo'noo':

—Maxje' maca'na' na cwiiche' cwii' ndii' nntseinei' ñ'oom na ma'mo' Ty'oots'om njom'. Nñequiaa' ñ'oom chiuu nntjoom nn'a' jndye ndyuaa, ndo' ñequio jndye nnom ñ'oom na cwila'nei'na ndo' ndaa' nn'a' na cwiluitquiendye ndaana.

11

We nn'a' na cwitjei'yuu'ndye

¹ Quia jo' to'ño' cwii' tsmáan, cha'cwijom ts'oomxje' juuna'. Ndo' tso' ángel noo'noo':

—Quicantya', cwji' xje' wats'om cwentaa' Ty'oots'om ñequio nomts'om. Ndo' quincho' cha'tsonde' nn'a' na cwila't'maa'ndye jom jo' jo'. ² Quia macwji' xje' wats'om, tincwji' xje' tach'ee'na'. Ee jnda' tquiaya na cha'waa wen'aa' nchoo' we chi' na joo nn'a' na nchii' judíos wanaa' na ñequioque'na jo' jo'. Ndo' nlque'na xje' 'naa'na tsjoom cwentaya na lju' cwiluiñena' yuu na meintyjee' wats'om'ñee'. ³ M'a' we nn'a' 'na'ya na cwitjei'yuu'ndye cantya' 'na'ya. Jooná nlquaa'ya na ñe'quiana ñ'oom ndaa' nn'a' cwii' meín xuee waljoo' we sia'nto waljoo' ndyeen'aa' xuee. Ndo' nlcwee'na liaa'ntom na cwantindyó.

⁴ Wendye joona meintyjee'tye'na jo' nnom nquii' Ta Ty'oots'om na matsá'ntjom cha'waa tsjoomnancue. Cwiluiindyena we n'oom olivos ñequio we 'na' na cwicañjoom' nlca. ⁵ Ndo' xe' m'aa' ñ'ee' juu na ñeats'aa nata' wendye na'ñee', quia jo' nlui' chom ndyueena na nlcoñe tsa'ñee'. Mei'cwi'ñee'che' ts'a' na ñe'cats'aa nata' joona, majndaa' na laa'ti' nncue'.

⁶ Wendye joona ñequiaa' Ty'oots'om na nla'xma'na najndana na nla'cata'na tsjo'luee cha'tincua' cha'tsoti' xuee na cwiñequiana ñ'oom 'naa'a'. Ndo' mati ñequiaa' najndei' na nla'xma'na na nla'cwaque'na ndaatioo na nnts'aana' niom'. Ndo' cwanti'ndii' na l'ue' n'omna nndaq' nla'quioona meín'quia nnom nawi' nacjoo nn'a' tsjoomnancue.

⁷ Quia na jnda' jndaq' na cwitjei'yuu'ndyena, quia jo' juu quioo' jndii' na m'aa'yo' ts'om tsue' na tjaa yuu ntycwii' na njoom, nlui'yo' nnts'aayo' tia' nacjoo wendye na'ñee'. Nna'ñeyo' ñ'e'ndyena ndo' nntseicwjeeyo' joona. ⁸ Ndo' sei'ts'o' 'naa'na nncwindyuaana' ts'om nataa' naquii' tsjoom t'ma' yuu na ty'ioom nn'a' nquii' Ta Jesucristo cwentaaya nacjoo' ts'oom'naa'. Ndo' ñequio ñ'oom na cwe' tjañoom' matseicajndyuyana' tsjoom t'ma'ñee' Sodoma ñequio Egipto.

⁹ Ndyee xuee waljoo' xcwe nncwindyuaa sei'ts'o' 'naa'na jo' jo'. Ndo' nn'a' na ticwii' cwii' nnom na tjachui'ndye, ñequio nn'a' na la'xma' cwii' cwii' tmaa'ndye, ñequio nn'a' na cwichuii' ñ'oom na cwila'nei', ñequio nn'a' na nna' ticwii' cwii' tsjoomnancue, nnty'iaana sei'ts'o' 'naa' na'ñee', saq' tixonquiana na nncjaacant'iuu'ndye na'ñee'. ¹⁰ Nn'a' tsjoomnancue nla'nei'ndyena quia na jnda' tjá wendye na'ñee'. Nnts'aana' na jee' ya nquiuna hasta nl'ana naya nc'iaana. Ee jee' tyoco'wi'na' joona nquiuna cantya' 'naa' ñ'oom na ñetjei'yuu'ndye wendye na'ñee' na jnda' tjá.

¹¹ Saq' quia jnda' jndaq' ndyee xuee waljoo' xcwe na nncwindyuaa sei'ts'o' 'naa' na'ñee', quia jo' ñequiaa' Ty'oots'om na nncquionnda' jndyena, nnta'ndo'nda'na. Mantya nncwintyjee'yuna ndo' jee' ndya' nntyue' nn'a' na nnty'iaa na ljo' nluii'. ¹² Quia jo' wendyena ndyena na nleic'uaa' jndei' cañoom'luee. Nntsoom':

—Quio'wa'yo' ñjaaⁿ.

Quia jo' nnc'oowana cañoom'luee ñ'eⁿ cwii nchquiu ñequio na jndoo' joo nn'aⁿ na ñel'awi' ñ'eⁿndye jooa. ¹³ Ndo' majo'to xjeⁿñeeⁿ jndeiⁿ nnts'eii. Quii'ntaa' qui wario na tseixmaⁿ tsjoom t'maⁿñeeⁿ, nntseyuii'na' cwiina'. Ndo' ntquiee' meiⁿ nn'aⁿ nncwje cantya na nnts'eii. Ndo' nn'aⁿ na cwin'ndiina', nla'catyuendyena, nnto'na na nlcwii'na Ty'oots'om na m'aaⁿ cañoom'luee.

¹⁴ Juu nawi' na jnda we, jnda teinomna'. Canty'ia', manncue'ntyjo nawi' na jnda ndyee.

Ntu na jnda ntquiee'

¹⁵ Quia jo' ángel na jnda ntquiee' tjooⁿoⁿ ntu 'naaⁿaⁿ. Ndo' teic'uaa na jndei cwila'neiⁿ nn'aⁿ cañoom'luee. Cwilue:

Ticwii cwii ndyuaa na ñesaⁿntjomndye cheⁿnquieena', je' m'aⁿna' nacje 'naaⁿ! Ta Ty'oots'om cwentaaⁿ ñequio Jnaaⁿ Cristo. Jom ticantycwii cantya na matsaⁿntjoom.

¹⁶ Ndo' joo ntquiu nchoo' ñequiee nn'aⁿ na cwiluiitquiendye na meindyuaandye ntiu ndioche' nacañoom' Ty'oots'om, ty'eta'nquiona, tyeⁿnquiuuna nomtyuaa na tyola't'maaⁿndyena jom. ¹⁷ Tyoluena: Cwiñe'quiaayâ na quian'ua' 'u Ta Ty'oots'om na matsei'xmaⁿñ'eⁿ cha'tso nnom najnda.

'U m'aaⁿ ndo' m'aaⁿndyu', nacje' na jnaⁿjndyena' mam'aaⁿndyu' ndo' ticantycwii cantya 'naⁿ!. Mama'mogⁿ chiuu waa najndu' na matsei'xmaⁿ!, ndo' je' jnda t'moⁿna' na matsaⁿntjom'.

¹⁸ Nn'aⁿ tsjoomnancue cwila'jndooa 'u, saa' je' jnda tue'ntyjo xjeⁿ na matsei'w'ii' jooa. Jnda tue'ntyjo xjeⁿ na nncu'xeⁿ nn'aⁿ na jnda tja, ndo' na ñnequiaa' juu na cwita'ntjom nn'aⁿ na tyondye'ntjom njom' na tyoñequia ñ'om'.

Ndo' mati ñnequiaa' na cwita'ntjom cha'tso nt'omcheⁿ nn'aⁿ na la'xmaⁿ cwentaa' na cwila't'maaⁿndye xue', meiiⁿ nn'aⁿ na t'maⁿ la'xmaⁿ, ndo' meiiⁿ nn'aⁿ na tit'maⁿ la'xmaⁿ. Ndo' na nntseicandu' nquiee nn'aⁿ na cwila'ndaa' n'om nn'aⁿ na cha'waa tsjoomnancue.

¹⁹ Jnda jo' juu wats'om cwentaa' Ty'oots'om na waana' cañoom'luee, jnaaⁿna'. Ndo' jo' jo' nty'iaya juu castom na ñjom ñ'oom na seityeⁿtyeeⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ Israel. Quia jo' jnaaⁿ chomntsuee ndo' teic'uaa na tyola'xuaana', tyots'eii, ndo' jndeiⁿ tua'tsaaⁿ.

12

Yuscu ñequio catsoomjndii wee

¹ Quia jo' teitquioo' cwii 'naaⁿ t'maⁿ tsjo'luee na ma'moⁿna' chiuu cwii-luii. Nty'iaya cwii yuscu cweⁿ ñe'quioom' cha'cwijom liaⁿaⁿ. Meintyjeeⁿeⁿ nacjoo' chi' ndo' ñjom cwii corona xqueⁿ na chuu' canchoo'we cancjoo.

² Ndo' jndeiⁿñe. Tyotseixuaⁿ na maquiina' jom, ee manntseincueⁿ. ³ Jnda chii teitquioo'ti cwiiⁿ 'naaⁿ tsjo'luee. Nty'iaya cwii catsoomjndii na t'maaⁿñe ndo' weeñe cha'na chom. Juuyo' niom ntquiee' xqueⁿyo', ndo' nqui ndei'jndyee'yo'. Ndo' cha'tso na ntquiee' xqueⁿyo', jo' ñjom cwii cwii corona. ⁴ Quia tmeiiⁿñeyo' ts'aaⁿyo' manddyoo' cha'na xcwe cancjoo na ntyja tsjo'luee tei'caljoona', tquaaandye cancjoo'ñeeⁿ nomtyuaa. Ndo' juu catsoomjndii'ñeeⁿ tjameintyjee'yo' jo nnom yuscu'ñeeⁿ na mawaa xjeⁿ na

nantseincuii cha mantyjacheⁿ nlquiiyo' jnda xeⁿ jnda tuiiñe. ⁵ Quia jo' sein-
cuii yuscu'ñeeⁿ yu'ndaa na tsaⁿs'a. Jnda tqueⁿ Ty'oots'om yu'ndaa'ñeeⁿ na
nluiit'ma'ñe, ndo' jndeiñ ñ'oom na nntsa'ntjom cha'tso nn'aⁿ njoomnancue.
Ndo' tjei'na' juu quii'l'õ yuscu'ñeeⁿ. Tjañ'oom Ty'oots'om juu yuu waa tio
'naaⁿaⁿ. ⁶ Ndo' juu yuscu'ñeeⁿ tjaleinoom cwii joo yuu na nncwañoom'na'
juu yuu na jnda seijndaa'ñe Ty'oots'om na nljoo'ñê. Jo' jo' m'aⁿ nn'aⁿ na
nnteix'eena jom cwii meiⁿ waljoo' we siaⁿnto waljoo' ndyeen'aaⁿ xuee.

⁷ Quia jo' jnaⁿ tia' cañoom'luee. Juu Miguel ñequio ángeles 'naaⁿaⁿ tyol'ana
tia' nacjoo' catsoomjndii. Ndo' catsoomjndii'ñeeⁿ ñequio naⁿjndii 'naaⁿaⁿ
tyola'jndana, tyol'ana tia' ñ'eⁿ joo ángeles'ñeeⁿ. ⁸ Saa ticanajndana ndo'
tacwanaaⁿ na nljoo'ndyena cañoom'luee. ⁹ Jo' chii tjeii'na jom. Jla'cwatyu'na
jom cañoom'luee, tiaoñê tsjoomnancuecheⁿ. Mati jla'quiaana ángeles tia
ñ'eⁿñê. Ee cantyati na jnaⁿjndyena' matseicajndyuna' jom catsuu tquiee,
tsaⁿjndii ndo' Satanás. Majom na manquiu'nn'aaⁿ cha'tso nn'aⁿ tsjoomnan-
cue.

¹⁰ Quia jo' jndiia na teic'uaa cwii jndyee jndei cañoom'luee. Matsona':

—Je' je' yuu', juu na macwji'n'maa'ñe Ty'oots'om nn'aⁿ, jnda mamatse-
icandaq'ñena', ndo' ma'mooⁿ juu najndei na matseixmaaⁿ. Jnda tue'ntyjo
na macanda jom matsa'ntjom ndo' mati cwiluiitquieñe Jnaaⁿ Cristo. Ee
juu naxuee ndo' natsjom mañequiaa jnaaⁿ nn'aaⁿya jo nnom Ty'o'o'ts'oomya,
jnda jla'cwatyu'na juu. Manquiti na tyoñequiaa jnaaⁿ nn'aaⁿya. ¹¹ Saa joona
jnda jnaⁿndyena ñ'eⁿ tsaⁿjndii'ñeeⁿ nc'e nioom' Catsmaⁿ ndo' nc'e ñ'oom
na tjei'yuu'ndyena cantyja 'naaⁿaⁿ ndaa nn'aⁿ. Ee joona tyom'aⁿna na
ticajnda nquiuna meiiⁿ cwjena cantyja na cwtijei'yuu'ndyena. ¹² Nc'e na
luaa' waa, c'om'yo' na neiⁿ'yo' cha'tsondyo' na m'aⁿ'yo' cañoom'luee. Saa
jeeⁿ nty'iaa'ndyo' 'o nn'aⁿ na m'aⁿ'yo' tsjoomnancue ñequio 'o na m'aⁿ'yo'
ndaaluee, ee juu tsaⁿjndii jnda tiaoñê na m'aⁿ'yo' na jeeⁿcheⁿ ndya' w'eeⁿ.
Ee ntyjeeⁿ na jnda teitsiqo' m'aaⁿna' cantyja 'naaⁿaⁿ.

¹³ Ndo' quia na ljeii catsoomjndii'ñeeⁿ na jnda tuee'na jom nnom tsjoom-
nancue quia jo' tyontyjoⁿ yuscu na seincuii tyochjoo na tsaⁿs'a. ¹⁴ Saa tquiaa
Ty'oots'om we ntsquii cachi t'maaⁿ nnom yuscu'ñeeⁿ cha nndaq' nncuaaⁿ
na nleinoom catsuujndii'ñeeⁿ. Jo' chii tjaaⁿ yuu na nncwañoom'na' jom
yuu na taxondaq' nnts'aa catsuu tquiee'ñeeⁿ nata' jom. Jo' jo' nntei'x'ee
Ty'oots'om jom ndyee chu waljoo' xcwe. ¹⁵ Ndo' juu catsuu tquiee'ñeeⁿ
ñequio ñom tyojoom'm ndaa jo naxeⁿ yuscu'ñeeⁿ. S'aana' cha'jom cwii
jndaa, cha nncjaawjaañe yuscu'ñeeⁿ. ¹⁶ Saa teijndei tyuaa yuscu'ñeeⁿ
ee seintquiooñena' 'ndyoona' ndo' t'uuna' jndaa'ñeeⁿ na tju' catsoomjndii
ñequio ñom. ¹⁷ Jo' chii jeeⁿ t'maⁿ seiw'ii catsoomjndii yuscu'ñeeⁿ. Tjaaⁿ,
tjacats'aaⁿ tia' nacjoo cha'tso nn'aⁿ tsjaaⁿ yuscu'ñeeⁿ na cwila'canda ñ'oom na
matsa'ntjom Ty'oots'om ndo' na tica'ndye na cwtijei'yuu'ndye cantyja 'naaⁿ'
Jesucristo.

13

¹ Quia jo' tjomeintyjaa'a nacjoo' tei' ndaaluee ndo' nty'iaya cwii quioo'
na cwajndii waa na macalui' quii' ndaaluee. Niom nqui ndei'jndyee'yo'
ñequio ntquiee' xqueⁿyo'. Ndo' ticwii cwii tsei'jndyee'yo' ñjom cwii cwii
corona. Ndo' cjoo' cwii cwii xqueⁿyo' teiljeii ñ'oom ntjeiⁿ na matseijnaaⁿ'na'
Ty'oots'om. ² Ndo' juu quioo'jndii'ñeeⁿ na nty'iaya, matseijomna' juuyo'
cha'cwijom cwii catsiaⁿ ljeiia, ndo' nc'eeyo' cha'cwijom nc'ee oso ndo'
'ndyooyo' cha'cwijom 'ndyoo liom. Ndo' juu catsoomjndii tquiaaⁿ cantyja
najneiⁿ nnom quioo'jndii'ñeeⁿ. Ndo' tquiaaⁿ na nncwacatyeeⁿyo' ndio
'naaⁿaⁿ ndo' nntsa'ntjomyo' cha'xjeⁿ na matsa'ntjom. ³ Mati nty'iaya na

cwii xqueⁿyo' jeeⁿ nioom jnda tquiee', mach'eena' tjaa chiuu cwii ya saa jnda chii n'maⁿyo'. Ndo' cha'tsoti nn'aⁿ tsjoomnancue ty'entyjona naxeⁿ quioo'jndiiⁿneeⁿ. Jeeⁿ tjawee' n'omna na n'maⁿyo'. ⁴ Tyola't'maaⁿndye nn'aⁿ juu catsoomjndii nc'e' na jnda tquiaaⁿ cantyja najneiⁿ nnom quioo'jndii. Mati quioo'jndiiⁿneeⁿ tyola't'maaⁿndyena juuyo'. Tyoluena:

—¿Ñeeⁿ juu cwiluiit'maⁿñe cha'na quioo'jndiiⁿaaⁿ? Ndo' ¿ñeeⁿ juu nndaⁿ nnaⁿñe na nnts'aa tia' ñ'eⁿñeyo'?

⁵ Ndo' tquiaa Ty'ooots'om na wanaaⁿ na catseineiⁿyo' ñ'oom ntjeiⁿ nacjoom'm ñequio ñ'oom na matseit'maaⁿñe cheⁿnquiiyo'. Mati tquiaaⁿ na wanaaⁿ na caluiit'maⁿñeyo' wen'aaⁿ nchoo' we chi'. ⁶ Quia jo' jnaⁿna' na matseineiⁿyo' ñ'oom cwajndii na ntjeiⁿna' nacjoo' Ty'ooots'om, ndo' seijn'aaⁿyo' xueⁿ'e, ñequio cañoom'luee yuu na mac'eeⁿ, ndo' ñequio cha'tsondye joo na m'aⁿ jo' jo'. ⁷ Mati tquiaaⁿ na wanaaⁿ na cats'aayo' tia' nacjoo nn'aⁿ na la'xmaⁿ cwentaaⁿaⁿ, ndo' nnaⁿñeyo' ñ'eⁿndyena. Ndo' tquiaaⁿ na wanaaⁿ na catsa'ntjomyo' cwii cwii ndyuaa, ñequio cwii cwii nnom nn'aⁿ na tjachuii'ndye, ñequio cwii cwii nnom nn'aⁿ na tjachuii' ñ'oom na cwila'neiⁿ, ñequio nn'aⁿ ticwii cwii tsjoomnancue. ⁸ Cha'tso nn'aⁿ tsjoomnancue na ticala'xmaⁿ cwentaa' Ty'ooots'om jla't'maaⁿndyena juuyo'. Naⁿñeeⁿ ticwiljeii ncueena naquii' libro cwentaa' Catsmaⁿ na jla'cuae' nn'aⁿ. Ee cantyjati na tqueⁿ Ty'ooots'om tsjoomnancue, waa libro 'naaⁿaⁿ na chuu ncuee nn'aⁿ na ticantycwii na cwita'ndo'.

⁹ Ñeeⁿ juu na ñe'candii, cwa candii. ¹⁰ Ts'aⁿ na matseijndaa'ñe na nt'ueeⁿ nn'aⁿ na ncjaachom joona ndyuaaⁿaⁿ, majo'ti nntjoom. Ndo' xeⁿ m'aaⁿ ñeeⁿ juu na nntseicuee' x'iaa' ñ'eⁿ xjo, mañ'eⁿ xjo nncue'. Nc'e na luua' waa maca'na' na nquiee nn'aⁿ na maqueⁿ Ty'ooots'om cwentaaⁿaⁿ, cwinty-je'e'tye'na cantyja na cwila'yuy'a n'omna meiⁿ tica'ndyenc'uaa'ndyena meiⁿ wi' cwitjoomna.

¹¹ Jnda jo' nty'iaa cwiicheⁿ quioo'jndii na jlui'yo' quii' tyuaa. Ntyjoo we ndei'jndyee'yo' cha'na ndei'jndyee' cwii catsmaⁿ chjoo, saa seiineiⁿyo' cha'na matseineiⁿ catsoomjndii. ¹² Ndo' cha'tsoti najndeiⁿ na tyotseixmaⁿ juu quioo'jndii najndyee, majo'ti matseixmaⁿ quioo'jndii na jnda we nc'e ñ'oom 'ndyoo quioo'jndii tquiee'ñeeⁿ. Ndo' ñequio na ndei'na' mach'eeyo' na cala't'maaⁿndye cha'tso nn'aⁿ tsjoomnancue juu quioo'jndii tquiee, tsaⁿ na jnda n'maⁿ na jeeⁿ nioom tquiee' xqueⁿ. ¹³ Ndo' jndye ts'iaaⁿ tyoch'eeyo' na xocandaⁿ nnts'aa na cwe' najndeiⁿ nquii ts'aⁿ. Ñequio na jndoo' nn'aⁿ tyoch'eeyo' na cwiquiaa chom nomtyuaa na cwina'na' tsjo'luee. ¹⁴ Wanaaⁿ na cats'aayo' na nmeiiⁿ nc'e ñ'oom 'ndyoo quioo'jndii tquiee. Jo' chii tquii'nn'aⁿna' nn'aⁿ na m'aⁿ tsjoomnancue. Sa'ntjomyo' na cal'ana cwii na nlui'tsjaaⁿñe quioo'jndii tquiee, juu tsaⁿ na jeeⁿ nioom tquiee' xqueⁿ ñ'eⁿ xjo, saa ndicwaⁿ wando'. ¹⁵ Ndo' to'ñomyo' na nndaⁿ nnts'aayo' na juuna' na jlui'tsjaaⁿñe quioo'jndii tquiee nndaⁿ nncwja jndye ndo' nndaⁿ nntseineiⁿ. Ndo' hasta na nndaⁿ nnts'a'ntjomna' na cwje nn'aⁿ na ticala't'maaⁿndye juuna'. ¹⁶ Ndo' juu quioo'jndii na nda we s'aayo' na ndei'na' na cha'tso nn'aⁿ nñom ljeii lueena ntyjaya oo cantana. Luua' s'aayo' ñequio mei'nquia nn'aⁿ, meiⁿ nn'aⁿ na cwiluiit'maⁿndye ndo' meiⁿ nn'aⁿ na cwe' cwi'oontyjo, oo meiⁿ nn'aⁿ na tyandy ndo' meiⁿ nn'aⁿ na nty'iaandy, oo meiⁿ nn'aⁿ na cwindye'ntjomtyeⁿ ndo' meiⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ xjeⁿ 'naaⁿ. ¹⁷ Quia jo' s'aayo' na meiⁿcwii ts'aⁿ xocandaⁿ na nntseijnda 'na' oo na njndaⁿ 'na' xeⁿ ticañoom ljeiiⁿñeeⁿ nacjoo'. Ee ljeiiⁿñeeⁿ ma'moⁿna' xuee' quioo'jndii tquiee oo juu número na tseixmaⁿ xuee'yo'. ¹⁸ Luua maca'na' na c'oom ts'aⁿ na jndo' ts'om. Cwii cwii ts'aⁿ na matsei'noⁿ cwji' cwenta cantyja 'naaⁿ número' na tseixmaⁿ

quioo'jndii'ñeeⁿ ee ma'moⁿna' xuee' ts'aⁿ. Ndo' juu número'ñeeⁿ yom siaⁿnto waljoo' ndyeeen'aaⁿ nchoo' yom.

14

Na cwita nn'aⁿ na jnda jlui'n'maaⁿndye

¹ Jnda jo' nty'iaaya na meintyjee' Catsmaⁿ xqueⁿ ta Sión. Ndo' ñeⁿnaaⁿl nacañom'm m'aⁿ cwii tmaaⁿl nn'aⁿ na jndyendye. Tuee' cwii siaⁿnto meiⁿ waljoo' wen'aaⁿ nchoo' ñequiee meiⁿ joona. Ndo' cantaana jnda teiljeii xuee' nquii Catsmaⁿ ñequio xuee' Tsotyeenⁿ. ² Ndo' jndiyya na c'uaa nandyee cañoom'luee cha'cwijom c'uaa na maco'na' ndaa, oo cha'cwijom najndeii matseixuaa tsuee. Jo' jo' jndiyya na jndye arpa cwitjoo' nn'aⁿ. ³ Cwitana cwii luantsa xco jo nnom tio na wacatyeeⁿ Ty'oots'om, ndo' jo ndaa ñequiee naⁿ na tando', ndo' jo ndaa ntquiuu nchoo' ñequiee nn'aⁿ na cwiluiitquiendye. Ndo' tjaa 'ñeeⁿ juu na ndaa nntsei'naaⁿ luantsa'ñeeⁿ, macanda nquiee nn'aⁿ na cwii siaⁿnto waljoo' wen'aaⁿ nchoo' ñequiee meiⁿndye. Ee qui'ntaaⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue, macanda joona na jnda tjei'n'maaⁿñe Ty'oots'om. ⁴ Joo na m'aⁿ tyoo'ndyena Ty'oots'om. Macanda jom cwila't'maaⁿndyena. Cwi'oontyona naxeⁿl Catsmaⁿ mei'yuuचेⁿ na wjaⁿ. Tiom'l'ua Ty'oots'om jnaaⁿna na tjeii'ñe joona qui'ntaaⁿ nn'aⁿ cha macanda nla'xmaⁿna cwentaaⁿ na ndo' cwentaa' juu na matseicajndyuna' Catsmaⁿ. ⁵ Meiⁿcwii ñ'oom na cwe' cantu ticaljeii' ndyueena. Ndo' meiⁿcwii tyoola'tjoondyena nnom Ty'oots'om.

Ñ'oom na cwilue ndyee ángeles

⁶ Quia jo' nty'iaaya cwiicheⁿ ángel na mantyya nandyee cañoom'luee. Mañequiaaⁿ ñ'oom naya na m'aaⁿ ndo' m'aaⁿna' ndaa nn'aⁿ tsjoomnancue. Matseicañeeⁿ nn'aⁿ ticwii cwii tsjoomnancue, ñequio ticwii cwii ndyuaa nn'aⁿ, ñequio nn'aⁿ na ticwii cwii ñ'oom na cwichuii' na cwila'neiⁿ, ñequio nn'aⁿ na ticwii cwii nnom na tjachuii'ndye. ⁷ C'uaa 'ñom matseineiⁿ, tsoom: —Calcwi'yo' Ty'oots'om ñequio na nquia'yo' jom ee na jnda tue'ntyjo xjeⁿ na nncu'xeeⁿ nn'aⁿ. Cala't'maaⁿndyo' nqueⁿ na s'aaⁿ cañoom'luee ñequio tsjoomnancue, ñequio ndaaluee, ndo' ñequio cha'tso nqueⁿljo' yuu na cwinaaⁿl ndaa.

⁸ Ndo' tjantyjo cwiicheⁿ ángel na jnda we naxeⁿl ángel'ñeeⁿ. Matso:

—Jnda tyuii' tsjoom Babilonia. Jnda tyuii' tsjoom t'maⁿñeeⁿ. Ee nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ jnda jla'ndaa'na n'om nn'aⁿ ticwii cwii ndyuaa ñequio natia na cwil'ana na juu jo' matseijomna' cha'cwijom cwila'cwena nn'aⁿ winom cha candyee naⁿñeeⁿ.

⁹ Ndo' tjantyjo cwiicheⁿ ángel na jnda ndyee. Jndei matseineiⁿ, matso:

—Nty'iaa'ndye joo nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndye quioo'jndii tquiee ñequio juu na jlui'tsjaaⁿñeyo'. Ndo' nty'iaa'ndye joo nn'aⁿ na tquiandyee na tjacañoom ljeii cwentaa' quioo'jndii'ñeeⁿ cantaa oo luee. ¹⁰ Naⁿñeeⁿ maxjeⁿ jndei'na' na nncwena winom 'naaⁿl Ty'oots'om na juu jo' ma'moⁿna' na matseiw'iyayaaⁿ joona. Nntseicatom'm waso ñ'eⁿ winom'ñeeⁿ na mei'chjoo tjaa ljo' tjoom'nc'e na tyeⁿ waa na matseiw'eeⁿ. Ndo' t'maⁿ nlco'wi'na' joona naquii' chom ñequio sufrá na cwico. Joo ángeles na lju' n'om ñequio Catsmaⁿ nnty'iaana na wi' nntjoom naⁿñeeⁿ. ¹¹ Tixocjaameintyjee' na cwi'oowa ndioom na maco'wi'na' naⁿñeeⁿ. Meiⁿchjoo tixocatal'ndyena naxuee natsjom ee joona tyola't'maaⁿndyena quioo'jndii tquiee ñequio juu na jlui'tsjaaⁿñeyo' ndo' joona jñoom 'naaⁿ cantaana na ma'moⁿna' xuee'yo'. ¹² Jo' chii joo nn'aⁿ na maqueⁿ Ty'oots'om na lju' n'om macaⁿna' na tyeⁿ cwintyjee'na cantyya

'naaⁿaⁿ. Cala'candana ñ'oom na matsa'ntjoom, ndo' tyeⁿ cala'yuya n'omna ñ'eⁿ Jesús.

¹³ Quia jo' jndiia na teic'uaa jndye na jnaⁿna' cañoom'luee. Tso nooⁿ:

—Luaa catseiljei': "Juu xuee na cwiijaana', matio'naaⁿñena' joo nn'aⁿ na m'aⁿ cantyja 'naaⁿ! Ta Jesucristo na quia nncwje." Majo'ti matso Espírtu Santo, ee cañoom'luee nta'jndyeena cantyja na ñejla'jndana naquii' ts'iaaⁿ 'naaⁿ! Ty'oots'om. Ndo' wjaañ'eⁿ ñ'oom ñ'eⁿndyena na ma'moⁿna' cantyjati na ya na jnda ñel'ana.

Na maco'wi'na' nn'aⁿ tsjoomnancue

¹⁴ Quia jo' nty'iannda'a ndo' ljei cwii nchquiu canchii'. Nacjoo' nchquiu'ñeeⁿ wacatyeeⁿ cwii na matseijomna' ts'aⁿ. Xqueeⁿ ñjom cwii corona na tuiina' ñ'eⁿ s'om cajaan, ndo' t'ueeⁿ xjo carwato na taq 'ndyoo.

¹⁵ Jnda jo' jnaⁿ cwiicheⁿ ángel wats'om cañoom'luee. Jndei seineiⁿ nnom nqueⁿ na wacatyeeⁿ nacjoo' nchquiu'ñeeⁿ. Tso:

—Cwa, c'oom' xjo carwato 'naⁿ!, catyjee' ntjommeiⁿ ee jnda tue'ntyjo xjeⁿ na nntu'xeⁿndye nn'aⁿ na m'aⁿ tsjoomnancue. Ndo' joona matseijomna' cha'cwijom ntjom na jnda tmaⁿ.

¹⁶ Quia jo' jom na wacatyeeⁿ nacjoo' nchquiu'ñeeⁿ, tjoom'm xjo 'naaⁿaⁿ nnom tsjoomnancue chii tyjeeⁿ ntjom na niom nnom tsjoomnancue, jo' jo' nn'aⁿ jo'.

¹⁷ Ndo' jnaⁿ cwiicheⁿ ángel wats'om cañoom'luee. Mati juu ñ'oom xjo carwato na taq 'ndyoo. ¹⁸ Ndo' cwiicheⁿ ángel na tseixmaⁿ na mando' chom na ntyjo nomts'om jo' jo', juu jlui'nom ndo' jndei seineiⁿ nnom juu ángel na maleiñ'oom xjo carwato. Tso nnom ángel'ñeeⁿ:

—Cwa, c'oom' xjo taq 'naⁿ!, catyjee' n'eiiⁿ uva l'oq na meintyjee' tsjoomnancue, ee jnda jndaa ta.

¹⁹ Quia jo' to' ángel'ñeeⁿ tjoom'm xjo carwato 'naaⁿaⁿ nnom tsjoomnancue. Seitjoom n'eiiⁿ uva l'oq na meintyjee' jo' jo'. Tioom ta'ñeeⁿ ts'om cwii catsiuu' tsjo' yuu na nluii' ndaa'na'. Ts'iaaⁿñeeⁿ ma'moⁿna' cantyja na cwajndii nntjoom nn'aⁿ na matseiw'ii Ty'oots'om joona. ²⁰ Jo nnom tsjoom tuii ts'iaaⁿñeeⁿ na tyonchjeena uva'ñeeⁿ. Jo' jo' jluii' nioom nn'aⁿ hasta seijomna' cha'cwijom cwii jndaa niom'. Njoom m'aaⁿ niom' hasta tue'cañoomna' frenom ndyuee catso. Ndo' tquia tjanoomna', tuee'na' cha'na ndyee siaⁿnto kilómetros.

15

Ntquiee' ntycu na cwila'quiaa ángeles

¹ Quia jo' nty'iaya cwiicheⁿ 'naaⁿ t'maⁿ cañoom'luee na seicaty'uena' ja. Nty'iaya ntquiee' ángeles na cwilei'cho ntquiee' nnom nawi' na nntjoom nn'aⁿ. Joona' la'xmaⁿna' nawi' na macanda ee quia na jnda teinom cantyja 'naaⁿ joona', mana cwintycwii na matseiw'ii Ty'oots'om nn'aⁿ.

² Ndo' mati nty'iaya cwii na matseijomna' ndaaluee na jeeⁿ caxuee cha'na tsioo jnda'jom cha'cwijom too' chom. Jndye nn'aⁿ meintyjee' 'ndyoo ndaaluee'ñeeⁿ, jo' jo' nquiee nn'aⁿ na jnda jnaⁿndye ñequio quioo'jndii, ñequio juu na jlui'tsjaaⁿñeyo', ñequio número' na ma'moⁿna' xuee'yo'. Too' arpa lueena na jnda tquiaa Ty'oots'om. ³ Cwitana luantsa cantyja na tjei'n'maaⁿñe Ty'oots'om joona ñequio l'o Moisés, tsaⁿ na ñejndi'ntjom nnom, ndo' mati tana luantsa na cwila't'maaⁿndyena Catsmaⁿ na tjei'n'maaⁿñe joona. Matsona':

'U Ta Ty'oots'om matsei'xmaⁿñ'eⁿ! cha'tso nnom najnda.

Jeeⁿ t'maⁿ ts'iaaⁿ mache', tjacantyja na ya joona'.

'U cwiluiindyu' na matsa'ntjom' cha'waa tsjoomnancue.

Cha'tso cantyja 'naⁿ matsei'xmaⁿ na maty'iomyana' ñequio na mayuu'.

⁴ 'U Ta, tjaa'naⁿ ts'aⁿ c'oom na tinquiaa' 'u,

ndo' tjaa'naⁿ ts'aⁿ c'oom na xocatsei'maaⁿ ñe xue'.

Ee mañenncu'cheⁿ tseixmaⁿ na lju' ts'om'.

Cha'tso nn'aⁿ cwii cwii ndyuaa ññequiona na nla't'maaⁿ ndyena 'u, nc'e na jnda tjanty'ee ñ'oom cantyja 'naⁿ na cha'tso na mache' maxjeⁿ maty'iomyana'.

⁵ Jnda teinom na nmeiiⁿ, quia jo' nty'iaaya wats'om cañoom'luee, na jnda jna' nacañoomticheⁿ yuu na m'aaⁿ nquii Ty'oots'om. Juu jo' yuu na tyola'we nn'aⁿ Israel ljo' na teiljeii ljeii naqui quia na tyolei'ñ'omna wats'omliaa.

⁶ Ndo' jo' jo' jlui' ntquiee' ángeles. Cwilei'chona ntquiee' nnom nawi' na nntjoom nn'aⁿ. Cwee'na liaa lino na canchii', na jeeⁿ caxueena'. Ndo' cwii cwiindyena chu'tyeⁿ tsei'jndya cwii 'naⁿ na tuii ñ'eⁿ s'omcajaⁿ.

⁷ Quia jo' cwii tsaⁿ ñeeⁿ na ñequiee na cwita'ndo' tquiaa ntquiee' watso na tuiina' s'omcajaⁿ ndaa ángeles'ñeeⁿ. Joonaa' too'cheⁿ ñjom nawi' na jeeⁿ cwajndii na nntjoom nn'aⁿ ee juu Ty'oots'om na ñequii'cheⁿ na wando', matseiw'eeⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue. ⁸ Ndo' ndiocheⁿ yuu na m'aaⁿ Ty'oots'om seintyjana' ndioom nc'e na jeeⁿ neiⁿ ncoo' caxueeñeⁿ ndo' tjacantyja najneiⁿ. Meiⁿ tjaa 'ñeeⁿ juu ndaa nncjaaqueiee' jo' jo' hasta na jnda teinom ntquiee' nawi' na nntjoom nn'aⁿ na cwilei'cho ntquiee' ángeles'ñeeⁿ.

16

Ntquiee' watso na ñjom nawi' na nntjoom nn'aⁿ

¹ Quia jo' jndiiaa najndeii teic'uaa naquii'cheⁿ cañoom'luee, tso juu ndaa ntquiee' ángeles'ñeeⁿ:

—Nmeiiⁿ ntquiee' watso na ñjom na cwajndii na matseiw'ii Ty'oots'om nn'aⁿ. Catsa'yo', catsatu'nquio'yo' joona' nnom tsjoomnancue.

² Quia jo' juu ángel najndyee tjaaⁿ, tjacu'nquioom nawi' na ñjom waso 'naaⁿ aⁿ nnom tsjoomnancue. Ndo' jnaⁿ ntyje' nn'aⁿ na cho ljeii cwentaa' quioo'jndii tqiuee, ñequio nn'aⁿ na cwila't'maaⁿ ndyena na jlui'tsjaaⁿ ñeyo'. Cwajndii ntyje'ñeeⁿ ndo' tileicatsuuna'.

³ Quia jo' juu ángel najnda we tjacu'nquioom nawi' na ñjom waso 'naaⁿ aⁿ nnom ndaaluee. Ndo' seicwaqueⁿ na' ndaaluee cha'cwijom ntycwe niom'. Ndo' tja cha'tsoti na tando' naquii' ndaaluee'ñeeⁿ.

⁴ Jnda jo' juu ángel na jnda ndyee tjacu'nquioom nawi' na ñjom waso 'naaⁿ aⁿ n'om candaa ñequio cha'tso joo yuu na cwinaaⁿ ndaa. Ndo' seicwaqueⁿ na' joona' niom'. ⁵ Quia jo' jndiiaa na matseineiⁿ ángel'ñeeⁿ na mach'ee cwenta ndaa. Matsoom nnom Ty'oots'om:

—'U Ta cwiluiindyu' na lju' ts'om', m'aaⁿ ndo' m'aaⁿ, ndo' nacjee' na jna'jndyena' maxjeⁿ m'aaⁿ. Mache' cantyja na maty'iomyana' na laa'ti' macu'xeⁿ nn'aⁿ na t'icatuee'ndyecje njom'. ⁶ Ee naⁿ ñeeⁿ jnda jla'cwjeena nn'aⁿ na tqeⁿ lju' n'om, mati profetas. Ndo' je' je' mache' na joona cwiwena niom', ee maty'iomyana' na catjoomna na ljo'.

⁷ Ndo' jndiiaa na matseineiⁿ ángel na mach'ee cwenta chom na ntyjo nomts'om, matso:

—Mayuu' na ljo', 'U Ta Ty'oots'om na matsei'xmaⁿ ñ'eⁿ cha'tso nnom najnda, mache' cantyja na maty'iomyana' ndo' majo'ndyo' na macu'xeⁿ nn'aⁿ.

8 Jndā jo' juu ángel na jndā ñequiee tjacu'nquoom nawí' na ñjom waso 'naaⁿaⁿ nacjoo' ñe'quoom'. Ndo' tquiaana' najndei ñe'quoom' na nntse- icona' nn'aⁿ. 9 Nioom tcondye nn'aⁿ nc'e na jeeⁿ jmeiⁿ ñe'quoom'. Saa tícalcwe' n'omna, meiⁿ tícala't'maaⁿndyena Ty'oots'om. Yacheⁿ tyotjei'na ñ'oom ntjei'na wi'na' nacjoo' xuee' nqueⁿ na waa najneiⁿ na tjoom'm cha'tso nawí'ñeeⁿ nacjoona.

10 Jndā jo' juu ángel na jndā 'om tjacu'nquoom nawí' na ñjom waso 'naaⁿaⁿ nacjoo' tio yuu na wacatyeeⁿ quioo'jndii tquiee. Ndo' seijaa'ñena' cha'tso ndyuua na m'aⁿ nn'aⁿ na matsa'ntjoom. Ndo' joo nn'aⁿñeeⁿ tyondā'na tsaana na jeeⁿ cwajndii tyoquiina' joona. 11 Saa meiⁿ na luua', tícalcwe' n'omna natia na cwil'ana. Yacheⁿ tyoluena ñ'oom ntjei'na wi'na' nacjoo' Ty'oots'om na m'aaⁿ cañoom'luee nc'e na chona ntyje'ñeeⁿ ndo' jeeⁿ maquiina' joona.

12 Jndā jo' juu ángel na jndā yom tjacu'nquoom nawí' na ñjom waso 'naaⁿaⁿ ts'om jndaa' t'maⁿ Eufrates. Mana seicaa'na' jndaa'ñeeⁿ, cha nntseicanaa'ñena' cwii nato ndyuua'ñeeⁿ na nncwinom nt'om nn'aⁿ. Naⁿñeeⁿ cwiluiindyene nn'aⁿ na cwitsa'ntjom ndyuua jo ndo' na mandyowa ñe'quoom'.

13 Quia jo' nty'iaya ndyee espíritu na cwajndiindyene. Cwii jlui'nom naquii' ndyoo juu catsoomjndii, cwiicheⁿ jlui'nom ndyoo quioo'jndii tquiee, ndo' cwiicheⁿ jlui'nom ndyoo tsaⁿ na mañequiaa ñ'oom cantu. Matseijomna' espíritu'ñeeⁿ cha'cwijom quioo' candaa. 14 Joo espíritu'ñeeⁿ cwilui- indyena na'jndii. Jndye nnom 'naaⁿ cwil'ana na xocandā nnts'aa na cwe' ts'aⁿ. Cwi'oontyjaa'na nn'aⁿ na cwitsa'ntjom cha'waati tsjoomnancue, na nla'tjomna na'ñeeⁿ na nl'ana tia' nacjoo' Ty'oots'om, nqueⁿ na matseixma'ñ'eeⁿ cha'tso nnom najndā, jndā tqueⁿ xuee na nncuaa tia'. 15 Matso nquii Jesucristo: “Queⁿyo' cwentā, majndeiito manncuacañooⁿya 'o cha'na quich'ee tsa'canch'ue. Jeeⁿ neiiⁿ juu ts'aⁿ na m'aaⁿc'eeñe xjeⁿñeeⁿ na cwee liaa', ee xocalui'jnaaⁿñê na ñecasei'ñê.” 16 Quia jo' ndyee na'jndii'ñeeⁿ jla'tjomna cha'tso nn'aⁿ na cwitsa'ntjom cwii joo yuu na jndyu Armagedón ñequio ñ'oom hebreo. Jo' jo' nl'ana tia' nacjoo' Ty'oots'om.

17 Jndā jo' juu ángel na jndā ntquiee' tjacu'nquoom nawí' na ñjom waso 'naaⁿaⁿ nacjoo' jndye. Ndo' naquii'cheⁿ wats'om cañoom'luee teic'uaa jndyee' nqueⁿ na wacatyeeⁿ tio 'naaⁿaⁿ. Tsoom:

—Cha'tso jndā tuii.

18 Quia jo' teitquioo' chom ntsuee, jndei' teic'uaa, ndo' jeeⁿ tyola'xuaa ntsuee. Jndei' tyots'eii. Cantyjati na m'aⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue, tijoom ñes'eii cha'na s'eii luua'. 19 Seityuii'ñeⁿna' tsjoom t'maⁿ Babilonia, ndo' sei'nda'na' jndye njoom cha'waa tsjoomnancue. Ee Ty'oots'om ticatsuu' ts'oom nn'aⁿ na la'xmaⁿ cwentaa' tsjoom t'maⁿ Babilonia na nnjoom cantyja na ñel'ana. S'aaⁿ na jndei'na' cweñ'eⁿna na ñjom waso 'naaⁿaⁿ na jeeⁿ matseiw'eeⁿ joona. 20 Quia jo' macandā tsuu cha'tso ndyuuaaxeⁿncwe, ndo' meiⁿ cwii sjō tatquioo'. 21 Tquiaa s'aaⁿ t'maⁿ cjoo nn'aⁿ na jna'na' tsjo'luee. Jaa'na' cha'na wen'aaⁿ kilos na cwiina'. Ndo' jnaaⁿ jo' tyolue nn'aⁿ ñ'oom wi' na ntjei' nacjoo' Ty'oots'om.

17

Na maco'wi'na' sculjaa'

1 Quia jo' cwii na ntquiee' ángeles'ñeeⁿ na tyolei'cho ntquiee' watso, tyje'cañoom ja. Tsoom nooⁿ:

—Candyo' luua ndo' m'ooⁿya njom' na nntu'xeⁿndye nn'aⁿ tsjoom t'maⁿñeeⁿ na wacatyeeⁿna' cjoo' jndye ndaa. Juu tsjoom'ñeeⁿ matseijomna' cha'cwijom cwii sculjaa'. 2 Cha'na cwila'ntjei'ndye nn'aⁿ na cwe' luua' m'aⁿ

ñ'eⁿ sculjaa', maluaa' cwil'a nn'aⁿ na cwitsa'ntjom tsjoomnancue, na cwila-jomndye cantyja 'naaⁿ tsjoom t'maⁿñeeⁿ. Ee cwi'oontyjon cha'tso nnom jnaⁿ na cwinty'iaana na cwiluii tsjoom'ñeeⁿ. Ndo' jndye nn'aⁿ na cwina' cha'waa tsjoomnancue, cha'cwijom cwindyena cantyja 'naaⁿ winom na matseixmaⁿ tsjoom'ñeeⁿ. Juu na cwila'jomndyeñ'eⁿ na matseixma'na', matseijomna' cha'cwijom na matseijomñe ts'aⁿ ñequio sculjaa'.

³ Quia jo' tco'na' ngoⁿ cwii na t'moⁿ Espíritu Santo. Tjañ'oom ángel'ñeeⁿ ja cwii joo yuu na tjaa'naⁿ nn'aⁿ c'oom. Jo' jo' nty'iaya cwii yuscu na wa'ljoo nacjoo' quioo'jndii na weeñe. Cha'waañeyo' teiljeii ñ'oom ntjeiⁿ na matseij-naaⁿna' Ty'oots'om. Ndo' niom ntquiee' xque'yo' ndo' nqui ndei'jndyee'yo'. ⁴ Cwee yuscu'ñeeⁿ liaa colo catsioo' ñ'eⁿ colo wee, ndo' tycwi'ñê ñequio s'omcajaⁿ, ñequio jndye nnom ljo' ñ'eⁿ ta' na jeeⁿ jnda. Ndi' waso na tuii ñ'eⁿ s'omcajaⁿ ts'oqⁿ. Waso'ñeeⁿ too'cheⁿ ñjom na cwajndii na matseijomna' natia na mach'eeⁿ na matseintjeiiⁿ nn'aⁿ. ⁵ Ndo' staaⁿ teiljeii ñ'oom na cwe' tjañoom' na matseicajdyuna' jom. Matsona': "Luaañe tseixmaⁿ tsjoom t'maⁿ Babilonia. Cwiluiiñê tsondyee lculjaa', ndo' x'ee cha'tso na cwajndii na cwiluii tsjoomnancue." ⁶ Ndo' nty'iaya yuscu'ñeeⁿ, cha'cwijom na cañeⁿ na jeeⁿ neiiⁿ matseicweⁿ nn'aⁿ na cwiluiindyee cwentaa' Ty'oots'om, na tyotjei'yuu'ndye cantyja 'naaⁿ Jesús. Quia na nty'iaya jom jeeⁿ seitsaⁿna' ja. ⁷ Saã matso ángel'ñeeⁿ ngoⁿ:

—¿Chiuu na jeeⁿ m'aaⁿ ts'om'? Ja m'mooⁿya njom' ñ'oom wanty'iuu' cantyja 'naaⁿ yuscum'aaⁿ, ndo' cantyja 'naaⁿ quioo'jndii tqiee na chuu jom luaa', na niom ntquiee' xqueⁿ ndo' nqui ndei'jndyee'. ⁸ Juu quioo'jndii'ñeeⁿ na jnda tco'na' na nty'ia' ñetando'yo' ndo' je' tacwando'yo' saã quia nlu'i'nda'yo' yuu na ticantycwii na njoom. Jnda chii nncju' Ty'oots'om juuyo' yuu na nntsuñeyo'. Cantyjati na tuii tsjoomnancue maxjeⁿ waa cwii libro na chuuna' ncuee nn'aⁿ na ticantycwii na cwita'ndo'. Saã nquiee nn'aⁿ na m'aⁿ tsjoomnancue na tyoowiljeii ncueena nacjoo' libro'ñeeⁿ, jeeⁿ nntseitsaⁿna' jona quia na nnty'iaannda'na quioo'jndii'ñeeⁿ. Ee teiyo ñet'oomyo' ndo' je' tac'oomñeyo' saã quia nncwje'nda'yo'.

⁹ 'Ts'aⁿ na jndo' ts'om maca'na' na catsei'ngoⁿ ñ'oomwaa: Ntquiee' xqueⁿ quioo'jndii'ñeeⁿ cwi't'mooⁿna' ntquiee' ta yuu na wacatyeeⁿ yuscu'ñeeⁿ. ¹⁰ Ndo' mati joo ntquiee' xque'yo' cwi't'mooⁿna' ntquiee' nn'aⁿ na cwitsa'ntjom. 'Omndye jona jnda tja, ndo' cwii jona mam'aaⁿ ts'iaaⁿ je', ndo' cwii quia nnc'oom. Saã quia na nncwjeeⁿ matsona' na tijndye xuee nnc'oom. ¹¹ Ndo' quioo'jndii'ñeeⁿ na ñetando' ndo' je' tacwando', juuyo' cwiluiiñeyo' cwiicheⁿ ts'aⁿ na matsa'ntjom na jnda ñeeⁿ ndo' matseix'iaa'ñe ñequio ntquiee' na'ñeeⁿ. Saã xeⁿ jnda nncju' Ty'oots'om jom yuu na cwitsuundye nn'aⁿ.

¹² 'Ndo' nqui ndei'jndye na tco'na' na nty'ia' na ntyjoo xque'yo' cwi't'mooⁿna' nqui nn'aⁿ na cwiluii't'ma'ndye saã tyoona'na' na nnts'a'ntjomna. Quia nnto'ñoomna na nnts'a'ntjomna cwe' cwii ta'ndyoyo ñequio juu quioo'jndii'. ¹³ Na'm'aⁿ ñe'cwii ñ'oom jona, ndo' cantyjati najnda na la'xma'na ñequio na cwitsa'ntjomna ñe'quiana jo' nnom quioo'jndii'ñeeⁿ. ¹⁴ Nqui na'ñeeⁿ nl'ana tia' nacjoo' Catsmaⁿ, saã jom nna'ñê ñ'eⁿndye jona ee cwiluiiñê Ta jo ndaa' cha'tso nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ndo' na cwiluiiñê na matsa'ntjom cha'tsondyee nn'aⁿ na cwitsa'ntjom. Ndo' mati nquiee nn'aⁿ na t'maⁿ Ty'oots'om, jona nla'jomndyena ñ'eⁿ nquii Catsmaⁿ, ee cwiluiindyena nn'aⁿ na jnda tjeii'ñê cwentaa'aⁿ ndo' cwila'canda'ndyena jo nnoom.

¹⁵ Quia jo' tsoti ángel'ñeeⁿ ngoⁿ:

—Ndaa na tco'na' na nty'ia' na cwitjom yuu na wacatyeeⁿ sculjaa'ñeeⁿ, jo' jo' ma'mo'na' nn'a' na jndyendye na jnaⁿ ticwii cwii ndyuaa, ndo' ticwii cwii nnom nn'a' na tjachuii'ndye, ñequio ticwii cwii nnom na tjachuii' ñ'oom na cwila'nei'na. ¹⁶ Ndo' joo ngui ndei'jndye na nty'ia' na ntjyoo xqueⁿ quioo'jndii na cwit'moo'na' nqui nn'a' na cwiluii't'ma'ndye, nncue'ntyjo' na jooona nnc'omna na jndooona sculjaa'ñeeⁿ. Nla'tyuii'na jom ndo' cha'cwijom nl'ana na nljoo'ñê na ñecasei'ñê. Nntquiina seiiⁿeⁿ ndo' nla'cona jom ñ'eⁿ chom. ¹⁷ Ee s'aa Ty'oots'om naquii' n'omna na cal'ana cantya na seijndaa'ñê hasta nntseicandaa'ñêñ'eⁿna' ñ'oom na tqueⁿtyeeⁿ. Jo' chii nnc'omna na ñecwii ñ'oom jooona ndo' nñe'quiaa najndei' na la'xmaⁿna nnom quioo'jndii. ¹⁸ Ndo' juu sculjaa'ñeeⁿ na tco'na' na nty'ia' ma'mo'na' tsjoom t'maⁿñeeⁿ na maque'na' xjeⁿ cha'tso nn'a' na t'maⁿ cwiluiindyee tsjoomnancue.

18

Na tyuii' tsjoom Babilonia

¹ Quia jndā teinom na tuii na luaa', nty'iaaya cwiicheⁿ ángel na jnaⁿ cañoom'luee na jndyocue. Jeeⁿ t'maⁿ najndei' tseixmaaⁿ ndo' juu na caxueeñê seixueeñena' cha'waa tsjoomnancue. ² Ndo' teic'uaa jndei' seixuaⁿ, tsoom:

—Jndā tyuii', jndā tyuii' tsjoom t'maⁿ Babilonia. Tsjoom'ñeeⁿ tseixma'na' w'aa naⁿjndii ñequio yuu cwic'eeⁿ cha'tso espíritu na cwajndiindyee. Ndo' tseixma'na' yuu cwentaa' ticwii cwii nnom cantsaa na cwajndiindyee ndo' ts'iaaⁿndye. ³ Ee cha'tso nn'a' tsjoomnancue jndā jla'ntjei'ndyena cantya 'naaⁿ tsjoom'ñeeⁿ, cha'cwijom cwicandyena mach'ee sculjaa' na matseijnooⁿoⁿ n'omna. Ndo' nn'aⁿ na cwiluii't'ma'ndye na cwitsa'ntjom tsjoomnancue jndā jla'ndaa'ndye che'nquiee cantya 'naaⁿ tsjoom'ñeeⁿ, cha'cwijom cwe' m'a'anya ñ'eⁿ sculjaa'. Ndo' nn'a' n't'omcheⁿ njoomnancue na cwila'jnda ndo' cwindaa' teityandyena n'eⁿ nn'a' tsjoom'ñeeⁿ cha'tso na queeⁿ n'omna, t'ical'ana xjeⁿ na jla'catsuuna s'om 'naa'na.

⁴ Jndā jo' jndiia cwiicheⁿ jndyee na teic'uaa cañoom'luee. Matso:

—O nn'a'ya na la'xmaⁿyo' cwentaya, calui'yo' quii'ntaaⁿ nn'a' tsjoom'ñeeⁿ cha tints'aana' na mati 'o nla'jomndyo' jnaaⁿna, ndo' jo' jo' ntjom'yo' nawi' t'maⁿ na ntjoomna. ⁵ Ee jndā teicanto' jnaaⁿna hasta cañoom'lueecheⁿ ndo' Ty'oots'om ñjom ts'oom natia na la'xmaⁿna. ⁶ Jo' chii cal'a'yo' nawi' ñ'eⁿ nn'a' tsjoom'ñeeⁿ cha'xjeⁿ ñel'a jooona ñequio n't'omcheⁿ. We ndii' nnjoom nl'a'yo' cha'cwijom cwila'c'u'yo' jooona 'na' na ñjom waso, jo' jo' nawi' na ntjoomna, cha'xjeⁿ na l'a jooona ñ'eⁿ n't'omcheⁿ. We ndii' najndā nawi'ñeeⁿ nñe'quia'yo' ndaaⁿ. ⁷ Cantyati na tyola't'ma'ndyee che'nquiee nn'a' tsjoom'ñeeⁿ ndo' t'ical'ana xjeⁿ cantya na ya tyom'a'na, malaa'ti' cal'a'yo' na nlquiina' jooona ndo' na cwajndii ntjoomna. Ee na jla'tiuuna naquii' n'omna: “Jaa m'aaⁿtyaaⁿya na cwitsa'ntjooⁿya. Tyoo'ndiina' jaa na nnc'ooⁿya cha'na cwii yuscu na jndā ljoñe. Jaa xocatjooⁿya na nnc'ooⁿya na cwityaaⁿya.” ⁸ Manc'e na luaa' waa, jo' chii majndeiito t'maⁿ nlco'wi'na' nn'a' tsjoom'ñeeⁿ. Nncwje nn'a' ndo' nnguiioo jndo' t'maⁿ ndo' t'maⁿ nntseichjoo'na' n'om nn'a'. Ndo' nlco tsjoom'ñeeⁿ ñ'eⁿ chom. Ee nquii Ty'oots'om na macu'xeeⁿ nn'a', t'maⁿ waa najndei' na cwiluiiñê.

⁹ Ndo' nquiee nn'a' na cwiluiindyena na cwitsa'ntjom njoomnancue, t'aa'ndyena ñequio natia na tseixmaⁿ tsjoom'ñeeⁿ, na t'ical'ana xjeⁿ, jla'cona 'naa'na ñ'eⁿ natia na tyol'ana. Na'ñeeⁿ nntyueena ndo' nla'xuaana quia na nnty'iaana na cwi'oowa ndioom na cwico tsjoom'ñeeⁿ. ¹⁰ Tquia nncwinty-jee'na na nquiaana nawi' t'maⁿ na cwitjoom nn'a'. Nluena:

—Wi', wi' matjom tsjoom t'maⁿ, juu tsjoom Babilonia na t'maⁿ cwiluiiñena'. Ee ñejomto tyjee'cañoom na macowi'na' juuna'.

¹¹ Mati nn'aⁿ nt'omcheⁿ ndyuaa na cwila'jnda ndo' cwindaa nntyueena ndo' nntseichjoo'na' n'omna cantyja 'naaⁿ tsjoom'ñeeⁿ. Ee tjaa 'ñeeⁿ cwii 'ndiina' na ñe'catseijndati 'naⁿ na cwindaaⁿ. ¹² Joonaa cwilei'chona canchuu s'omcajaan', s'omxuee, ljo' na jeeⁿ jnda, ta' perlas, liaa lino na jeeⁿ ya, liaa seda, liaa colo catsioo' ñequio colo wee. Ndo' cwindaaⁿ cha'tso nnom n'oom na jeeⁿ cachina', ñ'eⁿ cha'tso 'naⁿ na tuuina' ñ'eⁿ tsei'jndyee' elefante, ñ'eⁿ jndye 'naⁿ na tuuina' ñ'eⁿ n'oom na jndati, ñ'eⁿ 'naⁿ na tuuina' s'omwee, ñ'eⁿ xjo hierro, ndo' ñ'eⁿ tsjo' mármol. ¹³ Mati cwilei'chona canchuu tscwaa canela, ñ'eⁿ jndye nnom 'naⁿ na cachi, ñ'eⁿ suu, ñ'eⁿ ntsuee' ts'oom mirra na cwiluii ndaaljaa', ñ'eⁿ cwiicheⁿ ntsuee' ts'oom na cwiluii nasei. Ndo' ñ'eⁿ canchuu winom, seitye, jndaa tyoo' ya, ñ'eⁿ lqueeⁿ jndaa tyoo'. Mati ntmaaⁿ catsondye, ñ'eⁿ canmaⁿ, ntmaaⁿ catso, ñ'eⁿ tornom na cwicantyjandyeyo', ndo' ñ'eⁿ jndye nn'aⁿ na cwiwil'uandye na candye'ntjomtyeⁿ, na juu ts'iaaⁿ'ñeeⁿ matseijomna' cha'cwijom cwiwil'ua añmaaⁿ nn'aⁿ. ¹⁴ Ndo' nlue nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ:

—Cha'tso 'naⁿ na tyolaqueeⁿ n'om'yo', jnda ntycwii cantyja 'naaⁿna'. Ndo' cha'tsoti 'naⁿ na yati na quit'maⁿ n'om'yo' ñequio cha'tso na nei'ncu nquiu'yo', jnda tsuundyoy' cantyja 'naaⁿna'. Tajom nnts'aannda'na' cha'xeⁿ na ñet'om'yo'.

¹⁵ Ndo' joo nn'aⁿ na cwila'jnda ndo' cwindaa, cantyja 'naaⁿ nmeiⁿ jnda teityandyena. Tquia nncwi'ntyjee'na na mati joona nquiaana nawi' t'maⁿ na nntjoom nn'aⁿ. Nntyueena ndo' nla'xuaana na matseichjoo'na' n'omna.

¹⁶ Nluena:

—Wi', wi' matjom tsjoom t'maⁿ. Ee tsjoom'ñeeⁿ tyocwee' nn'aⁿ liaa lino na yati, ñequio liaa colo catsioo', liaa colo wee. Tyola'tycwi'ndyena s'om cajaan', ta' ljo' na jeeⁿ jnda, ndo' ta' perlas. ¹⁷ Saá ñejomto mana ntycwii cantyja na tyandye naⁿ'ñeeⁿ.

Ndo' cha'tso nn'aⁿ na cwilei'cho la'andaa, ñequio nn'aⁿ na cwi'ooñjomndye joona', ñequio naⁿ'ntjom na cwil'a ts'iaaⁿ naquii' la'andaa, ñequio cha'tsondye nn'aⁿ na cwita'ntjom cantyja 'naaⁿ joona', tquia tyomei'ntyjee' naⁿ'ñeeⁿ.

¹⁸ Yocheⁿ na ntyiaana ndioom na cwico tsjoom'ñeeⁿ, tyola'xuaana, tyoluena: —Tijoom ñetuaa cwii tsjoom na jeeⁿ tyañe cha'na tsjoomwaa'.

¹⁹ Tyotioona ts'o'jndaa nqueⁿna, tyotyueena na chjoo' n'omna. Tyola'xuaana, tyoluena:

—Wi', wi' matjom juu tsjoom t'maⁿ. Cha'tsondyo jaa na cwita'ntjooⁿya ñequio la'andaa, juu na tyañe tsjoom'ñeeⁿ seityana' jaa. Saá ñejomto tyuii'ñ'eⁿna'.

²⁰ 'O na m'aⁿ'yo' cañoom'luee, c'om'yo' na neiⁿ'yo' cantyja 'naaⁿ tsjoom'ñeeⁿ. Ndo' mati 'o nn'aⁿ na tqueⁿlju' Ty'oots'om n'om'yo', ñequio 'o apóstoles ñequio 'o profetas, je' je' c'om'yo' na neiⁿ'yo'. Ee na jnda tioonndyena s'aa Ty'oots'om na tyota'wi'na 'o.

²¹ Jnda jo' nty'iaya cwii ángel na jeeⁿ jndeei, seiweeⁿ cwii tsjo' t'maⁿ cha'cwijom tsjo'suu na cwitua. Tjoom'm juuna' ts'om ndaaluee. Tsoom:

—Maluaa' matseijomna' na cwityuii' tsjoom t'maⁿ Babilonia. Tajom nleitquioo'nnda'na'. ²² Ndo' naquii' tsjoom'ñeeⁿ tajom nndiinnda' ts'aⁿ na c'uaa cwitjoo' música, cha'na arpa, tsmaaⁿ, ntu. Mati tajom nleitquioo'ñennda' cwii ts'aⁿ na sei'naaⁿ'ya cwii nnom ts'iaaⁿ, meiⁿ tajom nleic'uaannda' na nntua ñ'eⁿ tsjo'molinom. ²³ Naquii' tsjoom'ñeeⁿ tajom nleixueennda' chom lámpara. Ndo' tajom nleic'uaannda' na cwiwit'maaⁿ na macoco ts'aⁿ. Nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ na tyola'jnda ndo' tyondaa ñet'oomna'

na tyoluiit'maⁿndyetina quii'ntaaⁿ cha'tso nn'aⁿ tsjoomnancue. Ndo' ts'iaaⁿ calua' na l'a nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ, tquii'nn'aⁿna' nn'aⁿ cha'waa tsjoomnancue.

²⁴Ndo' seicanooⁿna' na nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ jla'cwiyeena profetas ñequio nn'aⁿ na jnda tqueⁿljoom'm n'om. Matu waa jnaaⁿna na tcwe' nioom cha'tso nn'aⁿ tsjoomnancue na jnda tjā nc'e na cwila'yu'.

19

¹Jnda teinom na nmeiiⁿ, jndiyya na teic'uaa jndyee cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye na m'aⁿ cañoom'luee. Cwiluena:

Aleluya. Nquii Ty'oo^ts'om cwentaaya tseixmaaⁿ na cwilui'n'maaⁿndyo. Maty'iomna' na calawaⁿndyaaya jom, ee nqueⁿ tseixmaaⁿ najneiⁿ.

²Macu'xeeⁿ nn'aⁿ cha'xjeⁿ na maty'iomyana' ndo' ñequio ñ'oom na mayuu'. Ee jnda tu'xeeⁿ juu sculjaa' na jndye ñ'oom niom cantyja 'naaⁿ, tsaⁿ na sei'ndaa' nn'aⁿ tsjoomnancue na cwe' tyom'a'yana ñ'eⁿñe. Ee jnaaⁿ juu na tjā nn'aⁿ cwentaa' Ty'oo^ts'om na tyondye'ntjom nnoom, jo' chii s'aaⁿ na tioomñe tsaⁿñeeⁿ.

³Ndo' cwiicheⁿ cwii ndii' juena:

—Aleluya. Ticantycwii na cwi'oowa ndioom na cwico tsjoom'ñeeⁿ.

⁴Ndo' joo ntquiuu nchoo' ñequiee nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ñequio joo ñequiee naⁿ na fa'ndo', ty'eta'nquiona nnom nqueⁿ na wacatyeeⁿ tio. Ty-ola't'maaⁿndyena jom, tyoluena:

—Aleluya. Amén.

⁵Quia jo' teic'uaa cwii jndye nacañoom' tio, tso:

Cha'tsondyo' 'o na cwindye'ntjom'yo' nnom Ty'oo^ts'oomya, cala't'maaⁿndyo' jom.

'O nn'aⁿ na cwicatyue'yo' jom, meiiⁿ na cje cwil'a'yo', meiiⁿ na t'maⁿ cwilui-
indyo',

cala't'maaⁿndyo' jom.

Na nncoco juu na cwiluiñe Catsmaⁿ

⁶Quia jo' jndiyya na teic'uaa cha'cwijom na cwila'neiⁿ jndyendye nn'aⁿ, cha'cwijom na c'uaa 'ndyoo jndaa, ndo' cha'cwijom na jndeiⁿ cwila'xuaa ntsuee. Tyoluena:

Aleluya. Nquii Ta Ty'oo^ts'om cwentaaya, cha'tso nnom najndeiⁿ matseix-
maaⁿ,

m'aaⁿ na matsa'ntjom.

⁷C'ooⁿya na neiⁿya. Cats'aana' na t'maⁿ na neiⁿ n'ooⁿya, ndo' calawaⁿndyaaya jom.

Ee jnda tue'ntyjo na manncoco nquii Catsmaⁿ.

Ndo' tsaⁿ na nluñe scoom'm mam'aaⁿc'eeñe.

⁸Macwee liaa lino na jeeⁿ ya na jnda jndaa', caxueena' ndo' lju'na'.

Juuna' tseixmaⁿna' cha'tso nnom ts'iaaⁿ na maty'iomyana' na ñe'l'a nn'aⁿ na tqueⁿ Ty'oo^ts'om na lju' n'om.

⁹Quia jo' tso ángel nooⁿ:

—Luua catseiljei': "Jeeⁿ neiⁿ nn'aⁿ na maqueeⁿ Ty'oo^ts'om na cala'jomndye nantquie na macoco juu Catsmaⁿ."

Jnda chii tsoom nooⁿ:

—Ñ'oommeiⁿ la'xmaⁿna' ñ'oom na mayuu' na matseineiⁿ nquii Ty'oo^ts'om.

¹⁰Quia jo' tcoo'a xtya jo nc'ee ángel'ñeeⁿ na nntseit'maaⁿndyo jom. Saaⁿ tsoom nooⁿ:

—Tints'a na luua' ee tjom na cwindya'ntjooⁿya nnom Ty'ooots'om ñ'eⁿndyu' ñequio nquiee nc'ia' na cwiljoo'ndyetyeⁿ cantyja 'naaⁿ ñ'oom naya na t'moⁿ Jesús. Macanda nquii Ty'ooots'om catseit'maaⁿndyu'.

Ee ñ'oom na cwitjei'yuu'ndye nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ Jesús, ljo'yu la'xmaⁿna' ñequio ñ'oom' Ty'ooots'om na tyoñequia profetas.

Ts'aⁿ na ljo caso canchii'

¹¹ Quia jo' nty'iaya na wanaaⁿ cañoom'luee. Teitquioo'ñe cwii caso canchii' ndo' nqueⁿ na lloom juuyo' matseicajndyuna' jom tsaⁿ na ñe'cwii na mach'eeⁿ ndo' na mayom'm. Macu'xeeⁿ nn'aⁿ cha'xjeⁿ na maty'iomyana' ndo' mach'eeⁿ tia' nacjoo nn'aⁿ na cwi'oo nacjoom'm. ¹² N'omnnoom matseijomna' cha'cwijom ntsaachom ndo' jndye corona ñjom xqueeⁿ. Waa xueⁿeeⁿ na teiljeina' nacjoom'm na macanda nqueⁿ ntyjeeⁿ, tjaa'naⁿ ñ'eeⁿ caljeii.

¹³ Cweⁿ cwii liaatco na teicoo'ñ'eⁿna' niom'. Ndo' xueⁿeeⁿ na nquiu nn'aⁿ, jo' jo' Ñ'oom' Ty'ooots'om. ¹⁴ Ndo' joo na cwiluiindyie sondaro cañoom'luee, ty'entyjona naxeeⁿeeⁿ na ntyjondyena catso canchii'. Cwee'na liaa canchii' na lju'na' na tuiina' ñ'eⁿ lino na jeeⁿ ya. ¹⁵ Quii' ñ'om ndii' cwii xjo na jeeⁿ taa. Juuna' ma'moⁿna' na nncu'xeeⁿ nn'aⁿ njoomnancue. Ndo' juu na nnts'aⁿntjoom t'maⁿ nlco'wi'na' jona. Cha'xjeⁿ cwinchjee nn'aⁿ tauva na nluii'ndaⁿna', maluaa' matseijomna' na nnts'aaⁿ joo nn'aⁿ na tiñe'quiandyie cantyja 'naaⁿaⁿ. Ee nquii Ty'ooots'om na matseixmaⁿñ'eeⁿ cha'tso nnom najnda, cantyjati na matseiw'eeⁿ, maluaa' nnts'aaⁿ na nlco'wi'na' naⁿñ'eeⁿ.

¹⁶ Cjoo' liaⁿaⁿ ndo' cjoo' tcweeⁿeeⁿ jnda teiljeii xueⁿeeⁿ na matsona': "Ja cwiluiindyio na matsaⁿntjooⁿya cha'tsondye nn'aⁿ na cwiⁿtsaⁿntjom. Ja t'maⁿ cwiluiindyio jo ndaaⁿ cha'tso nn'aⁿ na cwiluiit'maⁿndye."

¹⁷ Jnda chii nty'iaya cwii ángel na meintyjee' naquii' ñe'quioom'. Jndei matseixuaⁿ na maqueⁿeeⁿ cha'tso cantsaa na ma'ntyja tsjo'luee. Matsoom:

—Quio'yo' cala'jomndyo' nantquie t'maⁿ 'naaⁿ Ty'ooots'om. ¹⁸ Quio'yo' na nntquie'yo' sei'ts'o 'naaⁿ nn'aⁿ na t'maⁿ n'iaaⁿ cwila'xmaⁿ, nn'aⁿ na cwiⁿtsaⁿntjom sondaro, nn'aⁿ na cwiluiindyie sondaro, sei'ts'o 'naaⁿ catso, mandíñ'eeⁿ nn'aⁿ na ñentyjondye jooyo'. Jndyendye nn'aⁿ nntquie'yo' sei'ts'o 'naaⁿna, mati ñ'eeⁿ nn'aⁿ na cwindye'ntjomtyeⁿ ndo' nn'aⁿ na m'aaⁿ xjeⁿ 'naaⁿ ñ'eⁿ nn'aⁿ na cje m'aⁿ, ndo' nn'aⁿ na jnda tquiendye.

¹⁹ Ndo' nty'iaya juu quioo'jndii tquiee ñequio cha'tso nn'aⁿna cwiluiitquiendye na cwiⁿtsaⁿntjom tsjoomnancue ñequio sondaro 'naaⁿna. Tjomndyena na nl'ana tia' nacjoo' nqueⁿ na lloom caso canchii' ndo' nacjoo sondaro 'naaⁿaⁿ. ²⁰ Ndo' nqueⁿ na lloom caso canchii' ñequio sondaro 'naaⁿaⁿ jnaⁿndyena tia'ñ'eeⁿ. T'uena quioo'jndii tquiee ñequio quioo'jndii na jnda we. Juu tsaⁿ na jnda we jo', tyoñequiaa ñ'oom cantu, tyoch'ee 'naaⁿ t'maⁿ cantyja najndei quioo'jndii tquiee. Tyonquii'nn'aⁿ tsaⁿñ'eeⁿ cha'tso nn'aⁿ na tquiandyie na tyocañoom ljeii 'naaⁿ quioo'ñ'eeⁿ lueena oo cantaana, ndo' tyola't'maaⁿndyena na jlui'tsjaaⁿñ'e juuyo'. Quia jo' nqueⁿ na lloom caso canchii' tjoom'm wendye naⁿñ'eeⁿ na tando' naquii' ndaaluee chom yuu na cwico ljo' sufrā. ²¹ Ndo' cha'tsondyie sondaro 'naaⁿ naⁿñ'eeⁿ na cwi'ndiina' tjana. Ee nqueⁿ na lloom caso canchii', seicwjeⁿ jona ñ'eⁿ xjo na macalui'nom quii' ñ'om. Ndo' cha'tso cantsaa tcwa'caxii'ndyeyo' sei'ts'o 'naaⁿ naⁿñ'eeⁿ.

20

Cwii meiⁿ ndyu

¹ Jnda chii nty'iaya cwii ángel na jnaⁿ cañoom'luee, jndyocueeⁿ. Ñ'oom ts'ow'aa na nnaaⁿ yuu na ticantycwii na njoom ndo' ñ'oom ts'uaaxjo ta.

2 T'ueeⁿ catsoomjndii, juu catsuu tquiee na maxjeⁿ teiyo m'aaⁿ, juu na cwiluiiñe tsaⁿjndii ndo' Satanás. Seityeeⁿ juu na cwiljooñetyeⁿ cwii meiⁿ ndyu. ³ Ndo' tjoom'm tsaⁿñeeⁿ naquii' yuu na ticantycwii na njoom. Jnda jo' seicoom'm ndo' tuaa teincuu' na nnaaⁿ jo' jo', cha tacalui' tsaⁿñeeⁿ na ñeequiu'nn'a'tyeeⁿ nn'aⁿ njoomnancue. Quia jnda jndaq' cwii meiⁿ ndyuñeeⁿ maxjeⁿ matsona' na nnaⁿñeyaaⁿ cwe' tiyo.

⁴ Jnda chii nty'iaya jndye ndio na meindyuaandye nn'aⁿ na jnda to'ñoom ts'iaaⁿ na nntu'xeⁿna nn'aⁿ. Ndo' mati nty'iaya añmaaⁿ nn'aⁿ na jnda jnoⁿ cantyo' cwe' n'e na tjei'yuu'ndyena cantyja 'naaⁿ Jesú, ndo' na tyoñe'quiiana ñ'oom' Ty'oots'om. Naⁿñeeⁿ tícala't'maaⁿndyena quioo'jndii, meiⁿ juu na jlui'tsjaaⁿñeyo'. Tinquandyena na nluii ljeii 'naaⁿ'yo' cantaana meiⁿ lueena. Naⁿñeeⁿ nty'iaya na tando'nnda'na na jnda tjana ndo' sa'ntjomna ñequio Cristo cwii meiⁿ ndyu. ⁵ Jo' luaa' najndyee na cwitando'xco nn'aⁿ. Saq' nt'omcheⁿ nn'aⁿ na jnda tja, ticatando'nnda'na hasta quia jnda jndaq' cwii meiⁿ ndyuñeeⁿ. ⁶ Matio'naaⁿñe Ty'oots'om joo nn'aⁿ na cwila'jomndye na cwitando'nnda' najndyee, ee cwiluiindyena na lju' n'omna. Juu na nncwje nn'aⁿ na jnda we, xocat'uiina' joona ee tjaa najndei na matseixma'na' ñ'eⁿndyena. Nla'xma'na ntyee cwentaa' Ty'oots'om ndo' Cristo. Ndo' nntsa'ntjomna ñ'eⁿñe cwii meiⁿ ndyu.

⁷ Quia na jnda jndaq' cwii meiⁿ ndyuñeeⁿ, ndyaañe Satanás yuu na chu'tyeⁿñe⁸ cha nlueeⁿe na nncjaanquiu'nn'aa' Gog ñ'eⁿ Magog, jo' jo' nn'aⁿ na m'aⁿ cha'waa tsjoomnancue. Ndo' nntseitjoom sondaro 'naaⁿ naⁿñeeⁿ na n'ana tia'. Jndyendyena hasta matseijomna' cha'na jndye tei' 'ndyoo ndaaluee. ⁹ Ndo' nty'iaya na jnaⁿna cha'waa tsjoomnancue. Ty'etcuundyena cha'waa ndyuaa ndo' tjaa'ndyena tsei juu tsjoom na jee' canda' ts'om Ty'oots'om, yuu na cwic'eeⁿ nn'aⁿ na maqueeⁿ na lju' n'om. Saq' seiquoom chom nacjoo sondaro'ñeeⁿ, seicoñ'eⁿna' joona. ¹⁰ Ndo' juu tsaⁿjndii na tquii'nn'aⁿ joona, tju'na' jom naquii' ndaalueechom yuu na cwico ljo' sufra. Jo' jo' m'aaⁿ quioo'jndii tquiee ñequio ts'aⁿ na tyoñequiaa ñ'oom cantu. Naxuee natsjom ticantycwii na maco'wi'na' joona jo' jo'.

Cwitu'xendye nn'aⁿ mach'ee Ty'oots'om

¹¹ Jnda jo' nty'iaya cwii tjo canchii' na jee' t'ma'na' ndo' nty'iaya nquii Ty'oots'om na wacatyeeⁿ nacjoo' juuna'. Tsjoomnancue ñ'eⁿ tsjo'luee jnda tsuun'eⁿna' jo nnoom. ¹² Mati tco'na' nooⁿ na nty'iaya l'oo, joo nn'aⁿ na tyoluii'tmaⁿndye ñequio nn'aⁿ na tjaa ljo' tyola'xmaⁿ. Meintyjee' naⁿñeeⁿ jo nnom tio canchii'ñeeⁿ. Jnda chii sein'meiⁿ Ty'oots'om cha'tso libro na chona' ljeii na matseicanoo'na' cantyati na ñel'a l'oo'ñeeⁿ. Cantyja 'naaⁿ joo ñ'oom'ñeeⁿ tu'xeⁿndyena. Ndo' mati waa cwiicheⁿ libro na chuuna' ncuee nn'aⁿ na la'xmaⁿ na cwita'ndo', jnda sein'meiⁿeⁿ. ¹³ Ndo' sei'ts'o 'naaⁿ nn'aⁿ na tja naquii' ndaaluee, jndyaandyena jo' jo'. Ndo' añmaaⁿ nn'aⁿ na jnda tja na m'aⁿ yuu na meindoo' l'oo, jndyaandyena jo' jo'. Quia jo' cha'tsondye naⁿñeeⁿ tu'xeeⁿ joona cantyati na jnda ñel'ana. ¹⁴ Xjeⁿñeeⁿ juu na mach'ee na cwiwje nn'aⁿ ndo' ñequio tsjoom l'oo, tjoom'm joona' ndaaluee chom. Juu ndaaluee chom tseixma'na' na jnda we na cwiwje nn'aⁿ. ¹⁵ Ndo' ñeeⁿ juu na tícwiljeii xuee' nacjoo' libro na chuuna' ncuee nn'aⁿ na la'xmaⁿ na cwita'ndo', tsaⁿñeeⁿ tjoom'm juu naquii' ndaaluee chom. Luaa' waa na tco'na' nooⁿya.

21

Tsjo'luee xco ñequio tsjoomnancue xco

¹ Quia jo' nty'ianooⁿ tsjo'luee xco ñequio tsjoomnancue xco. Ee jnda ntycwii cantyja 'naaⁿ tsjo'luee najndyee ñequio tsjoomnancue najndyee.

Ndo' tatjaa'naⁿ ndaaluee cwii cuaa. ² Ndo' nty'iaya tsjoom Jerusalén xco, tsjoom na lju' cwiluiiñe. Jna'na' cañoom'luee na m'aa' Ty'ooots'om, tycwi'na' cha'cwijom cwii yuscundyua na manncoco ñ'eⁿ saa'. ³ Quia jo' jndiyya na jndeiit teic'uaa matseineiⁿ ángel cañoom'luee na m'aa' Ty'ooots'om, matso:

—Je' mam'aa' Ty'ooots'om ñ'eⁿ nn'aⁿ. Jnda ljoon'ñetyeeⁿ ñ'eⁿndyena ee maqueeⁿ jooⁿa na nn'aa'naⁿ. Nqueⁿ nnc'oomñe ñ'eⁿndyena ndo' nntseix-maa' Ty'ooots'om cwentana. ⁴ Ticwii cwii ndaandaana nncuee'ñe. Taxocwjena jo' jo'. Taxoc'omna na chjoo' n'omna, meiⁿ taxocatyueena, meiⁿ na taxoquitiña' jooⁿa. Ee jnda teinom cantyja na ñetjoomna najndyee.

⁵ Quia jo' nqueⁿ na wacatyeeⁿ tio, tsoom:

—Que^m cwentana, mats'aa na caluiixco cha'tso.

Mati tsoom noqⁿ:

—Luaa catseiljei' ee ñ'oommeiiⁿ, ñ'oom na mayuu' jooⁿa!. Nndaq ntyjaa'tyeⁿ ts'om ts'aⁿ jooⁿa!.

⁶ Ndo' tsoticheⁿ noqⁿ:

—Jnda jndaa' cha'tso. Ja m'aa'ya cwii tjoocheⁿ na nluii cha'tso, ndo' maxjeⁿ nnc'oo'ya quia na jnda ntyue cha'tso. Cwiluiindyq x'e cha'tso ndo' mati ntyjii chiuu cwintycwiina'. Juu ts'aⁿ na ñ'e'c'uu ndaa, ja cwe' yuu ññequia ndaa xo' nc'uu, ndaa na mañequiaana' na wando' ts'aⁿ. ⁷ Ñeeⁿ juu na jnda jna'ñe nacjoo' natia, cha'tso nayamei^m nndaa'. Ndo' ja nluiindyq Ty'ooots'om cwentanaⁿ ndo' jom nluiiñe jndaaya. ⁸ Saa nn'aⁿ na cwi-tejii'ndye cantyja 'na'ya ee na cwicatyueena, ndo' nn'aⁿ na ticala'yui', ñequio nn'aⁿ na jnda jlui' cha'tso nnom natia l'a, nntiomna' jooⁿa naquii' ndaalueechom. Ndo' mati nn'aⁿ na cwila'cwjee nc'iaa, nn'aⁿ na cwe' m'a'ya ñ'eⁿ nc'iaa, nn'aⁿ na calua'ndye, nn'aⁿ na cwila't'maa'ndye 'na' na cwe' nn'aⁿ nl'a, ñequio na'cantu, maxjeⁿ cha'tsondyena jnda teijndaa' na nntiomna' jooⁿa naquii' ndaalueechom na cwico ljo' sufrá. Jo' jo' yuu na jnda we na cwiwje nn'aⁿ.

Tsjoom Jerusalén xco

⁹ Quia jo' tyjee'cañoom cwii na ntquiee'ndye ángeles na ñejleicho ntquiee' waso na too' ntquiee' nnom nawi' na macanda. Tquee^m tsa'ñeeⁿ ja, tsoom:

—Candyo' ndo' m'mqo'ya njom' yuscu na waa ñomcaa', juu nluiiñe scuui nquii Catsmaⁿ.

¹⁰ Quia jo' tco'na' noqⁿ na nty'iaya cantyja na t'moⁿ Espíritu Santo. Tjañ'oom ángel'ñeeⁿ ja yuu waa cwii sjo' t'maⁿ na ndye. Jo' jo' t'moⁿ noqⁿ tsjoom t'maⁿ Jerusalén, tsjoom na lju' cwiluiiñena'. Jna'na' cañoom'luee na m'aa' Ty'ooots'om, jndyocuenta'. ¹¹ Ñ'oomna' nacaxuee na tseixmaⁿ nquii Ty'ooots'om. Maco'na' lui' cha'cwijom cwii tsjo' na jeeⁿ ndya' jnda, cha'na tsjo' jaspe, ndo' xueena' cha'cwijom tsioo. ¹² Ndiocheⁿ tsjoom'ñeeⁿ meintyjee' tatiom t'maⁿ na jeeⁿ ndye. Niom canchoo'we ndyueel'a tatiom'ñeeⁿ, ndo' meintyjee' cwii cwii ángel na cwii cwii 'ndyoots'a. Mati ncuee canchoo'we ntmaaⁿ ntseinda Israel teiljeii cwii cwiina' nacjoo' cwii cwii 'ndyoots'a. ¹³ Ndyee ndyueel'a niom jo' ndo' na macalui' ñe'quoom', ndyee ndyuel'a niom jo' ndo' na m'aⁿ cancjoo' ntquiee', ndo' jo' ndo' na m'aaⁿ caxjuu tsoom'naaⁿ, ndo' cantyja na majaacue ñe'quoom'. ¹⁴ Tuii tsia'ntsjo' tatiom tsjoom'ñeeⁿ ñ'eⁿ canchoo'we ljo' na jeeⁿ nt'maⁿ. Ndo' canchoo'we apóstoles, teiljeii xuee' cwii cwii jooⁿa nacjoo' cwii cwii tsjo'ñeeⁿ.

¹⁵ Nquii ángel na seineiⁿ ñ'eⁿndyq maleiñ'oom cwii ts'oomxjeⁿ na tuiina' ñ'eⁿ s'om cajaan'. Ñ'eⁿ juuna' nncwjeeⁿeⁿ xjeⁿ tsjoom'ñeeⁿ, ñequio tatiom na meintyjee' ndiocheⁿ ndo' ñequio ndyueel'a tatiom'ñeeⁿ. ¹⁶ Juu tsjoom'ñeeⁿ

ljo'yu xjeⁿ nguina', ñe'cwii xjeⁿ cantyja na tmeiⁿna' ndo' cantyja na tcona'. Quia jo' tjeiiⁿeⁿ xjeⁿ cwii ntyjaa' tsjoom'ñeeⁿ ñequio ts'oomxjeⁿ 'naaⁿaⁿ. Tue'ntyjo cha'na we meiⁿ waljoo' we siaⁿto kilómetros na tco juuna'. Ñe'cwii xjeⁿ cantyja na tcona' ñequio na tmeiⁿna' ñequio na ndyena'. ¹⁷ Mati tjeiiⁿeⁿ xjeⁿ tatiom cwanti na ndyena'. Tue'ntyjo cha'na ndyeen'aa' nchoo' qui nchoo' ñequiee metros na ndyena'. Ndo' ts'oomxjeⁿ na teil'uee'ñe ángel matseijomna' cha'xjeⁿ na tco ts'oomxjeⁿ na cwiwil'uee'ndye nn'aⁿ.

¹⁸ Tatiom'ñeeⁿ tuiina' ñ'eⁿ ljo' jasje, ndo' juu tsjoom tuiina' ñ'eⁿ s'omcajaⁿ ya. Maco'na' lui' cha'na mach'ee cwii tsioo na caxuee. ¹⁹ Teichjoom tsiaⁿtsjo' tatiom tsjoom'ñeeⁿ ñequio cha'tso nnom ljo' na jnda. Tsjo' t'maⁿ najndyee, tsjo' cachuii' na jndyu jaspe, tsjo' na jnda we, na jndyu zafiro. Tsjo' na jnda ndyee, cachuii' na jndyu ágata. Tsjo' na jnda ñequiee, mati cachuii' na jndyu esmeralda. ²⁰ Tsjo' t'maⁿ na jnda 'om, colo wee na caljeii na jndyu ónice. Tsjo' na jnda yom, tsjo' wee na jndyu cornalina. Tsjo' na jnda ntquiee', caja'na' na jndyu crisólito. Tsjo' na jnda ñeeⁿ, cachuii'na' cha'na ndaaluee na jndyu berilo. Tsjo' na jnda ñjeeⁿ, colo tscóndaa na jndyu topacio. Tsjo' na jnda nqui, colo wii na jndyu crisoprasa. Tsjo' na jnda canchoo'cwii, colo tsá na jndyu jacinto. Ndo' tsjo' na jnda canchoo'we, colo catsioo' na jndyu amatista. ²¹ Canchoo'we ndyueel'a na niom tatiom, tuiina' ñ'eⁿ ta' perlas. Cwii cwii 'ndyoots'a tuiina' ñ'eⁿ cwii ta' perla t'maⁿ. Ndo' nataa t'maⁿ tsjoom'ñeeⁿ tuiina' ñ'eⁿ s'omcajaⁿ ya. Maco'na' lui' cha'na mach'ee cwii tsioo na caxuee.

²² Ndo' tjaa'na' wats'om nty'iaya tsjoom'ñeeⁿ, ee nquii Ta Ty'ooots'om na tseixmaⁿñ'eeⁿ cha'tso nnom najnda, ñequio nquii Catsmaⁿ, joona cwilui-indyena wats'om cwentaa' tsjoom'ñeeⁿ. ²³ Ndo' jo' jo' tica'na' ñe'quioom', meiⁿ chi' na nla'xuee. Ee cantyja na caxueeñe Ty'ooots'om ñequio juu Catsmaⁿ, jo' naxuee jo' jo'. ²⁴ Nn'aⁿ njoomnancue na jnda jlui'n'maaⁿndye nnc'omna cantyja naxuee tsjoom'ñeeⁿ. Ndo' nn'aⁿ na cwiluii't'maⁿndyeti tsjoomnancue, juu na matseit'maaⁿñena' joona, nnc'oon'omna juuna' tsjoom'ñeeⁿ ndo' nla't'maaⁿndyena nn'aⁿ na m'aⁿ jo' jo'. ²⁵ Tsjoom'ñeeⁿ tjaa'naⁿ natsjom. Jo' chii ticata' ndyueel'a tatiom ndiocheⁿ ee ñe'nquii'cheⁿ naxuee. ²⁶ Nn'aⁿ njoomnancue nnc'oochona cha'tsoti na ya na la'xmaⁿna ndo' nla't'maaⁿndyena nn'aⁿ na m'aⁿ jo' jo'. ²⁷ Tsjoom'ñeeⁿ tijoom nncjaaqueie' mei'nquia na tilju', meiⁿ nn'aⁿ na cwajndii cwil'a, meiⁿ nn'aⁿ na cwila'neiⁿ cantu. Macanda nnc'ooquie' nn'aⁿ na teiljeii ncuuee nacjoo' libro cwentaa' juu Catsmaⁿ. Naⁿñeeⁿ ticantycwii na cwita'ndo'na.

22

¹⁻² Jnda jo' t'moⁿ ángel'ñeeⁿ cwii jndaa na cwina'na' x'ee tio na wacatyeeⁿ Ty'ooots'om ñequio Catsmaⁿ. Macaana' xcwe ts'om nataa t'maⁿ tsjoom'ñeeⁿ. Ndaa na cwinaaⁿ jo' jo' jeeⁿ xueena' cha'cwijom tsioo ndo' juuna' mañequiaana' na ticantycwii na cwita'ndo' nn'aⁿ. Mati we ntyja 'ndyoo jndaa meintyjee' n'oom na cwifñe'quia na cwita'ndo' nn'aⁿ. Ntyja canchoo'we nnom ta' n'oom'ñeeⁿ, ndo' cwii cwii nnom ta' cwiquiena' tincwii chi'. Mati tscóo n'oom'ñeeⁿ la'xmaⁿna' nasei na matsein'maⁿna' nn'aⁿ njoomnancue. ³ Meiⁿcwii nnom nawi' na cwiitjoom nn'aⁿ taxocant'iaana jo' jo'. Macanda nquii Ty'ooots'om nncwacatyeeⁿ tio 'naaⁿaⁿ jo' jo' ñequio Catsmaⁿ ndo' nn'aⁿ na cwindye'ntjom nnoom nla't'maaⁿndyena jom. ⁴ Nnty'iaandaana jom ndo' nñoom xueⁿeⁿ cantaana. ⁵ Taxocuaa natsjom ndo' taxoca'na' chom lámpara, meiⁿ ñe'quioom' ee nquii Ta Ty'ooots'om cwiluiiñe naxuee ndaana. Ndo' ticantycwii na cwita'ntjomna.

⁶ Jnda jo' tso ángel'ñeeⁿ nōōⁿ:

—Cha'tso ñ'oommeiiⁿ tjacantyja na mayuu'na', jo chii nndaā ntyjaa'tyeⁿ ts'om ts'aⁿ joona'. Nquii Ta Ty'oōts'om cwiluiiñē na matseijnōōⁿ n'om nn'aⁿ na cwiñe'quia ñ'oom'm. Jo' chii jnda jñoom ángel cwentaaⁿ na ca'mōⁿ ndaa nn'aⁿ na cwindye'ntjomna nnoom ljo' na mawaaxjeⁿ na nluui.

⁷ Matso Jesucristo:

—Queⁿyo' cwenta, matyuaa' nncua'cañōōⁿya na m'aⁿyo'.

Neiiⁿ ts'aⁿ na matseicandā ñ'oom na chuu librowaa cantyja chiuu cwindyona'.

⁸ Ja Juan nty'iaya cha'tso nmeiⁿ ndo' jndiyya cantyja 'naa'na'. Ndo' quia na jnda nty'iaya ndo' jnda jndiyya ñ'oommeiⁿ, quia jo' tcoō'a xtya jo nnom ángel'ñeeⁿ na nntseit'maaⁿndyo jom na t'mōōⁿ nmeiⁿ nōōⁿ. ⁹ Saa tsoom:

—Tintsa' na luaa', ee tjom na cwindya'ntjōōⁿya nnom Ty'oōts'om ñ'eⁿndyu', ñequio nc'ia' na cwiñe'quia ñ'oom'm, ndo' ñequio joo nn'aⁿ na cwila'candā ñ'oom na chuu librowaañe. Macandā nquii Ty'oōts'om catseit'maaⁿndyu'.

¹⁰ Mati tsoom nōōⁿ:

—Joo ñ'oom na chuu librowaa cantyja chiuu cwindyona', tintseicu' joona' na ticandye nn'aⁿ ee nc'e na jnda teinndyoo' xjeⁿ na nntseicandaa'ñena' joona'. ¹¹ Juu ts'aⁿ na mach'ee yuu na ticaty'iomyana' cats'aato na ljo'. Ndo' juu ts'aⁿ na tilju' matseitiuu, caljoo'ñeto na ljo'. Saa juu ts'aⁿ na matseijomñe ñequio na maty'iomyana', c'oomticheⁿ na ljo'. Ndo' juu ts'aⁿ na jnda tque'lju' Ty'oōts'om ts'om, caljoo'ñetyeⁿ cantyja 'naa'a'.

¹² Matso Jesucristo:

—Mayuu'cheⁿ matyuaa' nncua'cañōōⁿya. Nndyoñ'ōⁿya naya na maty'iomna' na nnto'ñoom nn'aⁿ, ndo' ññequiaya jo' nnom cwii cwii ts'aⁿ cantyjaⁿ na s'aa. ¹³ Ja m'aaⁿya cwitjoocheⁿ na nluui cha'tso, ndo' maxjeⁿ nnc'ōōⁿya quia na jnda ntycwii cha'tso. Ja m'aaⁿya najndyee ndo' m'aaⁿya na macandā. Cwiluindyō x'ee cha'tso ndo' mati ntyjii chiuu cwindycwiina'.

¹⁴ Mañequiaana' na neiiⁿ nn'aⁿ na cwitma'ljū naquii' n'omna ñequio nioom' Jesucristo. Ee joona wanaaⁿ na nncwinomna ndyueel'a na nnc'ooquie'na quii' tsjoom Jerusalén xco. Ndo' nndaā nlquie'cañōmna ts'oom na nntquiina' tã na mañequiaana' na cwita'ndo' nn'aⁿ. ¹⁵ Saa naxeⁿ tatiom nnom tsjoom'ñeeⁿ cwiljoo'ndye nn'aⁿ na tilju' laxmaⁿ ñequio naⁿcalua', nn'aⁿ na cwe' cwim'aⁿya ñequio nc'iaa, nn'aⁿ na cwila'cwjee nc'iaa, nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndye 'na' na cwe' nn'aⁿ nl'a, ndo' ticwii cwii ts'aⁿ na neiiⁿ cantu ndo' majo'to mach'ee.

¹⁶ —Nncō Jesús jnda jñōōⁿya ángel cwentaya na m'aⁿyo' na macwji'yuu'ñe cha'tso ñ'oommeiiⁿ ndaa' 'o, ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oōts'om cwentaa'aⁿ. Ja cwiluiindyō x'ee ñ'oom cantyja 'naa' David, ndo' tsjaa' 'naa' jom na jndyowicantyjoō'. Ja cwiluiindyō caxjuuncoo.

¹⁷ Nquii Espíritu Santo ñequio joo nn'aⁿ na cwiluiindyō scuu' Catsmaⁿ cwiluena:

—Ta Jesús, candyo'.

Ndo' 'ñeeⁿ juu na mandii na matsei'naaⁿ ts'aⁿ ñ'oommeiiⁿ, catso:

—Candyo', Ta Jesús.

Ndo' 'ñeeⁿ juu na ñe'c'uu ndaa, candyontyjaa' jom. Ee meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na ntyjaa' ts'om na nluin'maa'ñe, candyoc'uu ndaa na cwe'yu na mañequiaa na cwita'ndo' nn'aⁿ.

¹⁸ Ticwii cwii ts'aⁿ na mandii ñ'oommeiiⁿ cantyja chiuu cwindyona' na teiljeii tsonwaañe, ja Juan mañequiaya na caljeii tsaⁿ'ñeeⁿ na waa na teincuu'. Ee xeⁿ nntseicwaljoo' ts'aⁿ ñ'oom nacjoo' ñ'oommeiiⁿ, quia jo' nacjoom'm

nntseicwaljoo' Ty'oqots'om cha'tso nawi' t'maⁿ na teiljeii naquii' librowaa.
 19 Ndo' mati 'ñeeⁿ juu na nncwji' nt'om ñ'oom na teiljeii librowaa cantyja
 chiuu cwindyona', Ty'oqots'om nncwji' na wanaaⁿ na nlquii tsaⁿ'ñeeⁿ taa'
 ts'oom na mañequiaa na cwita'ndo' nn'aⁿ. Ndo' nnts'aaⁿ na ticwanaaⁿ na
 nncjaaquiee' tsaⁿ'ñeeⁿ naquii' tsjoom na lju' cwiluiiñena'. We ñ'oommeiⁿ
 matseineiⁿ librowaa chiuu la'xmaⁿna'.

²⁰ Manquiti Jesús na macwji'yuu'ñe ñ'oommeiⁿ, matsoom:

—Mayuu'cheⁿ tyuaa' nncua'cañooⁿya na m'aⁿ'yo'.

Ndo' jaa cwit'oqoya nnoom, cwil'uuya:

—Mayuu'. Candyo' 'u Ta Jesús.

²¹ Catio'naaⁿ'ñe Ta Jesús cha'tsondyo' 'o na macwji' Ty'oqots'om cwentaaⁿ'aⁿ.

Amén.